Orsianus

730.

N. Inw. 730.

zob. Dypl. 434

Ad maiorem Artis cognitionem Gramatice Primo vi-
dendum est quid sit gramatica / quod genus eius / que materia / quod
officium / quis finis / que partes / que species / quod instrumentum
quis artifex / quare gramatica dicatur / quo ordine discenda
sit et docenda Gramatica ergo est sciencia gnara recte
scribendi et recte loquendi Gnarus vero dicitur peritus / quo
quis fiat / non quod id faciat Recte autem scribere vel loqui intelligimus secundum
vnumquodque genus loquele in quo composita est gramatica. Vt si in greco trac-
tata vel composita sit. Vt recte sciat quis greca recte scribere et loqui Genus vero
genus pluribus modis alijs accipiatur / genus hic pro qualitate / accipitur
cum arti scilicet attribuitur Genus enim cuiuslibet artis est qualitas eius secundum
suum effectum id est secundum hoc quod in discente efficiat Huius generis id est qualitatis
est gramatica quod ipsa est literalis / eo scilicet quod literatum efficiat. literatum vero dicimus
illum qui literas in sillabis sillabas in dictionibus dictiones congrue sic ordinare
in orationibus Et ordinatas competenter nouit pronunciare Materia cuiuslibet
artis est id in quo agit artifex secundum artem Non enim arti attribuenda est
materia vnde fiat / sed potius in qua fiat / sicut alibi demonstratur apte
Materia itaque artis Gramatice est vox non ut pro sono accipitur / Sed
ut pro animalis prolacione / literas namque arte gramatica de voce literam format
sillabam dictionem et orationem in quocumque genere lingue ars gramatica composita est
et tractata Licet illud dico quod litera sillaba dictio et oratio huius artis sint materia
Licet et omnes antiqui hoc dixerunt sed potius vocem [illegible] secundum artem
gramaticam illa quatuor formantur / quod quemadmodum fiat loco suo demonstrabitur
Officium cuiuslibet artis est illud quod facere debet artifex secundum artem
huius ergo artis officium est literas coniungere in sillabas. sillabas in dictionibus /
et dictiones in orationibus ordinare. et easdem competenter pronunciare ad vita-
tionem Barbarismi et Solocismi Solocismus est incongrua dictionum or-
dinatio vt dominam venit Dicitur autem solocismus quasi mos Solocensium
a Soloc ciuitate Grecie / Cuius cives cum Romam venirent / ut latine loqui
addiscerent corrupte loquentes dictiones incongrue ordinabant Barbarismus vero
est literarum vel sillabarum in sermone separatarum incongrua coniunctio. sive dictionis vel
dictionum incongrua prolatio. vt si scribas p. ante b. in eadem sillaba. vel
si pronuncies naturaliter penultimam correptam cum eam debeas producere /
Barbarismus dicitur quasi mos barbarorum Barbari namque incongrue literas et
sillabas solent pronunciare Dicebant vero antiqui omnes barbaros preter Grecos
Finis cuiuslibet artis est illud ad quod tendit artifex per officium. Finis
ergo huius artis est recte scribere recte loqui sive in scribendo vel loquendo soloc-
ismum et barbarismum vitare quod est idem cum eo quod predictum est Partes
huius artis sunt quatuor / quartam quia normam non habemus / dicitur prima pars
Prima de literis Secunda de sillabis Tercia de dictionibus Quarta de orationibus /
vel de oratione Ars enim gramatica est sciencia omnium istorum in sermone et nullius per se tantum

Unde etiam partes dicitur quadam similitudine Quia quemadmodum si pa-
rietes tectum et fundamentum simul conveniunt in aliquo domus est integra
et si una illarum partium tamen defuerit integra non est Ita quod si hec omnia
simul conveniunt in aliquo ut scientiam illorum habeat quatuor integram huius
artis scientiam habet Si vero unum illorum defuerit perfectam artis grammatice scientiam non
habet Species cuiuslibet artis sunt qualitates quas artifex per artem attribuit
materie Licet enim species pluribus modis accipiatur hic pro forma vel pro
qualitate ponitur Sunt ergo species artis grammatice genera linguarum in quibus ars grammatice
est tractata et composita Verum enim fecit artifex in diversis linguis secundum
artem grammatice Est enim grammatica composita in lingua latina greca hebrea et
caldea Et possunt artis huius scilicet grammatice species crescere hoc est plures esse ut si grammatica
tractaretur in lingua gallica quod fieri posset faciliter unde dicuntur nomina et
figure proprie secundum illam linguam sive in aliqua alia in qua non dum tractata est
Artifex cuiuslibet artis est qui artem exercet Est igitur artifex huius artis
literatus vel potius literator qui et de voce literas format et literas in sillabas sillabas in
dictiones dictiones in orationes competenter ordinat Grammaticus autem proprie dicitur qui
artem docet literator qui artem exercet Instrumentum autem instrumentum huius artis
sit multiplex ut dentes quatuor principales labra vel labia lingua pallatum
et os Ipse quidem musas nominat vel vocat Et ut totum colligam quodlibet ystorum
scribendi et voce recte formandi vel pronunciandi instrumentum artis grammatice dicimus esse
Gramatica dicitur a gramaton quod est litera Gramaton vero dicitur a gramma quod est linea
eo scilicet quod litere vel figure lineis quibusdam depinguntur Dicitur autem grammatica a
grece suo quasi literalis scientia eo quod literatum efficit Hoc ordine dicenda est
grammatica primo enim agendum est de litera in qua parte ars notaria continetur quam
omnino amisimus Postea vero agendum est de sillabis in qua parte ars metrica continetur
que ad musicam multum pertinet Tercio loco tractandum est de dictionibus dicendo que
eis accidat secundum que debent construi Ad ultimum agendum est de ordine dicendo
quo orationes secundum illa accidentia construuntur Hec petrus helias Penes hoc autem
ipsius dictum ultimum quo tractat de ordine dicendi grammaticam possunt et aliter re-
cipi species grammatice quas ponit Ia. Io. in principio et communiter omnes moderni Iste
prime quas ponebat petrus helias recipiuntur ab extrinseco et de partibus ipsius
artis grammatice Iste vero de quibus dicendum est recipiuntur ab intrinseco et a ratione
essenciali Et sunt orthographia dicta ab orthos quod rectum et graphia quod est
scriptura Unde orthographia id est tractatus de recta scriptura literarum et sillabarum Et
tacta est aput Prisianum Secunda dicebatur primum enim agendum de litera quam tractat
Prisianus in primo Secunda dicitur ethimologia ab ethimon quod est verum et logos
sermo Unde ethimologia id est tractatus de veritate omnium partium orationis absolute
et tangebatur aput Prisianum ibi Tercio loco tractandum est de dictionibus de qua
Prisianus agit incipiendo a secundo libro usque in finem ~~sextidecimi~~ sextidecimi Tercia dia
sintetica a dia quod est de et sintesis quod est construccio Unde diasintetica id
est tractatus de construccione perfecta et tangitur aput Prisianum ubi Ad ultimum agendum
est de qua aput Prisianum agitur in decimo septimo et decimo octavo libris Quarta
et ultima dicitur Prosodia ab apros quod est ad et oda quod est cantus quasi

tractatus et cuiuslibet actionis tipice vel attenta quatenus tangit. Hic(?) dicit … ca agendum est et sillabis … Et quia Priscianus in libello de partibus … Item secundum alios quibus omissis secundum sive causa circa quam scientie presentis libri est vox articulata seu dictio articulata tracta litteraliter sillabicaliter et dictionaliter considerata

Cum omnis eloquentie doctrinam et omne genus studiorum sapientie luce prefulgens a grecorum fontibus derivatum latinos proprio sermone celebrasse invenio et in omnibus illorum vestigia liberalibus consecutos artibus video. Nec solum in hiis que emendate ab illis sunt scripta sed etiam quosdam errores eorum amore grecorum doctorum deceptos imitari. In quibus maxime vetustissima etas grammatica arte arguitur peccasse. Cuius autores quanto sunt iuniores tanto perspicatiores

Iste liber et eius subiectum dictum est principali divisione dividitur in prohemium et in partem executivam. Pars executiva incipit ibi Philosophi diffiniunt. Prohemium autem subdividitur. Primo innuit comendacionem scientie presentis libri alliciens per hoc scolares ad eum discendum. In secunda parte dividit volumen suum in libros parciales et enumerat ea premittendo de quibus est per singulos libros tractaturus ibi primus liber continet ibi titulos etiam. Prima adhuc subdividitur. Primo facit quod dictum est. Secundo docet in hoc libro quilibet aliorum subiacet correctioni … dicendo se si minus recte aliqua scripserit in … et hoc dupliciter. Primo ex eo quia nichil perfectum in humanis inventionibus tractanda arripuerit. Et hoc ibi Cum etiam … fieri potest … ex hoc … Tercio librum suum iudicio Iuliani Patricii Imperatoris Romani specialiter corrigendum exponit ad cuius honorem eundem compilavit. Et hoc ibi Huius tamen operis … Et ad primum … istam conclusionem. Scientia huius libri maxima comendacione est digna per quam et cuius autor … ratio potest esse ex littera duplex

Prima quedam studiorum eloquentie et sapientie genera a Grecorum adinventionibus sunt tracta apud latinos sunt maxima commendatione digna. Hec notitia prime libri est. Quomodo ergo [illegible] declarat a principio cum dicit latinos propria sermone celebrasse invenio id est sanctisse vel laudasse omnes eloquentie doctrina et omne genus studiorum a Grecorum fontibus derivatum. Item cum dicit Nec solum tangit aliud probacionis [illegible] maiorem arguendo a minori dicens quia si illa que minus correcte scripta a Grecis ymo et erronea latinis tamen fuerunt accepta et commendabilia amore illorum Grecorum antiquorum multo magis ista que recepta sunt et correcte modernorum scripta scilicet Herodiani et Appollonii qui quamvis aliis iuniores tamen ingeniis per spiritualium iudicio omnium eruditissimorum confirmantur omnia etiam vitia fere in scriptis antiquorum et glosis relicta inquit eos expurgasse se invenisse. Amorem autem rationis tangit ibi Nostrorum neminem et precipue ibi cum dicit Conatus sum rem arduam in latinum transferre sermone scripta scilicet supra nominatorum virorum que sunt congrua visa. Ibi pro sententia vult tamen quia neminem nostrorum latinorum invenio imitatorem illorum scilicet Appollonii et Herodiani quantum ad grammatice artis facultatem

scriptis

Et ingeniis floruisse et diligentia valuisse omnium iudicio ~~conspirantur~~ confirmant eruditissimorum. Eundem Herodiani artibus certum Apollonii scrupulosis questionibus enucleatius possit inveniri. Cum igitur eos omnia fere vitia quecumque antiquorum commentariis sunt relicta artis grammatice expurgasse comperio certisque rationis legibus emendasse, nostrorum neminem post illos imitatorem eorum extitisse, quippe in negligentia cadentibus studiis litterarum propter inopiam scriptorum, quamvis audacter, sed non impudenter ut puto conatus sum pro viribus rem arduam quidem, sed officio mee professionis non indebitam supra nominatorum precepta virorum que congrua sunt visa in latinum transferre sermonem. Collectis etiam omnibus fere quecumque necessaria nostrorum quoque inveniuntur artium commentariis grammaticorum quos gratum

fore credidi temperamentum si ex utri-
usque lingue moderatoribus ellegantiam
in unum cocant corpus meo labore
faciente Hoc // quia nec vituperandum
me esse credo si eos imiter qui
principatum inter scriptores grecos artis
gramatice possident cum veteres nostri in
erroribus etiam ut dictum est grecos
equiparantes maximam tamen laudem
sunt consecuti Exemplum etiam proponere
placuit ne pigeat alios etiam a me
uel ignorancia forte pretermissa
vel viciose dicta Michael enim ex omni
parte perfectum in quantum credo inven-
tionibus posse esse // Qua quidem industria
ad communem litteratorie professionis
utilitatem congrua rationis proportione
vel addere vel mutare tractatus Mag[illegible]
festinacius quam volui hos edere li-
bros compulerunt me qui aliemis
et tercete scribentes scilicet Appolonium et Herodianum qui principatum inter grecos
gramatice gratis obtinent Cum veteres scriptores etiam errores amore Grecorum maximam
laudem sunt consecuti

Propter ergo inopiam
seu penuriam scriptorum que
cadunt in negligentiam et ob-
livionem studia litterarum quam-
vis ad audaciam sed non sine
erubescencia // constituissem
rem difficilem Sed tamen con-
grua officio mee profes-
sionis. Quasi diceret ad
me rem spectantem ex offi-
cio ad summum magistri inveniendum
in gramatica super doctorum
magistrorum tradiciones que con-
grue et debite vise sunt trans-
ferre in latinum sermonem
Secunda Racio tangitur Ibi
Collectis etiam omnibus // et
est textus notans varias conclu-
siones necessarias et alias
magis utiles tam in grecorum
quam in latinorum scriptis rep-
tas continens est commen-
dabilis Sed prius quidem di-
go tamen Maior nota est Ra
et magister ipsius ostendens
veritatem dicit Ex grata
fore credidi temperamentum
tamen Sed patet ex textu
ut dicit Collectis etiam
Et Ibi pro sententia volu-
tum Advigam etiam fere
omnia necessaria doctrinata
et utiles conclusiones que
adque inveniuntur in scriptis
nostrorum latinorum grecorum
[illegible] credidi fore gratam
conspiciam si ellegantiora
ex auctoribus regulant loquen-
tibus utriusque lingue in unum
conuiscent volumen Nec
me credo spernendum in dictis
meis // qui imitor approbatos

Notandum circa illam litteram et in omnibus illorum vestigia consecutos. Ratio quia secundum philosophum secundo celi oportet nos persuasibiles esse antiquis. Et greca lingua antiquior traditur esse latina. Circa secundum Ysidorum in libro Ethimologiarum. Certa lingua inter ceteras linguas clarior gentium habetur. Est enim et latius et omnibus linguis sonancior cuius varietas in quinque partibus discernitur. Quarum prima dicitur Cenada id est inmixta sive communis qua omnes utuntur. Secunda Attica videlicet Athiniensis qua usi sunt omnes grece auctores. Tercia Dorica quam habent Egipcii et Siri. Quarta Ionica. Quinta Eolica. Sexta ... locutores ut Collissi Collenses dicuntur. Et sunt in observatione grece lingue eiusmodi circa dissensiones. Sermo enim eorum ita est dispartitus. Latinas autem linguas quatuor esse quidam dixerunt: priscam, latinam, Romanam et mixtam. Item ibi Cum dicit Cum igitur eos omnia fere / dicit notanter fere propter illam Herodianam falsam scientiam qua dixit consonantem precedentem prepositionis composite transit ad sequentem sillabam ut abeo et similiter in aliis compositis. Quam tamen Priscianus in secundo // Sed tunc ibi Collectam Priscianus ad-

laboribus insidiantes furtim quod et quasi per latrocinia scripta ab aliis surripientes unius nominis ad titulum pertinentis infanda mutatione totius operis in se gloriam transferre conantur. Sed quoniam in tanti operis materia impossibile est aliquid perfectum breviter exponi spacii quod veniam peto. // Cum enim ad Herodiani scriptorum pelagus et ad eius patris Appolonii spaciosa volumina meorum compendiosa sint existimanda scripta librorum. Huius tamen operis te hortatorem sortitus iudicem o facundissime Iuliane consul ac patricie cui summos dignitatis gradus summa acquisivit in omni studio ingenii claritudo. // Non enim tantum accipiens ab excelsis gradibus honorum precii // quantum illis addens decoris tui cuius mentem tam quam Homeri credo quoniam

dit fere / volens quod omnia fere collegit in hoc opere suo // que in aliorum commentariis invenerat. Fere dicit quod non nisi que agnovit necessaria esse collegit

Virgilii anima constare · quorum utrique artem possederat musice / teraus te ex utroque compositum esse confirmans quippe nominis grecorum quam latinorum in omni doctrina genere prefulgente.

Tibi ergo hoc opus devoveo omnis elloquentie presul ut quatamentus deus michi annuerit suscepti laboris gloriam te committe quasi sole quod dilucidius clarescat Titulos etiam uniuersi operis per singulos supposui libros quo facilius quicquid operis queratur discretius possit lector invenire

Tunc ibi Exemplum etc. ... ponit / subiicit generalem modum ... in hoc libro de qualitate aliorum ... tangens ... duas causas propter quas ... potuisset. Prima ibi Sucrit enim ... parte / que est generalis cuilibet ... ibi ... specialis solum quantum ad ... unde vult tamen pro sententia Placuit etiam ... auctori ... proverbium ad excusationem mei in aliquo curantis ... sit quod michil credo ... facti ... in quibus ad invenendibus / compulerunt ... me quod ... specialius ... libros. ... aliorum laboribus et surripientes furtim et modo latronum scripta aliorum tamquam ... causa tytuli sibi appropriandi

ut ... iste liber est magistri ... ad vanam laudem conantur gloriam totius operis in se transferre Qua de re non pigeat id est non displiceat eos alios hanc meam compilationem tractantes vel addere que amore forte et ignorantia sunt pretermissa vel mutare / que vitiose sunt dicta congrua proportione rationis ad quem utilitatem litarae professionis id est grammatice facere Et hoc de sua industria sua seu ingenio Notandum ibi Michil enim ... ratio illius potest assignari ... secundum ... veritas et ... hominibus per exigentiam evenit Exigentia autem est fallax ... igitur habita in exigentia sicut in causa ... nos contingit ... et in arte vel scientia sicut in effectu

Tunc ibi Sed quoniam in tanti operis

Magister petit sibi non imputari si in aliquo dispendium videatur fecisse Et causam reddit quia hoc opus de longis ... collectum non poterat breviter expediri Et vult tamen pro sententia Sed quia impossibile est aliquid

Persius in materia tanti operis breviter expedire / Supplico pro aliquali proli-
xitate michi indulgeri / cum scripta meorum librorum comparata ad pellagus
id est dispendium scriptorum Herodiani et ad spaciosa volumina Appolonij
patris sui sint compendiosa existimanda id est brevia multa tamen contine-
ntia que sunt utilia

Huius tamen operis

Hic librum suum misit Juliani imperatoris specialiter corrigendum componit / que circa
eius ingenij subtilitatem collaudans Honorium consulibus eius tribuisse Non aut abs ipsis
honoribus vicissim eius tropisse assueverat laudat etiam ipsum uerbe (?) quem Virgilium
latinum / et Homerum grecum poetas disertos Pro tanto quod illi / unius tamen ydiomate
singillatim verba trutinabat Iste vero in utroque scilicet Greco et latino ydiomate /
doctrinas subtiliter scrutabatur In quibus etiam ultra ceteros prefulgebat Summa aut
generalis facilis patere potest ex dictis Notandum dicit magister Julianum honoribus
attulisse eius non ergo ut communiter ait Boecius in 2° de consolatione philosophie prosa quarta Nam
ubi ea est magistratibus ut venerandum mentibus virtutes inserant / vicia quoque expellant
quasi dicat minime Subdit atque non fugare sed illustrare pocius nequiciam solent
quo fit / sicut idem vult / ut pessimi quoque honoribus (corr. hominibus) probiti illos solent
deturpare Econuerso aut sepe numero boni officijs eius attulere / sic ut que officia
prius vilia reputata fuerunt / bonis tributa honorem nomen quesierunt Sicud refert Vale-
rius maximus libro 3° c. de fiducia de quodam Epaminunda dicto cum ei cives irrati
sternendarum viarum in oppido curam mandarent contumelie causa Erat enim illud minis-
terium apud illos sordidissimum sine ulla cunctacione id recepit daturum quoque se operam
ut brevi speciosum fieret asseveravit mirifica deinde procuratione abiectissimum
negocium pro amplissimo ornamento expetendum thebis reddidit

Vocabula ad prescriptum textum :-

Derivare compositum est a de et rivo Nam proprie est rivum de fonte ducere
et inde metaphorice translatum est ad dictiones Vestigium simplex magis
existimo esse quam compositum quod cum exponitur vestigia quasi vestes agen-
cia / magis est ethimologya quam compositio Emendo dicitur esse compositum
ab eo quod est mandare tamen magis videtur esse compositum ab eo quod est
menda unde emendare dicitur quasi extra menda ducere / quamvis plures dicunt
hoc magis ethimologia esse Perspicax est decompositum a perspicio quod componitur
a per et spicio quod non est in usu Ingenium alij dicunt esse compositum a gigno
gignis genui alij a genero (corr. gemo) qui dicitur eius nature Et sine dubio hoc idem
est quod natura Erudio compositum est ab e et rudi vel rudio rudis quia erudiens
est extra ruditatem ponere Enucleo compositum est a nucleo et e / enucleare aut est
nucleum a testa extrahere Commentor commentaris unde commentarius componitur ex con et
mente Commistor vero componitur a con et ab eo quod est memini Comperio est compo-
situm a pario paris vel a perior quod non est in usu unde tamen dicitur peritus
Nemo dicitur compositum esse plures a non et homo Negligo inde negligencia
compositum est a non et lego sic accipitur pro colligo Negligere enim est non intus
ligere .i. intus colligere Inops unde inopia ab in et ops compositum est Officio
unde officium componitur ab ob et facio officio namque est contra aliquem facere

Necesse unde necessarium dicitur pluries compositum esse a non et cesso
et esse / quia necesse dicitur quasi non cessans esse Sed magis
placet dici ethimologya Cerno compositum est ex certum et do / Eo
scilicet modo quo certum certu erat supina secundum antiquos quod ubi cerno terminus
Unde namque est quasi certum dare eum scilicet in certe termino sic esse Elegans est
nomen non participium unde comparatur elegancior Et videtur esse dici ab eligo per
derivacionem ut sit / compositum / potest tamen dici quod sit compositum a lego legas unde
et relego relegas correpta penultima quod est retractare Sed hoc videndum est quod le-
go legas penultima producta est legacionem mittere sicut ibi habetur Rodi quosdam
legauerit athenas unde eciam legatus dicitur Lego legas vero penultima
correpta est aliquid alicui per manum heredis de testamento dare Unde dicitur
hoc legatum legavi illud scilicet quod post mortem nostram dare alicui precipimus In
Iuvenali tamen reperitur legatum ante caput / ut sit ibi le producta Secundum lucam
invenitur relegatum ab equore / ut sit ibi le correpta Sed pluries dicitur relegatum
producta le / quia in ouidio invenitur relegatus producta le unde dicitur relego
relegas producta penultima / et melius est sequi usum auctorum Ergo erit lego legas
equivocum absque correpcionis et producionis differencia Possideo compositum est a sedeo et
post / secundum quosdam / aprocul secundum alios Namque possidere est post aliquem maliciam
re sedere id est eandem obtinere Vitupero dicitur esse compositum a vita et paro.
Vituperare namque est alicui in vita aliquid parare Sed fortasse ethimologya est Equi-
parare compositum est ab equo et paro paras Ignosco compositum est ab in
et gnosco Ignoro fortasse a preterito plusquamperfecto quod est noram noras Hic
et hec Industris dicitur unde derivatur industria Dicitur eciam industriosus.
industria industrium quod est compositum ab in et dustria vel ex in et doctrina
Indoctus compositum est ab in et doctus Et tunc significat in derivatione priva-
cionem In eo vero quod est industria / in significat intensionem Congruo congruis.
unde congruus congrua congruum / compositum est a con et gruo gruis quod non
est in usu / et est tractum ut dicitur a gruibus que simul volant Et inter quas
maxima congruitas et concordia est Praepostero compositum est ab eo quod est
pro vel prope et posterus Insidior insidiaris compositum est ab in et sedeo sedes
mutato genere et coniugacione Insidiari namque est contra aliquem sedere / latro.
unde latrocinium dicitur a latendo Infandus compositum est ab in et fandus
quod est a for faris Possibile unde et compositum impossibile est a possum
potes quod est compositum ab eo quod est hic et hec potis et hoc pote et
sum es est Compendium unde compendiosus . sa . sum . componitur a con
et pendendo quod est appendo appendis / et fortassis compendo compendis solet
dici sicut impendo impendis et inde impendium Existimo ab ex et estimo est
compositum Excelsus est compositum ab excello excellis quod est compositum ab
ex et cello cellis quod non est in usu Presul secundum quosdam est compositum
a pre et solo Unde invenitur verbum presulo presulas quod est presidere Dicitur
tamen pluries quod presul dicitur a presum prees preest Annuo componitur ab
ad in posicione mutata . d . in . n . et nuo nuis Suscipio unde susceptus
(et susum) componitur / et capio capis Titulus dicitur a titane quod interpretatur

illuminat et ideo dicitur titulus quia illuminat totum opus Discerno vnde discretus componitur a dis et cerno cernis

Primus liber

Hec est secunda pars prohemialis in qua Magister tradit notitiam huius libri in confuso et generali enumerando singillatim que et de quibus per singulos huius voluminis libros per ordinem velit pertractare Et ratio huius talis reddi potest quia quod ab vniuersalibus ad particularia procedit nostra cognitio vt vult philosophus primo physicorum Pro quo videtur notandum sicut idem vult primo posteriorum Duplex est ignorantia scilicet negationis et dispositionis Negationis est priuatio pura scientie in subiecto apto nato et illa expellitur per prohemium quod etiam magister noster facit per presentem litteram Sed dispositionis est priuatio scientie in speciali et determinate quod tamen stat secum in vniuersali Et hec remouetur per partem executiuam que sequitur ibi philosophi.

Primus liber continet de voce et eius speciebus De littera quid sit littera De eius generibus et speciebus De singularium potestate que et in quas transeunt per declinationes vel compositiones partium orationis Secundus de silba quid sit silba quot litteris constare potest et quo ordine et quo sono De accidentibus singulis silbis De dictione quid sit dictio De eius differentia ad silbam De oratione quid sit oratio quot eius partes De earum proprietate et de ordinatione De nomine quid sit nomen de accidentibus eius Quot sunt species propriorum nominum quot appellatiuorum quot adiectiuorum quot deriuatiuorum De pronominibus quot eorum forme quo deriuatur et ex quibus primitiuis De diuersis possessiuorum terminationibus et eorum regulis

Philosophi diffiniunt vo

Hec est pars executiua que ut dictum est diuiditur in decem et octo libros partiales in quorum quolibet quid doceat patuit Et primus diuiditur in duos tractatus Quorum primus incipit hic Secundus vero ibi Littera est et primus subdiuiditur in quatuor partes in quarum prima ponit duas diffinitiones vocis In secunda venatur differentias

Tertius de comparatiuis et superla-
tiuis et eorum diuersis terminacionibus ex
quibus positiuis et qua racione for-
mantur De diminutiuis quot eorum spe-
cies ex quibus declinacionibus nominum
et quo formantur Quartus de nominati-
tiuis et verbalibus et participalibus
et adverbialibus quot eorum species ex
quibus primitiuis quo nascitur Quintus
de generibus demostrandis per singulas ter-
minaciones de numeris et figuris et ea-
rum compage et de casu Sextus de
nominatiuo casu per singulas terminaciones
omnium nominum tam in vocales quam in
consonantes desinencium per ordinem et
de genitiuo tam vltimis quam penultimis sillabis
Septimus de ceteris obliquis casibus
tam singularibus quam pluralibus Octauus
de verbo et eius accidentibus Nonus
de regulis generalibus omnium coniugacionum
et de preterito perfecto prime et secunde

cuius ibi vocis aut dictionis
in tria ex illis quatuor species
vocis constitutas enuat et
hoc ibi invenitur ergo in
quanta ethimologysat hoc nomen
vox ibi vox aut vnde
p.h. enim aut vox materia
huius artis est tum etiam
quia in descripcione litere et
sillabe dictionis et oracionibus
nomine vocis vtitur priusquam
tractato a voce inchoat agendo
de illa hoc ordine primus
enim describit vocem dende
diuidit voce in quatuor species
ut a ceteris speciebus separet
illam et qua intendit id
plenum ethimologysat nomen
vocis more consueto sed antequam
descripciones positas a prisciano
exponamus diuersas diuersorum
sentencias de voce ponere neces-
sarium esse duximus agellius
itaque in libro noctium atticarum
duas antiquorum de voce posuit
sentencias vnam stoycorum
alteram platonis stoyci namque
dixerunt vocem esse aera id est
corpus quod pleri corpus non
tempus tenet et confirmat ita
corpus pleri corpus eorum vel aliorum
turpia quaque merunt conte-
dentes quod vox est alba et
nigra et fetida secundum qualitates
aeris diuersas qualitates efficia-
le namque contendunt quod auces
volant per ypotetiuas proposiciones
sed vtrum inter antecedens et
consequens volant aliquid
michi vellem ut hanc

Illi tamen cronici dicunt sed friuola prorsus hanc iudico sentenciam nec
philosophorum dogmati accomodatam plato vero dixit vocem esse aeris plagam i aeris
percussionem sed hac rursus percussionem quod non tempus dixerunt esse passionem passibili

Coniugacionis. Decimus de preterito perfecto tercie coniugacionis et quarte. Undecimus de participio. Duodecimus et tredecimus de pronomine. Quartusdecimus de preposicione. Quintusdecimus de aduerbio et interieccione. Sextusdecimus de coniunctione. Septimusdecimus et octauusdecimus de construccione siue de ordine particionis.

Philosophi diffiniunt vocem esse aerem tenuissimum ictum. uel suum sensibile auditui id est quod proprie auribus accidit. Et est prior diffinicio a substancia sumpta altera vero a notione quam Greci Ennoyan dicunt hoc est ab accidentibus. Accidit enim voci auditus. quantum in ipsa est. Vocis autem differencie sunt quatuor. Articulata. Inarticulata. litterata et illitterata. Articulata est que coartata hoc est copulata cum aliquo sensu mentis eius qui loquitur profertur. Inarticulata est contraria que a nullo affectu proficiscitur

Aly qualitati adiunctam. Aly accionem. Aly itaque vocem dixerunt substanciam. Aly qualitatem. Aly quantitatem. Aly vero in alio posuerunt predicamento. Que omnia ut pote quia falsa reprimus refellimus uel repellimus. Dicimus enim vocem non esse eorum que sunt res sed eorum potius que proferuntur. Itaque vocem et substanciam esse et qualitatem uel aliquid aliorum decem plane negamus per illa decem decem diuiduntur ea que sunt vox autem eorum est que proferuntur non eorum que sunt res. neque tamen dicimus esse eas que uel sunt substancie vel sunt in subiectis. Vox autem nec substancia est nec substanciam informat quare vox non est res sed profertur. Et hec quidem de speciacione voci conuenit ubi per amalis placacione accipitur. Neque enim vox sono generaliter parificatur. Illa itaque descripcio Vox est aeris percussio pro causa data est quoniam vox lingua percussio aera formatur. Priscianus vero ponit hanc descripcionem Vox est aer tenuissimus ictus. Sunt qui eum dicunt in summa Boecium fuisse quod nichil est. Et in hoc plane deceptum. Et sic erit diffinicio illa constans ex genere et substancialibus differenciis. Aer namque secundum illam sentenciam Genus est vocis autem si ab illo errore Priscianum defendere volumus. Dicimus illam descripcionem datam esse pro causa sicut et illam Dies est sol lucens super terram. Non quod dies sit sol. Sed quod lux solis dierum causa est. Itaque vox est aer ictus non quod vox sit aer sed quia percussio aeris causa est vocis. tenuissimus additur vel

Mentis proferentis eam litteratam que scribi potest. Illitterata que scribi non potest. Invenimutur ergo quedam voces articulate que possunt scribi et intelligi ut arma virumque cano. Quedam que non possunt scribi intelliguntur tamen ut sibili hominum et gemitus infirmorum. Hee enim voces quamvis sensum aliquem significent proferentis eas scribi tamen non possunt. Alie autem sunt que quamvis scribantur tamen inarticulate dicuntur cum nichil significent ut coax cra. Hee enim voces quamvis intelligantur et qua sunt voluntate prolate tamen inarticulate dicuntur. Alia vox ut supradictis inarticulata est que a nullo affectu mentis proferatur. Alie vero inarticulate et illitterate que nec scribi possunt nec intelligi ut strepitus mugitus et similia. Sciendum autem est quod habemus quatuor species vocis perficiunt quatuor superiores differencie generaliter voci accidentes bine per singulas invicem coeuntes. Vox

dicitur quia in spisso aere vox fieri non potest. Unde etiam pisces muti dicuntur vel tenuis secundum quosdam quia aer in sui natura tenuis est, tenuior dum afficitur, tenuissimus dum in pulmone colatur vel tenuis fit cum attrahitur, tenuior cum colatur in pulmone, tenuissimus cum per arterias emittitur. In qua statim emissione vox formatur.

Aliam rursus

ponit descriptionem. Vox est suum aurium sensibile vel perceptibile id est quod ut ab auribus sentiatur ei hoc ponit accidit. Bene autem suum aurium dicit sensibile quia et auris sentit aliquid tactu sed non est auris instrumentum tangendi sed potius audiendi. Et prior diffinitio a substantia sumpta est id est per causam data que voci quodammodo suam substantiam confert. Vel alia substantia sumpta est id est substantialis diffinitio est constans ex genere et substantialibus differentiis. Sicut priscianus eurorum stoycorum secutus est. Altera vero a notione quam greci ennoyan vocant hoc est ab accidentibus. Bene autem appellat notiones accidentia hac causa quia accidentia primo sensibus occurrunt. Tamen quia post loco subiacent nostre notioni seu sententie secundum sensus substantialia natura notiora sunt secundum naturam sicut secundum sensus

accidentia. Ergo accidentia hac ratione notionem appellat quia secundum sensus primo nobis occurrunt notitie. Hanc autem addit ut dicit quia greci ennoyan vocant

Rvomodo enim interpretatur in noys vo
mens quia a sensu ad me:
tem transfertur verum cogito
ut scilicet mente discernatur
qualis res sit vel quanta
vel e contra. et noys
mens unde accidentia contra
mentem dicuntur esse quia
ad substantialia intellectu
capiuntur accidentia corporis
sensibus [Versus] Sicut ab esse
rei etc usque ibi reddit ac
posterius vocem manifestat

Vocis autem differencie sunt quatuor

Hic est secunda particula capituli
in qua agitur de venatur differen:
tias vocis ut patet textu
unde. p.h. Vox alia arti
culata alia inarticulata.
Rursus alia vox est litterata
alia illitterata. Articulata
est illa que copulata alicui
significat vel consignificat ali
quid vel sit articulata
est illa que copulata est
significationi alicui sive consig:
nificationi. Articulare enim est co
pulare unde sumptum est arti
culo articulas etc. Inarticulata est illa que nulli
coniuncta significat vel consignificat
vel sic Inarticulata est
illa que nulli significationi
sive consignificationi iuncta est
Litterata vero est illa vox
que litteris iam scribi
potest Illitterata est que
non potest scibi litteris iam scripta

etimologisata vel derivata — ab hoc verbo voco vocas — ab hoc verbo duco
autem dicta est a vocando ut dux a ducendo
ab hoc verbo sic dicto
vel a[b] (sasono) thoy boo dicto toy boo ut qui:
busdam placet
[Versus] Quatuor ista modis differt etc prima no
tans aliquis vox dicatur articulata etc

Invenitur ergo quedam vox

Hic est tercia pars huius capituli sive tractatus
in qua agitur ex premissis differenciis constituit quatuor
species vocis. Ubi. p.h. Si ergo illa differencia
que est litterata addatur ei que est articulata fiet
inde illa species vocis que est vox articulata et lit:
terata ut arma virum que cano Coniungatur
ergo iterum illitterata et articulata et fiet alia species
vocis tercia scilicet que est illitterata et articulata
ut gemitus infirmorum. Coniungatur litterata cum
inarticulata et fiet iterum tercia species vocis illa scilicet
que est litterata et inarticulata ut coax que est
vox ranarum ~~Similiter et ...~~ unde verbum
fictum in Ovidio reperitur coaxo coaxas quod
est ranarum. Similiter et cra inarticulata et litterata
vox / que est vox cornina. Si vero coniungantur
illitterata et inarticulata fiet quarta species vocis
que est illitterata et inarticulata ut mugitus boum
et similia [Versus] Combinando modus species
dat quatuor isti etc

Vox autem dicta est:

Quarto et ultimo ethimologisat hoc nomen vox
ut patet unde. p.h. Et quia restat ut ethimolo:
giam huius nominis vox dicamus / Rursus ethimo
logia breviter absolvamus Ethimologia ergo est
expositio unius vocabuli per alius vocabulum
sive unum sive plura magis nota secundum proprie:
tatem rei et litterarum similitudinem ut lapis quasi
ledens pedem fenestra quasi ferens nobis
exterius hic enim et rei proprietas ostenditur et litte
rarum similitudo observatur Est vero Ethimolo
gia compositum nomine ab ethimos quod interpreta
tur verum et logos quod interpretatur sermo inde dicitur
ethimologia quasi verloquium quomodo qui

Ethimologizat vera id est primam originem vocabuli assignat. Differt autem ab interpretatione que est translatio de una loquela in aliam. Ethimologia autem sepius fit in una loquela et eadem. Vox ergo dicitur a vocando qua ethimologia aliqui sequuntur grammaticam vel a po thoy boo id est ab hoc verbo greco quod est boho mutata b litera in v consonantem et o in p. Et inde est quod a po grece ab dicitur latine thoy est articulus apud grecos et valet ... hoc unde dicitur a po thoy boo id est ab hoc verbo boho quod interpretatur sono sonas unde ... reboho reboas id est resono resonas sicut in ympno habetur ubi dicitur reboat ... Sed dicit aliquis sic autor diffinit vocem sicut et ... cum vox non sit de consideratione grammatici sed magis physici naturalis. Dicendum quod ideo quia autor postea diffinit literam et sillabam per vocem ne ergo ignotum declararet per magis ignotum ut ergo ignotum declarat quid sit vox diffiniendo quia diffinitio non potest sciri nisi partes sciantur. Item post ea dividit vocem ut ostendat que species vocis sit grammatico ad propositum.

Littera est pars minima vocis composite hoc est que vox constat ex compositione literarum minima aut quantum ad totam comprehensionem vocis literate. Ad hanc enim etiam pertinet produccio vocalium licet breuissime partis inveniatur. Vel quia omnium est breuissimum eorum que dividi possunt id est quod non dividi non potest. Possumus etiam et sic diffinire. Littera est vox que sibi potest individua. Dicitur autem litera quasi legittera eo quod legendi iter prebeat. Vel a lituris ut quibusdam

Vocabula precedentis textus

Philosophus componitur a philos quod est amor et zophos quod est sapiens. Diffinitio componitur a de et finitio ... componitur ab ad et cado d mutata in c. Colligitur et con et actio actus componitur. Ex posita ... proficiscor a procul et facio componitur mutata ... Intelligo componitur ab inter et lego.

Et ibi articulata est vox que coartata

Unde sciendum vox articulata capitur dupliciter secundum duplicem considerationem articulationis quia quedam est articulatio prima que consistit in significatione dictionis in composite. Secunda alia est articulatio secunda que consistit in convenientia debita accidentium grammaticalium et aliorum ad congruitatem perfecte orationis requisitam. Et ... secundum illud

distinctam vox articulata litterata articulationem dicitur sola vox articulata litterata articulatione secunda dicitur tota oratio congrua et perfecta et de utraque voce constitutus considerat et per illo patet error illorum qui dicunt voces illitteratas irrationabilium esse interiectiones quia constitutus considerat de interiectione de illis autem vocibus non considerat cum sint illitterate

Littera est pars minima

Tractatus secundus huius primi libri habens decem capitula ubi tractat tangit unum quodque illorum patebit in processu primum quatuor partes secunda ibi dicitur autem littera tertia ibi litteras autem quarta ibi dicuntur igitur figure vel de p s. Post hoc de voce tractatum est de littera et hoc ordine quia primo describit litteram duplicatam secundo ethymologizat hoc nomen quid sit littera tertio litteras loco tractatum ponit quarto nomen figurarum et ibi ostendit in eo plures esse prout modis et hoc in primo capitulo quinto loco et ad ultimum continuat accidentia littere et sequitur ea usque in finem et hoc in aliis capitulis Prius

placet, quia plerumque in ceratis tabulis antiqui scribere solebant. Litteras autem elementorum etiam vocabulo nuncupaverunt antiqui ad similitudinem mundi elementorum. Sicut enim illa coeuntia omne perficiunt corpus, sic etiam hec coniuncte litteralem vocem quasi corpus aliquod componunt vel magis vere corpus. Nam si aer corpus est et vox que ex aere icto constat corpus esse ostenditur. Quippe cum et tangit aurem et tripertito dividitur quod est suum corporis hoc est in altitudinem et latitudinem et longitudinem unde et omni parte potest audiri. Verum tamen sillabe singule altitudinem quidem habent in tenore crassitudinem vero vel latitudinem in spiritu longitudinem in tempore. Littera igitur est nota elementi et velut ymago quedam vocis

litterarum que cognoscatur ex qualitate uel quantitate figure linearum. Hoc ergo interest inter elementa et litteras quod elementa proprie dicuntur ipse pronuntiationes, note autem earum sunt littere. Abusive tamen et elementa pro litteris et littere pro elementis vocantur. Cum enim dicimus non posse constare in eadem sillaba r ante p, non de litteris dicimus sed de pronuntiatione earum, id est de elementis. Nam quantum ad scripturam pertinet possunt coniungi. Non tamen possunt etiam enuntiari nisi postposita r ut princeps.

Sunt igitur figure litterarum quibus nos utimur viginti tres. Ipse vero pronuntiationes earum multo ampliores, quippe cum singule vocales sonos inveniantur habere vel plures, utpute a littera brevis quattuor habet soni differentias

ergo quid de littera antiqui senserunt vidimus uel edisseramus, dicemus quid nobis videtur, explanabimus. Expresserunt itaque antiquiores quod littera equivoce dicitur de figura et pronuntiatione, quod nobis minime videtur. Dicimus enim quod figura eadem est littera que et pronuntiatio quam ipsa representat. Littera namque complexivum est nomen et non equivocum. Est autem complexivum nomen quod singulariter prolatum multis convenit, ita quod unicuique illorum, sicut hoc nomen homo est parsorionis scilicet nomen ita quod etiam unumquodque nomen est hec eadem parsorionis. Ita similiter quod omnia nomina sunt simul hec parsorionis et unumquodque est hec eadem parsorionis. Ideo quod parsorionis hoc ipsum quod modo dixi scilicet complexive dicitur de omnibus. Eodem quod modo littera complexivum nomen est et scripture et pronuntiationis, ita scilicet quod hec figura a littera quedam est et rursus hec pronuntiatio a est illa eadem littera, figura utraque et pronuntiatio quam ipsa representat sunt una littera. Itaque et figura littera est et pronuntiatio eadem est littera. Differt autem complexivum nomen a collectivo, eorum collectivum nomen pluribus simul convenit et nulli eorum per se, ut plebs. Complexivum vero nomen pluribus

Conveniunt ita que omnibus illis simul et uni cuique illorum per se ut supius demonstratum est. Dicimus ita que quod littera est pronunciatio simplex representata figualiter nec pronunciatio sine figura littera est, nec figura sine pronunciatione, sed pronunciatio representata figura. Ita scilicet quod figura et pronunciatio simul sunt eadem littera et unum quodque illorum per se simpliciter ut dictum est. De littera igitur videlicet agitur primo in hoc tractatu secundum modum scilicet figuram, modo vero secundum pronunciationem quod enim attribuit littere propter hanc scilicet figuram vel propter illam id est propter pronunciationem. Notandum autem quod ad diffinitionem expositam diffinitionis vel materie videnda sunt quedam de ipsa littera per ordinem. Et primo de inventionis ipsius. Secundo modus et unde sint tracte. Tercio inventor ipsarum. Secundum igitur Isidorum primo libro Ethimologiarum usus litterarum repertus est propter variarum rerum memoriam. Nam ne oblivione fugiant litteris alligantur. In tanta enim rerum varietate nec disci audiendo poterant omnia nec memoria contineri. Hoc quantum ad primum. Littere latine et grece ab hebreis videntur exorte. Apud illos enim prius dictum est aleph deinde simili

Cum habet aspirationem et acuitur vel gravatur ut habeo habemus. Et rursus cum sine aspiratione est, et acuitur vel gravatur, ut abeo abimus, longa vero eadem sex modis sonat. Cum habet aspirationem et acuitur vel gravatur vel inflectitur ut hamos hamorum hamus. Et rursus cum sine aspiratione est et acuitur vel gravatur vel inflectitur ut are aratum ara. Et similiter alie vocales possunt proferri.

Preterea tamen I et V vocales quando in medio sunt alternos inter se sonos videntur continere teste Donato ut vir optimus quis. Et I quidem quando post V consonantem loco digamma [illegible] Eolici ponitur breuis sequente d vel m vel r vel t vel x sonum y grece videtur habere ut video virum

apud grecos de nunciatione tractum est alpha quod apud latinos A. Translator enim ex simili sono alius lingue litteram condidit ut nosse possemus linguam hebraicam

vertg vicio vox V aut quamvis contractum
eundem aut hoc est sonum y habet
tum inter q et e uel a uel i uel ae
diptongum positum est ut que quis que
quare Alterno y inter g et easdem
vocales cum in una silba sic inuenitur
hoc dicit propter cognwo cogwa cognoui quibus potest y [illegible] habet quaternum sonum et non potest in una silba [illegible]
ut pingue sanguis lingwa lingwe
In consonantibus etiam sunt differencie plu-
res transeuntium in alias consonantes
et non transeuntium quippe diverse sunt

omnium linguarum esse matrem ac litterarum
hoc quantum ad secundum litteras
leras carmen nympha
forma talis edidit carmi-
tus aut dicta quia carmi-
nibus futura canebat Hec ille
littera est minima pars vocis
composite id est elemen-
tarys sonis distincta com-
posita litteram vox sic
dicitur contra confusam vocem
vocem namque confusam di-
cimus illam que sanis elemen-
taris non distinguitur ut ge-
mitus infirmorum littera
namque pars vocis compo-
site dicitur minima quod
secundum unam oppositionem in
respectu dicitur eo scilicet

pro nullum comprehendentium
sive illud sit oratio sive dictio sive silba tam prom
potestatis est sicut est littera Et secundum hoc illud non potest op-
poni quod littera scilicet correpta minor sit quam producta quia minima dicitur re-
spectu comprehendentium sicut dictum est Vel pars minima dicitur id est val-
de parva eo scilicet quod per voces dividi non potest sicut silba Et hec est
descriptio secundum unam et proprietatem partis integralis Data est littera que sic
diffinitur littera est vox que scribi potest individua Id est vox re-
presentabilis uel representata scriptura quasi scriptibilis et individua id
est que per alias voces dividi non potest quod idem intelligitur per indivi-
dua et per minima Vox quod ibi ponitur pro genere Quod ad differenciam
vocis que non potest scribi additur que scribi potest Quod quia totum hoc
habet silba dictio et oratio ad differenciam istorum omnium additur individua
Et hec diffinitio est constans ex genere et differencys substantialibus Cetera
patent in littera

Dicitur autem littera

Hic est secunda pars huius capituli in qua ethimologisat hoc nomen littera ut patet Unde primo littera
vero secundum ethimologiam dicitur quasi legittera id est quod iter prebeat legentibus
sive figuram attendas sive pronunciationem legittera vero non est vox sig-
nificativa quia ethimologia fit [illegible] secundum litterarum similitudinem ut fiat accessus
ad rei proprietatem per vocis non significatis sicut in illo patet exemplo Aliter

b

zm [?] sola queritur sit derivatio vel compositio huius nominis
littera secundum scribi per unum t vel duo sic ut dicit Hugwicio
Sed queri potest quomodo eundem solam eius

Aliter est littera dicitur a lituris vel a leos leos quod non est in usu eo scilicet
quod antiqui pluries scribebant in ceratis tabulis et postea scribe delebant
Composite namque vocis minima pars littera nomine inde fit quod iter solebat
prebere legenti sive quod in cereis subsistit delenda lituris Aut ex hoc quod
sit pueris iterata legendo Item nota secundum Ugwicionem quod cum littera derivetur
a lego legis vel a lino linis et tam lego quam lino corripiat primam
videtur quod littera primam corripere debeat / constat autem quod primam producit ut patet
per versus sillaba metra Disce qui queris ut recte versificeris Sunt tibi nota tria
et scribi per geminum tt sicut multi scribunt Ad hoc potest dici breviter licet littera
derivetur a lego et a lino / que primam corripiunt quia tamen littera tenet naturam cuius
illa, quia fuit in principio tanta debet esse sillaba in derivatione intelligitur de
principio propinquiori non remotiori hec Ugwicio

Litteras autem etiam

Ceteras partes principalis capituli in qua ponit tractatum puta differentiam et convenientiam istorum
nominum littera et elementum tangit etiam causam quare littera dicitur elementum Potest ergo dividi in tres particulas Nam primo ponit rationem quare littere dicantur
elementum Secundo ponit differentiam ibi littera igitur Tercio tangit convenientiam
ibi abusive tamen Sed causa brevitatis iste particule legantur simul Unde
per hoc vero interponit Priscianus quod littere dicuntur elementa et per similitudinem quam
causa quam tangit est similitudo quam habent littere ad modum elementa Unde
quia sicut elementa coeuntia corpus efficiunt Ita et littere coeuntes faciunt vocem litteralem quasi aliquod corpus vel magis inquit vere corpus quod probat
aliquibus rationibus hec ille Et primo tangit rationem talem Omne quod
tangitur est corpus / sed vox litteralis tangitur ergo etc. Minorem probat
sic vox litteralis tangit aurem ergo tangitur, quia secundum commentatorem omne agens
in agendo repatitur primo de generatione Secundam rationem tangit talem
Omne habens trinam dimensionem scilicet longitudinem latitudinem et profunditatem
est corpus / vox litteralis est huiusmodi ergo etc. maior patet per philosophum primo
celi / minorem declarat in textu sic quia vox litteralis ad omnem partem sentitur
Item secundo probat minorem sic quia singule sillabe altitudinem habent in
tenore id est in accentu crassitudinem id est latitudinem in spiritu longitudinem
autem in tempore Unde per hoc ad quod dicimus quod in illa falsa sententia Stoycorum fuit qui vox scilicet sit corpus Ideo et ad hanc argumentationem
ta illa inducit vel si illud ab illo eunde defendere volumus dicimus quod
vocem dixit magis vere corpus non quia ipsa corpus sit, sed quia proprie
tatem corporis quodammodo retinet Eo quod sicut omne corpus et longum et latum et spissum est Ita et vox auditur in longum et ante et retro Et in latum id est dextrorsum et sinistrorsum Et in spissum id est sursum et deorsum.
Addit ergo Priscianus quod tamen elementa dicuntur proprie ipse principia quibus propter

Similitudine predicta elementa tamen abusive dicuntur littere id est equoce scilicet antiquos qui dixerunt quod littera in equivoco ut equivoce dicitur pronunciacio secundum antiquos qui dixerunt quod littera in equivoco ut equivoce dicatur pronunciatio
secundum antiquos qui dixerunt quasi cont ethimologiam suis nominis littera quam hoc
nos vero intelligimus abusive quasi cont ethimologiam eius nominis littera cum hoc
nomen descriptura dictum est secundum quod dictum est quod littera dicitur a litura / littera
tamen ita est nomen equivocum sed complexum ut supra dictum est / sed in littera dicitur
de littera per pronunciacionem que non possunt dici et ea propter figuram et econverso
sed sicut quando dicimus quod hec littera r non potest stare in eadem sillaba ante p / illud
quidem non propter figuram dicitur sed propter pronunciacionem / quam r ante p potest
scribi sed non pronunciari / littera autem non est nomen equivocum ad hec sed complexum
et eorum sicut dictum est. Opponitur quod r pronunciatur ante p ut in ea dictione que est
sirpus. Sed intelligendum est hoc dictum de principio sillabe non de fine ut dicimus
principium quicquid est ante primam vocalem hec ille. Item nota magister dicat
quod littera est nota elementi per hoc insinuat quod ista duo differunt ratione
quod littera est scriptura / et elementum est vox / et scripta sunt signa
vocum. Unde prius primo periermeneias. Sunt ergo ea que sunt in voce
earum que sunt in anima passionum note / et ea que scribuntur / eorum que
voce proferuntur. Unde nomen solet habere elementi littera / sed fit hoc quod
profertur littera scripta. Ista tamen sepe ponuntur mutuo pro se

Sunt igitur figure litterarum:

Quarta particula huius capituli in qua ponit numerum litterarum differentiam penes
figuram ostendit etiam multo plures earum pronunciandi modos et patet littera
figura vero posita cum descripcione et ethimologia cuius nominis quod est
unde p h posita cum descripcione et ethimologia cuius nominis quod est
littera restat numerum figurarum ponere. Sunt ergo litterarum viginti tres quibus
vtimur. Sciendum vero quod in hoc numero computat priscianus h licet etiam
non reputet sed notam aspiracionis. In hoc eodem numero ponit y et zeta
quibus non eis utamur nisi in barbaris dictionibus. Ideo autem premittit de
figuris ut ostendat unam figuram quandoque reputare multa elementa ut
k et v / et plures figuras unum elementum tamen ut c q et k. Et ante po-
nitur in abecedario illa figura que est 7 / non ideo ponitur quod sit littere
figura / sed quia sillaba quedam una illa figura representata ac si esset
littera / et videbitur fortasse quibusdam quod etiam figuram posuerit priscianus
in numero viginti trium non continuata aspiracionis nota / dici tamen verius potest
secundum Isidorum quod illa figura 7 debet postponi litteris singulis in abecedario
ut eas compleat ad perficiendum numerum figurarum viginti ut sic dicatur:
a et b et c et d et f et g eodem modo quo de ceteris. Qua causa compen-
dii semel et ultimo loco ponitur / ut utrique interponi debere intelligatur.
Cum vero viginti tres littere sint pronunciationes earum id est modi pro-
nunciandi multo sunt plures quippe cum singule vocales denos habeant
sonos ut enim cum de una dixero et aliis dicatur intelligi. A vel
brevis est vel producta. Quando vero brevis est vel aspiratur vel sine

P[ro]nunciandi aspiracone profertur Similit[er] quando producitur / brevis
et aspiratur vel acuitur ut habeo vel g[ra]vatur ut habem[us] Et hij
sunt duo modi pronunciandi a brevem Et rursus a brevis et
no[n] aspirata vel acuitur ut abeo vel g[ra]vatur ut abim[us] vel abiuim[us]
et hij sunt alij duo modi pronunciandi a correptam Sunt itaq[ue] quatuor modi
pronunciandi a quando corripitur Sunt v[er]o sex quando p[ro]ducitur p[ro]ducta nam[que]
a vel aspirat[ur] vel absq[ue] aspiracone profertur / p[ro]ducta aspirata vel acuit[ur] ut hamos
vel g[ra]vatur ut hamorum vel inflectit[ur] ut hamus Et sunt hij tres modi pro:
nunciandi a producti Rursus quando a producta no[n] aspiratur vel acuitur ut
ar[ar]e / vel g[ra]vatur ut ararum vel inflectit[ur] ut ara p[ro]ducta penultima, et ultima
correpta Quod ad ara deorum p[er]tinet Nam ara porcorum corripitur Inter
illud Est ara porcorum brevis et non ara deorum Et q[uonia]m de accentibus
locuti sum[us] licet accent[us] ad accentua sillabe p[er]tineat ad p[re]sentem t[ame]n convenienter
que ad accentus p[er]tinet breviter expediam[us] primo ergo dicendum est quid sit
accent[us] et quare sic dicatur Secundo quot sunt accent[us] et quid sit unus
quisq[ue] ipsorum Ad ultimum v[er]o g[e]n[er]ales ~~accentuum~~ accentuum regulas ponem[us] Accentus
est modulacio vocis in carmi[ne] sermone usu q[uo]q[ue] loq[ue]ndi Hoc aut[em] dic[itur] propter barbarismum
talenas ubi accent[us] no[n] observam[us] Dicitur aut[em] accentus ab eo quod est
accino accinis ut dicatur accent[us] quasi ad cantus / eo sci[lice]t quod omni sil:
labe [con]iungitur vel adcantantur omnes alie in prolacione dictionis omnes
cum alie omnib[us] placatum sequuntur Tribus enim modis fit modulacio vocis
Aut enim a g[ra]vi voce incipim[us] et in acutum tendentes Ubi q[uo]q[ue] desinim[us] Et
Et est g[ra]vis accentus Aut a g[ra]vi incipim[us] et ibidem p[er]severamus
venerim[us] Et accentus sic circumflexus dicitur Illud v[er]o sciendum est
q[uod] latini nunq[ua]m observant vel ponunt accentum nisi in penultima sillaba vel
ante penultima[m] nisi quando monosillaba fuerit dictio Excepte illis in quibus vel
propter sincopam vel causa differencie ponitur accentus in fine ut quibus
posita dicem[us] His itaq[ue] p[re]dictis g[e]n[er]ales regulas accentuum colligam[us]
Monasillaba dictio si vocalem n[atur]aliter correptam habuerit acuto accentu
profertur ut pax fax pix nix nox Dicit vero remigi[us] quia pax non
~~tanto~~ tantu[m] modo parit[er] sicut in declinabilibus dictionibus habetur, quod si
hoc n[atur]aliter habeat correptam vocalem credim[us] auctoritati hoc enim in cremento
p[ro]duction[em] naturalit[er] habuerit inflectit[ur] ut ros res spes Et q[uonia]m de monosillabis dic[tum]
est / modo dicit[ur] de pollisillabis In dissillabis v[er]o ubi ambe correpte vel ambe
p[ro]ducte vel posterior sillaba p[ro]ducta fuit p[ri]ma acuit[ur] sive p[ro]ducta sive correpta
sit ut nepos legens Rursus in dissillabis si penultima p[ro]ducta fuit et ultima brevis
prior inflectitur ut roma Excepte pauce que causa d[ifferencie] in fine inflectunt[ur]
ut pone Et excepte eciam illis que ~~fuit~~ sunt ex trissillabis p[er] sincopam dissillaba ut fu:
mat pro fumauit p[er] sincopam dissillabum De sincopate vero et appocopate
sive sint dissillaba sive no[n] hec est regula quando Quotiescunq[ue] fit sincopa in aliq[ua]

vel accentuum

Dictione accentus manet sup illam vocalem in sincopata dictione sup quam fuit cum erat integra / quia de dissillabis sufficiant dictum est Restat dicere de pollisillabis In trissillabis et deinceps si penultima fuerit correpta accentus in antepenultima sive illa correpta sit sive producta ut Tullius Hostilius Exceptis hiis utraque et pleraque Et exceptis compositis ab infinitiis verbis et fio et facio ut calefacit calefiat tepefiat Et exceptis sincopatis et appocopatis per predictam regulam ut Virgili Mauriti amarunt integra enim sunt Virgilie Maurittie et amaverunt In trissillabis et tetrasillabis et deinceps si penultima longa fuerit naturaliter et ultima brevis penultima circumflectitur ut Cetegus perosus In trissillabis et tetrasillabis et deinceps si penultima longa fuerit positione naturaliter et ultima similiter penultima acuitur / ut Athene Micene In trissillabis et tetrasillabis et deinceps si penultima longa fuerit positione ipsa acuitur et antepenultima magis gravabitur quam in aliis ut metallus Est autem una propria precepto regula que est quod omnes prepositiones composite casualibus suis vel genitivis relate ad suum casuale gravantur per omnes sillabas ut supra domum / super regis honorem Supposite vero acuuntur in principio / ut domum super / nisi sint equivoce ad alias partes orationis et tunc acuuntur in fine ut maria circum omnia, ne si circumflectantur in fine nomine vel adverbium esse putentur / Hec ergo que dicta sunt accentum regule quas latini utique observant Nisi quando in relativis et in interrogativis quod sit mutatio Et in aliis etiam ut in adverbiis ut promde subinde delonge de quibus loco suo determinabitur vel dicetur Illud quoque sciendum est quod interiectiones nullam sequuntur regulam quia significat affectus animi quorum est vocis intercipe Illud quoque diligenter sciendum vel tenendum est quod Priscianus dicit singulas vocales binos sonos habere sicut supra dictum est / ut est pluries quod dicit propter i et u / que quando medie sunt alternatim confundunt sonos suos sonos id est sonus unius ad sonum alterius accedere videtur ut vir hic enim hec littera i tunc obscure sonat ut quodammodo accedat ad sonum u Item vero dicitur optimas secundum antiquos ibi enim i media quodammodo clarius sonat quodammodo ~~u videtur habere ut video hic enim i quod~~ ut accedat ad sonum i vel in secundo est brevius i posita post u consonantem sequente d vel r vel t vel x vel c.

sonum ~~sonat~~ quodammodo i videtur habere ut video hic enim i quod sibilo profertur ut sonum u quodammodo videatur habere

Vocabula de littera precedenti

Divido componitur ex di et vido vidis Antiqui enim sic vido vidis Ista etiam vido vidis facit coniugationis dicebant unde Lucilius Hoc vide ne rursus levitatis crimine damnes Non enim staret versus si vide esset ibi facit secunde coniugationis et non facit Deleo deles compositum est a de et leo les quod non est in usu Elementum secundum quosdam dicitur quasi alimentum ab alendo Secundum alios dicitur quasi elevamentum ab elevando vel elementum quasi ylementum ab yle quod est materia primordialis Discendo compositum est ab de et muta b in s et tendo Expertitus unde expertite adverbium dicitur a expertior expertiris quod est compositum a tribus et partior partiris Imago dicitur quasi imitago Alicui rei imitationem agens et est hec ethimologia nominis Firmari nam videtur ab imitor imitaris penultima producta Princeps dicitur pluries esse compositum

A primo et capio capis. Alii vero dicunt quod princeps dicitur quasi primum caput et hoc habet ethimologia nominis. Hec ille. Sed primum est verius secundum Priscianum qui dicit princeps vero est nomen compositum a caput. Si enim esset compositum a caput faceret genitivum in itis quia regula est Omne compositum a caput facit genitivum in itis. Sed a capio capis. Et designat ordinem et dignitatem unde hoc principium principii. Et principalis principale principaliter principalitas. Et puta dicunt pluralis esse adiunctum compositum ab ut et puta. Et similiter quispiam. Nos vero dicimus quod sunt sillabice adiectiones non compositiones. Diversus dicitur a diverto divertis ...

Capitulum secundum in quo incipit enumerare accidentia littere. Proposita causa notificat unde dividitur in duo. Secundo ibi nomen velut a b. Que item subdividitur in tres partes. Secunda ibi figure accidunt. Tertia ibi potestas autem. Item prima pars secunde partis principalis in duas. Nomen a b subdividitur. Secundo primo notificat quid sit nomen. Secundo quandam regulam ponit. Ubi et sunt indeclinabilia cum ponit tres rationes. Primam ibi sive quod a barbaris. Secundam ibi sive quod nec. Et clarent tria. Et sic unde patet. Restat modo videre ut de accidentibus littere dicamus. Accidentia generaliter dicimus ea que concurrentia faciunt littere proprietatem id est que concurrentia faciunt vocem esse literam. Quidam vero proprietates seu accidentia a grecis dicuntur epitheta. Tria ergo sunt que accidunt littere scilicet nomen figura potestas. Nisi enim hec tria concurrant non est litera id est nisi nomen et figura reperiuntur et pronunciatur. Solent ergo aliqui querere an quo ...

Accidunt igitur littere tria
nomen figura potestas. Nomen
velut a b. et sunt indeclinabilia
tam apud grecos quam apud latinos.
Elementorum nomina sive a
barbaris dicuntur, sive quod simplicia
sunt et stabilia esse debent quasi
fundamentum omnis doctrine im-
mobile, sive quod nec aliter apud
latinos poterat esse. Eadem a suis
vocibus vocales nominantur. Omnes
vocales vero in se desinunt. Ut
te a se incipientes vocali terminantur
quas si flectas significationem nominum
et vis una evanescat. Vocales

Igitur ut dictum est per se prolate
In nomine suum ostendunt. Semivocales
vero ab e incipientes et in se ter-
minantes absque x que sola ab i inci-
pit per anastrophen greci nominis ξ
qua necesse fuit cum x sit semivo-
calis a vocali incipere. et in se
terminari. que x novissime a latinis
assumpta. post omnes litteras ponitur
quibus latine dictiones egent / quod
autem ab i incipit nomen eius os-
tendit etiam Servius in comento
quod scripsit in donatum hiis verbis
Semivocales septem sunt. que ita
proferuntur ut inchoent ab e
littera et desinant in naturalem sonum
ut. f. l. m. n. r. s. x. sed x ab i
inchoat in s etiam Eutropius confirmat

sunt. Hec accidentia et
diversum quidem quod in littera
quam et cum ipsa voce idem est quod
et corpus est et sic substantia
sed errat hic cum sola simili-
tudine accidentia dicitur
Sicut enim substantia manens
una et eadem variatur
diversis accidentibus Sic
et littera manens una et
eadem diversis reputatur fi-
guris et modis pronunciatur
diversis. Sic ergo accidentia
sola similitudine non quod substantiam
solam informent subiectum
immo non sequitur quod si sunt
accidentia littere quod idem sit
accidentia. Et ut primo de
nomine dicamus nomina littera-
rum sunt indeclinabilia sive
quod a barbaris recepta sunt quod
nullam habent declinationem
sive quod stabilia debent esse
Eo quod fundamentum sunt artis
doctrine. Et fundamentum debet
esse immobile / sive ideo quod
aliter non poterat esse apud
latinos illud quod littere dicuntur
vocales. eo quod per se vocis
perficiunt suas quam ipsa vocalis
littera est nomen suimpsius quod
tamen non observari posset si
vocalium nomina diversis ter-
minationibus inflecterentur.
Semivocales vero idest semivocalium
nomina a vocalibus in-
cipiunt et in se semivo-
les desinunt unde nomen illius semivocalis que est per invenitur in aliquibus libris
scriptum per e et s. Et hoc idem in nominibus semivocalium ceterarum reperitur
Si ergo nomina semivocalium diversis terminationibus inflectuntur illud quod predictum est

observari non possit Mute quia
i. mutarum nomina ab ipsis mu-
tis incipiunt et desinunt in
e exceptis q et k quarum
altera in u et altera in a
desinit ut hec itaque proprietas
observatur in declinabilia
quia inceperunt nomina mutarum
quare vero hec littere semivo-
cales nominentur Ille vero
mute suo loco dicetur
Sed cum ipsa vocales nomen
sit sui ipsius poterit dubitari
quod ei accidat nomen Sed
nomen ei accidere nichil aliud
est nisi quod ei accidit no-
minatio licet ipsa etiam
sua voce nominetur

(margin) incipient

Figure aut

Hic est secunda pars
scilicet pluribus partibus in qua
notificat secundum accidens
littere scilicet figuram Secun-
da ibi potestas autem Tercia
est tercia pars scilicet pluribus
partibus capituli que sic di-
viditur quia primo notificat
quid sit potestas littere Secundo
dividit litteram penes potestatem
essencialem ibi et his
vocales membra divisionis
declarans ~~et ibi prosequitur~~ et
ibi procedit hoc ordine.

(gloss) que vim duplicis consonantis

Dicitur una duplex est x que ideo
ab i incipit quia apud grecos in
eandem desinit Mute aut a se
incipientes et in e vocalem desine-
ntes exceptis q et k quarum altera
in u altera in a finitur sua conficiunt

(gloss) et qua postea dicetur

nomina H cum magis aspirationis nota est

(gloss) simantis per tractionem

Figure aut accidunt quas vide-
mus in singulis litteris Po-

(gloss) i. modus pronunciandi

testas aut est ipsa pronunciacio.

(gloss) i. potestatem tamen per officium · in qua alia littera metitur dicitur littera si careat potestate sicut et

propter quam et figure et nomina

(gloss) inventa · scilicet uno spacii accidente littere absque figura

facta sunt Quidam addunt etiam

(gloss) i. dispositio · qua est potestas accidentalis littere

ordinem. sed est pars potestatis
litterarum Ex his vocales dicuntur

(gloss) scilicet semper per apertionem oris formantur · scilicet nulla consonans sine vocali sonare potest

que per se voces perficiunt et sine
quibus vox litteralis proferri non

(gloss) a vocalis a vox vocis

potest Unde et hoc nomen perceperunt

Primo innuit divisionem
immediatam littere item litterarum Alia vocalis alia consonans Et declarans
quid sit vocalis ponens quod sint vocales Subiungit postea subdivisionem alterius
membri item Consonantium alie semivocales alie mute deinde ponens

sibi defendunt littere cum que ad-
(proferunt) profertur consonantes appellantur

Sunt igitur vocales numero quinque (s. apud latinos s. quia apud grecos sunt septem) a. e. i. o. u. utimur etiam (s. ponit sub diui.) y grecorum causa nominum. Conso- (scilicet alias media) nantium autem alie sunt semivocales alie mute. Semivocales sunt ut (sicut Servio et Eutropio ... magis muta est ut patebit postea) plerisque latinorum placuit septem f. l. m. n. r. s. x. sed f multis modis ostenditur muta magis esse que post accedimus. Z quoque utimur in grecis dictionibus. Hee ergo hoc est semivocales (s. quia solum habet duas proprietates ... vocales habent tres) quidem vincuntur a (s. quia solum habet unam illam proprietatem) vocalibus tamen superant mutas. et ideo apud grecos quidem omnes dictiones vel in vocales vel in semivo- cales que secundum (habent) eufoniam desinunt

numerum semivocalium et nominum ordinis tangens ibi Hee ergo ethimologisat tamen hoc nomen semivocalis ibi semi vocales autem sunt appellate ad ultimum in fine huius textus capituli ponit numerum mutarum. Secunde ethimologia huius nominis muta insinuat ibi Et sunt quidem et causa brevitatis legantur iste partes sunt. Prima autem litteralis iam claret. Secundo dicit quod magister videtur esse superfluus quia prius dixit quod vocales per se prolate nomen suum ostendunt. Semivocales vero in se desinunt etc. Et idem in hoc repetit descriptiones vocales semivocales et mutas. Solutio dicatur quod magister non facit hoc eodem respectu tam per hoc aliud ibi sed aliud hic intendebat declarare. Ita ibi volebat per hoc declarare illam regulam quod nomina litterarum sunt in- declinabilia. Sed hic vult declarare proprietatem essencialem littere super quo. Postea sic dicitur. Figure vero litterarum sunt littere quibus de metari ... pronunciacio representatur. Postea hoc autem restat ut de potestate

(... dicimus pronunciationis) Potestas ergo ipsa est pronunciacio id est modus (propter) quam figure et nomina inventa sunt. Potestas vero alia substancialis alia accidentalis dicitur. Substancialis est potestas littere quod

Ipsa est vocalis ut con
sonans. Sic enim pronun
ciatur littera ut vel per se
vocem suam perficiat et dicatur
vocalis, vel ut cum alia
sonat et non per se et appel
latur consonans. Huius autem
modi pronunciationis sunt
et sunt littere. Vocales quo
sunt que per se suas vo
ces perficiunt unde et vocales
dicuntur. Sunt autem quinque
a. e. i. o. u. Con
sonantes vero sunt que per
se suas voces non perficiunt
absque vocalibus unde et
consonantes dicuntur eo
quod cum aliis sonant
nec per se proferri possunt.
Harum autem alie sunt
semivocales alie mute.
Semivocales sunt secundum
quosdam septem scilicet
f. l. m. n. r. s. x.
Sed f magis muta
est, x etiam greca se
mivocalis est qua non
utimur nisi in grecis
dictionibus. Dicitur
enim semivocales non a
semis quod est dimidium,
sed ab eo quod est semus
sema semum ut dicatur
semivocales quasi minus
sonorositatis habentes quam
vocales tamen plus sono
rositatis habent quam mute. Dicuntur
scilicet non plene sunt di

quam nos sonoritate possumus dicere.
Apud latinos aut ex maxima parte
dictiones terminantur in semivocales,
non tamen omnes. Inveniuntur enim quedam
in mutas desinentes. Semivocales
aut sunt appellate que plenam vocem
non habent ut semideos et semi-
viros appellamus non quia dimidii dei
partem habent deorum vel virorum
sed quia pleni dii non sunt vel
viri. Relique sunt mute ut qui-
busdam videtur numero novem. b.
c. d. g. h. k. p. q. t. Et sunt
quidam qui non bene hoc nomen
putant eas accepisse cum hee quarto
partes sint vocis, qui nesciunt quod
ad comparationem bene sonantium. Ita
semidei dicuntur, quasi minus quam dei, qui
Mute quoque secundum quosdam sunt novem ut

sunt nominate velut informis dicitur
non absolute quia omnino non habeat formam
mulier non que caret forma sed
que male est formata Et dicimus
qui omnino caret calore aliquo
frigidum eum non qui penitus ex-
pers est caloris sed qui minimo hoc
utitur Sic igitur mutas dicimus
non quia omnino carent voce sed
vel parvam
que exiguam partem vocis habent

Vocales apud latinos omnes
in eadem figura utrum
eis quandoque longe quandoque correpte
sunt ancipites vel liquide.
hoc est que facile modo produci.
modo corripi possunt Sicut etiam
sonis vocales ancipites
apud antiquissimos grecorum erant
etha mega othomega sive figure
ante inventionem H et ω quibus
inventionem ystarum duarum
inventis E et O que ante anci
indifferenter utebantur eis quia tam longe quam breves
pites erant remanserunt perpetuo breves
equo siduarum quam producuntur
E et O
tum carum productarum loca possessa

B. c. d. g. h. k. q.
p. t. Sed h litera non
est. Sed tamen sit aspira-
tionis nota propter solam
figuram in abecedario
scribitur inter alias literas Et
dicuntur mute non quia
omnino nullum sonum habe-
ant sed quia parvum sonant
ad semivocalium sive vocalium
comparationem Sicut mulier
dicitur informis non quia
omnino careat forma sed
quia sit male formata
Unde litera dicitur semivo-
cales quantum vincuntur a vo-
calibus tantum superant mu-
tas Cuius ratio secundum .Io.
Ja. quia vocales habent
tres proprietates Per se enim
faciunt vocem, inchoant
nomina, et finiunt similiter
Semivocales autem harum
duas tantum habent Non incho-
ative sunt secundum, et ter-
minales ut mel Et ita de
aliis semivocalibus que quandoque
inchoant secundum, quandoque
finiunt, tamen vero non semper
sed quia per se vocem non
perficiunt et ita vincuntur
a vocalibus Mute vero nec
per se vocem faciunt nec
omnes finiunt nomina licet
quedam certe finiunt nomina sicut

c. d. t. et hoc in paucis nominibus exceptis non pauca nomina in-
cas desinentia inveniuntur Inchoant tamen nomina et ita unam tantum sibi
vendicant ex illis tribus proprietatibus Vincuntur igitur a semivocalibus secundum

quia et semivocales a vocalibus
quia licet inchoant tamen raro
terminant nominum preter apud
grecos vocales et semivo-
cales tamen terminant nominum, non
mute set mute cum illa
debent esse in fine que
multum sonat quia omnis
prolacio plus firmat in
fine et plus sonat unde
etiam oratores exaltant
vocem suam circa finem. Habet
igitur semivocales sillabam sive
sonum sed melius et
perfectius sonant quam mute
et minus quam vocales et de sillabe
potestate satis dictum est. [VI]
Accidit his nomen pariter
que figura potestas Harum te
nomina constat[?] dedicisse
~~[struck through]~~ Vero minus et
potestas distincte nosse figuras
his satis diffusius est
tractanda potestas Est quo
litera profertur modus ipsa
potestas Hanc parit aut
vocis substancia sive quod ipsi
Accidit ut sit vocalis vel
consona. quod quia semivo-
calis sit consona muta
vel quod sit hoc impor-
tat ei substancia ipsa vocis
Vocales per se facit in-
tegre sonare Vox sua
per integritatem cognoscit sonare
sonantes Cumque sibi comparat
vocales lingua latina
Interior voce formant propulsio per mediam Extremis labiis compulsam
pupis yma[?] Extat medio media medie lateraliter querent Est por

sint a supradictis vocalibus semper
longis Fiunt etiam in consonantibus
(que producit vocalem precedentem — que fiunt per duplices consonantes)
longe ut puta duplices x et z
(faciunt sillabam longam)
sicut enim longe vocales sic hee quoque
(et quo ad vocalem precedentem)
longam faciunt sillabam Fiunt sillabe
anapites vel liquide ut l et r que
(i. vocalis eas precedens quando ponuntur cum mutis in eadem sillaba non debent produci posicione si sint natura breves sunt indifferentes produci vel corripi)
modo longam modo breve post
mutas posite in eadem sillaba
quod faciunt sillabam His quidem
(i. non sine causa quia quoque m et n mollius et obtuse sonant)
addunt non irracionabiliter m et
(i. vocalem natura precedentem natura certam faciunt corripi vel produci)
n que ipse quoque grecis faciunt sillabas
post mutas posite quod diversorum
confirmatur autoritate quam grecorum
quam latinorum Ovidius in primo
(quia corripitur duabus sequentibus consonantibus quia n ponitur pro g quia cum liquida)
Methamorphoseon Piscosam quoque
gnidon gravidam quoque amatunta
metallis Euripides in ...semissis

ieto τητα τητα ζητ κατα pionov dio picow Quidem in eisdem Assicoooco necoco. Diokco kcocti ανα ctuknon Inveniatur tamen m etiam ante n posita nec producens ante se vocalem more mutarum. KAAINAXCO Callimachus tcoNNEN MNHAP XICO CEΦ EZCNO CCO ΔETC NCOCO

Apud antiquissimos grecorum non plus quam sedecim erant litteras quibus ab illis acceptis latini antiquitatem servaverunt perpetuam. Nam si verissime velimus inspicere eas hoc est sedecim non plus quam duas additas in latino invenimus

Nam quod sequuntur septem vocalibus uti Grecia loquela solet primam mediam quod duabus et medias quarum prior est magis ampla sonando Alteram parvam vario par o duplicat. Consona distincta vocalis incipit atque desinit in semet. Hec sunt l. r. s. m. n. x. p in unum solent semivocales vocari. Que restant alie sortite nomina mute Incipiunt a se vocali et finiunt preter f. Hec sunt b. c. d. f. g. k. p. q. t

Vocales apud latinos

Capitulum tertium in quo magister agit de prima parte accidentali littere que est quod littera quandoque corripitur quandoque producitur. Et habet tres partes principales que patebunt in processu. Ubi notandum secundum P. H. accidentalis partes littere est conjuncte plexo quarum prima est quod littera vel corripitur vel producitur. Secunda quod aspiratur vel absque ea profertur. Tertia quod una cognata est cognata vero quod una proponitur

alijs in sono cognata quod una transit in aliam alijs vel preponitur ad construendam sillabam Hec ille vero porro quod duplices

sunt iste liquide medie pe
ch que possunt aspirari quia semper
possunt in unum mutari sicud
uis audit illis ston. peh.
Vocales ergo apud latinos
sunt omnes ancipites id est
modo producuntur modo corripiun
tur unde et ancipitalis
dicitur hec potestas quia
uocalis una et eadem manens
et correpta fit producta et
quo modo similiter et apud grecos
omnes uocales erant liquide
antequam essent inuente epsi
menga que nunc non
reputatur nisi e longum
et othomenga que modo
non reputatur aliud nisi
o longum unde dicitur
othomenga quasi o lon
gum a megalon quod inter
pretatur longum antequam inuen
te essent iste figure e et
o reputabant modo
correptas modo productas
sed nunc productas tantum o
correptas unde et una
illarum dicitur othomigros
id est minor o i. a mi
cros quod interpretatur minor
unde ergo quod uocalis alia
longa positione alia
natura longa positione
est quando producitur per duas
consonantes sequentes uel
per unam duplicem ut
dixi natura longa est
que producitur ex inuentione
sua et institutione sua natura

sermone ff Eolicum digamma
quod apud antiquissimos latinorum
candem uim habuit quam apud
Eoles wau. cum autem esset sonum
quem nunc habet ff p cum aspira
cione significabat sicut etiam
apud ueteres grecos pro ph p et
h unde nunc etiam in grecis nominibus
antiquam scripturam seruamus pro fi
ph p et h ponentes ut orpheus
pheton Post ea uero in latinis uer
bis pro p et h f scribi placuit
ut fama filius facio. loco autem
digamma u pro consonante quod
cognatione soni uidebatur esse affinis
digamma ea la seruare cum ff
loco ponatur pro p et h siue pro
ph minor habent ff inter semiuocales
cum in uocalibus, inter alias est quando inuenio

Posuisse apud scriptores. Nichil
enim aliud habet haec littera praeter semi
vocalis, nisi nominis prolationem que
a vocali incipit. sed haec pro altera
littere mutare non debuit. Si enim
esset semivocalis necessario inmaliis
nomini invenietur. quod minime reperies
Nec ante l uel r in eadem sillaba poni
posset si esset semivocalis qui locus
mutaris est. Dulcapat/ nec quemquem
ante easdem posita facit sillabam.
Postremo greci quibus in omni doctri
na auctoribus utimur. f cuius locum
apud nos f obtinet quod ostendit
maxime in his dictionibus quas
a grecis sumpsimus hoc est fama
fuga fur muta esse confirmant.
Ostendendum tamen quod hic est error a

impartio ra enim a nascen-
do dicitur / nasci enim voca-
bula non est aliud quam in-
venire. ea vocalis enim rur-
sus ~~alia~~ corrupta pro alia
brevis est natura vel alia
positione et quam de brevi
natura patens ut mani-
festum est / brevis positione
est illa que cum sit natura
longa positione consequente
ut sequente vocalis corripi
tur ut in audiui longa est
natura prius / quod notatur
in hoc quod inde formatur
supinum vi mutata in tum
Qualis quod penultima supi
ni est et ~~prima~~ penultima preteriti cum
quod in audiui longa sit
natura prius subtracta u
consonante corripitur positione
sequente vocalis ut hic audiui adij
inde illud [illegible] vocalis
ante vocalem corripitur. Po-
sitione vero sequentis vocalis est
corripitur quia finalis consonante
de vocali in vocalem. Unde
virgilius ultima impari
vale que longa est natura
corripitur positione sequentis
vocalis ~~vale~~ dicens et
longum formosa vale vale
inquit yola. Si tamen natura fuit
sit longa vocalis cum et
alia vocalis sequatur producitur
plerumque si metrum ~~[illegible]~~ illud
exigat ut ibi Et fuerunt
est pectori et lac subduci

agnis. Beda tamen in primo cuiusque pedis dicit posse produci vocalem ante voca[lem]
excepto secto pede licet eadem vocalis sit brevis natura quod non est mirum

Si hec sit in vocali longa
natura ut in predicto versu
[...] Amplius anapites
vocales dicimus omnes que
modo longantur modo leviter
modo corripiuntur

Sunt etiam in consona

Priscianus idem ondit
de consonantibus vbi p
h illud quoque sciendum
quod consonantium alie sunt
simplices alie duplices
ut x que dicuntur duplices
vel quia ubi modo ponimus sole-
bant apud veteres latinos
due poni scilicet cs ut gs
quod eius sonus constat per cen-
dum / quam cum genus duc
habet c / m modo solebat
cs apud antiquos vbi modo
scribimus x / quam vero
genus regis habet g / m modo
solebat gs apud antiquos
vbi modo ponimus x aut
ideo propter hoc dicitur dupl
aut quia cum vnum est
in metro quod habent
alie due similiter cum
facit precedentem vocalem p
duci sic due consonantes
que ratio videtur michi
esse verior vereor puto ut
pono quod x habeat sonum
cs ut gs Ista scilicet ut duos sonos repetet Hoc vnus tamen illis duobus
affine vnde x pro illis ponitur

quibusdam grecorum gentibus invasit
latinos ph · th · ch semivocales
putabant nulla alia causa nisi
quod spiritus in eis habundat induci
quos si esset verum debuit c quoque
vel t addita aspiratione semivocalis
esse · quod omnis caret ratione ·
spiritus enim potestate littere non mutat
vnde nec vocales addita aspiratione
alie fiunt et alie eadem dempta
hoc aut scire debemus quod non fixis
labiis est pronunctianda f quomodo
ph atque hoc solum interest

X etiam duplicem loco cs vel
gs postea a grecis inventum assump-
simus K enim et q quamvis figura
et nomine videantur aliquid habere
[...] Consona ima dux est x iota z

Differencia tamen C tamen canonicae tam in
sp omnes dicunt mutte tamen in sono vocis q ubi scribit c ibi scribi potest k
sono vocis quam in metro continent po
quantum ad dictionem ... habendam
testatem Et k quasi penitus superuacua
est Nulla enim inducitur ratio . cur a sapien-
te k scribi debeat / cartago enim et
caput sine k et sine per k scribant
nullam faciunt me in sono nec in po-
testate nec in metro eiusdem con
sonantis differentiam Q vero
propter nichil aliud scribenda videtur
sed sic quoniam q scribitur
esse nisi ut ostendat sequentem u ante
necesse est u scribi ponens vim ... sequente alia vocali ...
alteram vocalem in eadem sillaba posi-
tam perdere vim littere in metro /
quod si ideo alia littera est expri-
menda q quam c deberet g que etiam
simili ratione preponitur u amittenti littere
vim alia putari et alia tamen ideo non
ubi scribitur u debet vim ...
facit Dicimus enim anguis sicuti quis

que quarum u is est vocalem
longam sibi precedentem
Hoc agit quod semper reliquo
non semper agit hoc Et
zetha parit ... in
principio ... q
Sunt vero et consonantes
quae liquide . m . n . l . et
r que post mutas posite
in producta faciunt pre-
cedentem vocalem // modo
patiuntur etiam esse corrup-
tam Dicitur quod liquide
non quia sic sed quia vocales
quas postcedunt vincere
nescire in metro potest
poni pro producta que
tamen brevis est naturaliter Et
dicuntur liquide a liquido
liquidus quia sicut quod liquidum
est ad diversos mutatur status
sic iste facile fiunt lon-
gas et breves Dicendum
vero est quod invenimus in an
n positum non producens voca-
lem se positum ut ibi Hic co
mune omnes Ibi enim cor-
ripitur o penultima nec ibi
omnes / vim nisi statim signum
est sed primum nomen grecum
quod declinatur omnes om-
netis sicut ramnes ram-
netis Versus Has preter quas
est simul consona sunt que
Quatuor illarum liquidarum
nomen accepit Hec preter

more reliquarum si brevius ipsas Post mutam positas vocalis forte pibut
Curtat ut longat pro velle ~~metiens~~ canci Hoc l et r sunt coniunctim rarum in n
metrantis

Mer s r q̄z sit hoc
cau̅ nisi subba mu:
te subdat cas et vō
lis nō longa sit ante ob:
ruo nō brevis poterit co
gac tenebras subseuo
non turtes duplices et
athlantem nō brevis
matre poterit producere
prem sit reliquas quoad
subdi vōlib9 ipas con
tingit plures semp re.
movent bvitates sed
ut liquide tam vōlib9
q̄m consonantibus similiter
aliquid habeam9 cons
scdm nō mai triplex est
liquescencia lre est eni
quedā liquescencia que est
quedā habilitas eleme:
ti scdm quā facile transit
a pductōe in correpcōm
vel cō et hec est tm in
vōlibus inveniim9 eni
quoq3 cand vōlem pduci
quoq3 corripi ut est lra et
hec est accidentalis est
et alia liquescencia que
attendit̄ quantū ad subam lre
sive scdm nām placo
ipi9 id est scdm q̄ ipā
subtrahit̄ et nō pfertur.
Et hec fit tam in vōlib9
ut ibi ira odiū generat
concordia nutrit amorem
q̄m in consonantib9 ut in
quoq3 spōnit̄ cū sua vōli
ut apud oratiū omib9 hec
sit in cōposicōe per metrū

et augur sicuti fuit
quam
unde si velimus
nū vitare contemplari ut dixim9 non
plus q̄m decem et octo lras in latino
sermoē habem9 hoc est sedecim an:
tiquas grecorū / et ff et x postea
additas / cas q̄ abeisdem grecis
sumptas / nā y et zeta grecorū causa
nom ut supdctm est assumimus

h vero aspiracōnis nota est et
nichil aliud habet litte nisi figura
et q̄ in versu scribit̄ int alias
litteras / quod si sufficit ut eleme:
tum putaretur q̄ / nichilomin9 quo
rum̄ ceterū minor̄ figure quia in
versu int alias lras scribuntur q̄m
vis eis dissiles sint elementa sunt
habenda sed minime hoc est adhi:
bendū / nec aliud aliquid ex
[illegible] est tantūb9 int annotas hac re
ut dicit p decem unde allexander

que sunt figura nominis et potestas — nam quidam

accidentibus sic competentem ostendit. unius cuiusque elementi quod potestas qua caret aspiratio nec enim vocalis nec consonans esse potest Vocalis non est h quia a se vocem non facit Nec semivocalis tamen nullam sillabam vel greca vel latina per integras dictiones in eam desinat Nec muta tamen in eadem sillaba tamen duabus mutis subponitur ut phthius erichthonius nulla enim sillaba plus duabus mutis potest habere iuxta se positis Nec plus quam tribus consonantibus continua re Autoritas quod tam Varronis quam Macri teste Censorino nec k nec q nec h in numero adhibet litterarum

Videntur tamen i et v ad in con sonantes transeunt quando ad

S geminando sui facit metro demere fa sum Sicut excedit meeps pro demeeps prime pro proxime S etiam quamque deponitur cum sua vocali ut apud Lathos Successus indignos patienter ferre memento Denique etiam S abiicit sine vocali ut apud oratium Regis opus sterilis que diu palus apta que remis abiicitur enim S finalis de hoc nomine palus ut fiat brevis propter sequentem vocalem vel legitur S ultima huius nominis palus in transitione metri Credo etiam fit apud Lathonem quod nosti fatum non rectum nosti silere quasi dicit nosti ilere Et apud Lucanum Terga sedant crebro maculis distincta smaragdo In scansione enim S abiicitur et dicitur maragdo unde est quod diserte corrupit prima sillaba dicendum sit natura longa quia tempore est et ab imposita S causa euphonie que ibi legitur Hic ergo frequenter fiebat in hac ... S olim Eclipsis quia S sonum valet et habet facile quod etiam non solum fit in metro sed etiam in prosa legitur et hoc ...

non facit metrum Demplene est aliquam profert littera ut v posita post q g vel S ut patebit et quod liquescentia est specialis et potest esse tam in

Vocalibus quam in consonantibus. Et est in hac liquescencia littere que attenditur penes potestatem littere sicut videmus in liquidis l r que non possunt ad aliam consonantem producere vocalem precedentem in ipsis liquescentibus vocalis corripitur ut illud Et tenebras addit quasi sine luce genit. Hic nota quod liquida posita post mutam in eadem sillaba permittit precedentem vocalem natura breuem corripi ut assecla et tenebre unde duplici natura breue quia si naturaliter esset longa non posset esse breuis nec in versu nec in prosa unde quia mater et frater producunt naturaliter primam nunquam comatres vel confratres sunt in penultima corripi nec in versu nec in prosa. Si autem sit breuis naturaliter potest produci et corripi in metro ut tenebre penultima correpta vel tenebre penultima producta. Sed in prosa semper debet corripi penultima ut comatres tenebre et sic gramatici et quod generaliter tenetur. Hugo videtur quasi fuisse singularis opinionis in hoc. Ut enim in quodam libello quem composuit de accentu dicit quod

tenebras

non

potestate quod maximum est in elementis alie littere esse preter supradictas. Multum enim interest utrum vocales sint vel consonantes. Sicut enim quam pluribus in varia figura et vario nomine sunt k. et q. et c. tamen quia vnam vim habent tam in metro quam in sono pro vna littera accipi debent. Sic i et v quamuis vnum nomen et vnam habeant figuram tam vocales quam consonantes, tamen quia diuisum sonum et diuisam vim habent in metris et in pronunciatione sillabarum non sunt in eisdem meo iudicio elementis accipienda. Prisciano et Censorino doctissimo artis grammatice idem placuit

liquida posita post mutam in eadem sillaba dicit si vocalis est naturaliter breuis potest corripi et produci in metro et in prosa. Si autem est naturaliter longa tam in versu quam in prosa producitur ut comatres [illegible] post dici secundum cum

Multa enim differencia est inter consonantes ut dicimus et vocales. tamen enim fere interest inter vocales et consonantes quantum inter animas et corpora / anime enim per se moventur ut philozophis videtur et corpora movent Corpora vero non per se sine anima moveri possunt per animas movent sed ab illis moventur Vocales similiter et per se moventur ad perficiendam sillabam et consonantes movent secum Consonantes vero sine vocalibus immobiles sunt

Et quidem modo pro simplici modo pro duplici accipitur consonante Pro simplici quando ... quando ab ea incipit sillaba

tenebra penultima correpta Ita quod sit accentus in antepenultima quia penultima brevis est naturaliter / potest eciam dici tenebre penultima producta Ita quod accentus principalis sit in penultima per positionem consonantium Unde patet tenebre penultima corripi et produci in ipsa pro voluntate legentis Sed quod prius communiter tenetur et puto esse verius

Apud antiquissimos gram[maticos]

Secundum hoc capitulum in quo patet non volens de natura litterarum aspiracionem removere sed exortacio et aspiracione valeat ei ad sequentem proprietatem littere materialiter contingit inter litterarum distinctionem quo ad proprietatem essencialem Unde patet Secunde illis que ad corporum litteralem pertinent et ad pronunciationem debent patet non continue ostendit que littere debeant aspirari et que leviter proferri Sed imponit non esse litteram et hac occasione totum abecedarium emendat ~~et~~ ~~et hac~~ Potest autem

Hec pars subdividitur quod primo facit quod dictum est secundo ad aspiracionem descendit quod est ei de principali intencione in eo capitulo dicitur

Itaque quia latini secundam litteras habent sicut et anti quissimi grecorum solebant habere. Et preter ... illas duas additas habent scilicet ff eolicum digama et ponitur aut ff esse colicum digama quod sic intelligendum est digama namque compositum est a dya quod est duo et gama quod est g grecum ut dicatur di gamma quasi duo digamma id est gama super gama grecum enim g quod sic dicitur talem habet figuram Γ Si vero fiunt aliam similem super addas hoc modo F iam erit illa figura que vocatur in greco digadma et dicitur eolicum quia eolies sunt illi greci habent figuram reperiuntur unde quod antiquissimi latinorum grecorum scribebant f eolicum digama ad representandum v consonantem ut in hys vado et vemo In quibus enim et sillabus scribebant f eolicum ubi hodie scribimus v loco consonantis et reputabant inter v consonantem eas leuius pronunciabant tunc ff quam modo in facio faci mus et asperius quam modo pronunciamus v conso nantem ubi vero hodie ponimus ff ut in facio et consilibus scribe bant tunc ph asperius pronunciantes quam nunc pronunciamus F

I (que) ab ea incipit prima figura dictionis

In principio dictionis posita sub (sequente ... Iulius Iason ...) sequente vocali in eadem silba ut Juno Jupiter Pro dupli ci aut quando in medio loco dictionis ab ea incipit silba post vocalem ante se positam subsequente quoque voca li in eadem sillaba ut maius peius eius In quo loco antiqui solent gem inare eandem I litteram, et mayus peyus eyus scribere quod non aliter pronunciari posset quam si eadem superiore silba prior quam tum sequen te altera proferretur ut mayus peyus eyus et duo I pro duabus consonantibus accipiebant Nam quamvis sit consonans I in eadem sillaba geminata iungi non posset

Debet ergo non aliter quam tellus
maius proferri debuit. Unde
pompeius quoque genitivum per tria i scribebat
quorum duo superiora loco conso-
nantium accipiebant ut si dicas
pompeyi. Nam tribus coniunctis i
lis silbam possit pronuntiari. Nam
postremum i pro vocali est accipien-
dum. Quod nos Cesari doctissimo ar-
tis grammatice placuisse a victore
quoque in arte grammatica de silbis
comprobatur. Pro simplici quoque
in media dictione invenitur etiam
in compositis ut iniuria deiectus
reyce ut virgilius in Bucolicam

Tytire pascentes a flumine reyce
capellas. Proceleumaticum:

Placuit vero postea mo-
dernis ut quia in facio
et in talibus nimis asper
sonabat Pi h i ut loco
eius scriberent f. Eolicum
digamma quod lenius sonet
ubi vero scribebant prius ff
ut in vado et venus in-
venerunt ut illa vocalis scri-
beretur loco figure que est
v ut ita reputaretur v consonan-
tem quam prius reputabat
pro Eolicam digamma. Hanc
autem mutationem fecerunt ad
similitudinem grecorum lati-
ni. Antiqui enim Eoles
scribebant ff Eolicam digam-
ma ut reputarent v con-
sonantem. Scribebant etiam
Pi h i ubi hodie scribimus
ff. Eoles moderni
reperierunt aliam figuram
scilicet φ quam posue-
runt loco ph. Ita etiam
ut lenius sonaret. Voluit
etiam quidam hos in-
venisse literam que dicitur
vau et eam posuisse ubi
prius ponebatur Eolicum
digamma. Alii vero dicunt
quod digamma nomen est
figure tantum, vau vero nomen
est elementi quod digamma
tunc reputabat. Quod
autem istorum verius sit
et probabilius non habemus videre.
Ergo quod utebantur antiqui
latini scribebant ph quod nos hodie scribimus ff. Risi in grecis dictionibus
ubi antiquam servamus scripturam scribimus ph ut phaeton. Item nota
dicit priscianus quod ph eundem sonum habet quem modo habet ff.

Dicat quia p q magis ... labris ... in sillaba ... ff

Quare cum f loco mute

... potius mutam esse quam semivocalem ... ad quod inducat duas rationes ...

Posuit pro Datilo Nullum

tum ante I litteram loco consonan

tis positam aspiratio potest inve

niri, sicut nec ante V consonan

tem Unde hyuleus trissilaba

est Nulla enim consonans ante

se aspirationem recipit

U vero loco consonantis posi

ta eandem prorsus in omnibus

vim habet apud latinos quam

apud Eolos habuit digamma.

Unde a plerisque ei hoc nomen

datur quod apud Eolos habuit

ff digamma id est vau ab ipsius

voce effictum Teste varrone et

Didimo qui illud nomen ei esse

ostendunt pro quo Cesar hanc

... simplicibus semivocalibus ...

Effiguram f scribi voluit quod
eius illi recte visum est tamen
consuetudo antiqua superavit :-
Ideo tamen hoc verum est quod pro
Eolico digamma f v ponitur
quod sicut illi solebat accipere modo
pro consonante simplici teste A
strage qui diversis hoc ostendit
versibus · ut in hoc versu V

ALME DOC FHIHNA FAI:
NOCIMA Sic nos quoque pro sim
plici consonante plerumque habemus
v loco f digamma positum ut
At venus haud animo nequaquam
exterrita mater Est tamen quibus et
Eolis invenitur pro duplici quoque
consonante digamma posuisse ut

propheta si dicatur per me
aproson aut tunc debet
sibi ph si autem pro v
est ponitur et sonos sonos
tunc sibi habet f ph

X ecitera dupli cium :·

Ostendit x additam esse
ad numerum predictarum litterarum
unde p· Et x vero que
a latinis addita est et grecis
supra in alind dicitur
nisi quod dux est consonans
quod gs ut pro cs posita
x vero gs qua sonum eius
illis affinem ut dicitur
est ubi Isidorus · quod
littera usque ad augusti tempora
nondum apud latinos erat
sed pro ea c et s scribebant
unde et duplex vocatur
quia pro c et s ponitur
unde et grecis litteris com
positum nomen habet

K etcetera

Ostendit k et q non dici sufficienter
quantum ad partem nec
ponitur in numerum litterarum unde
p· k q · Et quoque et k et q
cadunt littera prius sunt et
k omnino supfluit illa enim ratione quod k debeat sibi sequente a necessaria
est sine enim ibi scribatur c sine k nil interest unde Isidorus k litteram
Salustius ludi magister prima latinis adiecit ut in sono duarum litterarum

Disiermen id est diam faceret e et q etiue id est sup vacua indicatur quia excepto kalendas superflua est ... in ...

Item ... vero non omnino superfluit ... in illa figura ... est ut v posita ...

Hector alesaginaidos Nos quoque videmus hoc sequi in preterito perfecto et plusquamperfecto tercie et quarte coniugationis in quibus i ante v consonantem posita producitur eadem subtracta corripitur ut cupiui cupii cupiueram cupieram audiui audii audiueram audieram Inuenitur etiam pro vocali corrupta hoc digama illi vsu ut ...

Est aut dimetrum iambicum et sic est profendum ff ut faciat breue sillabam Nostri quoque scripsisse inuenitur et pro consonante v vocalem breue accepisse ut oratius silue trisillabum protulit in ... greca nomina sunt assumpta.

Epodo in hoc versu Nivee et
Adiunt Iovem nunc mare nunc silue
est enim dimetrum iambicum coniunctum
pentimemeri heroice quod aliter
stare non potest nisi silue trisil-
labum accipiatur. Similiter Catu-
lus Veronensis et zona soluit
diu ligatam inter endecasillabas
fallentios posuit. Ergo nisi tri-
sillabum soluit accipias versus stare
non potest. Hoc tamen ipsum in derivatis
uel compositis frequenter solet fieri
ut voluo volutus. soluo solutus.
Auis auceps auspicium augurium
augustus. lauo lautus fauco
fautor. Et

E

Digamma Eolos
est quidem in metris pro nichilo.

De vero aspiracione

Priscianus a numero litterarum remouet h dicens
ipsam non esse litteram et
probat primo duabus racionibus
Secunda ibi nec aliud etc. Et
dubitationem mouet ibi
... dubitans quia prima
est talis sicut est et fi-
gura mortua sic est et h
sed figura mortua non dicitur
littera. Igitur nec h. Secunda est
nota Horum declarat in
litteris. Item sicut figure mortue
in versu cum aliis litteris scri-
buntur et tamen sunt eis dis-
similes non tamen propter hoc sunt
littere. Sic etc. et quamvis h
habet litteram nisi figuram
et quod in versu scribitur cum
aliis litteris. Secunda ibi.
Precedit figura careat proprietate
essenciali littere est littera.
Sed h caret proprietate littere. Tercia
ab parte. quia nil aliud
... sic ostendit
aliquid figuram esse elementi.
Non ut litteram sic propter h
propter ipsam et nomen et figuram
sunt mota Horum declarat
in littera dicens quia nec est
vocalis nec muta nec se-
mivocalis. Unde prius h vide...

...quod et nemo litteram excludit h ... cum littera est sed propter figuram non aspirationis
quod tamen cum litteris in abecedario scribitur et paulo post et h quem... quamvis

Unde sit vox. Nos autem dicimus quod non est vox sed sonus. Non enim plectro sed que formatur sed ad modum tussis surripit (?) [vox] hi nullam cadit in numerum quia littera non est.

Videntur in I et V cum

Hic est tercia pars capituli secundi in qua Priscianus ostendit super i et u que quandoque recipiuntur in vi vocalium et aliquando in vi consonantis. Et facit quia primo communiter i et u consonantes tamquam a potestate litterarum distinctas ad numerum earum addit. Secundo Priscianus ostendens consonantes et i consonante se occupat et hoc ibi: Et i quidem. Tercio descendit ad u ibi: u vero loco consonantis. Et volt tamen pro similitudine magnitudinis ad primum sicut i et k et q quamvis nomine et figura differant sed quia potestate conveniunt ideo pro una littera computari debent ut quantum est de hic (?) cum i et u quamvis idem nomen et figuram habeant in magnitudine vocales et consonantes debent tamen reputari alie et alie quod sunt vocales

accipiebant ut ΜΕCCΑΔΕ ΦΕΡΕΝΙΑ ΑΝΤΙΟΑΝ ΤΙΑΝΕΤΟ ΜΗΝΑ ΤΙΑΝΑ. Est enim exametrum heroicum apud latinos. Hoc idem vero invenitur et pro nichilo in metris et maxime apud vetustissimos comicos ut Terencius in Andria: Sine invidia laudem invenies et amicos pares. Est enim trimetrum iambicum quod nisi sine in vi pro tribracho accipiatur stare non potest versus.

Sciendum tamen quod hoc ipsum fecerunt Eoles qui de utroque loco aspiratione ponebant effugientes spiritus asperitatem. Nos autem in multis quidem non tamen in omnibus illos sequimur ut ad dicimus vespera vis vestis

Hyatus quoque causa solebant illi interponere digamma quod ostendunt et poete Eolides usi ΔΕΥ ΛΑΗ ΚΛΙΜΑ ΤΕΡΤΕΛΛΦΙΟΝ Et epigrammata que Graecis legi in tripode vetustissimo Apollinis qui stat in Xerolofo Bisancii sic scripta ΔΕΛΦΟΝ ΛΛΟΚΛΦΙΟΝ Et nos quoque hiatus causa interponimus v loco digamma ut clauus argiuus pauo ouum ouis bouis. Hoc tamen etiam per alias quasdam consonantes hyatus vel eufonie causa solet fieri ut prodest pro proest comburo pro conuro sicubi pro siubi nuncubi pro nunubi quod Greci quoque solent facere ΜΕΚΕΝΟΝ ΚΗ

Et quidem in hac parte plerumque similiter se occupat et quidem quamque accipitur in vi duplicis consonantis aliquando vero in vi simplicis consonantis

ΜΗΚΕΝΟΥΚΗΥΦΙΣ

Et quod sint consonantes quia differunt quantum ad praedicatione et divisum sonum et divisam vim habent in metris et in pronunciatione, tamen etiam est diversa fere inter ipsas et sunt voces et una pars, et etiam quod sunt consonantes et aliquid sicut inter amas et corpa quod manifeste docuit in tractatu et auctoritate Censorini confirmat, unde Priscianus addit etiam plures istis et plures literas quam secundum antiquas et duas post additas id est f et x videntur habere quod dicit propter 7 et v quando loco consonantium accipiuntur. Item secundum eundem Illud quoque ait, tamen interest fere inter vocales et consonantes quantum inter animas et corpora, fere quia corpora possunt esse praeter animas consonantes vero sine vocalibus non. Vel ideo dicit fere quia ibi aliquid corporale est aliquid incorporale horum autem utrumque est corporale

Et hoc dupliciter
primo quando ab ea
incipit dictio ut Juno
Jupiter secundo quando ponitur
in ~~natura~~ media ~~composi~~ componitur
~~naturaliter~~ inter duas vo
cales sillabicata ad sequente
vocali ut in hoc verbo
[illegible] . pro . et in quibus
ponitur pro dupplici conso
nante quod scilicet in simplici
dictione post primam sillabam
alia sillaba incipit ab
ea ut maius [illegible]
duo y antiqui solebant
scribere ita scilicet ut utraque
esset consonans et prima
~~[illegible]~~ sillabe id est sillabicabatur
cum prima sillaba altera
vero cum secunda ~~[illegible]~~ secundum
igitur . i . ea . ponitur
ista vero in consonans
posita naturaliter inter duas
vocales vim suam servans
et incipiens in simplici dic
tione accipitur pro dupli
ci consonante et debet sila
bicari cum sequente vocali
ut maior troya ~~[illegible]~~
Si enim in remanet vocalis
esset tres vocales inter [illegible]
illa media consonante et
inde proveniret hiatus in

Sed tamen hoc attendendum est
quod prevaluit in hoc littera
id est in v loco digamma positi
potestatis simplicis consonantis
apud omnes poetarum doctissimos
In b etiam solet apud eoles
tamen fere pro digamma quotiens a b v
aspirata
incipit dictio que solet aspirari
ut rhetor brhetor rhodos brhodos
excepta
dicitur quidam digamma nisi
ante nominis
vocali preponi et in principio sillabe pronunciari
non potest ~~pronunciari~~ Ideo aut loco
quod transmutavit quia b vel digamma
post r in eadem sillaba pronunciari
scilicet latinos
non potest Apud nos quod est impe
inite quod pro v consonante b ponitur
ut celebs celestium vitam ducens

tollerabilis ut vult priscianus in tercio libro maioris Interiecta que in incipit
vocalis et vero est quia nos plus necesse [illegible] [illegible] ab ablativo [illegible]
desinente in [illegible] et debet superare ablativum singularem una sillaba ut

per b scribitur pro v [illegible]

scilicet ponitur pro v consonante

Per b scribitur quod v consonans ante consonantem poni non potest. Sed etiam bruges et belena antiquissimi dicebant teste Quintiliano qui hoc ostendit in primo institutionum oratoriarum. Nec mirum b quoque in v eufonie causa converti invenimus ut aufero pro abfero

quia sed [?] quia poni ante vocalem non tamen pro dictione tenuis [?] — et vruges vel fruges — et felena — scilicet libro — ut causa dicit

a man maria forti forcia. Hoc autem non fuisset in hac dictione tenuia nisi remansisset vocalis perfecta quando in est duplex consonans. Videtur scilicet abstracta [?] tunc sequenti sillabe quod non fit in tenuia. Dicitur autem in regula naturaliter propter composita in quibus media in ponitur inter duas vocales et accipitur ibi in vi simplicis consonantis quia non ponitur naturaliter sed accidentaliter ut patebit. Item dicitur in regula vim suam servantes quia composita inter v post g ut q et alteram vocalem non est duplex consonans immo est vocalis. Ratio autem huius est quia altera illarum vocalium scilicet v non servat vim suam immo amittit sicut prius dictum est. Ex quo patet quod in hiis dictionibus nequior pinguior et silibus [?] non est consonans sed vocalis ut patet tercio huius.

In quo loco antiquissimi

Priscianus reddit causam dicens quod antiqui ~~pu~~ puta in hoc loco ~~quotiens~~ quociens ponebatur in simplici dictione i consonans inter duas vocales geminabant ipsam ut eiius peiius. Puta quod per primam stabiliebatur cum precedenti reliquam vero cum vocali sequente. Racio quia i consonans in eadem sillaba geminari non poterat sicut nec l in hac dictione tellus. Ex quo infert quod pompeiii pro triplex i scribi debuit apud antiquos, duo scilicet consonantia et tercium vocale.

Pro simplici q

Ostendit Priscianus quando i accipitur in vi simplicis consonantis. Fit enim hoc dupliciter. Aut enim in principio dictionis posita ante vocalem ut Iuno Iupiter et quo in principio dictionis. Aut etiam in medio inter duas vocales et hoc in compositis ut reiicio. Unde .p.i.h. In compositis etiam ponitur quod simplici post primam sillabam ut obicit reicit capellas. Ibi enim

Virgilius Proceleumaticum qui constat ex quatuor bre-
vibus sillabis posuit pro dactillo ut reyce. tamen sit unus pes
ex omnibus constans brevibus Quare propter oportet quod ibi consonans non sit dup-
lex consonans immo simplex cum non faciat ibi posicionem Racio autem est hec
quia consonans non est inter illas vocales naturaliter sed gracia composicionis tum
igitur hec propter re naturaliter brevis sit ibi et correpta invenitur a poeta
Per hoc ergo quod dicebatur in regula naturaliter composita excluduntur ut
hoc vult Hugwicio cum dicat Et si baiulo baiulas est verbum simplex
tunc ibi i est duplex consonans ~~nec est longa sed potius brevis~~ et
producit primam Si autem baiulo sit verbum compositum tunc ibi i non est dup-
lex consonans nec est longa sed potius brevis Iuxta illud Cloto colum
baiulat. lachesis trahit antropos occat Alii dicunt quod reyco tam in presenti
quam in preterito primam producit et corripere invenitur quia ibi i potest esse
simplex consonans et sic primam corripit Unde Virgilius Titire pas-
centes a flumine reyce capellas Potest etiam ibi i esse duplex
consonans et sic producitur prima posicione Unde idem Virgilius Reyce ne
maculis obfuscent vellera pullis Notandum autem secundum Hugwicionem ab
iacio et adicio et totaliter composita a iacio preter duo i habent secum et pro-
iudicari regulariter Est enim primum i consonans alterum vocalis Secundum hoc si
componatur iacio cum dictione desinente in consonantem debet prima pro-
duci posicione Invenitur tamen quandoque correpta ut ibi Subiicit facundus
Ulixes Et hoc ideo fit quia in omnibus huiusmodi verbis solent quando-
que i quandoque consonantem in metro Immo quod plus est causa eufo-
nie semper tacere solet i consonantem in qualibet prolacione in pre-
dictis compositis verbis Et tamen est de integritate dictionis Et debet sibi
licet taceatur apud quosdam causa Eufonie sicut in hac dictione
araico in non proferitur cum est huiusmodi dictionis pars et ibi sibi
Secundum illud Circum composita vocalis si committitur in non profertur
sola figura tenetur Cum ergo contingit quod i consonans in predictis verbis taceatur
et liquescat in prolacione consonantis tunc prima non cogitur produci posi-
cione Et hinc est quod potest corripi si naturaliter correpta est Si
vero i consonans non taceatur nec liquescat tunc prima producatur si
desinat in consonantem Et hinc est quod subiicit quandoque producit primam
quandoque corripit et in similibus idem est iudicium Si grat aliquis verum
asseramus i consonantem debere taceri in predictis verbis in qualibet pro-
lacione sic distinguimus cum metrum [metro] cogit taceatur alias a parte

Proferatur Non enim videmus ibi magnam cacofoniam si dicatur
abicio adicio licet quidam velint hoc semper et ubique vitare Sed
aut quando dicitur quod abicio sine i consonante componatur ab hoc verbo
ico quod idem est quod percutere Non credimus satis exquisitum dictum esse
Non enim predictum verbum scilicet ico credimus suscipere talem compositionem
Notandum secundum hugucionem Magister componitur a maior et ste-
ron quod est statio quasi maior in statione sic minister minor in sta-
tione Et debet media predicti nominis per duo i scribi unum consonans
et aliud vocale ut dicatur Maiister Sed consonans quia affinis est
i in sono g et vicio idiotarum iam consuetudo inolevit ut et
apud peritos scribatur per g Vel dicatur magister quasi magis
doctus ethimologia Constat autem quod magister habet primam brevem
sed quia est compositum Unde si scribatur per duo i maiister non erit
ibi i duplex consonans Sed dicitur in corpore copera i est inter duas
vocales et tamen non est duplex consonans Immo est vocalis dicatur quod non
ponitur ibi naturaliter sed accidentaliter per sincopam Sunt et aliqua ele-
menta duo que consona fuerunt et ceciderunt sunt esse vocalia quod invenis
Hoc invenies probat atque venus sit paruo sed hoc his silbam cum
perficit eam vocalibus ipsis i non vult esse duplex nisi cum sita binas
inter vocales unius posteriori Et sic vocalem longam facit esse priorem
Est tamen ut binas vocales inter i ponas Nec duplex fiat hyugo ter-
tamen dicas / Sepe in composito maro probat hoc simul arma Troya
simplicibus quoque et tenuia vellera pandunt / His tamen i per se sit silbam
nec reputatur consona quod fieri monstratur sepius illi Proiulus iason
cum dicis yulus yason

Numquam tamen ante i

Ponit regulam quod i et u consonantes nunquam aspiratur Et
racio quia nec aspirant nec aspirantur Non aspirantur cum sint consonantes solum
autem vocales aspiratur aspirant Nec aspiratur quia solum quatuor consonantes sic
aspiratur scilicet c p r et t ut patebit infra Sed non sunt silbe i
et u sint quando sonantes Sed obicitur de iesus ibi videtur consonans
aspirari Dico secundum hugucionem quod debet scribi per ethamega grecum et
non per h ut sit ihc Unica instancia est de iherusalem Sed dicatur secundum
Norma quod dici debeat hierusalem per i vocale in quinque sillabis

Vuero loco consonantis

In hac parte

p descendit ad v tractans de ipsa quinque documenta Et secundum
hoc ista littera potest subdiuidi in quinque partes Secunda ibi Invenitur etiam
tercia ibi ff digamma Quarta ibi Grecus tamen Quinta ibi et vltima hiatus
est causa In prima parte magister premittens primo quo casu vim apud la:
tinos habet v consonans quam habuit apud Eoles f digamma vnde et
apleris idem nomen ei scilicet v dabatur / quod habuit olim apud Eoles ff
scilicet vau Addit quod sicut apud Eoles digamma modo pro simplici / modo pro:
duplici accipiebatur consonante Sic et apud latinos v pretendens vim vocalis
Vnde Allexander Consona bina per x dic sepe per v quod notari hoc
quando fuerit etc Vnde P. i. h. v quandoque videtur posita pro duplici in audiui
et similibus Ideo scilicet quod di corripitur subtracta v Illa vero apposita pro
ducatur vnde loco duplicis videtur obtinere consonantis Sed verius est quod di
ibi producatur naturaliter subtracta vero v corripitur positione sequentis vocalis ut
supra dictum est // v namque loco simplicis consonantis semper ponitur ut in:
uenit littera Ibi preualuit in hac littera v pertans simplicis consonantis Item
Notandum secundum Isidorum v digamon a grecis appellatur quando sibi met
alys quod volibus iungitur Ideo quod digamon dicitur quia duplex est instar
ff littere que duplicem gama habet ad cuius similitudinem cunctas voces di:
gamon appellari quia volut ut votum virgo

Invenitur etiam

Tradit secundum Cometum de v consonante
et vult quod v consonans seu digamma mutatur
in v vocale apud Eoles et similiter apud latinos pro quo inducat ~~p~~ pla cerca
ut patet in littera Vnde per h v quandoque consonans in v vocale transit ut ibi Niueos
deducunt Iouem etc Ibi cum v vocalis debet pronunciari quod tunc metri prestus
probat Est cum metrum dimetrum Iambicum commetum pentimeri heroice
videt ergo quod Iambus est pes constans ex breui et longa Iuxta illud oracij
Sillaba longa breui subiecta vocabitur iambus Pes citus etc Iambicum
vero metrum est quod constat ex Iambo sed vnus Iambus vnum metrum non
perficit ut facit ~~per~~ nimia velocitate qua habet / imo duo Iambi ff
faciunt vnum metrum / vt ergo sit dimetrum Iambicum idest ex metris duobus
constans oportet ut ibi sint quatuor iambi quorum duo faciunt vnum metrum
reliqui duo alterum Vnde quod Iambi spondeum in primo loco recipiunt ut tuo
et semper in impari loco nunquam tamen in pari vnde oracius Spondeos stabi:
les in iura paterna recepit Niueos deducunt Iouem / ex quo spondeum

quia ad Iamborum tardandam velocitatem interponuntur spondei. Sed cum in dactilico metro quivis spondeus unum metrum faciat. In iambico tri- non per se sed cum iambo unum metrum constituit. quod ex iamborum celeri- tate contrahitur. Sed queri potest cur iambicum metrum spondeum numquam recipiat nisi in impari loco id est in primo vel in tertio vel quinto et deinceps quod ita solum spondeus ut predictum est interponitur iambo non quia iambo ratione temporis equipolleat. Sed potius ad tardandam iamborum velocitatem. Illud enim dictum est quia in iambico metro non spondeus per se sed spondeus cum iambo unum metrum constituunt. Si ergo iambus ille spondeo cum quo unum metrum constituit preponitur quia iambus iam prelatus esset, nullam ei tarditatem inferre posset secundus spondeus ne- cesse est ergo ut spondeus ponatur ut sua prolatione iambum sequentem cum quo metrum constat possit tardare. Itaque cum poni semper debeat iambo cum quo metrum constat necesse est ut semper aut in primo loco ponatur et iambus in secundo et spondeus in tertio et iambus in quarto et sic spon- deus in impari loco poneretur iambus in pari. Videtur ergo quod illa pars versus Oracii que est Nunc decet et dicitur Ionice dimetra iambica est nunc enim iambus est dimeter quia et hic duo iambi unum faciunt me- trum. dicitur vero spondeus est in tertio loco positus. Ionicum vero iambus est qui cum spondeo interposito alterum metrum quidem constituunt et sic est dimetrum iambicum quod quidem vocatur est pentimeri heroice. Penta namque quinque interpretatur memeris divisio vel medietas. Heroica vero quasi dacti- lica dicitur quia post dactilo solebat facta heroum describi. Pentime- meris ergo heroica est medietas pentametri versus id est versus ex quinque pedibus constans. Ita sic ut illa medietas sit dactilica [illegible] que non recipit spondeum cuius insuper est illud pentametri versus medietas ut ergo illa pars versus Oracii que est Nunc mare nunc silvae sit pen- timemeris heroica oportet ut ibi silue trisillabum proferatur sicut aperte demonstratum est. Inducit ergo postea ad probandum quia u vocalis ponitur pro u consonante illud exemplum quia zona solvit diu ligata. Ubi enim solvit ne- cesse est trisillabum quod non potuit esse nisi ibi proferatur u vocalis quod inde probatur quia metrum est endecasillabum fallentium. Endecasillabus interpretatur undecim unde dicitur endecasillabum quasi undecim sillabarum. Fallentium vero dicitur ab inventore quia Fallencius invenit. Non posset vero versus ille undecim sillabarum esse nisi solvit sit trisillabum. Hec ille probat aut prestans hoc idem in compositis et derivatis.

ff digamma

Ponit postea fuum dicunt metrum de u consonante quia vim habet ut dictum est

F Eolici digama vnde & ipsis videtur idem esse in dictum Et dicit quod ff Eolicum digama accidit quandoque in metro quod pro nichilo repu-
taretur quia nec pro vocali ut notum est cum sit consonans neque pro consonante
cum non faciat positionem precedenti vocali iuncta inmediate cum alia conso-
nante pro quo inducit metrum Sic etiam contingit & v consonante apud
latinos et precipue apud vetustissimos comicorum ut patet in terencio
vbi notandum de illo metro Sine inuidia laudem inuenies &c Illud
metrum habet sex pedes primus est tribrachus ut ibi Sine inui ista
quod ibi exponatur alia vocalis in illa dictione sine per aliam sequentem
Item pro nichilo computatur v consonans ut recipiatur illa sillaba in-
sillaba que alias debet produci positione si v habet vim et tria sillaba
sit in illis dictionis inuidia posita loco vi Item secundus pes sit iam-
bus ut ibi dia Tercius laudem in spondeus exponendo in cum sua
vocali quia sequitur vocalis Quartus sit anapestus ut ibi vemas Quintus
dominicus minor ibi et amicos Sextus sit iambus ibi pares
Dicit tamen textum quod sit inmetrum quia per retractationes iambos duo pedes
vnum metrum constituunt Item dicitur iambicum a pede predominante

Sciendum tamen quod hoc ipsum

ponit quantum ad eum modum & v digama apud
Eolos et v consonante apud latinos dicens quod ponitur pro aspiratione
Et qua textum connectit inferri per illud quod dicitur ab hinc &c In b etc
solet apud Eolos transire ff digama quotiens ab R incipit dicens vbi
p. h. Illud quod sciendum est quod Eolos loco aspirationis vbi quod ponebat
ff digama Item ergo in rhodos quod est nomen insule et in rhethor
aspiratur r pro h volebat ponere digama cum in modo quo reputabat
v pro consonante Sed quia non poterat preferri pro consonantem in eadem sillaba
Ideo transmutationes preposuerunt ff digama ad R Et quia r nusquam non
posset sonare nisi ante vocalem Ideo pro Eolico digama ponebat b
brodos et bhrethor dicentes Et ita ponebat b pro digama latini
etiam ponebat b pro v consonante ut in eo quod est celebs quod est com-
positum a celesti et vita ducente Celebs enim dicitur qui celestem vitam
ducens Sed ab ea dictione que est ducens nichil habet nisi b et ab
ea vero quod est vita nichil habet nisi b positam pro v consonante

Hyatus causa

ponit quantum nobile dicens Eo-
les causa hyatus effugiendi so-
lebant interponere ff digama Et allegat metrum Omisit quod

Et nos interponimus v loco consonantis positum ut bonus pro boys quod etiam et pro quasdam alias consonantes dicit fieri ubi notandum secundum Priscianum quod septem sunt littere que interponuntur causa eufonie scilicet b ut ambigo ex am prepositione et ago interposita b. Item imbuo imbuis ex in et vo vis n mutata in m et interposita b sicut quondam. C ut sicubi ex si et ubi interposita c. Item nunc ubi ex num et ubi interposita c littera. D ut prodest a pro et est interposita d. et ut dicit Priscianus in octavo libro per totam declinationem verbi quod a vocali incipit verbum interponitur d interveniente compositione. R ut dirimo ex di et emo interposita r. S ut obscurus ex ob et cura cure interposita s littera. T ut identidem ex idem et idem interposita t littera. V consonans ut bos bovis

Sed tamen attendendum

Ramoneti dubium dispicit cum primus nos quod videmus hoc fieri saltem quod v quasi accipimus in vim duplicis consonantis dicit quod aliquis utrum videmus dicit omnino non convenientiam quod hoc vincit quod non omnino ymo quandam similitudinem qua sic due consonantes aut una duplex producit precedentem vocalem positione. Sic et in istis vocalis precedens v producitur unde dicit Priscianus in hac littera v loco consonantis posita vis simplicis ~~duplicis~~ consonantis

plitis audim[us] npum

Vocabula super precedente textu;

Declino verbi declinabilis compositum est sicut inclino et reclino et dicunt quidam hoc esse composita a clino clinas quod non est in usu sicut nec specio specis nec fendo fendis sed dicunt esse compositum a cleos quod est gloria declinare namque ad expressionem pertinet / magis tamen videtur esse activo verbi declino. Simplex compositum est a sine et plica. Semivocalis componitur a semis semia semium non a semus verbi semivocalis dicitur quod minus quam vocalis eo quod minus habet sonoritatis quam vocalis. Vos. Semis semissis mediam partem tenet assis / dimidium semis indeclinabile et in compositione signat nomine semus. Anastrofa compositum est ab ana quod est retro et strophos quod est conversio. Inchoo est compositum ut ~~inde~~ incipi videtur ex in et chao cum res incipit ut inchoat adhuc est in chao. Desino a de et sino sinis componitur. Incipio dicunt quidam componi a capio ~~inde~~ incipio vel videtur quod a cepio quod non est in usu cuius preteritum cepi. Item sic Priscianus dicit in tractatu ubi

simplex namque dicitur quasi sine plica i. falda

Potestas a possum potes quod est compositum a potis et sum Of-
fendo componitur a de et fendo quod non est in usu Plerusque
a plerus ra rum et que Eiusque tamen dicitur quod adiectio sillaba est
Ostendo componitur ab os et tendo ut patet supra Tedo ab id et co
Euphonia componitur ab eu quod est bonum et phonos quod est sonus
Dimidius componitur a dis et medio Reliquus qua quum ipse videtur
derivatum a re linquo quod est compositum a re et linquo Nescio
componitur a non et scio vel ne Mulier dicitur a molliendo eo quod
molliat Expers componitur ab ex et pars Exiguus est compositum ab exigo
quod secundum quosdam componitur ab ex et ago Anceps compositum est ab am
circa pone et a capite Othomega componitur ab otho et magalon
quod est longum Et est talis figura ω reperitur autem o longum apud
grecos ¦ brevis namque dicitur ab eis Othomicros quia micros interpretatur
minor correpta namque o minor est quam producta Duplico unde du-
plex componitur a duobus et plico plicas Comunis dicitur a con et munio
cum hoc munium huius munii id est officium vel id est quod officium
Methamorphoseos interpretatur transmutatio vel transformatio Metha namque
interpretatur trans morphosis mutatio Alii namque dicunt quod methamor-
phosis interpretatur transmutatione quia metha interpretatur secundum eos de
Secerim a sepe et iterum Secretus unde secretum simplex videtur
esse non compositum Idem componitur ab is et demum per appocopam
Significo componitur a signo et facio Aspiro unde aspiratio
ab ad et spiro Cognosco unde cognitio componitur ex con et nosco
noscis Affinis componitur ex ad et finis Repio ex re et pio / Duta-
xat est adverbium et ponitur pro solum modo et est compositum ex dum et
taxo taxas verbo quod est dicere Quidam putat pluries esse compositum a
qui et demum sed magis est adiectio sillaba Invado componitur ab in
et vado Abundo componitur ex ab et undo undas Sufficio componitur
ex sub et facio Continuo componitur ex con et teneo mutata coniugatione
Adhibeo ex ad et habeo Contemplor componitur ex con et templor templaris quod
non est in usu vel ut alii dicunt a templo Assuo componitur ex ad et suo
suis Sed videndum est hic quod cieo cies et cio cis verba sunt diversarum
coniugationum sed eiusdem prorsus significationis sicut ipse Priscianus in tractatu
ubi confirmat Sed in hoc unde est differentia quod citum citum sit secunde coniuga-
tionis supina corripiunt penultimam Cio vero quarte producunt penultimam

Arceo vero compositum ab ad et ceo mutata d in r secundum antiquos
qui pro d solebant r ponere dicentes aruenas pro advenas aruo-
lare pro advolare et similia Nos autem sequentes mutamus d in c et di-
cimus accio accis ubi solebant antiqui dicere arcio arcis Unde vero dicitur ar-
cerso arcersis et est arcerso tercie coniugationis unde dicimus arcersitur ma-
iestatis pena concepta Dicitur etiam arcesso sis tercie coniugationis et
quo preteritum non facit in ceavi sed in ci quia est arcerso arcessis Unde dicitur vade et
arcersi Simonem vel accersi tamen antiqui dicebant danabant quod est tercie
coniugationis eo quod preteritum non facit in ceavi sed in ceo quod est accer-
so vel accerso unde tamen quod invenitur accerso ab dicitur ubi accesso quod est
ab accedo ~~Nota aspirationis quoniam non est vox sed sonus~~ Transeo
compositum est ex trans et eo is Accipio ex ad et capio Differo unde
differentia componitur ex dis et fero Iniuria compositum ex in et iure Furia
enim mater est Reicio compositum ex re et iacio vel reiceo reicis ab iceo icis
vel ico componitur Hiulcus dicitur ab hyo hyas et est mobile Consuo
consuis compositum ex con et suo quod non est in usu sed suctus invenitur
Nequicquam a ne et quicquam quod componitur secundum quosdam a quid et quam sed
magis est dicatur mutato d in c Dimeter tra trum componitur a dya
quod est duo et metros quod est mensura Sed unde ex dya scriptum per y
y interpretatur duo, Per iota scilicet i interpretatur de unde dyapente quasi
de quinque Penta enim dicitur quinque Dia vero per i interpretatur de Trisillabus
componitur ex tribus et sillaba Sillaba enim interpretatur comprehensio Epo-
don obliquatum unde dicitur Epodicum carmen quia ibi dracius remor-
det oblique Penta quinque memeris medietas unde pentimemeris
id est medietas pentametri versus id est constans ex quinque pedibus
Veronensis patrium nomen est quia Verone civitas est ubi fuit Endeca-
tas undecim unde endecasillabus versus id est undecim sillabarum Auceps aucu-
pis componitur ex aue et capio capis quasi aves capiens Auspicium
ab eo quod est avis et specio specis quod non est in usu Augurium ab aue
et garritu Augustus ab aue et gustu et dicitur tamen quidam quod Augustus
est proprium nomen ab augendo dictum est declinationis secunde Eius vero com-
positum est ab aue et gustu tunc est quarte declinationis ut dicitur au-
gustus stus tui et est nomen presagii quod in gustu avium perpenditur
Unde quidam dicunt Augustum hoc sortitum fuisse quia in gustu avium
precognitus est ortus eius Exametrum componitur ab exa greco quod
interpretatur sex et metros quod est mensura Et dicitur exameter versus
quasi ex sex pedibus constans Invideo unde invidia componitur ab

Sufficio quia ex sub et facio Contineo quia ex con et teneo mutata coniugatione Adhibeo quia ex ad et habeo

Uti et video qui cum inspiciat alium bona eius non videt Tribrachus com-
ponitur ex tribus et brachos quod interpretatur breue vnde dicitur tribrachus
quasi constans ex tribus breuibus Epigma interpretatur supersignio Et
compositum est ab epi quod est super et gramma quod interpretatur linea et po-
pro littera quia fit quadam linearum uel stadium protractione Epo met
non est compositum sed met est adiectio sillabica Tripos est compositum a
tribus et pes quod antiqui dicebant pos secundum Mo. ia. id est mensa uel
scannum vel aliud instrumentum habens tres pedes Si enim habeat
quatuor pedes improprie dicitur tripos Item secundum Remigium tripos est quedam
species lauri sic dicta quia trifida habeat folia uel quia tribus radicibus
terre inhereat et est consecrata apollini divinacionibus quia supposita
capitibus dormiencium vera facit sompnia apparere Vnde et sepe ponitur pro
ymagine appollinis ut hic quia ponitur in masculo genere non pro herba
est femini generis Acrolosus interpretatur situs uel eneus ceruus quia rexion
interpretatur situs uel eneus losos ceruus ex quibus illud nomen compositum
est Prodest compositum est ex pro et est imposita d causa hiatus
prohibendi Comburo comburo ex con et uro imposita b Siquibi compo-
ex si et vbi imposita c Nusquibi compo ex num et vbi imposita c
Celebs compo a celesti et vita et ducenti Celebs enim dicitur quasi celestem vitam ducens

Aspiracio ·

Capitulum quintum in quo agitur de sexta proprietate accidentali littere scilicet de hoc quod littera aspiratur vel sine aspiratione profertur Et diuiditur in tres partes Prima ibi h Secunda ibi Reperiuntur Tercia ibi Attendi[?] Vel aut tamen quantum ad primam partem quod omnes vocales possunt aspirari apponitur Sed consonantes solummodo quatuor aspirantur Et hoc apponitur more antiquorum grecorum

Aspiracio quoque ante vocales omnes
poni potest post consonantes
aut quatuor tantummodo more anti
quorum grecorum. C. p. t. r. ut chre
mes ~~tharso~~ thrasso philippus phirrhus
Item vocalibus ut habeo heremus
heros hyems homo humus hylas
Ideo aut extrinsecus ascribitur vocalibus
ut ~~minimum~~ minimum sonet Consonantibus aut

Intrinsecus ut plurimum / Omnis enim
littera siue vox plus sonat ipsa sese
cum postponitur quam cum anteponitur
quod vocalibus accidens esse vide-
tur si tollatur non perit etiam vis
significationis ut si dicam cremius
sine absque aspiratione quamvis
vicium videar facere intellectus tamen
permanet integer Consonantibus
autem sic coheret ut eiusdem penitus
substantie sit ut si auferatur si-
gnificationis vim minuat prorsus
ut si dicam cremes pro chremes
Unde hac considerata ratione gre-
corum doctissimi singulas fecerunt
eas quas litteras / quippe pro th θ pro
ph φ pro ch χ scribentes Nos
autem antiquam scripturam seruamus
In latinis tamen dictionibus nos
quoque pro ph tempus (?) per f scribere

Exempla autem patent
in littera Et subiungit ra-
tionem et hoc Equare vo-
cales appositione aspirantur / et
consonantes appositione Nam
vocalibus preponitur aspi-
ratio ut minimum id est
modicum sonet Sed post-
ponitur consonantibus ut
plurimum sonet Nam omnis
vox siue littera plus sonet
postposita quam quando
si preponatur Sonare
autem debet minimum ante
vocales quia eius est ex-
trinseca habens se accidentaliter
ad eas Ita quod potest ad-
di et etiam deponi in eadem
dictione et eius voli non
tamen mutabitur significatio
dictionis Nam dicimus
abeo abes quemadmodum sine
aspiratione / Addit tamen hanc
quamvis vicium videar
facere quod tunc superveniret
sepius equivocatio si aspi-
ratio deesset ubi debet
poni Sonare autem
plurimum debet ante con-
sonantes quia eis est
intrinseca et est de sub-
stantia Ita quod si deponatur
ab eis mutabitur tota
significatio dictionis ut si
dicam cremes ubi est
chi aut chremes nomen

est proprium Et subdit priscianus quod grecorum doctissimi hanc per f specta

Racione qua est una litteram invenerunt x pro qua est una ... Qui pro una ... unde ...

... his itaque tractatis restat ut que littere aspirantur et que non doceamus. Omnibus enim vocalibus aspiratur quamvis non ubique et semper preponitur eis aspiracio ut habeo habebis hebes homo hiemis humus hilaris. Consonantibus quatuor tantummodo aspiratur post posita semper aspiracione. Aspiratur ergo C ut chremes T tharso thura P ut philippus R ut pyrrus. Et vocalibus quidem preponitur ut minimum sonet. Consonantibus vero ut plurimum sonet postponitur quia omnis littera vel vox plus sonet se secunda postponitur quam cum anteponitur. Illud enim quod alibi dicit scilicet quod h obscurum sonum habet in fine non est verum quamvis enim magis obscurum habet in fine sillabe. Ergo scilicet quod si prius labia pronunciatur plenius tamen sonat quam si proponitur unde ergo quod aspiracio preposita vocalibus tam

ut filius fama fuga nisi ut docuimus (sup) est aliqua in pronunciacione eius littere differencia hoc autem ostendit ipsius pallati pulsus et lingue et labrorum ff tum sono ph. Rh autem ideo non est translatum ab eis in aliam figuram quod nec sit coheret huic rh quo mutis nec si tollatur minuit significacionem quamvis enim subtracta aspiracione dicam rethor pirrus Intellectus tamen manet integer. Non aliter quam si antecedens vocalibus auferatur aspiracio. Unde ostenditur quod hoc quod aliqua esse cognacio r littere cum vocalibus. Ex quo quidam dubitaverunt utrum preponi debeat huic R aspiracio an subiungi. Unde eoles quod loco ut diximus aspiracionis digama ponentes in dictionibus ab R incipientibus

solent loco digama B scribere indicantes debere preponi digama R quasi vocali Sed rursus quasi consonanti digama in eadem sillaba preponere recusantes v commutabant illud in B ut Brethor brodos Sed apud grecos (?) littera idest R multis modis fungitur loco vocalis ut in declinacione nominum in ra. et in a pura desinencium que similiter a servant per obliquos casus ut hora horas zophia zophias Apud latinos autem non adeo Invenitur enim in vaha aha post vocales ponitur aspiracio Et dicimus quod apocopa facta est extreme vocalis cui ponebatur aspiracio Nam per factam vaha aha sunt ideo abscisione facta extreme vocalis tr

leniter sonat ut autem talis illius esse dicatur vel quando quamvis taceatur aspiracio Adeo aspiracio parum sonat ut non dicatur mutari significacio dictionis sic ergo si proferas auris ab haurio vt taceatur aspiracio quando ab placonem equivocatio est ab aure et ad haurire quamvis scriptura faciat differentiam Consonantibus vero postposita aspiracio tam aspere sonat ut quasi concedat illis substancias ita scilicet ut si taceatur significacio dictionis mutetur Si enim tremos sine aspiracione pronuncies a tremo verbo intelligitur simi Si aspiretur pronunciacio nomen intelligitur quod quo consonantibus specialis est aspiracio Ideo greci pro consonantibus singulis aspiratis singulas reperiunt litteras seu figuras scribentes pro th θ pro ph φ pro ch χ Excepto quod pro rh nullam invenerunt litteram Hec ille [...] Dimittes voces aspirari debet ante pronunciatur aspiras veterum de more sonantes

R p t + quibus volt aspiratio subdi Faciunt thraso pirhus chremes et a philippus Vel in medio solet et perscripta sonat Vt sonat aspirius ut sit subscripta sonanti Et si tollas mutat vim significati Vt patet in chremes thraso patet atque philippus Non sic r cui nil mutat aspirato exempta Vnde nec a grecis fiunt rh iuncta sub vna Sicut sunt ch th ph compacta figuris

Notandum autem secundum Augustinum quod predicte quatuor consonantes aspirantur in grecis dictionibus et non in latinis Item ex [illegible] sentit [illegible] in [illegible] ut dicit More antiquorum grecorum Scribatur ex posita quod r sine aspiratione ponitur in latinis In grecis vero vel principaliter id est in principio vel geminata in media dictione aspiratur Item sentit apuleius qui dicit quod vicium facit qui aspirat pulcer uel [illegible]

Aspiratio mansit ex superiore pendens vocali quia sonus est interiectionis voce abscondita proferri Itaque pars abscondita extremitatis videtur congrue interiectionis naturali prolatione remansisse Nec mirum cum in Hebreorum Egiptiorumque dictionibus solent etiam in fine aspirari vocales Interiectionum autem plerumque que grecis sunt naturaliter omnigenum vocis

Inter c sine aspiratione et c cum aspiratione est g Inter t quoque et th est d Et inter p et ph siue ff est b Sunt igitur hec tres hoc est b g d medie que nec penitus carent aspiratione nec plenam eam possident Hoc autem ostendit etiam ipsius pallati pulsus et lingue vel labiorum

Consilium quidem interius In p et ph uel ff et b et rursus in c et ch et g Similiter t et th et d Sed in lenibus exterior fit pulsus In asperis interior in medijs in utroque superioribus eorum quos facile demonstratur si attendamus in superioribus motibus ora mirabili nature lege modulantia voces. Talis autem est cognatio earum quod inuicem in se mutantur et se posite in quibusdam dictionibus ut ambo pro ΑΜΦΩ buxus pro ΠΥΞΟC et publicus ΠΟΠΛΙΚΟC triumphus pro ΘΡΙΑΜΒΟC gubernator pro ΚΥΒΕΡΝΗΤΗC gobios pro ΚΩΒΙΟC Ceterum ... ΧΑΙΡΗ puniceus ΦΟΙΝΙΚΕΟC ... ΤΕΟC ... pro ... ΠΟΡΦΥΡΟΝ

Sepulcrum quia nec c nec ulla consonans debet apud latinos aspirari. Cremes igitur proprium nomen a cremo cremas caret aspiratione si uero habeat aspirationem Chremes non est tunc nomen apud latinos nec deriuatur a cremo cremas unde Hugo non credit quod hoc nomen compositum deriuetur a pro et cremo sed potius credit quod componatur a pro quod est procul et ... hoc nomen compositum quod debet post p quod nullam ... habere ... Sed contra hoc obicitur de michi et michilum Sed dicit Papias quod debet dici mihi licet ... quamuis usus habeat michi et michilum aut dicit quod componitur a non et ... unde non p c aspirat ... sed ... quia interponitur causa hiatus effugiendi in compositione Interiectiones aut non sunt ceteris unde Ee hoc patet

qui latina non debent aspirari
Item nonnumquam quamvis debeat
preponi quo omnes vocales
possunt aspirari apponi Et
hoc consonantes tantum apponi
et hoc in dictionibus grecis
Pro tunc declarandum est in
littera ab aliquo auto-
rum quando grecis grecos
latine vel vocales debent
aspirari nec quando vel
in quibus dictionibus grecis
predicte hoc consonantes
debeant aspirari apponi quia
non semper seu non in omni-
bus grecis dictionibus
debet predicte hoc conso-
nantes aspirari unde diffi-
cile est scire et maxime
nescienti linguam grecam
quando et in quibus dictionibus
aspiratio debeat preponi
vel postponi Hec Joga

Rh autem vero

Secunda pars capituli In
qua auctor vult reddere
rationem quare loco r h
non est inventa apud
Grecos una figura que-
admodum pro ch vel
ph etc. dicens quia non
similiter ei scilicet r que
est semivocalis aspira-
tio additur quo minus

Hoc quoque observandum est quod ad re-
pertionem aliarum consonantium
que solent mutari vel abici per
immutabiles sunt apud nos tres
littere l n r per omnes casus eas-
dem
permanent ut sal salis flumen
fluminis cesar cesaris T quoque et C
quamvis in tribus solis inveniant
nominibus que possunt declinari ge-
nitivum servat ut caput capitis Et
ab eo composita sinciput sincipitis
occiput occipitis Allec allecis
lac lactis In quo etiam t additur
Quare a quibusdam non irrationabi-
liter nitus hoc lacte prolatus in-
venitur Reliquie vero consonantes
abiciuntur vel mutantur D ut aliquid
alicuius M ut templud templum
templi pecud pecus G ut magnus
magni X ut rex regis nix nivis

Ista est secunda regula de commutatione conjugationis in declinatione ...

In verbis que preterita perfecta temporis solent omnes modo mutari modo manere Exceptis. l. p. d. x. Hec enim nunquam mutantur ut habeo habui iubeo iussi compesco compescui dico dixi ascendo ascendi ledo lesi lego legi pingo pinxi demo dempsi premo pressi moneo monui sino sivi nequeo nequivi torqueo torsi desero deserui uro ussi verto verti flecto flexi

Ille autem quatuor ut supra diximus nunquam mutantur in preterito perfecto. l ut celo celavi deleo delevi mollio mollivi p ut turpo turpavi stupeo stupui scalpo scalpsi. lipio lipivi d ut quasso quassavi censeo censui arcesso arcessivi

x ut vexo vexui texo texui Vocales que in eisdem preteritis perfectis que

Non enim est ei omnino intrinseca aspiratio sicut mute nam si dematur ab ipsa nichilominus significatio durat inde non mutatur sicut et in vocalibus.

Deinde namque est quod semivocales medium sonum habent inter vocales et mutas quapropter cognationem habent tum cum vocalibus tum etiam cum mutis Nam medium sapit naturam utriusque extremi propter quod etiam dubitabat quis utrum preponi deberet ei ut vocalibus aut postponi ut mutis unde Eoles quia sicut dictum est pro h digamma ponebant id est vocabant in dictionibus ab r incipientibus hanc literam r digamma preponentes quasi vocali quod tamen ex alia parte consonantem indicat quia digamma solum vocali in principio sillabe preponi potest idem digamma in h convertebant Eubdit etiam quod apud grecos r multis modis accipitur loco vocalis ut in liad unde . p. h. Ideo namque claudit ... nam vocalibus ut sillabas aspiratio ei esse non dicitur

Propter quod etiam quidam dixerunt pro omi[ssione] ... aspirationem ... sicut poli ... et in rhetor et in rhodos ponebat aspirationem ante r et quia eoles volentes pone[re] digamma loco eius ponebant b brhetor brhodos sicut prius ... demonstratum est quidam

Fuerit autem

Tertia pars capituli ubi movet dubitationem ... dicta scilicet quod omnes vocales aspirantur apponi et non apponi et solvit dupliciter unde ... apponitur ... in vase et in aliis post ponitur aspiratio vocalibus ad quod sit duplex solutio ... quod interiectiones ... sunt omnibus gentibus et barbaris qui solent aspirare vocales in fine alia quod solutio est quod interiectiones quia reputatione effectum sunt ... abscondita voce ... quod interiectiones ... sunt vase et aha ... scilicet quod aspiratio posita sit ... vocali et ultima sillaba

In principalibus sillabis inveniuntur verborum modo ex correptis producuntur modo mutantur in alias vocales modo manent eedem Producuntur plerumque omnes ut faveo favi caveo cavi sedeo sedi lego legi video vidi moveo movi foveo fovi fugio fugi. Mutantur a et e. a quidem in e modo productam modo correptam productam ut ago egi capio cepi facio feci frango fregi. In e correptam ut tango tetigi tundo tetendi parco peperci. E vero mutatur in i ut eo ivi vel y. Colimus in Collattenis vel polistorie. Statius in arte ubi nunc edis est. Iononis monete qui anno quinto quam ingressus urbem fuerat a laurentibus interemptus est septima et vicesima olimpiade hominem exiuit queo quivi vel quy. Hec eadem vocalis id est e penultima in verbis

Secunde coniugacionis sepe mutatur
in vi ut docco docui moneo monui
doleo dolui / quod similiter est quando
in tercia vel quarta coniugacione patitur
ut rapio rapui aperio aperui
et o manet in principalibus sil:
labis posite immutabiles tempore quoque
in quibusdam ut ruo rui domo do:
mui docco docui Hoc quoque obser:
uandum est quod nunquam in supradicto
tempore potest geminari nec in principio
nec in fine sillabam nisi que a muta
incipit ut tondeo totondi pendeo
vel pendo pependi Disco didici
posco poposci pedo pepedi tango
tetigi tado tetidi cedo cecidi pello
pepuli fallo fefelli prodo prodidi
vendo vendidi / Excepio etiam appa
ret ff vim magis muta obtinere
a qua incipiens geminata sillaba
S ante mutam posita mutatur in
duo que geminat sillabam ut sto steti

facta ultime vocalis e
remansit quasi pendens
de preterito vocali ut no:
tet Dico esse non inte:
gra / sic ergo terminand
est illud quod silicet
vocalis nunquam aspiratur
in fine in integra dic
tione Item notandum
dicit tractatus quod plerique
omnes interiectiones quarum
sunt vocales omnium generum
plerique dicit expr repe:
tas ad placitum ut
prothi dolor

Ut C sine aspiracione

Hic est capitulum quintum
tractatus secundi In quo
agit de tercia parte ac:
cidentali littere scilicet que
sibi sunt cognite in sono
vbi · p · k · Restat
ut de tercia tractatu parte
littere dicamus id est
de littere cognitione
de ergo quod inter C non
aspiratum et C aspira
tum est g et inter t
quoque et th est D inter
p et ph sive ff est B
ergo g et D B et B
sunt medie quia quasi

Similitudine son[i]
attendit ad has
quarum dicuntur medie
ita etiam quod nec tanto
spiritu proferuntur quanto
ille aspirate et non
impetu proferuntur quam
eedem aspirate quod
inde prendit cum in perfe-
rendo non aspiratas
magis laborat vel operan-
tur exteriora in proferendo
per vero easdem aspira-
tas magis laborant
vel operantur interiora in
proferendo aut medias
inter utraque fit vocis
formatio vel modulatio
quod facile prendes si
in supradictis modis at-
tendas ora vocis naturali
modulatam. Nec illud
putes quod g fit media
inter c et ch [illegible]
non omnino aspiratione
nec omnino sine aspira-
tione fit [illegible] medio
media potius dicitur quia
quodammodo similis est in
sono ad c . et ch
quod est sono silbarum
in quibus ponuntur facile
prendi potest. Et hoc
idem de ceteris dicendum
est. Hec ille tantum
aut haberent inter se

Spondeo spopondi. Antiquissimi etiam
sine o secundi dicebant quod iuniores
sedi dixerunt ut in preterito perfecto ubi
ostendemus. Nec sine ratione s
posita ante mutas invenitur geminata
non enim amittit vim suam proferendi
sic posita ante mutam unde nec
in secunda silba repetitur. M [illegible] ge-
minatur ut mordeo momordi que
loco mute in mutis fungitur. Nam
et ante n forte posita geminat
silbam ut ramnes ramnetis vel
ramnens sicut thremes thremetis
vel thremens. Iambica enim sunt que
sic declinantur. Quod Calimachus
etiam auctoritate confirmat in actiis.
sicut etiam supradictum est hoc versu
TOC MENO [illegible] nunquam tamen eadem
m ante se natura longam vocalem
patitur in eadem silba esse ut illam
illud autem [illegible]
et alie omnes [illegible] habet

MNHCAP

Vt sol pean par mecenas sex pax

Pretea sola stet semivocalis in p9

s ponitur qd mutari est [illegible] ut

smirna smaragdus et ante liquidas

et qr ante s posita in finali sillaba

nominis more mutat inposita vt

facit gtm ut hiemps hiemis velut

inops inopis celebs celebis

Apparet igitur qr elementorum alia sunt

eiusdem generis ut vocales et conso-

nantes Alia sunt eiusdem speciei ut

in vocalibus breues et longe / et

in consonantibus simplices et dupli-

ces / et que habent aspiracionem et que

non habent et carent medie Alie vero

sunt sibi affines per comutacionem idest

qd invicem pro se posite inveniuntur

ut breues et longe que habent

aspiracionem et que carent ea Alie per

coniugacionem vel cognacionem Cognate

affinitate qd inveniuntur

pro se posite ut p pro b

ut pro ff [illegible] ff pro b

p [illegible] et [illegible] p s

hoc est obser

Capitulum septimum In quo

incipit agere de qualitate littere

ac de tali littere [illegible] et muta

cione et hoc in generali et

dividitur in duas partes prin

cipales In prima facit

qd dictum est In secunda

epilogat ibi Apparet

igitur Prima [illegible] que

in duo [illegible] primo agit

de mutacione per casus seu

per declinacionem secundo per

tempus seu per coniugacionem secundo

ibi In verborum quoque preteritis

Continuo igitur ad primum

volens tamen docere hoc

est tenendum qr tres sunt

littere semivocales scilicet

l r et [illegible] que sunt

inmutabiles non simpliciter

quia [illegible] sibi possunt

iam [illegible] [illegible] Item

[illegible] aspirativa [illegible]

non [illegible] inmutabiles [illegible]

dicuntur comparatione in ordi

ne ad alias consonantes

[illegible] alie ut [illegible]

vel in in alias comutantur

Per casus iste tres p omnes casus eedem permanent ut sal salis cesar cesaris. Secundo dicens instancia est de epar epatis. Ibi enim r mutatur in t. Ideo dicitur quod non est latinum. Secundum ?a?oga? reddit eius pristinas scilicet t et c que solum in tribus nominibus declinabilibus et latinis inveniuntur finales. Et eis sunt inmutabiles per casus in aliis literis sed manent eedem ut caput capitis. Et in compositis abeo allec allecis lac lactis. Et subdit quandam tangens racionem quare hoc nomen lac finiatur in c dicens traditur etiam quod a quibusdam grecis hoc lacte nos invenimus. plato. Relique vero omnes consonantes vel deponantur ut felicis felici vel mutantur ut rex regis etc. unde. P.H. Item vero quinta accidentalis partis restat que est litere mutacio. Secundum dicendum est sex modis literarum mutacionem fieri aut per casus ut homo hominis aut per tempora ut facio facis aut per composicionem liter et prose invicem posite ut b f et f cum aspiracione aut sine ca iterno ... et c cum aspiracione sine ca ... quod duplex similiter d et t cum aspiracione vel sine ca et his zeta duplex unde et sepe scribentes latini ... exprimunt sono ut mendi: es hodie antiquissimi tamen mezentius dicebat pro mezentius quando etiam ... simplex habet cum sequentibus aliquam cognacionem unde sepe pro zeta ... cam solemus geminatam ponere ut patrisso pro patrizo pitisso pro pitizo massa pro maza et dores tu pro su unde nos quoque tu pro su et te pro se ponimus attici etiam tallatta pro talassa ... et tepetta pro tepessa et etton pro esson et xum mathos pro sumacho Romam aut ayax pro ayas

Epar ... ... epatis vel epatis ... greco

Ut falsus insulsus aut per derivationem ut sero satus aut per transla-
tionem de greco in latinum ut Cirros Cirrus aut per antiquitatem
ut legendi pro legundum amplecti pro amplecti quod sic dicebatur
ab antiquis [Vo] Nunc que naturalis mutatio confirmata videtur vel declinando
vel derivando vel ipsam compositionem dando vocem per singulam pando Ita
quod ad declinandum reducatur coniugando ad derivandum reducatur antiquitas
et translatio Item sed sciendum quod sex sunt species motus sicut dicit
aristoteles in libro predicamentorum scilicet generatio corruptio augmenta-
tio diminutio alteratio et secundum locum mutatio Et secundum istas omnes
species motus habet fieri mutatio litterarum Secundum generationem ut Creo creavi
secundum corruptionem ut ago egi secundum augmentum ut amo amavi secundum
diminutionem ut scindo scidi secundum alterationem ut lego legi secundum loci muta-
tionem ut mordeo momordi hec etc. Toga.

In verborum quoque

Aggreditur de commutatione litterarum per tempora sive per coniugationem tractatur Et dividit
quia primo facit hoc de consonantibus secundo de vocalibus ibi Vocales
quoque Ratio autem ordinis scilicet quod primo de consonantibus postea occupat
se de vocalibus potest hec assignari quia primo disputavit de muta-
tione litterarum per declinationem quod est accidens nominis Et hoc in
consonantibus Nunc vero descendit de eadem mutatione per coniugationem que
est accidens verbi prius aut est nomen verbo quia igitur talis mutatio per
coniugationem de verbo fit tam in vocalibus quam in consonantibus Et primo
fecit mentionem de mutatione consonantium per casus volens digressionem
facere continue curavit primo de consonantium mutatione se expedire
postea etiam subiungit de mutatione vocalium vult igitur tamen quod in
preterito perfecto verborum omnes consonantes solent non mutari modo
mane et patent exempla in littera Excepte quatuor scilicet l p o p
que nunquam mutantur secundo abiit possunt de vello scilicet sola quod habet
velsi in quo mutatur l in perfecto secundo dicit quod prius intellexit de regula-
ribus quia vello velli debet facere regulariter Item quantum de disco didi-
ci de pello pepuli de percello perculi secundo dicit quod l et c non mutatur
in his verbis scilicet abiunt pocius intelligendum est ergo de regularibus
et de mutatis non abiectibus

Vocales quoque in eisdem

Ostendit hoc idem in vocalibus dicens Vocales

Etiam que in prima sillaba presentis correpte Inveniuntur in eisdem preteritis perfectis interdum manent correpte ut moueo moui Modo ex correpte in presenti fiunt producte in preterito perfecto et plerumque omnes producuntur ut faueo faui caueo caui sedeo sedi lego legi video vidi moueo moui foueo foui Et in hoc tangit mutationem accidentalem littere Dicit autem notanter plerumque quia non producuntur plerumque omnes exceptis bibo bibi quod vbique corripitur Interdum eciam mutatur in alias vocales Et in hoc tangitur mutatio littere sillabalis vbi notandum secundum .7o. sa. Duplex est mutatio littere subalis et accidentalis Subalis mutatio est est cum vna littera ponitur pro alia ut ago egi Accidentalis mutatio est littere quando producta eadem ponitur pro correpta ut lego legi Subiungit itaque plerumque dicens Mutatur a et e in alias vocales a quidem in e interdum producta ut ago egi Interdum correptam ut tango tetigi Item e mutatur in i longam ut coemi queo quiui Mutatur eciam vocalis scilicet e in vi in verbis secunde coniugationis ut doceo docui Similiter i patet in verbis tercie coniugationis ut rapio rapui Item dicit quod v et o posite in principalibus sillabis manent immutabiles tempore in quibusdam ut domo domui etc. Dicit autem in quibusdam tempore propter pono posui prima enim sillaba producta est in presenti sed corripitur in preterito

Hoc est obseruandum

Ponit quoddam incidens ex dictis Dicit enim quod in quibusdam preteritis mutantur vocales presentium id est que habentur in suis presentibus Et sic tetigit quoddam modo mutationem preteriti perfecti in ordine ad suum presens Sed quia geminatio sillabe in preterito mutationem induat quandam ipsius preteriti ad suum presens Igitur eciam de tali geminatione curauit aliquid ponere Ponit autem talem regulam quod nulla sillaba preteriti geminatur siue sit prima siue vltima nisi que a muta incipit Et ponit exemplum ut in littera Notandum ex littera tali potest quod littera geminata in preterito aut est prima aut vltima et numquam media prima si sint verba simplicia vltima si sint composita Unde heuagardus Que sunt composita finales congeminabunt Et que sunt simplicia geminabunt principales Notandum quod habet littera propter exceptionem vna cum exceptas mutarum illa quod solum a mutis incipit geminata sillaba preteriti

Ex quo apparet

Infert primum corrolarium ex regula predicta scilicet quod ff habet magis vim mute quam semivocalis ex quo eciam ab ea incipit geminata sillaba.

Pretiti ut fallo fefelli Addit aut ad predicta mutacio to: dicto(m) illam semivocalem s dicens Quo etiam ubia m: veniat(ur) quia s ante muta m principio sillabe quia tu gemiat ut sto steti spondeo spopondi / et secundum antiquissimos scindo sciudi ubi tu moderni scidi dicunt Et racionem reddit quia s amittit plerumque vim suam / propter quod ecciam invenitur in secunda sillaba sic geminata Dicit aut notanter plerumque quia no amittit sic ubique dicit ibi Sepe sibilantes pocelli Item ibi

M quoque geminatur Tangit secundum correlarium quoque predicta regula dicens quia ab m ecciam incipit geminata sillaba pretiti Et hoc ostendit quippe m accipi in vi mute ut mordeo momordi Vnde ecciam m inventum posita ante liquidam in eadem sillaba et vocalem naturaliter correptam precedente generem facit ut ram: nes ramnetes sicut chremes chremetes que sunt iambica id est iambum habet qui constat ex prima brevi et ultima longa Et quo ecciam prius habitum est Et / aut ecciam m habeat vim mute quoque confirmat quoque hoc quia ante se vocalem magnam patitur longam natura ymo semper est brevis ut illud illam etc. Quod tu alie semivocales semper ipam produnt ut sol pean etc. Probat item hoc idem per alias condiciones mutacio vz m hic quoque vim mute / primo quia ponitur post s in eadem sillaba qui locus mutarum est tm ut smaragdus Secundo quia ponit ante liquidam Tercio quia posita ante s in finali sillaba nisi inposita et facit gtm more mutarum vn hiems hiemis sicut inops inopis celebs celibis

Apparet igitur Epilogat addendo quedam omissa ibi Et cum his zeta duplex et patet textus

Vocabula Philippus secundum quosdam interpretatur os lampadis secundum alios amator equorum Et est compositum a philos quod est amor et ippus quod est equus Pirrus secundum quosdam dicitur a pir quod est ignis quia ruffos habuit capillos Pertinens dicitur quia esse compositum ab ex et tenens Sed magis debet dici derivatum Perco co ponitur a per et co is Absque compositum est ex abs et que Sed magis debet dici derivatum vel potius sillabica adiectio Congero componitur ex con et gero geris Subsisto vnde subsistancia componitur ex sub et sto stas Considero vn consideratus componitur ex con et sidero sideras quod non est in usu vel a sido sidis quod non est in usu mutata coniugacione Antecedo antecedis vn antecedens componitur ex ante et cedo Aufero componitur ex ab et fero fers Recuso recusas componitur ex re et cuso cusas / dicitur enim cudo cudis cudi cusum cusu et inde mutata v in o fit cuso

Incusas unde componitur ex in et cuso incusas. Et accuso quod
cum dicitur incuso quasi in causam traho / probabilis est ethimologia. Interiacio
unde interiectio componitur ab inter et iacio. Abscondo absconditus unde
componitur ab abs et condo condis. Ubi Donatus de interiectione sic ait vox
est incondita vox exc / que plena est vox interiectio non est. Et dicitur
incondita id est intus condita. Ignosco componitur ex in et nosco. Atten-
do ex ad et tendo mutata d in t. Invitem ex in et vite quamvis
dubitatur an sit compositum sicut dicitur suo loco. Abicio ex ab et iacio
iacis componitur. Sinciput dicitur quasi sincera pars capitis id est apta ut
frons unde componitur sinciput. Sincerus ra rum producta penultima
componitur ex sine et cera unde dicitur sincerus id est sine mollicie
et flexibilitate. Occiput dicitur quasi occidua pars capitis. Et inde componitur
occido unde occisus componitur ex ob et cedo cedis. Aliquis componitur
ex alius et quis. Preterito unde preteritum compositum ex preter et eo is. Perficio
unde perfectum ex per et facio. Excipio unde exceptus compositum ab ex et ca-
pio. Compesco dicitur aliquis esse compositum a con et pasco scilicet / alii a pace
sed magister Manegaldus dicebat esse a con et pede et capio. Ascendo
compositum ex ad et scando subtracta vero d. Accendo ex ad et cando candis
unde candela quia quanto plus accenditur ignis tanto plus candet. Nequeo
nequis compositum ex ne et queo quod ille. Sed potius secundum Hugonem
et Via. Via. ex non et sunt tria verba nolo nequeo et nescio / propter
triplicem penam inflictam homini in peccato. Exsero ex ex et sero seris. Sed
videndum quod sero duplex habet preteritum serui et sevi. A serui vero sunt supina
sertum sertu. A sevi satum satu. Sero sevi ad semina pertinet et ad
arbores. Insero inseui insitum insitu. Secundum quod Virgilius dicit Insere
nunc melibee pirus. Insero vero inserui insertum id est quod immitto in
mittis immisit. Quasso quassas sepctum pro quod dicitur a quatio. Casso vero
pro C a careo carui cassum cassu u mutata in o fit casso cassas /
Collega unde collectaneus nea neum compositum a con et lego. Pollistoire
interpretatur pluralitas historiarum et est compositum a polis quod est multitudo
vel pluralitas et historion. Ingredior unde ingressus componitur ab in et gra-
dior graderis. Intimo intimas unde intemptus compositum ab inter et emo
emis. Exeo ~~unde~~ ab ex et eo. Penultima dicitur quasi pene ultima
et ex his componitur. Coniugo coniugas penultima correpta unde coniugatio
compositum ex con et iugo iugas unde ex subiugo subiugas. Prodo prodis
componitur ex pro et do das. Vendo componitur ab eo quod est venum et
do vendo nam est quasi venum do. Venio vero venis dicitur esse compositum

Avenio et eo is sed in tractatu ubi dicat p̄s q̄ venio
Avenu supius sunt quos ubi Isto q̄ uult velle q̄d ipsum
simplex sit et nō compositum Moneta secundum Io. Ia. dicitur a moneo
quia monet ne qua fraus in metallo uel pondere sit Moneta etiam
dicta est Juno quia monuit racones pro anserem Vnde lucanus Nu-
mina tarpiensis misceus flammam monete Item ab olimpus dici-
tur olimpias adis et hec olimpiata tis in eodem sensu festum uel
solempnis ludus quod uel qui fiebat ad honorem Jouis semel pro quinquen-
nium ne si plures preteriret in negligenciam et obliuionem corrueret versi-
tur ut quinquennium celebraretur expense inimicitas eos grauaret In ipsa
celebracione lex talis erat q̄ quicumque victor existeret ibi in aliquo
ludo haberet quodcumque munus vellet requirere Vnde inuenitur in Re-
thorica ut quicumque tyrannum interficeret olimpitarum premium acciperet
et dicitur olimpiacus ca cum Apparo compositum ex ad et paro paras
obtineo ex ob et teneo Repeto vnde repetitus compositum ex re et petitus
Pretica ex pre et ca Inops ex in et ops Affinis ex ad et fine
mutata e in i Reprimo ex re et premo primis Meridies com-
ponitur ex medio et die mutata d in r q̄d enim dicitur meridies quasi
mera dies Ethimologia potius est q̄m compositio Hodie componitur ex hoc
et die Potisso dicitur q̄i potisso a potando et est idem q̄d frequenter Ta-
lassa interpretatur mare uel profundum Vnde inuenitur compositum Bitalas-
sa q̄i duplex mare vbi silicet duo brachia maris concurrunt quille
Bitalassum aut Io. Ia. vestigium est in luto pressum uel confusus
duorum marium
i. cogite

In vocalibus

Capitulum septimum In
quo incipit tractare de
commutatione literarum
magis in speciali Et primo
de commutatione vocalium
In hoc capitulo secundo de
commutatione consonantium
In sequenti capitulo Diuidi-
tur hoc capitulum In
duas partes In quarum
prima premittit vocales

In vocalibus que sunt affines
E correpta uel producta eius
i. diptongo · a vtique latini
ci diptongo qua veteres la-
i. et ex capite tota que sunt affines
tini vtebantur vbique loco lon-
i. capitis vocalibus · cuius · ci
ge I ponunt aut contra pro ea
i. sequitur · et consonanti · i. sequitur · vbi
I longam ponimus uel E productam
ut Neilos Nilus caliopeia caliopea

Habet multum cogna
tionem quia sum
marie facit ipsas
pro se multa ponit
et in se posse transmu
tari per derivacionem com
posicionem translacionem de
clinacionem et coniugacionem
secundo singillatim de ipsis
tractat et commutacione
earum ponens exempla
secunda ibi incipit A
correpta. Item non
cum dicit. Et quia fre
quenter et pene in
omnibus hiis mutaciones
[illegible] dicit non
tantum pene propter
quod non muta. Hec ille
[illegible] propter etiam
[illegible] de ipsa omnino
se occupat [illegible]
bene volt aliis sunt
sed sibi nullam [illegible]
fluat a rapio rabies
a sopio somnus
Ubi per mutacionem fit
et [illegible] metra quia duplicem
reperiet est reperire
Item non ex eadem ibi
non solum per casus vel
tempora [illegible] quinque mo
di mutacionum hic scilicet
per declinacionem coniugacionem
composicionem derivacionem
et translacionem de quibus

chorea chorea e penultima modo
correpta modo producta O brevis
sive longa habet cognacionem cum
v ut bos pro bovis ebur robur
pro ebor robor et platanus pro
platanos A cum e et i ut ar-
cto coherceo facio inficio Item non
alie vocales cum aliis Et quia fre-
quenter sic in omnibus pene hiis
mutaciones non solum per casus vel
tempora sed etiam per figuram composicionem
vel derivacionem et translaciones a
greco in latinum fieri solent neces
sarium est ponere earum exempla
A correpta convertitur in e producta
ut facio feci Item e correptam
pro pepigi armatus inermis pro
ducta facio feci capio cepi pro
ducta cum a in e producta invenitur
ut halitus anhelitus Item i correpta

Amicus inimicus In o etiam correp
tam marmaron marmor In v
etiam ut salsus insulsus ara aru
la E correpta transit in productam
ut lego legi In a correptam ut
sero satus reor ratus In o ut
moneo monitus lego diligo In
o tego toga Antiqui quoque amplec
ti pro amplecti dicebant et am
advorti pro animadverti In v ut te
go tugurium Et apud antiquissimos
quotienscumque n et d sequitur in hiis
que a tertia coniugatione nascuntur
loco E septimam v invenimus ut fa
ciundum legundum dicundum vertundum
pro faciendum legendum dicendum
vertendum E transit in a ut
genus generis generari paulus
pauli paulatim In e fortis forte
sapiens sapientis sapienter In
o ut pater patris patronus et pat

ronus dicitur Septimam autem
pro antiquitate tangit
ibi et apud antiquissimos
et in multis aliis locis
ut patet in progressu libri

A correpta

Secunda pars capituli in qua
singillatim agit de muta
tione vocalium Et dividitur
in quinque secundum quinque vo
cales Et quarto mutatione
qui tractat partes partibus
Et videlicet tamen et lectio
A correpta mutatur in a
producta coniugatione ut
fauco fauci Item in E
correptam ut parco pe
perci Compositione mu
tat in E ut armatus
inermis alitus anhelitum
Item in i correptam
ut amicus inimicus Item
in v ut salsus insulsus
Translatione mutatur in
o correptam ut marmaron
marmor Derivatione
in v ut ara arula [Versus]
A fit E duplicat fra
pbat atque pepci Et fit
i quod restat fit o et
marmaron etiam mar
mor in v migrat insulsus
quod manifestat

E correpta

Hic ostendit mutacionem
E volens tamen E correp
ta mutatur in E producta
coniugacione ut lego legi
derivacione in A correptam
ut sero satus reor ratus
Item in I correptam
ut moneo monitus.
Item in O correptam
ut tego toga Compo
sicione in I correptam
ut lego diligo Antiquita
te in O ut amplocti
pro amplecti animadvor
ti pro animadverti Item
In V derivacione ut tego
tugurium Et antiquitate quo
tiensque R et D sequitur
in illis gerundiivis vel
participiis que a tercia con
iugacione veniunt ut
faciundum legundum dicun
dum vertundum pro faciendum
legendum etc. [Versus] E fit
A quod ratus I quod diligo
vult prestiteri O toga quod
monstrat V quod per manum
manifestat

Transit I

Ostendit mutacionem I
dicens I mutatur in
A derivacione ut genus

verbum olli pro illi saxum saxi saxosus
In V caro carnis carnufex antiqui
pro carnifex dicebat ut lubens
pro libens pessumus pro pessimus
Sciendum tamen est quod plera que nomina
que ad verbis sive participiis compo
nuntur vel non mutant extremam sillabam
in I correptam ut arma armipotens
homo homicida cornu corniger
stella stelliger arcus arcitenens
fatum fatidicus aurum aurifex causa
causidicus luctus luctificus cornu
cornicen tuba tubicen fidis fidicen
fides plurale cuius singulare fidis
est unde et diminutivum fidicula tibia
tibicen pro tibiicen / tibia enim A
in I debuit mutare ut supra dictum
est unde pro duabus I brevibus
una longa facta est / quod in alia huius
modi composicione non invenies
voluns volnificus magnus magnificus

amplius amplificus fructus fructi-
fer vel fructificus opus opifex vel
(simile est ... ut corruptus)
ge ut vir viri viripotens par paris
parricida
patricida quod vel a pari componitur
vel ut alii volunt a patre Ergo si
est a pari r eufonie causa additur
si vero a patre t in r convertitur Qui-
busdam tamen a parente videtur esse
compositum Et pro parenticida per
sincopam et comutacionem t in r fit
tid patricida Lux lucis lucifer
fflos floris florifer Sacer sacri
sacrificus ffrater fratris fratricida
Soror sororis sororicida ars artis
artifex Pauca sunt que hanc
non servant regulam ut auceps auceps
capiens mens mentis menteps
mente captus Augur augustus et
similia ut aruspex Et que ex duobus
verbis componuntur ut puta iusiurandum

generis generatim paulus
pauli paulatim In
e ut fortis forte In
o ut prius paro nimis
et paro verbum Compo
sicione et antiquitate simili
mutatur in v ut carnis
carnifex pro carnifex
dicebant antiqui sicut li-
bens pro libens pessimus
pro pessimus [versus] dat
a tria sortes testis genus
generatim In impressi pre
patrone lubes quod lubescens

Sciendum tamen est quod plerumque

Hic ponit quandam generalem
regulam circa commutacionem in
verbis ostendens quomodo fit
quoniam finalis prime partis
componentis et mutacione
extreme sillabe resultat
et vult Et tamen cum nomen
componitur cum verbis ut
per apposicionem extremam sil-
labam non sine gratia mutat
in i correptam ex a
patet in litera Et ab
ista regula excipitur tibia
tibicen et hoc quantum
ad quantitatem Quia iam ibi
non corripitur sed producitur
Cuius racio patet ex litera
unde Allexander Composita

partis retinens in fine
prioris hanc breviat
mediis sicut tibicen sed
ibidem et capiens in gene-
re tibicen ibique. Ubi
notandum magister non curat
et apex hic ibique et ibidem
Similiter sed dicit que tamen
omnia alter caput vero
subdit sed dicit compositum
producit sed deinde distinctum
Et que compositionis est construc-
tura localis. Ubi dicit
quod alter laterem regulam
posuit scilicet de omnibus com-
positis sive et nominibus et
verbis vel participiis sive
et quibusque prepositionibus
Magister aut non solum ponit
regulam quotiens nomina
cum verbis vel participiis
sunt composita. Item
nomina secundum p.h.i.
Illud est addit quod
pleraque nomina que
cum verbis sive participiis
componuntur vel nomen vel
genitivo extremam sillabam mu-
tant in i correptam pler-
aque dicit propter anceps et
meneps et cetera quamvis
hec ille. Unde est dicit
per eum pauca sunt que
hanc regulam non servant
tangens exceptiones quan-
tum ad hoc sillabam videlicet
ubi extrema penultime pre-
compositionis non mutatur

Respublica non mutat extremam sil-
labam. Sed ea tum de figuris dicemus
latius tractabimus. O quidem
aliquot Italie civitates teste Pli-
nio non habebat sed loco eius
ponebat u et maxime Umbri et
Tusci. Transit o in a ut ereo ere-
ami. In e ut tutor tutela bonus
bene ΚΩΝ ΚΕΝΙ ΗΟΣ ΗΕC anti-
qui compos pro compes. In quo etiam
Eolos sequimur. Illi enim edunta pro
edonta sicut Conuitur o etiam in i
ut virgo virginis. In u tremo tre-
mui hunc illuc pro hoc illoc Vir-
gilius in VIIII hoc tunc ignipotens
celo descendit ab alto pro hunc et
pleraque que apud grecos nomina in
os finiunt o in u convertunt apud
nos ut ΚΥΡΟΣ cyrus ΣΠΟΝΔΕΥΟΣ
spondeus ΚΥΠΡΟΣ cyprius ΠΕΛΑ-
ΓΟΣ pelagus. Multa preterea

vetustissimi etiam in principalibus
mutabant sillabis ut gungrum pro
gongrum cunctium pro concitum
chumine pro chominem presentes sun-
tes pro fontes frundes pro frondes
unde lucretius in primo libro augus-
to quam fretu rapidum mare dividit
undis Item in iiii^o alter ea mini-
ma quecumque atcheruntis profundo
pro acherontis In eodem Iustitiam
volucres ineunt atcherunte iacen-
tem Hec tamen a iunioribus repu-
diata sunt quasi rustico more dicta
V quoque multis ytalye populis in usu
non erat sed econtrario o utebatur
unde romanorum quoque vetustissimi
in multis dictionibus loco eius o po-
suisse inveniuntur ut poblicum pro
publicum quod testatur papirrianus
de ortographia polcrum pro pulcrum
per Meleagros et Allexandros Iron cum in ylis o in v mutamus
sed in E dicemus cum melcayer et Allexander & hec autem littera nomi-
nis ... et o stat bene virginis et tremui probat illud

In E ut menceps mu-
nicipius et que compo-
nuntur quoque duobus nominibus ut
iusiurandum respublica
et quidam remittit

Sequitur alia

Hic tradit de mutatione
o ponens primo tractatum
sive quandam historiam
et ipsam dicendo subiungit
quod principaliter intendit
tangit autem mutationem o
fieri declinatione ut vir-
go virginis Coniugatione
in a ut crepo crepui In
v ut tremo tremui Fe-
rmatione in e ut tutor
tutela bonus bene In
v ut hic ille pro hoc
illoc chuminem pro hominem
translatione in E gonu
genu pos pes dir-
antiqui tempos pro tem-
pes dicebant In v tiros
tirus Item antiquitate
in multis invenitur v pro
o posita ut patet in textu
Item nonnulli dicunt ... ...
addit quoque quod plerique que
apud grecos nominum in os
terminantur convertunt os in
us apud nos ut taros
tarus plera quoque dicit

Hec mult

Hic agit de mutacione
v et diuidit Nam
premittit quedam trac-
tatum in quo recitat his-
toriam scilicet Et apud
multos italie homines
non fuerit in vsu sed
econtra o ponebatur pro
v ut patet in littera Secundo
ponit ipsius commutacionem
Tercio quadam commutacionem
ipsius v tangit videlicet
quod ipsa amittit vim suam
posita post q ante aliam
vocalem sicut quis et
que tamen prius dictum est
Similiter fit quando ponitur
post g sequente vocali in eadem
sillaba Et dico in eadem
sillaba propter exiguus exiguus
Item hoc idem patitur posi-
ta post s ut suas suauis
suesco etc. Vnde Alexander
Vocali iungitur v non consonantem
vim quia perdit et suauis
queror aut aqua lingua
probabit Et idem persius
subdit quod idem ~~persius~~ patitur
v apud eolos ut persi
dissillabum inuenitur Quarto
persius ponit de eadem v vo-
cali quod sepius mutatur in
v consonantem ut nauta
nauita sicut ego ut dictum est prius Vltimo etiam docet quod inponitur v
in grecis nominibus inter e et inter c in Secundo ibi transit in a

Colpam pro culpam dicentes et
ercholem pro erculem et maxime [i. v consonante precedente]
digamma antecedente hoc faciebat
ut seruos pro seruus volgos pro
wlgus clauos pro clauus V trans-
sit in a ut veredus veredarius Item
E ut pondus ponderis deierat pei-
erat pro deiurat peiurat labrum [pro deiurat]
labellum sateid satellum antiqui au-
ger augeratus pro augur et augu-
ratus dicebant Item I conuertitur
v ut cornu cornicen arcus arcite-
nens fluctus fluctiuagus currus vel
cursus curriculum ut curriculum Item O
ut nemus nemoris ebur eboris ie-
cur iecoris [robur roboris] Ponitur autem hec eadem
littera v in grecis nominibus modo
loco oy diptongi ut musa pro
MOYCA [moysa] modo pro o correpta ut
homerus pro homeros pro eadem [i. pro omiros] [for]
producta ut ΦΙΛΟΡ pro fur Sicut

e contrario pro boys bos Modo
pro i longa y ponitur ut mus pro
mys Modo pro correpta i ponitur
y ut pro porphira purpura In
pleris quae tamen Eoles secuti hoc fa
cimus Illi enim toy catep pro ty
catep oy corripientes vel magis
y in sono u soliti sunt pronuncia
re Ideo quia addebunt o non ut dipto
gum ibi faciat sed ut sonum y bre
uis colici ostendant ut kalopoy
xepoy zeno celontoy catep
Quod nos secuti y modo correptam
ut purpura Modo productam ut mu
sa habemus Quibus videatur nimirum u
oy diptongi sonum habere pro o
quoque oy solent frequenter greci woy
coc pro horos oyacoc pro olos
noycec pro noses dicentes quod
nos frequenter habemus maxime in
finalibus sillabis ut priamus pro priamos

Tercia ibi est tamen quando
Quarta ibi est quando insit
Quinta ibi Saepe in ponitur
est tota sed plana est
Excepto quod in sed pre
sic diuiditur u mutari in a
derivatione ut verdus
verdanus Item in e
ut labrum labellum
sacrum sacellum Item in
i ut currus curriculum De
clinatione in e correptam
ut pondus ponderis In
o ut ebur eboris nemus
nemoris Compositione
in e correptam ut decre
rat peierat pro deierat
peiurat In i correptam
ut cornu cornicen Et
translatione ponitur pro
oy diptongo in grecis
nominibus ut musa pro
moysa Modo etiam pro
o correpta ut fur pro
for Sic et modo ponimus
o pro u ut bos pro bus
Ibi enim reputabatur u
pro y scribentes y et pro
nuntiantes tamen u ponimus
etiam u pro i longa
dicentes mus pro mys
quod faciunt sequentes eoles
in plerisque qui dicunt
toygaton ubi ceteri dicunt
tygaton Sed videndum
est hic quod quamuis scribebatur
ibi i y tamen pronuntiabatur u

Unde ergo cum hec figura sit
y apud antiquos grecos
representabat indifferenter
sonum i et sonum u
unde tamen nascebatur ma-
gna confusio Ideo quidam
Eoles instituerunt ut
scriberetur o ante y ad
denotandum sine confusione
quod oy tunc representaret u.
Cum uero y scriberetur per se re-
presentaret i Ideo ad hunc
quem quando ad scripturam
erat ibi confusio quam ne-
scebatur quando per oy re-
presentabatur diptongus
et quando u Ideo quidam abla-
ta o constituerunt ut
per oy puncto non suppo-
sito representaret u per
eandem quam figuram puncto
supposito representaret i
ut sic y et sic nulla
confusio remansit Alii di-
cunt quod econuerso fecerunt
~~[illegible]~~ quod in
memoria scribebat oy et
~~[illegible]~~ pronuntia-
bat Credo ergo predictis et
u poni ibi pro oy dipton-
gon propter solam scripturam
est dictum Et uide quod
ygatam secundum quosdam
interpretatur creatura omni-
tenentis Secundum alios fuit
nomen cuiusdam puelle

Pilus pro pilos pelius pro pelios
u tamen corripientes Est tamen quando u
amittit uim tam uocalis quam consona
tis ut cum inter q et aliam uocalem
ponitur sicut iam commemorauimus ut
quis quam Hoc idem ~~sepe f~~ plerumque
quam patitur inter g et aliquam uocalem
ut sanguis lingua Et q ante te et te
et sequente aut l e Hoc idem sepe
fit ut suadeo suauis suesco sue-
tus quod apud Eoles q y patitur
et amittit uim littere in metro ut
CAΦW ΛΛΛΑΤΟΥ ΛΕΑΤΑΥ ΠΙΟΥ
CΑΤΕΡCΟΤΑ Similiter ΠΗΛΥΙ
dissillabum inuenitur apud eosdem tamen
y non est diptongus Est quando transit
in consonantem idem u id est uau
ut nauta nauita gaudeo gauisus
Sicut econtra a consonante transit in
uocalem ut supra diximus cauco cautus
soluo solutus uoluo uolutus fauco

faultor Grece interponitur v mt

E l ncl c m m grecis nominibus

ut Epklec Gtulcs acclade

Mos custulapius et antiqui

arkmena arkumena alkmenon

alkumenon nitem et femorf pro tribus addimus istis post q vim p dit vel alia voce sequitur post g ut

Item dicit hoc idem plerumque patitur mt g et aliquam vocalem scilicet p a plerumque dicit pro exiguus et anguis quia in hiis non amittit vim littere et tunc sunt v sus sit v et paulo paulatim ponderis atque cor

d fit idem probat hoc quis fuctus et anguis

Vocabula

Caliopea dicitur quasi caliofonos et est compositum a calio quod est bonum et calio quod est cantus planatus est arbor et sic dicitur propter latitudinem foliorum a platus quod interpretatur latitudo inde etiam dicitur platea Coarceo componitur ex con et arceo Insitio ex in et sacio Inermis ex in et armatus quasi sine armis Anhelitus ab an et halitus Insulsus ex in et salsus Diligo ex dis et lego legis Amplector ex an et plector Amiabilis ex ama et veniendo Archi tenens ab archos quod est princeps et tenendo quasi tenens principatum Sed arcitenens ab arcus quasi arcum tenens Carnifex a carne et facio componitur quasi faciens carnes quia illi parant carnes et aptant ad comedendum Armipotens ab armis et potente componitur Homicida ab homine et cedo cedis Cornigero a cornu et gerendo Stellifer a stella et fero Fatidicus a fatis et dicendo Luctificus a luctu et faciendo Aurifex ab auro et facio et est idem quod aurifaber Causidicus a causa et dicendo Cornicen a cornu et cano canis Fidicen ab eo quod est fidis id est corda et cano canis Tubicen a tuba et cano canis Tibicen producta penultima In ceteris enim corri a tibia et canendo tibia enim mutata a in i debuit facere tibycen ut utraque i esset correpta sed nimis esset grave una i longa posita est pro duabus brevibus Inde est tibicen producta penultima dicitur Veneficus componitur ex venenum et faciendo Viripotens hic qui multas vires habere potest Sed melius dicitur viripotens eo virum pre sustinere quasi nubilis Parricida vel a patre vel a parente componitur et cedo cedis Cetera vero que sequuntur manifesta sunt

Tuscia unde tuscus dicitur a thure eo quod thus ibi habundat. Compos compotis est factor et componitur ex con et potis. Decenta secundum quosdam interpretatur decentulus quod est compositum ab e et dentibus secundum quosdam decen est uide unde decenta qui uidens. Spondeon interpretatur tractus unde spondeus quasi tractus quia longo tractu profertur iste pes eo quod ex duabus longis habet constare. Augustus uero est compositum sed deriuatum ab augeo auges. Acheron componitur ab a quod est sine et cheron quod est gaudium unde dicitur acherons quasi sine gaudio. Nimirum dicitur esse compositum a non et alii a nis et mirum. Repudio ab dicitur esse compositum a re et pede quia repudiare est raro pedem ponere. Rusticus dicitur qui rure custos sed magis est ethimologya quam compositio. Orthographia componitur ab ortho quod est rectum et graphos quod est scriptura. Veredus dicitur equus theriscum (?) et componitur a veho is et reda unde veredus quasi vehens redam. Unde etiam dicitur veredarius auriga id est vector curruus. Deiero quod antiqui dicebant penultima correpta componitur a de et iuro mutata u in e correpta. Peiero quod secundum antiquos correpta penultima est idem quod periuro quasi per peram iuro componitur ex per et iuro mutata u in e correpta. Ligaton secundum quosdam interpretatur omnium rerum creator. Secundum alios fuit nomen puelle. Horeb grecum nomen neutri generis est nomen montis. Credo uero apud eos est masculini generis aestimatio uel diuisio interpretatur. Olos interpretatur totum. Noses grece est infirmitas latine. Pellion nomen est greci. Commemoro componitur ex con et memoro. Amitto componitur ex a propositione et mitto. Pelvi ut sit ui diptongus dicitur a greco pelos quod interpretatur notens. Dicitur etiam quando ex pelvi dicitur dictus cuius quod est pelos pelius enim ut sit ibi v consonans nomen est vasis quod vulgo dicitur bacinum. Herculeus secundum quosdam dicitur ab hera quod est iuno et cleos quod est gloria et dicitur hercules qui gloria iunonis. Alii dicunt esse compositum ab her quod est lis ut dicatur hercules qui gloriosus in lite. Hesculapius interpretatur durus faciens. Alcmeon interpretatatur nouus fortis et idem est quod alcmena

In consonantibus

Capitulum octauum in quo agitur de mutatione consonantium et diuiditur in duas

In consonantibus quae mute
sunt similiter commutationes
l triplicem ut primo vi-
detur sonum habet exilem
quando geminatur in secundo loco po-
sita ut ille metellus plenum quan-
do finit nomina vel sillabas ut sol
silua Et quando habet aliquam
in eadem silba consonantem ut fla-
uus clarus Medium sonum in aliis
ut lectus lecta lectum Transit in
x ut paulum pauxillum mala ma-
xilla velum vexillum Et in R ut
tabula taberna

M obscurum in extremitate dic-
tionis sonum habet ut tem-
plum aptum in principio ut magnus
mediocrem in mediis ut umbra
Transit in in n et maxime d

pter pluribus in prima
et mutatione semivocalis
In secunda et mutatione
mutatur secunda ibi
transit et patet ordo
ex premissis quia dictum
est quod semivocales sillabam
sunt consonantes post vo-
cales prima subsequitur
in scripto secundum in semi-
vocalis et quibus
sunt per ordinem terminantur
partes patebunt ubi p.
h. Illud quod sciendum
est quod plus ostendit
propter mutationem vocalis
et minus vel consonantis mu-
tationem nec quas propter
ostendit ut docet mu-
tationem semivocalis prin-
cipaliter primo tamen loco
secundo quae sonum ha-
beant semivocales et
quo loco posite Dicat
itaque quod l triplicem
sonum habet exilem
id est parvum et tenuem
quando geminatur in secundo
loco posita ut ille sed
tamen sonum tenuem habet
l illa quae secundo
loco posita est plenum
vero sonum habet l
quando terminat nomina

Ut sol vel sillabas ut silua vel quando habet aliud consonante in eadem sillaba ante se ut flavus // medio etiam vero sonum habet in omnibus aliis posita locis ut lectus letus / medio etiam vero intellige quasi nec prorsus exilem nec prorsus plenum

N obscurum m.

Hic tractat de m et primo ostendit quem sonum habeat. Secundo commutationem cuius potest ibi Transit in. Tertio docet quando quandoque in ipso m post eam b sequente vocali ut ambustus ambesus etc. Et hoc ibi vocali vero sequente. Quarto docet quod quandoque deponitur causa metri ut ibi illud expiratum etc. Unde allegatur dictio vocali finita in m etc. Subdit in prima [illegible] vetustissimi non semper eam removebat ut Ennius pro annalium Insignita

vel C vel t vel q sequentibus ut tantum tantundem tam tandem idem identidem eorum eorundem num nusquam. Et ut plurimo placet nunquam nunquam antea pro antea. Iam etiam praepositio fit ut C vel q sequentibus m in n mutat ut anfractus ancisus anquiro / vocali vero interrapit sequente b ut ambitus ambesus ambustus ambages praeter non cetera in comburo / Combustus idem fit / finalis dictionibus subtrahitur m in metro plerumque si a vocali incipit sequens dictio ut illud expiratum tussitro pectore flammas vetustissimi non semper in subtrahebat Ennius in hoc annalium Insignita fere tum milia militum

octo duxit / delectos bellum
tolerare potentes

N quoque lenior in principiis sonat
et in ultimis sillabarum
partibus ut nomen stamen Exi-
lior tamen in medijs ut amnis
damnum Transit in g ut ignos-
co ignarus Ignotus ignarus
ignominia cognosco cognatus
Preter tamen in quibusdam eorum ser-
monum positorum etiam per conci-
sionem adempta videtur n quia
in simplicibus quoque possunt inve-
niri per additionem g ut gnatus
gnarus / saepius g vel c pro ea
n g scribunt greci Et quidam tamen
vetustissimi Romanorum autores
eufonie causa hoc benefacientes

fecerunt milia militum
octo hoc tamen figuratiue
dictum est Et votum
figura monoteses
spes figure Cesure
unde Alexander Altera
cesure spes si subiunc-
tum vel volud vox
cuius littera prima vocalis
fuerit in his ideo collisio
fiat propter utriusque propinquitatem
quia saluet grammatica propria
hoc quod plus dictum est
habet vigilanti ventate
unde propter M quoque ob-
scure sonat quando ter-
minatur dictionibus est ut
templum / labris magis
magis fortius pronunci-
atur sic posita ideo
quia obscurius sonat per
illud putas contrarium
esse quod superius dictum
est scilicet quia littera plus
sonat sese posita quam
antepositum quoniam vis enim
in sonat obscurius
cum dictionem finiat ibidem
tamen sonum pleniorem
habet / aperte vero sonat
cum in posita in prin-
cipio dictionis ut magnus
hic enim clarius sonat

nec tamen fortius labris pronunciatur Et de hijs duabus dat versus

Vellum vepillud probat x et ab l trahit ortum Sic quoque de tabula fit tabella ex nata taberna addit inde putat reliquias danaorum. Misterium fit ex quot de se spinibus esse Testes anfractus antilla iniquis identidem tantudem si coniungit incipienti a voli tacit fugiens ut tenuit aut b In medio recipit velut est ambustus et ambit

N est littera

Ut ait de mutatione N et tria fiat primo cum eius sonum demonstrat Isidorus commutacionem ostendit ibi transit tertio et ultimo fit quidem dominatu de ea videlicet quo ipsa datur apud latinos a dominis grecis mon desinentibus quo ciens ad latinam forma transeuntur ut leo draco et ego apud grecos addit latinus nomen pro Ciceron dicit grecum pro Cicero ubi post

ut agnis si est [agneps] agnulus agnens quod ostendit Varro in primo de origine lingue latine his verbis agnulus agnens agnuilla agnerunt in eiusmodi [alia sonoritas] [re autor] [ire gratia] dictionibus greci Et Lacius noster bina scribunt alii n et g quod inter veritatem fuit facile non est Similiter agneps agnisora transit n etiam in l ut unus ullus ullum unum villum cathena catella bonus bellus cathisma catellum Similiter collega colligo illicio illudo collido Transit in m in compositionibus b vel m vel p autore plinio et papiriano et probo ut imbibo imbellis imbutus inmineo inmitto inmotus improbus imperator impello Similiter in grecis

[interlinear gloss: l. translatoris latina forma]

nominibus neutris in on desi-
nentibus MAMADICON palla-
dium MAICON pellium Transit
etiam in r ut corrigo corrupo
irrito Habent autem mutationem
literarum silentium naturali quadam
[interlinear glosses: tonsionis, exigentia, velociorem]
fieri potius ratione propter celerio-
rem motum lingue labrorum quia
ad vicinos facilius transeuntium
pulsus Transit supradicta con-
sonans n etiam in d ut scindo
scissus findo fissus Transit in t
ut canis catulus catellus In
l ecquis pro enquis Expelli[2]
a grecis nominibus in on desinentibus
n litera cum in latinam transeunt forum
ut demoso dimo leo drato.
Similiter c cons addit latinis nominibus

dicit et in plerumque
sonat in principio sillabe po-
sita et in fine ut no-
men epilem vo. id est
tenuem sonum habet
in media dictione posita
ut amphis Medium
autem intelligere quicquid
est inter principium et finem
Hec ille / Quantum autem ad
commutationem ipsius patet
litera Mutat cum p b si
subeant n m fit ut
inmineat impar Imbi-
bit eciam et fieri mo-
strat quod sequitur Si su-
bit n fit g cognosco
testificante Vel dicatis
quod demta fit n quod
perfecte fit addit Compli-
cabus g quod gnarus
gnatus manifestat R
commutate fit r ut cor-
rigo t fit et d l Ut
catulus fissus et ab
uno quod venit ullus
A limo fit limi sic n
v consona fiet Cum in
ponendo fugit ut cohi-
bet cocundo

R sine asp

hic ponit de mutacione r et duo innuit ponamque tradit differenciam ipsius r quando ponitur in dictionibus latinis ad scripturam et quando ponitur in dictionibus grecis que talis est R in dictionibus latinis non aspiratur sed in grecis siue in principio posita dictionis siue in medio geminata aspiratur patet per exempla. Secundo ipsius ponit commutacionem [...] r in s consona fit per s in s quam duplex Secundum agellus odos hoc monstrat et enensis vssi

S in metro

hic tractat de commutacione s ubi tradit quinque de eius metha et secundum hoc littera diuiditur in quinque partes Prima ibi Nec aut etc. Secunda transit hec eadem etc. ... Sepe pro aspiracione ponitur Ultima ibi hinc preponitur etc. Quantum ad primam partem dicit

in o desinentibus apud grecos ut Ciceron kathon pro Cicero katho. Transit etiam in v consonante ut sino sivi sterno stravi

R sine aspiracione ponitur in latinis. In grecis vel principalis vel geminata in media diccione aspiratur ut rhethor rhenus rhodus pirrhus tirrhenus orthena pro quo nunc dicimus ostrena dicentes aspiracione antique scripture seruamus. Transit in l ut niger nigellus vmbra vmbella. In s arbos pro arbor odos pro odor. Plautus in captiuis. Quorum odos sub basilica nos omnes adegit in forum. verror versus. In duas s ut vro vssi

gero gessi Item v consonantem tero
trivi sero sevi Item n enecus
pro execus

N in metro apud vetustissimos
vim suam amittit plerumque
Virgilius in xi^o Eneydos po:
nite spes sibi quisque Item in
xii^o Inter se coiisse viros et
discernere ferro Hec autem consonans
sequente tamen apostropho perimitur
s littera ut viden satin vin pro vi:
desne satisne visne, Nec non etiam
in grecis nominibus as vel es
terminatibus plerumque tamen sint prime
declinationis ut gethra birria
phedria therea poeta zophis:
ta quod quia greci zophistes di:
cunt scita citharista in quibus

Item s vim suam amittit
ita quod liquescat ut pa
tet in metris in littera
positis ut ibi Inter se
coiisse viros, Ubi secundam
sillabam illius dictionis con
se[corrupte] quamvis duplex s
sequatur Et apud ka:
tonem Successus in:
dignos pariter ferre
memento De quo in
supius sufficienter dictum
est Utrum secundum
...ia ...o solum aut
s liquescat in metro
sed etiam in prosa, licet
de hoc pernimis non fa:
ciat mentionem Item no:
tandum Et s posita
inter duas vocales fe:
re utique liquescat quantum
ad sonum id est non
profert in suo pleno so:
no ut in si designo
hoc autem non potest
accidere in r licet affini
tatem habeat cum s
non enim videtur rationabi:
le per eufoniam con:
sonum quod r cum sit dura
consonans semper deveni:
et quantum ad medium sonum
simplicis consonantis
et liquide puta ad sonum
de s liquida ut ...

Proferatur eo so no dicit vel vexillum vel auxiliatus quo proferri nisi vnde aliter proferenda est Secundo quando scribitur per s et quando per x sicut manifeste patet in hoc preterito hausit quod scribitur per s quod est preteritum de haurio hauris Et in hoc preterito auxit quod scribitur per x quod descendit ab augeo auges Item hoc patet in hoc preterito lusit quod scribitur per s quando est preteritum de ludo ludis Et in hoc preterito luxit quod scribitur per x quando est preteritum de luceo luces vel lugeo luges In quibus intelligentibus patet quod differentia pronunciandi per s et x liquida / Et hec autem liquescentia s posita inter duas vocales sicut versus ...

... ceteria s producta in a correptam soluitur Transit etiam s in m ut rursum pro rursus diminuo pro disminuo Terencius in Adelphis Diminuam tibi cerebrum Item in n mutatur s ut sanguis sanguinis Item in r ut flos floris ius iuris cursus curriculum vel curriculum Item in x ut ajax pro ajas et pistrix pro pistris In quo scimus dores Illi enim Ornix dicunt pro ornis Item in d custos custodis pes pedis preses presidis palus paludis Sunt et nepos nepotis virtus virtutis samnis samnitis Item in v consonantem bos bouis Sepe pro aspiratione ponitur in his dictionibus quas a grecis sumpsimus ut semis sex septem

se si sal Nam hemis hex
hepta he hi hal Apud illos
aspirationem habent in principio
A dictio aut cognitio est huius littere
id est h cum aspiratione quod pro
ca in quibusdam dictionibus sole-
bant doctes T pro h ponere
h ut musha pro musa dicentes
huius compositione p et loco ψ fungi-
tur pro qua Claudius Cesar
Antisima) (hanc figuram si-
bi voluit Sed nulli ausi sunt
antiquam scripturam mutare quamvis
non sine ratione hec quod ψ du-
plex a grecis addita videatur
nam multo molliorem et volubili-
orem sonum habet ψ quam ps
vel bs / hec tamen id est bs non
alias debet poni pro ψ hoc est

Venerunt inseri sequitur
si consona potest tamen
Sive preit vel ab eis
incepta sit prima talis
Vel sit finita finalis
silliba perfert tamen sonus
asperior ut recto par-
rege sensus Quod
composita par est
quo ante sociatur partibus
integras ut presentit
male sanus Michelri
sedech et matussalem
silebis quod ubique Case-
nus millatemus h vi-
deo quod liquescat Com-
positas tamen interdum
minus proprie Sicut
adhero vesanus exsisto
sive resurgo Hoc quod
fit gemine ne partes esse
putentur Item non de-
bet illa litteram ne aut
continuatione scripture vel
pis nisi cum h exponatur
scripture ne vbi. pa
Illud quoque notandum
est quod dicit et h
cum scripture ne quamvis
ad apostropho perit
tollitur ut viden satin
pro vides ne satis
ne Vide quod apostro-
phus est virgula retua

Que sup(er)scribit(ur)
n(on) semivo
li q(uod) sit sei vocalis
totalit(er) cepta sequente
E Itud cu(m) scipolis
n que p(re)cedebat cogit
illi voli que p(re)cerat
uel prius erat ante
S cepta ead(em) S In seo
q(uod) ut designet(ur) n(on) ad
illud E apostrophan
do est co(m)iti supra:
ponitur illa virgula
ventula que dicitur
apostrophus Sed q(ue)
ritur an viden(tur) sit
una p(ar)s composita
ex v(er)bo uno et ne
co(m)iuncione ut an sint
due p(ar)tes Et dicitur
pluresq(ue) v(er)bum com
positum est et indeclina
bile et est co(m)iunctum
v(er)bum Sed quod dicit(ur)
de satim erat ne ad
v(er)bum co(m)positum at q(uia)
no(n) videtur fieri pos
se q(uia) cu(m) dix(iss)et
p(ar)s n(on) q(uod) S p(er) tollit(ur)
penit(us) seq(ue)nte ne
co(m)iunc(i)one cum apostro
pho si satin et viden
sint co(m)posita quo se
quit(ur) ne co(m)iuncto et q(uia)
cum apostropho Sed

simile
In eadem silba co(m)iuncte nisi in
fine v(er)bi cuius (con)tinuus in b(reu)is desi:
nit ut urbs urbis celebs celibis
arabs arabis Sicut ergo ps me
lius sonat q(uam) bs ut pbs Sic
etiam x melius sonat q(uam) gs
ut cs Et x que assu(m)sim(us) ps
sonorior
aut non Sed q(uan)tum expeditior
est ps q(uam) p(ro) tanto pbs q(uam)
bs Et co(n)tra aut no(n) rationabiliter
plerisq(ue) videtur loco ps pbs de
bere scribi ut inops q(uo)d de ordine
literarum docentes plenius tractabi(mus)
[illegible]
P duplex modo pro cs modo
pro gs accipitur ut apex apicis
grex gregis Tamen ut tamen x etiam
in v consonantem ut nix niuis
Nec no(n) in c t ut nox noctis su:
pellex supellectilis Sed fiet etiam

contra regulam declinari videntur. Subit etiam loco aspirationis ut veho vexi traho traxi, vertitur x in f ut effero effício. Et sciendum quod quotienscumque ex prepositio preponitur composita dictionibus a vocalibus incipientibus vel ab his quatuor consonantibus hoc est c. p. t. s integra manet ex ut exaro exeo exigo exoleo exuro excutio expecto extiho exequor expes. In quo videmur contra grecorum facere consuetudinem. Illi enim s sequente numquam x preponunt sed k pro ea ut EKTACIC extasis. Melius ergo nos qui x solam ponimus que locum obtinet cs cuius rationem non solum ipse sonus aurium iudicio potest reddere sed etiam hoc quod grecian

numquam duc partes esse dicuntur. Hoc plane videtur voluisse priscianus sed ut duc sint partes sed neutra integra est plata. Tamen sic platedo apostrophe intro gatiue vides ne ergo non est una pars sed duc sed verbum scilicet pone et ne coniunctio sed illorum neutrum per latum est integrum ut integre ut dictum est.

Transit hec

Tradit quoque principaliter intendit scilicet commutationem. Dicens quod mutatur in m ut rursum pro rursus diminuo pro dis minuo ut in litteram ubi non dixit [illegible] diminuo per duo m a de et minuo id est in diversas partes minuo sed deminuo per unum m a de et minuo importat diminucionem [illegible] aut ad hanc partem et ad sapientem ubi [illegible] per aspiratione

Ponitur / Crad
clara est pro
s v consona
fit v r x m t s
bouis quod sanguinis
et floris ayap rur
sum quod nepotis
et pedis ostendit
in vim audivi quod
recepit In grecis vi
ce fungitur s tamen lin
gua latina ?at
senus septem pro
grecis senus et septa

Huic preponitur

ps nus docet quod
s preposita p uel b ut
ps uel bs ponitur
pro ψ greca pro
qua et ψ id est psi
apud latinos cesar clau
dius H id est antis
ma sibi voluit

s aliqua consonante antecedente
minime potest / Geminari autem
videtur post consonantem s si
r antecedente que loco eius fungitur
ipsa consequatur ut exequie
exequor / quod si licet / licebat cum
post bs uel ps quasi loco ψ
duplicatis accipimus addere s
ut dicimus obsessus obstrus
Sed tamen minime licet Numquam
enim nec s nec alia consonans
geminari potest alia antece-
dente consonante

ma sibi voluit Sed tamen ipsam usus scriptorum non accepit in omnibus
aut locis ps pro ψ ponitur excepto solum hoc quod in fine nominum
quorundam genitiuum in bis desinunt ut plebs plebis urbs urbis pro ψ
bs ponitur et hoc in eadem sillaba propter quod secundum [illegible] de absonus et
abstinuo non est obiectio quia ibi non ponitur in eadem sillaba Sed
si dicatur obiectio de abs dic secundum quosdam quod debent excipi
vel ut quod dicitur intelligendum est de pollisillabis ut legitur Crad
sit pro aliis sed in pollisillabis uel in fine non continue in eadem sillaba
debet poni nisi cuius genitiuus in bis desinit tangit tamen priscianus aliquale
mentum ψ et ps et bs dicens primo quia molliorem et volubiliorem
sonum habet quam ps uel bs Secundo quia clarius sonat quam ps / ps autem

Clarius quam b. Sed b e pilius x sonat. Ex quo trahi potest racio quare pluries p b accipitur pro ψ quam b. Et est talis quia plus p accedit ad sonum ψ quam b [v] s pr[e]veniunt mute sub fine b p ue. Sicut plebs princeps psi duplex est littera greca ffungitur istarum vice sive sit incipiens seu sillaba finita p cas veniat tamen ex b. Principio non b preferet s sillaba sed p ut nupsi scripsi licet analoya venit b. Ubi nondum secundum .Jo. Ja. cy nupsi et scripsi nuptum et scriptum scribuntur p p et non per p b licet in prima sit b secundum est causa eufonie.

P duplex modo

Hic tractat de commutatione p. Et primo premittit nobile. Secundo exequitur de commutatione quam principaliter intendit ibi. Transit tamen p. Tercio inducit regulam ostendens que littere sequi possunt ex in compositione ubi. Et sententia et littera tota patet ex se preter illud quod dicit Grecos sequente s nunquam x ponere sed pro ea k scribere ut dicatur ekstasis per k nos vero x scribimus. Sed s abicimus contra consuetudinem. Unde P. h. dicit preter nos contra consuetudinem. Quod greci nunquam ponunt x sequente s ymo mutant eam in k ut ekstasis quod compositum est ab ex et stasis.

Melius ergo nos

Corrigit secundum grecos et secundum eufoniam quod dixerat saltem sequente s x manere integrum contra consuetudinem tamen, quia greci sequente s nunquam x proponunt. Ergo nos latini melius ponimus x sola sequente s quam si poneremus k. Sed quare melius subdit quia x melius obtinet locum cs licet non cogit quod supponitur. Cuius rei racionem magis cogit id hoc pertineat ad eufoniam quia dicit quod x sequente s non debet proponi cogit ipse sonus qui turpis est et asper docet iudicio aurium et non solum hoc docet eufonia. Sed eciam ista racio et iste sensus saltem nulla consonans geminatur si precessit alia consonans. Sed x precedente s geminatur s antecedente c vel x ponatur loco cs. Ergo non ponitur x ante s proprio est geminari s. Et est illud geminari aliud aut videtur. Racione dicit videtur non enim idem est x quod c et s quia si x illa duo elementa habet bene dicitur geminari s

Antecedente alia consonante Et ita non videtur argumentum procedere probabiliter aut procedit apud antiquos qui ponebant es vel gs ubi nos x dicentes exequi

Quod si licet alia ratio quare x antecedente non licet sequi s repugnare nam duplex consonans quia x antecedente x non licet s sequi propter idem / quia si licet . x licet in x Cons non licet x antecedente s sequi predicta ratione quod si licet tamen abs dicat quia ibi non debet esse ideo est post bs licet in simplici sit Nota abs et obs fuisse prepositiones apud antiquos et hoc totum est dicendum quo dicamus obsessus et non obsessus obscurus et non obscurus abscessus et non absscessus puto dici debent sine s exequie et similia Unde nunquam vero post bs / licet abs s si bs duo facias elementa quia unde nunquam nec s nec alia consonans geminari potest alia antecedente consonante Unde probat secundum alium ad figuras respicit vel est tamen quedam probabilitas Versus

x si nunc prece iungas ab s incipiente s non scribas quia consonans non geminatur Consona si sequitur vel si precit altera in sit muta duplex liquida precedens velut effluo sufflo Cum es aut gs x importat sic geminares s post x aut ante duos scribendo sonares Non igitur scribas exspectas exsequor exspes Sed namque sic scribas assequor et astruor asto

Vocabula epistula componitur ab ex et hoc illud quod ... et est illud tenerrimum quod est in penna ... dicunt quod est componitur a bile quod est primordialis una et importat silua ... ab ex quod est extra et ilia quod significat viscera que extra ilia Taberna dicitur domicilium ubi venduntur merces et sic dicitur a tabulis super quas merces venduntur Obscurum dicitur ab ob et aura Tantundem componitur ex tam et idem Identidem componitur ex idem et idem interposita t Nequiquam componitur ex non et quid Nequicquam componitur ex non et quod Anceps componitur ex am prepositione et capite Anfractus ex an et fractus Incipio componitur ex in et capio vel ut alii dicunt ex cepio quod non est in usu tamen preteritum in usu invenitur Ambigo unde ambages componitur ex am et ago interposita b Ambustus ex am et ustus b interposita Ambitio unde ambitus componitur ex am et eo b interposita Exspiro unde exspirans ab ex et spiro

Transfigo vnde transfixus ex trans et figo Subtraho ex sub
et traho Insignis vnde insignitus ex in et signo Delego
vnde delectus compo^r ex di et lego legas Ignosco ab in et nos-
co mutata n in g Ignarus ab in et gnarus quod est cautus
sapiens Ignavus ex in et gnavus quod est cautus Ignominia
compo^r ab in et nomine / nomina cum in est sed in ipsa compo-
sicione fit deriuatio Cognosco ex con et nosco Adimo vnde adeptus
ex ad et ~~meo~~ emo emis mutata e in i Adipiso ex ad et iaceo
secundum quosdam Secundum alios ab ypto vel ico quod idem est Ingero
ex in et gero Anchora compo^r ex an et chore quod est manus
quemadmodum manus facta est ut eandquamque capiat ammam Catilla
est vas fictile in modum scutelle factum vnde in Exo^o Rui mi-
git mecum manum in catinum Catinum enim vas est sicut et sa-
linum id est vas salibus aptum Collega compo^r ex con et lego legas
quia collegae dicuntur qui simul legantur id est in legacionem mittuntur
Illido ex in et ledo Collido ex con et ledo Imbibo ex in et
bibo Imbuo vnde imbutus ex in et vo vis quod non est in vsu
sed inuenitur raro validus que inde deriuatur Immineo ex in et
maneo Imbellis ex in et bello Immitto ex in et mitto Im-
motus ex in et motus Improbus ex in et probus Impero
vnde imperator ex in et paro Impello ex in et pello Neuter-tra
trum ex ne et vter vtra vtrum Corrigo ex con et rego n mutata
in r Corrupo ex con et rupo Irrito penultima producta componitur
ex in et ratu irritare nare aliquem est in ratum suum facere Et di-
cunt quidam quod inuenitur irrito penultima correpta quod est compositum
ex in et rato Sed illud vbique non inueni Irritus tamen corripit pe-
nultimam et sepissime inuenitur et non est participium sed nomen compositum
ex in et ratus Repello componitur ab re et pello Reliquus ab en
et quius mutata n in r Cicer est genus leguminis triangulum
vnde dictus est Cicero eo quod faciem habuit triangulam Reno
proprium nomen est fluuii Rodus nomen loci Arenus proprium nomen
regis est Orenus fuit filius regis Latinorum Et dictus est Orenus
propter horrorem faciei vnde ex Dicebantur horrena dies lugubres in
quibus singulis annis eius mores deplorabantur Basilica penultima
correpta dicitur quasi basim locata per ethymologiam nominis Dicitur enim basilica
domus magna ad stam non in sublime sublimata Et ponitur
pro domo orationis / Deriuatur igitur a basis / bases non dicuntur quadrati

Lapides qui ponuntur in fundamento Basis vero dicitur que
supponitur columne marmoree Epistilium vero dicitur quadratus lapis
qui supponitur et componitur ab epi quod est super et stilon quod est lon-
gum / stilon enim grece longum latine dicitur et appellatur stilus in
columna illud longum et directum quod est inter basim et epistilium Adi-
go est compositum et ab et ago a mutata in i Coeo ex con et
eo is Discerno ex dis et cerno Coniugo ex con et iugo iugis
inter coniuncto Apostrophus ab apo quod est retro et strophos quod est
conversio Diminuo a dis et minuo Pestrip est genus navis
Ortix interpretatur gallina unde ortimetra que dimunatio na-
tiu pullorum Et est compositum ab ortix et metra quod est dimi-
natio Preses dicitur pluries esse compositum a presum preces sed
magis videtur in a posito quod componitur a pre et sedeo Addo ex
ad et do das componitur Expedio componitur ab ex et pedica corrup-
ta penultima Pedica vero derivatur a pes ut ut alii dicunt compositum
est a pes et capio pedica namque dicitur quod capiat pedes Apices dicuntur
hec et ille apex que sibi solet in frontibus sacerdotum Apex enim dicitur
altitudo Et compositum ex a prepositione et pes Supellex vestitus dicitur
a supplendo quod est compositum a sub et pleo quod non est in usu sed
invenitur in compositis Repleo compleo impleo et similia Regula dicitur
a regendo Subeo dicitur a sub et eo Coniunx dicitur a coniugendo et co-
ponitur a con et iugo iugis Debuit autem esse genus pro n quando est
ut esset dicendo sed propter personam vocis cuius quod est coniugo depta est n a genitivo
ut dicatur coniugis penultima correpta Efficio compositum ab ex et facio
Effero ab ex et fero Exaro penultima correpta ab ex et aro aras
Exacuo compositum ab ex et acuo acuis Expers dicitur extra partem posi-
tus et compositum ab ex quod est extra et species specy et est genus omnis et in-
declinabile Extasis compositum ab ex et stasis quod est status quasi extra
statum unde extasis dicitur excessus mentis Obtineo ab ob et teneo /
Reddo a re et do componitur in posita d Exequor unde exequie
compositum ab ex et sequor Obsideo unde obsessus compositum ab ob et sedeo
Obsectus ab ob et sectus

Nunc de

Hic est secunda pars prin-
cipalis capituli in
qua agit de mutatione

Nunc de mutis dicamus
Ob transit in c ut attro

sucurro Item f ut officio sufficio
suffio Item m g ut suggero Item
m ut summitto globus glomus
Item p ut suppono Item r surripio
arripio Item s iubeo iussi Nam
suscipio sustuli a susum vel sursum
adubio composita sunt substinnio sub
tinbo non mutauerunt s b m s
Suspitor & et suspicio a susum vel
sursum componitur Sed abiciunt vnum s
quia non potest duplicari consonans
alia subsequente sonante quoniam nec an
tecedente alia consonante potest con
sonans duplicari nisi sit muta ante
liquidam ut supplex suffragor suf
flo effluo effringo Quod et apud
grecos fit non CYHHCOH HΦΦPITON

T transit in v consonantem quies
co quievi pasco pavi asasco

mutaciom et dividitur in
tot partes quot tribus
per ordinem tangit addita
in partes patebunt contrad
igitur ad primum mihi post
ostendens mutacionem b.
subdit Sed ubi non
mutatur ibi rad suscipio
et contrad ad primum lectio
plana est Sed contrad
ad secundum. secundum per
ibi rad suscipio/ ostendit
quod t sequente vel c non
mutatur b m s ut qui
volebat sed sequente t
et c manet Contra
dixi in iubeo iussi
mutari b m s rad
in suscipio et sustuli
non mutatur b quod non
sunt composita a sub sed
a sursum vel a susum
Item sustuli vero non mu
tatur b m s sequente t
quare non mutatur in sub
tinnio ubi t similiter
sequitur Item in non mu
tatur b m s in suspicio
propter c sequentem quare non
mutatur in succumbo ubi
sequitur c similiter/ immo
nec in c Et licet ista
sit probatio tamen continuat
illative sic quare in sus
picio et in sustuli non
mutatur b m s propter

T et C scribitur vn-
de uel sunt nexus
ut apparet et scribitur
mutatur C in T in sub-
tinnio et sucumbo

Suspicor

per sile dicit ista
compositio a susum
uel a sursum quia non
solum sustuli et sus-
cipio componuntur a
sursum sed et ista

Ruina non

hic tota ratio perficitur
cuius partem prius di-
cebat de p et est sile
dicit nulla consonans
geminatur alia conso-
nante sine subscriptione
nisi sit muta

C transit

hic agit de mutatione
C et dividit quia
primo facit quod dictum
est secundo addit unum
nobile ibi Et notandum
tertio ibi nobile
antipophorisat ibi
nam ante et patet littera
et sic dicit tum

asinum T in x dico dixi duco du-
xi necto nexa nexuimus T in S par-
co parsi et pepci dicitur T in G ante
tertie n quadringenta quingenta sep-
tingenta augeo quod pro aucto Et
notandum est quod ante hac sola muta
finalem invenimus longe volebat ut
hoc hac hic adverbium nam ante t
sique invenimus per comparationem hic
cuenit ut audit munit fumat pro
audivit munivit fumavit Nec non
post S posita transit aliquando in t
vel assumit eam ut vastor vatus
patistor patus nancistor natus nas-
cor natus

O transit in c ut accidit quoniam
O in G aggero O in l allido T in
p appono T in r arrideo meridies
pro medidies Antiquissimi vero

pro ad frequentissime r ponebant
ut aruenas aruentores (advocatos) arfines
arvolare arfari dicentes pro ad-
venas adventores advocatos affines
advolare affari unde rite ostendit
arterso dicitur ab arteo verbo quod
sunt actio dicimus quod est contra ad
et tio dicitur compositio Agger quem
antiqui dicebant antiqui pro agger
Transit etiam in s ut assideo rado
rasi suado suasi Transit in duas quam s
ut cedo cessi fodio fossus Transit in t
attineo attingo attamino haec eadem
tamen d frequenter interponitur compositis
gratia causa prohibendi ut redigo
redarguo et prodest Subtrahitur
etiam cum sequens sillaba ab s et alia
consonante incipit ut aspiro aspicio
ascendo asto

C vero in g mutari potest
n ut quadringenti pro
quadracenti teste ubi Jo-
hanna Ideo cum n apposi-
ta facit C in g con-
verti quod in quibus n non
est minus servatur c ut
ducenti trecenti ubi non est
secundum p h. Et quia
de numeris facta mentio
ab alteri incipiamus
Videndum ergo quod representatur
unitas per i et per v
quinque per x decem per i
preposita in nove per x
supposita undecim hoc
modo ix (xi) et v quindecim
hoc modo xv per duo
x viginti sic xx per
tria x triginta hoc modo
xxx per x ante l
quadraginta sic xl
per l quinquaginta sic
l per l et x sexaginta
sic lx per l et duo xx
septuaginta sic lxx
per tria x et l octua-
ginta sic lxxx per
l xxxx nonaginta
per c centum per d quingen-
ta per d et c sexcenta
dc per d et duo c sep-
tingenta sic dcc

P uero et facit octingenta hoc modo D ccc p
D et quatuor c noningenta hoc modo
D cccc p in mille | p in linea superposita unum mille
sic Et ut ratio poscebat quotiens
scribitur et super ea linea trahitur tot milia designabuntur ut
si scribantur duo II et desuper linea fiet duo
milia crucis et deinceps hoc modo II
ecce duo milia
III ecce tria milia
et hoc idem de ceteris
Et quotiens per v representantur
si protrahatur linea
fient quinque milia
v Et ut totum colligam quotquot unitates per figuras representabuntur protracta desuper
linea tot milia reputabuntur hoc modo
VII milia ecce sex
IX ecce novem milia
X ecce decem milia
Scribe quoque duo x et

A multis modis muta magis os-
tendit eius pro p et aspiratione
que similiter muta est accipitur.
De quo sufficienter superius diximus
Nunquam antiqui romanorum ...
sequentes loco aspirationis eam pone-
bant effugientes ipsi quoque aspirationem
et maxime ad consonantem recusabant
eam proferre in latino sermone.
Habebat autem hec littera f quem sonum
quem nunc habet v loco consonantis
posita unde antiqui af pro ab
sillabe solebant Sed quia non potest
vau hoc est digama in fine sillabe
inveniri ideo mutata est f vel
vau in b. sifilum quoque pro sibilum teste
Nonio marcello et doctorum inda-
gine dicebant

duc lineam super crucem viginti milia sic xx. Duc rursus lineam
super l hoc modo l et habebis quinquaginta milia Super ... habebis

G transit in s ut spargo spar-
si mergo mersi In x ut rego
rexi pingo pinxi In c ut ago
actus lego lectus pingo pictus

H non esse litteram ostendimus sed
notam aspirationis quam grecorum
antiquissimi similiter ut latini in
versu scribebant postea autem diviserunt
eam et dexteram eius partem supra
litteram ponentes psilen notam
habet quam Remigius palemon exi-
stimat Grillius vero ad virgilium de
accentibus scribens leve nominat si-
nistram autem partem contrarie aspira-
tionis dasian quam Grillius flatile vocat

K supervacua est ut supra diximus

R que quamvis scribatur in nullam tamen
aliam vim habet quam c

M septaginta ...
lia super lx et ccc
septuaginta milia
Si vero ducatur linea
super c fiant centum
milia Si super duo
cc erunt ducenta
milia Si vero ducitur
linea super d hoc modo
d erunt quingenta mi-
lia Si super dc hoc
modo dc erunt sexcenta
milia Si super m po-
natur linea sit m
erunt mille milia
et hoc idem de omnibus
regulariter est observandum

Quoniam de figuris
repertantibus numeros
satis dictum est nunc ad
compositiones numerorum
nominum redeundum est Vi-
de ergo quod nomina numerorum
usque ad decem sim-
plicia sunt / deinde vero
omnia a decem usque
ad centum sunt compo-
sita / undecim vero compo-
situm ex uno et decem / duo-
decim ex duobus et decem
et hic modo deinceps usque
ad viginti / viginti vero
compositum a bis et grecorum
quod interpretatur decem sic
et decas et conste

Unde pentecoste
dr̄ qı̄ quinqu(agesi)es
dece hoc est quinq(ua)
ginta . tot enim sunt
dies a pasca usq(ue) ad
pentecosten penta
enim quinq(ue) dr̄ Viginti
quasi bis gentos
id est bis dece muta
b in v (con)sonantem
enim dicit(ur) viginti quasi
bis genti magis etiam
quam (con)positio vocabuli est
Triginta quasi (com)positum est
a tribus et gentos quasi
ter dece Quadraginta
quasi quatuor et gentos Quin
quaginta quasi quinq(ue) et gentos
Sexaginta similiter quasi sex
et gentos Septuagi
ta quasi septe(m) et gentos
Octuaginta quasi octo et
gentos Nonaginta
quasi nouem et gentos Cen
tum vero nomen simplex
est Et vero quod p(ri)m(u)m
nomen numerale est in
vna vnus mobile est
p(er) tria genera Duo vero
tantum in plurali inuenitur
Et declinatur duo due
duo enim in vna et
eadem terminatione est mas
culini generis et neutri in
genitiuo tamen quod est neutrum
dicitur duum ??ndo mas
culinum dicitur duorum

De eo quod sufficienter supra tracta
tum est quia nisi canonicum
haberet quantum c(onsonantem) in principijs
quoridda? infinitiorum uel interroga
tiorum nomen posita per obliquos
casus in c literam transeunt ut quis
cuius cui Similiter a verbis quod habentibus
in quibusdam principijs in c transfertur ut
sequor secutus loquor locutus Tra
sit in s ut torqueo torsi Sicut
et c parco parsi Similiter abiat n
in preterito linquo liqui et vinco vici
Transit etiam in x ut coquo coxi
sicut duco duxi apud antiquissimos
frequentissime loco cum silbe qui pone
batur ut arquus coquus oquulus pro
arcus cocus oculus quum pro cum
quuur pro cur

G transit in s ut verto versus

contutio cocussus gesta grecad os
sa C vo antecedit in x perto pe
xui flecto flexi

Y et zeta in grecis tantum modo ponun-
tur dictionibus quippe in multis ve-
teres latini hec q̄ mutasse inve-
niuntur ut pro y v pro zet vo qd
pro duabus s cōutat accipiatur s
ul d posuisse ut fuga murra pro
fuga mitra saguntum massa pro
zacintos maza [illegible] q̄ dissoton
ozeyn setus pro zetcoc dicebat
et medenas pro MEZENKYTE go
corylus et limpha ex ipsa scriptura
a grecis supta nō est dubium cum
p y scribantur dissoton korylos
kaylon nymφe solebant enim ve-
tustissimi grecorum l pro n scribere
Unde quinquaginta q̄ unum signum

Quippe in quarta termina-
tione possit dici neutrum
tantum tamen est plus unum
et declinatur hii et hec
tres et hec tria Octaui
vo nonna indeclinabilia
sunt et omnia genera usque
ad centum / quod autem est
indeclinabile et est trium
generum Ducenti vero in
plurali numero inveniuntur
et declinatur ducenti du
cente ducenta et est
compositum a duo et
centum dicatur est in
plurali numero trecenti tre
cente trecenta et compositum
a tres et centum quadrin
genti quadringente qua
dringenta per tria genera
declinatur et componitur
a quatuor et centum
et quia antecedit n
que non bene sonat ante
c ideo mutata est c
in g Sicut dicitur
quingenti quingente qui-
genta et componitur
a quinque et centum et
propter predictam causam
mutata c in g
Sexcenti te ta tamen
inveniuntur in plurali numero
quod quidem scribitur per
x et non per s ut dicatur
sic sexcenti et non

Sepcenti co qz — e ponit pro c — qd illi p n scribunt nos per l moc
s ul pro g s vnde illorum antiquissimorum scribimus
male sonaret de ante c septingenti septingente ta decimat sm
in pli nuo et compo a septe et centum mutata c in g octingenti
te ta compont ex octo et centu nongenti te ta compo a noue et centu
Mille vo indeclinabile est duo milia et deinceps videt esse due ptes
et si est vna ps declinat duomilia duum milium et de hac tam et
precedenti nota usus et pmo de s addit abiit s vult addi illis in
quibus in sequitur volis ut ambiguo grossum ne sonet abiect qd flatu
mostrat omitto vertit in silex r f m g t c p q sepiter decimado
fit s sup surripit offero testes suggero summitto sumdbo suppeto
iussi fit q volis precios f aufero testis est in ptito redit et que
ducis ab illas rupunt hoc pactum ppr differre ut visum erogo
composita rubeo ruo ructo rado rumino subgrunda rufus rubens
rubicundus his qd de cmc cum sub compo adde ne quasi compo
sum de summo sit reputatum ante c ponit abs inicium sicut abs
in abscondo cedo rado scs et b sociatur post ob ut obscurus ac
obscenus manifestat Item de c versus de pant p s t dupi
psum pbat atque pastum Nongenti pbat hoc in g q verti s prec
cunte c fit v to sona teste quem addit inicium dat sicubi initi
bi certum c praeciens c ul t uppita ceti sed sita pre reliquis
k que sonare videtur vt clams clerus crimen corpus cado culpa
Item de inicialibus nota visus omnia pls vnum inialia nomina sf
sunt plia declinat vnus duo ul tres distinguis gna cum casibus
quis sociabis Que sunt integri istis copacta velut sunt viginti
duo tres vnus sociabis adiunge ibs Que sunt corrupte digitis centum
q creata cum trecenti quingenti silex q cuncti Hec prct cuncta numerorum
nomina sunt no declinabilia gnis plis omnibus no flectas mille da
pli genus omne plis nuo declina e milia neutr decens ter ul
bis centum no flecte quibus ambo duo dat o cno q sc c dant
ffemineo gnm tria dat plr octo

D transit in c Hic sequitur de comutatione b et tria facit pmo qd dictum est Sedo
de cuius additione tradit ibi hec cadi et vlto de ipius abic
tione ibi subiungit etc et tam nota esse prct hoc qd dicat

Antiquissimi pro ad r ponebant Et subdit unde rate oste:
ditur secundum p[re]s[ci]a[num] unde scilicet quia ipsi ad pro r ponebat
ostendit secundum antiquos Et est quasi vestigium antiquitatis adhuc
in istis observamus in accesso quod sumitur non ab actio vero Sed ab
acio antiquo Ab acio enim vero sumitur accerso quod idem significat cum accesso
vel(?) licet etc quidam dicit accesso ab accio et quo modo ad quem locum
Nota accersi imperativum quod ibi est Accersi simone sumi ab accersio
quarte coniugationis Sed licet posset derivari ab actio cum consignificat non
tamen secundum consideratione formationis cum considerativa forma sit tertie coniugationis
Unde tamen cum cedant et accersi Alii accerse dicentes licet duo plane sunt
ab actio sed frustra sunt [?] de comunitate Sed fit l r g b c f sequentibus
ipsis alligat arridet assumit et accipit atque aggerit apponit atti-
git id indicat l et quod duplex ff fiat recto casu manifestat Afficio
facit f sed et d in o mutat in n d Annsent mimus ut pedest nec sit
liquatus vel cum d sequitur ut reddo tunc geminatur Ne sua de recto
violatur dicta ppago Subiungitur quod ... hac b et muta sequitur
Sine g n quod in agnosco ppendes et asto

Ffmutis In hac parte autor tradit documentum specialia
de f pretermissis tamen aliis de quibus sufficienter sup
dictum est dicit quod antiquissimi romanorum solebant scribere loco
aspirationis eam ponebat et maxime cum consonante recusabant
eam ponere Dicit notanter et maxime secundum p[re]s[ci]a[num] ... Sed quia
cum lati ponerent v consonantem loco aspirationis et recusabant
ponere cum consonante hoc maxime faciebat et recusabat ponere
cum consonante quia hoc semper illud non semper habebat Item
ubi habebat aut modo apparet de quo sono agat Item sonum
notatum hac figura f / non ponebat pro consonante Nam sonus ille
erat v consonans Et hoc est hec littera id est hoc elementum quod recu-
sabat ponere ad consonante Habet quem sonum id est cantat hic sonus
quem habet v / id est qui nunc est v unde nunc ... sume nunc
Sed ille sonus volebat esse in ab propositione unde antiqui scribebant
du / ubi nos modo scribimus et pruidamus ab volebat magis ibi esse sed
non poterat quia elementum dictum vau id est nominatum per digamma non
potest in fine sillabe invenire Et quia non potest ideo mutatum est
in aliud id est in b Hoc non solum quia vetus digamma et v con-

Si filum quis sonante mutat in b ubi non poterat stare
sed quia novum digamma id est elementum

p'mo sonabit in fama ut fuga mutatur in b ut posset stare vel
de eodem veteri dici potest quia nescimus an dicent si filum
an si vilum

G transit ostendit comutacionem g q ut patet [...] G
dat s p c t spargo fecit sibi sparsi dat pun-
go punxi sit pedit de lego lectum / si post g veniat e vel i pun-
gentes u g G cum resonat aliis comutatibus alter ffit sonus ut
virgo gladius gula lingua

S litteram Priscianus inponit de h cum sola figuram non
certum cum hoc quod sit litera unde p. h. et illud
est attendendum vel addendum est / quod tu per mutacionem semivocalium de
mutacionem consonantium agat cum figuram non quod sit litera facit mencionem de
h dicit ergo quod greci et siliter fecerunt latini diviserunt enim figuram in
duas partes quarum dextra pars que est quasi — que a grecis dicitur nota
psilen quod interpretatur simitas posset etiam videri a silendo dictum nisi
prohibet quod p precedens silen, post hanc igitur dextram partem supponebant —
super literam in illis dictionibus de quibus erat dubitacio an debet aspirari /
sic itaque supposita signum erat removendi aspiracionem id est nota desi-
gnabat sillabam non debere aspirari unde de nunc nota psilen vel silen
quod est simitas sic vero nota nominata est aquibusdam latinis cepil
ab aliis vero levis dicta est / sinistra vero pars eiusdem figure que est quasi
ł dicta est a grecis nota dasien aliis dasien quod ut auctor interpretatur
ubertas et ponebatur super literam que debebat aspirari unde et agellio
nominata est flatilis / quam autem priscianus dicit sinistram partem esse notam
contrarie aspiracionis sicut plures quod nota psilen vocalibus que
parum aspirabatur preponebatur ut supius dictum est non addenotandum
quod omnio quidem non debet aspirari sed ut parum / dextra vero suppone-
batur consonantibus aspiratis ad designandum quod ibi mutam debet sonare
aspiracio ut supius dictum est secundo quod h indicit priscianus psilen contr-
ne aspiracionis quod mutam sonabat aspiracio contraria est quod nomine parum
sonabat sic ille de modo magister aucta de h dicit ipsam omnio
super vacuam ut patet in litera

De q quod sufficient tradit magister de comutacione
q et patet litera Et de q et q
sunt vocis esset aspirandi signum h quod litera non est sit licet in usu
propriam sortita figuram ho transferens in y i quando forum vasso vexi et
mutatur in x quando dicitur traho traxi Item de q supra patuit

T transit Magister ostendit commutacionem t ut patet
in textu Circa quam notandum Sicut
dicit Hugo et magister bene Regula generalis est Quandocumque t ponitur
ante i alia vocali sequente habet sonum c ut lectio amacio nisi
precedat s ut x aut aspiracio mitidat ut corinthios Et in quibus
omnibus et similibus retinet in suo sono littera sequatur i pura secundum
certam impedit ut t habeat sonum c sequente i pura cum alia vocali ut
mistis gentis litum vitum ad differenciam istorum vicinorum hoc vicium
vel hoc licium dicendum est ergo ad corinthios Septingue stadmas
litum Et similiter vitis vitum ut t teneatur in suo sono licet i pura
sequatur addit quod magister bene quod vel iunctura dictionis composite
impedit erat ut in viginti unus ubi t retinet sonum proprium unus t
dat s ut usus c mixta dat x puta nepus Si venit i post t post
i vocale sequente Compositio t vocem non scripto uti in c nisi preponatur s aut
x que sequente Ut comptio sive comestio sive mathias voces
alias subiungens Secundo post t Non t mutatur probat hoc faltor famius
ergo Nec t mutatur quociens que prima locatur Ciliciam suscipit ut credit
tardio est et acuta magis si consona desinit Ut legit et cantat
capiunt hiis aut assilatur Quot tot et quotquot et que in compositis
capiunt mit Notandum tamen pro clariori intellectu huius predicte sonum t
ca dicente Et si tantum quod littera t habeat sonum c ut dictum est non
c accipit sonum c t ita ut dictiones que scribuntur per c per t debeant
pronunciari ut facio factus racio ratus Allicio allitus ita quod quamvis quandoque
t habeat sonum c non tamen omne ci in voce sequente vocali debet sibi ti
si queras quomodo cognoscitur an facio scribatur per c dico quod ad secundam per
sonam recurrendum est quia per c pronunciatur et ita de aliis similibus
unde quacio sentio scribuntur per t littera pronunciant per c quia quod per tog:
nosci per secundam personam et pluralem numerum dicitur enim quatis quatimus sentis
sentimus Sic felicia amicitia pudicicia iusticia tristicia per c scri:
buntur sicut et pferuntur Sed prudentia negligentia sapientia sibi debent per t

Y t Zeta Hic magister finaliter in litteras occupat de y et
zeta dicens quod solum in grecis ponuntur nominibus
quamvis vetustissimi latinorum in eisdem grecis nominibus eas transmutasse
inveniantur scilicet per y u et pro zeta quod pro duobus s accipitur s
simplex vel inveniuntur posuisse ut patet in textu unde inferitur
mendicitas correlarie quod quo solum in grecis nominibus poni debent

Et toryslus componitur ex emphasis scribitur per y ergo non est dubium ipsa greca
notandum secundum isidorum quod y vocalis est semper et scribitur tantum in grecis
nominibus et barbaris sicut et zeta unde quando y ponitur inter duas
vocales est vocalis et per se sillabicatur unde prosopopeya est sex sillaba-
rum et ita de similibus dicas Item hugucio Et nota quod quedam figura est
latina et quedam figura greca y idem elementum representant quod i representat
illud in substanciali sono et y in accidentali i enim hoc est elementum exilius
sonans ergo hec figura i representat illud elementum quod sonat exilius quod vero
sonat spissius et uberius representatur hac figura y ad istos diversos modos
representandi predictum elementum greci predicte figure utuntur appellantes
i enim iota y vero greci nos vero non utimur hac figura y nisi in grecis
dictionibus vel barbaris et non ubique unde in multis dictionibus grecis vel
barbaris est dubium an debeat scribi per y vel per i apud istos scilicet
grecos vel barbaros in quibusdam locis scribitur i in aliis greci scilicet y
Item hec figura apud nos i representat duo elementa i et vocalem et i
consonantem tamen quia i duo elementa representat et quia i et y idem
representant elementum placuit unum pro reliquo poni indifferenter

Vocabula Succurro ab ob et curro b mutata in c Suf-
ficio ex sub et facio Suffio ex sub et fio
fis componitur Sutturo ex sub et turro Sug-
gero ex sub et gero Summitto ex sub et mitto mutata b in m Glo-
bus est rotunditas sollida Glomus est volumen circuli dicunt tamen quod hic
glomus glomi idem est globus hoc glomus glomeris est conglomeracio
filorum unde glomicellus qui fit ex filis Surripio ex sub et rapio
Arripio ex ad et rapio Suscipio vero non a sub est compositum sed a su-
sum vel a sursum et capio Similiter Sustuli a susum vel a sursum Subtinnio
a sub et tinnio tinnis quod est ficticium verbum datum a sono Suspicor a
susum vel a sursum et specio species quod non est in usu mutato genere et
coniugacione Similiter Suspicio a susum vel a sursum et specio Supplico un-
de supplex vel contra ex sub et plico plicas Suffragor ex sub et fragor fra-
garis componitur quod non est in usu unde archiepiscopi et episcopi suffraga-
nei sunt Sufflo ex sub et flo flas Effluo ab ex et fluo Effrin-
go ab ex et frango mutata a in i Ascisco ex ad et scisco quod est a scio
scis Quadringenta ex quatuor et centum Concido unde concisio componitur
ex con et cedo cedis Aliquando componitur ex aliquo et quando Assumo ex ad
et sumo Accido ex ad et cado Aggero ex ad et gero Allido ex ad

et ledo mutata d in l. Appono ex ad et pono. Arrideo ex ad et rideo. Meridies quasi [illegible] medidies ex medio et die quod enim sit meridies quasi mera dies ethimologia enim magis est quam compositio. Advenio unde hic et hec advena ex ad et venio venis. Advoco unde advocatus compositum ex ad et voco vocas. Advolo advolas ex ad et volo volas. Affor ex ad et for. Aggero aggeras derivatur ex aggero compositum ex ad et gero. Assideo ex ad et sedeo. Attineo ex ad et teneo. Attingo ex ad et tango. Attamino ex ad et tamino. Tamen nondum ad usum sacra est producta et inde sit tamino taminas quod est adversari adversaris unde attamino et contamino. Compono unde compositum componitur a con et pono. Redigo ex re et ago interposita d et mutata a in i. Redarguo ex re et arguo interposita d. Subtraho ex sub et traho. Consono unde consonas ex con et sono sonas. Asto ex ad et sto. Accipio ex ad et capio mutata d in c. Sufficio unde sufficienter ex sub et facio. Effugio unde effugies ab ex et fugio mutata x in f. Indago indagas unde indago indaginis ex in et ago agis coniugatione mutata. Indagine enim sit quia inde agitur et ponitur pro lustratione. Accano accinis unde accentus ex ad et cano canis mutata d in c et a in i. Supervacuus a um ex super et vacuus. Ypsilon interpretatur siccitas. Dasiam interpretatur libitas. Infinitus ex in et finitus. Participo unde participium compositum ex eo quod est pars et capio capis et construitur cum ablativis casibus. Sic enim participo illius rei illam rem et illa re. Abiacio ex ad et iacio iacis. Ossa ponitur pro Ossa et est nomen montis. Saguntus nomen est insule. Odor dicitur apo toy ozeyn unde ergo quod apo idem quod in apud. Ton articulus est apud grecos. Ozeyn olere. Odor ergo dicitur apo toy ozeyn et ab hoc quod est ozeyn Zetos interpretatur calor. Mezentius proprium nomen est. Corylus sic a greco corylos nomen est arboris. Lympha sic a greco lymphe quod est aqua. Unde ergo quod dicit Salustius quod corylus et lympha dicuntur apo toy corylos kay toy lymphe. Dictum est autem quid sit apo quid toy, kay vero interpretatur et.

Ordo [illegible]

Capitulum nonum in quo prius agitur incipit de quarta parte accidentali scilicet de ordine et primo volumus in hoc capitulo et consequenter consonancium in capitulo sequenti dividitur autem in sex partes principales que patebunt in processu. Sed in prima dicitur quid sit in generali de ordine volumus ostendere que quibus in eadem [illegible] preponi vel subiungi debeant et subdividitur

ORdo quoque accidit litteris qui quamvis in sillabis discussus sit tamen quia coniunctus esse videtur ad potestatem elementorum non absurdum puto ei illum subiungere. Sunt igitur vocales prepositive aliis vocalibus subsequentibus in eisdem sillabis a. e. o. Subiunctive e. u. ut ae. au. eu. oe. I quoque apud antiquos post e ponebatur et ei diptongum faciebat quam pro omni i longa scribebat more antiquorum grecorum. Invenitur tamen etiam eadem i post y in grecis nominibus ut arpyia. Nam yi diptongus est. Sunt igitur diptongi quibus nunc utimur quatuor. Diptongi autem dicuntur eo quod binos ptongos hoc est voces comprehendunt. Nam singule

quia primo respondet tacite questioni assignat causam situs quia narrationis et ordine litterarum secundo accidit primo ad intellectum ubi ponuntur igitur dicit autem prius quantum ad primum etc. ordo accidit litteris scilicet cognoscitur seu dependitur in sillabis ita quod subiectum ordo sit in littera ut in materia ut dicatur ordo littere quasi ordinata littera quia in sillaba est formaliter propter respectum ad aliam litteram propter quod ut videtur debet tradi potius de ordine littere in tractatu talia sillabe secundo quia coniunctus videtur esse cum potestate littere quia enim aliqua littera preponitur vel postponitur in sillaba hoc habet a modo pronunciandi qui nihil aliud est quam potestas. Notandum quod littera sequitur primo unum diptongo secundo imperfectio cuius quod est diptongus et quia non potest diffinitio diptongi ibi Sunt igitur unde p. h. Sequitur ut et quia accidentali potestate

vocales suas voces habent

Et ae diptongus quaeque a poetis per dieresim profertur scilicet graecos per a et per i scribitur ut aulai pictai pro aulae et pictae Virgilius in iii° Eneydos aulai in medio libabat pocula Bacchi. Item in vino: Dives equum dives pictai vestis et auri. In graecis vero dictionibus quo ac huiusmodi fit apud nos dieresis penultime sillabe. I pro duplici consonante accipitur ut maia maias aias aiax. Transit in i productum ut quaero inquiro exquiro quaerere exquirere. Plautus dixit in Aulularia: intra exquire sit ne ita ut ego predico. Laedo illido caedo

hec est de ordinatione ut aliquid dicamus hoc ordine primo aut primum de ordinatione prius ut primo loco ostendit quod vocales ut quo sibi iniungitur ad faciendam sillabam et post hec idem dicit de consonantibus quomodo vocalibus sibi preponitur ut in diptongis ad constituendam sillabam. Secundo est primo quid sit diptongus et quare sic dicatur. Postea vero quibus de causis reperta sit quot etiam diptongi sint apud latinos et quo proferatur diptongus per dieresim. Diptongus ergo est duarum vocalium in eadem sillaba quasi collisione sonum ut utraque vim suam obtineat sive habeat in metro positio. In eadem sillaba dictum est propter synalimpham [?] que fit inter duas litteras diversarum sillabarum ut utraque vim suam obtineat. In metro additur propter v que precedit in qua et aliam vocalem vim suam in metro non retinet unde [?] quod diptongum cum alia vocali non facit

Diptongus autem compositum nomen est a greco dia quod interpretatur duo et ptongus quod est simplex sonus unde dicitur diptongus quasi duorum sonus vocalium [illegible] rum [illegible] autem [illegible] causis reperta est dipton- gus aut enim causa dic ut quae nomen quod scribitur per ae dipton- gum ut per hoc differat a coniunctione scilicet que/ quae copulativa est [illegible] cum scribitur per solam e aut [illegible] causa [illegible] reperta est aut causa [illegible] sonorositatis ut musae per ae diptongum scribitur ut magis sonora sit placeo [illegible] cum tacere debet a. scilicet col- lisione preteriti Composi tionis causa rursus est reperta diptongus ut taedium per ae dipton- gum scribitur ut ostendatur esse compositum Com ponitur autem ab eo quod est causa et elyos quod interpretatur sol unde [illegible] dicitur quasi causa sol ut domus solis po- test etiam dici quia ibi [illegible] diptongus et est causa [illegible] et [illegible]

ouido ponitur pro e longa ut CRHNA pro scaena et pro a ut Aesculapius pro asclepios in quo [illegible] sequitur Illi cum nymphais pro nymphas et Phaicyn pro fasin dicitur Invenitur tamen haec dip tongus in media dictione correpta [illegible] dictionis antecedente in fine ponitur sequente vocali eam ut praeustis virgilius in uno stipitibus duris agitur sudibus ve praeustis Homerus ΔΗΥΣΙΟ ΛΗΕ ΧΑΝΔΥ ΘΙΝΑΥ Hic etiam lo- ge vocales solet corripi ut [illegible] virgilius in v° Infundit piter [illegible] totum [illegible] [illegible] [illegible] remis rostris stridentibus aequor

Oe [illegible] patitur idem apud grecos ΟΔΕΚΡΥΛΥΕ idem in greco ibid

ΔΗCΚΙΛΥC ΙCΤΡΟC ΤΟΥ ΤΑΥΤΑC
ΓΡΑΦΤΑ ΝΟΥC ΛΟΧΕΝΟΤΕ ΤΑΕ
vnde quod non sine racione vnum
et senus singulas cas habere tempore
dicitur tercio quod si consequatur consonans
que dimidium tempus omnino producitur

Au quod videtur pati quasi divisionem
aud in post v addita transit
cause v in partem consonantium ut
gaudeo gavisus et navec navi
ta et naye navis transit tunc quod
in b ut aufero abstuli ablatus
et sciendum quod pro ab propositione
au ponitur in hiis verbis aufugio et
aufero econtrario quod frequenter solet
fieri ut antecedente a et v loco con
sonantis sequente si abiciatur vocalis posi
ta ea id est posita post consonantem
v au diptongus fiat v redeunte

scilicet sillabarum sed
in vna coniunctis
sillabis sed aut dip
tongi quatuor quibus
nunc vtimur au eu ae oe

Et ae dipto

Secunda pars capituli
in qua tractat separ
et ae diptongo tra:
dens et ipsa plura
documenta secundum ordi:
nem vnius cuiusque divi
si in quo particulas sepa
ratas transit in producta
vbi ostendit commuta
cionem eius causa ibi.
Invenimus vbi amplia
re tangens regulam genera
lem et quantitate dip:
tongorum innuit separ
cepcionem et ae dip:
tongo et vltimo addit
de oe et quantum ad
primam partem sic notat
p. h. Et sciendum
est diptongus ac per
diversim quam preter
diversis vocalibus in partita
in duo divisio dica
natur duo dicimus
quod diversis in partitate
divisio vnde composita

In vocalem ut lauor lautus fauco
fautor auis auceps augurium au-
gustus Transit in v productam
more antiquo ut lotus pro lautus
plostrum pro plaustrum cotes pro
cautes Sicut etiam transit pro o
au ut austrum pro ostrum auscium
pro ostium frequentissime quod hoc
faciebat antiqui In v quod longa
transit ut fraudo et frudo claudo includo

Eu transit in e longam ut achil-
leus pro achilles vlixes pro
vlixeus quod ostenditur ex genitivo vli-
xei Oratius in Carminibus primo
Nec cursus duplicis per mare vlixei
In v etiam mutatur ut fugio per phtyco
p simphoni

Oe est quando per dieresim profertur
in grecis nominibus et que fiunt

Nomen est dieresis
quando quod ac per diere-
sim profertur scribitur per
a et i ut ostendatur
equipollere diptongo
greco ai tamen cum pa-
et i scribimus quando fit
dieresis quia nulla
dieresi producatur penul-
tima vocalis ante vo-
calem posita quod raro
fit in latinis dictionibus
sed sepe in grecis Est
qua igitur sillaba in
qua scribitur ac fiunt
due sillabe per a et i
ut aulai pro aule
sicut virgilius dicit
aulai in medio liba-
uit pocula bacchi.
Dicit tamen quod cum die-
resis fiat ai grece
diptongi in dictionibus
grecis quod tunc i pro
duplici consonante acci-
piatur Sicut enim greci
maia ponentes ai
diptongum in penul-
tima sillaba nos vo-
cemus maia dimi-
dientes ai diptongum
et i traducentes ad
vltimam sillabam pro-
nunciantes eam i.

sque greci scribunt ... sed sic est duuid o et i

greca scriptura pro o enim et pro i ponitur que tamen sicut supra dictum est locum obtinet duplicis consonantis ut troca pro troya moca pro moya In hoc quod Eoles sequimur Sic enim illi diuidentes diptongum cohylon trissilabum pro coelon dissilabo Sicut apud grecos quod i sequente producere licet antecedente o breue ut homerus in hoc uersu HECTOPA ACOIKEA TE IAXHSIINOH TACSSE EHEIC Aufert ei id est oy dipton go alteram uocalis sequente E longa more attico ut poeta pro poyeta et poema pro poeyma Nec non pro oy diptongo greca hanc oe ponimus ut comoedia pro KO NOYAIA tragoedia pro TPAry AIA dicentes Nec mirum cum pro co quod habemus o et pro i cum diptongo in super positus quia uoales naturaliter longe similiter inueniuntur

non uocalem sed consonante fiet ille Item non in ex secunda parte ...

Transit in i

Ut uult Io quia ... potest ... quecaro ... caedo dicunt scribi in simplici per ae diptongum secundum ... Item ex sua parte ...

Inueniuntur tamen

Simpliciter ... illa regula diptongus pro duci debet generaliter. Nec alii ... sillaba que ... finit naturaliter Inueniunt ae correpta in media dictione sed posita in fine precedentis partis componentes sequente post eam uocali ut pre eunte [uus] diptongus ... Inueniuntur aut ... raritate quadam ... generaliter ... diptongus debet [uus] diptongi semper metra producitur Tamen est ... compositis uocalem sequente pro ... diptongum breuiat dicendo preeunte ... in super positus ... ... corripi in fine prime partis

Componente posite se-
quitur vocali ut dehisco
prostandum aut hec
non solum fit veritate
in compositione sed etiam
in appositione ut apud
virgilium Et longum
foreste vale vale
inquit yola Et scias
quod ae diptongo quasi omnis
dicto prime declinationis
vel secundi prima declinacionis
in e desinentis tantum
causa vel nominis vel generis
sit diptongata id est
per ae diptongum scri-
bitur ut musae elec-
tae ipsae illae quae
pro que / lecte vero vh
tamen non sequitur prima
declinacionem secundum secundam quia
excepte masculini generis
et neutri est sexto de-
clinacionis et ideo non
diptongatur in masculo
genere sive in vero et
ita de consulibus est
dicendum &c.

Au quoque

Tercia pars capituli ma-
docet de secundo dip-
tongo videlicet de au
et dividitur in duas

Accipimus hec tamen quia ad imitacionem (illorum grecorum)
Boethorum solemus facere Transit
in v longam ut foemicos puniceus
feomiccon puniceum poena punio
Namque mutat diptongus in preterito
perfecto ut hoereo (hoereo) hoesi (hoesi) Audio
audivi moenio moenivi Excepto
caedo cecidi

Ei diptongo (sive loco latini) nunc non utimur
sed loco eius in grecis no- (sequitur vocalis)
minibus e vel i producta ponimus
et in priore scimus Solebant · illi enim
τοῦ δημοσθένης (demostenes) sicut pro δη- (de)
μοσθένει (mostenei) εἴρων pro eiron
Et nos plerumque (plerumque dicat per alexandria et comedia) tamen ei apud grecos
sit pura penultima in illis (sive per appositum alium consonante) maxime
femininis que per adiectionem assumunt a
apud grecos mutamus ei in e
productam ut Cassipeia Cassipea

partes Secunda ibi transit tamen etiam et patet tota littera preter hoc quod
de au quoque patitur divisionem u transeunte in vi consonantis si

caliopei caliopeya caliopea Nā
in ipīs que in ia solū desinūt
apud grecos raro fit hoc ut alle
xandria nicomedia Argia langia
lanpia Statius in iiii° Langius
qui ingis lanpia nivosis Item in
eodem hec qui secreta nutrit langia
sub umbra Item in v° Tunc
domus argia mitet viles qui sorores
ornatus saro precelsa supvenit auo
Raro aūt diximus propter medeam
et plateam nā quia virgilius Cui
tela typhoca tempnis. E correptā
ptulit dorium est Illi eni solent
ci diptongo abutere Jn latīs
aūt dictionibus difficile invenies
i longā ante vocalem positam
nisi in gtīs in ius desinentibus ut
illius solius nullius. que tn
licet et corripe et in vbo fiam
que i tnc habet vim duplicis consonāt ut

sequat pr9 an volis
ut gaudeo gavisus
Item sedo dicit qua
an ponit pro ab ppo
sitione et subiugit.
cōsino quod fit quia intelligi
sic cōsino sz poni dicit
no isti gām sedo per
divisionem diptongi au
v transire in consonantem
si volis sequitur k
cōf frequenter volis no
sequit diptongus au
renti. v accipienti vim
volitant Item lrā
quidā ad illā ptem
sz cu transit in e
que ponit quo eius
capli & cu dipton
go manifesta est & sc

De est qu

Cetera preclā cēterus
capli in qua ptractat
& oe diptongo que
est ceta est dividit
in duo nā pimo tra
dit p ordinē quedā
documēta & de dip
tongo quod sedo por
reglam quidā gnāle
ibi Quidam mutat
pimo dicit sic De
cūque dividitur. vz
quidā o et i ponit
troca pro troya &c

Dicitur et apud gre-
cos pro coelon dissil-
labo coylon trissillabum
ponitur ubi o brevius ante
producitur

Aufertur / Alpheyos

Dicat scdo q ab oy
quidam abiciatur i
vocalis sequente E ut
dicatur poema q poye-
ma nam venit a poyo
quod est fingo non tamen
oy erit ibi diptongus
in hac dictione poeya
vel poyesis nam o et
e non sunt in eadem
sillaba ut patet in his
metris Carmina qui
fingit aut metra poe-
ta vocatur Arte poe-
tria fingere dic fingo
poema Ipse poeta.
vocatur mea ficta dicta
poesis Et est ideo ibi
oe non est diptongus
quia in oe diptongo
prima vocalis subtrahi
debet ut patebit in
coepi cepi In his
aut dictionibus semper
exprimitur Tradit insu-
per in hac lra cur nos
carmi in dictionibus quas
a grecis recepimus in quibus ipsi greci oy ponunt diptongum nos

[et quod ad sillabarum irregularitatem in dictione]
fiat fiat in ipsum q cons aliorum
[predicte vocalis ante vocalem in dissillabis ubi sit q syncopato]
cuiusdam coniugationis fit regulam
verborum In masculis q ei puram
[ubi consonans sequitur]
E longam convertit ut achilleyos achil-
leus / Alpheus spondeyos sponde(us)
Non sine ratione tamen hoc fit scilicet
quod ei semper in e et non in i mutatur
quia i pura permissa ante vel in
aut vim per nos non invenitur producta
in latinis dictionibus nisi in dissillabis
et ipsis grecis nam in grecis sepe
[scilicet in dissillabis ut ... arms ...]
invenimus ut theus et thia et dia
dius dium et in uno trissillabo quod
apud Statium legi in decimo thebay-
dos ut lichius ad priam si quando
domos optata q pean templa
lichie dabis tot dira dona sacra:
tis postibus et totidem voti me:
mor erige thauros In aliis vero
nominibus consonante sequente /

pro ei diptongo longam i po-
nimus ut neylos nilus

In semivocalibus similiter sunt
aliae praepositivae aliis semivocali-
bus in eadem sillaba ut in scripsi
te n ut muestus amnis
S quoque scripte in ut smirna smarag-
dus nam vitium faciunt qui z et ante
m scribunt sumunt enim duplex consonans
in capite sillabe posita potest cum alia
iungi consonante lucanus quoque hoc
ostendit in x° terga sedent crebro
maculae distincta smaragdo nam
si esset z et ante m subiungi in me-
tro minime posset nec staret versus
S enim in metro vim consonantis se-
pe amittit In fine autem sillabe dic-
tionis liquide id est l m n r solet
ante s poni ut pulus yemis mons
et ars Similiter ante x excepta

pro ea oe ponimus
ductus comoedia pro
comoydia Subiungit pre-
terea oe mutari in e
longam ut punicus pro
poenicus quod ultimum autem
ponit istam regulam generale
quia nulla diptongus ubi
pulsus mutantur modi mu-
tatur in preterito ut audio
audivi Excepto cedo
cecidi Sed obviatur
de aufero abstuli ubi
diptongus au mutatur
in abs in preterito ubi
dici debet secundum Io-
annem quod non est eius vere
preteritum sed accomodatum

Ei diptongus

Ultima pars huius capitu-
li in plures particulas sub
dividitur ubi primo ...
Illud quoque sciendum quod
dicit ey diptongo nunc
non utimur sed loco eius
in grecis nominibus ponimus
vel e longam vel i unde
ergo quod greci habent fe-
minam ... duplicem
unum unum qui terminatur
in ei et alium qui quoque
a per additionem ut deio
pey deiopeya In his
ergo feminis que per additi-
onem assumuntur a apud

grecos eo apud eos
ei fit pura penultima
utrimque ei in i producta
dicitur dioptra pro
diopetra Dicat autem
Priscianus quod in hiis ma-
xime femininis mutatur
ei in e Maxime dicit
ideo quia in hiis neque
fallit In illis vero que
desinunt solum in eya
raro fit hoc ut mutetur
ei in e productam ymo
potius in i productam
Greci namque dicunt ut
alexandreya penultima
producta nos vero alex-
andria penultima produ-
cta Raro autem dictum
est propter medea et pla-
tea pro quibus raro
greci dicunt medeya
plateya In hiis enim
ponimus e longam
pro ei non autem i
Vide tamen quod virgilius
tysoea dixit penultima
correpta ut ibi Cui
tela tysoea temporibus
Cum tamen greci ponant ei
diptongum dicentes ty-
seya Sed hoc non fit
mutatione ei diptongi
sed potius subtractione
vocalis alius que est i
quod solent illi greci facere
qui dicuntur dores In
omni enim diptongo vocalis utraque corripitur quia due breves valent

m ut falx lanx arx
In mutis preponitur b et g semper
d ut bdelium bdelium genus
lapidis abdera abdomen migdo-
nius C vero et p preponuntur semper
t ut actus lectus aptus dipton-
gus Semivocalis nulla preponitur
mutis nisi s semper s ut asbestos
asbustus C vel q ut scutum squa-
lor P ut spes spera T ut status
stemmus Ante autem aliud nullam
mutarum Aut vero semivocalibus
preponitur liquidis absque m omnibus
pene omnibus B l ut blandus
Cl ut clarus Dl ut abdlas
nomen barbarum Fl ut flauus gl
ut gladius glabrio Pl ut plata-
nus Tl Athlemus atlas B n
abnuo sed b magis superioris est
sillabe Cn cnidus D n admi-

adriadne gn gneus pn terap: ne sipnus br brennus umbre cr creber dr draentes fr fr gr gratus pr prauus tr tractus ante m aut inveniuntur c d g t ut piragmon alcmene dragma admois admetus agmen tmolus itmos Gretes aut consonantes non aliter possunt iungi in principio silla be nisi sit prima s uel c uel p secunda quedam s c uel p uel t post c aut aut p principales secunda t tercia uo l uel r sed l in solis illis que ab s incipiunt ut asclepiodo tus doctrina stratus scba spretus splendidus scopus In grecis etiam pi secunda ponitur quam nos pro p et h plerumque scribimus ephratice uictrix sceptrum tercia post et et. his masculis mutatur ei in e et non in i quia

una longa et ideo que producitur diptongus S. igitur uterque sit breuis altera subtrahatur altera manet correpta / quod factum est a virgilio in tyfoea dorico more unde per pendi potest quod et alleg andria et allexandria dici potest uel p et uel ph sine producitur si fiat dip tongi mutatio sine cor reptus si fiat alterius uo lis subtractio Secundo go ei penultima pura est apud grecos in plerisque ponimus et longam pro ei sicut dictum est In quibus uo ei penultima non est pura sed consonans sequitur ponimus et longam pro ei diptongo ubi enim greci dicunt neylos nos dicimus nilus

In masculinis

Sicut docuit in femininis que assumunt a et ei mutant in e tamen Tercia docet in masculinis ei puram grecus idest ubi non sequitur consonans sed uocalis ei conuertitur in e ut achilleios achilleus hic achilleus est posses siuum et tetrasillabum

Tunc ibi Non tamen

reddit causam quare in nostris latinis ratio producitur

ante vocalem, licet non destruat racionem quare scriptus ei mutam in e

q. m. in. tamen hoc non fit sine ratione. scilicet ideo quia pura et

A vel um

Per sic indicat non tantum est suum determinare nisi ante vocalem ut in aut dicit ad graciam gloriosam in ius desinencia nisi in dissillabis latinis ut equus equa et hoc pro nichilo exemplo quia ipsa greca sunt hoc est et in ipsis grecis et est correctio dicti ita in dicit quia varie sentencie erant et istis quidem ...

post pt simul mutatis s non invenies ut ostendimus ipsa soni natura prohibente In fine vero dictionis econtra invenimus liquidam primam r et sequente mutam b postremam s ut verbs stirps. Cum autem in duabus consonantibus desinat dictio necesse est forte liquidam esse et sequentem s vel x ut supra ostendimus vel r vel t antecedente n ut hunt sunt dicunt amant vel loco ψ bs vel ps ut supra ostendimus ...

[illegible]

i. antiquum p psi 7 principio sillabe debet scribi bs sicut ps

ps debet scribi ut psitacus pseudu-
lus ipse nubo quod nupsi scribo scripsi
facit quamvis analogia p b cogit scri-
bere sed consuetudo superat que etiam
nuptum non nubtum et scriptum non
scribtum compellit per p non per b
dicere et scribere

(interlinear glosses: i. derivacio et origo primi; i. cognicio soni quod sit per ad psi)

ut equus Et nisi in
trissilabis etc. Si ista
excipis latina non
erunt Si greca non est
excepcio sed addicio/
Et in uno trisillabo hoc
ideo separavit ab aliis
quod in solo Stacio invenitur
illud Alia vero in plui-
bus locis/ vel istud in
quibusdam tamen libris/ hic
obicitur Si quia ~~latina~~ latini alias non
habent 7 puram ante vs vel a vel um non deducerunt et similia ergo
7 productam ante vs tunc sunt similiter latina ergo Alexandria et similia tunc
sunt similiter latina non deducerunt producte 7 Solucio dicimus illa nomina
scilicet argia Alexandria et similia esse greca quia tenent grecam terminacionem
apud nos/ | licet habeat mutacionem in medio Spondeus vero et similia non
sunt greca quia non retinent grecam terminacionem sed mutat os in us sicut ille
Item nota quod illa littera In latinis autem dictionibus difficile invenitur quod
longam ante vocalem positam nisi in genitivo in ius desinentibus que tamen licet
et tempore/ tenent quod in illis genitivis vigilant quod debet produci excepto alterius
per tamen tempore ... metrum/ Dicat cum littera/ licet et tempore Nondum tamen
... hanc materiam de diptongis scilicet. Io. Ia. Diptongus namque consunt
in duas consonantes conveniens bene in unam vim duplicis consonantis ut faux
Item harum diptongarum due scribuntur et proferuntur salicet au et eu
alie vero due corrupte scribuntur et corrupte proferuntur scilicet ae et oe. taceam
ferunt vim et tota littera Diptongum hinc dat vocales sonat (vim non
perdentes propriam quod sonum retinentes Diptongi sunt quinque duas proferunt so-
lemus Primus et secundus au vel non eu Tercia multis uno signatur ae nisi quod
tota vocatur Ut musae taceam. succedit ad has oe quinta Ut cepit poena
dictis grecorum more loquendo Sine loquntur ut nos succedit aenea
... Quinta magis greco quam nostre cognita lingue Est ei que nostro
penitus non cessit abusu Sed in qualis erat quintam mutatur ab illo Recte
nobis transit in E vocale scripte Ut pro caliopeya tamen dico caliopea/
transit in 7 si post diptongum consona subsit Brevis habet [illegible] ... nisi
est nomen dicitur nylus Prima precurit post diptongum consona ceu fraus Ergo
non prima sequitur tamen et bene ceu ~~fraus~~ faux

In semivocalibus

Capitulum tertium et ultimum de ordine consonantium Et di-
uiditur in duas partes principales In prima tradit de ordine consonantium
In secunda docet que et quot consonantes sibi inuicem in eadem silba im-
mediate possunt coniungi Secunda ibi Tres aut Prima subdiuiditur in tres
quia primo docet ordinem semivocalium Secundo ordinem mutarum Tertio mix-
tim ordinem semivocalium cum mutis et quarum Secunda ibi In mutis Tertia
ibi Semivocalis Continua ad primam partem Sic dicit P H his ita que
expeditis ostendit persius que semivocalis cum semivocali componatur M que
preponitur ante n in eadem silba ut mnesteus quod est proprium nomen com-
mune sic enim tractandum est ut a sola prima faciat silbam in voce et n sit
simul de secunda silba S quoque ponitur ante m ut smaragdus qui enim
scribitur zeta antiquum in vitium facitur non enim due consonantes in principio silbe
posita cum alia consonante possunt coniungi Prefata si zeta ibi scribetur fluus esset
ille versus lucani in quo ait Terga sedent crebro masculis distincta
smaragdo hinc aut stat metrum sed quoniam s preposita liquefat huius semivo-
cales semivocalibus quibus quas incipientes potest adiungere silbam solas M preponitur
n S m patet ammne smaragdo Notandum autem ibi ut in scapite n.
papias dicit sommium et silba ut omnis sciendum qui sunt m ante n
in eadem silba debet pronuntiari Et marcianus in orthographia sua dicit quod littere
que inter se copulari non possunt adiecta alia littera sociatur ut m et n cum
non vocant vocali antecedente vniuntur ut in omni et sommo Cetera patent

In mutis

Secunda pars prime partis principalis in qua docet ordinem
mutarum inter se dicens Inter mutas B et G prepo-
nuntur huic litterae D Item c et p preponuntur huic litterae t exemplum primi
bdellium migdoniis exemplum secundi lectus aptus Vnde secundum P H ita peccat
illi qui scribitat actus sed sic debet scribitari actus quia c cum t sunt
eiusdem silbe et sic de omnibus predictis et silbis

Semivocalis

Tertia particula prime partis principalis capituli in
qua magister ostendit ordinem semivocalium
cum mutis permixtim que subdividitur quia primo facit hoc docens
que semivocalis quibus mutis preponatur Secundo que mute quibus semi-
vocalibus continuo Secunda ibi Mute vero Et legantur partes iste simul vnde
dicit Sola S et nulla alia semivocalis preponitur videlicet istis B c uel q p et
t exempla patent in textu Item mute pene omnes preponuntur semivocalibus
omnibus liquidis preter m id est istis tribus l n r preponuntur igitur b c d f g
p t ante l exempla patent in textu Item predicta muta preponuntur et huic
quod est n ut in textu Et tamen magister b preponit n in abnuo et subiungit

Sed s magis superiori est / raco sillabe Racio secundum quod in ea qua praepositio debet sillabicari per se ab nuo aut compositum est a praepositione ab ad et nuo Item supradicte mute praeponuntur ex tunc quod est v Dicat tamen littera abs in non enim ille omnes mute possunt praeponi Sed solum iste quattuor scilicet c d g et t Item nondum dicat notant liquidas propter v que non est liquida Dicat enim notant mute omnes pene propter f que praeponitur ad v vel ad q Item nondum quod praeponitur que hic ut psitacus ipse de quo postea patebit

Tres autem

Secunda pars principalis in qua ostendit numerum et qualitatem litterarum immediate consillabicandarum in eadem sillaba et subdividitur Nam primo facit hoc quo ad principium sillabe / secundo quo ad finem ibi In fine vero Unde hanc litteram explanabo per hoc ita dicat Ut ergo difficiliora sicut proposui colligam videndum est illud quod dicat prius Tres consonantes non possunt iungi in principio sillabe nisi prima sit s vel c vel p Secunda vero postquam s c vel t vel p postquam / O aut vel p principalis in principio posita Secunda est t tertia est l vel r Sed l in hiis solis que mapuit abs et ut de singulis ponam exempla S prima c sequente c et tercia l ut asclepiodocus quod est proprium nomen sequente c et tercia r ut scriba sequente vero c et tercia l ut sclopus quod est buccarum inflatio sequente t et tercia r ut stratus sequente p et tercia l ut splendidus sequente p et tercia r ut spretus Quare cum istmos quod est nomen fluvii debeat scribi per s vel per t tamen / sed s ante t posita semper in simplicibus dictionibus eiusdem est sillabe ut testis / Quare et in supradicto nomine Quia si sequentis est sillabe tunc si secunda est t tercia debet esse l vel r secundum priorem Quia istmos legitur in tali loco in / ergo non potest scribi per s Sed dicat tamen quod si dictio desinat in duas consonantes necesse est priorem liquidam esse et sequentem s vel p vel c vel t antecedente n ut hinc amant Sed obiciatur de est ast potest post fert praeteritum volt / quod sic solvimus est habet ex inpositum non naturaliter / Nam et debet dici secundum formacionem / fert vero et volt irregularia sunt / post vero fit per apocopam a posita ast quasi fit ab at inposita s / hinc vero non desinit in duas consonantes sed additur e ad differentiam interiectionis hin vel dicas quod non potest esse regula tunc dicat antecedente n Quia quasi in parte ostendit que littera antecedit sequente t vel c ut hinc dicat Sciendum quod in loco ψ greci scribimus bs vel ps pro ratione generis ut arabs vel pelops in hiis scribunt greci litteram ψ sub hac figura ψ Illud tamen est sciendum quod ps volubiliorem sonum habet quam bs Ideo in principio sillabe semper scribimus ps loco ψ licet racio scripture exigat ut scribamus alicubi bs ut cum nubo scribitur per b exigit scriptura ut preteritum cuius scribatur per bs scribitur tamen per ps dicitur enim nupsi et huiusmodi sufficiat de littera dixisse Et de predictis nota versus Hec precunt mute mutas d b g precunt d b dela ingdamess t p tamen precunt t lectus diptongus reliquas condigne nescit Semivocalis nescit

precedit mutas Preter s ipsa potest b c p q t preire Asbutes stu:
tu spes squalor stamina testis Ponis mutas semivocalibus istas Tamen
quatuor m mute precedit c d g t Sicut tmolus admetus altmena
dragma que testis Post omnes mutas alias liquidas dans omnes
hac tamen a lege sed sicut et q removetur Blandus clarus abadlas
flos glans et fluit atglas Ut cnidus et tedinus signum sit ethna
quod pneuma Abnuit aut abner hiis et daphnis sociamus R breue
cras drato frendo gradus proma trapit Tamen p preit s ut spallo psi:
tatus ipsa Silbam nullam tamen poterit tribus initiari Quam nisi sit prima
vel c vel p cuius prior que Post b c vel t vel p finalis l aut r Ut pro:
bat asclepios scito splen spectus struo sclopus Si p primo locus seu
c t subiectis at r ut victrix sceptrum conuitit sillaba fine At si
constituat ethinis sillaba fine primo locus liquidam mutam b p ve secundam
dans s postremam testis sicut urbs sic et stirps Dictio terminans
geminas in fine sonantes R aut s liquidas subiungit c quod vel t s
precedit omnes sicut pulis mons et hyemis ars Tres tamen precunt x
talis lanx arx dicit illud C pit n velut hic finalem precunt
t quatuor l n s r est stant vult fert quod monstrant

Vocabula vel verdoch

Dmosto compositum ex di
et nosto Absurdum ex
ab et surdo Pono vel
prepositum ex pre et pono Subiugo vel subiungo a iugum ex sub
et iugo Arpia dicitur ab arpage greco arpage enim est rapio Comprehen:
do ex con et prendo prendo vel a prehendo quod non est in usu sed
composita inveniuntur apprehendo comprehendo reprehendo Diptongus componitur
est ex dia quod est duo et ptongos sonus Poeta dicitur a poyo quod fingo
fingis Dieresis dicitur a dia quod est duo et heresis quod est divisio ut dicatur
dieresis quasi divisio in duo Inquiro ex in et quero Aulana quasi
ollaria ab olla quia in illa comedia agitur de ollis plenis auro
Predico penultima correpta prime coniugationis et componitur a pre et dico dicas
quod est copulare sicut dicit virgilius eternam que dicabo .i. copulabo vel
sacrabo Occido penultima correpta ex ob et cado cadis et facit supinum
occasum occasu Occido per ma producta ex ob et cedo cedis et facit
supinum occisum occisu Scena interpretatur obumbraculum Phasis ut dicitur
quidam nomen est insule unde dicuntur fasiani ille aves et dicitur sic quod
ab illa insula primo venerunt magis tamen videtur quod fasis interpretatur
positio unde anfasis quasi contra positio quia ante dicatur contrarium licet quidam
~~quidam~~ dicatur antifrasis Precurro unde precursor ex pre et curro Schisto

cp di et gio gias Infundo ex in et fundo Convello unde convulsus
sa sum ex con et vello Aufugio ex ab et fugio mutata b in v ne si
mutaretur in f dubium esset an ex ad vel ex ab fieret compositio Obscenum
religiosus Basium est amoris Suavium est libidinis Includo ex in et clau:
do Coylon interpretatur venter Poyo poys unde poeta idest qui fingo
Comos interpretatur villa unde comedia quia de rebus rusticanis fit
Trago interpretatur hircus quia hirco solebat tragedia remunerari in designationem
nominis fetoris victoris Moenio moenivi vel moenii est menia construere
alii volunt quod nomen menia derivari a munio munis quasi munia et
inde per compositionem epimenia illa munitiones que sunt in sumitate menium
vel epimenium dicitur illa domus que vulgo gallice appellatur donjon
ab epi quod est supra et menibus vel ab epi et munio munis quia supra munitiones
que alio nomine solet dici domigerium scilicet domus que obtinuit domi
nium in castro sita in loco turris et est lignea Difficilis ex dis et facilis
Alpheus interpretatur albus et est nomen fluvii Dissillabum ex dis et
sillaba Chius chia chium nomen prium est sumptum a chio quod est nomen
insule Dia idest quod dea vel divina Licaonius interpretatur lupinus nam
licos lupa vervalis est Apo toy tenebras idest a solvendo tenebras quia
tam acute cernit ut in altera parte videat hominem Semivocalis co
ponitur a semus sema. minus et vocalis Semivocalis namque dicitur quasi
sema vocalis idest minus quam vocalis quia sonorositatem minus habet
quam vocalis Smyrna nomen est civitatis Smaragdus lapidis preciosi nomen
est Distinguo unde distinctus ta tum ex dis et tinguo vel tango Amit:
to ex ab et mitto b mutata in m Berillus genus est lapidis [struck out]
Abdera antropta perina secundum quosdam proprium nomen est secundum alios idem
est quod fluvius Abdomen est pinguedo ventris Migdomedes nomen est proprium
Asbestus nomen est lapidis qui semel accensus non extinguitur Abeston
enim interpretatur inextinguibilis Asbustus interpretatur insepultus quasi
sine busto quod tamen dicitur proprium nomen Stemmo grece triste latine
unde stemmis quasi triste Abdolus proprium nomen est et barbarum Glabrio
dicitur timorosus vel calvus vel imberbis unde glabria nuditas capitis et
glabella distmen puellarum wr przedzal Abnuo quod est recuso compositum ex
ab et nuo is Cnidus et cidnus propria nomina hominum sunt Adrianus proprium nomen
mulieris est Gneus prenomen fuit unius invenis gneus pompeius Ethna nomen montis
Cipnus nomen est montis Bremus proprium nomen est viri Diranes secundum quosdam nomen
est secundum quosdam proprium nomen est Piragmon ex pir grece quod est ignis et agmo
quod interpretatur incus est Piragmon quasi incus ignea Piragmon est
dicitur faber Iovis Alcmena proprium nomen est Dragma me per me de os
et pondus quoddam Invenitur ex dragma dragmatis tunc decos est et est incognito

unde dicitur dialogus
genus loquendi quasi in-
rogatiuum quod sit interroga-
do vel respondendo —
Ad modum et ad metus
propria nomina sunt.
Ismarus est proprium nomen
fluminis Asclepio doctus est
proprium nomen Asclepius
quod est masculini generis
significat radicem arboris
Eridanus vero est femininum
generis proprium Arabs
arabis gentile nomen est
et arabia dicitur Pelops
pis proprium nomen est Celer
bis celibes dicuntur casti qui
celestem vitam ducunt
Percliues unde percliuior
compositum ex pro et cliuo cli-
uis enim cliui Psittacus
nomen est auis Pseudulus
id est falsus a pseudo unde
dicuntur pseudo prophete qui
falsi Sedulus sine
p id est mentiri Com-
pello compuli compulsum
ex con et pello

Explicit primus liber Prisciani

Sillaba est comprehensio litterarum
consequens sub uno
accentu et uno spiritu
prolata Abusiue
tamen etiam singularium
vocalium sonos sillabas nominamus
possumus tamen et sic diffinire sillabam
Sillaba est vox litteralis que sub uno
accentu et uno spiritu indistanter profertur
A singulis tamen incipiens non plus
quam ad sex litteras procedit sillaba
potest in latino sermone ut a ab
arx mars stans stirps Et sciendum
est quod sillabe que ex singulis constant
litteris non plures sunt quam ipse vocales
ex quibus fiunt que autem ex ampli-
oribus litteris pene innumerabiles sunt
Nulla sillaba tres vocales habet
Unde u et i non aliter inueniuntur

Sique constant ex duabus vocalibus

diptongo nisi loco consonantium posite
v tamen etiam tunc iungi potest dipton-
go cum amittit vim litere ut quae
singulae Sepe inveniuntur pro
duabus vocalibus iunctis hoc est
pro diptongo singule vocales posite
ut ploustrum pro plaustrum et In-
quiro pro inquaero et ubique pro
ei diptongo e producta ut supra
supra dictum est Pro oy autem y in
grecis dictionibus ponimus ut ΣΣΟΝ
ΔΕΙΟC spondeus ΝΕΥΛΟC inclus
ΜΟΥCA musa Etiam singularium litera-
rum sunt sillabe ex vocalibus ut di-
ctum est constant ut a e i o v
Hic autem ex duabus constant
vel a vocalibus fiunt et inveniuntur
diptongus ut au oe Vel a vo-
cali et consonante antecedente vel
sequente antecedente ut da sequente

Sillaba

Iste liber secundus totius
voluminis premissi in quo
postquam auctor in primo
determinavit de litteris tamquam
de fundamento vocis litterate
que sunt prima pars grammati-
ce consequenter determinare
intendit de aliis tribus
partibus scilicet sillaba dictione
et oratione Sub iunctione
vel de ex pluribus orationibus inte-
grativis Et secundum hoc iste
liber est quatuor tractatuum
ut patebit in processu
libri Primus autem tractatus
qui est de sillaba habet
quatuor capitula que tamen
patebunt in locis suis
Primum autem capitulum divi-
ditur in tres partes in
quarum prima ponit duas
diffinitiones sillabe In secunda
vero ostendit minimum numerum litterarum
in sillaba fieri possibilem
In tertia vero docet specialiter
quales littere in quo numero
et in quo ordine debent
poni in eadem sillaba
Secunda ibi A singulis
tamen Tertia ibi Nulla
sillaba Circa primam iungitur ad
primam partem sic dicit
P H De sillaba
vero tractat primus hoc
ordine describit primo

ut ad Non plus tn̄ qm̄ tres conso:
nantes antecedẽ vocalem nec rur:
sus consequi nisi tres possunt Et
tn̄ notandū est qꝫ si tres consonā:
tes precedant vocalem nō possūt
nisi due consequi ut monstrans
Nec iterū si consequant tres pōnt
antecedere nisi due ut supꝫ

Sillabam et dupliciter
deinde diuidit eam per
spēs postea ait de po
sicione litterarum in sillaba
Ad ultimum tractat de
his que accidūt sillabe
Sillaba ergo est compre
hensio litterarum consequens
tē Vide ergo qꝫ ista de:
scripcio data est per
huius nominis qd̄ē sillaba
interpretatōnem vnde sil:
laba dī quasi compre:
hensio Sillabam nāqꝫ
interpretatur comprehende
et deinde dī sillaba qi
comprehensio Hec est ergo descripcio strictior est qm̄ descriptio suum
qm̄ ethimologia siue ~~descripcio~~ interpretacio quoqꝫ accidit ut qꝫ homo
ab humo dicatur multo plura nāqꝫ de humo sunt esse Etiamqꝫ vero accidit
ut interpretacio huius nominis qd̄ est sillaba quarum nāqꝫ comprehensio est
litterarum Etiamqꝫ cum parificatur ut quando philosophia dicitur amor sapie
Comprehensio ergo litterarum dicitur quasi carum coniunctio per quod differt
ab elemento eciam vbi vna sola litterā ut A quando est posita dicit
sillaba sed abusiue id est contra ipsius nominis interpretacionem Consequens
vero additur ut dicatur quasi congrua ut scilicet sit absqꝫ barbarismo
sed quia hoc totum habet oracio subditur sub vno accentu tē nō
cum oracio tota sub vno accentu proferatur sed quelibet dictio suum ac:
centum habet in ea Sed quia tota dictio sub vno accentu profertur
ad differenciam cuius additur et vno spiritu id est impulsu prolata est.
Nec eciam sillaba in dictione habet suum impulsum Sed oppo:
nitur qꝫ hoc totum conuenit monosillabe dictioni Sed quia monosillaba dictio
casu est sillaba et ei illa descripcio conuenit et eo qꝫ sillaba est nō
et eo qd̄ est dictio · facile potest cassari hec obiectio Diffinitur sillaba
rursus hoc modo Sillaba est vox litteralis tē Vide ergo qꝫ hec diffinicio
est constans ex genere et differencijs vox enim ibi ponitur ex genere litteralis
additur per differenciam litterarum litteralis enim dr̄ et eo qꝫ ipsa litteram est com:
prehensiua vel si volumus ut cum elementis que sunt litterē hoc conuenit
dicemus qꝫ litteralis appellatur compelementario sono est formata ut dicat
litteralis contra confusam vocē que sonis elementarijs nō est distincta

vt mugitus boum et silbā / et quia hoc totū habet dīco Additur
sub vno accētu ut supius expositū Et quia hoc totū rursus habet
dīco Additur et vno spū hoc est ī pulsu Et quia hoc totū habet
dīco in silbā sequatur Addit indistanter ut sit sine distancia et sine mora
alia silbā in cōstitucōne dictōnis Queritur in hoc loco quid descri
bit an silbā an alius si dicat qd silbā restat alia questio an aliq̄
silbā quia hoc querit ab illis qui dicūt qd silbā nō describitur Et
hoc sic pbant / qr nō describit silbā qr nec ista silbā nec alia ergo
nō est descripcio silbe Dicimus qd est descripcio silbe nec tn alicuius
silbe quemadmodum qd genus describitur et nllm / sic silbā describitur et nllā
scdm nos Item querit an dicta descripcio om̄ silbe cōveniat qd nō
videtur et ut breuit dicā dicimus plane qd om̄ silbe cōvenit que
absolute est silbā Namqr dicimus qd silbe alie sunt absolute silbe alie
scdm quid silbe Ille pprie dicuntur silbe que sunt cōprehensiones lrārum
alie vo sicut nota lrārum in quibus nō sunt lre nō pprie dicunt silbe
imo scdm quid / Et hec erit ōsus Silbā vox est scriptibilis quasi spiritus
vnus indistanter et accentus pferre probatur

Singulis tu

Scda pars capli in qua ostendit quot sint spēs silbe recepte ex nūo lre silbam constituētiū Vbi .p. Sunt aut sex silbe spēs Est enim silbā ut vnius lre ut a / duarū ut ab / vel triū ut arb / vel q̄tuor ut mars / vel quinq ut stans / vel sex ut stirps Quot aut sunt vocales tot sunt silbe que ex his singulis constant que ex pluribus vero lris constant fere sunt innūabiles Et nota qd sū exemplificat de arb in silbā q̄uis sit dīco qr si quis vellet ex illo et alio fac dictōm tūc esse sillabicatio lrārum / Vbi Incipit ex vno nec plus qm sex elemēte Silbā surrexit ut amator pars qr stans stirps Plures qm quinq nō sunt quas pferat vna lrā / nam solis constant vocalibus ille

Nulla silba

Tercia ps capli in qua spāliter quales lre in quo nūo et quo ordine in eadem silbā debet collocari Vnde .p. Dicendum tn qd licz silbā tres consonantes habeat / nlla tn silbā habet tres vocales ita scilz ut vim suā in metro retineat / quāuis enim cū diptongo scribat̄ v ut in dcōne illa que est equāe v tn nō retinet ibi vim suā seu lre ut supius expeditum est Et ut expositōne lrārum aliquid dicamus vel due vocales faciunt silbam ut in illa diptongo que est au vel vocalis et consonans vna vel plures Ita qd vel vocalis antecedit consonā

vel consonans vocalem tamen non plus quam tres consonantes antecedere possunt vocalem in eadem sillaba. nec nisi tres sequi. Ita tamen quod si tres consonantes antecedant vocalem non nisi due sequantur et econverso, quia non est plures litteras quam que sit sillaba per constructionem unde sillaba vocalem tenet vna queque duas vel diptongo iunctas tres nulla valebit quare Nunc maior situatur vim possunt sunt quod sonantes sillaba quod statuit plures litteras ut sit quod solis vocalibus aut vocale sonantem sine sonantes post aut ante sibi sonantes. Sillaba non solis quotiens vocalibus constat vna due vel tres simul ante vel vocalem sonantes vocalem possunt, possunt sic vna due vel tres vel sequi si tertia tamen post consona sistat. Prima precedere solet tamen. tres sine sequuntur.

Vocabula abusive dicitur ab eo quod est abusus vel vi quod componitur ex ab et usu. Indistanter est in et distanter quod dicitur a distans a disto. Hoc autem componitur a di et sto. Procedo unde processus sus sui est pro et cedo. Consto constiti est con et sto stas. In innuabilis est in et nuabilis. Etiam dicitur esse compositum ex et et iam. Sicut est sic et iam. Supradicto unde supradictus est supra et dico.

Capitulum secundum in quo pars(?) antequam attendat ad specialem tradicionem singularum consonantium consta bilitandarum ponit tres regulas generales de mo strandi seu reponendi in sillabis litteras quatinus ipse littere sillabe tanto convenientius in constitutione dictionis iungi possent. Et dividitur in tres partes secundum quod ponit tres regulas. Secunda ibi Si in media. Tertia ibi principales sillabe. Prima pars subdividitur quia primo ponit regulam secundo subdit exceptionem ibi nisi in compositis. Et ibidem est reprehendit Herodianum movens contra ipsum tres rationes admovendas(?) sequentes, prima

Stantecedens sillaba termine
tur in consonantem necesse est
etiam sequentem sillabam a consona
te incipere ut artus ille arduus
nisi sit compositum ut abeo abeo
pareo Herodianus tamen et orthogra
phia ostendit rationabilius esse
sonorosius quod quantum ad ipsam vocem
prolationem pertinet in compositis
quam simplicium regula in ordinandis
sillabarum litteris servatur. Obicitur tamen

sicut illud quod oportet ergo ob-
litus oblatus obruo abrado et
silua. Si b transit in sillabam sil-
labam more simplicium dictionum per
habere communem sillabam necesse
est in metris ut posset etiam cor-
ripi sed hoc nusquam invenitur
Preterea circumeo et circumago
et similia non patentur elisionem
nisi in pronunciatione si transiret in
sequentem sillabam nisi nec in perhi-
beo adhuc adhinc exhibeo in-
humatus anhelo inhibeo et simili-
bus sequentis sillabe principalis aspira-
retur vocalis. si terminalis conso-
nans prepositionis in eam transiret
quod istic istat et istuc

Si in media dictione sillaba
a vocali incipit necesse est
consonantem que sequitur et corripi
b naturaliter brevis est et si non est quia b transeat

tangitur ibi obitur tri-
sulca ibi Prefica et tria
ibi Nec in perhibeo unde
per h regulas textus resi-
tans sic dicat si ante duas
sillabas invenitur in consonan-
tem necesse est ut sequens
a consonante incipiat ut
actus nisi sit dictio com-
posita hec enim regula
de simplicibus intelligen-
da est Herodianus
tamen voluit in ordinandis
sillabis hanc regulam
simplicium etiam in com-
positis observari unde
in abeo quod est compositum
ex ab et eo voluit b
in sequente sillaba esse et ad
eam transire hoc oppo-
nitur tamen cum pluribus
modis Si enim inquit
regule simplicium in
compositis observande
sunt ergo quia in sim-
plicibus omnibus b
interponitur semper est de
sequenti sillaba in compositis
quod hoc idem observabitur
quare in oblitus et in ob-
liuio erit b de sequenti sillaba
et sola o erit de prima
sillaba Potest ergo prima
sillaba produci positione.
Preterea sicut quia d in
ad sequentem sillabam ut

Herodiano placuit erit
b ante l in eadem sillaba
ideo quia muta cum liquida
poterit ergo liquescere
l et sit compendium prima
sillaba quod nusquam reperitur

Preterea

Ad alius invenies con
trahit priscianus illam
herodiani sententiam
dicens si regule sim
pliciter observande sint
in compositis quod si verum
est ergo quia m in sim
plici dictione in posita
et sequenti sillabe est sicut
in circumeo et circumago
erit m et sequenti sillabe
quare nec in hiis dic
tionibus patitur m colli
sionem quia nusquam colli
ditur m nisi in fine
sillabe posita et sequente
vocali in alia. sed in
premissis dictionibus
colliditur m temporibus
enim in eis sillabam tamen
aut omnino tacetur in
pronunciatione aut quod
verius est collisa pro
fertur. Sed opponitur
illud in circumiecta va
rietatibus. In eo enim quod
dicitur circum amicti pro
nunciant seu proferunt
omnes m sine ulla collisione

Antecedente quoniam nisi sint composita
in vocalem terminari ut pietas cu
rialis parco ruo munio. Est tamen
quando in compositis etiam subtra
hitur consonans ut coeo cois

Principales sillabe hoc est
in principio dictionum posite
ab omnibus maxime terminis desinere
tamen non in omnes possunt. sed in has
In vocales quidem omnes a quacumque
consonante incipiat sequens sillaba
ut mare genus filius votum
ludus. In consonantes vero si sequens
sillaba a vocali incipiat non possunt
desinere nisi sicut supra dictum est
in dictionibus que ex prepositionibus
in consonantes desinentibus vel ab
aliis partibus orationis sint compo
site ut abutor obedio subeo

aduro in eo exatuo in erco pago
preteo alterutru tu(n)s eo Nec tu(n)
si seque(n)s sillaba a co(n)sonante incipit
sicut antecedentem in quatuor
consonante desine(n)te · ergo per sin
gulas consonantes ut potero id
tractare conabor

Sed potest dici quod due
partes sunt una tamen
inmitta vero alia est set
tamen non colliditur m
vel si unam partem dispe
rimus esse · collise debet
pferri ibi m qua ut
tantum debet taceri uel
inime et collise sonari

Nec in per

hibeo · P · ch · Rursus si regule sim
plicium obseruande semper erunt
in compositis in perhibeo et similibus transiret r in sequentem sillabam sicut
in simplicibus quare nec aspirare in hiis dictionibus vocalis sed aspira
fla est ergo illa Herodiam sima Nec ille Terminit aut peritus
implicite psupponendo illam regulam qua ponit · Po · Ta · dicens Ste
snas quod si aspiratio ponatur inter aliquam consonantem et vocalem sequente
in eadem sillaba / attribuit consonanti precedenti et non vocali sequenti ut philippus
Item si dictio incipit a vocali hasspirata et co(m)ponitur cum alia dictione
remanente vocali uel mutata remanet eius aspiratio ut reucho reuepi
exhibeo perhibeo Sed si abiciatur vocalis abiciatur eius aspiratio ut pre:
beo Hec ille Item · P · h · Ut autem omino pluripetate vitemus breuiter
ponamus regulas prima talis est Quotienscumque aliqua vocalis antecedit
b in fine alicuius sillabe et sequens sillaba incipit a consonante Ita quod sit
liquida / b semper debet trahi cum sequenti sillaba et prior debet esse gravis
Ista regula est necessaria in simplicibus Sed si verum esset de compositis etiam
quemadmodum et herodianus / igitur in abrado prior erit gravis quod est inconveniens
Hoc quantum ad primam obiectionem Secunda regula est talis m in media dictione
in non potest terminare sillabam ymo debet trahi cum sequenti Si igitur non potest
terminare in circumeo uel circumago / de(be)mus dicere circu · meo uel circu · mago
quod multum est absonum Querit in hoc loco an m debet scribi in
hoc loco et sonare uel non Rursus dicunt quod scribere debet et non sonare
Alii dicunt quod nec sonare nec scribi opponitur utique de comedo / sed oppo:
sitio illa nichil valet quia m ponitur loco n pro comedo est con et edo co(m)
ponitur Et quia turpe erat ibi sonare n ut diceretur conedo ideo latini
posuerunt m Si opponitur de quamobrem dico quod non est una pars Hoc
quantum ad secundam obiectionem Tertia regula quod nec r nec p nec n

nec multe alie possunt aspirari apud latinos / quamvis r apud grecos pos
sit aspirari ut in rhodos Item in simplicibus verum est quod aliqua sillaba
finiatur in r vel in p vel in t in media dictione scilicet debet cum sequenti
sillaba sed hoc est verum in simplicibus Et si dicis quicquid verum est in
simplicibus et in compositis / ergo in perfido r debet sillabicari cum se
quenti sillaba ergo aspiratur quod est contra prestantiam In hiis ergo que ad posi
tionem tractum pertinet vel in una sillaba vel in diuisis · vide omnio signum
oppositione invenio usque ad illud locum ubi agitur de Hec. postea
vero Incipitur quovis elemento dictio · sed non quovis elemento finitur
sillaba prima sive post sive prima quecumque sequens est nam nulli sibi
lege voluit sociari finem et initium quo prima sequens que consentit hic pro
ut hoc autem expressit sibi tenor sillaba precedens si sit finita sonante
illa que que sequitur est incipienda sonante ut parcus mille nisi compo
nas et abuti

Si in media

Ponit secundam regulam et primo facit hoc Secundo
excipit composita ibi Nisi sint composita Tertio
excipit ibi Est tamen Regula talis est Si sequens sillaba a vocali incipit necesse est
precedentem in vocalem terminari et hoc in simplicibus In compositis autem secus
ut patuit Quamvis tamen in compositis etiam quandoque propter subtractionem consonantis sequens
sillaba a vocali incipiente precedens in vocalem potest pro desinere ut coeo vel
Si tamen incipit vocale sequens necesse est ut vocalis habeat meta
prioris ut prius dictum est · tamen hoc in compositis lex Infidum mutat / quia
dum componis una Pars alij vult tota sibi consillabari ut sibit alter
uter in quadam tunc sit adulter

Principales

Ponit tertiam regulam que est talis Licet in
differenter aquatuor terminari incipere possit sillaba
prima dictionis Non tamen potest in quatuor terminari desinere sed hoc fit
secundum exigentiam principij sequentis sillabe vero Incipitur quovis elemento etc
desinere igitur potest in vocalem precedens sillaba aquatuor consonante incipiat
sequens sillaba In consonantes autem non indifferenter potest precedens sillaba desinere
vero hoc fit secundum exigentiam consonantes a qua sequens incipit sillaba In
fine autem huius capituli subdit continuationem precedentium ad sequentia

Vocabula

Abeo et pareo et abs ex ab vel ex ad et eo is Obi
tio ex ob et iaceo vel iaco oblitus penultima correpta ex
ob et lino linis oblitus penultima producta dicitur ab obliviscor quod est
ex ob et leo les quod non est in usu Oblatus ex ob et latus unde oblatio
Obruo ex ob et ruo ruis Abrado ex ab et rado Circundago ex circum et
ago Circundo ex circum et do Elido unde elisio ex e et ledo Inhumatus
ex in et humatus quod est ab humo · ab Anhelitus unde Anhelo unde

Anhelitus ex an et alo secundum autem hugucionem quia alo caret aspiracione videtur anhelo non debet sibi preponi sed dicitur quod vicio scriptorum ponatur in exemplis que inhibeo exhibeo perhibeo componitur ex habeo Adque ex ad et que Adsume ex ad et sume Iste abiste et que componitur Istac abista et hac Istac ab istis et hac magis videtur esse derivatum Obedio unde obediens ex ob et audio Interim ex inter et im Alterutrum utra ex alter et utrum pretium ex pret et im

In b invenitur silba desinens si sequitur que ab casu incipiat ut sabbutra sabbata gibbus gibberosus gibber obba Compositum que appositionibus in b desinentibus et aliis dictionibus a b incipientibus ut subbibo que tamen consonans c sequitur solet plerumque in cam mutari ut occido succumbo occumbo succido sucrimo In quibus dam tamen pro ab abs preposito cum dictionibus a c incipientibus componitur ut abscondo abscido abscido Ob quoque est quando assumit c cum componitur cum dictionibus a c incipientibus ut obscurus obscenus ff etiam

Capitulum tercium habens tres partes principales Quarum prima [illegible] Secunda [illegible] Tercia [illegible] Distat silba et in prima parte specialiter descendendo incipit ostendere que consonantes sequi silbe inchoatae possunt scilicet post quas consonantes precedentes silbe terminales Tractat autem secundum ordinem alphabeti singillatim de consonantibus terminabilibus silbe precedentis unde secundum hoc hec pars subdividitur in plures particulas que patebunt per processum Dicat autem que primo que debent post b finale precedentis silbe sequi possunt Et summa dicte nota est Dicat tamen etiam tamen consonans id est b c sequente solet plerumque in cam mutari et hac in compositis plerumque dicatur propter sustentacionem ubi b non mutatur in c ne esset sutto et tunc componitur videatur Et hac autem

dici debeat licet quidam dicunt secundum primi sequitur consonante in sustentacione

sequitur in eam. convertitur b uel
in u vocalem ut officio offundo suf
ficio suffero suffio Similiter aufero
aufugio nec si affero affugio dicimus
pro adfero et adfugio accipiatur
b quando sequitur in eam transit b ut
suggero oggannio Verum etiam
in m ut summitto Preterea omitto
pro ommitto dicimus Veniunt
in adspersis omittere inlicem orationis
in secundo sermonum aut speciem depo
nas aut partem allusus ommittas
Item patitur b sequente p ut oppono
suppono R quando sequitur plerumque in
eam convertitur ut arripio surripio
In quibus autem manet immutabilis
ut abrogo et abrado et puto de
causa nec si arrogo uel arrado di
camus dubium sit utrum ab an ad
prepositio sit que mutavit suam

sub continere p b Similiter
tamen dicitur obtero p b
fiat que non habetur a
positione Subiungit autem
preterea primo quod f sequen
te in eam convertitur b
uel in u vocalem ut au
fugio Ratio secundum Pri
scianum quia si scriberentur ibi
duo ff ut affero auf
fugio dubium esset
utrum essent composita
ab ab uel ab ad nam
utraque illarum prepositionum
convertit suam consonantem
in f sequente eadem f
Hec est mouvemens
quod b mutatur in u uel
ab aliqua p convertitur
in b ut celebs sicut pa
tuit Item in illo me
tro orationis Aut speciem
deponas etc. Dicit primo
esse dici omitto per
unum m pro ommitto
subtracto uno m Hoc
est ideo ut posset primam
corripere Item dicit quod
patitur b sequente p
intelligendum est sic id
est mutatur in p sequente
p sicut mutatur b in m
sequente m Et ab quando
r deponitur Vnde aggre
bene abripitur p sequen
te b ut oppeno Sic
ab d abicitur ut apero Vnde Aurora Iob fauces aperit si non

consonantem in u. Aliis autem quibuscumque literis
sequentibus integra manet b ut abdo obdo sub-
dolus abigit ablue sublatus obsequor abnego
obnitor subnixus. ergo illa nisi ipso cogat
antecedens sillaba in b prius desinet nisi consequens quod a
b incipiat ut in supradictis nominibus ostendimus.

In c quod illa sillaba superior desinit nisi sequens
quod sillaba a c vel a q incipiat ut bacca bucca
siccus soccus eccus quicquid atque ecquod quod om-
nes eandem vim habere c et q. In d pariter
illa prius sillaba desinet prepositiva nisi sequens quod
ab eadem incipiat in simplicibus dictionibus et in
plerisque compositis ut abaddir vel ab addier
addo reddo redditio quod etiam reditio dicimus. Virgilius
in viii° Reddidit una boum vocem vastoque
sub antro. Terentius in formione Bettam in
ludum ducere et reducere. Oratius in epodo
Deus hec fortasse benigna reducet in sedem vice.
Virgilius in iiii° Eneidos Electam classem socios a
adeo adiuro et adoro et huiusmodi habet prepositione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiciat [illegible] [illegible]
et similibus quorum prima sillaba desinit in d licet sequens sillaba non incipiat a d [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] in compositis [illegible] [illegible] ideo [illegible] [illegible] in [illegible] etiam in [illegible] adeo adiuro

tamen absque medela. Verbi
gratia [illegible] b [illegible] [illegible] in b
sequente p ut asporto aspello
[illegible] [illegible] si apporto [illegible]
ab ad [illegible] fieri putetur.
[illegible] patent in [illegible] vii [illegible]
Has solas in compositis [illegible] b
[illegible] ponus. B d vel l [illegible]
[illegible] sunt subbibit abdit ob-
loquor obnitor et abhinc
[illegible] adde [illegible] obrueit
abimat [illegible] in reliquus b
[illegible] [illegible] [illegible] differe vel
[illegible] simplicibus b [illegible] subit
[illegible] sabbata gibbus etc.

In c quod illa sillaba

Hic docet quod consonantes scri-
punt pro c finales precedentis
sillabe dicens [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hac [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] ubi
precedens sillaba desinit in c et
in sequens non incipit a c vel
a q [illegible] videtur esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] scribit
ut patebit. Et [illegible] c vel
c et q [illegible] plenum sonum
[illegible] ut [illegible] [illegible] vel a vo-
[illegible] o vel u [illegible] [illegible]
caput [illegible] [illegible] ut quidam
dicunt de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] post c et
sequitur vel q ut [illegible] quicquid

In d pariter illa

Hic ostendit [illegible] de d dicens
ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicat in plerisque compositis
si antecedens sillaba desinit in d
sequens incipit a d ut reddo
[illegible] dicat plerisque propter
[illegible] obiciat [illegible] [illegible]

Item dicit quod hec consonans d in ad sponte mutatur sequente c vel g vel p vel t. Item in f l n r et s aliis autem sequentibus integra manet ad vim scribendi. Ad d non mutatur s q m j v b s sequente. Sed d mutatur reliquie si subiciantur. Invenitur autem admitto sed ex a in sponte inseparabili ammitto, autem ex a composita admoneo, etiam ex ad et ammiror ex a in sponte invenitur. Sed vero d integra manet sequente q ut adquiro. Sed obiicitur de quibusdam ubi d mutatur in c sequente q vel super dixit prius quod d transit in c ut accidit quamquam. Dico quod hoc est intelligendum de hac propositione ad que non mutat d sequente q sic patet per textum. Post hoc dicit aliis autem sequentibus litteris integra manet d in compositione ut adhibeo admitto et semper exemplificat de ad et sic de quamquam non est obiectio. Sed post dicit quod hec consonans d sequente q remanet integra. Hoc contrarium dictum esse videtur unum quod c et q reputant idem elementum. Videtur quod sic d mutatur in c sequente c ut accidit. Itaque sequente q sed remanet tunc immutabile quam aliter cum componitur ab hac propositione ad et sic verum dico quod quamquam mutatur in c tamen eufonie ut quemquam et etiam quemquid ut dicitur quandoque. Alii vero dicunt quod quidquid scribitur per d non per c non mutatur ibi d sic nec in quodque ut persius exemplificat in quamquam.

morte reduxit. Hec in ipsa compositione in ad sponte mutatur sequente c vel g vel p vel t ut accubo accedo aggero applico appello attingo attineo. Et sic sequente consonabilius in eam quantitatem ut affectus vel allido n annuo vel ammigo et assiduus. Dubitatur etiam in quibusdam dictionibus non sequente dicto a g n vel l et p vel s et incipit ut agnitus aspectus ascendo. Aliis autem sequentibus litteris integra manet d in compositione ut adbibo adhereo admitto adquiro advoco. Sequitur in invenis f vel l vel n vel r vel s sequentibus d scripturam ut adfatur adludo adnitor adrideo adsumo. Errore scriptorum hoc fieri magis puto quam ratione, ita quod sit dictio eufonie ut in eadem sit eo sonus sequens in aliis tyssabitur d in aliis fiat non possumus ut non dicatur affectus allido annuo arripio et assiduus bene sonat. Non autem adfatur alludo adnitor arrideo assisto male sonat. Item f nulla desinit sillaba nisi loco b vel d vel s ut x in propositionibus posita sit non sequente dicto ab ex ad incipiat consonante ut offero suffero affectus difficile diffundo effero et eciam quod mutatur f ostendit esse literam quod in

omnes semivocales simplices soleat in medio dictionibus
geminari hec non geminatur ut similiter dictiones sit
ille semivocales nisi in suo nomine sed et sequentibus
liquidis l et r more mutatur G apud latinos
nullus sillabe est similis nisi in loco b vel d ponitur
in ad vel sub vel in ob sequentibus ut supra dictum est ut
aggero agger suggero aggravio grece in solent
loco n ante g vel c vel x ponentes hec ponere ut
angelus aggelos longinus logginos anchises agchi-
ses et agcision Apud latinos in finali n ut
angelus longinus anchises Est quando n principalis
sillabe ante se assumit g ut natus gnatus notus gnotus
antiqui dicebant unde ignotus nosco gnosco agnosco
novi gnovi Et post se tamen c sepe posita in g mutatur
ut in numeris quadringenti pro quadricenti accentum
quingenti septingenti octingenti Addo enim n sequentia
fuit c in g quanti quam in quibus ea n non est mutatur
finalis c ut ducenti trecenti sescenti pro sexcenti
In h que est non aspirata non potest similis sillaba
invenio tamen in vah et in ah et oh interiectionibus
h similiter videri sillabe sed magis puto ut supra
dictum est per apocopam hec solet fieri non perfecta

Item non quod nullus unum desi-
nit [illegible] unde inquit per
t sibi [illegible] nisi dictio [illegible]
[illegible] sequitur in simplici composito
vel composito [illegible] non quando
simul [illegible] non [illegible] consona sicut
subdit admonet adminat
advenit addo

In f nulla desinit sillaba

Hic autem de f finali precedit
sillabe vocales nisi Et f nullus
est similis dictio precedit sillabe
in simplicibus ut etiam in compositis
nisi [illegible] pro [illegible] non x
in sequentibus sequentibus eisdem in
altera parte componere Ob
obsistitur de offa sed ibi tunc
[illegible] quod [illegible]
[illegible] et ita f est ibi posita
loco b [illegible] offa quod [illegible]
id est [illegible] nocet [illegible]
ad os eius impleat Unde
offa nocet [illegible] sed prodest
[illegible] patet in [illegible]
sequenti [illegible] Sillaba nulla po-
nitur in f nisi [illegible] compositis
[illegible] refert differt

G apud latinos nullus.

Hic attendit ad g [illegible] quo
loco potest esse similis sillabe et [illegible]
[illegible] apud latinos [illegible] barba-
ros grecos non [illegible] ut gog
[illegible] magog gog ponit etiam
alias [illegible] plures [illegible] g
ut in [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] est [illegible] dicat
[illegible] in [illegible] sequentibus [illegible]
et [illegible] n altera n sequente
[illegible] mutatur in g ut ignosco
cognosco ignotus cognitus cognitus
ignominia ignarus [illegible]
[illegible] subiungitur n a [illegible]
sequentibus [illegible] in alteris [illegible]
non invenitur g ut ignarus non
[illegible] per [illegible] dicit
[illegible] ut dicatur gnosco gnovi
Unde [illegible] est [illegible] sive g
[illegible] facit [illegible] [illegible]
esse g [illegible] agnitus cognitus

et ph plura ... dignitus sicut cognita agnita ... non dicitur nisi ... nisi composita velud aggredior et duplicatur

In h que est nota aspirationis. hoc est h que est nota aspirationis ut in littera dicit in interiectiones abscondita vita solet proferri. Unde quia interiectiones sunt affectus animi qui perturbat ... loqui non possit loqui possit et intelligi est hoc in dictionibus latinis sed in theologia ubi ... dictionibus hebraicis in quibus aspiratur nota per tres litteras ... pro c ut sadduch, pro t ut joseph, pro c ut ...

De R et L vel aliquid exponitur ut aqua additur invenitur nisi ut vah ah solas ... finiat appropriatas consonantes quibus L sequitur ... ut tollas ... fulsit valde fulsus fulgurat ille olim et alnus culpa resulsit culta resolvit et invenit tertio ... in ... lingua latina ... amalricus ... barbara ...

In ... invenitur sillaba ... ut patet in littera ... ut ... incipit ... composita ... ambo compatrat ... ammon ... ubi ... invenitur in compositione ... in appositione ... ut ...

vah ha aha oha sunt vel que abscondita voce solent
interiectiones et huiusmodi voces proferri ut earum aspiratio
est dicatur. R nullius sillabe potest esse finalis nisi quando
consonante sequente potest antecedere finalem sillabam ut albus
olus solidus valde alsermus algeo illud olim
alnus culpa fulsit alta silva ... et R post
sequentibus non inveni antecedere L nisi h et R non potest
post hanc invenimus. In ... invenitur sillaba desinens
in media dictione cui sequitur sillaba a b vel p vel altera
que incipit ut cambisco ambo amplius compatro simul
ammon. N non finiat antecedens sillaba sequentibus c
vel d vel f vel g vel altera n vel q vel t ut ...
placet vel s vel t vel ... vel u etiam pro compositionibus ponitur
vel x ut continuo manens ... ponens confiteor
infundo congius angulus annus inquino conquiro ...
incampo inzio. In multis ... invenio u sequitur n in u
... ut conuno conrumpo et pene omnia cum prepositio
ante dictionem ab u incipiente compositio hoc est patitur
ut corruo corrigo ... apud grecos
autores ... hoc est soleat fieri ut sinenos sinzrato
sinzpeto sinnegenni ergo consonabilius esse videtur

in con in quibusdam mutat n in v ut transuo ve-
(l n mutat in v)
vigilus. In reliquis con hoc eufonia corrigere suadet
et iuncto r tempore dicitur ut in simplicibus invenitur
dictionibus n ante v. Com con sequitur vel l vel r vel v
loco compositivo vel x integra manet n ut consitus
sponsio consus conhonio maritima quingo quisto ...
us. B aut sequitur vel p in m quitur ll vel vel m
in eas commutatur ut in ubus impune combibo com
pitud collido illudo immunis comus. Pro illam
trahat sillabam nisi sequitur con ab ea incipiente ut lippus
apparet ypocon. R quamquam consequitur s consonante sequente
excepta k pt trahat post se sillabam ut inarbus partus
ordo persico torsium margo phibeo plego pluceo
interlita interluium carmen sarmus corpus arqui
tenes tenus morsus arcus piurum corvus serpens
Im composita in conbusdam invenio v in l quia ut
intelligo et pellicio pro inlego et plico et pel
lego pro plego pelluceo pro pluceo planum in
assimilia age dum ysti unde quem conscripsisti singula
plud int me et amatum et lenia et leges pellege

Difficilem quia sonus eius
simulatur clausis labiis sed stat
cum labia aperiunt propter sequentem
vocalem. Item sciendum quod invenitur
et tamen hoc ipso con scripta per
o et n numquam invenitur in
appositione sed in compositione tan-
tum et mutatur quamquam n in m ubi magna
sequitur b p vel m. Cum vero
scripta per v et m numquam in
compositione invenitur nisi in ea
tenus ubi sunt composita et
est tamen quamquam adverbium temporale
ut tamen venies ad me i. quam
cumque quando adverbium ut tamen
sinas sinistri deligo te quam
proprie diminuens ablativo

In n terminatur ante dictiones

Attende ad ostensionem de n
ut patet in littera. Sciendum autem quod
dicit n ponitur sequente v ut
quibusdam placet ut in trans
et pariter subiungit in multis
in invenio v sequitur n in v
quia et pene dividitur tum ipso
ante dictum ab v incipientem
post hic id patet i. mutatur in
v et hoc recte tamen ut in simpli-
cibus invenitur dictionibus n ante
v nisi forte in aliquo ipso nomine
ut deliuaq. De hoc patet
quod hec prepositio in et con
si componitur tamen dictionem incipien-
tem ab v vel ab l convertit n
in illas ut transvo illudo.
Similiter con composita cum dictionem
incipiente ab l quamquam retinet
n et ideo etiam dicit proximus
pene et sit hoc tamen dictione
ut coniungo congaudeo sufficit
enim ibi consonantia ut per eam
hanc vel coniugo coniungo et
per eam hanc vel coniugo con-
vigus tamen secundum quosdam
simile indicium de consimilibus
habetur. Et scias quod hec
prepositio con quamquam in composi-
tione perdit n sequente vocali
ut coeo cogito a con et
eo subtracta n causa eufonie
Quamquam convertit n in m ut
commodus commodum et hoc
etiam fit causa eufonie de silla
bicis m tamen sequitur vocali

sillba et non tn prima et
hoc accidit propter mutacionem
consonantis Et si obiiciatur quod
composicio sillabicanda est ita
in composicione sicut prius. Dico quod
hic vitiatur quia composicio re-
manet integra licet aut cor-
rumpitur ad n. quantum ad m
ut tamen mutatur n in m in hoc
vos meos ergo. ita ut dicatur
tonnes tonnis ad dictionem sig-
ni tonno tonnis etc.
Ut secundum secundum quosdam n
apud grecos tm vz sic u
apud nos Vnde non grecum
sine notha que post in compo-
sitione in sui composicione
putant scribi indifferenter ut per
m vel per n ut enthimema
vel entimema energuminum
et inergumenum eneausto et
incausto et sic de consimilibus
Vnde usque de hac Dolle b.
p. simul l v et m reliquas
dicto post n Contino pe-
dus confero congruus in
uno lingua Mansio modus
quando conveniunt amnetatos
Hys nihilominus addi gen-
rum iniquo sinus De p.
mox subiungit ponit ut
patet Dicit quod aut se com-
pare non tenuit ergo tamen dt
ut c et quia h et q semper
in initio sillabe inveniuntur
Et sic quod longum q post sil-
labicari vel scribi nisi sequen-
tibus duabus vocalibus que
sint in eadem sillaba secundum hic
dicit iste istius cuius sicca
per q quis tamen eius vel
scribi per q sed per c ut
huius patet et Ex quo
equus equi et equus equum
equum dicit sequitur per duo v
sed non antiqua De v
litera dignum explanatum
ut videtur De hys dantur
ipsa ellipsis et apparet sole
quod patet geminat p. trunci
v sequitur ut morbus parante cordi
corpus torquens curvus mor silbas eius

nam tu poeta es prorsus ad eandem rem inutilis. Ex
medio fabula ista pellucet quasi laterna punica etc.

S biniante antecedentem sillbam hec sole inveniuntur
consonantes sequentes c in composito ut abscondo obscurus
quia S terminalis est composicio nam in simplicibus dictionibus
necesse est S et c eiusdem sillbe esse ut pascua luscus
quasi quod sequente vel p vel t in simplicibus dictionibus si
antecedat S eiusdem est sillbe ut rasimus prospera
lustris testis Sed ubi terminat S antecedentem sillbam
alteri S sequente ut cassis cossus et quod loco consonantis
in composicione sequente ut distracta Ceteram sequente vel
p vel t. speciale in S desinente composita ut distruo
displicet distimat distulit abstenco. asporto pro
absporto Et si superiorem sunt sillbam necesse est
sequentem quod alia incipere ut mitto creta quotta
attinet altum In x ulla sillba terminatur vel media
dictionum nisi in composicione apposicionem ex que integra
manere post sequente p vel c vel q vel S ut conbusso
placet vel t ut extra expello exquiro exsisto
exsecror sic enim placuit hys qui de orthographia
tractant ... margo prohibet pluraes plures carmen carmina
pluram curvus decretes pro testibus aptus etc.

sup(er)serunt (con)i(un)ctus eufonia et vo sup(er) dicta de lino
sedm grecos abiat s antecedente x ut extendo
ll (qui)d sequente invenitur in hoc nome ex lex / ff cuius se
quente in eam (con)uertitur x ut effero (con)fundo effossus deteri /
ro sequentib(us) (con)sonantib(us) e uel ex (com)poni solet ut ebi
bo edico egero eludo eminus emitto emoveo.

R in peregrinis dictionib(us) semp(er) invenitur in principio
sille et si antecedat alia silla uocalis est eam uel in
uolem desinere uel in u uel in b ut gaza melanzo
phos arrobozenos. Sciendum est autem q(uod) illa
diptongus in duas (con)sonantes p(otes)t desinere in duplicem
aut invenitur ut facer facio et fauix fauas. Di
stat silla a dictione et sensu et accentu nisi enim sinag
quo posita est silla in dictione uncta est quo accentu
eam p(ro)nunciemus silla enim p(er) se nisi ut sit dictio
sensu caret non p(otes)t invenitur et plena oratio in
una dictione ut in verbis imperatiuis tre lege et silla
plena dictio in una silla ut ars do dic etc.

Accidit unicuique sille tenor spiritus tem
pus numerus litterarum tenor acutus grauis uel circumflexus
in dictione tenor autem est absque ea uncta non p(otes)t ...

Stimante antecedente

Dic ostendit se p(er)sius de s
dicit itaque s stimante p(re)
cedentem sillabam hec sola inve
niuntur (con)sonantes sequentes t in
(com)positis ut abscondo t in sim
plicib(us) dictionib(us) s posita ante
t cuius est sille uel ea ut
pasnia aut eo tinia est sille
s sequente c ut ascendo aut
altera sequente s ut tassis aut
(con)sonante ut disiecto aut p
ut displicet aut t ut distat.
Obijcitur de tusgidior
tuffero tusvebo tusduco tus
nigro quia in omnibus his
tinia est s precedunt sille illa
posita (con)sonanti sequente. Sed
dicitur q(uod) hec sola invenitur
(con)sonantes intelligendum est uel q(uod)
ille sole alias (con)sonantes teme
neat sed potius hec sole di
cit a diuise ab ultima tra
positione sille. Si enim aliter
diceretur plus videtur esse
(con)tra posita alia enim pos
sunt solutionem poni
est enim dictum supremus q(uod) unde
t et t q(uod) sit ... igitur
t in (com)posit ponatur post s
mediate ... eam post q(uod)
ut tusgredior eo quod ...
similes ... uel r ...
uel inter p et p q(uod) sit
et p ponitur p(re)s mediate
et ... eam ponitur f et quia
r (con)sonantibus imponitur f ...
... ut ... nomina
... mediate p(re)s po
r sit f ut tusvebo ...
uel inter t et t q(uod) sit s et
sequatur t p(re)s mediate et
p(re)s eam ponitur s ut tusduco
In tusinigro uero ... est quia
non est mirum si sequatur
in p(re)s uel dicit in sequitur
p(re)s s in simplicib(us) sic igitur
sole uel excludit ...
sed si dicatur sola hec est in
... uel excludo
... uel ... si dicta
sola ... uel excludo

Et si superiores sunt ...

In x nulla sillaba finiatur ...

sine eo esse. Similiter spiritus asper vel lenis caput
est sillabe. Tempus unum vel duo vel etiam ut quibusdam
placet unum et semis vel duo et semis et tria. unum
si vocalis est brevis per se ut eo vel si cum una consonante
simplex consequitur ut caput. unum et semis in
quibus sillabis de quibus multa docuerunt ut lacrime
et stetit quod non solum ante r vel l sed etiam ante
m ut iam supra docuimus in primo libro et n
posite inicere faciunt quies sillabas Euripides in
foenissis isoteta. Ad in eadem fabla apotamiesto etc.
Ennius in x° pistosamque guidon guidamque
anetinuta metallis. Preterea m ante n posita fecerunt
quidam quies sillabas ut Calimachus vel in action
tosinenommes etc. Illud quoque non est pretermittendum
quod tribus consonantibus sequentibus potest fieri communis sillaba
cum in principio sillabe sequitur post vocalem correptam
s et muta et post eam liquida sequitur. quippe
nec s in metro sibi tam more soleat valere ut
Oratius sermonum libro primo linquimus insani ridentes
premia scribe. In longa vero possunt duo sunt
tempora ut dos ars. duo et semis cum post vocalem
naturaliter longam una sequitur consonans ut sol. tria cum
post vocalem naturaliter longam due consonantes sequuntur vel una

[illegible]

duplex ut nous rex hii in metro uere est unam
numquam sillabam ut unum ul duid atqui temporum
Uerus licet accidit sillabe quia ut supra diximus non
minus quam unum uel plus quam sex licet apud
latinos potest inueniri silba.

Dictio est pars minima orationis constructe
uel in ordine posite. pars autem minima
quantum ad totum intelligendum i. ad totius sensus intellectum
Hoc autem ideo dictum est ne quis tamen uires
in suas partes diuidere hoc est in ui et res uel
quidam huiusmodi nomen ad totum intelligendum
hec fit diuisio Differt autem dictio a sillaba non
solum quia sillaba est pars dictionis sed etiam quod dictio
dicendum hoc est intelligendum aliquid habet sillaba
aut non omnino aliquid significat per se. ergo monosillabe
dictiones possunt quodammodo esse et sillabe non tamen sunt
quia numquam sillaba aliquid per se significat dictam
posita hoc enim proprium est dictionis unde si dicam a
per se sic esse sillabam ut in prima eius ut tenorem ut
spiritus ut significationem cognosco dicit cognouero dic
tum in prima posita nam in accent... a penultima

[illegible]

Unde per hec in peregrinis dictionibus z non est terminalis sillabe. Sed obicitur de Booz [illegible] dicunt quod peregrinas dicit huiusmodi dictiones grecas, illud vero nomen barbarum est quia hebraicum [illegible]. Aliqui autem sub peregrinis comprehendunt greca dictionem et barbaram [illegible] non est in latina lingua [illegible]

Sciendum est autem quod

Secunda pars capituli in qua ponit notabile per quod removet dubium circa ultimas duas litteras de quibus hic est tractatum scilicet x et z, volens [illegible] si duplicata sillaba non potest dissolvi in duas consonantes [illegible] dissolvi in unam [illegible] duplicem consonantem sit in x sic facit [illegible] potest incipere a duabus litteris [illegible]. Et sciendum est quod nulla sillaba in media dictione potest dissolvi in duas consonantes exceptis compositis a tris et abs et [illegible] in tantum notes [illegible] mediatione sillaba nulla [illegible] binas poterit si simul sonantes. Excipit [illegible] abs compone tunc. Et reddit orthographie auctor propter latinos barbaros non intendens [illegible] tenorem [illegible] sua liberius per multa [illegible] dicat.

Distat sillaba a dictione

Tertia pars capituli in qua ponit differentiam et convenientiam sillabe cum dictione. Et secundum hoc potest dividi [illegible] primo ponit differentiam, secundo convenientiam ibi [illegible]. Differentia autem quia tangit inter sillabam et dictionem [illegible] primo in hac quia dictio inquantum dictio [illegible] sed sillabe non. Secundo dicit quod dictio inquantum dictio

producitur et inflectitur in illo, nec est aspirata. Hara autem significat stabulum porcorum, eadem a sillaba penultima corripitur et acuitur et est aspirata. Ara eadem a quidem est composita [illegible] et producitur et sine aspiratione est. Vides ergo perfectam sillabarum differentie [illegible] praeceptorum ratione nec aliter posse examussim tractari nisi posita sit in dictione.

Oratio est ordinatio dictionum congruam sententiam perfectam demonstrans. Est autem hec diffinitio orationis eius que est generalis, id est que in species sive in partes dividitur; nam oratio etiam dicitur liber rethoricus, nec non una quaeque dictio hoc nomine nuncupatur cum plenam ostendit sententiam, ut verba imperativa et responsiva que sepe una dictione complentur, ut si dicam quid est summum bonum in vita, et respondeat quis honestas, dico bona oratione respondit.

Partes igitur orationis secundum dialecticos sunt due, scilicet nomen et verbum, quia hee sole etiam per se coniuncte plenam faciunt orationem. Alias autem partes sincathegoremata, hoc est consignificativa appellabant. Secundum stoicos vero quinque sunt eius partes nomen

appellacio verbum pronomen sive articulus et coniunctio nam participium coniungentes verbis participiale verbum vocabant vel casuale nec non etiam adverbia nominibus vel verbis coniungebant et quasi adiectiva verborum ea et adverbia nominabant. Articulis vero autem pronomina coniungentes finitos ea articulos appellabant. ipsos autem articulos quibus nos caremus infinitos articulos dicebant vel ut alii dicunt articulos coniungebant pronominibus et articularia eos pronomina vocabant in quo illos adhuc sequimur latini quamvis integros in nostra non invenimus articulos lingua. nam quod dicimus idem quod greci dicunt olitos non solum articulum compositivum sed etiam pronomen in eadem dictione significamus. Similiter qui quos vel articuli sub intellectu intelligitur non tamen pronomine sed quoddam infinitum sive magis tamen nomine infinito ut Apollonius ostendit firmissima ratione. Prepositionem quoque Stoici coniunctionibus copulantes prepositivam coniunctionem vocabant. Quidam autem nomen dicebant esse partes orationis appellationem addentes separatam a nominibus. Alii vero etiam infinita verba seorsum partem ponentes. Alii vero qui pronomina que non possunt coniungi articulo per se numerabant

certum debet accentum quamvis omni sillabe tenor adiaceat sed sillabe non nisi posite in dictione. Sillaba autem in qualibet dictione non in qualibet sillaba quia non potest esse sillaba vel dictio sicut est dictio una sillaba. Et sic utique sunt ... in latinis et in grecis quemadmodum vult littera. Sicut enim in una dictione perficitur oratio ut in verbis ... persone imperativi modi, sic in una sillaba plene invenitur dictio ut ars da dic rex.

Accidit in unaquaque

Capitulum istud de accidentibus sillabe. Et dividitur. Primo enim enumerat tria accidentia ponens ipsa quatuor esse. Secundo exequitur de ipsis secundum ordinem ibi Tenor. Tertio sub dividi potest in quatuor secundum quod quatuor accidentibus prosequitur, sed partes satis leguntur vel continentur ubi ... Accidit vero unicuique sillabe tenor, spiritus, tempus, numerus litterarum. Tenor id est ipse accentus de quo superius sufficienter dictum est. Spiritus vero accidit sillabe quia aspero vel spiritu leni pronuntiatur. Sed mirum est quod ... dicat illa ... unaquaque sillabe accidere spiritum ... appellavit aspirationem ut plerique dicere solent quod hoc falsissimum esse constat ex ipsa littera ... Sed illud verum est quod quedam aspero accentu proferuntur quedam leni pronuntiantur et sic intelligendum est. Et quia restat ut de tempore dicamus ... videndum est quid sit ... tempus et accentus. Accentus ergo est elevatio vocis

acuta que dicitur arsis vel depressio gravis que dicitur thesis vel circumflexa in utraque vocis modulatio. Tempus autem est mora pronunciationis ipsi attributa accentui. Tempus ergo attribuit sillabe unum vel duo unum unius temporis sillaba est si sit correpta duo vero si sit producta. [illegible] potest vel possit sillaba tria tempora teneat. Longa cum brevis unus [illegible] sed fortasse non [illegible] unius temporis sed correpta est [illegible] fortasse producta [illegible] tempore [illegible] brevis non [illegible] pro una longa et [illegible] [illegible]

His alii etiam addebant vocabulum et interiectionem apud grecos quam nos addimus sequentes apud latinos. Vel articulum addebant quem pariter ipse apud eos non invenimus [illegible] doctrinam. Igitur non aliter possunt discerni a se partes orationis nisi uniuscuiusque proprietates significationum attendamus. Proprium est nominis substantiam et qualitatem significare. Hoc etiam habet appellatio et vocabulum. Ergo hec tria una pars orationis est. Proprium est verbi actionem sive passionem sive utrumque cum modis et formis et temporibus sine casu significare. Hoc habent etiam infinita verba que non sunt separanda a verbo. Participium autem iure separatur a verbo quod et casus habet quibus caret verbum et genera ad similitudinem nominum nec modos habet quos continet verbum. Proprium est pronominis pro aliquo nomine proprio poni et certas significare personas. Ergo quis et qui et qualis et talis et quantus et tantus et similia que sunt infinita sive interrogativa vel relativa vel redditiva magis nomina sunt appellanda quam pronomina. Neque enim loco propriorum nominum ponuntur neque certas significant personas sed etiam

speciem generis infinitam et qualitatem generis generalem
quod est sine nomine sunt. nomina sunt ergo dicenda generis
declinationem pronominum habent quedam ex eis uero nomen de-
clinatio sed uis et significatio uniuscuiusque partis
contemplanda est. Inueniuntur enim multa nomina modo
pronominum et pronomina modo nominum inueniuntur declinata.
quid enim stultius quam omnia que in eos sunt nomina
dicere unus aut uniusquisque propter declinationem pronominis
appellatio quod si declinatio faciat iudicium qualis sit
dictio sunt omnia possessiua pronomina que declinationem
nominum sequuntur et propria in hiis computantur quod
omnino caret ratione. ergo non declinatio sed proprietas est
examinanda significationis et cetera. De proprietate nominis
et ubi et supra et pronominis breuiter dictum est. non tamen
genus esse arbitror simulatum declinationem sed proprietate
partium dicendum propter hoc proprium est aduerbii non posse poni ut
sine eo perfectam significationem posse habere ut bene facio
docte lego. hec ergo inter aduerbium et prepositionem
interest quod aduerbium et sine casualibus preponi et supponi
et postponi uerbis et non casualibus ut pone te et
te pone uenit tempore longo post et per longo tempore uenit

tria uero tempora secundum quod post
uocalem naturaliter longam ut dure
consonantes sequuntur ut mons
uel una duplex ut lex
tunc enim naturaliter longa dicitur
est tempus. due uero consonantes
que sequuntur uel duplex
unum tempus ei unum attribuunt
et aut mons habeat uocalem
naturaliter longam [illegible] est
[illegible]. Dicunt enim plures
quod mons dicitur a minuo
minuis eo secundum quod longum
assumit [illegible]
uel eo quod longum [illegible] astant
[illegible] et quod
prima longa est natura in [illegible]
[illegible] probat
quod mons est productum
uocalem natura [illegible] aut lex
natura producitur ex greco
legis natura est. Secundum quod uult
non dicere quod sillaba est unum
tempus et semis unum tunc
et tunc genus sit ibi semis
dicunt [illegible] quod semis secundum
duas significationes [illegible]
enim [illegible] est [illegible] et
tunc est declinabile ut
hic semis huius semissis
quod [illegible] mediae-
tatem et tunc est indeclinabile
et omnis generis dicitur
hic et hec et hoc semis
et sic ponitur in hoc loco
ubi dicit unum tempus et se-
mis. Et in obiicit quod
[illegible] inuenitur neutra
[illegible] ut [illegible]
ubi ponit [illegible] dicit dua-
[illegible] neutra [illegible]
habent [illegible] continuat [illegible]
dicunt plures quod semis est
hic [illegible] ut dicit [illegible]
habeat tempus semis i. medie-
tatem quod est dimidium tempus
Sed [illegible] primum [illegible]
[illegible] inuenitur
neutra ut [illegible]
[illegible] forte uolunt hanc
[illegible] inter ceteras
neutras ut [illegible]

Terentius in adelphis praeterea adverbium. Si igitur
inveniatur cum nomine adiunctum sine verbo scias hoc per
eclipsim fieri ut si dicatur non bonus homo pro malus
sub medio est. Proprium est autem praepositionum separa-
tim per appositionem casualibus praeponi ut de lege
apud amicum. quaedam vero per compositionem tam cum
casualibus casus tam cum non casualibus ut indoctus
interitum inermis praesul induco insidias. Proprium
est coniunctionum diversa nomina vel quascumque dictiones
casuales vel diversa verba vel adverbia coniungere ut
Terentius et Cicero vel Terentius vel Cicero. et formosus
et sapiens. vel formosus vel sapiens. et legens
et scribens vel legens vel scribens. et ego et
tu vel ego vel tu. et facio et dico. vel facio vel dico
et bene et celeriter. vel bene vel celeriter quod
praepositio non facit. Interest autem etiam hoc inter
praepositiones et coniunctiones quod praepositiones praeponi possunt
cum verbis. coniunctiones vero nequaquam ut subtraho admodum
praepono prodeo defero. Coniunctio autem licet sit
praepositiva in compositione tamen non invenitur cum verbis
ut at ast. sed et quod praepositio casualibus

separata proponitur semper. quando vero cum aliis
fit praedictis modo praeposita modo postposita iungi

que alias positam debet praecedere de quo [illegible] prius dictum est. Secundum [illegible] quod non solum dictionibus consonantibus [illegible] praemittitur corripi [illegible] [illegible] sed etiam verbis ita videlicet si dictio praecedens finiatur in vocalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia incipiat [illegible] consonantibus adhuc tamen permittitur corripi ita tamen quod illarum consonantium prima sit [illegible] sint muta et liquida. Cuius ratio est quia [illegible] causa metri ut patuit praecedens inducit hoc metrum [illegible] [illegible] [illegible] prima [illegible]

Dictio est pars minima

Tractatum secundum [illegible] capitulum [illegible] [illegible] quod dividitur in partes duas. In quarum prima describit dictionem. In secunda vero [illegible] declarationem descriptionis [illegible] ponit dictionem ad sillabam et est quod sillaba pars est dictionis [illegible] [illegible] dictionum posita [illegible] hoc est [illegible] dictionis [illegible] aliquando [illegible] [illegible] dicta [illegible] dictionum [illegible] sillaba non [illegible] aliquando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posita in explicatur [illegible] de a et hoc sillaba pars [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] igitur ad [illegible] [illegible] de [illegible] de parte [illegible] [illegible] est de dictione [illegible] [illegible] post sillabam eo quod posterior est [illegible] ex sillabis dictio constat [illegible] autem [illegible] ordine primo describit dictionem deinde [illegible] [illegible] partes orationis quae in [illegible] orationis [illegible] postea vero [illegible] [illegible] [illegible] describit [illegible] etiam [illegible] [illegible] [illegible] et illa [illegible] [illegible] in fine. [illegible] [illegible] vero dicit quae dictio [illegible] dictionum debeat iungi et quo ad faciendum [illegible] constructionem [illegible] est [illegible] ut [illegible] videtur tractare in suo loco demonstrabitur. Dictio [illegible] est pars orationis minima constructe id est in ordine posite pars orationis [illegible] [illegible] voce et sensu constituit orationem. Per hoc [illegible] [illegible] partes orationis removet [illegible] et sillabe [illegible] [illegible] sensu orationem constituit licet voce [illegible] cum ad vocem pertinet sillabe [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] una oratio [illegible] est pars alterius orationis [illegible] ad eius [illegible] addit minima [illegible] illa enim vox significativa minor est dictione [illegible] [illegible] minor est [illegible] [illegible] vero [illegible] aut una dictio [illegible] dicitur oratio [illegible] ex eo quod [illegible] dicit [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona oratio [illegible] [illegible] [illegible] dictionum [illegible] est [illegible] [illegible] orationem ex eo quod sensum orationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oratio [illegible] constituitur [illegible] addit in ordine [illegible] removet viciosam constructionem. Opponitur [illegible] est pars partis est pars totius sed sillaba est pars dictionis et dictio est pars orationis ergo sillaba est pars orationis. Quod non sequitur [illegible] partes orationis non dicuntur nisi que sensu et voce orationem constituunt sed nec illa regula cogit nos ad hoc sed potius tota vis illarum facienda est in relatione partis et totius et sillaba est pars dictionis et dictio [illegible] orationis non tamen inde sequitur [illegible] [illegible] est partes orationis sed [illegible] totius quod est oratio non tamen orationis quia hec [illegible] [illegible] in [illegible] concedi quod sillaba sit pars orationis sed non principalis immo secundaria. Partis [illegible] dicitur secundaria scilicet pars partis [illegible]. Illud [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] oratione [illegible] [illegible] scilicet alia dicitur oratio propter sensum non propter [illegible] ut lego et consimilia. Alia vero dicitur oratio propter sensum et propter [illegible] ut ea que constat ex dictionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est hec oratio [illegible] [illegible] [illegible] oratio [illegible]. Aliud illud [illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible] dictionum dici debet oratio sed illa [illegible] que aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in domo [illegible] [illegible] sit [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est oratio sed [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] oratio quia [illegible] [illegible] quandam accidentis et substantie [illegible] [illegible] oratio appellari [illegible] [illegible] [illegible] propter sensum solum [illegible] dicitur [illegible] [illegible] oratio ut lego sed propter solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Illud [illegible] sciendum est quod [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] est ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem alteri manifestaret. Propriam vero causam [illegible] [illegible] partis orationis

eius quod accidentia tractando designando demonstrabimus. Et vide quid significet examussim quod perfectam ponit in eodem tractatu amussis apud dicit plumbatum quod cementarii demittunt a summo usque deorsum ad faciendum seu ad comprehendendum equalitatem materie unde plumbatum appellatur alio nomine perpendiculum appendiculum sic dictum et est compositum amussis ex e et amussis quod est dubito unde dicitur amussis eo quod cementarius reddat certum et inde compositum adverbium examussim i. valde sine dubitatione. quia prepositio aut mutat sensum aut complet aut minuit, mutat ut impius, complet ut prepositio ex ut in examussim, minuit ut subtristis i. parum est tristis. Unde usus de libro Constructe in una sentencia dicto pars est Constructio scilicet et item secunda orationem partes hic. Sed contra: magister videtur esse superfluus quia prius etiam posuit dictionem inter sillabam et dictionem. Ubi dicendum quod hic ponit eo respectu ut declararet illam particulam diffinitionis prius positam minima pars, ideo dicit minima quantum ad totum intelligendum i. pars quantum ad sensum propter extenditur sillaba. prius autem posuit dictionem eandem ut minuat illa quatuor secundum tenorem spiritum etc. esse accidentia sillabe et non dictionis inquantum dictio est quod inquam sint, et in ic

Oratio est ordinatio dictionum

Tractatus iste in quo incipit agere de partibus orationis quis unum capitulum quod dividit in duas partes principales in quarum prima diffinit orationem in secunda vero de partibus orationis integrantibus et subiectivis quinque tamen partes orationis in generali pertinendo venitur etc. in ponendo modos fiendi unio et non principali intentionem quia de ea principali in libro septimo et decimo octavo libro est tractaturus. Circa autem hic ponat illam diffinitionem que hic tangit causam. Unde hic post hoc quia describendo dictionem fecerat mentionem de oratione et de scribendo descendendo nomen et verbum futurum est ne igitur ignotum videatur per ignotius descripsisse ostendit quid sit oratio. Dicit itaque: Et oratio est ordinatio dictionum etc. Et dicunt multi quod oratio hic stricte accipitur secundum perfectionem perfecta scilicet est. ita exponendo est descriptio. Oratio est ordinatio dictionum i. constans ex dictionibus ordinatis per quod sillabe removentur ut hec hoc totum est hec vox in domo et similes. addit demonstrans sententiam et quia hoc totum est imperfecta oratio. adiungitur congruam et perfectam i. perfectum sensum intellectum. Et fortasse posset hoc quod dicit congruam removere vicissim constructio. secundum sententiam sit intelligamus quod ait perfectam hac quo esse diffinitionem orationis generalis Secundum ergo hoc est perfecte que dividit in species ad modum generis ad differentiam secundum orationis imperfecte que per species non invenitur dividi. Sunt tamen qui dicunt quod priscianus describit generaliter orationem ut descriptio conveniat tam perfecte orationi quam imperfecte. Hoc itaque exponitur dictio in hoc quod ait demonstrans sententiam congruam et perfectam i. convenientem [illegible] hanc diffinitionem esse orationis generalis i. quinque generis quod est oratio. Et vide quod iste vocat in domo et non ideo dicit esse inter dictionem et orationem quod sunt neutrum quia minores sunt oratione maiores vero dictione. Vel est descriptio per divisionem facta hoc modo demonstrans sententiam congruam hoc ad imperfectam. perfectam hoc quod ad perfectam perfecta scilicet est imperfecta. Unde usus est oratio que plus dictione format. Dividit in species illas reliquas perfectas sensus datur sententia congrua plena per punctum, sed aliquis est

Nam oratio etiam dicitur

Removet dubium quoniam dictum est prius quod oratio est que componitur ex pluribus dictionibus quo dicet quidam etiam sola dictio potest facere orationem ex quo sola dictio potest facere perfectum sensum sicut hoc patet de verbis imperativi modi. Similiter in responsionibus ut quid est summum bonum in vita et dicitur honestas. hoc solvendo magister dicit quod sic non ex se dictio sola facit orationem sed quantum ex bonitate nostri intellectus. Unde quam ibi explicatur non sunt plures dictiones tamen implicantur. Unde iste idem est oratio dictio sola tamen plena perficit sententiam. Et hec vox in adiunctis perfert lege sic quod rogati Remus legit cum dicit dicam et facit esse etc.

Partes igitur orationis. Ista pars principalis capituli in qua magister venit ad partes orationis
ponens opiniones de eis. Et dividitur. Nam primo facit quod dictum est. Secundo aggreditur ad ponendos modos
fiendi ipsas partes orationis ex quibus deprehendi potest que sit distinctio et quot sunt quia inter eas eadem
iuxta veritatem. Et tertio specialiter ponit differentiam inter auctores et ipsos. Secunda ibi Agit non aliter.
Tertia ibi Patet autem. Prima adhuc sic dividi posset in tot quot ponit causas discrepantie
de numero partium orationis. Possi per hec post hanc vero interposita orationis descriptione Priscianus
ad dictionem de qua principaliter intendit. Sed quia de numero partium orationis est dissensio ponit inde diver-
sorum sententias deinde suam et eam rationibus confirmat. Ad maiorem vel evidentiam primo quid pars orationis sit
dicendum est. Pars ergo orationis sicut ipse Priscianus dicit in tractatu primo est vox indicans mentis conceptum.
Sed antequam istam descriptionem exponamus diversas de parte orationis sententias ponere necessarium duximus.
Dicunt ergo quamplures quod illa dictio est pars orationis sed plurium dictionum simul collectio. Tertii ergo sic de-
scribunt pars orationis est dictionum collectio in eadem diffinitione et in eisdem accidentibus convenientium ut
omnia nomina conveniunt in descriptione nominis et in accidentibus ut habent genera et casus et cetera similia.
Et sic omnium nominum collectio simul est illa pars orationis que est nomen ita scilicet quod illud nomen est illa
pars orationis. Secundum quod hoc nomen homo non est illa pars orationis sed de illa parte. Cum quod tamen videtur Priscianus
esse non describat dictionem hoc modo Dictio est pars minima orationis vel etiam hoc quod dictionem
dicit esse partem orationis quod sua superior non est. Sed qui tenent eam solvunt hoc dicentes illud
dictum esse de parte integrali. Cum enim dicit Priscianus quod dictio est pars orationis pars scilicet integralis
intelligitur non quod dictio aliqua sit hec pars orationis nomen vel alia. Sed contra iterum videtur plane
Priscianus esse cum dicit quod pars orationis est vox indicans mentis conceptum. Si enim hec esset suffi-
ciens descriptio ergo quia hec dictio homo est vox talis et ipsa est aliqua pars orationis scilicet vel hec
pars orationis nomen vel verbum vel alia. Ipsi tamen solvunt hoc dicentes quod vox hic est vocum collectio.
Illi vero aliter solvunt de partibus. Dicunt enim quod hoc ipsum scilicet pars orationis est equivocum ad dictionem
et collectionem vocum predictam. Unde ergo dicit Priscianus in titulo primo quod pars orationis est vox indicans
mentis conceptum ubi partem orationis appellat dictionem. Hic vero ubi dividit in partes orationis ut postea
demonstrabitur appellat partem orationis predictam vocum collectionem et est ibi secundum eos pars orationis nomen
collectivum. Nos vero dicimus quod omnis dictio est pars orationis sed ita quod hoc ipsum scilicet pars orationis nomen
complexivum est. Quid autem complexivum sit supius in de [illegible] agebatur. Dictum est et
quid etiam intersit inter nomen complexivum et collectivum. Dictum est itaque quod complexivum nomen
est quod singulariter id est sine additione articulari pronominis prolatum multis convenit stante veritate
illorum per se et omnibus simul. Hoc ergo ipsum quod est pars orationis complexivum nomen est. Quod hoc nomen
homo est hec pars orationis id est nomen. Et hoc nomen Socrates vel magister est hec eadem pars ita scilicet quod omnia
nomina simul accepta sunt hec pars orationis nomen. Et unum nomen per se acceptum potest veraciter
dici eadem pars ita scilicet quod et omnia simul accepta sunt hec pars orationis nomen et unum per se acce-
ptum potest veraciter dici illa eadem pars. Sed dicet aliquis dictiones sunt infinite sed
unaqueque dictio est pars orationis ergo infinite sunt partes orationis. Quod inde provenit quod multe et infinite
sunt dictiones una et eadem pars orationis ita scilicet quod unaquaque illarum per se accepta est illa pars orationis,
ergo infinite sunt partes orationis. Sed dicendum quod omnia nomina dicuntur una et eadem pars orationis ita scilicet
quod unumquodque illorum est illa pars. Nota quod hec pars orationis distinguitur ab aliis secundum suum modum
significandi. Est enim modus significandi nominis significare substantiam cum qualitate facit quod nomen sit
et dicatur una pars orationis. Nomen ergo ex illo modo significandi sit pars orationis sicut paulo post latius demonstrabitur
nomen esse una pars orationis. Omnia enim nomina habent illum modum significandi ita quod unumquodque illorum
acceptum per se. Unde est quod unumquodque nomen est illa pars orationis. Unde ergo quod appellativum
nomen est hec pars orationis et proprium nomen est eadem pars. Nec tamen idem proprium nomen et appellativum
ut Petrus homo proprium nomen et appellativum sunt idem licet sint eadem pars orationis. Esse namque
unam partem orationis non est idem esse sed potius eundem modum significandi habere. Secundum hoc ergo
exponenda est descriptio illa pars orationis est vox indicans mentis conceptum id est vox accepta ad significandum
aliquid vel consignificandum. Et ut ea que ad diversas sententias de numero partium attinent
expediamus dicimus partes orationis sunt tantum secundum dialeticos scilicet nomen et verbum. Et dicunt plures
quod dialetici ita large accipiunt nomen ut pronomen etiam et adverbia contineat. Verbum quoque sic

No.

accipitur large ut contineat propria et ideo dicit Priscianus. Sola nomina et verba secundum dialecticos significativa, alias vero huiusmodi sunt prepositiones et coniunctiones consignificativa quia per se prolate nullum intellectum constituunt sed aliis adiuncte. Has ergo dialectici non dicunt partes orationis esse sed col ligamenta partium eo quod coniungunt dictiones inter se. Verbis tamen melius dici posse videtur quod dialectici semper absoluta in arte logica ponunt principia seu principalia, unde ergo dicunt duas esse tantum partes orationis scilicet nomen et verbum accipientes absolute partes orationis. Ille vero dicuntur absolute esse partes que per se iuncte sunt ut ex eis fiat oratio et que per se orationem complent, ita etiam quod cetere vero ut pronomen et adverbium vel [illegible] iuncte sunt sed propter nomen et verbum. Unde tamen in contextu orationis ponuntur et ibi significant aliquid ut consignificant ideo partes orationis dicuntur sed non absolute sicut dictum est. Sic ergo dicunt quod non partes orationis secundum dialecticos non tamen ideo septem sunt simpliciter. Vel etiam concedatur quod non sunt nisi due partes orationis scilicet nomen et verbum sed hoc absolute dicitur. Concedimus tamen quod septe sunt sunt nisi due partes orationis scilicet nomen et verbum sed prepositio est pars orationis, ergo prepositio est nomen vel verbum. Non provenit. Hoc autem ideo est quod in prima propositione pars orationis absolute capitur ut expositum est, in assumptione vero accipitur pars orationis non absolute ideo quod non provenit. Gratia [illegible] vide quod Priscianus dicit quod dialectici alias partes a nomine et verbo appellant syncategoremata. Hoc est consignificativa et est nomen compositum ex syn quod idem est apud grecos quod apud nos simul et cathegoria quod predicatio interpretatur vel significatio.

Secundum stoicos vero quinque

Priscianus quod secundum stoicos quinque sunt partes orationis adiungit postea et coniunctio. Unde ergo quod nomen appellabant scilicet nomen appellativum proprium sive articulum. Unam partem orationis appellativum vero nomen quod dixerunt solummodo proprium nomen et hoc dicebant esse partem orationis. Participium namque dicebant coniunctum sub verbo et eandem partem esse appellatum vel verbum participiale vel casuale. Articulum et pronomen eandem partem esse dicebant quam appellant illam partem articulum et que vero sunt pronomina appellabant finitos articulos eo quod ex demonstratione et relatione finite sunt. Unde hic que vero sunt articuli apud eos dicebant articulos infinitos eo quod non sunt demonstrative vel relative sed infinite quamvis relationem faciunt quod patebit paulopost ubi de articulis latinis tractabitur. Fuerunt tamen quidam illorum qui illam partem dicunt pronomen illos qui vero sunt articuli apud eos articularia pronomina vocantes prepositiones quas ponebant subiunctioni dicentes esse eandem partem orationis ita scilicet quod prepositiones dicebant prepositivam coniunctionem. Sed quia Priscianus mentionem facit hic de articulo [illegible] est videre quid est articulus et quare sic dicitur. Item quare quidam articuli prepositivi et quare subiunctivi. Ulterius que dictiones videntur esse articuli apud nos et quare non sunt articuli. Articulus ergo apud grecos pars orationis est que sedaminis notitia [illegible] significat sed solum consignificat relationem. Primo enim apud grecos articulus relativus est, propter enim artas articulae [illegible] vero id est quod copulate inde dicitur articulus eo quod refert et per relationem preterita dictam quodammodo copulat immo et orationem copulat orationi per relationem. Dicunt etiam plures quod quia articuli dicuntur minimi artus in compositione corporis alias in comparatione. Ideo per similitudinem quandam apud grecos dicitur quedam pars orationis articulus quod minima est omnium aliarum partium. Vel quia pauci sunt apud grecos articuli vel quia insolubiles sunt. Vel ex paucis litteris constant. Vel namque et ob simul articuli vel quia ad articulos dicuntur nervi qui veniunt in corpore et coniungunt. Articuli autem alii sunt prepositivi alii subiunctivi. Quod autem articulus aliquis sit relativus quidam tamen articuli ex officio quodam dicuntur prepositivi eo scilicet quod in declinatione preponuntur. Vel dicuntur prepositivi eo scilicet quod in declinatione preponuntur nominibus ad discernendum genera et casus sicut hic et hec et hoc apud nos ut ibi significant relationem sed solum generum et casuum distinctionem licet ideo

articuli in constructionibus relative ponantur. Subiunctivi vero articuli dicuntur apud grecos quibus semper
sibi iunctive utuntur. Et oratio quidam prepositivus articulus est o os vero subiunctivus. Et ideo quidam
articuli prepositivi dicuntur quia licet omnis articulus eo quod relativus est post ponitur in constructione subiunctive
in quodam tamen articulus est qui primam facit relationem et secundam cognitionem ut o. Alius vero qui facit
secundam relationem et tertiam cognitionem sicut enim apud nos Virgilius scripsit bucolica qui georgica idem
eneida et iste facit primam relationem idem secundam. Ita quod et greci dicunt Virgilius scripsit bucolica o Virgilius
georgica os Virgilius eneida ita ut o ibi primam relationem faciat os vero secundam. Cum igitur articulus
prime relationis preponitur etiam in constructione articulo relationis secunde ideo prepositivus vocatur articulus
qui vero prepositivo subiungitur subiunctivus appellatus est. Est igitur o prepositivus articulus ut hic est
prepositiva dictio immo subiunctiva cui refertur sed dicitur prepositivus articulus respectu alterius articuli cui prepo-
nitur subiunctivus articulus respectu illius cui subiungitur. Pronomina vero hic et hec et hoc
ponuntur in declinatione ad distinguenda genera et casus sicut quidam articuli apud grecos unde videntur esse arti-
culi non sunt. Omnis enim articulus relative ponitur in constructione et unumquodque demonstrative hic vero et hec
et hoc in constructione ponuntur secundum ut non ergo sunt articuli sed pronomina. Sed quia in declinatione
vicem articulorum obtinent unde etiam articularia pronomina dicuntur. Qui etiam articulus fa-
tale posset videri quia id valet quod alios apud grecos quod compositum ex o prepositivo articulo
et alios pronomine. Cum ergo alios interpretatur qui ex ipsa interpretatione qui posset facile videri
prepositivus articulus presertim cum relative ponatur sicut et ipse articulus. Sed qui non solum pro articulo
ponitur sed pro composito ex articulo et pronomine. Tum etiam quia est secundum pro articulo o facere non
potest et ideo non est articulus. Et quod qui valet quantum os tis quod compositum ex os scilicet subiunctivo articulo
et nomine infinito scilicet tis. Unde ex ipsa interpretatione id articulus videtur esse presertim cum secundam ponat relationem
[illegible] qui non solum quod pro articulo subiunctivo ponitur sed etiam pro composito ex os
et nomine infinito tis. Ideo non est articulus presertim cum secundam sit in constructione quod articulus
non facit. **Quidam autem nomen dicebant** Ponit aliam opinionem de nume-
ro partium orationis. Unde pe. he. Et aut precedat vero quidam dixerunt novem partes orationis esse
separantes appellativum id est nomen appellativum a nomine quod dicebant unum esse proprium nomen ut pro-
prium nomen dicebant partem unam esse appellativum aliam. Reliquas septem sillabicant unum participium
pronomen articulum adverbium prepositionem coniunctionem interiectionem neque inter alias partes non connumerabant.
Alii vero scilicet stoici dicebant esse partes orationis decem verbum scilicet infinitum unam partem esse dicebant
ceteras vero alias ut ita invenirent proprium nomen appellativum verbum quod non est infinitum verbum finitum
participium pronomen articulum adverbium coniunctionem prepositionem. Alii vero dixerunt partes orationis esse undecim
de pronomine quod supinus parte una posuimus duas etiam facientes unam enim partem dice-
bant esse pronomina que non possunt articulis adiungi ut hic et hec et hoc. Cetera vero pronomina
aliam partem esse dicebant. Alii etiam fecerunt duodecim partes orationis de quo duas
partes fecerunt ceteri tres facientes partes. Dicebant enim quod proprium nomen erat una pars appella-
tivum nomen corporale altera. Nomen incorporale est hoc tertium incorporale quod appellabant
vocabulum tria. Alii quod dixerunt tredecim esse partes orationis duodecim partibus aliarum
quas distinximus addentes interiectionem quasi unam partem esse quam in stoici sub adverbio
posuerunt. Quia tot quidem de numero partium orationis fuerunt sententie. Et vero hanc literam perstrans
distinguimus. Distinguit diversos significandi modos quos habent vocabula et iuxta quas di-
stincte sunt partes orationis. **Igitur non aliter prius distinguitur** Hic incipit agere
de ponendis modis significandi partium orationis. Unde patet ratio huius effectus sermo parti-
onis secundum ordinem. Et posset sub divisione secundum numerum partium orationis diffinire modis significandi
hic tradit per ordinem. Dicit ergo primo quod proprium est nominis significare substantiam cum
qualitate [illegible] a nomine quia [illegible] natura est [illegible] quod significat
substantiam. Videas ergo que sit causa inventionis nominis primo demonstrabimus. Deinde quid sit
substantiam et qualitatem significare. Ad ultimum que voca quot habent diversa nomina [illegible]
Causa inventionis est hec. Cum omnia prefata oratione dicatur circa aliquid. Fuit ergo necesse

aliqua vocem invenit ad desiciendum de quo esset sive aliam ad discernendum quid de quo dicat
unde inventum est nomen effuit. hoc vero verbum nomen ad discernendum de quo est sive ultimum vero ad dis
cernendum quid dicitur de eo et ut de significacione dicamus dicunt quidam quod omne
nomen significat substanciam et qualitatem volentes hoc ex priciani sua probare qui dicit Est nomen
est proprium significare substanciam et qualitatem Sed opponunt tamen illud aristotiles loquens de nominibus
inquit Singulum eorum que sine complexione dicuntur aut significat substanciam ut homo aut qualitatem
ut album Si ergo vellet quod omne nomen significaret substanciam et qualitatem non posuisset
quasi opposita media in ea divisione significare substanciam et significare qualitatem Ad
hoc solvunt dicentes aristotilem intellexisse ibi substanciam illud principium seu primum genus rerum
quod per se existit Cum vero dicitur sit seu dicatur quod omne nomen significat substanciam et qualitatem
sic intelligunt seu intelligit quod omne nomen significat substanciam hoc est rem quamque ut subs[i]
stentem vel substantem id est ut suscipientem formam et preter hoc qualitatem id est formam que
rem ipsam facit esse ut hoc hoc nomen significat rem que est homo pro subiecto et humanitatem
pro forma Hoc nomen rursus albedo significat rem pro substancia que est albedo et facit album
sive albedinitatem ut fingamus vocabulum pro forma et hoc in ceteris nominibus dicunt
Hoc autem est id quod plerique dicunt scilicet quod omne nomen significat id quod est et id quo est ut homo
hoc nomen significat id quod est id est rem que est homo et illud quo est id est humanitatem qua
est homo quia homo ab humanitate est homo Opponunt illud de quibusdam nominibus scilicet quis omnis nullus
vel quid scilicet substanciam et qualitatem significent Dicunt ergo quidam eorum quod quis et
nullus et omnis diversis adiunctis diversas substancias significant et qualitates diversas ut si
dicatur omnis homo omnis significat eandem substanciam et qualitatem quam homo et cetera de ceteris
Dixerunt tamen plerique eorum quod omnis et nullus significant eandem rem pro substancia quamquam tamen ut dicunt
est collectivus. quamquam distributivus id est distributionem et collectionem pro qualitate Hoc enim nomina
quamquam collectionem quamquam distributionem significant Quis vero dicunt istos pro forma infinitatem
significat eo quod infinite significat Quidam tamen satis ridiculose dixerunt quod omnis significat
formam que debet dici omnitas fingentes nomen ad similitudinem eius quod est humanitas
De hoc autem nomine quod est nichil dixerunt quod significat rem que non est pro substancia
nichilitatem pro forma et cetera Alii vero aliter solvunt de significacione vocabulorum
Dicunt enim quod nomina que significant substancias ut homo et huiusmodi alia vel sunt ea que
insunt substanciis ut albedo et similia vel quedam animi figmenta ut hircocervus vel chimera vel
significant modos loquendi de rebus ut omnis et huiusmodi talia que dyaletici apellant signa Sed
homo significat substanciam ita eam significat quod qualitatem ita eam determinant vel qualem ut hoc nomen
homo rationalitatem et mortalitatem circa subiectam determinat vel propriam ut hoc nomen sorates vel
plato qualitatem eius nomine quam sicto nomine apellat Boethius in commento platonitatem
vel socratitatem ut si nomina fictorum significant substanciam et qualitatem illius quod dicto duo significant
vel quod sint equivoca Illa vero que significant ea que insunt substanciis vel solam qualitatem
ut albedo significat vel quantitatem vel aliquod aliorum accidentium Unde quod nomina
que significant substancias aliud significant et aliud nominant quia hoc nomen homo singulos
homines nominat sed tamen universale quoddam consignificat Sed illa vero nomina significant
ea que insunt substanciis aut significant ea in sua essencia ut albedo et hec nominant
sunt accidencia Tale vero nomina figmenta animi significat ut substanciam significat in quibus
qualitatem sed figmentum animi et significat et nominant Illa quoque nomina que modos loquendi
significant nec substanciam sunt nec qualitatem ut aliquid nominant Est igitur istorum sentencia quod non omne
nomen significat substanciam et qualitatem sed sola nomina substanciarum hoc autem sic determinato est Et
opponitur eis de nominibus verborum quid enim significant huiusmodi sunt hec nomina nomen et verbum

et similia. Sed qui hanc sententiam tenuerunt dicunt vocem esse aeream ideoque corpus et sic
substantiam dicunt. Itaque quod ista vox nomen sit substantiam scilicet nominat et qualitatem que est per eius inflexionem.
Opponitur eis iterum de nominibus universalibus que sunt genus et species et similia. Sed
dicunt quod hec nomina reperta fuerunt primus ad denominandas substantias et consignificandas quasdam qualita
tes earum ut hoc nomen genus primo significavit substantiam et habuit qualitatem eius scilicet principium ge
neralitatem sive per divisibilitatem de pluribus differentibus specie in eo quod quid est. Et quia de illis
que vocabula nominant mentio facta est, sciendum est quod vocabula quedam seipsa nominant ut nomen
dicitur hoc est nomen hic cum non de homine loquimur sed potius de hoc nomine hoc et hec
appellabant antiqui male impositum quod quid sit ut intelligas male impositum est vox reputans
seipsum i. posita ad loquendum de seipsa et dicitur male impositum quia si ita contingeret reputat
nomen suum i. vocem que quod ita procedit ut inde fiat nomen ex voce itaque fit nomen per
impositionem quod inde potest videri quia blictrix vox est et non dicitur nomen est. Sed si aliquis vel
imponat nomen erit. Dicunt ergo qui tenent hanc sententiam quod non omne nomen significat
substantiam et qualitatem. Sed rursum opponitur eis quod Priscianus debuit talem proprietatem nominis
ponere que dividit illud ab omnibus partibus orationis quod ipsi negant. Sed item que diceret
licet illos bene divisisse qui diviserunt nomen in tres partes scilicet in proprium nomen et in appel
latium et vocabulum. Ut eos bene [illegible] qui nomen [illegible] pronomen et adiuvant quia
pro una parte non nomine representantes ad quod dividendum sufficit [illegible] licet non
conveniat omni nomini. Sunt vero alii qui aliam rursus de significationibus nominis pro
suis tenent sententiam qui hii asserunt quod omne nomen significat substantiam vel qualitatem vel tamen quod
omne nomen debeat significare id quod est substantia. Dicunt ergo quod nomina primo propter substantias
sunt reperta qui enim primo nomina imposuit ad loquendum ea de substantiis invenit. Illa
itaque nomina substantiam significant et qualitatem hoc est illud quod est substantia in ita communi vel propria
hoc enim est nomina qualitatem significare iuxta illud Donati qualitas nominis in qua est
bipertita est. Aut enim unius nomen est et proprium dicitur aut multorum que est et appellativum dicitur.
Nichil ergo aliud est qualitatem significari a nominibus nisi quod communiter vel proprie significat i. in
communi vel in propria. Et hoc quod dictum est secundum ea nomina que primo reperta sunt et ut
dictum est propter substantias. Sed dilatata est postea locutio ita scilicet ut non solum de substantiis
verum etiam de rebus ceteris vellent homines loqui imposuerunt itaque accidentibus nomina quibus de illis
accidentibus sed ita ut communiter significarent accidentia illa in modo substantie significarent
aliquid sine tempore et in casuali inflexione communiter vel proprie vel quasi communiter vel proprie. Sed
in natura communi vel propria vel in ita communi vel propria. Eo modo quod est substantiam significare sive
sive vero large accipiunt ita ut etiam conveniat hoc quod dicimus consignificare. Sig
..rum et nullus et huiusmodi nomina nichil significant sed tamen consignificant ut alius consignificat
nomen vero et ita quod sine tempore et in casuali inflexione et quasi communiter vel enim que plura
... designat sed quasi aliquid communiter significaret plura complectitur ideoque non communiter sed quasi
communiter significare dicitur. Hoc vero tenent omnia nomina ut quis et nichil et figmentorum
nomina ut hircocervus chimera ita scilicet quod nichil possit obici contra. Proprium est verbi actionem
Hic accedit ad verbi proprietatem verbi per se. Hec sunt que primo reperta sunt propter actiones
et passiones reperta sunt ut saltem designarent de substantia quid ageret vel pateretur.
Reperta sunt itaque verba ad significandum quod de aliis dicitur et primo propter actionem
et passionem ut dictum est quemadmodum et nomina primo reperta sunt propter substantias
placuit vero postea hominibus loquutionem extendere ut non solum actiones vel passiones de
substantia vellent dicere verum etiam accidentia cetera licet de ipsa predicare. Reperta sunt
itaque verba ut vel qualitates vel cetera accidentia significarent. Sed horum postea verborum primus
repertor secutus est positionem ut communis verbum aliquod significet qualitatem ut albet

modum tamen actionis vel passionis significat. i. cum tempore in verbali terminatione et ut dialectici dicunt
Quare ergo nomen significat substantiam et qualitatem non quia omne nomen significet illud quod est substantia
sed quia omne nomen vel illud quod est substantia significat vel aliquid modo substantiae in rationibus quam
vel per se [illegible] Similiter omne verbum significat actionem vel passionem. non quia omne verbum significet illud
quod est actio vel passio. sed quia omne verbum vel illud quod est actio vel passio significat
vel aliquid aliud modo actionis vel passionis i. cum tempore in terminatione verbali et ut dialectici dicunt
Hanc vero significationem nominis et verbi [illegible] ad plus prosequendam ut potest artis grammaticae specie
tali accommodata indicabimus Cum igitur proprium nominis et appellativi et vocabuli [illegible] quae sunt
modus significandi videlicet ut substantiam et qualitatem significet sic multipliciter expositum est. inde est
quod illa tria a Prisciano una esse partes orationis voluerunt Addit etiam quod proprium est verbi actionem
vel passionem sive utrumque significare quod dicit propter quaedam verba ut est osculor Et
quin hoc sunt infinita verba sicut et alia. inde est quod ea sunt una pars orationis Sed quis
dicat Cum omne verbum vel aliud in actione vel passione est et tamen illos qui dicunt quod et
illud quod verbo significatur est actio vel passio Opponuntur de absolutis verbis ut est
rubet et pallet quae nec actionem nec passionem significant sed solvunt hoc dicentes quod sim-
passionem intransitivam Opponunt iterum illis de huiusmodi verbis vivo et dormio et
similibus quae nec actionem nec passionem significant quia vivere et dormire non est aliquid
agere vel pati Sed dicunt quod istud verbum agere quandoque ponitur absolute et tunc est generalissimum
et continet omnia quae possunt respondere ad hanc interrogationem quid agit Aliquando vero ponitur
transitive ut legere et huiusmodi plus ergo continet cum est absolutum quam cum est
transitivum Dicunt itaque quod hoc verbum vivo significat agere i. aliquid quod potest respondere
ad quid agit. et est non agere absolutum est et large accipitur Et cum dicitur quod vivere
non est aliquid agere ibi agere transitivum est et stricte accipitur unde quia non licet concludere quod
vivo non significet agere sed posset concludi ergo vivo non significat aliquid agere et est
[illegible] de totis absolutis verbis et neutris dicunt Sed rursus illis opponunt de ver-
bo sum quod nec actionem nec passionem videtur significare specialiter cum Priscianus dicat
quod verbum substantivum est et substantiam significat Sed cum diversi diversa de substantivi verbi
significatione sentiant nos etiam singulorum partes sumas et ad ultimum nos disponemus Dicunt
ergo quidam quod sum significat ex prima sua inventione quandam absolutam actionem quae est
huiusmodi sum i. sum res permanendo. significat itaque secundum istos actionem talem secundum
sua inventione significat actionem. sed inde translatum est ad significandum substantiam inaequaliter i. ex prima
sua inventione significat actionem. sed ex translatione substantiam Alii dicunt quod sum significat
generaliter omnem actionem et passionem ut cum dicitur a [illegible] sum fortasse dicat se tamen
de. fortasse bibere vel quodlibet aliud quod non potest significari Et dicunt etiam quod cum aliquis
dicit deus est fortasse innuit quod potest dicere quod deus est currens vel aliquid aliud huiusmodi
simplex. immo cum eius opponitur deo est vel aliquid huiusmodi statim continet quod est. illud
aristotelis fortasse postponentes quod est quandoque simpliciter praedicatur quandoque tertium est adiacens. sed
quia plane insaniunt tales responsio dicendum est Sunt etiam alii qui dicunt quod sum est
actionem quamlibet vel passionem. non ex se sed ex adiuncto participio ut cum dicitur sum
legens hic significat actionem eandem quam lego. cum vero dicitur sum lectus hic significat
passionem eandem quam legor et sic ex diversis adiunctis diversas actiones significat vel
passiones Alii dicunt iterum quod sum significat actionem talem scilicet inhaerentiam praedicati et
subiecti. sed hoc tunc fit cum est tertium adiacens Illi vero opponunt eis de verbis vel huiusmodi
sunt vapulo et vapulor Dicunt quod significat passionem duobus modis. absolute ut vapulo
fortes. et transitive ut vapulo ab isto Nos vero facile solvimus omnia predicta non cum

-stinguit quod omne verbum significat id quod est actio vel passio sed quicquid aliud significet modo
vel actionis vel passionis significat sicut supra expositum est. Cum autem de significatione verbi substantivi
aliter sentiunt quam ceteri necessarium duximus nostram super hoc ponere sententiam. In prima parte istius
illius scilicet quare verbum substantivum magis sit copulativum quam cetera verba solutio implicatur [?] vel
erit in plurali [?]. Nos ergo dicendum quod non sunt decem prima genera rerum scilicet substantia quantitas
qualitas et cetera. quamvis cetera omnia in idem actu sunt cum substantia. Socratis enim et albedo so-
cratis idem actu sunt. non dico quod idem sunt. sed illud dico quod idem sunt actu quamvis quantum ad
esse actu non differunt. quid enim aliud est albedinem socratis esse actu quam socratem album.
Substantia itaque unitiva est accidentium. Omnia namque in se accidentia recipit et copulat sibi et
unit. Genus vero substantia et omnia que in ea sunt idem sunt actu verum tamen distinguit ea et
distinguit ut substantiam scilicet intelligat per se et accidentia per se. Receptivum est itaque nomen ad signi-
ficandum eo scilicet modo quo ratione perceditur [?] et ipsa ab accidentibus distinguit. Hoc autem est quod nomen
substantia cum nomen substantia dicitur absolute [?]. res vero ut in sermone est sic absoluta est sic
apta est substantie. hoc est sic apta est substantias recipere vel ut nomen substantia est. Aliud ergo nomen substantia
sic significat substantiam ut sine accidentibus intelligatur. hoc est separando eam et distinguendo ab accidentibus
[illegible]. Unde quia substantia generalissimum dicitur significare tam in generibus et speciebus semper quam [illegible] distincto
esse. Sed quoniam substantia sic unit sibi accidentia et recipit ut idem actu sint. Receptivum est etiam nomen
quod significaret substantiam confuse hoc est non distinguendo ab accidentibus sed ut substantia cum suis acci-
dentibus unum actu est. hoc autem nomen est ens. substantia enim non sic est ut sine accidentibus intelligatur
immo sic est ut accidentibus informatur. ideoque competenter attributum est ei hoc nomen ens secundum
hoc quod accidentia recipit in se. Dicimus itaque quod ens significat illud idem quod substantia sed aliter
quam substantia significat distinguendo. ens vero confuse sic dictum est. Unde species entis vel aliud signi-
ficat quam substantiam quia ei datum est ei secundum hoc quod accidentia recipit in se. inde est quod hoc
nomen ens sufficiunt ad denominanda accidentia sicut licet solam substantiam significet. velud non
dicitur albedo est ens. sicut enim [illegible] in specie [?] sola ipsa est. accidens vero inest. Diximus ergo
substantia est unitiva omnium rerum aliarum accidentia namque unit sibi et copulat. unde est quod sicut eo copu-
lativum est eo scilicet quod substantiam que sibi unit cetera et copulat significet. Et de significatione substantivi
verbi quantum videtur nobis satis dictum est. Verbum enim substantivum non illud quod est actio sed
solam substantiam significat. Recte tamen actio non dicitur significare quia licet significet substantiam non
tamen actionem significat ut determinatum est. Quod vero sententiam de verbis vocativis loco suo
explicabimus. Hoc tamen ad presens dicere possumus quod verbum vocativum significat quidem substantiam sed aliter
quam substantivum. nam substantivum verbum significat substantiam eo modo quo est copulativa et unitiva alia-
rum .i. ceterarum [?] in se. Verbum vero vocativum significat substantiam prout est copulativa vocabulorum sibi. unde
est quod substantivum et vocativum verbum copulativa sunt. Dicit itaque priscianus quod proprium est verbi significare
actionem vel passionem sive utrumque. sed quia est quedam alia nova ut ceteris addit non modos et
formas et tempora. Videndum est ergo quod modus duobus modis dicitur tum secundum rem tum secundum
vocem. Modus vero secundum rem affectus est animi circa actionem vel passionem qui affectus sunt
quatuor scilicet affectus indicandi imperandi optandi coniungendi. Modus secundum vocem est certe [?]
certa varia [?] [illegible] diversas personas et tempora et unios [?] eundem affectum animi designantium.
Unde ergo quod ad affectum animi sentiendum significandos reperte sunt huiusmodi vocum collectiones
que dicuntur modi secundum vocem. Ideo autem diximus sentiendum quod principaliter sunt actione vel
passione. lego namque primo loco actum legendi significat sentiendum indicatum. quoniam vero
quatuor sunt tantum affectus animi quibus tamen modi dicuntur esse secundum vocem. Infinitivus namque modus
improprie dicitur cum nullum affectum animi significet. sed tamen modus eo scilicet quod ceteri modi
resolvuntur in ipsum. quid enim aliud est lego nisi quod legere me indico. similiter cum dico lege
impero te legere. et hoc idem in ceteris evenit seu [?] evenit. Forme est vero tum secundum

rem tamen secundum vocem dicuntur quod ut intelligatur oportet ut modos significandi actionem vel
passionem premittamus. Significationum ergo quedam actiones sunt ut dicam, estimationum meditationem
ut lectio. quedam inchoationem ut legisco. quedam frequentationem ut lectito et similia, quedam desiderium
ut viso. Hec igitur significationes dicta actionem vel passionem dicuntur fore secundum rem in
significatione, forme vero secundum vocem dicuntur terminationes que predicta designant ut vio et sto.
so et to et huiusmodi. Verbum itaque significat actionem vel passionem cum utraque forma i. cum
forma secundum vocem et cum forma secundum rem, quia eius predictas terminationes et secundum significationes
predictas. Rursus et tempus consignificat verbum quia significat aliquid fieri aut in presenti ut lego, aut
in preterito ut legi, aut in futuro ut legam. Itaque per significationem cum modis et formis et
temporibus removet varia nomina sed quia hoc tantum participium cum omnibus eius non habeat modos
secundum vocem cum his modis secundum rem ex adiuncto vel ex additione verbi sumit ut cum dicit [illegible]
sed lectus esto. Ideo ad removendum participium addit sine casu.

Proprium est pronominis

Addit quod constructionem quod sit proprium pronominis ut sic conveniat duas partes orationis esse. Proprium est
pronominis poni pro nomine proprio. Sed queritur cum sepe referatur pronomen ad appellativum
nomen, cur dicatur poni pro nomine proprio magis quam pro appellativo cum etiam ad appellativum sepe referatur
ut cum dicitur homo currit et idem disputat. Ut hoc manifestum fiat quamvis ponatur pronomen pro appellativo
nomine licet referatur ad ipsum. Dicendum est quod appellativum nomen cum significatione quamvis qualitatem
et cum hoc officium scilicet ut ostendat de qua specie rerum vel genere sit id de quo est sermo. Proprium
vero illud ostendat. Facit ergo ut significatione vel officio ponitur pro nomine appellativo. Nomen
vero proprium substantiam significat qualitatem et est eius officium ostendere illud de quo est sermo separando
ab omnibus aliis. Quamvis hoc non faciat sepe equivocatione impediente. Pronomen vero cum significet
proprium nomen non habeat eius tamen officium habet i. determinare et separatim ab omnibus aliis ostendere de quo
sermo est, cum ergo refertur ad appellativum nomen non tamen pro ipso ponitur sic dictum est
est. Sed pro nomine proprio ponitur hoc est ad complendum officium quod facit proprium nomen
ponitur et ideo proprium pronominis esse dicit poni pro nomine proprio. Sed quia quedam nomina appellativa
antonomasice i. per excellentiam pro nomine proprio ponuntur ut urbs pro Roma. Certo addit
constructionem quod preter hoc proprium est pronominis certas significare personas hoc est determinate certam substantiam
utrum ipsa de se loquatur an aliquis ad eam vel de ea quod non facit appellativum nomen positum pro
proprio. Sed opponitur quod cum pronomen refertur ad appellativum nomen non significat determinate
nec nomen ad quod refertur. Et dicendum quod illud determinate significat quod nomen ad quod
refertur. Et hoc est proprium pronominis facere. Immo cum dicatur homo legit idem disputat pronomen
quod refertur ad certitudinem persone rem vult facere. Illud quod videndum est quod pro
nomen dualiter de causis loco proprii nominis ponitur pro necessitate in prima et in secunda
persona quia omne nomen tertie persone est et pro convenientia tamen dicta magis Socrates
quam dici posset et Socrates disputat. Tamen convenientius est dicere et ipse disputat ut determinet
de eadem Socrate dictum esse. Sed aut hoc inferat constructionem quam maximus [illegible] quis non esse pronomen
[illegible] est [illegible] Donatus quis et qualis et quantus putavit esse pronomina et quia
variare constructionem dicit non esse pronomina sed nomina. Donatus itaque illud respicit
quod formas eorum sequitur nomina dicit etiam nomine ex quantitate datum est vel
ex [illegible] ut hoc nomen quod datum est ab equalitate hoc nomen Plato aqualitate [illegible]
ficto nomine ut Boetius dicit in commento platonitas appellari potest. Cognovit
quod quis cum interrogativum sit substantiam significat et quia qualitas sive quis sive quid
certificat rem et determinat. Quis vero cum interrogativum est confuse et indeterminate
significat. Concludit quod quis non qualitatem sed substantiam sine qualitate significat hoc
inquit proprium est pronominis. Itaque quis pronomine est. Preterea inquit cum quis ponatur
interrogative omnia comprehendit nomina que ad ipsum pertinent reddenda et quodammodo pro
eis ponitur. Cum enim quibus quis hoc fecit idem est ac si queratur utrum Socrates
fecit illud vel Plato vel quis alius. Et cum inquit proprium est pronominis proprie pro

pro ppro poni nomie id circo quis pronomie est et hac sola de ca
non significationis racion putauit qualis et quantus et cetera huiusmodi
esse pronomina [Vbi] Cum sit relatiuo demacio parti semper adherens
huic super hijs specialia quedam Pertractare libet que causa iubet quos
tangi Nomina que pronominibus per proprietates dictas cognata fuerant pro-
nomina condam credita sit q dabo super hijs ob quas rones cuius cum aspi-
bus fuerant pronomina dicta prima fuit racio q vti pronomina sit quis pro
quocunque potest ignoto nomine poni Altera q sicut substancia nulla est
certa forma notat p pronomina sic neque p quis Tercia q flexura
datur pronomini ipsi Ac alijs septem que sunt pronomina dicta hac
sola causa q declinatur et illa Priscianus rem aliorum respexit et
quamuis enim quis substanciam sine qualitate significet quia tamen substanciamque
inquit infinite significat non tamen putari debet pronomine quia esse finite
substanciam significare preterea inquit quamuis qualitas rem determinat
nichil tamen infinite certificat significando quis vero sicut infinite
substanciam sic ita est infinite qualitatem significat Quis vero interrogatiue
positum innuit nos ad quamlibet substanciam qualibet communi qualitate vel
propria determinandam propter quas nomen receptum est sit enim infinite substanciam
et qualitatem non ergo potest dici pronomine Preterea sciendum licet quis
positum interrogatiue apprehendit quodam modo omnia nomina que ad
cuius interrogacionem possunt respondere pro nullo tamen proprio nomine potest
poni quod omne pronomen est facere Ideo est quis non est pronomen
Alia vero qualis quanta et cetera huiusmodi substanciam non significant sed
vel qualitatem qualem vel quantitatem vel aliquid aliud huiusmodi ideo
est non sunt pronomina nichil enim nisi substanciam pronomen significat Sub-
aliis ergo inspexit priscianus et quos ille secutus est ideo est illi acqui-
escendum est vide ergo q quis pronomine proprium est modum suum signi-
ficandi qui alij nulli conuenit inde conuincit priscianus pronomen parte vnam
orationis esse De quis aut nota versus quare sit nomen Ideo quis
dicendum Alii pronomine et quis non est par imo contraria semper
quippe semper debet pronomen proprij loco poni Nominis et semper
finitas significare personas et que pronomine significat est substancia
propria aut et specialis Sed quis ut proprij vice accipit nec quicquam
finitum notat et substancia semper infinita potest inquit et qualis ergo
quis nequit esse pronomine nam vetat impar significatio nec de-
clinandi paritas hic huic conferre valet cum significato sola
tat pronominis ipsa Nam quid absurdum sit est ut non dubitetur
Nomina sint quecumque numeralia debeant aut vnus cum reliquis figu-
racionem inducebat ad hoc q quis debeat dici pronomen videlicet
similitudo declinacionis quod priscianus destruit dicens q non est
similitudo declinacionis sed significatio dictionis inspicienda est ad
hoc ut reponatur ad certam partem orationis Sine enim dubio vola
numeralia nomina sunt vnus aut et alter et solus que etiam
sunt numeralia deberent pronomina propter similitudinem declinacionis
quo dicto nichil est stulcius etc.

Tunc ibi et cum de proprietate | Magister intendit explicare
ablatiuum primum orationis modo

significandi et primo continuatio[n]em inmuens addit q[uod] proprium adverbii est poni cum v[er]bo i[d est] ei adiacere ut determinat modum agendi vel paciendi s[ecundu]m quomodo dicit adv[er]bium non habere certam significationem sine ut hodie tempus significat sed illud s[ecundu]m se adplura verba ut ad legit et ad currit et similia et ideo certum est cuius actionis modus sit vel passionis et hoc est quare dixit adv[er]bium non habere certam significationem sine verbo et q[uonia]m hoc s[ecundu]m adv[er]bium sit proprium q[uod] alii non convenit ideo est una pars orationis per se imponi aut magister differentiam inter adv[er]bium et prepositionem quia adv[er]bium sine casu potest et potest induci preponi et postponi ubi q[uo]d preponi quod

Proprium autem est prepositionis Hic ondit idem de prepositione et dicit q[uod] prepositionis proprium est separatim id est per appositionem preponi casualibus sed coniunctim i[d est] per compositionem tam cum habentibus casus quam cum non habentibus ut induco pro consul sicut autem dicitur qui vicem consulis obtinet quasi pro consule positus et q[uonia]m hoc s[ecundu]m prepositio proprie certa ideo q[uod] est una pars orationis per se

Cunt cui proprium est coniunctionis Addit quoque q[uod] coniunctionis proprium est vel diversa casualia coniungere vel diversa verba ut ad v[er]ba et q[uonia]m ad hoc reperta est preter cetera ideo q[uod] est coniuncta est una pars orationis

Assignat ergo hanc inter prepositiones et coniunctiones differentiam quia prepositio componitur cum v[er]bis coniunctio nunquam videlicet ergo et scilicet non componuntur ex licet q[uo]d ex licet v[er]bo et videre vel scire unde est pars q[uod] videlicet et audivi vel vim non sunt composite dictiones sed dictiones due prolate per subiunctionem vel licet aliorum ut in orthographia dictum est

Nomen est pars

Tractatus quartus in quo autor incipit singulatim agere in speciali de partibus orationis a nomine initium sumens de quo et de eius accidentibus agit usque ad librum octavum exclusive habet autem hic tractatus quinque capitula in quorum primo diffinit nomen et eius ethimologiam ponit et secundum hoc dividit in duas partes in secunda ibi dicitur autem nomen vide petrus helie

Separatis autem itaque partibus orationis a se invicem per earum proprietates aggreditur de illis // agere et incipit at a nomine principalis namque est ceteris

Nomen est pars orationis que unicuique subiectorum corporum seu rerum communem vel propriam distribuit qualitatem Dicitur aut[em] nomen vel a greco quod est noma et adiecta o onoma sit dictum atribuendo quod nomen dicunt vel alii dicunt nomen quasi notamen q[uod] hoc nomine notamus uniuscuiusque substancie qualitatem et communem quidam corporum demonstrat ut homo propriam vero ut virgilius corporum autem rerum aut communem ut disciplina ars propriam ut arismetica nicomachi gramatica aristarchi

ideo quod substantiam significat que prior est accidentibus que accidunt ei quod pronominibus significat
pronomina enim et si substantiam significent tamen propter nomen reperta
est ideo nomen prius est natura. Indeclinabilia vero nomina poste-
riora nemo esse dubitat. Tractat autem hic ordine primo describit
nomen deinde ethimologizat nomen hoc quod est nomen more gram-
matice postea enumerat accidentia nominis et ultimum tractat de singulis
accidentibus et eo modo et ordine quo sunt numerata. Que vero sit ca-
usa inventionis nominum que significatio que nominatio superius expedi-
tum est. Dicimus ergo quod nomen est pars orationis hoc est vox significativa
vel consignificativa ad placitum per quod removet voces non significativas
et eas que naturaliter significant et literas et sillabas. Sed quia hec
omnia pronomini conveniunt et propositio addit que distribuit id est
diversis singulis qualitatem tribuit sicut paulo post exponetur. Sed
quoniam eandem plerumque qualitatem significat addit communem adiungit qualitatem
vel propriam substantie quod cum dicere debuisset dicit sic unicuique
corporum seu rerum. Vide ergo quod corpora dicit res corporales
Res vero appellat incorporea. Distribuens ergo unicuique corporum
seu rerum id est quamlibet vel propriam qualitatem nichil aliud est quam
signare communem naturam vel propriam rerum corporearum vel
incorporearum vel quasi communem seu propriam sicut superius iuxta
illam quam prius approbavimus sententiam exposuimus. Ad ceteras
nam quod sententias sine magno labore facile est descriptionem
applicare hoc uno pretermisso quod secundum primam sententiam appellat
qualitatem solam quamlibet proprietatem rei iuxta secundam vero
appellat quicquid inest substantie preter agere et pati et figmentum animi
et modos loquendi. Et vide quod res appellat incorporea. Res enim dicitur
a reor reris quod scilicet estimatur nec sensu corporeo comprehenditur.
Solet autem apponi de collectivis nominibus quid debeant significare
dicunt enim plures quod cum populus sit collectivum nomen significat
multos homines pro substantia et collectionem pro qualitate et est
communis qualitas secundum eos quia in pluribus et diversis populis
reperitur eadem. Opponitur etiam de equivocis que nullam qualitatem
videntur significare canis enim et huiusmodi et alia equivoca
nichil conferunt sibi suppositis nisi nomen et dicunt quam
plures quod significat equivocorum hanc solam proprietatem scilicet
quasi communem qualitatem quod ab eadem voce significantur
et in participatione eiusdem nominis conveniunt. Alii vero dicunt
quod nomen equivocum non est unum nomen sed plura nomina
diversa et quod diversas qualitates in diversis significationibus ponit

Dictum autem nomen Post descriptionem nominis ethimolo-
gizat Priscianus hoc nomen quod est nomen et dupliciter
ponit ethimologiam quarum una greca est et alia latina
Vide ergo quod nomen grecum verbum est et significat distri-
buens unde dicitur noma quasi nomen quia predicto modo dis-
tribuit cuique qualitatem. Sed illi quod est noma addi-
derunt greci o et fit onoma quemadmodum dicimus gnatus
pro natus. Dicunt tamen alii quod noma per se non significat

distribuere sed compositum adiuncta o sicut enim par pare
quantum ad vocem derivatum est a paro paras / quantum simplici
quantum vero ad significationem se habet se ad compositum compare
par enim dicitur qui alij comparatus adequatur sicut nomen
quantum ad vocem habet se ad noma quantum vero ad signifi-
-cationem habet se ad compositum onoma ut dicatur nomen vox
onoma. significationem vero ab onoma Dicunt etiam et alij quod nomen
dicitur a noma secundum significationem et quia simplex noma
non invenitur in usu nunc sicut apud nos latinos hic inveniatur
compositum iniuria ideo addit et adiecto o sit onoma secundum
ethimologiam latinam Nomen dicitur quasi notamen per sincopam
a noto notas eo quod communem qualitatem vel propriam denotat
sicut supius dictum est Vocabula certa illud talem dictio
Sicut dicit magister hic tribus modis accipitur nam dictio di-
stricte simplex signum mentis sicut nomen et verbum
largius dicitur dictio vox indicans simplicem mentis conceptum
largissimo omne significativum aut consignificativum simplex Item
aliud est significare aliud consignificare aliud designare et
aliud signare Nam stricte significare est constituere aliquem
intellectum de aliqua re ita quod ille intellectus nec citra distat
nec ultra progreditur sed secundum hoc iste dictiones et
nichil significant Similiter largius ad constituendum
intellectum de aliquo quocumque modo sumitur pro appellare
Appellare est alicui rei principaliter convenire ut homo
conferre id est significationem suam cum alia declarare sicut
communicabile Item consignificare id est animo dare intelligere
sicut verbum consignificat tempus Item consignificare id est sincate-
goreumatice et secundum hoc dictio consignificat incomplexum
designare est pro alio venire et ad satisfactionem alicuius dictionis
sicut nominativus designat suppositum verbi Signare est alicui
officij esse signum vel signatum sicut nemo nullus est signum
negationis et omnis quilibet signum distributionis
Nomen est etc. Nomen sumitur pro fama ut melius
est etc. Sumitur pro causa ut ibi qui venit ad dubium cum
nomine grandi Nomen sumitur pro testibus ut in rethorica
da nomina id est testes Nomen sumitur pro qualibet dictione
ut folijs nomina mandes Sumitur pro virtute ut in nomine
patris etc. id est invocatione nominando patrem et filium et spiritum sanctum
Sumitur pro prima parte orationis ut cum dicitur nomen
est pars orationis Et sumitur quasi pro certo quod est proprie
proprium ut sunt vir venerabilis nomine benedictus Versus Nomen
proprium honor fama virtus oratio ratio orationis Quilibet et proprium
significare potest Nomen prima pars vocatur Et
subiectorum cui vis sint corpora sive res Communem
qualitatem tribuit propriam ve Sequitur textus

Accidunt igitur nomini quinque species genus numerus figura casus Species sunt communes tam propriorum quam appellativorum nominum due primitiva et derivativa primitiva ut iulius mons derivativa ut iulianus montanus / sub qua sunt alie multe nam propria habent species separatim quatuor nomen prenomen cognomen agnomen / prenomen est quod preponitur nomini vel differentie causa vel quod tempore quo sabinos Romani asciverunt civitati ad confirmandam coniunctionem nomina illorum suis preponebant nominibus in signum pacis et unitatem sabinorum romanorum et ex illo tempore consuetudo tenuit ut nemo Romanus sit absque prenomine Et notantur vel singulis literis vel binis vel ternis / ternis singulis quando a vocali incipit prenomen ut aulus ul ab una consonante ut p publius t titus Cum duabus quando a duabus

Capitulum secundum in quo agere incipit de accidentibus nominis et primo enumerat casus exequitur de eisdem et primo de specie secunda ibi species autem ubi pe[...] facta autem itaque hoc nominis ethimologia quod est nomen enumerat accidentia nominis et exequitur ea usque ad finem Accidentia vero nominis dicuntur convenientia ipsis que nomina inter se vel cum aliis dictionibus competenter habent ad construendum Et vide quod actia [...] nominis duplex dicuntur primum enim dicuntur potentia significative communes partium secundarie significationes species nam quod dicitur accidens nominum quia quinque proprietas est omnium nominum ab aliquo vel a nullo derivari que proprietas omnium nominum ab aliquo vel a nullo derivari dicitur species sicut post ea demonstrabimus Numerus vero est accidens nominis quod eius est significatio secundaria cum enim nomen substantiam principali vel aliquid aliud.

significat secundario
determinat utrum
de uno an de pluribus
sit sermo quod in
arte gramatica dicitur
numerus. Nos itaque
de singulis accidentibus
tractantes de uno quoque
demonstrabimus an
sit communis speciebus ac
an secundaria speciebus.
Si quis autem inquirat
in quo subiecto sint
huiusmodi accidentia
an scilicet aeri quod est vox
secundum quosdam
an loquenti vel ita aliis
sicut diversi super
hoc diversa senserunt
nos dicimus quod vi-
rtus est huiusmodi
inquisitio et frivola
haec enim accidentia sola
similitudine dicuntur
non aliqua subiecte
rei informatione
sicut enim sbā ma-
nens una et eadem
de alba fit nigra
et econverso sic no-
men manens pri-
mum et idem de sin-
gulari fit plurale
secundum diversas
terminationes sit hac
similitudine dicuntur
accidentia nominis casus
et numerus et hoc idem
de ceteris accidentibus
nominis dicendum
est. Vide quod quia
illis illa sunt accidentia
nominis non [illegible]

Consonantibus incipit ut Gn.
gneus
genus ss spurius. Tunc tribus
quando a consonante incipit prima silla-
ba et in consonantem desinit. Sed tamen
alia quoque prenomina ab eisdem in-
cipiant consonantibus id quod fit discretionis
causa ut S ex Sextus T vel Tullius.
Nec si solum primas consonantes scri-
bamus significare putemus T Titum
et S Sextum. Unde in Marco solum
M scribimus quamvis a consonante
incipiat silaba et in consonantem
desinat quia nullus error fit. No-
men est proprie unius cuiusque proprium
suum ut Paulus. Cognomen est
cognationis communis ut Scipio.
Agnomen est quod ab aliquo ex-
eventu imponitur ut Affricanus Isa-
uricus. Invenimus tamen multa
in his quatuor speciebus propriorum
nominum invicem pro se posita et
que in aliis sunt pronomina in aliis prenomina
haec in aliis loco nominum accipiuntur

vt tulius seruilius hic tulius pre-
nomen est marcus vero tullius
nomen est. Similiter et aliis locis
cognomen aliorum agnomina vel
nomina vel contra vt cicero qui prius
ab habitu faciei nominatus est ag-
nomen hoc habuit familie vero
eius cognomen fuit. Similiter cezar
scipio. Hoc autem inter est inter proprium
et appellatiuum quod appellatiuum naturaliter
commune est multorum quos eadem
substancia siue qualitas siue quantitas
generalis vel specialis iungit specialis
generalis ut ad corpus virtus. Specialis
vt homo lapis gramaticus albus
niger magnus breuis. Hec enim
que a qualitate vel a quantitate
sumuntur speciali id est adiectiua
naturaliter quoque communia sunt
multorum. Adiectiua autem ideo
vocantur quod aliis appellatiuis que
substanciam significant vel etiam
propriis adici solent ad manifestandam

sunt actiua si per se
dicantur et absolute
ideo quod non sunt
in subiecto esse. Et
aut donatiue qualitates
inter actiua possunt
error est qualitates
quasi substanciales
est nomen illud
quod in gramatica sub
stanciale dicitur
dicitur propter quod pr
incipaliter est reperta
non igitur posset
nomen esse et qualitatem
propriam vel communem
non significare
ideo quod qualitas in
actiua nomine commoda
da non est. Et at
de comparatiuis donatiuis
addit aliquid
quia quoque commode
nominibus sed nec
omni nomini nec maio
ri parti addit actiua
vero sicut ipse pris
cianus dicit voluit
esse aduerbia qualia
ideo non curamus
proprie compone
re actiua. Que
ritur etiam cur non
enumerat inter actiua per
sonam et dicunt
quidam ideo quod
constabat omne
nomen esse tercie
persone sed hec
nulla est racio dicunt
vero alii quod ideo non

Non etiam apponere quia in verbo et pronomine de tercia persona tractat postea magis tamen videtur esse dicendum quod nomen esse nullius persone est homo namque est nomen ex forma sue prolationis nulli persone se prohibet aliac prebet eque enim pertinet ad loquentem de se et ad eum et ad eum ad quem loquitur et ad eum de quo quis loquitur cum tamen istorum quisque potest dici homo / unde quod nomen ex forma sue prolationis adeo confusum est ideo sola ratione confusionis tercie dicitur persone eo quod tercia persona confusa est nisi determinatur vel relacione firmatur cum quod nomen ex forma sue vocis nullius est persone ideo ut dubitior voluit personis inter alia nominis enumerare cumque tamen non apposuit significare finita persona cum conveniat omni nomini et dicitur ideo quod significat

eorum qualitatem vel quantitatem
que augeri vel minui substantie
consumptione possunt ut bonum
animal magnus sapiens gramati
cus magnus homerus / proprium
vero quod naturaliter unius cuiusque
privatam substantiam et qualitatem significat
et in rebus est individuis quas
philosophi athomos vocant ut plato so
crates ita quod caret communione natu
ralium igitur evenit ut multi eodem
nomine proprio nuncupantur fortu
itu et sola voce non etiam intel
lectu communis alicuius substantie
vel qualitatis hoc fieri solet
Est in proprio quidam etiam intel
ligi appellativa possunt ut si
dicam virgilius intelligo hominem
et poetam Quin appellativis aut
propria non intelliguntur ut homo
vir nisi per excelentiam loco propriorum
in quibusdam personis accipiuntur ut poete
pro virgilius et urbs pro roma

sine tempore potius est remotio actionis verbi quam alicuius positio vel
vel quia contrarium est eius accidenti quod est significare ad
tempus dicunt quod sic perfecte tractavit de verbo de illo actione quod
per contrarium perpendi potest quod sit significare sine tem-
pore. [Nota] Sunt species genus et numerus pariterque figura accidit
et casus. Species sunt. Secunda pars capituli in qua tractat
de accidentibus nominis et primo de specie. Dividitur autem nam
primo premittit divisionem generalem speciei que est in primitivam
et derivativam subiungens primi membri subdivisionem descen-
dendo ad omnes proprii species, etc. Speciem quod declarat per ordinem
secundo ponit differentiam inter nomen proprium et appellativum secunda
ibi. Hoc autem interest. Pro prima parte sciendum quod quia prius tractat de illo
accidente quod est species ideo et nos primo de illo incipiemus
et innuitur merito primum quia ad originem vocis pertinet ut
per eius descriptionem sua patebit. Hec autem ille ponit autem plures
acceptiones huius quod est species magister bene sic dicens species
i. forma et mereries et speciale vocabulum ut homo nomen
et dicitur species potestas communis. Item dicit pulcritudo
apparens externe in nomine autem dicit species proprietas vocis
descendendi ab aliquo vel a nullo eodem modo in pronomine
in verbo et in adverbiis unde et patet species nominis di-
citur proprietas derivandi ab aliquo vel a nullo et est ab aliquo
derivari ad similitudinem alicuius ante inventi et eodem
formari et imponi, a nullo autem derivari est per se imponi
et non ex aliquo formari. Hec ille. Pro ulteriori nota ista vocabu-
la primitivum et derivativum dicuntur transsumptive pri-
mitivum enim tractum est a fonte in quo primus apparet aqua
veniens per occultos meatus derivativum autem est tractum a rivo
defluente ab ipso fonte unde sicut rivus ab alio rivo potest
deduci ita unum derivativum ab alio derivativum trahit origi-
nem sed fons et rivi ad faciendum flumen decurrunt sic tam pri-
mitiva quam derivativa faciunt orationem que potest dici flu-
men omnia vero flumina exeunt a mari et in mare redeunt tamen
et mare non redundat sic omnes orationes a gramatica sua
trahunt originem et in eandem redeunt et tamen gramatica non
redundat quia sic oratio trahit originem a partibus et partes
a sillabis secundum naturam vocis et sillabe a litteris ita fit
resolutio in easdem. Nec potest in hoc mari esse aliqua redun-
dantia quia nichil potest gramatice superaddi quantum ad integrita-
tem artis quod enim gramatica dicatur pelagus habitum est
in prohemio huius unde oratur de flumine huius artis inquit
assistant nova que genitor produxerit usus vehemens et

et liquidus primo qz similimus anni Idem in poetria greco fonte cadunt maiori parte detorta / dictiones enim quas fluunt quas accessunt pro vt vsus approbat vel recusat Item petrus helye Sunt itaqz species duae vna primitiua altera diriuatiua Et est primitiua species specialis non diriuandi ab aliquo vocis itaqz non debent dici species sed aliorum speciem Non est ergo dicendum homo diriuatiua species sed diriuatiue speciem potest esse sic species describi Species est positio vocabuli primaria vel secundaria Primaria positio dicitur species positiua primitiua Secundaria vero positio diriuatiua et hic idem est quod illud quod prius dictum est / Cum aut de nomine querit cuius speciei sit ibi ponitur species proxima ut sit hic querendum omnis forme sic hic est an sic sit formatum quod non ab alio vocabulo prius repertum An ita quod ab aliquo Et vide quod vtraqz species communis est proprijs et appellatiuis nominibus Sunt aut quedam appellatiua nomina primitiua vt mons quedam diriuatiua ut montanus Sunt et quedam propria nomina primitiua ut iulius quedam diriuatiua ut iulius Item species est primo bimembris nominum primitiua vt dicit ve diriuatiua Quod fluit a nullo species primaria signat Quod fluit ex alio species deriuata gubernat Primitialia sunt mons iulius ab hijs oriuntur Deriuatiua montanus iulius inde Deinde cum dicit Subiecta alia multe

Addit quod propriorum nominum species sunt quatuor prenomen nomen cognomen agnomen / autem est officium prenominis preponi nomini ut marcus tullius Hic enim marcus prenomen est Causa aut inventionis prenominis duplex est dicta et casus Dicta enim contingebat diuersas personas eodem proprio nomine nominari et cogitauerunt homines voces quasdam que proposite proprio nomini facerent vnam personam ab alia differre eodem nomine vocatam que quia preponebat nomini pronomen dicta est prenomen Casu quoqz repertum est / enim sabinis raptis mediantibus pax inter romanos et Sabinos fieret Romanus nomen Sabini de cuius progenie vxorem habebat suo preponebat nomini et inde ab eo inoleuit consuetudo vt omnis romanus aliquod prenomen habeat Et vide quod omne prenomen eandem proprietatem sit quam et proprium nomen cui adiungitur et eandem personam nominat Sed alia de causa inventum est et secundario significat dicta propter quam inventum est Cum ibi nomen est / propter quod illud quoqz videndum est quod vna specierum proprij nominis appellat nomen Est aut nomen in hoc loco quod sic imponitur persone quod non propter dictam quantam ad cognomen prenominis venit nec propter cognationem ad dictam cognominis / ut

propter eventum ad differentiam agnominis sed propter nominationem persone tantum
repertum est. Unde proprie dicitur nomen quasi antonomastice et
ut procedat seu prodeat ratio causa inventionis cognominis est hec
cum enim diversi ab una honesta persona principium generationis
haberent ut se de familia eius esse notarent alias notarent nomen
illius suo nomini adiungebant et dicebatur cognomen. Significat autem
autem eandem proprietatem seu propriam qualitatem quam et proprium nomen
cui adiungitur sed secundario cognationis illius cui primus fuit in-
positum illud nomen. Ideo quod diximus secundario quia si principaliter
illam cognationem que communis est multorum significaret esset nomen
appellativum. Est igitur cognomen multis commune non tamen appellativum
est quia non significat principaliter commune aliquid multis
sed propriam uniuscuiusque qualitatem. Sed obicitur quod si multis
commune est et in multis proprias qualitates significat ergo est equivo-
cum. Et potest dici quod omne cognomen equivocum est quantum
ad principalem significationem. Univocum vero est quantum ad se-
cundariam. Illud etiam dici potest quod vocum alie significant
diversa principaliter alie ex diversis impositionibus seu inventionibus
ut primus alie etiam ex translatione ut genus, alie ex diversis adiunctis
ut contingat in cognominibus. Illud enim antiquorum falsum
est ut ex diversis adiunctis hoc vocabulum homo diversa significat
ut cum dicitur homo currit, homo est species, homo est nomen
in his namque omnibus homo dicitur. Videtur ergo quod omnis vox que
ex diversis impositionibus diversa significat equivoca est sed non
omnis que ex translatione. Quia translationum alia fit ex necessi-
tate quia res caret nomine et ergo impositum est tali vinealia
necessitatis causa et translative. Alia vero propter ornatum ut cum
dolosum dicimus vulpeculam, audacem vero leonem. Translatio
verbo ex necessitate equivocationem facit non translatio facta orna-
tus vox quoque ex diversis adiunctis diversa significans non
facit equivocationem. Cognomen ergo quamvis diversas qualitates
proprias significaret non est equivocum, quia ex adiunctione diversa
rum propriorum hoc contrahit ut de cognatione vel de cognomine
breviter dicamus. Cognomen eandem propriam qualitatem sicut
quam et proprium nomen cui adiungitur secundario autem
significat cognationem seu cognomen multis cognominatis vel commune
nominat enim eos qui sunt de eadem cognatione seu cognomine
sunt nec tamen est equivocum. Est ita quod cognomen proprium
nomen etiam significationem sed commune est ex secundaria et nominationem
propter ergo significationem continet sub proprio nomine. Tunc ibi

Agnomen est. Hic ostendit quid est agnomen. Unde primo
causa vero inventionis agnominis est hec. Est enim repertum agnomen ad

Ad denotandum aliquem eventum qui sibi vel aliis contingit
vt quidam dictus est salonimus quia pater suus die eius expugnat
Salonas civitatem Dalmatie Scipio enim dictus est affricanus
quia contingit ei vt devinceret affricam Signat aut hoc
agnomen eandem propriam qualitatem quam et proprium nomen
tamen adiungitur et cause nominant personam sed aliud hoc est ev-
-entum secundario significat Dicimus ergo generaliter quatuor
species proprii nominis idem principaliter significare quod quia propria
qualitas est ideo dicuntur propria nomina idem quod nominant Sed
diversa secundario significant Quedam enim effectum eventum
quedam cognationem vt superius devinatum est et quia hec
nomina in exemplis ponit cicero Cesar scipio videndum est
quid cicero significet cicer enim quoddam genus leguminis est
et triangulum vnde dictus est cicero eo quod triangulam habuit
faciem Cesar vero dictus est vel a cesarie vel quia cesus est in
vtero matris vel quia cedebat imperio Scipio vero dictus est quasi
baculus quia fundamentum fuit et sustentamentum rei publice romanorum
vel pantum usque ad litteram vt proprium per se per membra quaterna secari
Nomen cumque proprium prenomen ab vno Quo differt alius ag-
-nomen abeveniendo Sumptum cognomen cognatio quod dedi affi-
-nomen abeveniendo Sumptum cognomen cognatio quod dedi
Scipio cornelius quoque publius ista revelant Tunc ibi
Hoc autem interest Hic est secunda pars principalis tali
in qua causa remotionis dubii ponit differentiam inter proprium nomen
et appellativum vnde pro hoc est quod cognomen commune est inter
et appellativum vnde pro hoc est quod cognomen commune est inter proprium
ne putaret quis inde quod esset appellativum ideo certo id circo dat pri-
-cianus differentiam inter ea hanc scilicet quod appellativum commune
et naturaliter multorum non autem proprium Et quia commune
naturaliter possit dici quasi ex sua inventione Aliter tamen ab an-
-tiquis exponitur ad quod intelligendum Dicimus quod quoniam nominum
alia est halis alia realis alia causalis Naturalis quoniam nominum est quod
nomen et voce et significatione et nominatione pluribus est commune
hoc est quod significat aliquid quod pluribus convenit et plura nominat
Causalis vero quoniam est quando aliquod nomen casu idem nomen
pluribus imponitur ita quod nichil eis quod significat ut est nomen
pirrhus impositum est filio achillis et regi epirotarum Rationa-
-lis autem quoniam est quando hoc fit consilio velud quando
nomen paternum imponitur filiolo Sed rationalis autem
fit quoque sola voluntate ut in exemplo proposito, quoque fit similitudine
vt quando vocabulum de vna re ad aliam transferatur et ei datur
translative ut videre prata attribuuntur et pes ponti Quando
quoque fit ab vno vel ab vna causa ut liber tullii et eius ymago dicitur
tullius quoque fit ad vnum hoc est datur diversis propter vnum
effectum ut equitatio dicitur salutaris et cibus dicitur salutaris
quoniam vtrumque est ad salutem Solum autem naturaliter quod

est appellativum quia solum significat quod multis est commune
et ideo dicit appellativum esse multis quae naturaliter ad remotionem
illius proprii quod multis est quae vel casu vel ratione Sunt
hec enim Magister interponit de adiectivis ea describendo
ubi per et quidem quoque videndum est quod de adiectivis
interponit quia quod sunt appellativa quod quibusdam non
videbatur eo quod unius quinque dicit album absque albedine
in putabant quod et adiectivum hoc et alia essent propria nomina
sed quia de adiectivis diverse sunt sententie necessarium
duximus ut unam veritatis attingendo breviter poneremus Ad-
iectivum ergo nomen est illud quod significat id quod inest substantie
et potest adiungi nomini significanti substantiam in eadem parte propositionis
hoc est vel in subiecto vel in predicato In hac ergo videt
quod est nomen et re propositionis removentur, sed quia hec
sunt et nomina que significant substantiam et tamen illa que signa
sunt dicuntur ideo ad remotionem illorum additur quod signifi-
cat id quod est substantie Sed quia rursus hec totum albedo hec
nomen et hoc nomen et hoc nomen primum et similia quorum
nullum est adiectivum addit quod et potest adiungi nomini significanti
substantiam in eadem parte propositionis / secundum hanc ergo descriptionem
adiectiva sunt hec nomina risibile et rationale et similia Dici-
mus enim animal risibile, et animal rationale al bibens an-
Antiqui vero solent hanc divisionem facere quod omne
nomen vel substantivum est vel adiectivum dicentes illud esse substantivum
quod per se subsistere potest in aliqua parte propositionis Adiectivum
quod per se subsistere potest in aliqua parte propositionis Adiectivum
vero quod non / Sed hec divisio nulla auctoritate habetur
vero quod non / Sed hec divisio nulla auctoritate habetur
ser a nullo auctore Preterea illud est plane falsum quod ad-
iectivum non possit poni per se in eadem parte propositionis ut in se-
quentibus probabitur Sed primus de causa inventionis adiectivorum
et de significatione et de nominatione dicamus Causa ergo inventionis
adiectivorum hec est quia cum cognitio substantialibus
qualitatibus ignorabant accidentales proprietates ideo inventa sunt
adiectiva que sic eas significarent ut substantiis inessent. Sunt
autem adiectiva vel communes qualitates vel nominat ea quibus
ille qualitates insunt vel quantitates quod ergo dicit Priscianus
-amus adiectiva sunt a qualitate vel quantitate nichil aliud
est quam imponi sic ad nominandum subiectum ut vel qualitatem
vel quantitatem principaliter significant ex quo vero est dicit
dicit Priscianus ea dici adiectiva ideo quod appellativis adiungi
solent volunt quidam perpendere quod adiectiva non debent
poni per se in eadem parte propositionis et si ponatur oratio
est imperfecta velud cum dicit Socrates est albus imperfecta
est secundum eos oratio, donec adiungatur ei vel hoc vel
aliud quod significat substantiam Sed hoc plane falsum est
cum inveniant auctores persepe solum adiectivum in predicato
ponentes, preterea si verum esset illud. quedam essent adiectiva
quorum masculina in nulla propositione ponerentur Cum enim
addas hoc nomen risibile secundum genus masculinum no

Non inveniatur si enim dicatur homo superfluum visibilia superfluum erit locutio. Sed ipsi dicunt hec non esse adiectiva quod falsum est enim eis conveniunt adiectivorum proprietates scilicet adiungi propriis vel appellativis significantibus substantiam et ita etiam quod a qualitate sumuntur / si enim concedunt ea adiectiva eo quod non comparantur dicemus plane non omnia adiectiva comparari sicut suo loco dicetur sicut declarabitur / preterea quecumque per omnium communicatium ponuntur. Dicunt nisi sit oppositio inter adiecto vel sit accidentalis predicatio quare quia Socrates est homo albus erit verum dicere Socrates est albus. Dicunt itaque adiectiva non quod ubicumque sed ubique adiciant sed quia alicubi unde non dicit Priscianus adiectiva sunt que adiciunt sed dicit quia solent adiungi ut putaretur hec alicubi et non ubique fieri. Illud quoque notandum est quod adiectivum quandoque secundum quosdam proprie accipitur quando scilicet quod principaliter significat est accidens dicitur rursus adiectivum large et improprie quod sit aliquid quod alii adiaceat sic ut ei possit adiungi licet non comparatur.

Proprium vero ostenso quid sit appellativum nomen tamen post interpretationem quam fecit de adiectivo ostendit consequenter auctor quid sit nomen proprium vel ut melius pateat coram dicta / dicit ergo nomen proprium est quod sit substantiam sed quia hec sunt pronomina addit et qualitatem quod quia rursus hec sunt appellativa subiungit propriam id est non pluribus communem sed quia nomen appellativum signatiue aliquando ponitur pro proprio nomine ut poeta pro Virgilio et tunc proprium videtur significare Virgilii qualitatem. Addit similiter naturaliter id est proprie non figurative. Illud quod adiungit ad proprium et ad appellativum nominis dicendum quod in proprio intelligitur appellativum verbi gratia ut in Socrate homo sed non econverso quoniam non in appellativo non intelligitur proprium nisi per figuram que greco nomine dicitur Antonomasia id est excellentia quod fit cum nomen quod multis convenit vel uni alicui quasi proprium attribuitur quia excellit omnes in proprietate ipso nominis designata ut poeta pro Virgilio et urbs pro Roma.

Appellativorum nominum multe sunt species quarum quedam sunt commu[nes] inveniuntur cum propriis sive sint prime positionis sive dirivative. Sunt enim quedam corporalia in appellativis ut homo sunt et in propriis ut Terentius. Sunt

incorporalia in appellatiuis ut virtus
conuictus. Sunt alia incorporalia in
propriis ut virtus dea pudicitia penelo-
pes uel ipsa dea pudicitia. Onomi-
na quoque tam in propriis quam in
appellatiuis inveniuntur ut pirrhus
filius achilis et pirrhus rex epirota-
rum. nepos filius filii. nepos lux-
uriosus. Inveniuntur tamen quedam
omonima adiectiua eadem propria
et appellatiua ut magnus pompeius
et magnus ciuis. Sinonima quoque
tam appellatiua quam propria inve-
niuntur sicut enim ensis gladius
mucro unum atque idem significat.
Alie fere omnes species in nominibus
appellatiuis inveniuntur sunt autem
he adiectiuum ad aliquid dictum quasi
ad aliquid dictum gentile patrium
interogatiuum infinitum relatiuum
vel demonstratiuum uel similitudi-
nis collectiuum uel diuiduum fac-
tiuum generale speciale ordinale

Capitulum tercium
in quo agit de
speciebus nominum
appellatiuorum et
diuiditur in duas
partes principales
in quarum prima
enumerat eas in
secunda vero exequi-
tur de eisdem. Se-
cunda ibi adiectiuum.
Est prima subdi-
uiditur in tres
qui tripliciter distin-
guuntur tales species
ut patebit. Secunda
ibi alie vero tercia
ibi proprie autem.
In prima dicit ut pro-
grediatur ratio ostensis
speciebus pro-
priorum nominum et data
differentia inter propriorum
et appellatiuorum
species appellatiuorum
enumerat et singulis
eodem ordine tractat.
Et qui quedam
species sunt tam
propriis quam
appellatiuis tam
diriuatiuis quam
primitiuis primus
enumerat eas que
sunt communes
istis. Deinde illas
que solis appellatiuis
conveniunt sed ita
quod primitiuis et
diriuatiuis ad ulti-
mum illas que

sic conveniunt ap-
pellativis quod scilicet
tam derivativis
Species vero dictio-
nis communes cum
aliquod unum aliarum
earum continetur
inveniuntur proprium
et aliquid appella-
tivum et rursus unum
primitivum et aliud
derivativum Sunt
ergo due species que
ponit corporale
nomen et incorpo-
rale sed videndum
est quod nullum no-
men dicitur corporale propter
significationem suam
sed tantum propter
nominationem omne
enim quod significa-
tum nominis est
incorporale Est
est appellativum non
corporale ut ego
proprium ut virgilius
rursus appellativum
incorporale est
ut sciencia proprium
incorporale est ut
gramatica aristarci
vel quatuor appella-
tivo proprie speciebus
participat namque
corporeum fore
ut homo fortis
Est in corporeum
virtus sapientia
fortitudo Tercia vero
species est communis

numerale absolutum temporale locale
Hec species communes sunt et princi-
palium idest prime positionis nominum
et derivatorum proprie aut deri-
-vatorum nominum sunt hec patro-
-nomicum possessivum comparativum
superlativum diminutivum denomina-
tivum in quo intelligimus cum
multis aliis speciebus etiam compre-
hensivum de quibus in suo loco
dicemus verbale participiale adver-
biale / adiectivum est quod adicitur
propriis vel appellativis et significat
laudem vel vituperium vel me-
dium vel accidens uniuscuiusque
laudem ut iustus vituperium
ut malus medium ut magnus
dicimus enim magnus imperator
laudantes magnus latro vitu-
perantes. Accidens vero idest
suum uniuscuiusque ut niger cor-
-vus et altum mare Inveniuntur

tamen etiam in propriis quedam huiuscemodi ut gradivus mars et ennosius interpretatum et encio sigeus neptunus et quirinus romulus sed hec quia propriorum loco accipiuntur compari non possunt quod est proprium adiectivorum nec egent adiectione aliorum nominum quo tamen adiectiva sumuntur at hec a qualitate vel quantitate animi vel corporis vel extrinsecus accidentium animi ut prudens magnanimus corporis ut albus longus extrinsecus accidentium ut dives felix / ad aliquid dictum est quod sine intellectu illius ad quod dictum est proferri non potest ut filius servus nam dicendo filium etiam patrem intelligo et dicendo ser

homonimum hoc est equivocum nomen omos enim interpretatur unum noma nomen est inde dictum homonimum quia una voce principaliter plura significantur ut nepos statius filius et nepos luxuriosus est dicitur a nepa serpente quem sit serpens illa devastat sic luxuriosus quaedam vero sunt communia est sinonimum et sunt eadem sinonima que multivoca idest diversa nomina que principaliter idem significant et idem nominant si enim significarent idem et diversa nomina non sunt sinonima ut album et albedo insuper hoc nominant idem si tamen diversa significarent non sunt sinonima ut homo et risibile sunt autem sinonima appellativa ut ensis mucro gladius propria ut publius cornelius scipio affricanus

[margin: vacat]

Tum plane manife-
stum est quod prenomen
et agnomen et
cognomen et proprium
quasi idem significa-
rent unde de littera
equiuocum plurali
quotiens vox deno-
tat vna ut pirrus
propriis communiter
ut tamen tantum quod est
sinonimum diuersis
vocabulis vnum
significans sunt en-
sis gladius commu-
nia mucro prop-
ria sunt vernus
alpinas Cipus et
in tharcea tunc
ibi Alie fere
dimees Enumerat
species que conueniunt
solis appellatiuis
scilicet tam primitiuis
quam [diuersitiuis] propriis autem
unde p. h. Et ut
progrediatur ratio
ostensis speciebus
propriorum nominum
et data differentia inter
proprium et appel-
latiuum species
appellatiuorum
enumerat et diffinit
nis eodem ordi-
ne tentat. Et quia
quedam que sunt
tam propriis quam

seruum dominum quoque intel [vnum significat]
lligo quod si [pro] intelligat vnum
intelligimus vna illud quod
ab eo intelligitur. Quasi ad
aliquid dictum est quod [correlatiuum] qui-
uis habeat aliquem correlatiuum
[quod ad ipsum respectum]
et quasi semper adherens
non tamen in ipso nomine sig
nificat etiam illud neque enim
ex illa nominationem accipit ut dicis
nox dextra sinistra nam qui [correlatiuum]
nis intelligat non intelligit sed
etiam illud quod ei adherere
intelligitur. De omonimo sup
ius docuimus quod tam in
propriis quam in appellatiuis
inuenitur. Sinonima sunt que
sicut diximus diuersis nominibus
idem significare ut ensis mu
cro gladius. In propriis autem
nominibus hanc vim habent

dicomma uel tricomma uel tetra
onamma ut Scipio Cornel
lius Affricanus Sicut docimus
Gentale est quod gentem
significat ut grecus latinus
patrium est quod a patria su-
mitur ut athensis romanus
Interrogatiuum est quod cum
interrogatione profertur ut quis
qualis quantus quod quotus
cum suos seruant accentus
Infinitum est interrogatiuo con-
trarium ut qui qualis quantus
quod quotus cum in lectione
graui accentu pronunciantur
possunt tamen hec eadem et
relatiua esse et similitudinis
sicut etiam talis tantus tot
hec tamen etiam redditiua
dicuntur et animum aduerten-
dum quod huiusmodi nomina
substantie sunt infinite ali

appellatiuis tam
diriuatiuis quam
primitiuis primo
enumerat eas que
sunt communes
ipsis deinde eas
que solis appella
tiuis conueniunt
sed ita quod primi-
tiuis et diriuatiuis
ad diriuatiuam illas
que sunt conueniunt
appellatiuis quod
solis tantum diri-
uatiuis Species uero
dicuntur genus quia
cum aliquod unum
aliqua eorum con-
tentum inuenitur
et aliquod appella
tiuum et [illegible]
unum primitiuum
et aliud diriua-
tiuum Sunt [illegible]
due [?] quia
ponit corporale
nomen et incor
porale sed uidetur
quod nullum
nomen dicatur
corporale propter
significationem sed
tantum propter nominationem
omne namque significatum nominis
est incorporale et
est appellatiuum
corporale ut homo
proprium ut uirgilius
[?] appella-
tiuum incorporale
est ut scientia pro-
prium incorporale

communione ut quis qui vel q(ui)
qualitatis ut qualis talis vel
quantitatis ut quantus tantus
vel numeri ut quot tot. Et quo
ostenditur melius ea doctissimos
artium scriptores grecos inter
nomina posuisse. quam illos
vetustiores apud ipsos qui ea
pronomina vel articulos ea pu-
taverunt quos gramatici lati-
norum similiter sunt secuti
Sed iniquum videtur mihi
cum illi antiquorum nec re-
cusaverint grecorum etiam
errores imitari. Nos appolloni-
j et herodiani qui omnes an-
tiquorum errores purgaverit
gramaticorum vestigia relinquere
et non inter nomina hec po-
tius ponere. de quibus in
pronomine latius tractabitur
Collectum est quod in sin(gu)li

singulari numero multitudinem
significat ut populus plebs
Dividuum est quod a duobus
vel amplioribus ad singulos
per relacionem vel plures nu-
merose partes distributos ut
alter uter uterque alter quis quis
singuli bini terni centeni
Effectivum est quod apprecta-
te suorum privitatem ut
tintinabulum tinnire Genera-
le est quod in diversas species
potest dividi ut arbor
Speciale est quod a genere
dividitur ut homo equus
vitis laurus Ordinale
quod ordinem significat
ut primus secundus tercius
Numerale est quod numerum
significat unus duo tres
Absolutum est quod per se
intelligitur et non eget alicuius
communicatione alterius nominis ut

non est quam superius de ad
iectivis exierat inaden h
vel vel ideo repperit
ut videtur de propriis aditus
de quibus inferius superius di
xerat Est autem contra ad
iectivorum Item alia eorum sunt
laudes, ut ecce ancus quod
in se est laus ut iustus
alia sunt vituperii, ut ecce
ancus quod in se est vitu
perium ut iniustus alia
vero sunt media, ut ecce
ancus quod in se neque lau
dem neque vituperium ut ma
gnus Hec est considerandum quod
hoc medium per se dictum nec
ad laudem sit nec ad vitu
perium sed cum ad determinatum
laudis est ut magnus im
perator cum autem est ad vitu
perium ut magnus latro Est
et quasi aditus Gracia
sit ancus vel inanis ethi
ancus quod enim epucheton
inanis pius est cum de
niger corvus alba nix
et plura Et vide quod sunt
alia adiectiva que sunt signi
ficativa ut adiectivum quod
est in hac arte comparativus
inarcos Est autem gradivus
ecce proprium non est agnos
ab aventu de cum gra
dibus agradivus quod est in
contrario vel quia gradativus
itur ad plus vel comparativus
quia evatos divinos, potest
deus similiter neptunus
de ennosleus, habitator
sipri illius per promon
torij in quo templum ha
bebat neptunus divinos

em hitatori ... Orieum vel proprium nomen montis qui est iuxta Troyam vel ... silentium ... simul dicitur sicut ple... um et vocatur neptunus a profunditate maris et a silencio quod est in profundo similiter et romulus dictus est quirinus ab hasta quam ... [illegible]

deus ratio/temperale quod tempus
ostendit ut mensis annus/loca
le est quod *locum* significat ut
propinquus promptus *quus* longinquus proxi
mus medioximus plautus in
cistellaria sic ita me di deique
superi inferi et medioximi. Ne
ut diximus species omnes co *primitiuorum*
munes sunt tam principalium
quam diriuatorum seorsum
ut autem diriuatiua species
sunt quas memorauimus de
quibus singulis hic tractabimus

... adiectiuum non quia conueniat omni ... melius ... ut dicatur quod hic ... accipit auctor adiectiuum ... [illegible] ... prudens ... aliud est ... aliud ... prudens ... nomen prudens ... appellatiuus ... adiectiua ... ut nomen prudens magnus ... epitheton ut coruus niger ... ut Henricus niger ... magnam prudens ... exempla ... gradum ... [illegible]

Non sunt absque fine substantivis sermone locanda. Ad quodlibet enim genus casu
que requirunt equari. Sed hoc variat quandoque figura de qua dicitur in figura infra
... adiectivum nomine deficit in aliquo casu. Item notandum quod adiectiva
in tres species dividuntur quedam namque sunt mobilia per tres terminationes. Quedam
communia sunt omnis generis ut prudens. Quedam sunt communia et neutra dividuntur
ut hic et hec fortis et hoc forte. Pauca in r masculina masculina in r feminina in is
neutra in e ut hic acer hec acris hoc acre. Et sciendum quod cum adiectivum substantivatur
in neutro genere tunc resolvitur in suum femininum et generale vocabulum ut album
id est alba res ... resolvitur in nomine sue speciei ut descendam in
planum id est in planiciem. ... resolvitur in nomine magis generale ut multum
vini id est multa pars vini ut multa copia. Item notandum quod adiectiva
[illegible] possunt substantivari in quolibet genere et in utroque numero ut ...
... disputant. Unde Priscianus grammatica ... et adhuc subiudice
lis est. Similiter adiectiva principalia ad venabilia ... venabiles ...
substantivantur in quolibet genere et ... ut iustus gaudebit sicut ... et
iusti in perpetuum vivent. Notandum ... quod ... nomina inveniuntur
posita substantive et in masculino genere et in feminino et in neutro in declinatione
[illegible] ... de duobus adiectivis in neutro
genere positis substantive ut album et ... puer ... declinatur hoc nomen ...
ut albus alba album. Et qui tunc declinat hoc album albi ... oculus
... ut non videns videat de hoc versus ... adiectiva
[illegible] neutri generis sine fine ... resolvi feminino ...
sumpto simul et generali. Nomine res ... album ... res ... alba ... tamen
interdum [illegible] ... Nam multo res ... brevi durat ...
[illegible] ... damnum. Et ... potest ...
[illegible] ... regula ... Item notandum ... adiectivum ...
... substantiva ... verbali ... et ... cum
antecedenti ... fallit in ... ut aqua
... et petrus est ... Nunc de adaliquid dicitur
... appellatur ... adaliquid ...
et eam ... Et quia res et nomen aliquid ... ad aliquid ...
nomen ... de ... ut appareat ... nomen ... dicatur
adaliquid ... quod ... refertur ad aliquid ... non ...
... que adaliquid refertur ... ad nomen suum refertur ut manus manuum
manus ... nomen ... ut adaliquid ... que ... nomen suum refertur
aliud ... esse nisi ut referatur ... ut ... non potest esse nisi alicuius ...
... sunt ... ut referatur ut manus ... esse manus ... alicuius
non est manus. ... res que ... nisi adaliquid ... nomen ...
suum referatur sunt adaliquid. Et ... que res sunt adaliquid ... nomina
... videndum est. Dicendum ... quod nomina ... que ... adaliquid ...
... non determinando ... alicui ut privitas et filiatio ... non sunt
adaliquid. Alia ... determinando ... alicui ut pater et filius et hec
sunt adaliquid. Si vero queratur sub qua specie nominum ... nomina
ut privitas et filiatio dicendum quod omnia nomina que ... non ...
determinant sunt ... nomine ... quod nomina non est corpus ...
... que nomina sunt adaliquid ... quid sciret et quid nomine
sunt ... relationes determinando ... alicui ut patri privitate ...
vero ... alia ... relatio ... filius et ... adaliquid ... dicta ...
herent ... ita quod ... sunt ... mutuo ... Dicitur igitur

Dicas enim dns servi vnde et servo. Tunc ibi Quasi ad aliquid dicum
Sequuntur tria species appellativorum que d quasi ad aliquid dictam Dicit ergo primo
q ista sola sunt contraria invicem determinando in esse alicui ut sanus et eger
Sunt quasi ad aliquid In hic enim similia sunt eis que ad aliquid q vnum
ex alio quodammodo intelligitur in hic vero sunt dissimilia q vnum relativorum
vnum ponit alterum et destructio destruit sed neutrum positio ponit alterum
destructio destruit immo vno destructo ponitur alterum et posito destruitur
simul et egre dies et nox Quidam vero laycus accipiunt quasi ad aliquid
dictum ut continent et nomina contrariorum imperator et nomina per aliud
que dicuntur quasi ad aliquid quia ista nomina ad aliquid referuntur ut magis
alicuius magnus non tamen sunt ad aliquid ad aliud quia non est eis esse ad aliquid
se habere i esse pro que huius nominibus sunt et dicuntur et si non referatur ad ali
quid non sed ad aliud quia Hinc sequitur velut ad aliquid dictum velut
nox atque dies et dextera sinistra nam ista carent et pro sunt nam contrarium
quod nox exempta diem non exemit alaque non sit relativa sunt hec non vera
relata. Tunc ibi De sinonimo Post hoc ponit versum de sinonimis et
sinonimo i de equivocis et sinonimis a multis vocat ut addat de speciebus sinonimi
i de dionimo et trionimo et tetraonimo etc Hanc igitur hinc vim dionimi
quod duo nomina sunt eidem persone attributa Trionima quod tria Polionima
quod plura Et vide q non possunt esse plura nomina eiusdem rei sua persone in
quatuor q quod hic invenitur primum est pronomen alterum nomen tertium cognomen
quartum agnomen Illud q nondum q sinonimorum appellativorum nomina co
lum placitum sed proprie causa est dicta cognacio eventus sicut predictum est pro
dici q reponit de sinonimis et sinonimis quia relativa videntur esse e
nima et sinonima Sed sinonima ideo dico quia duo relativa idem signi
ficatur quemadmodum duo sinonima idem significant cum enim dico pater sit premi
filius cum designat reputando dicere videor q sicut ensis mucro et
duus idem sunt ita relativa ista Relativa quodque videntur alia esse s
nima quia idem relativum facie diversa videtur sicut aliquid equivoca pater enim
sit procreantem et filium constituit sicut nepos filium filii et luxuriosum Et long
dicitur nam sinonimum se divisa sit ut sinonima illa per impositionem equivoca
ut canis Et pater sit procreantem per impositionem et filium per imitationem sive pro
ficationem et relativum utrumque semper sinonimum sit non hic non aliud sinonima
vero eodem modo per impositionem equivocant sunt Relativa vero diverso modo quia
vnum per impositionem alterum per representationem Tunc ibi Gentile est
Sed vero post hec de gentili nomine et quia post aliud quod d quasi ad aliquid de
agitur de gentili et patrio Sciendum est in quo differunt In hic vero
q gentile sumuntur a nomine totius regionis ut agitta greca et sit de qua
re aliquis sit patrium vero sumuntur a nomine comitis solius civitatis ut alio
quod d athene atheniense Et secundum ea que dicta sunt sinonima patrium
diminutivum quod similem esse videtur quia troos et patrium nomen esset derivativum pri
vum ad quod dicimus q troos et ~~primum est et~~ derivativum d et primitivum et
proprium et appellativum Troos enim proprium nomen est persone alicuius a quo dicitur
est troya et tunc d primitivum Troos vero ad appellativum d patrium d et sim
a patria i a nomine illo quod d troya etc. Gentem gentile ceu francus
gallicus ambit Ostendit patria patrie ceu parisiensis Tunc ibi Inter
rogativum est Sed hic ponit versum de interrogativis inveniendis cum autem
est hec omnis dubitatio aut d de re simplici al de re simplicium mq...

aut de quarum consecratione. Sed quia res omnes simplices in
decem generibus continentur, ideo simplicium questionum decem sunt
genera, quid sit et quale sit et quantum sit et huiusmodi alia secundum ordinem
decem modorum scilicet decem predicamentorum. Ad querendum ergo de rebus sim-
plicibus reperte sunt quedam orationes vel dictiones que ab officio
dicuntur interrogativa ut quis et qualis et huiusmodi alia. Et ut statim
earum summe attingamus, Quis interrogativa dictio significat illud idem
quod nomen generale. Omnis species ad quod factum per eandem dictio-
nem videri ut quis substantiam, qualis qualitatem. Eodemque modo dicendum
est de ceteris. Sunt tamen qui dicunt quod interrogative dictiones sunt substantiam
et qualitatem significant eadem quam nomina quibus respondetur. Que eis
respondentur illud etiam addendum est quod interrogative dictiones
non nominant. Et quia auctor dicit interrogativum est quod sub interroga-
tione profertur, cum generales regulas accentuum servant dicendum
hic esset de accentibus, nisi quia de eis sufficienter diximus. Vide qua-
lis quantus quotus et quis quantus ipse. Amice ibi. Amice ibi.

Infinitum est. Circa quam literam Priscianus sic dicit: Sequitur
de infinito nomine de quo dicit Priscianus equidem quod interrogativo
de infinito nomine, hec autem contrarietas est in accentu, quia ubi nomen
sit contrarium hec autem contrarietas est in accentu quia nomen
quod est interrogativum servat generales regulas accentuum de quibus
dictum est. Quando vero infinitum est gravatur per
in orthographia dictum est. Et vide quod gravium accipit hic pro diviso, quia non re-
omnes sillabas. Et vide quod gravium accipit hic pro diviso quia non re-
sunt tria gravium et acuti et circumflexi. Bene autem denotat quibus
accentuum. Amice dicit quod infinita in lectione gravantur in serie
orationis ut qui crediderit salvus erit. Hic quia in hoc loco quasi
simile qualis esset nullus ignoravit. Hic qualis gravatur
omnibus sillabis, sive vero male pronunciando seu accentuando usus
pervertit. Non ideo regulam amittit. Quando interrogativa sunt hec
acuuntur vel circumflectuntur, et in hoc est ea quam dicit differentias.
Solent tamen quidam in lectione alte accipe. Lectionem enim appellant
cum nomina supradicta infinite posita inter se habent dictiones cum
quibus leguntur vel construuntur ut qui iustus salvabitur.
Si autem iuxta se non habeant seu non habent cum quo legantur, nec
in lectione dicantur ponuntur, nec gravantur ut hic qui cum venis-
set receptus est / ecce quia infinitum hic acuitur. Et vide quod eadem
nomina secundum quosdam et relativa sunt et similitudinis, quia sic fit
ad relationem quod ostendunt illa esse similia de quibus est sermo ut cum
dicitur talis est Socrates qualis fuit Plato. Secundum Priscianum tamen dici-
mus illa esse relativa que sunt interrogativa ut qualis. Similitu-
dinis vero dicuntur redditiva vel responsiva ut tantus et talis. Ergo
infinitaque quia qualis quantus quotus et quot. Sunt quoque relativa
quia qualis, quod quotus atque quantus, tot talis tantusque. Quoad
de debes hec eadem reddis ea videndo rogantia. Quantus erat
Pirrhus, qui vides quantus Achilles. Infinite locata si dicas quantum
ab Indis. Progrediuntur Bacchus Romanos Cesar adivit. Similiterque rela-
tiva si dicas da michi tantum quot tibi donavi da tanta
dedi tibi quanta. Amice ibi. Collectivum est quod in sin-
gulari Priscianus de collectivo causa inventionis. Causa est hec. Om-
ne nomen quod est sit unum unius, quicquid tamen sermo est de uno solo
quam de pluribus sed de pluribus aliquid dimissum, quicquid de plurium
collectione commitium ut ergo haberent homines quo loquerentur
de collectione ita tamen quod non de aliquo collectionis illius, inventa
ea sunt collectiva nomina ut plebs et huiusmodi alia. Significant vero hec di-
ctiones speciem numeri secundum pluralitatem ita secundum, sed secundario aliquos
attendens alius ut plebs cum significet multa homines, secundario
designat quod sunt de civitate eadem. Unde etiam dicitur plebs
Populus cum cetera pars civitatis est. Exercitus quoque sic significat

num ita sonat quod secundario notat exercitum scilicet quod congregati sunt ad opus exercendum vocant. vero hec collectiones rerum circa quas facta sunt. Et vide quod populus est collectio tam nobilium quam ignobilium civitatis eiusdem. plebs est collectio ignobilium. Sed dubitatur an ecclesia sit collectivum. et videtur quod quia est congregatio fidelium. ideo potest dici ecclesie dei sunt in celo exercitui turba vivunt. Dico quod non est collectivum quia collectivum sapit diversitatem. sed ecclesia tenet unitatem. Sunt enim omnes fideles quedam membra caritatis vinculo coniuncta in uno corpore cuius caput est christus. Et sic non est dicendum ecclesie sunt vel ecclesie militant, ne videatur in ecclesia dei esse divisio que vinculo spirituali firmiter est unita. Item notandum. Item quedam sunt collectiva que distributionem tenent ut uterque et neuter. Nam omne distributivum est collectivum. sed non e converso. coniungitur quod quidem collectiva singularia construuntur cum verbo singulari ut omnis homo currit. et uterque illorum disputat. et hoc quidem proprie: quandoque cum verbo plurali per figuram que dicitur sinthesis. et in eadem persona ut uterque simul formose sunt venientes. vel in prima secunda tertia ut uterque vestrum vocamini sapientes. et sic bene dicimus uterque nostrum legimus unde Ovidius [illegible] latinas [illegible] uterque suas. Idem sepe coniungitur cum aliis collectivis ut iubilate deo omnis terra. Et apud Ovidium Pierides vbique viri faciles adhibite mentes / et in apostolo alter alterius onera portate. Distributive volunt intelligere apostolus pro omnibus duobus. sed hec potius ad [illegible] spectant. [illegible] Est collectivum vero quod in maiori ut plebs plura [illegible] sunt ibi.

Dimidium est quod a duobus. Consequenter ponit nomina ostendens quid sit dividuum. i. divisivum. Causa inchoationis nominis est hec. Primus per collectivum sermo esset de pluribus nominatim non tamen de quolibet illius collectionis. Sermo quidem fiebat. Invenerunt ideo unum nomen per quod ita fieret sermo de pluribus quod de unoquoque eorum seu illorum ut alter. Et illud vocaverunt dividuum. Sed sunt quedam eorum quibus ita loquimur de duobus tantum quod de utroque seu de unoquoque illorum ut uterque et alter. Quedam vero sunt quibus de pluribus loquimur quam de duobus ita quod de unoquoque illorum ut omnes. singuli. Quedam vero rursus sunt quibus loquimur de pluribus. sed per pares numeros distributive ut bini trini et cetera huius. significant autem hec nomina modos loquendi ut quibusdam videtur. sed [illegible] nominant. Unde autem bini de pluribus paribus quam de quatuor dici non possunt. si ipse accipiant. Trini quoque de sex ad minus dicitur. Centeni rursus non nisi de ducentis, nunquam tamen ponitur pro centum sicut septeni pro septem velut Lucanus. Surgite septeno rapidum mare vertitur gurgite. i. septem gurgitibus. Nam tunc talia accipiunt pro suis principalibus ut bini. i. duo singuli. i. unus. Terciam tamen improprietatem quandoque patiuntur in plurali ut videmus binos homines. i. duos [illegible]. Est dividuum velut alter bini centeni neuter uterque. Sunt enim paribus semper pluralia [illegible]. Planque per hec paribus numeris plures seriatim distribuis. tamen hec alia posuere poete. Arbore centena septeno gurgite dentes. Sunt ibi [illegible]

Fictitium est quod a proprietate sonorum. Ponit demum quid sit fictitium. Est autem fictitium quod ita impositum est ut in se aliquis illius soni habeat quem reddit illud quod

nominat ut hoc nomen tintinabulum licet in sui prolacione aliquid
in sono quem emittit campanula quam nominat Et dicimus quod
fictiua nominant sbas quarum soni sunt consimiles et communes illarum
qualitates signant unde efficitur quod sono dant tintinabula tintin.
Generale est quod in communi ostendit quid sit nomen
generale unde posito nomen generale quod scribitur 2m sententiam dicitur
sed quia genus stat nominat vero res singulares a suis speciebus con
tentas Speciale quoque quod significat speciem et subse res contentas
nominat unde Est nomen generale lapis fructus color arbor Et speciale
pirus abies quoque iam ametistus Sunt ibi **Ordinale est quod**
Ordinale vero nomen inventum est ad sciendum post numerum quem et sunt
primum stat post Sed secundo quendam ordinem in suis sententiis
denotat Nominat vero sbas ut secundus binarius tercius ternarius primus
vero ordinem stat tercius quem post sunt primum nominat vero sbas
quibus inest talis ordo Est ergo ordinale nomen quod secundo stat
ordinem Numerale autem est quod significat numerum sine ordine Et
quedam stant numerum non determinando actum inesse ut binarius ternarius
quedam determinando inesse ut unus duo et cetera utraque tamen dicuntur numeralia
Causa vero invencionis numeralium est hec Primus tunc cum hoc nomen
homo naturaliter sit singularis numeri et in designatione unius stat poni
tamen eciam in veritate aliquando collective ponitur ut solus homo est rationalis ad deter
minandum ergo quod non accipitur collective additur ei hoc nomen unus
Rursus tunc pluralia nomina determinant quod de pluribus est sermo non
tamen diffiniunt de quot Verum cum dico homines legunt certum est quod plures
sed incertum est de quot dicatur Ideoque inventa sunt nomina que cer
tum stant numerum ut duo Nondum 2m Hugutionem Et vocabulorum sig
nificacionum modos quedam dicuntur cardinalia quia sunt modos cardi
nales ut unus duo tres Et dicuntur cardinales a significatione quia
significant cardinalibus nominibus, illa cum nomina cardinalia sunt
quasi principalia quia omnia numeralia alia ab istis habent originem et
non ergo et ista post sunt numerum, numeri eciam stati istis dictionibus
dicuntur cardinales quia sicut hostium volvitur cardinem et semper
innititur cardini ita omnes numeri volvuntur et replicantur circa istos Et
sunt alia cardinalia que sunt nomina collectiva ut unitas binarius
ternarius Quedam ponderalia ut simplum duplum hec cum post
relatorum stant secundario vero numerum sed in quadam mensuratione et
pondero stat Et sunt ponderalia dicuntur Componuntur autem omnia
a plicando ut simplus a sine et plicando duplus a duo et plicando triplus
a tria et plicando que tamen duo post deriuari a duplico et triplico
Distributiua sunt ut bini bini de quibus dictum est Ordinalia sunt
ut primus secundus Multiplicatiua sunt ista per que fit multiplicatio
numerorum ut bis ter quater unde Ordinat ut primus imitatur duo etc
Absolutum est quod per se intelligitur Ostendit quid sit absolutum
absolutum nomen vero dicitur a constructione Est enim absolutum quod
non indiget adiunctione adiectiui ad determinandum accidentalia et specialia ut
deus certum enim est quod est pius iustus misericors Et si addantur
hec ad exornandum nec amorem ingenerandum fit unde Non exigit aliud
nisi intellectu dicitque solutum / vult deus et ratio cum sensus sufficit
esse **Temporale est quod tempus ostendit** Temporale
vero nomen est illud quod significat tempus sine determinando inesse
ut annus sine non ut annus **Locale** vero est illud quod locum
stat quotiens nominatur ut propinquus et huiusmodi alia Et hec quia speciebus sunt
communes tam primitiuis quam diminutiuis unde declarat Tempora dat
mensis loca proximus atque remotus Appellatiuis species has credit
autor Diminutiue partes et nominales pene tenent omnes quae modo
seorsum Diminutiuorum species prolixius credit has attendo modo sperior
ad promissa pro quo que dicta sunt sibi non satis quod dedere et cetera

Patronomicum est quod a patribus tamen sumatur primitivis nominibus secundum certam formam quod significat cum genitivo primitivi filium vel nepotes ut Eacides Eaci filius vel nepos. Et hac forma poete maxime solent uti pro Graecorum. Nam veteres cognominibus utuntur familiarum ut Corneliorum Marcellorum. Vel ab illo qui primus Cornelius et qui Marcellus nominatus est hoc nomen habuerint quicunque eiusdem familie sunt sive filii sive minores Thesei Thesides Greci vocant quos solent poete quoque nostri imitari unde Virgilius secundum eandem formam Scipiadas dixit apo tou Scipios cum Scipionides dicere debuit. Necnon etiam possessiva loco patronomicorum invenimus apud Latinos usurpata ut Emilianus Scipio pro Emilii filius et Octavianus Cesar pro Octavii filius. Inveniuntur tamen quedam nomina forme patronomicorum significatione denominativa ut Euripides, primum nomen non Euripi filius sed ab Euripo sit nominatus. Dicitur enim Euripides quod illo die natus est quo Athenienses

Patronomicum. Capitulum quartum in quo auctor incipit de primis speciebus derivatorum que sunt appellativa quartum primam potest causam que dicitur patronomicum eo quod natale vinculum progeniei significat. Et de hac sola in hoc capitulo quia de ceteris in sequentibus apparebit. Tractat autem hoc ordine de patronomicis: primo diffinit patronomicum, deinde ostendit originem tam eorum que vera sunt patronomica quam eorum que non sunt vera. Postea ostendit formas et formationes masculinorum a suis primitivis. Deinde formas femininorum et formationes eorum a masculinis suis. Et ideo hoc capitulum habet quatuor partes principales. Secunda ibi Derivantur, tertia ibi Omnia igitur. Et ultima secunda vero. Circa primum ad primum videndum est. Causa inventionis patronomicorum duplex est scilicet brevitas et commoditas. Brevitas enim quia dicimus filius vel nepos sit primo solum nomen. Cum enim dicimus iste est Priamides breviter dicimus quam si hac oratione uteremur iste est filius Priami. Commoditas quoque est causa inventionis eorum cum quia ista sit omnis doctrine principalis compositio declarationis sive metrica sive prosaica sic ad eam pertinet. Similiter et expositio auctorum. Similiter quod puer huius sensum oratione debet exprimere exprimere

cum persis in cyrripo campo bellum
commiserunt. similiter tuchidides Apo
Toy Tokaye polloy Omittunt autem alia
que cum in alijs sint pronomina in a/y/s
accipiuntur propria ut thimarchides.
thimarchi filius et thimarchides
proprium, et in omnibus fere speciebus non
nimium invenimus eiusdem forme
etiam propria cum appellativis que tamen
amittunt appellativorum significationem
ut magnus avitum et proprium Iulianus
possessivum et proprium Eraclides pro-
nomen et proprium. sic et in alijs speciebus
invenies. Scire autem debemus
absque etiam a matribus. et ab avis
maternis et a regibus sive conditoribus (urbium)
et a fratribus etiam pronomina solere
formari ut latonides latonis vel la-
tone filius apollo. Et iliades ilie fi-
lius romulus. Ovidius in xiiii me-
thamorphoseon ut corpora victa sopore
invadunt portasque petunt quas obice
fultas clauserat iliades. Similiter coro-
nides a matre i. coronis filius Esculapius. sic idem Ovidius in xv° metha-
morphoseon unde coronidem circumflua
tibridis alti insula romulee sacris
deiecerat urbis. Et maiades maie filius
mercurius. ab avis quoque maternis
pronomina inveniuntur ut atlantiades

ignorantia regule con-
struendi et attenuan-
di forsitan / peccaret
in constructione vel
compositione dictionum
idcirco commode fuit inve-
nire dictionem unam
que illud sensum ex-
primeret sine labore com-
ponendi / et minorato
labore attenuandi
alia ratio est commo-
ditas / quoniam hec locutio
filius priami si obli-
quaretur non posset
in metro heroico poni
unde oportuit inveniri
quod loco eius in metro
poni posset. Significant
autem pronomina filios
vel nepotes i. illas
habitudines sive relatio-
nes quas sunt hec
duo nomina filius et
nepos et hoc cum genitivo
primitivi i. significant
alterutram de illis re-
lationibus principaliter
et secundario personam qua
significat genitivus primitivi
prius est enim priamides
nisi nepos vel filius
priami. Sed queritur
quare plus dicatur cum
genitivo primitivi quam cum
alio. ad quod dicitur
quod genitivus in eius re-
solutione ponitur.
Significat ergo pronomina
alterutram de hiis predictis
de his vel de eis re-
solutionibus et secunda-
rio personam quam
genitivus primitivi significat
unde ipse principalem
significationem sunt appellativa
et in principali eandem
significatione omnia
pronomina conveniunt
sed different in secundaria.
variant vero personam
tamen rei alterius in esse
illarum relationum
alterutra / Patronomi-
cum vero est quod de-
rivatur a propriis nominibus

M^cccclxxxviii

patronimicorum secundum formam grecam. i. ut timanes in des que scilicet forma a grecis sumpta est Tum quo dicit quod derivativa removent omnia patronimica Sed quia hec sunt derivata ab aliis [illegible] addit a nominibus et quia quedam derivant ab appellativis quorum in illis est pronominum adiungitur propriis Et quia sunt derivata a propriis que non sunt patronimica ut a iulo iulius addidit patronimicum set quia quedam possessiva derivant a propriis nominibus patronimicum ut pompeio pompeianus Sub dividit in formam grecam in des ut panides [illegible] Dicit patronimica que primis [illegible] nominibus sunt [illegible] formata [illegible] nepotes [illegible] ibi invenimus

Invenimus etc. [illegible] ad finem huius partis hic ponit quedam documenta nobilia per que removet dubium [illegible]

Scire at debemus Secunda pars principalis capituli in qua ostendit originem patronimicorum volens [illegible] fiat sicut dicitur in diffinitione [illegible] a propriis nominibus patronimica dicuntur debeant habere originem Tamen absque [illegible] etiam a matribus ab avie maternis solent patronimica formari [illegible] Et vide quia habet tria verba pronominis quem [illegible] derivari a propriis nominibus patronimicum sive filios et nepotes

i. atlantis nate filius Ovidius in 2o methamorphoseon Sedit atlanciades et euntem multa loquendo Detinuit sermone diem Idem in 1o in persides Ephaphus filius ione que filia fuit inachi. non tulit inachides matri qui aut. omnia demens credis / et regibus sive conditoribus Theside Cicropide i. athenienses Eneade romulide i. romani virgilius in 1o georgicon primaque [illegible] ingentes pagos et compita circum Theside posuere Idem in 1o Eneydos Tum pendere penas Cicropide iussi [illegible] in viii Eneydos Eneyde in ferrum pro libertate ruebant Idem in primo Defessi eneade que proxima littora cursu Idem in viii Subito qui novum consurgere bellum Romulide stavo qui se in a fratribus fetontides vel femin fetontis virgilius in Bucolicis Tum fetontiadas musco circumdat amare Corticis. fetontiadas dixit tamen pro phetontidas poetica licentia.

Sunt igitur pronominum forme apud grecos tres. in des que dicitur communis apud illos quod in omni sermone pre hac uti qua sola romanorum quoque poete utuntur Nam aliis duabus non utuntur. i. in on binata que est propria hiadis lingwe ut pelyon pro peleades et in adios que est eolica ut hippadios

pirri filius .i. pilitatus De hac igitur
forma dicendum est qua utuntur ind
Si latinus grecus in as uel in es uel in eos
desinat · grecus vero in oy dyptongum
a penultima breuis ante des inuenitur
in pronomco ut peleas peliades · eneas
eneades · meneaas meneaades Iram
embes magis contra regulam autori
tate poetica posuit virgilius Et a
conceptas in e productam conuertens
vel quasi ab eneus · sicut a peleus peli
des proferens in primo Sit satis eunde
telis impune minarum aspectasse tuis
In es vero desinentibus quorum genitivus
grecus in on desinit tam in ades
quam in ides inueniuntur apud autores
ut hypotes hypotades butes butades
Cormetes cormetides Sed romanis libuit
in ades Anchises pro anchisades debuit
facere vel anchisides Fecit autem an
chisiades quasi ab anchisios nemo
de · quo lertios lertiades Neque enim
pronomicum superat primitiuum sui genitiui
nisi una sillaba Alia vero omnia in on
apud grecos terminantia genitiuum vel in os
vel in oys dyptongum in eos mutant
eas in ides et faciunt pronomicum
priamos priamoy priamides Nestoros
nestorides nlecketoc nlecketoyc ple
stenides · peleis peleos peleides et per
sineresim E et i in ey dyptongum
proferunt penultimam Nos autem
pro ea i longam ponimus · Virgilius

enim genitiuo primitiui
et terminari in des Non
venit. pronomicus
duo et hic inueniunt
secundum terminationem in des et
significare filios uel
nepotes cum generis
primitiui Alium vero
de est illius .i. geminati
a propriis nominibus
patrum Sed deriuantur
a propriis nominibus
matrum uel femininis
et consimilia ut
maredes .i. maie filius
que absque dubio
pronomica .i. contra
nominis ethimologiam
et quam premissam diffini
tionem figura Sed con
tingit quod origo sit
ipsius mater sicut aris
rex prima conditor ut
eius mater ut iliades
gemini quos ilia.
sicut ut phetonciades non
et phetontis sorores Sed
phetontis eius ut
atlanciades ab atlantis
Nata progenitus ra
ut decatrope dicti Ali
tropides non quos ge
nuit sed regit athenienses
a prima coloniis necrata
uel actis uel Inuenitur autem
que proprio mutata fuit
ab urbis Significare ro
mani romulide / quos
romulus regit et menia
condidit urbis Sed
nondum est dictum
quatuor modis fit ab
usio in pronomicis
secundum originem · significa
tione · formatione et
tempore Origine quando
a propriis nominibus ma
trum ut in iliad Signi
ficatione quando non
significat filios uel
nepotes ut romulide
.i. romani et atropide
.i. athenienses Informatione
quando non
superat suum primitiuum
una sillaba ut sapides
vel quando superat
plus una sillaba ut
atlanciades Tempore
quando non sunt permaz

in uo pelide tunc ut ego forti con
gressum eneam Ovidius in primo me
thamorphoseon Unde hinc prometi
des placidis epimetida dictus Inve
niuntur tamen poete in quibusdam
addentes quasdam litteras adimentes ut
Addentes ut pelliades pro pelides et
talcondoniades pro talcodontides.
atlantiades pro atlantides Ovidius
in primo methamorphoseon Sedit
atlantides et cuntem multa loquendo
detinuit sermone diem Adimentes
ut dentalides pro dentalionides et
sipiades pro sipionides et ut sus
dummus eneides pro eneades Exci
piuntur tamen hec que contra re
gulam penultimas uocales producunt
ut clides demades per sincopam pro
demeades. corides litohoriades
lagides. belides Sutides etiam et
litomedides apud grecos penultimam
dyptongon habent contra regulam pro
qua nos e longam ponimus Feminina
uo pronomina uel in is uel in as
desinunt uel in e productam. Sine
aut a mainis subtracta de in is uel
in as desinentia ut Priamides pariens
dardanides darius dardanis peliades
pelias Igitur eneades est contra analogiam

conceptam ut corides
lagides belides. que
contra regulam penul
timam acuunt uel
producunt apud poetas
de quibus patebit ibi
Excipiuntur tamen

Sunt igitur pro
secunda pars principalis
in qua exequitur de
secundo ordine scilicet formas
et formationes prono
minorum masculinorum
ostendendo Et dicit
quia primo ciuitat formas
ponens apud grecos
esse tres secundarum
unam uendicatam et
in usu latinorum
asserit. Secundo de formatione
masculinorum in des
desinentium tradit ibi
De hac igitur forma
ubi confuse formationes
singulorum solum per exem
pla dicit de quibus tamen
hic regule ponantur
et post littera de se uult
ea illam partem ibi
ubi dicit De hac igitur
forma dictum est / sic dicit
per hoc Et quia hac pa
tronomicorum forma
utuntur latini dictum
est Sed hec forma
duobus modis re
gularis cum penultima
uariatur aliquando
cum habet a correptam
ante des. aliquando
e correptam irregularis
quoque duobus modis
aliquando cum habet a
productam ante des
aliquando e produ
ctam De regularibus
uo pronominibus dat
tres regulas de irregularibus
ponit exempla et in
quibusdam tamen aut
que inter proferantur
Et quia omnia pronomina
a propriis et a grecis no
minibus formantur
de illis nominibus e
nere ut aliquis extra

dicamus. Que uero nomina apud grecos terminant nominativum in as vel in es genitivum uero in ou conuertuntur apud latinos in primam declinationem

eneas debet facere non eneis pro enea
ergo quod autoritas est quod dixit enides
pro eneades sicut autoritate usus est
virgilius in tituli inscriptione Eneidos
eneys inscripsit quem statius quoque
insuē Thebaydos ponit unde precor
nec tamen diuinam Eneida tempta Notandum
tamen quod masculina et longam
habuerint ante des per sinceresin apud
nos in eis . diuisas tamen faciunt feminina
ut pelides pro peleides peleis. thesides
pro theseides teseis. Sic ergo enides pro
eneides eneis. In ne autem desinentia
que sunt grecis lingue pronominata
eiusdem generis et longam habent pe
nultimam si principale non habuerit
eandem vocalem ut adrestos adresti
ne. nerens nerine Si autem principale
habuerit et o producta ante ne inveniuntur
ut acrisios acrisione ex quo possumus
posuit similiter acrisioneis dane sum
dasse toloms ab acrisione. i. danae dicta
sciendum est quod inuenimus multa
eiusdem forme gentilia ut emonye
thesalis colchis argolis iliacas
Troias Alia vero propria inuenimus
eiusdem forme ut bathis doris.
pictas pictas etc.

Illi enim dicunt eneas eneou anchises anchisou Nos autem dicamus eneas enee anchises anchise. Que uero nomina terminant nominativum in os et genitivum in ou ut pa[r]inos parinou uel nominativum in eos et genitivum in eou ut menalaos menalaou. uel nominativum in eus et genitivum in eos correptam ut peleus peleos apud latinos reducuntur in secundam declinationem Nos enim dicimus parinus parini menelaus menelai peleus pelei. Que uero terminant nominativum in or et genitivum in oros productam ut nestor nestoros uel nominativum in os et genitivum in ois productam ut plesthenos plestenois reducuntur apud nos in tertiam declinationem ut nestor nestoris plestenos plestenis. Sed uero ex forme sunt pronomina secundum quod nulla sunt patronomica nisi prime uel secunde uel tertie declinationis reperiuntur greca formis harum terminationum ides et ados sicut pelides peleydes piriados etc. Sic feminina iades et ne sicut nerine des et ne terminantur. Contemptus aliis conuertatur. Primitiuus ab eis sed possessiua propria sunt pronomina sunt quod prima sequens et tertia declinatio per quas propria declinantur pertineat valias dabo nor mas etc. Conformiter autem pronominata trahuntur a propriis nominibus pe[nultimam] in a correptam et assump[ta]

declinationis mutata extremitate dyptongo generativum in a correptam et assumpta des ut eneas enee eneades. andreas andree andreades. anchises anchisades. Inuenitur etiam anchisides Illa enim que in as desinunt mutant dyptongon sed raro in e correptam inuenitur tamen etiam anchisiades. sed irregulare est. vel forsitan solebant greci dicere

anchisios anchisiorum unde et nos anchisiades anchisiadis/ et inde anchisi-
ades sicut regula hoc sexto decimo docebit ¶ Similiter quoque di-
cebant anchises anchisiois unde et nos anchises anchisis et
inde anchisides sicut regula proxima tertie decime demonstrabit
xvi Dyptongum etc. Prima declinatio prima utitur in a terminans. Vir for-
mas des sibi iuncta ¶ Eneades ac iliades butades quoque sic dant. ¶ Sed
prime fines eneas breves illa butes ¶ Prima vero nomina sexte decli-
nationis in duas terminant genitivum alia in unam et simile dant patronomica
ab hiis que terminant genitivum in duas et extrema mutata in a correpta
et assumpta des ut menetius meneti menetiades. Ab hiis autem que
terminant genitivum in unam et simile patronomica extrema et correpta et assumpta
des ut pamus pami pamides. debuit ergo dici pelides penultima
correpta. sed quia greci dicebant peleidos ei facientes dyptongum
in loco cuius ponimus e productam unde et dicimus pelides pro-
ducta penultima [xvi] Porro secunda sim si simpla sit et genitivo et sit a des
sequitur meneciades generatur ¶ Sic de meneti genitivo ¶ Si genitivus sit si-
minus ei pro brevis et simul e quoque elonga locabitur et des iuncta sit
quia creatur ¶ De pelei pelides/ de tidei tamen erit ¶ Tydides ex forma
t d vice dante In reliquis simus curtandus erit ¶ Sed des additur
pami sic pamides dat formant igitur patronomica nomina a propriis non
bus tertie declinationis subiuncta o extrema aucta et addita des vel in
extrema sillabe imposita et in extremam et et o ut nestor nesto-
ris nestorides plestenes plestenonis plesteniades ¶ Sed de patronomicis
mans ... dixisse sufficiat [xvi] ... et tria sim des assumendo
rades anchisiades quoque dentalides et plura simul que vel sibi sit
apta subire metrum presumpta licentia vatum vel sic mutatur
vario de nomine forma ¶ Eneas creat eneides reliquum fiat eneius
¶ Sit quoque de reliquis sic sunt anomala quedam ut nicomedi-
des laertiades eolides belides et corides quibus omnibus esse
volem longam spernens penultima normam ¶ Amen ibi

¶ Femina vero ¶ Quarta pars huius capituli in qua ultimo agit
de forma et formatione patronomicorum feminini generis pro cuius
declaracione dicit sic: patronomica vero feminina tres habent formas
i. terminationes terminantur enim in is vel in as vel in ne sed ratio ¶ Quae
vero in is vel in as terminantur formantur a patronomicis masculinis subtracta
de ut pamides pamis / ergo debuit dici secundum regulam ab eneades
est eneas eneades et non eneis sed irregulare est vel magis
ab eo formatum quod est eneus enei unde etiam eneides patronomicum
masculinum quod nos dicimus enides mutata ei dyptongo in e
productam et inde i. ab eneides feminum est patronomicum regulare
femininum eneis ¶ Dicitur enim ... iuxta regulam debuit dici pelis
ab eo quod est pelides quoque dicimus in hiis non esse respiciendum
ad usum sed potius ad regulam: debuit enim dici peleides/ et in
femininum patronomicum peleis [xvi] masculina dicta teneas et ab hiis
nunc ebria ducas ¶ De tollendo nari sed ei reconabitur illi ¶ Sed
deleras prius et longam ... pro brevis ¶ Et simul et quoque ¶ Sic de pria-
mides eneas quoque exeneades et ab emides sic et eneis erit ¶ Quae
vero patronomica feminina desinunt in ne vel habent et ante ne vel o
formantur aut fiet ab ipsis propriis nominibus hoc modo ¶ Si primum
proprium nomen non habet et primam penultimam. tunc si finalis silba
incipit ab una consonante vel a pluribus; quemque erit post con-
sonantes in ine mutabit ut adrastus adrastine ¶ Si si finalis
silba non incipit a consonante; quemque erit post consonantem pe-
nultime silbe transfertur in ine ut nereus nerine ¶ Si vero et primum

z penultimam penultimam ante o productam habuerit retenta o e tas
ditate fatit patronomicum femininum ut acrisios acrisione vel sic si
primum nomen terminat genitivum in duas z mutatur extrema z in one ut
acrisius acrisij acrisione [Virgilius] In ne finita patronomica femina sola
suscepit a primus partem sic ista vocabis hebba si primum penultima
sit retinens z prius dicetur ut acrisius acrisione ... z inde
... in ne sicut adrastus adrastine nereus quoque nerine z ...
Et unde quoque omnia patronomica in a ua sunt prime declinationis ut eacides
eacide facit autem aliquando eacidem quoque eacida facit zm secundum grecam
et latinam in a correptam grecus in e unde ... Rectius ...
velit ajacem atrida vetas Cui idem atride magis apta tibi ... dona
... Ablativus tribus modis invenitur apud latinos in a pro
ductam vel in e et tunc e generatur pro ablativo zm grecos. vel in e correptam
et tunc transit in tertiam declinationem. plurale vero singulari zm primam decl.
invenitur [Virgilius] In des finita declinat flexio prima des subdit duo de
genitivo dativo dat dan quoque ... de longam retinet simul ac da ...
Da longet sextus de breviem longamque tenemus prodit plurale ...
pluralia ... feminina vero que in is vel in as desinunt tercie sunt
declinationis ut paris paridis Et zm ingrimbene ... in is facit vo
cativum ... in i z ut opami unde illud Cum tripos pari ...
mane domo Ablativus desinit in e correptam ut ... Paride ...
plurale desinit in des zm grecos ut he parides ... desinit in ...
pone ... quoque ... pro feminino unde ... fortissima ...
daridarum. vel pe ... quod interposuit hanc vocem ... metri ...
et ablativus desinunt in ... Accusativus in es et in as correptam
vocativus similis est ... [Virgilius] Tercia declinat quos is aut as femina
format des vel dos crescunt genitive. ... dem da ve dat ...
de dabit solummodo sextus par vero ... post ... vel ... ponas
Nil in plurali committens tercia quarti des vel das sine dat utrumque volens
brevia Hec autem in ne desinunt tertiam servant declinationem
... eum acrisione acrisiones sicut penelope penelopes. et ...
prime declinationis Et de patronomicis quidem tam ... feminis
sufficienter dictum est Unde ... Nota quod patronomicum in e
tantum grece declinatur ut nerine ... nerines hunc nerinem
... sed ... per ei dyptongum sed non profert ... hanc nerinen
vocativo o nerine Ablativo caret zm grecos, in plurali vero numquam invenitur
[Virgilius] Et ne finita grecorum flexio tua declinat ... vel ... vero quoque
genitivo esse pares ... reliquos omnes iubet ordo Item nota ...
patronomicum ... ut ... achilleides ...
... Tantalide. ... //bene

Possessivum est quod cum genitivo principalis
signifitat aliquid ex hiis que possidentur
ut evandrius ensis pro evandri ensis. et
regius honor pro regis honor. Hoc autem
interest inter possessiva et patronomica quod pa
tronomica filios vel nepotes signifitant
possessiva autem non solum filios. sed etiam omnia
que possunt esse in possessione Et quod patronomica a propriis
tantum derivantur. possessiva autem non solum a propriis

Possessivum est

Capitulum quintum et ultimum in quo tractat de possessivo. Et ratio ordinis patet quod tangit dicens Possessivum vero statim ponitur post pronominativum eo quod quandam speciem possessionis significat videtur scilicet filios vel nepotes licet omnis generatio primitiva. Circa vero inventionem possessivorum eadem est que et pronominativorum hoc est diversitas et commoditas de quibus satis dictum est superius. Significat autem possessivum idem quod hoc nomen possessio et secundario predicamentum et generis primitivi cum dico paruus nichil cum aliud sit proprio quam possessionem parvi. Et quoniam infinitam possessionem significat ideo sibi exigit aliquod nomen addi quod possessionem declarat ut paruus equus. Romanus vero possessivum nominativi res possessas que possidentur.

Tractat autem Priscianus de his hoc ordine. Primo describit possessivum in quo situationem eius ostendit. Deinde declarat differentiam inter pronominativum et possessivum per quam ostendit originem. Deinde formas et formationes. Hec ille. Et circa hoc capitulum hoc habet quatuor partes. Prima ibi hoc autem

sed etiam ab appellativis. Et que pronominativa a masculino descendentia plerumque generis, rarissime autem a feminino nec ipse quando a matribus fiunt ut supra ostendimus. Possessiva ad nascuntur ab omnibus generibus. Et que pronominativa ad homines pertinent tantum vel ad deos, possessiva ad omnes res.

Sunt autem possessiva vel a nominibus ut cesar cesareus, vel a verbis ut opto optativus, vel ab adverbiis ut extra extraneus, et vel mobilia sunt ut marcius marcia marcium vel fixa ut sacrarium donarium armarium. Possessiva autem dicimus non solum possessionem significantia, sed etiam que formam habent possessivorum. Sunt enim quedam gentilia similem possessivis habentia formam ut romanus civis, gentile et romanus ager possessivum.

Quedam autem et propria sunt eadem et gentilia et possessiva ut latinus filius fauni et latinus civis et latinus ager. Alia autem tantummodo propria forme possessivorum ut quintilianus iulianus. Alia loco patronomicorum posita quos supra diximus ut emilianus scipio et octavianus cesar. Et eadem forma agnomina

q multa inveniet ut assumtivus persi
cus · getulicus · creticus Alia aut sunt
eiusdem denominationis que ex materia prin
cipalium constare significantur ut ferreus
a ferro factus / similiter aureus argenteus
marmoreus. Alia a disciplinis ut ari
stotilicus socraticus rethoricus Alia que
primitivorum similem prie habere signi
ficationem ut tractus pro trax Alia ex mor
bis ut cordiatus Alia a professionibus
ut mechanicus gramaticus

Sunt igitur forme possessivorum
quas a grecis accepimus · hee
in eos quam mutamus in
eus antecedentibus a brevi vel e
vel y ut bebriacus cypriacus · italicus
asiacus libycus · quos solum y an
te us habens invenitur quod a prin
cipali accepit Et sciendum quod eadem
i in cus desinentia si a primitivis
fiant et pares habent illis sillabas
ut itace itacus Alia vero omnia a vel
e ante cus habentia sive sint a duo
sive a quo denata una sillaba vincunt
ea ex quibus denantur · et si primitiva
illa habuerint e penultimam hec
assumunt a Si primitivum habuit o hec
e habent ante cus Et sciendum quod

inter est Alia ibi
desinunt quod possessiva
certa ibi sunt igitur
secunda ibi ponentur
igitur secundum dicit
sic p h illud quod
videndum est quod
possessivorum alia
sunt possessiva sola
significatione ut e
questor Alia sola ter
minatione ut extra
neus que omnia
inppe possessiva sunt
alia et significatione
et terminatione ut pamcus
Eos quibus quare
una forma dicit plus
dicitur forma possessi
quam alia vel sic quia
tur una forma
plus formas possessi
vorum alia Et dicimus
vel quia possessiva
plus inventa fuerint
in ea vel quia plura
possessiva desinunt in
eam quam in aliam
inde quia in ius vel
in is pauca possessiva
desinunt. non dicit
hec possessivorum
forme possessivorum
quod est quos facit
aliquis ex hiis que
possidentur vel faciunt
possessionem insinu
tam. quos notabit
per hoc infinitivum
aliquis et hoc omnino
quod primitivum vel secundo
illam personam secunda
rio quam et vires
primitivum ut regius
honor pro regibus ho
nor sed quia a rege
possidetur. Diffinit
autem sic possessivum
quod in diffinitione
comprehendit duo quia
sunt illud quod est
voce et significatione
possessivum quos pre
dicitur et illa que

sola significatione sunt possessiva et ea hic sola voce pretermittit ut equester et multa ut vera possessiva separantur a non veris in diffinitione cum non conveniunt in significatione conveniunt autem eis de forma et in formatione quam in hoc eis sunt similia

non solum a primitivis sed etiam a derivativis derivantur huiusmodi nomina possessiva ut troos troycus gramatos gramaticus rethoros rethoricus persis persicus · asiatis asiaticus · crethsa crethsicus · affrica affricus · ytalus ytalicus Nam italia italiacus debuit facere · cyprius cyprnatus Nam cyprius cypricus sic illud iliacus · tardia tardiacus · mulio muliomis muliomicus

Utero pro sexto mulomca pemel

In us quoque puram desinunt tam possessiva tam greca quam latina antecedente e correpta et e producta i correpta o producta ae dyptongo vel oe dyptongo ut cesareus romuleus ferreus aureus · argenteus · vitreus · ligneus marmoreus · illigneus tamen et iliceus dicitur terentius in adelphis lectulos illigneis pedibus statius in vio thebaidos ubi quoque ilice quoque trabes metuenda quoque sacro · taxus lapideus et fere omnia ad ptn ma

possessivum quo res possessa notatur ut priamius ensis vel priameia proles

Hoc aut inter

Secunda pars principalis capituli in qua dat grammaticus pronominum et possessivum dividit per hoc dicit autem possessiva a pronominibus eo quod possessiva sunt aliquis extrinsecus hic possidetur ita quod nullum diffinite pronominativo aliquis quod possidetur diffinitur · i · filios vel nepotes ut laonus dicatur in hoc indubitanter dicit quod possessiva produnt possessionem istam secundum personam quam et hinc pronominum · patronomica vero produnt secundum possessionem relationem alteram causam hinc sequitur hoc nomine filius vel

homo que ad adsubsumptum ab hoc et cum possessivo vel homo est vel homo i ta et res homo est unius anni

pertinentia. Vel E brevem ante us habent
ut plumbeus stanneus. Inveniuntur
quaedam pauca sine e ut quernus colur
nus abiegnus oleaginus faginus.
Vel o longa ante ut spondeus plebeius
vel brevi ut marcius arminius. Vel
crons cons ac sabaeus cretaeus
ptholomeus. Haec autem ae dyptongon
habent penultimam, quae a femininis
in e longam apud graecos desinen
tibus, vel quae a verbis graecis deri
vantur terminationis ut crethe cre
thaeus, hile hilaeus, dyone dyo
naeus, ptholomo ptholomaeus,
thimo thimaeus. Vel e antecedente
us ut euboca euboaeus eysocaeus
socaeus, euroea euroeus. Et quia
apud graecos in multis nominibus
ei dyptongus ante os invenitur
scire debemus quod solent latini ea
modo in e longam convertere ut pita
gorios pitagoreus, spondyos
spondeus, alphios alpheus. Nam
possumus quoque similiter ut primi
tivum proferri. Virgilius Ovidius qui
protulit alphee ab origine pise

nepos. et scedano prud
giam et genus primiti
vi quod evenit ut pa
tronomicam et pos
sessivam ab eodem.
Pro nomine derivantur
ut Barnides et pa
menius. Idem sitant
scedano. Sed diversa
propalantur. Ideoque sub
diversis speciebus po
nuntur. In hoc enim
sub deriva. Patro
nomica nomina sup
sunt hominum vel deorum
possessiva vero res omnes
quae possident no
minant. Cum sint que
sunt naturae. Patro
nomica autem nec possessiva
apstano ponuntur
hoc nomen optatus
non videtur invenies
enim nec habeat signi
ficationem possessivum
nec terminationem. nec
enim est in aliqua
forma possessivorum
sed per dativum. quod non
habet naturaliter r con
sonantem ante us.
Est enim regulare
optativus sed causa
euphoniae vel gratia
prohibendi meliorem
r est quod naturaliter de
desinentibus in us
puram quae est for
ma quaedam posses
sivorum ut paulo
post demonstrabitur.
Hic autem quae sunt pa
tentia ex littera. Item
quantum ad tertiam par
tem principalem talis
quae tangitur ibi
quod tractat de on
gine possessivorum
littera plana est usque
In possessivis sensu

pronominia [illegible]
Congaudent distantibus
sunt patronomica
solos quos tangunt
honores vel dimos
a[illegible] qz tantum
desinendi scd.
possessiva pomnes
Res extendunt se
Ipsius qz quibus eorum
quolibet in gne
fieri patienda ipse
vocabula maronis
ca[illegible] sicut belli
cosus sa[illegible] sacra
rium est locus ubi
sacra reponuntur
Donarius ubi dona
armarium ubi arma
Cordian grece cor
latine unde cordia
dicitur infirmitas
que [illegible] dicitur
cordis pulsus unde
cordiacus qui eciam
patitur infirmitatem
Mechanicus ca[illegible]
adulterinus na[illegible]
unde artes mechani
ce dicuntur i. adulterine
ut ars carpentaria
et cetere consimiles

Sunt igitur

Quarta pars princi
palis capituli in
qua tradit de for
mis seu terminationibus
possessivorum Et di
vidatur primo agit de
formis grecorum
seu quas a grecis
suscepimus Secundo de
formis latinorum
ibi Secunda ibi. Ky la
tino autem sermone
prima adhuc in duo
Primo de duabus
grecorum formis
agit primo enim deter
minat de eius Secundo
de us pura Secunda ibi.

Hoc autem solent facere latini .i.
ei in e longam convertere in penul
silba vel pura sequente vel a vel
um ut achileyos achileus. posses
sivum grecum diuyoseyos deypa
cnneteyon ginetenum Hanc autem
mutacionem ei dyptongi in e longam
faciunt latini more ionico vel acti
co. illi enim eden pro eyden dicunt
et meon pro meyon. et pleon pro
pleyon et pelon pro peleion vel io
quia i penultimam puram non
producunt romani nisi in fiovo
et in genitivis in ius desinentibus
et in dissilabis grecis que apud illos
pro qz penultimam longam habent
Et in paucis aliis in quibus aucto
res pro e penultima longa i lon
gam posuerunt ut phtius phtia
dyus dya. chius chia langius la
gia. acius acia. litius litia spe
chius sperchia Virgilius in xi ta
lides quas ipsa decus sibi dya
camilla Idem in iiii Georgicon

Sperchius cum et virginibus bacha-
ta Lacenis Horatius in 2o Sermo-
num Secuba vina ferens alton
chium maris expers Nam primus
ortum compitur Plutonis in vino
arenas a fine cautes et quas ethi
aspat undas Licius apud Statium
in libro Thebaidos xo producta pe
nultima invenitur/ ad prias signa do
domos optata cum pean Templa li
cet dabis tot dira dona fatratis.
postibus et totidem voti memor
exiit thauros Sed etiam Licius
cum in quibusdam invenitur Liceus
codicibus scriptum Statius in primo
Arct lerna potens arct Lirceus et
ingens Machus Sed et argia et
argian et langia Idem Statius
in grecos penultima et producta
profert in 2o Thebaidos Nec mirum
Nam tu infaustos donante marito
ornatus argia geris Idem in eodem
Grecam argian nec forme lau
de secundam deiphilem Idem in primo
Hec quoque secreta nutrit langia

In us quoque durant
dicunt primo continuat
varietatem huius
terminationis eius et in
varias etas autes
immute eius dico se
quitur ibi Et sciendum
quod est ignorandum/ quod
forme possessivorum
sunt quatuor Due
sumpte a grecis et
due a latinis a gre
cis in eius ut apria
cus et in us ut priam
ut hectoreus A lati
nis in nus ut roma
nus et in rius ut
catilinarius quorum
significationes sunt
varie et diverse De
singulis autem videamus
Et primo de possessivis
desinentibus in eus
Et pro hoc dicat ut
autem de formis pos
sessivorum agatur
prius continuat precipua
mus eas quas a gre
cis accepimus de
utraque tractando
postea quas latine
nobis formavit posses
siva quarum Quas
accepimus a grecis
est prior in eus ut
reliquie vole si penultime
sunt alie latinis
hec grecas dabimus
Et de prima forma
quam a grecis acce
pimus in eus qua
nutamus in eus
autem a certa vel 2

Et sciendum

Sequitur de hac ter
minatione eius po
nens regulas ubi
pro hoc possessivorum
vel huiusmodi for
me Alie sunt pares

sub umbra Lucanus in octavo Subsisten-
gens arma spe comas hinc fortis
armis. Inveniuntur tamen autores
frequenter in nominibus urbium in
ia desinentibus apud Grecos varie
proferentes alexandria et alexandrea
nicia et nicea. anthiochia et anthio-
chea. Cicero pro Deiotaro. Sperant
credo difficiles tibi alexandria fore
exitus. tamen et alexandrea dici-
tur. Statius in primo Carminum Nam
tibi quoque dic potius alexandrea
supplex et vacuam patefecit aulam
in eodem nitiam ephesumque mitte-
bat. Est autem quando abiectione
i e correptam ponunt ante us
ut hectoreus agenoreus. in quo
similiter Ionas sequuntur. Illi enim
quoque abiciunt i in nominibus
huiusmodi si non genitivi primam par-
sit unio possim. Denique achilleos
dicunt ne si achilleios dicant puter-
primum genus. quos sequentes in hoc
etiam pro ei dyptongo e longam

sillabas cum communi primi
alia separant in una silla.
De eius vero cognitione
talis regula potest haberi
Si possessiva desinentia
in cus habeant i. a suo
primitivo pares habe-
bunt cum eo sillabas
ut itace. itacus. Si autem
non tunc separant in
una silla. Si opponatur
de bacchicus et mania-
chicus dicimus quod
non loquitur hic
nisi de illa i que
est ante us. ista vero
non habet eam a primi-
tivo. sed illam que est
penultime sillabe quod
patet ex aspiratione quia
primitiva est non aspiratur
De illis vero que totid-
cus extra assumunt
quando habent a preced-
talis regula potest
haberi Si primitiva
habuerint penultimam
correptam ita scilicet quod non
sit consonans inter
eam et sequentem vocalem
derivativa in cus de-
sinentia predicta
habent a ante cus
ut italia italiacus
Alia vero omnia habent
i correptam ante cus ut
italus italicus
Regula vero formalis
possessivorum hanc
formam habentium sic
potest colligi. Possessiva
que habent i a primi-
tivis sive abiecto mu-
tato in us quecumque
est post i ut itace
itacus. Que vero
habent e puram penultimam
quecumque est post e
penultimam in genitivo
mutant in a correptam
et accipiunt cus ut
Italia italie italicus

cognominus achilleus dicentes. Unde et
Statius in III° Thebaidos: Stirpis achi-
lee fastus. Rursus invenitur etiam
correpta in grecis derivativis ut
Virgilius in primo: Rate patris sum
in tela thiphoea temporis. Sed dicitur
thiphoeus et thiphos et thiphon. Lu-
canus in libro quinto: Conditus in
armes etna mole thiphoeus antra
et letifer rabiem thiphonis anhelat.
Invenimus tamen quedam greca
in quibus ei diptongus in i longam
convertitur sequente loco digamma
eolica ut argeios argivus. Dicitur tamen
et argeus. Oratius in carminum libro
II°: Tibur argeo positum colono. Quod
in latinis quoque derivationibus invenitur
in quibus penultima i longa ante v consonantem
ut est nativus, genitivus, dativus, accusativus, vo-
cativus, imperativus, optativus, quorum
alia a verbis derivantur, alia a nominibus
a furto furtivus. Non solum autem in
nominibus latinis penultima producta i

Reliqua vero omnia
si ultima sillaba
graeca illorum inci-
pit a vocali totam
tenetur longa, secundum hanc
regulam a si-
mon simonis fit
simonicus a simonia
simoniacus. [Reg.] Sed
penultima a vel e acu-
ctionem i longa. Sed
Hec ita diserimus pe-
nultima producta
Sed si putamus
et hec simus acu-
datur illi. Hec hec
fit longa sic et italo
faciemus italicus
de simone simonicus
simonia. Hec sunt
talia facimus in
acus dicte norma.
Hec etiam species

Et feminina

Ponit nobile et
velut verbum quod etiam
a derivatione forte
possessiva ut a gra-
matos quod venit
a grama quod est
litterae venit gramaticus
[Reg.] Hec etenim
species eque par-
ticalis derivato
sicut a principali.
Si tamen est
tenens pars ulti-
ma principalis
Rursus. Sed
o mutatur in us
dabitur quod possum
vel vinum semper
superabis. Sic ita
cum pronus ita,
et sic non superabis

In us quod producitur

Ostendit possessivo-
rum formationem
que desinit in us
putam. Et primo
continuat dicens quem
ipsorum pro diver-
sitate volumus ut
precedenti hoc
excipiuntur de eis

ibi ꝑ brevem. Tangit autem regulam de hiis quibus ꝑ ante us ꝑ quam colligit quandam summam proximi ibi Et fere omnia ad unam pertinentia ꝑ brevem habent ante us. Et qua subiungit exceptionem ponit preterea aliam regulam de hoc que nomina habent hic ae dyptongum ante us producunt ibi Hec autem ad ultimum descendit inquirendo de ea dyptongo que apud grecos ante os reperitur pro qua nos us ponimus Et hoc ibi Et qua apud grecos unde p q Est autem et alia forma possessive in us productam desinentium de qua agit ostendendo varietates eius circa penultimam que licet plures sint de duabus tamen penultime forme dubitationibus aut scilicet de brevi et longa ꝑ · i · o · quoniam de his certa potest dari regula · est autem talis Omnia latina nomina in eus desinentia et que finiunt a genitivis que non habent ꝑ in genitivo autem as habent ꝑ correptam ante us ut ferreus hectoreus Reliqua vero habent ꝑ productam ut pondereus Tellus quoque interponit quod usitatum est sed Et omnia fere

ante us vel a vel um · non solum pri
mitivis · sed etiam in verbis preteriti perfecti
temporis et plusquamperfecti corripitur u
sive penultima sit sive antepenultima
sit nisi secuta sint u loco conso
nantis ut audivi audisti audivimus au
distis audierunt · audieram audie
ras · audisse ubi quoque corripitur u
Si autem assumat u loco conso
nantis ubique producitur ut au
divi audivisti audivit audivimus
audivistis audiverunt Audiveram
audiveras audiverat audivisse ·
Invenitur tamen etiam ai dyptongus
conversa in i longam interposita
similiter u pro consonante ut achivus
pro achayos · cum contra soleant
dores ai in ei dyptongum convertere
ut ayte pro eyte · et ayre pro eyre
Et eas quidem formas supradictas
a grecis accepimus In latino autem
sermone non solum his utimur

sed etiam propriis quibusdam latinorum
ut in us vel ina vel inum pu-
ram antecedente ri ut catilinarius
hereditarius legatarius gladia-
torius uxorius sellataria pro-
narium et quod iam supradictum
sciendum. Unde huius forma sit
possessiua. haec quoque que in
ius desinunt tam diuerse signi-
ficationis nomina in hac specie
inueniuntur. alia ab officiis ut
tabellarius mercenarius tera-
rius. sagittarius. tabernarius
hostiarius. argentarius. era-
rius. Alia a dignitatibus ut
prefectorius. questorius. pretorius
censorius. que tamen etiam
possessiuam habent significa-
tionem. Alia ab aliis rebus
in quibus sunt vel de quibus
sunt. vel quas habent in
quibus sunt ut collarium quod
in collo est. plantarium quod

Nomina ad maiorem pertinentia
habent r correptam
ante us ut ferreus ...
autem fere apponatur
ipse auctor ... ut
... et ...
et ... alia ...
... regulam nomi-
... exordio facti ...
pertineat ad ... et ...
... ea que in hac ...
... excipit regula ...
habet ... ante us ut ...
... vel ...
... de antepenultima ...
debeat ... a vel e ...
... habet e ...
... regula ...
... inuenimus ...
in ... in e ...
... debeat
habere ante ... et hoc
... pluralis
neutrum ... singularis
e ... singularis ...
feminina ... non ...
accipiunt ... ut ...
... malvaceus ...
... hoc neutrum in
... debet ...
pere ... et facere ...
... ut ... longa
... grecia ...
possessiua ... ab ...
... pro ...
... sicut ... ceteris ...
... ...
... dat ... vel ...
... ...
ptolomeus venit a ptolo-
meo sic a iubilo iubileus
... quoque ... vel
de grecis ...
... ut achilleus ...
... Nomen achilleus
theseus ...
... ...
sicut ... hectoreus
vel romuleus ...
Hoc ... dat ...
... ...
Extra ... sit formas
... fere que ...

in planta est · mensorium quod [illegible]
in mensa est · motarium alii
motaria quod in motu est pal
marium quod in palma est sic
est in laude De quibus sunt ut
frumentaria lex de frumento et
agraria lex de agris et nummaria
lex est de nummis Et his autem
quas continent ut vinaria cella
que habet vinum et armarium
in quo arma posita sunt · sic vio
larium · apiarium · rosarium vin
darium In nus [illegible] communiter
forme et significationes diverse
inveniuntur quibus frequenter
latini utuntur in significatione
possessiva ut pompeianus · cesarianus
silvanus · sillanus Inveniuntur autem
in quibusdam a longa ante nus
ut roma romanus hyspanus tam
panus sirenianus In aliis e lon
ga ante nus ut terrenus egenus
alienus abienus rubrenus ..
arsenius alii amenus in virgilius

ut terrenus amenus
nisi [illegible] in ulva
tenus est et ordea sic
tenus addit pro pa
tate [illegible] quo
feminas nendo [illegible]
dites panes quibus
ordea [illegible] dant
In panis tamen
non est hec ab
egenus quernus
faginus de oleagi
nus [illegible] columnus
populnus consi
culnus [illegible]
[illegible] ut [illegible]
post z producenda
dunus aut o [illegible]
[illegible] facit herone
sic cons [illegible]

Et forma apud
[illegible] de illis
nominibus possessivis
que habent apud
[illegible] et gypton
[illegible] ante [illegible]
[illegible] mutamus
in us Et [illegible]
[illegible] ei [illegible]
[illegible] mutari in e
longam [illegible]
dat duas rationes
primam ibi [illegible]
autem ubi [illegible]
[illegible] hoc facimus la
tini more ionico
et actico [illegible]
point vel ideo et
est talis forma
penultima solebat
ante [illegible] non
producatur apud
latinos [illegible]
[illegible]
[illegible] que ponit
in [illegible] deinde va
riat [illegible]
non semper pon[illegible]
[illegible] pro ei sequente
us [illegible]
et sic remanens
corrumpitur · et hoc
ibi Est autem

amena fluenta. In aliis e longa
ut camerinus perusinus reginus
pianus masculinus femininus.
Invenitur tamen etiam brevis e
et ante in his que ab arboribus
derivantur ut oleaginus faginus.
Et in his que ab adverbiis nascuntur
temporalibus ut cras crastinus
horno hornotinus diu diutinus.
I quoque longa ante nus ut di
vinus. Sed etiam et i inveniuntur
ante nus ut diurnus nocturnus
hesternus externus hybernus
colurnus quernus ficulnus po
pulnus. Plautus in Casina. Sed
mane dum istet aut populna
sors aut abiegna est tua. Et quia
diximus diversas in his esse signi
ficationes commodum est eorum
exempla proponere. Alia sunt possessiva
ut cesarianus miles pompeiana
domus tullianum mancipium.
Alia et patriam significant et pos
sessionem ut romanus civis et
romanus ager. Potest tamen et hec

Item ibi inveniuntur tamen vel et u quoque e mutatur in e sequente s pura et hoc si consonans imponatur quod simile dicit posse fieri in ei dyptongo si liceat mutetur in e sequente s si u consonans imponatur ut achivus pro achaios et hoc ibi invenitur tamen etiam ai ubi p h illud quoque quod in... sert videndum est si quando pro ei dyptongo scripsimus ponamus. Et pro ductam tamen subtracta e quoque ponimus. Et que iemas concepta quos sequitur ionas illos scilicet qui tos qui subtrahunt e in... nominibus si non... primitivum sit... possessivum per illam subtractionem si cum subtracta e patrisfieri contingit primitivum... possessivi... sed mutant ei dyptongum in i productam unde quia achilleos... est primitivum a quo possessivum achilleios non subtrahunt e si cum subtraherent tunc eadem vox esset nominativus et genitivus primitivi quod ne fieret dicunt achillei os nos autem mutantes ei dyptongum in i productam dicimus achilleus. Et unum quod dicit dyribus. Item tela thiphoca tempus corripiendo. Et videtur contra regulam fecisse. Et sic... possessivum thiphocios a quo non subtrahunt e sicut... ne si subtrahant

et pene omnes huiusmodi forme nomina propriorum quorum habere significationes. campanus similiter et hyspanus et alexandrinus platentinus et nolanus et similia non solum patriam sed etiam possessionem significant. Sunt tamen multa supradicte speciei que etiam agnomina inveniuntur ut camerinus numimentinus coriolanus. Alia propria eiusdem forme nomina vel etiam agnomina. ut adrianus messallinus silvanus claudianus torquinus probinus ruffinus emilianus. Alia a locis ut rusticanus urbanus oppidanus capitolinus palatinus hesquilinus gallicanus vianus catinus. Alia a temporibus ut matutinus. a matuta que significat auroram vel ut quidam volunt in leuko-team i. albam deam. hesternus diurnus nocturnus meridianus vespertinus antelucanus veteranus diuturnus eternus. vel dignitatibus sive officiis ut tribunus

---

Dicentes thyphoeos genus primum putavit qui idem est in vocis sono. Sunt ergo secundum regulam debeat produci e ante us. Sunt quod virgilius ea corripiat. Dicimus ergo quod tres fuerunt unius modi et idem designantes scilicet thyphoeus thyphos et thyphon. ab eo ergo quod est typhoeus typhoeos sit possessivum thyphoeus typhoea. unde penultima producta. ab eo vero quod est thyphos genitivus typhoos regulare est typhoeus ea enim penultima correpta et hoc est quod posuit virgilius. Similiter dicat. Item tela typhoea temptas. Non similiter dixit hoc doriamce i. ad imitationem dorum formationem esse. abrahamque sabit a typhoeos. Sic autem dicit iere esse sed alia est opinio. ab eo ergo quod est typho nullum invenitur possessivum. Et hec sunt forme scilicet quarum una est in eus et altera in us ut putam sunt quas agnoscis.

In latino autem sic inveniuntur formis dictorum ad latinas attendit ponens primo de hac forma inus dicto de inus ra ibi In inus quoque Dicit primo quod fiunt primo etiam quedam possessiva terminata in inus ... dico ostendit quomodo multa nomina huius terminationis inus possessivorum habeant diversas tamen habent significationes quedam proprium formam a diversis nominibus varia significantibus

antesignanus / vel a gn̄ibz vt mascu:
linus femininus Alia a mutis aïali:
bus vt thaurinus porcinus cervinus anse:
rinus caprinus Alia a rā ex qua constant
vt guaninus ferreus Alia a fortuna ut
libertinus egenus Alia a nūris semper
pluralia ut bini trini deni · sic ab omnibz
nūris quamvis poetica auctoritate etiam sin:
gularia inveniunt. lucanus in vino Dir
tibus hinc libicas tuta ē egyptus at inde
Gurgite septeno rapidus mare summonet
amnis Virg in x° Ut qui͂nus ankestes ce:
tena qz ꝗ arbore fluctu verberat assurgens
spumant vada marmore verso sic ab oībz
nūris Et sciend q alia cor avonibus
fiūt vt a Roma Romanus a cesare cesari:
anus Alia a verbis vt ab egeo egenus
Alia adv̄ys vt infra inferius sup̄ supinus
hodie hodiernus / quod primū caput est
belli libertinus dicitur filius liberti ser:
vo sit liber

Monemur igitur sicut possumus
rationem penultimarum in supdict dina:
tom formis licarum In a desinencia ante
cedente aliqua consona seu vocali pdu\[ta\]
cadem a et accepta nus facit dinatum
supdicte forme nisi sint nutorum aialiud
vt silla sillanus perpenna ppenanus
Roma Romanus silva silvanus nola

dinantur Et hec ibi et
quod iam sup diximus
sciend et patet littera
Quas tn secund quo ja
cp ꝗtris diusas habeant
significationes supdicte
nomina Nam inve nr
quedam ab officiis vt
sagittarius Alia a di:
gnitatibus Alia ab:
aliis rebus vt de lad
qma tn maxima cond
pars apud latinos possex
habz dinacom ideo ꝗꝗ
inter possrvorum speciās
ponuntur Et simile in:
dicend ē de tinatis d mus
diusa tn significatibz
de quibz in sequenti lra
ibi et qma diximus
Quid igitur ad hac
lam sic dicat pc hec
Sunt aut et alie
forme latinorum ppre
Quarum vna prima est
que desinit in rius dict
aute a pdicta in vs pri:
ram quia hec hz ri ppe
ante vs sine a ꝓmitto
habeant vt ptorius sine
accipiat extra habili:
narius Et vide qñ
hac forma diuisim
ponit p̄mus rius et
ria et rium / quia
inveniuntur femina
per se in ria / vt silata:
ria / et neutra in rium
vt ptysanarium que no
sunt a mā ius quod
vero significent pau:
lopost dicetur rog
de eis Hic lacō ppas
rius et ius pape for:
mas A pducta rius
pit atqz rium ria pp
Sicut ager vinar:
rius et dinaria cella
Et tunc ibi

In ims quoqz
declinat consequenter
de alia forma latinorum
ppria scilicet de ius vbi

n consonans perdit nus ... hoc fecit et nus ... solus perdit us Et est ... tertius ... primo enim ... tractando ... ostendit diversas formas ... terminaciones possessivorum in nus pro diversitate literarum in penultima sillaba ... ante nus in ... possessivis reperiuntur ... quedam habent a ante nus quedam e quedam i alia o ... ut ... diversas ... talium nominum ... easdem ... [illegible]

Certa vocabula

... legatarius ... legionis vel cui res aliqua testamento dimittitur ... est qui deservit ... et ... Et ... est ... Sic ... maritima ... et telata et talassa

nolanus fesula fesulanus adria adri-
anus topsa topsanus Excipiuntur iugurti-
nus messalinus ticinus que quamvis a
nominibus in a desinentibus consonante ante-
cedente dirivantur non servaverunt in a
de musselino et aquilino paulopost tractabitur
In pluralibus quoque in ae diptongum desinentibus
vel in a dirivata similiter a habent ante nus ut
na vel num ut athene athenianus thebe theba-
nus cume cumanus formie formianus
signa antesignanus membra membrana est
e femininum tamen hec et a singularibus esse
a ppo thon signum et membrum quod paulo-
post ostenditur Similiter a habent ante nus
que dirivantur a nominibus in ius terminan-
tibus vel ab adverbiis in e longam ut
pompeius pompeianus sterius sternanus
ticius ticianus tullius tullianus fabius
fabianus Julius Julianus virgilius vir-
gilianus Terencius terencianus salu-
stius salustianus quottidie quottidiana
similiter a meridie meridianus hodie
hodiernus facit Similiter a habent ea
que dirivantur a nominibus in cus vel in ius
desinentibus que sunt ultra duas sillabas
ut rusticus rusticanus publicus publicanus
saticulus saticulanus Excipitur a mano
quod est dominium manis masculinus
Nam dissilaba in cus desinencia sine a sunt
ut mancus mancinus lacus lacinus por-
cus porcinus In um quoque neutra

consonante antecedente in dirivativis a habent ante nus ut opidum opidanus pestum pestanus spoletum spoletanus toletum toletanus castellum castellanus beneventum beneventanus. Ceteri a habent penultimam pleraque veniencia a nominibus tercie declinacionis ut Cesar cesaris cesarianus fons fontis fontanus mons tis montanus urbs urbis urbanus sol solis solanus ex quo subsolanus. Ex eo tamen z etiam solinus proprium Milo milonis milonianus. piso pisonis pisonianus quivis quidam et pisoninus et miloninus dicta putavunt. Sed a propriis dirivata pleraque ante a habent i ut Jovis iovianus cesar cesarianus. Possimus tamen dicere quod a cesarinus et miloninus et pisoninus et iovinus dirivata sint cesarianus milonianus pisonianus iovianus. lux lucis lucanus ex quo compositum fit antelucanus. ex eodem tamen nascitur etiam lucina. vetus veteris veteranus. limes limitis limitanus. Acton actonis actonitanus hoc tamen potest etiam esse ab actonites quod paulopost ostendetur. gades gadis gaditanus. Ideo autem diximus pleraque quia a neutris in e desinentibus dirivata i habent productam ante nus ut mare marinus preneste prenestinus gala te galatinus talacte talactinus. Et ab aliis que pares habent tam in nominativo quam

vnum sunt i mare. Dinde buta Lassium locus ubi duo maria coeunt. Ptisanarium vas est in quo ptisana ponitur i pulsus de farina ordei facta. Tabellarius dicebatur antiquitus qui scribebat dicta imperatoria. Tensor est morum correptor et inde dicitur censorinus. Collarium ipse carcer est. Torquis hominum plantarium est quod est in planta ut solea vel plantarium dicitur quod evellitur cum cespite et replantatur. Planta vero ramus de arbore disceptus et replantatus. Moetana navis est que in mari est. Plantarium est signum palmarium est signum victorie vel laudis. Aternianus dicitur a sterno opido et quoniam Aternus nomen est fluvii. Populus a populo nomine arboris. Vitibole urbe pertinens Esquilinus collis est Rome ulteriore. Antelucanum dicitur aurora quasi alba dea quam ... inter albus theodorus. Antesignanus dicitur primipilarius i vexillifer. Princeps a primo et capite eo quod primum caput est belli. Libertinus dicitur filius liberti. Libertus vero qui de servo fit liber. Arcie rarius nomen est civitatis. Sed hec acera ie dicitur vasculum in quo thus reponitur. Membrana tamen quosdam dicitur illa tenuis pellicula que est supra alas vespertilionis vel ut alii dicunt membrana Semi est parchamenum membranum vel nervi pellicula eius

Continentur igitur

Scripta pars capituli principalis in qua specialiter descendit ad formacionem possessiuorum in inus desinencium. Vnde alia eius continuacio possessiuus iam de predictibus est determinatum vbi agebatur de formis ipsorum. Et primo dat regulam de formacione possessiuorum in inus antecedente a desinencium subiungens excepcionem secundo tradit aliam regulam de possessiuis in inus r precedente antecedente vel sub eiusdem excepcione ibi Ipsa autem tercio aliam regulam pertangit de possessiuis in inus i correpta antecedente et hec ibi Inveniuntur quedam. Tangit insuper formacionem possessiuorum in inus desinencium r antecedente ibi Si autem subiungit particulam et aliam regulam generalem de formacione possessiuorum a primitiuis in ra ibi In ra desinencia. Deducit etiam formacionem possessiuorum a nominibus verbium descendencium. Sed quia hec constructio quandam habet et difficultatem ideo in hoc loco vt hec hec ex regulis summarie curamus comprehendere. Vna est prima est de inus ra de inus pe a producta. Alia de inus pe a correpta. Vnde dicit Possessiua que habent a ante inus regula habebit. Possessiua in inus desinencia veniunt a dissillabis vel trissillabis desinentibus in na vel is sint nominibus brutorum et aliud a habent ante inus. Exceptis istis inquiramus mecinus. Salinus tereng et ea que veniunt a temporalibus vt a tebis

in extremo silabas vt hercules herculis herculinus verres verris verrinus collis collinus follis follinus. Inde etiam quod desinencia si sint secunde declinacionis et in us consonante antecedente eiusdem declinacionis excepto in eis supra duas silabas vel in quibus derivatiue [possessiua] si faciant diminutiua in inus desinencia et longam habent penultimam ut auster austrinus adulter adulterinus macer macrinus liber libertinus diues diuinus probus probinus russus russinus maximus maximinus marcellus marcellinus carus carinus macius mancinus regium reginus venusium venusinus signum signinus perusium perusinus opitergium opiterginus canusium canusinus. Nota quod pedum non facit pedinus sed pedanus vt ostendit Oracius in primo sermone satire primi libri Eplarum sic Albi nostrorum sermonum candide iudex. Quid nunc te dicam facere in regione pedana. Est autem pedum oppidum iuxta tiburtum et preneste. Item salustius cuiusdam tusspedani simplicium inuestit. Excipitur ab hermo hermianus et a mundo mundanus et presto prestianus sed hoc magis a prestas videtur esse diminutiuum. Nam quod a thauromio thauromitanus dicimus secundum grecos qui thauromenites dicunt. Gentilia autem apud grecos in tes desinencia mutata es in a accipiunt

nus enim in hanc formam veniunt me-
tropolites metropolitanus neapolites
neapolitanus. Item sic servant longam
omnia que a nominibus mutorum animalium
cuiuscumque sint declinationis derivantur in hanc for-
mam ut aper aprinus caper caprinus
cervus cervinus porcus porcinus taurus
taurinus ferus vel fera ferinus cane
caninus lepus leporis leporinus lupus
lupinus formica formicinus. Plautus
in menechmis atque hec enim incedit
monet formicinum gradum. hirundo
hirundininus. Item in Rudente ad hir-
undininum modum visa est michi simia
ascensionem ut faceret. Adiungitur aquila a-
quilinus mustela mustelinus quamvis
in a desinant tamen non habent a ante
nus leo leonis leoninus. Ovinus quoque
ab ove et suinus a sue. Illam ovilla et
suilla diminutiva sunt. Quae in nus enim de-
sinentia vel in na vel in num si fa-
ciunt diminutiva abiecta n duas assumunt ll
ut unus ullus una ulla unum ullum
bonus bellus bona bella bonum bellum gemi-
nus gemellus gemina gemella gemi-
num gemellum vinum villum. Hec suina
suilla ovina ovilla. Inveniuntur
quedam in tinus penultima correpta

tebanus et que sunt a
nominibus in nus ut abeo
quod est tiaus tirianus
et adverbiis in e longam
desinentibus, excepto
hodiernus, et que sunt
a desinentibus in tulus
vel in cus supra duas syllabas,
excepto masculinus et que
sunt a nomine que habent
consonantes ante us ex-
cepto carabinus, sed
dicendum quod non est in usu si-
cut nec feminetina, et
que a nominibus tertie
declinationis descendunt que
crescunt in genitivo, excepto
clementinus veterinus
eterinus. Abigeninus
amenus et a vete ver-
nus et ab acre acer-
nus. Hec inquam omnia sunt
e ante nus. Sed gemina
in secundo et penultima
que dicit ex beneca
a dictis vel tris desi-
nentibus in a ii sunt
brutorum animalium
nomina sunt a ante nus
excepto istis iustinus
messalinus tirenus.
Domitianus hec scilicet came-
rinus alexandrinus
sabratinus sed pro dignitate
ponit ea in sequentibus
capitulo vel quod non
loquitur hic nisi de illis
que veniunt a primitivis
dictis vel tribus. Hec autem
veniunt a cetteris fa-
ventia alexandria sa-
bratena. Sed dicatur
hoc est solum quoniam agit
de his pro sinus ponit
suesula quod est terna
sillabum diaque de-
trisyllabum v enim nus
estle amittit venire
ut in suetus. Apposi-
tum sub desinat et
petra que faciunt femi-
ninus et petrinus, sed
femininus non est a fe-
mina sed a femore
vel a feme quod est
pinguedo venarum
que est supra pube mu-
lieris nec petrinus
a petra sed a petroso
quod dicitur hoc singulare
ogatutinus vel la-
matuta et vespertinus
a vesperta non deu-

sed illa que a primitivo non habent t ut
diu diutinus cras crastinus heri hes
notinus pro vel pristus pristinus Nam
constantinus et clementinus a primitivo re
gtis habent t et matutinus a matuta que
aurora intelligitur mediastinus a medio sta
do vel tenendo tempore videtur sistina
quod corripit penultimam quo sistina dicitur ergo pisa
na producatur quia hoc sine dubio diriva
tum est a pistor phistina autem a phisto
amphisticus a phistina armentum a neutro
derivatum sit dubium est quod nec sistina a
fisto nec pagina a pago nec nutina a nu
to nec arimum ab arimo dirivata sint
cum sint primitiva penultimam corripuerunt Di
aut in er desinentia [illegible] de omnibus sunt vel
in ius facienda [illegible] accepta inus nenus
facit dirivatum ut pater paternus mater ma
ternus frater fraternus ver vernus Acer quod
de cuius declinatione dubitatur acbos cuius
acerus quod Bolinus protulit in cometatys
acerinus facit alter alterinus illa scilicet obs
nata regula quam superius diximus in
mutis animalibus ideo quod anser anseri
nus dicimus et passer passerinus Ab ad
verbiis quod venientia in ra desinentibus
r sunt ante inus ut infra inferinus

excipit quia de desinen
tibus in tinus prius pre
dat (?) penultimam Dubi
ingrutinus non debet
excipi quod sciendum est quod
vespertinus refert
ideo quia dubium est an
quod esset dirivatum a ve
spera vel a vespere
est ideo ingrutinus
est hic excipiendum et non
vespertinus Pemu
stelinus quod et aquilinus
cum non sint brutorum
animalium nomina est oppo
sitio Sed quod [illegible]
dicat primus scilicet quod de
sinentia in a producta
et assumpta inus faciunt
possessivum cum forte pa
rabola (?) hyspania deb
uit facere hyspaniacus
Dicimus quod non
loquitur de illis que
excipiuntur totum inus
ab illis cum que ha
bent n a primitivo
per se faciat doctrinam
Similiter opponunt
de tusca quod debet facere
tuscanus facit autem
tuscanus sed non a tus
ca sed a tuscus tusca
ideo autem dictum est et
~~desinunt in neutrum~~
~~in um desinentibus~~
~~que habent e ante~~
Item sunt nomina b
rutorum animalium
que sunt communis ge
neris habent i ante
inus ut aquilinus
et muestelinus Ideo
quod dictum est et que sunt
a neutris in um de
sinentibus que habent
consonantem ante um
Item si antecedat
vocalis possessiva que in
sunt habent i ante
inus ut abeo (?) quod est
presidium presinus (?)
Dominus in reliquis
si possessiva tantum in
ius finita semper
fit filius in anus
ut popeianus Ro
manus cesarianus
spartanus [illegible] pu
blicanus [illegible]

extra exterius supra supremus / ab alijs quoque
adverbijs temporalibus inveniuntur quedam
r ante nus habentia ut noctu nocturnus
diu diurnus heri alternatis causa he-
sternus semper / ¶ In tercia etiam desinentia
simili facit diminutiva fabrateria fabra-
ternus etas eternus ¶ Antiqui tamen civitas et
civitinus dicebant ab civo unde varro in
pseudo per civitinas thomas domitus tellure
spero gradium ¶ Vetus preterea veternus fa-
cit non solum veteranus sed diversas habent
significationes quercus etiam quernus co-
lurnus colurnus tacitus taciturnus mensis
mensurnus / sic etiam ¶ Cicero posuit pro
mensurnus in 1o rethoricorum pars quedam
civitatis est tamen aliqua anni mensurna
diurna nocturna vespertina estiva hiemalis / ab
hieme vel imbre hibernus fit / ¶ In ia
desinentia n antecedente mutat ia in us et
[illegible] forme facit diminutiva a primitivis
tamen habentia n ut hyspania hyspanus
lavinia lavinius hircania hircanus mau-
ritania mauritanus campania campa-
nus dardanus quoque primum est et primitivum
ideo quoque a habet correptum ¶ Ab usurpatione tamen poe-
te pro dardanio posuit dardanum ¶ Di vero
ante ia aliam non n habuerunt consonantem

¶ Excipe tamen hodier-
nus femina [illegible]:
ffela masculinus et in-
gruita locantur in nus
¶ Rustica rusticanus com-
munitate vero [illegible]
¶ Ab urbe anthiochia
desinat antiocenus
¶ Et hoc dictum est de hijs
que habent a ante nus
dicendum est de illis
que habent e productam
vel correptam ante
nus quorum regula est hec
¶ Possessiva in nus de-
sinentia que veniunt
a nominibus tercie declinationis
habentibus pares sillabas
in nominativo et in genitivo et non
desinentibus in er ut
hercules herculinus
¶ Et que a nominibus
secunde declinationis veniunt
habentibus consonantem
ante us ¶ Exceptis desi-
nentibus in ius vel
in tulus supradictas [illegible]
ut divus divinus ¶ Exce-
pto mensis mensurnus
excepto ab hymno hy-
mnius et a corvo co-
lurnus et a tacito
taciturnus ¶ Et que veniunt
a neutris in um de-
sinentibus ut venusium
venusinus / sic etiam a
neutris in e desinenti-
bus tercie declinationis ut mare
marinus ¶ Et que a
verbis [illegible] qualium
sunt [illegible] declinationis sunt
ut lepus leporinus et
etiam in tinus que habent e
a primitivo ut vesperta
vespertinus / hec itaque
que habent e productam
ante nus ~~[illegible]~~ ¶ Neu-
tris per e simul si forte
[illegible] ¶ Possessiva
[illegible]
sic [illegible] forma-
sic [illegible]
habent signa declara-
tiva / [illegible]
in nus [illegible] sic tibi
formare [illegible]
[illegible] collinus dat
tibi tellus porro [illegible]
usque ¶ Di [illegible]

[V]l longam habent ab eis dirivata ante nus
lucteria lucterinus interia interinus pla-
centia placentinus anagnia quod quia g an
n habet anagninus facit. Similiter alexan-
dria alexandrinus numentia numentinus
Aricia aricinus / que vero apud grecos a no
minibus urbium dirivata in tes desinunt ea
apud grecos latinos in tanus plerumque
efferuntur sicut supra diximus ut neapo-
litas neapolitanus tripolitas tripolitanus
similiter a tacalibus tacalitanus a salapia
salapitanus a gadibus gaditanus a
tauromenio tauromenitanus a cephaledio
cephaleditanus a drepano drepanita-
nus. Omnis quod vel quorum penultima lon-
gam habent volunt peniam ut a regno re-
ginus a stagno stagninus a bene benignus a ma-
le malignus. Abiegnus privignus pelignus
Inveniuntur tamen in auctoribus veterum vel eufo-
nie causa et maxime in propriis quedam
non servantia supradictas regulas ut ligus
liguris ligurinus non ligurianus. Ce-
sar censons censorinus non cesorianus
Omnis est sicut ordinaria dividas habent
positiones supradicte forme nomina tamen quia
maxima pars eorum apud latinos posse-
ssivorum habent derivationem ideo hec quod

Vela vero sola que in inus
desinunt et non habent t a
primitivo corripiunt ver-
bi ante nus ut ceras cera-
sinus. Opponitur
de paganus quod facit
paganus et non paganus
dicimus quod quia est non
invenitur in ysta lra/
pagos enim grece villa
dicitur in latino. Item
xpus quod grecum est facit
christianus quod regula-
riter a cristo venit cri-
stinus et inde ever cri-
stianus. Et videtur quod extra
importatur unctus. Item
obicitur pedanus a pe-
dis quod debuit facere pe-
dinus quod sit a nominativo
desinente in ium. Fa-
tetur dicamus posuit
pedanus. Et dico est te nunc
dicendo facere in regione pe-
dana dicimus quod quod pe-
danus non sit dirivatum
a pedio vel si dirivatur
abusive. Similiter ab-
usivum est capado pe-
danus quod quod tuss pa-
dana regio. Rursus
secundum hanc regulam
ab eo quod est coctus cocti
dirivatur coctinus cocti-
na nomen et dicitur habere
productam ante nus
ut natum quod quod corru-
pit Iuvenalis ibi
sanet hunc quem
coctina lana sunt em-
phasis enim licentiam
poeticam. Est autem
emphasis figura
qua id quod breve est
producitur et silba hec
longa est brevis sua. Secundum
hanc quod regulam iaci-
cinus amestinus ada-
mantinus smaragdi-
nus debet producere ta-
mus / similiter alicinus
quod dirivatur a nominativo
desinente in ium quod
est alicium debet producere pe-
nultimam. Et ideo
quod dicat persius hic
aliquis cui circum humere
sos iacinctina lana est.
Et Juvenalis vedit
amestina vatem po-
eticam licentiam defendit
sunt plerique quod abbat

inter possessiuorum species possumus. Et sciendum
quod etiam in is et in er terminantium diminutiuorum
multa inueniuntur significationis possessiua
apud nos ut ciuilis hostilis celestis luna-
ris castrensis equester pedester paluster
quorum omnia diuerse et uarie forme et
significationes. Postea eas cum reliquis
speciebus per ordinem tractabimus. Nunc
de comperatiuo uideamus etc.

regula excipiendum omnia
a filio uel a lapide su-
pra. Clandestinus uero
si diminutur a clam quod
desinit in tinus et non
habet a primitiuo debet
penultimam corripere. Si uero
compositum est a clam
et tenendo uel stando
debet producere ut medie-
stinus quod desinit in
tinus et habet a primitiuo
debet quod clandestinus di-
minutum sit a clam
dicat primus in tertiu
indeclinabilium quod uero
sit compositum nusquam
dicat. Vide quod

possessiua desinentia in inus que non habent a secundum ante inus
non producunt sub regula precedente colligi. Sed in prima formatione penultimus
corripitur. Ideo quod a ad prius primitiuum. Et primitiale tacet
... est ... clandestinus a clam
... sicut ... mutasse poete. Iacuit cotti ... uno
... formatorum ... Excusauit ... dicebis
... assumpta ... diminutiuum animanda debet petri
... ab arboribus diminutiuis
... oleaginus ... ibi

Si autem in er ... a quibus uocibus descendunt po-
ssessiua in inus u precedente formant ... ta-
lia primo a nominibus tertie declinationis in er addita inus ad nominatiuum ut
... a nominibus ... declinationis in er genitiuus inus
... exceptis nominibus ... de quibus
in ... ut alter alterius. Exceptis nominibus in ra desinentibus ut insita ...
... Item ueniunt a nominibus possessiua terminata in inus u precedente ab ...
... Item inueniuntur ... excepto hesternus quod ... et ad ... ex-
temporalibus ut nocti nocturnus. Excepto hesternus quod ... formant possessiua ut fabrica-
... Item in tertia desinentia primitiua ... uetera ... actionis
tertia fabraternus. ... etiam ueniunt ... a ... ueteribus
... a mensis mensurinus. Ex quibus ... si declinatio flectit
... uel ... possessiua ...
regula ... que ... etc. ...

In ia desinentia ponit ... et formationem ...
possessiuorum a nominibus in ia desinentibus n precedente ... terminata
... et alias secundum exigentiam ... etc.
... terminata in nia formant possessiua mutata ia in us ut hispania
hispanus placentia placentinus. Sed si non habent n ante ... longa
... habent possessiua ante inus ut lucretia lucrenus ... ipsa que sine
... ut ... de ... inutinus. Sic ...
... pro nia sic ... lamina laminus campania
... Sed dat anagninus a nagina quo ... etc.

Tertia uocabula. Arcere arceatim nomen ... Membrana ... dicitur
... reponuntur ... uel ut alii dicunt
illa tenuis pellicula que est super alas ... uel ... pelli-
membrana femininum est pergamenum membranum uero neutrum pelli-
cula eius ... est uentus qui uenit a meridie ...
diana ... uel ... hastentibus ...
... et non composito Regnum ... et
... alia nomina ... castrorum Neapolis nomen est ciuitatis

Hirundo autem Irrudo Irrudinis est vermis qui dicitur sanguisuga a sugendo sanguinem. Metropolis dicitur mater civitatum unde metropolitanus dicitur archiepiscopus et videtur compositum a polis quod est civitas et matros greco quod latine dicitur mater. Metron a metros quod est mensura. Adoriri infinito pro adorari. Unde apud Ovidium Metamorphoseos noviter [illegible] satanna ausa est. Mustella compositum est a mure et telon quod est longare. Et dicitur mustella quasi longus mus. Unde tela dicitur et tela pro unde etiam componitur protelo per telas quod est prolongare. Nervus unde [illegible] invenitur. [illegible] dicitur a veribus quoniam habet ut dicunt in capite. Assistina est vastamen gladiatoris [illegible] assistina vero est ubi [illegible] reponuntur. Fiscus est saccus in quo reconduntur publica vectigalia vel cum alios [illegible] regis vel fiscus regis predia ex quo scilicet ad regis mensuram habentur redditus. Unde etiam dicitur cum aliquis absque [illegible] moritur quod bona eius confiscantur id est ad regis predia redeunt. Piscina est aqua in uno loco [illegible] ac absque piscibus. Unde dicitur per antifrasim piscina. Phiseus color [illegible] est et pro nigro. Pagus vel pagina villa dicitur latine. [illegible] civitas quedam est. Arminum civitas est. Similiter sabraterna est locus ubi sabri[illegible] habitant vel civitas. Sabraterna navis piratica vel civitas. Similiter veternus infirmitas que facit iuvenem senem videri et in veterno dicitur infirmus. Veteranus senex dicitur emeritus. Aricia silva est Diane consecrata. Cataleo est quidam. Baleares insule sunt Hispanie. Drepanus portus est ubi Anchises sepultus est. Pelignus est plus [illegible] secundum a pelignis oppido. Unde [illegible] pelignus [illegible] dicitur a [illegible] gem[illegible] kus privignus dicitur quasi prius vel privatim genitus. Et quoniam in hoc eodem tractatu dicitur quod vespertinus a vesperta et non a vespere diversa vero nomina in diversis auctoribus inveniuntur similia. De hiis etiam aliquid dicamus. Vesperta igitur dicitur [illegible] vesper [illegible] vel vesperus et stella est que hesperus dicitur. Hoc vesperum obscuritas que fit nube imposita inter nos et solem vel lunam. Hoc vesperum obscura hora diei vel noctis. In vespera hora vespertina quacumque temporis officium. Hoc vespere et tempus officii. Hec vesperta vel crepusculum inter diem et noctem cum [illegible] autores ponunt pro adverbio ut [illegible] vespere aut sabbati et cetera. Sed obiciuntur [illegible] relatio [illegible] Sed est ad vespera sit relatio ut si dicatur Cesar est Rome qui est caput [illegible] et de possessivis satis dictum est [illegible] 29 libri [illegible]

Comperativum est quod cum positivi intellectu vel

liber tercius in quo agit de comparativis superlativis et diminutivis et secundum hoc habet tres tractatus. Primus est de comparativis continens capitula quatuor que patebunt in suis locis. In primo autem capitulo post diffinitionem dat perfectam formam a positivo. Et in comparativum quod per indirectam formam vero [illegible] ponitur causa inventionis cum hoc est. Intensio accidentis [illegible] Cum enim videnti autores quedam accidentia in subiectis inesse diversas voces ad unum accidens diverso modo significandum invenerunt. Inventa est ergo vox una que sic significaret accidens ut nulli inesse estimaretur ut hoc nomen iusticia. Sed quia accidentia subiectis inherent et cum augmento et diminucione reperta est alia vox que sic significaret inesse estimaretur accidens ut non diffiniret an alteri magis an alteri minus inesset ut hoc nomen iustus. Inventa est quoque tercia vox que sic significaret inesse quod cum augmento sed non estimaretur an multo vel parvo vel utrum inter vel [illegible] ut iustior. Quarta est vox reperta est que cum augmento illud inesse significaret sed in maximum esse estimaretur ut iustissimus. In quo pariter significaverunt causam inventionis superlativi. Hec ergo quatuor voces iusticia iustus iustior iustissimus eandem eiusdem rei sed diverso modo significaverunt. Comperatio autem alia vocis alia rei. Et est comparatio rei demonstracio eiusdem in subiecto inexistente cum quodam augmento. Unde dicit Boetius [illegible] ad comparationem posse venire nisi accidens. Comparatio autem vocis est eiusdem prolatio talis quod [illegible] faciat aliam vocem in eadem particione [illegible]

Ista diffinicio ... data ... comparativorum ... quod magis ad... et intellectu positivi ... positivi ... ulterior ... ulterior ... et ... quod magis ...

Comparativum est quod positivum intellectu vel aliquo participe sensu positum cum magis adverbio significat ut fortior magis fortis sapientior magis sapiens ulterior magis ultra quam ille qui ultra est interior magis intra quam ille qui intus est. Hec autem comparaciones que ad personas vel res participes positum sunt. Nascuntur a dictionibus carentibus casu vel a verbis ut detero deterius deterior et ab adverbiis sive prepositionibus ut extra exterior ultra ulterior citra citerior supra superior infra inferior. Nam superus et inferus quamvis videantur eorum id est superioris et inferioris esse positiva tamen in usu superi pro celestibus sive divinis Inferi pro manibus accipi solent. Adverbia autem non ad ipsa adverbia sed ad personas vel ad res participes eorum adverbiorum singulorum sunt comparationes. Et nascuntur ex hiis ipsis adverbia comparativa que cum magis adverbio ipsum positivum significant ut ulterius magis ultra citerius magis citra exterius magis extra sic et hiis similia etc.

Derivantur igitur comparativa a nominibus adiectivis que sumuntur ex accidentibus nominum sive qualitate. Certa autem sunt que ex equalitate vel quantitate que idem faciat cum augmento. Sunt autem participationes que nec rei nec vocis comparationem habent ut per nomen quemadmodum pro quod ille contingit quia per nomen faciat ... que ... intensionem ... remissionem recipit et hoc ... non habet comparationem rei ergo nec vocis quia ... comparatio rei et vocis ... non ... comparatio autem et ... carent omnino comparatione verbum vero comparationem habet ... rem vero autem ... vocem sit enim ... que inequalis ... non ... aliud verbum quod idem faciat cum augmento. Ergo non ... vocis comparationem ... simile et ... Cum autem ... positivo ... ad comparativum nomen et superlativum Illa que comparativo ... ut detero deterior deterrimus. Semper enim comparativus ... in eadem ... et ... comparationem. Illa vero ... accidens ... in esse et hoc cum augmento. Et ergo ... nomen iusticia ... comparativum neque comparativum neque superlativum ... adiectivus ... Gradus vero comparationis est vox ... accidens et in esse ... faciens ... aliam vocem ... vel facta ... alia voce. ... Hec ... tres ... iustus iustior iustissimus. Tres gradus comparationis dicuntur esse ... duobus ... superlativus vero ... gradus ut enim ... ascensus ... ita in ...

tribus vocabulis pa[illegible] enim de=
sinat messe sed non debeat
vero alii aliis plus vel minus
Alia aliquis ascendit et in
augmento licet iudicatur
messe fieri Tertia vero ascen=
dit in augmento maximo
messe significans Tractat
autem primo de comparatio hoc
ordine primo diffiniendo
et in [illegible] distinctionem [illegible]
dividendo / deinde ostendit
originem et quandam
proprietatem in qua latini
a grecis differunt [illegible] for=
mationes comparativorum a
suis positivis ponendo
ad ultimum obiectiones con=
tradictionum quas facit auctor
manifestando / Comparativum
vero est quod fit magis ad=
verbi i. augmento [illegible]
determinat ut hic adverbium
magis et removetur
superlativa que maxime
non magis [illegible] et hec
augmentum fit [illegible]
positum i. itaque et no=
minat id quod [illegible] positum
Dicit hoc [illegible] non [illegible]
eis comparativus nominibus
que [illegible] ab aliis
partibus orationis Addit
hoc quod fiat magis
cum participe sensu
positum i. fit augmento
non [illegible] i. [illegible]
positum [illegible] participe
sensu positum i. [illegible]
[illegible] vel que fit
per suum positum ut ulte=
rior positum enim eius
quod est ultra [illegible]
locum [illegible] nec magis
nec minus recipit [illegible] distan=
cia [illegible] loci que
potest intendi et remitti
et ideo appellat participe
sensu positum [illegible]
[illegible] fiat augmen=
tum [illegible] comparativum [illegible]
[illegible] vel [illegible] sine
positivo augmento ut
inferior Sunt autem
et alie eiusdem [illegible]
[illegible] ad=
[illegible] esse
[illegible] / Habes
i. hic [illegible] comparativorum
scilicet ut quod alia sunt ma=
gis [illegible] po=
sitiui Alia [illegible]

animi vel corporis vel extrinsecus forte eve=
niunt trahuntur que possunt incrementa
vel diminutiones accipere per que comparatio
nascitur sine quibus substantia intelligi potest
ea autem nisi prior illa substantia intelligatur
esse non possunt, si enim dicam homo vel lapis
substantiam demonstrans tantum significatio nec au=
geri nec minui potest. Sin aliquid accidens
homini vel lapidi proferam tunc habet lo=
cum comparatio ut homo prudens et pru=
dentior lapis niger nigrior / quamvis enim
non sit prudens potest homo intelligi et la=
lapis quamvis nunc sit niger intelligitur
lapis Itaque adiectiva nunc sunt appellata
que illis nominibus que substantiam demonstrant
adiciuntur / quamvis antiqui etiam in quibusdam
generalibus comparativis usi sunt ut primus
primior Plautus in penulo Nullus me
est hodie primus primior. Et superlativis
etiam in pronominibus ut idem Plautus in
Trinummo ergo ipsus est ipsissimus ad=
hinc abhinc ab oculis

Fiunt autem comparativa a nominibus
verbis participiis ab adverbiis sine prepositionibus /
A nominibus ut clarus clarior felix felicior
A verbis detero deterus deterior. potior
potius. hic et hec potior. et hoc potius
potioris potissimus / possumus tamen etiam hoc
a nomine potis accipere quamvis significatio
alia esse videatur / unde Terencius in

// potis potior potissimus et optimus

sermone ubi in dubites quid significat po-
tissimum pro optimum. Nam pius indulgens in-
dulgentior amans amatior. Sed cum com-
parantur propria transeunt in nomen significationem
Ab adverbiis sine preposicionibus ut extra exte-
rior intra interior ultra ulterior. Et se-
cundum localia sunt hec adverbia sine preponens
ex quibus comparativa nascuntur nomina
et pene hec sunt extra exterior intra in-
terior ultra ulterior citra citerior. Vetu-
stissimi in etiam citer protulisse inve-
niuntur ... agna pascenda citer ager
alligatus ad sacra erit. Citimus quoque
dicebant antiqui in superlativo teste Ca-
tone. Dexter quoque invenitur. Statius ix
Thebaidos Sed quid apud tales Numa vel
sua pignora ture Dexter honos Ex quo Vir-
gilius in iiii Eneydos plurale ponit
Adnos fas est querere regna dextra Supra
superior infra inferior post posterior prope pro-
pior ante anterior penitus penitior Ap-
uleius in primo hermagore visus est ei ad-
olescens honesta forma quasi ad nuptias
exornatus trahere se in penitiorem partem
domus. Fit autem comparatio vel ad unum
vel ad plures tam sui generis quam alieni
generis. Ceterum magis honoris causa sui quam
... vitans dicitur non posse ad multos
sui generis fieri comparativum. Alii vero dicunt
hanc esse rationem propter quam non invenitur

sensu positivi ut in se-
quentibus ... propter commodius
legi possit poterit aliter
exponi quod significat
magis in aliquo propter
ipsum positivum ... rem
significatam que comparat cir-
ca ... per positivum ita
scilicet quod augmentum circa
illam comparationem fiat
ut ulterior significat rem
que comparatur loco designato
per ultra et loco circa illa
comparationem non enim locus
augmentum recipit sed
eius comparatio. Et similiter
autem ... dicit quod
sive ad personas sed de
persona ... sive ... non
individua ... ad-
ditur vel ad res comparatas
sensu positivi ... non
fit ... ad res positivi
vel ad ... sed
ad ea que comparat ipso
positivo ... ad
rem iste ulterior ... quod
est ultra illud ... ulterius [magis]
Sed aut dicitur sortes est
albus plus ... albior
comparatio fit ad res non ...
... positivi et circa eam
augmentum fiat albior
enim id est magis albus
quam qui dicebatur
albus. Nota Duplicem
nomen dicitur quod com-
parat aut per rectam for-
mam vel non rectam
de positivo ut ...
deterior potior ...

Dimanant igitur

Capitulum secundum quod
agit de origine com-
parativorum. Et dividitur
in ... fit quod dictum
est ... quia ...
... comparativorum ...
... a ... dicit
... fit aut comparatio ad
... prima in ...
... a quibus
nominibus dimanant comparativa
ex quo ... apparere
poterit que nomina
comparantur ...
a quibus partibus ...
... comparativa
Et ... regulariter

vel iterum. Comparatiuum autem
uolunt tamen quidam ab primo
nomina adiectiua appel-
latiua qualitatem et quan-
titatem animi uel corporis
uel extrinsecus uenientem
signantia intensionem uel re-
missionem augibilem uel
diminuibilem comparantur
Illa autem secundum que hec
qualitas uel quantitas
est nullius quantitatis sine intensione
uel aut remissione. Comparatiuum
[illegible] diminuitur
[illegible] antiquorum a gentilibus
comparatiua formantur
[illegible] positiuo non quantitate
aut qualitatem intensibilem
uel remissibilem etc. Et
secundum est [illegible] prescribere
a quibus positiuis formantur
comparatiua. Unde [illegible]
Et ut ordinem [illegible]
attingamus. Comparatiua com-
paratiua ueniunt a uer-
bis ut deterius deterior uel
ab aduerbiis ut citra ci-
terior. Cetera uero nas-
cuntur a nominibus ad-
iectiuis ut albeo quod
est albus albior. Et
autem [illegible] inueniuntur
quedam comparari secundum pro-
prietatem generis com-
paratiui contingit una in
unoquoque genere suo [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] anglica astutia
[illegible] instabilitatem
[illegible] comparantur
unde [illegible]
[illegible] prior
[illegible] instabilior. Illud
uero notandum quod potior
nascitur ab hoc nomine
potis uel pote et non significat
idem sicut [illegible]
sed potius. Istud melio-
rem [illegible] uidelicet
potior, potior enim est
melior. Hec ille [illegible]
[illegible] potior bene [illegible]
[illegible] potius
[illegible] ille solus est potis
[illegible] bonus est [illegible]
[illegible] et [illegible] hoc [illegible]
[illegible] tollea[tur]
Item iste comparatiuus deterior
uenit ab hoc uerbo deteros

tali comparatiuo quod tamen ad plures sui generis
sit comparatio. Superlatiuo possimus uti
fortissimus grecorum achilles. Et superlatiuo
multos alios excellere significat. Comparatiuo
aut ut et positiuo superantem demonstrat
Unde etiam diminutiuum apud nos inue-
nitur ut maiusculus minusculus tardi-
usculus. Tertium autem est quod accidit inter
tres uel quatuor uel plures non tamen ad tercium
genus sicut comparatiuum. Et notandum est ut
pluralis tantum solum ut si dicam fortissimi
grecorum fuerunt aiax diomedes A-
gamenon ulixes omnibus tamen hiis fortior
fuit achilles. Virgilius in primo Eneidos Py-
gmalion scelere ante alios immanior
omnes. Ad omnes sceleratos confert pyg-
malionem comparatiuo usus est. Statius
in viii. Et melior sis quaeso deus An-
phiaraus dixit ad plutonem etc.

Sunt igitur que comparari possunt
nomina uel secunde uel tercie declinationis
Et si sunt secunde mobilia sunt
et in a faciunt feminina et in um neutra
Et uel in er desinunt uel in us masculina
et assumentia genitiuo or faciunt comparatiua
certa in positiuo et ut tener teneri tenerior
niger nigri nigrior clarus .ri. rior.
doctus .cti. tior. Secundum est quod sinisterior
quasi a genitiuo sinistri uidetur esse factum
cum in usu sinistri ubique reperiatur. Inueniuntur

quedam que comparatiua sunt aduerbia aduerbia
et eorum significacio exigat ut faciant
comparatiua tamen in vsu non habentur frequenti
Sunt autem ea plerumque que vocales ante us
habent ut primus arduus egregius dubius
strenuus plerumque. Dixi quia sunt et a nominibus
mala que non sinant in comparatiuis eorum
quibus plautus exeo comparatiuum protulit
strenuior in epidico Nam strenuiori
deterior si porrat suas pugnas de illius
ille fuit fortior. Et puto hanc esse racionem
quod oportet comparatiuum vna silba vinceat
genitiuum positiui Nisi sint anomola ut te
neri tenerior doctus doctor / si ergo
hec que ante us vocalem habent assumunt
in genitiuo et necesse est inter duas vocales
positam i transire in vnum consonantem
quod in latinis dictionibus semper
fere patitur cum inter duas vocales inueniatur
vim suam seruantes / hoc autem ideo dixi quod
v post q vel post g posita ante i sepe hec
non facit quippe amittens vim suam ut
vt nequior pinguior / quod si fiat contingit
si in consonantem transeat i pares esse silbas
genitiuo positiui cum nominatiuo comparatiuum
vel superlatiuum intolerabilem fieri trium vo
bus per tres silabas genitiue positiuo nulla
consonante media si dicamus prior arduior
quod ne fiat non sunt vsi eorum comparatiuis

deterius sicut et potior ab hoc
verbo potior potius ut deterius
/ sed videtur quod ista
comparacio non fiat nisi
quantum ad vocem quia
deterior non habet conue-
nienciam cum deterio
in significacione cum detero
idem quod destruo dete-
rior idem est quod peior
Ad hoc dico quod deterio
conuenit cum peiori nam
ille qui fit peior de-
struit et consumit virtutes
et mores suos Sed ista
comparacio impropria sit ipse
pe hec Alterius quod adui-
gitur quod ista aduerbia loca-
lia sunt ex quibus
nascuntur comparatiua
Sed opponitur quod ab idem
aduerbio nascitur nomen
comparatiuum nec tamen est
locale Dicimus ergo
quod non omnia dicit lo-
calia esse secundum maiorem
partem et dictum
Quidam tamen dicunt
quod prius et locus et tempus
fiat ut cum prior et lo-
co et tempore dicatur
ita est prius est i va
locale
ricacionem erit in altera
temporale quod nunc
putamus Sed queritur
de aduerbiis localibus
quo prius comparari cum
locus non recipiat ma-
gis vel minus Dicit
itaque quidam quod quibus
significent locum tamen
secundario sicut di-
stanciam que magis
et minus potest recipere
et cum causam comparant
magis tamen vim esse vi-
detur / quod hec aduerbia
non sunt locorum sed loco
i localium et propter
ad predicamentum
vbi non quantitatis
Ista vero que sunt
de puto vbi plus
recipere magis et
minus Dicit ergo
localia non quod sicut

plerumque. Assumunt igitur magis et maxime adverbium [s ad positivum]
et usum comperativum complent ut magis [vere]
pius hic quam ille. Vetustissimum tamen comparatio [est longe]
etiam huiusmodi est quando usi sunt
ut arduior arduius. Cato dixit. Quod
iter longius arduius quam erat a curia etc.
Ad populum de triumpho. Asperrimo atque arduissimo
aditu. Similiter invenimus apud ennium et ali-
os doctores huiusmodi comparativa et
superlativa. Pacuvius in medio egregissi-
ma forma mulier. Iuvenalis in iiii°. Egre-
gius cenat melius quam miserrimus horum
pro egregie. Marcus cato in oratione
Ne quis iterum consul fiat. Imperator lau-
dem capit et exercitum meliorem i. indu-
striorem facit. Gneus Gracchus contra Quin-
tum Emilium tuberonem. Utrum inimicorum meorum
factio an magis sollicitudo te impulit ut
in me industrior sis quam in te. Idem
Cato de ptolomico minore. Deterrima que-
stione. Navitarum suarum vitam superiorem
atque ampliorem atque antiquiorem
inducunt esse quam innoxiorem. Idem
Cato de macedonia liberanda. Atque
perpetuius atque firmius repressit. etc. In Ter-
tium. Deus a beneficiis ab optimis arbitris
fugit maxima flagella perpetuissimo cir-
culo. Lucilius in sexto decimo ad fundidum [fundium]
fundi delectat virtus te vilicus paulo stre-
nuior si evaserit. Sunt autem et alia nomina

locum sed fiunt in loco et
ideo comparantur de eadem
versus. Cetero ad potes
duo vel vicem positivi
supplent hec intra
citra quia ante vel infe-
rior extra vel supra penultimum
iste subter et ultra et
hoc ibi. Non tamen hec
gradium collatio vel
Item nunquam bene com-
paratio fit inter magis et
minus et eque ut sum
magis albus te vel
minus albus te vel eque
albus ut tu. Sed generatio
non autem nisi de ea que
fit inter magis et minus
hic ibi

Fit autem comparatio

nomine quadam proprieta-
tem comparativorum in qua
latini a grecis differunt
Unde hic proprietas vero
in qua latini a grecis
differunt huiusmodi est. Dicunt
enim latini quod comparativum
sicut positivum in constructione
per naturam comparatur
ad unum vel ad plures
vel ad omnes sui generis
ut iste Romanus est
fortior illo Romano vel
illis tribus romanis vel
omnibus aliis romanis. Contra
greci non concedebant pos-
se fieri. Et aliqui etiam alii
preter dictas tales et
alias. Grecia enim di-
cebant esse ad dictus
sive generis si vero per na-
ad omnes sive generis
comparari posset. Alii
vero concedebant hoc pos-
se fieri sed quando est
dicebant hoc
superlativum debere fieri
Taliter quod ultimus
Priscianus sic implicat pri-
scianus. Superlativum scilicet vero
persona sic probat comparari
ad omnes sive generis
vero non in multo excedit
Sed superlativum in multo
excedere facit. Quare
et nos et veteres
superlativis sed positivis

in us terminancia ex quibus comparativa
supradictam regulam non servant
et dur inequalia quorum quedam habent
t vocalem brevem ante or sicut alia
quedam vero eandem loco consonantis
quedam vero consonantem ut bonus me-
lior. iuvenis iunior pro iuvenior. ma-
gnus maior. malus peior. parvus minor
plus quam comparativum videtur esse multum. sed sin-
gularis numerus non invenitur nisi neutri
generis pluralis vero etiam generis invenitur
ut hii et hee plures et hec plura. An-
tiqui tamen etiam plura dicebant. Unde
Terencius in formione complura. Super-
lativus tamen ab hoc ipso omnis generis invenitur
plurimus plurima plurimum. Que
vero tali deinde nomina faciunt comparativa
vel quia sunt in is feminina desinentia
et faciunt neutra in e. vel in er sunt
mania faciencia in is feminina et in e neutrum
vel in er. vel in es. vel in us vel in r s
vel in x generis dum generum vel trium assu-
munt or dativo tercia persona et faciunt comparativum
ut hic et hec fortis et hoc forte huic
forti. hic et hec forcior et hoc forcius.
hic acer. et hec acris et hoc acre huic
acri. hic et hec acrior. et hoc acrius
hic et hec et hoc pauper huic pauperi
hic et hec pauperior et hoc pauperius

comparativus quod sit excelle-
ncie ut non determinet
sine multum excellat su-
periorem. Unde est quod se
fiat diminutivum ut ab eo
quod est maius ma-
iusculus. Et videtur quod
diminutivum comparativum sit
accidens et augmentum
eiusdem. sed ad diminutionem
augmenti. Manifestum
huius enim rem maiorem
sed parvum designat. Un-
de propter augmentum acci-
dit comparativum sed propter
diminutionem augmenti
diminutivum. Primam iterum
racionem grecorum consuetudinem
probamus hoc modo.
Concedebant enim quod u-
na posset comparativum ad
tres vel ad quatuor
sue gentis compari
ut iste grecus forcior
est tribus. Concedebant
enim illorum tum fieri
comparativum posse ad
omnes alios sue gentis
per comparativum quod illi
tres forciores sunt omni-
bus aliis grecis et
sic una persona ad
omnes alias sue gentis
comparari etc.

Sunt igitur que

Capitulum tercium in quo
primus agit de formacione
comparativorum a suis po-
sitivis et de tribus speciebus
que patebunt in suis
locis. In prima autem
parte formaciones com-
parativorum a positivis
docens. Et hec
subdividitur quia
primus pars [illegible] ...
[illegible] excepcionibus sub-
iungit irregularia comparativa
Quia vero inveniuntur autem
quedam contrarium ad
primum dicat sic per
Et ut de formacione
comparativorum vero dicatur
comparativa quod a nobis sunt
et a nobis adiectiva
quod sunt a [illegible]
re formantur comparativa

or et cetera sed preterea ut clarus clari clarior cetera

Inveniuntur quedam

hic pro modo excipit a regula magister ponens regularia comparatiua et primo illa que indeclinabilia sunt positiuo et magis aduerbio ut primus [illegible] primus. Comparatiuus vetus comparatiuus proprie [illegible] sunt ut strenuior prior ut declarat in litera vetustissimi [illegible] autores [illegible] alia ibi. Quidam autem et alia. Ponit veterum comparatiuorum incompleta [illegible] quod ad primum sic dicat preterea hic. De comparatiuis vero desinentibus vel ab [illegible] de quibus [illegible] adiungere habendum est. Consequenter [illegible] in quibus omnia comparatiua desinunt [illegible] repugnante. Quidam alia que [illegible] comparatiua [illegible]. Adiectiua namque que habent valorem [illegible] ut primus non faciunt comparatiua repugnante [illegible] quadam impediente [illegible] quedam [illegible] quod omnis comparatio [illegible] superare [illegible] in una [illegible]. [illegible] ergo primus faceret comparatiuum in genitiuo acciperet or et [illegible] prior [illegible] voles [illegible] vel opporteret [illegible] in [illegible]. Et tunc [illegible] prior [illegible] sillabis [illegible] [illegible] significaret [illegible] volibus [illegible] sicut [illegible] primus prior [illegible] magis primus vero comparatiuum [illegible] superlatiuum [illegible] vero [illegible] collacio

hic et hec locuples locupletis hic et hec locupletior et hoc locupletius hic et hec et hoc sapiens huius sapientis hic et hec sapientior et hoc sapientius hic et hec et hoc iners huius inertis hic et hec inertior et hoc inertius hic et hec et hoc audax huius audacis hic et hec audacior et hoc audacius. Et sciendum est quod omnia nomina in or desinencia comparatiua que sunt generis et mutancia or in us faciunt neutra excepto uno quod solummodo sit a positiuo quoniam ad suam vocem [illegible] seruauit eius genus hic senex huius senis hic senior. Comparatiuum hoc quamvis vetustissimi quique accipientes hic et hec senex proferebant. Pomponius in Epigramate quod Marcus Varro in libris quos sunt de lingua latina refert. Cana anicula senex est. Invenitur etiam a nequam quod est indeclinabile tam comparatiuum quam superlatiuum ut nequam nequior nequissimus.

Ab aduerbiis vero diriuata in ra desinentibus mutant ra in er et accepta ior faciunt comparatiuum ut extra exterior intra interior ultra ulterior citra citerior infra inferior supra superior. Similiter in erior faciunt pro ante ut posterior et anterior. ipse vero prior facit et detero deterior.

sepe adverbio positum vel comparatiuum non
non legi tamen superlatiuum posuit Katho nepos
Xaconibus ad populum Ne lex sua abrogetur
facite vobis in mentem veniat quantas
ex ere alieno in hac ciuitate et in aliis oi:
bus propter diem atque fenus sepissime dis:
cordiam fuisse/ prior et primus queritur an sit
comparatiuus an et superlatiuus Et dicunt quidam
quod tamen ordinis sunt dicunt unum significant
sicut enim alter de duobus et alius de multis
dicitur sic prior de duobus et primus de multis
solet dici Inveniuntur tamen sepe prior pro me:
lior positum et tunc sine dubio habet vim
comparatiui/ et primus pro optimus et tunc
significationem superlatiui obtinet ut Virgilius
in VIIIº Et primos inveniunt tot insecuit oro
primos posuit pro optimos Quando vero
non absurde confirmat quod in minus per
quam prior esse comparatiuus Unde ablatiuo
iungitur et primus superlatiuus cum ad multos
comparetur et semper genitiuum sequitur
plurale. et quod prior sicut omnes comparatiui
vel ad sui generis vel ad alienum aliquem compa:
tur. etiam tamen unum significat ut prior
turnus quia Eneas mouit bellum/ primus
vero sicut omnes superlatiui ad multos sui generis
coniungitur siue comparatur ut Virgilius
in secundo Eneidos Primus se danaum

tradita curuis etc
usque ibi Amplius
excipies anomala etc
Dic ibi

Omnis at et alia

ponit quedam alia
recta comparatiua vn
de hic Omnis autem que
comparatiua habent recta
ut bonus melior Ju:
uenis minor et hunc modum
alia minor equale e
in numero silabarum quia
non superat genitiuum sui posi:
tiui et ipsum pronuntiat
primam cum positiuum
suam corripiat et puto
ideo ut quod deest ei
in positiuo recuperet de positi:
bilis (req) Amplius
excipias a nomala
quoque secunde hec ma:
gnus paruus multus
quam malus quam bonus quam
hinc maior minor et
plus peior ac melior
quam minor anomala
formabit terna solum
Hic ibi

Plus quoque

Hic dicit quod hoc
plus etiam recte
est ab eo quod est multum
Et vide quod in singulari
numero deficit in masculino
et femino genere Plurali
vero numero habet omnia
genera ut hii et hee plu:
res et hec plura Sed
comparatiuum cum soleat
iungi cum ablatiuo quamuis
genitiuo iungatur cum genitiuo
ut plus vini habeo
quam olei Ad quod dicimus
quod sinus ponimus cum
genitiuo constructione ut multum
olei Regula enim est
quod in comparatiuis obliqui
construuntur positiuis
et comparatiuis propter quam
genitiuum habet comparatiua
comparatiua constructionem
ut iste est doctior istiis
Similiter dicitur id est do:
ctor gramatice illo
Construuntur enim

magna comitante caterva Androgeos
offert nobis. Et quod omnibus est rationabilius
in or desinens que in us facit neutrum
quod in nullis aliis nisi in comparativis
invenitur. Et videntur a predictis adverbiis
nasci, que abiecta s accipit or et facit
comparativum prior, sed et o corripitur
quia in nullo comparativo autem or pro-
ducta potest. In superlativo vero s finalis producta
accepta imus primus extremo aliud adverbium
primo vel prime nascitur. Unde Terentius
in Andria compositum dixit. Id prime
in vita esse utile. magnificentior et
magnificentissimus et munificentior et
munificentissimus cum videantur a po-
sitivo magnificus et munificus deriva-
ri ut egenus egentior egentissimus
hec in usu non sunt sed pro his magni-
ficus et munificus e quibus compara-
tivum vel superlativum et ex similibus secundum
predictam regulam derivari invenimus
apud vetustissimos. Marcus Cato con-
tra Thermum de ptolomeo rege optimo
atque beneficissimo. Terentius in sermone
Quod nam arbitrare nescio. Atque mu-
nificissimis. Caecilius in xi°. Dicestalicon
et magnificissime excelsissime que honore

comparativum hoc ad gradum
superius suum positivum
superlativo habet comparativum co-
parativum et minus inferius
cum plus plus
sit comparativum hoc est
comparativum suum superlat
adiungi subito cum plus
cum alio solio possit ad-
iungi ut dicatur hec
unum est plus unum
id est sicut dicitur est
melius unum id est. Et
dicunt plures et non
posse fieri quia con-
struction hoc scilicet
magis adverbium quod
non construitur nisi
cum adiectivis quod tamen
minime putamus ve-
rius esse videtur plus
esse et nomen et adverbium
sicut cetera comparativa
neutra. Nomen itaque
potest construi cum genitivo
vero ad adverbium. Et ut
latius aliquid dicatur
de hoc nomine plus
sic dicit hugutio. Multus
multus comparativum sed irregulariter
scilicet multus plurimus
multa plurima multum
plus plurimum. Unde ad-
verbia multe plus
plurime. Plurimum
quidem adverbialiter
multo et multum et
plurimo, sed non sunt
adverbia. Et dicit
quod plus in hac termina-
tione est tantum neutri
generis unde in neutro quia
comparativum desinat in ius
et in femino genere singu-
latio quia nullum
monosillabum potuit
esse omnis generis
tertia nullum nomen
femini generis reperitur
desinens in us. Sed
in omnibus aliis casi-
bus est omnis generis
in una vel in plura-
libus terminationibus
tam in singulari quam
in plurali ut plures
omnis generis est sed pluralis

Cum igitur comparativa ad positivum sicut solent saepe inveniuntur saepe comparativus pro positivo per se positus sine aliqua adiunctione. Virgilius in v° Aeneidos Conticere senior accessit [illegible] senior est tamen positivo comparativus positus minus eo significat et nulli comparatur ut tristior atque oculos lacrimis suffusa nitentes. Tristior enim hic except(e) tristis significat. Sciendum quod comparativus modo in positivo significat ut etiam senior sed cruda deo viridisque senectus. Est quando ad contraria comparatur et minus positivo significat ut amare ponticum dulcius est quam cetera maria. hic enim non ad dulcia sed ad amara facta comparatione ostendit parum aliquid dulcedinis quam cetera habere ponticum mare. Est quando comparativus superlativo comparatur ut achilles troianorum fortissimo hectore fortior fuit. Est quando comparativus ad comparativum comparatur ut fortior achilles hectore fortiore patroclo. Homerus in alpha odysse CIIKEIIN EIKEIN ONTEIEN KENDETACO TONOCTEEN ETAITAN TEC KAPECAIA TEΛH ΦOTEPOH ITAΛETI NAIA ΦECTOTEPOIX PICOTOTE ΘETOCTE. Cicero in philippicarum secundo et nimis interpretari potest impudentior nec in senatu

Sciendum vero quod comparativum casum nominis nullius nullius nullium quos oportuit quod in reliquis casibus esset quae tamen [illegible] ut sunt positiva [illegible] invenitur. Et propter hoc dicimus quod solum hoc nomen plus omnis generis instructione sed neutri tantum in declinatione quia erat comparativum a contraria ut iste parvus est plus illo et haec femina est plus illa et hoc [illegible] est plus illo. Et hac de causa contingit quod in illis casibus quae habent omne genus plus quod positivo caret ut complures complurium complures et non in singulari neutri. Unde nichil est complus et hic ideo [illegible] [illegible] collatione et ablativo positivum genere [illegible] sed non cum neutro. Nota plus tantum in recto tantum singulari declinatio casibus in reliquis obtinet genus omne pluralis numero plures et plura [illegible] declinatur autem sic recto hoc plus huius pluris huic pluri hunc et hanc plurem et hoc plus tantum in recto declinatur ab hoc et ab hac et ab hoc plure vel pluri. Et pluraliter hi et hae plures et haec plura vel pluria. Nota quod vix bene dicatur ego hic plus vini quam ibi non tamen bene dicatur ego plus habeo vini quam tu [illegible] ibi

C[illegible] vero tractat de omnibus

Secunda pars principalis capituli in qua declinat

an impbior qm in dolo bellum an impu
rior qm patre audiente an crudelior q̄
in illaz miseriam tam spurte tā impie
dixeris Et sciend̄ est q̄ apud latinos di
minutiuum quoqz accipiunt quedam cōparatiuor
ut supra diximus quod apud grecos no
inuenitur ut grandiusculus maiuscl̄s
meliusculus Hic et tum his que sunt
similia omnia tn̄ hec a neutro diminutiua
comparatiui adiectiui cuius memino fieri
gradus grandiusculus meliusculus
sic cetera que sunt similia Tam z qm̄ ad
verbia tunc superlatiuo et comparatiuo adiū
guntur cum comparatiui duo vel plures
comparatiui vel superlatiui diuerse signatio
positi inter se equantur vel idem geminat
ut tam iustior qm̄ felicior Eneas hecto
re Cicero pro deiotaro Istam inquid dexteram
non tam in bellis neqz in preliis qm̄ in
promissis et fide firmiorem. his enim firmi
orem intelligendum est Minus aut aduerbium
est qd̄ tn̄ positiuo iunctum contrarie signi
ficationis comparatiui demittat ut minus fal
tus prouidentior Terentius in Eunucho
hoc minus nemo fuit ineptus p[re]dicacior
Est tn̄ quando pro non aduerbio ponitur
ut minus bonus pro malus Magis q̄
aduerbium non solum positiuo sed etiam
comparatiuo iungitur quando ipse comparat

de formacione comparatiuorum
a positiuis tractat de omnibus
vlb. primo enim tractat no[min]a
tractat de omnibus qualia sunt
formaliter de se comparatiua
Subiungens vero for
ciones et consequenter de illis
per exempla. 2o subiungit
nobis omnes uero tunc quando
sunt omnia comparatiua
Est 2a ita ica formatio
comparatiuus tercie de
clinationis addita or
dto et cetera. Primo omnia
sunt comparatiua vt
fortis forti fortior [illegible]
Adiectiua maius se
cundaria sola secunda
Inflectit vero tercia de
porro Hec medio gra
dum sit forma tantum
secunda Quartam Ti fi
nit quam genus et or
super addit Tercia le
ge pari capit or bre
niaus Ut docto doctior
a docti de forti fortior
cum [illegible]

Et sciendum est

vel nomine per quod sciat
tunc quibus sunt omnia
comparatiua regulariter
vt perche Comparatiua
vero desinencia in or fa
ciunt neutra comparatiua
mutata or in us vt
fortior fortius et omnia
quedam comparatiua de
sinencia in or quoniam
sunt omnium generum Ex
cepto senior quod ma
gis tunc est quod et eius
positiuum [illegible] Co
mmunis generis de or
quod comparatiuum omne
dr mittetur in ve
neutrum genus inde
ricamus Porro senex
senior tunc dicto ma
ius vetus Nonad
de hoc nomine senex de
buit Ascensus hic
senex senis quam in
senibus solent sensus
abundare vel per
contrarium quia in eis
semper diminuntur
sensus unde et senex

vel ad se vel ad alterum comparatur ut
Achilles Enea fortior magis quam iustior et
Aiax Ulixe fortior magis quam Diomede
Et comparativus quidem gradus ablativo
casui iungitur utriusque numeri. Alterdum tamen
etiam nto (?) quando quam adverbium sequitur
Superlativus autem genitivo plurali vel collectivo
singulari iungitur. quod ipsum nam (?) similiter
multitudinem significat ut fortissimus gentis

quasi se nesciens vel et
est eximior. Unde hic se-
nior comparativus et cuius
superlativus. Comparativus
cum et superlativus non
inveniuntur nisi in ma-
gne (?) generis dutigm (?) di-
cuntur hic et hec et hoc
senex et hic et hec senior
et hoc senius et
superlativus senissimus
senissima senissimum
hic ille et ille (?) tamen in
ablativo ...

Abadverbiis vero dicta

Tercia pars capituli in qua subiungit de ca-
liorum irregularium comparativorum formacione. Et dividitur in duas partes. Nam in prima agit
de formacione eorum que dirivantur a positivis per inductam formam.
Secunda de aliis comparativis irregularibus venientibus a positivis no-
bis declaratis quos possunt esse iterata relata ad positiva propria que
habentur in usu modernorum ut magnificus magnificencior, que
in pri esse regularia reducta ad ipsa ad positiva que habuerunt
apud antiquos et hoc magnificior et magnificentissimus. Ipsa adhuc in-
duo quia docet comparativa adverbie. Subiungens specialiter hoc quod a sepe ad-
verbio quamquam positivum nomen non sit neque comparativum superlativum tamen invenit
sepissime. Secundo movet de prior et primus questionem an sit positivus
sit comparativum et primus superlativum. Et hoc est positivus et primus vel arguit
primo quod non. Secundo quod sit. inducens plures rationes. Et hec est prime in-
et pz ... Similiter comparativa que dirivata abadverbiis in ra desinunt
tibi mutat ra in er et accepta ior formantur ut ultra ulterior ...
non per dari regula. Sunt itaque quatuor comparativorum quia quedam
a nominibus usitatis regulariter ut doctus doctor. Quedam a nominibus
usitatis irregulariter ut magnus maior. Quedam a nominibus in-
usitatis irregulariter ut munificens munificencior. Quedam vero
abadverbiis ut supra suprior. Et quod sub dubitacione ponit utrum p-
stianus an prior dicatur comparativum videtur enim statere tempus pri-
dem quod non recipit magis vel minus. Similiter quam prior stat primo
tempus ordinem et dignitatem ... cum dico iste est prior ...
tria designo scilicet et istud in tempore preterito et aliud post et ...
de duobus scilicet hoc quod si trium vel plurium non est comparativum. Sed in comparacione
dicitur scilicet prior. De illa dicta magnificencior. Recipiunt adhuc que
de ... egredimur. Tunc sibi positivor assumunt ... ergo magni-
ficior est a magnificus ... Quedam comparativo volo ad bene
vel male malum. Sed ut ... benevolo sit benevolor ...

Nunc igitur comperativa

Capitulum quartum et ultimum
huius tractatus in quo tradit de
abusionibus comparativorum et duo facit primo ... quod dictum sub-
iungit iterum de constructione gradum comparativi. Prima et contra
illam quasdam abusiones premittit. Secunda est et quod comparativus
prima pars subdividi in tot partes quod ponit abusiones huius
comparativi que patebunt in processu. Unde per hoc ... abusi-
ones comparativorum in constructionibus discernere possimus sicut est quod
tribus modis inveniuntur comperativa abusive posita scilicet
in significacione et in constructione et in officio. Sed ad quas abusiones
istas necesse est ut ... attingamus ... Supra igitur

significatio comparativorum est accidens positivum cum augmento vel etiam par
ticipis accidentis illius ut a primo principio expositum est. Ipsa autem con
structio est quod cum ablativo construitur vel cum verbo interposito quam ut de
ponens in fine lectionis primum ergo illorum est officium. Et in qua oratione po
nitur [illegible] diversis [illegible] accidens inesse [illegible] alteri tamen magis. In constructione
nitur et constructione duae inveniuntur abusiones aliquando enim sine abla
tivo ponitur quae est abusio constructionis et significat positivum
semotus [illegible] aliquid simul sine ablativo ponitur et significat
minimo positivo ut tristior aliquantulum tristis [illegible]. Est tamen ut solum
gradus hic signat positivum non collective sicut ut semotus accessit
Tristiorem pro signato minus est positivo ut puta tristior aliquantulum
tristis habetur. Unde ibi **Est quandoque contraria comparativi**
ponit abusiones comparativi in significatione tamen et non in constructione unde
pone hic Rursus in significatione duae reperiuntur abusiones et non in constructione
[illegible] enim construitur cum ablativo quae est ipsa eius constructio et tamen non
stat accidens vel rem participem positivi sensus cum augmento ut
est doctior stulto id est doctus est significationis abusio de sapiente
regulariter cum ablativo sed sit quod positivum cum minus adverbio ut pa
tet ipse minus ad contraria [illegible] ceteris maria id est minus amarum [illegible]
ponit ceteris quam maria minus istud signat amarum. Unde ibi
Est quandoque comparativus superlativo comparatur
ponit abusiones comparativorum in officiis unde pone hic In officio
est cum ablativo construitur abusiones [illegible] enim stat augmentum
accidens eiusdem proportione inesse [illegible] vel cum verbo interposita quam [illegible] diversa
alterius magis ut iste vir est iustior quam [illegible] in diversis temporibus
[illegible] diversa accidentia diversis quam pulcrior in puericia
vir ut iste est doctor quam ille diversis personis inesse sed alteri magis
Sunt etiam et aliae abusiones Est ad [illegible] secundum
latinum vel ad se ipsum cum dicat in [illegible] comparativo comparatur ad suum super
lativum ut achilles fuit fortior hectore sicut est ad suum posi
tivum vel hectore fortior patroclo hectore fortissimus troianorum
esse in officio Et vide quod ad superlativum absolute positum id est
sine genitivo pluralis non potest comparativum comparari non enim potest dici iste fortior
est sicut [illegible] comparativo ut iste grecus est fortior hectore fortissimo
troianorum Si vero pro [illegible] sunt [illegible] quibus non fiat comparatio [illegible]
enim potest dici iste grecus fortior achille fortissimo grecorum. Unde ibi
Est quandoque comparativus ad comparativum comparatur
ponit aliam abusionem in officiis unde pone hic Illud quoque
videndum est Et quandoque comparativus ad comparativum aliquando
comparatur ad se in eadem persona secundum diversitatem temporum
ut iste senex vir est fortior se puero fortiore eo quando [illegible]
Aliquando comparatur ad se in diversis personis ut achilles est
est fortior hectore fortiore patroclo. Unde ibi
Tercio in philippicato secundo Tangit quod comparativus
unus comparativus comparatur ad alium unde pone hic Rursus
unus comparativus comparatur ad alium aliquando in diversa

Marginal note: Fortior

psona ut iste est fortior isto dictore aliqs aliqn in ead psona ut iste vir est fortior se puero priore aliqs hec ille supponit aut ponit quedam abusionem secundum in diminutivo qd formatur a comparativo Et pro ipse et comparativi comparativi inveniens dicam p qs grecorum ad latinos vnde apud grecos no invenitur diminutivum a comparativo formari dicat aut formari eadem a no tro addita tulus ut melius meliusculus Tunc ibi **Tam et quam adverbia**

ponit alias abusiones in significatione comparativi scilicet et superlativi Vnde p q est sensus alia abusio comparativorum inquantum scilicet quod comparativum cum debeat significare augmentum inveniuntur itaque positum ut equalitas quedam designetur ad cuius rei evidenciam dicimus quod tribus modis dicimus unam personam superare aliam in duabus accidentibus aliquem esse equaliter et tunc ponit tam adverbium cum uno quam vero cum alio ut iste est tam fortior isto quam iustior aliquem plus in uno quam in alio et tunc uno ponit magis quam vero cum alio ut iste magis est fortior isto quam iustior aliquem sic quod indeterminate utroque et tunc possumus ponere comparativos sine adverbiis ut iste est fortior isto et iustior Eodem quam tribus modis comparamus unam personam duabus in uno accidente ut iste est tam iustior isto quam illo vel magis iustior isto quam illo Tunc ibi **Minus aut adverbium est quam cum positivo**

ponit aliam abusionem in significatione vnde p q Illud quoque videndum est quod positivum contrarii cum minus adverbio aliquando fit quod comparativum ut iste est minus stultus illo i prudencior

Et comparativus quidam gradus ablativo casui iungitur utriusque numeri

Secunda pars principalis capituli In qua ponit regulam de constructione comparativi et superlativi Comparativum est taliter Comparativus comparative tentus et per se virtute sua regit uel regere potest ablativum utriusque numeri i ablativum qui est singularis numeri et etiam ablativum qui est pluralis numeri significantem rem excessam uel nominativum mediante hac quam Superlativus vero gradus regit genitivum pluralem nominum i genitivum pluralis numeri uel genitivum nominis collectivi singularis numeri significantem rem excessam sicut etiam ex iii particionibus p genitivo tamen pluralis potest regere p accusativum mediante ex in inter ut doctissimus poetarum i doctissimus inter poetas vel optimus plebis i optimus in plebe Item p genitivo singulari potest regere ablativum mediante hac in ut doctissimus Item p q dicitur quod plures genitivi [...] maior quorum est hec civitas uel maior horum dicitur quod pluries [...] vero maior quorum est hec civitas uel maior horum Dicitur quod pluries ... tunc exigit ablativum uel nominativum interposita quam ut Socrates maior est illo quam ille Si vero per se i sine suo significato ponatur ut maior illorum veniat ad me et obtinet tunc tunc potest construi cum genitivo pluralis ut maior illorum veniat ad me Et de comparativo sufficiat hucusque vnde dicitur Iste gradus vero superlativi Et de comparativo sufficiat hucusque Subiungit numero uel nominativo quam sibi iuncto Iste sextum vult iungi sibi casum

Superlativum est quod ad plures sui generis comparatum superponit omnibus vel per se platum intellectum quam valde adverbio positivi ut fortissimus grecorum achilles i fortis super omnes grecos Sin aut dicam fortissimus hercules fuit non adiecto

Superlativum est quod ad Tractatus secundus de superlativis huius unicum capitulum ubi p q tangit rationem ordinis et processum in hoc sic dicit Post comparativum vero tractat ponit propter de superlativo quod tercius gradus est comparacionis vel post comparativum est et ideo significat

cu augmento q̄ maior
et intitatur qparatui de
suplatiuo scd̄o est iucō
crure vō sit causa inve
tōis et de significatione
et nomacon̄ eius in co
patiuo satis dc̄m est
Tractat aut̄ de suplatō
p̄sēmit hoc ordine Pus
diffinit suplatiu deīn
ondit origine postea
formas post formaco
adaltinud quasdā co
uenientias et drās
suplatiuoꝝ ad qpatiū
ondit hoc ille xvi
2m q̄ capitulū istud
qz qnqz partes In q̄a
pma ponit diffinicoē
In scd̄a originem
ibi et sam q̄ in eis
In t̄cio vō formas
ipoꝝ .i. t̄minatōes ibi
Sunt igr̄ forme In
q̄rta aut̄ ponit for
tones ibi In R igit̄
In q̄nta et vltiā ponit
quenientias et drās co
patiuoꝝ et suplatiuoꝝ
et q̄ ibi Illud q̄ non
dum est Circa ad
pmā sic dt̄ p q̄ Et
vide q̄ describit supla
tiu p diuisionē ut co
patiuū nō ut diuidat
suplatiu. s̄ ut omē
suplatiu̅ t̄re qmaꝝ
scdm̄ ondit ut exem
plo docebimg Dicit
itaqz q̄ suplatiū est
illud nom̄ qd̄ qpatū
.i. q̄d h̄ꝫ rem sui au
gmento 2m qd̄ res
vna qpatur alteri
et p q̄ 2mouet postiā

quorum intelligo valde fortis. tale est apud Cicerō
pro m marcello. simillimū deo iudico. p valde
similem deo / Et sciend q̄ ex eis formis su
t̄minacōnibꝫ supradictaꝝ in qpatiuis parcudīonis
fiūt etiā suplatiua Sunt igr̄ forme suplatio
octo due q̄d in quas plerāqz desinūt suplati
Rimus et simus Sex vō in quas pauca desini
limq ximq timq rimus simq nimq Et omnia
suplatiua mobilia sunt p t̄ria g̅n̄a .i. mutacō
vs in a faciūt feminā, et a in vm neut̄ In
R igit̄ desinēcia positiua cū sint adiectiua
siue scd̄e seu t̄cie declinacōnis accepta rimus
faciūt suplatiū ut pulcer rimus miser rim
pauper rimq acer rimus Excipiūt̄ dextimq
et sinistimq p dexterrimq et sinisterrimus
Salustius in Jugurtino Silla cū equitatu apd̄
dextimos in sinistra parte Maulius cū fundi
toribus In is vō t̄minancia scd̄e declinacō
assumūt in g̅t̄o S et simus et faciūt supla
tiū ut clarus clari clarissimus doctus docti
doctissimq proditq prodi̅ti proditissimq Ex
ceptis anomalis .i. inreglibꝫ que sunt bonq
optimq malus pessimq. magnus maximus
parvus minimus multus plurimus Excipitur etiā
maturrimq cuius cū positiuus matur̄ sit tn̄ q̄
a nīo matur qui nunc in vsu nō est. nascitur
in r desinenciū reglāꝫ sinauit .i. in rimus
t̄minat Invenit tn̄ etiā maturissimus scdm̄

analogiam in us fimancium Cicero ad Heren-
nium libro quinto Cuius utilitatibus amicis tue
vitam possint eas in etate maturissimam velint
comparare Nuperrimus etiam superlatiuum profe
rebant antiquissimi a nuper aduerbio vnde
aduerbium posuit Cicero in iiii° ad herennium Et
quam nuperrime dictum facile mandat memorie
Cum superlatiuus magis ab aduerbio in er desinente
videtur nasci nomen enim positiuum in us desinit
ut Capro videtur nuperus Cuius actum plau
tus profert in captiuis Recens captum hominem
nuperum et nouicium Et dixit ut super supe
rus sic nuper nuperus debet esse Liuius in
Odissia Inferus an superus tibi fert deus
funera ulixes Tercie vero declinacionis
nomina que habent superlatiuum absque in er desi-
nentibus de quibus supradictum est Certa quoque assu
mil simus ut locuples locupletis locupletis-
simus concors concordis concordissimus vilis
vilior vilissimus sapiens sapientis sapientissimus
iners inertis inertissimus audax audacis au
dacissimus Excipiuntur hec facillimus difficillimus
gracillimus humillimus simillimus dissimillimus
agillimus Quorum enim in is desinant positiui
abiecta is et addita limus faciunt superlatiuos
Excipiuntur etiam in [illegible] desinencia Celeber enim

et positiua nomina sed quia hoc habent comparatiua addit ad plures sui generis vel sue gentis vel sue comparatis sue gente ut greculus ad grecos sue comparatis ut scelerosus ad scelerosos Sed quia comparatiuus ad plures comparatur sui generis addit superlatiuus omnibus vel designat propter nam aliis supponi et multum superare in illo accidente quod fit Et addit preterea aliam rationem superlatiui vero quia prima causa et soli vero conueniat sed quia vero ubique Et in illa quidem ratione superlatiui comparatiuus profertur vel sed comparationis sed intellectum positiui vero valde adiecto ut cum dicitur iste est fortissimus vel valde fortis Vnde ergo quod superlatiuus comparatiuus sit accidens cum augmento respectu aliorum ut Achilles fuit fortissimus Grecorum Vbi vero vero comparatiuus fit accidens cum augmento absolute vel sed respectu aliorum ut Achilles est fortissimus vel valde fortis propter quod vero videndum est quod comparatiuus per unam personam comparari ad plures vel ad omnes alterius generis vel sue gentis ut iste grecus est doctior omnibus romanis Per superlatiuum vero non sic fit comparacio

in er unitate et accepta rimus faciunt superlativum
salubris saluberrimus celebris celeberrimus
Tullius in ii° ad herennium locus quem celebris
an desertus Ovidius tamen saluber dixit et cele
ber in iiij° fastorum Phebe saluber ades et
alibi Circus erit pompa celeber numero quorum deorum
ergo magis secundum analogiam in er terminancium fa
ciunt superlativum Etiam veterrimus nominum quod cum in
us desinat eius positivi tamen formam in er termin
ancium finivit in superlativo veterrimus quasi a veter
positivo quod capri quoque approbat autoritas et usus
antiquissimorum Ennius enim veter occubuit pri=
mus sub marte pelasgo Cuius etiam comparativum
vetior protulit Plautus in bacchidibus Senem
tibi dedo illum veteriorem lepidum et lenitum
reddas In hiis enim duo desinunt unum anoma
lum a positivo in us desinente secundum declinationem
magnus maior maximus alterum ab adverbio
prope propior proximus quod tamen quando pro cogna
to accipitur positivi significationem habet Ideo quod
a legislatoribus etiam comparative profertur apud
quos sepe invenitur proximiores vel propinqui
ores cognati ut Ulpianus libro xxvi^to
ad edictum siquis proximior cognatus nascetur
Vegetius renatus rei militaris libro i° Sed
latera eorum subducant ab hostibus ne possint

*inter res eiusdem generis ut
iste grecus est fortissimus
grecorum vel iste scele
rosus est scelerosissimus
omnium scelerosorum Hec ille
Notandum autem duo attendi
penes superlativum primo
regimen secundo officium
Dicendum est autem quod superla
tivus comparative vel partitive
tentus regit genitivum plura-
lem vel collectivum singularem
Hoc autem verum est [illegible]
[illegible]
superlativum habet per suam
constructionem pluralem constru
ctionem sui positivi unde
sicut bene dicitur summus
primus platonis vel
platoni ita bene dicitur
sum primus platonis plato
nis vel platoni Et sum
dignissimus istorum laude
vel laudis De officio
tamen sic dicit magister bene
superlativus relative te
nus ponitur duobus modis
vel partitive vel colle
ctive Cum ponitur collecti
ve res superlativum non
potest esse de numero rerum
quarum sed omnibus confert
unde bene dicitur homo
est fortissimus asinorum
vel fortior omnibus asi
nis nec illud vero contra
verissimum eorum que
dividi possunt vel verius
omnibus hiis que divi
di possunt Cum ponitur
partitive oportet quod res
superlativum sit de nume
ro rerum quarum ut achilles
est fortissimus grecorum
vel omnibus grecis fortior
omnibus aliis*

ultimus accipit et proximior dextra sit que
plagam possit inferre. Nec mirum cum apud
grecos quoque inveniuntur huiusmodi ut Aristo-
teles apo thoi eschathos eschathothathos
dixit cum eschathos i. extremus sit superlativus.

In timus desinit unum anomalum optimus
et ab adverbiis sive prepositionibus derivata habet
intra interior intimus ultra ulterior ultimus
citra citerior citimus. Cicero de republica
in vi° Ex quibus erat ei minima que ultima
a celo, citima terris luce lucebat aliena. Afranius
ut in posituni eius citer protulit in patella
teste Aruncio. Et preterea dextimus et sinisti-
mus. extimus quoque pro extremus dicebant antiqui
Varro peri arreteon. Porro inde ab uno
quoque compito trine vie oriuntur. e quibus singule
exitum ad celos habent proximum a primo compito
dextimam viam munit Epicurus. Celius in i°
historiarum Dextimos in dextris scuta iubet
habere Salustius in Iugurtino ut supradiximus
Silla cum equitatu apud dextimos in sinistra
parte Manlius cum funditoribus. Plinius in vi°
naturalis historie Dirrachium civitatem Apulie
extimam. In remus que sola forma habent
longam e in penultima cum omnis forma
superlativi i correptam habeat ante mus ut pul-
cerrimus doctissimus sapientissima maximus

Item sciendum quod superla-
tiva possunt concordare
in genere cum suis substantivis genere
ut homo est res dignis-
sima creaturarum. Possunt
etiam discordare unde
Oratius Carmen agris
dulcissime rerum.
Sed vide quod superlativa
sunt vere adiectiva quia
nascuntur a nominibus ad-
iectivis et ideo debent
concordare cum suis substantivis
in tribus in numero in genere
et in casu. Unde bene dicitur
Margarita est pulcerrima
lapidum. Item superla-
tiva habent quandam naturam
partitionis et ideo possunt
concordare cum suo partitivo genere
unde bene dicitur Margarita
est pulcerrima lapidum.
Sed certa partitiva non
sunt vere adiectiva et
ideo tamen debent concordare
in genere cum suo partitivo
et debent discordare
cum non male dicitur
homo est unus rerum
sed homo est una rerum
bene dicitur. Scire te etiam
volo quod cum dicitur etiam per
superabundantiam dicitur
non plura convenit ibi unum
solum venit complexione
tamen pro uno quoque pro pluribus
velut cum dicitur isti sunt
albissimi homines. Tamen illud
quod supponitur per quod ponimus
isti dicitur unum solum ratione
rerum de hoc superlativo
gradus in presenti loco etc.

Et sciendum quod ex superlativo
patet originem superlati-
vorum volentes tamen per primam
Expianaturam terminationem
et declinationem nominibus
veniunt comparativa ex quibus

eciam descendunt et superlativa. Racio quia ideo sunt comparativus in augmento differunt.

Sunt igitur forme. Continuat formas superlativorum ponens octo terminaciones quarum duas dicit esse magis usitatas quia plerasque nomina superlativa in eas desinunt scilicet rimus et simus de quibus subiungit duas regulas generales. Sex autem dat formas minus usitatas que paucis nominibus competentes cum usus habuit tercie forme simus et rimus attribuuntur anomalis alie recte pluribus expediantur.

In lo igitur desinit. Est secunda pars capituli principalis in qua incipit agere de formacionibus superlativorum et dividitur. Primo ponit regulas generales de formacione superlativorum scilicet in simus et in rimus desinencium que sunt magis usitata. Secundo vero facit idem de superlativis terminantibus in alias terminaciones sex non tamen usitates. Secundo ibi In ximus duo. Prima adhuc in duas. Nam primo ponit regulam primam cum sua excepcione. Secundo subiungit aliam ibi In us vero. Continuat ad primum innuit talem regulam: Superlativa in rimus desinencia formantur a nominativo comparativis desinentibus in r addita in nominativo rimus sive sint secunde vel tercie declinacionis ut pulcer pulcerrimus acer acerrimus

ultimus. Ab adverbiis sive prepositionibus veniencia desinunt hec: extra exterior extremus, supra superior supremus, post posterior postremus. Ex quo apparet neque a supero neque a postero fieri comparativos sive superlativos. Sicut neque ab infero infimus, quod solum in imus desinit, sed ab adverbio infra inferior infimus. Nam si essent a nominibus supero postero infero, servassent regulam in us terminancium secunde declinacionis que in simus proferunt superlativum et facerent superrissimus inferissimus et cetera. In rimus unum anomalum desinit: parvus minor minimus. In rimus a verbo unum invenitur: detero deterior deterrimus, et unum anomalum ut plurimus. In simus eciam unum anomalum invenitur: pessimus (licet sit [illegible]). Nam novissimus videtur secundum analogiam a novo fieri. Ab eo autem quod est ante anterior superlativum in usu non inveni. A pene autem adverbio superlativum in simus protulit Plautus in Cistellaria: Ita ne mea consilia cuitit penissime. Item ab eo quod est penitus adverbio superlativus usus est idem in Persa fortuna adductor ex Arabia penitissima. Sciendum tamen quod eciam nomen invenitur hic penitus huius peniti, ex quo magis superlativus gradus nascitur

plautus in asinaria Etiam ne age queso
herzule usque expenitis fauab. Illud quoque notandum
est quod omnia comparatiua et superlatiua duarum
excedunt numerum sillabarum Exceptis hijs prior
et primus et anamolis hijs minor et ma-
ior et peior et plus nec mirum cum positiua
quoque ex quibus nascuntur comparatiua et superla
tiua dissilaba sunt vel eo plus per gradus.
et vel vnam vel duas assumentia sillabas
faciunt superiores gradus ditis ditior ditissi
mus clari clarior clarissimus nigri nig-
ior nigerrimus vtilis vtilior vtilissimus
similis similior simillimus infra inferior
infimus Superlatiuus vero comparatiuum est quando
superat vna sillaba ut quando in simus finit
iustior iustissimus et quando in rimus superlatiuus
finitur si positiui nominatiuus et genitiuus pares ha
beant sillabas ut teter tetri tetrior teter
rimus acer acri acrior acerrimus Est quando
par est comparatiuus suo superlatiuo ut in limus
terminans agilior agillimus facilior facil
limus est quando superlatiuus vna vincatur
sillaba ut quando in simus uel in timus uel in
remus desinit ut inferior infimus vltior
vltimus exterior extimus uel extremus
Varro in orthographia Ergo mei solis sta
tim et sidera septem exporrecta iacet
tellus hinc extima fluctu oceani interior

tener tenerrimus
pauper pauperrimus
De dextimus et sini
stimus. cum pro dexti
mus et sinisterrimus
ponantur vnde versus
S. positiua in r sunt
sequitur sit eius deri
uata cum recto rimus
additur et sic sit
In vs vero tiantia
Ponit regulam superla
tiuorum desinentium in
simus et hec bipertita
tum quia duplicia sunt
nomina in vs desinentia
a quibus formantur superlatiua
in simus terminata cum
quedam secunde declinationis
alia sunt tercie declina
tionis In simus igitur desi
nencia superlatiua si
veniunt ab adiectiuis
secunde declinationis for
mantur a genitiuo addita s
et simus ut albus al bi
simus addita s et simus
sit albissimus Ab qua
regulam excipiuntur ano-
mala a bonus optimus
a malus pessimus a
magnus maximus a
paruus minimus quamuis Pris-
cianus apud antiquos par-
vissimus raro reperio
pater inuenitur ab alijs
huiusmodi posse for
mari superlatiua
Postea venit plu-
rimus a multus.
Item a maturus
habet maturimus quam
antiqui maturrimus dice
bant quod iam non est in
vsu. quamuis maturissimus
a maturus regulare
inueniatur Excipitur
etiam nuperrimus
cuius positiuum ut vult
caper nuperus est

a nuper tamen adverbio dicit formatum vnde versus Si positivum in us sit declinante secunda etc

interior neptimo angitur hora / Plautus in truculento Bona perdidi mala reperi factus sum extimus a vobis

Tercie vero declinacionis ponit secundam partem regule formacionis superlativorum in simus desinencium subiungens tres exceptiones Prima ibi Excipiuntur hec nomina intellectorum per hanc dictionem sagus Secunda ibi Excipiuntur etiam in cris desinencia Tercia ibi Etiam veterrimus ponendum est Vult autem tantum Si superlativa in simus veniunt a nominibus tercie declinacionis formantur a genitivo addita simus ut felix felicis felicissimus locuples tis tissimus etc Et excipiuntur primo que in limus desinunt formata ab adiectivis in lis desinentibus remota is et addita limus ut facilis facillimus que sunt quinque vnde magister bene dicit limus quinque dat sagus cetera linque Cuius etiam animantur composita ut difficilis difficillimus Ex quo patet quod utilis non desinit in limus in superlativo sed in simus ut utilissimus Item ex quo hec composita predictorum scribuntur per vnum l sed superlativa per duo Excipiuntur etiam secundo in cris finita que ris mutata in er et addita rimus faciunt superlativa Et simile iudicium de aliis celeber vel celebris acer vel acris Invenimus etiam tercium in maximo desinere in er et vnum eum analogicum facit rimus in superlativo / veterrimus Tercia excipitur tercio cuius positivum est vetus quod quasi a veter formatum est quod etiam antiqui dixerunt ut Ennius Cum veter occubuit etc vnde versus Tercia non r habens simus associat genitivo ut fortis fortissimus etc

In ximus duo desinunt vnum anomalum a positivo in us etc Hic aggreditur volens agere de superlativis in alias sex terminaciones minus usitatas terminatis Et primo dicit dicens quod in hanc terminacionem solum duo superlativa desinunt vnum veniens a positivo nomine anomalum in us desinente secunde declinacionis ut magnus maximus Alterum per indirectam formam ab adverbiis ut prope propior proximus Et quod tamen quando pro cognato accipitur et tunc est positivum et quando comparativum sed non superlativum ut proximus proximior vnde versus Sunt alie forme restant paucis sociate etc

In timus desinit vnum Ostendit que et quot sunt superlativa in timus desinencia dicens quod vnum anomalum a positivo nomine ut optimus Tria vero per indirectam formam ab adverbiis vel preposicionibus ut intra interior intimus vel ultra ulterior ultimus citra citior citimus Quarta sinistimus et sinisterrimus Et quod antiqui dicebant pro extimus extremus vnde versus Sex faciunt timus intimus ultimus etc

In remus que sola forma Ostendit que superlativa desinunt in remus volens tamen In remus que veniunt ab adverbiis sive preposicionibus desinunt ut sunt hec extra exterior extremus supra superior supremus post posterior postremus non enim supremus proprie venit a superus nec a postera posterus sicut neque ab infera infimus non debent dici regulariter sed ab illis positivis essent formata superrissimus posterissimus inferissimus Dicit autem hec et hec sola que in remus desinunt e productam habent in penultima cum omnis forma superlativi i correptam habeat ante mus vnde ... Et in tractatu quod superlativorum nihil aliud dignum expositione invenio nisi quod dicit quod omnis forma superlativi habet i correptam ante

mus qd videt esse fl̃m qr ad p̃imus sit suplativũ ~~et~~ / productam an
tz) pductam an mus Sz nõ dixit omne suplativũ gre) correptam gre
an mus. ß omem formã suplativi a in timus in simus in rimus ceteris
vn v̓sus — Post extra supra tum dant et tria rimus dat p̃ĩs p̃imus &c
In mimus unum anomalum Tractat de hac t̃minacone mimus suplati
et d̃t qr plus unũ anomalũ suplativũ desinit in mimus ut parvus minimus
Item subiungens dicit In rimus unũ t̃minari a v̓bo descendens detero
deterrimus et aliud anomalũ mius plurimus. cetera enĩ sunt regularia ut
patuit Et consequent̃ dicit unũ anomalũ desinit in simus ut pessimus compatiũs
invenitur plautus ab adv̓io pene dixisse suplativũ in simus Idem etiã ape
ntius dixit penitissimus. cetera vero sunt regularia Nam novissimus et si est
irregulare quo ad formã est tñ regulare quo ad vocem et formatonẽ Vn̄
triplex distinguit comparatõ significatonẽ tm̃ ut bonus melior voce
tm̃ ut novus or simus et utroqz p̃o ut altus or simus Inveniuntur
hec irregularia in simus nequissimus a nequã pessimus a malus et a
nõ potior potissimus p̃ indirectam formã vn̄ v̓sus —unde fit nimus &c
Notandum insuper quod grece latine velox et compativũ ocior ocissimus
et sciendum qr ut d̃t hugw̃ antiqui dicebant ocus oca ocum .i. velox ab ocis
grece Et inde ocior ocissimus ß ocus modo nõ est in usu et ideo ocius grecum
subit loco positivi Et d̃r ocis ocior ocissimus vn̄ ocius ocissime adverbium
nõ tñ posits et suplativs in usu est vn̄ v̓sus hic gradu p̃mo caret ocior
atz supremo Notandum tñ quedam nomina adiectiva ad positivã generant cum
compativis carẽt tñ suplativus p̃p̃ter usum vn̄ v̓sus Celsus & excelsus
dives vetus adolescens &c ubi sciendum scdm hugw̃ a dito ditas et
et hec dives divitis descendit .i. permonsus sive utat sive nõ locu
ples vero qui locis plenus fortunatus. sbito scilicet beatus. honestus moribus
et honore v̓sus felix qui est et utitur vn̄ pbs dicit Cũ dives
ptinet ad quantitatem exteriorum accidentium. licet felix ad qualitatem
Item sepe inveniunt̃ dives p̃ potentia et virtutibus potens cũ deo
prinus et est ethimologia et nõ composito Et dives compat̃ divicior
primus et est ethimologia et nõ gposito Et dives gpat̃ divicior
ditissimus qui compativs et suplativs in usu nõ sunt compatiũs in autoribus
inveniant vn̄ oracius Oppida sunt regni diviciora tui ß in
usu sunt dicior ditissimus Item tm̃ quosdã celsus accipit p̃ supla
tivo summus in usu vn̄ v̓sus Sepe tñ summus post celsior adiicit
v̓sus &c licet tñ tm̃ hugw̃ summus ponit suplativũ ab hac p̃posicõe
supra vn̄ dicit sic supra ponit̃ p̃ positivo et compat̃ supra or su
premus vel summus vn̄ summitas et inde etiam summa .i. com
pendium Sunt etiã quedã nomina ex impositõe significancia au
gmentũ in t̃mis et equivalent in significato suplativis vn̄ et
sepe supplent vicem suplativi Sic enĩ dicit hugw̃ imus ima imum
.i. depressus infimus et compõ cum ex et d̃r eximius a vm qui extra
imum positus scilicet maximus p̃clarus nobilis sublimis et tz vim sup
lativi et construit cum gto pl̃i suorum ut david eximius p̃phetarũ vel
cõ cum ex qd est valde et eminens vn̄ eximius qui valde eminens
et hec nõ incidit equipollet suplativo et ita formã suplativi tollit
a suis gponentibus et compatur p̃ supplecionẽ cum nõ habeat vim suplativi
eximius magis eximius eximissimus Sicut p̃cipuus tm̃ papiam vz
tm̃. sicut maximus p̃imus singularis senior vn̄ v̓sus imus et eximius &c

Illud quod nondum | Trinita pars huius capituli In qua ostendit convenientias [?] derivativorum superlativorum ad comparativum Et dicit quod omnia comparativa et superlativa debent esse supradissilaba i. trisillaba ad minimus Cuius rationem reddit quia formantur a genitivo suorum positivorum addita una vel duabus sillabis vel a nominativo cum genitivo talis ad minimus est dissilabus Et in hoc conveniunt comparativus cum superlativo Different autem in hoc quod sequitur Nam quandoque superat superlativus una sillaba comparativum ut ille qui terminatur in ximus vel etiam in rimus veniens a positivo cuius genitivus par est in sillabis nominativo ut veter veteri veterior veterrimus Si autem genitivus positivi excedit una sillaba nominativum tunc superlativus par erit in sillabis comparativo ut miser miserior miserrimus Similiter si in limus desinit superlativus erit par in sillabis comparativo ut agilis agilior agillimus Cetera autem superlativus minor est una sillaba comparativo proprio ut inferior infimus

Tractatus brevis de diminutivis huius unicum capitulum Circa partem de diminutivo vero tractat post superlativum ... sic ordinaverat Tractat autem hoc ordine Primus diffinit diminutivum dicens quod proprie accipitur Postea ostendit causam inventionis originem formas et terminationes tam verorum quam eorum que non sunt vera diminutiva Circa illud ... per dividi in quatuor partes principales In quarum prima ponit diffinitionem In secunda vero causam inventionis ostendit ibi Solent autem In tercia vero docet originem cum dicit Derivantur igitur In quarta autem formas et terminationes tradit Et dicit ibi Sunt igitur forme Item per hoc significat autem diminutivum aliquam diminutionem illius quod principaliter significat et non illius quod nominat ut regulus sit diminucio dignitatis non autem persone cui inest et quam nominat Aliquando vero fit non diminutio illius quod fit sed illius quod

Diminutivum est quod diminucionem primitivi sui absolute demonstrat ut rex regulus i. parvus rex

Ideo autem positum est absolute quia comparativa quoque non solum augent sed etiam est quod minuunt unum primitivorum sed non absolute ut maiusculus i. parvo maior quam ille qui est magnus / Ad aliquid enim omnimodo fit comparatio ut brevior ad brevem et angustior ad angustum Unde contingit in hiis quae comparativis inveniantur quedam diminutiva apud latinos ut superius docuimus non putandum esse absoluta sed a comparativis sunt derivata et ipsam quoque comparationem significant ut maiusculus minusculus Notum enim est ea ad aliquid comparari ut Terentius in Eunucho Thais cum ego sim maiuscula est i. parve maior quam ego Alia autem diminutiva i. omnia que a comparativis non

non derivant ex sese quod diminutionem quidem nulli comparant ut regulus tantulus. Solent autem diminutiva vel naturae significationis causa proferri ut Salustius in Iugurthino: Postquam reguli convenere in unum. Reguli hoc est parvi reges. Vel urbanitatis causa ut Iuvenalis in Satirarum quinto: unde fit ut malle fraterculus esse gigantum. Vel adulationis et maxime puerorum ut Catulaster Anthonigaster patriciolus Sergiolus. Derivantur igitur plerumque ab appellativis, pauca etiam a propriis, et servant genera primitivorum. Plerumque etiam et saepe inveniuntur diminutivorum diminutiva in diversas formas desinentia ut homo homuncio homuntulus homulus homullulus. Sunt igitur formae diminutivorum masculini generis hae: culus, ulus absque c, olus, ellus, xillus, illus absque x, ullus, cio, aster, leus, tulus, ut igniculus, absque c tantulus, olus Sergiolus capreolus, ellus ut agellus, illus x ante paxillus, absque x codicillus, ullus homullus, cio homuncio, aster parasitaster, leus eculeus aculeus, tulus nepotulus. Plautus in milite glorioso: Si te salvum hic amittimus venerium nepotulum

nominat ut homuncio sit enim parvus substantialis quidem quod a homo, que nec augeri nec minui potest. Ut ergo breviter dicamus, quod quae derivantur a primitivo quod sit accidens sunt diminutionem; ita illud quod principaliter sunt. Excipiuntur itaque parvulus quod obici posset. Alia vero sunt diminutionem ita illud quod nominant. Et vide hoc esse dictum de veris diminutivis de significatione aut aliorum suo loco dicemus. Significat ergo omne diminutivum verum parvum quod et suum primitivum secundario sit diminutivum vel ita illud quod sit vel ita illud quod nominat. Differt itaque diminutivum quod modo diminutivum est quod sit diminutionem sui primitivi, id est ita illud quod sit suum primitivum vel ita illud quod nominat. Sed quia hoc totum quod diminutiva comparativa ad remotionem aliorum addit absolute, id est sine comparatione et relatione ad aliud. Et vide quod diminutiva comparativa parvum sunt augmentum. Unde parvum comparativa secundario sunt diminutionem augmenti vel secundario et non principaliter diminutiva dicuntur...

Solent autem dimi[nutiv]a.
Ostendit postea primus causas inventionis tam verorum quam non verorum diminutivorum. Et sunt tres causae. Prima enim causa est natura, quod sicut quae vocis vel sunt vel nominant aliquid diminuuntur

ut quo autores habent
quod diminutiuorum illorum
vocarent naturaliter quidam
ducti inuenerunt diminutiua
nomina. Et hec que sola
vel sunt diminutiua
Secunda vero causa est vrba
nitas i. curialitas irrisio
ut Iuuenalis unde patet
ut mallem fraterculus
esse gigantum. quod quidam
exponunt i. simea. sed magis
puto eum voluisse in
telligere mallem esse quidam
gigas et dicit fratercu
lus esse gigantum derid
endo quem appellando paruum
qui est maximus. Tercia
causa est adulacio i.
adulacio blandimentum quidam
ut anthoniaster. Et nota
quod ista prius sunt que sunt
primitiua sed non sunt dim
inutiuorum sed ex ratione
significatione vel blandimentum
quod potest dici adulacio unde
in persona dicitur diminutiua
hec illo. Tercia potest et
quarta causa diminutionis
inuocationis assignari
scilicet metri necessitas quia sepius
ubi primitiuum stare non potest
in metro diminutiuum
vicem supplet unde versus
Sepe minutiuis pro primi
tialibus uti Versus solet etc.
Item sciendum diminutiua
non sunt dicta ideo quod
minuant voces suorum
primitiuorum immo econtra
excedunt ea quoque vna
sillaba quoque duabus
ut ... sed raro ... ...
aut reticulum diminutiuum
excedit rete sicut est
signatiuum quia addita ...
illa ... unde versus Ro
sa arete sed ... etc.

ffeminini aut generis hec cula vla absque c. ola
ella. xilla. illa absque x vlla. cula ut auicu
vla silvla. ola vnciola. ella capella. xilla
maxilla. illa anguilla. vlla vlla. Neutr[i]
que forme sunt hec culum vlum sine c olum ellum
illum cum x. et sine eo vllum. culum ut corpusculum
torculum. Plautus in cassina meum torculum
melculum ferculum vel vlum sine c ut capitu
lum lauteolum lutellum vexillum villum vllum
Et sciendum quod nomina tercie vel quinte decli
nationis plerique non tamen omnia ut quidam puta
uit diminutiua masculina in culus femini
na cula. neutra in culum terminant et prime vel s
ecunde declinationis nominibus nullum inuenitur diminu
tiuum in has desinens formas nisi a primitiuo
habeat c ut grecus greculus furca furcula. Has
autem formas dignum est ut possemus regulas
exponere. Monosyllaba in s desinentia vocali
ante assumpta sunt generis et in er omnia que
sunt tercie declinationis et in os neutra assumunt
in masculino culus et in feminino cula et
in neutro culum ut flos flosculus mos mascu
lus mus musculus plus plusculus os oscu
lum que quamuis sit forme diminutiue tamen quia
aliam habet significationem fecit ex se aliud
diminutiuum oscillum. Similiter facimus in er termi
nantia diminutiuum frater fraterculus. pater

materculus quod et proprium invenitur mulier mulier-
cula pauper pauperculus paupercula pauperculum
mater matercula plautus in cistellaria tamen
in igitur mea matercula / Excipit venter ventriculus
iuvenalis in iii° Cruda iam nam medius descendit
in illa venter iuvenalis in 1° infra ventriculum
tenui distantia rima / Sic etiam in us neutra mu-
nus munusculum corpus corpusculum opus opu-
sculum. crus crusculum ut plautus in cistellaria
cum extortis talis cum todinis crusculis / Tu-
thus thusculum id est in aularia nunc thusculum
emi hoc et corones floreas pretendo et copa
una eiusdem generis et eiusdem terminationis fi-
faciunt diminutiva secundum mobilia i masculini
et feminini et neutri generis maius maiuscu-
lus maiuscula maiusculum Grandius gran-
diusculus la lum. celerius celeriusculus. la
lum unde cicero ad herennium celeriuscule protulit
ad herennium in libro iii° artis rethorice Stre-
nue quod volumus unde factum celeriuscule di-
cimus sicut a sepius comparativo sepiuscule
plautus in cassina ut iubat in illud quod
volebam ad meum villico sepiuscule peccas
Plus quoque comparativus a masculino vel femino compa-
tivus non veniat. facit tamen ut sepius ondimus
plusculus pluscula plusculum ideo enim est

Derivantur igitur plerique
unde derivative originem
diminutivorum priscus
dicens Cum vero nascuntur
ab appellativis nominibus
ut ab eo quod est rex re-
gulus vel a propriis ut
ab eo quod est anthonius
anthoniaster Si quis
de illis que a propriis
nominibus derivantur an
sint propria vel appellativa
Si sint propria generum obicit
obiectum prima quod dim-
minutum est de propriis
speciebus appellativorum al-
tera talis est cum si propriu
nomen vel cognomen
vel cognomen vel proprium
nomen persone vel pronomen
quorum nullum esse vi-
detur si dicamus cum an-
thoniaster sit appellativum
ergo nature qui est multe
quod falsum est. quia est propriu
virius secundum anthonium di-
cimus ergo quod anthoniaster
est proprium nomen et idem
est quod anthonius in
principali significatione et notandum
est in quremedo Si primi-
tivum idem significet principaliter
quod derivativum. Quare enim
videmus in multis quod di-
cunt diminutivum esse
propriam speciem appellativorum
et derivatorum Dicimus
quod esse dictum de illis
que sunt proprie diminutiva
ista vero improprie et pla-
vore dicuntur diminutiva
Sunt igitur forme di-
Certa pars prius tali
in qua primus tradit
formas et formationes

[margin: ut tract et tra... de hoc aut]

dimminutiuorum Et diui-
ditur primo facit quod dictum
est Secundo tradit quedam
notabilia ibi Inuenimus
quedam multa Prima ad-
huc in duo Prima primo
enumerat formas dimmi-
nutiuorum ponendo tamen quasi
exempla de eis Secundo
tradit regulas Secunda ibi
Harum autem Prima autem
pars plana est et sic in
littera Secunda scilicet dimidi pars
in tot quot ponit primus
regulas de formacionibus
dimminutiuorum xiii p
q Cum vero multe sint
forme dimminutiuorum
quas ponit. hanc partem
potius et littera pristinam
colligere de illis que
desinunt in culus Omnia
dimminutiua deriuatiua
a nominatiuis desinentibus in s
vocali antecedente ut
flos flosculus Et a nomini-
bus tercie declinacionis de-
sinentibus tamen in r quam in is
quam in e ut pater pa
terculus testis testiculus
rete reticulum Exceptis
lapillus anguilla vngu
la. ab eo quod est lapis
anguis vnguis Et de-
riuata a neutris desinen
tibus in us ut munus
munusculum Et a primi
tiuis desinentibus in or
ut amator amatorculus
et a nominatiuis desinentibus in
ns ut pons ponti pon
ticulus vel desinentibus in
rs ut pars particula
Et a nominibus quarte declina
cionis ut domus domu
cula Excepto aculeus
ab acu hec nunc omnia

mobile quam plus fit comparatiuum multi ut multum plus
Vnde Therencius in Ethira primum dies complusculos
et in formione tamen plusculum suppellectile
opus est lepus quoque quod solum in us masculinum
siue epicenum dissilabum latinum tercie declinacionis
assumit nec culus et facit dimminutiuum lepusculus
Cicero de signis Dimminus eiusmodi quippiam
venari potuerant. illa quidem certe pro lepusculis ca-
piebant / Ad hanc formam etiam posita in or de-
sinencia mutat or in us et accepta culus faciunt
dimminutiua ut rumor rumusculus Cicero
Cluencio Cum imperitorum hominum rumusculos
aucupant vel assumunt culus vel cula amator
amatorculus soror sororcula Plautus in
penulo Vix egre quam amatorculos inuenimus
Idem in Cistellaria Germana mea sororcula

In is vero vel in e desinencia omnia vel in us
monosillaba vel in r s dictionem corripiencia et assu-
munt supradictas sillabas et faciunt dimminutiuum
ut ignis igni igniculus testis testi testiculus
nauis naui nauicula cutis cuti cuticula auis
aui auicula clauis claui clauicula rete reti
reticulum fons fonti fonticulus mons monti
monticulus pons ponti ponticulus lens lenti
lenticula pars parti particula dulcis dulci dul
ciculus et dulcicula et dulciculum securis securi

securicula plautus in Rudente post altrin-
secus est securicula anceps Cicero in iiii° Thu
sculanarum dulcicule potionis aliquid videamus Sed
fides fidi fidicula ysidorus in ii° de natura rerum Si
plata fidiculas ferrent nurosa sonantes vidi
si esset fides in hac quod secundum quosdam quo sermo pla
cet non fidicula sed fidecula faceret Et cum omnia
huiusmodi diminutiva tam penultimam corripiunt ante-
corripiunt cuticula et antepenultimam producit
Juuenalis Combibet estivum contacta cuticula sole
quod facere metri necessitas compulit Quatuor enim
breues quibus dictio in heroico poni non aliter
poterat Corripuit virgilius in huiusmodi nominibus
i. quatuor breues quibus solent precelmaticam ponere
vt labat ariete crebro Excipit lapis quod lapi
diculus facere debuit diminutiuum fecit autem
lapillus etiam anguis anguilla vnguis quod
vngula facit que tamen a sui forma littere videntur
diminuitiui secundum quosdam autem non sunt diminutiua
Secundum supradictam formam quarte quod declinationis
nomina faciunt diminutiuum Vs enim vel v
nti in i conuertunt correptam et accipiunt cul
culus in masculino in femino cula in neutro
culum ut currus curri curriculus dicit tamen
et hoc criculum versus versiculus artus articulus
fluctus fluctuculus arcus arcicula cornu corniculum

desinunt in culus vel cula
vel culum tamen versus Quarte
bus explicatur clemeti
que minuuntur vnde
i dempta vobis in super
omnes accipiunt lictoras
trecs ~~[illegible]~~ x vt quod
sonantes as culus etc

In x omnia vel in ns

Post hoc de diminutiuis
vel desinentibus in vlus
absque c hanc potest vel
legem regulam diminu
tiua veniencia a nominibus
desinentibus in x vel desi
nentibus in ns supra vel
vel desinentibus in t quarte
ma terminacionum genitiuum
quam in r et accepta
lus la lum faciunt dim
minutiua ut rex regis
regulus adolescens
adolescentis adolescen
tulus caput capitis
capitulum tamen versus
x in v vertens is genitiui
subijcit illi lus etc

In es productam

Ad ea que desinunt
in culus et in cula
et in culum addit hanc
regulam priscianus ffe
mina tercie declinatoris
vel quinte desinencia in
es productam abiecta s
et assumpta cula faciunt
diminutiua ut nubes
nubecula dies diecula
Excepto merces quod facit
mercedula et apes quod
facit apicula non apes
cula addit ad hec vetus
vetulus vetula vetulum
versus Suecula Rursus
que desinunt in o si
faciunt diminutiua

mutant o in vn et acci
piunt culus cula ut
tiro tirunculus virgo
virguncula Et addit
ad hec fur furunculus
vir versus Tunc vel
terte que longant es
uolucre cum iacta sunt

In nus sive heant
De illis vero que desi
nunt in us geminata l
ante us palam potes colli
gere regulam Primitiva
desinentia in nus sive
habeant aliam consonantem
ante nus ut pignus sive
non ut asinus Et desinen
tia in lus si non habeant
geminatam l ante us ut
anulus Et que desinunt
in er secunde declinationis
ut tener habet inquam
omnia que desinunt in nus
abiciunt n quod dico ut
pannus panniculus dupl
plicant l ante us in dim
inutivis ut pugillus
asellus ancellus tenel
lus Excepto paulus et
ab illis que desinunt in
lus et non geminata ante us
quod facit paululus Eadem
quoque regula observanda
in femininis desinentibus
in a ut catena catella
Excepto rana quod facit
ranunculus non ranella
Sed si regula data est
de solis abicientibus n
columna columnella
quod nec alia etiam potest
pertinere non valet ad
exemplum si pro simile indu
cit· si pro dici quod recte
dicatur columella abiecta

gemi gemicula Excipitur ab acu aculeus a do
mo domuncula In x omnia vel in es sup
sillabam ut in e desinentia genitivi extrema termi
nationis l· es in u vertunt et accepta bis la
lum faciunt diminutiva ut rex regis regu
codex codicis codiculus et ex eo codicillus·
hec fornax fornacis fornacula fax facis
facula cervix cervicis cervicula adolescens
adolescentis adolescentulus caput capitis cap
tulum In es productam desinentia femini
ne declinationis vel quinte abiecta s assumunt
cula et faciunt diminutiva et servant e produ
ctam ut nubes nubecula vulpes vulpecula
dies diecula res recula Plautus in Cistel
laria Siquidem impares pro copia pro itu
vepres veprecula Cicero pro fectio vepri
extracta nitedula nitedula animal est quod
in silvis invenitur sicut ignis effulgens quod
apud grecos lamsiris dicitur et non est diminu
tivum Excipitur merces cuius genitivus in vla quasi
facit diminutivum mercedula Cicero de orat
primo Infidi homines mercedula adducti mini
stros se prebent in iudiciis oratoribus Et ap
tius diminutivum pro e longa et habet apicula
Plautus in Gurgulione Ego nunc apiculam
opera congestam non feram In us finiunt omni

-re declinationis que tuc genitiui abiecta s
sumit lus in diminutiuo ut vetus vetulus
femi vetula. neutr vetulum persius cum vetule
auriculis alienis colligis escam Iuuenalis in
vi° vetule vesica beate Sus quoque que abie
cta s et assumpta cula facit diminutiuum
sucula Plautus in rudente Certa die re
cta ad sucula et porculis In o desinencia
si faciunt diminutiua genitiui o in on et accu
ſatiuo culus vel culo ut tiro tirunculus Iuuenal
in iiii° nec fustem capere subducere nec latus af
ferre nouit auus nec tirunculus ac rudis omni
tempore latro latrunculus carbo carbunculus Cicero
ad Herennium quarto Aut si prometheus cum mor
talibus ignem diuidere vellet ipse a vicinis pe
ad testula ambulans carbunculos corro
garet pedo pedunculus gurgulio gurgulium
culus plautus in rudente Gurguliunculos
minutos fabulare virgo virguncula Iuuenal
in iii° Tunc cum virguncula unio ratio ratiun
cula Terencius in formione Erat ei de ratiun
cula sermo sermunculus offensio offen
siuncula Cicero pro plancio Ista in edilitate
offensiuncula accepta Item loligo loligun
cula plautus in cassina Emitto sepiolas

n et stamen stamel
lum quod tamen dicitur stabel
lum imitacione in mas
culi quod ergo mirum si colu
bella irregulare est
per imitacionem Nam in hoc
debuit ergo dici colu
mella sed plus preualuit
regule. Consequenter
regula data est tam
de abiicientibus n quam non
abiicientibus pars videtur
excipi Sed quia in se
quentibus data est regula
de quibusdam in quibus
comprehenduntur lima lima
la et ea quae procedunt
de lana lamula ideo
prius noluit excipere
dicendum est ergo quod regula
est data tam de abiici
entibus n quam non abiicie
ntibus Item si data est
tantum de abiicientibus
n nulla videtur excepcio
quia rana non abiicit n
in diminutiuo Sed di
cunt quod hec excepcio non
respicit ad hanc regulam
de femininis desinentibus
in ra sed ad omnes pre
missas ut sit sensus
Excipitur rana ranunculus
et ab illa regula de
generibus in qua dicebat
quod diminutiua seruant
plerumque genera primitiuorum
Et ab illa prima et ab
omnibus aliis contra quas
videtur posse induci

Eandem formam

Addit etiam quod femina
desinencia in la non in
ra seruant eandem regulam
ut fabula fabella cap
capella Excipiuntur a

regula desinentia in ra que nec fiunt a masculinis desinentibus in er nec habent ante er aliam consonantem in eadem silaba quod ideo sic determinatur quia per alterum istorum habitum vel quod deriuetur a masculinis desinentibus in er ut tenera a tener vel habeant aliam consonantem in eadem silaba ante ra ut vmbra gaudent in porem regulam ut vmbra vmbella tenera tenella Sunt autem de exceptis ut ara arula tera terula sed oppositum quod ex hoc opera non nec a masculinis fiat desinentibus in er nec habeat aliam consonantem ante ra debuisset facere operula ut littera litterula facit tamen opella vnde Oratius Offerensis opella sed dicimus quod est vel poetica autoritas vel quod non fuit vniuersalis regula Et vide quod offa offella mama mamilla non comprehenduntur in hac regula quia primitiua nec in na nec in ra nec in la desinunt Sed dicimus quod ab aliis terminacionibus femininorum sunt diminutiua eiusdem forme geminancia l sed quia pauca sunt nolui inde regulam componere

Neutra quoque

Addit quod neutra desinencia in um geminant l in diminutiuis

lepidas loliginculas homo homunculus plautus in rudente homunculi quanti estis electi ut natura dicat tamen a homuncio et homulus et homullus Similiter facit diminutiuum fur furunculus Cicero in pisonem Olim furunculus nunc vero etiam rapax Idem in eodem homulus ex argilla et luto fictus leno lenunculus vel lenullus plautus in penulo Sic dedero emilitari tergero lenullum Idem in eodem ita ut hoc cepi dicere lenule de illa pugna / In -ulus sive habeant n aliam consonantem sive non. Et in lus si non habeant geminatam l et in er secunde declinationis nomina duplicant l ante us in diminutiuis ut asinus asellus geminus gemellus bonus bellus puginus pugillus aginus agellus quod ideo formauit n ut sit differentia inter agri diminutiuum quod est agellus anulus anellus ocu[lus] ocellus populus popellus catulus catellus tener tenellus liber libellus Et sciendum quod omnia que omnia que habent penultimam absque pugillus nisi primitiua penultimam habeant natura productam in omni genere tunc enim formant primitiuam regulam vocalem ut vinus vina vinum vllus vllum vinum villum Excipitur vinum in lus desinens paulus quod non geminauit l in diminutiuis

et mirū uā av diptongus post se geminari co=
sonante ꝓhibet facit tn̄ paulus paululus
x hc pauxillus et pauxillulus quas formas
suant et feminini et neutꝛ cuius paula paulula
pauxilla pauxillula paulū paululū pauxillū
pauxillulū Similit̄ velū vexillū facit dimmi=
nutiuū Et puto eos hc assumpsisse x quia hec
in lus uel in la uel in lum desinencia primitiuoꝛ
facientia diminutiua penultimā naturaliter
longam habent paulū pauxillū velū vexillū
Ideo mala q̄ꝫ assumpsit x et facit maxilla et
talus taxillus Pomponius Dum interim con=
templor ocram taxillos perdidi Que vero
geminant in l an̄ us uel a uel um in ulus ula
ulum faciūt diminutiua ut homullus homul
lulus pauxillus pauxillulus pauxilla pauxil
lula pauxillum pauxillulum ffeminina
q̄ꝫ in na desinencia siue habeant an̄ n aliam
consonantē siue non geminant in diminutiuis
l an̄ a ut catena catella asina asella gemina
gemella columna columella Excipitur
rana ranunculus Eandē formam q̄ꝫ in la q̄ꝫ
desinencia uel in ra suant ut fabula fabel
la libra libella tabula tabella capra capella
umbra umbella sacer sacra sacrū sacellus

an̄ um ut bonū bel
lum Sed si q̄ habuerit
primitiua an̄ n in pe
nultima silaba tunc
diminutiua habent e uel
e penultimam ut si
gnum sigillum vnd̄ versus
In num finita lum p=
munt l geminata
monstrat vellū ꝛc

Similiter in illum

addit etiam q̄ nomina
desinencia in lum vel
in rum faciunt diminutiua
in ellum uel in illum
ut tantulū tantillum
lucrum lucellum a par
uum lucrum Et vide
q̄ diminutiua desinen
cia in ellus uel in illus
si deriuant a dissilabis
excedunt ea in vna sila
ut liber libellus nisi
veniant a dissilabis
desinentibus in nus
uel na uel num que
nullam habeant consonantē
in eadem silaba ante n
hec enim parificant
primitiuis suis ut bonus
bellus Si uero primitiua
desinencia in nus habeant
aliam consonantem ante
n tunc diminutiua q̄ꝫ
excedunt vna silaba
ut agnus agnellus Si
vero diminutiua desinencia
in ellus uel in illus
veniunt a trissilabis
habent pares silabas cis
ut oculus ocellus nisi
primitiua habeant aliam
consonantem an̄ n in eadem
silaba tunc enim dim
minutiua excedunt ipsa

primitiua ut columna co
lumella vnde versus etc
si lum vocem concludit
primitiualem pellum
perfectum paulum velum
que fatentur etc

In us desinencia

Addit insuper et aliam
regulam hanc videlicet
nominum secunde declinacionis
desinencia in us ante
cedentibus e vel i mutat
us in o et accepta lus
faciunt diminutiua ut
aureus aureolus similiter
et feminina et neutra ut
vncia vnciola pallium
palliolum vnde versus
us puram vertas in o
lus la lum que subdis etc

Alia vero omnia in us

Illud etiam addit quod de
sinencia in us si fuerint
alia a desinentibus in
nus vel in lus vel in
rus e vel i antecedentibus
de quibus iam declarat pars
abiecta s accipiunt lus
et faciunt diminutiua
ut servus servulus similiter
et feminina et neutra
ut lima limula primum
primulum vnde versus de
us habetur vlus ut
parvus excipe talibus etc

In aster et cio

De illis vero diminutiuis
que desinunt in aster
ut surdaster vel in
cio ut homuncio vel in
leus ut aculeus vllas

satella satellium puer puera antiqui ex quo pu
la tener tenera tenerum tenellus tenella te
nellum miser misera miserum misellus misella
misellum Excipiunt in ra desinencia que neu
a masculinis in er desinentibus fiunt non habent
ante r in eadem sillaba consonante aliam ut ara
arula terra terrula litera literula / Neutra
quoque in num desinencia geminant in diminu
cione l ante um Et si que fuerint ante n in pe
nultima sillaba diminutiua i non e accipiunt
ut tignum tigillum signum sigillum Alia vero
e habent in penultima nisi sit quod supradocui
penultima primitiui naturaliter longa ut bonum
bellum geminum gemellum scamnum scamellum
Apulleius tamen in primo Hermagore verum infima
scamillorum obice fulte fores Que vero in
um desinunt i penultima antecedente mutant
ultimam i quidem in o et accepta lum faciunt
diminutiuum ut palium paliolum negotium
negotiolum Plautus in Cistellaria Eutores
bellissimos negotioli senices soletis esse / Similiter
in illum ut ellum faciunt diminutiua in lum ut
in rum desinencia tantulum tantillum lucrum
lucellum cerebrum cerebellum flabrum flabellum
flagrum flagellum castrum castellum sacrum sacel

[S]ciendum debemus quod in ellus vel illus desinentia diminutiva si a dissilabis derivantur assumunt unam sillabam ut agnus agnellus liber libellus culter cultellus paulus pauxillus Similiter feminina in ella vel illa terminantia ut capra capella libra libella umbra umbella paula pauxilla Sic etiam neutra in ellum vel illum exeuntia ut lucellum tignum tigillum signum sigillum Excipiuntur a desinentibus in nus vel in na vel num que nullam habent consonantem antecedentem in eadem sillaba ante n remanentia ut a bono uno vino derivata hec enim pares sillabas habent primitivis bonus bona bonum bellus bella bellum unus una unum ullus ulla ullum vinum villum Notandum etiam pannus quod quidem panniculus facit Juvenalis in 4° cruravit delicias etiam panniculus urit Bombicinus / A bisillabis quoque remanentia diminutiva que geminant vel pares habent sillabas suis primitivis ut oculus ocellus catulus catellus geminus gemellus fabula fabella tabula tabella Excipiuntur que in primitivis ante n aliam habent in eadem sillaba consonantem hec enim addunt unam sillabam diminutivis sicut etiam dissilaba eiusdem terminationis ut columna columella sicut

prorsus dat regulam si colligit ea per enumerationem Et vide quod in illa forma que est in leus nullum quod esse sit diminutivum apud nos invenitur Unde queritur quare ponit inter formas diminutivorum Ad quod dicitur quod quedam certa diminutiva desinunt in hanc formam Et ideo inter [illegible] terminationes diminutivorum formas computavit Unde versus Surdulus excipitur pro quo surdaster habetur Est quia par dandi parasitaster parasitus

Inveniuntur nulla ponit notabilia quedam Et primum est non omnia que diminutivorum voces habent sunt etiam diminutiva sicut non anniculus quod est appellativum nomen non est parvus annus sed est res unius anni Sic etiam sunt quedam propria ut metellus nec econverso omnia que sunt vere diminutiva habent voces diminutivorum ut gasa navis natans infans puer [illegible] sicut versus Sunt que vocetenus non diminutiva habent quia significata rei parte [illegible] [illegible] ut gasa pomilio navis [illegible]

Et sciendum

Ponit secundum notabile in quo tradit exceptiones ab illa regula quam prius posuerat scilicet diminutiva sequant genera primitivorum Et vult quod invenitur pauca que non sunt eiusdem generis ut patet in litera unde dicitur sub Trade ni mutuo genus hoc quod primitivale possidet etc

Vocabula sequuntur

Laurenum dicitur remune ratio que sequebatur ex ludo pro quo lau rea corona victores remu nerabant laureola unde dicitur ipse ludus to Todi avicula quedam est impa ciens et agilis habens graci les tibias et semper est in motu unde dicimus todere quasi movere todes quasi moves unde dicitur sicut habetur in plauto Cum todinis crusculis i. impacientibus gradibus et gracilibus lepus dicitur a levi tate pedum Reticulum i. parvum rete vel genus mitre quo mu lieres utebantur antiquitus lenticula est parva lens et etiam nomen vasis unde in libro regum habetur lenticula olei vepres dicuntur qui vi pendentes Tenebula unius est lucerne a niteo nites Apes est compositum ex a et pede eo quod sine pedibus nascitur Pedo pedonis est idem quod

agna agnella tignum tigillum In us desinen sede declinationis nomina e vel i antecedentibus mu us in o et accepta lus faciunt diminutiva ut urceus urceolus Iuvenalis in primo urceoli se alveus alveolus luteus luteolus malleus mal leolus aureus aureolus Plautus in Epidi culum lunulam atque anellum aureolum Capreolus videtur a nomine capreus esse ad feminam in usu est caprea nam capra a capro fit e quibus capellus et caprellus fiunt diminutiva i quod antecedente ut filius filiolus gladius gla diolus A propriis Sergius Sergiolus tullius tulliolus patricius patriciolus Excipitur an nius quod antonomaster facit diminutivum Cicero pro varreno lucilius ille septimus dicit Etenim est ad lucilii crassi eloquentia genus et vehemens et volubilis hermoue noster antonomaster Feminina quoque e vel i ante a habentia in ola faciunt diminutivum ut laurea laureola uncia unciola filia filiola furia furiola tulia tuliola lutea luteola ut Virgilius in Bucolico mollia luteola pingit vaccinia calta Iuvenalis in primo unciolam pro tullianus hic si gillo deunciam Etiam neutra e vel i ante um habentia in diminutivis o habent

ante lum ut luteum luteolum palium paliolum
Juvenalis in j° Doridam nullo cultam paliolo
laureum laureolum Idem in cos laureolum velox
etiam bis lentulus egit / Alia vero omnia mas
finantia supradicte declinacionis nomina abiecta
z . accipiunt lus et faciunt diminutiva ut servus
servulus ventus ventulus tantus tantulus par-
vus parvulus grecus greculus paucus
paucillus primus primulus / ffeminina
quae in a desinentia consonante anteposita et
in vm neutra et in vla et in ulum faciunt dim
minutiva ut silva silvula luna lunula Plautus
in Epidico lunulam atque anellum aureolum Rubi
cunda rubicundula lingua lingula et per depressionem
concisionem n ligula / puella puellula
serra serrula Cicero pro cluencio unde ex
omni parte dentatam et tortuosam venire
serrulam / aqua pluvia aquula Plautus in
Curgulione cave hic agnina heros potest fi-
eri mea plancium mane suffundam aquulam
Sicut anima animula. Sicut equa equula
Plautus in Cistellaria ad eam adhinnire equula
possum ego hanc si detur sola soli. arca
arcula mensa mensula Plautus in Mostel
laria cedo michi speculum et cum ornamentis

podex pedicis Singu
lis vnus est totus
ostensus in gutture
longe inter alios peste
est que vulgariter dia-
sepia secundum alios herba
dicunt alii quod piscis est
amarissimi saporis vel
sanguinis Orca est
genus amphore quasi
capiens oleum vel
aquam et dicitur diabo-
rocus Orca vero ab
orce greco quod est irap-
unde etc. dicitur Talus
est posterior pars pedis
et extrema est etiam
tessera unde taxillus
diminutivum fflabrum
dicitur ventus unde flabel
lum instrumentum faci
endi flatum fflagrum
a flagrando dicitur
et est ardor et inde
flagellum et unde
quod flagro ad estum per-
tinet secundum flagro id est
quod redoleo
Bombex latine dicitur vermis
est qui digerit sericum
unde pannus bombicinus
capella dicitur parva
capsa, dicitur capella
ecclesia non habens baptis-
mum neque cimiterium
Et dicitur ideo capella quia
de pellibus caprarum
cooperta erat taberna
culum Malleus quasi
molleus dicitur a molli
endo ferrum ffiliolus
dicitur vel parvus filius vel
quem aliquis de sacro fonte
sustulit Gladius dicitur
quia gulam dividens per

ethimologiam quia antiqui
gladio secabant gulam vel cetera
vel membra secari Vacci-
nia sunt viole Calta quedam
herba est ligula est corri-
gia qua ligamus caligas
ad subligar Sarra est
instrumentum ferreum et
dentatum quo solebant
secari marmora Placiam
placii dicitur stupa et est
grossitudo serici et est
nomen grecum Parasitus
dicitur servus videtur tamen esse
gulosus et dicitur a papissare
Senecio dicitur aliquantulum
senex Eculeus genus
tormenti in quo positus
fuit beatus vincencius
Oculeus id est quod oculatus
Cuniculus est via subterra-
nea et inde etiam dicitur cunicu-
lus animal parvum in subterra-
neis cavernis habitans
Anniculus non est parvus
annus sed est res anni unius
ut ibi Erit agnus absque
macula masculus anniculus
Frivolus dicitur quasi fere valde
vilis et ponitur pro parvi
pendendo Camilla est
propria Canicula est proprium no-
men stelle Qualus
est vimineum quod alio
nomine dicitur calatus Pistri-
num vel pistilla locus est
ubi positi sunt pistores
et dicitur a pinso pinsui
Panus est virga que sub
tegmine involvitur
Glandium est nodus qui
sub cute nascitur ex humorum
superabundancia Beta
est secundus caulis qui
post primum abscisum in
eodem trunco nascitur
unde secunda et apud grecos
dicitur beta etc.

oculam idem in eadem age accumbe igitur cedo aquam
manibus puere appone hic mensulam In ul
primum primulum tantum tantulum. Et hec hy-
in olus desinencia una sillaba vincunt sua
primitiva In aster et cio et leus satis
pauca inveniuntur in usu diminutiva. Et sunt
hec sunt Anthonius anthoniaster surdus
surdaster Cicero in v° Tusculanarum Erat
surdaster Marcus Crassus Parasitus paras-
taster catulus catulaster homo homuncio
senex senecio Affirmamus in predicto Tu ge-
neracione hunc satis est si servabis unus In
leus equus equuleus Cicero in Verrem Et
signis Equuleos argenteos nobiles qui
maximi fuerant aufert Hec acus hic
aculeus oculus oculeus Usi sunt auctores
etiam in quibusdam grecis diminutivis ut Te-
rencius Edepol sinistre te curasti molliter
Inveniuntur multa propria sive appellativa que cum
non sint diminutiva formam tamen habent dimin-
utivorum ut cuniculus anniculus metellus
camillus thibullus frivolus frivola fivola
camilla tabula vinculum periculum Et sciendum
quod pauca inveniuntur diminutiva que non
servant genera primitivorum ut hec rana hic

hic ramulus hic ramus vel ramula scutum

scuta .i. rotunda forma scutula vel scutella

aliquando in usu scutulam lingulam in cerebro

fuit. hic qualus hoc quaxillum. pistrinum

pistilla vel acus hic aculeus Et predicta hic an-

guis vel anguilla. hic unguis vel ungula. hec

nubes hec nubila que magis denominativa

sunt estimanda quam diminutiva. quippe non

habent diminutive significacionem. sed formam tantum. predicta pariter

iuvencula livalis in numero. intus non stat recte

hec regimine parius corpus est pot. hec glandula

glandula pars est intestinorum. ensis ensiculus

ensicula. predicta vel beta malva hic betaceus

malvaceus

Denominatum appellatur a voce primitiva

sic nominatum non ab aliqua speciali

significacione sicut supradicte species habent quia

hanc nominacionem omnes formare que a nomine di-

cuntur. Nam et patronimica et possessiva et com

Liber quintus continuatur sic postquam egit primo de illis speciebus nominum que sub aliquali speciali specie possunt comprehendi. hic tractat de illis que sub aliqua speciali vel certa specie non cadunt vocando ea communi nomine denominativa. Et tractat autem hoc ordine prius tradit causam appellacionis quia nomina denominativa dicuntur scilicet quia aliquid nomen dicitur denominatum

patria et superlativa et diminutiva preter verbalia

et adverbialia et ea que a pronominibus sunt x

maxima parte denominativa sunt. alio

nominibus derivantur sed tamen specialem suffi

habent vim in illorum formis que sunt quedam

que tamen non habent speciem corporis denominativa

iure appellantur ut thimarchides ...

Emilianus et nobilior. maximus catulus

hec enim denominativa sunt et eadem cum speciem

suarum non servant formarum et tamen sunt

multa de quibus tamen sufficiat de hiis tractatum

nos tamen quia habent que denominativa formas

plurimas et diversas species que quia ...

sunt et confuse generali eas nominatione auctores

scriptores incomparabiliter denominativa et qua

multe inveniuntur forme communes tamen derivantibus

tamen in verbalibus nec non et participialibus

et adverbialibus non inhumanum esse existimo de

hiis quod in loco una tradere

vnt q formales denominatore terminaciones
ine verbalium hec in ia ut diuus diuicia p
ens p(ro)uidencia sapiens sapientia a consonante
unte cantus cantilena. Et tubo tubile. sedeo
edile. Et ut affugere fugi. a mitto mitti
...

ut semper variatur...

Unt q forales

[illegible]

equus eques tego teges in es producta pau
per pauperies aries aries sepio sepes sto
stries sterno strages in is edes edilis rego
regalis amo amabilis penetro penetra
bilis athene athenensis sicilia siciliensis
in os lepus lepos custodio custos in us pua
ottido ataduus et assideo vel abesse ut quis
placet assiduus in us diversis consonantibus
antepositis sacra sacrosanctus sprima sprimosus
vita vitabundus et a participiis versus
saltus cum quibus sunt declinacionis et abaduer
bus supra vel super superus infra inferus quos
exuius hodie hodiernus in x fur furax ca
pio capax audio audax lito litax in duabus
consonantibus ut picenum picenus tibuttum tiburis

rego in a desinencia denominativa ...
bilem ante a vel l vel tr vel r ut sapientia
armonia candelabra fradela tonstrina ar
tura inveniuntur tamen in vabilibus eciam alias

... speties alludit ... ut ... sicut alludit ut bos ... bovis ... et ... violes ... nascentis soli ... et ... agnus ... vitulus ... et ... domus ... et ... mulierum ... et ... manu omnipotentis ... hominis ... et ... sine tale ... vel abiliter ... ut componatur ... ethimologizatur

picenum et tiburtum nomina sunt locorum et inde patria picenus et tiburis

Talis ... formacionibus denominativis in ... desinencium et ... in quibus ... in quibus ... denominativa ... a ... significacionibus ... pertinet ...

College dicit quasi simul legentes ... quasi simul legere ... a collego legis ... dicitur ... collega ... simul legentes i colligentes

consonantes an- a- generant sed quas a-vis acca

puit ut scobs scoba corvinus cornua collego col-

lega Declinatio ergo nomina in us desinencia

c ante quotcunque sint precedentes nisi sint re-

gionum nomina que dicuntur gentilia. Alia

vero quecunque consonante ante us posita tunc

dissyllaba et que in secunda declinatione silebam habent

(in) genitivo que scilicet quando sunt genitivo que vero

tercie declinationis assumunt cia ut amicus amicicia

inimicus inimicicia pudicus pudicicia letus leticia

durus duricia mestus mesticia stultus stulticia

segnis segnicia segnicia tristis tristicia

stam penultima quam antepenultima ubique correpta

Alia vero supradictis casibus assumunt a penultima

ubique in genitivo que correpta ut gratus gratia

ignavus ignavia violentus violencia sup-

erbus superbia molestus molestia miser quamvis

in er desinat non in us miseri miseria astutus

astucia excipiuntur regionum nomina plerique italus

et primo de desinentibus in a que subdividitur in duo quia primo ponit regulas derivacionis denominativorum in a penultima desinencium secundo in a consonantibus praecedentibus ... in la na et ia ... ubi consonante vero ante quantum ad primum vult istam regulam quod nomina secunde declinationis desinencia in us c ante quotcunque sint precedentes nisi sint nomina regionum que dicuntur gentilia ... nomina secunde declinationis que sunt dicta ab gentilibus c ante us posita et dissyllaba tunc sive ut ... nomina secunde declinationis desinencia in us que habent genitivo silebam omnia inquam hec sive sint secunde declinationis sive tercie declinationis assumunt cia et faciunt denominativa ut amicus amicicia letus leticia tristis tristicia ... in ea desinencia in us ... miser quod facit miseria ut assumit cia ... est autem ... superbus quod non assumit cia sed ... facit superbia ... nisi sint nomina gentilia regionum ... assumunt a in genitivo sive ... ut francus francia gallus gallia ... secundum hanc regulam ... fiducia ... et ne putaret ... facit ... hanc regulam ... gratus debet facere gratia ... gratus est gratia et non gratus ... specialiter ...

Alia vero quecunque consonante

... nomina secunde declinationis desinencia ...

li lia Gallus li lia Britannus ni nia s

Polonus ni nia Hispanus ni nia Sardanus

ni nia Thuscus ci cia Grecus ci cia Theucus

ut Theucer cri cria. Alii faciunt ze de

nomina siue participia que et vna sil

vincunt in genitivo ubi assumunt cum dicto a

pena [illegible] ubique sit supradictum est. Cocta ut

negligens ti tia. prudens ti tia. insipiens

di dia. merx ti tia. inops pi pia s

iniuria [illegible] nomen [illegible]

via. Iniuria / nomen in ignominia / Cesar

ri ria / Invenitur tamen quod que in monia

sunt a nominibus siue a verbis dirivata ut

castus ti monia / parco si parsimonia

queror ri querimonia. acer acri acrimonia

Licet in verbe [illegible] qua re figit glad

ius patris vim et acrimoniam / Considera

us autem in a desinentem denominativa sci

valia formas habent tres la na ra. la

e longa autem cautus ti cautela. tut

i la · tuttus ł tuttella · custos di · ꝺla · ina
datus ł · tela · cliens ł tela · Et no ep omnia
femina volens ꝯti · p̄ sc̄de sint · si tūc dᵉos dᵉa
m e longa ꝯtenia assumunt la · cuie no
ris sunt scde ꝯiugacōis · ascda pp̄o abiectiua
z · et assumunt la ut tandeo tendeo ꝺ ꝺla
swadeo dꝯ · ꝺla · oracio in p̄o explaē · Ac bn
nominatiua deꝺt swadela venus · Fin na no
desinen denominatiua sine valia dꝯibꝯ ca dicimus
m de possumus in ꝯrbs · ut na · ut nomina desine
abus tractabamus omnio hūt longa penā · uel
na ut posicio ut officiū officina · medicus cina
rex regis regina · sco scena · doctrix doctrina
tonstrix strina · coquus coquina et culina · catus
cantilena · far farina · lucco lucina · lupo luce
lucina · latro latina ut latrina · no nrotrina
sagana pagina no videt̃ et dīnatiua · sagina
em et sigα ꝯs sint · Fin na aut cuniatca omnia
participio femino sunt tris plos habent forma

dicunt ꝯtrouisia pent p̄ta
ꝯsm latinus est in q p̄t
cuncti ꝯto sue dtu eē

Inveniuntur tn q

dꝺt ꝯs p̄ȝ q q inue-
niunt̃ i nomina dīmta
sine a nominibꝯ sine a ūbis
ut castus ł manna queror
querela quelmonia · dequa
frouem na p̄t dan quis
ru nã p̄tea sumunt

Consonante no

q̄ dixit za fa dē no
minatiue ūbis in a ante
ꝯsonāte · dn̄ agit p̄s in
tres spēs eius exponendo
ela et na et ra · Et quilr
est tres in spēs ꝯquatur
quicunq ꝯsonantes ea a ca sit
et ca uulte sꝯ in cta ut
heremita p̄sidentia et
quid di cia qd q dicu
q dīnata st ūꝯ s sgñ
unus p̄sidentes uiuta
eꝯ m a ut dictū est in
possessiue cumda in dicat
q heremita ꝯtrd st als
heremo et sto stus qd
p̄tꝯ est cunt ibi an
no tractat de ist dīata
ꝯta et quid di sꝯ dicunt
q de hec fa dictū est
de possesiuis · et no curat
q de ea dici sꝯ d ca
cudꝯ ibi no decunt tractat
de hac fa in nu ꝯt de ea
in possessiue dicat · dꝯ
dꝯ est q s forā in na no
repit̃ p̄t valia de quibꝯ si
no tractat ut lucina latrina
ut p̄t dici q ubi dicta est
ca de mobilibꝯ q de sp̄e
no quibꝯ mulsia · p̄t ꝯt
dici q ut magister a magistra
ut uniuersa a uniuersitas ꝯualr
et de cetꝯ quid di ꝯsim
aut dīminatiua qe desint
in la a nobꝯ ze dꝯl ut ze
ut ꝯs aniꝯ ita si fuerint
p̄mitiua ze ze dꝯl · vlcus
ꝯla ꝯtd quantum in e longa
di ze vltimūd dꝯ et assu-
munt la ut tuttus ł tela
custos di dꝯla · cuie no
sunt aniꝯ ze ꝯiugacōis a
za p̄so abiectiua b et assu
munt la ut tandeo dꝯ la un
ꝯlta la susapiunt sꝯ ꝯt candela
medela ze

Fin na no desinen

De illis vero que desinunt in a que [illegible]

In ra at tura

Dicit [illegible]

In i duo sunt

De [illegible]

vm pena est v. sine dubio producitur septura cu-

tura tritura censura usura littura natu-

tura creatura et sciendum quod supradicte omnes

forme t in a desinentes sunt feminini generis

Inveniuntur autem pauca talia ut supradictum est

masculina ut quia consuetudo verborum servanda

ut scribo hic scriba lego hic collega fugio hic

et hic perfuga assequor assecla advenio

advena convenio convena convivo conviva

In e desinentium derivatiuum uenit sunt ut sci-

le mobile tabile utile et quia plerumque

a quibus in ib terminatibus nascuntur includi-

cum illis tractabuntur In i duo sunt termi-

natiua ut plerumque videtur m..lia fugi

afugi a michilo nichili cumque cum si-

gnate fugi datiuum et nichili genitiuum ut antedi-

ctum est cum aliis omnibus quoque casibus non

inuenabitur dictum sicut mancipi et nenu-

api et cordi et fugacedi et illigmadi et

similia / In o masculina quedam et quedam pauca
inveniuntur derivativa ut a ciere citus. a beo
aut quod est catus cato et a capio capto.
a labe labeo. a latendo latro. a lenendo leno
a comedendo comedo. a palpando palpo.
ab epulando epulo. licet dicat orator ...
viros epulones video / Feminina uero pluralia
derivativa inveniuntur. in o. in io. in go. in
in do desinentia et pene omnia reperiuntur ...
podlia. In io quod terminantia plerumque
a participiis fiunt preteriti temporis quorum gto assump
ta o et corta facit huiusmodi nomina ut
oratus tio. accusatus tio. status tio
datus tio. victus xio. abolitus tio
auctus ctio. lectus tio. perfectus tio
munitus tio. haustus stio. fit nectus
aut ... mentio facit ...
ta t. In go uero desinentia siue sint primitiva
seu derivativa siue composita penultimam producunt

[illegible]

In o masculina

[illegible]

Feminina uero pluralia

[illegible]

de formicatione agone ... mutata ... ruf...

ul na ul posicon ut viago compago cartag
sartago caligo uligo rubigo ferrugo erug
ugo margo excipitur unus ligo cuius pena
corripitur nec minus ... sit mas ... et solus diff...
volem ... go habens ... fuido desinencia derivatiua ...
a nominibus ... a verbis ut participiis veniunt. ...
... mo e longa ut ... mo tu habent ante do u...
acris acredo dulcis dulcedo intcapio intcax
do torpeo torpedo libet libido cupio cupido fr...
mido das formido dirivis ... io ... fecit simi...
nom vale primitivo ... ipsa posicio ven...
item habent formam ... tudo fortitudo magitu...
habitudo et sciendum est quod e producta ante d...
... si a nominibus dirivantur ... terma...
nes in e ... et accipiunt do ut dulcis dul...
cedo acer acredo ... a verbis ... ...
terminaciones in e ... producta et acc...
do faciunt supradicte forme derivativum ...
intcapis intcapedo torpeo pes pedo ...

---

mas ... est et corripit ... est ... habens instructio ... plurima ... go ... cartago ... dicit ... compago ... dicitur ... sartago patella ... uligo ... [illegible] ... intercapedo ...

De illis vero que desinunt in do ... et ... et participiis et ... e longa ut ... tu ... do ut dulcedo ... fortitudo ... e ... do ... et accipiunt do ut dul... ... sit dulcedo ... intercapio ... fortitudo ... libet libido ... formido ... in tudo ... assumunt tudo ... ut ... habitudo ... ut ... sanguisuga ... sanguinem ... do ... sit dulcedo ...

nota

ante do [illegible] cōmab pias sede ut lxic psone
longa glutul et accipiunt do ut cupio pio
libet · do · excipit formido ppt supdictum
[illegible] fii tutudo ud desinētia si a nominibus
veniunt sede g̃os et no a participis ut non a
participialibus gto · sed si a nomibus tunc dto
veniunt tudo ꝑ antepenā corta ut amplus pli
tudo · magnus gni gnitudo · firmus mi tudo ·
longus gi gitudo · celsus si situdo · multus ti
tudo · solus li · tudo · similis li · litudo · sua=
uis ui · tudo · fortis ti · tudo · Sim a participio ut
participialibus in tus desinētibus dclinant' · alie
[illegible] assumunt do ut habitus habitudo · a testa
[illegible] sine testu testudo quod est corpale [illegible] no [illegible]
in do desinēn̄ [illegible] non sunt dclinata pe [illegible]
[illegible] producunt eam ut [illegible] ut positum ut [illegible]
[illegible] harundo hirudo fii o dclinatio pauca
[illegible] specus spetu petus petu · testa testu ·
tonitrus tonitru cornus cornu · ut [illegible] alicui
[illegible] et dclinato [illegible] ideo quod dubiu

Dicitur in u ut alicui
dt [illegible] qui pauca dclinatio
[illegible] ut a testu
testu [illegible] et [illegible]
alia que pat in [illegible]
[illegible] specis [illegible]

[illegible marginal commentary]

est an sint derivativa dicenda

Ut al desinentia denominativa si primi corporis penultimam natura vel positione habuerint productam ea quae longam habent producunt ut tribus tribunal · pectus pectoral · vectigal · lupercus lupercal · Sin in illa brevem ea quae correptam ut torus toral · animus ut anima animal / Sin el vel il desinentia sive a nominibus seu a verbis derivata vel per abiectionem terminationis vocalis sive per compositionem ut pugillus pugil · vigilo vigil · consulo consul · exulo exul · praesulo praesul / Sin am unum invenitur genitivum commune quod derivatur a nequeo ut nequam nequam / Sin um desinentia derivativa sive etc. diversas habent formas quedam in ... habent e longam vel i correptam ante um ut ... tum e ut olivetum vinetum corvletum rosetum dumetum quercetum esculetum myrtetum ... genus plautus in vidularia ... Nescio quis senex e myrteta prosiluit ...

[illegible interlinear note]

continencia vel comprehensiua r perceptiua pictura cortic
ut augurium salarium pomarium solacium suarium
pasium odium. remedium tocubium palladium offitium
simbium tovinium exilium consilium iudicium mitorium
principium presidium domicilium consortes est an
in fine diuersas formas. alia
um in bulum desinunt forma similis et diuin. nis
st venium a nominibus sine a verbis ut crema crema
bulum vesta vel vestis uestibulum thus vel thure
bulum voco cas bulum. sto stas stabulum. pasco
pabulum. prosto prostibulum conlio. liab. liabu
lum. patior vel pateo patibulum et attendendum
pa in omnibus corripitur. antepenultima nisi habeat
corrupi ut uestibulum thuribulum prostibulum pa
tibulum sed non a producitur cunabulum vocabulum
conciliabulum pabulum excipitur stabulum quod corripit
a. ut inirum cum verbum est stabulo las cath corripu
it pri et stabilis et status et quamquam aliis sto stas
nomina diriuata fuerint excipitur stamen et statua
sed tamen nomen quoniam participium est. licet in uso

ut rostrum. in aliis d ut ro
sarium in aliis b ut vestibu
lum in aliis c ut periculum
in aliis m ut uestimentum
in aliis n ut testimonium
et vide quod omnium in bulum
corripiunt antepenultimam. antepenultima
nisi habuerit consonantem ut
vestibulum. sed non antepenultima
habeat a productam ut cunabu
lum. excipitur stabulum quod cor
ripit antepenultimam. vide ergo quod
omnia nomina diriuata a sto
stas corripiunt primam syllabam
excepto stamen et statua
que primam producunt. statim
vel et statera producuntur.
vide ergo quod stabilitas
sit exceptio apparet quod si
diriuatur a sto quod est in adverbio
corripit primam sed puto quod
...ailla est dicta de solio de
solio declinabis. ... quod statua
producat sit in hoc thelicidus
... et vide quod dicitur quod
nomina desinentia in mentum
plerumque veniunt a verbis. plu
rimi dicunt atramentum quod
diriuatur a nomine quod est ater
atra. et salsamentum quod diriuatur
a salsa et pulpamentum quod
diriuatur a pulpa id est illa gros
sa caro et alba que est sub
alis galinarum vel illa que
est sub brachiis hominum quam
rustici appellant muscullos
brachiorum. vide etiam quod
quaedam consimilia cum verbum ...
nunt plus ... ut facu
ltatum et quamquam ...
... que a verbis diriuantur ...
... in verbo ut regno
... quingenti et in qui...
in verbo sit regnum ...
verbum pit ... vellud cellum est

verbum

laxant rumpentes stamina parcas. Sed in
vana quia perusit pontus symplegas manen
Et statua reddit. Statumen quoque et statumen producitur
cnnus status ta. tum. conspiciatur. Sed in versu 3o hi
ros quia vana vetustas hiis ascripsit aliquibus cer
stata tempora statas / inveniuntur etiam quedam talia
dissimentia que ascendunt vocem dimanantur producitur et
diutius diuiticulum. Uro uris urniculum. pro
poris poriculum peior peris unde pericula
culum. oro oras oraculum. propugno nas propugna
culum. obsto tas obstaculum. miror aris miraculum.
propendo propendis propendiculum. a simplici quoque
quod in usu non est. specio specis specula per spe
culum per sincopam. et cum sine terra talia assen
siculum. Alia vero in mentum desinunt que producitur
antis veniunt. vestio tis vestimentum. hortor
taris hortamentum. orno nas ornamentum. sacro
sacras sacramentum. fundo das fundamentum. no
neo nes ui. monumentum. alo alis alimentum
unde emolumentum. Et sciendum est quod antepe

Moneo es monimentum per quod aliquid monemur ut nobis reducatur ad memoriam unde hystorie dicuntur monimenta quia preterita ad memoriam reducunt. Inde hoc monumentum. sepulcrum mortuorum quod moneat mentem ad defuncti memoriam

ductu͞ꝫ fu͞t ul' tortuꝫ ꝑ ut funꝫ pone ꝑe ꝑtis
mpor corꝑ ꝯborꝑ et qͥbꝫ d͞luant' ut orna
i ul' ornatꝫ ornamentuꝫ moniu ul' monitꝫ
omentuꝫ · alo alui ul' alitꝫ alimentuꝫ iacesco
icui ul' ictus icmentuꝫ monini ul' monitꝫ
monimentuꝫ · fulcio fulcivi fulcimentuꝫ ſꝫ moni
m et incurrunt' d͞riuatiuꝫ ꝯ tortu͞ aute͞ ut
ater patrimoniuꝫ · mr matrimoniuꝫ · testis testi
stimoniuꝫ d͞riuat ad ꝫ vꝫ d͞ſinenꝫ particip
similia ut factuꝫ tectuꝫ dictuꝫ visuꝫ d͞rn͞
a que a vͥis d͞riuant' · o ꝫ vꝫ ꝯtinenciꝫ ut
egno regnuꝫ velo veluꝫ stagno stagnuꝫ vado va
/ desinencia
dꝫ ſꝫ eꝫ d͞riuatiuꝫ ꝯ aute͞ pene omnia va
lia sunt et neut' et si sunt d͞riuata a p͞ma ꝯ
iugacoꝫ a longaꝫ fu͞t pe͞uꝫ ut solor as sola
menꝫ foro ras foramen curvo vas · curvamenꝫ
bleto ctas oblectamen purgo gas purgamen
nito tas unitamen ligo gas ligamen / d͞riua
d͞uꝫ ul' t͞cia ꝯiugacoꝫ ꝯ fu͞t cortuꝫ ut moneo
nones monimen rego regis regimen · a ꝑpetua

Agit et ꝑ quarta d͞ſinencia in
eꝫ d͞uis ꝯ omnia nomina
eꝫ ꝯiuatiua d͞ſinenꝫ ꝫ
eꝫ aute͞ ꝫ valia sunt
omnia pene et neut' · pene
d͞ ꝑꝑ flamen q͞d q͞ꝫ est
nomꝫ sacerdotis ipiꝫ sanus
d͞riuatur a ſlo et a magis
flamen eꝫ d͞r q͞ flamen
est q͞ꝫ valebat sacrifice
ſoni religat cum filo
Et vide q͞ d͞ſinenꝫ ꝫ men
si sit aꝑia ꝯiugacoꝫ fu͞t
a longuꝫ peꝫ ut solor as
solamen ꝓt ut sunt a s͞ꝓa
ut za ul' fu͞t ꝯ curtuꝫ ut
moneo nes · monimen / ul'
ꝑ p͞tuꝫ si vꝫ d͞ſinat ꝫ vo
ut acuo acumen ꝓt ut fu
cunt sive sunt a m͞to ꝯ
fu͞t ꝯ p͞tuꝫ ut mo'mo
monimen Et vide q͞

c[a]p[itul]o

pecus spe[ci]men vel v pducta si in vo desinit

verba ut acuo acumen fluo flumen uno nomen

Nomen enim est dei nutu vel diligit t pe ...

geo sine numine venti t sine meo nutu. eo

lumen quo omnia abluunt[ur] t purgant[ur] tene

bre A vis est que gemigacione venetia ... ducta

habent ut nomis nominen lenis leminen

mollior mollimen pauca inveniunt[ur] in en

derivatiua genus masculi ut apectendo pecten

a filo filamen quod p sincopa ... flamen dicim[us]

Et a canendo tamen quia masculina sunt que in en desi

nentia ... certa sunt pecten tubicen cornicen fidicen

excipit[ur] vna tibicen quod eo solum ... producta sunt pa

... sine sis scita est duar ... buius in vna longa

debuit enim geminari ... solet plerumque in cpo

sitione a in ... converti ut cado incido facio inficio

facio iniicio vertio amicus inimicus tuba tubicen

Sic ergo tibia vel tibijcen faciebat exquo factum

est tibicen Nec solum ... sed alie ... voles in

multis dictionibus sic solet ex duabus siue tribus

in longam vnam ut biiuge bige quadriiuge

pauca inveniunt[ur] masculina

derivativa in en sicut flamen

quia nomen sacerdotis et pecten

et cetera a canendo et instru

mentorum nominibus ut tubicen

fidicen tibicen quod solum

est ... vel a canendo

et instrumentorum nominibus pro

ducit penultimam Tibia enim

muta a in ... et assumpta

en debuit facere tibijcen

... ne minus

fiet ... dicimus corripe

... in vna ... producta

est ... pecta ... tibi

cen in ... in en dat

solamen momimen ...

...

quadrige bini bini et econtrario una longa in
duas breves sepe solet temporibus dividi ut ad mit
ter pro admitti fieri pro fini vel fire quod magis
(i. fo... sit vox activa)
analogum est verum nichilominus in metro decorum est. At suf
fic trino ceras quia recid. manes cunis dubitet
in ar desinencia diminutiva si consonantem precedat an
ur pca pa producatur cum volem corripitur ut cesius
cester lacus lacunar lupa lupanar laque
ur laquear corripitur / In er diminuta a nominibus
pluribus tenent s et t an er ut eques equester
pedes pedester plua pluester campus cam
pester apud apiaster olea oleaster et sunt
in a tenent ante ster ad in nomine prime in
positis nulla sit consonans inter voles pe et vel
(de silvestre apud) (silvestre olina)
tine sic ut apud apiaster olea oleaster /
diminutiva que longiores forme decebus ad sup
diximus a tenent an ster parasitaster fundaster
antoniaster catulaster. Alia non omnia et
tenent an ster excepto paluster. et in quidem
denominativa sunt verbalia aut verbalia que vero consonan
tem sunt an er ut rubeo ruber. Diminut. in

In ar desinencia

Desinencia in ar diminutiva producit ... quod diminutiva desinencia in ar si consonantem precedat an ar producatur ... ut cesar ... volem ... ut lacunar ... sunt ... specialis ... ibi ... speciali ... tempore ... in sillaba ... lacunar ... lupa lupanar ... quod ... specialis diminutiva appella ... super primum et ad sunt primum ... diminutiva ... super primum ... sic duplici modo dicitur specialis alter appellativa ... specialis ... specialis ... de sillaba ... simpliciter sit dicta ... ar sit ut ...

In er diminutiva

Accidit diminutiva desinencia ... in er ... pluralis desinencia in er diminuta ... nominibus tenent s et t an er ut sequester et ... plebeius ... s et t ... er ... desinencia in er diminuta a nominibus tenent s et t an er ... ut ... ruber ... s et t an er. Accidit ...

sermonis obsceno quod ruber porrectus ab ingui-
ne palus. piget piger macreo macer/ ffor
ut in or a verbis inveniri sic. abiecto o in eo
loreo calor. laboro labor. honoro honor
quod adorem frumenti
quod solebat antiquitus sacrificio
secundum quosdam dicitur ador ab adorando
coro decor adoro ador murmuro murmur
licet alia
nomina fuerunt
auguro augur saturo satur. hec tamen et sim-
satura fuit et nomen saturnia. Alia vero in or desi-
nentia assumunt verbo or ut amo amor. furo
vel furens furor/ Alia a nominibus ut pati-
cipiis in us desinentibus sunt mutatione us in
or ut senatus senator dictatus dictator. dictatus
dictator tonsus tonsor/ ffin as pleraque denomina-
sunt quorum primitiva si sunt secunde declinationis
si vero sunt tertie assumunt tas super pera ubique [illegible]
ut probus probitas novus novitas bonus bonitas
mendicus [illegible] tas asper asperitas prosper prosperitas
vel prosperus integer integritas sincerus sinceritas [illegible]
dulcis [illegible] tas timidus [illegible] tas [illegible] nominis que
in genitivo duplicant .i. secunda eorum mutatur in e
cusome [illegible] ut pius pietas [illegible]
[illegible] tas anxius anxietas socius [illegible]

---

quod [illegible] quidem dicitur fore [illegible]
a pectus [illegible] ster si primitiva
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] volens per et-
[illegible] sicut ut apud apia-
ster [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] e [illegible] ster ut equus
equester. [illegible] palustris
[illegible] diminutiva [illegible]
fore [illegible] a [illegible] ster
ut catulus catulaster [illegible]
[illegible] [illegible] et amo
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut piger pi-
[illegible] [illegible] fit ut a

ffin or ut in or

[illegible] quod desinunt in or
ut in or [illegible] alia sunt
[illegible] [illegible] abiecta
o ut acolere [illegible] a mur-
muro murmur. Alia sunt a
[illegible] [illegible] adiectar ut ab
amo amor. Alia sunt a
[illegible] [illegible] desinentibus
in us mutatione us in or
ut [illegible] senator [illegible]
sunt tonsor [illegible]
[illegible] [illegible] adolere do-
lor et alaugreo [illegible] et
[illegible] [illegible] sunt ab
[illegible] o ut adiectum [illegible]
[illegible] fit [illegible]

Hic [illegible] incipit agere de
[illegible] in as vacando for-
mas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] agit
de [illegible] in as quorum
primitiva si sunt [illegible]
assumunt [illegible] tas ut pro-
bus [illegible] tas [illegible] que
duplicant [illegible] in genitivo
[illegible] [illegible] mutant
[illegible] [illegible] nomen pri-
mo pius pietas et excepto
liber quod [illegible] assumunt tas
et fit libertas. Si vero
primitiva eorum sunt [illegible]
[illegible] assumunt tas ut
capax [illegible] tas [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] et ut puber tas.
pauper tas. salubris
[illegible] et celeber [illegible]
[illegible] salubritas et cele-

ber quod excipitur quod unde assumit tas non gto ut liber
libertas non libertas Tertio non de hac nova sicut su
us dixim(us) Secundo assumunt tas ut capax ca tas
rapax ca tas rapax ca tas pertinax ca tas felix ca
as affirmo in tas infidelis infidelitas ale
tas auctor auctoritas Excipiunt pauca que
tas per finem b habent am et tamen cum unde assumunt
as ut puber tas uber tas pauper tas sed
possunt esse in sede de hac nominibus observae
et suspectas sunt liber tas facit apper aut
apper que b habent am per appitas et prosperitas
inquit saluber et salubris facit unum to (?) cosa
libertas et celeber vel celebris tas vetus
quod vinum tanto tempus in re desinens in eon
unde assumit tas vetus vetustas Excipiunt esse
hec que in or desinentia mutantur or in es et
assumpserunt tas ut maior maiestas hono
honestas Sed ca in as denominativa plerumque
similia pro sunt acto plus primitivorum suorum et
ut gratia ut primas optimas ravennas cape
nas arpinas crotonias ponticas larinas que
b habent in fine transflexio attentio quia p.

bertas sed que fiunt fica
salubris et celebris que vel
maxime quod genus ea
sunt hec faciunt salubritas
et celebritas Excipitur prima
vetus quod facit vetustas Et
excipiuntur desinens in or que
mutant or in es et assumunt
tas ut honor honestas non
tamen perfecte de eo ab eo quod
est maior sunt neglamen pro
dictis maioritas sunt ceteri
sunt quod facit maiestas in quo
prosequitur neutrum versus venu
stas ad horum plurimum
tempus est in quibus mere
mutat vo in eo et facit
tempestas illud quod ad
iungit quod sunt que denominativa
desinens in as que sunt plura
acta suorum primitivorum plu
ralibus et sunt gratia ut ex
et quod primas sed aut tractatio
in fine sunt vero suorum partis
deque in arcadia et quarum
quamquam cum dicatur ex et quod
primarum sed esse tantum tamen causa
hic transflexio in fine ut
lenas sed ad dicam acto
pluralis eius nominis quod e
quod lena genus lena vero
inflexio tas sunt esse

vel

sincopa proferuntur. presertim cum eorum inveniuntur
apud antiquissimos nominatiuis desinencia que et
primatis optimatis arpinatis unde nec vera
eorum in e desinencia primate optimate arpinate
et ablatiuus in i mutacionis eorum que in as desinencium in
sunt genitiuus huius et faciunt in e uel in i terminacionem
ablatiuum ut a primati optimati arpinati. et ipse
cuius est caper qui diuersarum gentium nominibus
ponit usus auctorum confirmas tamen in is termin-
as gentium nomina solent proferre. Cato originum
primo originis Lucius capenatis [illegible] in [illegible]
mortuus est et arpinatis cum eodem sacrarum
sequuntur [illegible] lucius dianius in nemore aricino
egerius lebius tusculanus dedicat dictator
latinus. hii populi communiter tusculanus aricinus la-
nuuinus laurens coranus tiburtis pometinus
ardeatis rutulus. Ardeatis dixit pro quod nunc
dicimus ardeas. Titinius in psaltria confecti
tenetis peplum terra studet proferre frentinas
Non est dubium hec quoque in omnibus que pen-
ultimam circumflexam si paciantur sincopam seruan-
accentus in ultima ut produce produc audiuit

dit cupiuit cupit · firmauit firmat illicite illic
uite stitit sed quia omnibus placet circa scriptoribus
de accentibus scripserunt quod debeat quis tertia sinae
ti subtracta prima volis que circumflectebatur in
in prefata · i · a · nouem vltima in genitiuo huius
[illegible] accentus fuerunt tamen ecce ista nomina de
in fine circumflexa ut lenas atque menas
[illegible] accentus plenis mene quod genus est presens et
quod filius est lenonis esse putet · Sex est
[illegible] pauca inueniuntur denominatiua equus eques
pedes · et talia tego teges mergo mer-
ges · Sex est producta talia reperi apud [illegible] pri
pe · apud sepio sepes luo lues struo strues
[illegible] macies · manco manes · luxurio luxuries
[illegible] eluuies · rupes · Sex ibi de no
[illegible] sunt talia multas et diuersas formas
[illegible] · ca · cum in alis · ca · in elis · ca · in ilis
in ylis finiuntur · ut curialis fidelis docilis
[illegible] alius alia ud in [illegible] · alonga [illegible]
apollinaris scolaris · ca in ensis ut athe-
niensis cathmensis talia duas consonantes [illegible]
[illegible] ut agrestis celestis salubris muliebris
[illegible] insignis · Ergo in alia definiens ut

Sex est recepta
De definitionibus in es adiungit
[illegible] quia terminatione [illegible]
circa et in es producta diuidit
[illegible] in [illegible] duo [illegible]
cum in es definiens corripiuntur
exceptis nominibus quinte declinationis
ut dies diei · et exceptis
illis que declinationis que [illegible] pares
sillabas in [illegible] et [illegible] · et
exceptis illis que crescunt
in [illegible] et producunt pen[ultimam]
ut merces [illegible].

conformatio alia que est
in is diuidit multiplicat
et primo agit de definitionibus
[illegible] in alis ut alis [illegible]
primo si sit prima declinatio
assumit in [illegible] [illegible] le-
[illegible] pca ut curia cu-
rialis mensa mensale
[illegible] primo [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible]
mutat in a longa et
assumit lis ut [illegible]
[illegible] talis [illegible] fuerit [illegible]
mutat [illegible] in a longa
et assumit lis ut [illegible]
[illegible] talis [illegible] fuerit [illegible]
abiecta [illegible] assumit
alis ut manus manualis
[illegible] [illegible] abiecta [illegible]

ale si sint a nominibus prime declinationis assumunt nto primi

tiuorum lis vel le et producunt a penultimam ut tula tulis

memoria memorialis pluuia alis mensa al... mensa alis

viale secundum secundam declinationem si quod mutat ... si ... o

mutat in a longam et assumit lis mercu...

rius rialis fluuius vius alis neuter tri tralis

liber ri ralis tractus tus tralis medicus ci alis

martius cius calis fatum ti talis genius ti alis

caput tis talis virgo inis nalis cardo inis

nalis hospes tis talis nauis uis ualis ...

dotis dotalis flos ris ralis corpus oris ralis

celebs bis ... mors tis talis unic...

nalis similiter inuenitur ... et municipalis principalis

municeps pis palis ... alis ...

vocalis secundum a quarte declinationis nominibus deducuntur

... secundum a quinte ... ablata ... assu...

munt alis ut manus alis census alis ...

acus specialis ... a prima coniugatione

inueniuntur in alis ut penetro tralis ...

desinentium pauca inuenio denominatiua ut ...

... alis ... alis patruus trui trualis

frater tris tralis et ... omnia ...

quod in e productam mutatam assumpserunt lis

frater ... fratris ... assumpsit alis

... nto assumunt alis ut species specialis ... quod ... spiritus ... spiritualis ... principio ... species facit specia lis sic et ... valis facit ... Dicitur quod nomen ... esse ... vacatum ...

De forma seu terminationibus in alis que est secunda forma ... in is ... que ... mutata in e producta assumpserunt lis ... frater ... in a ... alis et frat fratrualis

denominativa
longam habent omnia in ilis que a nominibus
derivantur. ut uno in ile neut. sive ex oibus in ile
[illegible] sive non habeant ante se aliud genus. sed
aquacumque parte orationis nascatur ut edis edil
senex senilis anus anilis puer puerilis vir
virilis scurra scurrilis. anus ilis servus ilis
[illegible] tilis. [illegible] tilis gens tilis. hostis tilis
subtilis. excipe par paris parilis. [illegible]
agreto exilens facta denominatore [illegible]
[illegible] neut. producit pen. ovile mo-
[illegible] tubile sedile. Vero in ilis desinentia
participialia corripiunt caudam penultimam ut
[illegible] fertilis utor utilis. futio ex quo compo-
[illegible] effutio futilis. volo volatilis. texto tilis.
[illegible] alitus alilis. fictus fictilis. A parte
[illegible] quod a paro paras nascitur unde comparo
[illegible] que cum paris sunt qui [illegible] comparari
aliud vero significant parilis [illegible] magnum
[illegible] parilis [illegible] posse parentum
omnia penultimam corripiunt. et si sint a verbis prime
conjugationis a longam habent antepenultimam ut amo amabilis
[illegible] penetro tras trabilis. paro ras rabilis
[illegible] tabilis. lacrimo mas mabilis. quasso
quassabilis. laudo das dabilis. tracto tas
tabilis. equo equas equabilis. mirabilis [illegible]

Excipiuntur ab hac regula stabilis [illegible] que in ilis [illegible] in bilis. desinentia in ilis que denominativa sunt [illegible] ilis sive sint ex quibus desinentibus in ilis. sive non habeant aliud genus ante se a quacumque parte orationis nascantur producunt penultimam. ut vir virilis. excepto par quod facit parilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humus humilis. sunt in desinentia in ilis [illegible] a verbis corripiunt caudam penultimam ut utor utilis fictus fictilis. [illegible] est quod nulla in ilis [illegible] a verbis prime conjugationis [illegible] antepenultimam ut amo amabilis excipitur stabilis quod [illegible] corripit a antepenultimam [illegible] [illegible] 2e [illegible] 3e conjugationis [illegible] antepenultimam [illegible] corripiunt ut doceo docibilis credo credibilis. audio audibilis [illegible] [illegible] [illegible] conjugationibus que non [illegible] antepenultimam [illegible] ante penultimam nullum aliud possunt [illegible] vero [illegible] corripi [illegible] producant [illegible] [illegible] flebilis quod [illegible] [illegible] [illegible] flebo [illegible] penultimam producit [illegible] ut a fluvius fluvialis

mirabilis Excipe stabilis quod solidum antepenultimam cor-
ripuit lucrecius in v° Alium non stabili ba[illegible]
lo sed alumne aucta despiciat sunt ue [illegible]
vis sede ut lue ut quarte coniugacionis nascit[ur]
si sunt antepenultimam syllabam corripiunt u[t]
doceo docabilis credo credibilis vtor vtibilis
sencio sensi sensibilis ut sensilis audio au-
dibilis Dacus [illegible] quia plurima nascuntur ex [illegible]
coniugacionibus que antepenultimam sed non sunt ut [illegible]
alis alibilis flebilis nubilis volubilis vtilis
Et quia quedam ex presenti quedam ex preterito quedam
ex supino derivantur Ex presenti doceo docilis habeo
habilis volvo volubilis vtor vtilis et vi[illegible]
lis Ex preterito ut plausi plausibilis sensi sen-
sibilis ut sensilis lucrecius in v° Ex insensili
ne credas sensile nasci Ex futuro flebo flebilis
vnum e ante b producta habent / In ar desinencia
derivantur a nominibus sive verbis quorum extrema
sillaba incipit ab l ut dea consulite et ut a vo-
aliqua puta similis acto nomen sive apostrofo
vocum sic [illegible] lia sive lie servantur
ut aliud consulitur ex qua pastina incipit
quod tinscunt in a longam et assumunt r

Marginal note:

In ar desinencia desinencium in is que est in ar que ut a nominibus derivantur ut a nominibus quorum extrema sillaba incipit ab l ut abaule consulite ut a vo-
li aliquando puta similis ut acto nomen ut apostrofo vocum sic [illegible] lia ut lie servant l ut aliud consulitur ex qua pastina incipit sillaba quod mutant in a longam et assumunt r ut [illegible]

Alatco hor latius q̄ portulic
ni Sabinis latuit capitulsus
a filio suo Jove de pyea
ampliatur appllaos uoc
ut de Italia ves h̄ et q̄
latialis et h̄ le
peculid de pecus de proib h̄ra et de peculiud
pecus servorum et pro eo solebat pecus
alud habe vel peculiall plus q̄ familiall
uel similis

el si a nobili incipiat ipsa ccia pa unita m a logad
assumit vis ut applus ppli pplares singulis li lares
pollo linus linares consul lis lares miles lis tales
ola le lares latinus ti. cia familia lic lias
etulid ly lias molo lis ut mala le molas
ie est neut in are finita velud li lare [illegible]
enuat et pegma et pucas in advelaia
ptos / Sy ensis desinen si sunt a nominibus prime
scde decl unital ccmad ptem ud singlas
plis men et assumunt sis ut tirca tirciens
ia oliuensis sardinia sardiniens hispania
spaniens catgma catgmensis minturne min
rnensis cremona cremonensis castre castrensis
forensis ilud ilvensis laci lotrensis emia
imensis vtica vticensis hostia hostiensis athe
c athemensis eufomie ca [illegible] antepead et
lice aliciensis Si uo sint tre decl abnrant et
ds gtd et assumunt ensis pistor vio riensis
rtago girnis ensis/que uo duab ssomtes gut
j is ut fine anto pmutar ut agto et auto
cud ouitatia abncud cima liram et assumut
lis ut salis salibus mulier mulieribus agto ud
ita ca ccmapte ine et assupta sis ut sy
f cud denominatid ager agri agrestes velud

pld pplares et hic in
gto pmitud sequitur l
una lud . miles lis
tales et hic l agnu
incipit ccma sa gtd
sciunt due lid Si ud
ccma gtd sia incipiat
a nobili ille q̄ unita
m a longad et assup
tis l fit denomina
tiu ut familia lic lias
Sed q̄ uo sequitur
desinens in are lig
uentur animalibus quibus
desinentibus in sis ut
velud veli velare cum
om ut populares

Sed desina desinendi in
ensis q̄ si sint anima
pe ut 2e decl unitas
commad pti ud singl
ut plis singul permuta
in en et fiunt in assupta
sis ut vtica vticensis
hostia hostiensis alsi
in athene ad decl
fiet athenensis sedm
uid intepta l fit
athemensis et sicut
alice aliciensis campa
eufomie Sedm hanc
gtd ud flandria declet
fieri flandrensis ut
hispania hispaniensis
flandrensis ly fit uel
ut pfincipisd si ud prim
tad uiz fiunt 3e decl
abncta ccma 9 gti assu
mit ensis ut cartago
girnis girnensis Sedm
hoc gtd ud remis debet
fieri remensis cum
daga remis audaga
vensis pictaui pic
taviensis facut aut
remensis audaguaue
sis pictauiensis q̄ aut
uno remi et ab auda
gauo et pictauo sibi
usi sint auq se et ud
addit dicig cauatid ce
et in cavatqis vdq als vel

Sunc uo duab

hic demnal desinia hic
tus duas consontes ante is
que si fuit ante aliquid
nomina liam eius et fuint
assumpta bis ut pilus pa
lubis. Si vero fuerit aliquo
fuit mutata nomina pta de
neme sic in e et assumpta
stis ut stis ut celus ce
lestis. terra terrestris.
In Adiectiva quo

In tis inveniuntur
Reddit quod quod inveniuntur
denominativa desinentia in
tis antique plata ut quis
et quis samnitis que habui
pferium psincopa dicu
mus samnis que vel anti
quis inoc plata prea
que ut ua ut pastoris
longa est ut quis pro
qd ius dicimus quis et quis
cereus ceritis vel ceritis
qd est patria ceritis opi
do. dicebat antiqui qd et hic
ceritis vel ceritis in aliis h
qd agit agylla pe ceritis
ceritis ceripne. qd et pari
agylla fuisse ad nomina
ipsius opidi dicatur. qd de
hic ceretis quoniam cerctis. ligi
possit illius natus dicitur hi
campanum et pdimus pce
dicatur eius quod qui nomina
opidi pdunt penam. Unde
ius ceritis est gentis patria
nominis tunc pcea anipit
in loca tiburte. in nulla
est dicta nisi pgentis patria
nominis dicatur ceritis nun
tatu e in h

In as tantum diriuatiua
Sigit pyca de desinentibus
as deriuatis formis illiis
quod dicat trantu possiua
agit tyro de liquido as que
ptinet ad nomina denominati
uis est et aut dicta
forma que tunc quelig in
possiuis est tractat uo
in sup flua repon. ibi
tractat de eo sicut eo nomina
tunc diriuata a uocibus
et fuit possessiuum et fuit

caeli caelestis. terra terrestris. In tis inveniuntur quo
inativa. sed antique plata pcam na vel positione
longa. ut Samnitis pro Samnis. sicut Laurentes
quod Plautus in Tiburte protulit. teste Capro. sic illi
pro quis et ceritis vel ceretis pro cere. quod quoniam
iam in usu nunc non sunt. In Agylla in .x. Aui
ceritis domo qui sunt minimis in arvis fre
tum esse et cereti sunt gentis pcea apud eundem ligitur
ingens gelidum lucus prope ceritis amnem. Et oratio
ster in i^o explanationum Aurelius Cassius dicit quod non obliviscamur
is cere. Tigrim remigio navigio lucaerius vel vir
verso pariete qd est nomen opidi e pca in Tur
icepta protulerunt. Livius ab urbe condita x^o
lavini ceritis quod anguem iubatum apparuisse
nuntiaverunt. In as tantum derivatiua que valia pacia
inveniuntur. ut lepus leporis compotis compos. et cu
stodie e in o compos. custodis custos. do dos. In us
terminativa diuerse sunt forme tam denominativorum
valiud. ex quibus ultimas tam diximus ad possessiua
tractabimus. i. de hiis quas agnus accepimus formis
possessivorum et derivativis in ius vel uus desinentibus
Nunc ergo dicamus de reliquis in us terminatis
que diversas sicut dictum est habent formas. alia enim
in ius exeunt ut Marius Patrius. alia in os

fas ut ardmis vatinis · alia in bus ex bus ebus
bus · alia in ans acis liuis arcus patus · alia
quos eqros obliquus · alia in dus prodg ividus li
ius pudibundus fumbundus loquendus sequendus
fabundus · alia in lus paticlus amiculus bibulus
ulus · alia in rus sonorus honorus · ad in sus ut
sus rsus spumosus saxosus · ala in tus togatus pal
us matus Alia in stus venustus vetustus an
stus questus mestus · sunt nos go desinen sine a
mibus sive acie derivata servat cum ius pri
tarum suorum consonantes exquibus incipiunt ultime
pee se existunt pee se tio et ipso pea in volez
mi · et ultima a vole incipit ut servos vi ser
ius servilis servilius · agellus li agellius · plua
onis · liga ligula ligilius · marcus martis marcius
ius lucius sancius sanctius scis scius Sic expul
equus in ie hermagae · et patrimonius in theutro (pateri bino)
postquam defessus perrogitando adveniat designatis
quicquid invenit scio cum nescio quod nescius
excepto in ans desinentibus filia cum assumunt si
ut nomina ex exquibus derivantur ut partialia
ex dens gto cum tie dto cius et in poma
in aut pa arta · advectus eti etiamus · comen
datus li datius · faber fabri fabricius · pigneratus (de cognitione ... forma)
tius tenuius in incius · pater patri patrius
dilis edili licius · gentilis la gentilicius

agrestis intrantem eo in
vus quod omnia extendatur
passivorum pur habet · et
ius tractatu · si quod desinens
in ius ut ab appellativis
nominibus ut amis dicuntur
et non sunt possessiva et
sunt alatinis et apponant
quod sit point indicatus
ut exempla quod externe
passiva posuerat · dicens
quod marcus e equus non excepit
cum sit possessivum martis
et forte a passivo gto
genitivo martis inuti
ad in vus sinquod passivo est
in passivo excepit non dic
marcus bellicosus ut
sit possessivum et firmat a
gto martis non adiectivo gto
et si haec esse dicendum pot si
nomina go desinens in ius
anomibus sive ans dicuntur
servat cum ius consonantes
pee pe exquibus incipiunt
earum sumitur ita in si pea
sumitur desil in vole ut
servo servus servius aliud
ius servat consonantes ante
ius cum incipit ultima
pea gto sumitur ut servus
sim servus exceptis de
sinentibus in ans quae si di
vent anomibus ut usque
2e dat gto assumunt
cius ut nomis · vi · cius ·
advectus eti etiamus · et
videt quod ad plenitudinem horum
verba quaedam dicit ordinet
iudici ordinatus inclus
in dis ordinatus sicut
dictum est in passivis
dictus sunt animalium
tae dto assumunt cius
ut pater patri patrius
tamen pea et cum auspea
acta formavit in quid
nominibus pe dat · qui
sunt a cum cius ut no
nis ut galina galinacius
cius et videtur a uno
formati assumpta cius
est Sic advectarius et

Advectarius unum quod alicuide advehitur · pignoraticia est res in pignore reposita · commendatio res quae nobis et uic tibi commendamus · Sabinica villa dicitur quae tibino scripsit

inveniuntur tamen quedam a prime coniugationis derivata nominibus cuius
forme que a genitivo cum ius gallina gallinacius
sicut membrana nacius cartina nacius. In
vos divisas tam a nominibus quam a verbis derivata
secundum in ius formatorum regulas mutacionem cum ma-
littere vel litterarum in vos solet fieri ut patet in pa-
truus. annus in annuus. perspicio perspicuus am-
bigo ambiguus. piget piguus arduo arduus
vacuo vacuus rigo riguus / Nonnumquam etiam me-
struus quod eufonie causa assumpsit n et ex / In quos
quod desinencium similiter sunt ut equus equos obliquus ob-
liquos. sed magis aliquis nominibus vel a verbis
nominibus sunt derivata. longus longinquos. de
assumpsit ... ante quos quia aliter eufonie sa-
facere non poterit / In bus vel in cus desinencium a v-
b vel c ante penultimam volens vel voles habentibus de-
vant mutacione o in vs et si ante eam ... su-
vocalis cus quod in vs ut probo probus. orbo
orbus superbio superbus. parco parcus lucco lucus
arco arcus. inveniuntur pauca a nominibus vel
verbis in ulus ut sus subulcus. bos bubulcus
peto petulcus / In duas tres sunt forme una
que sinat consonantem ... equa ultima vel pca pe-
nultima incipit sca ... tunc pca si non intrat
consonans inter ultimam et pce sicut voles et reliqua
cuius sicut vel parte parti mutant ... concepta

In vos divisas
Decimus quatuor de forma
desinencia in vos diuisas
... sine ... sunt a
verbis diriventur ... formatu-
ras in ius sunt mutacionem e
... littere vel litterarum in vos
ut patet per patruus ...
... in mutacione in vos ...
perspicio perspicuus ubi ...
... mutatur in vos ...
... prima ... sit ...
... secundo ... fiat ...
... tercie ... quod non a
... vocalibus ... forma
In quos quod desinencie
... fiera ...
que desinunt in quos ut abeo
... equus equos ... ut in
... aliquis nominibus magis de
rivantur ... ut ... aliud ...
quod ... nominis ... causa ...
... cum aliquis ... equos
... ... abeo
... quod ... longus de quo de
rivatur longinquos. sed
eufonie causa interposita ut
dicatur longinquos
In bus vel cus de
... penultima ... desinentibus
in vs ante b vel c ... quo
... desinencium in bus vel cus
derivantur a verbis habentibus b vel
c ante ultimam volens vel
voles vel mutatur o in vs ita
tamen quod si ... volens quod ante
... ... in vs par
co parcus superbio superbus. In
veniuntur tamen et pauca tam
a nominibus quam a verbis in ulus de
sinencium ut a sus subulcus
bos bubulcus peto petulcus
... vos ...
In duas tres forme
... ad derivativa ...
... ... que desinunt in duas
... ... sunt que
sunt consonantem ... vel ultima
vel pca ... prima incipit
... ... consonantem pce si non
intrat consonans inter ultimam et
pce voles ... ...
... ultimam ... ita
... ... consonantem ultime ...
pce ... ...
et assumit duas ut ...
... ...
... ... debuit ...

et assumit dus ut herba her=
bidus. turba turbidus. uvi uvidus.
umo umidus. rabies rabidus. time=
o timidus. hareo haridus. squale=
o squalidus. ferveo fervidus. invide=
o invidus. frigeo frigidus. valeo va=
lidus. tumeo tumidus. Excipitur al=
ternitatis causa. quam greci ΗΕΤΕΡΟ
Χ ΗΟΤΕΤΑ vocant. Unde pando pa=
dus. ne si pandidus diceretur male
(geminata) (inposita)
sonat alterna d in utraque continua
(quod geminatur)
sillaba. quod in multis solent tam gre=
(s. continui)
ci quam nos evitare. Non enim dicunt
(s. greci)
illi ΧΑΡΙΔΑΙΔΟC. quamvis exi=
gat regula sed ΧΑΡΙΔΑΕΟC et Ro=
mani illos secuti non dicunt hu(mi)d

Pandidus causa alternitatis vi=
tande facit pandus. Eadem quoque
ratione invideo facit invidus
cum debuit facere invididus. Vi=
det etiam quod huiusmodi nomina
designant ea que nominant sive
notant habere in se res suorum
primitivorum ut herbidus dici=
tur qui habet herbas. pro=
prie suorum sunt dus designat
semper habere Et tunc invi=
dus invidias habet herbidus her=
bas

haripedis sed haribedis eius
vitii causa non dicimus ab eo quod
mane manumine sed matutine ve-
tis vincta non victum dicimus quod
etiam a vinca videtur esse derivi-
tum Preterea meridies pro medi-
es a medio die . sed non tamen in
omnibus hoc valet nam candeni-
dibus facit fordeo didus mada-
madidus Visi quod hec secundem
inpositionis in deo Illud vero id
est paudo tertie in do desinens hi-
bent huiusmodi forme nomen
hec quidem in dus supradicte for-
me nomina demonstrat habere
ea in se ex quibus derivantur ut

Herbidus qui habet herbas turbidus qui habet turbam timidus qui habet timorem rabidus qui habet rabiem Invidus qui habet invidiam. In bundus vero desinentia similitudinem habere significant ut vitabundus similis vitanti predabundus similis predanti moribundus similis morienti errabundus similis erranti furibundus similis furenti Et sunt pene omnia huiusmodi nomina forme nomina verbalia et si a verbis prime coniugationis derivantur et habent antepenultimam longam ut cansor cansaris cansabundus vita vitas vi-

In bundus etc.

in ostendit que sit secunda forma in dus denominativorum nominum Et secunda de forma denominativorum eorum que desinunt in dus est in bundus Dicit itaque quod nomina in bundus desinentia significant similitudinem nominant ut [illegible] alius similem predabundus id est similis predanti

Nota nomina finita bundus signant etc.

Et sunt pene

Dicit autem quod omnia verbalia scilicet que significant similitudinem huiusmodi sunt forme [illegible] omnia desinunt in bundus. Pene dicit quia furibundus et significat similitudinem [illegible] forme [illegible] in bundus que non derivantur a verbis prime [illegible] Dicit pene [illegible] Illud quod videtur quod nomina [illegible]

Forme si veniunt a verbis prime coniugationis habent a longam antepenultimam ut tribundus a vito vitas. Si vero fiunt ab aliis verbis habent i ante penultimam correptam ut ludo ludis ludibundus Et fiunt hec nomina a secunda persona verbi [illegible]

labundus Sicut ab aliis i correptam ludo ludis ludibundus furo furis furibundus Morior moreris moribundus Excipitur alemitas causa rubicundus quod in penultima sillaba pro b c habet [illegible] ne sit absonum si rubibundus diceretur

Tertia forma

Dicitur postea. Est tertia forma desinentium in dus similis est passivis participiis futuri temporis Significant autem huiusmodi nomina dignitatem et nominant rem sequa ut legendus dignus legi In hac enim significatione nomen est et significat sine tempore legendus vero quasi legetur participium et significat cum tempore Participalia dus sine verbo [illegible] dignus significant sic amandus dignus amari Et vide [illegible] regula desinentium in dus non continentur [illegible] ut oriendus et alia multa

Tertia forma in dus terminantium participialis est id est que similationem habet participiorum futuri temporis passivum et significat dignum esse aliquem in eo quod demonstrat ut laudandus laude dignus amandus dignus amari curandus dignus curari ordinandus dignus ordinari

Similiter credulus medius fingulus et similia. Dico quod non omnia plenarie sed partem maiorem videtur tractasse hec regula.

[ve]nerandus dignus ornari · legendus
dignus legi · loquendus dignus de
quo loquantur homines   R lus
desinentium · forme similes diminu-
tivis ut pendulus · credulus · et ve-
niunt tam a nominibus quam
a verbis ut annus anniculus · pa-
teo patulus · pendo pendulus · bibo
bibulus extremas partes sillaba-
rum finalium · sive extremas sillabas
i. si sint due vocales sine consonante
si sint pure id est sine consonante
in ulus convertunt   Excepto an-
i. preter an-
niculus dicta causa · nam annulus
diminutivum est et novacula a no-
vo · novas derivatur   R rus

In lus desinent

[I]n lus desinent... faciunt postea illam formam que est in lus. Nomina vero huiusmodi forme sive fiant a nominibus sive a verbis... quando penultime sillabe primi... et si extrema sillaba prima... mutant in ulus ut bibo bibulus, pateo patulus. Excepto anniculus... quod est annulus... Excipit quod nomen... fit a novo, novas... Et illa... significant quod talia nomina verbalia... in supposito quod denominant... signat... in verbale frequenter... esse Et

In rus desinentia

Sequitur forma desinentium in rus quorum finitima si sint nomina assumunt nominativa

Denominativa sive verbalia pauca in-

Novacula dicitur instrumentum ferreum quo solebat fieri pergamenum et ponitur quandoque pro rasorio unde dicitur non ascendet super caput eius Et

Deminuntur que penultimam producunt. honor honorus. odor odorus. decor decorus. cano canorus. sono sonorus. quorum regula in promptu est. Nam nomina us verba rus assumunt. Us sub duplici sunt forma vel per participalia sunt. De participiis preteriti temporis similia et res incorporales significant et sunt quarte declinationis ut visus cursus lusus versus. quod ab incorporali re ad corporalem quoque deductum est que est in ... aut mobilia sunt et secunde declinationis ut cassus fessus. vel o productum aut sub et significat plenum

rus ut honor honorus. Sicud verba assumunt rus ut cano canorus. Illud quoque attendum est quod omnia que in orus in ora et in orum desinentia producunt penultimam preter ... chorus et ... rus et forum. et decorus quod derivatur a decus vel ... decori quoque ... aut sunt a decor decorus producunt penultimam. Secundum ... hanc regulam dat ... penultima producta quam regulam ... ab antiquis non habemus

Us sub duplici. Nota quod ... desinentia in sus que duplex est. Sunt enim desinentia in sus participiis preteriti temporis sunt similia que vel quarte coniugationis ut visus ... mobilia ... cassus et fessus aut sunt ... sus ... sonoris ut saxosus ...

... aliud que est in ... desinentia quod ... mutant ... et assumunt sus ut sacrus ... curiosus ... secundum regulam ... metus ... multa alia ... per ... monstrum monstruosus. labor laborus laboriosus ... fructus

l x p[...]

sse aliquid eius quod significatur ut saxosus plenus saxis spumosus plenus spuma ventosus plenus ventis arenosus plenus arena f Inve-nitur a positivis suis hoc modo mutant extremam partem sillabe vel sillabam si pura est in quam terminatur genitivus in o producta et assumunt sus ut saxi saxosus furie furiosus herbe herbosus scelleris scelerosus numeri numerosus honoris honorosus perfidie perfidiosus Notandum quod a metu metulosus fit Plautus in Mustellaria Vestis quam metulosa res sit ire ad iudicem Vi tus si sint parti-

fructus fructuosus quae tamen habere vigilam debent esse monstrosus laboriosus tortosus montosus fructuosus Et sunt quidam dicunt quod a monstro debeat dici monstruus unde monstruosus Similiter a labore laborius unde laboriosus A monte montuus unde montuosus A torto tortuus unde tortuosus A fructu fructuus unde fructuosus Similiter tamen formidolosus non tamen potest formari a formido quia inde fit formidolosus quasi formidolosus [illegible] modo possit dici unde a metu fiat metuculosus a quo metuculosus

Vitus si sint

Sequitur de forma de similitudinibus in tus quae sine sint participalia Et est habentia formam participii ut motus sine denominativa Et est a nominibus

loricatus dicitur lorica armatus dicitur est enim lorica et armare se lorica Et inde componitur delorico cas quasi loricam deponere // lectus dicitur a lecto quod latum tor habet templum

palia aut denominativa ut incorp-
ralia et fixa sunt et quarte coniuga-
tionis sunt et sint verbalia ut mot(us)
tumultus sonitus habitus consulat(us)
tultus tribunatus vel mobilia sunt et se-
cunde declinationis sunt et non sunt verbali(a)
ut togatus palliatus loricatus tunica-
tus gratus galeatus letus mutus
Et sciendum quod si a prime declina-
tionis nominibus derivantur habe-
bent penultima productam ut bar-
batus stellatus trabeatus purpu-
ratus Sin a secunde vel tercie
in quibusdam a habet In aliis
i producta ut pallium palliatus an-
nulus anulatus plaut. in penulti-

Denominata ut a toga togatus a
fixa sunt et quarte declinationis
ut consultus [illegible] aut mobilia
secunde declinationis nec sunt
verbalia ut palliatus Si vero
derivantur a nominibus prime de-
clinationis semper habent a
penultimam productam ut barba-
tus a barba. Si vero sunt a
nominibus secunde vel tercie declina-
tionis In aliquibus habent a
penultimam productam ut [illegible]
atus In aliis e similiter longa
ut avitus ab avo plaut. a
mare Excipiuntur vetustus et liber-
tus que sunt a nominibus [illegible]
primitivorum [illegible]. Et
ad videtur ratio cur hec ex-
cipiatur vetustus cum desinat
in [illegible] quia forma et superius
per se enumeravit et in [illegible]
esse tractabit Quodam mo-
do tamen debent excipi De-
bent enim esse in [illegible] veterum
Similiter posset excipere de [illegible]
[illegible] que omnia ponit sub
alia regula statim in sequenti Et
vide quod non agit de desinentibus
in lentus ut violentus que sunt
composita a lentus quod est ple-
nitudo Et ideo non agit hic
de illis quia non agit nisi de sim-
plicibus Hec duo nomina [illegible]
modi forme. Nascuntur a nomi-
nibus quarte declinationis
habent [illegible] productam [illegible]
bus ut cornu cornutus Excipitur
manuleatus [illegible] a manus
Et per hanc exceptionem apparet
sensum totius regule quod nulla
[illegible] a [illegible] vel quasi tenens mysterium quod etiam [illegible] [illegible] [illegible]
ut alii dicunt a metu quod [illegible] [illegible] solet // Trabea vestis
imperialis Et est purpura dicta a trabea quod [illegible] eo quod [illegible]
[illegible] illa

[...]leata tunica dicitur que habet manicas

[...]nia incedunt tum anulatis au-
ribus. Excipitur manuleatus quod th[eodosi]-
us a producta penultima. habet.
in a quarte declinationis nomine de-
rivatur. manus manuleatus plan-
tus in penulo Manuleatam tunicam ha-
bere homini addecet. id est mani-
catam. gratis vel gratie. gratus pro-
ducta habent u ut avitus maritus ter-
ritus. ab avo mare terrere Excipiuntur
vetustus et libertus in quibus nomi-
nativi primitivorum tus assumpserunt
Ex quarte declinationis nominibus
derivatur u productam habet ante
tus ut cornutus. verutus. astutus
versutus : N. ttus. ptus. xus.

debent habere absolute sub ni-
si derivent[ur] a nominibus de
declinationis vel secunde vel tertie
Et de his omnibus notat versus
In ctus ptus. bus. xus. frigidus
et pinidus si et ebidus et mori-
bundus credulus et patulus nec-
non laudandus. amandus. addis
humerus ad hec tussus. bustus sce-
lerosus Sunt pinitus matus. pinita-
tus. seu trabeatus. barbatus vina-
lentus. cornutus quoque verutus. Est ha-
bitum signans sumtum mobile per
ctus ut loricatus tunicatus sive to-
gatus. sic quoque cornutus civatus
sive verutus. Est habitus etc.
Sunt illi [...] in ctus de
illis vero que desinunt in ctus
ptus et xus. michael dicit per dua[s]
nisi ex sunt vel propria vel
similia participiale ut ami[ctus]
et verbale ut lustus ad ver
ba sua sunt [...] excepto
ctus dant lectus exceptus etc.

Cervatus dicitur insanus a terrere quia eius sacerdotes tum sagi[...]erant
terreri solebant insanire etc.

In stus a nom(ine)

Hic describit(ur) ut patet in stus dic(it)ur quod nascunt(ur) a nominibus vel a verbis convertentibus extremam partem in stus. Et quicquid est post consonante(m) extreme sillabe antecedente ut honor honestus vel antecedente o robur robustus Sed vide quod [illegible] habet e ante stus ponitur a [illegible] festus. De quo notandum est quod non retinet consonantem seu [illegible] ad consonantem extreme sillabe sui primitiui ut [illegible] quero questus [illegible] [illegible] [illegible] eiusdem forme [illegible] sua [illegible] in vna sillaba Hec illis sunt paria [illegible] stus faciunt velud [illegible] verbustus [illegible]

participyalia siue verbalia invenim(us)
amictus sanctus acceptus sumpto
raptus flexus laxus fluxus luxus
Hec enim omnia cum non signifi-
cat tempus nomina sunt V(erba in)
stus a nominibus vel verbis na-
scunt(ur) extrema convertentibus in
stus e vel o antecedentibus honor
honestus meror mestus modus mo-
destus scelus scelestus robur robu-
stus ango angustus augur augu-
stus Preterea venus venustus ius
iustus onus onustus que quod
vetus vetustus assumpta tus fa-
ciunt [illegible] & omnia vin-
cunt sillaba [illegible] absque me-

In ax plerum

ius · N · ax · pleriumque verbali
inveniuntur ab omni coniugati-
one venientia ut voro vorax · aude-
audes audax · teneo tenes tenax
mo emis emax · fallo fallis fallax ·
-pio capis capax · pellicio pellicis pe-
dax · sagio sagis · sagax · N ex
correptam similiter a verbis fiunt ut
lateo lates · latex · similiter rego regis
rex · lego legis · lex · N · ix femina
inveniuntur · a maribus verbalibus sive
denominativis in tor desinentibus
defigurata · id est · derivata que
mutant tor in trix ut victor victrix
senator senatrix · tutor tutrix · Nu-
tritor quoque nutritrix facere debuit · ...

De illis terminis que desinunt in ax · dicit quod plerumque sunt verbalia ut audax · Et quod inveniuntur ab omni coniugatione dicit plerumque · quia vorax quod est a nomine vorus · Et sinax quod est a nomine sinus ... Et sunt ut fallax · et ut verax · Et vide quod fere omnia in ax · significant assiduitatem non enim verax est · qui semel verum dicit · nec mendax qui semel mentitur sed qui assidue · ... In ax · vitale ... natat assuetudinis · Mentiri mendax · decipere fallere fallax ·

Ju ix femina in

De ceteris que in x · desinunt nichil dicit nisi exceptionem invenis · vel de his que in duas consonantes terminantur · Et de denominativis satis dictum est · Et significationes ... necessarium · Unde abstracta sunt que significant formam absolute · id est non denotando eam inesse alicui subiecto · Concreta vero que denominant subiectum · secundum aliquam formam · ... formam significat cum nomine ... nomine · Concretum ut albus · materia quoque ... abstractum ...

Felix est deceptor · ... pellicio quod est a per ... licio · quod non est in usu ... ornex · qui assidue decipit · Felex dicitur ... nam

Item secundum magistrum bene verba-
lia desinentia in -io si veniunt
ab activis vel deponentalibus
equivoca sunt ut lectio est a-
ctio legentis et passio rei lecte
et etiam ipsa res lecta. Si autem
veniant ab aliis verbis in -io
habent aliam multiplicitatem
ut sessio essio. Et ita contingit in
verbalibus quarte declinationis
desinentibus in -us. Unde sub-
dicit verbalia quod omnia pene ve-
rum sunt incorporalium. Pene
dicit propter homines. Item res
corporeas ... nomina
significat hinc homines tollere.

Ars dicitur ab arte magna inde ar-
te... ...

Euphonie causa sine alteritatis
mediam sillabam concidit. Ut utrumque
dictum. Item que verbalia in -dica
vero vocas vox velsim velde. Item
que lucro lucre duco duce. Item re-
et que cumingo comunx. arte ...
In duas consonantes inveniuntur
participalia sapiens amans.
tamen sunt sine tempore. Item
inveniuntur denominativa prin-
cipium princeps municipium
municeps

Nomina de spe[ciebus]

Nomina de speciebus sive formis nominum quantum potuimus supra tractavimus. Nunc de generibus quaerere contendimus. Genera igitur nominum principalia sunt duo quae sola novit ratio naturae, scilicet masculinum et femininum. Genera enim dicuntur a generando proprie quae generare possunt quae sunt masculinum et femininum. Nam commune et neutrum vocis magis qualitate quam natura dignoscuntur quae sunt sibi contraria. Nam commune modo mas

Iste est liber quintus in quo postquam priscianus in secundo et tertio et quarto libris determinavit de primo accidente nominis videlicet de specie tractat consequenter de ceteris accidentibus nominis que sunt numero quatuor scilicet de genere numero figura et casu. Et secundum hoc liber iste habet quatuor tractatus. In quorum primo agit de genere. Secundo de numero. Tertio de figura. Quarto de casu. Postquam egit de primo accidente nominis id est de specie tractat secundo scilicet de genere quia secundo loco positum est in enumeratione. Et hanc continuationem innuit in textu. Nomina sive libet de speciebus supra tractavimus. Ut genera nominum generentur certa quia legem secunda seu proprietas assimilant nomina mea[s]. Circa quod primo videndum est quo ordine priscianus tractet de genere. Secundo que sit causa inventionis vocum in diversis generibus ubi etiam videbitur a quibus causis genera nominum imponuntur et diffinitio generis grammatice differet. Tertio quid dicatur genus in arte grammatica ubi ostendetur quare nomina dicantur alicuius generis esse et que proprie et que improprie. Item que nomina dicantur masculini generis et que feminini et que neutri et que proprie et que non. Utrum genus sit communis proprietas vocum vel secundum ali[quam]

significatio Et not sunt quam et que illorum impropie quam dicantur Tractat igitur hic ordine. Primo transfert se ad genera nominum et ostendat que nomina dicantur alicuius generis et que improprie. Postea determinat que sunt epycena et dubia. Tum ut ostendat ea per se non esse genera sed in predictis quinque contineri. Tum etiam differentia eorum ad communia. Postea [illegible] agit de mobilitate nominum secundum diversitatem generum. Quarto loco transfert se ad genera secundum vocem. De quo tractat sic ut primo ostendat terminales litteras cuiuslibet generis. Deinde secundum singulas terminationes dat etiam regulas ad cognoscendum de unoquoque nomine cuius generis sit. Unde iste tractatus primus potest dividi in quatuor capitula. Itaque ex hiis sequentibus prosequitur de quarto. Ut autem aliud quod de illorum [illegible] patebit in loco suo. Primo quod de tribus predictis primis tractat subdividitur in tres partes. Secunda ibi: Neutrum. Epycena tertia ibi: Sunt alia.

Causa autem inventionis vocum in diversis generibus fuit diversitas sexuum et neutralitas. [illegible] etiam ad nomina quedam alterius sexus vel neutrum propter differentiam. A quibus autem causis genera nominum imponantur

...culini modo feminini significationem possidet. Neutrum vero quantum ad ipsius vocis qualitatem pertinet neque masculinum nec femininum est. Commune articulum sive articulare pronomen tam masculini quam feminini generis assumit ut hic sacerdos et hec sacerdos. Neutrum autem separatim ab utroque genere articulum asciscit ut hoc regnum. Epycena id est promiscua vel masculina sunt vel feminina que in una voce et uno articulo utriusque nature animalia solent significare. Alia autem sunt genera que imitatione regente. Auctoritas veterum

diverso genere protulit ut hic finis
et hec finis · cortex · silex · margo · si=
militer grus · bubo · Ovidius feda
que sit volucris venturi nuncia luctus
ignavus bubo dirum mortalibus
omen · Virgilius solaque culminibus
ferali carmine bubo : Damma pa=
thera · que in utroque genere pronun
ciate sunt prolata Sunt alia co=
munia non solum masculini et femi=
nini sed etiam neutri et sunt adie=
ctiva ut hic et hec et hoc felix · sapi=
ens / Sunt alia quedam tam voce
quam natura mobilia ut natus na=
ta · filius filia Sunt alia natura
et significatione mobilia non etia=

Ut hoc intelligamus Notandum
est quod genus dicitur a genero
quod est natura Unde cum enim
accidens magis respicit naturam
quam genus. Nam quandoque ha=
betur respectus ad sexum ut hic
vir hec mulier. hic petrus hec
Maria hic et hec homo Quan=
doque ad imitationem sexus ut hic
ignis hic aer · hec aqua hec
terra. Nam superiora elementa
sunt quasi mares et inferiora quasi
femine quia illa agunt in inferio
ra et hec patiuntur ab illis
Propter imitationem nomina
arborum sunt feminini generis
quia naturam matris in suis fructi
bus imitantur ut pirus et ulmus
hec enim est quasi obstetrix
puerperarum Rathi [?] Unde
oleaster sunt masculini generis quod
sit primum sue gentis · Concipe id
est olivarum · ipse autem non conci
pit Cum autem sit sermo de li=
gnis Quia non possunt concipere
unde magis sunt neutri generis
ut pirum Burrum [?] / Habent imi=
tationem habes in nominibus
fluviorum quia sunt masculini generis
eo quod fortiter et cum impetu cur=
runt Et in hoc quandam naturam
masculinitatis gerunt Sed tamen sci
endum sit neutri generis propter qualitate
vocis · maxime cum significaverit rem
inseratam [?] Sunt alia lapis · pe=
tra · saxum · Aliquid naturale
in suis generibus representant Nam
lapis quasi ledens pedem dicitur
et in hoc imitatur marem qui est
fortior quam femina in ledendo
Et ideo sunt masculini generis

Crustuminum quedam genus piri dictum quia durum sicut cortex crusta vel a cru=
stumia regione

Petra aut quasi pedibus trita dicitur. Et sic descenditur pati et ob hoc est feminini generis. Saxum dicitur a sauciendo. Dest firmando quia propter magnitudinem suam est firmum ita quod non movetur. Et in hoc differt a masculino et feminino sexu et sic est neutri generis propter hanc eandem similitudinem. Sunt multa nomina feminini generis ut civitas, potestas et his similia quia fecunditate quandam habent rationem species cum quas in se continent. Talus aut propter delectationem sunt feminina. Mortuus vero propter lesionem ut masculus et ita potest de singulis sagaciter indagari. Ea vero que non ponentur ad rem sexatam nec ut sexatum sunt neutri generis ut stamnum animal. Ideo quia dicitur non tantum de sexatis sed etiam de insexatis quia multe sunt species animalium que carent sexu. Eo quod nascuntur de putrefactione vel conservatione. Et ideo sunt generis neutri. Sal similiter debet esse neutri generis quantum ad rem sed repugnat qualitas vocis neutrorum desinentium in al. Prima omnia neutra producunt desinentia in al penultimam genitivi et terminant ablativum in i quorum neutrum facit. Hoc nomen sal unus corripit ~~in hac~~ penultima genitivi et facit ablativum in e. Sunt masculina desinentia in al. Et sic

voce ut pater mater / frater soror. patruus amita avunculus matertera. Sunt alia voce non etiam nature significatione mobilia ut lucifer lucifera frugifer frugifera sive enim de sole sive de luna sive de agro sive de terra loquar nulla est discretio generis naturalis in rebus ipsis sed in voce pla. Sunt alia quasi mobilium a se non a masculinis feminina nascuntur ut Helenus Helena / Danaus Danaa / liber libera fiber fibra. Utrumque enim eorum propriam esse notam a significatione masculini propriam habet demonstrationem et positionem

. ut hec . hoc . hec . ...

Sunt alia que differentie signifi-
cationis causa mutant genus ut hec
(arbor / fructus) hec pirus hoc pirum hec malus hoc malum hec arbutus
pirus, hoc arbutum. hec mirtus
hoc mirtum. hec prunus hoc prunum.
Et hoc in plerisque invenies arbo-
rum nominibus. In quibus ipse ar-
bores feminino. fructus vero (neutro) profe-
runtur vel ligna ut hec buxus
arbor. hoc buxum lignum. Vir-
gilius. Dant arbuta silue tenenta
que mirta . cerea pruna . volubile
buxum

Epycenum tamen et dubium diversas possunt habere com-
par. hec de . la. Item secundum ea predicta. Triplex describitur
genus apud grecos naturale quod fit per respectum ad sexum qualia sunt duo
principalia scilicet masculinum per se ut vir et femininum ut mulier et ambo simul ut
homo. Ad que reduci potest epycenum et omne. Tertium vero per abnegationem
utriusque sicut neutrum. Aliud est vocale quod fit per respectum ad qualitatem
vocis adiuncta cum ratione ut sal. deitas. trinitas. Tertium est quod est ima-
ginarium quod datur imitatione ad quod reduci potest dubium. Ex his
bus potest argui illa diffinitio generis esse sufficiens. Genus est proprietas in
nomine indicans ... Vel id quod nomine significatur sit mas vel fe-

qualitas vocis tali adiuncta
rationi. cogit hic nomen sal tamen
esse masculini generis. non enim qua-
litas vocis sufficit nec volumus
aliquid nisi ratio nature vel
rei tali quod fit adiuncta. Tertium
quod genus datur a comparatione
accidentis ad substantiam ut hic
et hec (et hoc felix. Ut ergo cau-
sas cuiuslibet generis imponi bre-
viter colligamus. Dicimus quod
genus quandoque accidit ab habitu vero
respectu ad unum sexum per se
ut vir et mulier. quandoque ad u-
trumque ut homo. Quandoque ad
imitationem generis naturalis ut lapis et
petra. quandoque ad rem inseratam
tamen ut scamnum. quandoque ad imitationem
inseratam rei ut animal. mancipium
pecus. Nam sortitum est rationem
nature peccatis ideo nascitur ab ea
unde non sunt masculini generis nec
feminini. Quandoque habet respectum
ad qualitatem vocis rationi adi-
uncta ut hic sal. quandoque ad comparationem
accidentis ut albus alba album

[illegible]

nina vel neutrum vel paritate speciei accedens . id est similitudine

quadam sit affine . ad masculinum vel femininum Vel paritate de

similitudine vocis . [illegible] Cuiusdam proprietatis genus est in nomine

monstrans . Mas vel femina sit vel neutrum vel paritate speciei acce-

dens quod nomine significatur / Genus autem in gramatica duo-

bus modis consideratur . secundum rem et secundum vocem Genus

ergo secundum rem est sexus masculinus et femininus . Dicitur a ge-

nerando quia hii duo sexus possunt generare . Videntes itaque auctores

alterum de hiis sexibus in quibusdam rebus esse . et in quibusdam ne-

utrum . tales invenerunt voces quibus sic substantias nominarent ut se-

cundario significarent an aliquis sexuum inesset eis . an neuter Et que ali-

quem sexum designabat inesse . proprie vocabat alicuius generis Et que neu-

trum . neutri . et hec generis erat secundaria significatio Erant itaque

Rationis merito tria genera in nomina . masculinum femininum et neu-

trum . Sed quia sexus in solis animalibus est . Ideo nomina ani-

malium proprie dicerentur alicuius generis . et dicuntur adhuc . Alia vero

improprie presertim cum omnia alia deberent dici neutri generis

Neutrum vero improprie dictum genus Illa vero nomina que ar-

ticulari pronomini quod est hic adiunguntur ut dominus vel

que huiusmodi nominibus possunt adiungi licet si non adiungatur articu-

lari pronomini ut quis Illa inquam omnia nomina masculini generis

dicuntur / que vero illi articulo quod est hec adiunguntur ut hec mulier

Vel alteri tali nomini quamvis non articulari . predicto scilicet illi predicto pro-

nomini ut que Illa inquam omnia sunt feminini generis / Que vero

illi articulari quod est hoc adiunguntur ut mancipium vel alteri huius-

modi nomini ut quod et signa sunt similia . illa inquam omnia sunt

neutri generis Sed quia sexus ut diximus in solis animalibus est

ideo quod proprie illa nomina proprie dicuntur masculini generis que certa ani-

mal masculinum significant seu determinant ut vir / que vero rem se-

xus feminini nominant proprie feminini generis sunt ut mulier / Sed que vero

nullius sexus nominant proprie dicuntur neutri generis ut hoc scamnum

Quecumque vero assumunt hic vel hec sed rem nullius sexus no-

-cinant . improprie masculini vel feminini generis dicunt ut la-
pis et petra . Que vero assignant hoc . scilicet rem nullius sexus nominant
improprie neutri generis dicuntur ut animal . Sola enim animalium
nomina . proprie dicuntur masculini vel feminini generis . Cetera vero o-
mnia proprie debuerunt dici neutri generis . Sed antiqui putantes
illud aliquid esse sexus . quod quidem nullo erat ut solem deum et
lunam deam . et sic de ceteris imponebant eis nomina masculinorum
vel femininorum . similia vel in terminatione vel in constructione . Et que vel mas-
culini vel feminini esse constituerunt usus obtinuit . Adeo ut non
tantum nomina que rem masculini sexus nominant masculina auctores
appellaverunt . sed etiam illa que eis in terminatione vel in constructione
sunt similia quecumque habebant nominativo et ita idem de feminino
et neutro intellige . Est ergo genus secundum rem ut dictum est . Genus
vero secundum vocem . Est discretio alterius sexus vel neutrius vel per ar-
ticuli adiunctionem ut hic vir hec mulier et hoc mancipium vel per
diversas terminationes ut albus alba album vel per alterius vocis im-
possibilitatem ex qua dignoscitur cuius generis sint ea quibus articulare
pronomen non adiungitur ut hoc ipsum pronomen hic et hec et hoc
et huiusmodi pronomina . Ego et tu et si qua sunt similia . Genus in
vocem secundum vocem vel est talis alterius discretio sexus vel neutrius . vel
similitudo cum aliis vocibus alterum sexum vel neutrum discernentibus
Omnis vox que discernit masculinum sexum . et ita rem proprie dicitur
masculini generis . Similis vero in terminatione vel et constructione illi im-
proprie . Ex his itaque manifestum est quoniam si dixerimus genus secundum rem
accidere nomini . id est eius esse secundaria significatione non conveniat
omni nomini . quia albedo hoc nomen sexum nullum significat secundario
dicimus ergo . Sed genus secundum vocem accidit nomini . id est convenit ex aliquo
auctorum modernorum . alterum sexum discernentium vel neutrum . vel esse
talem similem nominibus in constructione . alterum sexum discernentibus . vel neutrum .
Et est genus secundum vocem communis earum proprietas nominum que proprie
masculini generis dicuntur vel feminini utrumque genus accidit . Sed genus
secundum rem est secundaria significatio . Genus vero secundum vocem com-
munis proprietas est . aliorum talium . Quamvis ergo duo sint genera secundum re-

Quinque tercium vero sunt masculinum femininum neutrum Com-
mune dubium duum et commune trium quod donatus appellat
omne Et neutrum sola significatione dicitur genus quod nec masc-
ulinum nec feminin[um] consentit Commune tam duum quam trium
de sola construccione genus quod ut masculinum et ut femininum consentit ut hic
et hec homo Istud vero in illa duo et ut neutrum construitur ut hic
et hec et hoc felix. Duo itaque ipsa dicuntur quia secundum masculinum et femi-
ninum Certa vero in ipse et sola construccione variant. Dicendum ergo
predictas proprietates esse quia Nomina vero dicimus aliquibus generibus esse
ad genera esse hec P. H. Et intellectum hec habeant. Cum dicit
quia nominum principalia duo sunt que sola nominis ratio nature Notandum
est naturam hic appellat quandam formam conservativam speciei scili-
cet sexum quod potest eciam exeo quod ipse restrinxerit hoc verbum gene-
re tantum ad masculinum et femininum quod hec sola sexum habent et
generatio fit enim rerum in veritate que fiunt ex aliquo precedenti Contra-
rium est creari quod creari est ex nichilo aliquid fieri ut in animalibus
contingit Cum ergo dicit hec sola id est masculinum et femininum nominis ratio
nature videtur excludere Epicenum quamvis in aliquo animali reperia-
tur Similiter neutrum Unde dicendum quod ratio nature id est sexualis procreatio
ignorat Epicenum quod licet aliquod animal habeat utrumque sexum
ut lepus non tamen hoc est de ratione nature Immo est quedam irregularitas
et ideo ratio nature dicitur ignorare hoc genus. Neutrum autem
licet notum sit apud naturam que quidem est in rebus creatis Ignotum tamen est
illam que est in rebus sexualibus quia hic priscianus intendit Item restrin-
git natura in legibus ad illa que est in animalibus cum brutis unum quam dicit
et comprehendit Ubi dicitur Ius nature est quod natura omnia animalia do-
cuit id est forma quedam naturalis animalibus impressa Et hec etiam in
natura potest restringi in verbo prisciani ad illam que est in anima-
libus tantum Et nota quod quare potius tractum est a que qua genus a ge-
nerando quod oportet prius genus esse in animali quod ipsum generet sed per
causam hic per effectum probare voluit Cum dicit genus dicitur a gene-
rando quod intelligitur tamquam a sua causa sed tamquam ab effectu. A genere enim
provenit effectus generationis Constatne enim et recte genus dicitur a gene-
re quod est natura et inde genesis quod idem est quod generatio .P. Dicit
a generando genus penes hec duo tantum quia sunt cognita masc-

M

Laiu commune Queri potest an commune genus sit
aliquid in natura Et si sit tunc participat utrumque sexum · ergo cum homo
sit generis communis Istud commune provenit ex aliquo quod utrumque sexus
et sic aliquis homo esset masculus et femina · quod est impossibile · Si autem
nichil est in natura · ergo nullum nomen naturaliter est communis generis Igitur
homo vel canis non venit naturaliter pro masculo et femina quod falsum est · quia similiter
accipitur pro utroque sexu ut omnis canis Solutio dicendum quod nullum genus
est commune · quantum ad naturam nec aliquis sexus est communis ad
masculinum et ad femininum Et hoc est quod agit per versum Commune
generis masculis equalitate et voce dinoscitur quam natura Communitas
per a qua dicitur ~~generis~~ commune genus Est forma anime non natu-
re sicut affirmatio et negatio quam anima possit communitate in qua
per opus equationis quod masculus et femina ex communi extrahit Et
descriptionem eius tangit Ibi unde commune Sed circa genus neutrum
queritur An sit pura negatio aut aliquid ponat si est pura negatio · ergo non de
dispositio entis et per consequens nichil est Si autem aliquid ponit ergo abs-
tracta negatione aliqua dispositio relinquitur · Queritur ergo que sit illa
Solutio dicendum quod neutrum privat et ponit · privat enim dispositionem masculi-
ni et feminini et ponit dispositionem quandam rei carentis sexu vel quasi carentis
et eius descriptionem tangit Ibi Neutrum ait quod Mutilat hic neu-
trum nec mas nec femina dictum · hinc commune sibi quod declinatio neu-
tro Opponit quod ex dictis Sed quereres quare non habemus commune ex mas-
culino et neutro vel ex feminino et neutro Et videtur quod posset inveniri ut sic
mancipium diligit se · mulier et mancipium vident se · Dico quod talis co-
munitas esse non potest · quia unum est naturale et alterum innaturale Item
unum est predicatum et alterum positum et ideo non faciunt unum esse Cum ad-
dicitur vir et mancipium diligunt se · hoc pronomen se ibi est neutri generis
quia neutrum concipit masculinum · Et similiter ibi Mulier et mancipium diligunt
se Et quod plurimum masculinum quamque genit nam communis Catonem Anthonomasie
est excellentie ut ibi quicumque vult salvus esse · hoc enim intelligitur tam de
femina quam de mare Similiter diligere proximum tuum Et hoc sepe accipitur
femininum non tamen eandem communionem in lingua accipitur pro communi
Dicitur aliquid genus per finalem terminationem aliquando per prepositionem
articuli Tamen per derivationem ut iste homo · Quando per relationem ut hic

currit qui monetur Quinto et adiunctione alterius nominis ut vir fortis hic fortis est masculini generis Assignant autem quia nomen non semper habet respectu ad sexum vel significatae rei qualitatem vocis non . . . significationis habentis se per modum agentis vel patientis vel etiam per comparationem accidentis ad substantiam ut felix de quibus supra tactum est Hoc facit medium distrahi formula vocis ut doctus docta doctum Nam articulorum copula capit Nam capit hic mas hec femina / neutrum hoc demonstrando . etc.

Nam epicena

Secunda pars principalis capituli In qua declarat que sint epycena et dubia Et primo de epycenis Secundo de dubiis Sed dubia autem sunt . . . Epycenum est nomen quod eadem voce tantum et eodem articulo rem utriusque sexus nominat ut hic milvus Et interpretatur epycenum promiscuum genus quia sub eodem articulo promiscue convenit utrique sexui Dubium vero est quod sub eadem voce et diversis articulis rem utriusque sexus nominat apud diversos auctores ut hic vel hec damma Declinando itaque dubia debemus utrumque articulum sub disiunctione ponere ut hic vel hec dies Declinando et similiter communia utrumque sed cum copulativa coniunctione ut hic et hec sacerdos Declinando epycena unum solum ut hic milvus Illud quoque videndum est Quod idem nomen invenitur dubium et epycenum ut damma In hoc dubium est quod modo apud unum auctorem invenitur masculinum apud alium femininum . Epicenum autem in hoc scilicet quod sub utroque genere rem utriusque sexus nominat patet itaque quod epicena et dubia masculini generis vel feminini sunt et non per se generis . . Et sunt . . articulo que solo voce et sola articulo sexus utriusque notant ponit milvus / hec epycena tibi detur dat promiscua dici Et epycenum autem dicitur . . est supra commune secundum Io . . . utriusque sexus animalia tradit / videtur quod quod nomen proximum sit epicenum / cum dicit diligite deum proximum quod sub una voce et uno articulo venit per masculino dico quod hoc ex implicitate . . . fideo non est epicenum Item diminutivum masculinum articulo et feminini ut dicitur isti tres currunt Et ita isti tres sub una voce et uno articulo sunt et per masculino et feminino Et ita videtur quod sit epicenum dico quod provenit ex implicitate quia est ibi conceptio generum et sic non est epycenon . . . Videtur etiam quod hoc nomen substantia sit epycenum quod sub una voce et uno articulo comprehendit animalia utriusque sexus / Ad hoc dico . . in regula solum intelligitur . . . stantia ideo non est epycenum / quia non convenit tantum animalibus utriusque sexus immo etiam aliis rebus Item dicimus de omnibus talibus nominibus Item . . .

[.]i animal sit epycenum quia significat animalia utriusque sexus
una voce et uno articulo Ad hoc dico quod nullum nomen neutri generis
est epycenum quia non significat rem ut sexatam · sed ut non sexatam / Animal
etiam convenit animalibus insexatis Mancipium quod non est epyce=
num cum sit neutri generis quamvis una voce et uno articulo significet anima=
lia utriusque sexus quia nomen in genere datum est a significato utriusque
sexus Item nomina piscium non sunt promiscua ut lucius et anguilla quia
non generantur per coitum · sed per solam confricationem et ita ipsi non habent
sexum et hoc ut in pluribus intelligas Hoc autem dico quia quidam pi=
sces dicuntur sexum habere et coire ut sepe et murene Similiter etiam
nare quedam nomina rationabilium non sunt aliquo modo epycena
eo quod ibi sexus discretio fuit in causa Sed vide quod quedam rationabili=
a videntur habere utrumque sexum sicut hermofrodita Nam ut dicit
Ysidorus undecimo Ethymologiarum · Hermofrodite appellati sunt eo
quod in eis uterque sexus appareat Herma quippe apud grecos mas=
culus · frodita femina interpretatur hii dextram mamillam virilem
sinistram muliebrem habentes vicissim coeunt et pariunt et gignunt
Et etiam dicit Augustinus libro sexto De Civitate Dei · Sed potest di=
ci quod huiusmodi animalia sunt quedam monstra nature et irregularitates Dici=
tur etiam potest in quibus animalibus epycenon habeat locum Ad hoc
dico quod in quibusdam animalibus est sexus multum interius Nec erat
[.]as qualitas nisi una Et in illis potuit habere locum epycenon
ut damma · talpa · milvus et pica · Sed nomina quadrupedum in
[.] possunt esse tam masculini quam feminini generis ut hic damma et
hec damma · scilicet hic talpa et hec talpa · Et in volucribus que accipiuntur pro
animalibus utriusque sexus Ut nomina hyppedum sunt in a · sunt
tantum feminini generis De hiis autem dico que sunt epycena ut
hec aquila · hec pica · hec noctua · Sed columba non sunt epycenum
quia dicimus hic columbus pro mare et hec pro femina quod fecunditate accidit si=
cut gallus et gallina Palumbus quod sunt epycenum propter modicam
[.]onem sexus et rarum fecunditatem · Nomina autem avium epyce=
na que desinunt in a · Ideo sunt feminina quia magis quam et aves cuius=
dam levitatis sunt sicut et femine Et terminatio vocis in a maiore

convenientiam h[abe]t cum feminino quam cum masculino Nota etiam q[uod]
ad omne nome[n] epycenu[m] est masculinum vel femininum genus ut hic turtur
hec aquila Et cum simili adiectivo. p[ro]pt[er] eandem promiscuitatem s[exus]
ve ut unus turtur volat. modo non discernit sexum ut consuevit fie-
ri in communi. quando dicitur albus civis Similiter si dicatur alba
aquila. non fit modo restrictio. ad feminam sicut fit in communi. sicut
alba civis. Potest ergo dici unus turtur et alba aquila. tam pro ma-
sculo quam pro femina Ista tamen promiscua recipiunt quandoque adiecti-
ua contra naturam sui articuli. causa discernendi sexum unde invenitur. Anser
erat quidam p[ro]so[?] germine fetu Similiter est dictum turtur
sola volat. pro sola sedebit. tamen nobiliores auctores hiis abiectionibus
non utuntur Sed etiam aliis substantivis adiungunt adiectiva contra-
rium articulum. quandoque ratione suppositorum ut apud Salustium. g[?]
in cruce positi sunt. pars bestiis abiecti sunt. Quandoque causa
terius substantivi. quod subintelligitur ut preneste. sub. ipsa / sub al-
enim urbe Quandoque causa exprimendi. causam rei ut triste lupus stabu-
lis. id est. naturaliter tristis. hoc est tristiciam inferens Non enim mas-
culinum vel femininum. ita exprime nam valet ut neutrum Inter ter-
genus sine. Dubium est. ab. anima propter diversa[s] sententium opinio-
nes. ergo cum hoc non sunt certi. cuius generis sunt nomina que dicun-
tur incerti generis. ergo altera istarum locutionum est incongrua Dies est se-
renus. Dies est serena si nescimus utra. medicum autem fermenti
totam massam p[ro]pe[?] corrumpit. ergo utraque est repudienda. Dicunt
quidam quod sine dubio altera istarum. est incongrua sed quod promiscue
esse debemus. ad salvandum quam ~~admittendum~~ [commictendum?] Nos dicimus
utraque esse recipienda. Non enim sciunt cuius generis sint
quomodo nomina Et similiter nesciunt. que illarum locutionum sit in con-
grua Nos vero dicimus. quod nulla debet esse nobis dubitatio de
genere istorum nominum propter antiquitatem veterum. qui utroque genere usi.
auctoritate enim et sententia imitatione digna Dicimus itaque quod omnia no-
mina incerti generis duorum sunt generum sine dubio Et hoc sepe di-
cimus non tamen sunt communis generis. quia est ibi communitas quo
ad animam et naturam. Nec contraxerunt illa duo genera ex na-
tura. auctoritate. sed ex diversis Cum ergo dicatur hoc nomen est generis

Nō

nulla

Dubijs vel incerti illa dubitacio non est ad modernos referenda
sed ad primos inventores sicut enim dr ceci vident claudi ambulant
ambulant etc. i. qui prius habuerunt cecitatem vel claudicacionem
sed modo non sunt tales Et forsitan aliqua racio traxit antiquos ad
hec dico gna quia dies sumitur quandoque pro certo tempore quandoque pro incerto
qui venit pro certo tunc debet esse masculini generis quia certitudo est in ma-
ribus qui vero venit pro incerto tunc debet esse feminini quia nichil incercius
quam femina iuxta illud Quid levius fumo flamen quid flamine
ventus Quid vento mulier quid muliere nichil Similiter est finis
consumans et finis consumens et sic in eo quod consumat tenet se ad-
modum maris in eo autem quod consumit habet se admodum femine
Similiter cortex in eo quod munit arborem est quasi mas in eo vero
quod ab arbore patitur est sicut femina Et ita de alijs prout indicatur
Et sciendum quod ista nomina sunt incerti generis in singulari sicut et in plurali
preter dies quod in plurali est tantum masculini generis quia non tenet se nisi
ad certum tempus in plurali numero Arguo hic contra auctoritatem ve-
terum quedam nomina quandoque sunt neutri generis quandoque masculini ut hic
punctus et hoc punctum hic stadius et hoc stadium hic cathinus et hoc
cathinum que non dicuntur incerti generis Solucio dicimus quod masculinum
talium nominum iam cessavit quia non utimur nisi neutro genere istorum
nominum Esto tamen quod uteremur hijs nominibus in utroque genere non tamen esset
dicenda incerti generis quia varias habent terminaciones secundum diversa
genera quod in nominibus dubijs non contingit Item queritur quare non
habeamus aliquod adiectivum incerti generis in lictera enim adiectiva ponit
Priscianus de quorum generibus videtur dubitare ut pauper et dives
Ad hoc dico quod neutrum non potuit incertitudinem cum mare masculino
vel feminino vel cum genere tercio quia requiritur quod ubi est incertitudo
ibi sit una et eadem terminacio diversorum generum pro omnes casus hec
aut non tenet neutrum cum alijs generibus Nam in quibusdam terminacionibus
convenit cum alijs generibus et in quibusdam discrepat et ideo neutrum
ad incerti generis naturam non potuit pervenire et hec est racio quare
nullum adiectivum est incerti generis cum omne adiectivum preter habe-
at in se neutrum etc. Sunt ibi Sunt alia

Sunt alia

Tercia pars capituli in qua docet primo de omni genere secundo ad
dicta addit quedam utilia ad discernenda genera ex qualitate vocis
Secunda ibi Sunt quedam Circa primum primo Priscianus innuens de
genus esse speciem generis communis dicit ut in textu unde pro hoc illud
quod sciendum est quod genus illud quod a Donato dicitur omne secundum

quosdam diuersum non tm̄ a gm̄ sed est illius spes quia gn̄e
aliud est dim̄ gm̄m aliud tam̄ quida go vtrūqȝ gn̄e sub vno
complectentes gn̄e tm̄ quatuor dicunt esse gn̄a Alij vō diui
dentes gn̄e et vtrūqȝ singillatim p vno reputantes quīqȝ fati
unt gn̄a fulti auctoritate donati vn̄ addunt hijs om̄e tribȝ gn̄a
Sed quia plures sunt spes om̄is gn̄is ideo ad earum explana
tom̄ notandū em̄ do sa. Om̄e genus adiectiuorum est hec aut
adiectiua in tres spes diuiduntur Nam quedam sunt mobilia
p tres t̄minatones et hec pmam et scdam tangunt declinato
nes et non sunt om̄is gn̄is quictum nisi in dto et ablto
plurali ut albus alba album quedam tm̄ mobilia sunt om̄is
gn̄is in gto et dto singular̄ quia sunt secundi modi declina
di pronominum vt vnius vna vnum gto vnius dto vni Que
dam vō adiectiua quictum sunt gn̄is om̄is ut felix prudens
de quibȝ lr̄a pns pncipalit̄ intendit Quedam in gn̄e et
neutrum diuiduntur ut hic et hec fortis et hoc forte pauca
vō t̄minat masculinum in er femininum in is neutrum in e
ut hic acer hec acris hoc acre Cur aut fiat talis diuisio
patet quia adiectiua quictum pdicta p diuisionem reddunt
ut vir et mulier et mancipium sunt alba go vir e albus
et mulier est alba et mancipium est album alta vō diuisio
que ptim est compacta et ptim simplex no pt fieri nisi per
gn̄e et neutrum et sic est tertium cum adiectiua rem sig
ficent comparabilem qp tn̄ arg no habet comparatom nisi ad
quicta sunt ut ad simplicia diuisim uel ptim ad compo
sita et ptim ad simplicia diuisim ut ptim ad composita
et ptim ad simplicia diuisim et h e vō q̄e adiectiua in tres
spes diuiduntur **Sunt quedam** &c hic
auctor volens pficere ea que dicta sunt de gn̄ibȝ addit q̄
vtilia pque declarat discretom gn̄m ex qualitate vocis oste
dens multiplicem mobilitatem nomim vn̄ p h Quoniam
vero quedam nomina mobilia sunt in diuersis gn̄ibȝ ideo
qȝ subsequeter aut pstiang de mobilitate nominum diuidens
ea Nominum alia sunt mobilia voce et significatone Ali
a significatone et no voce Alia voce et non significatom
Alia nec voce nec significatone Sunt aut mobilia voce
que diuersis t̄minatonibȝ quarum vna inflectit̄ ab alia rem
vtrūusqȝ sexus nominat Mobilia significaton et voce sunt
quorum significato pncipalis rebus diuersi sexus pt conueme
ut filius et filia hec em̄ nomina pncipalit̄ eandem relatom

significant sed aliter determinando messe mari alteri femi-
ne inflectitur quam unum illorum ab altero ideo quia mobilia
sunt voce et significatione Mobilia vero significatione et non
voce sunt que idem significant principaliter sed res di-
versi sexus nominat ita quod unum non formatur ab altero ut
pater et mater Cum ergo dicat pater non est mater non princi-
palis de principali sed secundaria significatio removetur
a secundaria Mobilia quoque voce et non significatione sunt
que sunt in diversis generibus et conveniunt in principio et diffe-
runt in fine ita quod unum inflectitur ab alio non tamen significat
idem ut lucifer lucifera frugifer frugifera Et unde quod si
lucifer et frugifer dicantur adiective quasi ferens fru-
gem i. utilitatem vel ferens lucem tunc possunt esse mo-
bilia voce et significatione sed si substantive ut lucifer sit
sol lucifera luna tunc non sunt mobilia significatione pre-
ter ipse que nomina nec voce nec significatione sunt mobi-
lia Illud quoque addendum est quod quedam sunt que mutant
genera non ad diversa nominanda ut albus alba album
sed ad diversa significanda ut pirus arbor et pirum fru-
ctus sunt vero et ista mobilia voce et non significatione
quo lucifer lucifera sed alia causa recepta scilicet pronuncianda
confusione que in illis erat ideo quia separatim ponit ea pro-
tum dicit Sunt alia que ex re significationis etc Circa
quam litteram notandum secundum magistrum Bene quod rerum diversas si-
gnificationes genera variantur ut pontus pro mari mascu-
linum et hec pontus pro insula et hoc funda pro parte anu-
li et hec funda pro instrumento proiciendi lapides hec
bidens pro ove hic bidens pro ligone hic et hec autor
sine c id est ab autentim quod est autoritas vel ab avieo quod est
ligo et est defectivum quia non plus habet nisi avieo avies aviet
quamvis secundum Hugucionem autor ab avieo autor sit generis omnis
quo nomine dicebant poete et hic auctor dicitur ab augeo
actor ab ago unde C sine metra ligat hic et hec autenticat
auctor amplificat hic auctor ab ago sed dicitur actor iste
Notandum magister in hac littera tangit duas regulas quarum
prima est Omnia nomina fructuum sunt generis neutri ut pirum
pomum preter nux glans castanea ficus oliva bacca et
amelana Secunda regula Omnia nomina arborum sunt
generis feminini ut quercus preter oleaster rubus ac dumus frutex
que non sunt arbores Unde notandum quod hic ficus huius fici pro arbore sed
hic ficus huius ficus pro morbo et hec ficus huius fici pro fructu unde Marcialis contra
Cecilianum Cum dixi ficus rides quasi barbara verba Et dici ficus
~~Ceciliane iubes Dicimus ficus quas scimus in arbore nasci Dicimus ficus~~

Ceciliane tuos etc. se

De singulis etc.

Capitulum secundum in quo incipit auctor de cuius generis sint quelibet nomina Et dividitur quia primo enumerat litteras terminales nominum et quomodo breviter in generali tradit discretionem generum in nominibus secundo ponit regulas speciales de generibus nominum in vocales desinentium Secunda ibi Prima igitur Prima adhuc in duo Nam primo facit quod dictum est secundo ostendit quorum generum nomina in quas litteras terminent Secunda ibi Feminini quoque Ubi prius

Post hec enumerat diversas diversorum generum terminationes ut cum diversa inveniantur genera in una terminatione ut scriba quod est masculini generis et musa femininum apparerat quod nulla est regula ad discernendum que in illa terminatione sint cuius generis quod illis et nos ergo regulas singillatim colligemus ut quas utiles et valde necessarias narrabimus etc. Nominibus fines possunt aptare latinis etc.

De singulis igitur terminacionibus quo possis comprehendi genera prout valeam hinc tractare incipiam Masculini generis inveniuntur terminales littere septem O. L. N. R. S. X. ut scriba cicero sol flamen cesar bonus rex Feminini quoque eedem ut roma virgo tanaquil sizen mater civitas pax In E quoque producta inveniunt feminina sed greca duntaxat ut thaygethe europe et in um sed figurate ut glicerium mea ut dorcium mea et filorcium mea Communia in easdem desinunt litteras in quas et masculina ut hic et hec advena homo vigil tiburen fidicen

Prima igitur etc.

Secunda pars capituli in qua speciales de generibus nominum ponit regulas in vocales desinentium Et dividitur in tot partes quot ponit regulas que patebunt in processu littere Unde de generibus

ut quibusdam placet nam usque
eorum feminina in a terminant
fidicina et tibicina hic et hec
pauper civis dux Neutrorum
duodecim inveniuntur termi-
nales littere a e correpta i
o l m n r s c t d ut po-
ema mare gummi cornu mel
regnum numen tuber sidus
lac caput aliud Communia
trium generum desinunt in i in
r s x ut hic et hec et hoc
frugi nequam par prudens
audax Sunt igitur desinen-
tia vel masculina sunt vel
feminina vel communia vel
neutra masculina sunt que
cum sint propria caput latinos a
terminancia caput grecos

nominum in a desinencium
talem summariam reddit
post hanc regulam Omnia
latina nomina in a desi-
nentia feminini sunt generis
exceptis propriis virorum nati-
ut Silla Et fluviorum
ut Secana Et nominibus
officiorum ad viros pertinencium
ut scriba Et exceptis com-
positis que derivantur a verbo
ut celicola advena et que
apud grecos sunt generis masculini
ut idolatra et exceptis
gentilibus ut scita que
omnia sunt generis masculini
secundum hanc Nondum autem circa
illam litteram nam si esset
neutrum similis esset accusativus
nominativo ex illa littera talis traditur
regula Nomina neutri
generis latina unam et eam-
eandem habent terminationem
in nominativo accusativo et vocativo Et huius
racio racionem reddit quia nominativus
designat rem ut agentem
accusativus vero ut pacientem sed
masculinum genus convenit a-
gente femininum aut a
paciente cum itaque neutrum
proveniet masculinum et femini-
num non debet desc... generare
actum alterius qualitatis ne-
ratam pacientis et agentis

generis imitari videatur Item autem hec — simile nominativo sicut habent fere
omnia nomina quia nominativus et vocativus nominativi sunt Item post hanc
continuando litteram prisciani sic dicat — Si quibus vero per singulas

fermas dai sibi quezit re
gulas sic accipiat Ro
ma desmentia in ba fe
minina sunt pter scriba
iarba que sunt masculina
Omnia desinentia in tra
sunt feminina ut apote
ca ciuotera Que vero
desinunt in cha anteceden
te ar masculina sunt ut
monarcha eliarcha non
antecedente ar feminina
sunt ut mecha pter pascha
quod est neutrum Omnia que
terminantur in da si sunt ge
tilia ut gangarida uel
composita a cedo ut omni
cida generis sunt. cetera vero
feminina ut veda preda
Desinentia vero in pha fe
minina sunt ut scropha
Que vero desinunt in ga
feminina sunt ut alga
pter auriga masculinum et
pter patria que sunt generis
ut belga et pfuga et sacri
lega que tamen duo accipi pnt
usitencius feminina cum
distorqueretur a masculinis
desinentibus in us dicitur
enim sacrilegus sacrilega sa
crilegum et profugus
pfuga profugum Colle
ga vero et transfuga semper
generis sunt

assimunt s ut catillina silla
fimbria aquila καταλινδ
ειαδε fimbrias aquilas
uel contra apud grecos
in as desinentia uel in es
apud nos in a terminantur
ut μαρειαδε ςοειαδε ιππ
αε χπρηαε tyrias ba
gradas marsia soria brri
a thezea turia bagrada
ποιηνε κιθαριστης ζο
φιστης σιτες μηλιεηρ
τηε λιςτασθηε poeta
citharista zophista scita
melisezta leptasta Salustius
in secundo hystoriarum
Quem ex mauritania rex
leptasta proditionis insi
mulatum cum custodibus misat

Nomina rursus in ia desinentia feminina sunt ut gratia preter alleluia quod dicunt esse neutrum de quo dat versus Alleluia sunt osanna quod hec memorabor Neutrum

Excipiunt^r hec creta et hec
catarracta margarita creta-
pulta que cum sint mascu-
lina aput grecos aput
nos etiam genus cum termina-
cione mutaverunt Quod
autem tiria et similia flumi-
num nomina masculina sunt
ostendit etiam Salustius in
cum terminaverit eius actum
in scdo hystoriarum inter
leva moenium et dextrum
flumen tiriam Nam si
esset neutrum similiter esset
actus vto Illa quoque in a de-
sinentia que officiorum sunt
adviros pertinencium ma-
sculina esse nulla dubitatio
est scriba lixa collega

adiecta quia natura pa-
re multa Usus prefer-
re solet ut tria dic inse-
rere Et pulcrum bu di
camque recinit puer atque
Misse finite dedit apud
presbiter ite Nomina in
la desinentia si compo
sita sunt a colo communia sunt
ut agricola / cetera vero femi-
nina sunt ut vola nola
preter ascella quod est gne
Nomina que desinunt
in ma si sint adiectiva
feminina sunt ut carissima
que vero desinunt
in ma et sunt fixa ante-
cedente e ut problema
vel o ut onoma vel eu
ut neuma vel g ut dra-
gma vel s ut peripetas-
ma sunt neutra preter coma
et pneuma et dragma
que tria sunt feminina
Item desinentia in ma
quorum penultima incipit
a ps ut peripsima vel
per th ut thema vel per
z ut zeuma cezima neu-
tra sunt Cetera in ma
feminina sunt ut fama
nisi sint promiscua ut
damma preter pauca
greca vel vel barbara

que neutra sunt ut cauma cima timiama Docma grama
dragma Nomina tertius desinentia in na si composita
sunt a gigno communia sunt ut celigena terrigena Cetera feminina

sunt ut cerina zona preter
aduena conuena verna
pincerna que communia sunt
et osanna et manna que
neutra sunt Que vero
desinunt in pa feminina sunt
ut lupa lapa nisi sint pro-
miscua ut talpa et preter
papa satrapa popa que
sunt masculina Desinen-
tia in qua feminina sunt
ut aqua preter pedisequa
quod quem invenitur dicitur
tamen in masculino pedisequus
Que vero desinunt in ra fe-
minina sunt ut ara preter
scurra quod est masculinum
Desinentia quoque in sa femi-
nina sunt ut mensa preter
persa quod est commune Que
vero terminant in ta vel sta
virilium officiorum nomina
vel gentilia masculina
sunt ut atleta baptista
sauromata Cetera vero
feminina sunt ut catapul-
ta hasta Desinentia
in tha feminina sunt ut
partha preter manara-
tha quod est neutrum et gallata
et scitha que sunt communia
Nomina rursus que de-
sinunt in va feminina sunt
ut uva preter conviua quod
est masculinum Desinen-
tia in xa feminina sunt ut
toxa preter lixa quod est ma-
sculinum Illa quoque que desinunt in a antecedente vocali feminina
sunt ut cauca preter vitria quod est masculinum pascua vero neutrum est
in plurali in singulari femininum Verumtamen huius habitus sunt ... ibi ...

Que vero apud grecos
communia sunt vel mobilia
apud latinos in a desinen-
tia nec eciam masculinis in ...
desinentibus transformantur
Communia sunt tamen et pene
omnia communia a verbis sunt com-
posita vel declinata ut hic et
hec agricola celicola adue-
na parricida granigena con-
uiva Pomponius in aucto-
rato Conveni omnes con-
vivas meos Oracius in
Sermonum secundo Ut con-
viva satur Alia vero propria
omnia sive appellativa in a
desinentia feminina sunt ut musa cerin-
zona In promiscuis tamen
invenimus quedam aucto-
ritate veterum secundum genus
masculinum prolata ut ...

gilius in Georgico primo
Aut oculis capti fodere cubi-
lia talpe Idem in Bucco-
lico Cum canibus timidi
veniant ad pocula damme
Oratius hoc idem feminino
(sexu) protulit in primo
(super) Carminum Et subter certo
pavide natarunt equore
damme Idem Oratius in
secundo Epistolarum Si foret
in terris rideret democritus
seu diversum confusa genus
panthera camelo sive ele-
phas albus vulgi converteret
(... de differentia ... assumunt ...)
ora Et magis in quadru-
pedibus hoc invenies Nam
in aliis animalibus si sunt pro-
(genus) miscua in a feminini arti-
(hec) culos assumunt In a neutra
ga brevius ne nec istud Arabs vincens ...

In a neutra

ut sunt Illud quoque
addendum est quod nomina
terminantia nominativum singula-
rem in a a greco sumpta
sunt et sunt omnia neutri
generis ut hec scena vergilius Sco-
mis neutra per a que de-
clinatio tertia fformat
ut emblema neutris gau-
gito pascha chamma quod sunt
plures hiis mamona co-
mmemorantes Cum tamen a
doctis fertur distinctio
talis Mamona feminea
sit dicta pecunia demon
Hic mamon vicium retine-
di mamona neutrum
Preterea nomina litterarum
que sive terminentur
in a ut k a sive non
neutra sunt verbigratia primo
scias elementorum quod nomina
cuncta propria seu grece sint
lingwe sive latine Sunt
neutri generis nec ydonea
flexibus ullis Sicut sunt
alpha betha gamma sicut
et a b Arabs vero gramma sup-
puta litteram muta vocalis se-
mivocalis consona sunt hec
feminini generis et ob hac
sibi consociatis vel presup-
positis genus addunt
Vel presuppositis genus
addunt per elementis
Unde sicut dicas a co-
ntinuo dictum bene laudet etc

Nuo[rum] nu[me]ro[rum]

Sed q[uonia]m v[er]o et de nomi[ni]b[us] nu[mer]or[um] mi[n]cit dicendu[m] e[st] q[uod] o[mn]ia nomi[n]a nu[mer]or[um] indeclina bilia sunt vel mobilia sunt p[er] duas t[er]minac[i]ones ut duo due vel p[er] tres ut ducenti ducente ducenta q[ua]re v[er]o nomi[n]a nu[mer]or[um] sunt indeclinabilia gen[er]a sunt t[antu]m g[e]n[er]is ut quadragi ta Et vide q[uod] h[uius]mo[d]i dicunt.

Addunt etiam quidam q[uod] omnia nomi[n]a nu[mer]or[um] in a desinencia semp[er] sunt pluralia et si sunt decli nabilia sunt neutra ut t[ri]a Si aut[em] indeclinabilia g[e]n[er]a sunt t[antu]m g[e]n[er]is ut quadra ginta Et vide q[uod] h[uius]mo[d]i dicunt nomi[n]a nu[mer]or[um] que et s[unt] nu[mer]as et nominant ne[c] comp[re]hendunt hec nomi[n]a bini t[er]ni et similia v[er]g[ilius]

Omnia post uni nu[mer]or[um] no mina semp[er] [...]

In e correptam

Post regulas v[er]o eor[um] que t[er]minant[ur] in a r[egu]la[m] ordinem volu[m]n ad alia[m] p[ro]cedit t[er]minac[i]o[n]em s[cilicet] in e diuidens eam in p[ro]ducta[m] et correptam regula aut[em] hec est Omnia nomi[n]a in e desinentia correptam neutri sunt g[e]n[er]is ut mare v[er]g[ilius] Omne latinu[m] nomen

non inveniunt[ur] latina sed greca ut poema stema emblema tho reuma perипetasma nisi t[antu]m monosilaba latina eiusdem g[e]n[er]is b[er]u[m] nomi[n]a indeclinabilia a b h Omnia enim no[m]i[n]a elemento[rum] [s et indeclinabilia] p[ro]p[ri]a neutra sunt tam apud nos q[ua]m apud grecos Nu[mer]or[um] v[er]o no[m]i[n]a que declinant[ur] mobilia sunt vel p[er] tres ut p[er] duas t[er]minac[i]o[n]es ut vnus vna vnu[m] duo due duo tres tria ducenti ducente ducenta

Indeclinabilia v[er]o g[e]n[er]a sunt t[antu]m g[e]n[er]is ut hij et hee et hec quatuor quinq[ue] sex et deinceps usq[ue] ad mille q[uod] t[ame]n g[e]n[er]is e[st] q[uo]d e[st] indeclinabile

In e correpta neut[ra] sunt omnia ut mare sedile monile In e p[ro]ducta greca feminina sunt ut eutrope libie In i neutr[a] ut h[oc] gummi et alia g[e]n[er]is c[om]parativa g[e]n[er]a t[antu]m g[e]n[er]is eius[dem] modi Nam nichili frugi ma[n]cipi obliqui sunt casus figurative

e finit vni loco neutr[um] Ut mare mantile que cui[us] sit muliebre Sed si quis obiciat de quisq[ue] et ubiq[ue] et similib[us] dicimus h[oc] no[n] t[er]mina[l]i[ter] q[uo]d sed p[er] adiectionem vn[de] talia recipiunt g[e]n[er]a rem originis fine p[ri]ncipal

cum omnibus casibus eiusdem in o. i. an
tecedente qui non sunt valita sine ppyc lia
masculina sunt ut hic stellio gurgu
lio Aru aut sunt valita sine ppy lia
feminina sunt ut oratio actio co
iugatio cognitio intencio B quoque vel
C antecedentibus si mutat o in i in
gto feminina sunt ut virgo virginis car
thago ·nis· uligo ·nis· arcedo ·nis·
cupido ·nis· quod tamen et masculinum est
quando pro filio veneris ipsius amoris dei Exa
punctur supradicte deos masculina hec
hic ordo ·nis· cardo ·nis· margo
quoque auctoritate poetica non solum ma
sculinum sed etiam feminini generis invenitur
Stacius in Tebaydos libro tercio
Solverat hesperii devexo mar
gine ponti prima quoque inveniuntur
feminina que apud grecos in o vel
on desinunt ut manto dido sapho

partis componentis unus
Nomina silabica quibus
est adiecto sicut A nullibet
et quisque quidam quivis
et uterque Et quibus obliquis
certo subiungitur ut cum
Ditis perfectus verbis pro
fine ponitis Partis huic
genitiva que percipit huic data
norma Sunt preterea quedam
adverbia et verba in e terminata
que more substantivorum
nominum inveniuntur con
structa cum adiectivis neu
tri generis et supplent vicem
nominis neutri generis ut bo
num mane excipitur sponte
quod e feminini generis unus
casibus aptata nunc quoque
ponitis Dicitur neutri generis
adverbia verbaque sicut Peni
tere mane cum vespe
scere necesse Esse quoque posse quoque
velle quoque sed dicitur feminina
sponte Rursus omnia
nomina in e productam
desinentia feminina sunt
et greca excepto quo unus
Nomina grece per e pro
ductam per muliebre Certa
generis ponitis quibus huic
sexum fore sentis Vel
queque natat urbes vel
dant regiones Sic dees
eurape climene libie quoque
cirene Sed pasene pen
thecoste dyapente Pro
sibi subiectis rebus dees
dare neutrus Nomina

Desinentia in i gnia sunt tamen generum ut huiusmodi excepto uno
neutro generum unus Hic generum aeris naturi neutri generis est Sed
sunt obliqui quidam quoque sunt generum Compositi generum quos usus commendat

omnium Sic huiusmodi ni-
chili quoque sic ago frugi
Solus tertius qui debet
generis fore primum Om nauci
Dicitur a nux et e nidecilma
bile .i. purgamen nucis
vel exterior cortex nucis
vel illud quod est intra nu
cleum nucis quasi in me
dio quod est nigrum quando
nux desiccatur vel illud
in quo volvitur nucleus
quod nichil valet et ideo po
nitur pro nichilo et inde
componitur naucipendo
naucifacio quasi pro nichilo
habeo Carni autem po
tius est obliquus a caro
sed ideo dicitur neutrum
quia figurate invenitur
constructum solum cum
nomine neutri generis

Nominum antecedente
Dictum exigentiam ordi-
nis vocalium determinat de
genere nominum in o desinentium
Omnium pos h Omnia nomina
in o desinentia masculini
sunt generis exceptis verbali
bus in io et exceptis desi
nentibus in go ut in do
que mutant o in gto ut dul
cedo dulcedinis que omnia
sunt feminini generis preter ordo
margo cardo et cupido quod
est proprium nomen dei
que sunt masculina et
exceptis paucis quibus
quorum significatio utriusque sexus potest esse generis ut hic et hec homo
et exceptis propriis nominibus mulierum ut Dido Juno et Yno

zustino zussino bibon et Ynio
Latinis Juno et appellatur in zo
vinu terzo Alia vero omnia masculina
sunt ut stellio anio Cicero milo
apollo mango prdo ligo tarbo
sermo quaternio Exceptis pau-
cis quibus que communia esse tria
ipsa natura quam exempla grecorum
nobis demonstrare potest apud quos
ut communia ut mobilia hec inveni-
untur ut hic et hec ho o anthrpo
pos Kaynanthropos hic et hec
latro o λhekaynaheihe Juve-
niuntur tamen quedam ex hys in o fa-
cientia femininum ut leno lena
Juvenitur in secundo Alit aput isiace
potius satrazialene caupo quod
caupona facit quod est tam taberna
quam mulier et ad imitationem grecorum
leo leena ut lea draco dracena
strabo straba Synonymum sunt communia

genu gelu veru

N. C. duo sunt neut. hoc lac lactis allec allecis In d duo neutra sunt quod uel quid et aliud haec enim ratio nomina esse ostendit et boguud boguudinis nomen barbarum quod Livius in centesimo quartodecimo declinavit boguudis In al latina neutra sunt omnia tribunal cerurical vectigal Excipitur unum monosilabum masculinum hic sal salis Terentius in Eunucho Quam tu in se salem Salustius in Jugurtino Neque salem neque alia gule irritamenta in-venivunt tamen vetustissimi quidam etiam neutro genere hoc protulisse Barbara in al desinentia masculina sunt hanibal hyempsal hasdrubal. Item dicunt in in alphabeto Et posset dividi consonantes terminales nominum de quibus hic per ordinem pertractat

appellativo raro que sunt feminina si dubitatur quorum hanc regulam virgo tamen est feminini generis tamen invenitur virgo est electus a domino dicemus quod abusive et figurative dictum est. Unde versus finibus in o pau-cis etc usque ibi omne quod exit Item greca terminata in o sunt feminini generis versus O finita solent poni muliebria sicut Est aracho clio cloto mantho quoque sapho

In u neutra

Omnia nomina terminancia nominativum in u sunt neutri generis ut cornu genu gelu versus Omne quod exit in u semper tenet hoc puta cornu etc

In e duo sunt

Capitulum tercium in quo priscianus agit de genere nominum in consonantes desinencium et facit hic rationem ordinem in tot partes quot sunt

vi p h Post hec exe
quitur regulas secundum
ordinem consonantium
in quibus nomina inve
niuntur terminari Dicit ergo
quod in c inveniuntur
duo neutra lac vel et
allec vel lac allec hec
dant duo que c fine
reservant Et terminus ta
nonna in d terminatia
inveniuntur que sunt neu
tra ut quod quid et aliud
et aliud et bogud unum
masculinum vel david
quid sunt dictis neu
trum puta quid quod
Et aliud mictis que com
ponuntur ab istis Sed bo
gud et david merito se
xus pater edit ut sequitur

In al latina

Agit deinde presciang
de desinentibus in l variam
do rerum ordinem volu
minis redeuntium primo ergo
dat regulam de illis
in al hec inquit Omnia
latina nomina desinentia
in al neutri sunt generis
ut tribunal vectigal et
cervical excipitur unum
masculinum sal et barbara
quoque peregrina in al desinentia masculina sunt ut hyempsal ha
nibal hasdrubal vel ... quod terminat al neutrum manet excepto tribunal

hasdrubal sed el exceptum neutri
sunt generis mel fel subtel (?) to ko
lon toy (?) sed el productum
barbara masculina inveniuntur
hic michael hic gabriel abel da
niel misael asael sed il unum
masculinum pugil unum femininum
tanaquil unum que vigil unum
neutrum indeclinabile nichil quod
per apocopen id est per abscisionem
extreme sillabe ab eo quod est nichi
lum factum est nichil sed ol unum
masculinum est sol solis sed ul quoque
unum reperitur masculinum latinum
consul duo communia presul exul et
barbara sutul mutil et sunt peregrina
ideo quidam neutra esse puta
verunt quod appellativis neutris sunt
convicta ut opidum sutul Sed me

lius e(st) significate sit esse apposita
dicere ut si dicam mons ossa
uel tiberis flumen cum dicere
ep neut(ri) generis in ul terminatia sit
et maxime cum lingua penorum
que Caldee uel ebree similis e(st)
et sic non habeat genus neutrum
In eum [illegible] inuenitur tum generum
et utriusque numeri hic et hec et hoc
nequam In fine quoque [illegible] neutrum
proprium ut Cum nomen uir ut
dicit celsus Et barbara inde-
clinabilia non sol solum in am
et in im sed in alias quoque litteras ter-
minat in quas latina uel greca
nomina non solent desinere ut abra
ham Joachim loth ruth Jacob
dauid balac Sed hec nomina
nulla regula latina uel greca
sunt moderanda nisi in aliqua
in el desinencium volens tamen
desinentia neutra sunt generis ut

hoc dat sal dat et hic
et propter barbara dant
hic Notandum autem
secundum huguicionem a salio
hic sal salis quod anti
qui dicebant hic sal
salis unde secundum antiqui
tatem inuenitur ac-
cipe sal sapientie quod
competentibus dicitur
Accipe salem sapientie
Et dicitur sal secundum ysidorum
a salio quia saliat in
igne fugit enim igne(m)
cum sit igneus sed
naturam sequitur aque quia
ignis et aqua inter
se inimica sunt uel sal
dicitur a salo et sole
quia de aqua maris
fit et sole siccatur
Nam aquis maris spon-
te gignit(ur) spuma in
extremis littoribus uel
scopulis derelicta et sole
decocta sunt et lacus
et flumina et putei
ex quibus hauritur
defluit in salinis in-
gestus sole siccatur

In el correpta

Hic reddit regulam
de genere nominum
Nomina in el correpta
uel fel que uo(x) mel

Preductam desinit
barbarã 7 masculina
sunt ut michael et
ep autem mel et hui9
modi alia sunt cor
repta auctoritati re
dendum ẽ vn9 ut
mel el hoc recipit p
sexu ipsa ducit hinc
daniel hic dat cum
rachel hec sibi sumat

In el vnum re
Ponit regulam de
nominibus in el desinen
tibus vnde p h De
illis uõ que desinut in
el nichil aliud dictum
nisi ep vnd in el mascu
linu invenit ut pugil
7 vnd feminin[m] tena
quil 7 vnd que uigil
7 vnd neutr nichil
Supponitur de abigail
s dicunt ebreum esse
et de hui9 di no agit
vn9 el dabit hic mon
strat nichil 7 ml' et
pugil hic dat hec te
naquil que uigil cum
pugil extat Nota
dum aut deb' ep dicit
nichil per apocop
pam factum esse a nichilum rm huguciom hic hilus hili
7 hoc hilum grani qd adheret fabe ut medulla penne

declinabilem transferant formam
qd quidam hystorici fecerunt ut
abraamus abraami In vm neu
tra sunt omnia templum re
quid tectum Inveniunt tn a
pud comicos feminina quoque
ipsa que in hanc terminacoẽ di
minucionis sive adulacionis
amatore causa protulerunt ut gli
cerium philocium dorcium sofroni
um abrotonium que quamuis ar
ticulos habeant femininos de
clinacionem tamen et forma ta
apud latinos quam apud grecos
s servant neutrorum In en
correpta a canendo composita ma
sculina sunt ut cornicen tubice
tibicen fidice quoque feminina

que sunt in usu a(d) q(uas)to figu-
rant(ur) mutata us in a fidi-
cinus fidicina tibicinus tibicina
Alia v(er)o om(n)ia in en desine(n)-
tia correptam sunt neutra
ut hoc numen stamen sola-
men semen. Cum(que) ne(utrum) etiam
antiqui h(oc) protulisse inveni-
antur feminum Plautus
in milite glorioso Verri aufert
meres non hic suo seminio
quemquam porculenam im-
petritus est. Excipit(ur) flamen
sacerdos Iovis et pecten que
sunt masculina. Varro(?) in
vicesimo secundo femininum
a flamine protulit hec flami-
nea Papirio flaminia flami-

sc(ilicet) illud tenue q(uo)d e(st) in pe-
nna. Unde compo(nitu)r hic
et hec exilis et hoc exile
tenuis et macer vel exi-
lis quasi sine ilibus vel
exilis ab exeo quia possit
transire p(er) augustum exitu(m)
Item ab (h)ilum dicebant
antiqui ilus ila ilum i.
ullus aliquis et hinc et a
non compo(nitu)r hoc nichi-
lum nichili quasi no(n) ilum
i. non aliquid. Vel (secundu)m quos-
dam compo(nitu)r a non et ilum
penne et inde dicit(ur) nichilum
quasi no(n) etiam (h)ilum i. ne
etiam tantillum quantum est illud
q(uo)d est quasi nichilum seu quasi
Nichil. Et hinc apocopatur
hoc nichil indeclinabile. Et
sunt diversa nomina et elimina-
(n)da est fatuitas illorum qui solent
ista nomina consimilar(e) indecli-
natione quasi esse(n)t unum dicentes
hoc nichilum vel nichil vel
nil g(eni)t(iv)o huius nichili et generalis
talis declinatio e(st) nichili i.
illorum qui nichil sunt et non
illorum qui dixerunt. De ni-
chilo nichil in nichilum nil
posse reverti. Et tunc ibi in(?) nol

et hinc sincopatur
h(oc) nil similiter indecl(inabi)le

In ol um im er

Ph In ol quoque unum
invenitur masculinum sol
In ul quoque unum invenitur
masculinum consul et duo
generis psul et exul. Et bar
bara sutul et mutul que ma
sculina sunt unde hic dat so
lus sol nostro simon senus
ol ul dat hic ut consul hic
et hec dant psul et exul

In arm um im ume

Sequitur de illis que terminant
item in m ... ordinem
antecedencium vocalium
Dicit itaque quod unum inve
nitur in am que tantum ge
nerum et indeclinabile
nequam In im quoque
unum invenitur neutrum
ut ... Et barbara indecli
nabilia ut parthim et que
dam nomina numerorum ut un
decim duodecim que quasi
sunt tantum generum unde ...
capit nequam in ab hic abra
ham dat et adam Vorum
dum aut tiera illam bar
sed hec nomina .i. barbara
nigr innuit duo primum est
quod nomina barbara indeclina
bilia sunt si non transformantur
in aliquam latinorum terminacio
nem est quod translata in terminacio

nio obijt in en producta latine
generis sunt masculini Lien zie
nel ren et splen splenis Gre
ca vero in n desinentia eadem
servant genera que habent apud
grecos hic titan hec siren In
er latinum unum dumtaxat ...
masculinum dissilabum invenitur
hic cesar et monosilaba mascu
lina lar nar vigilius in septico
Sulphurea nar albus aqua
Barbara vero plura ut aspar
hostar amilcar arar quod etiam
araris dr Lucanus in sexto Ro
danus quod morates precipitauit
arar vigilius in bucolico aut
ararim parthus bibet aut ger
mania tigrim Item in ym ptunt

qui a nto e in is terminate hic
ararisvini etiam que tm
generis eiusdem extremitatis
invenitur hic et hec et hoc
par et queo exeo compomit
impar dispar compar separ
Alia vero omnia in ar desine
tia latina neutr sunt hoc la-
quear lacunar lupanar instar
phar columbar qd significat
genus vinculi Plautus in
Rudente Vtinam in columbar
collum haud multum pg est
In er si sunt re declinationis
masculina sunt sacer ciger au-
ster bener puer oleaster Sin
vo tertie sunt declinationis in er
desinentia b uel v loco conso-
nantis quidem antecedente neutr

latinorum put declinari in
regulas latinorum vn quidam
dicebant abramus qd de-
clinatur sicut dominus vg
Barbara que finis et
declinacio nostris equat
tum nostris debent generis
nominibus ceterorum vo genera
barbarorum accipiuntur in
exigenciam sexus aut pote-
tatis active uel passive vt
vsum scripture vn nomina
viror sunt masculina
feminar feminina Item
specialia nomina moncium
masculina sunt sicut et
hoc genus ipsorum mons
quia dicitur amoueo mo
ues qd actionem denotat
Item vrbium nomina femi-
nina sunt exceptis queda
opidorum neutra inveni-
untur sicut urbis dechat
nomine preneste in septio
huius preter nomina mensu-
rarum et vestium sunt
neutra vg De reliquis
dico propriis que singula sexus
propria distinguit maribus
dans hic velud achab
Hec mulieribus ut Nicol
Hester Iudit et Ruth mo
tibus hic dec velud synay

thabor oreb desertis datur hec sicud sin zaphin dim sed et urbes hec ta pnut ut hyerusalem be tlehem syon aaron her madin et gabaon ezebon hendor silo sudan hor da mensitas et uestibus ut gomer ephi hym ephat et legion hys tarbanam hys quoque plura promo dulis aptare suis fiat tibi cura Item ph Et unde q cherubin et seraphin quando scilicet terminant in im singularia sunt ma sculini generis et nominat unum quelibet angelum de illis ordinibus quando uero terminantur in in ut cum dicimus cherubin et sera phin tunc sunt pluralia et neutri generis et hoc modo dici debet sancta cherubin orate pro nobis hec ph Pro quo ulterius aduerten dum secundum huguitionem che rub cherubis cherubi che ruben cherub a cherube masculini generis et plura

sunt nisi sint adiectiua ut tuber tadauer siber uer uber que significat thoyger ugilus in septimo Non nobis rege lati dinitis uber agri troye ne o pulentia deerit Excipitur hic in ber quod uidetur et a greco esse o imbros et illius seruasse ge et ereo composita september oc ber nulaber Terre quoque fem si sint in er desinentia tercie decli nationis neutri sunt generis siler papauer laser cicer piper siser ex cipitur hec arer quod huius areris fa cit genitiuum Nullum enim femininu mer desinens sede pt inueniri declinationis quartus Et platanus gemalis acer quoque coloribus impar

Salmg in memoralibus de
arbore thuris palam fiet in
torto eam esse vimine rami
ad areis qualitatem iter uel
itiner vetuste neut͠ sunt gn͠is
et spinter qd ΑΚΡΟΧΗΡΙΟΝ
aut fibulam in humeris aut
armillam significat plautus
in menechimis iubeas spinter
novum reconcinnarier idem
in eodem michi tu nisi dederis
pallam et spinter nunquam factu
reperies in alia vero omnia ma
sculina sunt ut hic pater fra
ter passer cancer vetustissimi
etiam hic cancer de morbo pro
tulerunt hic agger anser cani
ter carcer et hic caracter qui
dam protulerunt quos non

Ut cherubin per omnes
casus masculi generis et
p in scriptu item hic
cherub indecle in singu
lari et in plurali per eod
item hic cherubin mascu
lini gn͠is et scriptum per
n · et tm singularis nu͠i
et fit unu͠ quedam angelorum
de illo ordine et tunc dz
dici sancte cherubin
ora pro nobis item
pluralit͠ hec cherubin
indeclinabile et neutri
gn͠is et tm in plurali
nu͠o et scribit͠ per n et fit
illum ordinem ange
lorum et tunc debet dici
sancta cherubin orate
pro nobis et secundum primum
modum declinandi potest
dici sancti cherubim orate
pro nobis et interpretatur
multitudo uel plenitudo
sciencie quia illi angeli vi
cinius deo positi diuina
sciencia pleni sunt unde
exodus et regum che
rubi differunter edunt
masculat exodus hec re
gum neutrit͠ esse dat
seraphym mascul ysaias mis͠sa
qz neutris at cherubim

cherubim et cherub hec
male quidam Disti
guunt seraphim seraph hoc
et seraph eadem Dis
cernendo nota quod in his
in masculat ista Vel neu
trat simul et quod totius
ordinis omnem milici
am notat non insignat in
ordine quosdam Nomen
utrumque cherub et seraph
nominatur vnde Versus
in genesi cherubim no
tat ensifer vnde Dic
declino cherub cherubis
cherubi cherubem quod
O cherub a cherube
pluraliter in dat et n quod
Et sic seraph seraphis
declinando variabis
Sequitur in vim neutra
sunt omnia Et

In vim neutra

Vult tamen Nomina termina
ria nunc singularem

Sequimur hic equester pa
luster Exceptis duobus que
ipsa natura defendit femini
no genere mater et mulier
Linther quoque quod apud gre
cos masculinum est ὁ λουτηρ
apud nos femininum est
Livius in sexto Iam in altum
expulsa linter Et exceptis
adiectivis que si non faciant
feminina in is necessario fe
minina sunt ut celer mascu
linum celeris facit femininum
tivus neutrum in e invenim
tur Ovidius in octavo me
thamorphoseon Preda quod

potita nephanda fert secu
spolium celeris progressa
et porta Terencius in ser-
mone Nullus es getha
nisi aliqd consilium celere
reperias Pauper etiam
excipitur cuius femininum
quoque in a vetustissimi pro-
ferebant Plautus in vi-
dularia paupertet res
est Therencius tamen in
Andria cum honeste
in patria vivere pauper
degener vbe communia sint
sitalnc kaynoi talnc
kay to titalnc Lucrecius

Tum vero neutrius sunt
generis ut templum ex-
ceptis nominibus mu-
lierum que sunt femi-
nini generis ut licerium zo-
wg Tum neutrale
datur ut templum sed
toleratur Vt mea Gli-
cerium mulieri vox
dat amantum Sic
mea zosom vm dias
sed non mea scortum
Sed quia in precedenti
linea tactum est de no-
minibus barbaris qua-
liter debeant declinari
et in hac de ihs noi-
nibus mulierum Que-
ritur ergo an sit dicen-
dum pro ipso nomine
hic ferrum hic desideri-
um vel hic ferrus vel
hic desiderius et sit de
consimilibus hanc que-
stionem movet Magi-
ster bene ut bonum dicens
Queritur an sit dicen-
dum bonus bonum
an bene et dicendum
quod dicendum est hic bene

Et hic bonum sicut hic
omne bonum similiter
hec glicerium quia no
men nostrum est impo
situm secundum formam
neutri generis et non se
cundum formam ad
verbii velud cum dicitur
deus est summum bo
num. Vnde sicut aliquis
vocatur omne bonum et
non omne bene ita ego
sum vocandus bonum et
non bene ut inquit bonum
tamen dicit. tunc est dicendum
quod gramatica quoque pro
cedit vulgariter quando
quod regulariter vulgariter
quantum ad scripta ple
beya in quibus est loquen
dum magis apte et tunc
inde illud ydioma potest
dici magister bene regu
lariter tamen procedit
in hys que periti senciunt
secundum racionem ar
tis. Vnde nomina diversas

in sexto. Sequitur gramatica
imber et uber. Catho in se
cundo Arripiunt itaque ret
uber sunt autem Legione
acer et alacer et saluber et
celeber generis acris et ala
cris plerumque faciant et sa
lubris et celebris feminina
in utraque tamen terminacione
generis etiam generis inveniun-
tur prolata. Virgilius in sexto An
chises alacris palmas utrasque
tetendit de Anchise dicens.
idem in quinto Ergo alacris
cunctos quod putamus excedere
palma. Terencius in Eunucho

Parmeno dicit ad therem
quid tu es tristis quid ne es
alacris Nevius in carmine
belli punici fames acer au-
gescit hostibus Ennius in
sexto decimo Estatem autumpno
sequitur post acer yemps et
in duodecimo Omnes mor-
tales victores cordibus vivis
letantes vino curatos sompno
repente in campo passim mol-
lissimo perculit acris hic vo-
lucer hec volucre volucris
et hoc volucre facit Oracius
in quarto Carminum inclusit vo-
lucris dies frequentior tamen
usus in er profert masculina
et in is feminina quorum neutra

Linguas diversas vocis
sequuntur qualitates
ut ihus Ebraice Sother
grece salvator latine ego
aliter est loquendum
apud vulgos aliter apud
peritos si quem ego vi-
derem vocari ferrum vel
consilium vel desiderium
vel argumentum bene po-
ssem dicere hic ferrum et
hic consilium et hic desi-
derium et hic argumentum
sicut hec glicerium quia
qualitas vocis essentiam
rei non mutat Sicut e-
dimus tamen quod posset dici
hic ferrus vel hic con-
silius et ita de similibus
similiter hic bonum est
dicendum quia hoc no-
men datum est secundum
illam formam quam habet
hoc adiectivum bonus bo-
na bonum in neutro
genere quando ponitur
substantive Nam quan-
do ponitur secundum
respectum masculinum
tunc dicendum est hic bonus

In en correpta

Postquam agit de illis nominibus que terminantur in in Et qui non nisi greca terminantur in an que sunt masculina ut Titan dat hic ut titan pean peanis 7 evan

Primo quod dat regulam de desinentibus in en dividendo tamen in en correptam et in en productam

Regula vero prima hiusmodi est Omnia nomina in en correptam desinentia neutri sunt generis exceptis compositis a nominibus instrumentorum et a cano verbo ut tubicen 7 flamen quando est nomen sacerdotis Iovialis et pecten que sunt masculina Nomina latina in en desinentia productam masculini sunt generis ut lien Greca vero que de

semper in e finiuntur in 7 masculina sunt ut hic viz le viz dunmor reniz aviro sunt composita leniz enim dicitur ... reniz gens e gallica abaddir demum est dr etia hic nome lapis ille que saturn vorasse edit ... que greci ... vocant vnd nomen proprium civitatis invenitur gaddir quod quidam feminini esse putaverunt sed salustius neutrum esse ... in ... historiar ... sunt ... nemb ut alii tradiderunt ... hispanie civitate qua nunc ... nomine gaddir sunt ... feminini gaddire dixisset 7 vnd neutrum ... quod greci dicunt

tindasi minor comparatiua quod genera sunt ut
hic et hec clarior felicior melior minor
excepto uno hic senior Alia vero omnia
masculina sunt ut hic orator censor sutor
doctor honor labor Exceptis feminis
quibus tribus quorum duo ipsa natura aliquid esse genus
prohibet ut uxor soror arbor et si quod
non est mulier femina generatur eo quod mater
Exceptis etiam feminis una que arbor autem vel
minor Ebor ton hec omnia dicas pura sibi
genti mare siue sit umbra uel spolia
Quorum genera arboris nomina feminina sunt
excepto oleastro quod tamen forte terminatur quem
declinatio prohibuit esse feminini nam siler
non est mulier arborum ponendum sicut nec robur
Neutra ex cor desinentia genitiuo in or
marmor equor ador cor preterea genera que
apud grecos genera sunt neutra ut Hector et adeo
ut corpore et colore genere ut hoc et hec inde
cor decor tor bicorpor tricorpor discolor
concolor unicolor quum antecedit sit genus
diarchion autem fecit femininum sic omnia

sunt in en eiusdem sunt
generis apud nos cuius
et apud grecos ut ti
tan et siren Potest etiam
de illis duabus una da
ri regula hoc modo
Omnia nomina in en
desinentia neutra sunt
exceptis compositis a
canendo ut tubicen et
excepto flamen quando
est nomen sacerdotis
Conialis et pecten que
desinunt in en producta
ut lien que omnia ma
sculina sunt nisi quod si gre
ca fuerint terminata
in en quia eiusdem ge
neris sunt apud nos
cuius et apud antiquos
Dat pro hoc vide versus
Breuis hic addit cur
tis que de cano ducit
Horum femineis ti
nacen tibicina finis
Sumit et hic pecten et
qui ponit sacra flamen
In reliquis breuis n te
net hoc ut flamen acumen
Longa dat n tribus hic
hec uni nam tria dant
hic ren splen atque lien

capit hec salum ino sizen

In ar vnum et

Sequitur de desinen
tibus in r. Et p[ri]mo de
terminantibus in ar h[oc]
modo. Nomina in ar
desinentia neutri sunt
generis excepto vno p[ro]p[ri]o
dissilabo ut cesar et excep
tis monosilabis ut lar
nar que masculina sunt
et excepto par et composi
tis abeo ut impar que sunt
o[mn]ia triu[m] generum &c.
Vnus Ur fluvius uel mas &c.

Ualur i oz desinetia sunt desi[nen]tia se
hom[inu]m p[ro]p[ri]a ut decor ut getulia ut apella
tiua amnem ex ult ut fan vel tyrolu
masc[ul]ia s[un]t ut auxur astur et vult fur
Ualia vo q[ui] h[ab]eo i poi put gia s[un]t sint
se de [con]sut aug fur Ozang i s[er]mo[ne] po
iulig et fragil pedana fic et vo[n]g
vnu zedeo sinueit masc[u]l[in]m satir
cuis femininum in a t[er]minat Alii
vero omnia eiusde t[er]minationis
nomina neutra sunt ut murmur
[illegible]
guttur sulphur tibur robur
iecur iecoris uel iecinoris
guttur quod etiam in mascu
lino genere protulit plautus in Aul
lia Etiam ne obturet inferi
orem gutturem ne quid
anima ammittat forte dor
miens &c. Sy ab latina &c.

Quatuis Romf

Par

Ar flumis ul mas dat hic nat tesat amulcar Hic lar et sotular, hec ... arlar nympha ... par est generi ... composite ...

Item ibi In er si sint secunde declinationis

...

Tunc ibi In er masculina sunt

...

Tur ibi In or comparatiua

...

simil addunt Utputa discolor incolor atque bi sine tricorpor Hec preter semper dat hic et velut ador orator

Tunc ibi In ur desinencia

Omnia nomina in ur desinencia neutri sunt generis Exceptis propriis nominibus virorum vel deorum et gentilibus et appellativis aliquibus que habent x vel t vel f ante ur / ut augur astur furfur omnia Nisi quod satur masculinum est in usu frequentissimo, cum inveniatur eius femininum satura Unde ur propriis necnon gentilibus hic dat ut augur Astur donat et hic aliquibus quibus certe Vultur / sed turtur piscis dabit hic / aut hec quoque furfur pro palea dat hic / hoc quoque dat in medicina Et lemur est mas lemures hinc si numero desit hic declino satur / hic et hec fur ligur et augur Cetera sunt neutri per ur ut murmur iecur ebur.

In as latina

In as latina si sint patria gentilia sunt generis ut hic et hec Arpinas Suffenas Capenas quorum extrema silba ideo circumflectitur quia per sincopen ti silbe sunt sepe dirimere prolata sunt / Antiquissimi enim hic et hec Arpinatis Suffenatis Capenatis proferre solebant / Alia vero omnia in as desinencia femina sunt ut pietas probitas auctoritas Excepto uno proprio Mecenas Mecenatis Est etiam hic Lenas quod differt ac causa in fine circumflectitur Iuvenalis in primo Cum captatorem mat lenas Aurelia vendat Invenimus

Hic consequenter agit de desinentibus in s secundum ordinem vocalium Et primo de illis que in as desinunt Est autem regula huius dicti Omnia nomina in as terminata feminina sunt Exceptis gentilibus que sunt communia ut Arpinas Et exceptis propriis nominibus virorum ut Mecenas que sunt masculina Et exceptis monosillabis Mas as Vas tis declinatur vas vadis Et exceptis hiis neutris vas vasis fas nefas Et excepto uno omni trium generum quod est indeclinabile nugas / Unde As hic habere viris dat et antis dantibus atque Nominibus pertractatas signantibus certe Mecenas primas Abbas elephas quoque gygas quoque Iugis eis bat[r]as As assis vas vadis et mas Pes hic et hec circumflexis gentilibus certe Arpinas / patria quibus associantur ut Artheas fas quoque nefas fatis hec neutralia vas quoque vasis Casu non varies sed ad omne genus hic nugas Cetera tuta per as pones muliebria lampas Hoc probat et pietas dictas ypias et dea pallas Tangit autem ibi unam regulam Et dicit Greca vero que

tn̄ alia q̊ꝝ propa nomīa in forā
gentiliū ꝯplata ut Antias quidā
historicus Et mōsilba as assis
mas maris · vas masclm̄ vadis
vas vō neutrū vassis Et hoc phas
nephas / nugas eciā gnē omīs
(l tria pdicta)
generis que sūt īdeclinabilia Gre
ca vō quib⁹ nos vtim̄ tam in as
q̄m in alias quasticq silbas tima
na · eadem seruāt apud nos gnā
que habet apud grecos · si eand
seruat timacōm · eciā apud latios
quā habent apud illos grecos
In mltis cum vedem ꝯmutacione
timacōis gnā q̊ꝝ esse ꝯuersa
ut crapauthe hec cratera ora
pone (harta) ortepoc hec cera o mu
phoras hec amphora o panter
hec pantera / Oracius in scdo
Eplarū Si foret in terris rideret
Democritus seu diuisu confusa
nomib⁹ virorū que masclā sūt ꝯt excepꝭ ad idiis
solā ꝑtineāt gnā sūt diud gnīn ut heres ſim aut

talis est Greca aput nos
sūt cuiusq gnīs · · cuius sūt
aput grecos si easdem seruat
timaciones aput nos · quas
habuerūt aput grecos Sed
in mltis mutatis timacoib⁹
ꝯtingit eciā et gnā ꝯmu :
tari ut hic panther hec pan
thera Est aūt et alia reglā
Qz in mltis grecis nomib⁹
iudicanda sūt gnā scdm
exigenciam vocis ꝯpositie
ipsorum que si mālitr fii :
mātur sūt neutri gnīs /
Et simile Iudiciū est in la :
tinis et in barbaris / vn⁹
Nomina si greca ul bar
bara siue latina Non rem
sed nomē signet neutra :
lia fient Est grecū kyri
Jos hebraycū ilatinū rex
Qz si significatiue ponctur
habebunt Illud iure gen⁹
qd habet vox ꝯpositiua
Ipsorū sic est posite medi
cis ana rectam

In Es corrup tam si sint :

Regula talis est Omnia no
mina in Es correpta desine
cia masclī sūt gnīs Excep
tis adiectiuis que sūt gnīa
ut teres Et exceptis desine :
tibus in grs que seruant
E in gto ut seges segetis
Et exceptis abiges et compes
que sūt femīa Hec ille in :
venit tn̄ apud Ieremiā agra :
uauit compedem meū Sed
pocius vicio scriptoris hoc esse
factū dicendū est

In Es produ ctam si sint :

Omnia nomina in Es productā
desinencia femīa sūt ut dies
Excepto qn̄ determinatū tpus sig
ficat Et Meridies Et propt
quorū significacio si ad homines
ad homines et ad alia gnīa

Ligenus · pantera camelo Sine ele
phas albus wlgi conuterct ora
In es correpta si sint aput f
tos gnia ul mobilia · quesi
hyena vocat hoc aut etiam ex pa
rtis significacione potest cognosci in
omnibus appellatis cuius gnis sint
vtrum possint masculorum necne femi
norum qr esse aditiua vel etiam neu
trorum ordo si ipa exigat signi
ficatio in es desinentia gnia sunt ut
hebes · tam de mare quam de femina
dicitur Significat enim tardus et tar
da Miles qr hic et hec miles ut
Ouidius in secundo Methamorphoseos
on de Calyptone loquens Miles erat
phebes nec melaon attigit vlla
Gracior hac triuie sed nulla po
tencia forte longa est Simile prepes (velox)
qui et que in altum volat Teres
qr rotundus et rotunda Comes qr

sit tenuis gnm ut locuples Et
excepto appellatio veteres quidam
partem significat Et vide quod tamen
dies ita significat tempus quod nullum
diffinit est tempore femininum Vt in
illa die pro in illo die
Cum vero significat certum spatium
i · vigintiquatuor horarum vel
quo splendor solis est super
terram tunc tempore est masculini gnis
licet inveniatur econuerso
Vnde Et hec nominibus gnis da
tur omnibus · primum Tolle po
re dies subaudi numero qr sapiente
hy tamen capiens | hic compo
situs meri iuges · te vsque ibi
Aditiua pes te Ruent aut
secundum To · do · Cur nullum no
men quinte declinationis sit mas
culini gnis preter dies et meri
dies quia omnia sunt femini gnis
Nisi excipes quod est omnis gnis
et caret obliquis Ad hoc dicendum
quod ideo // quia qualitas vocis illius
declinationis secundum naturam femini
sexus importat propter diuisionem
quam facit in gto et dto // quia
gtus et dtus illius declinationis
desinunt in ei diuisas / Diui
sio aut femino sexo conuenit //
propter fecunditatem Excipes aut
non potuit obliquos habere // quia
oporteret quod ablatiuus suus desine
ret in E et in I Sicut cuius
libet nominis omnis generis
quod in ista declinacione esse
non potuit Similiter oporteret
quod ablatiuus desinet in E correp
tam ut contingit in omnibus
his // que sunt omnis generis
ut felice uel felici Sed ab
latiuus quinte declinacionis non
potest desinere in E correptam
Sed dies specialem racionem habet
quod inveniatur in masculino genere
Nam tunc solum est masculini gnis
quando ponitur pro certo tempore // quia
certitudo est in maribus Et
similis est ratio de meridies

In ES finita

Hic attendit ad ostensionem gnm in nominibus in ES desinentibus vn . p . h omnia
nomina in ES desinentia femini sunt gnis Exceptis aditiuis // que sunt gnia duum gnm

comutado hic et hec qd tam ad
maribus quam ad feminas ptinet. Et ora
similr utriusque gnis conveniencia sic
hec diues stipes quadrupes in
... sospes et hospes. lucanus in vo
hospes in extremis audiuit curia
... frequent tn hec duo in gne
... a t'minat autores ut virgilius
in iiio Et pater anchises bellum o
... hospita portas. lucanus in iiio
... obtulit hospita tellus puppibus
accessus faciles lege et hospita iuno
... in no ... principio
... frigie ... matris hos
pita & lucius ... noui
... etiam antistita p antistes
cicero & ... post tridie ...
... cereris ... pham an
tistite maiores natu pbate ac no
biles mulieres. Rem ad ingratus

ut dulas Et exceptis illis
que habet consonantes duas
ante is ut pistis // vel una
duplicem ut apis // vel n ut
panis Et quorum penultima
desinit in una de liquidis ut
orbis // que omnia sunt masculina
preter bipennis et pestis // et vallis
et neptis et vestis et turris et
peluis // que sunt feminina Et
excepto canis qd est commune
Et exceptis crescentibus in
gto ut lapis. pis // que omnia
masculina sunt preter cuspis // et
cassis // et lis litis // que sunt
feminina Et preter finis et clu
nis que dubie proferuntur
ab autoribus // Opponitur qr
secundum hanc regulam caulis
debet esse femininum Sed dicunt
quod penultima cuius silaba terminatur
de liquidis Sed quod v quando am
mittit vim lre Et sic quod
modo est liquida Alij dicunt
quod grecum est Et masculinum est
aput grecos Et ideo masculinum
est et aput nos Alij iterum
dicunt quod regulariter est feminini
Sed aliquando contra regulam pro
fertur ab autoribus // Oppo
nitur iterum quod secundum hanc regulam
debet febris esse masculini
gnis // quia habet duas con
sonantes ante is Hec ponitur
a pbno in exceptione Sed
soluunt dicentes grecum esse
Rursus Glis gliris Et glis
glissis Et glis glitis // que
crescunt una silba in gtio de
bent esse masculina Sed quibus
datum est a quo Versus Glis
animal // glis terra tenax // glis
lappa vocatur Hic animal //
[glis] terra tenax // [glis] lappa vo
catur // Hic animal // hec terra te
nax // hoc lappa vocatur Et
genus et nomen cognoscatur ex
genitiuis Dicunt go de
his // quod glis gliris bn clauditur
sub regula Sed glis glitis

et glis glissis dicunt autentica non esse Sed apposita Ideo quod dico pbm
nullam de eis regulam dedisse Dollis iterum cum penultima cuius in una de liquidis

suos deferunt Neutris que quinta
cadem in es quia inveniuntur ut Virgil
in uo Sed hec tercii modi est apud
flagello Iuuenalis in uo Nec vi
quam depositum tibi sospes erit Lucan
in uo Sericum nos summa sequeretur imp
que comes Salustius in po historia
rum Nobis prime dissensiones vici
quam ingenium euenere quod inquiet
atque indomitum semper in certamine liber
tis ac glorie aut dominacionis
Alia vero omnia i. que nullam significa
nalem habent quominus tum feminina
masculina sunt ut gurges trames sti
pes stipites limes limites poples f
mes cespes Exceptis in ges desinenti
bus que in gto e seruant Sunt aut
femina duo seges segetes teges teg
et uno arboris nomine quod racione
sup data femininum est abies / et comp
compedis terencius habende sunt
utroque genere Sed in opposito arguitur // quia hoc
ciuis supponere pro maribus et feminis causa sic

terminetur Nec ponatur in excep
cione Et tunc crescat in genitivo
debuit esse masculinum Sed sunt
qui dicunt priscianum ideo non
declinasse cuius generis esset // quia
antiqui varie declinabant //
Alii namque declinabant hec pol
lis pollinis Alii hec polen
nis / Nota / Et litteram Adiectiua
per se vsque ibi ffemineo dant
Nuerit aut tercia hanc
literam Here nullum nomen desinens
in es potest esse omnis generis
in recto casu Vt wlt priscianus
unde et in secundo huius dicit
Nam in es neutrum finiri non
potest videtur enim falsum
dicere / quia hoc nomen semis
in uno sensu est omnis generis
et indeclinabile Vt hic et hec
et hoc semis i. dimidius
dimidia dimidium / Dico quod
priscianus de declinabilibus intel
lexit unde hic semis huius
semissis i. medietas assis
declinabile est Sed adhuc
obicitur de hoc nomine tri
cuspis / quia videtur habere
neutrum Cum dicat Ovidius
Posito que tricuspide telo
mulcet aquas Ad hoc res
pondet priscianus in littera dicens
Et per figuram recipit neutrum
Et sic tricuspis est generis duo
rum tantum / Ideo aut nullum
nomen desinens in es potuit
esse omnis generis in recto / quia
nullum neutrum in es per se finiri
potest / ut dicit secundo huius
Item in aliis vocabulis hoc non
contingit Tamen in as enim / et in is / et
in os / et in us reperiuntur neu
tra terminata vt vas vasis
Es eris Os ossis Ius iuris
In es aut nullum neutrum
desinit Et hoc a tenuitate
huius vocalis que credimus prouenire
Item queritur An hec sit congrua
omnis civis est albus Et vi
detur quod sic quia secundum quod omnis
generis potest recipere adiectivum in
signum omnis cogit hunc terminum

compedes Aries paries masculina et seruant in obliquis casibus

In es producta si sint quite et decl. masculis feminina sunt Excipitur enim dies quod tam masculinum quam femininum in singulari numero inuenitur ex quo et diminutiuo fit dicula Terencius in andria O impudens non satis est quod tibi diculam addas procrastinatione aliqua temporis In plurali uero semper masculinum inuenitur non enim inveniet tempus videtur significare quod plerumque in femino genere invenimus numero singulari Ubo aut dixmus plerumque quod inuenitur in vsu et pro certo tempore femininum et pro incerto masculinum et circo virgilius in nono Eneidos Venit summa dies et ineluctabile tempus dardanie Et lucanus in nono Ro usque adeo permistuit ymnis longus summa dies ut non sine voce metalli Seruetur leges maluit a cesare tolli Stacius in primo thebaidos longum quod in sceda digne promeritua diem Ex eo quod compositum semper pos prepotis id est valens uel pre aliis potens Item

distributiuis Sed hoc adiectiuum albus restringit ipsum tantum ad mares Ergo est ibi repugnancia Et sic est incongrua Dicimus quod hoc adiectiuum albus potest ibi vagari ad femininum et sic non restringit Potest autem restringere tantum ad mares supposicionem eius tamen tenens Et secundum hoc quidam Judicant eam incongruam propter repugnanciam officiorum Nos vero congruam quia non fit ibi distributio nisi pro maribus unde nulla est repugnancia Nam talia sunt subiecta qualia predicata permiserint esse ut ait Boecius de trinitate hec Iosa.

In os terminata

Valet illa regulam terminata norma desinencia in os masculina sunt ut flos Exceptis tribus feminis ut tos dos glos Et grecis quibus ut custos sacerdos bos compos impos Et excepta duobus neutris os oris et os ossis Vnde versus Et inneo dat genus os glos dos simul et cos sit arbos Excepte quidam sunt talia hec bos impos compos cos quod repos custos quod sacerdos Veluti dat os hic dat reliquus velut honos et flos Notandum autem quod pos inuenitur tamen prepotis unde Catho Hoc bibe quod pos sis Et componitur hic et hec compos compotis id est potens voti sui assecutor cui omnia sunt tradita ad votum Et eius in et hic et hec impos impotis id est non potens qui votum suum ad effectum ducere non potest Et sunt duo verba Compoteo compotere compotiui id est inuestire Et impoteo impotere impotiui quod est contrarium scilicet deuestire Item componitur cum pre et fit hic et hec pre tum sum ut possum

Priscianus aut posuit hec duo inter cetera generis generis // quia ipsorum simplex scilicet pos sincopatum est Et raro invenitur / propter quod ista duo videntur esse communis generis Prepos aut non est in usu Tros aut quod est proprium masculini generis est Unde dicta est Troya Et a Troya inveniuntur hic et hec tros trays gentile generis gentilis

Item Notandum Greca in os / ut sunt othcos ayos Iskiros Athanathos / quia per masculina latina exponuntur // masculini sunt generis / Alia vero sunt feminina sicut theothocos. Eclos. antropos. mensembrios. arctos. diathomos. Panpilleos Sunt preterea neutra ut. chaos atque. melos. argos. dientos.

Versus Nomina greca per os finita mares tibi signant / othceos ayos iskiros athanathos // que cetera composita generis femininique dant tale latine Hoc deus et sanctus et fortis et immortalis Sunt quoque per os quedam. que sunt muliebria sicut Theothocos Eclos antropos mensembrios arctos Diathomos pamilleos // sunt danda que neutris Ut chaos atque melos argos pariter que diantos

In us correp

Hic ostendit genus nominum in us correptam desinentium Unde omnia nomina in us correptam desinentia masculini sunt generis Exceptis nominibus arborum / que sunt feminina ut quercus Et exceptis femininis grecis que apud grecos desinunt in os apud nos vero in us Ut cerros cerus Aratos artus Et exceptis de secunda declinatione quinque alvos domus quod cetera est quarte Et de quarta acus socrus manus tribus nurus porticus colus // que omnia sunt feminina Et exceptis acus acus

Masculinum est ut hic meridies / illud enim significat tempus diei Terentius in adelphis Ipso meridie stulspam colligendo Alia vero in es producta desinentia que sunt propria masculina inveniuntur / ut hercules. vlixes. pses. achiles. verres. lathes. cremes Excepto uno femino ceres cereris Appellativa vero si sunt ad homines pertinentia que aput grecos generis ut mobilia sunt. aput nos generis sunt // ut heres locupletes // quod et neutrum est Alia vero omnia feminina sunt. ut sedes strages cedes sedes vulpes apes lues labes clades nubes Excipitur hic verres appellativum id porcum significat

In is finita nomina si sunt ad iura derivativa appellativa generis sunt. et si ad homines esse solos pertinent non faciunt ex se neutra ut hic et hec civis hic et hec hostis Statius in primo Thebaidos Turbidus in terris que oculis vigilantibus hostem Occupat amplexum id est tempore helyum generis

[illegible] hic et hec samnis, edilis quia dignitas est ad viros pertinens masculini generis est. Similiter tam ad homines quam ad ali[illegible] res dici possunt. In e faciunt neutrum hic et hec suavis et hoc suave // hic et hec dulcis et hoc dulce // hic et hec regalis et hoc regale // hic et hec amabilis et hoc amabile

Alia vero in is desinentia non ultra duas concordantes in eadem sillaba ut duplicem consonantem ante is habentia et que penultimam sillabam vnam ex liquidis terminant masculina sunt ut panis, finis, amnis, crinis, piscis, fustis, fascis, postis, vectis, axis, thobakaon, mensis, ensis, [illegible] vnguis, collis, follis, Ceplios, orbis, Cophianaos, orbis, torquis //

Excipit hec bipennis pelekia, quod ideo femininum est, quod quasi adiectiuum est securis // plekos ut quasi apena [illegible] ipsum quod femininum est componitur

quod significat purgamentum frumenti et pellagus et vulgus et virus // que omnia sunt neutra. Et exceptis nominibus terminatis in us que sunt tertie declinationis // que omnia sunt neutri generis // preter hic lepus. Et hec venus. Et hic et hec et hic vetus. Et hec pecus pecudis. Secundum quod habent reglam debet dici hec cristallus quia greci dicunt cristallos vnde in [illegible] [illegible] cristallum suam etc. Si tamen inuenimus cristallum suum non a cristallus est sed a cristallon // Dicebant enim antiqui hoc cristallum. Et hoc margaritum. Sunt etiam qui putant debere dici hec paradisus. Et fortasse quia videtur sumi a greco paradisos mutatione os in us. Sed tamen in frequentissimo vsu dicitur hic paradisus. Et puto ideo quia apud grecos non sit femininum. Sed regla illa de femininis terminatibus in os sit data. Videntur etiam antiqui plura excepisse quam docemus vnde ut dicit priscianus. Alia vero omnia cuiuscumque terminationis supradictarum declinationum .i. secunde et quarte masculina sunt vnde dictum est a quodam versus. Porticus atque tribus nurus manus aut anus idus. Sit acus atque domus penus et specus // excipe socrus Porticus egiptus simodus paradisus abissus. Diptongus nardus colus intus costus et alinus Vannus item

[illegible] falanus penus [illegible] et idus Colligens feminam quorum ut quando priscianus partem posuerat versus [illegible] diptongus nardus costus et phaselus

Alnus cristallus simodus
satanas quoque vannus carba
sus atque colus et abissus
ejus quoque botrus. Hiis he-
remus bissus iungatur et ipse
papirus. Sed hiis tantum-
modo omissis habeat regula
sicut colleguntur. Illud tamen
videndum est quod in quibusdam
libris post illam litteram que
est: Sed que contra sunt habent
quedam littera que vult que
philosophus et philocalus
sunt genera. Sed abradenda
est queque littera inponatur
usque ad illum locum. Alia vero
cuiusdem terminationis superdictarum
sunt declinationis masculina
sunt

In us produc

Omnia nomina in us pro-
ducta declinationis femi-
nini sunt generis. Exceptis mono-
sillabis que omnia sunt neu-
tri generis. Preter hic mus,
hic et hec sus. Et hec grus
unde grus mea non talis
quia grus mea non caret
alis. Et videtur quod priscianus
ibi errat. Palus inter pro-
ducta quamvis oratius au-
ctoritate poetica idem corripi-
at. Illud quoque videndum est
ibidem quod pus pro putre-
dine indeclinabile est et neu-
trum. Sed pro custodia decli-
natur. Pus puris. Et est
masculinum ut ibi positus in
pure fratribus. Ideo quod vi-
detur ponendum in exceptione
quamvis autor non ponat versus
de littera. Nomina que fiunt
us etc. usque ibi et quicquid

Sed magis hoc ipsum (adiectivum) neutri generis. Virgilius
ondit ferro bipenni ponens in x° fer-
sonat alta bipenni fraxinus. Capitur et
tamen genere quod non habet an ius quod et
natura sit ostendit sensus quoque et cu-
ius tam masculi quam femini usurpa
auctoritas in una eadem quoque significatione.
Iuvenalis in v° ad tram tremulo con-
cendunt clune puelle. Oratius in primo
sermonum: Et pulchre clunes bi
quod caput ardua cervix. In una eadem
quoque significatione. Multa tamen et in ga
et in aliis terminationibus confudisse ge-
inveniuntur vetustissimi quos non sequi
ut hec ampnis funis anguis. Con-
posita in is declinatione sive ex ma
clinis sive ex femininis. Si adiectiva
fuerit genera sunt ut hic sanguis
hic et hec exsanguis et hoc exan
gue. Animus quoque et hec exanimis.

Inquerit autem de genere quorum
nominis plus ad quod dicendum quod plus in nominativo accusativo et vocativo est neutri generis.
Sed in aliis casibus habet tria genera unde facit ablativum tam in e quam in i

et hoc examine Cuspis hec et hec t
cuspis Invenit tn hoc etiam neutro
admittid sed p obliquos cas Ovidius
m p° Methamorphoseon Posito
tricuspide telo · mulcet aquas //
Vestis etiam et neptis et vestis eciam
dias consonantes an ib habeant fere
si gnus Et vallis tris pellis pel
is qui vis penultime silbe liqdis
finiatur tn femina sunt Illa q° mas
culina sunt que vna silba crescunt
in gto · ut hic lapis · huius lapidis ·
pulvis · pulveris · sanguis sanguinis ·
vomis vomeris · cinis cineris · Et
cuiur · hec cuspis · huius cuspidis · cas
sis cassidis quorum extreme silbe am
bam ab e reperit qm in eius dem
ferme masclina no invenis lis q°
lis excipit Alia vo omnia in is

R
vt plure vel pluri Hoc aut
contingit quia nllm mo sil
labum potuit esse omnis gnis
Et quia compatm erat huius
nominis multus mltam mltam
oportuit qm in alys omnibus
casibus esset gne trium gnm
vt sui positum gnibus co:
rndret Et propter hoc di
cimus Et fuit hoc nomen
plus omnis gnis in con:
structione Sed neutri tm
in dclinatone Quia erat
compatm ad tria genera
Vt iste panis est plus illo
Et hec farina est plus illa
Et hoc frumentum est plus illo
Hac de causa contingit qm in
illis casibus qui habent om:
ne genus componit cum con
vt compluris compluri com:
plures et no in fora neutri
Vnde nichil est complus
Et hoc ideo Quia hec pre
positio con importat col:
lectionem Et ob hoc po:
tuit convenire cum omni gne
Sed no cum neutro / quia
multitudo recipit collectionem
simplicitas vo non Glosa

In ar desinen

Adiungit postea regulas
terminatum in ar Et primo
de illis que terminatur in
ar hoc modo Omnia no:
mina in ar desinencia mi
posita cum alia consonante
femina sunt ut parpar lamp
Exceptis adiutus / que comm
sunt trium gnm ut audax
Et exceptis ppris grecis et
barbaris / que sunt masclina
ut Ajax athax :

In ex mo(n)osilla(ba)

Omnia nomina t(er)minata in ex mascl(in)a sunt g(e)n(er)is (ex)cepto mo(n)osillabis que nomina t(er)minata in x l(itte)ra quacumq(ue) vocali seu conso(nan)te antecedente femina sunt p(re)t(er) duo masculina s(cilicet) lex et grex. Et p(re)t(er) vnu(m) g(e)n(er)is dux. Et ex(ce)ptis illis que cu(m) ex(ce)dat sillabam si antecedit i in penultima sillaba femina sunt ut silex t(ame)n et masc(u)l(in)um inve(nitur) apud quosda(m) auctores. Et ex(ce)ptis adiectiuis que trium g(e)n(er)um sunt (com)ia qua(m)cumq(ue) voc(ali) antecedenti ix ut felix et simplex

In ix si penul(tima)

Omnia nomina in ix et (com)me(n)cia femina sunt ut cornix (ex)ceptis illis quoru(m) penultima breuis est que om(n)ia masculina sunt ut calix p(re)t(er) hec salix et hec filix. Et ex(ce)pto matrix cu(m) sp(eci)em an(im)alis sig(ni)ficat q(uo)d t(ame)n inve(nitur) masc(u)l(inu)m. Et ex(ce)pto hic fornix. Et ex(ce)ptis adiectiuis ut felix que sunt trium g(e)n(er)um (com)ia. Sed no(tandum) tandum est q(uo)d cu(m) autor ab illis quoru(m) penultima breuis est et sunt masculina excapit hec salix et hec filix videt(ur) autor contra ex(ce)pire radix et classendix. Dicat e(ni)m similiter radix et classendix q(uo)d ha(bet) oppositu(m) q(ui)a illa duo no(n) corripiunt penultima(m). S(e)d dicimus illa no(n) adiuncta esse ad ex(ce)ptio(ne)m s(e)d propt(er) similitudinem quasi dicat s(icut) ista q(ue) breuiat penultima(m) s(cilicet) salix et filix propt(er) q(uo)d masculina videnti(ur) femina t(ame)n sunt, q(ue)madmodu(m) illa que p(ro)ducunt penultima(m) s(cilicet) radix et classendix.

(com)me(n)cia femina sunt ut h(ec) aux, h(ec) fex, classis puppis tuttis securis messis bilis sigillis vis. Greca v(er)o cu(m) q(ue) habeat in (com)macio(n)e g(e)n(er)a q(ue) apud grecos habent seruat et(iam) apud latinos sic et alia omnia pene q(uo)d iam sup(er)ius diximus ut c(ri)nis tibris tigris testis molaris a mo(la) d(icitu)r potest esse g(e)n(er)is cu(m) adiectiu(u)m est. S(e)d q(ui)a plerumq(ue) ad de(n)te(m) v(e)l lapide(m) refertur vsus frequens masc(u)l(inu)m hoc p(ro)fert. Sta(tius) in v(ir)o Thebaidos vaste q(ue) sudes fer(ro) ti(n)gi molares.

-maria tr...

In os t(er)minantia tria femina n(on) crementat. dos dotis, glos gloris, cthos chotis. Et q(ue)cumq(ue) (com)ia custos sac(er)dos bos compos impos. Neutra duo os oris os ossis. Alia v(er)o omnia masculina sunt ut mos ros flos lepos nepos.

In vs correpta scd(e) v(e)l q(ua)rte de clinacionis si sint arboru(m) nomina femina sunt p(ro)p(ri)a q(uo)d v(e)l appellativa g(e)n(er)a

que apud grecos femina sunt ab in vs
contenta femini sunt generis ut hec cipres
sus mirtus laurus pinus cornus quer
cus ficus fagus platanus sicirus bery
tus pilus cornus arcus Appellativa vero
femina sunt ut cristallus costus phaselus
arcus nisi duo arcti sunt Alia greca
gera sunt que aput nos communia sunt
pilozophios hic et hec philozophius
pilotalos hic et hec philotalus Alia
vero omnia cuiusdem terminacionis super dictarum
derivacionum masculina sunt ut hic clarus
magnus animus ventus sompnus lacus
tumus metus sexus Cremprus plautus
cum hoc sexus neutro genere protulit in rud
te virile sexus numquam ullum habui fruc
tus actus portus acus vel aculeus di
minutivum est teste prisciano Sed in usu frequenter
hec acus invenimus lucanus in x° Cum
milotis acus compressum pectine serum
Juvenalis in nono Ille supercilium madida
Reliqui habet similem comparacionem ad masculinum femininum
Natura regendi quod in metro videre possimus ut huius

Item contra illam regulam Sanctum
tamen est Sciendum quod predicta verba
lia in trix sunt femini generis
preter vitrix et ultrix que in
nominativo accusativo et vocativo singulari sunt
femini generis Sed in reliquis verbis
casibus sunt gmia trium generum
unde faciunt ablativum in e in et i
unde Victrix victrice nutrix
dat femina sola Sed victrix
reliquis dat genus omne sola
Virgilius autem dicit Cum vic
trix Et armis victis Et
est generis generis in nominativo accusativo
et vocativo singulari Tamen istis enim
casibus non habet neutrum
In aliis vero casibus in singulari
et in plurali ubique est omnis
generis vel in una voce vel
in diversis vocibus ut victrice
plurim Sed quod prius dictum est
verius et generaliter tenetur Ad cuius
evidenciam sciendum quod ultrix et
victrix de necessitate fuerunt
femini generis propter verbalia
masculina a quibus trahunt
originem ut victor ultor
inde victrix et ultrix Et
tamen quia construuntur cum
femininis ut victrix catherine
Cum cum neutris ut victricia
signa Judicatur trium generum
in obliquis excepto activo
singulari in quo sunt femi
generis tantum ut hanc victri
cem Unde non invenitur constru
cio masculo Sed oportet ut
habeat masculum ut dicatur
loquar de rege victrice Alio:
quia iste ablativus victrice vel
victrici habet generalitatem fe
minini vel neutri tantum que
generalitas est contra artem Et
hoc autem sequitur quod genus et
dictus debet habere generalitatem trium
generum sicut ablativus quia isti tres
et neutrum Et habet similem
fortis quod forti ab hoc et

Ab hac et ab hoc forti dicte isti
tres ablti sunt consilcs in
gnibus Item neutrum sepe
constitur cum gto in casibus
sibi p̄uilegiatis scz nto acto
et vto // quia in illis non mu:
tat tminacom / ut multum vini
plus vini Aliquid panis no
tn̄ hoc potest in gto et dto /
et ablto // quia in illis scit
natura mascli et femn co
eiusdem nomis Vn inelegic est
dcm loquor & mlta vini
Vel ego plurc vini qm tu
Vel loquor & aliquo panis
quia masclm et femm co:
eiusdem nomis // hem costrucoz
no habent Et sic patet q
vtrix et vltrix sunt omnis
gnis in gto dto et ablato:
Et que sit istorum casuum affi
nitas et cognatio // Patet cl
qr tm sunt femn gnis in nto
acto et vto singlari

In ox etiam

Omnia nomina in ox desi
nencia adiectiua sunt Ideo
qz triu gnm gnia Preter
Cecrop femn Et exceptis mo:
sillbus Cop et vop / que fe:
mina sunt

In yx greca

Item omnia noia in y desine
cia antecedente y greca sunt eius
dem gnis apud nos cuius et
apud grecos ut Erix

Breuiter qz dcg

Post hec colligit pristina mus
omnia sub vna regula gnali
Nomina desinencia in x Et nos
simlr colligamus Omnia no:
mina tminata in x femina sunt
Exceptis adiectiuis // que sunt gra
trium gnm Et exceptis quorum
significato ad vtrumqz sexum ptinet //
significato ad solos viros ptinet //

siligine tinctu obliqua pducit acu Item
in codem emerita qz cessit acu Inuenitur etiam
hoc acus huius aceris quod greci Ecyrlion
dicitur .i. purgamentum frumenti Varo
rerum rusticarum iiiio Acus substine dum
gallinis parturientibus Acus in area
excutitur Item in pmo Argillam nixta
acere Excipitur secz declinacionis ter
cium alios Virgilius in sexto Eneydos
In latus in qz feri curua compagibus aluum
Accius tn̄ hoc masclm ptulit in p° an
nali Maya nemus retinens ...
in alio Excipitur etiam domus tolus que
tam secunde qm qrte declinacionis inue
niuntur vo Anus nurus socrus que ra
natura femina esse ostendit Et prete
manus tribus et porticus // et neutr pelagus
quia et apud grecos eiusdem neutri gnis est
Et vulgus quod tam mascli qm neutri gnis
inuenitur Virus qz neutri est gnis sur
pus quod est indeclinabile Penus inue
et masclm et femnm et neutrum Igitur
que sunt gnia duum gnm ut quirys Et quoqz
que sunt masclina ut rex Et excepte grex et vox

In Eneydos Cura penum struere The:
rencius in Eunucho Cum in cellula ante
petis penum omnem congerebam clanculum
Oratius in primo epistolarum Annone crescit por
frumenta penus est. Ave maria

In us correptam fac declinacionis
nomina neutra sunt ut munus opus
Excipiunt hic lepus hec venus hic et hec
ligus hic et hec et hoc vetus et pecus
pecoris quod femininum est hec pecus pecudis (etc non descriptum)
Demas teste Capro Neutrum hoc pecus
pecoris. Tibi laus et gloria maria

In us producta si sint monosillaba
neutra sunt ut rus thus ius plus
thus Excipiuntur hic mus muris
et hec sus suis et grus Et supra
sillabam feminina sunt ut servitus iuventus
senectus virtus salus tellus palus incus

In ax declinata si sint adiectiva
communia sunt trium generum ut hic et hec
hoc capax audax contumax pervicax
pax fallax Alia vero omnia cetera
unde Ovidius addidit extremo marmori
at Constat etiam bonum esse sui compos

et forcipis et calicis Et cortex
et silex Et exceptis nominibus
super sillabam que habent e ante
x ut vertex que omnia sunt
masculini generis Nisi sint nomina
feminina terre [illegible] Et quicquid
precedat etc usque ibi Consona
que gemina etc

In duas declinata

Capitulum quintum tractatus primi
in quo agit de declinacionibus in
duas consonantes quarum hec
est regula Omnia nomina
in duas consonantes declinata
feminini sunt generis Exceptis ad-
iectivis que sunt communia ut pru-
dens Et exceptis istis monosillabis
mons et fons et pons et
dens Et exceptis propriis nominibus
virorum que sunt masculina
ut mars Et exceptis hiis
appellativis masculinis tenibus et
adeps et forceps que eciam
feminina inveniuntur Trigeno
vero et quadrans non sint generis
ut quidam dicunt non pertinent
ad hanc regulam [illegible] Con
sona que gemina etc per
notabis genus etc usque ibi

Circa illam tamen literam
Que generis possint
tamen figurate neutris ad
iungi Queritur An etiam debet
dici omnis generis vel generis
Omnium et de illis dubitatur
videlicet Dives pauper celeber
et teres degener et uber
locuples hospes et sospes bi
pes quadrupes et compos
et memor videntur enim esse
omnis generis quia comparacionem
habent ad masculinum femininum
et neutrum quod per eorum con
structionem patet ut dives vir
dives mulier dives regnum
dives opus Et Boecius
Item Lucanus Imperium

q̄z comes Item Juue
nalis Expositus tibi sos
pes erit Et sic multa
exempla habere possum(us)
Item ea que compant(ur)
scḋm iste bene habent
compatium neutrum ut
paup(er) pauperior paup(er)
rimus Paup(er) pauperior
pauperrima Paup(er) pau
perius pauperrimum Scḋo
compatium neutrum non
potest oriri nisi a positiuo
neutro Ergo positiua corp(ora)
habet neutra Uos hoc
sicut quidā q(ui) sunt gnīs
gnīs Scḋo p(er) figuram qn̄q(ue)
adiungunt(ur) neutris ut diues
regnum Nucro ergo si p(er)
figuram eandē potest dici
habeo diuitem regnum
vel ista regna sunt diuites
Id bene dicat(ur) loquor
de diuite regno Propt(er)
hoc concedunt quidā q(uod) sunt
omnis generis Scḋo et
Priscianus qn̄q(ue) dicit
de quibusdam eorum
ut hic et hec et hoc
memor hic et hec
et hoc pauper Quod si
verum est q(uia) t(er)minat ablm
in E et in I/ quia hec est
natura omnis generis ut
hic et hec et hoc felix/
ablto ab hoc et ab hac et
ab hoc felice uel felici Ergo
pauper facit paupe uel pau
peri Et diues diuite uel
diuiti Ergo neutrum pl(ur)a(li)
bet desinē(n)s in A Et hoc nus
q(ua)m rep(er)it(ur)// quia non dicimus
hy et hec memores et hec
memora Nec dicimus di
uites uel diuitia Ebes uel
ebetia Inuenit(ur) tn̄ hospita in pl(ura)li neutrum unde Statius Accipias
sis q(uod) libens itum hospita pandas Flumina// Ergo erit dicendū hic et hec

L
si in(ter)posita sit alia cōsonans femina sunt ut
fornax. fax. pax. lanx. arx. calx. falx. q(uae) a
greca et barba(ra) masculina sunt Ayax. fanax
Atax.

In ex monosilba masculina duo inueniunt(ur)
rex grex Alia vero omnia monosilba in x
quacumq(ue) vocali siue cōsonante antecedente fe
mina sunt ut. lex. fex. crux. nix. pix. nox. lux.
calx. merx. Excipit(ur) unum genus hic et (h)ec
dux In ex sup(er) silbam i(n) antecedente in
penultima silba femina sunt ut silex ilex
Auctores tn̄ et hic silex inueniunt(ur) p(ro)finitus
Juuenalis in sexto Nec melior pedibus
silice que conterit atrum Ouidius in
Methamorphoseon Aut ubi t(er)ena si
lices fornace soluti Virgilius au(tem)
in primo Stabat acuta silex precisis un
dique saxis Pelex q(uia) ad mulieres p(er)tinet
femininum est Rerno etiam vibex carex c
supellex femina sunt Virgilius in iii° Geor
gicon Et carice pastus acuta Alia in i
sunt adiectiua masculina sunt ut hic. vibex.
culex. pollex. codex. murex. pulex. vertex.
cortex. Hoc tn̄ etiam femininum inuenit(ur)

Virgilius in vi° Raptus & sube cortex || Et
in bucolicon Tue sertoncia dab muscis cand
ga amare Cortices atque solo proceros
crescit alnos Vervex coram cuius final
silaba naturaliter producitur masculi est generis
Iuvenalis in p° Et elixi vervecis labra co
medit Adiectiua vero omnia desinentia
in ... sive e sive quacumque alia vocali
antecedente comunia sunt trium generum
ut hic et hec et hoc simplex artifex

In ex si penultima brevis est masculina sunt ut
hic calix hic varix Penultima producta
feminina sunt radix classendix quod significat con
chan qua signum tegitur Plautus in vidu
laria opposita est classendix ad ego signi
dum quid sit Excipitur hec salix et hec
filix Virgilius in no Georgicon Et fili
cem curvis invisam pascat aratris Alia
feminina sunt ut hec matrix mertrix ...
trix lodix Et omnia verbalia ut nutrix
victrix meretrix natrix || quod tamen ad speciem
anguis significat masculini quod invenitur
Lucanus in ... Et natrix violator aque
Et hospes dicimus quod est generis hic et hec hospes
sed hec hospita huius hospite in singulari femini

et hoc hospes Ego hospi
te ut hospiti faceret ab
latum quod nichil est Nos
dicimus || quod preditam nominam
sunt omnis generis in declinacione
sed omnis in construccione Et
hoc ideo || quia si in declina:
cione ponerent tria arti
cularia & necessitate fa
ceret ablativum in e et in i
Et neutrum plurale in a Et
quia significacio eorum est
compatibilis tribus generibus
ideo quedam comparantur
te cis || et omnia possunt
adiungi masculino et feminino
et neutro satis proprie ||
Sed non in qualibet ter
minacione quia qualitas
earum desinentem in em Et forma
pluralis in es || nullo modo
possunt neutro generi adapta
ri Unde nichil est habeo
divitem regnum vel divites
regna Sed alie terminaciones
eorum possunt neutro generi
adaptari ut dives regnum
divitis regni divitum regno
rum divitibus regnis Non
tamen oportet quod sint omnis
generis in declinacione || licet sint
omnis generis in construccione
Quia raciones legis que
in declinacione omnis generis
observatur Predicta incompe:
tencia provenirent Certe
tamen dicitur vir advena || man
cipium advena mulier adve:
na || non tamen in declinacione dicitur
hic et hec et hoc advena
Et nota quod ista tria memor
dives et teres communis a pri:
scianus quamque omnis generis tamen
induntur Recte tamen possunt
omnis generis in declinacione
sed neutrum plurale ipsorum in a
non reperitur usualiter te:
tam in singulari quam in plurali
Tamen plurale est neutrum

habens tm ntm acm et vtm // et sic est eteroclitũ pt hec hospita ato hec hospita vto o hospita // Jdem est dicendũ de sospita // quia hic et hec sospes dicim9 Et hec sospita sospita et hec sospita // De degener et vber dicim9 // q̄ et de Pauper // licz p autoritate gnũs tinnet ablm in e et i Et memor tm in e qm in i teste pristian̄ desinunt in ablto De com pos comes bipes quadrupes princeps municeps recte dicas q̄ de diues Et omnia predicta sunt gnis gnis et oib diuersa consideratione Quedam tn ex illis terminat tm ablm in e Quedam vo in e et in i hec isola vro9 Post notas gnm tc vsq ibi Est nũs fora tc

In aus femina

Nomina desinentia in aus femina sunt ut laus In aes diptongum inveniuntur vnũ masclm ut praes pracdis Et vnũ neutrum ut aes aeris

In mixtas a'ns

Iste est ps capituli in qua magister tangit eteroclisũ quorumdam nominum in gne vm p. h. Exinvis tn scdm predictas regulas discerni debat nomin gna Dicat tn Pristian9 autores genera confudisse auctoritate sua quos in hec sequi no debe9 Nunc vo antequam progrediam ad significationibus q̄ pertinent ad cam9 Nec caru tm no que in textu reputantur Sed si quas in regulis colligendis preter textum forte posuimus hec petru Helie

Potest tn hoc et figurate ad serpentem v̄ri redditum q̄ etiam sub femino pfert gne t istrumpe hinc maxima serpes phiton le prenestre sub ipsa Obstetrix q̄ pro obstitrix femm Excipit hic forma q̄d qmuis positione penultimaz longam habuerit tn masclm est Adiectiva sup dctam seruat gnm reglam hic et hec et hoc prmx

Haen9 tn q̄m vbalibs in trix terminatis inveni9 oblicis casus quinqi sole etiam neutris ut victrici signo vn victricibus lite signa qmvis hoc victrix no mem me legisse et si analoya declinatiom exigat In ox etiam omnia adiectiva ut prnox ferox velox Excepto vno celox spcs est nauis Et mosilba hec vox nox quibus sup dctm est In yx sup silbam mascla sunt ppa ut pollux volux Et nũ gne q̄d n habet inpositum in nto et cz in obliquis casibs amittit ut hic et hec quinx quingis Sunt tn qui ntm q̄ putant sine n scribendum In yx greca sunt et seruat apud nos eadem genera ut phrix

cex styx sandyx Brevia quae in x gmibus in x
tradaud sic possumus dicere. Communia in x desinencia
ad tria genera sunt trium generum ut hic et haec
et hoc audax artifex felix velox Appellativa
vero ad utrumque sexum hominum pertinencia
genera sunt utriusque sexus ut hic et haec dux
coniunx Hec aut ad solos mares pertinet
masculina sunt Et que ad feminas feminina
sunt ut hic rex haec pelex Greca vero sive
nostra easdem servant et apud nos genera
que et barbara ut hic phenix anax athrax
thorax ypothoyrilix pollux volux haec strix
nox Reliqua super sillabam nisi sint fetus
terre c ante x habencia masculina sunt ut
hic timex vertex apex codex verviex Excipitur
hec supellex Alia vero omnia in x desinencia
feminina sunt ut haec pax fornax vibix lex
tex salix filix. Afrositis Celox nux crux
ilex Excipiuntur hic grex varix fornix / hic
et haec cortex silex

In t neutra sunt ut caput sinciput
occipud gen. Melanthion Repetit opi-
nione

Notandum quia secundum
priscianum quedam ad hanc partem
ut clarere secundum. Tercia.
de nominibus eteroclitis ge-
nere consueuit queri Ad cuius
cui evidenciam sciendum quod que-
dam nomina eteroclisim
paciuntur generis i. diver-
sitatem sive irregularitate
quandam ut hoc celum et hii
celi hoc epulum et haec
epule hic locus haec loca
ut hii loci hoc pellagus
hii pellagi haec carbasus
et in plurali haec carbasa et car-
basorum et ita contingit in qui-
busdam aliis de quibus
et secundum priscianum nichil
habeat nisi tamen ad evidenciam
est aliquis de eisdem Sed que-
ritur ergo unde ista irregula-
ritas fuit in generibus ad
hoc potest dici quod ab au-
toritate diversorum usum hoc
processit Et forsitan non sine
racione Quia videtur
quod eteroclisis semper immutat
significacionem ut hoc celum
pro continente Et hii celi
pro hiis qui continentur in
eo ut Celi enarrant gloriam
dei Et hoc epulum pro
corporali Et epule epu-
larum pro spirituali i. pro
refectione sciencie vel virtu-
tis unde plato in tymeo
venistis ad epulas ceter-
nas Et hic locus proprie
quantitas est circumscribens corpus
et haec loca locorum proprie et
hiis dicuntur in quibus possessiones
habentur hii loci pro locis
dialeticis Item hoc pellagus
est alta maris aquarum profu-
nditas Et hii pellagi pellagorum ad cer-
titudinem profunde aque restringitur

[illegible]

Et hec carbasis vestis pannosa que tam viro quam mulieri conveniens est Sed carbasa carbasorum ad vela navium pertinent Hic infernus pro loco generali omnium penarum Et hec inferna infernorum pro locis particularium penarum Hic sibilus est hominis Sed sibila sunt serpentum. Hec topica topice pro scientia Et topica topicorum pro libro Idem est dicendum de Rethorica et Analetica Item hic Menalus pro totali monte Sed menela menalorum pro appendiciis et collibus sibi adiacentibus Hic pergamus pro civitate Sed pergama pergamorum pro edificiis suis Hoc porrum pro maioribus Hii porri pro minoribus Hy ... item p sc hec frena frenorum cum suo apparatu Hoc rastrum pro una specie ligonum Sed rastri rastrorum pro omnibus speciebus Et ita potest diligens perscrutator investigare differencias in hiis eteroclitis

Sepe tamen iste proprietates ab autoribus non servantur Videtur ergo quod hoc nomen felix et cetera similia sint eteroclita Quia hoc nomen felix in nominativo est omnis generis Sed in ablativo neutri Ergo variat genus et sic est eteroclitum Illi qui dicunt omne genus esse quoddam accidens per se bene concedunt quod ibi est eteroclisis Alii vero dicunt quod non Quia cum felix sit omnis generis dicunt quod etiam sit neutri Et sic non variat genus

Queritur etiam an sit dicendum unus celerum an unus celerium dicit quidam quod utrumque bene dicatur genus quod ille est i. genus gentis Et sic

In duas desinencia consonantes si sint alicentia genitivum sunt tum genitivum ut hic et hec et hoc expers prudens inops insons ... sunt ponenda et illa omnia que apud grecos vel communia sunt vel faciunt ex se femina ut princeps ~~Cauchetos kayn~~ archetypos Virgilius in x° Tu in nunc pugne princeps ... ...pinques Augurium frigibus ...

& dicta sc... Municeps ~~Osmitheles ke kayn smitheles tria~~ nopolistes Juvenalis in quarto municeps Iovis advexisse lacernas Parens ~~othonei kayn thoneis~~ Que ... vis possint significare neutris quando adiungi Tamen

tamen modo deficit eorum secundum neutrum terminacio Et fortassis ideo quia aliud significat principia municipia parencia Nec apud grecos neutrum tamen habet ~~thoneys neoropolisis~~ ... non sunt addita Alia vero si sint monosillaba ... nomina sunt ut ars fors gens mors lens frons mens pars sors scrobs Ovidius in vi° Metamorphoseon Haut procul egesta scrobibus tellure duabus Et in masculino tamen genere invenitur Plautus in amphitone Ibi scrobes effodi duplos sexagenos indiges

dicis respectiue Quia petitum potest respicere est dicendo unus celerum Potest etiam respicere

N porca terca obs stips traps stirps

stirps // qd cetra mascłm invenit^r Et maxime

in arboribus vrbs pulis Exceptis mons pons

fons dens mars Hec vo sup silbat sunt si

sine cpa ulm ps p̄timencia masculina sunt

ut arvine / rews vssens cinips mauors manceps

abs thencimos forceps auceps Hec tn

vas ceta femino gene protulerunt Var

ro in sco rerum rusticarum Adipes illa pro

abs marsus adipis pondo vigiti vetuste

Neius in lignaria Gigre oportet fronte

candida forcipe Cetera vo femina sunt yems

torres In aut femina sunt ut frans

laus In aes diptongon vnum masculi

prcs praedis Et vnum neutrum ut aes

aeris Dicendum tn q vetustissimi in mlts

dictionibus sup dictis terminacionum invenimus

confudisse genera nulla significationis differen

tia cogente sed sola auctoritate ut hic et hec

alergo Alnus arcus adeps ul adipes cera

tis taras cinis ul ciner cenix collis c'x

c'x cupressus platanus populus laurus

caula crinis carbasus colus hic et hec

Cetera ad genus pertinencia inducuntur ad septimum librum

solum illud qd patitur singulare Et sic est dicendum vnum celo rum i vnum celum et nuo celo rum Et vnum epularum i vnum epulum et nuo epularum Nos vero dicimus q debet respicere genus qd illic est quia comparacionem habet ad res per genus suppositas secundum genus qd accidit genitivo Et sic est dicendum vnus celorum vna epularum Et non vnum celorum nec vnum epularum Non tn sequitur q sit dicendum vnus celus vel vna epula Quia genus plurale est forcius singulari Tn genitivo aut collectivi nominis potest fieri pluralis Ita q genitivus a rebus suppositis contrahat Vnde bn dicitur vnus istius gentis est socior Et vna istius populi est maria Et sciendum q eteroclisis fit quatuor modis scilicet genere quando dico est alius generis in singulari quam plurali Vt hoc celum hi celi Ex quo sequitur q hec nomina de quibus in litera m proprie dicuntur eteroclita in genere Quapropter et aliter legi posset litera Ita q magister removet hic dubium quam vis enim nomina in litera posita secundum regulas supra positas sint determinati generis Quia tn in venitur apud poetas In alys generibus quam regule tradunt Et propter hoc magister cautelam ponit in litera removendo dubium Item secundo modo eteroclisis fit in declinacione Quando dictio est alterius declinacionis in singulari quam in plurali ut hoc vas vasis pluraliter hec vasa vasorum Tercio modo in numero quando numerus pluralis non recte formatur a singulari Vt ego quesiui nos Quarto casu Quando genitivus non recte formatur a suo genitivo vt Iuppiter genitivo q Iouis de declinacione nominum

Sequuntur vocabula

Grus et bubo nomina sunt avium Damma et panthera quadrupedum Patruus dicitur frater patris . qui pater alius Amita penultima correpta dicitur soror patris qui mater alia . Et dicitur ut videtur quibusdam ab amo amicus vel ab eo quod tenerrime solent nos sorores patrum diligere Avunculus dicitur frater matris et videtur diminutive dictum ab avo Helenos proprium est nomen viri et interpretatur accipiens Helena nomen mulieris Similiter Danaus danaa que appellative poni possunt pro grayus graya grayum Liber quando declinatur liber libri equivocum est ad volumen et ad corticem Et quando de volumine dicitur habet penultimam correptam Secundo vero declinatur liber liberi equivocatur ad bachum et ad ingenuum Libra etiam dicitur pondus unius talenti Et statera .i. instrumentum eque librandi Fiber est animal quod dicitur bever // Fibra .i. vena / Hec malus est arbor pomifera Hoc malum fructus Arbutus est generale nomen omnium arborum Hoc arbutum est nomen generale omnium fructuum arborum Unde virgilius Dant arbuta silve // Eodem quoque modo cetera componens ut fimaria in us nomina sunt arborum // que autem in um nomina sunt fructuum // Dicat ergo in hoc loco priscianus // quod in plerisque proferuntur nomina arborum sub feminino genere nomina fructuum sub neutro Tamen plerisque dicit propter ficus nux et castanea // que in dictione arboris et fructus sunt feminina Buxus arbor est dum vivit et tunc dicitur hic

classis clunis Hic et hec conscia callis rumex frutex grex frons frontis Hic et hec humus ymbrex // limus later Acius et callida . latex . laurus . lembus . linter . lupus agnus . leo . pampinus . perdix . Hic et hec palumbes Hic et hec fex rudens Oppidanus socrus suparus Mirionion et hec suparum senex stirps torris Dealbos tiaras uberis ampnis torquis trames vesper hic et hec vepres

In multis etiam confudisse alios genera vetustissimi invenimus sive in eisdem terminationibus . sive immutantes easdem terminationes Sicut quod solebat quidem etiam in masculino genere proferre ut caprio // hic et hec guttur murmur glomus quod etiam hoc glomus dicitur huius glomeris Hic fretus etiam et dorsus huius fretus et dorsus // pro fretum freti et dorsum dorsi dicebat Hic gelus ut gelum pro hoc gelu Ister pro hister et rhenus tanagrum methaurum hyberum vulturnum oceanum Hoc tamen quotiens flumen significat solebat facere Iubar quoque tam masculino genere quam neutro proferebat Hermius in analogiis

Aurea fugit albus iubar Hyperionis
Cesius Calvus in Epithalamio Hesperium
cit iubar quatiens. Hoc iubar protulit.
Si enim esset masculinum vel femininum iubarem
dixisset. Hic et hec lictor. Hic et hec pauper
Hic et hec penus, et hoc penum. Plautus
in pseudulo. Nisi in annuus penus hic
ab amatoribus congeratur eras populo prostitutas
vos o puelle. Lucilius. Magna penus par-
vo spacio consumpta perit. Plautus in cap-
tivis. Dicam senem curet sibi aliud penus.
Lex strabo in oratione qua sulpicio respondit
Nos propinquos nostros messalas domo
consagrata penore volebamus privare. Afra-
nius in talione. Nos quibus cordi est intra
tunicam manus leva. Dicitur in penum sterile
Hic et hec et hoc pecus. Ennius in nemea
pubi dare vina marito. Potest tamen hoc esse
fixe prolatum ut si dicam aquila marius
vel rex avium. Hic et hec rethis et hoc rethe
Hic et hec et hoc sexus. Hic et hec hoc
sinapis. Hic et hoc sal. Catho in nono originum
si qui apud carthaginienses sit. Affranius
in compitalibus. Vequintus loquitur sal meum
subdit sed quia grammatica neutrum in a omnia pene composita sunt a verbis
dirivata ut hic et hec agricola. Dicit autem pene propter Graiugena quod est

Bupus dicitur postquam maditur
lignum est et tunc dicitur hoc
bupum. Flamen cum neutrum
est dicitur flatus. Cum masculinum
nomen est sacerdotis romanis
sicut alibi dictum est. Lena
quod nomen proprium est mulieris.
Siren monstrum quod marinum
est et interpretatur dulce canens
sicut in Macrobio habetur
siren grece cano latine. Tay-
gethe una est de septem pleyadibus.
Euterpe proprium nomen est cuiusdam
muse et interpretatur bene delec-
tans ab euterpo quod est bene
delecto. Glicerium et huiusmodi
postea exponetur. Gummi est
quod stillat de arbore et vertitur
in duritiam ut thus. Tuber
vel boletum vel inflacionem significat
sed quando adiectivum est significat
gybbosum. Cathilma et cetera
que secuntur usque ad thulia propria
nomina sunt hominum et etiam
aquila. Crex tamen quandoque est no-
men avis. Thurza est nomen
fluvii similiter et bagrada. Ga-
ta nomen est populi sicut tamen
quod gentile sit. Mellicertha
nomen est proprium cuiusdam dei marini.
Hepteta nomen fuit proprium cuiusdam
regis et interpretatur nimis sub-
tilis. Cataracte proprie sunt vie
subterranee quibus sub terram
aqua confluit. Sed in celo per
translationem dicuntur nubes. Catha-
pulta vas est secundum quosdam
verius tamen dicitur sagitta cum
ferro bipenni quam vocant bar-
batam. Thipe dicebantur por-
titores aquarum in expeditioni-
bus. Nunc etiam in culinis. Li-
pos enim est aqua unde et
lipemium illud ex aqua et
cinere factum quo capita ablu-
untur. Colloge vero dicuntur
sorores. Illud vero videndum est

compositum a grapho et gone vel propter ydolatria quod est compositum ab ydea quod est forma vel ymago et latria quod est servitus vel cultura secundum quosdam Poema dicitur a poio pois quod est fingo fingis Scema est figura unde dicuntur scemata verborum .i. figure

est Sirtis que sale Ennius protulit in quarto annali Ceruleum spumat sale conferta rate pulsum Per mare Superdactus nomen usus est etiam apud Caprum et apud Prolim et dubius generibus invenies

Emblema est frustum auri vel diversi coloris in pavimento quod dicitur litostratos a varietate lapidum / litos enim lapis dicitur Toreuma dicitur vas celatum vel lectus tornatilis Sed Remigius tamen dicit fervor maris Peri autem petasma velum unde peripetasma proprie dicitur illud superius pictum in cortinis // translative tamen dicitur limbo vel circumferencia // Hibre dicitur a quodam filio Herculis qui dictus est Hibrus De nichili et mancipi dictum est superius Stellio quidam vermis est quasi stellatus Gurgulio vermis pene totus consistens in gutture Quid carthaginem vel ligo margo sit superius dictum est Padus nomen fluvii est et facit genitivum Mangones dicuntur proprie equorum venditores Et videtur mango compositum a manu et agendo ut sit mango quasi manu agens Ponitur tamen generaliter pro mercatore Ligo instrumentum est fossorum sicut dictum est Quaternio genere dicitur qui quatuor habet sub potestate sua constitutos Quaternus est octo foliorum pergamenum continens et quod tamen frequenter hodie male dicitur quaternio Conversum dicitur // tropos conversio inde dicitur Antropos .i. homo qui quasi sursum erectus incedat // cum cetera animalia incedant in terram prona Caupo .i. dicitur tabernarius Caupona dicitur tam mulier quam taberna Strabo est genus visum obliquum habens videtur dictum a lencon greco quod interpretatur candor Allec est genus piscis Quid sit tribunal cervical et vectigal superius dictum est Hanibal et que secuntur nomina propria virorum sunt Quid sit subtus super dictum est Michael et que secuntur angelorum sunt nomina ut Gabriel et Abel Et eorum interpretaciones seu exposiciones in divina pagina requirantur Butul et Mutal nomina sunt oppidorum et ponuntur tamen masculino genere quia oppida sunt in Affrica lingua vero penorum carent neutro genere Abraham et nomina que secuntur propria sunt virorum Et interpretatur Abraham pater excelsus Ioachim robustus Lloth declinans Ruth festinans Iacob supplantator David manu fortis Malath saporitas Glicerium dicitur quasi gratiosula a gliton quod est dulce Doricum visiuncula a dorcas quod est videre Filerenum dicitur a filos quod est amor Zophronium quasi prudenciola a zophrone quod est prudencia Abrotonum dicitur quasi venustula a venus que dicta est a frodite a fraodos quod est spuma et sunt propria nomina mulierum Abdomen proprie est pinguedo porcorum Semen proprie animalium Sementis frugum Sementum acervus rei cuiusdam Sed hec inviceme pro se ponuntur Sunt tamen qui dicunt quod sementum est de semine Semen tum est quod in agro spargitur / licet et semen sit animalium Splen pro eo est splen per venus Rien interpretatur fluentum a greco verbo peyo .i. fluo et sunt nomina intestinorum Titan interpretatur illuminans unde titulus eo quod illuminat sequens opus Quidam tamen putant quod titulus dictus sit a Tito livio qui primus composuit volumen ut opus esset distinctione titulorum et primus usum eorum invenit

Nar dicitur fluvius quidam qui habet duos meatus ad modum narium Lar quoque
est nomen dei familiaris qui solebat coli in domibus Lar quoque sepe sumi
tur pro domo et in utraque significatione declinatur lar laris Est etiam cuiusdam imp
eratoris nomen proprium et tunc facit genitivum lartis unde Iuvenalis in epigramatibus ait larte
ferox caso consul opima ferens Aspar et que secuntur nomina propria sunt virorum
Nisi quod Arar nomen est fluvii Vide tamen quod Bostar idest positum equivocum est Est
enim proprium nomen persone et tunc barbarum est Et est compositum a bove et sto Et
tunc est latinum et neutrum Et est stabulum boum Separ dicitur separatus
a pari et est compositum a se inseparabili prepositione sed non est hodie in usu Et
sit laquear lucanar supra dictum est Lupanar dicitur domus meretricum facta rome
in honore lupe nutricis Romuli et remi Hodie tamen quelibet domus dicitur lupanar
meretricum quia meretrici lupe comparatur Columbar est genus vinculi quod po
nitur in collo vulgo Carcanum dicitur Bever est animal aquatile quod etiam castor
et fiber appellatur Puer vel homo marcello placet dicitur a purio puris
antiquo verbo quod idem est quod verberio et inde dicuntur pueri quia verberibus solebant
coherceri Vel a pure quod est custodia Sicut alibi seu supra diximus Oleas
ter est silvestris oliva Tuber est boletum sicut supra dictum est Cadaver dicitur
caro data vermibus et est ethimologia vel a carendo eo quod careat debito ho
nore sepulcri Suber est illud quod est inter corticem et robur arboris Alii di
cunt quod genus est ligni levissimi quod retibus appendunt piscatores Uber quando
veritatem significat neutrum est quando enim est adiectivum dicitur hic et hec et hoc uber
et est idem quod fertile September componitur a septem et ymber quasi septimus
ab yemali tempore Similiter October ab octavo et ymbre Mulciber dicitur Iupiter
a mulcendo imbre Mulcifer vulcanus a mulcendo ferrum Siler quoddam genus
vimnis est Acer aceris nomen est cuiusdam arboris Papaver est herba palustris
Laser herba Siser genera sunt leguminum Spinter est anulus quo solebat an
tiquitus utraque partem pallii collo connectere seu qua collum connectebat Dicitur autem
spinter vel fibula vel armilla ab armo eo quod super armum iaceat Asser est lignum
latum et aliquantulum tenue quo cooperitur domus Cancer est nomen piscis et sig
ni celestis et morbi Et tunc declinatur hic cancer huius cancri Secundum antiquos
dicitur autem quidam quod apud nos debet dici hoc cancer pro morbo Aplustre? est navicula
que ligatur circa puppim que alio nomine dicitur capha Vel autem quidam libri habent
hic agger ris dicitur ab autore Agger anser carcer Alii dicunt hic anger Est autem
Anger serpens tortuosus dictus ab anguillis Levir est frater mariti quasi levis
vir Duumvir qui habet duos in sua potestate Trevir antiquitus dicebatur gens gallica
vel sit nomen gentile Bethlion interpretatur abhominabile vel inextricabile dicitur me
dicitas palme radicis vel vel indus Arcus celestis dicitur Arbor dicitur quia altum robur
tenet Auctor dicitur a verbo autentim quod est auctoritas vel antiquitas Videtur tamen dici Auten
quidam quod debet sibi absque c hoc modo Autor quia sine principum non habet c dicitur
enim Actor ab ago et tunc est masculinum Dicitur quoque Auctor ab augeo et est mas
culinum et facit femininum Auctrix quod si teneat nullo erit equivocatio primum enim est autor secundum
Actor tertium Auctor Sed usus non habet hodie ut auctor dicatur Etiam in prima sig
nificatione Ligur est nomen gentile Astur proprium nomen et dicitur quod turtur et voltur sunt no
mina avium Et dicitur voltur a volucrando cadavera Furfur est purgamentum farine

Sed videtur incongrue positum cum debeat exemplificare tantum vel de propriis vel
de gentilibus vel de appellativis nominibus avium sicut de litera datur intelligi
Ideo quod dicit ibidem quod furfur est nomen cuiusdam avis que pascitur farre Bu-
phur dicitur quasi soli pur id est ignis terre Arpinas et que sequuntur sunt
gentilia nomina ut patria Menas est proprium nomen hominis As pondus quoddam est
et ponitur etiam pro obulo Vas vadis id est quod fideiussor Nugas quod invenitur
in de indeclinabile est Unde in x declinatur Nugax nugacis et significat vero
et idem Amphora genus est vasis quod secundum quosdam fictile est et terreum et
ansatum Secundum alios est vas vimineum alias vimineum Et dicit quidam
quod amphora interpretatur rotundum Prepes est velox Inquies est qui
in quiete non est Et est compositum a quies Et videtur quod inquies ponitur
interea que desinunt in es correptam cum genitivus habet e productam ante
s quod mirum est Sospes est alacer Et videtur compositum a so quod
est con id est cum et spes quasi cum spe Sospes enim dicitur qui habet spem
bonam Sed melius est ut simplex esse dicatur Antistes dicitur sacerdos
quasi ante stans Trames est semita Stipes stipitis est lignum quod pa-
rietem domus sustinet vel aliquid tale quasi columpna Poples flexura
sub genu Fomes nutrimentum Cespes est gleba terre Teges tegetis
domus a tegendo sic dictum Mendicus componitur ex medio et dic secundum ali-
quos mendicus dicitur quasi mora dicens Tellus quod vincendo est quod paulo plus
ponitur terris mica que invenitur in eo productum quod est commune servum qui dicitur Ge-
tes in vulgari [illegible] Strages dicitur a sterno sternis Strues est lignorum
congeries a sterno sternis Verres quod proprium est nomen viri est Unde appellativum
nomen est porci qui si castratus fuerit Nefrendis dicitur eo quod dente non feriat
vel quia dentibus non frendat Unde et porcelli dicuntur nefrendi eo quod non fren-
dant dentibus Et alio nomine dicitur Maialis quo et [illegible] dicitur na-
tus ex apro et domestica porca Celsus dicitur ab celos celos enim dicebatur qui
celos in custodia regum habebat fila quasi regum temorarius quamvis et de hoc
alia posuerimus sententia Funis est corda Fasces est honor Panis a pan-
do quia frequentius quam cetera ponitur vel quia cum omnibus bestiis sumitur
panis vel a pan quod est grece dicitur Amnis ab amenitate dicitur Pusas a pasco
quam pasce fuste accipitur pro baculo vel [illegible] cum gladiis et fustibus [illegible] Vectis est
illud ferrum rotundum et longum quo hostia obseratur dictum a vehendo quam quia
et illuc vehitur Mensis dicitur a mene quod dicitur luna Follis est quod vulgariter
forcellum vocamus Corbis est vas quoddam vimineum a curvitate virgarum Ipsi quod
quidam volunt dicere corbis quam curvus Torques est aureum quoddam quod circa brachia
antiqui solebant habere sive circa collum ut quibusdam placet Bipennis quod secundum est
declinatur quod bipennis [illegible] adiectivum est declinatur hic et hec bipennis et hoc bipenne
vel [illegible] ferro sonat alta bipennis [illegible] penne enim dicuntur acumina gladii et inde
et a bis compositum est bipennis Clunes dicuntur nates Pelvis est vas quoddam concavum
quod vulgariter vacuum appellat Bilis id est quod fel Strigilis est instrumentum quoddam
ferreum aptum ad assandum pisces potest tamen etiam accipi secundum quosdam pro illo instrumento
ferreo quo purgantur equi [illegible] sit malarum superius dictum est Glos dicitur soror mariti
et uxor fratris Cupressus et cetera que sequuntur nomina sunt arborum [illegible] quod et quidam sunt
propria nomina sive insularum Crete vero urbs dicitur [illegible] et sunt [illegible] in [illegible]
Cristallus est nomen lapidis [illegible] est [illegible] ut [illegible] in [illegible]

Est genus quoddam leguminis Hoc tamen in physica melius dicitur Phaselum
melius itaque dicitur phaselus genus quoddam navis vel navis parva ut quibusdam
videtur Philocalus quod in libro que debet abradi habetur id est quod amator boni a
philos quod est amor et calos quod est bonum Sicut philosophus amator zophie id est sapientie
Nilotis secundum quosdam pronominativum est femininum Alii vero dicunt quod a Nilo dicitur Unde et
aravis nilotis quasi egipciaca Nurus est uxor filii Socrus est mater uxoris vel
mariti Tribus tribui plebs Penas grece nutrio latine Et inde penus in quo repo-
nitur ea unde homines nutriuntur id est celarium Ligus est gentile nomen Incus est illa
massa ferri super qua solet cudere fabri Et est compositum a cudo cudis quod est fabri-
care Et ultimo supino cusu cusu mutata u in o fit cuso cusas Unde componitur accu-
so accusas et huiusmodi talia Contumax est superbus Et dicitur a contumeo verbo
Pervicax dicitur protervus qui scilicet pervincit vinci verum quod bonum est iudicando malum et
converso Hoc alii dicunt esse compositum a per et vici quod victum suam velit obtinere
Alii a vinco quasi in vincendo persistat Alii a per et viribus et cado quasi per vires suas
cadens Alii a per et vinco et cado quasi per vincendum vel cadens Foron est calor et
inde dicitur fornax Lanx scutella magna Calx posterior pars pedis Merx
est quod venditur et facit genitivum mercis Merces autem mercedis est precium
Falx instrumentum ferreum recurvum et dentatum ad resecandas herbas Fornax et
Ithax ypa nomina sunt virorum Ilex quedam herba est Silex lapis Pelex con-
cubina unde secundum Hugwicionem Elias componitur cum per et dicitur pellicio pellicis
pellicui pellectum vel pellicatum id est decipere Unde Eliminus Decipiam te mulier
ibido fulgens ornatu et gratis pellicuit Unde hic et hec et hoc pellax pella-
cis id est fallax deceptor fraudulentus Unde ibi Pellacis ulixis Et comparatur
pellacior pellacissimus Unde adverbium pellaciter pellacius pellacissime Unde
hec pellacia pellacie id est deceptio fallacia Unde Prudencius contra hereticos
dicens quod contra moveat pellacia litem Item a pellicio hec pelex pelicis uno
subtracto Et dicitur pelex quia pelliciat id est decipiat Vel dicitur pelex a pello
pellis que ante uxorem tenetur Et postea veniente uxore pellitur a domo Vel pelex
dicitur illa propter quam uxor de domo pellitur Similiter a pello pellis Unde pellicatus pel-
licatus pellicatui id est cubinatus scilicet peccatum quod cum pellice committitur Unde pecco peccas
peccare quasi pellicare Unde hic peccator peccatoris quasi pellicator quod nomen
antiquitus tamen flagiciosos significabat et libidinosos Sed postea in appellacionem transivit
omnium iniquorum Et hoc peccatum omnis malus actus et mala voluptas quia illecebra La-
rex est herba dicta vulgariter Rupica que secat digitos Vibex vibicis penultima
producta est summitas virgarum vel cicatrix inde facta Unde Persius Si puteal mu-
tus multa vibice flagellans Culex est parva musca Codex liber Cortex dicitur
eo quod cor arboris tegat Vervex dicitur aries a verme et vertex quia arietes dicuntur
habere vermem in capite unde dicitur etiam arietare Et vide quod verbex verbicis
et verbicus dicitur aries castratus Quis vero sit vbica Simplex est quod sine
plica id est multiplicacione et fallacia Calix dicitur vel ipsum vas vel potus Varix est
vena que si ledatur reddit hominem curvum Unde et varus et varicosus varicosa
varicosum id est curvus Et varicor varicaris quod nunc non est in usu id est claudico Item
Prevaricor prevaricaris a quo prevaricatores legis constituuntur id est dicuntur Classendix
dicebatur quoddam factum ad modum coclearis super signa que preibat in plebs cuiusmodi aqui-
le erat deaurate ne pluvia inde posset aliquid delere Salix arbor est Unde
Salmea salmee pro derivacione Philix dicitur quasi silex a singularitate foliorum
Matrix est locus in quo puer concipitur dictus a greco matros unde et mater dicitur

Cornix dr a corax qd est coruus Unde Nocticorax .i. coruus noctis Rodex g

pannus lineus et pilosus secundum quosdam quod vulgo dicitur pilosum Sed

aliorum laneus quasi cirros habens & sup Meretrix dicitur esse compositum a

meteor meteris et ere et trico tricas vel tero teris Magis tamen videtur sml

ab eo qd est mereo Obstetrix dicitur ab obstando quia obstat parienti seu m:

ti ne moriatur //pro obstitrix// Sta composita a sto mutat o in i ut Instit

et Institrix Fornix est arcus materie Unde dicitur fornicator eo quia in fo:

nicibus .i. in arcubus teatralibus solebat commisceri meretricibus // que in cis

arcubus manebant Secundum tamen ethimologiam dicitur fornicacio // quasi forn:

necacio // quia scilicet necat animam que quasi forma nra est Pernix pnx

penultima producta dicitur a pernitendo .i. in conatibus perseuerando Unde legitur p:

nicibus alis Dicunt autem quidam quod in pernicis inveniuntur penultima correpta Unde

Pernices Et tunc est compositum a nece Et debet dici in nto pernex secundum quos

dam Secundum alios pernix et pernox pernoctis // qui tota nocte vigilat Et est com

positum a nocte Ws/ Noctua pernox si luditur alea pnox Celox quoddam gen

est nauis Frix a frigia dicitur et est idem quod troyanus Stix palus est q

inferni seu infernalis Erix proprium nomen est viri Stardix est h'ba apta tinctur

Ajax et pollux et athax et polux propria sunt nomina virorum Quidam tamen dicunt

quod Ajax est nomen gentile Spinx monstrum quoddam fuit iuxta thebas Cimex

est vermis qui ligna consumit // vel carnes hominum comedit Unde Cimiterium Sin

ciput dicitur sinistra pars capitis .i. magis aperta scilicet frons Et componitur

a fronte et a caput Similiter occiput dicitur occidua pars capitis .i. posterior Et

componitur ab occidens Gyd est herba que vulgo dicitur nigella a nigredine

et suffocat segetes Grece dicitur melangien qd dicitur nigrum Unde melancolia

habens colorem nigrum Inops ab in et ops opis Unde Opulentus qd videtur

compositum et ab ope et lentos qd est plenitudo quasi lentus opibus Insons

ab in qd est non et sons qd est nocens Lens lendis est animal qd crinibus

adheret Lens lentis genus leguminis Scrops vel est qd specus .i. antrum

Stips stipis pondus quoddam erat ad quod distribuebantur expense militibus

Unde stipendium et Stipendiarii qui stipendium habent a principibus eorum quibus sunt

et quibus seruiunt Stirps est radix et tunc est masculinum Est etiam progenies

et tunc est femininum Ut ibi Stirps yesse virgo te Puls tibus est fitus & fa:

na et aqua Ufens et arons propria sunt nomina virorum Cinips secundum quos

est magnus hircus Sed verius est fons quidam vel fluvius Cinipheos enim dicit h

dorus maiores hircos a Cinypho fluvio in libia ubi nascuntur grandes hirci Pr

Inanceps sit supius dictum est Adeps dicitur pinguedo Et est compositum ex a

et epulis vel ex ad et edo es est te Forceps forcipis est quo tenetur ferrum

Et est compositum a ferro et capio capis Forpex forpicis quo metitur pilus

Et est compositum a ferro et pilo Forfex forficis est quo meditur filum

Et est compositum a ferro et filo Vers Forfex filum // pilum cape forpex // for

ceps ferrum Anceps ancipis dicitur qui capit aues Ab aue et capiendo Sed

dicitur dubius Unde Precium Et inde componitur interpres qui de una lingua trans:

fert vocabula in aliam Dicitur etiam pres medius Unde Interpres qui medius

est inter unam loquelam et aliam A pres etiam per compositionem dicitur compres

[illegible]s est similis fideiussoris vel obsidis. Aspergo aspergis nomen est cuiusdam avis marine. Quidam tamen putant esse sumptum Aspergo aspergis ab aspergendo pro aspersione. Antiqui vero dicebant quod Aspergo dicitur vestis femine sive vestimenti superfluitas que et Sirma dicitur. Carbasus dicitur quasi caret base et est velum navis. Conche dicuntur omnes pisces illi qui intra testas clauduntur ut ostrea sive etiam ipsa testa. Clivus dicitur pronus vel flexus. Unde Ysidorus clivosum iter dicit flexosum. Callis idem est quod semita. Imbrex imbricis pe- nultima correpta est canale a cuius concavitate defluit imber a tecto. Latex est aqua a latendo latex. Lembus et lembus genera sunt navium. Pampinus est folium quod tegit racemos. Perdix est avis que dicta sit eo quod perdat ova seu nidum. Palumbes dicuntur quasi lumbis parcentes. Sicut Columbe quasi colentes lumbos. Et vide quod palumbes non inveniuntur in singulari sunt autem palumbes columbe que in arboribus nidificant. Fuscus propter dicitur de fumibus navium. Fusc enim est famum seu fumus. Suparus est tantum camisia. Alii dicunt quod vestis interior. Torris dicitur a torrendo torres sunt sic dicta ligna ex quibus ignis fit postquam sunt accensa. Tiara quedam tegumen capitis est quod semitanus dicitur invenisse ut in Pompeyo Trogo habetur. Et videtur esse illud quod vulgariter ... seu dicitur esse ... Vepres dicuntur quia vim prementibus inferunt que vulgariter dicuntur ... Dicuntur etiam vepres ferrei stimuli parietes in carceribus eo quod unum membrum imprimitur ad aliud. Et dicitur hec vepra huius vepre. Hoc glomus huius glomeris. Et hic glomus glomi dicitur in eadem significatione et est glomus filorum convolutio. Unde Glomicellus dicitur diminutivum. Globus autem est aliarum rerum. Hysteri et que sequuntur nomina sunt fluviorum. Dus velox et inde oceanus. Iubar idem est quod ... Et de illis Rombus que in textu exprimuntur dictum est. Alia vero dicta est. Et illis que preter textum in regulis colligendis posuimus. Abba interpretatur pater. Apoteca ut dicit Ysidorus quasi repositorium dicitur eo quod homines ibi fruges reponant. Et est cella avenaria. Apo enim teca positio vel repositorium dicitur. Ex quorum compositum est et apoteca. Cirotheca illud de pelle factum quo manus quasi induitur a ciros quod est manus et teca. Monarchia dicitur quasi unus et solus princeps a monos quod est unum et archos quod est princeps. Unde monarchia simplex principatus. Unde Monarcha inde dicebatur rex qui solus orbi dominabatur ut Augustus et quidam alii. Chiliarchia figura quedam est apud grecos. Et reputat mille. Ex quo et Chiliarchas dicitur. Ciliarcha dicitur qui preest mille militibus. Sic Centurio qui preest centum. Mechia dicitur adulterium. Pascha dicitur transitus. Sangalida gentile nomen. Sero- pha dicitur sus. Alga herba quedam palustris est que in fluviis paludinosis invenitur. Belga patrium nomen est. Unde Antiquitus Roma Belga seu Belgica dicebatur. Alleluya dicitur quasi laudate invisibilem ab allelu quod est laudate et ya quod est nomen dei. Ex eo quod invisibilis est. Nola est illud quod appenditur frontibus et pectoribus equorum ut quasi quodam sonitu seu ornatu incedat equus. Vola dicitur medietas palme vel concavitas. Alii etiam dicunt quod planta pedis quod falsum est. Problema est obscurum propositum i. questio. Anoma nomen dicitur et interpretatur distribuens sicut habetur ubi Priscianus Ethimologizat hoc vocabulum nomen.

Tractatus secundus huius
capituli habens tria
capitula Secundum ibi
Numerus aut Tercium ibi Sunt
quedam Primum diuiditur in
tres partes In prima diffinit
numerum In secunda diuidit ibi
Est aut In tercia ponit no:
tabile per quod remouet
dubium quasdam circa appen
dices numeri ostendens et
hoc ibi Et sciendum unde
P. h. Post tractatum de
genere adiungit de numero
Vo aut sua rationem
ordinis reddens Sic ait
Numerus inter accidentia nomi
tercium locum et iure pos:
sidet Natura aut distin
xit genera ut ipsa multi
plicentur numero Nume:
rum generum multiplicatio reti:
nenda est ad seruandas species
in esse Et certum est quod non
possunt species teneri in esse
nisi per multiplicitatem particula:
rium Hoc aut non potest
fieri nisi per coexistentem generum
multitudinem Ergo post speciem
et genus Et post genus de
numero est agendum.
P. h. ad cuius euidenciam
predicendum est quid dicatur
Numerus in arte gramatica quo
accidat nomini Et que sit
causa inuencionis vocum in
diuersis numeris Quo ordine
circa tractet de numero Numerus
ergo in gramatica duobus modis
consideratur tum secundum
rem tum secundum vocem Numerus secundum rem
Numerus vero secundum vocem Est forma dictionis

Numerus est forma dic
cionis que discreci
onem quantitatis facere potest
Est aut uel singularis uel
pluralis numerus Nam dualis apud lati
nos non inuenitur Singularis est
ut homo Pluralis est ut homines
Et sciendum quod in uno proprie numerus no
dicitur sed abusiue id est contra
usum sic quo rectus non est ca
sus sed abusiue casus dicitur quod ca
cit alios casus Nomine multi
hoc dicant quod ideo casus sit dictus
quod a generali nomine cadant omnes specia
lia nomina Sed si ob hoc casus sit
dicendus Omnes partes orationis
possunt dici habere casum et verbum
cum et adverbium et coniunctio a generali ver
bo et adverbio et coniunctione cadunt
in speciales posiciones singularium Al
aut dicunt quod ipsa terminatio nominatiui
Est singularitas uel pluralitas
Et qua dignoscitur utrum

cadens in alias diversas terminaciones non
incongrue casus nominatur Cum natura
habeat ut cadere possit Et cadendo
variat omnes casus Quippe casus
dicatur non solum illud in quo cadat
aliquid Sed etiam ipsa res que ca-
dit Unde Aptota dicuntur illa nomina
potissimum apud scriptores que nomina-
tivum tantum habent casum in quo repu-
tatur illorum racio · qui recto putant ·
eum casum nominativum · quia a generali nomine cadat
Possumus autem a maiori et frequenciori
parte casuum qui sunt obliqui hunc quoque
et ipse nominativus · quo et silebas habet
in singulis vocabulis dicimus · ergo
singularis quoque bene dicitur · quia ipse ge-
minatus et multiplicatus facit omnes
numeros Et quia omnes numeri ex ipso compo-
nuntur · et in ipsum dissolvuntur Et singularis
tenet ita divisionem numeri Si autem opponatur item de collectivis nominibus
que in numero singulari ad plura pertinet ut populus Dicimus similiter quod et
terminacionis qualitate et construccionis racione singularis numeri sunt

Ad unum vel ad plura
pertinet locucio Si oppo-
natur de eis quorum est
eadem terminatio in singulari et
in plurali numero Et sic termina-
cione illa non discernitur
Seu terminatio illa non discer-
nit An de uno sermo fiat
an de pluribus Dicimus
quod ex adiuncto potest significare
seu potest certificari Unde
et auctor maluit dicere
describendo Numerum fforma
dictionis que potest facere
discrecionem quantitatis · quam
que discernit Discerne-
re enim quantitatem unius aliud est
ibi tamen ex qualitate termina-
cionis discernere utrum ad
plures vel ad unum sermo
fiat vel pertineat Id est
an de uno vel de pluribus
fiat Sed opponitur quod
secundum hanc descripcionem
hoc nomen omnis possit esse
singularis numeri quia in qua
locucione ponitur illa pertinet
ad plura ut omnis homo
legit Et consimilia Sed
dicimus quod ad similitudinem
terminacionis quam habet ad
singularem numerum Et racione
construccionis tamen semper
construitur ex racione qua-
litate · cum vocibus singularis
numeri Unde est Quare sin-
gularis numeri dicatur Quod
autem sit singularis numerus pa-

Et quoniam per huiusmodi nomina
sit locucio ex pluribus
ita quasi ex uno quod est qua-
si unum sit ex illis scilicet una col-
lectio Potest tamen dici quod
utrumque numerus accidat nominibus
quibusdam licet non omnibus
quia collectivis et ceteris
que premissa sunt puta dis-
tributivis sicut omnis quilibet
uterque non videtur accidere
numerus secundum rem Quibus
aut accidit eorum est secunda-
ria significatio Hec enim vox
homo principaliter significat
substanciam secundario sin-
gularitatem Licet ex ad-
iuncto huius vocabuli seu huic
vocabulo omnis ad plura
pertinere videatur Ut cum dicitur
Omnis homo Sed hoc con-
trahit ex adiuncto non ex for-
ma vocis Numerus vero secundum
vocem est quedam vocum
proprietas Quia omne nomen
huius forme vel terminationis
est ut ex vocis forma ad unum
pertineat vel ad plura Sub
platione una accidit utrique
numerus secundum rem nominum ut
secundaria significatio Numerus
secundum vocem quod convenit omni-
bus terminatio qua discernatur
an ex uno an ex pluribus
sit sermo ¶ Causa vero
inventionis vocum in diversis
numeris est significatio et equivo-
catio Significatio in appella-
tivis Equivocatio in propriis
Cum enim appellativa nomina
generem qualitatem significent
contingit aliquem sermonem fieri ex uno tam in illa quam qualitas Aliquem ex
pluribus Et si una voce sola utroque modus loquendi expleretur Dubitu

quod numerus finitus est pluralis vero infini-
Cum enim dico homo certum est ex uno
dicere Cum vero homines incertum
est ex quot hominibus dicam Nam
a duobus usque ad innumerabiles exten-
ditur significatio Itaque natura quod nume-
rum certorum invenit nomina Quibus
nominibus adiuncti nichil ultra oporteat
quod intelligere liceat ut homines du-
centi vel mille Ergo dubitationem
plurium distulit adiunctio eorum nomi-
num que in singulis numeris sunt pro-
prie terminus significationis Quippe cum
sint pluralia non a singularibus nata
Omnia enim a se nascuntur Nam duo
non sunt ab uno derivata Nec tres
a duobus Nec quatuor a tribus

Numeros autem hec habet dic-
tiones que personas quod habent

Vel finitas vel infinitas idest vora
pronomina verba participia Unde si de
ciat in personis verbum deficit enim in numero
ualia sunt Infinita Impersonalia
Gerundia vel Supina Adverbium vero
imus sepe demostret numerum ad significa
em nominum nullum aliud Non tamen quasi ac
dentem hunc habet Accidentia enim
nalia fere sunt ad omnes species partium
fectarum Cum enim dicas singularis numeri
dverbium vel quod pluralis cum similiter
me adverbium tam singularibus quam
pluralibus verbis adiungitur Et contra
uale quecumque numerum significet ut est
ingillatim coniuncto Et singillatim
cum imus pluraliter loquor Et plura
iter loquimur Sepissime dico Et sepis
sime dicimus Quod in nulla alia parte
num possidente potest contingere nisi
figurate Ut cum sint numeri singularis

Est etiam Unde Ad huc
et quid ad illos modus lo
quendi efferetur Ita quod reper
tum est nomen plurale appellatum
significans eandem communem qualitatem
quam et suum singulare Sed
secundario pluralitatem Illa
qualitate participata In
corporibus autem quia contingebat
unum et eodem proprio nomine diuisa
nominari ad designandum quod
de uno certum esset sermo inuenta
est vox una Ad demonstra
dum autem quod de pluribus Alia
Plurale vero a proprio illam
qualitatem communem significat in
pluralitate participantium eodem
nomine Nomina itaque licet
non omnia secundario singula
ritatem vel pluralitatem significant
Et fortasse magis congruum
esset dicere quod id nomina nec
principaliter nec secundario hec sig
nificant similiter predicta Sed sunt
modi significandi Ut cum nomen
pluraliter significat vel
singulariter Seu singulari
tatem vel pluralitatem sig
nificat Cum ergo queritur
de aliqua dictione cuius
numeri sit Hoc solum queritur
an singulariter significet an
pluraliter ¶ Tractat autem
hoc ordine prius diffinit
numerum secundum vocem et mo
dum dicit Postea ostendit
quasdam numeri proprietates ad
ultimum docet que nomina
quo numero careant et que

Est autem vls

Sed pars capituli In qua pot divisionem nui Sed ipsius sufficiat ad inuit Ibi Item dualis // Circa quam litteram dt. Dicendum Nus aut dividit in singularem num et in pluralem Prima satis est in hac arte vnum a multis vel multum ab vno discernere Ar reliquae dfe nuorum ad aliam ptinet facultatem Iste vero sunt principales Prima vnitas et binarius sunt due principia nuorum tamen differunt Prima vnitas est primum princi pium et simplex Binarius aut secundum et compositum. Ab vnitate ergo est singulari tas A binario aut plurali tas Vnde sicut binarius ge minat vnitatem Sic plus nus si est vere pluralis debet geminare suum singularem Sed queritur de quibusdam nominibus quorum pluralia non geminat suum singulare Vt vter alter neuter vterque et alteruter Ita enim dicas de duobus in plurali sicut in singulari Vnde Doctus Inter vtrasque litteras id est Inter ambas Queritur ergo vnde hoc contingat Ad hoc dico // quod hec nomina data sunt a dualitate quasi a principali significatione vn: de non possunt eam relin: quere in singulari nec in plurali Sic nec homo re linquit quantitatem Siue dicatur de vno siue de pluribus // Dicimus ergo // littera non gemi nat dualitatem, quia in ~~vtro~~ vtroque num distribuunt siue particulatur respectu duorum Sed tamen geminat num apprehendendi dualitatem Prima potest dualitas apprehendi ut vnum Et hoc faciunt predicta noia in singulari Et potest apprehendi ut plura Et hoc faciunt eadem nomina in plurali :–

Plurali adiungantur Vel cum sint singula ris pluralis Preterea nomen et pronomen et verbum et participium declinatur in numeros Adverbium aut quicquid significat et que cumque num indeclinabile manet // Hoc tamen interest Inter nuorum nomina que sunt indeclinabilia Et inter adverbia quod ea licet tam singularibus adiunge ut predixi quam pluralibus Vt milies dixi Milies diximus Illa vero non nisi pluralibus iunguntur. Vt mille homines diximus Nec preposicio igitur nec Coniunc cio nec Intericcio num habet quippe nec personas significant/ Invenimus que nomina que vtrique num eadem voce demonstrant vt in prima declinatione singularis gtus et dtus et plurale ntus et vtus similes sunt vt huius et huic poete Hy et o poete Et in mobilibus trium generum omnibus singularia feminina et pluralia neutra eandem vocem habent

Ut hec prima Eprothe kaytha pro-
ta Satra ypetaclitha yeta maxia
methysthe kaytha methaystha :-
In secunda quoque declinatione genitivus singularis
et nominativus et vocativus pluralis idem est
ut huius docti hii et o docti In tercia
nomina in es producta terminantia Licet paries
habeat nominativus singulari sillabas genitivus. Nominativus
pluralis et accusativus et vocativus idem est
ut hic verres hii et hos et o verres
hec teges hee et has et o teges.
In quinta declinatione etiam genitivus singularis
nominativus et accusativus et vocativus pluralis idem
est. Quippe in omnibus hiis casibus pro
fertur ut huius fluctus hii et hos et
o fluctus In quinta quoque declinatione
omnis nominativus et vocativus singularis Et plurales
accusativus et vocativus pluralis idem est ut
hic et o res species facies hee et has
et o res species facies Nec solum in
nominibus sed etiam in pronominibus invenies
nimi et voluntate vos hoc quoque concordes dicunt
... laris nominibus sic diffinitur secundum P ... Est vox
... vox similis discernendi ... dicitur propter omnis

Et sic geminat sine dubio
singularem Nominativus aut apud
nam est plura Sed apud
animam est unum Et ideo po
test recte duobus modis ap
prehendi Item etiam dubi
tatur de hoc nomine unus
Quia invenitur quoque in plu
rali ut unc et altere stole
Similiter una motiua Et
illud Terencii. Ex unis nup
ciis fecisti inimici geminas
Ideo hoc dico quia non geminat
unitatem quia est principalis
eius significatio Sed unitas
potest apprehendi ut unum
et unum ut plura inventa
quia est unitas pura et uni
tas impura Sic ergo gemi
nat singulare quantum ad modum
apprehendendi Et hoc fit
ratione quorundam nominum
que tantum in plurali declinatur
Et quoque significat unum et plu
ra ... quoque plura ut plura
Unde bene dicitur una arma
une nuptie Sed male di
citur homines vel une mures
In masculino aut genere non
invenitur apud autores in
plurali numero Posset tamen dici
uni manes vel uni pena
tes nisi usus resisteret Et
Nota quod quoque unus significat
unitatem amorum Unde in
actibus apostolorum multitudinis
erat cor unum credencium et anima
una Et secundum hoc posset
dici Iste mulieres sunt une
unanimes Et anima nostra
una id est unanima Unde
lucanus fecere nephas in
partibus unis id est unani
monibus uni ; Unde sin
discernes quod de uno sit sermo
quia eius significatum habeat

unus

Nos plura ptinere tn dis cernitur et constitutione facit itaque distinctionem qualitatis sola terminationis ratione et non significationis Et hoc idem dicendum est de quisque quilibet et consimilibus Et per oppositum diffiniri potest pluralis. Secundum .70. ga. Singulare numerus est forma dictionis significatiuus ut vnum pluralis autem est forma dictionis significatiuus ut plura // Isti vtrique modi notantur quando pueris dicitur Cuius numeri. Singularis . quare quia singulariter profertur id est vnum designans et profertur pluraliter id est plura designans Secundum hoc ita obicitur Chimera est inopinabilis hoc nomen chimera significat rem suam ut vnam sed ipsa non est vna quoniam non nec potest esse ergo significat eam false Ergo etc Debet iudicari falsa Chimera est inopinabilis Quod sic modo si Chimera iudicaretur ut alba cum ipsa non sit alba hec iudicaretur falsa Chimera est alba Dicuntur etiam cui talis singularitas insit duo quod inest apprehendenti Et non est forma nature sed rationis Et licet aliter sit quam apprehendatur non tamen false apprehenditur quia aliud est de albedine Aliud de modo apprehendendi / Albedo enim est forma naturalis Singularitas autem est forma rationis siue intellectus vnde inest tamen anime Et ideo non surgit inde falsitas dicere quod talis singularitas inest

quedam communia vtriusque numeri vt in his que genitiuum uel datiuum singularem in i terminant Et similiter nominatiuum pluralem ut mei. tui. sui. nostri. vestri. Illi. ipsi. isti. ei. qui quidem tam singularis est numeri quam pluralis. In participiis quoque mobilibus idem fit quod in nominibus Nam in verbis nulla vox eadem habet apud latinos singularis et pluralis quia id apud grecos interdum inuenitur vt [illegible]

Sunt quedam nomina semper singularia uel natura uel vsu Natura ut propria nomina hominum vel aliarum rerum que naturaliter indiuidua sunt vt Iupiter Venus Ceres Achilles Hector Sol luna Sicilia Italia Vsu que singulariter proferri edidit usus ut sanguis pulvis In his tamen ipsis est quando uel euentus particio regionum / uel diuerse opiniones vel auctoritas veterum cogit vel quando appellatiue quoque proferuntur vt etiam pluralis numeri proferantur

quia de ne inest cui debet inesse Possumus etiam Chimere quod ut ipsa est apud aliam intellectum sed

Eventus quod evenit sepe eodem proprio nomine duos vel plures nuncupari ut Eneas Anchise filius et alius Eneas, pyrrus filius achillis & pirrus rex Epirotharum Ayax Thelamonius et Ayax oylei filius. Hec enim non naturaliter communia sunt quippe nullam qualitatem communem significant. Sed casu contingere diversis personis. Non enim ideo uno nomine nuncupati sunt, quia quale simile habent, idest quod duo albi sunt, vel duo magni. Item partitio fit regionum ut Gallia citerior et Gallia ulterior. Diverse opiniones quod quidam multos soles et lunas esse putaverunt. Terra quoque virtus pietas Iustitia pluralia similia quando dictas significant propria sunt. Quando vero partes vel in hominibus similitas, appellativa sunt. Itaque si sint propria non habent pluralem numerum. Cum autem appellativa habent. Auctoritas idem facit ut mella frumenta ordea farra

singulari nomine tradunt omnium specialium numerum. Et ita intelligendum est. Specialia enim appellativa nomina appellantur et propria que semper sub alio specie nomine / continentur

Quia tale figmentum est unum per apprehensionem licet unius modi sit in natura. Et hoc est idem quod plures inveniuntur etiam hic que nomina discernat numerum

Et sciendum

Tercia pars huius capituli in qua ponit notabile per quod removet dubium Et ostendit quasdam proprietates numeri. Dicit enim aliquis cum numerus sit multitudo ex unitatibus aggregata. Sequitur quod unitas non sit numerus et per consequens nec singularis est numerus qui in unitate fundatur. Hoc solvit in hac littera adducens simile de nominativo qui aliter casus dicitur. Pro quo inducit plures opiniones Et primo facit hoc Secundo redit ad propositum. Ibi Ergo singularis quoque numerus Tertio et ultimo proprietates numerorum tangit. Et hoc ibi Et singularis quidem numerus unde. Notandum hic. Intellectus quoque dicendum est, cum numerus singularis non proprie dicatur numerus quoniam unitas que ad singularitatem unum pertinet non proprie dicatur numerus sed abusive propter effectum similem quia efficit numerum. Sicut rectus non proprie dicitur casus. Cum casus dicatur a cadendo quia non cadit ab alio, id est non flectitur, sed abusive quia facit alios casus. Licet ... aliqui dicant rectum merito dici habere casum quia a

//saliat nomen/

Nomen aut generale dicit hic vocabulum // quod generale est ad omnia nomina quia quodlibet eorum appellatur nomen. Et quem nominis proprietatem habet // quoniam quodlibet nomen. Hoc eo quod nomen est substancia et qualitate quem vel propria significat Vult ergo specialium nominum idest quorumlibet appellationum vel propriorum nominum cadunt a generali nomine. Hoc eo quod quilibet nullus nominis et nominatur nomen. et quem habet nominis proprietatem. cadit quodammodo idest descendit in quandam propriam subsignificationem quod tamen saltem habet que alii non conveniunt nullus

Nisi fiat hoc per equivocationem seu per multivocationem :

Quod ratione improbat priscianus et recte. Et hoc ibi Sed si ob hoc. Eadem enim ratione adverbium dicetur habere casum. Eodem modo consilii quodlibet adverbium cadat ab adverbio generali. Ideoque adiungit etiam alias rationes priscianus Cur nullus dicitur casus Quarum una est quod casus modo dicitur proprietas cadendi in aliud modo proprietas cadendi ab alio. Sic ergo nullus dicitur casus quia cadit in aliud. Ceteri quia cadunt ab alio. Est autem hec sentencia tercia et differt a prima In illa enim non dicebatur quod nullus cadit vel in aliquem vel ab aliquo sed in ista Et quod abusive dicitur casus propter effectum quia alios facit casus. Differt etiam et a secunda. In illa enim dicitur hoc solum cum nullus cadit ab alio quod non dicitur in ista. Adiungit et quartam sententiam scilicet cum nullus dicitur propter societatem aliorum. Cum enim plures inveniuntur qui proprie dicuntur casus a[illegible]

Plurali numero protulit Virgilius. Cum in usu frequentiore singularis sunt. Sicut alia quoque plurima ut sanguis pulvis pax. que tam singulariter quam pluraliter prolata Idem possunt significare. Sed pluraliter non utimur eis quia auctoritas deficit. Cui si tollibus [illegible] scilicet quo cruores dicere sanguines vel quo cineres sic pulveres nihil impediret. Sciendum tamen quod metallorum vel seminum vel humorum nomina ad mensuram vel pensum pertinentia plerumque semper singularia inveniuntur ut aurum argentum electrum es auricalcum vitrum plumbum stagnum triticum [illegible] orisa faba lens pisa conchis liquamen acetum mulsum oleum. Sed aut hec usus non regula prohibet.

etiam pluralia habere Quod quidem
propria confisi auctoritate plurali quidem
ut dictum est licet protulerunt numero ut
farra frumenta fabe ordea vina
mella Similiter quedam
semper sunt pluralia vel natura vel
usu Natura ut gemini quorum in signo
celesti et pisces Usu ut manes
arma menia floralia saturnalia
compitalia neptunalia Nundine
kalende None idus Et omnia pene
festorum dierum nomina Sunt quedam
nomina singularia voce intellectu
pluralia que etiam comprehensiua
dicuntur id est periliempthytica
ut populus exercitus legio Sunt alia
nomina intellectu singularia voce plu-
ralia ut athene thebe micene me-
nala gargara thartara dindima bat-
tra Inveniuntur in hiis tamen quedam singularia
plurali eandem significantiam Virgilius in plu-
ralitate Dicunt alii quod hec nomina est plus numeri tamen Quia maior numerus unum
ad minorem vincit viginti unus homines est dicendum et non viginti unus homo

Cadunt ab aliis Ut omnes
dixerunt casus Rectus etiam
qui non cadit propter casuum
societatem casum vocauerunt
Sicut etiam sillaba dicitur
a comprehensione literarum
cum est comprehendendus Tamen
propter maiorem partem vocantur
etiam sillabe monolittere
Quod totum mouet ut qui
rectus dicitur casus propter efficax
consilii racione posset osten-
dere numerum singularem et bene
dici numerum Sed tunc ibi

Et singularis quinque numerus

Nomi quasdam perfectiones
numerum unde P. h. Illud
quod videndum est quod plus
numerus nominum infinitus est
Licet enim dico homines nescio
quot Unde inventa sunt
nomina numerorum pluralita-
tem nominum certificantia ut
centum homines et mille et
similia Quod enim dicitur
sic est resoluendum quod est
primum vel ante se singula-
rem numerum a quo descendat
non habentia Si opponatur
de vndecim et duodecim quod
non sunt primum / Dicimus
quod non intendit nisi de sim-
plicibus Circa quod queritur
an viginti unus sit singularis
numeri an pluralis refert enim
multum an sit dicendum vigin-
ti unus homo an vigin-
ti unus homines Dicatur
quidam quod utrumque bene dicitur
quia hec nomina habet in se
causam singularitatis et plu-

Secundum istas contin-
git quod ablutus sin-
gularis designat in
o et ñus plus in us quam unus
non sit quod quia declinatione
ut viginti unus quod totum est
contra regulas huius artis
Nos vero dicimus recte quod
dicitur est viginti unus homo et
non viginti unus homines quia
primo vinat principium teste
Prisciano qui probat quod
quiquid debet esse potius
nomen quam pronomen rationem
nominis quos est in fine.
Similiter dicit in libro Con-
structionum quod terminatio magis
obtinet partes orationis
Et sic in compositione viginti
unus huius nominis magis
est tenenda constructio huius nominis unus propter finem Unde Boecius
in arismetrica docens ponit latinitatem, si septies tres addantur ad viginti
unum nam Non enim dixit ad viginti unum nuos Si ergo usque in invenitur
construi cum plurali Dicendum est hoc non esse de arte Sed est abusiue dictum
ut si diceres Iste habet viginti unum marcas Dicimus ergo quod hoc nomen
homo ratione sue quantitatis transit ibi ad collectionem Et hoc habet quod ad istum
Unde viginti unus homo non est unus homo sed plures Non tamen homo est
homines Potest etiam tale nomen in plurali declinari sicut unus ut viginti
uni pre stole, et viginti una mania Nolumus etiam preterire quod quidam est dis-
cernendum Si substantiuum precedat tunc debet pluraliter sumi ut habeo denarios viginti
unum Si vero postponatur debet singulariter sumi ut habeo viginti unum denarium
Et tamen ista sententia multum elegancie habet, quia respicit impressionem numeri
pronis hec. Vide. Gl(osa). Et littera versus Est numerus forma vocis qua discernit
utrum vox unum vel plura notet Numerus duo sunt, hic est scilicet singularis
Pluralis et alter hic quod significat per unum plura sed alter

Item notandum de fine istius capituli colligitur quod omnia numeralia nomina
Cardinalia sunt pluralis numeri tantum Et hoc tangitur cum dicitur Cuncta
dum sint pluralia non a singularibus nata Nam duo non ab uno denarium
tamen Omnia post unum numerorum nomina preter In quibus est unus par
natura per hic quod tot et totidem cum compositus quod quot adde

Argolico de mari depressus et usque
micena Statius in octo Thebaidos
Viue superstes ait dixit quod ad menia
thebes, Solus aby Menalus quod dicitur
et taxtharus et gargarus Virgilius
in Bucolicon Menalus argutum quod
nemus pinos quod loquitur Semper habet
Item in sexto Cum tartharus usque
bus patet in precepts tantum tendit
quod sub umbras

Numeros autem

Capitulum secundum huius tractatus
scilicet in quo magister docet quibus partibus accidat numerus et primo facit hoc dicto

Ostendit que nomina et in quibus casibus sub una voce intelligunt utriusque numeri. Secunda ibi Inveniuntur quedam nomina. Continua ad primam partem sic dicit. Unum . Illud quod addit quod quibus dictionibus accidit psona et numerus et cassus Et in quibus unum istorum deficit et alterum / quod modo est / quoniam numerus semper est / ut verum loquendo de se quod ad primam ptinet psona vel verum de quas fit locucio / quod ptinet ad secundam vel verum de quibus est sermo et proprietate prime ul secunde psone / quod ptinet ad terciam / quoniam ergo quidam putabant adverbium habere hoc accidens scilicet psonam / eo quod quedam adverbia sunt numeralia sicut quinquies ad unum non habere psonam pro accidente Ad cuius intellectum dicamus quid sit numerum esse pro accidente Dicitur ergo dictionis illa habet numerum pro accidente / que secundario extimatione non ex tota voce significat numerum scilicet quod hoc conuenit omnibus de illa parte vel parti maiori Et ita quod construatur proprie vel cum numero singulari tantum vel cum plurali Et ita etiam aliter quod vox pluralis numeri forcitur a voce singulari nisi alter numerus deficiat quod in pluribus nominibus contingit / quorum nullum habet adverbium / principaliter enim et non secundario significat numerum Nec omne adverbium nec maior pars significat illud Nec construitur cum numero singulari tantum Nec cum plurali Sed cum utroque similiter ut milies dixi / et milies diximus Nec vox pluralis numeri formatur a voce singulari Et ut breviter colligam ad hoc ut aliqua dictio sit aliquid numerum necesse est ut rem aliquam significet cum numero id est numeraliter hoc est singulariter ul pluraliter / quod non convenit adverbio Sicut enim mensis significat tempus sine tempore Ita quod milies numerum sine numero Non igitur adverbium habet numerum pro accidente Illud autem notandum quod dicit accidencia fere esse generalia ad omnes species perfectarum parcium fere dicit quia non omnia quorum accidens omnibus speciebus illius particionis accidit cui est accidens Non enim omnia casum habent sicut aptota Nec infinita verba psonas et numeros habent secundum quod appellat perfectas psonas singulas maneries secundum sufficienciam ad unum principale genus significacionis vel secundum alios parcium perfectarum dicit propter infinita / fere dicit propter defectiva / Unum Solis partibus accidit hic que significant psonas possunt semper sic nam coherent persona numerus ut in una sede morentur Hinc nomen verbum pronomine participare quod Participat numeros reliquis rogo partibus illos

Inveniuntur quedam nomina

Ostendit que partes orationis Et in quibus casibus sub eadem voce sunt utriusque numeri Unde primo / Illud quod addit quod eadem vox nominis quandoque est numeri singularis et pluralis Similiter est in pronominibus et participiis mobilibus / quod dicit non posse fieri in verbis Si quis opponat quod legere est plurale / ut legerunt vel legere Et singulare in futuro passivi ut legar legeris ul legere Dicitur prorsus non esse eandem vocem / quia in preterito [producitur] corripitur prima Et in futuro corripitur Si opponitur item de eo quod est extenderunt ul extendere Et extendar extenderis ul extendere

Dicitur illud esse dictum de vocibus cuiusque generis Sed alterum illorum sit actiuum al-
terum vero passiuum Queritur autem circa hanc literam que nomina discerni-
num et que non. Ad hoc dico quod substantiua ut homo et homines Ad-
iectiua substantiue recepta ut album discretionem quantitatis in rebus suppositis fa-
ciunt ut est homo ergo unum Et sunt homines igitur plura Et album currit ergo
una res alba currit Sunt tamen quedam nomina substantiua que in eodem numero po-
nuntur tam pro uno quam pro pluribus ut vinum et arma Et hec dicuntur
nomina complexiua quia quoddam vinum est unum Et quoddam vinum est plura
Similiter quedam arma sunt unum Et quedam arma sunt plura Non tamen huiusmodi
nomina habent duos modos significandi scilicet singulariter et pluraliter Sed uel
singulariter tantum ut vinum Vel pluraliter tantum ut arma Adiectiua autem sunt
et verba carent numero discretionis quantum ad proprietatem quam significant quia at-
tribuunt eam complexiue id est tam pro uno quam pro pluribus Albus
id est participans albedine vel albedinibus Unde bene potest dici populus
albus quia tot imprimit albedines hoc nomen albus quot sunt homines
in populo Similiter populus currit tot enim cursus attribuuntur populo ex quibus ho-
minibus populus constat Non tamen adiectiua habent numerum complexiuum
sed uel significat singulariter tantum ut albus uel pluraliter tantum ut albi Non
ignoro tamen quod multa nomina sunt singularis numeri et pluralis in eadem
voce Ut dicit Priscianus in litera Sed hoc simile in eodem respectu nulla dictio
casualis potest habere In verbis autem non contingit hoc saltem vel aliquod
verbum in eadem voce apud latinos esset utriusque numeri Ut tangit Priscianus
in fine huius litere Queritur autem unde istud contingat quod substantiua
ex maiori parte faciat discretionem numeri Sed adiectiua non. Ad hoc respondeo
quod causa formalis hoc facit quia forma substantialis facit ad numerum cum ea
sit perfectio et esse rei Et hanc designat nomina substantiua Forma vero
accidentalis non facit ad numerum quia non facit quid sed alterum Et ideo
adiectiua non habent numerum qui sit a rebus sed a modo significandi tantum Ex
apparet autem numeralia Cardinalia proprie non dicantur adiectiua Ea enim attribu-
unt rem suam cum discretione numeri ut isti sunt duo id est uno binario participantes
Si enim careret numeri discretione iam sequeretur quod quatuor essent duo
quia quatuor participat binario numero ut binarius Eadem ratione mille possent
esse duo patet consequentia quod numeralia copulant cum discretione numeri Et ratio
quia inventa fuerunt ad indiscretionem numeri removendam Et sic quantum ad
hoc imitantur naturam substantiuorum quia semper numerus concomitatur formam
substantialem Unde et Priscianus numerum appellauit formam Et hec est ratio
quare alicuius nature adiectiua non copulant numeralibus Unde male dicitur
Isti sunt duo et albi Sicut nec copulatur substantiuis quia contra male dicitur
Isti sunt albi et homines Secundum hoc videtur quod omnia numeralia sint dictiua
singularis numeri quia copulant rem suam cum discretione singularitatis quod si unum
est ergo sunt singularis numeri quantum ad intellectum Et sic potest dici duo sunt
Solucio Dicimus quod omnia numeralia sunt pluralis numeri contra realiter preter unum

quia nũs aput naturã est plura Nam duo venit pro binario id est
est quod venit pro duabus unitatibus / quod significat ipsum in compositione suppo
sitorum Sed quod nũs significat abstractive fit sermo de ipso tamquam de uno
et binarius est discreta quantitas / quia est unio aput animam Et sic ni
hil est dictum duo erunt Sunt aut alia similia nũalibus que tamen in singulari
numero dicuntur de pluribus ut geminus duplex multus binus et similia
ut iste habet geminum bouem id est duos Et iste laborat dupliti morbo
id est duobus Et iste fertur bina cervice id est cervice duorum Et sic
similia que proprie dicuntur de uno pluraliter tamen nomine pertinent ad plura modo significandi
singularis reseruato Pro eo enim bene dicitur Geminus bos erit Et tamen
videtur quod possit non concedi geminus bos est duo boues Non tamen bos est
duos quia cessante causa id est addito cessat effectus Hec . To. Ja / unde B.
os ad paribus semper pluraliter effers . Rector per hec paribus numerus pluralis
seriatim Distribuis tamen hec aliter posuit poete Ariete centena septeno
surgite dantes his pecu zodiaci pisces geminos et quaddi

Sunt quedam nomina

Capitulum tertium et ultimum
in tractatus in quo ostendit que nomina quo numero careant Et dividitur
in duo partes prima primo ostendit que nomina careant plurali numero Secundo que sin
gulari Secunda ibi Similiter sunt Prima adhuc in duo quia primo facit quod
dictum est Secundo ponit causas / carentes nomina aliqua carentia plurali numero
et in plurali Secunda ibi In quibus tamen usus vincit . P. H. Illud quod adiungit
hec nomina scilicet In quo numero deficiat et quare Dicat ergo quod quedam
nomina numquam habent pluralia vel repugnante natura id est significatione quia
significat aliquid quod pluribus non potest convenire ut Jupiter vel prohibente
usu ut sanguis plurale non habet solo usu repugnante Si quis opponat
hoc nomen habere in usu plurali Eo quia invenitur viri sanguinum Et qui
ex sanguinibus Dicimus vel divina pagina non subiacet regulis grammaticis
aliis vel dicimus Illa non esse ab hoc nomine sanguis Sed ab hoc nomine
sanguen vel aliter potest solui Quamvis enim inveniatur alicubi scriptum
non ideo est in usu Illud aut dicitur in usu quod communiter aput doctos
t / unde / Nomina que proprie duos homines loca signat Omnia plurali co
ut natura carere ut mars et vesper ibi Natura tamen et Notandum
secundum . To. Ja . Dicit Priscianus Quedam sunt semper singularia vel natura
vel usu Natura ut propria Prima non significat qualitatem communem ut Achilles sol
luna Usu tamen sunt singularia que licet qualitatem communem significat usus tamen
proferri singulariter tradidit Hec scias quod sol et luna sunt propria secundum opi
nionem Platonis / quia putabat planetas habere spiritus rationales Et illud hic
sequitur Priscianus dicendo quod sunt propria Sed considerata natura rerum prout
eas anima speculatur omnia sunt Et hoc vult Aristoteles quem Priscianus imita
tur dicendo quod sunt appellativa Cetera vero nomina planetarum ut Saturnus
Jupiter mars venus mercurius propria sunt imposita stellis astrologice contemplatione
recepta a quibusdam personis

Notandum autem quod nomina locorum esse pluralia tantum ut athene thebe vel quia sunt tamen in numero que dat natura priori hec que solus tamen pluralem contulit usus sicut athene thebe festeme micene De quibus queritur secundum . Jo . ja . primo quare in plurali numero instituantur et inveniantur cum de iure sue significationis penitus careat pluralitate Ad hoc dicitur quod locum potest considerari ut unum et ut plura ratione continentis est unum Ratione autem contentorum est plura quia est locus continens et locus contentus Et hac consideratione possunt nomina locorum instituti tam in singulari quam in plurali Et inveniuntur etiam quedam ipsorum inveniuntur tam in singulari quam in plurali vel quia sunt etiam loca que inveniuntur sub utroque sic pergama menala gargarus argos et alpes Queruntur secundo an possunt construi cum verbis singularis numeri ut dicatur thebe est pulchra / et videtur quod sic quia quamquam nomina sunt singularia intellectu sed voce pluralia ut dictum est in motivo Ad hoc dicitur quod incongrua est / quia modum significandi habet pluralem Et hoc est quod dat priscianus / quod quamvis huiusmodi nomina sunt singularia intellectu id est unam rem singulariter designet intellectu / tamen pluraliter vox designat eam ut pluralia et ideo non possunt supponere verbis singularis numeri nisi fiat alia institutio in singulari ut pisa est bona

Ex his tamen ipsis

Hic ponit causas ex quibus predicta nomina carentia plurali numero coguntur recipi in plurali sunt autem hec / queruntur / vel equivocatio ut ayaces / vel propria regionum quia scilicet una regio divisa est in plures partes / ut gallia citerior et ulterior / et ita dicuntur due gallie vel diversorum opiniones ut quidam plures opinati sunt esse soles vel lunas vel auctoritas veterum ut mella frumenta De quibus singulis exemplificat priscianus Humidorum itaque ad mensuram vel pensum pertinentium dicit pleraque semper inveniri singularia Dicit autem notanter pleraque propter aquam que neque ad pensum neque ad mensuram solet vendi et habet pluralem vel quia natura tamen interdum cogentior instat de usque ibi sunt tamen in numero de Circa litteram notandum amplius secundum . Jo . ja . sunt quedam propria que rationabiliter in utroque numero accipiuntur Et presertim nomina hominum quia conveniunt communiter omnibus de cognatione Sed hoc non de natura generis qualitate processit ymo ex quadam accomodatione qua funguntur loco pronominum apud latinos ut cornelli marcelli camilli cesares Unde ovidius cesaribus virtus contigit ante diem

Similiter sunt

Secunda pars capituli In qua ostendit quod quedam nomina sunt pluralia tantum Et primo facit hoc Secundo subiungit notabile Ibi Sunt quedam nomina super quod ergo sic dicit . Jo . ja . Sunt et alia que singulari numero carent quia sunt semper pluralia vel natura ut pisces et gemini vel usu quemadmodum compositum / cum tam ex uno quam ex pluribus supponuntur pluraliter que tamen magis hec se habent ad multitudinem quam ad unitatem ut manes menia Sed ea que semper sunt pluralia

natura uel usu. Rarissime ad singularitatem descendunt. Et hoc ideo quia
pluralitas est fortior singularitate. Vel quia unitas non nascitur a multitudine
sed multitudo ab unitate. Quedam tamen ex illis quandoque accipiuntur in singulari
vel auctoritate ut tenebra vel alia institutione facta ut Theba Thebe. Unde
[...]tarius. Nunc suppositus ait dire quandoque ad menia Thebe. Solus aby. Et tamen pro
[...]ad tem civitate dicimus Thebe Thebarum. Unde oratius. Thebis nutritus an argis.
[...] quandoque ibi contingit eteroclisis quia mutat significationem mutato numero ut vesper
[...]e vesperarum. Et hec vespera vespere in alio sensu. Et hec opes opum.
sed ops opis in alio sensu. Et littera usus fuit adiunctis quibus ter usque ad fi[...]
[...]em de numero. Circa hanc autem materiam de numero finaliter concludendo. De quadam
[...]iali locutione dubitatur ut cum dicimus uni causa honoris vos estis bonus
[...] boni. pluralitas enim ista significat plures personas id est personam illi cui lo[quitur]
[...]n in esse. Et per hoc captatur quedam benivolentia. Hoc autem primus introductum
[...]ut a cesare qui solus omnes dignitates orbis accepit. Sed hoc in abusionem
[...]vertit quia cuilibet prelato id dicimus vos et ita false loquimur ut
[...] testis Donatus. Sed quid si uni dixeris salvete scelocismum
[...]as. Unde quidam Tertulianus. Uni vossamus false vere quandoque tuamus. Traxit
[...] vosso vossas ab hoc plurali vos. Et tuo tuas ab hoc singulari tu. Dicit
[...] quod debet adiectivum in plurali numero poni ut vos estis boni sinceres et
[...] Vos vero dicimus quod si quis loquatur in prima persona de se pluraliter
[...]tem omnino debet sibi in numero respondere ut nos sumus parati et promti ad
[...]honorem vestrum. qui enim loquitur sic loquitur potius contemptive. Et sic aliquis
[...]ceptive tunc singulari sermone utitur dicens cum propheta ventrem meum doleo
[...] aut sermo dirigitur ad secundam personam causa honoris si est adiectivum nomen
[...]significative tantum. Dictio sequens debet in singulari numero poni ut vos estis
[...] meus dominus meus. benefactor meus. Si vero est adiectivum vocem et significa[...]
[...]numero ut vos albi estis. Si mediate veniat cum substantivo debet poni in plurali
[...]qui ut vos estis bonus et pius. Et hoc ideo ut per adiectivum singulare os[tendatur]
[...]endatur quod pronomine ibi sumitur plurali tantum causa honoris non causa vere
pluralitatis. Preterea cum adiectivum sit tercie persone non potest ad illam imperfecta[...]
[...]ie quod caret distinctione sermonis. quia tercia persona causa talis honoris nunquam pluraliter sumitur.
[...]mi. Sic tamen ipsum idioma sonat et maior imperfectio est si dicam vos estis bonus et non
[...]omnes quam si dicam vos estis boni. Sed participio cum dicimus quod potest in
utroque numero sequi. Ergo quod habet naturam verbi et nominis adiectivi. Unde bene dicitur
[...]os estis vocatus episcopus vel estis vocati episcopi. rectius tamen est quod sumatur
pluraliter sicut verbum quia maiorem habet convenientiam cum verbo ex quo nascitur
[...] dicendum est diligo vos bene facientes me. et non facientem. Ad idem plura[...]
[...]itatem sequitur relativum substantie in isto casu debet eiusdem numeri esse. Circa tunc
[...]casus est persone cum suo antecedente ut diligo vos qui bene facitis michi. At
[...]i sequatur in obliquo debet singulariter poni quia tunc non amittit naturalem
personam id est terciam. que quidem nunquam istam imperfectionem recipit.

Sed quod in obliquo relativum teneatur in ut tercie persone quamvis antecedens sit
secunde patet ex eo quod potest recipe hoc relativum suus quod nunquam refertur nisi ad
antecedens tercie persone unde bene dicitur tu que diligit suus filius veni huc et ideo
inde potest fieri conversa locucio ut dicatur Tu qui diligeris a suo filio veni huc
Cui relativum positum in recto casu esset ut suum antecedens secunde persone unde non
potest recipe hoc relativum suo / Relativum enim refertur ad aliud relativum dicen-
dum est ergo ut ex dictis patet Diligo vos ad tuam benignitatem recurro
et non ad quorum Queritur eciam hic an causa honoris hoc nomen domino
posset geminari in salutacionibus ut patri ac domino plurimum reverendo
domino Martino Archidiacono Tanuchsi ad hoc dicitur quod quod est ibi tau-
tologia propter inutile repeticionem quia dicitur domino Et ideo secundum eos non potest et talis
talis salutacio admittenda Alii vero predictam salutacionem recipiunt dicentes quod primum
domino preeminenciam signat Item ponitur causa urbanitatis tamen Et hoc recte potest
sustineri in Lambardia / quia Lambardi causa urbanitatis seu curialitatis fratres vel
divites seu nobiles dominos appellant indifferenter Et hoc intelligo si immediate iungatur
non si mediate iunguntur non recte dicetur ut patri quamplurimum reverendo et domino
domino Martino Archidiacono Tanuchsi Hec ad exposicionem seu significacionem parum valeamus

Item vocabula secuntur de numero

Aptotum dicitur quasi sine casu ab a quod est sine et ptotos quod est casus que autem
sunt aptota et quare dicuntur sic tractatus de casu dicemus Stagnum non dicitur hic
aqua stans sed quoddam genus metalli Aurum dicitur ab orin quod est servare secundum pau-
lo Athemensi dicitur eo quod preteris metallis servatur Caltos grece est vide-
latine et inde componitur auricalcum quasi eos auri Illud enim a cacon quod interpre-
tatur malum falsum est si dicatur Argentum dicitur ab argiros quod est candor eo
quod multum candidum est Electrum est equorum quinque enim electrum dicitur gummi que
gemma aliquando metallum confectum ex auro et argento et sic accipitur in hoc loco
Ferrum est genus ferri Similiter Pisa faba lens pisa / et videtur quod Priscianus
contrarius est eis qui pluraliter volunt dicere pisa unde quidam hoc pisa sunt bona
pinguia sunt sine lardo Pisa enim secundum Priscianum femininum est et tamen singulare Con-
chis quoddam genus est leguminis de quo Iuvenalis Cuius conchis tumens Aceti dicitur
ab aceo verbo quia habet acutum saporem et pertinet ad mensuram Liquamen est prie
garus vel humor ex succo piscium factus Est autem garus vel gnarus tinctura
quedam rubea et preciosa Mulsum est ex aqua cruda et melle Medo vero dicitur vel
Idromellum ex aqua cocta et melle Est autem Idromellum compositum ab idor quod
est aqua et melle Floralia dicebantur festa Flore illius dee Saturnalia festa
Saturni Nundine sunt publici conventus ad merces dicte a numo
dicte a numo Kalende sunt primi dies mensis et dicitur a calo quod est voco
ca enim die sacerdos ascendebat tectum et clamabat ut denunciaret nundinas inde
a pluralitate vocandi dicitur pluraliter Kalende None dicti sunt quidam dies qui
secuntur kalendas quia in illis constabat nundine seu quod in illis consistat
nundine Idus dicitur dies qui secuntur nonas Iduare enim est dividere et
tunc dividebatur nundine unde secundum quosdam vidua dicitur quasi a viro diviso
id est divisa Compitalia dicebantur festa que fiebant in compitis Com-
pitum vero compositum est a con et petal quod est via Neptunalia dicebantur fe-
sta Neptuni Hic vero addit quod omnia penitus festorum nomina pluralia sunt

dicit aut' ponere ppr' supertat' festum panis illius dei Et ppr' pascha et sce-
nopegya qd interptat' tenea tabernacli seu fixio tabernaculorum Et est co-
positum a tena et pheyn qd est comedere eo qd tunc iudei sub scaltibus
comedunt Et ppr' neomenia qd dicit' novilunium quia festum illud in no-
vilunio fiebat Neomenia cum compositum est a neos qd est novum et me-
no qd est luna menela et que secunt' nomina sunt hebreorum

Figura est dictionis in
quantitate comprehendi-
tur vel enim simplex
est ut magnus vel com
posita ut magnanimus vel decomposi-
ta quam greci parasinteton vocant
id est a compositis derivata ut ma-
gnanimitas que rationabiliter sepe-
ratim accepta est figura a grecis
licet enim simplex potest esse illa
a composita derivat' dictione
licet composita quia qd sunt est
compositorum non habet id est ut
... pse ex diversis componat' dic-
tionibus separatim intelligendis sub
uno accentu et unam rem supposita

Tractatus quintus huius li-
bri in quo tractat pris-
cianus de figura nominis
et habet tria capitula
In quorum primo ostendit
in quo figura nominis dis-
cernatur et de eius spe-
ciebus Et dividitur
quia primo ostendit in
quo discernat' figura
Secundo dividit figuram
Tertio declarando sufficie-
ntiam divisionis separat
decomposita a simplici
et composita Secunda ibi
Vel enim est simplex
Tertia ibi que rationa-
biliter separatim vide-
licet Figura vero etc
tat subsequenter post ...
Ideo quod ad maiorem evide-
ntiam predicendum est quid
sit figura qd priscianus
preter mittit dicere Quot
etiam figure sint Et qd
sit una quarum et utrum
figura sit genus dictionis
proprietas vel secundaria
significatio Que sit causa
inventionis diversarum no-
minum in diversis figuris
quo ordine etiam tractet
de figura Est ergo fi-
gura dictionis proprietas constandi ex solis litteris vel sillabis vel ex
dictionibus Hinc maius ita dicit Figura est qualitas quantitatis dictionis

Ruitas aut dictionis
est ut quod ex litteris
uel ex sillabis uel dictionibus
constat uel quod deriuatur
a composita dictione Et
hac aut ~~qualitate~~ quantitate
consequitur hac qualitatem ut
uel sit simplex uel com
posita uel decomposita huius
modi ergo qualitas in dic
tionibus dicitur figura Et
hec est eadem sententia
cum prima Sunt aut
tres species figure ut dici
tur in secunda parte littere
Ubi uel enim simplex Et
sunt iste Simplex Com
posita et Decomposita
Proprietas uero constandi
ex solis litteris uel ex so
lis sillabis dicitur simplex
figura Vox et uero cui
hoc conuenit dicitur simplicis
figure Vox aut constans
ex solis litteris est ut
mus Vox uero que constat
ex solis sillabis est ut
lego Proprietas uero con
standi ex dictionibus dicitur
composita figura et
vox cui hoc conuenit di
citur composite figure
Proprietas uero deriuandi
ex composita dictione dicitur
Decomposita figura
Vox aut cui hoc conuenit
dicitur Decomposite figure
Patet aut ex predictis
quod figura est de hiis acci
dentibus que sunt necessa
ria sufficatio ... hinc

Id est significanda accipiat ut est res
publica iusiurandum et talia Una
est enim res supposita Que uero voces
diuise sub vno accentu prolate quas
voces diuise inuenies separatas Com
positum etiam si sit a corruptis com
positum ut est patricida Hoc enim ipsum
per se compositum quantecumque ex duabus
dictionibus est Inuenimus diuisione
sita eas per se intelligendas Dicimus
enim diuisione facta a parente et a
verbo cedere que utraque per se
integra sunt et intellectum habent ple
num quod in decompositis fieri
non potest Si enim dicam magna
nimitas compositum est a magno et
animitate nichil dico Animitas
enim per se non dicitur Necesse est ergo
dicere quod magnanimus composi
gnes ... Non enim potest esse nomen
Habet aut hoc nomen significatione tribus modis

st a magno et animo que sunt intel
ligenda per se a magnino cum derivatur
sit magnitudo / Communis invenitur
Multa dubia utrum decomposita sit
an composita ut impietas infeli
citas imperfectio · Que sunt ab impio
et infelice et imperfecto dicamus deri
vata · decomposita sunt Cum autem
in duo separatim intelligenda possunt
dividi videntur esse composita / Quo
cetera participia que a compositis verbis
derivatur ut perficiens negligens :
indicans antevemens

Synt tamen quedam quarum simpli
cia in usu frequenti non sunt ut
repleo · compleo · suppleo · deleo · releo
defenso · defendo · offendo · respicio ·
aspicio · suspicio · despicio · Que autem
rationabiliter simplicia quorum horum
possunt dici · ostendunt nota ex quibus
simplex composita et decomposita simplex

representatione et per se totum
ut hoc nomen albus repre:
sentat albedinem hoc accidens
in animo nostro Vel
nominatione et secundum se
totum item Ut albus no
minat rem albam vel
representatione sed secundum
partem suam ut albus per
terminationem representat et genus
et numerum et casum Secundum
nullum istorum modorum
representat nobis figura non
est ergo figura nominis se
cundaria significatio Patet
autem et aliter diffinitio fi
gure secundum · Do · na · sic
figura est ex eo vel ex
diverso proveniens quedam
dispositio dictionis Ex eo
id est ex indiviso pro:
venit figura simplex ·
quia dictio non potest dividi
in partes intelligibiles / quarum
sensum habeat Licet a com:
posito derivata est ut
magnus Ex diverso pro:
venit figura composita ut
magnanimus qua potest di
vidi in intelligibilia suo
toti convenientia scilicet magnus
et animus Similiter figura
decomposita provenit
ex diverso Ut magnanimitas
qua licet non possit per
se dividi in magna et
animitas / quia animitas
nichil est / tamen trahit diver:
sitatem a composito quod
est magnanimus Non est
autem mouvemens eiusdem
diffiniti plurificari diffi
ciones diverso respectu
Tres autem sunt figure scilicet
figura ut tactum est :-

[D]icitur qui dictio non
potest dividi in duas
partes intelligibiles ponens
sensus capacis Hec dis-
tinguitur a composita Et dicitur
quod dictio dicitur esse figure
simplicis ratione intellectus
non simplicitatis sed comparatione
ad vocem que ipsum animo
representat Sic talis simpli-
citas ponit divisionem in-
telligibilium Unde figura
simplex dicitur attribute.
dictionem Et licet omnis
intellectus dictionalis
sit simplex refert tamen
inter intellectum simplicis
dictionis et composite quia
simplex non habet intellectu-
diversitatem in potencia Sed
composita habet intellectu-
diversitatem intelligibilium in po-
tencia Sicut mixtum ex
aqua et vino potencialiter
habet aquam et vinum.
Quando autem sit composita
figura queritur Dico quod
quandocumque dictio potest divi-
di per se in aliqua intel-
ligibilia toti convenientia
nec est a composita de-
rivata est figure com-
posite Ideo autem dico po-
test quia quedam dictiones
sunt composite que non
dividuntur in intelligibilia
propter usum deficientem
possunt tamen dividi ut com-
pleo offendo Item pleo
et fendo non sunt in usu
Per se dico quia quedam
dictiones possunt divi-
di in intelligibilia sed
non per se Unde sunt

nata plenus quasi a pleo verbo
lectio quasi a leo verbo et lecor Spe-
ctio verbum quasi a verbo specio va-
tum est frequentativum

Componitur autem nomen modis
quatuor Ex duobus integris
ut tribunusplebis iusiurandum Ex duo-
bus corruptis ut benivolus pinni-
rapus Ex integro et corrupto ut
inimicus extorris Ex corrupto et
integro ut efferus impuis

Et sciendum quod omnes partes ora-
tionis habent composita absque
interiectione et plerisque preposicionibus
Interiectiones enim semper simplices
sunt Participia vero vel simpli-
cia vel decomposita plerumque
id est a compositis verbis derivata
sunt Per se enim raro componuntur

figure Composite ut Magnanimitas hoc enim

pticipiu Na si quis dicat faciens pticipiu copositu fieri efficiens · dicat hoc nunc posse fieri
Nisi vbu prius compositu fuerit ut est facio efficio Ideo ex hoc vbo nasci pticipiu videtur efficiens / Et c cu pticipia p se componunt plera q aduitencia vim pticipy trascunt in nomina ut potens impotens · do ctus indoctus Ideo aut diximus plera q / q illa pticipia videntur a simplicibus suis esse composita Nec no vboru sui tpis id est p teriti Sed pticipioru simplicium regula seruat ut tetigi contactus a simplici tactus Contuli collatus a simplici latus Nomina vero componuntur ut cu alys nominibus ut omniparens paterfamilias

Componit p aliud q est ma gnum quanti gremia ... / quia queda p se possunt diuidi sed non in talia ex quibus sua significacionem p ducant ut vires qd diuidi potest in vi et res Et ideo no est figure composite / quia totu no conuenit ad sig nificacionem illaru parcium. Sunt et queda alie dicciones que bn possunt diuidi in duo intelligibilia tam ... / ut ... tn sunt figure com posite quia seruat sua significacionem et compaginem ... et ideo sunt figure composite ... non seruat licet a verbo composicionem ... per se tn componuntur ut confractus contactus collatus et compactus · De quibus infra in textu. Iterum est cu com pago natura principalis vocalis in ipso preteriti uel preterito que si no remanet in pticipio preteriti temporis uel supino dicendum est q in talibus est p se composicio facienda In vbo cu dicam confringo confregi ... in supino confractum / ergo confractu ... componit ex con et fractu ... habeat composicionem a vbo et sic de alys est di cendum

Notandum etiam quod causa inventionis diversorum nominum in diversis figuris hec est. Quedam enim sunt accidentia que habent in esse ex se et per se de alio predicari per quos designandum reperta sunt nomina simplicia ut magnus. Sunt autem alia seu quedam que ex remotione aliorum habent in esse ut iniustitia ex remotione iustitie propterea quia nomen eius componitur ex in negativa particula et ex nomine accidentis ex cuius remotione dicitur. Alia causa inventionis est evitatio confusionis. Cum enim dico facio nimis est confusum habet enim se ad bene facere et ad male facere. Ut autem restringatur eius generalis proprietas vel significatio reperta est eius compositio ut benefacio et malefacio. Volumus etiam aliquid enunciare aliquid accidens cum sua qualitate simul ad quod faciendum componimus dictionem ex dictione significante illud accidens et ex dictione significante eius qualitatem ut benefacio. Sola autem derivatio ex compositis causa est decomposite figure. Tractat autem Priscianus de figura que ordine prius ostendit in quo discernatur hoc accidens. Primo dividit in tria in simplicem et in compositam et in decompositam. De quibus iam dictum est. Postea vero quia doctores non separaverunt decompositam figuram a composita probat illas esse diversas et quod...

vel cum verbis ut armiger lucifer vel cum participiis ut senatusdecretum plebiscitum vel cum pronominibus ut huiuscemodi vel cum prepositionibus ut impudens perfidus vel cum adverbiis ut satisfaciens beneficus maleficus vel cum coniunctionibus ut uterque quisque siquis nequis que composita esse ostenduntur a femininis in a desinentibus ut siqua nequa quomodo aliqua. Nam si essent composita feminina in ae diphthongon fecissent ut siquae nequae ut quis femininum facit quae. Componitur vel a duabus dictionibus ut semivir septemtrio vel a tribus ut imperteritus inexpugnabilis inextricabilis vel ab amplioribus ut huiuscemodi. Hic

tn̄ solent etiam a compositis secundam

compositionem accipere primo enim com:

positum est perterritus expugnabilis ex:

tricabilis / et postea imperterritus

inexpugnabilis inextricabilis · Similiter

impositus ineluctabilis et similia

Est quod illud tn̄ attendendum quod se:

perata composita non solum in sim

plices resolvuntur dictiones · sed etiam

in ante compositas sicut sunt ea

que a tribus uel amplioribus com

ponuntur Ipsa tn̄ quod antecomposi

ta necesse est in duas intelligibi

les dictiones resolui Componuntur

tn̄ etiam quedam nomina ex decom

positis potens a verbo potes quod

est compositum ex potis et sum · com

ponitur possum potes ex hoc compo

nitur impotens omnipotens

---

vera immediate sequenti ibi
Nunc rationabiliter Tertio
loco demonstrat locus com
ponendi modos Quarto loco
docet cum quibus nomina com
ponatur Et quibus in
capitulo secundo Ad ultimum
docet declinationem compo:
sitorum nominum scilicet in capi
tulo secundo Notandum autem
quod cum nomen cognoscatur uel
discernatur in terminatione / fi:
gura non demonstratur in termina
tione sed in tota dictione
Si enim tota dictio constat
ex solis literis uel ex solis
sillabis / simplicis dicitur figure
Si ex dictionibus · composite
Et si ex composito derivatur
decomposite / quod habere ap
te potest haberi exemplum in
uers Sicut contentis placet
et in voce figuram spectabis ·
monstrans an vox sit
divisibilis uel / Non divisi
bilis in partes sit capientes
Ipsius sensum venit hec
in nomine triplex Simplex
composita decomposita quibus
adde Porro figure simplicis
est nomen nascens sit Sem
per quod partes sua nesciunt sig
nificata reportet Composite /
talis cui scissio competit /
ac quod derivatur a composito
decompositum fit Magnus ma
gister et magistrantia sie sunt

Que racio nabilis sepa

Probat cont' Donatu q figura composita est quem figuram p(er)se simplex esse non est. Ideo dictio de composite figure dirimet a composita. Prima cuius origo est compositum ipsum simplex non est. Composita item non est quia non habet q proprium est compositorum ut scilicet constet ex dictionibus per se intelligibilibus. Si enim dicas magnimitas compositum ex magno et anio falsum est quia nec compositum est hoc nomen magnimus nec ex eisdem duabus dictionibus invenies prorsus divisa nomina composita. Si item dicas magnimitas compositum esse ex magna et animositas repugnabit significacio. Animositas enim plenitudinem animi significat. Si vero dicas componi ab animitas hoc seu illud prorsus nec significatum est nec fuit.

Item notandum magister in illa littera ubi dicit Priscianus composita q sunt tangit quatuor condiciones figure composite. Prima est q talis dictio componatur ex diversis dictionibus. Secunda q tales partes eius separatim habeant significationem que habeat convenienciam cum significatione tocius compositi. Tercia ut compositum producat suam significationem ex significatione

Omnipotens omnipotentis. Ex simplici et composito. Hoc commotion. Hoc colisiopus.

At sciendum est q si duo nominativi sint ex utraque parte declinatur compositum ut respublica reipublice. Iusiurandum iurisiurandi. Quod greci nequaquam faciunt in compositis dictionibus. Dicunt enim oportere compaginem qua coherent in composicione dictiones immobilem manere. Hoc igitur non servantes latini in diversorum quidem utrimque declinacione attentu tamen compositorum. In omni enim casu sub uno attentu ea proferentes composita esse ostendimus. Et possumus dicere per singulos casus nomina componi. Quod dicentes non videmur contra supradictam grecorum de compagine racionem facere. Sunt minus apud nos per singulos casus nomina

componi Cum apud illos quos inveniuntur
certa verba quedam que per diuisa tempora com
ponuntur ut katrapho kathcyraphon
anathynocho anatytnas konca.
Nam si a penultima katrapho dicamus
nasci kathagraphoos incipit labe
factari compago compositionis quod
recusat ratio. Unum invenitur nomen
apud latinos quod quamvis ex duobus
integris sit compositum non extraque parte
declinatur id est alteruter alterutrius.
quod tamen ipsum non absque ratione non
declinatur. Nam cum due contra se pug
nant regule ut alteram destruat neces
sario per dit altera. Omnia enim nomina
vel pronomina que genitivum in ius terminant
debent habere generalem trium generum ut unus
unius una unius unum unius solus so
lius sola solius solum solius ille illius
illa illius illud illius. Cum igitur feminini

primum componentium. Et per hoc
excluditur uires et nasus.
Tercia quod uno accentu prin
cipali regatur. Quarta quod
unam rem suppositam seu sig
nificandam accipiat. Circa quod
mento queri potest quare
contingat quod quedam geminata
ta veniunt ad compositionem
et quedam non. Item deus dey
no est unum compositum nam
nec fuitfuit est unum com
positum verbum. Ad hoc dicimus
quod si compositum aliquid sup
addat geminationi utilis est
compositio. Si nichil sup
addat nullam tunc debet compo
sitio super venire. Dicitur ergo
generaliter quod omnia interroga
tiva nomina vel adverbia possunt
geminari et de iure componi
certa compositio superaddit ge
minationi ut quisquis qualis
qualis quantusquantus quot
quot cuiuscuius possessiva
cuiascuias ubiubi undeunde
quandoquando utut / et ita
de omnibus que possunt
recipere eandem ut quotumcumque
Hec enim absque geminatione
supra interrogativa sunt et
infinita nec habet generalem
pronunciationem id est non
sunt distributiva. Sed si ge
minatur absque compositione
adque nichil immutat ut
quisquis faciat hoc quibus
geminata est ibi interrogatio
Si vero componatur amittit
interrogationem et fiunt collectiva
et distributiva ut quisquis
erit moriturus id est omnis qui

Similiter qualisqualis id est qualislibet qualis. Et ubiubi est ignis est calor
id est ubicumque. Et utut legit sortes legit plato id est ut cumque

duplicatas / facere

Et ita est de alijs dicendum
que aut non geminatur quia
alterum componencium scilicet que
ablativum re. Caute igitur
attendendum est ad hoc ut
indicium habeatur de dictione
an sit composita quod sit aliqua
comoditas id est utilitas
composicionis et immutacio
saltem accentus ut in me-
me tete sese vel modi si-
gnificandi ut in respublica
quod valet tantum id est quinque
bonum. Ideo tunc est compo-
situm. Res si accipitur id
est res notoria et manifesta
tunc sunt due partes sicut et
mulier alba. De meme
tete sese patebit in secundo
cuius huius. Item notandum
Priscianus eciam dicit Composi-
tum eciam si sit a corruptis
declarat illam condicionem scilicet
partes componentes separatim esse
aliquas significativas per se
acceptas dicens quod hoc
intelligitur dum modo
recipiuntur in suo esse. Postea
ponens exemplum de illo
nomine patricida. Et dicit
quod divisione facta compo
situm est a parente et cedo

Numeris in
veniuntur

Priscianus dicit inveniri
quedam nomina que in diver-
sis respectibus possunt dici
composita et deposita ut
impletas quantum enim ad hoc
quod derivatur ab impius decom
positum est. Quantum vero ad
hoc quod resolui potest in duo intelligibilia ex quibus constat id est in et pietas
compositum est. Ubi Nota Quia sic dicit. Ex hiis patet quod quedam nomina

et neutrum super dictum nominis ex corruptis
et integro sint composita hiatus vi-
sa vel euphonie alterutra dicitur
pro alteravtra. Et alterutrum pro
alteruvtrum. Et necessario extrinsecus
habuerunt declinacionem id est al-
trius unde Cicero pro marco mar-
cello dixit quod si in alterutrum peccan-
dum sit malim minus timidus quam parum
prudens videri. Itaque masculinum et neutrum
est declinacione secutum propter se-
racione super dictam in ius finale genitivi
qui genus trium generum vult esse. Nec
solum tamen in declinacionibus nominis hoc
contingit sed eciam in accentibus
ut uterque utraque utrumque plerusque plera-
que plerumque et feminimum cum quamvis
penultima brevis sit accentum tamen in
ea habuit acutum sicut masculinum
et neutrum, quamvis cum in se seperata sint

si grecos sequimur coniunctio encletica esse non debet nisi illud dicamus quod quamvis cum integris componitur dictionibus quamvis significationem suam amittat id est coniunctionis tamen encletice vim servat ut pleraque utique utraque exceptis differentie causa Itaque utique in quibus non solum coniunctio sed etiam prepositio et adverbia vim proprie significationis amittunt composita Vetustissimi tamen et alterautra et alterumutrum et alterius utrius solebant proferre Et plerus plera plerum absque additione Cicero in prothagora que igitur potest esse indignitas voluntatis ad modestiam nisi in magnitudine aut longitudine alterius utrius posita Cattho de ambitu Sed sunt partim qui duarum rerum alterius utrius causa magistratum petunt Idem in primo originum Agrum quem

sunt dubie significationis ut impietas et infidelitas Notandum tamen quod magis hec prepositio in quam aliqua alia ambiguitatem hanc facit. quod ideo contingit quia plures mutationes habet quam aliqua alia prepositio Et secundum quod privat magis convenit cum nomine quam verbo Habet enim equalem negationem sicut nomen habet equalem compositionem Sed verbum habet vehementiorem quia privat suam compositionem et nominis ut homo albus currit Et sic albedo et cursus in homine convenit Sed privatio compositionis tota est a verbo Nomen enim quod est albus signat compositum Sed verbum ostendit semper compositionis Et sic nomen habet sed ad compositionem debiliter sed verbum fortiter Et ideo et prepositio in raro venit ad compositionem ubi modo negat negat quia equalis negatio non potest removere fortem compositionem Invenitur tamen in inhonoro inhonorabilis ubi quidem in negat honorem sed magis contrarium ponit honori id est dedecus In aliis vero significationibus sepe adiungitur verbis ut modo inmelo infirmo minoro nominibus aut quod privat similiter adiungitur ut prius privat et partim ponat quia non potest nomini auferre semper quam aliquid aliud imprimat Cum omne nomen sit datum a substantia ut impius privat

cum pietate a subiecto et ponit sibi vitium contrarium Similiter impietas privat

Privatatem abstractive
et ponit sibi privatum
abstractive Sicut enim
habet se hec particula in
in nominibus Ita se habet
in participiis et participium
presentis temporis vel preteriti
nominaliter positum nullam
aliam propositionem quam in po-
test recipe per compositionem
quam suum verbum Vt im-
potens et indoctus Et
hoc ideo quia in epilit
immutat ut dixi Sed alie
propositiones violenter Et
ideo participium transiens in
vim nominis nullam prepo-
sitionem per se recipit ad sui
compositionem preter in que
est nominibus appropriata
Vnde participium futuri temporis
nominaliter positum eam non
recipit Ea sapit naturam
ubi causa infiniti per quem
exponitur Vt docendus id
est dignus doceri Et ita
nichil est dictum iste est
indocendus Sicut nichil est
indoceri Ergo incultus id
est non cultus nomen est
Sed incultus id est inha-
bitatus participium est ab inco-
lor incoleris Item que-
ritur hic Cur non recipiamus
istas compositiones imbo-
nus infortis sicut impius
et indoctus Ad hoc dicendum
quod habemus oppositum isto-
rum sine aliqua composi-
tione quia malus opponitur
bono Et debilis forti Vnde
non dicitur malus privatur
bonitas et impinit privatum
fortitudo et impinit suum

volsi habuerunt campestris plerus
ab origine fuit Pacuvius Ludus
reste pater atheus in caphereis saxis
pleras perdidit Item in Theucro peri-
ere danay plera pars pessumdata est
Agellius in suo historiario adverba-
sine quod extulit Vt fieri solet plerum-
que in victoria mitior mansuetior que fiat
Ergo nichil aliud est in his nominibus
^adiectiv
quam nisi stabita epithesis quod et in
quibusdam pronominibus et adverbiis ut his
et hoste Illicet Vnde et plerus plera
plerum et plerusque pleraque plerumque idem
significant Vter vero et uterque diversas
habent significationes Vter enim pottheros
dividuam vim habet Vterque et amphoteros
collectivam vim habet Vbi poy in pos
Vbique panthachou In his ergo et
similibus quod Si quidem accipimus
composita sunt Secundum silbam Ecivan
Similiter contra quod dicatur hic est debilis tollitur
contrarium Sed quamvis non sit dicendum imbonus

sut Similit' vndiqz deniqz utrqz
utrqz Sunt vero ex utroqz casu obli
quo composita sunt noīa manet inde
clinabilia ut huiusdi illiusdi istiusdi
cuiusdi cuiusdi Sunt ex nto et obliquo
vel ex obliquo et nto Nius tm decli
natur ut prefectusurbis senatuscō
sultū Et inuenim' fere p omnes
casus composita noīa ut Iuris
peritus legislator Prefectusurbis
et prefectiurbi Tribunusplebis
et tribunusplebi Agricola id est agrū
colens Celicola id est celū colens
Mache id est magus aute Anti
qui tn̄ et maius dicebant Men
teps mente captus Et singularia
cū pluralibus componuntur ut
orbisterre et orbisterrarū pat
familias patrfamiliarū

dicit infinitū a dialeticis et nō est hec compositio gticorū sed loycorū
tm qui utunt ea ppr necessitatē conuersionū / In arte aut gtica dicim'

Tamen et immalus dicendū nō bonus non
malus absqz ulla com
positione Et tunc fit ibi
priuatio sine ulla impres
sione sui contrarij ut lo
quor de homine nō malo
Dicendū tn̄ est qd bonū
et malū sunt mediate cir
ca racionalem creaturam
Unde sequit de homine qd si nō
est malus ergo est bonus
Si aut est malus ergo non
est bonus Sed circa illas crea
turas habet mediū qd est
in differens ut iste lapis
est nō bonus / et similit' nō
malus Et ita nō sequitur
qd sit bonus uel malus sed
indifferens De hac aut
negacione dicendū qd ppo
sita nomini per compo
sitionem priuat tm ut nullus
id est nemo / non cum pri
uat rem sine qualitate
istius nomis sed attributū
signūe verbi priuat / ut nullus
homo currit / nemo disputat
tat Similit' nichil / ut ni
chil currit Sed qn̄ p compo
sitionem adiungitur vbis sine
dubio priuat et ponit ut
nolo nequeo nescio nō possum
hec cum sola vba componuntur
cū non ut ostendit hec
pena inflicta homi pro
originale pctm quia pu
nitus est in bonitate po
tencia et sciencia Si aut
veniat p infinitatem tunc
habet cxilem negatōm q
priuat et ponit Unde nō
homo id est ens qd nō
est homo Sed hec nom

q no facit quasi equalem negacionem Potest eciam addi nomini separatim ut non bonus vir non bona mulier non bonum mancipium / quia non est dicendum quod non est bonus Sic hic quod dicitur nomen compositum infinitum / quia si hoc esset corrumperetur accentus id est oporteret nos dicere quod non bonus antepenultima acuta Exemplum preterea habemus quod hec est intelligenda Iste lapis non est pius non tamen est impius / quia dictio non pius non venit per appositionem et privat tantum Sed impius privat et ponit Et nota quando non venit per infinitatem nullo modo potest infinitare dictionem que in se habet infinitatem Et sic non infinitat verbum prime vel secunde persone Est in verbis infinitat verbum tercie persone ut sortes non legit non legit hoc est agit aliquid sed non legit

Armipotens armorumpotens Magnanimus multa ascretus a talitalis a armis a bathis Possunt tamen hec eadem eciam separata esse si diversos accentus habuerint vel si interponatur coniunctiones ut resque publica populusque romanus / ebunusque plebis Aliquibus ad imitacionem grecorum enclitica quando prolatum putat ut nunquis nequis ostenduntur tamen casus sine dubio composita tam a feminino singulari quam a neutro plurali in a desinentibus Composicio cum non encliticis corrumpere dictiones solet Dicimus enim siqua nequa ut aliqua

hac eciam racione non infinitat aliquod pronomen Unde nichil est sortes est non hoc / quia si hoc esset bene diceretur ego non ego id est aliquis quod non est ego et hoc nichil esset Exemplum iam habemus quare magis hec negacio non componitur cum nominibus magis quam cum verbis et qualiter hec particula non quandoque facit vehementem negacionem / quandoque tenuem ut non bonus / quandoque infinitantem ut non homo hec Nogandes Namnensis

Sunt tn quedam

Prestan vndt tacite qstioi. Dupicat cm pus q composita vocabula id est composite figure con stare debet ex dictionibus separatim intelligendis. Querrt go aliquis quid ista vba in lrad posita possint dici composite figure cu pleo vel lea videantur nichil esse. Ad hoc respondet dicens q quamvis in vsu frequenti non habeantur sut tn verba latina et significativa qd dclat ex hoc quia inveniunt dcrivatiua tam nomina qm vba ex ipis descendencia. Sicut plenus a pleo letu a lea. Sic enim specto et speciens a specio. Unde versus Spligo pleo specio liceo quoque sidero fendo. Pleo grego quoque gruo templor stigo quoque fragor. Et hec est vna spcialis figure compo site q vba inusitata in simplici producat in vsu. Sunt aut et alie plures que patent in his metris. Versus Propria composite quas mo sumo figure Et vsq ibi Invenies in compositis

Componunt aut nomina

Capitulum scdm in quo prscian demonstrat modos componendi nomina. Et divi ditur in tres ptes pn^les. Nã pmo ponit quatuor modos qbs nomina co ponunt. Scdo ostendit cu quibus ptibus oronis. Tcio dicit ex quot dic tionibus constat nomina copom. Pma ibi Nomina vo componitur. Scda ibi Et componuntur vl a duabus. Tcia adhuc in duo qz facit pmo qd dcm est. Scdo interponit qdd additus. Tbi Et sciendum. Circa pma sic dicit. P. h. Tcius quoque adiungit prscian q nomina quatuor modis componuntur. Aut ex duobus cm integris ut tribunus plebis. Aut ex duobus corruptis ut beniuolus. Aut ex integro et corrupto ut inimicus. Aut ex corrupto et integro ut efferus. Est aut integra dictio de cuius quantitate nl subtrahitur nichil mutatur vel cui nichil additur. Immo talis est in compositione qualis extra excepto accentu. Corrupta est cui vnũ ex istis contingit. Versus Compositum tibi duo dabit integra sic iungit, medium corrupta duo puta princeps. Iugis et integro cor rupto sicut ineptus. Integro quoque corrupto velut efferus addis.

Notandum aut scdm. Io. Ia. Racio huius littere potest sumi p simili tudine ad compositionem rerum. Sic enim in compositione rerum nãlium queda corrupunt ut farina et aqua in compositione panis. Et queda integ pmanent ut fundamentum paries tectum in compositione domus et cetera. Sic in gmatica contingit ut dicit littera. Compositiones aut iste fiunt in huiusmodi compositis causa cuiusdam ellegancie atque convenientie quod in nãlibus etiam contingit vbi superflua resecantur. Et enor mia et aspera polliuntur. Sed consueuit obici Zophiste Patricida consueuit componi ex patre et cedens hec aut integra sunt. Cuius compositum ex integris inde pbatur. Quia omnis dictio com posita componitur ex his que sunt integra. Igo omnis dcio composita

Componitur ex integris et per genus et patrada. Soluto dicimus quia compositio ex significat causam materialem. Cum dicto nomina componuntur ex integris id est integre sese habentibus in compositione similiter ex corruptis id est corrupte venientibus ad compositionem. Unde non sequitur hoc componitur ex hiis que sunt integra ergo ex integris

Et sciendum est Ponit quoddam incidens quod sic continuatur nam in precedentibus exemplis invenitur nomina componi cum verbo vel cum nomine tantum. Similiter in sequenti littera dicit quod nomina componuntur cum omnibus partibus orationis exceptis Interiectione et Participiis plerumque. Ratio autem huius causa reddi posset scilicet quare cum Interiectione non componantur interposita est ista littera. Unde Priscianus addit quod fere omnis pars orationis potest habere compositam figuram absque interiectione et plerisque participiis. In quo contrarius plane est quibusdam antiquis qui dixerunt interiectionem esse composite figure ut perdolor et Pogranab et similia quod vero dictum est. Item autem dicit absque plerisque participiis id est maxima parte participiorum que non sunt composita quia vult illa composita participia esse que non servant materiam suorum verborum ut exigo exactus et contingo contactus. Possumus tamen dicere illa esse composita si ad verba quorum sunt participia respiciamus. Si vero consideremus quod ex duabus partibus ex se intelligibilibus constat composita sunt. Queritur autem hic secundum Romanum Ita quid obesset si diceremus contraria esse figure decomposite dicimus quod hoc fieret contra naturam quia sicut hoc integra et perfecta fluerent a corrupte et imperfecte. Nam contactus constat ex integris sed contingo ex integro et corrupto. Et ideo fuit compago servanda. Nam minus perfectum venit a magis perfecto et non econverso. Sed queritur hic de hoc participio prothesum ubi mpsolaliter [illegible] debebat participium est et hoc dicit ipse priscianus ergo compositum descendit a simplici quod esse non potest. Dico quod sicut tribus mutuo accipit sustuli compositum ita hoc verbum simplex debet accipere supplementum a composito participio quia ab hoc verbo procedit quod venire debet. Et certum est quod sepe simplicia ponuntur pro decompositis et econverso. Videtur autem quod interiectio sit quandoque figure composite. Ad hoc dico quod ideo ut perdolor et heuhoc. Dicendum est quod interiectio non potest esse figure composite. Ad hoc dico quod ideo interiectio non potest habere figuram compositam quia proprium est passionis desiderare. Unde cum interiectio passionem designet naturam compositionem habet contrariam. Et propter hoc consuevit abscondita voce proferri. Ergo perdolor non potest esse una pars ymmo sunt due. Sed heuhoc sunt due interiectiones absque compositione sed ultima sunt duo adverbia optandi sine compositione venientia

Nomina vero Ostendit cum quibus partibus inveniuntur componi nomina sub integris materialiter

composita a quibus ut siquis nequis unde Priscianus Illud etiam addit
nomen componi vel cum nomine ut paterfamilias Vel cum verbo
armiger vel cum participio ut senatusdecretum vel cum pronominibus
ut huiusmodi et cum adverbiis ut satisfacio vel cum prepositionibus ut impos
[illegible] ut siquis Quidam tamen putaverunt quod essent due partes
sub uno accentu per enclesim id est inclinacionem Quod est cum
sequens inclinat accentum precedentis super se Unde quedam coniunctiones
enclitice ut dixit quod hic enim quod profertur enclitice unius
componi parti cognoscimus omni Preter supradicta que non componuntur
Nominis est respublica ubi Lucifer in [illegible] participantis ut omnipo-
pronominis huius Istius vero modi reliquus petulantius atque impubis
singulis testis fuit et veteris Notandum quod interiectio non componatur cum
[illegible] secundum [illegible] Ratio est quia ipsa est alterius nature quam alie
[illegible] enim ad placitum est simpliciter sed existit a racione existente in sua
[illegible] sed ab irascibilitate vel concupiscibilitate procedit Et ob hoc nullo
cum interiectione componitur Sed videtur contra litteram nomen non posse
componi cum verbo Ita ut ex eis sit compositum nomen ut armiger quam verbum
significat quam tractatur sicut patet in hoc verbo edifico quia verbum est in opera
sed verbum in quiete ergo armiger non debet componi a nomine et a verbo
est enim armiger idem quod arma gerens Immo armiger id est arma gerens
armiger non est compositum a verbo Et hoc est contra Priscianum
non videtur nomen componi posse cum participio retento in vi participii
nec componatur cum suo verbo ut edificans ab edifico quia participium
[illegible] in operacione Et nullam potest habere composicionem retentum in vi
nisi contingat illud a suo verbo Sed decretum non habet composicionem
suo verbo ergo cum hoc quantum senatus non componitur in eo quod est participium
[illegible] eo quod est nomen Et ita debet dixisse Priscianus quod senatusdecretum
componitur a nomine et non a participio Et idem potest de similibus obici ut homici-
[illegible] cola armipotens quia non videntur hec posse componi a participiis
participiorum posita cum verba ipsorum has composiciones non recipiant
Dicimus quod est composicio immediata et composicio mediata Immediata est
que fit per propriora Mediata que fit per remociora Et secundum hoc dicimus quod ar-
miger quantum ad immediatam composicionem componitur ex nominibus scilicet
armorum gerens Sed quantum ad mediatam reducitur ad verbum Et ideo dicitur
[illegible] a verbo quod est a verbo qui arma gerit Similiter senatusdecretum
quantum ad immediatam composicionem componitur ex nominibus scilicet hoc quantum senatus
et nomine quod est decretum decreti sed quantum ad mediatam composicionem com-
ponitur a participio quia senatusdecretum est illud ius quod est a senatu decretum et
Priscianus quandoque habet respectum ad immediatam composicionem quandoque ad mediatam
Unde ipse dicit quod armipotens componitur quandoque ab hoc quantum armorum quandoque
ab hoc arma quod secundum hanc distinctionem solutum est quia componitur cum
mediate id est per gramaticam [illegible] Et sic est de consimilibus iudicandum ut ho-
micida et celicola id est hominis cedens et celi colens et hec ad participia redu-
cuntur scilicet homines cedens et celum colens

Et Nota quod quamvis isto modo verba et participia ad obliquos nominum componatur forsitan tamen aut istarum compositionum quedam fiunt a nominativis ut homicida
et armipotens Nec tamen componuntur ab hiis nominativis homo vel arma
ab obliquis eorum Quedam fiuntur a genitivis ut lucifer Et sic formacio
respicit maiorem abilitatem vocis compositionis vero maiorem convenienciam intel-
ligibilium ex quibus ipsum compositum est productum Possumus etiam dicere
participium in vi participii retentum componitur ad obliquo Et a tali compo-
sicione habet ut transeat in nomen Ut si faciens componatur cum hoc actu
doctum necesse est ut transeat in nomen ut doctificans componitur a doctum
et faciens Et sicut participium transit in nomen compositione ut medicus et
doctificus Ita verbum transit in nomen compositione ut armiger etc. ꝯ. ca.
Et hoc autem quod nominativus et actus non possunt venire ad composicionem verbi
quamvis hoc habeant ceteri casus patebit inferius Et figura verbi.

Nunc composita esse

Ostendit incidenter
illa nomina siquis nequis esse composite figure contra quan-
dam opinionem que dicebat ea esso diversa unde p. h. Priscianus
itaque intendit probare quod siquis una pars est pro feminino siqua Corrumpere enim
dictiones solet non enclesis sed composicio Dicat autem quod in sique est
factum corrupcio Aliter enim debuit dici sique / et quo Priscianus arguit
constat non debere dici sique vel siqua in neutro feminino Sed tamen modo qua
Notandum autem pro clariori intellectu huius littere Et ut compositi omnia
bitas adiectiones et dictiones componentes Prima silabice adiectiones semper
debet esse finales ut quisnam egomet / quia alteracionem quandam faciunt
circa officia precedentium dictionum unde sicut accidencia que quedam
alterant / solent advenire post composicionem substancialium Ita silabice
adiectiones debent ultimo advenire et nunquam in principio poni Et ex
hoc etiam patet quod siquis nequis nunquis composita sunt et non silabi-
cata sicut aliquis et ecquis / eo quod nichil est additum finem eorum quod
est proprium silabice adiectionis Priscianus autem hic probat alia racione quod non
sint silabicata scilicet / quia corrumpit femininum ipsorum ac diptongum mutat
in a ut siqua nequa nunqua Sicut aliqua et ecqua Et hoc faciunt
in feminino singulari et neutro plurali / Silabica autem adiectio non corrumpit dic-
cionem cui silabicatur quia accidencia non immutat esse substanciale rei Et sic patet
quod sunt composita et non silabicata nec diversa Donatus vero dicit quod in his
quedam non mutatur ae diptongus in a sed dicit antiquos dixisse quis et
qua sic masculinum et neutrum in eodem nomine geminans ut quis vel qui
quos vel quid Et reperitur illud femininum apud virgilium dicentem Ecqua tamen puero
est amisse cura parentis Sed autem non utimur illo nisi in hiis compositis siqua
nequa aliqua nunqua ecqua Et ita secundum Donatum hec qua venit integre
ad composicionem illarum sed corrupte secundum Priscianum Consuevit multum dubi-
tari de composicionibus et silabicis adiectionibus huius nominis quis vel quis vel
de illis aliquis dicam hic Queras ergo quod quis vel qui est omnium nominum

I

[N]om sirum habens se ad modum materie infinite Unde propt' multitudinem
officium habuit multitudinem formarum et finiacionum ut p diuisas formas et co
positiones et sillabicas adiectiones explicata eius confusio et natura posset in aliquam
certitudinem redigi et melius comprehendi Habet itaque sedecim inter compo
siciones et silbicas adiectiones Composiciones enim sunt septem · siquis · neqz
aliquis numquis ecquis et unusquisque et quisque Quis aut habet quinque ad:
iectiones quisnam quispiam quisquam quisputas et quisque Sed qui recipit quatuor
adiectiones silbicas scz quidem quiuis quilibet et quicumque [Nota] Cuiquis
nam et piam sine qui coniuge putas qua / Nam vis cumque libet qui
sim quis retinebit Cetera aut nomina interrogatiua uel infinita non
recipiunt sillabicam adiectionem nisi unam scilicet cumque ut qualiscumque quotuscumque
quotcumque et similia Hec enim geminatur ut qualisqualis / et componitur
cum alius ut aliqualis Et recipit cumque ut dicemus Nec ullam aliam sunt
composicionem uel adiectionem generem cum quis uel qui · Consequens sum ergo fuit
inter nomina quis uel qui Unde causa confusionis et infinitatis habet sede:
cim inter composiciones et sillabicas adiectiones Sed cetera nomina interroga
tiua non habent · nisi tres ut cuius cuius ~~aliquis~~ alicuius et cuiuscumque possessiua
Et aduerbys aut interrogatiuis uel infinitis dico quod unum ex illis
scilicet ubi recipit undecim inter composiciones et adiectiones ut · sicubi · necubi ·
alicubi · nuncubi · caecubi · ubiubi · ubique · ubi uis · ubilibet · ubicumque · ubinam Sed
alia aduerbia interrogatiua uel infinita non habet tot varietates preter quo qua unde
que ista possunt undecim inter composiciones et silbicas habere sicut ubi · nisi usus
in aliquibus eorum forsitan repugnaret ut si nequo aliquo etc. Aduerbium vero tempo
rale recipit pauciores quia non est tante confusionis ut locale Habet enim
composiciones scz ut siquando nequando aliquando ecquando quandoque quandocumque Cetera
aut aduerbia interrogatiua uel infinita non habent aliam composicionem quam nomina
interrogatiua a quibus descendunt Geminatur enim ut qualitequaliter Recipiunt
cumque ut qualitercumque Et habent eciam composicionem ut aliqualiter Idem est de
ceterum in alys Tamen aduerbia sicut confusiua sunt localia aduerbia
interrogatiua ut quo qua ubi unde undecim composiciones et silbicas adiec
tiones possunt habere Temporale aut recipit quinque quia minus localibus
confusiuum et infinitum sed plus alys Alia vero interrogatiua aduerbia non
possunt recipere nisi tres composiciones sicut interrogatiua nomina a quibus descen
dunt

Componuntur uel a duobus

Tercia pars
capituli sexti in qua ostendit ex quot dictionibus contingit nomina
componi et dicit Quod ex pluribus dictionibus fit composicio quam ex duabus
uel ex tribus ut cuiuscumquemodi Et quot ex decomposito fit eciam composita
ut inpotens ab in et potens quod deriuatur a possum verbo composito et
potis et sum Hec · p · g · [Nota] Ex tribus inuenies componi nomina sic
intercurrens inter dum quoque pluribus ut si dicas cuiuscumque modi / tamen hec repu
tatur Primo composita sicut precurrens unde hic decomposita pariter impertens //
// et sic

Notandum quod ex littera prisciani elicitur quod cuiuscumque modi sit compositum e
quatuor predictis tamen hoc obicitur contra nam hec propositio cum non venit per com-
positionem sed tamen ut dicit priscianus in tractatu de propositionibus. Et sic
non videtur quod in hac divisione cuiuscumque modi etc. sit una particula im-
ponenda. Ad hoc dicunt quidam quod priscianus quandoque accipit propositionem
large / quandoque stricte / large cum dicit sillabicam adiectionem per composi-
tionem venire. Et hoc modo cuiuscumque modi est compositum ex quatuor ad-
iunctis apprehenditur est sillabica adiectio / sed ipse accipit hic eandem pro duabus
Stricte autem loquendo non dicit sillabicam adiectionem venire per compositionem.
et sic non est contrarius sibi ipsi. Cum enim propositio non venit per com-
positionem sed quandoque est sillabica adiectio. Sic itaque compositio large accipitur
in littera. Nos vero dicimus quod cum potest per veram compositionem venire non
tamen per se sed virtute huius coniunctionis que. Et hoc vult ipse priscianus cum
dicit in tractatu de propositione quod cum non venit per compositionem.
Illud enim quod dicitur sillabicam adiectionem venire per compositionem hoc nihil
est quia priscianus ubique dicit quod sillabica adiectio non accipitur per
compositionem. Dicimus ergo quod quicumque componitur ex qui et cumque
Ab hoc relatio qui trahit vim relationis qua requirit duo verba
sicut hoc relativum qui a propositione autem habet ut sit collectivum a coniunctione
vero ut sit distributivum. Similiter cuiuscumque modi habet vim relativi
a cuius / a propositione vero habet collectionem / a coniunctione autem distributionem
Sed ab hoc genitivo modi habet qualitatem adiunctam / quia talis genitivus regitur
ex vi accidentis ut liber est huiusmodi

Et sciendum est

Capitulum tertium in quo agit
de compositione integrorum tangens modum declinandi ipsorum. Et dividitur in
tres partes secundum quod tres ponit regulas. Secunda ibi Sin vero ex utroque
casu obliquo. Tertia ibi Sin ex recto et obliquo. Prima adhuc in duo. Primo
ponit regulam. Secundo subiungit exceptionem ibi Unum invenitur. Unde no-
tandum talis compositio integrorum fit quatuor modis. Aut ex duobus
rectis aut ex duobus obliquis aut ex recto et obliquo vel converso. Nunc
Priscianus tangens primam regulam dicit sic Quod si ex duobus rectis nominativis
fiat compositio compositum ex utraque parte declinatur ut respublica reipu-
blice [versus] Mutuo composita bis duo sibi nomina possunt Associare modo
vel rectos similes ambos aut ambos obliquos aut recto precunte obli-
quum / vel conversim rectum precunte obliquo iungit / rectos respublica iungit
Obliquos huiusmodi rectis sociantur obliquus rex regum legislator et
istis. Ad declinandum subservit regula triplex prima duos rectos si compo-
nantur / utraque parte docet declinari respublica testis. Queritur ad-
versus hanc regulam primam an sicut fit ista compositio respublica possit fieri
hec compositio mulier alba. Item sicut est una compositio tribunus plebis
Magister militum legisletum maleficus malesanus an etiam una possit

Esse compositio. Sed per tales bonomesium, magister platonis, socratis asinus
male concors, malefortis et sic de singulis que per ad predicta
respondemus quod omnis compositio immutat et commoditatem habet aliquam
alias inutilis esset et non esset inutilis et non esset tenenda. Dicimus ergo quod ideo
respublica est una compositio ut aliquid immutet. Nam quando res publica sunt
due partes idem valet quod res notoria et manifesta unde Oratius Pub-
lica materies privati iuris erit. materies iam notificata. Cum autem est
una dictio composita idem est respublica quod commune bonum. Et hec
immutatio non contingit in mulier alba. Et sic nulla esset utilitas in tali
compositione unde non esset facienda. Ad secundum dicimus quod aliud est tri-
bunus plebis in compositione et aliud extra compositionem. Extra
compositionem potest venire pro tribuno cuiuscumque plebis. Sed in composi-
tione venit solum pro illo qui habebat tribunatum in plebe romana.
Similiter Magister militum quando est una dictio notat dignitatem magnam
quam ius habebat in urbe romana et isto modo dicitur Marascallus. Sed
quando sunt due partes potest fieri suppositio pro quocumque aliquo mili-
tes ministrante. Argiletum vero dictio una est nomen loci ubi fuit Argus
interfectus. Sed quando sunt due partes Argiletum dicitur mors Argi. Male-
fidus una dictio significat illud qui levitatem habet et non servat fidem. Sed
quando sunt due partes significat illud cui non servatur fides ut iste est
male mihi fidus hostis. Malesanus una dictio significat illud qui est leprosus.
Sed quando sunt due partes significat illud qui habet sanitatem imperfectam. Paterfa-
milias una dictio significat illud qui est hereditatus sub de iure etiam si non
esset natus dummodo esset vivus in utero matris. Sed quando sunt due partes
significat illud cuius proles iam est una familia. Tales autem immutationes
non provenirent si essent composita illa que abiciuntur. Nam potestas
Bonomesium non sumeret pro alio in compositione quam extra compositionem.
Nec magisterplatonis nec Socratisasinus nec Maleconcors nec
malefortis. Ideo tales compositiones recusantur. Sed milesiustitie nostro tempore
possumus dicere quod sit una dictio composita quia pertinet ad quoddam officium
reddendi iustitiam. Sed quando sunt due partes miles iustitie dicitur tunc
quicumque est miles iustus. Similiter dominus legum idest iuris peritus.
est una compositio. Sed quando sunt due partes dicitur dominus legum solus
imperator quia ipse solus habet potestatem condendi et destruendi iura. Item
est in verbis dicendum quia sicut dicimus maledico benefacio vel malefa-
cio. Ideo etiam possumus dicere malecito vel bene lego. Sed in primis
verbis est immutatio. Sed in malecito vel bene lego non. Et ideo inutile
fuit et ista compositio. Similiter est satisdo et satisfacio quod est ibi com-
positio et aliud quod non. Similiter est usucapio aliud per compositionem pertinet
omnino quoddam ius. Sed aliud absque compositione quia pertinet ad quodcumque ca-
piendi usum. Sic etiam spiritussanctus quando est una dictio dicitur tercia
persona in trinitate. Sed quando sunt due partes dicitur de spiritu cuiuscumque viri iusti
et de consimilibus. Etc. Jo. Ma.

Nd greci nuq[ue] faciut

Sic dic[itur] · P[ost]h[ec] · illud q[uod] videndu[m] est q[uod] ipe mis[eri]t sic q[uod] greci virtutem composic[i]onis semp[er] servat immobilem / ideo q[uod] nec co[n]tra regula[m] com[m]unem videamur facere potest dici q[uod] respublica et silia de duobus rectis composita per singulos casus componuntur q[ui]uos si tenatur videt[ur] illa regula falsa / q[uod] si compositu[m] sit ex duob[us] rectis / ex utroq[ue] parte declinat[ur] compositu[m] / nisi dicam[us] q[uod] dando illam regula[m] sic accipit declinari scilicet no[n] ab alio inflecti sed ad unu[m] recto g[e]n[iti]u[s] sive p[er] verba et non inflectat[ur] ab q[uo] vel ab eo

Unum invenitur

Hic m[a]g[iste]r a regula excep[it] certa quad[am] sic dicat · P[ost]h[ec] · Unu[m] excepit autor a regula p[re]ssa scilicet alterutr[um] q[ui]uod licet compositu[m] sit ex duobus rectis alter ulla et uter tamen g[e]n[iti]u[m] facit alterutrius qui est ex corrupto et integro / hoc aut[em] fit propt[er] repugna[n]ciam regularu[m] Si e[ni]m diceretur alteri[us] utrius Due repugnerent regule et una sola concordaret Est e[ni]m regula talis Om[n]is g[e]n[iti]u[s] in ius desinens g[e]n[er]is est triu[m] g[e]n[e]r[u]m Cu[m] aut[em] fem[inina] alterutra et neutru[m] alterutru[m] sint co[m]posita ex corrupto et integro · exigebat regulari g[e]n[itivu]m alterutrius Ergo oportuit q[uod] vel iste g[e]n[itivu]s altiusutrius que exigebat mascu[lu]m alteruter esset g[e]n[er]is triu[m] g[e]n[e]r[u]m vel iste alterutri[us] que exigebat fem[ininu]m et neutru[m] Ergo q[uan]titati q[ui]u[s] sit ut altiusutrius concordabat unu[m] gen[us] et duo repugnabant Sed q[uan]titati q[ui]u[s] scilicet alterutrius concordabat duo et repugnabat unu[m] Propt[er] ergo duo g[e]n[er]a dicu[n]t q[uod] co[n]tra regulam masculu[m] alterutrius Potest tamen aliter dici Est e[ni]m regula una ut predictum est / q[uod] om[n]is g[e]n[itivu]s in ius desinens g[e]n[er]is est triu[m] g[e]n[e]r[u]m Altera regula est / q[uod] omne co[m]positu[m] ex corrupto et integro / ex una tam[en] parte declinatur Alterutra g[e]n[itivu]s et alterutru[m] sed hanc regula[m] alterutri[us] facit g[e]n[itivu]m Aliter no[n] debuit facere altiusutri[us] Sed si hoc esset tunc no[n] om[n]is g[e]n[itivu]s in ius g[e]n[er]is esset triu[m] g[e]n[e]r[u]m / Ideo ut hanc regula[m] servaret dimisit alia[m] / scilicet q[uod] cu[m] sit co[m]positu[m] alterutrum ex integris rectis non ex utroq[ue] recto declinatur ut p[ate]t

Nec solum

Et alter uter regulis duu[m] g[e]n[itivu]m debuit consentire in g[e]n[er]e probat subseq[ue]nt[er] dicto / q[uod] tam[en] utraq[ue] et plera q[ue] n[on] femininor[um] s[e]c[un]d[u]m regulas g[e]n[er]ales accentu[m] debebat sup[er] ante penultima[m] acutu[m] accentu[m] habere / tamen ad similitudinem nostror[um] mascul[inoru]m et neutr[orum] g[e]n[er]is habet sup[er] penultima[m] silaba[m] accentu[m] acutu[m] Ideo q[uod] fit ut unu[m] g[e]n[us] in accentu consentiat duob[us] contra regulas g[e]n[er]ales accentuu[m] Sed si quis putaret hoc no[n] fieri p[er] masculinu[m] gen[us] et neutru[m] Sed ideo in q[uod] est encletica q[uaes]tio Dicit q[uod] s[e]c[un]d[u]m rac[i]o[n]em grecor[um] in co[m]posic[i]o[n]e encleticu[m] no[n] esse Cu[m] vero alia est latinor[um] racio pot[est] dici q[uod] tal[is] s[i]t

filiis quod quantitas et apposita dictioni et tamen integra dictione composi
tum enclitica est / excepte itaque et utrique differentie causa ne duo puta
re esse dictiones Composita tamen cum corrupte non est enclitica Ideo
secundum hanc rationem enclitica est in pleraque Illud tamen etiam addit
quod apposita dictioni cuius significatione non mutata sillabica magis
est adiectio quam compositio Unde quia plerus idem significat quod plerus
que non videtur compositio Sed si significatio mutatur tunc dicenda
est compositio ut uterque aliud significat quam uter Ideoque debet dici
compositum Et de figura satis dictum est nisi quod de verborum significationibus
addendum est et de certis compositionibus [vii] Capit alterutro solum modo regula
prima Sed licet ex rectis integris compositum sit Ideo tamen utrumque sua decli
natione flectit Hoc facit obpugnatio contra regulam ne non dicimus sit genitivus genitivi
[illegible] in ius Si mas alterius utrius sibi solus habet Quippe sinceris
alterius facimus genus femina cum neutro que non comparata duobus Sunt
[illegible] cessit ergo mas inter duobus Et tulit obliquos quos incipit femina neutro
rationem tamen evidentiam de hac sillabica adiectione quod seu particula Querit
ur mat per compositionem Et quomodo est sillabica adiectio Ad hoc dicit .Jo.
.Ja. quando hoc particula que nullam vim quantitatis retinet videtur non
venit per compositionem sed est sillabica adiectio ut plerusque itaque utique
quando vim aliquam quantitatis exercet per compositionem venit ut quisque ubique
In idibus enim quandam aggregationem importat ipsa quantitas ut uterque
idest unus et alter Et quisque idest quicumque Vel quisque idest unus et
alter et ubique idest ubicumque vel ubique idest in uno et alio loco / et
de singulis

Sim vero ex utroque casu ob:

Secunda pars capituli In qua / ponit secundam regulam de declinatione integrorum
compositorum Unde .p.h. Sim autem fiat ex duobus obliquis compositio
compositum omnino manet indeclinabile ut huiusmodi [vii] Altera com
positis vetat obliquos sibi flecti Sic huiuscemodi non flectis nec tibisoli
Notandum autem quod huiusmodi compositio fit solum ex genitivis Et in qualibet talium de
omni ille genitivus modi Sicut clare patet per exempla magistri in littera
Querit autem .Jo. .Ja. quare fiat talis compositio magis ex duobus genitivis
quam ex duobus aliis obliquis / sicut enim dicimus huiusmodi Ita possemus dicere
huic modo hunc modum vel assignetur causa quare non Ad hoc dico quod
ex talibus obliquis integris fit compositio nominalis nisi ex genitivis / quia
genitivi quando veniunt per appositionem reguntur ex vi accidentis / quia denotant
essentiam rei sicut adiectiva Nam genitivi causam formalem demonstrant ut
equus albi coloris Et liber huiusmodi Unde videmus quod talibus genitivis
qui reguntur ex vi accidentis potest accidens copulari idest adiectivum

Vt equus celer et albi coloris erit Nulli aut alii casus reguntur ex vi
accidentis proprie et naturaliter quod dicitur propter ablatiuos qui aliquid propter
affinitatem quam habent ad genitiuos ex hac natura reguntur vt equus
albus colore Soli ergo genitiui hanc habent naturaliter ad adiectiua conueniant
Et ideo ex genitiuis solis qui ex vi accidentis reguntur potest fieri nominalis
compositio · que vice vnius adiectiui sumatur ut huiusmodi istiusmodi cuius
modi aliusmodi cuiusmodi Patet ergo quare talis compositio non fiat
ex aliis obliquis Queritur item hic que commoditas sit in his compositi-
onibus et quare nequam fiunt sine hoc genitiuo modi Ad hoc dico quod fuit
causa immutationis quia quando ibi non est compositio reguntur duobus accidentibus
Et tunc ille genitiuus modi sumitur pro mensura siue pro quantitate vt liber
istiusmodi idest istius quantitatis Sed quando est ibi compositio statim re-
guntur vno principali accidenti sicut natura dictionis requirit Et tunc
tale compositum designat qualitatem et non quantitatem ut liber istiusmodi idest
talis Antepenultima aut tunc ibi acuitur Quare aut magis fiat per
hunc genitiuum modi hec est ratio quia supposita sine compositione in hoc sper-
tu quando regitur ex vi accidentis accipitur pro quantitate Sed modus per quem regitur
ablatiuus est qualitas quedam respectiua Et ideo iste genitiuus modi solus fuit
vtrique nature conueniens scilicet ad quantitatem quando non interuenit compositio Et ad
qualitatem quando ibi est compositio Sed queritur an talis compositio sit recipienda
bonimodi sicut aliquimodi Cum bene dicatur liber bonimodi dico quod non est
recipienda ut bonimodi sit vnum sed nomen omnis generis sicut huiusmodi et
dico quod speciale adiectiuum impedit quia compositio predicta ex talibus genitiuis
requirit generalitatem Vnde facienda est per nomen generale ut cuiusmodi vel per
pronomen quod quidem pertinet ad omnem materiam ut istiusmodi et cuiusmodi
Sunt enim huiusmodi adiectiua generalia Et ideo adiectiuum speciale ad talem com-
positionem peruenire non potuit Similis tamen compositio posse videtur ex quo
vnius moris .i. concordes et vnanimes Vnde psalmista Qui habitare facit
vnius moris in domo idest vnanimes et concordes Nisi enim veniat per compositionem
non videtur latinum dictum quia non habet a quo regatur

Sm ex nominatiuo et obliquo

Tercia pars capituli in qua ponit terciam regulam vbi dicit .P.h. Si aut alter
fiat obliquus et alter nominatiuus tunc nominatiuus declinatur obliquus vero non vt hic magister
militum huius magistri militum Si quis aut opponat ad regulam predictam sic
Equinoctium componitur ex duobus obliquis et tamen declinatur Dicimus quod est
compositum a nomine nouo quod habebat antiquum in vsu Dicebatur hoc noctium huius
nocty Solsticium vero dicimus compositum a genitiuo solis et nomine statio quod
satis resolutio ostendit Nichil enim est solsticium nisi solis statio Nos ergo
dicimus quod ista non pertinent ad regulam Composita enim ex corruptis sunt regula
vero non est data nisi de compositis ex integris Opponitur item leopardus

quia licet compositum sit ex duobus rectis declinatur tamen ex altera parte
tantum fiat enim ut plerisque videtur genitivum leopardi nos autem dicimus quod non debet dici
leonispardi / declinatur leonpardus et declinetur unum ut extraque parte
declinatio hec p. h. aliter tamen dicit Jo. Ja. et hec sic / leopardus
componitur ex corrupto et integro scilicet ex lea ut leena et pardus / quia non
dicitur leopardus eo quod sit partim leo et partim pardus sed quia natus
est ex leena et pardo Obiciatur de hoc Parnasus Quodecimus Capa-
pellis et de quibusdam propriis nominibus ut omne bonum ob aurum Dicimus
quod parnasus non componitur quia fuit impositum a grecis qui nullum habuit
respectum ad hec latina nomina par et nasus Quodecimus autem non compo-
nitur ex decimo et decimus sed dicitur a duodecem et sic est figure decomposite Sed si obi-
ciatur de duodecem in quo non declinatur iste rectus duo dicimus quod non oportet
quod regula intelligenda est tamen de integris Duodecim autem componitur ex nume-
ro et corrupto Et capapellis autem dicimus quod componitur ex ablativo et recto
quasi capapellis quasi pellis cum cappa In propriis nominibus certe possumus
dicere quod regula prisciani tenet ut hic mons pessulanus huius montispessulani
et hic monsleo huius montisleonis Utrumque tamen facimus gratissimum / quia
etiamsi nomen sit compositum tamen in fine ut hic omnebonum huius omnis-
boni Et videtur hoc esse de ratione quia illa compositio non est vera sed tamen ymagi-
naria Non enim contrahit aliquam significationem ab eo quod est omne Quidam dicunt
osaureum osaurei ‖vnus ‖ Tercia vult rectum solum flecti sociatum obliquo /
sive declinabilis sive sequatur hoc quod reprehenditur legislator quod magistratum Sed neque
solstitium vel ubivis aut leopardus Solstitium vel tentimanus sed nec labe-
facio puerpera te mustela ve licet in istis Hanc compositi ratio-
cinatio regula mutat Ratio quia obliqui corrupti stat vice partis hec Item reperi-
tur vel non ut regula dicat Iungitur obliquo vel recti quod manifestum
si fiat resolucio compositorum Si dicas duo et viginti vel duo iugales
secundum rectos horum non flectere duorum Nec si fiat eius intrinseca flexio / pro-
que flectitur in mundo diviso stare putetur Circa hanc tamen terciam regulam
est quod in textu primi queri potest unde contingat quod obliquus recto quintus ma-
net indeclinabilis / cum de sui natura sit declinabilis Ut cum dicimus tribunusplebis
Dicimus quod hoc contraxit ex adiuncto / quia natura illa per quam rectus con-
iunctum obliquo una est sibi et omnibus suis obliquis / et ita est simplex et
indivisibilis / et hec natura servavit obliquum indeclinabilem in tali composicione
Sed si fiat composicio ex duobus genitivis Hec natura obliquitatis contingit utrumque
indeclinabilitas Sed si isti genitivi quandoque adiungantur alicui recto / ipsum et omnes
obliquos uniformiter respiciunt Illud etiam notandum est quod qualiscumque
fuit composicio in rectis illis remaneat in obliquis Si enim fit ex integris
integra remanet in obliquis ut neuterpassivus neuteripassivi Si autem sit
ex corrupto eandem corrupcionem retinent in obliquis

Et inveniuntur p omnes fere ca[sus]

Queritur insup quare in huiusmodi compositionibus quandoque preced[it]
obliquus quandoque postponatur ut senatusconsultum et magister militum ad
hoc respondeo quod in ordine compositionis est magna vis facienda.
Verbum enim semper in compositione posit finem quia magis finit quam
alie partes Et inde fuit necesse quod verbum declinatur semper in fine
Idem facit et principium quia tenet naturam verbi Nomen autem in ista
compositione quandoque tenet principium quandoque finem Principium datur quod
est dignius finis aut indignior Et hac ratione dicimus senatusconsultum
et magistermilitum Quia senatus est dignior suo decreto
eum possit illud condere et destruere Et magister est dignior militibus quibus
presidet Similiter in compositione facta per hunc genitivum modi debitus ordo
servatur quia finis debetur nomini eum ad nomen reducatur ad (?)
ista composita ut huiusmodi et istiusmodi Et etiam alia ratione quia
iste genitivus modi perficit intellectum qualitatis in talibus adiectivis et propter
hoc illa que magis perficiunt et specificant in compositionibus debent
habere finem Et genitivum ad hoc finis dignior est cum sit perfectior e[t] ulte[rius]
nunquam est adverbium temporis ratione finis Et nunquam adverbium loci ratione
finis Ergo namque videtur quod debet esse copulativa quod tamen non est ymo
est causalis Dicimus quod hec particula quia hic alia de causa postponitur
scilicet quia est causa subiunctivi :—

Hic p[ost] illa fin[ali]a Et in[veniuntur]

Hic conclusione subiungit notabile
In quo vult quod nomina componuntur fere per omnes casus Notandum
autem de illis dictionibus a secretis a calculis a responsis a datis a
commentariis que secundum unam viam componuntur ex singularibus et pluralibus
scilicet ab assistens et datis pluralibus et sunt nomina officiorum re[ce]ptabilia (?)
bilia Alio modo predicta componuntur ab a prepositione latina et sic ab
latino secretis quasi ab ipsis secretis que ei committuntur Dicatur aliquis a
secretis et idem potest de aliis indicari De hoc autem quod qualiscumque fuit
compositio in natura talibus remaneat in obliquis dictum est circa literam in media
precedente Et tamen in illa littera Possunt tamen Ostendit Priscianus quod
eadem vocabula que secundum unum modumsignificandi aliquando sunt composita
possunt etiam esse divisa secundum aliud modumsignificandi Sicut prius de
dictum est circa illam literam Et sciendum est quod compositum aut divisum
si est in scripto dantur signa duo scilicet virgula et punctum Si vero in
voce accentus Vel Nomen componitur etc usque ibi Compositum :—

Si quis Repetit de illis compositis Siquis et nequis de quibus
supra dixerat et hoc propter hoc ut in hoc suam opinionem
melius inculcet De sic et ne queritur quare non componuntur cum verbis
sicut prius cum nominibus Et quare magis cum interrogativo scilicet vel loci vel
temporis ut siquis sicubi siquando cum cum aliis infinitis quare nichil est tam

Si qualis vel sigualis Et quare magis cum quibus quam cum qui Ad hoc dicendum
quod sicut verbum non potuit esse interrogatiuum Ita non potuit recipere per co
niunctionem compositionis / quia quando est signum diuisitatis que vniformi
tati compositionis repugnat Si tamen et ne habent ut possint componi cum qui
busdam nominibus et aduerbiis infinitis Et hoc ideo / quia inueniuntur quando
lem infinitatem in eis in verbis aut non At si obiciatur de sisto et nequeo que
videntur componi a quatuoribus Dicimus quod sisto est figure simplicis Et
poni nec est cum nomine preter si et ne que propter suam infinitatem sunt appli
cabiles nominibus vel aduerbiis infinitis Quia sicut hoc nomen quis requirit duo
composita ex illis prouenientes Cum aliis vero infinitis componi non possunt
propter debilitatem ipsorum Si enim est acquisitiua / sed ne repulsiua Omnis autem
acquisitio vel repulsio est substantia loco vel tempus subiectis Et non est accidentium
que quidem acquiruntur vel repelluntur Ex hac ratione ille due coniunctiones non
componuntur cum aliis infinitis Vnde nichil est significatus vel negatiuus Cum quibus
uni Et hoc patet ex eo quod principium sibi datur Dicit etiam debes quod ali
quid in aliquem cum ne diuisitatem ponere verbam Hanc compositionem habet
in Et ita de aliis Et hoc ideo quia ut aliqualis alicubi aliquando aliquam
el accidentali prouenit siue illa designetur nominaliter siue aduerbialiter Sed
non recipit eam qui singulare Et hoc facit cum relatio que duo verba
quirit Si quis dicat et tamen qui est infinitum sicut quis Et ideo potest
poni cum alio ut dicatur aliquis vel aliqui Dicimus quod alterum superflu
et quia nulla esset differentia inter vnum et reliquum / magis ergo debuit
componi cum quis / eo quod habuit infinitatem sine ulla relatione Velum venit
compositionem vel localis aduerbii vel istius nominis quis ut numquis
cubi nusquam sed alia non inpeni Et ratio quia rerum querit de inherentia
num fecisti hoc Omnis autem inherentia dicitur quidem locus respectu sub
dare de qua fit sermo Et ideo componitur tamen cum interrogatiuo sterc
loci Cum qui autem non componitur quia minus se habet ad infinitatem
in quis Nec ipso interrogatiue vtimur adeo frequenter ut quis En com
ponitur cum quis ut ecquis mutata n in c Cum aliis autem infinitis non
componitur Nisi forsitan ecubi quod videtur posse similiter dici Et
rationem Dicimus istam quod infinitas materie magis excitat quam infinitas
accidentis quia anima plus laborat in apprehensione materie quam forme
et ideo interrogatiuum substantie magis recipit hoc aduerbium en quam interrogatiuum
accidentis / vbi similiter potest accipere quia aduerbium locale magis infi
nitum est aliis / et ob hoc habuit plures differentias quam alia aduerbia Cum
ergo anima plus in apprehensione tante infinitatis laboret / merito ad
uerbium locale accipit en ut ecquis et ecqua et ecubi / quia hoc aduerbium en
animam excitat vehementer Et magis applicatur cum interrogatiuo quis

Eo quod vehemenciorem habet infinitatem illud qui est nomen articulare / qui aut non Vniusquisque componitur ex vnus sed hec compositio nulli alii convenit infinito Vnitas enim est solius sbe per se Accidens aut palu Quisque ergo colligit et distribuit sicut omnis Sed vnus quasi partitur vt sit sensus vniusquisque id est quisque per se Quisquis geminatum componitur et hoc faciunt reliqua infinita que sunt interrogativa preter cur et quare ut qualisqualis vbi vbi quandoquando Hoc aut ideo contingit quia infinitas addita infinitati auget confusionem Et sic introducit tum distributione collectionem siue multitudinem Sed non debet geminari relatiuum In eo casu quo nominis vbi infinitum a relativo determinatur Nichil ergo est dictu quiqui queque quodquod ne includi relacio geminata videatur At si relacio non determinatur infinitum potest per omnes casus geminari sicut vidimus in aliis infinitis Et ita potest dici cuiuscuius et cuicui Sicut dicimus qualisqualis et qliquali Potest ergo quisquis in quolibet casu geminari tam in singulari quam in plurali sicut qualisqualis quotusquotus si vsus habet vel aut non habet nisi quisquis et quicquid et quoquo / et hoc tamen quantum ad hec est ibi secundum racionem vbi aliqua facienda vis ubi infinitum a relativo determinatur Sed tamen Sepe producte composiciones scilicet siquis nequis aliquis nequis ecquis vniusquisque et quisque adiunguntur reliquis terminacionibus huius nominis quis tam in singulari quam in plurali preter vniusquisque quod non habet plurale causa huius nominis vnus Credo tamen quod possit dici vnaquaque in ... et vnequoque ... Et preterquisque secundum vsum Nec ulle ipsis composiciones vel sillabice adiectiones habent qui in ablativo singulari nec quis in dativo et ablativo plurali / quod contingit ex debilitate simplicis / quia iste ablativus qui est in rarissimo vsu Eodem modo quis dativus et ablativus plurales Debilitas enim simplicium sepe impedit naturam compositorum / Que vero postponuntur huic nomini qui vel quis magis videntur sillabice adiectiones ut supra dictum est ut quisnam quispiam hec ... ... Cetera vero composita a quis et alia ex infinitis et ex interrogativis composita dicta sunt ita illud ... Que composita / que est isti ... sinonima

Circa vocabula de figura

Repleo sillaba composita sunt a re et pleo ples quod non est in vsu vnde fit plenus Respicio et talia componuntur a specio quod non est in vsu Hugwitio tamen dicit specio quod probat per derivata species et specula Offendo ex ob et fendo quod nec in vsu est Pinnirapus est gladiator qui in gladiatura victoriam adeptus pinnam id est summitatem de galea eius quem vicerat in signum tropheci rapiebat Et est compositum a pinna et rapiendo Pinna enim dicitur summitas a pin quod est acutum et inde pinnaculum templi Vel pinnirapus dicitur massetus solebant enim antiqui ad certamen cursus venire volentes fieri massarii alicuius principis et precibat alter portans pennam super capite

et alter sequebatur / et qui aliud posset velocitate consequi et per manum rape et inde pinnirapus Exterris dicitur qui extra terram Compositum ab ex et terra Contingo est con et tango Cogo a con et ago Paterfamilias est nomen pater componitur et genitivo greco familias Senatusconsultum est quod senatus decernebat seu decrevit et est una pars Plebiscita dicta sunt proprie iura que sibi statuit populus romanus cum a nobilibus recessit in montem aventinum Perfidus a per et fide et accipitur ibi per privative sicut in ineffabilibus habetur Nequis idem est quod non aliquis Et siquis idem quod si aliquis et componitur a quis. quo aliquis ab aliis et quis Septemtrio quoddam signum est in celo quod dicitur plaustrum et est compositum a septem et trio quod est stella quia septem stelle sunt seu apparent in eius compositione Unde ab eo dicitur septemtrionalis plaga Semivir compositum est a semus. ma. mum non a semis semissis quod est medietas Et dicitur semivir quasi semus vir id est minus quam vir / sic semideus non quod sit dimidius deus sed quod minus sit quam deus Inextricabilis componitur ab in et ex et tricabilis vel potius ab in et extricabilis quod est ab ex et tricabilis vel magis compositum est ab ex trico extricas quod est a trico tricas Viripotens dicitur mulier nubilis quasi potens virum ferre Licet dicatur a quibusdam viripotens qui vires habet in potestate sua / Kathagrapha id est transscribo kathagraphe id est transscripsi katha et kathe prepositiones et grapho quod est scribo Compago est iunctura et compages Hec illius facit compaginis istius vero compagis Et est compositum a compingo compingis quod est conglutinare vel coniungere et est compositum a pa con et pango pegi quod est iungere Alteruter ab alter et uter / Demum est compositum ut quidam dicunt a demi et sum Vel denominatur adiectione sum Unde quia ultra denarium non est nisi replicatio numeri ponitur pro ad ultimum Magis tamen videtur a demo et sum A secretis est ... qui novit secreta Acaliculis pincerna dictus a calice Aresponsis qui dat responsa principibus Abathus qui dividit avenam bathus enim est ... ad quod solet distribui et sunt hec omnia indeclinabilia et cum omni ... constituuntur Et dicunt quidam ea exponi ab a alii ab ad dicta de quod ... clius est Enclesis dicitur quasi inclinatio quando aliqua dictio accentum ... remittit in precedentem unde et dicitur coniunctio enclitica

Casus est declinatio nominis

Tractatus quartus in quo agitur de ultimo accidente nominis scilicet casu Et habet capitula quatuor Primum habet tres partes In ... prima diffinit casum ostendens cum hoc quare nominis dicatur casus ... secunda dat differentiam inter consignificata et aptitudinem In tercia ostendit ... causas nominum propriorum casuum Secunda Ibi et sciendum est Tercia ibi Est ... nominibus Secundum ad declarationem littere attendatur quantum ad omnes partes

P[riscianus] pro more suo ad ostensionem ipsius casus premittit quid vtilia sit dicens. Post hoc et vltimo accidente nominis scilicet et casu agit prius dicens ... et vrlens est quid sit casus et quo accidat nomini. Quo sit causa inuentionis diuersorum casuum in eodem nomine. Quare sex sint casus nec plures. Quo pronomina aliaque casus dicantur improprie. Quo ordine habeat auctor de casu agere. Casus igitur duobus modis in genere accipitur. Aliquando enim dicitur casus proprietas dictionis cadendi in aliud vel ab alio. Et vox illa aliquando casus esse dicitur cui conuenit ista proprietas. Primo modo vero dicitur casus ipsa vox cui conuenit in aliud casum cadere vel ab alio. Vnde sepe inuenitur quod eadem vox dicitur et rectus casus et nominatiuus. Secundum igitur primam accepcionem accidit casus nomini. Et est proprietas cadendi in aliud vel ab alio. Et est casus qui modus proprietas non secundaria significatio

Casus est declinatio nominis vel aliarum casualium dictionum que fit maxime in fine. Nominatiuus tamen siue rectus vel ut quibusdam placet quod a generali nomine in specialia cadit casus appellatur ut stilum quod manu cadentem rectum cecidisse possumus dicere vel abusiue dicitur casus quia ex ipso nascuntur omnes alii vel quia cadens a sua terminatione in alias facit obliquos casus. Queritur autem quid sit inter indeclinabilia aptota et monoptota. Et dicendum est quod aptota et monoptota indeclinabilia sunt similiter cum non variant terminationem sed immobilem eam seruat. Aptota tamen

proprie sunt dicenda que nomina-
tivum solum habent ~~ut sit Jupiter~~, quod
plerumque et vtius invenitur et non
accipitur etiam pro obliquis ut
Jupiter Diespiter. Non enim licet eo-
rum pro genitivo vel alio casu ob-
liquo uti. Ideo dixi proprie dicenda
quia inveniuntur antiqui aptota pro
monaptotis et monaptota pro ap-
totis posuisse. Neutrum vero si sit
aptotum necessario etiam pro accusativo
et vocativo eius accipitur nominativus quod
generale est omnium neutrorum ut fas
nefas et pus. Monaptota vero
sunt que pro omni casu una eadem
terminatione funguntur. qualia sunt
nomina litterarum et numeralia a quatuor
usque ad centum. Mille quoque indeclinabile

Cadere autem in aliud est
facere ex se aliam vocem
que sit idem nomen cum
ipso et idem principaliter
significet. Ita tamen quod vo-
ces ille non sint eiusdem
casus quos dicas a ... ...
alba nomen qui fit ab albus
et est idem nomen et idem
cum ipso principaliter signifi-
cat nec tamen est inter voces
illas declinatio casualis
sed inflexio generis. Et tamen
dici potest quod hec vox
cadit ab illa seu ex illa.
Sed hic cadere in aliud
non solum ad solam pertine-
bit declinationem sed ad // flexionem
personalem etiam pertinet ut
lego legis. Cadere autem ex
alio est fieri ex alia voce
Ita quod sit idem nomen cum
ipsa quod idem est summo quia
quamvis a forte fiat for-
titudo quia tamen non est
idem nomen cum ipsa non di-
citur casus hec inflexionis
... Causa vero impo-
sitionis in eodem nomine diu
sorum / casus est diversitas loquen-
di. Contingit enim quod de una
et eadem re diversis mo-
dis fit sermo. Aliquando
enim loquimur de re ut ipsa est
vel ut agit velut patitur
ut Socrates legit. Ali-
quando ut in eius mente ali-
quid esse dicitur ut istud
est Socratis. Aliquando ut ipsi
designatur aliquid conferre.

Dicit quod eadem sit
... Diespiter
... vel ...
o Jupiter et ...
quod dicit pater
vel ... Diespi-
ter ... appel-
labat ... eundem
... quod
... auctor

Ut ego socrati aliquid ut designatur agi in ipsum ut ac- cuso socratem aliquid eo quinto & re ut ad ipsum fit sermo ut o socrates aliquid ut ostenditur ali- quid recedere ab ipso seu ab ipso re ut recedo a socrate Hec igitur sunt diversita- tes loquendi de una et ea- dem re ideo sex casus inventi sunt nec plures necesse fuit invenire Ita quod omnes casus eiusdem nominis eandem principaliter significant sed modo diverso ut ex predictis manifestum est Deinde hoc ergo quod predictum est aptota vel monoptota nullius casus proprie sunt quod si aliquid dicatur alicuius casus quod fit similitudine terminationis et constructionis Que vero aut sunt aptota et que mo- noptota paulopost dicetur Tractat autem hoc or- dine Primus diffinit ca- sum Secundo ostendit quando nullius dicatur. casus posita dat differen- tiam aptota et monop- tota tertio loco ostendit causas nominum ipsorum casuum quarto loco docet causam ordinis ipsorum Sexto enumerat formas casuales ad ultimum ostendit ut ponamus

est et si qua inveniuntur similia ut hec o huius o Hoc alpha huius alpha hy et hec et hoc quatuor horum quatuor hoc gummi huius gummi hic et hec et hoc nequam huius nequam hy et hec et hoc quot tot horum quot tot Et barbara plurima sed magis omnia Nisi si ea ad greca vel nostram regulam flectamus vel ab auctoribus flexa inveniamus Ta- libus ergo id est carentibus declina- tione finalium sillabarum que mo- noptota nominamus videntur casus fieri non vocis sed significationis dis- tapat Itaque articulis diversis utimur pro varietate significationis nominum etiam structure servamus rationem sic in declinabilibus per sex casus

velut aut una voce diuisas pos
sunt habere significationes tam de
clinabilia per quosdam casus quam inde
clinabilia per omnes casus. Sic ecõ
tra diuisis vocabulis sepe inuenimus
nam eandem fieri significationem ut la
bor uel labos honor et honos
huius cornus et cornu pinus et
pini huius questus et questi orna
tus uel ornati huius tumultus
uel tumulti Achilles uel achilli
Ulixes uel ulixe felix uel felici
tas uel dyes sapientia uel sapien
tia Nec solum in nominibus sed etiam
in alijs partibus ut amauerunt
uel amauere Amaueram uel amara
m uel y. tis uel ijs nimium et ni
mis satis et sat Est autem rectus

Nostra ablatiuum loco
graeci Et loco dicti
Dicat ergo primo Cl
asus est declinatio no
minis id est hec variatio
in una voce nominis cadit
in una uel ab alia Sed
quia non solum nomen habet
hec accidit uel aliarum dic
tionum casualium id est pro
nominum et participiorum Ideo
prius hanc specialiter casua
lium quam declinationis in ma
xime fit in fine Et adde
dicit quia nec aliquando fit
in principio ut venis eunt
aliquando in medio ut
pater familias Vous. Tres
tamen partes casus quibus
accidit hec sunt etc. usque
ibi Sermo latinus etc.

Nominatiuus

Sine Rectus

Adiungit quare rectus
dicatur casus ponendo
et hoc sententias quas
superius in tractatu nominis
posuimus Et ne videre
tur impossibile quod
casus esset et rectus
ostendit vulgari exem
plo quod cadere potest et
rectus esse ut stilus.

Queritur autem:

Secunda pars capituli in qua ostendit differentiam inter aptota et monoptota vnde prius quoniam ergo nomina quedam sunt indeclinabilia expedit se de eis. Quidam ergo indeclinabilia in aptota et monoptota. Et est aptotum quod vnam solam terminationem habet licet tamen construitur vel ponitur pro omni casu immo aliquando pro vno solo si est obliquus ut sponte aliquando pro duobus si est rectus masculini vel feminini generis ut Iupiter aliquando pro tribus si est neutrum ut fas et nefas pro recto accusativo et vocativo Numquam tamen ponitur pro omnibus casibus Et dicitur aptotum id est sine casu quoniam a dicitur sine et ptotos casus. Licet enim vel voce vel officio habet aptotum diversos casus nisi faciat hoc ius proprietatis neutri cuius est habere eandem vocem in tribus casibus vel conuenientia cuiusdam vocis in recto et vocativo quod saepe solet fieri

casus qui et rectus dicitur propter ipsum enim nominatio fit ut nominetur ipse Homerus iste Virgilius Rectus autem dicitur quia ipse primus nascitur natura vel positione Et ab eo facta flexione nascuntur obliqui casus Genitivus vero qui et possessiuus et paternus appellatur genitiuus dicitur vel quia genus per ipsum significamus ut genus est Priami vel quod generalis esse videtur hic casus genitiuus Ex quo fere omnes derivationes et maxime apud grecos solent fieri Possessiuus vero quia possessionem quis per eum casum significamus ut Priami regnum Vnde possessiua quis per eum casum interpretatur Priameius est enim Priameyum regnum

nisi parum regnum Paternus casus
dicitur quia per eum pater et mostrat
ut parum filius unde pronomina
pariter in eum resoluitur Genitiuus enim
est parum ex nisi parum filius per
ut est Datiuus quia etiam comen-
datum quid nuncupauerunt ut do
hominum illa rem et comendo hominum
illam rem Accusatiuo loco est accus
sic causatus ut accuso hominem
i est in causa homines facio Alius
dicto Vocatiuus etiam salutatorius
vocatur ut Eneca veni et salue
Eneca Ablatiuus etiam comparatiuus
dicitur ut aufero ab hectore
fortior hectore Multas tamen et
alias quas et diuersas vnusquisque
casus habet significationes sed

ut in eo quod est superius
Monoptotum est illud
quod vnum solam terminationem
habet quod tamen ponitur
pro omni casu ut nequam
Et dicitur monoptotum
id est vnius casus mo-
nos enim dicitur vnum
et ptotos casus Et vide
quod improprie dicitur vnius
casus cum non cadat
in aliud uel ab alio quod
per solam similitudinem
dicitur casus Si dicat
quis quod similiter aptota
possent dici monoptota
cum sint vnius terminationis
dicimus quod sepe fit hoc ut
dicitur in forma casuali
sed tamen monoptota maio-
rem habet affinitatem
cum casu Similiter non
cadant voce cadunt tamen
significatione et officio
quia modo implent officium
vnius casus modo alterius
Et ideo dicitur vnius casus
quod habet officium omnium ca-
sualium in vna voce Apto-
ta vero ut predictum est nec
in voce nec in officio
habent omnes casus.

Item notandum circa
illam litteram Velut
autem dicit quedam
esse nomina que certum
habent diuisas voces pro
eodem casu et exemplificat
labor et labos honor et
honos unde hebraice ...

Dis duo sunt or et ob ratos faacn tia casus arbor odor qz labor sus sonatur honor Similr est apes et apis sedes uel sedis rupes uel rupis Sic etiam ciner uel cinis puluer uel puluis Vomer uel vomis cucumer uel cucumis Et plura alia que inducit ille pro exemplis in littera Non solum nomina sed etiam par alie partes orationis

Est autem rectus

Adiungit causas nomi[n]um ipsorum casuum seu casua lium Primus ergo casus dicitur rectus quia per ipsum fit nominatio ut hic no minatur Homerus Di citur rectus quia ab ipso inflectuntur alii Ipse vero non inflectitur ab aliis Secundus vero appellatur genitivus quia per ipsum genus significamus ut genus pria mi Vel quia omnes alios ceteros generat Ab illo enim maxime formantur Dicitur idem possessivus ut paternus quia pa ter ut cuius sit possessio per ipsum demonstratur

a notioribus et frequentioribus accide runt denominationem Sicut in aliis quoque multis hoc invenimus ut pronomi na vocamus non quod omnia sed quod plera que a patribus derivantur Neutra dicimus verba Non quod solum ea in hac specie inveniuntur que neutram habent significationem id est nec acti vam nec passivam absolute dum sed quod ex maxima parte Sylla bas nominamus Non quod omnes ex comprehensione litterarum constent sed quod pleraque Sic ergo etiam casus ab aliqua notabiliore signi ficatione sunt nominati
cum ex genere etiam possessio nominativus

Omnes quoque naturalis eius similiter casibus datus est · quippe

Nominatiuus que primum natura protulit
ipse primum defendit sibi locum inde
verbis que intransitiue iste quasi egre
gius adheret Genitiuus secundum locum
sibi defendit hic quoque naturale
uniuscuiusque generis possidet et nascitur
quidam a nominatiuo generat quae alios obli
quos sequitur Datiuus qui magis
amicis conuenit tertium locum tenet quia
uel candem vocem habet cum genitiuo
uel unius abiectione uel mutatione
litere ab eo fit Quartum uero ad ini
micos magis attinet id est Accusatiuus
quod sibi locum vendicat Extremum
uero apud grecos obtinuit vocatiuus quippe
qui imperfectior ceteris esse videtur
Nisi cum secunde persone coniungi non po
test cum superiores quatuor omnes personas
possunt complecti figurate admittere

Ut regnum patrum vel filii
patrum Tertius dicitur
datiuus et comendatiuus
quia danti uel comendanti
maxime conuenit ut
do uel comendo hominem illud
rem Quartus dicitur accu
satiuus quia ad accusatorem
uerbum ponitur uel pertinet
ut accuso hominem Quintus
dicitur vocatiuus et salutatorius
quia eo fit vocatio ut o
virgili et salutatio ut sal
ue Enea Sextus dicitur
ablatiuus quia remotionem
significat ut aufero ab hec
tore et comparatiuus quia gra
dus iste comparatiui
aliud casum non assumit
ut fortior hectore Ha
bent autem et casus predic
ti multas alias significa
tiones sed a nominibus
contraxerunt nomina eius
Sermo latinus habet sex
casus. Actio namque ver
balis petit id quod agit pe
tit et simile in quod pas
sio. Sic quod quod patitur de
poscit et a quo Cum primus
generus in quo notat verbis
a quo Cuius ipsius sit de
pendentia quedam Conse
quitur casu dat quantum
sermo sexto Tercius ad
venit ad commoda sapna
quod signat Immunem solum
deposcit apostropha quintum

Ordo est naturalis

Capitulum secundum in quo
docet ordine racionis
casuum Et possent dividi
in sex partes secundum sex
casus Primus ergo po:
nitur rectus quia primo
imponitur et intransitive
construitur ut socrates dis
putat Genitivus ideo ponitur
secundus quia primus nascitur
a recto Dativus tercius
quia vel habet eandem
vocem cum genitivo ut muse
Vel fit ab eo levi muta
cione id est vel abreviacione
unius littere Vt patris ab:
iecta s fit patri vel
mutacione littere ut docti
docto Cur accusativus ponatur
quartus nullam aliam ra
cionem reddit nisi quod ad
minores pertinet Vocativus
ponitur quintus quia cete:
ris est imperfectior cum
soli secunde persone possit
adiungi Ceteri vero cas(us)
saltem figurative tribus
personis possunt adiungi
ut ego lis tu prisciane
Ablativus ultimus ponitur
merito cum ultimus a la
tinis repertus sit Quippe
non est apud grecos
Greci tamen adiungebant sibi
fabam athon et accusativum

pronominibus Vt ego priscianus scribo
Tu priscianus vel prisciane scribis Ille
priscianus scribit Mei priscianus egeo Tui
prisciani egeo Illius prisciani eget In
prisciano das Tibi prisciano do illi
prisciano placet Me priscianum vides te
priscianum video Illum priscianum videt Si
militer ablativus tribus adiungitur personis
A me prisciano accipis A te prisciano
accipio Ab illo prisciano accipit Non
egent aut nomina pronominibus
quamvis omnes continent personas Si
cum vocativus aut substantivum verbum
coniungantur ut virgilius nominor
vel sum Virgilius nominans vel es
Virgilius nominatur vel est Igitur
quia non fuerunt apud grecos
ablativus proprius est Romanorum
et quamvis ipse cum tribus sociari possit

[illegible] dixim9 pronomis tm̄ quia nobis
[illegible]ctur a latis inventū vetustati re
[illegible] suorū casuū concessit Crimīus qui
[illegible] a vetustissimis grecorū gentibs
[illegible] cepisse videntr latini qui sextum
[illegible] dicebat Cyranon thenerne
[illegible]en ethen qui perfecto ablī vim
[illegible] possidet nā eciā preposicōm assumit
Ezemethen. ethen tearphazykayzy
[illegible]nanay czeyranothen Homerus
[illegible] eoycthentha Tozemaythoy

Sunt igitur forme causales
Sex monoptota que vna
termīacione pro omī casu
funguntur ut supra dcm̄ est ut nequaz
omi alpha betha tornu quatuor
[illegible] sex his quidā addunt illa no
nā que tam voce quā significacōe

cū tn̄ sillaba vocabat
septimū casum. Et ponunt
hunc in vi ablī Vnde
dicunt Grauni ex wra
neton id est excelso :-
Vranos namque celum dr
et est ibi ton sillabica.
abiecto vnde romani accep-
ta occasione invenerunt
septimū casū quē ablīm
vocabant Nota Accidens no-
men habet etc. usque ibi
Diversis casibus etc.

Sunt igitur

Capitulū tercium in
quo enuāt formas casu-
ales. Hec autem sunt ter-
minaciones casuū in eodem
nomine et in eodem nūo
Vel pocius Diversitates
casualium secundum diversitate
vel pluralitatē casuū
sunt autem sex monoptotū
quod vna scilicet termina-
cione fungitur pro omī casu
ut nasium Diptotum
quod tm̄ habet duos
casus ut fors forte Et
dr a dia quod est duo et
ptotus quod est casus :-
Triptotū quod habet
tres tm̄ terminaciones
seu voces diversas casuales
in eodem nūo licet omēs
casus habeat ut templū
templi templo Et dicitur
a tria quod est tres et ptotos
et est a tribus compositū

Tetraptotum a tetras quod est quatuor quod scilicet quatuor tm diuisas voces habet in eodem nuo ~~ut masculina secunde declinationis terminata in us~~ ut nomina secunde declina tionis desinencia in er ut puer pueri puero puerum Pentaptotum dicitur a penta quod est quinque quod scilicet quinque tm diuisas voces casuales habet in eodem nuo ut masculina secunde declinationis terminata in us ut doctus docti docto doctum docte Hexaptotum ab exa quod est sex quod scilicet sex diuisos casus habet id est sex diuisas voces casuales habet in eodem nuo ut masculina in us que faciunt genitiuum in ius ut vnus vnius vni vnum vne vno [vnus]
Diptotibus casus pro sex in nomine formas etc vsque ibi Post casus duos

Sunt alia quorum nominatiuus

Hic ad remouendum dubium ostendit etiam in quibusdam nominibus nominatiuum deficit vnde p. h. nec aut putaret quis quod nominatiuus non deficeret in nominibus

et aptota reducuntur ad monoptota

Vnu casu habent ut huiusmodi istiusmodi Diptota sunt que diui sos duos casus habent tm ut ve ru et verubus Nam verua et veruum in usu non inuenimus Et fors forte Terencius in formione fortuna o fors fortuna Virgilius in primo Eneydos fforte sua libias tempes tas appulit oris Et spabi et spabo Alia triptota qualia sunt omnia neu tra secunde declinationis in singulari nuo ut templum templi templo Et in plurali tam in secunda quam in tercia Et quarta declinatione id est omnia neutra pluralia ut templa tem plorum templis Dictra sidera sideribus Cornua cornuum cornibus

ostendit eciam in quibusdam nominibus Deficit et eciam quosdam alios casus Hoc autem verum est solum usu sed non natura Nam dicit Priscianus

[A]lia tetraptota qualia sut omnia
i r e͡smencia sc͡de declinatonis
u puer pueri puero puerum =
[A]lia pentaptota qualia sut omnia
m͡asculina sc͡de declinaonis in us
terminacia ut doctus docti docto
doctu docte virgilius virgilij virgilio
virgiliu virgili [S]exaptota sunt
q̄ sex diuersos casus habent qua
lia sut masculina in us e͡smencia.
q̄ scdm declinatom quedam
p̄nomina in ius efferut gtm vnus
vnius vni vnu vne ab vno [E]t
q̄ vero quida dubitant [C]aper doctis
simus [antiquitatis] antiquitatis p̄scrutator ostē
dit hoc vsum catulum et plautum
[C]atulus [T]u preter omes vne dera
p̄ latus celtiberose celtiberie fili ::

[P]rimo [M]inoris q̄
necesse est poni ntm.
apud gtio a quo sal.
gto relique figurationes ud
casuu q̄ m mi. fiunt
ut itineris gtus fecit itineri
et itinera [E]t hoc q̄ ntus
iter necessario accipitur
[S]ic pectus et netis et
frugis et lateris que sut
genitiui sicut pecti et neti
et uiri et lateri et frugi
[E]t pecus et nerus et lateres
et fruges [Q]ua propter
merito oportune in ntis
sup dictis nominibus prop
et nep et vix et frux
ul frugis et later [U]nde
[T]o. [A]. [E]t hic later dicit
[E]t nota q̄ p̄scianus dicit hic
nom later effert in omnibus
casibus singularibus et plu
ralibus preter actm singula
rem nos tn utimur hoc
nomine in utroque nuo et
in quolibet casu sicut dicit
[H]ugo [T]n ntus noest.
in p̄ncipali usu scilicet la
ter corripit aut penul
tima lateris

Illud q̄ no

[I]mprobat errorem quo
rundam qui dicebant
septem casus esse putandos
ablatm sine p̄positione.
[S]eptimu casum esse cum p̄po
sitione septimum q̄ si ve
ru est tunc alius casus
actus putandus est tum

habet compositionem et aliud tamen non habet quod nec dicat

Sciendum tamen quod hic

Capitulum quartum in quo ostendit quod ubi nos ponimus ablativum greci quandoque ponunt genitivum et quandoque dativum. Et primo facit hoc secundo epilogat ibi Et hoc penitus. Circa primum dicit ablativus tunc ponitur pro genitivo et dativo quia ut nos iungitur cum prepositione ablativi casus ut ex illo et coniungitur comparativo ut fortior illo vel in tali constructione Sole ascendente dies fit. Ubi dicit transitionem facit personarum quia nominativus et obliqui diversas designant personas ut sol et dies. Et notandum quod talis constructio vel fit ad causam ostendendam ut Sole ascendente fit dies id est sol ascendens est causa diei vel ad temporalem faciendam sicut Me sedente scriptura currit parisius id est dum ego sedeo. Et de temporali exemplificat ibi Autor non vobis ... latino ... ...

Plautus in fibularia O amice ex multis michi une cephalio Sole quoque actiadas in Eo protulit in hyminio ... felix lectule talibus sole amoribus

Sunt alia quorum nominativus in usu quidem non est obliqui autem sunt ut Iovis iovi iovem a iove Quamvis vetustissimi quoque hic Iovis proferebant sicut et in eo tractatu ostendimus Sunt alia in quibus tres obliqui casus inveniuntur ut precis preci precem frugi frugem a fruge Vetustissimi tamen et frux et fruges nominativum protulerunt Alia in quibus duo ut vicis et vice thabi et thabo Alia in quibus unus ut sponte lateri quibus et dativus et ablativus singularis et nominativus et accusativus et vocativus pluralis inveniuntur Plautus in ...

Quod materia illa agit in orto
q: est que in noctes singulas late
fit minor Rumoris hoc ad vos dap:
per viam est Nichil mirum ve:
est materia veteres si lateres ru:
ur. An tu veteres lateres ruere
ras nephas tepe / Illud est non
pretermittendum quod quibusdam sep
casus esse videtur ablativus
sine preposicione profertur. quod
satis racionabile videtur Cum sine
preposicio addita vel subtracta
tate valet vim casus Neque
cum accusativo casui inter preposi
ciones adiungi solent alius casus
quod habet cas Et alius quod
ab hiis profertur Cuius aut dubitat
rege latino id est regnante latino Et

Post dum rege latinus
ero In omnibus hiis pre:
dictis constructionibus
ponitur greci genitivum pro:
nus ablativo Datium est
ponitur ubi nos in vel
sub posicionibus nostris
ablativum iugimus ut in illo
sub illo Et quod ablativum
interpretamur per propo
sicionem per ut victo lu:
mine id est per lumen
Hec . pr. / ius / Grecus
habet casus tantum quos quinque
tantum est Excepto / que
supplet sine textus alter
sedus Notandum in
textu Ubi Et quod no:
minis et participii tangitur
modus ponendi ablativis
in designacione et sapiatur
Debent enim esse plures
nam regulariter debet
esse ablativus nominis et pro:
nominis vel participii Inve:
niuntur autem quod po:
ni nominalis per sub intel:
lectum participialis ut
sospite viro intelligitur
existente Item quod
si duo nominales po:
nuntur alter illorum est:
ponitur participialiter /
quos duos modos ultimos
tangit textus ubi Inveni:
untur tamen etc nominalis
loco participiorum ut no
subiungit quomodo in huius:
constructionibus sub auditur participium presens unde Hic brachardus

Absolui non vult ablatiuus
nisi iungatur Participem
vel quod sub vice par-
ticipantis Hinc subau-
ditur ut sedi iuxta se-
dente hec dux cir-
pe viam natus sub iuge
philippo versa est in
cineres sophie troya
viro

Hoc penu

Epilogat ea que dic-
ta sunt in libris preceden-
tibus tangens ea quas-
vis pauca de quibus
iam mencio est habita
Et addens quedam pro
complemento de quibus
non est dictum vnde materia
ipsius libri significat per hoc
tunc dicat Hoc penum
premi per quos ostendit
varietatem generis et de-
clinacionis quorundam nominum
Tunc autem dicit a mobi-
libus fixa significat materiam
quarti tercii et sexti libri
vbi per totum agebatur
de speciebus nominum Sed
deinde tunc subiungit Nunc
de et eu tangit sen-
tenciam primi libri qui
tractat de litteris et de or-
dine earum ac ceteris
accidentibus per quem
epilogum materiam precedentium
librorum ostendit esse distincta
et quo sit bene dictis finis et vnus

quod omnes prepositiones vel accusatiuo vel ab-
latiuo apud latinos iungi solent / ergo
si adiuncte · vel non · ablatiuo mutat
cum vim Accusatiuo quod adiuncte vel
non debent similiter mutare casum ·
Denique in comparacionibus sine preposi-
cione solet quod proferri ablatiuus · Nec
tamen dicat quisquam septimum tunc esse
casum sed ablatiuum Cum dico fortior
Achilles hectore In quo omnes
artium scriptores consenciunt et sex esse
casus confitentur non septem Vno
enim non duobus latini casibus supe-
rant grecos · Super vacuum igitur fe-
cerunt qui septimum addunt · Cui
nulla differencia vocis et nullo nomine
distat a sexto Sciendum tamen

a scriptoribus tui ad presens finem imponit
per infinita secula seculorum amen

quia hic casus id est ablatiuus est quando
pro genitiuo Et est quando pro datiuo
accipitur greco / Pro genitiuo quando per
precedentibus uel aduerbiis ablatiui casus
iungitur ut ex illo De illo ab illo
pro illo coram illo cum illo Et quando
comparatur fortior illo et quando nomen
comparatiuo ablatiuus verbo et nominatiuo
absolutiuus nominis cum transitione persona:
adiungitur ut sole ascendente di
es fit Et trayano bellante victi
sunt parti Hec autem utimur con:
structione quando consequentiam
quarundam rerum que verbo demon:
strantur ad eas res que participio si:
gnificantur ostendere volumus Quod
quando cum trayano bellante victi sunt
parti nisi quando secuta est victoria

Vocabula

Ar est medietas pal:
me et est indeclinabile
Plus cum indeclinabile
est idem est quod pu:
tredo Sed declinatur pus
puris idem quod custodia
/ Laterem vocant tegulam
de argilla decocta factam

Trayanum bellantem Et sol asti-
tente factus est dies Nisi quia acten-
sionem solis secutus est dies Inve-
niuntur tamen certa nomina loco parti-
cipiorum in huiusmodi locucione po-
sita ut Virgilius in septimo Eneidos
vrbis rege latino Diuitiis vber agris
troye ve opulentia & erit Rege la-
tino pro regnante latino Nominis in
huiusmodi constitutionibus sub-
auditur participium substantiui Et
autem in huiusmodi constructione so-
lent pro genitiuo participii certa nomina-
tiuum verbi ponere ut Entioba-
sias in Trayano Xanthy thorgas
ylion thorano Etiam ablatiuus
pro genitiuo greco ponitur quando per par-
ticipium habens et patrem impositum

cam vt pulchra forma mulier
i. est pulchram formā habens ma-
gna altitudine domus idest magnā
altitudinē habens Pro dicto est
ponitur ablatiuus quando cum in vel sub
[illegible] iungitur vt in illo sub illo
[illegible] quando ipsum ablatiuum interpretamur
per prepositionem per vt vincit te ma
nu id est per manum vincit te lumine
id est per lumen

Hoc penum peni · hoc penus pe
noris · hic penus penus · (hec pes penus) hoc
penu penu · hoc specus specoris · hic
specus specus · hec specus · hoc specu
[illegible] algoris · hic algus huius algus
[illegible] in vidularia [illegible] luctum
merorem paupertatem algum famem in
[illegible] in [illegible] vel sudo vel

peri algu vel cetud egrota uel ulc
Optimates sunt qui defendunt senatores
Populares qui defendunt populum ex
asse heredem fecit id est ex duodecim
vncijs A mobilibus fixa derivativa
fiunt clarus claritas magnus magnitudo
latus latitudo Altus altitudo
pius pietas Item a fixis mobilia
derivatur Iuno Iunonius iunonia
iunonium Equor equoreus equorea equoreum
Marmor marmoreus marmorea
marmoreum Sanguis sangneus sanguinea sangneum Au oe et ie
diptongi sunt longe / vel breues vnde Virgilius
Insule ionio in magno dixit Oe
aut diptongus aput grecos etiam
in principio dictionis pro breui accipitur
Tpoethoy azanartheнoy ethas

Uter cum Iambus stare non potest

Et h litteras greci vim pene sit

[illegible]rio vocalium habe affirmant unde

r [illegible] aspiratur sicut aliae quae voci

[illegible] apud grecos rhetor rhodanus

[illegible]dus pirrhus birchias et simile

[illegible] habere vocalis dicunt et ex

[illegible]a lingua maxime possumus intel

[illegible]re Cum h littera in metro et

[illegible]mittitur et sinalimpha fiat ut

[illegible] spes sibi quisque aut ouid

[illegible] aut vrentes culta capellas

et aspirationis loco fungitur pro

[illegible] cum et hepta hemis hecton

[illegible] septem semis sextum dicimus Tero

[illegible]amenos xpothon geron Brinyn

[illegible]uanaras thomethyn ethe aspirm

[illegible] romani obrius dicunt Bayo.

Klio Inalenescethon Kynanros par
matha Pemcamiometyme Medron
tibi Salustius in Catilinario spin
fortuna cum gentibq libido mo[illegible]
Modron te lucanus Sidon bus
quetidor via vel fugad moderantur
olimpi Crucero te et quero a te
katorlco yscynon

Expliat liber qntiz aol p̄ ro[illegible]

Tocuit reglas me cessisse

Breuiter regulas me iussisti Iuliane consul ac patrie nominum colligere quibus latina utitur eloquentia quod suscepi non tam mee facilitate vel ingenii confidencia quam ne quid tibi cui omnia debeo prorsus negarem. Et quia ornamentum te esse latinorum non minus quam grecorum studiis gaudebam. Igitur excusatio sit michi audacis incepti difficillima recusatio tue iussionis. Illud et notato quod a genitiuo singulari incipiam quibus inuentis alii casus tam singularis quam pluralis numeri facile demonstrantur.

Liber iste scotus In quo agit de formacione genitiui a nominatiuo per omnes declinaciones ex quo etiam ostenditur que nomina cuius declinacionis existant. Diuiditur autem in prohemium et partem executiuam. Pars executiua incipit ibi Quatuordecim sunt. Prohemium habet plures partes in quarum prima obloquencium detractorie ora volens concludere qui quociens aliquid arduum et varium quempiam contemplantur pro utilitate communi inuenire inuidie spiritu permoti semper nituntur inficere et ne oneribus sui autor aliquatenus honorem adipisci valeat viribus plurimis impedire contendunt, tum insufficienciam ingenii obicientes, tum etiam auctoris superbiam questu consequentes magis propter laudem propriam quam profectum aliorum auctores autumant omnia facere. His igitur coloribus inuidorum ad defendendum excogitatis obuians ne arrogans videri possit pro excusacione sua dicit ad Iulianum ex actus precepti magis quam ingenii confidencia ductus vel rei facilitate

pntibus operam dede
rit Q[ue]ua propter petit
se excusatum haberi de
hoc quod tam audacter
opus difficile arripue
rit quia iussioni im
peratorie eius difficulta
te contire potuit

Nunc de nto

Secunda pars prohemia
lis in qua tradit sci
entiam septimi librorum
in generali ostendens
quid in aliquo ipsorum
fuerit tractaturus Unde
dicit quod in isto sep
to libro tractare pre
tendit de nto et gto
singulari quia cognita
forma gti ex quo ceteri
casus tam singulares quam
plures suam deduont
originem faciliter
aliorum casuum cognicio
et forma potest habe
ri Quod facere pro
mittit sic ut plurima
ex auctoribus colligat doc
tissimis / pauca etiam
super addat pro mo
dulo sui ingenii capa
citatis Mirum enim
est uti semper invenire
et nunquam invenire
In septimo enim libro
dicit se tractaturum
de acto et ablto singularibus

Plera quidem a doctissimis vi
ris paucula tamen et a me pro ingeni
ny mediocritate exponam Et hec
modo compendii causa Postea vo
de vitam prebente de acto et
ablto singulari et gto plurali hu
declinationis cum de obliquis tra
tauero casibus multo labore inven
Et diviso auctoritatis usu subiungam
De ubi quidem preterito perfecto cum de cu
temporibus disseram explanabo in
quibus vos dubitare dicitis Hec vi
rum cum etiam ipsi probatissimi a
cum scriptores non omnino certis hec
gulis disseruisse noscuntur / qui
in superioribus libris de literis
et sillabis et accidentibus nominis

Et omnium derivationum specierum
numerum quantum diligenter potui oppo-
sui et regulis in hoc quidem
libro et quinto In septimo vero cetero-
rum casuum tractare incipiam nec pi-
gebit me dum vivo et haec et que-
cumque scripsero vel mea diligentia
vel amicorum monitu vel inimicorum
sed invidorum vituperatione si iniusta
fuerint emendare Solacio enim
mihi ipse esse possum qui veterum
scriptorum artis grammatice vitia corrigere
compulsus audacissime sed maximis
auctoribus Herodiano et Apollonio
confisus ingredior Si quid ergo in
his quidem erroris accederit scriptis
quod sit emendandum

Et de genere plurali tertie
declinationis Et ceteris
de aliis obliquis tam
singularibus quam plu-
ralibus omnium declinationum
In octavo vero et in
aliis usque ad unde-
cimum promittit se
tractaturum de verbo
Notandum autem
ibi cum dicit de quibus
vos dubitare dicitis
Quia auctor debet atten-
dere hoc scilicet ut do-
ceat que ignorantur
a discipulis Nam ea
que sciuntur tedium
sepe inferunt dum
leguntur et perturbant enim
audientem quod continue
dicitur

Cum in superioribus

Tercia pars prohemii
in qua continuat materiam
septimi libri ad preceden-
tes volens de quo
in precedentibus libris
iam tractatum est et
partibus grammatice scilicet
tribus sillabis et dictionibus
et presertim de nomine
et accidentibus eius scilicet
specie genere numero figura
et casu Hic consequenter
tractandum restat de secundo

Quatuordecim sunt littere termina-
les nominum quibus latinus
utitur sermo vocales omnes se-
vocales similiter omnes absque z qu-
am magis mutam esse cum de litteris
tractabamus in primo libro ostendimus
Preterea mute tres . c . d . t . ut
zophista . mare . gummi . cicero . cor-
nu . sol . templum . numen . et far . vir-
tus . pax . lac . aliud . bec(?) . caput .
In grecis autem invenitur y ut ti-
phy nomen oppidi pontici et ephy
Statius in quinto thebaydos
Et fumos in gestum montibus
ephy. In a desinentia nomina
sive latina sive greca masculina
vel feminina vel communia addita

casuum regulariter seu
per regulas. Et in fine
conclusione se mittit sua
dicta sive in hoc volu-
mine sive in aliis.
Similiter aliorum correc-
tioni et emendationi si
fuerit necesse. Et hoc
sibi non pigeat. subiun-
gens hoc sibi suf-
ficere pro solacio quod
primus audacter sed tamen
cum timore maximo-
rum imitatorum herodianum et appolo-
nium meruit vitia an-
tiquorum scriptorum
competenter corrigere unde
nec indignatur si in
aliquo oberraverit ut
etiam ab aliis corrigatur
Circa quintum tractatum
prosequitur sic dicit priscianus
Executis itaque acciden-
tibus nominis ad
explicandum promissum
Juliano Imperatori
scilicet de genere et ab-
lativo singulari et genitivo
plurali tercie declinacionis
festinat. Premittit
tamen quedam de terminationibus
quod a nota ad ipsius
evidenciam. Obliqui nam-
que omnes genitivo formantur
sequuntur / tractat autem
de eo sic ostendit
que terminatio in singu-
lis generibus nominum conve-
niet facit genitivum

i faciunt gtm in ae diptongum
ut hic scriba huius scribae hec
musa huius musae . hic et hec au
riga huius aurigae Invenitur tamen
quedam ex omnibus etiam
neutro genere addicta secundum figuratam
[illegible interlinear gloss]
per allotetam id est per transfigurationem
ut advena mancipium Valerius
maximus in secundo memora
bilium ponit aligenigena studia
[illegible interlinear gloss]
quod prima declinatio non habet
nullum enim neutrum hec prime nec
quarte declinationis potest inve
[illegible interlinear gloss]
niri hec idem esse singularis numero
neutri generis in a desinens potest
et numerus pluralis Sed antiquis
simi hic aligenigenis et hec

Quatuor

Hic est pars exercitua continens tamen unum
tractatum qui dividitur
in quinque capitula In
quorum primo tradit
regulas de formatione
genitivi a nominativo desinente
in vocales In secundo a
nominativo desinente in mutas
Tertio a nominativo desinente
in semivocales In quarto
a nominativo desinente in
diptongos procedente
In ultimo a nominativo de
sinente in duplicem con
sonantem ut in unam
quantitatem unum duplicem
consonantem secundum ibi
in r duo secundum ibi
in al latina tertium ibi
In tres diptongum
[illegible] ibi in y desi
nentia Quintum autem
ad hec etiam sic et
P . hoc premisso tamen
quia tractatum prologo
ad finales nominativi literas
ostendit ut per singulas
terminationes ordinatim
incedat ad demonstran
dam genitivi formationem a nominativo

[illegible]

In [illegible] iuencia :–

Incipit ponere regulas
et coniunctiones generi a nominibus
in vocales et coniunctibus
Et primo de a vnde
P. B. Et quoniam prima
terminatio est a. Ex
illa tradit regulas
quarum prima hec est
Nomina terminancia nominativum
in a siue sint latina
siue greca id est a
greco et contracta mascula
uel feminina uel quoniam ad
dicta et [illegible] faciunt
genitivum in ae dipton-
gum ut scriba scribae
Musa musae. hic
et hec auriga auri-
gae. Excepte octo
et coniunctibus in a quibus
masculina terminat genitivum
plerumque in ius et dativum
in i. Similiter feminina
eorum et neutra. ut vnus
vna vnum. vllus vlla
vllum. nullus nulla nullum
Solus sola solum. To-
tus tota totum. Alius
alia aliud. Vter vtra
vtrum. Alter altera alte-
rum. Et que componuntur
ex his. que tamen apud an-
tiquos solent genitivum masculini
et neutri terminari in i
et dativum in o [illegible]

Aligemigena et hoc aligemige-
nium dicebat Ex quo potest esse plu-
rale nec non cetera similiter a genere
composita proferebant ut capri-
genus terigenus thaurigenus
Id quoque usus confirmat Pacuuius
in paulo Quia via caprige-
no generi gradibilis gressio est
Cicero in Pronosticis Caprigeni
pecoris custos De gurgite vasto
Virgilius in quarto Eneydos Capri-
genumque pecus nullo custode per
herbas Hoc tamen potest etiam per
sincopam accipi pro caprigenarum
Sicut idem in octavo Optime
Graiugenum cui me fortuna precari
pro Graiugenarum Accius in hoc
Ex thaurigeno semine ortam fuisse
an humano eam Illud etiam ob-

Quandoque quod octo sunt nomina in
a. & sincetia femina quedam masculina
nus plerumque terminat gtm et dtm
in i more quorundam pronominum
Preter femina que nec non etiam neutra
eosdem habent gtos et dtos. Vnde
quidam Excepti inter pronomina po-
suerunt ea. Sunt autem hec unus
una unum unius uni. Ullus ulla ullud
ullius ulli. Nullus nulla nullum
nullius nulli. Solus sola solum so-
lius soli. Totus tota totum totius
toti. Alius alia aliud alius alii
Uter utra utrum utrius utri. Al-
tera alterum alterius alteri
Similiter ab eis composita uterque
utraque utrumque utriusque utrique
Alteruter alterutra alter vel altera
utra alterutrum vel alterumutrum

us et dtm femininum in
ae diptongum ut uni
une uni. Et uno
une uno. Propterea
dtm est supra plura
que unde etiam adiiciuntur.
Hodie habemus in usu
Nomen aliquod esse neutrum
generis non neutrum quod
in ceteris non ita obser-
vamus

Nullum cum neutrum

Illud etiam videndum
quod miserit scilicet
nomina quidem duum generum
ut hic et hec advena so-
lent iungi significatione neu-
tro genere ut advena
mancipium. Et ne vi-
deatur etiam dici hoc
advena et hec aligeni
gena cum dicit hic et
hec miserit hanc regulam
quod nullum neutrum nec
commune nec genitive declina-
tionis potest inveniri
nec etiam singularis numeri
neutri generis desinens
in e et nus plus. Si
quis contra hanc regulam
opponat pascha pasche
Dicit eum hoc pascha
ut ibi pascha nostrum
immolatus est Christus et
venditum hebraicum enim
quod non latinum esse de-
clinationem. Vel quod

Alterutrius uel alterius utrius . Et utri uel alteri utri utraque enim declinatio in usu veterum est. Neuter neutra neutrum. Neutrius neutri. Sed in hoc neuter nomine e contrario ab aliis que similiter feminina declinatur frequentior est usus genitivi in i et dativi in o terminatis in masculino et in neutro. In feminino in ae diptongum hic neuter et hoc neutrum huius neutri huic neutro hec neutra huius et huic neutre. Et sciendum quod quotiens supra masculina in i declinantur in genitivo et in o dativo. Hoc enim habet varior usus et vetustior necessario feminina in ae diptongon suprascriptos terminant casus. Itaque non solum una unius uni sed etiam huius

regulariter debet dici pascha . Et si fuerit neutrum. Si vero femininum debet dici hec pascha huius pasche. Est . Ja . Et quod abusio est neque umquam invenimus in plurali numero prime declinationis hoc nomen. Ergo declinari prime et regulariter hec pascha huius pascue. Sed ratio huius regule. Similiter nullum neutrum nec prime nec quinte declinationis potest inveniri. Secundum . Jo . Ja . est quia qualitas vocis erat contraria quia omnia neutra que regularitatem servant in plurali numero desinunt in a oportuisset quod ... singularis et numerus pluralis prime declinationis habuisset eandem terminationem in neutro genere quando ambo desiuissent in a quod contrarium fuisset quia neutrum plurale debet qualitate vocis singularis differre. Et nec etiam numerus pluralis prime declinationis potuisset in a desinere quia sic hoc genus plus non habuisset a ante ... Item dicitur quod prima declinatio est appropriata tantum ... masculino et femino

Et hic vne Et silr ville nulle
sed tote alie altere in vsu an
tiquiore inuenimus Cicero p marco
tulio hoc iudicium sic expectatur
vt non vne rei statum sed omnibus
consitum putetur Idem ad Erennium
scito An non res tota tote rei
necesse est silis sit Terencius in
Eontimerumenon Hec ipsa in
itinere altere dum narrat forte au
diui Idem in Eunucho Numquam
Edepol fit quoniam iam diu quam magis
ve[l]em euenire michi euenit quoniam quam
modo senex intro ad nos venit
errans michi sole ridiculo fuit
quod quid se timeret sciebam Celius
nulle nacionum tot tantas tam con
tinuas victorias tam quam breui spa
ci[o] Datas arbitror quoniam vobis

quoniam uel quoniam Et in
hoc est principalior
aliis declinacionibus sic
masculinum et femininum prin
cipaliora sunt aliis generibus
Et hoc patet in genitiuo
prime declinacionis qui
desinit in ae diptonn
gum / quia iste due
vocales maris et femine
naturam monstrant
sicut mares nascen
tes primo proferunt a
sed femine e / quoniam
a primis parentibus con
traxerunt / quoniam a dat
adam genitor e pa
rit eua parens Idem
dicimus in quinta declina
cione qua oportuisset
nominatiuum plurale desinere in
a / quod est contra
naturam quinte declinacionis
Vnde quinta declina
cio non habet nisi
vna ter
minacionem vnde propter hoc non
debuisset nisi vnum genus
habere et magis femininum propter
hoc vocalem e que est
signum diuisionis

Neutra
cuius sit generis

Addit etiam et hac re
gula de terminationibus in
a Nominatiuo neutri generis

terminata in a in nominativo
singulari hoc enim tantum
debet intelligi faciunt
genitivum addita tis et sunt
greca ut hoc poema
huius poematis exceptis
his tantum nominibus
a et s et nomine
aspirationis h. Quecumque autem
sunt generis neutri ut
omnia alia terminata nova
indeclinabilia sunt

Eiusdem enim usus est prime declinationis femininum genitivum casum in
as more greco solebant antiquissimi
terminare. Unde adhuc paterfamilias
et materfamilias pro familie solemus
dicere / et frequenter hoc habet usus.
Livius in Odissia: Atque escas habemus
mentionem, escas pro esce. Ibidem nam
divina Monetas filia docuit, Mo-
netas pro Monete. In eodem Mer-
curius et tum eo filius Lathonas pro
Lathone. Nevius in carmine belli
punici primo: Inerant signa expres-
sa quasi titani bicorpores gygantes
magnique Athlantes Rhuncus atque
Purpureus filii terras pro terre. In
eodem: Ei venit in mentem hominum for-
tunas pro fortune. [atque livius] Ennius in decimo
septimo annali: Quippe ipse vias ...

Varro in quarto vernaculas liberos
matrifamilias bona fortunas que omnes
Dicit tamen et patrifamilie et patres
familie et familiaris et familyis
Marcus brutus de officyis Itaque
servos patresfamilie domi suimus
Salustius in Catilinariis Sed filii
familiaris quorum ex nobilitate ma
xima pars erat qui parentes interficerent
Cicero in frumentaria Itaque ex hiis
sedibus qui digni sunt illo ordine
patribusfamilyis viris bonis Item
sontanm
honestus per contamini

Neutra eiusdem terminationis greca
sunt et addita tis faciunt genitivum
ut hoc peripathasma huius peripa
thimatis Hoc poema huius poematis
Sed tamen antiquissimi sed paz declinatum

sepe protulerunt et quod sermonem ut Plau-
tus in Amphitrione. Eius servi
stema pro stemate. Nunc ne antiquo ornatu
nunc vos meum admirarum quod sic
nunc processi sic eius servili stema
pro stemate. Valerius in forniace
Cum hic eius traiectis versibus et
zirma factus pro zirmate. Plau-
tus in Parsi. Theatrum eius decorat
lepida stema. Lucilius in hip-
pilus in me incedit satis hian-
stema. Pomponius in satira Cus-
vis leporis liber diadema dat
pro diadema. Liberius in Caeco
Nec pithagoricum dogma doceo
Plautus in milite glorioso. Gaceo
mam ab oculis abiciemus eam quam ita
faciemus ut quod videris non videris
Crudam aut in unum eam testi

Ipso huiusmodi nominum protulerunt
nominativo hoc emblema huius emble-
mati hoc toreuma huius toreu-
mati declinatur unde usus sic
genitivi eorum dativis et ablativis pluralibus
[illegible] his et ab his stematis
toreumatis emblematis peripatas-
matis quibus frequenter casibus in
proximis utitur Cicero

Nam . a . et . h . et k . nomina litte-
rarum indeclinabilia sunt Sic
et aliarum litterarum nomina nume-
rum a quatuor usque ad centum sed
etiam mille Nam a centum compositum
declinatur ut ducenti ducente:
ra ducentis et similes / et litterarum
quidem nomina neutri generis sunt / nume-
rorum qui sunt indeclinabiles omnis sunt generis

Hoc est et mascli et femi et neutri

Multifa flumen et turia et sua
[p(er) aliqu(em) ... (interlinear gloss)]
similia inveniuntur magis figurate
masculina ad neutris iunguntur ut si
dicam Tyberis flumen uel Hister flu
men. Nam aut non sunt neutra Turia
et muluccha et similia ostendit etiam
natura ipsius sermonis. Punit enim
qua omnia nomina uel masculina
sunt uel feminina. Ergo capsa que et
thala oppida et thyrmida similiter
feminina [figurate] neutrum sunt conuicta more
Salustius in secundo hystoriarum Inter
leua meniam et dextram flumen
Thuriam quod valentiam paruo inter
uallo praeterfluit thuriam dixit cui
articulus mascli (?) est non neutri. Plu
rima tamen non solum in Affrica sed
etiam in aliis regionibus nomina fluuiorum

In a invenitur desinentia Plutarius
in sexto Pullas quam vado qui matra
inratur alnos In eodem Etrua quam
et adriatas qui uberat aufidus un
de qui sunt ytalie Similiter
Ginella et gallia Virgilius in sex-
to ipse flumen Gimelle Idem in
eodem Et quos infaustum miluit gal
lia nomen Salustius in sexto histori-
arum Nisi quia flumen turda thau
ro monte defluens

Nec non etiam greca normam ter-
fluviorum genitivum aliorum aput il-
los in as desinentia que in os fa-
ciunt genitivum grecum Nostri absque s
solent plerumque proferre ut marsia
marsias Getha cherea zozya Plu-
tarius in quarto Quie teler et tetuis
descendens marsia ripis Errante
de prima declinatione et est aut mensa patebit

Dicit notandum plerumque
propria eneas et enchises
de prima declinatione aut genitiva a
tetibus dicit Ideo in a fie-
cie vo desinit in as
vel in es in ae diptongum
gon faciunt genitivum ut an-
dreas genitivus andree sic an-
chises genitivus anchise In-
veniuntur etiam terminationes
in prima declinatione in
am et in e secundum grecos
ut adam que quasi am
in e faciunt genitivum quamvis ad
et siler dicitur quod dicitur est
genitivus silis et omnes alios
casus sunt siles ipsi notandum quod
tamen magis spectat ad sep-
timum librum ubi agetur

meandron adit Hoc tn̄ sciendum

q̄ omnes ... in a desinentes corripi

... apud grecos sit pro ...

ut lidia siria frigia ytalia hispa-

nia vnde attentus ... tpe mu-

In paucis tn̄ inveniuntur po... n-

mibus grecis seruasse morem gr...

Statius in q̄rto thebaydos Non

tegeta no ipsa ... vacuit ...

felix Cillene Idem in sexto te p...

geret argos Tenemea tibi lerna

... larissa ... supplex Ponit

IN E correptam latina sunt

neutra que e in is convertentia

faciunt gtm ut hoc mare huius maris

hoc monile huius monilis hoc man-

tile huius mantilis Ovidius in tercio

fastorum Dixerat a ... villo

mantile solutis Cumque meri ...

Ponit ... regulas

... in e quarta

prima est hec Nomina latina

in e correpta desinentia

Neutra sunt et mutata

e in is faciunt gtm ut

hoc mare huius maris

Excepto cepe quod est

indeclinabile Si quis op-

ponat de ... et

... quia no habet

... naturaliter sed per adiect-

ionem //

...ris aterra fuit Hoc sorate quidam
...satis Oracius in primo carminum
...ides ut alte stent nive candidum
...orate Virgilius in undecimo
...sime deum sorattis sancti custos apol
...Repitur unum nomen indeclinabile
...singulari numero hoc cepe Appulle:
...us in medicinalibus Cepe sitim
...me mixtam Quod in plurali numero prime
...nationis est hee cepe harum cepa
...simus antiquissimum in a quasi singula
...numero genere hoc recte protulisse
...mutur Nevius in apella ut
...proferat differant qui primum
... cepam protulit Nevius in sa
...sexto / lipius cerenda cari as:
...sidie ceparius cepa cremonean.
...frequentior tamen usus hoc cepe protulit
...Nevius in apella ~~hui~~ cuius cepe
...ovius alter cerendo profluit.

In E productio

Cursus de metria nomina in E producta greca feminina sunt id est a greco declinata et vel grece declinantur ut libie libies vel faciunt genitivum in ae diptongon ut helena helene. Si opponatur de quae dicimus quod non in E terminatur sed in ae. Item nomina

Secundum .Io. Ja. declinationes tenuit secundum grecos est talis quia talia addita sed ad nominativum faciunt genitivum ut libie libies et accusativum in em et in en aliis vero casus habent pares ceteris [versus] Hec fer- tens dabis es genitivo. dativo quasi genitivo. In greco more reliquus dicit E sociare Item nomina

Ex hac re possunt argui illi qui de facili reprehendunt sic legentes cum transisset sabbatum maria magdalena dicunt enim semper debere dici Maria magdalene per E quod non opportet quia dicatur re vel mutata E in a unde .Io. Ja. Magdalenus / magdalum quoddam opidum fuit unde magdalenus. na. num hinc dicta est maria magdalene quasi magdalenensis

grece et accuitur in fine /
Et interpretatur turris secundum
hyginum et est ut cuius se
sillabe cum . . Et sicud
cum addit maria debet
dici maria magdalena
licet hoc nomen magda
lena per quam notitiam
sumatur per maria per
trateitur Potest etiam
dici Magdalene si mag
dalene ponatur compositione
Unde dicit premissus lera
Pristiani Et vel grece
declinatur Vel mutata
e in a ad formam grecam
reducatur Unde secundum
hoc bene potest dici hec
magdalena huius mag
dalene Et tunc mutatur
accentus sicut et declina
di modus Et precedit le

In i latina

Addit aliam regulam
huiusmodi nomina termina
ta in i neutra sunt vel
omnibus generibus Et sunt
aptota ut hoc gummi
hic et hec et hoc frui
similiter nichili Et quibus
tamen dicit auctor ibi quibus
dam tamen . . . ecuod ma
gis sunt . . . vel dicitur nomen
quando significatione cum omni
casu et omni genere ut
homo frui hominis frui
et filia frui quod
dictus est a genitivo frugis
et nichili genitivus a nichilo

Neuius in aculeo alecas sepe . . .
Varro et amonibus sectinis in quo
Multifariam in patellis coquere
sepe Caper tamen et cepitium et cenciud
veteres dixisse ostendit

In e producta greca sunt et
feminina et vel grece declinatur
ut libie libies vel mutata e in a
et accepta e faciunt in ae diptongum
genitivum ut helena helenae

In i latina sive greca inve
niuntur et neutra sunt vel omnibus
generibus et aptota ut hic et hec et hoc
frugi nichili manapi huiusmodi
Nauci tamen quod putamen nucis si
gnificat et pro nichilo accipitur Plau
tus in mustellaria Cui homini
nidus erit in rebus dubiis nauci
non erit Idem in Truculento

Tympano tribam amat hominē
nā nauci quibusdā aut nō ictraceo
nobilit gñ et dtī casus isti sunt
(ex alcocain)
extimati qui figurate cū omībꝫ
aliꝫ casibus et gīnibus possunt
abugi Nam frugi est dctūs a noīatiō
frux uł fruges Et mancipi aman-
cipi Et michili gtūꝫ a nō michilū
Hec gummi hec sinapi magis
(et inuflata)
perma sunt / qūmpis quidā hec sina-
pis dixerūt vt plautus in pseudulo
teritur sinapis scelerata cū illis
qui terūt prius qz triuerūt oculi
ut distillent facit Inuenitur et
barbara in q̄ ut illiturgi opidum
liuius in vicesimo tercio ab urbe
condita illiturgi opidum oppugñbatur
Trepanus in pmo dacticorū Tn̄ec
besobi Emec azy processimus

Herodianus quoque gummi et piperi bar-
bara dicit esse. Sed nostri piper
piperis declinaverunt ut Persius
(persius)
Et piper et perne idem rugosum pi-
per Iuuenalis Soluitur hinc n-
frumenti dominus clamat piperis
vc coemptor. De huiusmodi uel
huiuscemodi istiusmodi illiusmodi et
aliis talibus multi dubitaverunt
utrum composita sint an non. Sed ea
composita esse ostendit accentus i-
qui in fine precedentis dictionis po-
ni posset nisi essent composita.
Sed autem indeclinabilia sunt quia
(componuntur ex duobus obliquis)
utraque pars genitivum habet. Quod
igitur si utrumque sit nominativus in composito
utraque declinatur sicut in hic quidam
utrumque genitivus est manet indeclinabilis
In o correptam quam tamen

veteres frequenter producunt latina sunt
Et si feminina sunt g uel d antecedente
tius mutant o in i et accepta
nis faciunt genitiuum ut hec cartago
huius cartaginis Hic et hec virgo
huius virginis Hec dulcedo huius
dulcedinis et alcedo huius alcedinis
Producitur in penultima genitiuum mare olim
q̄ndo ibi alcedo pullos educit suos
scilicet accipiunt nis et faciunt genitiuum
Alia vero omnia producunt o in genitiuo
ut sic Cicero ciceronis campo campo
nis et unio unionis. castulo castulo
nis rusticino rusticinonis Nomina
sunt urbium hispanie Hic et hec
bubo bubonis Excipiuntur hec que
in genitiuo non seruant o ut hic cardo
cardinis Quod tamen ueteres contra
faciendo genitiuum hoc protulerunt Gratius
in athalantha O grata cardo regum

In eodem

Addit item regulam quod
nomina desinentia in o
exceptam que tamen pleraque
producatur si fuerit femi
g uel d antecedentibus
mutat o in i et accep:
ta nis faciunt genitiuum ut
hec carthago carthaginis
hec dulcedo dulcedinis
Alia vero omnia producunt
o et accepta nis faciunt
genitiuum ut Cicero ciceronis
Excipitur hic Cardo huius
cardinis Ordo ordinis
homo hominis nemo
neminis Turbo turbinis
Anio Anienis Appollo
appollinis Cupido cupidinis
margo marginis Caro
carnis hec. p. he
Notandum tamen ibi cum
dicat vetustissimi tamen
contra homo homonis
declinauerunt secundum hugucionem
ab humo venit hic et
hec homo hominis quasi
humo quia de humo
sit creatus Et antiqui
dicebant homo homonis
Unde hennius Vulturus
in siluis miserum
Alii dicebant humo hu
minis Nos vero contra Eu
phonie utrumque uitantes
et ab utroque aliquid re
cipientes dicimus homo
et non humo et hominis
et non homonis Unde qua
nus quadra quadrum

qui habet quadmitate
vel qd ptinet ad home
Ite humanus id est benignus
mansuetus mitis quia in
hominem amorem et
misericordie affectum habet
et tunc compatitur Item
homo componitur cum ne
ut nullus Et dicitur hic et
hec nemo neminis nemini
neminem nemine et caret
pluralitate quasi ne id
est non homo vel nullus
homo tamen secundum quosdam est
simplicis figure et tunc
non solum negat hominem
sed et deum Et hoc innuit
Priscianus cum dicit Sine ex
hoc composita ut quibusdam
videtur sive non Et
postea subdit nec solum
de hominibus sed etiam de
deo

Et secundum

Illud vero addit quod quando
est terminatio in o que
facit femininum in a sen
quando tamen sunt terminatia
in o que faciunt feminina
in a ut leo leena
vel lea draco dracena
leno lena caupo cau
pona strabo straba
Et his omnibus producuntur
regulis sunt versus /
Nominum Cuilibet id
Ingenuus habet sed disparie
forma Primis a tis su
mit ut aroma / sed
et et etas / ?

egressum invitans Ordo etiam ordo
homo hominis quod est gente Cicero
pro Cluentio ad Et eius matrelo
queritur ait Cuius ea stultitia est
ut eam nemo hominem appellare
possit Et Lucanus in quinto Et phe
monoe Atque hominem toto sibi iussit
sit tecere pectore Virgilius in primo
Eneidorum Nec vox hominem sonat
Et femina loquens Vetustissimi tamen
homo homonis declinaverunt
Ennius vulturis in silvis miserum
mandebat homonem Heu quam
crudeli condebat membra sepulchro
Nam et voltur et vulturis et vultu
rius vulturii. Dicitur Nemo quasi sine
ex hoc compositum ut quibusdam
videtur sive non communis est generis
Et similiter o in i convertit in genitivo

ut nemo nemīs Iuuallius in tercsimo
Neīs ingemo quecqm̄ consider̃t oport3
Plautus in Captiuis Neminis mi
sere᷑ amc certū est quia mei misēt
nemo Quintinnius qi rogab nemīe3
Rem bonam Terenaus in Andria.
Ho ego scio mud nemiez peperisse
Hec Nec solū & hominibus dicitur
sed ciā & dijs Virgilius in octō
eme qd optanti diūm pmittere
nemo Turbo turbinis quod & vi
ventorū loquim̄ / nā si sit ꝓprium
seruat o in gto hic turbo nom.
Apud gladiatores ꝓbonis Sic Ora
cius in scdo sermonū Corpe maio
re rides turbonis in armis Spm

ro cm̄ amicis quod antiq̄ scdm̄

ut marius O dat in
is quonēs est femina
do go Sicut regnins
et dulcedis adut quedā
Sūc nō femineā do
go tn̄ o p in is dat
ordo margo cardo siligo
tendo cupido Nidū pams
dus aut vermis sugūt
mistl Addis addiur gd
que nec go dancia ut
do dant in is en.
homo ꝑbo nemo venty
appollo / Tercia quedā car
do ꝑbo pugil omīs ha
bebunt Cetera dant
omīs sic & draco ford
dracomis Sed caro dt
carnis Amo dac vēt
amicus Et marcō dt
omīs sapo friso brito
hasso Dant omīs uel
omīs ut abes saponis
inermis

In o produ

Est itm̄ alia regula
quod nomina desinē
cia in o pducta gnera
sunt et femina vel gt̄c
declinatur ut mantho
manthonis Vel addita
nis faciūt gtm̄ ut dido
didonis [ri 9] Circa
p o longa ferunta
trant̄ in omīs ut.
caliptonib nec non
didonis ionib

Aui v latiā

Ad Iungit aliā regulā singulī nomina d'minata in v gīs sūt neutri et aptata in singlari nūo sed non in plī vt qr cornu Illud q° addit qd composita plerūq3 seruāt declinacōm simplitud Capricornus tn qd est compositud a cornu no seruat Illud em est p'tc Istud seruāt Plerumq3 dūm est vo ppter celeritis quod tac est nd tn ~~terra~~ terra sit p'me =

Anoloyam Amien ntm pferebant ·
Catho coñ Veturud Aquā amienem
in sattaratud (sattarund) in ferre oportebat no
min9 aut qn&cim milia Amien abest
Quidū q° Numicy aut animis
aque cursu qr breuissim9 alno ·
Cicero pro cornelio in p°mo Tans
amienem Oracius in p°mo carmina
Et preceps anio et tiburni lucus
Apollo apollinis Pretica cupido
cupidinis quod masclo quidē gnē
dīu plerūq3 signficat (semp. demutem) femino vero
ipam rem Itaq3 femī pluralr &
clinacio Margo q° marginis No
tandū · qr tam masclī qm femī gīs
inuenitur Stacius in thebaide
libro p°mo Soluerat hesperii &
(gīs masclī gl) vepo margine ponti Iuuenalis

in p°mo semiplena in margine libri

Menandros menad
ex excepto congros
qd facit congrus

m pmo semiplona tam margie
libri excipitur etiam fem caro
carnis vetustissimi tn etiam carnis
nem hec carnis pferebat qui ma
gis racionalis est ad gtm plinius
indromita in adossia carnis ait
mud ex quod libabat anhelaba
zentha otho an dabatur Et tri
ashinius vicesimo sexto de vrbe co
ita latine ex instaurate quod lau
entibus carnis que dari debet da
i non fuerat Itaque eius quod
st caro diminutiu caruncula est
t virgo virguncla racio raciuncla
arro in andabata Ed quid vis
ostius o homo qua fias caru
ula nostra Ab eo aut quod e
arnis carnicula debet esse ut
anis canicula / Et sciendum qd

quinque inveniuntur in o desinentia que

faciunt in a feminina leo leena uel

lea draco dracena leno lena

Caupo caupona quod significat ta

thabernam quam inliciz Lucillius in

tertio Caupona hic tamen una sua

Strabo etiam straba facit Varro

de numismatis Non hec res de ventre

repeta strabam facit

In o productam desinentia fe

mina greca sunt vel grece de

clinantur ut mantho manthoys il

manthos Virgilius in decimo fati

dice manthos et tusci filius amnis

vel addita nis faciunt genitivum ut hi

do didonis hero heronis calipso

calipsonis Accius in Tece Custo

dem iovi assiduum apposuit virgini

Pacuvius filios sibi procrasse dicit

condem per calipsone autumant
a calipso calipsonis Ido ionis id
est usus antiquorum comprobat plautus
in aulularia Crucis si argus ser-
vat qui oculeus (oculatus) totus fuit quem
quondam ioni iuno custodem addidit
Cum aut ionis et didonis et calipsonis
uatur ostendit hoc etiam terentius
maxe in Stromathico his verbis (versibus)
calipsone ita declinatum esse aput
antiquos Llinius aput nympham
athlantis filiam calipsonem Ennius
in octauo Poenos didone oriundos (tres genus)
etiam in hoc Custodem assiduum io-
ni instituit virgini

In u latina sunt generis neutri (que sunt una t tot comprehendit dicto cas)
et aptota sunt In singulari
numero Non etiam in plurali ut hoc (non sunt aptota in plurali quia declinantur sub pluribus terminacionibus)
cornu hoc genu tonitru Quae tamen

Antiquissimi inveniuntur in uno quoque po
sentes in eodem genere et in ubi genu
masculo proferentes et genere declinantes
ut Lucanus in sexto Cornus tibi
cura sinistri Idem in eodem Sicu timi
trus ac tela ionis persaga notavit
Cicero tamen in arato Hoc genus,
i. candida
genu protulit Tertia sub cauda genus
ipsum lumina pandit Tamen eodem at
propter levum genus omni corpore
locatus parvas vigilias tenui
tas luce videbis In eodem hic
genus ad levum non ipse delapsus
resedit At que inflexum genus et
caput alitis haesit Actius in po
quod ostendit genus genus esse masculini
matheco professus flamine yberno ge
lus Illud etiam notandum quod cum
plerumque composita simplicium declina
ergo ostendit cornus possessivum sed declinationis
tionem servant Capricornus sine declina
tionibus invenitur Cicero in Arato

Corpore semifero magno capri-
cornus in orbe. Idem in eodem. Tum
magni curvus capricorni corpore propter
delphinus iacet haut nimio lustratus
nitore. Quidam in sexto methamorpho-
seon. Dextra cornu tenet. Idem in
sexto flexibile cornu. Lucretius
simile in sexto. Pertica sit utque fe-
mina quercus habet in se mittat
tua sepe gelid quod torimet in
e amittit. Statius vero in Troadibus
es utrum fit motus sonitus ve
inferum persuasit auris mira tonitrua
turbines.

Hec duo sunt generis neutri
hac lactis quod antiquissimi ete
hoc lacte protulisse inveniuntur teste
apro aput quem exempla invenies.
Plautus in menechmis. Neque aqua aque

De C duo

Capitulum secundum in quo
agit de formacione generum a
nominibus in aliquam ex mutis
desinentes. Et dividitur in tres
secundum quod tres mute inveniun-
tur terminales nominum scilicet
C d t. Secunda ibi in d
quia tercia ibi in t. Et hoc
ordine quia post a primam
vocalem prima sequitur
muta c in qua invenian-
tur nomina terminari supra
dictum. Post illa gene-
ra nomina quorum nullum in
vocales desinunt agit
de desinentibus in consonan-
tes et quia nullum invenie-
bat nomen terminatum in b
agit primo de desinentibus
in c. Dicit autem hec
duo lac quod facit genitivum
lactis et aliter quod facit
genitivum allecis. Nota Illat
lactis recipit aliter alle-
cis habebit

necq3 latte est lacti crede michi vsq3 in
milus Et hoc allec allecis Sic
marcialis Caparis et putri cepis
allece natantes Et pulpam dubio
perna porci a pctis. tz dimas
& patasone voras Oracius in sc°
sermonum Per stomachum vellunt
allec fecula coa Piper allec ro
sine aceto Est aut allec genus
piscis Inveniuntur tn̄ quidā veterum
circa hec allec femino gnē ptulisse
quod Caper ostendit & dubijs
gnībus Verrius flaccū posuisse
hāc allecem dicens Non habent
plem̄ nec hoc nec lac Nam hec
lactes pcīs sūt intestinorū a grecis
Galactes
kalarpes dicte Et seruauerit
apud nos est idem genus cuius sin-
gulare est hec lactis Titinnius
in farentinati Cratitula tericbelid
lactl agmina Pomponius

in lare familiari Oro te basse
lateb tuab
statua word
In d q duo sunt neutra que
a masculis nascuntur in d
esinentibus ut aliud et quid Et
ex eo composita ut aliquid siquid
ecquid quorum genitivus in ius profertur
alius cuius et dativus in i ut alii
cui Et nomen quorum pro nomen declinatur
om unde quidam indocti pronomina
esse putaverunt Sed ipsa significationis
significat substantiam cum qualitate que substantia semper est generalis
significationis ratio et omnes grecorum
doctissimi hec nomina esse comprobat
Drabus cetera alius alia aliud
hec nomina posuit Lucius autem de
in tercio libro
ib in premio disseremus Invenimus
n apud Livium in capitulo duo
decimo ab urbe condita in d desinens

In ud quod duo

Secunda pars capituli ubi p . h . sic dicit
In d desinit quatuor
aliud quod facit alius
genitivum producta penultima
Et aliquid quod facit
alicuius Et Bogud bo-
gudis nomen barbarum Et
Pulpud nomen opidi et
indeclinabile [versus] Post
d ponitur ib Dauid
bogud tibi testis

In t hoc

Tercia pars capituli vbi vult tantum In t invenimdur quinque terra que faciunt genitivum caput capitis et inde composita sunt sicut sinciput sincipitis et occiput occipitis et sunt generis neutri et nepet indeclinabilia. Vnde ergo quod nullus neutrum apud nos finiatur in mutam nisi in c ut lac vel in d ut aliud et aliquid vel in t ut caput unde versus Vt tibi prebet ictus super caput esse videbis

barbarum nomen regis maurorum lo-gum. cuius genitivum secundum tertiam declinationem bogudis protulit vt castra quod diver-sis partibus cassius et bogud adorti dilig(en)tia haud multum affuere qui opera pro-perent. In eodem. quo tempore fit mandati regis bogudis causa exercitum in affricam ficere conatus sit. In eodem cassius gessisset cum trebonio bellum si bogu-dem efficere in societate furoris po-tuisset. Idem in vicesimo tercio opidi nomen in d desinens per anti-tasim neutro genere protulit et ipsa iuxta pulpud oram tuebatur

In t hoc caput capitis incipit et ex eo composita sinciput sincipitis occiput occipitis genitivus melaentum et nepet nomen opidi italie in-declinabilia sunt. In al latina

[b]arbara inveniuntur et sunt
masculini generis vel neutri que
addita is faciunt genitivum ut hic sal
[barbarum]
[h]uius salis hanibal hanibal
hoc tribunal huius tribunal
[h]oc vectigal vectigalis Sed neutra
producunt in obliquis casibus
Ex el desinencia correp
[ta]m lenia sunt certa neutra
[que] additis lis faciunt genitivum ut hoc
[m]el huius mellis fel fellis
Et el productam que sint
[b]arbara vel in il vel ol vel
[u]l desinencia cuiuscunque sint generis
[le]nia seu barbara addita is faciunt
[geni]tivum ut hic daniel huius daniel[is]
[h]ic tenaquil huius tanaquilis

In al latina

Nomina terminata in al addita is faciunt genitivum ut hic sal salis hoc tribunal tribunalis Sed differunt quia neutra semper producunt a in obliquis casibus Notandum autem quod sal deberet esse neutri generis quantum ad rem Sed repugnat qualitas vocis nominum neutrorum desinencium in al quia omnia nomina desinencia in al producunt penultimam genitivi et terminant ablativum in i quorum neutrum facit hoc nomen sal immo corripit penultimam genitivi et terminat ablativum in e Et sic qualitas vocis adiuncta racioni cogit hoc nomen tantum esse masculini generis Non enim qualitas vocis sufficit nec voluntas alicuius nisi racio nature rei talis generis sit adiuncta Item sales in singulari accipitur pro sapiencia vel eciam pro condimento Sed in plurali hii sales pro verbis amaris Avianus verbera cum salibus asperiora dedit Item sales dicuntur verba iocosa et faceta inventa vel dicta

unde hic et hec salaris et hoc salare Sicut dicimus salares ludos ubi
verba iocosa vel amara intercipiuntur seu inmiscentur et dicuntur sales a
salio salis

In el desinentia correp(ta)

Ponit iterum regulas de desinentibus in el et prima est. Rursus nomina in el desinentia que sunt omnia neutri generis addita lis faciunt genitivum ut mel mellis. Rursus alia regula que tangitur ibi In el producta. Nomina desinentia in el producta vel in il vel in ol vel in ul addita is faciunt genitivum ut daniel danielis. Tenaquil tenaquilis. Sol solis consul consulis. Excepto nichil quod est indeclinabile. quod nomen esse et non adverbium ut quidam dicunt ostendit constructio. Ipsa sicut dicimus multum bonum et multum boni. Sic dicimus nichil malum et nichil mali. Unde ostenditur etiam esse adiectivum. Vel Hanibal asdrubal et sal alis. reliquis dabis alis. ut tetricalis. ellis mel. fel quod debere. longatur dat el elis sicut daniel danielis. il dat ilis sicut tenaquil pugil gilis vigil addis. ol et ul assumunt is sol consul quod parebunt

hic sal huius salis hic consul huius consulis | hic et hec exul huius exulis ~ Nil indeclinabile est quia per apocopem abscisum est nihilum prolatum est sicut et apud grecos .s. crythao et ctto pro ΚΕΙΘΕΜΝΑ et acreoma Quidam tamen adverbium esse putaverunt quod nos
s. quantitate negans
esse adiectivum quantitatis ipsa ostendit
s(ed) quia incipiunt genitivo ad genitivum sic alia nomina quantitatis
constructio | quod enim dicimus multum bonum et boni et bonorum et minimum lucrum et lucri lucrorum sic nihil malum et mali malorum Terentius in Andria nihil horum egregie preter cetera et

utero designis inl inis ferend
promil intollerabilius pt tyra
loco adubi accipi quo inl
et primum mehil at ul mehilud
non et ilud est compositum quod
sine dubio nome est ilud enim p
ilud vetustissimi proferebant
ucillius in viii° Karmachia
et hec inquina alucolucri po
re Et calices delectes te ilo aliquo
rectius vinas I n am v
m desinit gnus omis indeclile
et hec et hoc nequa I n im
vum in dele cum nome vta e
dicit Celsus Z n vm lta
u greca apud grecos in on de
nctata neutra sunt et imutata vm

In am vm

Scda pars pncipalis capituli in qua ponit reglas & csinctibs in m sdm ordine vol. pretectum m. Et in pmis volt tn vnum nomen invenit in am nequa et est in dcliabile In sm q vnm indeclia bile Cym / et est nom vici Csinctia vo in vm mutata vm in i facint gtm ut templum tepli et sunt omnia neutra preter comita mulierum nora ut glicerum &c.

mi faciunt genus ut hoc templum

huius templi hoc pelium huius

pely hoc hostorium huius losto

ry lignum quo modius equatur

Inveniuntur tamen aput comicos uel

ta huiusmodi neutrorum forma ha

bencia mulierum nomina quibus

ac loco femini generis neutre significa

cia proponere solent hec dorcium

hec dorcium hec gliterion hec

gliterium hec Crision hec crisi

um hec abrotonion hec abroto

nium hec lebonaon hec lenoum

hoc autem solet fieri adulacionis causa

sive diminucionis etatis In

an aut in on aut in ym desinencia

greca sunt masculina uel feminina et
producuntur omnia in an terminantia
uel grece declinantur ut pan
panos Virgilius in viij° parnasio
...tius panos de more licet uel ex
gto greco sit latinus mutata os
...ma in is Tytan tytanos ti...
tytanis delphin delphinos
delphin delphinus. Dr in del
phinus delphini An multis om...
...ius agto greco factus latinus
in ut Elephas elephantos hic
elephas huius elephant et h' ele
phanta huius elephant agto gto
...elephantos Similiter hic aba
...s huius abaci agto gto abatos

In an aut

Tercia pars principalis huius in qua agit de desinentibus in n secundum ordinem voca lium precedentium et est prima regula hec Nomina desinencia in an vel in on vel in in vel in yn pre cedente scilicet y omnia hec in quantum greca sunt et pro ducuntur vel grece declinan tur ut pan panos Vel ex gto greco fit latinus mutata os in is ut delphin delphinos dicunt greci Et nos delphin del phinis Dicit tamen quod inveni tur delphinus delphini quia sepe ex gto greco latinus fit. ntus ut quas ipsi dicunt elephas ele phantos nos mutata os in us dicimus elephantus elephanti non solum elephas elephantis Sic et in multis alijs que ponit Dicit et ab acto greco dicat sepe fieri ntm ntm ut ad actus grecus sit cassida nos dicimus hec cassida cassidis Non tamen hec cassis quia cassidis secundum quod voluit quidam in primo esse Dicunt etra pontus ethera ut sit actus grecus per nos alij vero emendant ut ethra

Ypo/ An q[uer]e suscipit is
aut os greci puta tytan
Tytanis vel titanos sic
pan dat At euan Euade
dat ut hic euante orgia
cantu

Arabs arabos hic arabs huius ara
bis et araba ~~araba~~ [arabi] tytan titanos
hic tytanis huius tytani Plautus
in menecimis barbatus tremulus
tytanus qui lucet cigno p[er] ne[ctem]
non[atur] ab accusativo greco panthera
cratera dicimus hec panthera
vel hec cratera quod gra[mmatici] ...
[scilicet] [scilicet acto ...]
in multis facere quos in hoc ...
[greci]
sequimur / qui sepe et greci e[tiam] ...
casibus pro n[ost]ris sunt usi o martir
thoi martiros / tayo martiris ...
etas toy ietimos tayo ietimos ...
[gre ponitur nominativo]
gilius in vii° hircanis ve arabis
ve parat seu tendere ad indos
qui est a n[omin]ativo hic arabs ...

ypo dim̄s arabs om̄es verte
bat terga sabei Lucallius in
iiio etyopus dixit pro etyops
Protexus veluti etyopus tyta
nis & pretytan dicebat / vnde
Vetius
~~Bocius~~ in carmiē belli pellici pº /
pinxat signa expressa quo tyta
m bicorpores gigantes magnex
atlantes Lucanq in viiiº Noc
tuis spacio est elephas Juueal
in iiijº Cursus ad etyopum po
pulos aliosq elephantes Vir
s manu
gilius in viiº demissa ab le
vo panthere terga retorques
Vero in arato Lud magni au
vs captorem corpa propter r

His duo sunt nomina
gentium duplicantia casum
Et quo femina quibus
est inflexio prima Sunt
sunt panter crather et
sic quoque lampas et ether

Delphina tacet haut inno lu
stratus in ore Oracius in n°
Carminum nec curat orion leo
nes aut timidos agitare magis
Et notandum est etiam quod maximo
genere protulit oracius et virgilius
protulisset femino in questo decor
gecorum quod plures bachi varie
Oracius in n° sermonum Mila de
tempedis metatam prenatus appa
ciam Portitus excepiebat arator
hec detempeda ab acto greco
apoton dectapoda In eodem dicitur
confusa genus panthera camelo
Cassida quoque accusatus est grecos deo

quod est cassis quo usus est ... [above: acto]
[interlinear: sic dicto et ne esset nisi fortis ab acto]
...on cassis virgilius in xi° aurea
vel cassida Statius vero pro
... cassis in ii° thebaidos belli
potens cui torva genis horrore
decore cassis et asspero crudescit
sanguine gorgon quod autem genus est om-
nes probus in libro qui est
[interlinear: ... nomin regulis ...]
de catholicis nominibus prosius cratheras
argenti sudabit ... ptrepidum cor
Iuvenalis in i° lecta erat codro
procula minor urceoli sex orna-
mentum abaci ... in iiii[to] quintum
delphina ballena britannica maior

Et sciendum quod omnia nomina de-
riviata ... producta desi[n]unt

Et sciendum

Illud quod dicit quod desinen-
tia in ... maiores
... in ... ...
non solum ... forcim
... fortis in ... et
huius quidem genus est ...
... huius fortis illius
vero ... est in ... fortis
... autem fortimus est ...
... fortim ... femin
pro nomine ... probatur for-
cimus huius ... genitivo
forcimi ... ponit lucas
dicens ... equale ... bat
late forcimidos orna me-
duse forcimis ... pro-
nomine ... femin ... re-
gulas et ... da-
tus sit a pronomine mas-
culino forcimi ... sub-
tracta et istius vero nom
pronomine ... a ...
sui ... ablata ... ...
et addita ... quare
et forcimi ... pronomine
masculino ... ut for-
cimis sit genus sui ...
Item si breuis est en
... ut nomen ... longa
dat en ... ut ymen
lien siren ren ... splen ...
... damen ... strosen
... post in datur ...

Notandum est assump

Illud quod videndum est a regula ... in an excipit Evan propter hoc quod incipit et in genitivo si debuisset enim esse evan euanis Ut tytan tytanis facit autem euantis Et quod inducat illud exemplum a virgilio Illa quieris simulans euantis orgia ducat Hoc quod si ibi euantis est genitivus videtur falsus esse versus quia genitivus in tis corripitur Dicitur secundum quosdam ibi esse euantes actus participii pro euantis ab euans participium quod est insaniens Euare enim est insanire

Arim proprie nomen et aris ... delphis delphin et delphinis trachis et trachis Et notandum modo autores grecorum in his magis terminatione sunt usi nostri vero frequentius in In quinis Cicero pro Stauro tu dare nollet inquit Aris clam ex sardinia est fugere conatus In eodem uxorem aris pelliatus dolore concitatus

In yn est dimadia addita is facit genitivum adramyn nomen herois (viri nobilis) Adramnis phorcyn phorcinis unde lucanus in libro nono Squalebant late phorcinidos arva medusae Nam phorcus pro phorcys (in genitivo) declinatur Non forcinis (abutens est) Evan euantis Notandum est esse assumptum

in greco quidis in genitivo metha-
morphoseon mysterius (mystellius) quod cleus
quod parens et matheus et ewan-
gelius in genitivo et asumus mon-
tibus auditus evan Virgilius
in sexto Illa chorum simulans
euantis orgia tum quidam tamen
apud alios casus pluralis hoc esse
volunt ne sit genus silba
extrema euantis Euantes frigias
bachantes

In on quod genitivi sup ductum grecis / servat regulam penultima secundum grecos manere producta vel correpta Memnon memnonos hic memnon huius memnonis Sinon sinonos Simon simonis laocoon laocontos hic laocoon huius laocontis

In on quod genitivi

De desinentibus quod in on addit illud quod item servat penultimam in genitivo latino qualis est in genitivo greco Et hoc est quod ait autor Desinentia inquit in on servat supradictam regulam non solum accipiendo is in genitivo. sicut fortem quod etiam dicitur fortis fallet enim in leon leontis Sed in hoc quod a genitivo greco fit latinus mutata os in is ut quidis dicitur leon leontos Et nos leon leontis servata tamen penultima scilicet apud nos qualis est apud grecos Et sic lege mediam hanc in libro Unus quisque sibi subiat is sed omnis variatur et omnis In propriis omnis longat symeon / curtat quod symon Et sindon babilon longat curtat quod gorgon Hic et in appellativis tamen canone sindon curtat / sed gnomon et agon flegmon quod longat / Dant quod queque quedam tamen ut siboontis flagetontis Hic orisontis Hippomenes et glotterontis In tam diversis igitur quod non valet ipsius regula dari super est usum comitari

Et nondum tamen consistis quod
si apud grecos desinunt
in on et apud nos similiter
tamen in on tenem seruat
penultimam quantitatem apud nos
qualis est apud grecos
ut de hiis nulla alia regula
certa possit dari Sin
aut apud nos et in on
et in o desinunt cum
desinunt in o producunt pe
nultimam quantitatem ut Simo
simonis ut emuncto lu
tura simone talento.
Sed quando desinunt in on
corripiunt ut simon simo
nis

Nec tamen antiqui ablata n solebant
proferre Et secundum latinorum regulam
in o terminatur quod ubique Terentius
facit declinare ut hic anthypho
hui9 antiphonis hic draco huius dracō
hic leo huius leonis Sic enim leon di
cas necessario seruas ut genitiuum quod sit
grecos et habeat leontis unde Tere
tius in libro vermarum dicit et
supplices proprium nomen leon leontis
declinauit Iuuenalis enim in leonem ma
tarensi non recte fecisti Item in
frumentaria Tum iste veneris
magna voce imperat ut xeno au
diret pro xenon greco Item et
supplices Dexo cum dari dauus
homo nobilis pro dexon Item pro
murena zeno pro zenon profert
Item pro fundamio Esset nec

agamenō mutasset pro menon
Sicut in primo achilleydos Con-
clamat danaos stimulat que aga-
[agamenon]
memno volentes Oracius in tercio
carminum Diffidit urbium portas
[vir macedon]
vir macedo ~~volentes~~ et subruit emulos

In en correptam desinencia la-
tina sunt masculini vel neutri generis
et mutant e in i et addita is
faciunt genitivum ut hoc stamen huius
staminis hoc flamen huius flaminis
hoc numen huius numinis femen fe-
[flamen flaminis]
minis In en productam la-
tina et greca sunt masculini vel
feminini generis et accepta is faciunt
genitivum ut hic lien huius lienis Rien
rienis vel ren renis Oracius in
secundo sermonum Cum latus aut renes

In en correp

Agit postea de desinentibus
in en Si vero queras
cur ante hic egerit de
desinentibus in in et in on
Credo volens esse prior.
quam i et o Dicemus ideo
quia desinencia in in et
in on habent generalem re-
gulam cum desinentibus
in an Agit ergo post-
ea ponens talem regulam
desinencia in en correp-
tam cum sint omnia vel
masculina vel neutra mutant
e in i et assumpta is
faciunt genitivum ut hoc fla-
men flaminis hoc nomen
nominis

In en pro.

Alia regula est hec
desinencia in en productam
cum sint omnia masculina
vel feminina accepta is fa-
ciunt genitivum ut hic splen sple-
nis hec siren sirenis
Nota Si brevis est en
in is ut nomen nominis
effertur elongatur dat en
enis ut ymen que lien
que siren ~~hec~~ ren Splen
damen seben etc.

In ar latina

Hic est quarta pars principalis capituli In qua agitur de desinentiis in r secundum ordinem vocalium precedentium Et est prima regula talis quod desinentia in ar accepta vel faciunt genitivum ut cesar cesaris Excepto far quod duplicat r in genitivo farris ad differentiam secunde persone ubi faris

Sed neutr.

Illud tamen addit quod neutra terminata in ar si sint derivata producunt penultimam genitivi ut lupanar lupanaris In quo differunt a ceteris nominibus omnibus in ar desinentibus Unde ergo nectar cum corripiat penultimam genitivi nectaris non derivatur ut quidam estimant a necto nectis Unde item quod si bostar est neutrum et derivatur a bove ut significat stabulum boum producit penultimam genitivi Sed si est proprium nomen et barbarum corripit Illud quoque addit quod par producit a in nominativo ut ibi Par animi laus est Sed in obliquis corripit eandem ut ibi Ergo pari voto gessisti bella iuventus

morbo temptantur acuto Sphen splenis Damen nomen proprium historiarum grecarum Damenis (viri nobilis) Similiter Zeben nomen herois socii Ulixis (in illo loco) qui habitavit themeze (?) zeenis (?) Hymen hymenis hec syren huius sirenis hec trisen (trifen) huius trisenis

In ar latina et greca inveniuntur et barbara generis masculini vel neutri vel omnis que accepta (et masculini) vel faciunt genitivum (et neutro) ut hic cesar huius cesaris (et omnis) hoc nectar huius nectaris hic et hec et hoc par huius paris hic assar huius assaris hic bostar huius bostaris / Sed neutra si derivativa sint producunt a in obliquis casibus a lupa hoc lupanar huius lupanaris a lacu lacunar lacunaris a laqueo laquear laquearis a

...t calcar calcaris Oratius in
... Epistolarum et uatibus adde
calcar Virgilius in sexto ... Eru
menti equi soterat calcaribus armos
... naris monosillabum similiter pro-
... in genitiuo et est proprium nomen flu-
... Nam si nasum velimus significare
naris huius naris silem genitiuo nominatiuo
...mus sicut frequenter Ouidius ponit
... metamorphoseon panda
naris erat Item in sexto defluxere
tunc quibus et naris et auris.
...mus in secundo genitiuo protulit hic
... alius spiramina naris ad-
unc amputat / Far catiua farris
... habuit penultimam longam
... r literam geminat et puto dif-
ferentie causa ne uerbum putetur esse
... persone for faris fatur Et

Et queritur an impar
debeat corripi in nominatiuo
et puto quod quamuis est tenuis
... cum sit a par
producitur Item aut impe-
rio ... esse in monosil-
labis / ut ... in
... producitur A impar uero
est dissillabum potest corri-
pi ... aut ... auctori-
tate certum habeo [...]
... post ar pone producta
... neutris ... crimi-
nis calcar probat illud
In reliquis breuiatur
aris sicut iubar et par
... nectar ... aspar
arar bostar amultar
... sunt et
barbar / sed tamen excepis
bostar et bos stans ...
bostaris genitiuo far dat
farris ... car ...
naris habeto

In er corre

Addit et aliam regulam quidam correptam in er correptam quod dicit propter mo silbam latina ut ver et propter quedam no mina greca ut aer hec in genitivo omnia antecedentibus d et t nisi sint possessi va que faciunt feminina in is ut equester equestris er mutata in ri faciunt genitivum ut auster austri excipitur sequester quod secundum quosdam facit seques tris et tamen analogie re dicit dici sequestri ut sit secunde declinationis

In er correpta greca

Addit preterea dicens quod correptam in er greca quod dicit propter niser et masculina quod dicit propter linter hec in genitivo servat predictam regulam ut mutata er in ri faciat genitivum ut me nander menandri et si milia Et quibus tamen dicit quod apud grecos correptam in ros antecedente alia con sonante in eadem silbam. mutatur ros in er et sic faciunt nominativum nominativum ut

sciendum quod par et nar producitur in nominativo ut Lucanus in quarto par Animi laus est et quos sperneris annos Et Virgilius in septimo Sul phurea nar albus aqua Et nar servavit a producta etiam in ob liquis casibus Ennius in septimo Annalium Sulphureas posuit spi ramina naris ad undas Par cor ripuit virgilius in bucolicon Nu merus impare gaudet Lucanus in septimo Ego pari voto gessisti bella iuvente Et paribus se sub tulit alis Similiter lar laris. Virgilius in quinto Eneydos pergame umque larem et cane penetralia veste Plautus Ego sum lar familiaris

Lin er correptam correpta l d et t antecedentibus

Nisi sint possessiva quorum in
as desinunt femina et in ri mutant
et faciunt genitivum ut hic Auster huius
austri / hic oleaster huius oleastri / hic
apiaster huius apiastri Excipitur sequester
ter sequestris quod duplici ratione
compellitur esse scilicet declinationis genitivi
s et t ante r habet nec est posses
sivum Et quod in a facit femininum sequestra
Virgilius in undecimo Et pace sequestra
tertie tamen declinationis invenitur
apud plerosque Cicero in secundo Verri:
narum aut sequestres aut interpretes
corrumpendi iudicii Et plautus hor
sus secundum analogiam declinavit in vidu
laria Animum advertite Ambo si vultis
vitulum hic apponite ego servabo quasi
sequestro detis Neutri reddibo donicum
res iudicata erit Hec in eadem

Menandrus menander
excepto congrus quod facit
congrua et alie que po
nuntur in eadem Unde et
theucrus pro theucer
ponitur invenitur a theu
cros et evandrus pro
euander Unde euandrum
et theucrum unde secundum ana
logiam desinentiam in us.

Ista est lati na norma

Ad eandem quam regulam
redit illud quod latina
norma desinentia in
er que faciunt femina
in a et in frequenti usu
sub intelligitur per pauper
quod raro invenitur paupera
facere et per puer quod
facit puera sed raro
in usu est Hec in genitivo
mutat er in ri et faciunt
parem genitivum in sillabis
vero ut ater atra atri
Excipiuntur illis que habent
s ante r ut miser vel
sp ut prosper vel n ut
tener Et excipiuntur com
posita a gero ut gener
ut lucifer armiger que
omnia accepta et faciunt
genitivum ut miser miseri et
sillabam Et crescunt genitivum
tantum in una sillaba.

Recapit[ur] etiam alit et ut
et compositum inde ut altius
et similibus

Et secundum

Illud quod mittent quod omnis
genus in ius producit penul
timam nisi auctoritas eam
corripiat Excepto aliis
quod corripit penultimam
Ideo quod genus vincit duabus
sillabis nominum Ceteri superat
una tantum Excellit et
in ceteris superet una tantum

Propria eius idem

Illud quod addit quod pro
pria in er si sint appel
latiuis similia sequuntur
eorum regulam ut caper
proprium et appellatiuum facit
genitiuum capri [Vel] Propria
que sunt eius suis partibus
similanda Appellatiuis
sicut liber asper eri
dant

Reliqua

Ponit deinde corpus
regule sic Romana de-
sinentia in er reliqua ab
illis que habent er
ante er et non sunt
possessiua facta in
us femina / et ab his
seu ab illis que mutant

Haut fugio sequestrum

In er desinentia greca quod masculina
(s quod mutatur er in ri et sunt sicut declinatur)
supposita seruat regulam que
(terminata)
in ros apud grecos finita Ante que

non alia in eadem sillaba consonante inue-
(sequentes ab statim latinum sequuntur)
tur ros in er apud latinos ut Menan

dros Menander menandri Meleagros

Meleager meleagri Alexandros Ale-
(s quod ros mutat ros in er in)
xander alexandri Excipitur conurus (Conurus)

quamuis conger dixit Plautus in persa

Meminit ut murena et conger ne

talescerent codrus ibrus petrus scom-

brus hebrus amphimatrus locrus

que o in v mutant non ros in er quam-

uis antiqui etiam in aliis nominibus

eiusdem terminationis est quando sic protulerunt

istas Ut virgilius theucrus et cim-

drus protulit in tertio Eneydorum Teu-

crus rethecas primum est renectus in oras

Idem in octauo rex euander ait non
iter solemnia nobis. Item eodem. Tum pr
euandrus dextram complexus euntis.
Idem in decimo Pallas euander in
ipsis omnia sunt oculis. Illa que la:
tina nomina que femina in a faciunt
ex in ri mutant in genitivo ut pater sit filius
suo nominativo ut alter alteri facit enim altra
niger nigri nigra. Excipiuntur illis que
s ut ep ut ri ante er habent et
fereno et gereno compositus que
accepta faciunt genitivum una silaba ...
tentem suum nominativum ut miser miseri.
prosper prosperi. Sonatianus in senatu
ipse ut prosper dictu di succesu ostendat
et adiutorum benivolencia crescere
...ueniam facultatem. Cicero tamen pros-
perus protulit in sexto de republica
Itemque hominum genitivum prosperus et salutaris.
Latet luter ether. Et stater ater uter et iupiter sunt ater carcer
Crater pater dat er, sed iter itineris dat Iupiter addit Iouis reliquis aut addere
nouis.

Nos in er, et ab illis
que faciunt femina in a
in frequenti vsu et ...
similibus appellatiuis fac
sunt declinacionis que
si ... habeat ante er mu
tata er in ris faciunt
genitivum ut pater patris.
Excipitur hic later quis la:
teris. Hic etiam Iupiter
Iouis. Item iter itineris
que duo sunt eteroclita
id est diuisa. Et
uide quod superius dixit
laterem esse aptotum
sunt dicit later lateris
sed illud secundum vsum
presentem dixit. quia
tunc non erat in vsu
nisi solus actus. Istud
uero dicit secundum analogiam
eo quod regulariter posset
dici. Illud etiam uide:
dictum est quam illud quod dictum
est, scilicet quod que habet
t ante er mutata er
in ris faciunt genitivum intelligendum
est tantum de latinis,
fallet enim in grecis ut
dicitur panter panteris
crater crateris ether
etheris [versus] Er si t pre-
cat sit ris faciens genitivum
quodlibet in genere ponitur
mater linter equester ...
apias crater panther

Cera ancer

Que vero habent c ante er si sint a nomina generis et similiter mutant in ris et faciunt genitivum ut alacer alacris. Alia vero ab illis scilicet que habent c ante er. Et ab illis que habent t ante er ita dico si sint generis alia magnum ab hiis accepta ris faciunt genitivum [vero] Mobile cer fit cris alacer probat illud et acer. Et reliquus dat eris velut aeris uberis atque Carceris ageris anseris et tuberis piperis que

Excipitur imber

Excipitur imber quod facit ymbris et composita inde september septembris et october octobris [vero] Sed tum compositis bris prorogat imber et imbris Septembris bris dat celeber similiter atque saluber ver veris mulier mulieris iber dat iberis. Et videtur quod hec regula exigit ut dicatur mulieris penultima correpta computatur cum metra que corripiunt

si rigidum et integre dicitur dicitur asperi

Asper asperi Nam asperi per sinccopam dicitur Lucifer luciferi Corniger cornigeri tener teneri Liber quod (solutus) ingenuum significat liberi ~~dicitur~~ differencie causa declinamus Nam si libri dicamus alias significare ~~putare~~ putetur. Dexter similiter dextri et dexteri Etiam adulter adulteri Et notandum est quod vir sillabarum est genitivus masculini generis quod fit neutrius feminini Excipiuntur alter et uter et ex eis composita que pronomina in declinatione sequuntur alterius enim et utrius faciunt genitivum ex quo quidam errantes ea pronomina sicut superdiximus voluerunt esse Et ex eis composita alteruter

p(ri)uriis in masculino ex duobus fit
...atis / tamen quia in femino alterutra
...t in neutro alterutrum ex integro
...corrupto est ex altera parte plerumque
finali
...declinatur id est exteriore ut
alteruter alterutrius ut sit genitivus et
quia si esset alterutrius esset masculini generis tamen
...tius trium generum similis. quod proprium
est omni in ius terminatum genitivo Ex
...tero pro martello E / si in alte-
rum peccandum sit flectans in
...extro placet alia fati alterutrum
ex duobus integris et in fine corrupto
...versura caput. Invenitur tamen et
altera, utra et alterius utrum partibus
bebes
...ic et ex utraque parte ea declinasse
...litero in pithagora Que igitur
potest in dignitas voluntatis ad moles-
tiam / nisi in magnitudine a longitudine

E ante ris Et quod dicit
Autor quod accipitur id
in neutro in quo est E
correpta Et tamen qui
dicunt mulieris penultimam
productam dicunt priscianum
id affirmare in libro de
accentibus Et ideo non
curavit hic excipere.
Qui vero dicunt et tenent
penultimam esse correptam
dicunt Priscianum illud
librum non composuisse

Hec ceteraque contra racionem

Debet quod quod contingulas
sub dictas est puer
pueri Excipitur enim ab
illa regula que dicit
Reliqua omnia sint tercie
declinationis eo illud sit
secunde Et tamen excipitur
ab illa que dicit Illa
latina nomina que
feminina faciunt in a
mutant er in ri in genitivo
Ut genitivus sit par tertio
in sillabis eo modo scilicet
quod debet esse puri quod
totum autor innuit tacite
per hoc enim quod dicit
puer pueri notavit
excipi a regula tercie de-
clinationis Per hoc
vero quod sub iungit puera

femini notavit excipi ab illa alia regula scilicet quam debuit facere puri

Liber est.

Excipitur quoque a regula tue declinationis liber libri et fiber fibri que tamen quod habet feminam in a fibra et fibra licet auctor dicat ea alterius significationis rationabiliter tamen dicit esse secunde declinationis sicut coluber eo quod facit colubra

Item excipiuntur alii

Excipiuntur etiam ab eadem regula tue declinationis culter cultri cancer cancri socer soceri iber iberi gener generi — Et videtur quod quidam in prima iber iberi et iber iberis et iberis iberi convenit quod melius dicatur Et nota quod iberus quoddam nomen est Aliquando enim est nomen fluvii a quo terra dicta est iberia. Aliquando significat gentem hispanie Sed propter differentiam fluvii faciunt autores apocopam et dicunt iber iberi Iber autem iberis nomen est alterius gentis ab iberis perfecte que habitat versus armeniam Sed dicet aliquis quid prodest michi nobis fecisse

Alteriusutrius posita Catho de Ambitu Sed sunt partim qui uarru rera alteriusutrius tam p magistratum petiuit Neuter neutri plerique declinaverunt neutri Sed Plautus in Vidularia Neutri re- (c. admisso quod genus sit neutri) dibo dicit eius genus sine dubio est neutrius quamvis vetustissimi (illorum nemo dicit) solebat omni in ius firmatum genitivum Et in i dativum Etiam in e genitivum et in o dativum in genere masculino cum neutro In femino vero secundum propriam declinationem in ae diptongum proferre Marcus Catho In mensura de vestitu et de vehiculis Nam pro iniuria fiet et tu michi ob eos mores quos prius habui honore detur Tum uti eos imitem a

ly modi sim pro alius modi ·
ccillius in qnto Nullius alius
ri nisi amicitiae corid causa Ubi
nnius in scdo pusid esse aly
odi postulare Cesar in antitsita
one priore vno cm excepto
ue alius modi Alte omnes natura
nxit suos quisque habere taros
n pro unius Titinnius pro bir
ito quidem pos mlt Sicut nam
ni collegij sumus · uni pro unius
psi ee pro ipius Afframus in tho
nne Ipsi me velle vestimeta
iato toti pro totius Item Ter in sui
ecto acto vite satis capet et toti
amilie Soli pro solius Catho
n primo originalud Ita et omni
tusculana civitate soli lucili

differentia Quod inter ob
liquos sit confusio ex
liq in quibus et vitet
confusio ut quo tertio
no tn undique vitatur
Dicat enim Quod vitata
est confusio int nom
gente et fluvii facta
est confusio int nominat
duarum generum Quod qd
dicimus quod haec confusio
satis sup obliquos discer
int Greci enim dicunt
iber iberos et nos iberes
Dicunt item iber iberon
et nos iberi

Mi ur esi

Addit aliam regulam
huiusdi Nomina desinen
tia in ur accepta et fa
ciunt gtm in ur vir viri
Excepto gadur gaduris
Et ur qd est inclina
bile et abaddir Ubi op
ponas martur marturis
no est et regula quia
grecum est [vbi] Fur dat
uris sicut martur pro
tho martur abaddir

Jn or desi

Est eciam alia regula quam tangit de desinentibus in or que sic potest colligi Nomina desinencia in or accepta ut faciunt genitivum Excepto ador quod est indeclinabile et cor quod facit cordis ut inmutata et et omnia producunt o ante ris ut pudor pudoris Excepto memor memoris Et inmemor inmemoris Et inventor inventoris Et dector de: dectoris quorum simplex dector dectoris invenitur corripiens o ~~et~~ penultimam apud antiquos tamen postea producitur dectoris ratarum unde dectori que in galos Et excepto bicorpor bicorporis tricorpor tricorporis et arbor arboris et publipor publiporis et mar: cipor marciporis Et excepto neutris ut mar mor ris et grecis ut hector hectoris ab hec: toras que omnia scilicet neutri in or corripiunt o ante ris in genitivo. Excepto ador ador quod est indeclinabile Et quod cor quod cordis quod ut dictum est incipit genitivus Illius aut alterius [struck: illegible] et eo quod est dector que nomina diriata a verbo

manuly beneficium gratum fuit Item nulli pro nullius Cui tantisper nulli rei est Quid nichil agas co- test tu. hic ~~dativus~~ accipi nulli rei pro nulli utilitati Terencius in An- dria Item eciam tam mentis tam nulli consilii ulli pro ullius Plau- tus in Truculento Quasi vero cor- pori reliqueris partem coloris ulli capiendi mala Illi pro illius Catho in marcum tulinum Et qui illi modi esse volt Item et noui- bus Claudi nerronis Isti pro istius Pecunia mea reipublice profuit quod isti modi uti tu es

Et faciendum quod in ius terminatum genitivus producit penultimam

.i. si poetica autoritas eam corri
pat Exceptis alter alti⁹ quod ideo
agis correptā habuit penultimā
o duabus silbis gtus ntm vincit
qot igit̄ crevit silbis hoc minuit
te Terencius tn̄ invenit̄ qu⁹ 7
se penultiam produxisse in metro
seculo metro quod est ex septem
pedibus et silbā Septuplid sepultid vel
ia vincet alterius singulis Sexta
si pes vult a longa incipere

Propria eiusdem id est in er
timationis nomina si sint ap
pellatis similia eorum secuntur
regulā ut asper proprium et appella
tiuum asperi et aspri p sincopam
liber proprium et appellatiuum liberi

decoro qd habeat penul
tima correpta similiter habe
at correpta penultimā
deo diriuata a verbo decoro
qui penultimā producat sic
producitur eam [vo⁹] post
or is adiungo modo lon
gas nunc breuias o //
o fit longa mari / gm̄
femineo quam neutro curta
probat dulcor melior so
ror equor / de mare fit
rethor exemptus qua
drupes quam castor Lucta
quam propria ceu fuit nes
tor polinestor Sanat
pitore ~~nestore~~ castore
nebore remore Com
mune memor immemor
atque creata / decus et
corpus velut inde tor atque
tricorpor femineo tollas
arbor de sole natum
neutro commune cor cor
dis susapies d

In ur desi-

nentia aliam regulam sequuntur Nomina desinentia in ur accepta is faciunt genitiuum ut uultur uulturis Excepto satur saturi Et excepto robur et iecur et femur et ebur que in obliquis habent o pro u ut iecoris versus

Ur dat uris velut augur
fur uult dat furis
Dat robur oris femi-
nina ebur et iecur addas

In as de-

Addit tis desinentibus in as secundum ordinem in vocalium precedentibus as Et est prima regula Nomina latina desinentia in as ablata s et addita tis faciunt genitiuum ut ciuitas tis Exceptis as assis et vas vadis et mas maris Et exceptis fas et nefas et nigas que tria sunt indeclinabilia versus

longa dat as atis sicut bonitas bonitatis Non seruat istud hoc monosillaba bis duo notare mas maris as assis vas vadis sibi dant

Greca vero

Greca vero si faciunt desinentia in as si faciunt genitiuum in ... greca quia non sunt ... que ... grecas ...

Caper capri nomen similiter apud latinum capri

Reliqua vero nomina in er terminata siue producta siue correpta sunt declinationis greca siue latina cuiuscumque sint generis et t antecedente er in ris mutata faciunt genitiuum ut pater patris mater matris equester equestris Excipitur hic later huius lateris Preterea Jupiter cuius genitiuus ab alio non traditur dicimus enim huius iouis Et hoc iter dicimus enim huius itineris Priscis antiqui et hoc iter iteris et hoc itiner huius itineris dicebant Plautus in mercatore enim tu nimium ergo itiner exequi meum me non sinis Neuius in lycurgo ignoti itineris simus

[interlinear glosses: nota iter et jupiter — irregularia in declinatione]

-ite sab. que sunt nuc et droclita
inveniunt^z tn et apud antiquissimos
[interlinear gloss: iuxta vel duplicatio]
inapitus gti | hic accipiter huius
acipiteris et accipitris Opiter opi-
teris et opitris Maspiter maspite-
ris et maspitris Diespiter dispiteris
et diespiteris Sic esse jupiter iupi-
teris et iupitris ut Cessellio vindici
placet dicunt delmari Illud iouis
in nto casu invenitur Lucillius in
ipsa Nam nouus quidem deus repente
et iouis Accius in Epinauzimache
infera lampade curat iouis an-
[interlinear gloss: ... stellas sive ...]
tem Ex quo etiam plenus nominatiuus Plau-
tus protulit in Cassina Repente
emorientur quam iouces | Et quod
antecedit super dictam seruat regulam
quod est et in his quertunt in genitiuo

Et nos lisie Si vero
faciunt grecum genitivum in os
mutata o in i faciunt
nominativum genitiuum ut Calcas
calcantos Sicut et nos
calcantis Et videtur quod grecam
in as si sint masculina
et habeant nominativum vel ter-
minat ipsum in an more
greco vel faciunt silem
ntis ut o calcan vel o
calcas Virgilius licet
auctoritate poetica dixit
o palla [Nota] ut ele-
phas adamas et gygas
et alia quedam ut pal-
las calcas athlas flec-
tuntur in antis Ex quibus
inveniuntur per ados rep. genitivum
femininum ados breuis as |
sicut cyclas decas ar-
chas —

Mesticia

Addit et hanc regulam nomina latina desinentia in er correptam mutant e in i et ablata e et addita is faciunt genitivum ut miles militis. Exceptis his que vel sunt diptongum ante penultimam ut preses presidis. Vel que derivantur a verbis habentibus i penultimam et breuem ut a tero teris teres teretis. Et exceptis habentibus i ante e ut paries parietis. Et femininis in es correpta desinentibus ut seges segetis que omnia habent e correptam ante tis preter inquies quod tamen habet e correptam in nominativo producit eandem in genitivo ut inquietis. Et exceptis etiam compositis a pede vel sedendo que omnia proferunt genitivum per dis et non per tis correpta e penultima precedente. Si a pede sunt composita nisi compes compedis. Excepto apes apis quod solum secundum quosdam compositum a pede servavit e productam genitivum ut et alia composita a pede producant auctores ut Virgilius stat sonipes ac frena ferox spumantia mandit

si sunt omnia vel in is facientia genitivum ut alacer alacris acer acris positivum tamen et alacris et acris esse activum positum. Et sciendum quod in utraque declinatione terminatione utriusque generis inveniuntur hec alacer et acer. Virgilius in sexto Eneidos dicens Eneas alacris palmas utrasque tetendit. Nevius in carmine belli punici fames acer augescit hostibus. Ennius in duodecimo omnes mortales victores cordibus vivis letantes vino curatos sompnus repente in campo passim mollissimus perculit acris. Alia vero nomina cuiuscunque sunt generis correpta is faciunt genitivum una sillaba habundantem ut acer aceris carcer carceris mulier mulieris suber suberis muliber muliberis et mulcibris et ut

[.]ellius in Gramathico docet q[uod]
[.]s est a mulcendo Et imbri compo-
[.]u ut plerisq[ue] videtur melius sim-
[.]ius declinationi servat celer celeris
[a]gger aggeris liger ligeris vomer
[v]omeris degener degeneris paup[er]
[pa]uperis cadauer cadaueris acer acr[is]
[.] Excipitur imber imbris Et abeo
[co]mposita ut september septembris
[o]ctober octobris quod similis est
[.]is sillabarum tam in g[e]n[iti]vo q[ua]m in
[.]s Vetustissimi tamen g[e]n[itivu]m [.] q[uod]
[.]m n[ost]ro co[m]m[un]i proferebant Cuiso
[.] sacrificio commisso Mense octobri
[.]fem[in]i[nu]s novembris reliquus erat
[.] omnia que fiebant femina in is
[.]: solebat esse in masculo p[ro]ferre
[.]t equester et equestris Alacer

Si vero sint composita
a secundo est et corrip[iun]t
[.]d ante dis ut obses
obsidis Illud q[uod] vide-
[.]d est q[uod] licet ceteri di
[.]xerunt in n[ost]ro apes dicit
tamen priscianus q[uod] omnibus
[.]tulit Melius apis
in n[ost]ro casu quod pro
bat ex eo q[uod] facit dim[in]i
nutivum apicula non ape-
cula / quo fidicula p[ro]bat
p[r]imitivum fides non fidis
[.] cordis citharie / VO[.]
[.]s curtam sine dans
mas que est om[n]e .
dans c p [.] removes
d tis caput ut p[.] [.]
pes trames miles q[.]s
sospes dives q[.] superstes
Excipitur h[.]mo prepaces
et perpaces que q[.] [.]ant
a [.] quibus est e te-
nes penultimam curtam
[.] his g[e]n[itiv]us [.] tenet
ut teres indiges / at-
que a sede veniunt
ut deses obses idis dat
Excipiunt item vemedia
et pede / quorum illud
longat multis / multis
breviat Hec [.] ap
ponunt ut q[ua]drupes ad-
[.] compes feminea /
[.] apes ut apis dat
apis g[e]n[itivu]m Excipiatur
adhuc geminatus [.]
[.] femina [.] n[ost]ro

brevis est es etiam genitivo
Profert ut seges segetis
paries abies et aries que
casibus equatur tamen
his es non breviatur

In es pro

ducit aliud regula
sic norma latina
desinencia in es produc
tam antecedente et abla
ta d et addita t fa
ciunt genitivum ut meridies
meridiei excipitur quies
es quietis quod tamen
antiqui dicebant quies
sicut et requies requiei
et requies requietis
qui tamen genitivus non est
in usu Inquies vero
de quo dictum est inter
compleccia es quia
Prisciani extremam cuius
terceptam facit inquietis
Ret. P. H. Dicit autem
notanter quod requies inve-
nitur tam tercie quam quinte
declinacionis ponens ra-
cionem quia in eodem
genere mansit scilicet
propter Inquies quod
quia est omnis generis
non poterat esse quinte
declinacionis Racio
quia non habemus ali-
quod adiectivum omnis
generis in nostra singulari
alicuius declinacionis
nisi tercie Cuius racio

et alacris celeber et celebris hic
campester hic campestris Racio in
primo originali Agrum quem volsci ha-
buerunt campestris plenius a ori-
ginali fuit Virgilius in sexto Eneidos
Chrisa Tibi que utraque tendente ad per-
sus pargama vidit Encadis Patris
palmas utrasque tetendit Ret afferen-
tur Romani supputatarum regulam in
declinatur puer pueri cuius femininum
dicebant puera antiquissimi Unde
et puerpera dicitur que pueram vel
pueram parit id est puellam quod
est diminutivum puera ut capra capella
tenera tenella umbra umbella
Ovidius hoc esse approbat qui in
quinto methamorphoseon de puella
proserpina narrans dicit Dixit

q simplicitas pueribus affuit annis
quod diminutiuum non pertinet ad ferias
ni esse (est) puera esset dictum / quod testes
comprobat Suetonius diuisos
pnes usus in libro qui est de insti-
tutis officiorum Liuius in odissa
a puera quod tibi ex tuo ore
fugit Item alibi puerarum man-
pulcerrime Non est tamen ignorandum
omne hic puerus et hic et hec
puer vetustissimi protulisse inveniuntur
puellus et puella Lucillius in
decimo Unde venit roma tener
esse (est) atque puellus Lucillius
umbris Age puere ducte me
patrios fines decoratum opipare
Afranius in Incendio O puere pue-
sine me conspicere michi placens

Circa nullam fortiam
in eis possumus inve-
nire super quam tacere
posset masculinum femininum
et neutrum ~~Et in quinta~~
~~declinatione~~ nec diuisi
nec coniunctim Ceterum
vero declinatio fuit aptissi-
ma generis propter multi-
tudinem terminationum quam
habet Unde etiam ratio
posset assignari quare nullum
adiectiuum sit quinte vel quinte
declinationis Ex quo
etiam sequitur corollarie
quod opportet sit indeclina-
bile Non enim declinatur
sub quinta declinatione
quod sit adiectiuum omnis
generis Nec etiam declinatur
sub tertia declinatione.
Quia debet quare oppe
in ablatiuo vertam producta
quod est contra naturam ablati-
ue declinationis

Alia vero

Addit vero quod alia nomina
cuiuscumque terminationis id est
terminata necnon in es pro-
ducta que sunt alia ab
habentibus et ante es mu-
tat e in i et faciunt
genitiuum ut cedes cedis Ex-
ceptis hiis pes pedis
Ceres cereris Merces
mercedis Heres heredis
locuples locupletis Et
similibus quinte declinationis

fides spes res Et vi
de quod res et teres
computat inter producta
tamen corripiat penultimam
genitivi Vide quod in nominativus
positivo declinationis si
habeat consonantem ante
es corripiat penultimam
genitivi ut res rei fides
fidei Si vocalem pro
ducitur ut dies diei
Nota Est producta fit is
ut vatis cedis et cetera
Excipe producta tamen ple
bes locuples here
des teres merces
iunge quies Ignes
tamen magnes pariter
quoque lebes

Greca cig dem terminatio

Illud quoque adiungit quod
greca terminatia in es
faciunt genitivum in ou ut
palamedes palame
dou vel in os ut Chre
mes chremetos vel
in eos ut theocles theo
cleos faciunt genitivum lati
num ou uel o uel eo
mutatia o in i ut pa
lemedis chremetis quod
etiam invenimus chremis et
theoclis Et sunt tercie de
clinationis Si vero termina
ta in es faciat grecum
genitivum in ou ut achates
achathou prime sunt declinationis

In lenonibus geminis Dolus ille
puellus se se venum dutet
ad forum / i. dari
bus in quarto Lucilius hic tam formosus
homo ac te dignus puellus Livius
in odissa Sancta puer saturni filia
regina Levius in fro belli prima
proma mecedet cereris proserpina
puer Varro in satira Quem in
sibi vsque Aladoytos Eraclesi quidam
quoque mater peperit iovi irati puellum

Liber quod componitur libri filer
libri que esse rationabiliter vi
dentur secundum declinationis. haben
dum femina in a desinentia genitum ad
vocem libra et fibra quamvis non
eiusdem significationis sicut apud grecos
quoque multa inveniuntur femina a masculis
derivata non eiusdem significationis ut
antonacayna non silicem quod significat

sic dracon dracayna leon leayna
(i. ad declinatum sic et cetera in obliquis quam ... .)
regula tamen eandem seruat

Item excipitur culter aliter cancer
cancri quod neutrum etiam inuenitur
pro morbo significat Claudius in
... historiarum vt videret ne respuerent
(vel ruminarent) commutaret literas ad similis quod
vinarum ne ad cancer perueniret.
... generis cancris esse debet ut cucer
... Preterea notandum socer soceri
... femininum autem secundum Anologiam hec so
... esse debet hec socrus in vsu est
Iuuenalis in ... Desperanda tibi
salua concordia socru Vetustissi
... sic et hec socrus proferebat Accius
in arato ... Simul et piscatura prima excep
... socro possedit suo (sabinia regula aliud) Excipitur
... generi differencie causa ne
si generis dicamus ad significare putet
(sc. capud) ... apri cuius femininum veteres protulerunt

aput nos ... eius cum
achates achatis nisi
in propria habeatur fort
pronominetur Et barbari
frequentissime proferunt
seu ponunt auctores.
etiam sub tertia declina
cione ut thucididis
thucididem et thucididem
quod ex greco veniunt
Incipiunt genera in ... tibus
... pro ... pro ...
Vocatus Et quedam propria
dant ... genera et ...
vt chremes ... la
... ermes agelles

Finis de h
Incipit i [?]

Aliam addit regulam cuiusdam formam latinam desinentia in is longam ablata s et addita tis faciunt genitivum ut lis litis. Excepto glis quod facit gliris. Et tamen facit etiam glissis quod tamen tacuit. Et excepto hec vis huius vis hec · is · h · unde. Jo · Ja · a vireo dicitur hec vis huius vis dativo vi accusativo vim vocativo o vis ablativo ab hac vi. Et plurali accusativo has vires et non amplius habet et significat vis animi et corporis / vires tamen corporis / virtutes anime tamen. Versus Corpus habet vires animo est insita virtus / vis in utroque manet / vis ratione caret. Et ponitur vis pro virtute animi / pro fortitudine et pro violentia vel coactione. Et secundum hoc vis sic describitur vis est maioris rei impetus que repelli non potest. Versus Longa dat is ius ut sanguis lis [?] quinis dabis [?] Excepe [?]

Capra ut plinius scribit in prima cerva. Coluber etiam colubra facit. Hec acer arbor acri dicit servius in commento virgilii. Cum nullum in er femininum sit excepto declinationibus in ... Ovidius tamen neutrum protulit. Et platanus genialis acer coloribus impar. Solinus vero rectum aceris protulit in memorabilibus de arbore thuris ... lam fieret in tenero eam esse viminiamus [?] ad aceris qualitatem. Queritur hiber hiberi an hiberus hiberi melius dicatur. Lucanus enim utrumque protulit in v°. Si tibi hiberi durus erit si tibi terga dedisset. Et iterum in quarto. Cui prestat terris infert tibi nomen hiberus. Ergo vel dicere causa fluvii vel gentis. Apocopa usus est. quo arar dixit pro araris vel more suo ab utrius diversis formationibus quod achillam et achilleam ... vis generis tamen tamen describit et dans [?]

hiberes sunt gentes ab hiberis profecte
qui ultra armeniam habitant quorum
nominativus singularis hiber huius hiberis facit
et apud grecos hiber hiberos. Aliud
aliud in hiberos hiberon dicunt

Ista in r desinentia masculina accipi-
unt is faciunt genitivum. ut vir viri.
leuir leuiri. treuir treuiri. Unum inve-
nitur quibusdam videtur femininum tunc &
communis gadir gadiris nomen est civitatis
Sed Salustius neutrum esse ostendit
in secundo historiarum dicens nunc similem
potest ut alii tradiderunt tartessum
hispanie civitatem quam nunc tyrii
mutato nomine gaddir habent. Nam si
esset femininum gaddirem dixisset dicens non
gaddir. Et unum neutrum in r quod est
indeclinabile / quamvis quidam ut Chrisig-
erius declinaverunt. Id abaddir quod ab-
addier abetilios declinatum non legi

Illa certam

Illa vero que duplicem
habent nominativum scilicet tam
in is quam in er terminationem
vel addunt is et
faciunt genitivum ut pulvis
et pulver pulveris / pul-
ver tamen non est in usu.
hodie [vel] inveniatur.
exceptis er et is faciunt
cum rationem ut cucumis
pulvis vomis cinis in is
er addas

Alia vero eiusdem ter[minationis]

Addit vero quod omnia in
is alia scilicet a consonan-
tibus in is producta
et ab his que habent
duplicem nominativum habent
similem nominativum genitivo excipitur
lapis lapidis et sanguis
sanguinis Et pollis pollis
quod alii dicunt pollen polli-
nis et cuspis cuspidis et
inde compositum tricuspis
tricuspidis Et excepto se-
mis semissis et cassis
cassidis Et excepto capis
capidis Versi quod genitivum
est Et ideo inter ad regulam
pertinet Et videtur quod san-
guis penultimam inter cor-
repta cum tamen producitur in-
venitur ut ibi Dum
sanguis inserat / dicendum
fortasse licentia poetica

fuit vel secundum quosdam forte ibi est diptongus quamvis sit tamen ex auctoritate non habetur Dicitur is correpta suam silabam sibi dat genitivum ut collis turris fortis sed primis metri causa dicatur excipias ut supra pubis et impubis in ter placuit dare mente Maro tamen non sit dicens et impubis o Iuli Excipias item sanguis dans sanguinis atque sanguine vel sanguis equalis in genitivo

Hic et hec potis et hoc

Item dicit hic et hec potis et hoc pote nomen esse ex comparatione Unde Hugwicio hic et hec potis et hoc pote id est possibilis vel potens et comparatur potior potior potissimus sed hec comparatio tamen est secundum vocem quia comparatio mutatur potior eciam et potissimus id est melior optimus unde Poliiter potius potissime ratio autem hec quia cum sit comparatio vocis comparativus et superlativus sine eius positionis cum positivo

I[n] or desinencia latina sive masculini generis aut feminini vel neutri accipiunt is et producta o fatuit sicut ut hic orator huius oratoris salvator salvatoris salviator salviatoris Hec uxor huius uxoris soror sororis hic est Autor huius autoris pallor palloris pudor pudoris stridor stridoris talis calloris humor humoris maior maioris maior maioris comparatives a verbo maioro maior maioris ipa res ferworis rubor ruboris mador madoris Salustius in quarto historiarum Animinecta madore infirmat Algor algoris quod est hic algus huius algus dicitur Plautus in vidularia inopiam luctum merrorem paupertatem algi famem Item in rudente Tu vel sida vel peri algu vel est eciam genitivi vel vale Excipiuntur corripiencia eciam in genitivo hic et hec et hor

Amor memoris immemor immemoris
quod a vbo memoro mattd penul
tima cum seruauit vb: silbam Vetus
tissi tn silem gto ptulerut cuius
moris ntm Cecillius in Epicleto
Itane antiphpho inuentis et fluuiali
Ita ne est immemoris Ita ne
nadida memoria Et hoc solid
m dsmes habuit compatm me
mor Inctor inctoris Virgilius
in 10 Non tn inctore tua te
regna reliquit Item in xpo Nec
v inctores sine me hec haud
mollia facta Inuenit tn cetiaz
simplex ctor ctoris penultia
corepta apud vetustissimos qm
pr ctorus ctora ctoru accip
Nonius in carmine belli punici Mag
ni qz domus ctorem qz diem

In is desinen cia greca

Addit qz qn greca desi
nentia in is si habent
consonantem in gto greco
an os mutat e in i
et faciunt gtm et Ado
nis adonidos Nos ado
nidis dicimus Si vero
grecus gtus in os pu
ram desinat silis erit
apud nos gtus nro ut
Adonis adonios Et
nos adonis quis ado
nis Duplicem vtqz gtm
habet hoc nom adonis
et apud nos et apud
grecos [VOg] Multa qz
greca velut sunt hays
emoreis egis Piraiis
ac apsis dyplois atqz
parapsis Eumanis ac
aulis biblis cid x ap
& lachis hec et plura
sua faciunt p idis gtm
Sunt qz multa quibus
est is ut idis gtus
Is qz dat uel ios me
phis getula qz thetis
Is qz dat ut eos ut
pthesis atqz mathesis
Multa qz que poemis
vsu qm carmine discis
Ut simoys simoyntis pu
qz facit simoentis

In os masc.

Addit et hac regula masculina in os desinentia ablata s et addita ris faciunt gtm ut ros roris. Excepto nepos nepotis. Alia vero omnia faciunt gtm in tis ut compos compotis. Excepta h' et h' bos bouis. Et hec glos gloris. Et hoc os correptum ossis. Et hoc os productu oris. Et custos custodis. Cum autem compotis dicatur penultima correpta probat illo ceo compote voto. Et comendat cum ratione metri quod est Adonicum. Metrum namque adonicum est quod constat ex dactilo et spondeo et habet nomen ab inventore vel quia decantabatur in festo seu in festiuitate Adonis amasie veneris [ms] de oris habet mas os glis ecce lepos flos Excipe nepos et rinoceros quibus additur otis. Dat que tropos trop et ch... femineum capit et que vecur dos. Atque sacerdos. Scd compos o breue dat et impos. Excipe femineo glos gloris et arbors arbos. Comm custos custodis bos bouis et tros troius. neutra duo faciunt os oris et ossis

Meterant. Aliter enim Dauo stare non potest. Salustius in ... Equis et armis decoribus cultis. In eodem decores multi que terga ab hostibus tegebantur que ab eo ...
quod in ... decor ... decor ... decoris et indecor ... decor ... ad ... decus et dedecor ...
vel composita quod est decus decoris illius declinationem seruat. Sicut a corpore que composita eiusdem seruat declinationem bicorpor bicorporis tricorpor tricorporis. Ut Statius in ... pa... las bicorpor anguina spirans ... Virgilius in vio ... et forma tricorporis umbre. Sic arbor que arboris quod a robore ... illius declinationem seruans tempus ... nullitas gn. Et a puero composita publipor publiporis et marcipor marciporis. Sic probus. Ita enim antiqui pro publipuer et marcipuer dicebant que o non producunt in oblis ...

Salustius in iiio historiarum
ho ptulit vnus constitit in agro
luano gnarus loci nomine publipor
Mutra quod et greca omnia correpta
o dita is faciunt genitiuum vt hic
marmor huius marmoris Equor equo-
ris hic hector hectoris Actor acto-
ris quibus nominativus est produc grecum
Virgilius in xmo Actoris arunci
spolium quassat quod tremetem Ab eo
quod est hic Ador genitiuus in fine
(adoris adora adorum)
non est cuius deriuatiuum o pro
habet contra racionem aliorum
ex neutris cuius terminacionis Se-
Virgilius in vito Et adorea
per herbam subiciunt epulis et pu-
lito producit quia a verbo deriua-
tur o penultimam id est adoro
Ergo ador quod tamen ab eo sit verbo
necessario si declinaretur produceret

Et autem origine et deriua-
cionis nominis ob ore
vel ossis habere possimus
Hanc secundum Huguicionem
ab hostio hostis quod est
equare venit hic et hec
hostis hostis quia contra
fronte ineat bellum
apere quidem hostes sunt
quia contra sunt et aliter
sibi invicem debent qui
qui inter sibi debent vir
hostes non apere possunt
esse eam quia semper
debet sibi invicem aliquid
saltem causa famitur
Item ab hostis hoc hos-
tium hostij quia hostem
ibi retardamus / quia
ibi aduersarios nos obiat
et ab hostium hoc hos
horis quasi hostium quod
per ipsum quasi per hostium
et alios intromittimus
et sputum foras mittimus
vel quia illuc ingre-
ditur cibus et egredi-
tur sermones Item
ab hos hore hoc hos
hossis quod antiqui
dixerunt hoc ossium ossi
quod sepe in plauto et
in Augustino de vera
religione invenitur
Et dicitur hossa ab
hore quia in hore pa
tent apertius quam alibi
Immo in alia parte cor-
poris non patent

ubique tute et vescentibus
ob tecta celantur vel
dicuntur fossa ab uro qui
usta qua olim cremebatur

Greca cum
dem finit actos

Addit quod Cum greca id
est apud nos a grecis
decorata genitivum grecum serva
tur de finali diversa
in hoc ut quem illi dicunt
Rinoceros rinocerotos
et nos rinocerotis. Illi
etiam dicunt Minos minoos
et nos minois.
Salustius tamen dixit Mi-
nonis longa penultima
quod mirum est quia quamvis
greci dicunt heron pro
heros quare scilicet minon
pro minos. Romani autem
solent ... proferre
ea abiecta n. Sicut
ergo dicitur Iuno iuno
nis contra quod dampnum est a
Salustio minos minonis.
Nec mirum inquit auctor
Salustium dixisse minois
cum Cicero dixerit Actio-
nis quod mirabilius est.
Dico scilicet quod nec greca
Action nec nos Actio
dicimus. Hoc inquit
id est actos prius pro
latum est in us correptum
ut dicitur Actius de(ductum)
~~actite~~ id est in hoc
actite

In genere quod rursus prohibet regula
neutrorum in or finitorum. Duabus
igitur adversis sibi regulis repugnantibus
manet indeclinabile. Tamen nomi-
natur tamen quod et apud quosdam
veterum genus producens modo corripit
penultimam secundum supradictas duas
rationes ut Sammius in primo Hic
adoris dat primitias sibi sanguine
libat. Idem in nono Illam sponte sua
tis adoris stravisse maniplos. Idem
in nono Emicat in nubes in adoribus
ador adoris. Excipitur etiam hoc cor
cordis quod assumunt d in genitivo et
breviter igitur supradictam colligam re-
gulam. In or desinentia neutra et genitivo
et quecumque derivantur vel componuntur
a primitivis penultimam corripientibus etiam
genitivi penultimam corripiunt cetera producunt

Exceptis car et ador

In vr desinentia cuiuscumque sint generis [illegible] accepta is faciunt genitivum ut [illegible] vulturis turtur turturis hoc sulphur sulphuris hic et hec fur furis Ex[ceptus] hic satur huius saturi Unde lu[ca]nus Saturum tamen obsidet hostem quod [illegible] est secunde declinationis quia facit [illegible] in a desinens id est hec satura [illegible] in ethica Sed tu tu satura [illegible] ebria cuius puer ut satur sit fa[ci]o Quos a probo pretermissum doc[tis]sime attendit noster preceptor [Theo]ctistus omnis eloquentiae doctus cui [illegible] in me sit doctrine post deum imputo Excipiuntur etiam in neutris [illegible] que pro v o habent correptam [in] obliquos casus ut hoc robur roboris ebur eboris femur femoris

[illegible] neque dicunt achos quo et andros sicut vbi alii andros ubi [illegible] Dat quoque tropos tropodis et minos quoque dat heros [illegible]

In vs correp

Ponit istum et aliam regulam nominum desinentia in vs correptam masculina latina que duo comprehendit [illegible] qua separatim de feminis et generis datur est regula hec [illegible] nomina in vs correptam desinentia si sint vera in corporalium nominum [illegible] ut per antecedentia ut hic visus Et hic [illegible] partus Et hic flumus Et hec eadem sunt masculina sicut onomina id est equivoca hoc est in eadem voce cum vocabulis vera id est cum vocabulis in vs que significant actum vel passionem Ut magistratus quod est equivocum ad actum docente et ad dignitatem Et que eadem sunt masculina hoc subintelligendum est habent aliam consonantem vel sibi eandem silabam ante tus Eadem corporalia ut fluctus hic sunt propria ut augustus vel mobilia ut iustus [illegible] nominum hec sunt quarte declinationis preter lectus lecti Et mustus quod tamen mobile

est facit cum musta et mu
stum Illud quod inisent
senatus licet sit onomma
tw eo quod est in oculto natq
nata natu[m] conste declinacio
est

Alia vero omnia

Addit et m[aio]r quod omnia
in us cuiuscumque generis id est
masculini Alia predicta id est
in us que non sunt voca
bula vero incorpalium s
vel t vel r ante us ha
bencia / et que non sunt
onomma tw vocabulis
vero / et que non habent
aliam consonantem in ead[em]
sillaba ante tus Nisi sit
propria vel mobilia secunde
sunt declinacionis ut ventus
venti Augustus augusti
Iustus iusta iustum iusti
Excepto arcus secundum quod
masculinum est Et non est
nomen iridis / tunc enim secundum
quosdam causa differencie
secunde declinacionis est et
facit arci In alio vero
sensu arcus quarte est /
Et excepto actus secundum quod
in masculino genere solet dici
Hodie namque solum femininum
est Et excepto lacus
et specus et penus secundum
quod hec duo feminina sunt
Et excepto hic ficus
cum nomen morbi est
Et excepto vultus et cetus
et potus et portus et
sinus et gradus et tonitrus

Oraciis femur cherintc tuum
Virgilius Orans ensem Eneas vi
so tutum sanguine letus Eripit a
femore / Dicitur tamen et hoc feme
femis cuius nominativus raro in usu est Iem
ictoris vel iecinoris qui genitivus venit
a nominativo iecinus veniens qui in usu non est
Parsius et que semel intus nata est
rupto iecore exierit caprificus

In as compositiva latina mascu-
lini generis sunt vel feminini vel generis com[munis]

ablata s et addita tis facitur genitivus
ut hic maecenas maecenatis / Hec civi
tas huius civitatis Hic et hec arpinas
huius arpinatis Excipiuntur monosillaba
hic as assis hoc vas vassis / que
in singulari numero tercie / In plurali secunde
declinacionis inveniuntur Hic vas
vadis Hic mas maris / et hoc fas

Aeneas Hic et hec Hor nugas in-
declinabilia Greca vero eiusdem
terminationis nomina in οv ut in a desi-
nentia in genitivo greco prime sunt declinationis
ut hic λιτιδας λιτιδον lisias lisie
αντας αντον hic antas huius antie
Quorundam nominum frequenter sine s ter-
minali solent Romani proferre ut
hec getha birria marsia

In ας autem terminantia genitivum grecum
in ος mutantia faciunt genitivum latinum
ut hic καλχας καλχαντος hic
calcas calcantis vel huius hic calchas huius
calche antiqui declinabat Plautus
in Menechinis Novisti ne illud nomen
calcha similiter πανας πανανος
hic pallas pallantis πανας παν-
δος hec pallas palladis Et sciendum
quod in ας desinentia masculina si n et t
habeant in genitivo unum in an volunt terminare

Et currus et cornus quod omnia
genere sunt Et excepto tempus
temporis quod est trie Vetus
eris et ligus gnma sunt Et
de solis masculinis traditur
nunc regula Et excepte
monosillabis masculinis ut hic
mus muris Et excepte
unus vellus nullus solus
totus alius que faciunt
genitivus in ius ad similitu-
dinem seu more quorundam
pronominum

Monosillaba Terminantia in US

De monosillabis dat hanc
regulam generalem Quod omnia
sunt huius declinationis cuiuscumque
sint generis ut hoc thus
thuris hic et hec sus et
similia Et attendendum quod
omnia monosillaba in us pro-
ducunt us in omnibus ca-
sibus preter grus et sus
que in nominativo u producunt
in obliquis vero corripiunt

Vultus pt

Nota autem quod inserit autor
cum ait vultus pretera quarte
est quod quasi rei vocabulum
est quasi diceret aliquam
habet similitudinem cum vocabulis
rerum que sunt quarte ut dictum
est Unde dixit quasi

vocabulum quia non invenitur
in autoritate ut sit positum
pro ypa vel id est voluptate
quod est vel vocabulum ipsius voi
Vultus quod excipit quia est
quinte declinationis Gracn.
Sed aut hec duo nomina
facies et vultus idem no
minare scilicet anteriorem partem
capitis sed differenter quia id
ps de facies secundum naturale
suum accidens Unde dicitur
est facies cum naturalis habitus
oris Vultus vocatur eadem
pars secundum accidentalem pas
sionem indicantem aliquem in
motum voluntatis Unde dicitur
manere facies / vultus mu
tari Significat autem vul
tus principaliter non volup
tatem sed que adiacet tamen
anime et non faciey quam
nominat sed qualitatem quod
potest indicium voluntatis
esse vultus tamen significat
eandem rem sed tamen in subiecto
sed quia nominat ipsam
eandem rem id est illam
partem corporis non potest
supius absolute inveniri
que sunt quinte declinationis
poni Sed sic Sed quia
nominat eandem rem id est
illam partem corporis vel sub
erunt supius absolute inveniri
que sunt quinte declinationis poni
Et vide quod admisit autor
dicit mirum cum Aristoteles
dicat In quo premit oppositam
quod posset fieri duplicatum omnem

More greco. Vel similiter hic ut nos
servare ut o talcan vel o talcal
Et o pallan vel o pallas Virgilius
tamen autoritate poetica o palla protulit
in xio Salve eternum mihi maxima palla
In eodem eternum ego non alio digna
te funere palla. In hoc quod greco
poetas secutus Omerus in xlo. Opai

droiyna dixit pro droiyian

CANTOI AIDANA CIMENOI ZET

Menander quod i

INOI ΦIAIAI ONEYIC ΠO

dardano

ΔANA dixit pro ΠOYEΦATIΔE

dria *drian*

ΔPIA dixit ΔPIAN

En es correpta latina mas

vel quinis generibus cum sint mutant
e in i et ablata s et addita is
faciunt genitivum ut miles militis / hic tra
mes tramitis termes termitis merges
mergitis hic et hec hospes hospitis
pedes peditis eques equitis hic et hec
superstes superstitis hic et hec dives

Excipiuntur hec que habet penul:
tima ac diptongon vel que a
bis dinatur in penultima silba est ha
ntibus breuem / que est seruat in isto
hic et hec et hoc prepes prepetis
tro terris vt hic et hec et hoc ter:
is teretis / hebeo hebes hic et hec et
c ebes ebetis Egeo inde indigeo
(impetis)
digens indigetis / impeto impes im:
petis Ouidius in iiiio Methamorphose:
Impete nunc vasto. pro impetu / Si
militer Statius in viio Thebaidos
urigam qui impete vasto amphiarc
to Interpretor interpres interpretis
(mutata e in i simpliciter addit composita in i et addit s)
ic declinatur etiam i ante es ha:
benca vt hic paries parietis hic
aries arietis / hic et hec et hoc inquies
inquietis / etruos quinvis in nto est
exceptum habeat ut pbo videtur m
ea tamen canis producat secundum gtm

voltum rem non corporalem sig
ficat vnde videtur aliquis quod
non cognoscitur in corpore ad
quod autor respondet non
debes mirari quod voltus vo
luptatem significat in facie
intelligi Cum aristoteles
velit species id est formas
in corpore intelligi vt colo
res et figuras que cum sint
incorporales admiscentur corpo:
ribus Et ergo quasi dicat
nec mirum voltum quod in fa:
cie intelligi et miserit quia
voluntatis enim significat affectum
Non mirum est inquit Cum
aristoteles velit species incorpora:
les esse circa id est in corpora
quod colores et figuras cum sint
incorporales et respectu non est
mirum voltum id est volup
tatem intelligi in facie / quod
spectus et cetera que sentiuntur
etiam cognoscuntur in facie

Illud etiam possimus dicere

vel ibi Ergo qui sitis artatus

Illud quoque videndum est quod ait sitis quasi artatus et potatus et similia que post vocabula sunt verba a verbis arto artas et poto potas et similibus Ut saliceta sint declinationis quarte et videntur fieri per sincopam artatus et potatus et similia Credo quoque ...uito quarte declinationis esse

Et possimus verisilem

Illud quoque videndum est quod ait ... quia si esset participium similia sincopa quarte declinationis proferuntur Sic omnia que similia sunt participiis non mobilia Sic etiam per sincopam prolata vel mutatione litterarum sive consonantium ante vs posita ... tamen declinationem servaverint Hoc igitur sit intelligendum est quod onomina dicuntur sincopa saltus visus et similia que ita sincopa et commutata sunt ut nec sincopa nec mutatione litterature ... onomina id est equivoca sunt saltus cum actu salientis equivocationem habet ad saltum scilicet quod nomen est loci plani et deserti et absque ulla

quies quietis principalis Sic etiam femina servat E ut hec seges segetis teges tegetis

Illud quoque notandum quod a pede ut a sedendo composita per dis nuper tis efferunt genitivum Et a pede composita servat E a sedendo vero mutat E in I ut hic et hec et hoc quadrupes quadrupedis bipes bipedis compes compedis Iuvenalis in iiii° Equalibus in magna fastidit compede fossor hic et hec et hoc obses obsidis

Excipitur hec apes huius apis quia hoc solum a pede compositum quia quibusdam videtur E longam servavit ... crevit ... Reliqua alia composita ab eo quod est pes autores producunt ut Virgilius in tercio Stat sonipes ac frena ferox spumantia

mansit Idem in xo Tollit se arrep
s quadrupes et talibus auras ver
erat Oracius in primo sermonum Omnia
magna loquis modo sit mihi mensa tripes
et concha salis puri Probus tamen h
e correpta ponit Ovidius tamen ntm
hic apis protulit In xvo metho
no apis unde tulit hos sedula flo
quod etiam dimitrum ostendit api
tia quo fidicula dicit primum sui
in fidis non fides esse quod Servio
placet de cythara

In Es producta latina 7 antecedente
ablata s addita e faciunt genitivum ut
hic meridies huius meridiei hic et
hec dies huius diei hec acies huius
aciei Excipiuntur hec quies quietis
Vetustissimi tamen hoc quoque secundum supradictam
proferebat declinationem Affranius in
mancipato Sollicito corde corpus non

ulla mutatione traduce Sic
quore de visus et de celo
qui est supius Et ad actu
vertitur Et ad fixa
vel ad dicitur Incipit Sic
migratus que per diversa genera
non movetur respectu co
rum que per genera moventur
ut visus visa visum quod
est o nomina ad visus vi
su visui que sententia
valeat in eo quod alibi di
cat supius Sed sunt fixa
non videtur in hoc loco
valere Et inde quod eum aut
silia principis intelligit
non solum principia sed etiam
principalia id est summa vocu
principis silem licet non sit
principia Et est summa
sententia quod quod nomina
desinentia in us illa dico
fixa id est non mutata
nec sincopata si esset silia
principis ut ceteris quod
in voce presens casu et no
me et principium est quod
go m... quicumque nomina
que cetera declinatur Sic
omnia que silia sunt prin
cipis non mobilia id est nec
sincopata nec mutata quod
dicit Regula generalis est
ad omnia que silia sunt
principis non mobilia Sic
etiam probata per sincopam
ut cetus per ceteris vel
mutatione consonantium ut a
ad cursus servat etiam
declinationem id est quantam

Femina cum
Dem tima

Colligit que de feminis desinentibus in us quorum regula sic poterit colligi omnia femina in us correptam desinentia quarte sunt declinationis ut hec nurus nurus nurui exceptis nominibus arborum que cum desinant in us correptam secunde sunt declinationis omnia ut fagus fagi preter quercus laurus pinus cornus ficus que tamen et quarte inveniuntur quamvis quarte sit excepto hec alvus alvi et huius alvus sit domus secundum quod facit domui sit colus quod solet facere coli sit intus quod quia facit penultimam in medio magis videtur ponenda ad regulam desinentium in us productam etiam secundum illos videlicet excepi et dicatur qui putabant desinere in us correptam sit excepto pecus pecudis et mitus miture Vo femineum pecus et venus sit veneris pecudis dant dat ligus gene ligus / veteris vetus omne alter dat mitus miture.

potitur nunc quia Menius in quarto sacro Claudonia complexa sopno corpora opitur et suavi quie dicantur huic igitur compositum, quod ex eo quod requies quod in eodem genere mansit tamen quarte quamvis genere hic remansit Virgilius in primo Eneydorum tempus mane petere quiem spatium que furori. Cicero in prologo de senectute ut mee senectutis requiete oblectamentum que nostris sed inquies cum extrema corporis dicit pro bus in quietis dicit declinat / quod tamen factum est genus ut supra ostendimus. Cuius etiam simplex in usu invenitur tamen genus Menius in carmine belli punici Iam que cuius mente fortia fecerunt quiete. Livius in primo animalium primo opere milites quietus volebant esse / In secundo Ristoriarum corpore et lingua percitum et inquiete

homine histrionis ix sam barbu-
lum appellabant Alia vero eiusdem
terminacionis nomina e in i mutantia
faciunt genitivum ut hic verres huius verris
hec tedes huius tedis Excipiuntur hic pes pe-
dis hec teres teretis merces mercedis
hic et hec heres heredis locuples locu-
pletis Et tria quinte declinacionis e corripien-
tia in genitivo tamen in dativo fides fidei
res rei spes spei Inveniuntur etiam
plebes plebei Salustius in 1o hys-
toriarum plebei tribunicia potestatem
Et plebes plebis facit genitivum Et fa-
mes famei dicebant veteres Unde fa-
mis adhuc in ablativo producitur Vir-
gilius in vio Melle soporatam et
medicatis frugibus offam obicit il-
le fame rabida tria guttura pan-
dens Iuvenalis in vo Unde autem
matura levavit pregnantes stimulante

Si vero in producta us

Et femininis vel communibus
in us producta terminatis secundum
regulam quod ablata s et ad
dita tis faciunt genitivum ut pietas
virtus virtutis Excepto tellus tellu-
ris palus paludis quod tamen
corripitur Oratius ibi Regis
opus sterilis quod diu palus
apta quod remis Et excepto
mus muris Hoc enim semper
addendum est sicut et pre
missis masculinum est Versus
Longa dat us ut virtus virtu-
tis tolle melampus pe-
dipus quibus est genitivus omnes
sunt aufert Inde mundus
tellus telluris palus quod
Illud tamen sciendum est quod pris-
cianus aliter ordinat has regulas
ut prius dicat de nominibus ar-
borum in us correpta deinde
mittens regulam femininorum
communium in us producta
addit ad ultimum de nomini-
bus communibus in us cor-
reptam que sunt alia a
nominibus arborum

Greca que apud grecos

Addit vero et grecas post ca consimilibus in vs ex ponit talem regulam. Greca que apud eos et sinunt in os mutant o in v apud nos et sunt secunde declinationis ut quod greci dicunt Ciros et nos Cirus cari dicamus etc. aut per ca dicit autor. Ab sequitur ille que in ros consimilia tenent. Quod non dicit ad aliquod regule premisse exceptionem. Sed idem est ac si diceret. Illa que apud grecos desinunt in os mutant o in v excepto illis in ros que si habeant aliam consonantem ante ros in eadem sillaba ros vertunt in er ut menandros menander

Sunt et cuius sunt et apud

Addit vero quod greca apud grecos que desinunt in vs terminant apud nos genitivum in is mutata o genitivi greci in i. Dicunt enim melampus melampodos et nos melampodis. Hoc autem intelligendum est de illis que apud grecos nominativum in vs desinunt in integris nominibus. Nam illa que sincopantur sunt

fame festinat ad illud. Quod primo deh rupto gustaverat ovo. Item in eodem membra aliena fame latrabant
[sc. fames erat]
esse parati. Et sua. Quasi quite declinationis produxerat ablativum. Greca cuius terminationis in os vel in os vel in os genitivum grecum terminata os vel eo vel os in is conmutata faciunt genitivum latinum ut

ΠΑΛΑΜΗΔΕC ΠΑΛΑΜΗΔΟΙC palamedes palamedis et ΤΕΟΚΛΕC ΤΕΟΚΛΟΙC et theocles theoclis ΧΡΗΜΕC ΧΡΗΜΕΤΟC chremes chremetis et chremis. Terentius in andria pueri etiam inter abiens convenit chremis. Item in eodem. Egomet continuo ad chremem

[mendes] [mendetos]
ΜΗΝΔΗC ΜΗΝΔΗΤΟC nomen est urbis egyptiacae. Cuius mentionem prudentius facit. Mendes mendetis et mendis. Sic et

[rampnes] [ramnetos]
ΡΑΜΝΗΕ ΡΑΜΝΗΤΕ
[et rampnes] [ramnetis] [et ramnis]
Rhamnes rhamnetis et rhamnis

Quod grecus ostendit esse aspiratio post-
posita quod in latinis dictionibus non
facit λαχες λαχετος laches lachetis
o lachis. Hic et similia in thos ter-
minantia genitiuum grecum. Nec mirum du-
plicem declinationem haec habuisse apud
latinos cum apud grecos multa in-
ueniuntur huiusmodi. Incipit habentia
declinationem teste Herodiano Gigas
gigantis. Comes comitis comoy
et cometos. Mites mitoy et mitetos
Mines minoy et minetos. Poles
poloy et poletos. Mexes mexoy et
mexetos. Pilos piloy et piletos.
Similiter Thales appelles thales mones
achilles calles dares. Variare decli-
natur unde virgilius duplicem declinationem
grecam protulit in uo Eneydorum dare-
ta et daren. illos secutus qui pole-
ta et pollen megetha et megethen

secit. Unde ergo quod integra
grecorum sunt panthoos et
alcinoos. Hoc quod postea per
sinerisim oos in oys quod
apud grecos reperitur ut di-
xerunt panthus panthoy
ut hoc scilicet sincopatum
panthus habeat eundem
genitiuum panthoy quem etiam
integrum scilicet panthoos
panthoy. Et fit secunde declina-
tionis utrumque. Similiter et
nos dicimus primo integrum
panthous panthoy et post-
ea per sinerisim panthus pan-
thi.

Neutri eiusdem terminationis

Addit quod quamuis neutra
comparatiua in us alia a
monosillabis. Et alia ab ipsis
d uel l uel n ante us ora
in quibus illa mutat us in
o productam. Si sint compara-
tiua et accepta ris faciunt
genitiuum ut hic melius melioris.
Si uero non sint comparatiua
mutat us in o correptam
et assumunt ris ut hoc de-
cus decoris. Exceptis his
quibus uerba adiacent uel
ex quibus fiunt uerba quasi
mutacionem secundum quod ipsa. Et in
penultima sillaba ut ulcus
ulceris et modus ulcus ulceris.
Et excepte uirus et uulgus
et pelagus composita quod secundum
hanc regulam debet dici
tempus temporis quia

adiacet ei vm̃ tēpero tēpas
ꝫ qꝛ tēpo a tempoē nō
sumit Illud qꝛ videnđ
est qꝫ supi9 vbi daẗ regla
de habentib9 ꝯ ul ꝯ ul
n ante vt habet pimo
pondus ponderib̃ in libr̃
quibusꝗ solus solere qꝫ
idem cat antiquitꝫ quod
solarium pꝫ ꝑo illud qꝫ
ibi miserit Et alia pene
omnia h̃ntia c in gto ꝯꝫ
sumit hugꝫ vn̄ pena
aut sc̄dm quosđ ꝑꝑ vellꝫ
vellere qꝫ nō facit vl ꝯꝫ
ꝯbio dꝫ qua videtur mꝫ
rationabile ꝑꝫ esse vel-
lero vellatꝫ Melius est ut
depit pene ꝑꝫ Solus sole
rꝫ / qꝫ nꝫm vm̃ esse fat
et attendendũ qꝫ mꝫ nō
recipit pellagꝫ quia fit a
greco pelagos / vt breuis
oris habet ꝯꝫ compat ut
melioris In reliquis fit
oris vt stertus stertoris

In ys greca

Item / et hanc regula ad
dit norma ꝯsmetica in
is greca sunt et terac c
elimatomis mutata ab gre-
ci gti in is ꝯpitur cm
phocys phocas Et nos
phoce

In acs dip

Capitulum qrtum in quo
agit de ꝯsmetib9 in dip
tongas et diuidit in tres
ptes sc̄dm quod ponit

ꝑtulerũt ut praxipiten qꝫ daren aꝫ
agit equore toto In eodꝫ Idꝫ fric
imposuit pugne fessum qꝫ daretta

Sin aut terminꝫ in oy gtm ꝑꝫ
sed ꝑme erũt ꝯclinationis it
axaφec axatoi achates achat
aγxicHc aγxicoi anchises anꝫ
se Terpsimme huiusmodi non
antiqui etiam sc̄dm suam ꝯclinationẽ ꝑ-
tulerunt ut cherontes cheronte et che
rontis thimarchides thimarchide thi-
marchidis herodes herode herodi ore-
tes oreste et horestis Oratius in nꝫ ꝯꝫ
rum ꝑferat herodis palmetis ꝑmgius
Cicero in nō Tusculanarum Non sine
causa cũ horestis fabulam doceret Eu-
ripides / salustius in nō historiarũ Ꝯꝫ
dem ꝯditionẽ senatꝫ ꝑ nūcios horestis
cogitam ꝑꝑbat idem in iiiº historiarꝫ
Illa ꝑmum iasonẽ noua iter nẽ maris
rediꝫ
et hospitis domum violasse Agellius
Nonum ꝑꝫ acticarum ixª historiarꝫ

Ex libris herodis poetici Pontici iocunda
memoratu et miranda Dicendum
est quod frequentissime tria declinationes inue-
niuntur in propriis que formam habent pronomi-
num et in barbaris ut thucidides
thucididis et thucididis mitridates
mitridatis mitridatis tigranes tigrane
et tigranis In huiusmodi enim nominibus pro-
pria patitur etiam greci antipiti ter-
minat genitivo modo ou modo ous tigranes
tigranous vel tigranos Virgilius in
x Iter dranges dictam iexellam Di-
cendum quod in huiusmodi nominibus quibus
se sunt frequentissime veteres dictum pro-
tulerunt quod genitivo Aristotili demosteni
thucididi Euripidi pro aristotilis de-
mostenis tuchididis euripidis ponent
ut Virgilius in primo Eneydorum papue
Parius Eneas nunc atris orionei nunc
omnici casu gemit Item in eodem
troes reliquies danaum atque inmitis

teneri regulas Est quartum ad
primam partem ponit istam
regulam Item has diptongum
desinentia inveniuntur
duo tertie declinationis sicut
fraus fraudis et haec aes
aedis aeris

In aus desinentia

Secunda pars capituli in qua
ponit secundam regulam et est
desinentia in aus ablata
s et addita dis faciunt
genitivum ut laus laudis diptongum
Nota diptongata creat es
eius priores quae protulis ad-
ut laus laudis sic et
fraus eluc fraudis

In eus greca

Tertia pars in qua ponit
istam tertiam regulam desi-
nentia quod in eus diptongum
mutat us in i et
faciunt genitivum ut tydeus tidey
Et vide quod tideus dissilla-
bum est per diptongum
tidey vero est trissillabum
quae ei ibi non est diptongus

In huiusmodi

Illud quod videndum est quod
propriis grecis terminantibus
in eus diptongum utuntur
auctores terminatione in eos
ut per achileus achileos

Orpheus pro orpheos quod probat et athi orphen Orpheus enim apud grecos facit orphea Itaque et a nominativo ulixeus profertur genitivo ulixei accusativo ulixea vocativo ulixeu Ab ulixes vero profertur accusativo men ut ulixen vocativo in e longam ut ulixe

In x declinacione

Capitulum quintum et ultimum In quo ponit regulas de formatione genitivi a nominativo declinationis tercie in duas consonantes vel in unam continentem vim duplicis consonantis videlicet in x Et dividitur in tres partes Secunda ibi In bs Tercia ibi in ns Prima subdividitur quia primo ponit regulam de latinis Secundo de barbaris ibi Barbara quoque Tercia de grecis ibi Greca enim Circa primum ad primum ponit talem regulam Nomina declinationis tercie in x si veniunt a verbis declinationis in genitivo ablata x et addita gis faciunt genitivum ut a rego rego regis rex regis Illa vero declinationis in x preter illa que veniunt a verbis declinationis in genitivo et que sunt latina sub [illegible] preter simplex et fallax Nomina in quam [illegible] ab lata x et addita cis

Achilli Item in ii° Eneydos quis talia fando mirmidonum dolopum ve aut duri miles ulixi Item in Eun timeru menon Archomidi filium pro archomidis Item in xiii° verrinarum In timarchidi patrem socorum [illegible] romani antiquissimorum atque antiquissimorum liberos matres familias bona patinas quoque omnes fuisse Item in eodem simile protulit Nec quod in principio timarchidi quid responderet habuit Et in [illegible] quibus secundum taciam ea profertur nominativus [illegible] autores Item in arato Quibus pedibus profertur finita booti pro bootis Item in achira Callidi hospite conitoni pro conitonis Item in pitagora cuius tu in te tandem apparebis a sorte an [illegible] non dubium est quod ab alapiade [illegible] Pompeius in libro vi° Inde scepsium petit quo se medea mixta socru contulerat ib Ab hercule petito tollunt

Varrus vellius pater cui' liber p'm'
Varus ea tempestate fuit metrhiadis
eon filius plinius in ii° naturalis his:
torie ab Euclide in iii° Thuchelide etha
lice in iiii° philiste anticlide filio:
ne in v° Clotide in vi° Chymone in:
ne in iii° Agathargine appollonide
Grice Heraclide pontice asclepiade
in x° herodiate in xii° Zunceside in
vi° Connade in xxx vi° Euripide p'nt
[...]
ca si p'ducta pferatur d'n esse greci
pbl'o / quo virgili' in p'mo Eneyd'.
vo comitatus achate Juuenalis pe:
[...]
[livius]
nlape melius / leui' torquet' arachne
uid illustre tenes splendenti corpore
vgo **T**IS Is desmencia longam custode
[...]it genus latia ablata o addita tis
facit genitivum ut hec lis huius litis hec
hec dos dotis. [...]hec dis et hec dites et
hec dita cui' n'rm singularem in vsu non
[...]venim' h'et tn' s'c'm Anologiam h't dite

facit genitivum vt sup' licuit excepto
mix minis supellex supeller:
tilis et senex senis et nox
noctis. In penultima tn' ha
benda est discrecio. Iam
si illi n'n habeat e n'a'r
correptam ante x in si
sint monosillaba vel a mo
sillabis composita mutat
e in i correptam sicut auctor
sup'i' testat' p' obliquos
cas' ut vertex verti[...] in si
sint monosillaba vl' ab eis
composita duntaxat est p'p'
nex necis et seminex se:
minecis. P' vibex vero
qm'iter eam habeat e corrup:
tam in n'to sicut autor
sup'i' testat' tn' non
habeat i correptam in
obliquis casibus

Similiter i p' desinencia

qd diat p'p' comma ut
felix felicis. Et latina
qd diat p'p' simplex
ss'mx ss'mgis. Prima
in qua hec corripiunt
i in penultima gtiuo ut hec
formix formicis

Barbara quoque in x

Ponit regulam de barbaris in x dicens barbara quam magis corripiunt penultimam quamvis non habeant in penultima contra ut fornax fornacis ut ibi Hec fornacis qua reliquas magis dicat quia in barbaris habemus potestatem producendi et corripiendi magis tamen corripiunt.

Alia vero in x

Hic colligit unam generalem continentem se tam ad barbara quam ad latina tam ad masculina quam ad feminina etc dicens Alia vero composita in x que scilicet neque habent c corruptam ante x neque sunt tamen masculina latina in x composita neque producunt barbara penultimam in obliquis casibus excepto semper quod intelligimus esse exceptum per aliam. Et exceptis que neque c neque g habent in genitivo ante x ut nix nivis et cetera que ponit //

esse Illam ut finiri neutrum non potest Illustrans in exemplo Posuerunt dicta gentes / hic et hec samnis samnitis sic Cesar de analogia Illustrans in [illegible] Romana quam sannis [illegible] tandem abs speravit vulnera fortis hic neutrum Nevius [illegible] samnite protulit in Carmine belli punici Ad cuius similitudinem debet etiam hoc dici dici [illegible] hic genus generis quod per t r habuit hic et hec [illegible] huius [illegible] tam Lucretius quam Salustius protulerunt Lucretius in quinto [illegible] quam [illegible] possit in se [illegible] Salustius in suo historiarum [illegible] consuetudinem [illegible] Illa quae tam [illegible] quam in et finita nominum regula servat in ex terminatorum id est accepta ut faciunt genitivum ut hic pulvis et pulver pulveris Hic cucumer et cucumis huius cucumeris hic cinis et ciner cineris hic vomis et vomer vomeris Preterea Cesar declinat [illegible]

uberis et quid ut pubis hec pubes
puber puberis, quid puber puberis
quo tamen compositum invenitur similem
ubes genitivum non hic impubis huius im-
pubis Virgilius in vo Eneydorum im-
pubis Iuli ab eo neutrum impube quod
ius protulit in Epodo ut hec treme
questus ore constitit puer impube
pus Varro tamen in facievectigarum
ud quod cuius impuberis legatum a pre
ssu est idem in ii de oratore ed si
pubem te iam inquit haberet
Alia vero omnia cuius terminatores correpta similem habent genitivum nominativo
hic collis huius collis hic pupis
pupis hic et hec suavis huius
uis hic et hec civis huius civis
cipitur hic lapis huius lapidis eruod
tustissimi tamen etiam huius lapis protule-
it Ennius in xv annalium dubitu
ibi letum ferro quod lapi quod hic sagvis
cum ut anceps ancipitis similiter vero biceps bicipitis etc

Circa vero

Ponit aliam regulam de genitivis terminatis in s et dicit Circa vero terminata in s can... servat consonantem in genitivo ... ... quia in genitivo ... buerunt ... ... dicunt ... spinx spingas et nos spinx spingis. Composita vero servat ... ... ut ... ... ut vir ... ... latina que non servat generativa ... turam genitivi ... ... a grecis ... ... stans in ... etc ... ...

In bs vel ps

Secunda pars capituli in qua incipit ponere regulas de similibus in duas consonantes. Dicit itaque quod que desinencia in bs vel in ps ... ... faciunt genitivum ut urbs urbis inops inopis. ... ... dicit est quod ... sit e ante bs vel ps et non sunt monosillaba mutatur e in i ut princeps principis celebs celibis ... non sunt monosillaba ... ... plebs plebis. Excipiuntur ... a regula premissa composita a capite que ablata e et mutata e in i ... addita ... ...

Inus uel

Tercia pars capituli in qua ponit exceptiones regularum declinationum in us uel us uel es ablata s et addita tis faciunt genitiuum ut mons montis ars artis puls pultis. Excipitur frons frondis et libri pens / et aliter composite que ablata s et addita dis faciunt genitiuum ut concors concordis etc.

huius sanguinis quod ueteres hoc sanguen dixerunt Cicero in ortensio ut ait in annis Refugiet tamen sanguen atque exalbescat metu Item in ii Annalium O genitor o sanguen dys oriundum Et hec pollis pollinis sic carisius declinauit Probus autem et cesar hoc pollen pollinis declinauerunt Hec cuspis huius cuspidis Et semis huius semissis apulleius in Epidico Sed tamen sestertius dipondion semissibus Quinarius quadrigonarius decunsis valebat Hec cassis cassidis quod etiam hec cassida cassidie declinatur Virgilius in xio Aurea cui cassida A sangine compositum non seruat simplicis declinationem / hic et hec exangis et hoc exangue huius exanguis A cuspide seruat tricuspis tricuspidis Ouidius in primo Methamorphoseon posito que tricuspide telo Juuenalis etiam hec capis capidis cuius diminutiuum est capidula

...rmineus Capis vasis genus pontificia
...s . summitur capidula linealis in ipso
...nc ancilla ab hoc apites capidas
...receptas et inde ex grecia magis esse
...ostenditur cum in ad actum protulit plurimum
...et hec potis et hoc pote nomina
...e ostendit comparatio potior et potis
...nus omne verbis aut raro invenies
... vel obliquo casu plurata Parsius prius
...te ius dictum nugaris cum tibi calue
...ngius aqua lustralis et pontis protenso sed qui
...t extat Virgilius in ... Hec potis
...mos fluctus equare secundo Item in
... At non euandrum potis est vis ulla
...tenere

In sed comencia greta si in genitivo greco
... consonantem habuerit an os o in
...mutat et facit genitivum latinum Simoys
Simoenthos Simoys Simoentis Adonis
Adonidos hic adonis adonidis Eupol
Eupolidos . eupolis eupolidis Doris

Vocabula

... aut angmi prodiat
seu per camos ad expositiones
... est ... undi
... quod stillat de arbore
Regius nomen est proprium
Dory et epy nomina pro
pria sunt castorum Auriga
aurige qui currum regit et
agit et ex hiis duobus
dicitur compositum ab aliquibus esse
ab aliis putatur simplex
allecteca allecticte dicitur
variatio seu fustigatio
Capugenus a capio et
genus compositum est Casau
rigens similiter a genus et
similiter Peripatasima com
positum est a peri quod
est circa et patasma quod
est velum ut supra dicitur
peripatasma superior pars
cortine que deputata est
et ponitur suscipitur pro
limbo Sterna est figura
Sirma est cauda vestis
et sterna sterna dicitur
a sirem quod est tractus .
Item Sirma dicitur longa
series sermonis tenore suum
usque ad ultimum fine servans
Sirma etiam dicitur liber
ut ... in
libro Sunt enim in libro
multe ... et pli
cature sicut in cauda vestis
mulieris

Diadema e corona regis. Dogma est opinio vel doctrina. Secundum Io. Ga. ectica dicitur litterarum doctrine vel sectarum. placitum consensio. consolatio. Glaucoma est macula in oculo vel caligo oculorum. Emblema est frustum auri. Toreuma est lectus tornatilis vel est proportio in geometria alis proposito. Marsia nomen fluvii. Getha nomen gentile. Ethera et Zozya propria sunt nomina. Mantile est quod super mensam extenditur. Soracte nomen civitatis. Nuchis compositum est a non et illud quod antiquitus pro vel lum dicebatur. Mancipi dicitur vel servos vel res que tum vendit manu capitur et componitur a manu et capio capis. Nauci dicitur putamen nucis. Nereidos est avis quedam maxima. Turbo turbinis facit turbonis. Proprium nomen est cuiusdam hominis et vi rectorum dicatur 2. Margo littus est maris et est a mari et gero. Anclari idem est quod furari. Camicula est nomen cuiusdam stelle. Caupo dicitur taberna rius. Caupona tamen mulier quam thaberna

doridos. Doris doridis. tetis tetios
et ita omnia declinatur tetis que est tetis in genitivo et tetios
hec tetis huius tetidis. Cumvis cosmi cuius abstat teti plautus protulit in
epodo. Aut ille pugnatus teti sum per dat
alia asportabat ei nerey filie. Eucharis
eucharidos. Eucharis eucharidis. epichari
ris epicharidos epicharis epicharidis
i. in secunda et in tertia declinatione secundum genitivum
Sed in os puram grecus terminat genitivus
similis erit nostro. Aput latinos ad mis
adomios. hic adomis huius adomis. Nea
polis neapoleos. hec neapolis huius
neapolis. Sed in aput grecos non
oys diptongum terminat nominativus. Et et
sunt in genitivo latino ut simoys simo
entos. hic simoys huius simoentis.

In os masculina ablata s et ad
dita ris faciunt genitivum ut lepos
leporis. ros roris. mos moris. flos
floris. Excipitur nepos nepotis. quod
quidam grammatice putaverunt communis femininum
sed non sunt masculini generis
sit neptis. Alia vero omnia in os

[illegible]sumit ut hic et hec sacerdos sacerdo-
tis hic et hec compos compotis Plinius
xxo [illegible] perfecto satis compotem me:
[illegible]messe et tamen in hoc solo corripitur
Seneca in phedra ypolite nunc me
compotem voti facis In eodem compo-
voto Et est adonicum metrum Cuius
contrarium impos impotis Juvenalis in [illegible]
Blasfaliton/ ffalsidica / audax ygnati
uter/ pessimum [illegible] natura impos
[illegible] effera Similiter hec cos cotis
[illegible] dos dotis Excipitur hic et hec bos
bouis quod [illegible] assumit v greco loco di-
gamma [illegible] Eolees quod solent inter
duas vocales eiusdem dictionis digamma
ponere quos in multis nos sequimur
[illegible] ovis [illegible]
[illegible] in [illegible] quod [illegible]
[illegible] sequimur [illegible] et [illegible]
[illegible] dicunt per boys omnes diptongum in
longum vtentes Et quod hoc verum

Strabo dicitur videns obli-
que Venerepeta est a
venere et petendo quasi
appetens libidinem —
Mantho fuit filia thiresie
dicta a mantice quod est
diuinatio Capricornus nomen
est cuiusdam signi celestis
et est a caper et cornu.
Caparis est virgultum simile
lentisco Pulpa a palpo pal-
pas dicitur et est caro sine
pinguedine sicut est grossa ca-
ro brachiorum et crurum quasi
palpa quia palpitat et resilit
sepe et ponitur sepe pro
adulatione et delectatione qua
this caro est suavis et delec-
tabilis ad vescendum Peta-
so est genus piscis fetidi.
ffecula est genus vocis dicta
a feculitate Colus coa
colum id est congelatis
lactis mistum quod sit in
piscibus et in aliis animalibus
et est lactis [illegible] singularis
Sit herba quedam est que
suffocat segetes a vulgo dicitur
Nigella Tenaquil nomen fuit
mulieris Naumachia a na-
vis et machina quod est pu-
gna dicitur quasi naumachia id
est navalis pugna Peclum
est nomen loci ostorum est
lignum quo modius equatur
et dicitur ab hostio hostis quod
est equare Pan nomen est
dei Titan est nomen philosophi
et interpretatur illuminans Pel-
phin nomen est piscis mari-
ni Elephas nomen est cuiusdam

natis abax id est dedem
et inde abacus quasi decu
placio quia in abace sunt
decem arcus se decuplantes
In primo enim vnitates In secundo
denarius In tercio centenarius
est autem abacus vel abax
virga geometrica vel tabula
quam habet persi vbi figuras
in puluere supposito faciunt
que alio nomine dicitur
pinax pinacis Abax cuius
vel abacus et superior pars
capitelli id est lapis qua-
drangulus quod super colum-
nas ponitur Et etiam quedam
mensa marmorea dicitur
linea vel limes dicitur lupa
cerualis Decempeda
dicitur decem pedum mensura
Eleusis nomen ciuitatis vnde
sacra eleusina id est cereris
quia ibi precipue colebatur
Drachus est proprium nomen loci
Phorcinus proprium nomen
vnde pronominatur phorcini-
des Euan est bachus Hic
flamen est nomen sacerdotis
iouialis flemen flemmis
est humor sanguinis seu san-
guineus hymen locus
conceptionis vnde hymeneus
deus nupciarum et secundum hug-
wicionem hic hymen hymenis
producta est membranula illa
in qua puer inuoluitur in
vtero matris que alio nomine
dicitur matrix in qua sunt septem
cellule forma humana impresse
nec plures vnde non contingit
plures quam septem simul conci-
pi a muliere vnde hic hyme-
neus dei nupciarum quia pre-
tinet ad hoc officium scilicet ad creacionem Et secundum hoc hymeneus dicitur vis illa vel ratio
seminis et qua habet peccari puerperia et dicitur vis illa deus secundum consuetudinem antiquorum

Est ostendit Epigrammata vetustissima
que litteris antiquissimis scripta in rebus
tripodibus legi Et maxime In tri-
pode Appollinis qui est in Constanti-
nopolyn in loco quem greci xerolophon
vocant Cuius autem scripta sit demophon
pro demophoon latophaphon pro
latophaon hec glos gloris ho os
receptio ossis Ouidius in vo metha-
morphoseos Cui postquam tradit ferrum ex osse re-
sum est Cuius tamen veteris et hor os(s)ide
pstrebat vnde pacuuius in Chirisse ossi-
um humatio estuosam auram Accius vero
in Annalibus fraximus fixa ferox infen-
sa infindit ossibus Catho tamen os pulit
in iiiio originum Si vis membrum ru-
pit aut os fregit talione proximus cogna-
tus vlciscitur Os producto oris Hic et
hec custos custodis Id est in dubio deponit
qua venit a verbo custodio Grecia 19
Emmacomis gram greciam scendimur os falli

In is confusa criseros criserothos | criseros criserotis heros heroos. heos heroıs | minos minoos minos mino: Salustius tamen mino mis protulit gentis in vo historiarum Dedalus ex Sicilia quidem qui minoıs fugeat iram atque ... nec tamen hoc sine exemplo apud grecos quod invento Siracusi enim heron pro heros quod dicitur Sic zophron par in czynon therosin dixit Similiter et minon pro minos Romani autem ... quod solet / emendata ceciam abicatioe profecte per e ut leo drato Sic go ino et gabio quod dicitur per gobios ab: ita s et quod mirabilius est athos a: cois protulit Cicero in iiio de repub ... Cuius ergo illa sibi vult absur: ... exceptio Nisi si quis athone pro mo: umento vult funditus efficere Cuius enim ... athos aut olimpus tamen sed hoc ... conceptam Desinit actice planidest

... nii qualis esse eam diu tate .i. aliquid emulatio diunitatis requirebat deum vocabat unum nationem unum tre pro ... diceri unius vocabat deus scilicet bachum Stellas que videtur habere racionabilem effectum in istis inferioribus deos putabant Vel gymeneus dictus est a quodam atheniensi hyme: neo nomine qui feliciter usus est nuptiis Siren est nomen monstri marini Susurro id est murmur et inde dicitur susurro qui murmurat est tamen proprium nomen Aspra est proprium nomen hic bostar proprium nomen est hoc bostar stabulum boum et illud habet penultimam correptam istud productam Sequester est mediator qui scilicet separat et dividit litem / lupanar est do: mus meretricum et dicitur a lupa pro meretrice est lupa meretrix per similitudinem rapacitatis Congrus est nomen piscis Cedrus nomen fuit ducis Idrus est serpens aquaticus ab ydros quod est aqua Scombrus est piscis Hebrus est fluvius Amphima: crus est pes quidam Lochryus est nomen cuiusdam proprium que o in y mutat non ros in er Dulter compositum est et ad et alter Liber libera liberum dicitur a libero liberare et dicitur liber qui non subiacet iugo servitutis Et comparatur liberior liberrimus Et a libro quod in quatuor significationibus invenitur hunc gito et dico vos

liber idem bachus vel vir
sine compede natus liber id
est cortex vel raptus ab
arbore cortex prima seri fa
tus seri que secundo Iupiter
dicitur quasi opis vel opum pater
Maspiter maris vel ut alii
volunt martis pater diespi
ter quasi diei pater Suber
quod est inter robur et corticem
arboris Mulciber a mulcendo
de et ymbre Liger est nomen
fluvii degener est qui de
generat et est compositum
a genere September a septem
et ymbre October ab octa
vo et imbre Opipare id
est eleganter ab opipo pars
id est nobilitas vel ab
ope et paro paras liber
libri quando ad volumen
et ad corticem liber libe
ri et de bacho dicitur et de inge
nuo sed tunc declinatur mobiliter
fiber autem est id quod beuer
fibra est vena Coluber
dicitur quasi colens umbram hoc
acer nomen est arboris Hiber
est fluvius Hiberus est nomen
gentis Levir dicitur mariti frater
quasi levus vir Treuir nomen
gentile est Tremedietas pal
me Salinator est qui facit sale
vel qui vendit marcem dicitur
inaraditas · vel illius ubi quod
est marcor Liger · frugis pub
liper dicitur quasi publice puerorum
facit Marcipor marci puer
et utrumque a puer componitur
Ador genus frumenti dictum
ab adorando Sulphur dicitur
quasi soli par id est ignis
terre

Acrhois quo androgeos pro androgeus

In us correptam desinentia masculina
latina d vel t vel x antecedentibus

si sint rerum incorporalium vocabula quarte
sunt declinationis ut hic risus huius risus
hic casus huius casus hic situs huius situs
hic positus huius positus hic partus
huius partus Genitivus partuo quem partu
antiqui protulisse inveniuntur planctus
in tumultus horresco misera niccum
quoties fit passionis hic sexus huius sexus
hic rictus huius rictus Similiter quarte sunt
declinationis que rerum vocabulis no
mina inveniuntur ut ingratus arcecchio
arethon huius ingratus hic saltus spe
lensis clionathyn huius saltus hic versus
huius versus Estrophectiosticos hic exitus
huius exitus Egymnathilectios tropos
fastus quando a fastidio verbo est quarte
declinationis Fundo vero pro amili
accipitur A fastis et nefastis dictus

festi dicti festo quibus
esse licebat ea quae
possent nefasti vero alter

Bimus dictus est ficarius hic est Quiri-
nitur tamen et componitur Blutans in xo Nec mens
Eudoxi vincetur fastibus Annus Quos
in errore Elucani plane dicit Servius
in commentario tercii libri Virgiliani cum An-
tiquores quos simulit Item contulisse invenimus
Ovidius fastorum libros inscripsit Nam apud
Gratium dupliciter invenio scripturam et fastus
et fastos in suo carmine pro memoriis ytes
nunc fastos Et fastus in aliis codicibus
Varro in effemeride Postea honoris vir-
tutis causa Julii cesaris qui fastus por-
rexit mensis Julius appellatus / Senatus
sed componitur ideo est quasi a vocabulo natus
componitur / Et si ante tus alia sit sub
eadem silliba consonans. ceterum corporalia componitur
declinationis sunt / Nisi sint propria vel mo-
bilia ut hic fluctus huius fluctus hic ques-
tus huius questus hic rictus huius rictus
hic victus huius victus Excipitur hic
lectus Etayne huius lecti Quos tamen
ceterum huius lectus antiquissimi protulerunt

Arpinas nomen est patrium
hic as nomen fuit ponderis
tum et ponitur pro obulo hoc
vas vadis dicitur fideiussor
hoc vas vassis nomen aliud
est et in plurali est secunde declinationis
hec vasa vasorum vasis
Nugas ceterum est actus a
nuge nugarum [vos] Cum
malus es nugas in equi
nullum fers nisi nugas
Nugas indeclinabile est
et idem est quod nugax
Tremes tremitis est trun-
cus olive vel canale per
quod aqua callida fluit
in balnea a tremo quod
est grecum et interpretatur
callidum Unde loca callido-
rum balneorum dicuntur
treme quia callida
Merges mergitis mani-
pulum spicarum quod mergitur
in agro Sospes est alacer
et est compositum a so quod est
spes ut quibusdam videtur
sed credo quod verius est Sup-
stes a super et sto stas Pre-
pes id est quod velox a pre
et petendo compositum vel sic
ut patet quasi compositum esse
a pre et petendo Indiges
ab in et egeo Indigetes
dii inprofani quibus aliquid
deest et eget eo ad perfectam
deitatem ut Satini hic et hec
et hoc inquies id est quod inque-
tus ta tum Teges tegetis
est domus dicta a tegendo

Absces et asces composita ascedo Locuples dicitur esse composito a locus et plenus

· umprese
et hyacinthis

Cornificius in primo & priapus scio
Ipsis vero c(on)tine ad cetera memorie man(da)
& gram lectus exterruntur plautus in
amphitrione Cum lectus ubi cōcubuisti
cōtalint lectus Mustus q(uo)q(ue) musti exp(er)
(pro)bus q(uo)d t(ame)n mobile videt(ur) eo vete(re)s et
femino et neutro gen(er)e invenit(ur) hoc pro
tulisse pro novus nova novum Matius
in primo Curis te tuta iuvat vetulo ma-
teri salerno Invaticamb condita musta
tadis Quidius in primo Methaon Terentius
messes terrentiu(m) musta videre Cato
Censorius & agna musta pascenda
Musta agna pro nova dixit Invenit(ur)
q(ui) sunt [illegible]
t(ame)n antiquissim(um) m(u)ltã ex sup(ra)dictis m(us)to
cetu(m) T termasse Terentius in andria
Nil ornati ~~vel~~ nil tumulti pro ornatus et tu-
multus Item in Eclephis fructi pro
fructus nunc ex acta etate hoc fructi pro
labore habuisse fero alys· questi pro quest(us)
Item in Hecyra Nunc animum quest(i)

Menedus et tamines et laug-
es ipsa sunt nomina et simili-
appelles et cetera que ibi se-
cuntur Campanus ipsum est
nomen a sampno castro
Glis glissis e terra tenax
glis glirs cardo vel lappa
glis gliris al(ia) Cucumer
genus est cuius fructus Pu-
bes eo in initio e(ti)am suffi-
cit iuvenum aut lanugi-
nem facit g(e)n(us) pubis ad
etatem puberis hec ·ph·
Vel hugutio Impubis id est
parvus hec pubes pubis
etas pueri ad quatuordecim an-
norum et pubes id est collec-
as iuvenum tenui ipse Et
pubes id est prima barba
scilicet lanugo et ipse infe-
nor scilicet pecten unde
et dicitur pubes quasi
pueri dorsum nubes In
pubes pubes pubui id est
crescere crenidari pubesce
pube amitte et grunt
pubesco incoactiuum id est
crescere barbescere vel crescere
et pubescere id est in tali
etate esse / Item etate
habere vel ducere Et com-
ponitur impubes subpubes
Unde impubesco subpubes-
co incoactiva Item a pu-
bes hic et hec pubes vel
pubis vel pubes puberis
id est puer pubem iam
habens vel emittens scilicet
qui id generare potest
et hic incipit esse proprie
a quatuor decim annis
sed femina incipit esse viri potens ab annis duodecim et ita volunt quidam
pubere et annis dici scilicet qui quatuordecim annos explevit quamvis tardissime pubescat

...ira ad malas aduta parites / ad
...enti proadventus Item in Formio
...e prem ut extimestam ubi cuius ad
...enti venit et in mentem / Senatu
pro senatus Salustius in Catilina
...a Senati decretum sit sicut ille ten
...uerat / Versi quod pro versus Naucrius
in lacrio Averno versorum non nuorum
...uos studiumus Valerius in formione
...nius hic tum traytis versis et sicma
...atis Plautus in Polimetis Omnes sui
...emis silbis versi Hic victus huius
...enti Plautus in Captiuis Pro minuti
cottidiam victi ventre ad me afferas
Plautus in Aularia huius gemiti dixit
...um gemiti et malo mestitiae michi
...dies hic obtulit famem et pauperiem
Alia vero omnia cuiusdam generis latina
...in us desmetia scilicet declinationis

sed certum est pubem esse qui ex situ corporis pubertatem ostendit ut generare iam possit unde et puber dictus est a pudendis corporis quia hec loca primum lanugine ducuntur Inde et hec impubes vel impubes ut impubis impuberis puer qui non habet barbam Semis dimidium omnis generis et indeclinabile hic semis huius semissis nomen est mensure quod cuncta que minus dicitur dimidius as Dipondium dicitur duo pondera habens Quinquessis quinque asses habens Decussis decem asses habens Capis capidis genus est mensure Eucharis dicitur ab eu quod est bonum et charis quod est gratia vel donum quod bona gratia Eupolis bona civitas ab eu quod est bonum et polis civitas Doris fuit una nympharum Epicaris super grafius neapolis est nomen civitatis Hic tripos tripodis est mensura apollinis ... tripos tripodis est laurus trifidam habens radicem Tripes tripedis aliud est et est mensa ut scampnum ut aliud instrumentum habens tres pedes Criseros est proprium nomen Gobio genus est piscis Musta ta tum id est nova ... musto id est novum vinum

Sunt ut hic Virgilius huius virgilii Somnus som-
ni . Laertius laerti Nullus nulli Sanctus sancti Ventus ve-
ti tibus tibi Ramnus et huius arbus antiquissimi protulisse
inveniuntur Plautus in Captivis tanti venti concap
adest in portu tibi pro tibi Excipitur arcus quod differentie
causa quidem tam secunde quam quarte protulerunt Et celesti cum quarte
est declinationis Cicero dicens in iii° de deorum natura n
in finivit genitivum Cur autem arci species non in deorum numero repo-
natur Invenitur apud veteres etiam feminini generis secundum q
quarte est bene declinationis Ennius in xv° annali
Arcus ubi aspiciunt mortalibus que prohibentur Actus etiam
quarte est quod tam masculinum quam femininum invenitur Plautus
in decimo quod in locis actus compressit pectore setum
Iuvenalis in primo Ille supercilium madida fuligine tinctum
obliqua producit acu Idem in iio Emerita que cessat
acu Diminutio tamen fit a masculo aculeus teste Probo
quomodo ab equo equuleus Et latus quarte Et hic specus
quod tam masculinum quam neutrum invenitur Oracius in iii° car-
minum Quo me Bache rapis tui plenum nemora et quos

Agor in spectus Sed hoc spectus melius dici in sin-
gulari numero et in plurali hii spectus Sermo plauti femino tamen
non hoc nomen invenit Agellius noctium Atticarum vio fo-
c medio inquit et arido et fraganti. spectum quendam natus
remotum latebrosum quasi penetro et recondo Ennius in xiiio An-
nalium Tum cava sub monte late spectus intus patebat Pa-
cuvius in Niuptris Advenio in latebrosam spectum dicebant
et hoc spectu et hec specta Catho Specta posita quo
aqua de via abiret Sed Ennius etiam in singulari numero hoc
nomen masculinum in primo Ab urbe condita lucus erat etiam que
masculinum ex opaco spectu fons perenni rigabat aqua Similiter
ovidius in iiio Methamorphoseon Est spectus in medio virgis cacu-
mine densis Idem in uno spectus est tenebrosus cecus
latu Idem in xio Est spectus in medio natura factus an-
trite ambiguum Penus quod et masculinum et femininum et neutrum invenitur
teste Donato et Caprio Plautus in pseudulo Nisi michi
animus penus ab amatoribus congeratur Lucillius Magna
penus parvo spatio consumpta peribit Oracius in primo Epistolarum
Ammone possit portet frumenta penus quod Cuius genus neutri
est ut penus penoris Sic pectus pectoris Cesar Strabo

Contra Sulpicium Tribunum plebis propinquos nostros messallas domo conflagrata penore volebamus privare. hoc penum eadem Afranius protulit in penum sterile. Eadem sic sicus vicium corporis quantum est declinationis Marcialis in primo Epigrammaton ubi dixi ficus ridens quasi barbarum verbum. Et dicit barbara verba ficos ceciliane tuos ubi est dicemus ficus quas scimus in arbore nasci dicemus ficos ceciliane tuos. Ex quo ostendit et vicium et fructum posse quarte esse declinationis. Bene autem differre vultus presta quantum est declinationis quod est spiritualis rei vocabulum est a volo verbo quo a colo cultus et ab oculo ocultus Et ab ulciscor ultus. licet mirum cum Aristoteles spiritualia in corporales. circa corpora velit esse. vultum quod quo colores et figuras cum sint incorporales. voluntatem enim significat in hoc intelligi quo motus gaudium leticia tristicia que omnium rerum incorporalium sunt vocabula. huic igitur est quarte declinationis. Similiter actus hoc enim quod in neutro eciam genere hoc actu veteres proferebat. Bene autem secundum quartam declinationem declinatur omnia enim masculina que neutra quod in u desinentia inveniuntur eiusdem sunt declinationis ut hic tonitrus hoc tonitru hic cornus hoc cornu Ergo similiter hic actus

hoc artu. Plautus in menechmis. Ita mi imperas ut ego
huius membra atque ossa atque artua comminuam. Illud etiam
possumus dicere quod a verbo arto artas hoc vocabulum fit ar-
tatus et per sincopam artus. quo apoto potatus potus. Est
et nomen etiam quod significat arton id est artus quod a voca-
bulo hoc est. similem et eandem servavit declinationem. [illegible]uo
[illegible]citus saltus migratus. Et forsitan isto etiam atus ab
[illegible] acuttu. portus a portatu. lacus a laqueatu. sinus
a sinuatu. cursus a cursu. gradus a gressu nata. Pri-
mitivorum servat declinationem. quo invocata et fixa. A portu
compositum tam masculini quam neutri generis invenitur et secunde
declinationis. ut hic angiportus vel hoc angiportum huius
angiporti his angiportis. Hic plerumque secundum in primo artis
[illegible] protulit. Terentius quoque in adelphis. Id quidem angiportum
non est pervium. Idem in formione. Ecce hunc contra vos
[illegible] qui in angiportum proximum. Gradus quoque quarte est
ut ostendimus et sinus. Dicitur et hoc sinum in producta et sig-
nificat vas. Varro de vita populi romani libro primo ubi
erat vinum in mensa positum aut galeola aut sinum. Virgi-
lius in bucolicis. Sinum lactis et hec te liba priape

Sed hoc etiam masculino genere protulerunt quidam Plautus in Cur-
culione hic cum vino sinus fertur Forte igitur etiam differentie
causa hoc secundum illud quarte declinaverunt Currus similiter cursus
quod quarte est declinationis ut ante docuimus Et possumus
verisimilem de his omnibus rationem ut supra demonstravimus redde-
re dicentes quia ea que a participiis declinantur in us desinentia
si sint fixa quarte ut potatus potus artatus artus laqueatus
latus · aratus aratus · acutus acus sinuatus sinus A cursu
quod est ut curro cursus · a gressu ut gradior gradus Ideo autem ogur-
cio est currus ad casum quod diminutivum currus id est curriculum pro
cursu accipitur Cicero pro Marcello Nec proba esse debe-
bam versari me in nostro vetere curriculo Quando igitur si esset
participiis similia fixa quarte proferatur declinationis sicut omnia que
similia sunt participiis non mobilia sic etiam per sincopam prolata vel
mutatione consonantium ante us positarum eandem declinationem ser-
vaverunt Nec mirum in nominibus hoc fieri cum etiam vel
principia inveniuntur est quando per sincopam prolata ut potus pro
potatus cretus pro creatus ditus pro ditatus sautus pro sau-
ciatus tritus pro tritatus lassus pro lassatus Tonitrus quoque et cetera
que sunt masculina notantur que quarte sunt vel plerumque neutra

inveniuntur hoc tonitru hoc cornu de quibus quoque supra docuimus
rus aut quod quarte declinationis nomina etiam secundum secunde regulam
tulisse superius vetustissimos ostendimus Sic ex contrario ca
omnia que debuerunt esse secunde quasi quarte est quando declina
erunt ut hic sibillus huius sibillus vadus wlgus fretus Si
senna in xiiio historiarum procul sibillus sufficiente consuli
pit Capitur hic etiam lepus leporis quod solum in us correp
um desinens masculinum tertie declinationis invenitur Vetus
eteris generis est trium generum Et ligus liguris generis duum
Salustius in iiio historiarum Sed ipsi ferrerunt thaurum ex
rege que propter littora regebat Corsa nomine ligus mulier
invenitur et in ur desinens ligur Lucanus in primo Et tu tonse
ligur quondam per colla decora Crinibus effusis toti preatum
rinus veter etiam anologia exigit ut bene sit Actius in
fectuba veter fatorum tenus sic misserat pro vetus quod Capro
quoque prudentissime videtur eius comparativus veterior et superlativus
veterrimus veter desiderat positivum Catho in primo originum
Anthenatia veterior est quam roma Plautus in bachidibus
Senem tibi dedo illum veteriorem lepide ut lemitum reddas
Monosillaba quoque in us desinentia omnia cuiuscumque sint generis

tic sunt declinationis que et producuntur Est autem unum mascul
a grecis sumptum Mῦς hic mus huius muris quod et per obliquos
casus producit u muris muri Ideo quod assumit u. quia non
poterat u vocalis penultima produci vocali altera consequente
Itaque in monosillabis nominibus u longa est per omnes casus omnes
et similis declinatio supradicti nominis ut mus muris plus
pluris ius iuris thus thuris crus cruris Exceptis grus et
sus. que sola monosillaba genitiva inveniuntur et in nominativo producuntur
In obliquis vero corripiuntur quia apud grecos quoque σῦς produci in
nominativo reliquos corripit casus et u penultima Ante vocalem posi
ta longa non invenitur apud latinos ut arduum suo fluctuo
Sunt autem nomina in us desinencia genitiva quatuor duo in
us producta monosillaba Et duo dissillaba in us correpta de quibus
supra diximus hic et hec sus suis et grus gruis Virgilius
in primo Georgicon Strimonie dat sigma grues Oracius in
sermonum libro secundo discerpta ferentes membra gruis spar
si sale Multo. non sine farre Vetus etiam veteris Et ligus
quod in ur terminat nominativum ligur ut supra dictum est liguris Preterea
unus ullus nullus solus totus alius. quorum verissima ratio
nomina esse ostenduntur ut in pronomine docebimus tamen prius

ctitur cclmatōm / illorū que in us t'mināt gtm qmāz inuem:
nt apud vetēs et nomm mo cclmata id est gtm in ꝫ et ccẑ
io ꝯmetria nec solū tñet sed omnia que sibi cclīatōne pro
cruntur sicut iā in superiorib; ostendimus Tytinius in baubto
ꝫ quod pol mlt dicit Itaq; vmi collegij sumus vim ꝑuinc
ffamus in suspecta Ideo ut ~~suspecta~~ faciet capiet totz fami
e pro totus Catho in pmo originū Itam ꝯ omi tusculana
a ciuitat soli luallij manulij bnficiud ꝯtid fuit Soli
zo solius Idem qui tantisper nlli rei ciuitate cbsud michil
gtus Nulli pro nllis Plautus in Truculento / quasi vero cor
poris reliquerit ptatem coloris vlli capiendi mala vlli pro
llis / Alius quoque tam his alius penultimā circumflexa qm alij gtus
inueniē apud vetēs Cecilius in vo Nullij alie rei nisi ami
tiae coris causa Alie pro alius dicit Cesar in Anticatone pōe
pno cum excepto quē alius modi atqz omnis natura finxit suos
nusqz habet carōs / Marcus catho de vestitu et de vehiculis nad
ꝑ minicia fiet cum in obeos mores quos prius habui honos
itur ubi datus est ztum / cos bñ inite atqz alij modi sim bli
timimus in na pusū esse alij modi postulat
Lemma eius idem terminationis correpta si sint arborum

Nomina sexti exeunt declinationis ut hec ornus huius orni hec fagus huius fagi hec pinus huius pini hec cupressus huius cupressi. Excipiuntur quercus laurus pinus cornus ficus que tam sexte quam quarte inveniuntur. Cicero in orthographia ubi quercuum rami ad terram usque ut sues quasi capite ex ramis glandes pascantur. Virgilius in primo arma sub adversa posuit radiantia quercu. Stacius in primo thebaydos cornu depressus acuta. Virgilius in secundo ferro sonat alta bipenni fraxinus cuduntur altas ad sidera pinus. Cicero in secundo de oratore eius familiaris quidam quereretur ibi cecidit uxorem suam suspendisse se de ficu. Amabo te inquit da mihi ex ista arbore quos seram surculos. Marcialis in epigrammis dicimus ficus quas scimus in arbore nasci. Generis vero in perditio ut timatur ablata s et addita tis faciunt genitivum ut hec servitus huius servitutis virtus virtutis salus salutis senectus senectutis iuventus iuventutis. Excipiuntur tellus telluris palus paludis que duo non habuerunt t in genitivo. Palus quoque etiam correpta ut invenitur apud oracium de arte poetica. Debemur morti nos nostraque. Sive receptus terra neptunus classes aquilonibus arcet. Regis opus sterilis quoque diu palus apta quoque remis.

Alia omnia nomina cuiusdem ~~[illegible]~~ generis id est feminini in us correptam desinentia quarte sunt declinationis ut

Hec nurus huius nurus Hec tribus huius tribus hec manus
huius manus ex quo compositum cuius declinationis sequitur hec cen-
timanus huius centimanus Oracius in iiii° carminum testis me-
us centimanus gigas sententiarum hec anus huius anus ista
contra hanc regulam in Eutontimarumenon dicit anus (anuis)
more antiquo ipsam ostendimus mediocriter vestitam veste
cuius anuis causa opinor que erat mortua Excipitur
hic alvus huius alvi quod veteres frequenter masculino genere protulerunt (Accius)
animalibus ut qui fragilissimus alvus Catho ad filium ex
dolore ex febri ex siti ex medicamentis bibendis ex cathaplas-
matis ex alvo lavando Cinna in Smirna (Smirna; i. vasce) At stelus merito
crescebat in alvo Itaque secundum hoc genus declinatur
alvus alvi Virgilius tamen hoc secundum protulit in ii° Eneydorum
latus in quam feri curvam compagibus alvum Humus humi
hec etiam neutrum invenitur apud veteres in vum declinationis secundum
[illegible]
oportune hanc declinationem servavit Livius in Adone hu-
mum humidum pedibus fodit Gracius in Cygethice mersit
humi plantis humum Hec domus huius domus et
domus domi Terencius in Eunucho domi focique fac vicis-
sim ut memineris Virgilius in vi° hic labor ille domus
et inextricabilis error Ovidius in iiii° Methamorphoseon domum ...

Hec colus coli et colus Virgilius in vno Cui colorare colo
vitam tenui quam minerua Statius in vno Sed quis extrema
iam fila colu dat ? senecte Vnus quoque veneris extremis
in solis ? prud femin inuenitur latinum in vs ? corruptus
Et forte ideo sit ? ne si venus veni ?
dubitationem habet genus tum veni imperatiuo verbo Intus et intu:
dis quod ponit nemus martellus et doctorum in dagine ferri
massa malleis cudit / inde etiam incus est appellata Cuius
quia et genitivum penultimam tum et in verbo do cudo eam sillabam pro
ducit debet quoque in nostro produci Pecus quod femininum facit pecudis
quod etiam neutrum est hoc pecus pectoris Cesar in augurialibus
bus Si sincera pecus erat Virgilius in iiio Georgicorum
Ignauum fucos pecus a presepibus arcet / vetustissimi etiam
hoc pecu protulerunt vnde hec pecua plurale dicebat Hostilius
in primo annali Hoc pecu gerenti pecuum exhibernis artibus a
pulsi Plautus in mercatore Nec pecua ruri pascere nec pu:
eris nustare / Item in truculento pecua ad quam tot ve
rumna ego obligata Astero Item in rudente Vo vitro ne
referre viuidum retisse siue squamoso pecu / Et Solinus in
memoralibus de britania dicit Ita pabulosa ut pecua nisi
a pastibus interdum arceantur ad periculum agat sanietas / preterea
inuenitur aput vetustissimos interius et inde intus aqua de

ua greci ydropa nominat plautus in fibularia hic in cat
ilis aqua intus tussis febris Catho aut dixi adiutio eo versus
st dicit Intutibus stupris obstinatus per intestinis ut sit scom eu
ic et hec et hoc intus id est qui uel que uel quod intus cute est
et intus declinacionem simplicis sui id est seruat cum nu
minatiue mutata quod in omnibus fieri pene compositis inuenimus
ic cor huius cordis hic et hec et hoc concors hoc caput huius
apitis hic et hec et hoc triceps tricipitis Similiter hoc corpus
ius corporis tricorpor tricorporis et omnia talia Excipitur hic sanguis exanguis
quia que est in is breue desinens et in e facit neutrum
larem habuit nostro genitivo huius exanguis quo omnia similia

Greca que sunt apud grecos in os desinentia mutant o
in u. sic sunt declinationis kiros kirus kyri pilos
ilus pili pellagos pellagus pellagi Sic chaos chaus
hay Ouidius in primo methamorphoseos Et nocte noctis quod dicitur hero
do quod chao quod commouetur id est ab herebo et chao sit apel
lago absque illis que in ros desinentia aut alia sub eadem silba
consonante ros in er conuertunt plerumque ut agros ager meandros
meander de quibus supra docuimus Similiter sunt et apud grecos
terminationis huius et apud latinos in is faciunt genitivum a greco
mutat a in i et faciunt genitivum latinum ut o edipos o edipodos

Oedipus Oedipodis, quamvis Plautus ablativo casu ab Oedipo dixit
pro Oedipode Oedipo in Penulo: nam isti quidem hercle Oedipo
Oedipus est coniectore, qui Sphingi interpres fuit. Melampus
Melampodos Melampus Melampodis. Plautus enim et Ennius
et antiqui, que per synaeresin ous ou per diptongum apud Grecos
proferunt. Ea apud illos secundum integram regulam declinatur
in os, contractum in ou enim diptongum terminat genitivum. Apud nos quoque
debet secundum esse declinationis, sicuti si integra eorum in precedenti
necesse est ea declinari ut Panthoos Panthooi Panthoon Panthe,
nos ergo Panthous Panthoi Panthum Panthe. Oracius alios Alcinoos
Alcinoi declinavit in primo epistolarum: Nos numerus sumus et fruges con-
sumere nati, sponsi Penolope nebulones Alcinoique. Quod
Virgilius quoque ius et usus secundum Grecorum regulam Pantheus protulit
in secundo Eneydos: Panthus Othriades arcis Phebi quoque sacerdos.
Idem in eodem: Quo res summa loco, Panthu? quam prendimus arcem?

Neutra eiusdem terminationis si sint monosillaba, producunt o et ab-
iecta s et addita ris faciunt genitivum, ut hoc ius iuris, thus
thuris, rus ruris, crus cruris. Alia vero d vel t vel l vel n antepo-
sita mutant us in e correptam et accepta ris faciunt genitivum: pon-
dus ponderis, vellus velleris, olus oleris, munus muneris, onus
oneris, scelus sceleris, genus generis, quod Latinum esse ostendit

Et declinatur et verbum genero generas. Excipitur fenus fenoris. Iu-
venalis in quinto. Et patrio ac rebus mersis in ventre fenoris
atque argenti summus et pecorum agrorumque capaces. quod antiqui fe-
neris dixerunt vnde et fenero verbum et fenerator. Et pignus
pignoris et pigneris (vel pignero pigneras) Lucanus in secundo pignora nulla domus nulli
cognatae propinqui. Iuuenalis in nono viginti milia fenus pigneribus
positus/ alia omnia mutant vs in r productam quae si sunt compa-
ratiua et accepta us faciunt genitivum ut hic melius huius melioris
hoc felicius huius felicioris. Recepta vero si non sunt compa-
ratiua ut hoc decus huius decoris hoc stercus huius stercoris
hoc pectus huius pectoris frigus frigoris hoc tergus huius tergoris
hoc nemus huius nemoris hoc corpus corporis hoc tempus huius temporis
Excipiuntur ea quibus verba adiacent e conuersa in penultima silba
ulcus vlceris vlcero / opus operis operor latus lateris la-
teris latero viscus visceris viscero ex quo compositum eviscero
Ouidius in vi° methamorphoseon. Ex quibus vna tremens quae lacerata vis-
cera tela. Et alia tamen pene omnia habentia ~~e correptam~~
in uis in genitiuo habent similiter huiusmodi verba ut pondus
ponderis pondero ponderas sidus sideris sidero sideras vnde
compositum considero consideras et desidero. munus muneris
munero muneras genus generis genero generas. Quae per o e habent

in penultima sillaba Breviter igitur possimus colligere regulam
neutrorum in us et sic dicitur omnia neutra super sillabam in us
desinentia si habuerint verba in ero exeuntia producunt faciunt genitivum
pondus ponderis pondero ponderas ulcus ulceris ulcero ulceras
latus lateris latero lateras olus oleris olero oleras Excipitur
marinus mecos otulos plus stercoro quam olero Alia in o
habent penultimam correptam nisi sint comparativa tempus temporis littus
littoris Excipitur virus quod quidam indeclinabile quidam secundum
esse voluerunt secundum lucretium qui sic protulit reliquit cum tetri
super vestigia viri Quidam contractos quasi suo contractas ex
patre viro vulgus quod excipitur quod tam masculini quam neutri est
generis et secundum regulam masculini declinatur Similiter pus non habet
in usu genitivum nec si puris dicitur quamvis ad canis scripturam dubita-
cio utrum dictus esset plus a puo puris an genitivus singularis ab
eo quod est pus quod indeclinabile est In ys greca sunt
tantummodo tercie declinationis mutant eam os genitivum greci in ys ut phor-
tos phorcys phorcinis herys hermos hermys amphibra-
cys amphibratos Amphibracis Clamidis clamidos clamidys
Sed hec greca quamvis prolata inveniuntur In aes diptongon
duo inveniuntur hic praes predis hoc aes huius aeris

In aus (con)sonantia femina sunt et ablata s et addita dis faciunt genitivum ut hec laus laudis fraus fraudis

In eus greca sunt mutantia us in i et faciunt genitivum hic

reus huius rei In huiusmodi tamen terminatione quedam inveni-

untur mutationem eus diptongi in es longam prolata ut achiles

achiles perseus perses ulixeus ulixes in quo dorice sequuntur

qui pro achileus phileus philes pro peleus peles pro or-

pheus orphes et orphen dicunt pro tideus tides Sic an-

timachus in primo thebaydos tides tonides tones et tom- (tydeus; pro tondeus)

es et utitur in e producta tontiphone zae pro zophozope (deu)

achiles teste herodiano qui hec ponit in primo Catholicorum (doros)

inter ibicus onomatayton orpha Et quia greci ab huiusmodi (dicit)

nominibus id est qui eus in es vertunt utuntur in e longa terminant ut

idonorphe In eo quod casu aliquando illos sequuntur latini achile

sic Ovidius in xiii metha Tu quod tuis armis nos te

poteram achile ab ulixeus quod nos in ei proferunt genitivum Ora-

tius in Carminum libro secundo Nec cursus dupliciter per mare

ulixei Ovidius in xiii metha Neritius matharei comes

et progenies ulixei Et achiles (ab) genitivum accusativum protulit lucanus in

x famulique tiranni terribilem visu transfodit achilea

ferro Ex quo apparet latinos quod tam in eis quam in es ee
nomina solitos esse ostendit efferre Et cum tamen in quibusdam
es producta finientibus fecerunt greci eis pro es proferentes an-
tistitem pro antistites geriones pro geriones dares pro
dares ut Sappho odares pharysci frayna benafeciori ceibei

In x desinentia si a verbis sunt in go desinentibus abla-
ta x et addita gis faciunt genitivum ut grego grex gregis
Statius in primo achilleidos Qualiter italis volucres ubi
mollia frangunt Nubila iam longum celo que domo que gregare
Remigo remex remigis lego lex legis rego regis rex
coniungo coniunx coniugis quod in genitivo etiam dicere causa n amit-
tit ne si coniungis (scilicet) dicamus verbum putetur Nec mirandum grecos
enim in omnibus fere mutati In hac enim regula sequimur apud
illos enim si in x desinentia nomina habeant verba eadem g vero in
quod genitivo pro g declinatur ΛΕΓΩ ΛΕΞ ΛΕΓΟΣ Item frux
frugis etiam facit genitivum quod φρυγω (frugo) greco verbo natum
in xvi annalium Voluti si vos si mox si iam dicti
sit frux Idem in ixo pro frugi homo frux ponit quod est
adiectivum Sed quod ego hic memoro dictum factum efficiet
frui et frugi homo Alia vero omnia ablata x et addita

lis faciunt gtm ut fallax fallacis lux lucis vox vocis
nex necis Cicero pro millone Insidiatori vo et latroni
que potest inferri iusta nex Nota tn qd si c habeat corre-
ptam an is si no sint monosilla vel ab illis composita mu-
tat c in g p obliquos tns correptam apex apicis vertex verticis
cimex remigis / Simlr in x desinentia masclina tn latina
corripiunt penultimam volux volucis in obliqs ut hic fornix
fornicis hic calix calicis hic varix varicis Barbara qr mx
magis ~~corripiunt~~ producunt penultimam volux volucis fornax fornacis
lucanus in vno Tigranem qr meum nec fornacis arma
relinquebis / Alia vo omnia in x desinentia p obliquos casus
longam habent penultimam natura vel positione Exceptis grex
gregis crux crucis fax facis nix nivis pix picis dux
ducis trux trucis coniunx coniugis salix salicis Excipiuntur ea
que nec g nec c habent an is in gto nix nivis Anti-
qui tn etiam ningis dicebant vn apulegius in pe hermagore
ipsa hiems cat omnia ninge canebant Supellex supel-
lex supellectile Antiquissimi tn supellectil dicebant Catho
... Simpronius longus si posset auctio fieri de artibus
tuis quasi supellectilis solet / Senex senis quius plautus

gtm senectus ptulit in Cistellaria. Datores bellissimi ve negotiali senectus solitus esse. Nox quoque noctis scdm grecos qui nyx nictos declinat. Creta cum eiusdem terminationibus illam seruat an is in gto consonantem quam in greca declinatione ante os habuerunt ut hierax hieracos frex fretis. Sphinx sphingos sphinx sphingis. onyx onychos onyx onychis genus est lapidis. Composita simplicium declinationem sequuntur pernox pernoctis exlex exlegis. Cicero pro Cluentio. Nos quod illi aut exlegem esse Sullam arbitrantur. In ps uel ms uel bs desinentia monosyllaba in is faciunt gtm ut urbs urbis hiems hiemis inops inopis. Notandum hic quod quae si genitiuus ante ps uel bs sit et non sequitur monosillaba mutant e in i ut princeps principis municeps municipis celebs celibis. A capite quoque composita ablata a et mutata e in i et addita ti faciunt gtm ut anceps ancipitis praeceps praecipitis biceps bicipitis. Antiqui tamen ancipes et bicipes et praecipes protulerunt in nominatiuo. Et sic secundum analogiam scribebatur gtus ancipes ancipitis ut sospes sospitis. Plautus in comoratiuis. Cecilius in pucio praecipes. Idem in vivente. Post altinsecutus est securicula ancipes ibidem aurea. Idem tamen vetustissimi

280

pcipis gtm quia nto precepto est sctm anologyam nsi
pserut Et huius in odissia Et que in alta maria p:
cucc impos egra samtatis herois. Eius in xno an:
nali occidunt mlti leto ferro qz lapi aut mt iuuos
ac ext precipe casu. P n ns ul rs ul ss esmetia
ablata et addita tis faciut gtm ut mons montis
saliens sapiens cohors cohortis ars artis pars partis
hic puls pultis. Excipiut nomina sic causa frons
frondis quido et arboru folys loqmur nam frons frontis
ad capitis ptem ptinet Et lens lendis animal nam
lens lentis legumen est Et glans glandis sic ouidius
in xmo methaon ut lata plubea funda missa soli me:
du glans intabescit celo Sisr luticinas ptulit et huius
in xvo et est no simplicis habene et balea rita alio:
ruq genetiu funda Sed tplex sit a celebris scutoris
ducatu ne fluxa habena volitet in ictu glans sed libra
tu secuit velut neruo missa excuciatur Sed quod aput v
glud in iiio Georgicorum inuenit glandis in dubud vr
pondo casu per casu ul per sub intelleccion uel per eclipsim
virum ntus sit an figurate gtus Nec de cocussa tm pluit il:
lic glandis Potest enim tm glandis intelligi Balanon
/ bolanon

Ut hoc regni rerum glandibus tantum lucri / a pendo quod componitur
libripens libripendis Gayus in primo institutorum adhibitis
non minus quinque testibus puberibus Item libripende In eo [illegible]
quod libram eneam teneat appellatur Et libripens a corde
composita ablata e et addita [illegible] dis facit genitivum vecors
vecordis discors discordis concors concordis Antiquissimi
solebant genitivo similem proferre in is. Nam Cecilius in C[illegible]
mo sit obsequens hilaris comis. comminus concordis dis illud
quod petit potitur Pomponius in satira / blanda fallax superba
impotens discordis Penus dicitur celarium a peno quod est nutrix. Ficus
arbor fructusque et ficus morbus. Angiportus via stricta. Ligus simul genus est. Ligus
Ligus nomen gentile est. Incus est massa ferrea super qua cuditur ferrum
ab in et cudo cudis quod est ferro feris. Rumen a rumino [illegible] rumen dicitur
a rumen rumis vel a ruma rume id est mamma vel papilla quia ruminat a
puero. Intus dicitur quod est inter cutem et carnem. Bilis dicitur ira vel fel vel [illegible]
et malus humor. Chaos dicitur confusio. Panus et que sequuntur [illegible] super nomina
Pignus pignoris pro eo id est filius vel amor vel inditium vel signum amoris vel
confederationis et confirmationis amoris. Unde pignora ab id est confederare vel confirmare [illegible]
[illegible] inter aliquos. Item hoc pignus pigneris id est vadium quod pro re aliqua datur ut [illegible]
intelligatur unde [illegible] pignora natorum dicuntur pignera rerum. Pignus in o [illegible]
[illegible] pignus in e vadiatum [illegible] pignus pigneris dicitur vadium. Pignus pignus
dicitur [illegible] Tergus tergi dorsum. Tergus tergoris [illegible] corrigium [illegible] quod infertur [illegible]
[illegible] nascitur. Pus [illegible] inextimabile putredo in pustula [illegible] Scrupus [illegible]
[illegible] furia dicitur [illegible] Palamus est palus [illegible]
pecus pecoris dicitur [illegible] Frigus [illegible] non est in usu [illegible] composita [illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] Frigo [illegible] Frux frugis. Fornix dicitur [illegible]
[illegible] Varix vena [illegible] Volup et [illegible]
[illegible] Talis nomen est arboris. Supellex a supplex supplicis dicitur
supellex [illegible] ut facultas et omne instrumentum et ornamentum domus et [illegible]
[illegible] in [illegible] neutri [illegible] et ut [illegible] dicebat [illegible] supellectile
[illegible] supellectile [illegible] supellectile [illegible] neutri [illegible]
[illegible] in [illegible] tamdiu splendor [illegible] tibi et [illegible] supellectile
Compos nomen [illegible] libripens dicitur qui tenet stateram et [illegible]
Vecors a ve quod est sine et corde

Explicit sextus liber

Terminales sunt nomini littere apud latinos ut supra docuimus quatuordecim · vocales quinque · A · E · I · O · V · Consonantes vero novem · Semivocales sex · L · R · M · N · S · X · Mute tres · C · D · T ·

Vocales ut poeta monile genu frui vigo? cornu / Semivocales ut sol tempus numen cesar civitas pollux / Mute ut lac caput aliud / hoc enim solum esse et probus in institutis artium ostendit / et ratio ipsa de quo in pronomine latius tractabimus. Ostendit autem Probus his verbis / hoc nomen unum tantum id est aliud quod maxime propter structuram genitivo et dativo casu numeri singularis sic anomale confirmatum

Liber septimus in quo post tractatum de formatione genitivi a nominativo aggreditur specialius ponere regulas qualiter a nominativo genitivus formetur et inde ceteri casus secundum singulas declinationes. Et primo quinque litteras terminales nominum secundum singulos ipsorum generum epilogat et inde tractatum a prima declinatione inchoat. Hec · Priscianus · Potest autem dividi. Epilogus nam primo ea que prius dicta sunt sub quadam generalitate ostendit scilicet terminationes nominum latinorum enumerando. Secundo descendendo magis ad specialitatem ponit quorum genus nominum in quas desinant terminationes seu litteras terminales terminari. Et hoc ibi Regula masculinorum. In ultimo tangit continuationem dicens Et hec de [illegible] Et subiungit nominativo et genitivo et aliis casibus obliquis per singulas declinationes docuimus.

Ubi secunda est ... declinationes nominum sunt quinque scilicet prima secunda tercia quarta quinta ... cognoscuntur per casum ... non opportuit ... assignaretur declinatio ... nominum Cognoscitur autem declinatio maxime per genitivum et etiam per dativum Prima declinatio est cuius genitivus desinit in ae diptongo et dativus in e ut poeta poetae poete

Secunda declinatio est cuius genitivus desinit in i producta et dativus in o similiter producta ut dominus domini domino Tercia declinatio est cuius genitivus desinit in is correpta et dativus in i ut mater matris matri Quarta declinatio est cuius genitivus desinit in us producta et dativus in ui divisas ut hic visus huius visus huic visui Neutra tamen neutra desinunt in u et sunt indeclinabilia in singulari ut hoc cornu huius cornu Quinta vero est cuius genitivus desinit in ei

Sic declinari Hic alius huius alius huic alii Inveniuntur tamen etiam in e aliena greca hoc dory hoc epy nomina civitatum sunt Statius in ii° Tebaydos Duos trion et summus in gestum montis epy Igitur masculinorum nominum finales sunt littere septem . a . o . l . n . r . s . x . ut hic scriba Cicero consul pean pater priamus rex Femininorum est decem nona etiam e producta in grecis et figuritur in comunibus nominibus ut hec aurora Juno tanaquil siren mater virtus ... tapethe glitterius Neutrorum vero duodecim id est omnes superdicte absque o et x preter cum neutrum in eas litteras nullum desinit ut hoc poema sedile gummi cornu tribunal septum numen marmor tempus lac capud aliquid Comunium vero masculini et feminini sex . a . o . l . r . s . x . ut hic et hec advena homo

Angil autor custos commx Comm
[...]ud g[e]n[er]um quinq[ue] . i. m. r. s. x. ut h[ic]
[...] hec et hoc felix nequam par vetus
felix Et hec quidem g[e]n[er]ales sunt n[omi]n[ati]vi
terminationes de quibus latius in n[ost]ro tractatu
[...]nc v[er]o de g[e]n[itiv]o et casibus obliquis
per singulas declinaciones doceamus

Prima declinacio habet
terminaciones in n[ominativ]o tres
.a. as. es. in a tam latino-
rum quam grecorum tam masculorum quam
femininorum et communium In as vero et in es
grecorum tantum et masculorum ut hic scriba
poeta. hec roma musa hic et hec ad-
vena. hic Eneas hic Anchises Huius
genitivus et dativus in ae diptongon desinit
pares sillabas habent n[ominativ]o ut hic po-
eta huius poetae huic poetae Hic
Eneas huius eneae huic eneae Hic
Anchises huius anchisae huic anchisae

Et dativus similiter
in ey divisas ut
hec res huius rei
huic rei Predictas
autem comprehendi
in hoc versu i[n]t[e]ra q[uo]d
p[ro]qualis sillabas summa
una declinacio secundum
ordinem Nota
Terminis ut ey
genus desinit omnis

Nominativ

Dorii et Epi norad
civitatis sunt ...
Pean nomen est cui-
dam dei Tageta
ut tagete Dicta
est una de sex
pleiadibus Sedi-
le sup[er] quod sedemus

Prima de[clinacio]

Hic incipit tracta-
tus de formacione
g[e]n[itiv]i a n[ominativ]o et a g[e]n[itiv]o
ceterorum casuum ha-
bens quinque capitula
secundum numerum quinque de-
clinacionum que pa-
tebunt in suis locis
Nominis g[e]n[itivu]s sin-
gulare prime de-
clinacionis aut
terminatur in a ut
roma aut in as
ut Eneas aut in
es ut Anchises

vnius sillabe in duas et mutata in i

Ai diuisio fiat in genitivo poetica qua frequenter veteres romanorum utuntur Eneai Anchisai pictai et aulai pro Eneae Anchisae pictae aulae dicentes Virgilius in iii° Eneydos Aulai libabant in pocula bacchi. Item in primo diues equum diues pictai vestis et auri. Cicero in arato Alter ocios vrget pedibus per quod nepai pro nepae id est scorpii. Item eodem (al's Geraeus) Geminus hec obitus terrai inside(n)t equinus. Lucretius in primo Efficit ut mecum ferant munera militiai. Item in eodem Aulide quo pacto triuiai virginis aram Iphianasai turparunt sanguine fede.

Accusatiuus singularis ae diptongon gratia siue eius mutat in am ut poete huius poetam muse hanc musam. Frequentius tamen inuenimus in grecis nominibus as et es terminantibus accusatiuum grecum proferre auctores hunc Enean hunc Anchisen.

Nota quod prima locat ritis fines in inflexio tres a as es quas hebrea per am vel a in genitivo ut Adam ac Abraham vel Abram ad pascha mamona manna. Nota secundo dicit tamen masculinorum et femininorum et generum saltem duorum generum propter ea que sunt quia trium generum et neutra. Hec enim sunt additum aliqua prime vel secunde declinationis que possunt esse generis omnis conuenientem in nominatiuo singulari. Licet bene in datiuis et ablatiuis pluralibus ut albis. Cuius ratio quia prima declinatio non potuit habere neutrum nisi abusiue ut pascha sic dictum est in sexto. Quinta vero habet neutrum in us vel in um ut volgus vel templum. Neutrum vero secunde declinationis non conuenit ad masculino et femino sed nisi in datiuo et ablatiuo pluralibus ut albis quia in

Virgilius in vᵒ Enean credam quid-
em fallacibus austris Et in viᵒ idem
his ubi tendentem aduersum per gramina vidit
Enean alacris palmas utrasque tetendit
Item in iiiᵒ Eneydos Anchisen facio
certum rem que ordine pando Romane
tamen declinacionis racio exigit sicut eneam
sic anchisam dicere Oracius in secundo Ser-
monum Et secundum forte Scipiadam ut
sapiens Lucillius scipiadam dixit non
scipiadan Lucius inteus in eo secundum formam
patronomicorum que est greca hic scipi-
ades . Romani antiqui huiusmodi que nomina
est in as vel in es terminacionum prime decli-
nacionis nostris eciam in a finiebant ut
et gretha sosia burria cherea marsia
similiter poeta sophista scita Terencius
poeta cum primum appulit animum ad scribendum
Lucanus de curiis armata velox pan-
oppo Terencius in adelphis Getha
ut hic non adest Item in eodem hic

his solis casibus
convenienciam habu-
erunt prima et secunda
declinacio Et ita in
his solis communicant
sua genera Et penitus
tus ad communitatem
redeuntur In utraque
enim dativus et ablativus
plurales Similiter in
is producta ut poe-
tis et asinis Ex-
ceptis paucis femi-
ninis ut aiad amma
bus Formantur enim
similiter ab ablativo
producto ut ab hac
poeta nominativus poetis
ab hoc asino nominativus
asinis Et est hoc
de racione quia
sicut antea dixi dat
ita colligit Unde
oportuit Quia mas-
culinum et femininum et neu-
trum que in nulla
alia forma prime
uel secunde declinacionis
conveniebant simul
in hac terminacione
is finaliter conve-
nirent Que forma
ob hoc fuit communis
proprie prime et secunde
declinacionum Et ma-
gis tracta fuit ad
secundam propter hanc
vocalem i

Que est propria secunde declinacionis In illa enim forma concurrunt masculinum et neutrum ex parte. Secunde et femininum ex parte prime Racio autem talis quantitatis invenitur in Donato Quando pueris dicitur Albus alba album ex prime declinacionis ex parte feminini Secunde ex parte masculini et neutri genera ...

Genitivus et Dativus

Nomen singulam et fraccione genitivi et dativi prime declinacionis et plures genitivus et dativus singulares in ae diptongum desinunt et semper habent paribus sillabis tamen neutro nisi dieresis fiet ut aulay pro aulae
De ... dieresi sufficienter dixi sine eodem in hiis que dicta sunt de orthographia

Vocabula

Nepa est scorpius
Crima nomen cuius dec

gethsa preterea ut captus est seruorum
non malus neque iners Idem in Andria
Aut tu aut hic byrria Idem in Eunucho Hic therea qui therea Iuuenalis
in vo Ceteris fronte obducta ceu narsia victus Oportet tamen scire quod in femininis a terminatis grecis etiam si producta sit
apud illos a finalis plerumque corripicam Omnis enim neutrum latinum a terminatum
corripit Est tamen quando seruat ea a producta sed raro ergo quando corripiunt
secundum Romanam consuetudinem accentu in latino pronunciant ut in hiis Cilicia frigia
lidia siria troia Hec enim antepenultimam
habent acutam quia a finale corripiunt
quamvis apud grecos sit producta Oracius
in 10 carminum lidia dic per omnes verum
qui silem est neutrum in hac terminacione corripit Est enim Coriambus et Bachius
Ex quo ostenditur correpta in neutro quod lidia
finalis a Virgilius in vo Troya crimso

incepta flumine mater Que genuit
apud Statiu vo Nemea quia seruauit
productam Accentu q̃ grecum seruauit
i est vltimam acutam In vo Thebaydos
Nec facilis nemea latas euoluẽ vires
Accusatiuũ q̃ grecũ in femini inuenim⁹
in an a poetis pferri sed raro Idem Stacius
Nam ferunt captam patrys egman ab vndis

Vocatiu⁹ tam pime declinacõis in a cor-
reptam effertur ut poeta musa Nisi
grecã ul apud grecos pducẽs a seruat
eandem etiã apud nos pductam ut o Enea
Virgilius in ixo Vigilas ne deũ gens Enea
vigila Est tñ quando in es pductam t'minatũ
grecorũ vtitur in E longam exit s'dm grecos
ul gnaliter uel poetice ut achatae anchis
e politae lartidae Virgili⁹ in p̃o Cuius
um locus magist achate Idem in vo Eneydos
Tua clara politae pgenies Oraci⁹ in iiº
carminum O lartidae quicquid dicam aut erit
aut non Virgili⁹ in vio Sit satis eunde
anchisen

Anchisen Cypris simil' ex a | An curtam vigilis pbat q̃ egman et an | dam uel den pmiut pronomen pime

danit

Vocatiuus dipton gon grecus atq; dicis ac veteres habuẽ | sed quis dam⁹ e modo longam

Accusatiuus

Hic accedit ad accusatiuum pimo ponens regulam Secundo per modum exceptionis sub iungens doctrinam de nominibus desinentibus in as et in es Et vult | accusatiuũ singlarẽ prime declinacõis desinit in am corruptam mutatam e ac diptongi in am | Vel accusatiuus singularis ac diptongum grecam mutat in am ut musae et inde musam Nisi quod in grecis t'minacõibus in as uel in es . pferunt autores quasi accusatiuum more grecorum aut in an ut Enean aut in en ut anchisen

Vocatiuus accusatiuus pe dat am puta musam Eneam simil' an chisam grece tñ effert | Enean atq;

Oportet

Ponit regulam de quantitate n in ma[teria] desinentis secundum latinos in m.d.p.h. Et uide[tur] quod omnis nomen latinum a finalem semper corripit ut apud oratium / lidia dic per omnes / Hic cum lidia corripit a quod auctor racione metri probat Est enim ut inquit Coriambus et Bachius Et Coriambus quidem ex longa et dua bus breuibus et longa constat ut lidia dic Bachius ex breui et dua bus longis ut per omnes In grecis tamen femininis terminatis in a si producta sit apud grecos inuenimus quod autores finalem a non producere ut Stacius producit uel corripit eius nomen que est nemea.

Vocabula

lidia est nomen proprium

telis inpune numanam oppetisse tuis In m iiiº Coniugio anchise veneris dignate superbo / Nec solum in his que sunt primae de clinationis in illis que tercie idest in omnibus grecis est producta finitis similiter inuenimus veteres vtim in eis productam proferre ut cristeme in the achille Terencius in andria primo ut volo itaque postulo ut fiat cristeme Idem in eadem o cristeme pietate nati non miseret mei Idem in cecira A mirtna het sunt mea uxore exorta omnia mun tione ea nos perturbat lathe Ouidius in xiiiº methaon Tuque tuis armis nos te potirem achille Idem in xiiº Armiger ille tui fuerat genitoris achille Nec mirum cum grecorum quoque poete similiter inuenimus vtos protulisse in supradicta terminacione di ARPEOLIN KALIADMEON posuit pro KALMANEOA AONAZ EY NEEC KAPITH pro KAPITA Et apol lonius argonauticorum in iiiº megeke...

nena ΦΑΡΔΙΕΓΕΘΑ NENE pro
nema q(ui)dem in eodem klayngetomon
hy besgo laion thigaraitos (Que)m femys
cu(m) alterius nepe (pro) nepes posuit (Et)
[ ]copompheus thare (pro) thares (Et) latina vo
proportio in a correpta vult vtrum p(ri)me
d(e)clinationis sicut sup(ra) dictum est t(er)minari etiam
[ ]grecis vide(licet) (Or)atius in no (Ser)monum
[ ] quid hunc a nasse velit ayace atrida [uetas]
[ ]tur / femina (quod) greca est q(ua)ndo aput poe:
[ ]s grecum vtrum seruat in a u(e)l in e p(ro)du:
[ ]as d(e)sinentem s(e)c(un)d(u)m p(ro)priu(m) n(ost)r(u)m ut thagete
[ne]mea (V)irgilius in viiijo vos o caliope
[ ]ector aspirate canenti (St)atius nemea
[ ]u ostendimus a p(ro)ducta p(ro)tulit mo(r)e greco

Ablatiuus huius d(e)clinationis in a
producta d(e)finit ut ab hoc poeta ab
[ ]e musa ab hoc et ab hac aduena
[ ]t aut q(ua)ndo h(abe)t (quod) poete in e t(er)minant
[ ]grecis nominibus que d(ic)tum grecum in e y
[ ]minut vt (V)irgilius in p(ri)mo Eneydos·

Vocatiuus

(N)omi(na) co(n)seque(n)ter
forma(n)t vti casus
p(ri)me d(e)cl(inationis) singular(is)
nu(meri) et vult (V)oca:
tiuus semp(er) termina(r)i
in a correptam nisi
sit grecus et apud
eos producens a
(a)pud nos (quod) pro:
ducat vt apud
(V)irgilium Enea
vigila (A)liud (quod)
videndum (E)st v(e)l(ut)
grecorum t(er)minatum
in es producta
more greco capit sepe
~~fini~~ in e u(e)l q(ua)nt(um)
id est p(ro)saice quia
h(abe)t modus loqu(en)
di q(ua)m(vis) dicitur
esse aut poetice
id est metrice id
est causa metri
vt o achate (Vir)g(ilius)
et femina greca
q(ua)nd(o)q(ue) aput poetas
seruat a u(e)l e
p(ro)ductas vt tagete
nemea quod de
n(om)i(n)at(iuo) genus cetera dicta
est [vo(cati)u(u)s] (f)acit a
breue q(ua)nt(um) quia
longat in as tibi
vitus (E)x os pro:
ducta q(ua)nto datur
e u(e)l a cit(a) (Or)atius
fac(it) a(tri)de et ayace
atrida vetas

Ablat(iv)s.

Vno gredit(ur) comitatus achate p(ro) achata cui-
dius in viiio methaon Eiusq(ue) terenaa(m) et
hyantro volas Iuuenalis in p(ri)mo Penelo-
pe melius leuius torquetis aracne Et hic
(i. tusforiatio)
vel methaplasmus est dicendus qui (pro)
more poetico (com)mutata a longa in e (pro)ducta
vel potius d(ati)u(u)s grecus pro abl(ati)uo posi-
tus qui q(uam)uis apud grecos i habeat p(ro)
E t(ame)n apud latinos s(e)c(un)d(u)m eoru(m) consue-
tudine(m) scripturam seruauit Apud quos
i sibi post volem no(n) t(ame)n (pro)nu(n)ciari solet
Hoc et ex alys possumus conycere Que
q(uam)uis grece (pro)ferant(ur) scripture t(ame)n latine
rac(i)o(n)em seruant Virgilius in Bucolicis
(dicit sibi orphei voce latino)
Orphei caliopea lino formosus apollo
Nam cu(m) sit datiuus grecus pro y dipton-
go i longam habuit more scripture vos-
Illud miror q(uod) Iuuenalis caliope ablt
corripuit cu(m) sit sicut hoc nomen Pene-
lope caliope Eracne quoru(m) ablatiu(us)
nu(m)q(uam) in e corrept(a) t(er)minat(ur) Lucanus in po-
thetis maioribus vndis Hesperiam

Accedit ad abl(ati)u(u)m
ostendendo eius for-
ma(m) Et p(ri)mo per
regulam Secundo p(er)
modu(m) excepc(i)o(n)is
tradit p(ri)mu(m) doctrina
ibi est aut(em) vnde
P(ri)ma r(egula). Abl(ati)u(u)s p(ri)me
declinacionis semp(er)
desinit in a (pro)du-
ctam vt ab hac
musa nisi q(uod) poe-
te in Greca no(m)i-
bus que d(ati)u(u)m gre-
cu(m) finiu(n)t in y
(pro)ferunt q(uan)q(uam) ab-
lat(iu)u(m) in e (pro)ducta(m)
vt apud virgiliu(m)
Vno gradit(ur) comi-
tatus achate pro
achata Cuius d(ati)u(u)m
greci t(er)minat in y
scribentes achatey
Vel est dicendu(m)
q(uod) est methaplasmus
id est tusforiacio ut
scilicet ponat(ur) e
producta vel est
d(ati)u(u)s grecus p(ro) abl(ati)uo
positus Sed vide q(uod)
greci licet scribant
in singulari datiuo
i non t(ame)n p(ro)nunciant
illud Scribunt enim
achatey et p(ro)nunci-
ant achate nostri
vero non scribunt i

calpe sumido et impleuit athlantha Iu-
uenalis in vo Licet carpathium getula et
[illegible] equora transiliet sed longe calpe re-
licta Audiet herculeo stridentem gurgite
solem

Nominatiuus et vocatiuus pluralis declinationis
primus similis est genitiuo et datiuo singulari
[illegible] ac diptongon proferuntur ut hy et o poe-
te Sed in hijs non potest diuisio fieri sicut
in illis Genitiuus pluralis eiusdem declinationis
[illegible] addita rum ablatiuo singulari ut ab hoc
poeta horum poetarum ab hac musa harum
musarum producat enim a tam in ablatiuo singula-
ri quam in genitiuo plurali Et notandum quod omnes
[illegible] tam singularis quam pluralis numeri pares habet
[illegible] sillabas in hac declinatione Excepto genitiuo
[illegible] hic enim habundat vna sillaba Est tamen
[illegible] quod per [illegible] proferunt et maxime
in compositis et in pronominibus ut genigenum
[illegible] Virgilius in iiio Graiugenum
domos suscepta et linquimus arua Item [illegible]
Caprigenum et pecus nullo custode per

qua in [illegible] inu-
quod producant Ex
premissis itaque col-
ligi potest quod quod
Juuenalis ablatiuum
calpe corripuit ibi
Sed longe calpe
relicta ex licentia
poetica fuit. vos
Dabitur sepius
post [illegible]
[illegible] Nomina-
tiuos equant recto
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Titulus 7

Secunda pars primi libri
capituli in qua
agit de pluralibus
casibus que po-
test sub diuidi in
tot partes quot
ponit regulas et
pro primo volt tamen
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Abus ·

agit de gto pmo
point regulam
Scdo subiugit no
tabile Tercio p
modu exceptionis
addit doctrina
Ubi est tn qrdo
hui qr p conasioz
proferunt Et gt
Gemtiu plis fit
ab ablatio singlari
ri addita rum
vt ab hac musa
harum musarum
Scd aut ab ab
latio fiat mt pa
tet quia pducit
a penultimam
Et vlt et omes
tas huius declia
cionis tam sin
glaris nu qm plis
habet pars in
nuo sillabas Ex
ceptio gti pli qui
semp habundat
vna silba nisi
pferatur per sin
copam ut gniuge
nu pro grani
genarum n9
Et gtus habet
aru nisi sincopa
tur optime
gniugenu ponet
pro gniugenaru
Hema. tindaridu

herba p capigenaru Idem in xo Opie
gniugenu cui me fortuna pcari Idem
omigenu qr deu monstra et latrator anu
bis pro omigenaru Sic celicolu pro ce
licolaru et trinundinu pro trinudinarum
Cicero p Cornelio po Et promulgacione
dies trinudinu ad ferendu potestas o
venisset Anphoru pro anphoraru Eneadu
qr p Eneadaru Lucrecius in po visu Eneadu
genitrix hoim diuum qr voluptas Sim
dardanidu pro dardanidaru Virgilius
in iio Eneydos O patria o diuum domus
iliu et inclita bello Menia dardanidu
Idem in scdo varius qr p ora cucurrit Ausoni
du turbata tremor

Datiuus et ablatiuus supdicte declinacionis
mutat a extrema sillaba ablti singlaris
in is pducta vt ab hoc poeta his et ab his
poetis Et ab hac musa his et ab his musis
Inueniuntur aut quedam pauca femn gtis que a
masculis differunt non habentibus neutra que
dicuntur p tindaridarum

amalud sut demostratiad naliter di:
uid gen' habentia que differenciae causa
ablto singulari bus assumentia fatiunt de
ablatiuum plurale quod nulla alia habet de
natis in bus terminatis supradictis casus
a longam in eis penultimam habeat ut
natabus filiabus deabus equabus mu:
labus libertabus asinabus Marcus catho
in originalibus Dotes filiabus suis no
ent Et filys tamen in com genere dictum est.
nius in Andromeda ffilys ppter te obiect
sum inocens nereydum Item Matis
tipro natabus id est nereynatabus plau
tus in sticho Ego ibo intro et gratulabor
uestram aduentum filys et filiabus Item
lius titus est de gnatabus suis Ouidius
sunt in xiiii° methamorphoseos Euboca deabus
totidem ludis andros fratna potita
et Citto et Cornelio in primo ut ab ioue
optimo loco maximo ceteris quod dys deabus
omnibus opem et auxilium petam.
masculorum ablto singulari assumunt bus in dto et ablto pl.

Anubis nomen est
cuiusdam dei
terminandi dici:
tur trud dicerum
nidme Anphora
ra gen' est uasis
uiminei et ansati

Datiuus et

Pomit regulam
de forma dti et
ablti Et primo fac
tor Ecto sub dic
ceptionem ibi In:
ueniutur autem
tercio sub exci
pit ibi Et filys
tamen in com genere dic
tum est ad ultimam
exceptionem addit
ibi Ambe cetera
unde dicit
Datiuus et ablatiuus
plurales prime declinationis
fiunt ad ablatiuum
singulare mutata
extrema in is
ut a musa his
et ab his musis
Excipitur paucis
femininis que fiunt
a masculinis non ha:
bentibus neutra
et sunt ad dum no
mina [illegible: Ci…] gen'
naliter habencia
que ad differencia

Ut equabus animabus mulabus et filiabus Et excepte sunt hiis dativis et ablativis pluralibus ambabus duabus et dominabus Et potest queri cur dicatur ambabus ad premissa exceptio non fiat nisi in nominibus animalium vel quicquid sit de cetero usus est sequendus [illegible] Mas ac sextus habet is paucis dat ablativis femineis quorum mas excepti sime neuter Que quod designet animalia que mage sexu discernunt non is sed dat hiis casibus ablativus [illegible] domina famula sic dant sic filia nata Sic equa sic asina et liberta dea mula sic lupa sic cerva [illegible] exceptis inde [illegible] sius est rarus mas in sermone [illegible] ambas atque duas [illegible] dat usus in ablativis

Tabus etiam pueris dee causa in feminino genere [illegible] protulit in iiii° Annalium Sibba ponticus qui cum eabus stuprum fecerit [illegible] cum de vestalibus Multa tamen alia que contra regulam viciosa et in hiis et in aliis casibus vetustissimi protulisse inveniuntur in quibus non sunt imitandi Amice etiam et due quamvis nulla simili differentie causa cogente silem habet dativum et ablativum ambabus duabus Ceterum quam genitivum ambarum duarum faciunt

Accusativus quoque plus fit addita s ablativo singulari producta cum ut has poetas has musas

Secunda declinatio terminationum habet sex in er, in ir, in ur, in us, in um, in us. In er masculinorum tam latinorum quam grecorum ut caper capri allexander allexandri hiber etiam hiberi. Ceterum per appocopam extreme sillabe platum solum in hac declinatione producit

ix et ab eo compositum celtiber celtiberi
Dicatur tamen et hiber hiberi pro hispanus Et hiberus
hiberi quidem de illa gente loquimur que est
iuxta Armenios Et hiberus hiberi fluvius
unde Lucanus in quarto Cui prestat tribus au
fert tibi nomen hiberus In ir et in vr latina
unum tantum masculinum ut vir viri satur
saturi In us latinorum et grecorum mas
culina et feminina neutrorum quoque hic clarus
huius clari hic omerus huius omeri hec cu
pressus huius cupressi hec platanus huius platani
hic vulgus huius vulgi Dicatur tamen et hic vulgus
hic pelagus huius pelagi In eus grecorum
masculina ut hic tideus tidei hic orpheus
huius orphei In um neutrorum tam lati
norum quam grecorum et significante feminorum apud
antiquos ut hoc regnum huius regni hoc pel
lium huius pellii hec glicerium huius glicerii hec
zophronium huius zophronii Pamtus pro sine
...sium pro pantheus quod antiquis palemon
dicatum est unde oracius in primo epistolario

Rectus quoque
ponit etiam in re
gula rectus plura
lis prime declinationis
fit ab ablativo sin
gulari addita s
ut a musa hac
musas vocativus Actus
pluralibus ab
sociamus

Secunda

Capitulum secundum
in quo agit de secunda
declinatione nominum Continet
duas partes principales
Secundam in prima docet
formare casus secunde
declinationis In secunda
ostendit eteroclisim
quorumdam nominum
que quantum ad aliquos
casus inveniuntur secunde
declinationis esse et quot
ibi inveniuntur Pauca
Prima adhuc in duo
secundam primo docet forma
nominum singularium ca
sus Secundo plura
lium ibi Pluralis recto
et vocativus Prima habet
tot partes quot sunt
casus singulares in
secunda declinatione que
patebunt in processu
Dicit itaque quod secunde
terminationes sunt

secunde declinationis singularis numeri in er ut caper In ir ut vir In vr ut satur
In us ut clarus In eus ut tydeus In um que ut neutra sunt ut templum

Vel femina sugante id est cum terminatione q̄ ipsa est neutrorum ut hec gliterium [illegible] flexus extra tenet sexus finem et satur ir vir Vr satur vs magnus Eus tydeus vm est templum

Et reperis alios fines in nomine quando / Flexura sibi das nomine esse secundam

Vocabula

Hiber hiberi nomen est gentile et significat id est hispanus Hiberus nomen est fluuii vnde dicta est hiberia hispania Hiber hiberis nomen est populi qui confinis ab hiberis habitat vel armeniam Celtiber nomen est gentile et est compositum ab hiber et nomine quoridam qui dicti sunt celtes Comus comis hic et hec comis et hoc come id est suauis curialis ut factus Sed factus et doctrina Comus et natura Vel factus in factus Comis etiam in diuisis comparatur vel Comis ut dicit papias compositus hilaris benignus Item Comicus id est factus blandus Vel comicus a comedia dicitur id est comedus ut ab comedia [illegible]

Nos numerus sumus et fruges consumere nati
Sponsi penolope nebulones alcinoique
Virgilius in vo Georgicorum Poma quot
alcinoi silue Item oracius alcinoi quot
plures

Genitiuus secunde declinationis in omni
nomine I longa terminatur Sed in
quibusdam pares habet sillabas nominatiuo ut niger
nigri magnus magni templum templi In
quibusdam vna sillaba habundat tener tene
ri vir viri satur saturi Tideus tidei ius
rationem quiuis in libro que de nominatiuo propo
suimus et genitiuo latius tractauimus Et nunc
quantum possumus breuiter percurramus

In ir et in vr et in eus decimaria semper
vna sillaba vincit in genitiuo que penultimam
habet breuem ut treuir treuiri satur saturi
Oyleus oylei nisi poetica positio fiet in
grecis ut tydey In vs vero et in vm equi
ualentia pares habet sillabas ut famulus fa
muli virgilius virgilii templum templi

uromenid tauromenii frequenter tn inve
ims vetis in huius tedi gtus 7 genitatibus
subtihe alterad ex eis. Virgilius in primo
eneydorum Hic tn ille urbem pathavi
sedes que locauit pro pathavij Idem in
Bucolicis Nec spes libertatis erat nec cura
peculi pro peculij In eodem pauperis
tuguri congestum cespite culmen pro tugurij
Item in iiiio Georgicorum Parthenope
studijs florentem ignobilis oci pro ocij Et
iuuenalis in iiiio Anthonii gladios po
tuit contempnere si sic pro anthonij
Hoc aut facit metri causa nunquam enim
maiores vlt gre sillabas nto Inter ygit
... dimetria ancipitem habet regula
... in alijs enim habundat gtus in alijs
... habundat quid in huiusmodi luci
luciferi armiger armigeri tener
teneri miser miseri prosper prosperi
Pater aut habet in huiusmodi menan
der menandri sacer sacri Ater atri Et
quibus sicut iam dictum est gti & nto

Et corripit penultimam duo aut sic genera Comicorum id est Comedium scribentium scilicet veteres qui turpia tantum expriment ut therentius Nomi que et satirici dicuntur quibus generaliter vicia corripiuntur ut parsius et Iuuenalis Et nudi scribuntur eo quod denudent vicia.

Pantus p

Sic vocatur greca in ous & dimetria apud latinos ad illas que simpliciter in us terminatur tamen ous per sincresim transit in us ut Pantus et alcinous propria sunt nomina.

Gtius sex

Hic autem dicit ad formationem gtiui sexte declinationis Ponens primo unam regulam generalem Et secundo subiungit alias speciales ibi in Or et in Vr Cunctis ad primum dicit Gtius singularis sexte declinationis semper desinit in is longam vir gilius tamen in sexto more antiquo

ptulit gtm in v° d
Nota. In foribus
letu Androgeo-
nius pendere penas
Intersent aut au
tor subdens quando
aut gtus huius de
clinationis recedat
quando non In regulis
gnalibus de gto di
ximus Nota gtus
habet nisi grecus
ros Pirrus et pe-
leas et peleus de
peleus aucto dicitur

In ir et in
Vr et in

Ponit regulas
speciales per quas
ostenditur in quibus
nominibus decat esse
equalis gtus nto
et in quibus ipm ex-
cedens prima clausula
est Nomina terminata
in Ir in vr et
in eus habent gtus
excedentem una sil-
laba super suum ntm
Nota Itidem habens
Ir et vr supra abunt
a gto Addit enim
super ir vel vr, quod
... ex eis

Vocabula

et gto tractabatur sufficient exposuimus
Androgeo Virgilius in vi° gtm io
fuit actiua In foribus letu androgeo
tam pende penas

Datiuus et ablatiuus singularis huius
declinationis fit a gto mutatione ex-
treme i in o producta ut huius lucife-
ri huic et ab hoc lucifero / huius satri
huic et ab hoc satro / huius viri huic et
ab hoc viro / huius saturi huic et ab hoc
saturo huius pami huic et ab hoc pamo
huius tauromenii huic et ab hoc tauromi:
huius tiphoei huic et ab hoc tiphoco Vir-
gilius in vi° In arimes iouis imperiis im-
posita tiphoco Idem in eodem Ver-
ditio genitore minor nec fit mucheo
Est tamen quando etiam greco gto in huiusmodi
nominibus id est in eus finientibus non
uti solet antiqui Idem poetam Batoli-
tis Orphi calliopea lino formosus apollo

[illegible]t oportet scire in hac declinatione
omnes obliqui casus tam singulares quam
plurales cuncte numerum sillabarum servat quem
genitivus singularis habet absque genitivo plurali
qui una sillaba vult superare nisi per concisionem
[illegible] proferatur unde ey et eys tamen pro
monosillabis ponitur per sinerisim sicut accipitur
id est ~~conglutinationem duarum sillabarum
vnam factam~~ sive magis per sineresim
et in una sillaba veteres enim conformam
[illegible] que est longa per ey diptongum scribebant
longas aut vocales vetustissimi
geminare solebant Hinc vero secundum modum
[illegible] proferuntur id est dei et deus dissillaba
[illegible] [illegible] in vo Per vnam [illegible] quod deus
[illegible] quod licet Item [illegible] etiam
pronomine ey et hy [illegible] et [illegible]
[illegible] apparet quod vetustissimi ut supra di[ximus]
pro vna longa vocali solebant
[illegible] scribere Hinc enim vestigium antiquitatis

[De]rivatur nomen est gentile secundum quasdam [illegible] dicitur
[illegible] qui habet [illegible] in sua [illegible]

In vbus vo

[Se]cunda regula talis est nomina in vs et in vm desinentia pares habent genitivos
[illegible] [illegible] Si sit habens vs et vm non accipit [illegible] vs vm quod mutat in
[illegible] sic in hiis par sit [illegible]

Vocabula

Tauromminium nomen est proprium loci

Frequenter

[S]ub [illegible] quandam doctrinam que habet vnam exceptionem a primo dicta regula
et vult quod omnia [illegible] nomina in vs desinentia regulariter declinantur [illegible] in genitivo
vt sit par [illegible] tamen invenimus sepius veteres causa metri subtracta vna [illegible] per
appocopam dicunt tugurii [illegible] antiquorum

p[ro] anthony p[er]culi
p[er]culy Vn9 esse
nequit bieuioz vito
gn[er]s at est ut In
p[er]mes ocy patsiam
tuguri q[uod] p[er]culi
In quib[us] 7 gemina
dat metro similiter
vnam

In er igi

Ostendit nomina in
er desinentia scilicet &
de matione variata
gn[er]e suorum generum qui
tum ad cremetum er-
ga nos p[ro]p[ter]ea q[uo]d om
misit & tribus re-
gulas ponere tum
etiam quia & ipse
in septo sufficient[er]
est tractatum Enumerat
tamen quedam nomina que
habent crescentem
genitivum & alia que
habent equalem
ut ex ipsis consiliu
& similibus arguamus
Vn9 fiuns in er-
iti vaiat unum gn[er]i
plurim ut facum
... er er que no
supabunt te ... ibi
... et septis te

in his adnc seruat[ur] Cum duo p[ro] vno
longa ponatur tamen siue dicti pronominis
nis casibus ut hij dij his dijs et ab his
dijs p[ro] ys ab hys Nam si dicas deij
deis a deis ei eis ab eis dissilaba sit
ostendimus Juuenalis in vo compleet cas
metros dat eisdem ferre cinedis Proto
aut q[uo]d in his q[uo]d diffenetie causa fer
nata est geminatio p[ro] hic si di et di et
hi et his dicamus Dubitatio fiat sig
ficationis Nam di etiam p[re]positio est &
dis p[re]positio et nomen hi et his verba
sunt In pluribus aut[em] invenis differen-
tie causa huiusmodi quasdam fieri illa
rum et litterarum additiones vel ademptiones
Vel attentio mutationes Atque in compo-
sitione idem et isdem p[ro] vna & sepissime
quia nulla fit confusio significationis inve-
niuntur pro eidem et eisdem Et quia
omnes obliquos casus genitivum sequi dicimus
q[uo]d verbis nominativum sequitur De quo mox

ed put de acto tractemus

Accusatiuus quia a greco fit mutatione in um ut hic pann hunc pannum lucifer lucifero tibi te tecum In hiis etiam nominibus id est in eius & similibus greco magis acto utuntur autores Virgilius primo Eneydorum Thonea petiit dextra ua quam sericestium Idem Et anni tu te ca musis lirethica musarum comitem tais in primo Ver no et viribus infra ti a fert animus Invenitur tamen in usu ad actus in um illud nomen hic et do itio & natura dorum in vo thesem ipo ad ilius in xio ab urbe condita odio pscum indulgent In eodem Trans ssus pscum filiud In eodem totus pscum versus Idem in eo pscum nphipolim mittit In eo pscum sese iungit In eodem ad psca missus Idem xxviiio [arcem] ei arcem et alcipiadem ne ademoni possint reprehendere Etiam

Datiuus et ablatiuus

Ponit regulam de formatione dativi et ablativi singularis et primo facit hoc secundo per modum exceptionis subdit quam dam doctrinam morem grecorum obtentam a poetis ibi est tamen Vnde dicit dativi et ablativus eiusdem declinationis fiunt a genitivo mutata e extrema in o productam ut hujus viri huic et ab hoc viro nisi quod in grecis terminantibus item in eus solent autores uti dativo greco qui desinit in i ut apud Virgilium illud orphi calio pea lino [...] Idem posuit orphi [...] ceras et sextus o dant

Et oportet

Illud addit etiam quod omnes obliqui se declinationis tam singulares quam plurales parisiuntur greco singulari in sillabarum numero excepto

In iiº thebaidos Pentheum quem thenodum thebe dicimus equo Bacchi geris. Plautus in vidularia Eius etiam Bacche fecerunt nostram navim pentheum

Vocatiuus huius declinationis quando in r vel m finitur nominatiuo similis est ut hic lucifer o lucifer hic satur o satur hoc templum o templum hic gliterium o gliterium Virgilius Cum paulo ante nostrum timber protulit mox vero timbre posuit in xº Dauca larides timber quem simillime proles Et item non tibi timbre caput euandrius abstulit ensis Sed non est hic vocatiuus in e ante in r desinente sed in us accipiendus hic timbrus o timbre Solet enim poeta huiusmodi sepe nominatiua tam in er quam in us pro ferre tauter tauterus euander euandrus Virgilius in xº Pallas euander in ipsis Quod sunt oculus Item in xº Tum rex euandrus romane conditor arcis Sed de hiis ...

genitiuo plurali qui semper excedit in una silaba nisi proferatur per sincopam quod ergo dii et diis monosillabum ponitur hoc contingit per sinerisim id est per substractionem vnius littere Sineresis magis certe per sinerisim id est per coniunctam e et i in vnam sillabam Sinerese enim dictum est e contrario diereses interpretatur diuisio Sinerisin idem est quod con vnde sinerisis id est quasi coniuncto diuisorum seu diuisorum Sed aut per sineresim e et i fit sit probat dicens Sed veteres finale i quam nunc proferimus in fine illius dictionis que est longa et scribebant per ei diptongum Sed ergo ait per ei diptongum ostendit eos fecisse sineresim ei et i naliter diuisorum seu diuisorum in plurali nostri de

timbrus est timber et [illegible] est

..e nro tractatu disseruimus Non tn
.. plautus a puer nro vtm puere dixit
in mercatore Egomet memor Tu pu
ere abi hinc intro ocius Item in gur
gulione Cedo puere signum qd factur9
iam stiens Quos quibusdam a nro puc
ius rectus esse videtur Si vero in cus
..sm at ntus magis grecum seruamus vtm
..cati9 in p° thermonid penthcu rector
..hebarum Stati9 in vmo thebaydos Va
..e oxinnis puer melite bellis archas et
..ypolite · capaneu iam maxime turme
..robo tn et quibusdam alys auctor scripto:
..bus Et o penthee Et o thidee Et o
..lionee posse dici scdm latinam analogiam
..tact qd in vsu no inveni In vis vero ter:
..nnacia si sint ppria Q ante vs habencia
..bicta vs faciunt vtm vt hic ygilis o virgi
.. hic Salustis o Salusti hic pompeis
.. pompei Hec tn eadem ceciam in Ep
..erbat antiqssimi o ygilie o mtuie dictes

quo aut p sinere:
sim mo silbica di
tatur dei et dis p
se madfestum est si:
lica substracta e Et
qm posset qri qd
est qd in illis mo:
silbice platis sen:
tiutur duo II sub
iugit hoc mo fici
qd vetustissimi so:
lebant ho gemina
re longas voles
qnitum ad scipturam
licet vnam salu°
pnuciarent Itaqz
no fiebat geminatio
scriptie nisi ut et
scriptura vocalis os:
tenderet esse pducta
Potest hoc item
aliter legi ut videlicet
licet qd auctor dicat
Sine mage per
Sineresim no p
diuisiom dcm in:
telligatur Sed per
addicom aut qd
dcm erat p sin
eresim vt vtruqz
fuerit necessarium
et sineresis et sine:
resis Quos aute
p sineresim et p
sineresim sicm sit
pbatur et eo q veteres
I finale longam
p ey diptongum sc:
ribebant ut essent

duo e in scriptura gr
modo ecy exp
situd est sinersis
ibi alius e / et alius
fiebat sineresis eu
i pro quibus sinere
sauis longa i po
nunt vbique mo exrm
more latinorum
sicut aperte dictum
est alibi / Ecima
go quem posset
tur in illis monosillabis
scebant duo i oste
dit hoc more vete
rum fieri sic pau
lo ante expositum est
Ecquidem vo libri ha
bent per sineresim
sunt accipienda nec
non et per sineresim
que lectio eadem
est cum vltima
Dicat certe qui in dy
et dys nec non in
pronominibus y et ys
scribitur bis y causa
differentie Si enim
scriberent di et dis
pro vna i posset di
prepositio esse et
dis pro diuitis intel
ligi / y quod et is v
ba sunt ... in si
in prodicte dis esset
scriptum i posset co
fusio inde oriri
Hondi aut secundum
ingrim bene dic
revus est diuisio
vnius sillabe in duas

Liuius Andronicus in odissia Nexi enim ...
lituussu te lertie nunc Liuius in sereno ...
nunt lertie velle para iure itatam / lertes
enim per lertes dicebat quod et greci lercaos
pro lertes Sophocles Mantham / ste
Zophoro leymenopay lycepthyoy tilor
taze Humores aut gaudetes breuia te
per abscisionem vltime littere ptulerunt oro
virgilie virgili et per mitunie mercuri
Oracius in primo Carminum Mercuri facunde
nepos athlantis In eodem Multis ille
bonis flebilis occidit Nulli flebilior
quam tibi virgili vnde accentus perfecti vi in
his seruatur Si enim non esset abscisio
debuerunt huiusmodi vt idest qui in i desinen
tes penultimam correptam habent ante penul
timam acuere ut virgili mercuri quod mi
me licet nam penultimam acuimus Quin ab
scisionibus enim si ea vocalis in qua est
accentus integra manet. seruat etiam ac
centum integrum ut audiuit audit riostrait

Nostras illice illuc | De pompey et wltey et gay et similibus vtis que in loco co: sonantis habet in nto dubitatum est vtrum in extrema cum vocali an pro consonante sit acci: pienda. quod in alijs casibus quod more anti quo magis rationabilius esse videtur Nam solebant illi non solum in principio sed etiam in fine sillabe ponere in loco consonantis id quod in ante vetustissimis invenias scriptu ris quotiens inter duas vocales poni ut pompeijus wlteijus gaijus quod etiam omnes qui de littera curiosius scripserunt affir mant necnon etiam metra ostendunt hoc quod dicimus. Et regule ipsius ratio in sup: dicto vto. Nunc cum vtis in i desinens vna sillaba debet esse maior suo nto ut sa: lustius o salusti virgilius o virgili terentius o terenti Ergo si pompeyus et wlteyus trisillabi sunt in nto necessario in vto dissillabi esse de: bent quod non potest fieri nisi i loco con: sonantis accipiatur. vnde illud quod possem sine

nea geminus secundum latinam regulam dicatur etc vnde tideum et illioneum

vocatiuus Solet vero dativus grecus ... dat vel on ... sic menalaon etc.

vnde Allexander sillabam demi debet et dieresis vocatur per hoc aut formam fuerit bissillabe hoc nomen dei quod est monosil: bum in illo versu ... ali ... dei lege dei filius vrbanus habere ... significat ... vocatiuus dat natura ... dat grecus dat ... minatus esse ... error est simulac ratus ... homo ... angelus et pro almus ... ille malus ... quod ... vocatus

Actus quod

Ponit regulam de formatione actus ... subiungens doctrina de actus grecorum in nominibus in eus desi nentibus et dicit actus singularis secunde declina tionis fit a gto sin: mutata i in vm ut pamni pan num ... quod in grecis dictionibus ter: minatur in eus vtitur autoribus magis actus greco ut ab eo quod tideus et illioneus dicitis tidea et illio

Vnus hic
Ponit formam unius speciei declinationis. Et sub diuiditur in plures partes secundum quod plures tangit regulas. Prima ibi. Secunda ubi vero terminata. Tercia ibi alia vero omnia in us genitiuo ad primam dicat[?] sic. Unus species declinationis si est a nominatiuo desinente in r, ut in n silibus est ei[?] ut hic vir et o vir, hic tor[?] et o templum. quod enim vir genitiuus dicit utrum timbre non esse a nominatiuo timber sed potius a nominatiuo timbris.
Utrumque enim dicitur ut teucer teucri teucrus euander euandrus. ~~Ei vero nominatiuo~~
[Ius] Ex er ir quod vel vir partem recto uolt dare genitiuo recto imitatiue tamen ex er repperies. In propriis per metathesim ceu theucer meandre.

quamuis bene cui pro monosillabo accipiunt metrici et sicut huius cum genitiuus in ius desinens una sillaba superat suum datiuum ut illius illi, ipse ipsius ipsi, unus unius uni, alter alterius alteri. Alius quoque per duas i debuit esse genitiuus causa differentie qui est alii. Sed vel eufonie causa vel quia inter duas vocales i vocalis esse non poterat, datiuus autem loco consonantis eam accipi prohibebat quia ipse duplicat vocalem. Et credo differentie causa ne alii vim infinitam esse putemus. Ideo quoque plerique recusauerunt eum frequenti usu proferre, vetustissimi tamen similem genitiuum nostro posuisse inueniuntur. Sed accentu differt, quippe circumflectitur in genitiuo penultima. Cesar in Anticathone: uno enim excepto quem aliusmodi atque natura finxit, suos quisque habet caros. Celius in V historiarum: alius rei nisi amicitie eorum causa. Cui quoque cum rationalis

mōsillbā esse debet tā q̄tur ei sit dis:
lleb3 p dieresim a poetis pferri inve
nifferentie causa Hec si mōsillbā sit int
tectio esse putet ut virgili⁹ in ii° Ene
idos Ei michi qualis erat quantū mu
tatū ab illo hectore Hec tamen mirum
loco consonantis positum fuisse in vocalem tam
quam idem patiatur in quibusdam dictionibus apud
poetas ut oracius in Epodo Nivesq3 &
ducunt ioue nunc mare nunc silue Thre
cum divisione fecit quartam sillabam ve u a
consonante fuisse in vocalem Est enim dime
trū iambicum coniunctum semi nario hero
yco Similiter ergo ei et eis et eiq3 et eius
dem p dieresim pferuntur Iuuenalis in
v° Iuuenes hortatur ut illam Ire uiam
pergant et eidem in cubere sexte Quincos
Ceras nunc tibi at dictate pusillas Implet
et ad mechos dat eidem ferre cinedos
In compositione aut nec aliter possunt
proferri Hic consonans consequens cogit i
fectum loco vocalis proferri Cui q̄r

Si vō in eus :-

pomt aliam regula Et est Si nominis declinationis scd̄e terminat in eus ut capaneus tunc magis utimur greco vocativo ut capaneu Similiter o tideu licet enim quibusdam visum sit secundum latinam regulam dicendum esse o capanee et o tidee Dicit tamen priscianus se in usu non invenisse [nota]
Eus diptongus in eu quantum ponit puta thezeu

In vbis

Ponit etiam regulam Et est talis Si nomina scd̄e declinationis terminentur in us tunc si sint ppria q̄cia et ante us sive vocalem sive consonantem abiciunt us et faciunt vocativum ut hic virgili⁹ o virgili hic pompeius o pompey que tamen antiqui terminabant in e dicentes o virgilie et o mercurie

Nos aut ea bre uitatis ca apocapa dicas o virgili et o mercuri sed cum dicitur virgilie et mercurie secundum regulam trissilabor et compositis accuebat antepenultimam super quam seu propter quod remansit idem accentus secundum regulam appocopatorum sicut tradent nec regulas gramatici ... leg in orthographia ... vi ... ...

De pom

Hic incipit mouet dubium circa predicta dicens et pompey ...

invenimitur quod dissilabe protulisse per ... tesim ut albinus in rerum romanarum primo

Ille cui ternis capitolia celsa triumphis

Sponte deum patuere cui freta nulla repostos

Abscondere sinus non tute memis ... vibus. Ea aut pompey et wltey et gay et ... silia in finalem et ante eam vocale pro una silba habet. Usus quod confirmat oracius in primo epistolarum Durus agit et wltey nimis attentus quod victris wltey dissilabum accipit secundum analoyam. Alia vero omnia in us composita masculina siue feminina tonuisa ... in e faciunt ut in ... hic pamus o pame pius o pie Her. mirtus o mirte smithius o smithie excipitur unum quod tam in e quam in i facit utrum quinius sit appellatiuum o filie et o fili Liuius Andronicus in odissia

Pater noster saturni filie Catullus aut tu pret omnes une et capatillie

Celtibero sc(ilicet) celtiberie fili(a) Terentianus
in sillabis Hec tu prius tubas fine filie
Et tu gener novalthem(?) Est tamen quod
isto quando in us terminato pro uto sive metri
sive euphonie causa utitur Virgilius
in VIII° Corniger Hesperidum fluminis re
gnator aquarum Lucanus in II° Et gener
populis vix secula longa decorum sic me
ruisse viris

Pluralis numerus et ultimus(?) sicut declinationis
tam masculini quam feminini generis in e
finitur et est similis genitivo singulari ut hii
docti hii et o docti hiis platani hee et o
platani In neutris vero extremam e genitivi
singularis mutantes in a brevem facimus
nominativum et accusativum et vocativum pluralem Ut hec templa
hec et o templa hec munera hec et o
munera Alii quoque casus pluralis in tribus generibus
generalem possident regulam

Et genitivus quidem fit in omni genere ab ab
lativo singulari assumente rum ut ab

sit in sillabis oportet
pro uocalibus eius sit di
sillaba quod fieri
minime potest nisi
esset ibi consonans
i finalis preferen
da consistit quod cum dip
tongus ibi esse non
possit Sed uidemus quod
licet i in fine quorun
dam uocabulorum naturaliter sit con
sonans profertur tamen
uocaliter id est
uocali assimulatur
quo in cui et sil
labis dictis et qui
bus induxit causa
plenitudinis probando
cui et huic esse
monosillaba ratione
regule Primus enim
genitivus in ius desinens
una sillaba sinum uolt
superare dativum ut illius
illi Ergo quia
huius et cuius sunt
dissillaba constat cui
et huic debere mono
sillaba esse Et est
in dativo cui naturaliter
i consonans Sed
profertur uocaliter
eo quod i consonans
turpiter sonat in fine
sillabe si profertur
consonanter debuit
quoque dici huic quo
cui quia a genitivo formatur
huiusmodi dictio ablata
us Sed quidem inve
nitur in uetustis huic

Causa dicitur addita
est e et dicitur quare
ibi dicatur hoc
non posse fieri quia
in consonans non per
sonare sub sequente
consonante in eadem
sillaba nisi vocali
interposita tamen dubius
posse dici congrue
quare licet in natura
sit ibi consonans
eo quod vocaliter pro
fertur id est ad mo
dum vocalis. Ei
quoque dicitur debuit non
sillabus esse et quare
in consonantem pro
latam vocaliter
sed profertur tamen sic
dissillabice ne pu
tetur monosillabice
prolata esse metricam
ci [109] Pecus sacer
velis quod restat quae
propriorum Appocopat
ius quidem facundo
minorat In neutro
quintum est plus
primus habet est

hoc viro horum virorum Et ab hac pla
tano harum platanorum Ab hoc templo
horum templorum Inveniuntur tamen per ana
logiam medie sillabe masculinorum plerique
nominum que neutra non habent habentur usi
profitentes maxime poete Est autem etiam
apud veteres kathalocatum per sam (?) sebene
tes item invenimus sed raro Virgilius in
primo Eneydos It celo clamor que virum stri
dorque rudentum pro virorum Item in nono
Eneydos Curva ~~meum~~ deum bis pergameae
erepte ruinis deum pro deorum Item in
primo Eneydos Genus alto a sanguine divum
pro divorum numina quod pro numinorum Et li
berum pro liberorum Et sestertium pro sestertiorum
iugerum pro iugerorum modium pro modiorum
Nummum vel pro nummorum Medimnum pro medim
norum senum septenum denum pro simtopan (?)
causa oratoribus solet proferri Cicero in in
verrinarum iste unus inventus est qui ex tem
plo ... partium est Et abreptos filios
ad necem duceret Et parentes pro eodem pro

sepultura liber posset / In eodem Cum asserat ses
tertius viginti quinquaginta milia rem esse
constaret / In eodem quis eum qui posset tu
ri liberis nostris pueritiam cont inp bita
em ingratum / Idem in tertio Et pueri anno
us senis septenis etc denis ~~per denos~~ sena
orus nomen venditari sunt / denis per denos
senis per senos septenos per septenos dixit / Idem in
frumentaria Sed tritici species medimnum
simphone omnibus tollit medimnum
pro medimnis / In eadem annus te inge
m professum esse duo per iugeribus Nam
singulare huius hoc iugerum ipse ostendit
iugerum laurentinum agrum medimnum fe
ntici leontini agri serit / dicitur autem
et hoc iuger iugeris vnde Iuuenalis
in imo Iugeribus pauitis lumbos etc
nac clientis Cicero in quinto verrinarum
Eius si dono iudicatis eos qui qua
draginta milia modium lucri faciunt pro
racionis per sese etc et domine Ite Agnus dei pro agne [huius] In reliquis vero ...
... sic domagnus ... magne Filius ... quod dat fili ...

Alia vero
ponit aliud regu
lam dicens
...

ponit aliud regulam generalem dicens ... alia ... declinationis ... in vocativo ... propria ... vocativo ... alia ... ut si pamus o pame Excepto filius quod facit fili in vocativo quod ... fici quem solemus vti ... quasi pronomine proprio dicitur o mi fili ... et sequitur regulam propriorum ... dicat ... aly hoc esse factum ... sa differencie ... sic dicitur putarent esse ab eo nomine quod est filia quod ... dicat autor ... vtrum ... tam in ... ut a filia o fili ... in ... filii dicat insuper ... contingit ... nominibus in vocativis ... propter ... causa ... cantat ... situs ... In reliquis vero ... quod dat fili ...

Dat esse at flumius
pplus nec no choruß
cognus Invenitur in
ve p quitus dicta ca9
duos gnis in e po
tius volt vsus habere

Plis nus

Agit de nus de plu:
ralib9 casibus scd
declinacoins Et dicit
pmo quod plis nus
et vtus scd declina
tionis tam mascli
gnis fem gnis ter:
minatur in i et
est silis gto singladi
ut hui9 docti hij
et o docti In
neutris vero este
ma i gti in a
breuem conu sa
fit ntus et actus
et vtus plis ut
hui9 templi hec et
o templa Ceteri
vo casus plurales
In ibus gnibus:
eisdem regule sub
iacent Querest
fortasse vnde nus
plis scd declinacois
formetur Et debit
quod formari a gto
singlari scd quia
cuiusq vocis est cau
co dicitur formari
aquo gtus singla
ris formatur [xxix]

modiorum Item in Murena psitum
fabrum pro fabrorum Item in pmo p
vareno deum fidem pro deorum Item p
cluencio Milibus quadraginta numum
pro numorum Item ad herennium libro iiiio
pedum trigenum pro trigenorum Frequenter in
hec vtitur et actores ceteri hec sincopa
in eisdem noibus que modios vel mensuras
significant Accusat aut hoc in masculinis sa
bentibus neutra Vel in neutris ne it
silis nto singlari neutrorum Terminus
quod in his que ex se faciunt neutra
licet no frequentibus. invenitur tamen vsus hu
iusmodi locucionis Virgilius in vio
Alta quod certat Prendere tecta manu
socium quod attingere dextras pro sociorum
Item in xo At rutulum abscessu iuue
nis tum visa superba pro rutulorum
Terminus et socius socia socium et ru
tulus rutula rutulum dicitur Genus

n Eutontimcrumenon Cruat vos
omes oratos volo ne plus inntud pos
it qm equum oratio pro equorid et im
quoru Statius in p° thebay dos illa
nouos ibat frangens populata pena
es Portarid in bino lateri duo tor
pa parvm / Expendit parvm pro par
vorum / Virgilius in iiii° Magnanimud
heroy pueri innupte qz puelle / Ite
m pronoibz qz fecerut antiqui meid
p meorid tuid p tuorid nrm p nrorid
dicentes Plautus in trinummo ut re
patrid et glam vis maiorid fedari
new Item in penulo Eguidi meministi
tud nomina parentud Item in menechi
mis Avertit predam ab hostibus nrm
p salute sociud

Datiuus et ablatiuus plis scde declia
tonis nomi fiut ab ablto singla
ri mutatoe o finalis in is longaz
ut a viro his et ab his viris Et

Primus plis ha
bet i par est
sibi qntus Scd in
plis neutri sctud
qz dcit pa pom
Capit ambo duo
tn fiet etracta
pono

Genitiuus

Nomi ingulari
et femia gtd plis
et wlt Genitiuus
plis scde declia
tionis fit ab ab
lativo singulari assup
ta rum ut ab gt
viro horid virorid
Invenimus tn per
sincopad media
sillabe gtd mas
clorid non habe
tud neutr plata
ut virud pro virorid
In masclis aut
habentibus neutr
vel in neutris rao
fit qis tedi sinco
pa ne sillie sit
hiqi gtiud uto
singlari neutrorz
Virgilius tn dixit
sociud p sociorid
et rutilid pro ru
tilorid [nota] Et
nisi cotsius ord
incipit gtius In neu
tro qz duud duo nrer
sive duorz

Ablatiuus et

Ponit regulam dativi et ablativi pluralis numeri

Dativus et ablativus pluralis secunde declinationis in is fiunt ab ablativo singulari mutata o in is ut ab hoc viro his et ab his viris

Tertie et sexte retinent is absque duobus Quinte fiunt ambobus ... ab ... dativus unde ...

Inveniuntur pauca

Secunda pars principalis capituli In qua quedam nomina que in aliquibus casibus inveniuntur secundam declinationem sequi ostendit circa casus declinationis. Unde Priscianus addit quedam inequaliter declinantur ut vas in plurali secunde declinationis est in singulari vero tertie

Festorum dierum casus nomina que in a desinunt et semper sunt pluralia ...

ab hac platano his et ab his platanis A templo his et ab his templis In-veniuntur pauca inequaliter habentia declinationem ut vas in numero singulari ter-tie est declinationis ut hoc vas huius va-sis in plurali vero secunde ut hec vasa horum vasorum his et ab his vasis Festorum cum nomina dierum in a desinentia semper pluralia secundum quidem tamen secundam formam secunde quoniam sic protulit Secundum dativum et ablativum secundum tertiam ut hec vul-canalia horum vulcanorum ut vulcanium his et ab his vulcanalibus Sic floralia saturnalia compitalia ter-minalia quinquatria / Secundum non ademo hanc domorum et domuum his et ab his domibus non enim domus Iuvenalis in iiio Vestra magnarum domuum do-mini quam futuri Virgilius in iio Eneydos Turres et tecta domorum Item in

iio Georgicorū Domibus cedrid
& cupressos qz Salustius in catilinario
Domos suas gloria decorabat Terencius
in eunucho domi foris q fac vicissim
ut memineris Virgilius in v° Eneydos
hic labor ille ~~in~~ domus et inextri-
cabilis error Domos igitur casus tam
iste quam quarte invenitur absque dto et
ablto pluralibus qui semper in bus ef-
feruntur / Sunt tamen quedam nomina quo-
rum obliqui casus in usu deficiunt quos
omnes secundum anoloyam possumus pro-
ferre tamen quia apud auctores non inve-
nimus recusandos puto ut hic tabes
sive et ab hoc tabo Lucanus in vi°
Stillantes tabi saniem Virgilius in
iii° thebaidos Et tram tabo maclant
inachii frigidus horror / Ceteri vero
casus in usu facili non inveniuntur
Maria acra vina mella Orcela
Floralia festa flor ... de Copitalia erant festa que fiebant in

genitivum et secundum declina-
cionem secundam Et
secundum terciam ut
hec vulcanalia
horum vulcanalio-
rum quoad secundam
pertinet et vulcana-
lium quod ad terciam
Dativum vero et ablativum
efferunt semper secundum
terciam ut hiis et
ab hiis vulcanalibus
Unde Hebraharodis
Nomina festorum
dicas in ia vel in
orum Terminanda
flora preptu com-
pi qz bacha /
Datur ut quinqua-
sed bis duo iungimus
ista Menia dicunt
primum sic ingera
vasa supellex

Vocabula

Festinum et modi-
um et medimnum
dicimus esse nomina
mensurarum Et me-
dimnum compositum
est a media et
mina quam plures
astruant quod medimni-
mum est medietas de-
cem modiorum
Vulcanalia dice-
bantur festa vulcani
festa que fiebant in

compitus Compo
situm est vo a con
et pital quod est vi
Termmalia dice
bant festa term
illius salis dei
Quinquatria etiam
festa erant que
quinque diebus dura
bant et fiebant
in atrijs templo
rum alij dicunt
quod quinquennio fiebat
illa festa in anno
alij quod in quinquennio
semel sed prima
sententia prevalet
Item producta nova
dativo et ablativo proferun
tur semper secundum
tertiam declinationem
ut hijs et ab hijs
quinquatrialibus

Necnon a domo

Similiter autem secundum
secundam declinationem
dicimus domo do
morum domum autem
secundum quartam et do
mibus semper
magis autem domus
In hijs itaque magis
licet declinari non in
venitur sed possumus

genitivus et dativus pluralis in usu raro habetur
nisi apud vetustissimos apud quos mul
ta preterea efficientia invenies Oportet
igitur sic quidem analogie rationem usum in
auctorum magis emulari Duo preterea
et ambo genitivus et accusativus secundum tertiam
declinationem proferunt duorum amborum duos
et ambos Terentius in neutrum differenciam
sit dum soleat dici Necnon actus masculi
num est quod [illegible] similis neutro profertur quoniam
neutrum Virgilius in xi° Si duo preterea
tales Ida tulisset terra viros Lucanus
autem in primo Que mare que terras que
totum possidet orbem Non cepit fortuna duos
Juvenalis similiter in ii° tunc duos vitia
scissa vepa tene tunc duos Dativum
vero et ablativum terminat in obus in omni genere
duobus duabus ambobus duobus

regulam formationis Et ut quod secundum domus domui dativo
patiat declinatur hoc nomen et secundum quartam et secundum secundam declinationem
Domos casus absque dativo et ablativo pluralibus In quibus declinatur in

Tercia declinacio terminaciones habet septuaginta vel paulo plus desinit enim In a correptam In e correptam

In o correptam
In o productam

In al correptam
In el correptam
In el productam
In il correptam
In ol productam
In ul brevem

In an productam
In an correptam
In en correptam
In en productam
In in productam
In on productam

In ar correptam
In ar productam
In er correptam
In er productam

In ir correptam
In or correptam
In ur correptam

In as correptam
In as productam
In es correptam
In es productam
In is correptam
In is productam
In os correptam
In os productam
In us correptam
In us productam

In ys
In acs
In aus
In ans
In ens
In ons
In uns
In yns

In ars
In ers
In ors
In urs

secundum quartam declinacionem dicitur autem ibi domibus et numquam domus ut dicit littera [illegible] tamen pluralis et pluralitatem singularis quando plus scilicet domi et domu non sunt in frequenti usu secundum secundam declinacionem quando nominativus ablativus singularis secundum quartam declinacionem scilicet domu hec hugucio

Sunt tamen

addit etiam quod alios esse casus quorum licet analogice etiam possent dici tamen recusandi sunt quando usus eorum desinat ut [illegible] tabi [illegible] et ab hoc tabo etc enim casus eiusdem nominis deficiunt

Duo pluralia

Illud quoque addit quod duo et ambo genitivos habent et accusativos secundum declinacionem secundam duorum amborum duos et ambos nisi quod in neutro differunt ea causa solet dici duo et quod accusativus

etiam duo pro
accusativo casu masculino
sed causa metri
ut virgilius Si
duo preterea tales
ida protulisset
Dativus vero et abla-
tivus terminantur in
bus secundum omnia
genera ut duobus
ambobus am-
babus duabus
In his ergo duobus
casibus non se-
ruatur hec regula
declinationis secunde
Accusativus vero pluralis et
accusativus quibus fit
in masculino genere
ab ablativo singula-
ri addita s ut
a docto hos doctos
In neutro enim genere
similis est accusativus
nominativo et vocativo ut
hec et o manci-
pia nominativus Ab ad
ditur undique genitivus

In vls
In emb
In abs
In ebs correptam
In ebs productam
In obs
In vbs
In rbs
In abs
In eps
In ops
In ips
In ups

In ax correptam
In ax productam
In ex correptam
In ex productam
In ix correptam
In ix productam
In ox correpta
In ox producta
In vx correpta
In vx productam
In yx
In acx

In alx
In aux
In anx
In unx

In arx
In ar
In Er
In vt

In a correpta neutra terminata ut hoc poema huius poematis In e correptam neutra latina ut hoc monile huius monilis

In o correptam quam et frequenter producunt poete masculina desinunt vel feminina vel communia latina vel nostra [a greco vel latino ... ficta] ut hic cicero huius ciceronis hic leo huius leonis hec virgo huius virginis hic et hec homo huius hominis Antiquissimi tamen et greca more desinentia

pducta stem hac declinacionem pferebat ut
sapho saphonis dido didonis
In al correpta mascula sunt vel neutra (i quasi sunt greca vel latina)
latina vel barbara hic sal huius salis
hic hanibal huius hanibalis hoc tribunal
huius tribunalis In el correpta neutra latina
ut mel huius mellis hoc fel huius fellis
In el producta barbara hic daniel huius
danielis nectaniel nectanielis michael
michaelis nathanael nathanaelis In
il producta masculini vel feminini generis vel generis
latina hic pugil huius pugilis hec tana-
quil huius tanaquilis hic et hec vigil huius vigilis
In ol producta mascula latina ut hic
sol huius solis In ul breve masculini vel
communis generis latina ut hic consul huius consulis
hic et hec exul huius exulis
In an producta mascula greca hic pean (sol)
huius peanis In en correpta mascula
vel neutra latina ut hic flamen huius flaminis
hoc numen huius numinis In en producta

Tercia.

Capitulum tercium
In quo agitur de
forma genitivi casus
et ceterorum casuum
tercie declinacionis
tam singularium in
quam pluralium in
speciali Et dividitur
in duas partes principales
Primam primo
facit vel de singulari-
bus secundo de
pluralibus secunda
ibi Pluralis plus
Prima in tot
subdividitur quot
sunt casus singularis
tercie declinacionis
In cuius prima parte
tractat de nominativo
singulari eius ter-
minaciones primo
enumerando secundo
de eisdem per sin-
gula exemplifi-
cando ibi In a
correptam unde
Post hoc Post quam
vero agit de tercia
declinacione et pro-
sequitur dicit quod
tercia declinacio habet
terminaciones numero
septuaginta quattuor
de quibus exem-
plificat Et pau-
lo plus quam dicit

ppr' semp' Cuius
...ram int' ctas
ho ciuitat' [?].
[?] Ja. Dicat
tercia declinacio
habet dec' lras
finales scz. a
e. o. c. l. r.
n. s. t. x. &
quibus p' ordine
exemplificat
et de terminacionibus
earundem diffuse
tractat ptr' in
[illegible] Quot
ul' quos habeat
inflexio tua fi-
nes Per sub-
scripta poteris
nuare vocabula
quorum [illegible]
ad fine spectat
spalit' unu' Cas-
ma nomie [illegible]
[illegible] ibi Cui-
libet [illegible]

Vocabula

Nothus nothi ul'
notha qui ul' que
natus est de nobili
patre et ignobili
matre sicut de co-
cubina Et dicitur
nothus p' h. q'
natus sit de nota

latina vel greca masculina vel femina ut hic
hen his lienis hec siren his sirenis In
In pductam greca masculina vel femina ut
hic delphin his delphinis hec trachin his
trachinis In on pductam greca masculina vel
femina ut hic memnon his memnonis
hec sidon his sidonis

In ar correptam greca et latina et
barbara masculini et neutri generis hic ce-
sar his cesaris hic bostar his bostaris hoc
nectar his nectaris hoc calcar his calcaris
In ar pductam latina masculini vel femini-
ni vel generis vel neutri generis et sunt monosillaba
vel ex monosillabis composita ut hic nar huius
naris hic et hec et hoc par his paris dis-
par disparis hoc far his farris In er cor-
repta masculina vel femina et neutri et greca
ut hic pater his patris hec mater his matris
hoc tuber his tuberis hic et hec pauper his pauperis
In er pductam greca masculina et una latina
vel magis nothum hic aer his aeris hoc
ver his veris In ur correptam unum solum
hec gadir huius gadiris quia hec abadir

addit obetilos h(uius) ab addiris lapis que pro Joue deuorauit saturnus Hec in usu h(ec) n(on) inuem(i). In or correpta masc(u)lina et femina et neut(ra) et g(ra)m(m)a(tic)a tam greca q(uam) latina hic hector h(uius) hectoris hic orator h(uius) oratoris hec uxor h(uius) uxoris hoc equor h(uius) equoris hic et hec autor h(uius) autoris h(ic) et hec memor h(uius) memoris Virgilius in iiii° Enoydos Tum si q(ui)s n(on) equo f(o)ed(ere) amantes Cure nomen habet iustumq(ue) memor(que) p(re)catur. Inuenitur t(ame)n et hec et omnia pene g(ra)m(m)a(tic)a masc(u)li et fem(inini) que etiam non et si faciunt ex se neut(ra) sepe t(ame)n neutris adiu(n)gu(n)tur figurate ut Virgilius in x° Italiam p(er)cipt fatis autoribus esto Et in Bucolico Pau peris et tuguri congestum cespite culmen Et in v° Curribus paruus et paupe re gno. Temporis plus nimis horum hoc est neu trorum ex sup(er)dictis nominibus in usu freq(ue)nti n(on) sit ex eis quo n(ost)r(u)m ex alijs omnibus du(m) g(e)n(er)um Illa si sunt com(m)unia trium g(e)n(er)um sine dubio masc(u)li quid(em) et fem(inini) in eo neutri

Id est et in(ter)mi(n)a in culpa Et quia contrarius est spu rius qui s(cilicet) nat(us) est et nobili matre et ignobili patre simile est Notus dicit(ur) quid(em) malus et sinister ventus s(cilicet) auster qui est pluuiosus et calo re suo etiam pisces in mari adulterat et corrumpit Item a notus dicitur notus nota notum unde norma a grecis in parte ex orta dicitur no tha quia nobilem h(abe)t p(at)rem id est p(r)incipium s(cilicet) grecismum et ignobilem finem s(cilicet) latinitatem Unde ipsa latina norma que p(r)in cipium et finem h(abe)t latinum ut al bus Greca que p(r)incipium habent et finem ut dyos Notha u(er)o que grecum habent p(r)in cipium sed latinum finem ut pater ex affinitate t(ame)n p(r)incipij notha q(ue)q(ue)

dicitur greca Vel
et affinitate simus
quasi dicitur Latina
Et scias quod nothus
aspiratur scilicet
Quasi spurius Et et
papias dicit no
tus solum per cog
tus per t solam in
scribendo est ve
tus aut per quod et
interpretatur prima vn
quam profert summa
nothus crebro in
flamine notus
Pean a pelos
quod est laus dicitur
et sol pean quasi
peloan quia lu
ceat vel pean quasi
pean a percutione
que inficiat vn
et pean peanis
dicitur quasi laus
et ipse appollus
lucet et quasi laude
generaliter cum libz
invenitur et quasi
dicat penultimam
quasi vnde virgilius
in vio Eneydos
Conclamat socy
letum peana secuti
et accusativo ultima
in pean et est
masculini generis

vo in a. proferunt ntm plem ut hic et hec
sapientes et hec sapientia Ergo hic et hec et hoc
sapiens / hic et hec parentes et hec parentia hic
et hec et hoc par / hic et hec ancipites et
hec ancipitia hic et hec et hoc anceps
hic et hec felices et hec felicia hic et hec
et hoc felix hic et hec veteres et hec ve
tera hic et hec et hoc vetus / Nec tamen
in plurali nominativo asimatorum non accipiunt
que propria est neutrorum. manifestum est tamen
genus non esse quia sed masculini et feminini
figurate tamen per obliquos plerumque tamen vero
aut per ntm coniugi etiam solent neutris
Virgilius in vo Illa dies unquam memori
vos eximat evo Et Juvenalis in vo sati
rarum Tituli quos cupido hec aurile sa
cinerum custodibus quibus hec custos vero
nisi figurate invenies Et hec custodia plane
nemo dicat / Sic ergo nec hec memo
ra vel autora vel paupera neutraliter puto
facile in usu posse reperiri. Ideo sicut super
dictum est figurate sunt plata et hec et illa

plurima huiusmodi aput auctores inveniuntur
tamen quedam que obliquos casus [vnde] possident
pluralis numeri non sit quod ut plus tamen sit
neutri generis declinatur genitivus cuius quoniam
est tercie quoniam tercio et genitivus ablativus in
e pluralia quantum tam in es quam in a invenies
hii et hec plures et hec plura vel pluria
unde compositio compluria Terencius
in sermone Multa advenienti nova ut
sit nomina compluria Ablativus quoque tamen
tam in e quam in i invenitur utpote quoniam tamen
quoniam et actus plus tam in es quam in is
invenitur Virgilius in secundo Georgicorum Pluri-
bus talibus ille vias et cetera relaxat.
Spiramenta Oracius in primo Epistolarum Tractus
utpluribus lepores urina educet apros
In ur correptam latina masculina et
gramma et neutra ut hic turtur huius tur-
turis hic et hec augur huius auguris
Oracius in iiii° Carminum Nisi fallit augur ano-
sa cornix, hoc tibur huius tiburis In ur produ-
ctam unum invenitur quod cuiusdam generis est et est
fur huius furis

Vocabula
Agenon fuit filius
autore regis orienta-
lis Sidon sidonis
filius primogenitus
Canaan a quo
dicti sunt Sidonii
et hec civitas co-
rum in feminina
sidon dicta est
unde hic et hec
sidon sidonis pa-
trum et sidonia
sidonie provincia
adiacens unde Si-
donius sidonia
sidonium Sidon
interpretatur venu-
dantes vel lingua
feminina Sidon dici-
tur piscatus unde a co-
pia piscium Sidon
predicta civitas
vocata est et inter-
pretatur venator vel
venatrix Genesis
x° primo capitulo de
pertingens usque ad
Sidon Cesar proprium
nomen primi impera-
toris Romanorum et
dicitur a ceso corpore
quia abstractus
fuit de ceso ventre
matris vel quia fortiter
alios cedebat in pre-
lio vel quia primo fe-
cerit sibi cesariem

vel qr ad cesaie sit natus vel dicitur a cesos quod est cesaries quia in singulari certamine devicit elephantem. et ab illo qui hic Romanus imperator dicitur Cesar sicut et Augustus dicitur ab augusto

Nam si sit

Omnia nomina tercie declinacionis generis mittant in plurali neutrum genus in a. Sed predicta non sunt huius regule figurate. Nomina memor est omnis generis ut quidam dicunt tamen quod est generis declinacione tamen neutrum plurali per a secundum usum non invenitur in ia. Teres teretis id est longus et rotundus ut hasta et per simplicitatem pro rotundo in ablativo ens et est omnis generis neutrum tamen in a in plurali non est in usu

In as correptam greca masculini vel feminini vel neutri vel communis generis ut hic archas huius archadis hec pallas huius palladis hoc ceras proprium nomen loci huius ceradis hic et hec archas gentile huius archadis

In as productam greca et latina masculini vel feminini vel neutri vel communis generis ut hic athlas huius athlantis hic mecenas huius mecenatis hec ciuitas huius ciuitatis hoc vas huius vasis hic et hec capenas huius capenatis

In es correptam latina masculini vel feminini vel generis communis vel neutri generis ut hic codes huius coditis hec seges huius segetis hic et hec miles huius militis Ouidius in sexto methamorphoseon Miles erat phebes de calistone dicit hic et hec et hoc teres huius teretis Virgilius in viio Sed hec tereti mos est aptare flagello hebes hebetis sospes sospitis Iuuenalis in vo Hec vnum exposita tibi sospes erit hic et hec hospes huius hospitis Lucanus in vo hospes in exponens audiuit curia tectis hec hospes curua

invenit tamen et hec hospita Virgilius in iio
Eneydos Et pater anchises bellum o terra
hospita portas Similiter hec sospes et sos-
pita prolatum est ab autoribus Ovidius in
iio fastorum Hospita delubris dicitur au-
ita nomis Neuter quia superlatorum tradidit usus
pluralia Statius in iiii Thebaydos Impias
si quia libens iterum hospita pandas
Summa In es producta tam greca quam
latina masculini generis vel feminini vel communis
hic tiremes huius tiremetis et tiremitis hic
verres huius verris hec tedes huius tedis
hic et hec heres huius heredis In is
exceptam greca et latina masculini generis
vel feminini vel communis ut hic paris huius
paridis vel paris hic collis huius col-
lis hec tetis huius tetidis vel tetis hec
cuspis huius cuspidis hic et hec utilis
huius utilis In is productam greca
et latina masculina vel feminina ut hic del-
phis vel delphin huius delphinis hic aries
[illegible] huius arietis Cicero pro Scauro

Nonus spes componi-
tur [illegible] se et dicitur
sospes sospitis quasi
secum habens spem
sit sanus salvus
incolumis Super-
stes vos incolu-
mis sospes sanus
salvus quia superstes
Unde hec sospitas
sospitatis et sos-
pito sospitas id
est sanare salvare
exhilarare vel bona
spe afficere vel bona
spe non fallere Et com-
ponitur In eodem sen-
su inde sospito
sospitis Et dicitur
sospes quasi salu-
tis hospes et est
ethymologya Et in-
venitur tam in neu-
tro genere ut dicitur
in textu Sed hoc
intelligendum est
de structione tamen
vel declinatione est
tamen genus generis vel
in singulari genere in
plurali Sed hec sos-
pita sospite in
singulari feminino quia
est In plurali vero
neutri generis tamen
neutrum autem et plurali
et est [illegible]

vt plr ino hec
sospita acto hec
sospita vto o sos
pita Item dicitur
a hospes et a
hospita vnde hec
brazos Hec adiecta
sut hospita sos
pita dicta Neuf
est sut tum nec no
plia tm Crinis
Greis greco latine
dicit lis vnde h
crinis huius crinis
vel crinidis id est
furia infernalis qui
ad lites vel odis istor
dicitur nata et cor
ripit cre Tuus ffv
est notat lite in
crinis signat id
Quadrans id est
quarta ps num vel
libre a quadrus
vel quatuor vnde
hic quadratalis
vel quadratal q
dratalis quod vile
vas pcy unius qua
drdas Duodrans
p idem exponitur
Hic et hec et hoc
infans omne qd
loqui no potest
~~Ysenis~~ Maurors
a mars et hic ma
uors mauortis vn
mauorcius cia cuid
ptines ad mauor
tem vel bellico sus

Crinis vxorē Hec socherus huius socherus
plautus in vidularia Tmo id est hec nra
est patria et q hic meus pater ille aut
socherus est pr Hic dis cprud nomē est
plutan huius ditis hic et hec dis appel
latum huius ditis hec vis huius vis Hic
et hec sampnis huius samp nitis In os
correptā vnum latinum neutrum hec os
huius ossis quod etiā hoc ossum pluri
legitur Lectilis in libro xxx vo Caluarie
est cuius ipm ossium expurgarunt matrone
runt est In os pductā greca et latina
masculi vel femi vel neutri vel generis gen
Hic heros huius herois hic nepos huius
nepotis hec dos huius dotis hoc os
huius oris hic et hec compos huius cpotis
In us correptam latina masculi vel
femi vel neutri vel generis generis dud vel
trud generum Hic lepus huius leporis hec
venus huius veneris hoc tempus huius
tpis hic et hec ligus huius liguris

hic et hec et hoc vetus huius veteris
In us producta greca vel latina mas-
cula vel feminina vel neutra vel genera hic me-
lampus huius melampodis hic mus huius
muris hec virtus huius virtutis hic et h[illegible]
[illegible]ius huius suis hoc thus huius thuris
In ys greca masculina vel feminina hic
amphibrachis huius amphibrachis
hic cappys huius cappys hec crimys huius
crimys In aes latinum unum masculinum
hic praes huius praedis et unum neutrum
hoc aes huius aeris cuius plurales obliqui
in raro sunt usu aera aerum aeribus
Catho in oratione qua in senatu suasit
ut plura aera equestria fieret. Hic
ergo arbitror oportere institui comminus
duobus milibus ducentis sit aerum equestrium
in eadem et aeribus equestribus et duo-
bus milibus aerum In aus latina
duo feminina hec laus huius laudis hec
fraus huius fraudis In aus latina

Dicitur etiam manors(?)
matrimoniale opi-
mentum in quasi
mas vel quasi
mans singuli(?)
enim marita
digitalis et pistalis
est caput in quo
est caput enim
mulieris vir est unde
et super caput mulieris
est idem et stola
Strabo strabis est
scindiaces domus
vel ferrum quo
lignum planatur
est et purgamen-
tum domus [illegible]
vilia stobe levat
scilicet stabo strabis
aspera planat.
Scrabo scrobis
id est fossa quam
maperie(?) propre
faciunt et dicitur
a strophia(?) scrobs
venit ab urbibus
urbi quod est pars
aratri vel inter
aratrum quia
antiquitus solebat
muri designari(?) cum
Adeps est pingue-
do ventris

masculina ut gemina dum ut omnis generis ut
hic quadrans huius quadrantis duodecens de
decrantis hic et hec infans huius infantis
Theocepyon hic et hec et hoc infans
kalos infantis amans quod nomen est et
pamatore accipitur amantis Inventum
certiam unius femininum hec glans huius glandis
hic enim lucentes ut supra dictum est ...
est ... in ximo ... yt lata
bea funda Missa solet medio glans
tabescere celo In ens latina masculina
femina ut gemina dum ut trium generum ut
hic ... huius ... hec mens huius
tis hic et hec parens huius parentis hic
et hec et hoc prudens huius prudentis
In ons latina masculina ut femina uel
omnis generis ut hic mons huius montis
hec frons huius frontis hic et hec et hoc
insons huius insontis quod solum teste pho
o ante ns correptam habet et eius
simplex sons sontis In uns simile

Hydrops componitur
ab ydor quod grece
humor dicitur et
hic ydropis ydropis
uel ydrops ydro
pis id est aquosus
humor est enim hu
mor subcutaneus
cum inflatione et
anhelitu fetido
Et inde ydropicus
ca cum penultima cor
repta Et hec
ydropisis is id est
... ydropis et cor
ripit penultimam
ydropis Merops
meropis dicitur
quedam auis uiri
colore que et
apiaster dicitur
quia libenter
apes comedit Et
et gallus dicitur
merops Mero
ps est fuit proprium
nomen cuiusdam que
... est furia
infernalis Ban
dix genus rubee
herbe de qua
fit quedam tinctura
Polux polucis
quidam deus dicitur
qui omne bonum
credebatur donare
et dicitur a po
lucro pollucis
et producit penultimam genitiui etc.

masclīa latina hic arunx huius aruntis
In ynx vnum grecum inuenitur femi(ninum)
hec tyrynx huius tyryntis In arx la
tina masclīa vel feminina hic marx huius
martis hec arx huius arcis In erx la
tina omnis generis ut hic et hec et
hoc merx huius mercis In orx latina
masclīa vel femina vel omnis generis ut
hic manorx huius manortis hec cohorx huius
cohortis hec sorx huius sortis Cuius nominatiuum
hec sortis protulit nominatiuum plautus in cassina
dicit nempe illic inest alia sortis sub aqua
hic et hec et hoc concorx concordis In
urx latina generis neutri ut hic et hec et
hoc tiburx huius tiburtis gentile In ulx
unum feminini hec pulx huius pultis In emx
unum feminini hec yemx huius hyemis In
abx greca et latina masclīa vel feminina
hic arabx huius arabis hec trabx huius trabis
vetustissimi tamen etiam trabes pro trabs
proferebant Ennius in medea ut inam

Genus autem

hic accedit ad for
mam generis tertie declina
tionis Et primo post
regulam generalem
de eo addit de
paritate et impa
ritate ipsius Deinde
circa hoc subiungit de
quantitate penultime
ipsius generis declinationis
Ibi oportet autem
scire circa ibi pe
nultimam vero cuius
declinationis Et quan
tum ad omnes habet
partes littera plana
est Unde . postea
addit vero posteriores
posita huius genus
tertie declinationis desi
nit in tertia corep
tam excepto huius
modi quod ponatur
addit quod de parita
te et de excessu
generis et non tertie
declinationis et corep
tione et productione
penultime silla
rum quia omnia
facile patent habetur
de libro [illegible] Item
liber ibi genus quod
si dispare faria

Datiuus tercie declinationis

Hic tractat de datiuo tercie declinationis Et primo ponit regulam de forma et quantitate finali sillabe Secundo ponit modo exceptionis subiungit quando dicitur Ubi invenitur tamen hoc te et cetera / Datiuus tercie declinationis fit a genitiuo abiecta s et producta i ut huius titonis huic titoni Nisi quod positum est circa penultimam et cetera in grecis nominibus que habent apud grecos i correptam ut Statius palladi litorie Tum rarissime tamen quis solent facere / Nota Statius ut casus nascatur ab eis grecis s iacet produce i non potest plus forma datiui palladi litorie tamen est etiam in ripiue

ne in nemoribus pelio securibus cesa acci-
disset in terra abiegna trabes. In bs
correptum latina omnis generis sunt
ut hec et hoc celebs huius celibis. In
ebs productum unum femininum latinum hec plebs
plebis. Dicitur tamen hec plebes huius plebi
Lucanus in iiiio Nescit plebes ieiuna
timere. In obs femininum latinum hec scrobs
scrobis scrobes scrobis. Sit alius secundum Probum
nominativum similem protulit greco quod plautus masculino
genere protulit in amphitrione Ubi scrobes ef-
fodi et duplos sexagenos indicas. In
urbs unum femininum hec urbs huius urbis.
In ybs unum masculinum hic calybs
huius calibis. In aps unum femininum hec
daps huius dapis. Secundum vero in usu frequenti
non est quem Livius Andronicus in primo odisse
ponit Que est hec daps qui festus
dies. Oracius autem protulit in iiio carminum
Ergo obligatam redde ioui dapem et te
genere in iiiio Vincit in reluctantibus dracones
egit amor dapis atque pugne.

feminum in epod. Mutate sapis memori
spectaculo. In ops masculinum et omnis generis
ut hic manceps huius mancipis hic et hec
et hoc particeps huius participis. Adeps
uel adipes in utroque genere inuenitur. Varro
in ii° rerum rusticarum Adipes illa. In
ops latinum femininum unum ut hec ops huius
alio uocabulo dicitur
opis nomen matris deorum et copia. Cuius
obliquus nullus in usu frequenti non est sed illius quod
ex eo componitur genere omnis generis hic et
hec et hoc inops inopis uetustissimi
tamen etiam hic et hec et hoc ops opis Et
et copiose et opulenter
cops populentus et copiosus proferebant
Accius & Hercule dicens Quorum genitor
dicitur esse ops gentibus pro ope ferens et au-
xilium gentibus. Hic caper Potest tamen
i. ista uox — f. alteram
etiam femino genere hic intelligi figurate
coniunctum masculino ut si dixisset Quorum geni-
tor auxilium fuit gentibus. tamen nostro eius usus est
Plautus in castellaria Itaque me saturnus pater
et castor pater itaque me ops opulenta
illius auia ~~primo~~ immo mater quidem Et greca hic

Actus sit

Hic agit & forum
alii et diuiditur
quia primo permittit
generalem regulam
secundo specialiter os-
tendit que non ima
habeant im in
alio Tertio ponit
doctrinam & nomi-
bus grecis que ha-
bent a in predicto
more grecorum
Secunda ibi In una
tamen terminatione.
Tertia ibi In grecis
autem Et dicit
Actus declinationis
cuiusdam fit omnis sa
[illegible] mo in em
mo in im que
autem fiant in em
et que in im et
non poterit cognos-
ci omnia nomina
tue declinationis
quantum genus similem
uero si fuerit greca
uel a grecis decorta
uel propria faciunt
acc in im ut tiberi
neapolim caribdi
preter alpis quod facit
alpem / & quo tamen
et & eo quod est for-
tis dicit Cui semper

pelops huius pelopis idrops idropis ne
rops meropis In yps greca cinyps
cinipis In irps unum latinum hic au
hec stirps huius stirpis In ax correpta
latina et greca ut hec fax huius facis
hic abax huius abacis quod tamen et hic
abacus huius abaci frequenter invenitur
In ax producta greca et latina mas-
culina et feminina uel omnis generis sunt hic
feax huius feacis hec pax huius pacis hic
et hec et hoc audax huius audacis In
ex correpta greca et latina masculina et
feminina et generis trium generum ut hic lelex
huius lelegis hic grex huius gregis hec ilex
huius ilicis hic et hec et hoc artifex huius
artificis In ex producta latina masculina
uel feminina uel generis trium generum ut hic rex
huius regis hec lex huius legis hic et hec et hoc
exlex huius exlegis In ix correptam la-
tina masculini uel feminini generis ut hic calix
huius calicis hec pix huius picis hec nix

plica licet inve... singulariter
prolata. Cetera uero
omnia supradicta ter-
minationis in em
sola faciunt accusativum
ut hic prem... lepo-
rem / excepcionibus istis
turrim burrim se-
curim puppim siti-
stim pelvim
tussim magudarim
vim quorum quedam
tamen desinunt in im
ut sitim Quedam
tamen in em quedam in
im desinunt ut hec
uel turrim puppem uel
puppim Illud quidem
notandum est quod in
Grecis ... apud
nos sit ... de
auctoribus frequenter
fecerunt ... ut
ut titana sirena
...atia ... Terti-
... consuevit ab
is ... muta
... quilibet
hac ... finem
... flexione ...
venit ... remo-
vere ... ibi
... pone ...

lelex dicitur ...
... lex ... in
... greca et ...
... et ... lelex ...
greca

ꝗus minis In x ꝑducta greca et latina masculina ul femina ul cōīa trium gnm ut hic fenix huius fenicis hec coxinix huius coxinicis hec et hoc felix huius felicis / oportet igitur scire quod greci ... et y ante x breue esse voluit certa si in obliquis ꝑducatur ut fenix fenicis bombix bombicis ... secundum genus certa in nominatiuo corripi ul ꝑduci ... dicitur ut Calix calicis corripitur in nominatiuo ... et in genitiuo corripit fex fecis in utroque ꝑducitur / latini tamen omnes vocales breues ... portes id est aythroneys habentes ad genitiuum respicientes dicunt ꝑduci ul corripi vocales ante x positas in nominatiuo Inuenitur igitur in x ꝑducta latina ut ostendi femininum ul omnis generis ut hec nutrix huius nutricis hic et hec et hoc pernix huius pernicis In ox correpta feminina nox noctis Et ox eo composita cōīa ut hic et hec et hoc pernox pernoctis Juuenalis in iiiio Si luditur alea pernox

Vtus in tia ...

...

Ablatiuus tercie declinationis

Hic incipit po ne regulam de forma abla tiui tercie declina tionis et habet tot partes quot habet regulas. Et primo dicit ablatiuus singularis tercie de clinationis in aliis producit x correptam in aliis x in productam in aliis aut x e et in

Viii. Exceptus in e vel in i finem facit aut in utraque

Pro In nec Puerbus

Hic magister primo incipit (?) regulas de illis que pro feruntur x in so lam quarum pri ma hec est seu quasi Neutra que tunc sunt ap pellatiua et ter minat (?) in

In ox productam femininum vel omnis ut hec vox huius vocis. hic et hec et hoc velox huius velocis atrox atrocis. In yx correptam masculina vel feminina vel communia ut hic volux huius volucis. hic nix huius nucis (?) et hec dux huius ducis. In yx produ ctam masculina vel feminina ut hic pollux huius pollucis hec lux huius lucis. In yx greca tam masculina quam feminina hic sandyx huius sandicis. hec styx huius stigis. In acx femininum unum ut hec facx huius facis. In anx unum femininum hec lanx lancis. In aux unum femininum hec faux huius faucis. In alx unum femininum hec calx huius calcis hec falx huius falcis. In inx unum commune hic et hec quinx (?) huius quincis. In arx unum femininum hec arx huius arcis. In ac unum neutrum hoc lac huius lactis. In ec unum neutrum hoc allec huius allecis. In ut unum neutrum hoc caput huius capitis. Et in d bogud

bogudis Et hec quidem terminationes sunt ter-
tie declinationis

Genitivus autem eius in is desinit correptam
excepto uno monosillabo hec vis huius
vis quamvis alie omnes declinationes produ-
cunt terminationem eiusdem casus Oportet autem
scire quod in quibusdam nominibus pares ha-
beat genitivus tertie declinationis suo nominativo sillabas
in quibusdam una in aliis duabus sillabis
vincit Et pares quidem habet in nominibus
desinentibus in e correptam ut hec mare huius
maris hoc monile huius monilis Et in quibusdam
in er vel in es producta vel in is
tam correpta quam producta exeuntibus ut
hic pater huius patris hic verres huius
verris hec cedes huius cedis hic collis huius
collis hec avis huius avis hec vis huius
vis In aliis autem nominibus eiusdem declinationis
omnibus una sillaba superat genitivus nominativum ut
hoc stemma stematis tectio tectionis consul consulis

E correpta fa-
ciunt ablativum in i
ut sit dativo similis
ut hoc mare
huic et ab
hoc mari Excep-
to gausape cuius
ablativus cum ratione
vetere debeat esse
gausapi Et in se-
quentibus usus fecit
ab hoc gausape
Tempus et cetera
neutrorum producta
tum ablativo sole-
ant vetustissimum
terminari in e ut
ab hoc mare quod
modo non sequimur
seu quos tamen in
hoc non sequimur
Nota Inventus ex-
ceptus a dativo
bus et dativo nor-
mas Romana neu-
tra per e finita
velut mare dat
et Rape presepe
natale et gausa-
pe tepe Et mas
et propria presentis
veate servarit Pro-
miscuo tamen veteris
per e plura declinare
ut libito captos
mare claudere vete-
res

[N]ominum que ablativus

[N]olt item regulam neutr. terminata ... in al ntm faciunt ablatiuum in i ut hoc tribunal ab hoc tribunali. [Q]ue vero sunt neutra propria ntm in e correptum terminata faciunt ablatiuum silem nto. ut hoc preneste ab hoc preneste. [N]eutra que desinunt in ar et producunt a penultimam in obliquis casibus terminant ablatiuum in i ut hoc calcar et ab hoc calcari. unde versus Al vel ar a producentia sextus obliquis [D]ant i pro signo terminal calcar ... [E]t notandum dicit [N]eutra propter masculina Si enim sunt masculini generis faciunt in e tantum ablatiuum. ut hic cesar ab hoc cesare. [E]t addit si in obliquis casibus producat a penultimam nam si neutra sunt

petten pectis baccar baccaris lis litis apex apicis. [E]xcipitur hec caro carnis in quo pares habet sillabas nominatiuus et genitiuus Inveniuntur veteres qui genitiuo silem nto protulerunt. [E]xcipiuntur senex senis et supellex supellectilis in quo duabus sillabis superat genitiuus ntm / cuius que ntm quod silem genitiuo protulerunt. [E]t omnia que a capite composita in ps desinunt. [I]tem si in alias literas desinat et si a capite sint maxima sillaba crescunt ut sinciput occiput. [Q]ue habent duabus sillabis superantem genitiuum nto in ps desinentia ut anceps ancipitis biceps bicipitis triceps tricipitis. [Q]ue veteres in es ... secundum regulam ... anceps ancipitis biceps bicipitis sic hospes hospitis sospes sospitis. [I]tem ... breuiloquio per ... ea protulerunt quod et in aliis ... fecisse inveniuntur ut dic duc fac fer pro dice duce face fere

Vnde e simile et qd sile nectar pandur
par in composit ac et farr facit far

Nec non cetera vbs in ius terminatam pporcio
virgili et thecreti p virgilie et thecredic dict
tes et quibus iam diximus. Penultima vero
cuiusdam terminatos in quibusdam pducitur in quibusdam
corripitur. Producitur vero in quibus quando nts in
longa desinit sillabam seu natura seu posicione
ut sol solis tytan titanis delphyn delphis
fur furis mecenas mecenatis. Mercis mercis
sanguis sanguinis tremis tremdis pprium nomen
nymphe, os oris mus muris praes predis
vas vadis laus laudis infans infantis amnis
arantis iners inertis vecors vecordis pulis
pultis allec allecis. Excipiuntur in on desine-
ntia greca. Et in o tam latina quam nostra
que tam corripe quam pducere licet ea in
nto hec cum volis idest. Quamvis
in nto pducatur. Sed in gto non semper
pducitur penultima. sed in quibusdam in
obys aut corripitur vt quam et nto et gto
ppositum dictum est quod producitur

Et corripiencia que pe-
nultimam faciunt silr
ablativum in e ut
hoc nectar nectaris
ab hoc nectare
hoc iubar iubaris
ab hoc iubare hec
[illegible]

Masculina et Neutra

Ostendit que nomina
alia habeat et tamen
in ablativo. Dicens
Masculina ut gemina
desinencia in er ut
in is si faciunt neu-
tra in e pferunt
ablativum in i ut
hic pedester hec
pedestris hoc pe-
destre ablativo et
ab hac pedestri.
Solebant tamen an-
tiqui dicere hic
et hec pedester
silr hic et hec pe-
destris quod autor
ipse exemplis co-
pbat. Sed tamen ablativo
appellativa terminata in
ablativum in i et similia sunt
ipsa illa pferunt ab
lativum pe ut animalis
quod appellativum est
facit ablativum animali

Unde proprius facit
annale Similiter mar
talis martiale Et
sic de aliis nominibus
in lis desinentibus
propriis consilibus intel
ligas Si autem
huiusmodi nomina scilicet
adiectiva sunt appella
tiva faciunt in e
tantum ablativum sive sit
adiectiva sive substantiva
Ut carnalis carnali
scholaris vitalis
iuvenalis vocalis
et huiusmodi Unde
dicit notanter si
inveniatur propria
dicendum enim est quod
huiusmodi nomina gen
tilia vel patria ut
grecus regius et
que designat pro
fessionem ut geometricus
dialecticus et quedam
alia ut nobilis sunt
sunt mobilia per ma
gna in tribus voci
bus ut datus da
ta datum sive in
duabus ut pisien
sis pisiense licet
inveniantur posita
substantive et in
masculino et in feminino
genere tamen declinantur
semper secundum suam
declinationem mobilem
Unde hic et hec

vel quando corripitur Predicta corripiunt fere
penultimam in m b vel bs vel ps vel x desi
nentia Si vocalem brevem ante eas conso
nantes habuerint ut hiems hiemis celebs
celibis manceps mancipis fex fecis artifex
artificis licet non producta terminatione natura corri
piunt penultimam genitivi ut hic et hec et hoc par
huius paris lar laris vas vadis pes pedis
teres teretis compos compotis bos bovis
sus suis grus gruis Corripientia vel naturaliter
in quibusdam corripiunt penultimam genitivi in
quibusdam producunt in al Et in el neutra
Et in ar similiter neutra terminata hoc tri
bunal huius tribunalis cervical cervicalis
mel mellis fel fellis calcar calcaris
lacunar lacunaris lupercal lupercalis In
or vero desinentia alia producunt alia corri
piunt penultimam genitivi producunt ut hic cur
sor huius cursoris hic et hec auctor au
ctoris Corripiunt ut hic rector huius rectoris

hec arbor huius arboris / hic et hec me-
mor huius memoris Secundo vero producit
et quando corripitur cum de nostro tractabatur
dotium. Alia vero omnia que in ti terminantur
corripiunt similiter quia penultimam corripiunt
ut hoc torcuma torcumatis / hambal ha-
mbalis vigil vigilis cornicen cornicis
agger aggeris vetus veteris caput ca-
pitis inquies inquietis quod simplicitatis de-
clinationem servat in compositione quamvis
corripiat extremitatem in ti Similiter os
ossis et lac lactis ut quibusdam placet
in nostro per apocopen te proferri hoc lac
et hoc lacte enim dicebat antiqui

Omnibus tertie declinationis nasci a genitivo abiecta is et
producta i ut huius stematis huic stemati
huius matris huic matri huius actionis
huic actioni Inveniuntur poete rarissime
in grecis nominibus que apud grecos in
i correpta terminat super dictum casum ipsi corripiunt

scholare et hoc scho-
lare adiective id est
ad scholam pertinens
quod est substantive sepe invenitur
masculine et tunc ponitur
in genitivo generis pro scho-
lari et facit ablativum
semper in i tamen sic
cardinali bononiensi
scholari siciliensi
hoc ideo dixi magis
tam diligenter quia
solent discoli et ap-
parenter et apparentie
dicentes tu scholaris
de bononiense tu
quodam athemense
Qui vero sic irrationa-
biliter casu pro casu
utuntur quasi anti-
tesita ignorantia non
est mirandum cum
et inferiorem gradum
nescientes ausi sunt
ad superiorem ascen-
dere hec hugutio
Nota de . . . nobile
nomen habens hic et
hec is et hoc e
vel hic et hec is
et hoc e dat i
excepto probat omnis
et ater Vocabula
lacunar lacunare id
est testudo que solet
esse in cameris et in
domibus actuata et
gracia ad modum lacune
i fosse in qua remanet aqua

Antiquitus cum fiebant
testitudines sive et co
tave in domibus et
dicitur ideo lacunar a
lacuna vel dicitur a lacu
quia testitudo quasi
lacus rotundos vel qua-
dratos gipso vel
aliis coloribus habet
depictos cum signis
in imitationibus unde
et ipsa testitudo
sepe dicitur lacus
unde lucillius Resul-
tant edes quasi lacus
quasi Et inde lacunar
idem et hoc lacu
nar huius lacunaris
quasi eodem Et inde
est laquear vel
laquarium dicitur pro
eodem per antis
tecon vel laquear
sive laquarium dicitur
a laqueo Item la-
cunar dicitur quando
trabium quasi lacus lacu
quia sunt plures
riuoli in una lacu
ita trabium capitu
et lignorum in uno
loco conveniunt.
Item lacunar idem
est quod lacuna
Item lacuna dicitur
lampas ardens
in aere et sunt quo
modo a luce et aer
quasi luce perclarat
aerem

cum corripietur Statius in primo Achilleidos
palladi littoree celebrabat scirios honorem
Accusativus fit super dictae declinationis in
genitivo modo in em modo in im terminata
huius solis hunc solem huius flaminis hunc fla-
minem huius gregis hunc gregem huius regis
hunc regem huius tibris hunc tibrim
huius araris hunc ararem huius vis hanc
vim huius turris hanc turrim Item in tertia ter-
minatione idest in is terminantium que
silem habent numerum genitivo Inveniuntur quedam
nomina accusativum in im finientia Sunt autem
hec plerumque greca vel propria que greci
accusativi in in convenientia faciunt accusativum
latinum ut tyberis tyberim tibris tibrim
araris ararim fabaris fabarim Nam non
potest ab alio nomine ut diximus nisi in is
desinente Item in im accusativum proferre Ergo
arar per appocopam is protulit lucanus
in primo Rhodanum quasi morantem precipitatur

311

ciat ſcz neapolis neapolim caribdis
caribdim virgilius in vi° ſleucaſpim et
hinc ductore claſſis orontem Jtem in
3° ppriapo fabarum et ſuctiſo pupli
gigen Jtem in viio Jllam tybrim
araxim q bibat Memphis q quod
prius eſt et agreſto menſitos ut quibuſd
placet mutatione ſ G in ph ul in f tius
latius racionabiliter in A in facit actin vir
gilius in vii° Oculam q exalat opaca
menphitim Jtem in x° Jmmanem
veluti pectora inter inercia tigrim Jtem
in xi° Velocem interea ſupris in
ſedibus opim Alpis tamen ſemper plurale
ſit quo et ſirtis tamen et ſingulariter ſe
quo et illud invenitur apoctis platum
Jn em actin tmatis alpem / ut illud ſir
tim facit Lucanus in iii° Rut inter
renuit populos Alpem q latentes Jtem
in iii° Jgnme nubiferam rapto ſuper

Sil in 7 fiat

Tangit aliud regulam ab
lati in 7 tamen ex ſimelis
et dicit quod omnia noia
que terminant actin in im
faciunt ablatin in 7 Que
autem terminant tam in em
quam in im actin pro
ferunt ablatim tam in e
quam in i ut puppim
ul puppem puppe ul
ul puppi [vii] Que
quatuor ſolam dant im
dant et e ſolam
Septo vis tuſſis ſitis
plat atque caribdis
Has ſimul em dat et
im ſitis ſeptis e dat
ac i ut tres turre
ul turri ſecure ſecuri

In abl(ativ)o s(in)g(u)l(a)ri

Ponit item regulam
p(ro)pria h(ui)us declinationis
t(er)minatio n(omi)n(u)m in as
et si sint gentilia fac(i)-
unt abl(ativu)m in e ut
arpinas arpinati sub-
stantiua aut compre(he)nsio(n)e
primas et optimas
et si qua sunt similia
Et reddit ratio(n)em dicens
quia antiqui dic(e)-
bant hic et hec ar-
pinatis et hoc arpi-
nate Et sic de aliis
similibus Dictum est
aut(em) de h(ui)usmodi a(bla)tiuo in
e vel in is que ha-
bent neutrum p(er) e fa-
ciunt in i ablativum
non ergo est mirum
q(uod) adhuc ablatiuus sit
in e in his sincopa-
tis et accentum in
ultima sillaba seruent
in eisdem s(e)c(un)d(u)m electi-
onem integrorum
Quamuis tamen quidam pro-
ferunt etiam ablatiuos in e
Similiter indeclinabile est
tibi hic et hec sam-
nis et hoc samnite
hic et hec dis et hoc
dite unde et dicta
lucanus protulit [viij]
Circumflexa p(er) as
gentilia dant e uel i
tamen (/) alpinas uel

cuolat alpem Iuuenalis in iiij° S(atire)
imposuit natura alpem quam niuem
Lucanus in x° Tunc p(ro)pe p(h)aron in
tangeret ratibus equore sirtim Item
dubiam sup(er) equore sirtim Preterea
minitur latina in im t(er)minatio acc(usatiui)
turrim burrim securim sirtim
peluim tussim puppim magudim
tyburim tyberim Virgilius in ii° [...]
in puppi statim summus quam sub a[...]
educta Item in p° Georgicorum [...]
in siluis magna vi flexa domatur in [...]
rim et turim formam accipit ulmus [...]
Item in ii° Eneydos Thaurus et [...]
excussit ceruice securim Item in [...]
Eneydos Ingens a uertice pontus [...]
pim ferit Item in Bucolico Dulcis [...]
saliente sitim restinguere riuo [...]
in Eunucho ad restim in quam [...]
dit planissime Virgilius in vi° [...]
tela ferunt litus ingens ianitor [...]

plautus in rudente Ecce tibi confidis sed [carolus] magudarim miltam quod significat frugis genus quod nascatur ex ea parte cuius radix sit que euellitur velud alij siliginem Quorum licet eius etiam in eum inueniatur auctores sicut in iiii° In puppem redire iubetis Virgilius in xi° Villam quoque erata quatiens terga secutem Juuenalis in quarto descendat statue restem quoque sequitur Ceterum omnia superdicte declinationis nomina in sola conferunt actum vt Mille patrem tempore Hac valle Hic et hac vtile greeas autem frequenter inuenimus autem tamen in hac quam in alijs declinationibus grecos plerumque seruantes actos ut tytana sirena torata lampada pro titanem sirenem toratem lampadem Terentius plautus Hac lampade dixit in Cassina Tene hac lampade ymo ego hac tenebo

Notatur in hac declinatione siluis est nomen suo ut hic ticto o ticto

fulgmas facit ate vel ati

Siluer mensium

Hic ponit aliam misteriorum omnia nomina mensium in is ut in er desinentia conseruant ablatum per i ut aprilis aprili september ab hoc septembri cuius simplex id est imber facit imbri Nota mensibus in declinatione finis quibus er vel te netur Sic dat september septembri aprilis aprili Sic sit et ymber in puta uno pascit imbri et strigilis quarto dant eum vult i dare septo vt puta furtiuam mittat strigili puer vam imber ab imbro imbras de pluuia minus repentina ad nubes et pluuia pertinens Sed tamen sic quia fra imbret ad germina dum et inuenitur ablatum facis in i ut imbre in mensem venit et in E

Vnde thobias Fletus unda rigat imbre madante genas. Minutal a minuo minuis Et hoc minutal id est minutum frustum vel genus cibi sic dictum quia fit de pisciculis et minutissimis oleribus minutatim concisis

In e autem et in i agit postea de finalibus ablativi Postquam magister posuit regulas de ablativo tercie declinationis in i solam finiente agit postea de finalibus ablativi tam in e quam in i et primo dividit in tot partes quot ponit regulas Et secundum iam (?) in summa possunt poni septem regule de ablativo tercie declinationis desinente in e et in i Et est prima regula que tangit in textu quicumque Que nomina tercie declinationis que textum genitivum sunt quia faciunt ablativum indifferenter tam in e quam in i ut hic et

Hic consul o consul hic rethor o rethor Invenitur tamen greca que vocativum servant greca ut tibris o tibri thebays o thebay pallas o palla Virgilius in x° Sed nunc tibri pater ferro quod missile libro Item in eodem Te quoque iuvat palla sedibus lis atra lesus Item in x° Et nunc ego non alio digner te funere palla Ovidius in p° fastorum Care nepos pallas fu[nesta]... nesta quid in duis arma In quo et meum secutus est Ille enim posidam... chenoy lemyphilastay kathorcynsis Stacius in p° thebaydos o mi bis... nos longum vigilata per annos thebays

Ablativus tercie declinationis in aliis e pc correpta In aliis per i producta In aliis pc et per i ponitur Per i in neutris que in e correptam desinunt per nominativum et sunt appellativa ut hoc mare ab hoc mari hoc monile ab hoc monili Et est similiter quicumque ablativus

sio dte quic mari ab hoc mari Velius
lucimi tn solebat quisque noim abltm
eciam in E pferre Varro in antiquitatum
humanaru xiiio Aencireo orti mare Item
infundamo in mare aquam frigidam orti
Lucanus quod dicit Cingitur occeano libico
mare flumine nilo plautus in rudente Quip
pe quam extemplo in marellum pisces pro:
lici essent Nemo emat sua quisque parte
quid posuit sibi dicat in mare quam
tatos Lucanus in viiio Gentes mars iste
futuras / Obruat et populos e vi venie
tem orbem Excepto natale ferat pro
natali Ovidius in vo ffastoru Curt
[illegible] claudutur rethe leones / rethe [illegible]
rethi plautus in Rudente Mea opa et
rethe et horrea quod etiam masculo gene
pulit Item in eodem [illegible] nec videbis me
[illegible] invidiam rethem sine squamoso pis
ce Item in eodem Ibi dimisi rethe et hamum

et hec et hoc par
ab hoc et ab hoc
et ab hac pari [illegible]
hospes et sospes [illegible]
[illegible]
[illegible]
tn abltis in E
solum mo ut ab
hoc hospite uel sos
pite

Adeo aut

Reddit mgr racio
dicens quod causa du
plicis [illegible]
ablti [illegible] tam in
E quam in I in
[illegible] nominibus
est [illegible]
[illegible]
composita suorum sim
plicium regulas sequn
tur tn stat simplex
habet tn E [illegible]
[illegible] si non est [illegible]
[illegible] Et tn com
positum habebit E
et I si sit [illegible]
[illegible] sic ops sim
plex habet ope
tm Et tn inops
compositum habet in:
ope et inopi

Sabulum ... arena
vel terra arenosa vn
Sabellum dimin. tm
lautus a lauo vel
a lauor dicitur lautus
ta tum id est laua
tus ta tum .i. lotus
Item lautus accipitur
active secundum quod est
nomen et tunc tm
valet lautus .i.
se bene procurans
et multum delicose
Quidam tamen dicunt
quod lautus est sinco
patum pro lauatus
quod non credimus esse
verum et comparatur
lautus lautior lau
tissimus secundum quosdam
vnde Quosdam lauto
res cibos sine vel
pa quosdam summimus
id est preciosiores
vel delicatiores
Fuscina fuscine
est quoddam instrumentum
ferreum et stridens
quo vtitur gladia
tores ad se capien
dum et piscatores
ad pisces capiendos
et quoque ad carnes
extrahendas et tali
dario vel leuite vel

quoniam est id est optimo / quod certum sermo gr...
protulit secundum primam ... Item in rubrica
...os magis sapuisset si dormisset dom
... nunc et opa ludos facit et ...
tempestas est Oracius in ii° sermonum ...
ut sublatus puer alte cinctus acer ...
Gausape purpureo mensam pertersit vn...
persius Quasi in ... tamen desinit super dictum
nominis ablativo gausapa dixit pluraliter non gau
sapa Iam clamides regum iam lutea
gausapa ... Item balanatum gausapa
pectus Antiquissimi tamen et hic gausape
et hec gausapa et hoc gausape et
pluraliter neutri hec gausapa quia a neutro sor...
gausapum protulisse invenimus vnde las...
sius ad mecenatem Gausapo purpureo
salutatus varro vero de lingua latina ait
Alia nomina ex greco sumpta ex masculino
in femininum transire Et alia ea fimin...
O choclea ... hec coclea O ...

...e cautha o gausapes h' gausapa
...eneta ouidius scribit Gausapa si sup:
...' gausapa supta pbat
i. e. cortina(?)

PRopa cuiusd(am) fimatonis silem sunt
ablatiui ut hoc preneste ab hoc
preneste virgili' in primo Qualis eram
cu prima aciem preneste sub ipa strauit cum
ac urbem reddidit ipa Cui ppm opidi
nutriu est quo reatine Item poeta in
io Nunq(ue) altu preneste viri quiq(ue) ar:
u telaune / Aliorum q(ue) ablatiui in termi
nal neutrorum que in al desinut ut
hoc tribunal ab hoc tribunali / hoc cerui
cal ab hoc ceruicali Similiter faciunt
ablatiui que in ar desinut neutr(a) et in
obliquis casibus pducunt a penultima ut hoc
calcar huius calcaris a calcari Et lacunar
lacunaris a lacunari lucar lucaris a lu
cari Cetera aut pducunt eam in libro
qui est de nto et gti ca docuimus
Masculina que ul gma in er ul in is

& olla et cernpit
primas ypi in auro
ra dicit Carbones
carnes ... forceps
ul fuscina tollit

In er gma

Illud vero interscit
q(uod) gma in er que
no crescunt in is
q(uo)d dicat ppr acer
acris et similia termat
ablatiuu tm in e
ut hic et hec vber
ab vbere Item q(ue)
sunt excipienda hec
a premissa regula
[Vers(us)] Collige nunc
leges equaliter
in ul e dantes
Nobilis vna tum
gnum vox omnis
E sepius in q(ue) dat
ut felix sapiens
tociorfs vetus au
dax puingil atq(ue)
teres locuples con
degener vber Pau
per E dant solum
tm vber in i reprimis
Sospes et hospes
E dat memor i
dat solam termis

Similiter

Ponit secundam regulam ablativi in i et in e desinentis dicens Omnia nomina tercie declinationis que desinencia in ris et in gris et in cris et in mnis vel in guis. Et alia fere omnia quorum penultima sillaba desinens in is a duabus incipit consonantibus faciunt ablativum tam in e quam in i preter vis quod facit ablativum ab hac vi ut avis [illegible] ab hac ave vel avi. Anguis ab angue vel ab angui. vectis a vecte vel vecti. amnis ab amne vel amni. Ignis ab igne vel igni. Postis a poste vel posti. Fere autem dictum est propter vestis et pestis que tamen desinentes in sis non faciunt ablativum in e vel in i sed tantum in e. Nota. Nomina is vel guis

desinencia sic faciunt in e. neutra ablativum in i et efferunt ut hic pedester et hec pedestris et hoc pedestre. ab hoc et ab hac et ab hoc pedestri. saluber et saluberis et salubre ab hoc et ab hac et ab hoc salubri. Virgilius in primo Georgicorum Balantumque gregem fluvio mersare salubri. Hic et hec celer vel celeris et hoc celere. ab hoc et ab hac celeri. Lucanus in primo. Notus celer alienus fieret. Marcus Catho de re militari. Statius celeris sis in pre- [illegible] in epithalamio. Homo si speras pretendere quod in meam navem ita ut celeris est. Sed quo superlativum celerrimus pro celerimus protulerunt. Ignotus [illegible] in Anglia in iliade Celerissimus advolat hector. Ennius in annalibus Sed in pertras per quam celerissimus rumor. Livius in odissia. At celer hasta volans perrumpit pectora ferro. Vir- superlativum Virgilius in x. Et qua faci-

o celerrima tendit Terencius in fformioe Nullus es getha
si iam aliqd consiliu celere reppereris Virgilius
in tercio Eneydos Celeri qz fuga sub sidera lapse
Item in vo Agmine remoru celeri vetis qz vocatis
Lucanus in tercio Et celeri venas movet improba pul
si Hic et hec utilis et hoc utile ab hoc et ab hac uti
li Hic et hec regalis et hoc regale Ab hoc et ab hac
regali Attendit tn qd si inveniat^z ppa appellatis silia
i terminetibus ablm illa p e proferunt eu Juuenalis
Iuud a iuuenale silr marcialis a marciale annalis
a annale Cicero pro fidamio non modo hoc ab iulio
annale sed vix me capitale a qnto mi thoe fitm pbari pt
Item pro cluencio Confitcor summa in
latranse ornamenta esse Similr in
terminat ablm omnia que in im ter
minat actm ut tyberim a tiberi tigri
a tigri vim a vi caribdim a caridi pari
a pari Virgilius in x^o Massicus erata
princeps secat equora tigri Item in io
Eneydos Multu ille terris iactatus
et alto vi superu Juuenalis in vo

finita ul vetiad
quorum Sicud
et gemiad velt
incepisse sonare
dat Ceptis E
ul i fipis fm pe
dabo scelis Par
quibus est reta gtis
ut ~~tus~~ unguis et
anguis
Civis clavis avis
et vectis et ignis et
amnis Sed peste
veste fm p e des
qz pestem

Iuvenis

Tangit quandam regulam et primo facit hoc. Secundo regule reddit rationem ibi nec mirum vult tamen pro regula. Comparativa nominum faciunt ablativos tam in e quam in i ut meliore vel meliori. Et quia capit senior quod est tamen masculini generis et facit ablativum tamen in e ut hic senior ablativo seniore [iuvenis]. Et medius gradus vel tenens dat et similiter ac e utputa maiori maiore minore minori. Et rationem reddit dicens quia antiquitus neutra in or terminabant. Et sic etiam comparativa fuerunt omnis generis sub una terminatione ut hic et hec et hoc melior. Sic ergo per primam regulam habet e et i.

Vocabula

Strigilis a stringendo dicitur hec strigilis huius strigilis id est

Belua dignus vera quam caribdi. Nunc vero et in im et in em terminat accusativum hec turris in i quam in e desinit hac puppim et puppem ab hac puppi et puppe Virgilius in x° Eneidos puppim tenet Item in iiiio Stans celsa in puppi Item in v° prima in puppi Lucanus in iiiio Prima tana salix madefacto vimine parvam texitur in puppe Virgilius in iiio Eneydos Stans celsa in puppi Lucanus in iio Rapta puppe minor subducta a motibus aquo Turrim et turrem ab hac turri et turre Lucanus in ... apud retustam turrem Virgilius in iio Eneydos Turrem in precipiti stantem summisque sub astra Eductam Virgilius in Bucolicis Tale tuum carmen nobis divine poeta Quale sopor fessis quale per estum in gramine Dulcis aque saliente sitim restinguere rivo Item in iio Georgicon Asper quam sic

aff cxtritus estu Item in vi° ternim
o secuti Aspice torquatid et referente
signa camillid Catho in Epla ad filiud
Et dolore ex febri ex siti ex medicamentis
bibendis Non tn constituitur regula
Non enim in 7 et in E desinentia in ablto
euit atm omnino in em et in im termiat
In ab ex termiatia quedo sunt gentilia
Illtm in 7 pferunt ut arpinas ab ar
pinati capenas a capenati Et racona
biliter Veteres enim huiusmodi nomina pro
ferebant in is hic et hec arpinatis dicte
te vnde neutra hoc arpinate Dom
inus aut qi omnia ex quibus neutr tussi
gint epcunaa p 7 faciunt abltos ut
hic et hec ~~et hoc~~ regalis et hc regale
ab hc et ab hac et ab hoc regali Ergo
hic et hec capenatis et capenate ab hoc
et ab hac et ab hoc capenati Nec mirid
dictione pftm seruari in his gentilibus

patella vt instrume
tid quo pueri furaa
tur mas et ficus
Et instrumentid quo
indantur equi qd
pt deriuari a tergo
Et instrumentid
quo corpus purgatur
et sudor corporis era
dit qd et strigit
dicit p appocopa

De ex cam

Ponit gutid regulam
et ad hac sedo ma
bus addit qdam
ubi posuit etiam
et vett tm vrbalia
femind desinetia
in x faciut abltos
tam in E qm in 7
ut victx a victe
ut victi qd inde
pvenit qm et hec
pnt esse gmad tid
neutris ut hec vict
ces et hec victia
Vnde victia tollite
signa vrq x vrbale
puta victx 7 dat sic
ac E Cum sit gnie
neutris alias dat
E solam De quis no
minibus sic dt Cl.
Gn. & attenribus
nom mir Item

Item sciās qḋ pdcā
vbalia ꝑ ca m tx
sūt femī gñ pīcī
vltx et victx que
m nto acto et vto
singlari sūt femī
gñis sed m alys ca
sibus omībꝰ sūt
omīs gñs vnde fa
cimꝰ ablm m e et
m i vꝰ victe
victem victrix et
femīa sola Sed
victx religius dat
genꝰ omē solis
Virgilius aut̄ dicit
qz victx est gñis gs
m nto acto et vto
singlan In aliis
cm casibus no est
neutrū In alys
vo casibꝰ m singla
ri et m pli est ois
gñs m vna voce
ul m diuisis Sed
qd pus dcm̄ est
verius videt̄ et
gmter tenet̄ ad
cuꝰ euidentiam sciās
qz victx et vltx
de necessitate fuerūt
masclī gñs qr vba
lia masclīa a qbꝰ
trhūt origīne ut
victor et vltor
Inde victx et vltx

Eu etiā accentū solcamꝰ seruaē Compositus
a m finali sit silbā que m perfectis
cāt penultiā capenas arpinas ardeat
ēz aut̄ hec ꝑ sincopā pferūt̄ vetustissio
rū vsus compbat Catho m pmo origi
num Sed lucius capenatis Item m
eodem Si quis mortuus est arpinas
cuꝰ hēditate sacra no secutur Item m
eodem Populus tusculanus gmter ari
cius lanuinus colaminus laurens
coranus tiburtis pometinꝰ ardeatis
Item m oratoē qua suasit m senatu
samnitē dixit ꝑ samnis accessit agger
quē pluatiū habet gallicus samnitē Apu
leius brucꝰ laurentis etiā pro laurens
dicebant Ennius m annalibus Os
homnes condam laurentē tra recepit
Neuius neutrālē hoc samnite ptulit
m carmīe belli punici Ad cuꝰ silitudīe
debet et hoc dite diti vnde ... plo

ucia Lucan' in pro· Sto illuc libuit po·
tuerunt dicta grec' Lucillius tn̄ Cleid
assimas pro cassimate Comotilios olceis
tatinnius in psaltria concentinatis pplus
es grecus studet. Plautus in Sticho
Infimates ergo oratores ppli summates
qui summ attribunt. Ego infimatis in-
tinius / Invenitur tn̄ quiq in huiusmodi
nominibus etiā ablm in e psentes qd
mox usus approbat. Similiter mensium
nomiā in is uel in er desinentia ablm
e et i finiunt. Quintilis a quintili apri
lis ab aprili september a septembri
octob' ab octobri. Iuuenalis in v° Ex
terno solitus medio seruare minutal Sep
tembri. Idem in iiii° Pallere et vinum
toto nescire decembri. Possunt tn̄ hec
etiā gnā esse. Unde kalendas septembres
dicimus. Precia simplex coriū similit in-
venit faciens ablm in i nis abimbri

Hec tn̄ quia co
struuntur qnq3 cum
femi̅s cum uirtute
tatis erunt qnq3
cum neutris ut uic
tria signa Iudi
cant trium gnūm
in obliqs excepto
acto singlari in
quo sūt femi̅ gl
tm ut hac vic
tricem / qm vis
uo invenitur
costrui cum mas
culo sed oportet
ut habeat mascli
ut dicat loquor
de rege uictrici /
Aliogn iste ablts
uictrice ul uictri
habet cōmunitatem
femi̅ et neutri
tm que cōmunitas
est con contem
Ex hoc aute
sequitur qd gtus
et dtus absent
habet cōmunitatem
trium gnūm sicut
ablus quia isti
tres obliqui sunt
similem comparacom
ad masclm femi̅
et neutrum. Et
habet silem
naturam regendi
qd in mltis vide
possumus

Statius in vi° Thebaidos nubibus hiemis et toto pascitur imbri Cicero de signis licet esset vinctus nudus in aere in imbri in frigore Item in frumentaria fferocie hac quam iniquitate septicius et imbri frigore tum in aere corrumpi patiebatur Bipennis que est et habet etiam neutrum n...
Et ideo ablativum in e a bipenni facit Virgilius in xi° fferro sonat alta bipenni fraxinus Tamen e aut et in i indifferenter desinunt in ablativo omnia que sunt communia trium generum ut hic et hec et hoc par ab hoc et ab hac pare vel pari Virgilius in Bucolicis Nudo deus impare gaudet Lucius in xo Ergo pari voto gessisti bella iuventus hic et hec et hoc vetus a vetere vel veteri Juvenalis in iiii satira Intravit calidum veteri centone lupanar Cicero pro Murena Lucius pro familia veteri et illustri Statius in ... Thebaidos funditur et veti

Ut huius fortis huic forti ab hoc et ab hac et ab hoc forti
Que tamen neutra obliqui sunt constructa in generibus Item neutrum sepe constructum cum genitivo in casibus sibi privilegiatis scilicet nominativo accusativo et vocativo quia in illis non mutat formam ut multum vini plus vini aliquid panis Non tamen hoc potest cum genitivo dativo et ablativo quia in illis sequitur naturam masculi et feminini cuiusque nominis Unde male dicitur loquor de multo vini Vel cum plure vini quam tu vel loquor de aliquo panis quia masculinum et femininum cum nominativo neutrum tamen constructionem non sunt capax Quare vero tempore et ... sunt ... omnia in genitivo dativo et ablativo et que sit istorum causa ... affinitas et cognatio patet

pumauit lerna veneno Item in xio Pe-
tri stat sordida thabo Vtraque cauticibus sch
xiio Si quid in hoc veteri bellorum san-
gine mecum Quesitura venis si quid non
funda charontis Iussa times Hic et hec
hoc audax artifex ab hoc et ab hac au-
dace vel audaci a triplice vel a tripliti ab
artifice vel artifici Virgilius in vno At te
triplici invectus romana triumpho Me:
a Stacius in primo Achilleidos Qualis
artifici iuncture pollice cere Accipiunt formas
Simile ab hoc et ab hac duplice vel dupli-
supplice vel supplici dicimus Et ab hoc et
ab hac simplice vel simplici Oracius in
io Sermonum Cum pensilio uva secundas
et nuper ornabat mensas cum duplice ficu
Senecus in fformione Comodis esse opinor
supplici spe vtier Lucanus in vio Nec
superos orent nec cantu supplice numen au-
xiliare vocat Salustius in Catilinario
Demisso vultu voce supplici Memor a

ceteris que tamen sunt
feminini generis in nominativo
accusativo et vocativo singulari

Mas que

Ponit quintam re-
gulam dicens secunda
consimilia in ab-
lativo ... in
... in fine genera
faciunt ablativum tam
in e quam in i ...
quibus tamen dictum
erat superius ... fa-
ciunt ablativum in i
et secundum quosdam
vel in e Sub hac
autem regula dicitur
continetur primas
et optimas et si
qua sunt similia
Sexta est regula
nominum ... e
et in ablativo que
... em et im
in accusativo et ita est
Septima regulam
ponit ... a tercia
... principia ge-
nerum genitivum faciunt
vel ablativum in e et
in i vt hic et
hec et hoc legens
ablativo legente vel
legenti que tamen
comprehendi ...
sub prima Ergo
... non curavit
... ponere

Alia vero

Ponit differentiam regularem de terminationibus ablativos in e hoc nomine Damnas nominative declinationis Alia a neutris latinis terminationibus nominativum in e / et a neutris terminationibus in ar vel in al que producunt a penultimam in obliquis casibus et masculini vel feminini generibus in is vel in er declinationibus. que faciunt neutrum in e Et ab illis que faciunt accusativum in im Et aliud exceptis terminationibus in as Et a nominibus mensium in is et in er declinationibus seu terminationibus Et quibus trium generum que non declinantur in er Ita quia non occurrunt in is Et a declinationibus in [illegible] vel [illegible] vel minus vel [illegible]. et ab eis quorum declinationibus in [illegible] a duabus inceptis consonantibus

memoris vel memor Juuenalis in [illegible] figendum et memori tractandum pectore. Oracius in 2o sermonum Ad meter nate memori si metr retrahis. Ouidius in [illegible] Methamorphoseon absentes per se memori [illegible] ore salute. Et puto ideo magis in terminatione uti in hoc nomine veteres quia antiquissimi hic et hec memoris et hoc memore proferebant Ex quibus abs in i solam volunt terminari unde Cicero pro plancio memori [illegible]

Ideo autem genus est genus duplicis in ablativo terminationis [illegible] causa quia simplicia [illegible] generis inveniuntur quorum ablativus in e solum capit Et tamen composita ab eo si genus trium generum sunt tam in e quam in i finiunt eundem casum hec ops ab ope non in i sed in e desinit solum hoc cor a corde hoc caput a capite hic et hec et hoc inops ab inope vel inopi Cicero in frumentaria hanc pecuniam tantam datam

cerario inopi atque ex h(oc) austo anceps
incipite vel ancipiti Virgilius in p(rim)o Ene
ydos Tu vero ancipiti metem formidine
pressus Ennius hic et hec et hoc concors
concorde vel concordi vnde persius divi
dit in geminos concordia fata duorum
ita autem consimilis titulis pluribus sine dubio
et ab ablativo in e finiatur Gaendum tamen
etiam hic et hec concordis et hoc concorde
debat antiquitus hic et hec amans et hoc amente
et mirum cum simplex quod mens Ennius p
suit in Epicarmo terra corpus est at
mentis ignis est p mens lenis quod plens
paris pro par Terentius in socru ad hanc
fortunam accessit ei fortuna paris Vigil quod
quid dum quia tu gnum gnc putat esse
tibi a vigile vel vigili facit ablativum Tunc
in vo prefata laterum vigili cum febre
dolore Statius in p(rim)o Achilleidos aspiciat
in tantum vigili quod hec aure ethentem
teres a terete vel tereti Virgilius in vio

Omnia magna nova
sunt declinationis
a predicte alia fi
niunt ablativum solum
in e corruptam
excepto singulis
quod facit singuli
Si ergo cum quod
in e debent de
sinere invenimus alia
aliquando in i ascriben
dum est auctoritati
que ea dixit.
utitur pro ablativo
ut apud Virgi
lium Advectum Ene
am classi victos
que penates pro
advectum classe
nisi dicamus
ipsum usum
fuisse Ele mis
mo id est more
Eolum illorum
grecorum qui
verbum equipo
lens ei quod
est advecto con
struunt cum dativo
te Sequitur
Telius quod addit
in greco

Illud quod addit
qui in grecis nomi-
nibus ponunt auctores
Isto greco terminato
in es producitur
pro ablativo ut
Lucanus Signa
que ab Eufrate et
fame cetera nunc
mittit in ablativo produ-
cta est . ut apud
Lucanum Non ma-
dente fame et
Similiter invenitur
hoc idem in aliis
nominibus latinis
declinationis tercie
que terminata nominativum
in es producta
habent parem sillabam
in genitivo Sed puto
inde hoc esse quia
antiqui dicebat
fames famis sub
quinta declinatione
Idem de consilibus
intellige | vide |
omnibus in reli-
quis tamen ponere
et sextus casus
flexum quia vis
fortasse poete Vo-
sit pinsere clas-
si pro classe lo-
catos Vo visi-
dudum norme s
lege figure

Sed hec terenti mos est aptare flagel-
lo Item in eodem Et terenti pugnat
mucrone veru et sabello Item in po
Et fundam terenti cum capiti egit habena
Hebes ab hebete vel hebeti Juuenalis
in xiiia ix. Hebeti lautissima ferro ce-
ditur et tota sonat ulmea cena subu-
ra Queritur an tam hic et hec dicatur
hospes et sospes dicatur vnde Lucanus
in vo hospes in externis audiuit cu-
ria tectis Et Statius in imo Thebaydos
accipies fessis et libens tum hos-
pita pandas flumina Et Juuenalis
in vo Incolumem depositum tibi sospes red-
dat possit ab hoc sospite et sospiti dici sed
adhuc apud nullum legi Sed ab hoc
sospite et hospite Virgilius in vno
Quo sospite nullum Res equidem ty-
vitas aut regna fatebor Et fortas-
sis quia hec sola in es terminatum

ciad in A faciunt femina cui taruerunt
liorum reglam ablti vel qm in hetoyto
longas
netro no possit Nisi in E finiat corum
bltius Ei aut cetia in a desinunt
supdcta nomina visus ostendit et co
firmat virgilius in iiio Encydos Et
pater anchises bellum o terra hospi
ta portas Item in iiiie Compositum
hospita
b co Et numinc in frem cingut et
in hospita sirtis Ouidius in iio fastorum
Principio mesis frigie contimia mau
ris hosita et lubris dicitur aucta no
uis Cicero pro murena A sacris pa
trys iunonis hospite Tridens a tride
te vel tridenti Potest tn trium gnm esse
illam lectum est tridenti hasta et telo
Impius tum neptuni fuscinum p se po
situm sigfat masclo gnie inuenit vir
gilius in iio Encydos Neptunus mu
ros magna qr emota tridenti fundi
menta quatit Locuples quasi qr quia trum

Itus fac

Secunda ps prius lib
capitulum in qua pig
git de singularibus
fac de oms co se
quentes tractat de
pluralibus Et
diuiditur in qtuor
ptes Secunda ibi
Stus plis Tercia
ibi Stus autem
et ablius Qrta ibi
Stus aut plural
Prima sub diuidi
tur in primo ponit re
gulam generalem in
Secundo sub diuidit
exceptionem ibi Capi
piter a vetere Et
dicit Itus plis
fac declinationis
In masculis et femi
nis et et gnris
fit a gto singlari
mutata vltima in s
in es ut huius
consulis hij consules
In neutris vo ter
minatis ablativum
in e vel tam in
e qm in i fit
ntus plis ab eod
ablo abltiuo corrupta
i et addita a
ut a mari maria
a felice vel felici
felicia Excipiuntur
a vete vel veteri
vetera Et a ludiccr

rudiē Et excipit
co impatiu que
licet faciat abla:
tiuos in e uel in i
faciunt tn̄ ntos
plēs in a non
in ia ut maiora
Que uo neut̄
tinnat ablm̄ sa:
lud in e mutata
cas e in a fa
ciunt ntm̄ plēm
ut a numine hec
numina [uwo] pri
mud plēm dat
in es mas fcid
nec nō Nomen
qne sicut mas
mr alacris hos
casus neutra.
ꝯmut ꝑ a sed
variatim Que
dat i nō e sep:
tis aut i simul
ac e i breuiat
et a sincapiunt et
sic ca promunt
Sicut felici felicia
recia vetgi te
ꝯemp in vm ul
in ium

gnm̄ est a locuplete ul locupleti fac̄
ablm̄ Cicero in frumentaria In ꝓuincia
locupleti ac referta

IN er comīa que nō excūt eiad
in is ꝑ e sola ꝯfrencia in ꝑco
ablm̄ ut hic et hec et hoc paupe
a paupe hic et hec et hoc degener
a degenē hic et hec et hoc vber ab
vbere Othiales Cyneylan Cay
thocyales ab vbere Similit̄ in e
et in i faciunt ablm̄ in vis ul gnis
ul quis ul nnis ul gnis tinnacia
nomīa ntm̄ Et alia fere. omīa que
extrema silbā in is desinūt a duabꝫ
incipientes ꝯsonantibꝫ ut auis ab aue
ul aui Oracius in p̄o Carminum Ne
reus fata mala ducis aui. Quam
qꝫ mlto repetet grecia milite/nauis
a naue ul naui Cicero de supplicijs
Quo eīm naui opus tibi naui fuit
Terencius in Andria Naui fracta apud

andriu insulam Item autem timerunt me
on advenientem me e naui aggre
dientes illico abduxit ad terram In eadem
dies triginta aut plus ego in naui
aui virgilius p e protulit in vo aut
media maestus incedit naue p ipdes
sonos
hortatur Civis a cive vel civi Juvenalis
in iiiº Quid illo cive natum tulisse
in terris Citero in verrinarum quarto Et
Paulus a civi romano civis romanus
nat p inmus siue legibus q civis eius civi
gereret Sic enim veteres ...(?) ha
bent quos imperita quorundam correc
...it mutarum scripturam Item pro plano
quid dicam de gneo virgilio tibi civi et
...iro Et mox in naui tuta Item pro
Sextio q esset ausus p civi p bene
merito civi Item in vii phillipicarum
sed in principe civi non est satis Per
tus a verto vel verti terram i Kunctio

Vocabula

Ludicrum ludicri
a ludo ludis id
est ludus Et lu
dicrus cra crum
Et hic et hec lu
dicris et hoc ludicre
Et in plurali ludicres
et ludicria ut vult
prosper Et sunt
in eodem sensu
scilicet ludo plenus
vel quod ludis ge
ritur unde ludicro
sus sa sum id
est plenus lu
dicris id est ludi
bilis secundum hugwitium
Papias vero dicit
ludicrum sunt ludo
rum carmina spectacula
vel inhonesta que
in ludis geruntur
Et corripit di natura
unde in aurora
dicitur Ludicra
dictura ora mala
notos etc Aplust
re aplustre guber
naculum nauis vel
armamentum Et dicitur
ab apello appellis
et habet primam naturam
breve unde Juvenalis
victe que tremulus
aplustre

In medium hoc agmen cum vecti dix
Ignibus ab igne vel igni Virgilius in ii°
Eneydos Volnus agit venis et ceco
carpitur igni Item in primo Georgi
corum Et quamvis igni exiguo properata
maderent Iuuenalis in v° Ammori igne
rogi Lucanus in ii° Igne vago lu
strare iuuat et nunc ab omni Impe
rius certum Ab hic ampne vel ampni
Virgilius in viiii° murorum in parte
sinistra opposuere aciem nam dextra cin
gitur ampni Item in primo Georgico
rum prono rapit alueus ampni Lu
canus in vi° Perit ampne citato
Melliacthas spercheus aquas Anguis
ab angue vel angui Statius in iiii° The
baydos Angue ter excusso Oracius
in primo Epistolarum Alter mileti textam
capancus et angui vitabat cla
mydem Similiter ab vngue vel vngui
Item in eodem At ego naribus

Bitus p

Agit consequenter de
forma genitivi pluralis Et
primo premittit
ipsius formacionem
cum ablativus singularis
in i correptam in
desinit ponens
regulas Et genitivo
in ium desinente
Secundo de genitivo in
um formato ab
ablativo in e desinen-
te vnde sciendum quod
possit diuidi in
duas partes Secunda
ibi Cetera vero
Dicit primo sic
Genitivus pluralis tercie
declinacionis nas-
citur ab ablativo sin-
gulari ita tamen
quod in um modo
desinit in ium
Quod hoc modo po-
terit discerni si
ablativus desinit in
i vel tam in e
quam in i correpta
i assumit um ut
a sedili quarum se-
dilium a felice vel
felici quorum feli-
cium Excipitur
comparatiuus que
semper caret i
in genitivo plurali ut a
maiore vel maiori

vi fformido et luctantis acuto ne se
et vngui Invenitur etiam a minor
il minor a lenior il lenior a maior
il maior Iuuenalis in v° Rumbis
inserta vigebat Athlanta minor. Non
dare Statius in vio thebaydos Nulli
sit animus natura minor Corpore
et tanta causa est melius vires
Iuuenalis in iiii° Non deerit illi vir-
emet multa pascenda carne Leone
in domitus constat lenior belua
septu Nimirum et capiunt plus intestina
poete Lucanus in vio [illegible] revulsa
solo maiori pondere pressum Signiferi
merse caput Licet minus tamen in [illegible]
[illegible] in [illegible] compatiorum ablatos fimar
[illegible] vetustissimi etiam neutrum in or
[illegible] ebat Et erat eadem terminatio quibus
[illegible] generum que capax est ut docuimus
utriusque abla tam in [illegible] in

Horum maiorum
sed tamen dicitur quod
fieri per sincopam
et tunc sicut et in
quibusdam aliis probat
vsque subiacentibus
ut celestum pro celes
tium et [illegible]
Sincopis in vo et
mil et in [illegible]
generum Et [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
que omnia facit
ablatiuum facit tam
in e quam in i generum
tamen plenum facit in
ium et no in ium
Et vetus veteri
il veteri horum
veterum vigil a vi
gile il vigili vigi
lum Memor a
memore il memo
ri memorum su
plex a supplice il
supplici supplicium
Vos Temp in um
il ium plenum fac
generum Et variat
finis varius secti
peuntis [illegible]
e il i sepe sola
[illegible] tenet [illegible]
plus plenum dat
generum [illegible] parum

Dat par et sic
marius mare facit
Excepe cucta g(e)n(er)is
medy quib(us) om(n)i
bus est vm (con)tra(r)i
vis hec e ul' i(n)
ueb(er)at septo rep(er)i
ri Ozir lemoris sic
lemori dat lemo
rum (pro)tr(er)e solius
plus aug(us)t dat
ium g(e)n(er)is Rursus
mobilia finis .
quibus est or vs
Exis / Excepe q(ue)
dat vm (con)tra(r)ius sep
tus e ul' i (con)tra
Vtputa decoris
memoris veteris
supplicis (et) arti
ficis vigilum

Tri e vo

pone t(er)ciam
regulam (con)ma(n)d
nomina abl(ati)u(u)m
t(er)minantia in e
solam quorum
ritus (con)finit in
duas (con)sonant(es)
mutata e in i
breue assumunt
vm ut vrbs
ab hac vrbe vr
bium Excepte

t(er)minalis Valarius Antias in v(n)o annal(i)ud
hoc senatus (con)sultum p(ro)pter finem est Cass(ius)
emina Annale suum q(uar)tum hoc titulo
inscripsit Bellum punicum posterior Clau
dius in vno Annali Quin p(ro)pter bellum
q(uo)d tu(n)c vis gestum erat meminissent
in eodem Vbi decreuerunt (com)memor(an)d(um)
Gratio foedus prior Pompeyanum no(n)
esse seruatum / Propa si sunt appella
tiu(a) similia in i t(er)minatibus abl(ati)u(u)m ipsa
p(er) e proferunt cum d(i)ca(tu)r sicut sup(er)i(us) d(ictum)
est vt Iuuenalis Marcialis felix
a Iuuenale marciale felice Rudis
q(ua)n(do) n(ome)n e(st) significans veterem et
neutrum in e facit hic rude et ablm
in i a rudi q(ua)n(do) v(er)o virgam qua
gladiatores donati cessabant a gla
diatura femi(ninum) est solid(um) / ablm in e
finit Iuuenal(is) in vio hic sergius
idem accepta rude cepisset &c v(er)e g(e)n(er)o

vectri Strigilis uel deriuatur est a
stringo uel a greco Stregoylos Itaque
consonabilis in i terminat ablativum Statius
in vo sermonum An sic peccauit sub
uectem qui piper veram furtiua mutat
strigili / In ix etiam femina vbalia que
[vbalia que] veniunt esse constructa cum neutris
possunt esse gemina cum neutris ut uictrix vl-
trix vinco et uictricia et vltricia tam in
genitivo in i finiunt ablativum Lucanus in
vo Insua uictri conuiuia uiscera dextra
ta Item in eodem Tollit iam p-
em victricia tollite signa Statius in
vo thebaydos Vltricia grauibus vir
ginibus Danaus Dare tela pater
Hostis etiam a poste uel posti in yeio
uia ut supra diximus A duabus consonantibus
ab incipientibus finalibus sillaba in is dissi-
nit Lucanus in vo Tunc poste recluso
dux ait Ouidius in vo Methamorphoseos Rap-
ta que de dextro robusta repagula posti
sincopa profert Alia sunt anceps preceps biceps

Composita ex nominibus in
ens uel ps que
omnia vltima c
ablativi conuersa in
vm faciunt genitivum
Hec sunt compo
sita a capite ut
diceps ab dicipe
decimus princeps
a principe principium
que etiam a capite
componuntur faci-
unt genitivum in us ut tri-
ceps tricipitis uel
tricipitum tricipitum
Hec per sincopam
proferantur Nota
Sunt quod nomine
derogat in multis
exceptio plurima
primo Biceps sicca
quibus est finis
consona bina tenet
S Tunc soletur
sette tenet sed
in genitivo Hoc prestat
ars preceps anceps in
exceptione celebs Atque
talips et arabs
et dicit p uel in pit
Nam Vm dat
quibus ut yemps circo
ps quod forceps Itaque
tamen a capite capiunt
reperi non fugat quod
quidem Regula que
per ius ipsos in vm
terps quod

Illa quoque

Vult tractare regulariter illa nomina que parisillaba sunt sillabam tantum in una quam in genitivo mutant et ablativum in i et assumunt um ut quoque collis quis collis a colle collium. Nisi quod terminatio in es frequentius invenitur in um absque i ut vatis vatum dicimus pro vatium quod est regulare. Et excipit a iuvene iuvenum, a cane canum, a pane panum. Regula: carent i penultima semper in ius. Ex apte rursum in es vel in is fa... ...m. In ... panlem genitivo que genitivum plurale faciunt in ium penultima collis et ... quoque iuvenis panis tamen hec tria scilicet habent um. Unde quoque sincopa dat alijs quod suscepit usus. Hic ... valu... ... vatum retinemus apium quoque

ossibus illisit. In ab quoque circumflexa que apud veteres etiam in tibus proferri docuimus tantum in e quando in us finiunt ablativum ut: ... tero pro vareno. Igitur Antharius iussus fuit e municipio fulginate. Et pro clu... e municipio valen... nati. Alia vero omnia tertie declinationis nomina in e desinunt correptam per ablativum et omnes alie terminationes ablativi in omni declinatione producuntur. Ergo si qua ex his que debent in e per ablativum proferri invenimus per i (i. poetas ...) prolata auctoritati ascribimus que sepe etiam dativis pro ablativis vero no etiam pro genitivis usa est ut Virgilius in primo. Advectum Eneam classi victosque penates pro advectum (...) classe. Nisi dicamus hellenismo usum esse poetam. Dativo enim casui illi (... ...) adiungit hoc verbum. In grecis ...

ando invenim⁹ Et pducta fmri ablti
um pme qm tre Xclinationis nom
en magis Xtiua est grecis p ablto po
situs latina Virgilius in p° Eneydos
hic vno tm q̄dit comitatus achate
Lucan⁹ in vmo Signa q ab cusra
et cu crassis capta sequtes Similiter
demostene Aristotile hermogene Ve
tustissimi tn ctia in quibusda latinis
ne ntm in es pducta fmina pareb
abet ca gto sillabas in hat Xclinatione
solebat pducere abltm more qnte Xcli
nationis ul supdictoru grecoru ut a
mole tabe fame Vir qd adhuc sit
profertur Virgilius in vio Offam
obyat ille fame rabida tria guttura
pandens Lucan⁹ in x° Nil madante
fame miltas volucres q feras q Cyp
i posuere Xos Juuenalis in v° Mem
bra aliena fame lacerabat esse pati
et sua. Lucretius in bribus ut tabe

De ab

Subiungit q aliud regulam qua in ud a nominibus Xsine tibus in as Et primo ponit regulam Scdo p modum exceptionis subiungit cautelam ibi Hn his tn Vnde dt Nomina Xsinentia in as mutat E ablti in ã et assumunt vm ut a ciuitate ciuitatum regulariter Scdo q semp p sincopam solent pferri Vnde nominis q mo sillaba in as no patiuntur sincopam in gto pl̄i polli sillaba aut qntez sincopantur imo semp apud moder nos solet fieri ta sio in gto pl̄i in tdbus ut aciuitate ciui tatum Et a pbita te pbitatum Pvq

Amplius excipias ea quorum fmin⁹ est as Nuc siue in ud velut ab bonitas pbitas mas Hec dant semp ud si sunt mo sillaba Scd si sint polli sillaba sepius vm dat sin copa suadet

Ex hoc primatiu dici solet et pro bitatiu vasorum dat vas quod per pluralem secundum

Notandum

[M]inuit aliam regulam que talis est / omnia que semper pluralia sunt is est que et se non habent singularia faciunt genitivum pluralem in ium

tuta membrorum arbusta vacillent

Nominativus pluralis tercie declinationis fit a genitivo singulari mutata ultima in es producta in masculis et femininis et generibus ut huius cardinis hij cardines huius matris hee matres huius consulis hij consules hij vatis hij et hij vates Neutra vero ex ablativo singulari faciunt nominativum pluralem hoc modo Si in e vel in i quoniam in a excreat ablativus correpta i et addita a fit nominativus pluralis ut ab hoc mari hec maria ab hoc ceruicali hec ceruicalia ab hoc lacunari hec lacunaria a pare vel pari hec paria a felici vel felici felicia ...pit a vetere vel veteri quod vetera non veteria facit Nec non etiam ab hoc ludicri quod ludicra et non ludicria ... enim Virgilius in xii Eneydos ...em levia aut ludicra petitur premia sed turni de vita et sanguine certatur

Similr compatiua que abltm tam in
s qm in i tmiat Maiora cm et inora
et plura dicimus qm vis antiqui etiam
pluria dixerunt vnde compositum com
pluria Terenc in Eonucho Aslta ab
a vemeti ut fit noua copluria Cicero
de signis Jmo vo alia qm compluria
in quibusd tn codicibus invenitur copluā
Item in eod Dies totiuos esse
compluris Item pro Cetina Com
pluris armatos Gausape qd sit sup
dcmus et abltm in e facit s ab hc gausa
pe Et nts plis in a desinit · gausapa
cū no gausapia dicis Oratius in ii° ser
monū Gausape purpureo mesam
tersit acerna Persius Iam clam deb
regum iam lutea gausapa captis
Aplustre Item qmuis faciat ab
ltm ab hoc aplustri Item triplcm
no solum in a sed etiam in ia tmiat Et
aplustria cm et aplustra vetustissimi
esse inveniuntur Cicero in Arato

Virtus tm corporis
Virtutes aut aie
tm [vis] Corpus
habet vires aio
est insita virtus
Vis in vtroqz ma
net vis racione
caret Et ponit
vis p vtute aim
et p fortitudine
et p violencia
ul coactone Et
scdm hoc vis sic
describitur vis est
maioris rei impe
tus Vires aut
dicitur per tm
Et pp affinitate
significacionis acci
pit hoc singlare
vis [vis] et ad
prerita p id semp
pluralia pfers
Mercma sunt tes
tes manes tres
atqz penates
Sincopa sed pro
terum dici volt
atqz penatum

In hoc q̄

Regula hec iterum est Romane tercie et omnes in is longam desi nentia faciunt genitivum plurale in ium ut dis a dite ditium Preterea a nocte facit noctium

Nota excipiuntur adhuc quibus est is longa velut lis Samnis dis pollud que fecerunt absque quiritum Vnde [illegible] et desinencia in is longam mutant e ablatiui in i et assumunt um et sic faciunt genitivum plurale ut quis quiritis horum quiritum a lite litium a Samnite Sapnitum a dite ditium Sed hec quidam pferunt per sincopam ut quiritum

Nauibus assūptis fluitantia q̄re aplustra Cesar in anticathone fulgent argo te stellis aplustria puppis Alia vero neutra que in e finiat ablativum mutant e in a faciunt nominativum plurale ab hoc nu mine hec numina a tempore hec tempora a tubere hec tubera a capite hec ca pita G Enitiuus pluralis tercie declinacionis nascitur ab ablatiuo singulari hic modo [illegible] in e vel tam in e quam in i ablatiuus sunt terrepta et assumunt um ut a se dili horum sedilium a tribunali horum tri bunalium ab castri castrorum ab vtili vtilium a sapiente vel sapienti sapientum a felice vel felici felicium Multa tamen per sincopam solent pferri sapientum pro sapientium merentum pro merentium Etiam in yo [illegible] Tebaydos Vabit in tercie mentum [illegible] silijs tranquilla dies Item in iiii e na q sontum supplicia celestium pro

celestium virgilius in x° Celestum vis ma
gna iubet Et sciendum tamen quod raxissime
etiam que in i sola finiunt ablativum singulari
iam patiuntur C per genitivum pluralem inveni
tur maritum pro marium qui tamen in raro usu
est genitivus apud Nevium in carmine belli
punici Senex fretis pretiatis damni al
saltissum mei deum Regis fratrem Nep
tunum regnatorem marium pro marium / etiam
ablativum Cesar in quinto belli gallici pont
paulo latioribus quam quibus in reliquis
vtimur maribus Comparativa quoque que in
minuitur tam in e quam in i excitura per
ablativum caret i penultima in genitivo plurali
a maiore vel maiori horum maio
a minore vel minori horum minorum
E vero sola finientia ablativum si nominativus
finitur in duabus consonantibus mutat e
in i breve et assumit um ut hic
mars a marte horum martium hic
fons a fonte horum fontium hec frons

Cetera

Cetera per principalis cuius partis
et genitivo plurali In
qua colligit vnam
regulam vniversa
lem qui genitivi et
finit in vm sine
i ab ablativo in
e solam desinentibus Et sub
iungit secundo dat
tiuam et quibus
dam nominibus
quorum quedam
assumunt literas
plura abiciunt et
forma genitivo pluralis
regulari Et hac
ibi dicit alitum
vnde dicit Alia
omnia nomina
tertie declinationis
facientia ablativum
in e solam /
plura in genitivo ab
ab quorum nominativus
desinunt in duabus
consonantibus vis
desinant in nominativus
vel pro que non
sunt composita
a capite / et ab
habentibus pares
sillabas tamen in

Nominativo quam in genitivo Et a latinis de sinentibus in as Et a desinentibus in is longam Et ab eo quod est nox quamvis in aliqua declinationis nominativus in e sola terminata ablativum mutat e in um et faciunt genitivum pluralem ut a consule consulum

Nisi quod ab alite dicitur alitum per interpositionem v Et a bove bo um subtracta v quod inflant declinant dicitur boum

Unde etiam notandum quod v consonantem assumunt obliqui casus singulares quarum causa ablativus aut eam quando plures sunt genitivus dativus et ablativus unde genitivus boum dativus aut et ablativus sepe per sincopam medie proferunt sillabe bobus pro bovibus

A fronte hoc frontium hec urbs ab hec urbs urbium hec ars ab arte hoc artium Rarissime tamen et hec supradicta que in i sola terminat ablativum per sincopam proferunt genitivum pluralem Excepti in ms et ps desinentibus si non sunt a capite composita / hec enim e ablativi in um convertunt faciunt genitivum pluralem ut hec yems ab yeme yemum Princeps a principe principum municeps a municipe municipum forceps a forcipe forcipum manceps a mancipe mancipum A capite composita et duabus sillabis habundant in genitivo et tamen sunt genitivum quam aliquando ablativum in e quam in i et genitivum pluralem rationabiliter in ium terminat ut hic et hec et hoc triceps a tricipite vel tricipiti tricipitum nisi sincopa fiet sillaba que pares habent sillabas tamen in nominativo quam in genitivo mutat e in i et assumunt unum ut hic collis

Hius collis ab hoc colle horum collium
hec cedes huius cedis ab hac cede harum
cedium hec edes huius edis ab hac ede
harum edium Nisi etiam hec per sincopam
proferatur Frequenter tamen in es finita abs
que i inveniuntur vt vatum pro vatium Virgilius
in viii° Eneydos Illic et precia vatum
predicta ponam Cicero pro Sextio vestrarum
sedium templorum que causa Mensium que pro
mensium Ouidius in viii° Methamorphoseos Et quos
estimat bis mensum quinque laboret Excipi
untur iuuenis a iuuene iuuenum canis
a cane canum panis a pane panum
licet etiam in penultima semper In ab
latina mutat E ablatiuum in i et assu
mit um vt a ciuitate ciuitatum a pro
bitate probitatum et probitatium In his
frequenter solet fieri conuersio i in genitivo
a ciuitate ciuitatum pro ciuitatium a pro
bitate probitatum pro probitatium Reperiuntur
tamen absque i faciencia genitiuum pluralem que vel
ablatiuum in E et in i proferant In vs et

Hec sunt que in E sola sit
vel faciens genitiuum
Sit homo dat
homo lapidum
lapis tunc Ecia
pe postremo
caro cor lar nenf
et vter Venter
ut linter sperma
sol sal lac os
allec et his
tamen adiunge nix
nox faux atque
supellex Primi
bus his sit
vnum quinque fa
ciet in e sextum
Nihilum regibus et
alios bos que
boum dat

Dtius et abltius

Secda pars parti
s obliquus plura-
libus tercie declina
tionis in qua s-
ditur s dto et
ablto pluralibus
et fiunt duo. Nam
pmo ponit regulam
gnalem. Secdo
subdiuidit duas
exceptiones ab
ead. secda ibi In
quinque etc. tn no
minibus. Alia ex
ceptio tangitur
ibi Excipitur
etc bobus et
wlt tm. Dtiuus
et ablatiuus plis
tercie declinacois
finit in ibus sin
gularem in positiua
bus ut hic felix
felicis his et ab
his felicibus
Nisi qd in neu
tris grecis termi
natis in a ut
poema inuenit
frequenter vtraque ca
in is ut his et
ab his poematis
quasi a nto secde

in il et in or tercie gnis et in ex dictione
aa qn sunt cois gnis ut hic et hec et hoc
vetus a vete vel veteri veterum Virgilius
in vo Eneydos Veterum non inmemor ille
parentum Vigil ab hoc et ab hac vigile
vel vigili horum et harum vigilum Iuuenalis
in vo Prisca laterum vigilum cum febre do-
lorem Virgilius in vmo Prisca vigilum
excubiis obsidere portas Sunt tn qui vi-
gilis ntrm esse putauerunt, [sitez] gto vsu tn
in il esse ostendit vt Lucanus in imo
Tutela qui valli Peruigil alterno pa-
ret custodia signo Similiter memor a
memore vel memori horum et harum
memorum. Oracius in no Sermonum Nam
quibus memori referas in pectore cuncta
Raro tn inuenitur in e terminans cuius rosis
ablatiuus nec aliam causam esse existimo
ut supra dctm est Nisi eam qui apud
antiquos hic et hec memoris et hoc
memore pferebatur In quo testis

(qui)t Caper antiquitatis doctissimus inqui-
sitor. Ostendit etiam et illud in epistola
se contulisse. Ita ne est antipho in prolo-
gio. Ita ne est immemor. Ita
et madida memoria. Nec mirum. Cum
hic celer et hic celeris / et hic concors
et hic concordis protulisse invenimus ve-
(celebris / celeber acer)
tustissimi. Multa quoque alia in eundem modum
Virgilius in x°. Nec donum memorum pro
... equorum. Supplex ab hic et ab hac
supplice vel supplici horum et harum supplicum.
Artifex ab hic et ab hac artifice vel artifici
horum et harum artificum. Lucanus in vmo
... simul et roma pompeyo supplice men-
dis. Salustius in Catilinario. Primo et de-
misso vultu voce supplici. Cicero pro
Ligario. Et nos iacentes ante pedes su-
plicum voce prohibebit. Virgilius in primo
Eneydos. Artificum quoque manus inter se ope-
rum quoque laborem. Puta tamen hec etiam

et maronis qui
poemata quos
poemati quod dice-
bat ab antiquis
excepto bobus
pro bovibus.
Nota. Terentius
et Sextus dat
semper bubus / nisi
bobus. Et bone
vel bobus sic di-
cunt utrulibet
usus

Actus plus

Ultima particula
huius plus primis
capitulis et pluralibus
casibus tractat et est
in qua pertractat
de actu plus. Et
primo ponit re-
gulam. Secundo sub-
iungit exceptionem
quadrimembrem
ostendens compli-
cia nomina que
in pluralibus in actu
plus. Et hoc quantum
ad ea que sunt ibi
in plus. Et hoc
ibi quorum autem
tangit et aliud

dic ra

ab oratoribus, sic e[st] i[n] p[ro]p[r]i[o] p[er] sincopa[m] q[uas]i s[u]pli
cia et actificia neu[tr]e inveniu[n]t[ur] singula[ria]
hec et hec parens q[uod] no[me]n est dui[us] g[ene]ris
g[e]n[e]r[u]m et g[e]n[itiv]um plu[rale]m absq[ue] i facit pare[ntum]
q[ue] horu[m] parentum Virgilius in no[no] Eney[dos]
dos Ecora alta parentum Cu[m] ceti[s]
parentum no[n] irraconabil[ite]r etia[m] dicitur
ostendit actius p[ro]lis etia[m] in is ti[m]is
qui p[ro]prius est in ivum tiniantis g[e]n[itiv]i
tenas in [illegible] [illegible]
volo aut[em] peto parentes meos ut o
mostres michi Lucio & suplicis [illegible]
navium p[re]stitos sine ulla causa & co
plexu parentum suorum hospitiu[m] tuorum
ab morte cruciatum q[ue] rapuisti Notandum
vero q[uod] omnia semp[er] plia que in et &
sinunt que ex se no[n] habent singularem
g[e]n[itiv]um [illegible] in um faciunt ut hec vires huius
virium hy penates horum penatium in
venit[ur] t[ame]n ap[u]d [illegible] veteres eius singlare

excepcio[n]um quo
ab ea que s[un]t
un[de] sine i et
q[uia] ibi i invenit[ur]
t[ame]n Ultimo aut[em]
excludit que no
mina debent h[abe]re
d[ictu]m in es quo
ru[m] g[e]n[itiv]us in ium
desinit Et quia
ibi alia aut[em]
unde dixit Actis
plis tac Cof
silis est suo
no quo et vrus
Et desinit q[ue]q[ue]
in es q[ua]ndo q[uam]
tam in es g[e]n[itiv]um
in is q[uo]d ita
patent discri[men]
hoc t[ame]n premisso
q[uas]i quasi g[e]n[itiv]a
inveniu[n]t[ur] s[ecundu]m
p[er]sonam solum in
is faciunt d[ictu]m
et u[nde] sim[i]l[ite]r
in is Sunt aut[em]
hec sardis al
pis sirtis q[uo]m
vis t[ame]n ex usu
regulariter dicu[n]t
alpes et sirtes
De ceteris aut[em]
sic collige quod
no[m]i[n]a tac cof
s[im]i[li]a g[e]n[itiv]um s[imi]l[ite]r

hic penatis huius penatis

[H]ic penatis huius penatis hy quinqua
[...]es horum quinquatruum hy et hec tres
[...]orum et harum trium [S]imiliter hy et hec
[...]lures et hec plura vel pluria horum
[...] harum et harum plurium Citro ad
[...]enium in iiio [C]ompluriu[m] negotio-
rum / In is quoque longam desinentia sis
[...]litis litium [S]amnis a samnite
[...]amitium dis a dite dium Nox cum
noctis noctium [...] pgellis noctuum
[...]titarum in scripsit Cetera vero omnia
[singulariter] [...]ltim sola e terminatia mutat eam
in um et faciunt genitivum pluralem a poema
poematum a cicerone ciceronum
consule consulum a tytane tytanum
duce ducum a patre patrum a virtute
virtutum a capite capitum ab alite alitum
[vel singulariter] [...] alituum per interpositionem addita u per
[...]ulit virgilius in octavo Alituum petunt
[...] genus sopor altus habebat A bove
[...] bovum debet fieri Sed quod

[...]ta ut omnis Et que
sunt semper pluralia
ut manes Et que
desinentia in er terminat
ablativum in i vel ut imber
imbri Et que desinunt
in ns ut fons vel
in rs ut pars hec
omnia faciunt ablativum plura-
lem in es genitivum in is ut
hos et has omnes vel
omnis hos manes
vel manis hos imbres
vel imbris hos fontes
vel fontis has partes
vel partis Cetera vero
omnia etiam si terminant
genitivum pluralem in ium fa-
ciunt ablativum pluralem in
es nisi quod terminantia
in x trium generum quando
licet rarissime terminant
tamen quandoque ablativum pluralem
in is ut tenax hos
et has tenaces frequen-
tius raro tenacis
Similiter plures vel plu-
ris lites vel litis.
Nota / pone partes pro
genitivo genitivo quoque sed quod
stabat et hic genitivus
quod nominibus patet
iste amnis amnis im-
bris fontis celebris quoque
salubris

Vocabulum

Juvencus a iuvo iu-
uas dicit quia iuvet
iuvenci id est bos no-
vellus [illegible] a vitulo dis-
tedit et iungitur in apu-
tionis usus terram [illegible]
tollendo [illegible] iuvenca
iuvenci. Et con̄ p̄tra
vn̄ quidam in p° [illegible]
rum [illegible] male in
[illegible] veniunt ad ara-
tra iuvenci

Quarta declinatio ·

Capitulum [illegible] in quo
agitur de quarta declina-
tione dividitur in duas
partes principales. In quarum
prima tractat de singularibus
casibus. In secunda de plu-
ralibus. Secunda ibi [illegible]
et actus [illegible] prima sub-
dividitur in sep̄ secundum
sep̄ casus singulares.
[illegible] ad primam sit dictum
[illegible]. Sequitur de quarta
declinatione que duas
habet terminationes in
nominativo una in us ut do-
mus altera in u ut genu
[illegible] una voce [illegible]
[illegible] diffinit in sin[illegible]
[illegible]. In plurali vero declina-
tur secundum [illegible] et in utroque numero [illegible] nouit

nom notandum est in quo u consonantem
assumunt obliqui casus singulares
hiatus causa ablativo aut casu id est u
consonantem gratia pluralis. Virgilius in iii
Eneydos hinc ubi delati portus
intravimus ecce leta boum passim cam-
pis armenta videmus. Item in primo [illegible]
vidit una boum voce vasto quam submittit

Dativus aut et ablativus eius numeri
per sincopam semper medie perfert sillabe
bobus pro bovibus. Oracius in epodo.
Beatus ille qui procul negociis paterna
rura bobus exercet suis. Nominativus vocativus
et accusativus et [illegible] qui silentes sunt [illegible]
[illegible] u loco consonantis positam Virgi-
lius in bucolicis. Ille meas errare
boves ut cernis et ipsum ludere que vellem [illegible]
in primo discessu mugire boves [illegible]
in [illegible] abstrahe [illegible] boves ab [illegible]

Datis et ablativis pluralis sunt declinationis
Donastur a singulari genitivo [illegible]

ui ut huius hominis hic et ab his hoibus
huius equalis hic et ab his equalibus
huius numinis hic et ab his numinibus
huius dispar hic et ab his disparibus huius
felicis hic et ab his felicibus huius torrenti
is hic et ab his torrentibus In quibusdam
nominibus id est neutris a finitis
que sunt greca frequenter invenimus an:
quos datiuos et ablatiuos plurales in is pro
ibus pferentes contra regulam latine declinacionis
qua servat in ceteris casibus sup:
dictorum nominum ut Cicero in Verrinis
frequenter torreumatis dixit et pipatis
matis et emblematis in libro de signis
Idem de pipatasmatis qualiter te expedias
non habet In eodem Geographia et
emblematis Idem ad herennium in
uno de orationibus et poematis
Temporis in neutro genere hoc uerbum
fecit
pferatur Sicut sicut plautus et
alii vetustissimi genus protulisset partis

Ex hoc autem et de con:
similibus placuit quibus:
dam ut genitiuum pferentur in
uno casu et pro corrum
pent v In ceteris
vero producunt. Sed
contra dicat pris nostri Cum
in quatuor parte termi:
natur in u semper produ:
citur

Genitiuus

Secunda pars prime partis
principalis in qua dicit
formam genitiui et primo facit
hoc Secundo innuit excep
tionem ibi vetustissimi tamen
unde primo dicit Genitiuus similis
est nominatiuo nisi quod in us
producta terminatur ut hic
domus et pater hoc

Datiuus

hic consequenter ostendit
formam datiui subiungens
per modum exceptionis cau
telam ibi tamen quedam
poete Super quo primo dicit
sic dicat datiuus fit a
genitiuo subtracta s et ad:
dita i ut domui nisi
quod auctores causa metri
utuntur ablatiuo pro eo ut
virgilius parce metu
cytharea et per metu

sillabas in omni casu seruasset absque
g(enitiv)o plurali secundum analogiam prime et se(cunde)
Est igitur magis apud Ciceronem
et eos qui similiter faciunt proferunt
et herodiciton velut celso vitis
a n(ominativ)o hoc pepatasmatum hoc en
blematum Excipitur etiam bobus ut
diximus Euphonie causa ut dixi(mus)
pro bouibus Est enim genitiuus singularis
bouis Oracius in Carmine secu(lari)
Que vos bobus veneratur al
bis Item in eodem carmine bobus
vbi motum mutaret umbras et
iuga demeret bobus fatigatis
amicum tempus agens abeunte curru

Accusatiuus pluralis tercie declinationis
similis est p(ri)o n(ominativ)o sicut et
v(ocatiuus) In illis v(er)o que g(enitiu)m ...
num in ym finiunt plerumque ...
... proferuntur ut hy latrones hos
latrones o latrones hy consules

Actus

Hic g(eni)t(iv)o facit eciam et
a(blati)uo d(icitu)r Actus fit
a n(ominativ)o s mutata in
m ut manum ... autem
magis a n(ominativ)o quam a g(eni)t(iv)o
quam in ~~...~~ act(iv)o
corripitur u sicut in n(ominativ)o

Vocatiuus

Vocatiuus vero est similis n(ominativ)o
ut o manus

Ablatiuus

Hic sexto docet de
ablatiuo dicens ablatiuus
fit a g(eni)t(iv)o subtracta
s ut a manu ...
autem a g(eni)t(iv)o magis quia
in ablatiuo producitur u

Vo(cabulum) Alexio quinta sunt
us et u solet addere
ubi prodit ab us dans
us longam g(eni)tiuus, ui quartus
tercius, um quintus
et quintus us, u quintus
septimus. Notandum
autem hic de hac dic
tione ihesus quod est
dictum hebrayce Iocher
autem grece latine vero
salutaris siue saluator
interpretatur quia cuncti gentibus
salutifer venit
Et scribitur hec nomina in
... in tytello ad
designandum misterium trinitatis

hos cōsules o cōsules hy tibicines
hos tibicines o tibicines hee mites
has mites o mites hy et hee sac
erdotes hos et has sacerdotes o sacer
dotes / Inveniunt tn̄ quedā In is
sola producta termina hunc casū genera
que tm̄ ntō simile in is desinunt
ut hec sardis has sardis Item al
pis · simile faciunt sirtis vallis ·
trallis que apud grecos in sup̄ declin
casibus eys diptongum hnt finale
Oracius in p̄o epistolarū Smirna quid
et colophon quid chrissi regia sardes
Virgilius in x̄o In sirtis in saxa vo
lens nos turnus adoro / Quorum aut
in ud fine ctum genitivus frequentius in is
et quorum rarius excipit actus in es
ut potes breviter colligere nescius
Omnque tm̄ ntm gen̄ gtm silem
habet eorum actus raro in es frequen
ter in is solet terminari ut hec et hec

ut sic ille ýma grece
est lōga secundo prisc
nota esse aspiracionis
et non est unde a quibus
dam ydiotis scribitur per
vulgarem notam vel fi
guram aspiracionis vindicant
pant ist quos peccat
in hoc non enim in hoc
noie iesus est aspiracio
hec enim figura H apud
grecos non reputat as
piracionem sed e longum
et vocat etha hec vo
cali e apud eosdem
reputat et vocat
ezyma est quo scribend
sic ille et sic littarum
iota etha ezyma titulus
ille vel si ab hoc vel
grecis nomina dicas la
tina tres sic sicut grecia
scriptum est et grece figure
sic grece nominibus ap
pellande sunt non enim
greca et latina appellant
eas non et eas nomine
licet reputent vel in ele
mentum. Sic quis quia
consiliū ita instruendo
puerum in talibus consulo
ut scribat ille nomen per
latinas figuras sed Iesus
quousque instructus grecas
figuras valeat comprehendere
quod ita in talibus pene
omnes et ipse doctor
es sunt pueri et in hoc
instrendi quia similiter non

Et istud nomen Iesus
impositum est ab angelo
Et est tres terminos scilicet in
vs in nto in vm in
acto et in v in reliquis
casibus scilicet gto dto vto
et ablto scilicet Iesu quod non
invenitur in aliquo no-
mine gntr declinationis et
forte fuit sunt tres ter-
minationes ad notandum
quod in xpo sunt tres sub-
stantie scilicet divinitas anima et caro
Est enim verus deus et
homo [vii] Sic istud
vm gnto reliquis v
quatuor addit preterea
notandum omnia ~~in vs~~
gnta secunde nominum in
vs desinentia sunt mas-
culina vel feminina preter
virus et est idem quod
venenum quod est neutrum
et aptotum et invenitur
tamen in nto acto et vto
et est proprie virus flu-
ens a natura viri
id est semen dicitur a
virtus vel secundum quosdam
a virgo quia terre pene-
trat et producat feminam
dicatur tamen secundum quosdam
hic viru in ablto [viii]
Vdlibet vs gnte mas-
est vel femininum excipe
virus neutrale flectens
tamen in nto viru Vdlibet
v recti neutrale
vulgus haberi haec
poterit donec venit ad plura flecti

omnes qui vis hos et has vis Iu-
uenis in Catilinario omnes homines
qui sese student prestare Item in Andria
omnes nos gaudere oportet Virgilius
in iiio Georgicorum Et pinguis in-
guine terras Item in iiiio Georgi-
corum aquas dulces et frondea tecta
petiuit Item in primo Eneydos Re-
fessas non vincula naves vlla tenent
Item in quinto Eneydos Quos magis fessas
optem dimittere naves Item in eodem
Munera que in naves portavit nos apte
iuvenes Omnis faciunt accusativum eius
forme semper pluralia vt hii manes
horum manium hos manes vel manis
Virgilius in iiiio Eneydos Id cinerem
aut manis credis curare sepultos
Tres trium hos et has tres vel tris
Item in tercio Eneydos Tres adeo in-
certos ceca caligine soles Erramus
pelago Tu ergo que desinencia que in
i terminat ablativum similiter faciunt accusativum plurale

pleriu q p lis ruro p ot ut acer ab
acri hoc acris virgilius in xio
Metuens qui meneret acris esse viros
Sic salus salubris a salubri
salubres vel salubris Virgilius in
xmo Encydos Spargit qui salu-
bris ambrosie succos Imber ab
imbri hoc imbres vel imbris Vir-
gilius in po Cui fremit ad cau-
las ventus pessum et imbris Octo-
ber mensis qui proprium est a octobri
hoc octobres vel octobris Oracius
in po Eplarum hic quater unde-
nos sciat impleuisse octobres / Sic
celer vel celeris a celeri hoc celeres vel
celeris Virgilius in iiijo Encydos Celeri
qui fuga subsidere lapsa Genessa pedes
et vestigia feda relinquit / Item in
vo Encydos Agmine remorum celeri
ventis qui vocabis hoc et hac celeres
vel celeris quod magis est in usu

Utrius et actiu

Sequitur pars capli in qua
agit de pluralibus
casibus et diuidit in tres
partes que patebunt in
suis locis primo ad primam
dicit Utrius et actiuus et
ulius plis huius et omnis
sunt siles gto singulari
Nisi in neutris et quibus
posita dicit ut hec et
hac et o manus ?
qui magis a gto quia
ubius in gto pro dicta
est v

Gtius plis

Sequitur pars in qua osten-
ditur qui plis forma et
sunt diuiditur primo fit
quod dictum est Sed in-
ponit quod notabile ibi
et opportet scire ...
pro modo exceptionis pat
quod cautela ita predicta
fiat gto et ibi inve-
nit unde dicit Gtius
plis fit a nto singulari
abiecta s et assumpta
rum corrupta ...
ut manus horum manuum
Item aut magis a nto
qui ...
Et omnes ...

tunt pares sillabas excep
to dto singulari et gto
et dto et ablto plura:
libus qui una sillaba su:
perant raro tn gts
sincopatur ut virgilius
in sexto cuue gnd cura
armorum que fuit vivis

dtis et ablts

Hic ulterius agit de dto
et ablto pluralibus
et primo ponit regulam
de formacione ipsorum
secundo subiungit excep
cionem ibi Est autem
Unde dicit dtus et
ablatus plres fiunt a
nto singulari mutata
u in i correptam et
addita bus ut hii
et ab hiis manibus
Nisi quod in quibusdam
ca dic servatur u ut
artubus partubus arcu:
bus nec si dicam ar
tibus partibus arcibus
videtur ab arte parte
arce Similiter eciam addun
ficubus quod non est re
gulare dicimus eciam por
tubus lacubus tribubus
nulla differencia cogente
servatur uo singularia cor
repta u et assumpta
a faciunt ntm et acm
et ucm plem ut
hec cornua hec et o

Item in nono Eneydos Et celerate
fert mea dicta parcas Similiter fi:
unt actm in ues uel in us terminacia
ut hic fons hos fontes uel fontis
hic et hec et hoc iners hos et has
inertes uel inertis hec pars has partes
uel partis virgilius in iiii Georgicorum
Aggredior siccas ausus reludere fontes
et tenens in Eunucho Parentes patriam
incolumem amicos genus cognatos
diuicias virgilius in uio Hic locus est
partis ubi se via findit in ambas
Item in ix Eneydos premit que cau
nas ingentes uteriusque armato mi
lite complent Item in uiiio Mari
lectas et more bibentis Alia autem
quinque declinacionis gtm plem in um desinencia
sunt. raro inveniens et in paucis
In is sinencia actm. ut in ab exen
cia in ntis. ut civitas civitatum
has civitates sed utique legimus
In x terminacia secunde gtm quoniam quam
cornua Sexti uo casus sunt ad similitudinem secunde
// quinte declinacionis cuius [uo]

in paucissimis gtm plem absq; et penultima proferant /
diptale cum inveniet audatia pro audatiu vel felitiu pro
felicium Supplicia aut magis dicitur causa ut supradictum est
profertur Nec si suppliciu dicas aliud significare vicarius
quo artificiu pro artificiu Iudicia pro iudicium Cicero
de signis dicta aut diu sub ministro in quiro artificium no:
mina Virgilius in primo Eneydos Artificum quod manus in-
ter opm quod laborem / tamen actum pleriumque per es efferunt
Lucanus in primo Est qui thauri feris ubi seme vama
campis Explicat audaces ruere in certamina turmas /
raro efferunt per is Virgilius in iii° Georgicorum Et inde
tenaces suspende diu ceras / plus pluriu quod solu in us terminat
terminem sequitur genitivum plurem tam in es quam in is finit actum
Virgilius in ii° Georgicorum Seu plures calor ille vias
et ceca relaxat Spiramenta novas veniet qua sucus
in herbas Terencius in Formione Ego te complures advorsum
ingenium meum menses tuli Oracius in primo Epistolarum Cum tibi
sol tepidus pluris admoverit auras Cicero in Cornelio
in primo Nunc intermissa complures annos clarius litium clas
lites et litis Cicero in frumentaria Sedasti cetera litis eorum

Primus plus quam quam quod dabitur a neutro vel alio Tamen verum ponit genitivum
et cetera et secunda faciunt ibi est unus que dant ipsum differunt tria parte
et artes et actus alia dicta per usum portus artes quam quod latis quod iste ibi
atque species veru ibi addito fuit et cetera

Quarta declinacio terminatorum in us habet duas t(er)
et u In us masculinorum et femininorum tantum latiorum
ut hic senatus huius senatus hec manus huius manu
In u neutrorum que indeclinabilia sunt in singulari tantum ut
hoc genu huius genu hoc cornu huius cornu In quibus-
dam vero aliquibus actorum scriptoribus videatur tamen esse de-
clinatur cum nominativum quidem actum et ultimum corripi Reliquos vero
produci Ergo in usu fit in omnibus produci in vero casi-
bus hec nomina non utrobiliter Omnis enim in quatuor pro-
terminacio in u desinens producitur ut fluctu panthu-
tu dum ovidius in primo methaon Dextro quam a poblite
levum Pressa genu Digitis inter se pectine iunctis Hic
enim hic actus est sine dubio et producitur Apud vir-
gilium quoque in primo Eneydos Nuda genu nodo quam sinus col-
lecta fluentes Nudo enim sinus collecta actum iungit Sic
Sic etiam nuda genu Genitivus igitur in us desinens
fit producta us ut huius senatus huius manus Vetus-
tissimi tamen inveniuntur etiam eorum nominum in uis genitivos
proferentes genitivum Terencius in Eutontimorumenon Repente tela
studiose offendimus ipsam mediocriter vestitam veste lu-
gubri eius anus causa opinor que erat mortua
Datus cuiusque declinacionis fit acto abiecta s et

addita u sed correpta penultima ut huic manui Est tamen quod
poete metri causa pro eo ablativo utuntur Virgilius in 4o Eney-
dos Parce metu citerea maneat amota tuorum fata tibi
pro metui Item in 1o Georgicorum Namque alie victu in-
vigilat pro victui Jn eodem Conubiis indulget pro conubi-
tui Accusativus singularis quarte declinacionis a nominativo fit mu-
tata s in um ut hic senatus hunc manum Vocativus
similis est nominativo ut hic senatus o senatus hec manus o manus
Ablativus a genitivo fit abiecta s producit enim u ab hoc senatu ab
hac manu Nominativus et accusativus et vocativus pluralis in hac declina-
cione similes sunt genitivo singulari ut hii et hos et o senatus
he et has et o manus hec idus harum iduum semper pluralis est
ut omnia festorum nomina Genitivus pluralis a nominativo fit singulari
abiecta s et assumpta um corripit enim u in utraque sillaba
quo et in nominativo ut horum senatuum harum manuum Et
oportet scire quod in hac declinacione omnes casus pares sunt
sillabis nominativo singulari excepto dativo singulari et genitivo et dativo et
ablativo pluralibus qui una superant sillaba quod habebat etiam
genitivus singularis tamen apud vetustissimos in uis divisas desi-
nebat Inveniuntur tamen sed raro apud poetas genitivus pluralis in
hac quoque declinatione per sincopam prolatus Virgilius in 1o

Que grā ꝯrum Armorum q̄ fuit vivis Tempus cetiz
geminata v posset metrum p sinalimpham stare cum sonis
v̄sus a vo̅li incipiat Iter no̅ etiam duabꝰ vo̅libꝰ inter
p̄or potest in metro ꝯcludi ul' elidi ut ferrei que cumini
dm thalami Datiuus et ablatiuus plis quarte declinationis sita
nto singularis mutata v in i et interposita bu ut hic senatus
his et ab his senatibꝰ hec manꝰ his et ab his manibus
Est aut qn̄ dicta causa seruat v ut artus artibus partus
partibꝰ arcus artubus artibus eum et ptibꝰ et arcubus ab
arte et pte et arce nascitur que sunt trac declinationis cuius
datiuus et ablatiuus plis penultimam aliam nisi i correpta habere
no̅ potest Vnde excipit his et ab his bobus In hac vero
id est quarta in quibusdam inveniuntur veteres sup dictos cum
plures quamvis nulla cogente causa v penultimam ponentes
pro i ut portubus tribubus lacubus Quidam in no
fastorum prima de lacubus proxima musta tuis
Neutrorum vo singularia que indeclinabilia esse supra
docuimus correpienda v assumenda q a faciunt ntm
et actm et vtm plem ut cornu cornua genu genua
Genitiuus vero et et datiuus et ablatiuus ad similitudinem fit
tam masculi quam femini ut cornuum genuum genitiuus / his
et ab his cornibus Datiuus et ablatiuus

Quinta declinacio terminacionem habet unicam vna
m es productam et sunt omnia femini generis ex
latina excipitur vnum idest dies quod in singulari
numero tam masculini quam feminini generis invenitur ut lucanus
in nono prophatia quis ille quis fuit ille dies virgilius
in iiiio Eneydos Ille dies primus leti primus
que malorum causa fuit Item in iio Eneydos venit
summa dies et ineluctabile tempus dardanie In plurali
vero semper invenitur masculini generis hii dies Sic ceteris ab eo
compositum semper masculini generis hic meridies Terencius
in adelphis Preterea meridie ipso faciam ut stipulam colli:
gat Genitivus et dativus eiusdem declinacionis similes sunt
fiunt enim extrema s nominativi abiecta et assumpta i ut dies
huius diei huic diei hec facies huius faciei huic faciei
Et servant quedam productionem nominativi si habeat penultimam
ut acies aciei rabies rabiei Si in aut consonantem habe:
ant ante s corripitur et tam in genitivo quam in dativo ut hec fides
huius fidei res rei spes spei plebes plebei veteres tamen fre:
quentissime inveniuntur similem ablativo protulisse in hac declina:
cione tam genitivum quam dativum Salustius historiarum libro primo
dubitavit acie pars pro aciei Et virgilius in iio Georgicorum
Libra die somnique pares ubi fecerit horas die pro diei

luidius qui in iiiͦ methamorꝛ fide ꝑ fidey posuit pma
de voals quia rate temptamina supsit Idem in viͦ Vt qui sic
pignus dextras vtriusque poposcat Ablatiuus a nto fit
mutata s in m et ntō correpta e numquam eni ante m
finalem longa inuenitur vocalis ut hec meridiem hanc rez
Vocatiuus similis est ntō hic meridies o meridies Ablatiuus
quo fit a nto abiecta s ut hic meridies ab hoc meridie
hec acies ab hac acie Inueniuntur tn̄ quamuis rarius ablatiui
veteres etiā pro gto vsi virgilius in iͦ Georgicorum
libra die somni que pares vbi fecerit horas Die posu-
it pro diey Salustius quoque in historys pmo Dubitauit
acie pars pro aciey Item in pmo At mox nulla muni-
tionis aut requie mora processit ad oppidū requie pro
requiey Quidā tn̄ antiquissimorū etiā silem nto gtm
ptulerunt eiusdem declinacionis Pluralis ntus et accus
et vtius siles sunt nto singlari ut hec res Et hec et has
et o res Gentiuus fit addita abltō singlari rum sillaba
ut ab hac re harū rerū a die dierū Quia tn̄ gtus in
alys fere omnibus vsu apud pleros que deficit Itaque Cicero
hoc approbat in topicis dicens In diuisione formarū quas
greci ΥΔΙΟΗ vocant nri si qui hoc forte tractant species
appellant. Non pessime id quidē sed inutiliter ad mutandos

casus indicando Nolim cum ne si latine quid dici pos-
sit specierum et speciebus dicere et sepe hiis casibus utendum
esse ut formis et forarum velim Invenitur tamen vetustissimi
secundum anologiam hoc usi casu Catho censorius in oratione
quam scripsit uti preda in publicum efferatur Miror autem
atque religionem non tenere statuas deorum Exempla earum
facierum signa domi pro supellectili statuere Dativus
et ablativus pluralis ab ablativo fiunt singulari addita bus ut ab
hac re die hiis et ab hiis rebus diebus Sicut autem genitivi sic
etiam dativi et ablativi plurales in aliis nominibus eiusdem decli-
nationis deficiunt apud plerosque

Quinta declinacio

Capitulum quintum et ultimum in quo agitur de quinta declinatione et habet duas partes principales Secunda ibi pluralis numerus Prima habet plures partes sed ille legantur simul causa brevitatis Unde primo dicit Agit primo circa de quinta de-clinatione non terminatio cuius hec est una scilicet in es productam ut dies Genitivus et dativus similes sunt et finiunt extrema s nominativi abiecta et assumpta i ut dies abiecta s et addita i fit huius et huic diei Et vide quod si nominativus habet i penultimam tunc producitur e penultima genitivi et dativi ut speciei Si autem nominativus habet consonantem ante es tunc corripitur penultima genitivi et dativi ut fidei spei rei At-auctores propter ablativum quoque genitivo vel dativo huius declinationis ut virgi-lius libra die et die pro diei Accusativus autem fit a nominativo mutata s in m correptam ut diem Ablativus idem est cum nominativo ut o dies Ablativus quoque fit a nominativo abiecta s ut a die

Pluralis Scda pars principalis capli que est tibi tres sub particlas que est causa breuitatis legant simul vnde dicat pluralis plis et actus et vtus silicet singularis singulari vt hy et hos et o dicis Gtus plis fit ab ablto singulari addita rum ut dierum Solet aut iste cas deficere in cetis nominibus cuiusque declinationis plerumque Datiuus datiuus et ablatiuus sunt qui fiunt ab ablto singulari addita bus ut his et ab hys dicibus

Nti Acts et gntos in e vtrumque simul est plurs quartis inflexi quarta e es dat dat gtus em si consona pcedit em Si precit i pars tantis tque sed gtus in em fit Abltus in E Gtus plurs nonus terciis et septus querunt finaliter ebus **Vocabulum**

Cithera et citherus em mons est vnde citharia i venus que illo monte colitur vel quia iuxta illud montem fuit nata de spuma maris vnde cythereus ita reum id est venerius ul a monte illo etc

Explicit Septimus Liber

Verbum est pars orationis cum temporibus et modis sine casu agendi vel paciendi significativum. Hac enim diffinitione omnia tam finita quam infinita verba comprehenduntur et etiam que dicuntur absoluta et deponentia omni modo naturaliter vel in actu sunt vel in passione. Verbum autem quamvis a verberatu aeris dicatur, quod commune accidens est omnibus partibus orationis, tamen precipue hac dictione quasi proprium eius accipitur, qua frequentius utimur in omni oratione. Licet tamen pro omnibus dictionibus dicere verba, frequenti quoque usu hoc apparet

Liber octavus continuatur post tractatum nominis. Subsequenter pertractat de verbo. Et ordine quoque, cum nomen et verbum per se complent orationem perfectam, quod cetere partes non possunt facere sine eis, ideo nomen et verbum debent preponi aliis. Sed quando nomen repertum est prius substancia, verbum vero prius actionem et passionem. Ideo nomen prius est verbo, sicut substantia prior est actione et passione. Causa vero inventionis verborum superius expedita est ut de proprietatibus partium orationis loqueremur. Sicut enim nomen repertum est ad significandum fit de quo dicatur, ita causa verborum unde nomen numquam apponitur nisi cum accipitur verbi sensu. Nec verbum supponitur nisi cum accipitur nominis substantia. Sed aliquando nomen per se supponitur et aliquando verbum per se supponitur. De significatione quoque

verborum ibidem expeditum est, verba namque agere vel pati significant

Et omnia preter verbum substantivum et verbum quorum utrumque vocatur substantivum significat. Sicut effectus significationes pertinentes orationis distinguendo docuimus. Et puto quod si expresse volumus loqui dicendum est. Cum nomina verbalia ut lectio visio et similia significant actionem et passionem quemadmodum auctoritate rerum verborum appellat. Verba vero agere et pati significant quod non habent nomina verbalia. Licet auctores antiqui quibus expressius dicant cum verba actionem et passionem significant. Sed ut puto improprie. Cum ut docui est propria significatio eorum sit agere vel pati non ipsa actio vel passio tractat aut hoc in omne pluribus describit verbum de me ethymologizat post ea enumerat accidentia verbi. Sed et quedam verba in quibusdam accidentibus deficiunt causas defectuum invenit non solum in verbo sed in ceteris ceterisque partibus orationis. Ad verbum tractat.

Nec non etiam nomina sed raro ut Virgilius in vio ffolys notans et nomina mandat tus in aeclipsibus verbum et expressum protulit et in ardua Bona verba queso.

Verbo accidunt octo significatio sive genus tempus modus species figura coniugatio et persona cum numero. Modo affectus animi definit. Sed quia autem quedam verba inveniuntur defectiva quorundam supradictorum accidentium et hoc vel nature necessitate fieri vel fortune casu. Ex nature necessitas bipartita est in significatione et in comoditate id est in consonantia elementorum. Sunt enim quedam nec solum in verbis sed etiam in aliis partibus orationis

Que sigificatois causa dici no
debent ut si vellem9 masculum di-
ce(re) ab eo qd est nupta nupt9
vel a puerpa puerper9 oppugnat
ipa verum na(m) ppr sigificatoem que
solis accidit femis nisi figura
vel autoritas mandat figura ut
dicam Bonus anim9 uxoris
michi nuptus est pro bonu(m) anim(um)
uxor(is) in nupta est Autoritas ut
Plautus in Cassina llibet etia(m)
cari nuquid agat scie novum nup-
tum pro mariti Verno in pro-
nominibus pmitis que sunt tercie
psone Si velim9 utim proferre
casu qui no potest nisi scde accide(re)
psone hec eadem nalis neces-
sitas vetat Porrea sui sibi se
a se ntm hoc pnom habe(re) non
potest Ideo quia quoties hoc p-
nom ponit(ur) ostendit terciam psona(m)

& singulis accidētib9
eo ordine quo enu-
merata sunt .s. p q-
uia liber iste nonus
habet tractatum pm9
duo capitula continet
scdm incipitur ibi
Sciendum aut(em) qd
causas effectuum os-
tendit pmu(m) aute(m)
habet tres ptes Pa
pma ponit(ur) ibi
diffinitio Pa scda eius
moleysatio(?) In tcia
vo enumerant(ur) accidentia
verbi Scda ibi
Verbum aut(em) Tcia ibi
verbo accidunt/ pmum
ad pmu(m) pis(?) ponit
descriptoem hoc modo
Verbum est pars oronis
ut intelligat seu in-
telligam9 hic per parte(m)
oronis una dictoim(?)
manerias unu pvile-
gen9(?) sigificacionis con-
precedente et p hoc
excludit ltas(?) et sillabas
et omes et voces no
sigificativas Sed quia
hoc totum habet etc.
pticipatio(?) Addit ad
tpibus per qd differt
a nomie et ab omnib9
aliis ptibus oronis

Excepto principio verba cum principaliter significat agere vel pati sed cum tempore quod est consignificando vel in presenti vel in preterito vel in futuro. Si cum dicitur curro significat quidem actionem currendi sed in tempore presenti. Si autem dicitur cucurri eandem actionem significat sed in tempore preterito. Sed si dicitur curram eandem eciam actionem designat in tempore futuro. Hinc illud dicitur quod verba consignificent ut tempora quantitate quod antiqui dicebant. Sed postea significant vel consignificant tempus ut ad predicamentum pertinet quando. Qui cum dicit curri actionem quidem currendi ut dictum est principaliter designat sed quando secundario consignificat. Sed quoniam hoc totum habet principium ut scilicet cum tempore significet addit ad eum dicam ad modus ut videlicet indicativum vel imperativum vel optativum necnon dubitativum.

Vel ipsam simul agere et pati. Ut permittit illum sui. Invitat sibi. Accusat se vel et ipsam agere et alia extrinsecus in eam ut si Rogat ut sui causa facias. Petit ut sibi concedas. Precatur ut se custodias. Quod cum fit id est quando eadem persona et agit et patitur vel a se vel ab alia non indiget nominativo casu sed eo cui solet adiungi verbo quod actionem significat id est genitivo vel dativo vel accusativo vel ablativo quod habet hoc pronomen ipsum. Cum verbo agentis persone nominativum in se habet. Si cum dicam Rogat te ut ad se venias sine dubio intelligis in eo quod dico ipse rogat simul et ille. qui est nominativus.

Hec eadem ratio naturalis est etiam in interrogativis et in infinitivis nisi quod tunc sine dubio sint persone. Et que maxime solet iungi persone

q° est cu(m) vni vel q(ui) sig(nifica)t vni p(re)sente(m)

Et absenti vel q(ui) absenti ut q(ui)b(us)
q(ui)b(us) q(ua)n(ti)ta(s) et in s(imi)libus v(er)bu(m)
est p(ro)hibet quia v(er)bu(m) fit ad
aliud finita et p(rese)nte(m) p(er)sonam
ad orat(i)o dirigitur id est ad
In commoditate vo vel in
consonancia qua(m) greci assimpt(i)o
n(em) vocant queda(m) deficiunt
versus ab eo q(uo)d est cursor et
femina facere s(ecundu)m analogia(m)
mutat(i)one or in rix absonu(m) fit
incongruu(m) nature literaru(m) Vnde
Cicero volens ab eo q(uo)d est expuls
or p(ro)fecture fem(inin)um mutauit [illegible] in
expultrix dixit in tusculanis
[illegible] q(ui)to [illegible] vite dux ph(ilosoph)ia [illegible]
indagatrix expultrix q(uia) viciorum
[illegible] virgines regie ut tons
trice tondebat barbam et capillum
patris ab eo q(uo)d est tonsor tons
trix fecit fem(inin)um addita t et ex

consignificaret Quid
tu(m) sit ad modus sig(nifi)c(a)
latius ubi s(ecundu)m sig(nifica)tio(nem)
s(e)p(ar)at distinguebant
p(ro)fessores doctrin(a)e Et
quam p(ri)ncipium licet no
et sic tu(m) ad [illegible] vi
detur ad modo significat
ut ad dicit v(er)tina(m)
doctus essem et silicia
ut omnem confusionem
excludet seu excludat
addit sine casu [illegible]
aut addit ut addidit
significatum agendi vel
paciendi duobus
modis [illegible] p(ro)bat non esse
de diffinitione tum quia
non excludat q(uo)d iam
per preced(enti)a non sit
excluso tum quia in
diffinitione ad p(ri)mam sub
stantiam omnia ibidem
posita debet referri q(uo)d
fieri non potest cum
p(ri)ma substantia sc(ilicet)
pars sit fem(inini) gen(eri)s
[illegible] vero dicit significat(io)
est neutri Quidam
itaque dixerunt [illegible]
duas ponit hic verbi
diffiniciones unam que
predicta est et aliam
cuiusdam significatum

agendi vel patiendi Ex puto magis Et preterea est quedam verbi posita post eius descriptionem que licet conveniat omni verbo non tamen fortasse soli / quia et participio videtur convenire Et videtur quod non aut significatiuum actionis et passionis secundum modum agendi vel patiendi cum verba ut predictum est significare agere vel pati Conveniat vero posita descriptionem verbi predictam per hoc quod convenit etiam infinitis verbis / que Stoyci separabant a verbo putantes illa esse partem orationis per se / Verbo subseruit hec diffinitio, verbum est pars que capit atque modos sine casu significativum vel agendi vel patiendi.

Verbum autem

dicta pars capituli in qua determinat Ethymologiat hoc nomen verbum ut dicatur verbum dicta a verberatu aeris et hoc antonomastice scilicet cum qualibet oratio inspartita pertinens aera verberans

eo diminutum tonstricula quo a nutrix nutricula et ea non possit esse per natura Per fortuna et duobus modis prohibentur quedam nomina vel verba proferre Vel quia incomposita sunt vel inedicinna et turpia vel aspera prolatu videntur esse Inusitata sunt quibus non inveniuntur usi autores quamvis proportione partate dicendi faciet ut facior dicio. Positum facio et ferior. passum de debet esse de eorum quamvis ratione regule bene dicam tamen quia in usu autorum non inveniatur recusamus dicere Incedinna vero vel turpia vel aspera prolata videntur esse meturus vel metitura Nutritrix quod quamvis secundum analogiam debuisset dici In tor enim terminantia masculina que ex verbis nascuntur mutat or in rix et faciunt feminina ut doctor doctrix pictor pictrix

Cigitur masculinum sit nutritor ex
co cum nascebatur nutritrix Eius
modi tamen causa facta est confusio in me
dio ille quare nutrix facit Similiter
nobis pro bonibus Nec non etiam
in textu dimisarum dicendum hoc
sicut fieri ut cum nobis tempore est
nobiscum posterius profertur
ergo ex hiis plerumque quattuor
nominibus invenitur qui facit tam
quam alias ptesorombus esse differt
Differentie que causa multa
ut uel tacere uel contra regulam
poni ut facis genitiuum non habet Nam
facis sine faris sine fassis
nullus aliud potest significare Con
iungis coniungis secundum analogiam
sicut facis Sed ne verbum putetur
quod non profertur coniungis Similiter
pone Ergo differentie causa accen

singula specialiter tamen hoc
fit in verbo quia specialiter
unum verbo et tamen nomen
et sine nomine quod
alia ptorombus Unde
dicit in ebraico nominatur
quasi comprehendit cuius acci
pitur id est quasi
propria acceptio huius dicitur
verbum attenditur in hac
dictione id est parte orationis
qua specialiter unum
in omni oratione dicit
quasi notabiliter quia
non est omnino cuius accep
tio propria ymo potius
est antonomastica
Vel dicitur sine
verbum quod verberat aera
nam quod congruat quod
sibi soli scilicet quia sepius
ipsi Notandum autem
ut dicit Magister
quod licet dico verbum multas
habet acceptiones nam
verbum dicitur quelibet pars
orationis Item verbum dicitur
sermo Et verbum sumitur
pro filio dei quia ipse
nobis aperuit volunta
tem patris Item
verbum proprie dicitur una
pars orationis quia sepius
ca unum in sermone simo

Item v̇biū sumitur p̄ sermōe mistico vn̄ illud ff̄cm̄ est v̇biū domī ad me dicens

Item v̇biū dicit̄ plu ris sermoēs vt habeo tibi dicē v̇biū vnū id est plura v̇ba v̇ꝰ

Est xp̄us verbiū | vn̄ parsoroms Sermo ē secretus | sine figurā latens Et Sicut sta v̇biū q̄druplici sensu cerdo variari ter̄

Verbo am

Tercia pars h̄mꝰ tali in qua enūiat accide cia v̇bi Sunt aute octo Significacō uel generꝰ quod pro eo ponit seu habet sit tractandū de gn̄e di cetur Tempus Modꝰ Spēs ffigura Conui gacō Psona cū nūō que duo simꝰ ponit quia cū eadem pti accidit psona et nūs et eqūso Sicut tractantes de h̄is docebimꝰ v trū aut accidencia hec sit secundario significacōnes ut qn̄es vorū ēpetatis

In fine inpoꝛ Venus veneris cū omnā noiā femīa in vs cor repta ēp̄pa sedē sint declinacōis tᵉrcie inveniūt̄ nec si verū dicamꝰ v̇biū esse putet̄ ffar farris sol[us] in r desinēs generauit r nec si faris dicamꝰ Aliud de mō tercio

Simile repugnātibꝫ regulis solēt quedā tamen ut hoc ador genit[iui] in vsu frequēti nō inveniūt̄ quia due cōtrarie in eo nomīe pugn[ant] regule cū cm̄ sit neutriū debet penultimā o gn̄i corripi ut equor equoris marmor marmoris Secū cū habeāt v̇biū adoro penultimā pducēs debet pducā vnde et deriua tum cuiꝰ adorea o producit cū marmorea equorea o corripiāt

Ergo repugnātibꝫ regulis manet ador in frequēti vsu indeclinabile In verbis q̄r cū omnā v̇ba in neo

Esmeria sed singul[?]

Desinentia secunde coniugationis in
ui faciat preteritum perfectum ut te-
neo tenui moneo monui Dif-
ferentie causa maneo mansi facit
ne manui datiuus manus putetur
ut neo neui ne si nui dicerem
nuo esse videatur audeo au-
sus sum quia hausi ab haurio
et quamvis haurio aspiretur
ut dic duc fer magis placuit (absisionem)
apocopam proferri differentie
causa ne si face duce dice fere
dicimus aliud significare putarem
quamvis hoc non in omnibus consili-
is vel univocis soleat fieri
Singula igitur accidentia verbi
dissentes nos que in quibuscumque
deficiunt prout animo occurret ostendemus

Significatio vel genus quod (activum verbi significat actionem et passionem)
greci affectum vocant verbi
in actu (proprie sum et mereor) proprie est ut dictum est vel

Exceptis tamen uno quod quoque
singillatim demonstra-
bimus. Nos sicut genus
et tempus modus sicut
quoque forma figura. Con-
iugatio quoque etiam persona
similiter numerus quoque accedit
medium tamen extremitas
caret horum

Sciendum autem

Capitulum secundum In quo
mittit causas defec-
tiuum scilicet quare quedam
dictiones tam in verbis
quam in aliis partibus orationis
careant quibusdam accidentibus.
Et habet tres partes prin-
cipales. Nam in prima
ostendit quod quedam
voces deficiunt quibusdam
accidentibus necessitate
nature cogente. Secundo quod
alie deficiunt casu su
fortune. Tertio quod quedam
quedam deficiunt propter
differentiam. Secunda ibi ha-
bens. Secunda ibi per
fortunam quoque. Tertia ibi
differentie quoque. Prima
subdividitur in duas
quia cum necessitas non
subpleta est sicut dicit
lectio sed in significatione
et in consonantia

Igitur primo ostendit
que cause quibusdam
accidentibus necessarie ne
significationibus Secundo que
necessarie ne vocis Tertio
ibi Incomoditate.
Adhuc prima in duo
pars primo premittit di-
visionem bimembrem et
cetera aliis membri subdi-
visionem Secundo. declarat
primum membrorum scilicet
Que cause seu sunt
effectiva nature significa-
tionis cogente enu-
merans plures modos
Secundo ibi Sunt enim
quedam verba possi-
~~[struck]~~ Secundo cum.
quedam verba in qui-
busdam accidentibus si-
ficat utrumque agat
de eis causas effectivum
ostendit tamen in quarta
parte quoniam in ceteris dicat
itaque cum duplex est
causa effectivum necessitas et casus
fortune

in passione Et omnia verba perfecta
habentia declinationem et qualem
vel in o desinunt vel in or Et in qua
desinentia duas habet species activam
et neutralem Et activa species semper
quidem activum significat et facit ex se
passivam absque duobus verbis metuo
et metuor timeo et timeor hec
enim contrarias vocibus videntur species
significationes quoniam vis activa absens
corporis pertinentia verba si quis aliud
considerat in activis vocibus passionem
et in passivis actionem fieri invenitur
ut video te audio te tango te //
ostendo enim pati me aliquid in ipso
actu sicut cum dico audio te ostendo
quod vocis tue actum patiuntur aures mee
~~Sunt~~ et econtrario audior a te dico
tu vox mea agat aliquid in auribus
tuis Sed quia nobis agentibus

id est senacntib9 et aliquid faciētib9
et ocli vident et aures audiūt
et tactus corpi cuenit nō irrona:
ilit actiorū et voce et cōstructōz
abuerūt. Neutr vō appellauerūt
ue mō desinētia sicut actiua nō
sm pmā rōnem et assignent sed sunt absoluta
haut ex se passiua quāuis habeat
arias sigficatōes de quib9 post
dicemus. Tn oz vō finatia tres
es habet passiua que ex actiis
nasunt et semp passiom sigficat
ceptis supdictis metuoz et timeoz
scilicet ve omnia deactiua nō
omune que in vna finatōne
am actōm qm passiōm sigficat
eponētem que tū silem habeat
finacōm
omnibus positōm in oz desinēdi tñ
et ista
pones vocatur quasi simplex et
sine adiūctione
bsoluta que p se ponit ul qr de:
omit altam sigficatōm et vnā p
e tenet Ex nō posits gnēdus dicitur
siua absoluta p se ponit nō eget
aliis gnicatōnis Hec tñ qr spes

Sunt enim

hic enuat quedā que
sigficatōnis causa defi
ciunt Nec dici debent
et parit p ordinē quoz
Et pimo dicat ex nupta
et puerperus et gemelli:
perus nō debent dici
quia ppetas conotata:
nō inest viris naturalit
et sic significatō repugt
nisi per figurā Quomodo
tamen dicatur sz ponēdo
ptem pro toto ut bonus
vxoris animus est intiqi
nuptus id est bonū aīm
habens vxor Sic eciā
inuenit tūssuptuic nup
tus pro maritus Sic
et nubo olim erat ac
tiuū pro maritare Vn
in Ewangelio Neq; nu
bent neq; nubent Sed
nubo pprie id est tego
et ab hac significatōne
tracta est sigficatō alia
scilicz in vxore ducō
quia cū femine nubunt
primo capita carū tegunt
Item Repugnāte signifi
catōne inpatiis tantū
pma psona singlari
consigficat eum inpatoz
et nos nō possumus ipis
nobis impare

Vos propter naturam significati Nupta gemelli perpetua taliter quod puerpera non sunt per modum sicut genus quia verbis que significat desesat inesse viris

Sermo in pronominibus

Hic secundo addit et pronomina primitiua tercie persone carent vocatiuis repugnante natura id est significatione pro qua seu propter quam nata id est reperta sunt vocabula. Nam cum pronomen primitiuum tercie persone repertum est ad significandum in omni casu suo illud de quo est sermo extra presentiam prime et secunde persone. Ideo quod carent vocatiuo primitiua pronomina tercie persone cum vocatiuus semper sit secunde persone. Pronomina vero derivatiua propter meus mea meum que non sunt derivatiua habent vocatiuum licet idem pronomen sit tercie persone

Id est exponens quomodo et neutra diuersas habent significationes et quibus latius in sequentibus tractabimus. Actiua igitur passiua et communia certam et diffinitam habent significationem. Neutra vero et deponentia variant. Hec autem verba proprie actiua uel recta vocantur que in o desinentia et assumpta r faciencia ex se passiua. Confestim tamen dicuntur possint transire in quem fit actus et quiguntur uel genitiuo uel datiuo uel accusatiuo casui ut abstineo irarum. Oracius Carminum in libro quarto. Nec ubi lusit actus abstineo dixit irarum. Impero tibi Maledico tibi Inuideo tibi oro te Accuso te. Hec cum ex se faciunt passiua que ablatiuo cum preposicione a uel ab solent iungi ut abstineor a te Imperor a te Maledicor a te Inuideor a te oror a te accusor a te possunt tamen passiua dicta cum

iungi ut seruor tibi Et est que
ndu aur actiua ablto p se non
iugunt Et puto q ille casus
(vt passiua sed passiua ab aliq illatiu)
altus proprius est passiuoru Ideo
et dixi p se quia cu alio casu
cato adiunguntur ut uideo sole
alis prohibeo filiu hereditudine //
o q inueniunt passiua coniungi
(p similitudinem v ipsos attribut tati)
figurate ut abscindit manu
ingitur pedem Sanatur oculum
pitur aurem Virgilius in vo Hic
os Tinenti q brachia remis In
nti expectat signu Idem in iiijo
(indut)
cogitoru Pascitur vo siluas et
ima liches In eodem miseros
pascitur artus // Que vo in
(nullam proprietatem gerit)
desinentia nichil q his que propria
(passiue accipiunt v q pena pa.. hec tantu ... et actiu)
se actioru (dociua) habet neut proprie vo
ant uel absoluta ut est viuo dites
feruesco feruco sedeo uideo redeo
et cum non egent sup dictis casibus

Preterea

Hic tas addit q pro
cedente na significationis
Qui sibi se a se no
potest habere ntim
Sic cum repertu est
ut semper significet re
ut paacientem Vel in
reciproca constructione
ut sor inuidet sibi
Vel in transitiua seu
intransitiua ut ille pre
catur ut se custodias
seu precat te ille ut
custodias se Sul ubi
possessor agit in sua
possessionem ut sor dili
git in suum filium In
quibusdam vo constructioni
bus factis et no p uba
passiua ntis no potest
significare rem ut paciente
sed tm obliquus Ideo
q sui no potuit habe
ntim ad significatio
propter quam repertum est
hoc pronomen repugnat
Tercio vo supius dixi
in constructionibus
quibusdam factis et non
p verba passiua quia
si per passiua fiant
Tunc vbs agens non
potest significari p ntim

patiens uo pt signifi
cari p nem ut sez dili
git a se ipso et similia
licet fortasse nec in
quiuscedo constructionibus
locum possit habere nisi
sui propter relationem quam
consignificat

Per eadem ratio naturalis

Hic opto adiungit qui
repugnante significatione
Interrogatiua et infini
ta nomina ut quis et
omnis carent vocatiuis
semper enim significant
rem uel absentem
uel quasi absentem
tum vocatiuus rem signi
ficat semper finite et
ut presentem Cum enim
dico aliquis facit hic
per aliquis rem infinite
et ut absentem designo
Vel ideo etiam pro significa
to Que querunt que
distributiue referunt negant
que Infinita que casu ca
ruere vocante paciam
que vni rata significacio
non est vocabus quibus
iusta per quas incerta
notantur

Ad complendam sententiam vnde iste
passiuus que carent Inveniuntur tamen
etiam quedam verba que quamuis ha
beant actiuam significationem passiuam
tamen non habent quia nec in hac
coram atque transit nec semper sup
dicto egent necessario casibus ut
prandeo ceno erro ambulo Cum
enim prolatione transgressionem scien
do est necesse ad aliquid rationabile
animal que est sola causa ob quam
nascuntur verba passiua In prima et
in secunda persona Hec enim soli &
se et ad se loquuntur quod est inde
animatum Cuibus natura sermonem
dedit In tercia vero persona sepe
solet inveniri passiua Etiam pro
quiuscedo verbis sed ad muta et
carentia anima pertinens dicimus enim
conditur oleum aratur terra inseritur
arbor currit spatium vnde terminus

n adelphis Tarsa id spatio
bis vinum Iuuenalis in iiii° sed
ira attonita bibunt fictilibus
ptat flumen Item in eodem Epotata
fluuia medo pracentes men
ant paruis Idem in eodem Et
venditaty tacitis agmine vicia
prima Cum eorum primas psonas
vtia ipse phis cat dicit Cuius
dicat aror miseror Item nisi
ctita confirmatio id est proso
ppeya induta Ergo ipse illa
ssunt habere primam et secundam psonas
ssiuorum in quibus et fateri
ssunt eedem psone quod in se fit
est amo te Consequitur ut ille
que dixi consitens sit id quod
me audiunt dicat amor a te
Natus igitur tractemus de hiis que vi
intur conuenire vocibus tertiam significare
non solum in verbis sed in aliis

Notandum in tertia tan
guntur tres condiciones
requisite ad hoc ut sermo
habeat verum casum
Prima quod significet cer
te et per hoc excluditur
nomina infinita distributiua et interrogatiua
Secundo requiritur ut per
verum fiat ductio ser
monis et per hoc exclu
ditur quod pronomen ego
Tercio requiritur quod sig
nificet rem presentem ut
presentem per quod excludu
tur relatiua Et iste
condiciones tanguntur
ibi Tertia vero fit ad
aliquid finitam et
presentem psonam ad
quam oratio dirigitur
id est ad secundam vnde
Florista Sunt quinti
casus primus ductio cer
tum Reperis siqua
tum sit ductio non ha
bet illum

In comodita te vo uel

Hic est secunda pars prime
partis principalis In qua
ostendit quedam de
natura vocis repugnante

Vt ab eo quod est cursor
prohibet cursrix dicere
clementorum in consona
cia non enim s an r
in eadem sillaba commode
sonat et hoc est verum
immediate et in principio
sillabe s-it et et ex
pulsrix non dicitur
ab expulsor pro quo
tamen Cicero inquit ex
pultrix sic et tontrix
pro tonsrix sed illud
predicta epigeret ana
loga Masculina enim
verbalia in or feminea
mutatione or in rix
faciunt ex se feminina
ut amator amatrix
Nam natura vocis in
sor verbalia sicut cursor
femininis carent per p
nisi tontrix stridor
namque soni vetat r
post s sonari
Notandum est quod licet
traditur quod si necessi
tate cogente velimus
feminina verbalia forma
re a masculinis in sor
hoc facere possumus vi
tando tamen cacophoniam
et hoc duplicatur vel
mutando s in t ut
expultrix pro expulsrix
vel interposita t inter s

etiam philosophorum invenitur ut si
dicamus Athene Thebe voce plura
lia sunt significatione singularia
Et econtra plus plebs voce singula
ria sunt significatione pluralia vel
dorcum sophronium philocratium gly
cerium voce neutra significatione feminina
sunt Multa quoque huiusmodi inveniuntur
In verbis etiam sunt quedam verba
voce activa que ex se passivum non
faciunt que verba generali nomine
neutra vocamus quamvis diversas ha
beant significationes quedam enim
vim habent activam ut est facio
calefacio et quamvis faciat quod a fa
cio pro fit protulerunt auctores
ut Varro in Cimico forme ferven
te pugnat et decorum cura non satis
facitur Terentius in iiii° Consilium
boni gratia parum faciat. ffactum sit
quod Cicero per eluencio hec possessio

mb9 sicut forte hac lege negacion
fessit. Bene igit in plerisque co
sint actium est pfiao et pfitior.
cfitio et cofitior affiao et affitior
ciao et efficior. Sic pene omnia
que cum ppositionibus coponuntur nam
cfacio tepefacio et silia neut
sit et calefio et tepefio loco pas
sionis habent ffitur etiam pro fit
debant Marcus Catho Cesorius
quinto thermum postquam dicitur
fit Item & lucio veturio Sicud
fiebant satnalia Similiter
quam significatam habet offico tibi
est noceo tibi Quedam
ro ex eisdem neutlibus passiuam
bent significatam ut vapulo a te
a te exulo ate veneo a te
bo tibi Quibus etiam antiquissimi
tiam significacone nubo te dicebat
Plautus in Cassina libet
ximum quid agat scire nouum nuptiam

et r ut tonstrix pro
tonstrix

P fortuna c.

Secunda ps pncipalis
capituli in qua osten
dit secundam causam
gnalem in dicccionibus
defectus que similiter
duas spes habet sub
se. Nam quedam defi
ciunt casu fortune
quia sunt inusitata
alia quia sunt turpia
et aspera prolatu.
Et secundum hoc lra habz
duas ptes. Secunda ibi
Indecenna vero vnde
ps. Casu vero fortune
deficit accidens quam
nec natura significa
cacionis nec vocis
repugnat seu impe
dit quin vox in tali
accidente proferatur
sed tamen non invenitur
in eo prolata ut quam
prex in nto casu sin
gulari non dicitur. Per
fortunam ergo et casum
dicit defice quedam
et hoc duobus modis
vel quia inusitata sunt
ut prex et dicio vel
quia indecenna sunt

non sicut supius. Ita
q̄ elementa non pos-
sint simul sonare sed
quia inconvenientia sunt
vel propter turpitudinem
soni vel aspiritatem
ut quoniam turpe est dicere
metitutur vel asperum vero
nutritrix. Ideo vero non
dicitur sed dicitur nutrix
per sincopam. Cum vero sed
predicta ab eo quod est
nutritor exigeret nu-
tritrix or mutata in
ix. Sed aut propter tur-
pitudinem quedam tace-
antur seu non dicantur
ostendit in constructione
Quisquis (?) parum turpe
cum erat dicere cum
nobis ut dixerunt
antiqui. Ideo quod prima
pars pudenda in vobis
designat. Nichil autem
videtur quod ideo turpiter
sonat quia in ante
n non bene sonat
nisi sint eiusdem sillabe.
Ideo quod prepostere pro-
fertur nobiscum et
vobiscum mecum tecum
et similia nec enim me-
cum una pars est ut
quidam estimant sed due
ut in tractatu pronominis
demonstrabitur.

Quedam vero neutra sunt que 108
nec in aliud extrinsecus nec aliud
in nos aliquid agere significant ut
est spiro vivo ambulo. Ergo
Que non egent aliqua constructione
casus eam absolutam et plenam
per se prolata sententiam monstrant.
Que et proprie neutra vocantur sicut
supra dictum est. Sunt alia in-
quod forma id est in verbis que in
o desinentia non faciunt ex se passiva
que quamvis activam habeant significationem
tamen vel ad muta animalia vel ad ina-
nimata coniungunt sicut supra
dictum est ut est paro ferio pran-
deo piscem ceno ovum. Que est
quando inveniuntur eam passivorum signific-
ationem personam nec irrobilit ut ante
ostendimus. Curritur enim spatium bi-
duum unde terentius in adelphis
decurso in spacio dixit. Sunt que

casu forma que passiua videntur sed que non exponentis significationem sed que non ex per se unum suum [illegible] quod greci ydiopatia vocant est que ex se in ipsam in[tr]insecus passio ut rubeo palleo caleo et maceo egroto titubo vacillo

Hec huiusmodi verba non egent casu quamvis auctores eis quandoque inveniantur ac actio vel passiue cui sub casu adiungentes sed figurate ut virgilius Bucolicis ardebat alexim id est amabat Sunt alia verba que quamvis non ab actiuis proficiscentia passiuam semper habent formam sub quedam eadem voce utrumque significant id est actionem et passionem est osculor te et osculor a te criminor te et criminor a te quedam communia nominas. Alia vero que similiter carentiam habentia ab actiuis nata unam dumtaxat

Usus duplicat effectum procreat aut quod est usque ibi effectum ratio quod est et

Unus ergo

Magister epilogan-do concludit quod unum quodque quatuor modorum efficitur plerumque partisorum plerumque aut dicat effectiva causa dicit etiam solent aliquem tacere vel ex contra regulam proferri ut saepius regula ostendit In summa ergo dicendum est quod vocis effectum vel necessitate nature vel casu fortune necessitate itaque nature in duo dividitur in naturam significati et in istorum consonantiam elementorum id est in naturam vocis eo scilicet quod elementa non possunt commode simul sonare Item fortuna duplicat efficitur vel quia sunt inusitata ut prope dicio fit dicet vel quia sunt turpia vel aspera prolatu turpia ut mentutarus aspera ut nutritrix

Differencie ex causa

Tercia pars p(rim)i lib(ri) capi(tu)li
in qua tangit sp(eci)alem
causa(m) d(e)fectiui aliam
a predict(is) videlicet gra(mmatica)
Et subdiuidit(ur) in duo
In p(ri)mo enu(m)erat quedam
nomina que p(ro)pter differen
ciam habendam in de
clinabilia sunt Quedam
eciam mutat declina
cionem Ite(m) alia addunt
literas alia d(e)minuunt alia
accentus tra(n)sponunt
Secundo h(abe)c id(e)m ostendit
de v(er)bis ibi In v(er)bis q(uo)q(ue)
Unde dicit Et causa
differencie quedam so
lent taceri uel eciam
cont(ra) regulam p(ro)ferri
tacere ut fas no(n) habet
g(eniti)vum siue en(im) fatis
dicitur ut p(ro)bitas pro
bitatis Siue faris ut
mas maris Siue fas
sis ut as assis aliud
potest significare est
en(im) fatis d(a)t(iv)us plis
huius nominis fatum
fatis vo(ca)t(iv)o sc(un)d(e) p(er)sona
huius v(er)bi for faris
abl(ati)v(u)s huius p(ar)ticipi

habet sig(nificationem) com(munem) sed no(n) omnia tamen
hec deponencia vocam(us) Sicud
actiua vim possidet ut co(n)sp(icor)
prestolor te et tibi Terenci(us) in
Eunucho Quid prestolare p(ar)
parmeno Cicero in p(ri)mo inve(n)
tiuarum Qui tibi ad forum aurelium
prestolentur Insidior tibi Equi
multa antiqui tam actiua q(ua)m pas
siua sig(nifica)c(i)o(n)e p(ro)tulisse inve(n)iuntur
et maxime ea que apud grecos tam
actiua q(ua)m passiua habet sig(nificationem)
Auxilior te et auxilior a te Bla(n)d
complector et amiculor te et a
te Auguror adhortor adipiscor
abhominor co(n)sequor amplector
adorior abutor miror exceor
machinor pollicitor antestor ag
gredior aspernor architector affector
argumentor itor vereor solor ar
bitror blandior co(n)solor co(n)spicor

commiscor complector calumnior
... amsitor despitor demollior de-
...minor meditor depeculor de-
...sigior emetior exordior / expior
...fistor hortor fer faris fatur me-
...dor obliviscor metor metior
...culor hec plerumque deponencia esse
confirmat Vero quia frequens usus
...id significationis est actiue Comu-
...i vero esse defendit tum natura
... sensus tum veterum non imp-
...enda autoritas A qua que potius
...diuisis colligere libeat exempla proferamus
...callius A me auxiliatus si est pas-
...e BOHΘEIC Cassius similiter Adu-
...li quod erat ab amicis et adhortati
...ulati passiue KOAKEITEN TEC
...arro tributio auxilio ammiclati
...ΘOΛEEONTEC Lucillius cesar
...ite que res auguratur CO IV[?]
OCKRONOINOAE Virgilius in vno

fassus quod est a fateor
et dubius plus cuius de
[Vn9] Defectiua racio du-
pliciter quod facit Aut
quod non differt vox ab
alia sic fas genitiuo No-
facis aut faris fassis
faris ne recipit Quod
penitus caruit quia
par alijs fuit sfencium[?]

Coniunx

Item sed subdit dicens
Coniunx causa dicti fat
coniugis ne videretur
secunda persona eius ubi
coniungo si diceretur
coniungis quod esset re-
gulare Quinad enim
desinencia in x debent
mutare x in gis ut
rex regis Vel in cis
ut vox vocis pax pacis
et sic facere genitiuum Item
addit et ideo quod pone-
ndum est ad verbum habet
accentum in fine ne vi-
deatur verbum esse /
Et similiter ergo quid
nam est id est causa
ut ibi Aliquo co apra-
mus cra tecinus vana
quod vanis ad loca pergo
que mortis non timet ergo

Et plura alia contenta in quibus usibus Alexandri [vn] Ergo pro causa circumputa pone vel una Ron declinata sup extremas accuitur vnde Tocha pone id est retro vel iuxta post tergum adverbium loci vnde Stacius achilleidos Pone vacat quod dolet quod pedum vestigia cauda / Et acuitur ultima ad differenciam pone ubi quoniam circumflectit primam

Venus ve

Subdit questio quoniam venus contra regulam facit veneris ne videatur verbum esse si diceretur veni quod regulare seu quod esset regulare Omnia enim propria in us correpta desinencia regulariter sunt secunde declinationis ffacit quod in genitivo contra regulam duplicavit r ne si diceretur faris secunda persona ubi forte videretur

Si quid veri mens augurat pto
Cicero in vermarid m° Ex nomine
istius quid iste in provincia facturus
esset perridicule homines augurabantur
Gayus ffannyus dicit adipiscitur
EGITIXANONTAY ffannius ma-
ximus amitti volo quam adepisti
passive omnia sunt prolata ffere
Scientia quod ceterum abhominari ab
omnibus. passive dixit Varro ius
que vix ab hominibus consciscu
possunt ANIECTAI Petronius
Amat nos amplexari in corpore ste
PIN AEXECIZAN Lucilius
Cinedo amplexetur qui velit ego
me non sinam me amplectier Am-
plexetur pectim lacta esse Cicero
pro roscio Quo uno maleficio
scelera omnia complexa esse videantur

Aurelius ab hys gallos ad hortos
missys plurimos necatos ad
hortos id est ΕΦΟΛΕΙ ΘΕΝΤΑC
tensius abusis iam omnibus
eas · abusis ΚΑΘΑ ΚΡΕΖΕΝ
ΘΟΝ Varro utile utam poti
si ab rege abutam Cammicis
Turpe est propter venustate vestic
id admirari homines ut propter
pessime vita acta contemnere
mirari ΘΑΙΜΑΖΕΤΙC Cicero
pro murena publicus sine testati
pro omnia testata passive ΜΑΡ
ΤΕΟΝΘΕΝΤΑ Metellus mi
lis autor Impubes libripens
esse non potest nec antestari pro
eo clamatti tetsienta Catho in
no originum Duo exules lege
publica execrari · passive tatsaratisetes

Similiter

Addit quod similiter propter
repugnantiam regularum
Ador masit indeclinabile. Est enim regula
quia omne neutrum desi-
nens in or debet cor-
ripere o penultimam genitivi
ut marmor marmoris
Quare si ador declina-
retur faceret adoris
penultima correpta.
quam vero servat ab
adoro quo generabat regula
derivationis dicentur
adoris penultima producta.
Quare ne contra regulam
istarum alteram diceret
masit indeclinabile vel
aut quod normarum de-
mat ripa duarum Sic
et ador caruit genitivo
ne breviaret a sit
patri dispar longaret
neutris foret impar.

In verbis

Postquam expedivit se
de nominibus que preter
regulam deficiunt vel
contra regulam dicit nunc
hic hoc idem facit de
verbis et dicit
Ea eciam verba secunde
coniugacionis desinencia
in neo faciunt preteritum
in nui ut teneo te-
nui / maneo facit man-
si nec si diceretur ma-
nui putaretur deductum quod
nominis manus esse
Aneo quoque fit nevi nec
si diceretur nui putaretur
esse a nuo / Ab audeo
eciam fit ausussum
nec si diceretur ausi vi-
deretur ab hauro a
quo tamen hausi supra
aspiratur Sed tamen pa-
rum sonat aspiracio ad
vocalibus quod non potest
discerni auditu utrum
aspiretur vel non Et ideo
hoc non obstante au-
deo mutavit preteritum /
Eadem eciam de causa
dicitur fac duc fac fer
nec si diceretur face quod
esset analogum seu ana-
logicum ut lege videretur

Salustius in secundo historiarum ad ...
Regis cura machinata fames brevi
ui fatigabat. machinata passive
dixit / Metellus numidicus in oratio-
ne qua apud populum Manilio tribu-
no plebis respondit Ita ut aliis
plerumque obvenit ingratum ob m...
tam statue pollicitatur passive ex...
thelcosthe / Reor quoque et queror et
solor Cicero ad Nepotem ho...
terat Etiam ut a te fictus aggre...
dier domibus Aggrederer dixit pas-
sive enervito In eodem Cui ha-
bet ultro appetitur qui est. qui est
asper aspernatur passive ΖΟΙ ΔΕ ΜΕ
ΙΤΑΙ Nepos edis martis est in
circo flaminio Architectata ab her-
mo dolo salaminio. Architectata
passive posuit ΑΡΧΙ ΔΕ ΚΤΟ
ΝΕΙ ΔΕΙΚΑ Gracchus Ennius as-
sectari se omnes cupiunt assectari

passiue ακολουθειται Grae
us alpheus philologus themis
cles cum a sordoso assectaretur pas
siue ακολουθει τοι assuitus
nominum argumentata nominum argume:
ta passiue γιγνωσκεται Gr.
leris et scipte coria qui veri arbi
trantur passiue ψευδαμβοτον
i Graecum verrius blanditus
labor molli curabitur arte bladitum
ωρκειθσοις passiuam habet sig
nificationem hic asinius pollio Sed
ob ea que sperauera(m) dolebam
solabar ab ea que timui consolabar
passiue pro tulit varro paupertas
cum Ita est nutricata ut nunc
spiratur θοπειτιται passiue di
c apius tecum amicum ad uidendum
voluisse miserias Timeus si eos
contemptus ve libens eque commeti

ablatiuus quiuis nominis
fax facis Itaque si di
catur duce uidetur genitiui
quiuis nominis dicta duce
Et si duce uideatur ab
latiuus quiuis nominis dux
ducis Et sic fit uideatur
esse ab hoc nomine sed
Non tamen in omnibus
vnivocis id est in qui
bus vox est vna et
diuerse significationes solet hoc
fieri ut scilicet causa
dicatur uel taceant uel cont
versam efficiantur ut
canis quod nomen est et
verbum indifferenter Et
vide quod vnivoca appel
lat que dyalectici vo
cant equiuoca [vnivocis] vo
tamen hic causis semper
defectus habetur et
usque ibi verbo subser
uit et

Significatio

Tractatus secundus in quo
ostensis et in ceteris supe
rioribus omnibus causis defectus
seu defectiuum reuertitur
ad accidentia verbi Et
de illis agit eodem ordine
quo illa disposuerat
ergo genus prius posuerat

Verbi autem genus est quod primus tractat
de eo. Habet autem hic
tractatus tria capitula quae
patebunt in suis locis.
In primo in generali os-
tendit diversas termina-
tiones verborum et signi-
ficationes, ut ex istis
communis genera discernantur.
Secundo dividit genus
verbi in suas species
quas ponit quinque per
ordinem. Secundo ibi Et
in o quidem terminata ad
primum. Notandum est
quod significatio quorumdam
est ad tria, scilicet ad
significatum ad modum
significandi et ad accidens
quod hic vocatur genus.
Dicit ergo quod significatio
verbi in actu vel passione
est, id est omne verbum
significat actionem vel pas-
sionem et hoc expresse quod
dicit per se sum et num-
cupat quorum alterum
substantiam significat alte-
rum nominationem. Quod
autem post ea dicitur
~~et~~ apponit vel exprime-
dicit seu apponit propter
illos qui absoluta et
neutra et deponencia
actionem vel passionem sig-
nificare negabant

ceteo Varro vestales incesti impetrare
ansa petitur. incognita conscruta regi-
gunt. conscruta pro impetrata pas-
sive dixit Pausidius si cuius
alio vocatur nomine tum cuius con-
testatur atque olim vocatabatur. consectatus
passive posuit Flauerus uxorem
tuam et meam noverca apollo lapi-
dibus consectari vidit. consectari
passive posuit MOKECTAI. Cicero
Cupio eius tam invidiosa fortuna
complecti passive Stauerius de
comparatione non esse positionem regum
aquibus inter eius analogia talium in-
CIKBOΦAKIOEI ODI. Dissema-
vitam eius dolore et insigni calami-
tate infirmitatis amisit id est BAKAN
ICTEIC. Cicero in oeconomicis
homo exco nimio homini qui apud
nos hoc nomine signatur

ZMOINEM passiue Ora tar
nnus in libro 1° Bella que mat
us detestata Cuiq pompeius
c miserum quam mille femine de
icari ausse sunt Dispitor quem
cipiebat Cicero Curio / pater
isquam demollit nusquam exoneat
tuum. demollit passiue dixit
inaq in sermone Meditata
t in omnia mea incomoda
editata passiue dixit meme
ommena Nigidius Omne pec
dominum habet quidam in se f
/ sed tamen ea natura est ut curari
dominari possit. passiue dominari
sunt Lucilius Cecilius ubi se
tus intellexit ipsum speculari
MODICTAM passiue hic posuit
ratus aerarium dilargitur romanos
lo. dilargitur passiue dixit Men
ius Cum stulte confecta cum apte

Et ne alibi hoc cum
notare liceat in hoc
nomine sig° uel genus
addit quod greci affectum
vocant. Dicit autem
deinde cum verba que
presentem declinatur et
equaliter ut desinunt
in o aut in or / per
fectum autem datum est
per impersonalia que tenent
prima et secunda persona
vel per defectivum ut
memini. Equaliter quod
datum est per anomala
ut sum. Ad cuius evidenciam
autem maiorem oportet
prescire primo que sit
causa mutacionis verborum
in hoc accidente. Secundo
quid in grammatica dicatur
genus verbi Et utrum sit
eius secundaria significacio
uel quomodo proprietas. Cau
sa autem mutacionis ver-
borum in hoc accidente
fuit diversitas significa-
cionum. Genus vero ver-
bi est qualitas verbi con
tracta ex terminacione et
significacione. Nec enim
sola terminacio facit genus
eo quod eandem terminacionem habe-
ant verba diversorum generum
ut activa et neutra
Similiter nec sola significacio

facit genus Et ter
minatione quo et signi
ficatione dicendum
est ut ex hiis conuinc
tis quod genus me
fficii possit videamus
Sunt quo duo termina
tiones verborum fere
omnium in o et in or
fere dico propter imper
sonalia que desinunt
in prima et secunda per
sona Et propter quedam
Anomala ut sum
Et defectiua ut memini
Significationes ergo
verborum sunt uel actus
transiens in personalem
creaturam ut verbero for
tem vel actus transiens
in rem inanimatam ut
comedo piscem vel
actus non transiens ut
viuo vel passio illa
ta ab alio ut verberor
a forte vel passio in
transeuns nata ut ru
beo [Nota] Verbarum genera
sunt quinque scilicet usque ibi
Ad genus actiuum scilicet

sunt ementita ΨΕΥΓΨΕΜΕΝΑ
Cicero in marcum Antonium libro
Que ipse ementitus auspicys renunciasse
ferebat · ementitus ΨΕΥΓΑΜΕΝΟΣ
Vispellius Bone rex per illos Varo
iniquo exorse inuitet ad summum
peruenerunt · exorse id est inuite Virgilius
Experienda ratio Asinius Cuius experta
virtus bello germanie tradita
ad custodiam illirici est · experta passiue
Actius Multa inuecta experta quoque sunt
ex hoc bona Fenestella Frustratus
igitur a spe deuictaque in castra se recepit
frustratus ΜΑΘΑΣΘΟΤΕΨΕ Plauerunt
frustramini irridemini Varro ab amicis
hortaretur Cicero Quinctius in viii° rethorico
fasti dies sunt quibus ius fatur id est
dicitur vt nefasti quibus non dicitur Vir
gilius in Bucolicis Nunc oblita mi
tot carmina vox quoque moneri pedum fuit
oblita passiue dixit Oratius in non

carminis nulla decem pedibus metata
... cenatis oppata porticus expiriebat
... Similiter protulerunt tam in
activa quam in passiva significatione
... vador venor velificor Unde
Iuvenalis in iiii° Velificatus athos
... venero Virgilius in iiio
... Cursus quod dabit venerata
... Confiteor tueor aggredior
... Tu quo illud quod est observand
... in activa quando et in passiva
... coniugitur ut stipulor a te Ti-
... rogo te et interrogo a te Quo
... quero te pro interrogo te
... sit activum Iuvenalis in iiii°
... stipulare et protinus ac-
... quod do et tacens illud pr
... Sub auditur a me stipulac
... activae Quectionis aut pas-
... protulit in iiii° pretorio
... que vetat minorem annis

Et m o q

Secunda pars capituli in qua per divisionem verborum penes finalem terminationem prime persone singularis numeri presentis temporis modi indicativi acceptam et penes significationem eorundem venatur species generis verbalis Et duo facit nam primo ostendit que sint genera eorum que terminantur in o et quot sint Secundo eorum que terminantur in or Secunda ibi Tu or vero Item prima in duo quod primo ostendit que sint activa Secundo que neutra ibi Neutra vero Dicit itaque duas esse species terminatas in o activum ut amo Neutrum ut vivo Ut activa species sit ut illud verbum activae speciei sit quod actum significat Et facit quod se passivum terminatum in or preter metuo et timeo que in activa voce significant passionem et in passiva actionem Cuius ... est timeo nisi quod in timor mentitur

vel timaor quod aliud
nisi timorem in meum
reddit quod quoniam verba pertinen-
tia ad sensus ut au-
dio et video in activa
voce videntur passionem
significare et in passiva
actionem Hoc autem inde
est quoniam activum universaliter
quia sensus precedit que-
dam passio cum insi-
menta sentiendi ante
quam enim homo videat
reficiuntur radiis oculorum
et antequam audiat re-
ficiuntur aures voce au-
ribus instrepente Sicut
ergo quoniam huiusmodi verba
principaliter actionem significant
secundo passionem que actum
precedit Differunt
autem hec verba sensuum
a duobus predictis scilicet
metuo et timeo Illa
enim in terminatione in o
significant passionem et
non actionem Ista vero
terminatione in o princi-
paliter significant actionem
secundario passionem

Notandum autem quod
licet sequitur hec quoniam verba
quibus conveniunt terminan-
tur in o et significare actionem
significantem in termina-
tionalem debet esse activa
ut sit activum genus

Viginti quinque stipulari Plautus in
XXX° ab urbe condita Aliens
momentis animi etiam agens stipulari
Irato quia consulta tribuno militum ple-
bei nomine Plautus in Cistella-
ria Me respondere postulas mi-
rum est stipulari me semper ultro
oportet a viris cum questum fa-
mihi viros promittere atque dixit
Idem in pseudulo Nunc
viginti sane et salve tibi sunt
hodie quas abste est instipulatus
pseudulus Idem in Rudente pas-
sive dixit In dolo malo instipu-
latus sis sive etiam dudum fies quin
et viginti annos natus Sunt
vero alia ex superdicta forma id
est deponentia que passivam solam
habent significationem ut nascor a te
orior a te paciscor a te mereor a
te Id quia ostendit terminatio eius
Nam que deponentia vim activa

habent gtm vel dtm pleraque
iur actm casum assumunt ut in
ercor tui Medeor et meditor te
tat tui et medeo et meditor te
medeor te Virgilius in 1o Ge
orgicorum Semina vidi equidem multos
meditata serentes Idem in no Ge
orgicon Seminibus medicatur antequam
do casui coniunxit Idem in vio
cerdos Et no Sardanie medi
cuspidibus ictus Evaluit tenas
formnor Quas ad res abusive
it minus medenti possis Loquor
que ... sigm
d precor dtd Si vero passi
m ablm cum a vel ab prepositionibus
dtm ut nascor a te et tibi
lor a te vel tibi Sunt etiam
ita dicuntur deponentia ... deponunt utraque significationem nec actionem nec passionem
his quedam ... actm vel que absolute dicta non
qui non ... actionem transeuntem nec passionem sed contra declarant
ent superdictis casibus ut est la
r morior letor glorior tumultuor
lgor vaticinor Alia vero

Qualitas verbi est signi
ficandi in o et signi
ficandi actionem transeuntem
in rem personalem verba
in quibus hec conveniunt
naturaliter sunt activi generis
ut facio tui et noceo neu
tralis generis quia non fa
ciunt ex se passivum in
or licet significant actionem
transeuntem in homines
ut facio te dectum
noceo tibi Et hec quidem
activa sunt significatione
sed usu sunt neutra
ut ego omnis removet:
retur opposito Activum
genus est proprietas verbi
desinendi in o et faciendi
di ex se passivum in or
Nota Ad genus activum
tria concurrunt in o finis
In personalem rem transitus
atque ex o . R . capiens
et se passivum penetrat
...

Neutrum vero

Hic declarat de neutris
dicens quod desinunt in
o et non faciunt ex se pas
siva quia non significant
actionem transeuntem in
rem personalem que sola
est causa quare verba

facit passiua Nisi quia
facio et noceo Neutra
sunt vsu cum tamen sig
ficent actum in rem
vlem transeuntem
Neutrum ergo genus est
Qualitas desinendi in
o et significandi aliquid
quod non sit actio transiens
in homines quecumque
significent siue actionem
absolutam ut viuo
siue passionem intrinsece
natam ut rubeo vel actionem
transeuntem in rem
personalem seu irracio
nalem ut comedo
preter facio et noceo
que ut dictum est licet
sint neutra vsu signi
ficant tamen actionem tran
seuntem in homines verba
vero quibus hec qualitas
conuenit sunt neutri
generis [nota] Neutrum
genus recipit contra
hec si quod verbum finitur
in o puta curro va
pulo vel rubeo

que tamen videntur actiuam constructionem
habere id est Similiter sum Nam ergo
vel dico vel actiuo casui iunguntur
tamen passiuam vim intrinsecus est
(intrinsece natam passionem)
non alio agente videntur habere
(scilicet per dictum actionem)
ut obliuiscor tui et te et miser
eor tui et misereor te Sunt
alia que si ablatiuo iungantur passiua
sunt vel quia Similiter per se profere
absoluta ut si dicam videor a te
passiuum est Similiter videor esse bo
nus ut significet tholoco est
absolutum Similiter moror quod
est et absolutum Modo enim actiuum
(et est per)
modo passiuam habet significationem
modo absolutam Actiuam quando
actiuo iungitur ut moror te Iu
uenalis in quarto Morantur pau
ci ridiculum et fugientem ex vrbe pudo

Terencius in andria Nec quidem
animum remorarer commodum passiva
vero quando absolute iungitur ut moror
te absoluta quando per se profertur
Virgilius in iiii° Eneydos Quid
moror an mea pigmalion dum
menia frater destruat Et sicut
in activis ceteris et passivis verbis
ista absolute sine constructione casus
sequentis solent proferri ut si dicam
ego volente sanus sum et amo
corpore nam et sapio bene et
video et audio acute Templis
in quibus nullum casum adiungi plenam
in sententiam demonstrarem Hoc
etiam in passivis ut si dicam per
uror et angor et findor et [illegible]
[illegible]or et non addam a quo Sunt
quedam in o terminantia que cum sit
activa pro passivis tamen esse solet

In or vero

Secunda pars secunde partis
principalis in qua ad-
dit de generibus in or
desinentibus et dicit ex
terminatas in or tres habet
species passivum que fit
ab activo ut amor passivum
igitur genus est qualitas
desinendi in or et signi-
ficandi passionem illatam
ab alio sive [illegible]
dicere qualitas desinen-
di in or ut fiat ab activo
desinente in o (verba vo[illegible]
quibus hoc convenit sunt
passivi generis [illegible] Secun-
tria concurrunt ad passivum
genus ut sit terminatio or
ut [illegible] sit in o quod
significat passio illata
foris Item dicit co-
mune volens quod verba
una terminatione scilicet
or actionem et passionem
significantia sunt generis com[illegible]
ut osculor Commune igitur
genus est proprietas ut quali-
tas desinendi in or et si-
gnificandi utrumque scilicet
actionem et passionem sive
qualitas desinendi in
or ut consignificat passionem

et no fiat ab actio &
fincte in o vba vo qo
qt conveniunt sub quus
generis vo or fine
que genus tenet et re
dud non suscipit /
et vario posita sed voce
sub una actius sive pati
solet ipo significati /
Secdm aut .lo. la. vbu
que est illud cu in
passiua litteratura vnd.
qz retinet significatom
scilicet actiua et passiua
actiua ut timor te pas
siua ut timor a te tn
in vnica prolacone no
potest habere vtramqz
constructom vnde incon
grue dicit timio te ate

Deponentem

Vult tm qz depones
est qd ud ab actiuo
no fiat sicut et que et
ud in or desinat alterad
tn significatom retinet
Dicit tn eu depones
dicit quasi simplex qz
quia simplex posset
intelligi etiad si alterad
retinet significatom / go
addit et absoluta / quia
saltem ponit per se id est
sine casus adiectione

poni ut lauo tondeo duro calceo
cando pro lauor et tondeor et
duror et calceor et candeor Sed
defectiva obliqu- casus
het magis per ecclipsim consuetu
do proferri Et dicit qd poete qz
solent facere ut virgilius in iiio
Georgicon In cana qz menta
cinipsi tondent hirci pro tondentur
Item in iiio Eneydos Attingunt
omnes operi pedibus qz rotharum
Subiciunt pro attingunt ul iam
gut se Item in iio Et noz hu
da celo Precipitat pro precipitat
vel precipitat se / Sunt vo quae
dam que nd sunt passiua sine
dubio tn inveniuntur ab autoribus
pro actiuis prolata ut virgilius
in xiiiio proiectis bellantur .
amasones armis pro bellant Itz
in iio Georgicorum hoc pingue

placida pati nutritor olivam
pro nutrito vetustissimum tamen mul-
sit protulerunt confusa tamen
one teste capro Adiutor pro
adiuto Angelor pro angelo et
piator pro pfitio Despoliant pro
despoliat Depropant pro Desperant
dispensor pro dispenso Dilapidor
pro dilapido Sunt etiam que
in activa voce passivam signi-
ficationem habentia et eius passiva vo-
ce activam sicut superdiximus Timeo
timeor a te metuo te et me-
tuor a te Mutans in vo Dum
metuor semper terra quod expetet
omnis Item in iiiio Sed regna
tenetur ob sceria Cicero in iiiio
Tusculanarum vementia metuunt
te mirum hoc invenimus apud nos
his verbis Sed apud antiquos quod

Et est summa quod ideo
deponens dicitur quod utriusque
modusigdi deponit id
est nec significat activum nec
passivum ideo nec patet
quod sine obliquo casu po-
nitur ut lucror Sed quia
hoc nec omni deponenti
convenit quia sunt quedam
transitiva ut loquor que
obliquum casum exigunt
nec soli quia sunt neutra
absoluta ut vivo Sub-
iungit aliam causam que
omni deponenti convenit
ut scilicet ideo dicatur depo-
nens quia alteram depo-
nit significationem Sed
quod verbum dici deponens
respectu quorum verbum aut
deponit alteram et non
unam determinate quia
sunt quedam que solam
actionem significant ut lo-
quor quedam que passionem
ut nascor Deponens
igitur genus est qualitas
desinendi in or sine ac-
tivo in o et non signi-
ficandi utramque simul sig-
nificationem id est activam
et passivam Verba vero
quibus hoc convenit sunt
generis deponentis vel de-
ponens vel genus ut sit

Simus in oratione nec sit
reddita quo fiat o
actus sive pati sibi
significato sola et
secundum Jo[hannem] Ja[nuensem] verbum
deponens est illud quod
in passiua litteratura re-
tinet tamen significacionem
actiuam ut loquor uel
tamen passiuam ut nascor
hec ergo predicte qualitates
verborum contrarie ex ter-
minatione et significatione
dicuntur genera verborum
videntur autem esse quasi
qualitates verborum non secundum
dare significaciones

Hec autem

Capitulum secundum continua-
tur separatis generibus ver-
borum secundum terminationem et
significationem redditur [illegible]
ad ipsa verba ut perfectius
tractet de speciebus singulorum
generum Et repetit diffini-
tionem actiuorum ut ad-
iungat quedam de ipsorum
nomine et eorundem constructione
tione et similiter de verbis
aliorum generum per ordinem
unde capitulum quatuor habet
partes principales nam in prima
facit hoc de verbis actiuis

tam actiuum quam passiuum cuius verbi
significacionibus accusatiuo casui coniunguntur
tamen consuetudinem aliorum deponentium
cum ffobo hoc cap ffobomorze
Sunt tamen hec eadem verba abso-
luta cum non coniungunt casui accusatiuo
sed dativo ut Terencius in Andria
Cuius vite timeo Item in eodem
Ei metui a crisidis Inveniuntur
etiam quedam passiua ut supra
dictum est que figurate accusatiuo iun-
guntur cum videantur agere ipsi
ad quos passiuum verbum refertur
ut Virgilius in ii Eneydos
Implicat et miseros morsu de-
pascitur artus hic cum dracones
agunt in filios Laocoontis Et de-
ceor rethoricam instruor [illegible]
moneor iusticiam Item in vno
Consurgit senior tunicam [illegible]

induitur actus Vel ad totum
pro parte pati significatur ut
[d]iscinditur caput · truncatur na:
[s]o · ceratur oculos Intenditur
[cr]atia virgilius in xi° Induta
[tu]nica leonis Item in xii° ffor
[m]a assimulata camerte Pre
[te]rea plura inveniuntur apud ve:
[tus]tissimos que contra consuetudinem
[ha]bent activa pro passiva Vel passiva
pro activa habent significationem ut
[te]stor pro testo Et opino pro
[opi]nor Et tuto pro tutor Et
[con]vivo pro convivor Et contemp:
[l]o pro contemplor Et consolo
pro consolor Et comoro pro co
moror Et auxilio pro auxilior
Et auguro pro auguror Et au:
[sp]ico pro auspicor Et cometo
pro cometor Et ēmio pro ēmior
Et mollio pro mollior Et digno

In secunda et passivus In tercia
et neutris In quarta vero et
quibus et deponentibus
Secunda ibi Licet enim fa
ciunt Tercia ibi Neque vero
in o Quarta ibi Sunt
alia verba Prima in
duo pro primo repetit
diffinitionem Secundo adiun
git constructionem ibi Et
coniunguntur Dicit itaque
Et activa dicuntur recta
quia statim non formantur
a passivis sed passiva
ab eis Sicut nominativus di
rectus quia ab ipso for
matur ceteri casus nec
ipse a ceteris casibus
Illud quod notat quod activa
faciunt semper ex se pas
siva assumpta r hoc est
faciunt ex se passiva prime
persone ut amo addita
r fit amor quod est
prime persone Hoc autem
ideo adiungimus quia sunt
quedam neutra que ex se
faciunt passiva in tercia
persona ut aro neutrum
facit aratur tercia persona
passivam pro eo quod est quod
significat actum transeuntem
ut aro terram

vnde potest dici araf
tera. Sed quod non sig
ficat actum transeuntem in
rem solem non facit pas
siuum in prima persona vel
secunda. Sed quod non est acti
licet faciat passiuum in
tertia persona. Si ergo
queritur Cuius generis
est aratur respondendum
est passiui in tertia persona
non absolute passiui
Illud est videndum est
quod verba actiua quandoque
ponuntur absolute ut
amo. Aliquando transitiue
et non ad homines ut
amo virtutes. Et sola
ergo potentia indicant
actiua / ex quo enim possunt
in homines transire si fi
unt passiua in eo sunt
actiua. Cum vis etiam
transeant in alia. Sed
dicet aliquis. Bonum
hoc lego non deberet
dici actiuum quia non
significat actum transeun-
tem in homines quia
non legimus homines sed
scripta eorum. Nos autem
dicimus / quod homines di
cuntur legi ut lego platonem

pro dignor. Et cenceo pro ce
ceor. Et epulo pro epulor. Et
cunlo pro cunlor. Et lucto pro
luctor. Et luctito pro luctitor. Et
leto pro letor. Et luxurio pro
luxurior. Et ludifico pro ludi
ficor. Et misereo pro misereor
vnde miseret et miseretur imperso
nalia. Licitro pro ligurio licario. Ca
uete frater pro frater salute
pretacuaro misereas. Vnde teren
tius in eunuchum. Misereri est
horto est pro hortor. Et largio
pro largior dicebant que nunc
communi. vnde Salustius in i o
historiarum. Igitur venditis prescrip
torum bonis aut dilargitis que
proferebat aucupo pro aucupor
alterco pro altercor vnde teren
tius in andria. Sed ad patre
altercasti dudum Mediator ut

supradictum est pro medico virgilius
in georgico femina vidi eius
militis meditatione secundum Amplexo
pro amplexor Quintus Claudius
in tertio annalium Complexare suos
quisque sive amplexare Cicero
pro Cluentio auctoritatem censo-
rum amplexato Amplecto est pro
amplector Et complecto pro com-
plector Sed eorum et superiorum om-
nium tam apud Caprum quam apud
plinium et probum invenies Pas-
siva est pro activis vel neutralibus
vocibus e contrario tamen antiquis-
simi proferebant Carcor pro
carceo dicentes Et obsonor pro
obsono Et populor pro popu-
lo Et copulor pro copulo Et ca-
lceor pro calceo quorum autores
apud Caprum legant qui eos scire
desiderat Similiter compior pro

unde audimus Si quis
in hoc populo artem non
novit amandi Hec
legat / Concedunt tamen
plerique significative dictum
esse legar id est scripta
mea legantur Seu legar
id est scripta mea legantur
Sed quia significat actionem
transeuntem in homines
sive proprie sive figurative
ideo dicitur activa Sed
tamen qui dicant quod quedam
verba dicuntur activa proprie
ut illa que desinunt in
o et significant actionem
transeuntem in homines
dicuntur alia improprie
scilicet que desinunt in o
et faciunt ex se passiva
in or quicquid significent
Sed secundum istos legar
numquam ponitur proprie in
prima vel secunda persona

Et diligunt

Hic agit magister incidentaliter
de constructione activorum
verborum cum obliquis
casibus ut appareat
eorum differentia ad cetera
genera dicit Itaque
cum vel construuntur cum genitivo

ut abstineo iracundia vel
tu dico ut impono tibi ut
tu accusativo ut accuso te
Et vide quod cum dicitur ab
stineo iracundia voluit quod
ibi intelligi me dicen
tes / quia genitivus non potest
significare rem ut in eam
transeat actus secundum quod
reciproca est genitivi con
structio Sed secundum illas
nichil valet quodlibet
dicit similiter / quia activa
construuntur cum ablativo cum
similiter ponuntur cum ablativo
et accusativo ut video sole
oculis item incongruum
esset ut diceremus activum
iungi cum genitivo cum non
fieret transitio in rem
designatam a genitivo
sed in rem significatam
ab accusativo qui supletur
Dicimus ergo quod in illa
constructione genitivus sig
nificat rem in quam tran
sit actus et fit ibi actus
transitio in reciprocatione naturale
Sed si dicam abstineo
meretrices transibit actus
in rem exteriorem non tamen
negatur in illa constructione
que est abstineo iracundia
subintelligi me et
bene etiam actum

comperio Salustius in Iugurtino Sed
ego comperior bonum magis puta
fide Nutrior quod pro nutrio Bel
lor pro bello ut dictum est prius at
Unde Virgilius in iio Georgicorum
Hoc pingue et placitam paci nu
tritor olivam / nutritor dixit pro
nutrito Item in xio Persius pri
bellant amasones armis bellat
pro bellat Sunt alia que nec
sunt activa in passiva quod et abso
luta significatione inveniuntur ut
Virgilius in iio Eneydos Totidem que
a sedibus ymis una eurus quoque no
thus quod ruunt Item cum compo
situm passivum in xio dixit Vicimus
cum teucris ylium post eruta bella
Pergama Terencius in Eunucho pro
ruunt scilicet tamen absolute quod pro leta
reciprocam passionem id est sui
patyam significat Cum ipsam pessi
non extrinsecus sed per se pati demonstr

vt illo pro cado virgilius in ii° Ene
ydos vrbs antiqua ruit multos
dominata per annos ruit posuit pro
cadit Similiter mundo modo
absoluta modo actiua significatione
habere inuenitur vt virgilius in
xi° Qui teneret hostes / agger mu
rorum nec mundant sanguine fossas
Inuenitur tamen in quibusdam codicibus
Qui teneret hostes agger murorum
nec mundat sanguine fosse Similiter
vergo absolutum et actiuum · Abso
lutum ut virgilius in xii° Quidam
nec sabor aut quo vergat pon
dere lectum · Actiuum Item in vi° fu
ti quod invergit vina sacerdos Eius
passim Lucanus protulit in ii°
Et olus aduersi calidus qua ver
git austri Asuesco absolutum est ·
inuenitur tamen pro asuefacio Lucanus
in i° addit nasuestis per asuefacit

cum vna voce reciprocum
et cum altera vero uergit
transitiue Item nondum
secundum Pro· Ja· hoc verbum
abstineo construitur quoque
cum accusativo et genitivo ut absti
neo te vini Et quoque cum
accusativo et ablativo cum prepositi
one uel sine prepositione
et est idem sensus ut
abstineo te vino uel
a vino vnde idem dicat
Similiter ista quatuor verba
reguntur genitivum ex natura
transitionis abstineo in
video desino consulo
ut abstineo irarum desino
querelarum Inuideo tibi
honoris uel honore
Consulo tibi quia rei uel
fiat te vnde a iudicibus
ad me peruenit consuluit
quod mei

Hec enim faciunt ex se pas

Secunda pars primi libri ca
pituli in qua subiungit
constructionem verborum passi
uorum et primo in ordine
sunt regula Secundo
in oratione figurativa Secunda
ibi Activo quod passiua

Unde . P . R . Illud
quod addit de passiuis
quod construuntur cum ablativo
adiuncta eis a prepositione
ut accusor a te. Et
videtur quod prepositio non
regit ablativum sed ei deser-
uit quia absque illa
prepositione verba passiua
non exigunt ablativum casum.
Si ergo queratur que
pars regat te dicemus
accusor / quare / quia
verbum passiuum exigit ab-
lativum inposita prepositione.
Addit etiam quod passiuum
construitur cum dativo ut
seruior tibi. Et dicitur
quando quod sit acquisita con-
structio quia per dativum
nec agens nec patiens
persona designatur. Sed
ea ad cuius utilitatem
vel dampnum fit illa
passio. / dicitur tamen
aliquando dativum ibi positum
esse pro ablativo et non
acquisitiue ut sit sensus
Seruior tibi id est a
te. Etiam vero inuenimus
actiuum verbum cum ceteris
obliquis solis sed non
quando cum ablativo solo
inuenitur cur hoc sit
et est solucio —

Coco quamvis magis neutrum videatur
quam actiuum pro coquo cum accipitur
ut virgilius in x° Cocant in secreta
(?) qua datur Cicero tamen actiuo
est eo usus in no Philipicarum
Utinam gnei pompei cum gaio ce-
sare societatem aut numquam coisses
Aut numquam diremisses Passiuo etiam
usus est lucanus in ii° Multum
quod coitur quam quamvis maiorem
prelio damno Sed et sacerdos
est quod coitur pro colligitur et con-
uenitur pro exigitur passiuum vocem
assumentia accipiuntur. Propinquo
prefecta tam pro actiuo quam absoluto
inuenitur virgilius in x° Tunc mensi
nunc prunc principes tu rite propinques
Augurium. actiue posuit Idem in
no Eneydos . absolute Fugi
nate appropinquat hostes Idem in
v° Eamque propinquabat scopulo
Iamque

358

metam quam tenebat Similiter simulo a solutio et activum et ab eo componitum absolutio ut Virgilius in iiiio Eneydos Nam quid dissimulo aut que me ad maiora reservo Item in xo Aeneidos Iubas quam diu assimulat capitis Item in xio fformam assimulata camerte Sunt que tam activa quam passiva voce unum et idem significant ut merco et mercor Lucanus in iio Bellua viro nomen castrorum in plebe mercebat Virgilius in iio merui quod sepe furores compressi Item in iiiio Si bene quid de te merui fuit aut tibi quicquam Dulce meum Lucanus in iio Seneas mercedem presenti rapinas Multa similiter incipiti terminatione in una eademque significatione protulerunt antiqui ut pario et partior munero et muneror mino et minor imito et imitor meridio et meridior modulo

et ablativus cum preposicione iunctus activo vel neutro significat personam a qua fit remotio ut fugio a te Sed iunctus passivo significat personam agentem unde et ablativus casus primus dicitur esse passivorum Et videtur quod passiva accipit large ut compresse dat que significat passionem illatam ab alio quamvis non finiatur in or ut vapulo a te Illud quoque videndum est quod quando activum verbum iungitur activo et ablativo activus significat rem patientem ablativus causam actionis tamen modo ut video sole oculis

Actio et passia

Accidit quod passiva etiam construuntur figurative cum activo quando scilicet per partem totum pati ostenditur ut rapitur aurum et volutur quidam sub audientiam per preposicionem Ita scilicet quod activus non regatur a verbo sed a preposicione sed exigatur Si ergo queras Tunc patris regit aurum

dicitur recipitur · quare · quia
passivum exigit activum eius
per partem ostenditur
aliquod totum pati et est
figura sermo de qua est
et alia figura secundum quam
verbum passivum iungitur activo
quam in capitibus ponet
exemplo in passione in
telligitur actio ut capel
le pascuntur per silvas
In hac enim passione intel
ligitur hec actio scilicet
quod comedunt silvas · Eodem
modo dicitur de con
structione quod in illa pas
sione intelligitur actio
seu actus dicendi
Si ergo queras que
pars regit constructionem
dicimus dictor · quare
quia passivum construitur
cum activo eius in passione
intelligitur actio · Et
ratio quia in illis
verbis activis dico
in duo tempus sunt due
transitiones diversarum
naturarum quarum una
transit per in rem ra
tionalem et ut sic
habent passiva et
ille tunc actus rei
rationalis mutabitur
in ablativum

et modulor · meto et metor · medio
et medior · mutuo et mutuor · neni
co et menior · obverso et obversor
perculto et perculor · pignero et pig
neror · pacifico et pacificor · servio
et servitor · progredio et progredior
percontio et percontor · prelio et pre
lior · iurgo et iurgor · potio et po
tior · predo et predor · prevarico
et prevaricor · preco et precor ·
querito et queritor · quadruplo
et quadruplor · queto et quetor ·
nequito et nequitor rimo et rimor
recordo et recordor · reminisco et
reministor · revereo et revereor ·
stabulo et stabulor · scito et scitor
secto et sector · sorcio et sorcior
scisco et sciscor · tuto et tutor
tumultuo et tumultuor · vllico et
vilicor · velito et velitor · vago
et vagor · vociferro et vociferor
vlasco et vlascor · verto et vertor

Utor et utor · murmuro et murmuror · manduco et manducor · mando et mandor · hosato et hosator · paspo et paspor · Potesto et potestor · rumino et ruminor · repeto et repetor · tolero et toleror · solero et soleror · presago et presagor · opino et opinor

Sunt alia que eciam sunt activa prime coniugationis transeunt in neutra absoluta sive reciproca id est passiva [id est passiva inceptiva natura] patiens coniugationis ut sordido sordidas activum facit cum sordidor sordidaris ex quo sordidatus hinc nascitur sordeo · Similiter albo et albor et albeo · Virgilius in undecimo Campi ingentes ossibus albent · Dicitur et etiam albico pro albesco · Oracius in primo Carminum · Nec prata canis albicant pruinis · Duro et duror et dureo et eius inchoativum duresco · Unde Lucanus in nono · Totus quoniam induruit actus · Tamen in uno · Nam

Alia vero est transitio solida in rem irrasilem nec ut sic talia verba sunt activa et actio in qua fundatur illa transitio remanet ac in verbo passivo propter quod alia accusationem non mutat et tunc prima illarum transitionum est opponens alia est perficiens nec debent copulari

Que verbo

Tria pre tali (?) dicit verbum sunt verba neutra et dividit in duas partes principales una primo tangens et septem in ipsorum insinuat duplicia esse neutra scilicet simplicia que dicuntur absoluta et simplicia que regunt obliquum casum ut come do bibo aro et quibus per longum passivum declarat · Secundo ponit divisionem neutralium significationes · Secundum ibi Mariarius (?) transitivum quantum ad primam partem sic dicit per hoc et vult quod neutra alia proprie sunt neutra ut ea que non construuntur obliquis ut vivo alia simplicia que saliunt

habet constructionem activam
vel passivam sed non significat
ut amo tiro. Hic enim
non significat actum in quo ...
que est propria activorum sig
nificatio. Dicitur tamen et
hoc habere activam signi
ficationem eo quod designat
actum transeuntem sed impropri
e non significat actum tran
seuntem in quo ... que est
propria activorum significatio sed
in rem non rationalem
ut poto flumen. Aro
terram et silvam unde etiam
habet passivam in tercia
persona non in prima vel
secunda nisi per prosopo
peyam id est per figuram
que dicitur informatio
ubi introducitur res in
animata loqui et sic
ut terra dicens aror.
[Verbum] precata ceno nec
non aro prandeo ...
Multa quae significant actum
... in rem non rationa
lem quae res sunt ...
... vocanda ...
persona passivum ... tercia se
... attribuatur ... secunda
prima secunda quod nunquam
reperietur habet nisi pro
sopopeya poetico more.

et cetera damna / durata iam nec
malis firma quae tulerunt. Virgilius
in iiii Georgicorum. Atque hinc
atque illinc humeros ad vulnera du
rat. Item in primo Eneydos. Dura
te et vosmet rebus servate secundis.
Llento et lentto virgilius in io
Georgicorum. Ad digitos lentescit
bendo. Nam a lentto lentesco deri
vatur quomodo a durco duresco et a
virco viresco. Nutilius tamen in xo
lentet opus protulit. Humeo
et humector et humeo unde hum[esco]
... Noto quod et notor et noteo in[de]
notesco. Lucanus in vo. Notesunt
littora clari Romani exilio. Lliquo
liquas unde eliquo eliquas. Plinius
Phillidas hypsiphilas vatum et
plorabile si quid. Eliquat ac tene
ro subplantat verba palato. Virgilius
in viiio. Excepta quod tela liquabit.

Ex quo liqueo et liquesco Virgilius
in bucolicis Limus ut hic durescat
et hec ut cera liquescat Dicitur
tamen et liquor liqueris prima sillaba
producta que in superioribus corripitur
Item in secundo Georgicorum Vere novo
gelidus canis cum montibus humor
Liquitur pro paulatim temptim dissol
vitur A nigro et nigror nigreo
et nigresco A lacto et lactor lacteo
et lactesco Inveniuntur tamen ex aliarum
coniugationum verbis quedam similes
derivationes sed in paucis ut pen-
do pendis pendor et pendeo pen-
des Iacio iacis iacior et iaceo
Actuo actuis actuor et aceo ex
quo acesco Sunt alia que in
compositione mutant significationem ut
eo neutrum Similiter fio quamvis
vetustissimi etiam hoc passive pro
tulisse inveniantur Titinius in nono

Notandum itaque quod prandeo
secundum hoc quod accipitur
active et dicitur ille qui
prandet et tunc descendit
a prandeo Et aliquando
accipitur passive et tunc
idem est quod comestus
vel suptus et tunc descen-
dit a passivo istius verbi
quod invenitur in tertia per-
sona scilicet prandetur
prandebatur pransus est
vel fuit pransi sunt vel
fuerunt Et similiter intel-
ligitur de omnibus verbis
neutris que habent
passivum in tertia persona
scilicet quod eorum participia
preteriti temporis possunt acci-
pi active et passive tunc
accipiuntur active sunt
participia neutrorum tunc
passive passivorum
hec Hugutio

Hactenus igitur

hic magister tangens mo-
mentaliter quo genere vel
numero solidum in verbis sta-
tu in nominibus et in aliis
particulis orationis que videntur
tamen vocis formam significare
attenduntur magis ex par-
ticipatione quam significationis

pont conscripte neutrum
dum sas significationes et
sunt quasi Secunda ibi
quedam vero ex eisdem
tertia ibi quedam vero
neutra certa ibi Quarta
alia certa ibi Sunt
quedam verba dicit et
omnibus latius tractemus
de neutris Que non
habent seu habent for-
mam activi significationem
tamen non habet verba.
dicit ea conf formam
vocis significationem ideo quod
terminatio in o propria
est activorum ut aliter
conf formam vocis quod
habet vox neutrum vult
dici quod neque activam
significat neque passionem
actione aut significat
actio ut aro terram.
passionem vapulo ut
vapulo a te sicut in
ceteris pluribus invenimus
ut cum thebe habeat
terminationem pluralem sig-
nificat tamen rem singularem
plus quam significat pluralia
cum sit terminatione singula-
re Consilium cetera et
similia habent terminationem
neutram generis et tamen signi-
ficata sunt femina

Consilium domi grandia parvi ut frater
Item vemo secundo faciunt activum in
compositione Adeo et adeor subeo
et subeor ineo et ineor Ovidius
in non fastorum Sol abitus cum
queris aut ne vana labores nup-
ta iouis fratris sua regna tenet
Juvenalis in iiii° Cum sit subeunda
prospera castra virgilius in xii°
Morte obita qualis fama est voli-
tare figuras ffacio vero quando cum pre-
positionibus componitur activum est
plerumque ut efficio et efficior afficio
et afficior reficio et reficior / Effi-
cio quando pro relinquo accipitur ha-
bet passivum. quando vero pro defi ~~ficior~~ ~~ut deficior~~
neutrum est Juvenalis in iii° Sic
matrio deficit Avemo vero aveno
et aveneor Invemo et invemor
in passivum transeunt significationem
A secundo quod obsideo et obsideor

Sentio neutrum est et ex eo assen-
tio et assentior dissentio et dissen-
tior in una eadem que inveniuntur
significatione Cicero de republica In
quibus assentior sollicitam et periculo-
sam iusticiam non esse sapientis
Lucilius in xo Assensus sum
homini Cecilius in primo Cui
intelligitur quid faciat dissentiunt
Ex his que significationibus plurima
simplicia in alias tum componantur
tunc inveniantur ut plecto activum
unde Terentius Ego plector pendens
sed ab eo composita tam deponentia
quam communia inveniuntur Orior de-
ponens est similiter partior et ex eis
composita quam deponentia quam neutra
inveniuntur Adoror et adorio Impar-
tio et impartio Nevius in Hectore
proficiscente Tum ipsos adoriantur
Nequis sciat ne quis ad sparta

Ita que et verba eius-
dem vocantur quantum ad termina-
tionem activa sunt tamen ad
significationem neutra
Porro sicut quidam voces plu-
rali quam significatione dis-
cernuntur sicut que nomina
voces in nomine discernun-
tur significatione quam plebs
turba cohors populus
legebe monstrat et alie
his et cum nomina vocem
dant non significatum

Multa que huiuscemodi

Item ibi In verbis eas-
dem tangens idem con-
tingere in verbis scilicet quod con-
gnitate significationis sicut
ut in nominibus habent
auctoritatem pro qualitate
vocis sicut multa verba
neutra sunt que tamen
diversas significationes ha-
bent et ponit quinque
dicens prima signi-
ficatio neutrorum est acti-
ve transiens in rem personalem
et hec est significatio activa
ut calefacio te et facio
te doctum et huiusmodi
alia que solo usu neutra sunt

Cum tn significatio exi
gat ut essent actiua vn
de etiam antiqui dicebant
facior qd probat p faciis
et facessitur consi dera
tum est eim a facio est
facesso unde etiam
dicit ei omnia com
posita a facio et ppposi
tionibus sunt fere actiua
ffere aut dictum est
ppr efficio quod ponit
pro efficiscor et ppr
alia que sunt neut
Iteo qz dictum est cum
ppositionibus composita co
posita a facio et infi
nitis vbis neut sunt
ut calefacio [vbi] Dic
facio neceo licet actiua
significent qui tn ra
tionalem rem transit
non tn esse possunt
actiua sed debent
neut vocari Namque
p or sibi passiua
non possunt creari
Notandum autem
ut discretio generis
haberi possit in com
positis ab hoc vbo
facio prima regula
est facio neutrum est
et ab eo composita/

referat nunc Virgilius in primo Ene
ydos hinc portum petit et socios par
tit in omnes Terentius in Eunucho/
plurima salute par menonem suum
impartit gnato Conspicio ex quo as
picio actiuum et ex eo conspicor conspi
taris deponens in quo etiam coniugatio
mutata est A quo conspicor conspica
ris Terentius in Eutentimerumeno
Numquam tam mane egredior neque
tam vespere quin conspicer fodere
arare Aperio quod actiuum quibusdam
videtur opperior esse genere et operior depo
nens Virgilius in primo Expto ordi
te Eneas in clipeum assurgit/
Numquam simplex eius peritus sit
cuius vbum in vsu non est quod dicitur
secundum analogiam perior esse Terentius
in supradicta fabula sicut ego vera
virum opibus ita comperio reperio
cooperio sicut aperio actiua sunt
faciunt enim ex se passiua et passiue

a patrio magis esse videri composita quod apud vetustissimos conficere conjugacionis declinationem habebat Ennius Qua parere solet genus pennis condecoratum conficio tamen sit neutrum ut supradiximus si autem propositione componatur plerumque transit in activum conficio et conficior perficio et perficior afficio et afficior reficio et reficior officio et officior Juvenalis in primo Quotiens te roma tuo refecta properantem reddit aquilo Lucretius in secundo Qua propter simul inter se retulerunt et extra officiunt uti cogantur tardius ire A perficio Statius in prosodie protulit in primo proficit in bello Deficio autem loco passivum defio facit Sunt tamen alia ex corpore et ex aliis composita que non solum significationem sed etiam conjugationem ut dictum est

Exceptis propositionibus ut donatus excepit pronomen vel si composita ad propositionibus desinunt in o activa sunt preter quatuor verba profic̄io deficio officio et sufficio que sunt neutra / Deficio tamen pro derelinquo et sufficio pro subministro et substituo sunt activa Verbo desinunt in or sunt passiva preter proficiscor et inficior que sunt deponentia Item omnia predicta composita faciunt ad instantiam imperativi ut confice infice et non confac et infac et omnia composita in preterito a simplicis mutantur in i ut inficio et in supino in e ut infectum Sed preteritum simplicis retinet dum tantum ut confeci Item omnia composita a facio et ab adverbiis et nominibus sunt neutra et omnia retinet scripturam sui simplicis verbis et accentus similiter super ancrem

sillabam Et omnia uerba
corrupcionem inpacientia
ut benefacio benefacit bene
feci benefacere benefactum
Item composita a fa
cio et nominibus non ex
toto sunt facile distingui
ex nominibus ut edifico
magnifico Quedam neutra
ut edifico dominifico mi
tifico facio Quedam
deponentalia ut edifico
gratificor ludificor Sed
tamen regulariter potest
dici quod omnia com
posita a facio et nomi
nibus que ex toto uerba
seruabunt et actiua
simplicia et super eandem
sillabam sunt neutra ut
mellificat flocci facio
lucrifacio et similiter de
compositis cum infinitis
Sciendum tamen est quod
ista significacione et con
structione sunt actiua sed
ad iudicandi sunt neutra
quia eadem racione qua ex
eorum simplex salis
quod eorum uox deficit
in passiuo licet inue
niatur apud theolo
gos et ex poetas et
in prima et in secunda
persona Item omnia

permutant Ut facio facis gratificor
gratificaris Terencius in Eunuco
Cur ego gratificor ipsa et cetera
Similiter ludificor Idem in Eunu
cho Cum insuper scelus postquam
ludificatus est uirginem Sacrifico
uero est actiuum et amplifico et uer
sifico Terencius in Eunucho rumo
rem ubi me ex carnificem Iuuena
lis in iii° uersificatus apud Sicet
quicquid grecia mendax audet
in historia. passiue protulit
Sciendum tamen quod et facio et fator
ut ostendimus uetustissimi
Si uero facio uerbo uel fio integris
manentibus aliud uerbum infinitum
ante ea componatur non solum
significaciones et coniugaciones inte
gras eis seruamus sed eciam accentus
ut calefacio calefacis calefacit
tepefacio tepefacis tepefacit

In secunda enim et tercia persona penultima
finales activi quamvis sint breues
Similiter calefio calefis calefit
tepefio tepefis tepefit finales
seruat accentum in secunda et tercia per-
sona quos habent in simplicibus
Averto quoque activum reverto et reuer-
to preverto et prevertor in una
eadem quoque ponitur significatione Virgilius
quibus in primo Eneydos Arpharice
uertem quoque fuga preuertitur hebrum
ideo in eodem preuertere ventos
verso similiter activum ex quo con
versor deponens Cicero in protago-
ra vnde a vobis protagora et
socrate postulo ut de isto concedatis
alter alteri et inter vos de huiusmodi rebus
controuersemini non contendatis Sunt
alia que et coniugationem mutant cum
genere in eadem manencia significatione
ut labo labas neutrum elysceryno

composita a facio et
nominibus finiendo ad
primam coniugationem
ut deifico Excepitis
que retinent literaturam
sui simplicis ut in-
terfacio quoque sunt
tercie coniugationis cum suo
simplici Sunt et omnia
composita a facio in
lingue eo

Vaedavo

Ponit secundam significationem
neutrorum et est passio
illata ab alio ut vapu-
lo ab te et epulo a te
et hec secundum ·Jo· Ja·
Dicuntur neutropassiua
quia que similitudinem habent
literaturam neutrorum et
significationem passiuorum
Nota Sunt quoque neutra
sono passiua quoque significatione
Epulo tamen nubo cum
vapulo veneo secundum hu-
gutionem neutrum quia dicitur
passe iubet. Vnde epulo
idem est quod est solu-
lere ponere et
exprimere. Et compo-
ab ex et solo et est
prime coniugationis. Vapulo
·las· a vapor dicitur ·i·
verberor Veneo aut

venit venum in supino
venio a venio compa
et eo .i. vendor Scd'
queritur ab hic ubi veneo
descendit hic sit primo ve:
num ergo ubi est
prius naliter illo supino
ergo venio non est deco:
ponentibus tamen ubi veneo
et ita veneo est figure
simplicis quia non habet ex quibus
componatur Ad hoc dico
quod veneo est compositum
de venio et eo sed non
de venio in quantum est eius
supinum Nam invenitur
etiam venio omnis generis
et indeclinabile ut hoc
res est venum id est ve:
nalis et ita est de compo
nentibus ubi illius Et
venio est supinum eiusque
ubi ut frumentum mittitur
venum id est ad vendendum
et sic venio est figure
decomposite Sed in prima
acceptione est figure simplicis
Item contingit in hoc nomine
venus Invenitur etiam hoc
venum veni id est venale
vel venditio unde Ambro
sius veno et empto
vivitur

Nunc de verbis ne

ponit tertiam diversitatem
neutrorum volens tamen

Et labor laberis deponens virgilius
in iiº Eneydos labat ariete crebro
Janua Item in iiiiº Eneydos
labitur infelix dido Similiter lavo
lavas et lavo lavis Sed lavis
magis pro humectas dicitur virgilius
in xº visceribus super incubans
lavit improba teter ora cruor
Sunt tamen alia que ad coniugationem
mutat significationem ut mando Eritis
mater mandas mando in zo
mai mandis fundo femeltho
fundas et fundo ekmeo fundis
obsero peribalao themnotalon
obseras obsero perispiro obseris
apello prozagoreyo apellas vel
apello proazago apellis volo
petthomai volas volo vellomai
vis Consternor piromai consternaris
Consternor capestroneymey consterneris
neris Nam lego legas et lego legis

eo dicis et dico dicas etiam in
prima persona habet dicas primo
lego legis et dico dicas produ[cit]
penultimam lego legis et dico dicas
corripiunt / Sunt alia verba que una
voce et una coniugatione diversas
habent significationes ut torreo tam pro
quod verto vel voluo significat virgilius
in iiiio Georgicorum Tam rapidus tor-
quens siccis sitiis indos illucans
pieno Ingentes fato torrente.
nas Colo quoque pro diligo et habi-
to et aro accipitur Commicto etiam
pro do et pecco vetero admitto etiam pro assu-
mo et pecco Juuenalis in iio Tam
fo est admittere viros dormitat
aliter Illa iubet sumpto iuvene
Terrae cutullo Item in cod[ice] Eius
tas admisit que non est fuit culpa
pielle Sapio pro prudentia et sapo
Item in iiiio Cui meminit talia
sapiat quod vilia popine / Et sic
more actiui inguntur significatiue tamen actio ut declarat alleppum

Tertia significatio neu-
trorum est actio abso-
luta ut vivo et silio
et illa proprie dicuntur ne-
utra ut dictum est et
dicitur sunt absoluta quia
non requirunt aliquem obliquum
appositum non enim requirit genitivum
dativum nec accusativum quia
non significat actionem trans-
euntem in obiectum nec
ablativum quia non significat
passionem illatam ab alio
Vel quia obliquos spernunt
solummodo neutra soluta
generalia sunt vivo spiro
sedeo et ambulo pergo

Sunt alia in

hic ponit quartam signifi-
cationem verborum neutra-
lium volens tamen Quarta si-
gnificatio neutrorum est
actio transiens sed non in
personis ut prandeo piscem
et qua supius dictum est
sufficienter

Sunt que circa

Ostendit quintam et ultimam
diversitatem neutralium et
est passio intrinsece tus
nata ut rubeo et quedam
alia que licet non agunt
obliquis casibus tamen

vel mo(do)e passivi vt ab
lato ut calleo ab igne

Sunt alia verba

Alia p(ar)s p(ri)ncipalis capi(tu)li
in qua co(n)vertit(ur) ad verba
deponentia et com(m)unia pon(en)s
significationes ip(s)or(um) et q(uo)d(am)
t(ame)n prius d(ictu)m est vnde
dicat(ur) ex(er)citii quod in or(ati)o-
ne differentia ab activis
in o que t(ame)n significant
actionem vel passionem et di-
cunt(ur) com(m)unia quor(um) apud
modernos est tertius
n(umer)us [Vel] largior expe-
riar veneror m(od)o te
Sunt aut(em) alia ciusq(ue)
forme que dicunt(ur) de-
ponentia que alteram
t(antu)m habe(n)t significatione(m)

pro desisto et vincor Salustius in
Jugurtino ab rege desistera(m) d(e)est
destiterat Juvenalis in i(m)o et
fragor aure p(er)cutit et ventis vir-
gis qua colligo parum vel si desiciat
id est vinceret Condo pro edifico
et celo (con)tulor p(ro) gaudeo pariter vel alio
et gra(tia)s ago Afrani(us) in Cimeralo
septe frat(r)es qui salue vel salutes vel
melius q(uam) (con)gratulor dijs idest gra(tia)s ago
Multa preterea sunt vel in verbis que
in alijs p(ar)tibus orationis duplices significa-
tiones inveniet

vel quod significat actionem t(antu)m ut prestolor te et tibi Et sic ut verbi
(con)structio idem ang(u)i vo ponat secundum deponentium significatione(m) inscrit
q(uod) multa verba hodie dicimus deponentia que apud antiquos co(mmun)e
significatione et (con)structione sunt com(m)unia Et cruvat ea Auxilior sunt vel ulor
et amminiclor et multa alia deponentia Demum multe autorum exempla
probat illa ab antiquis posse esse com(m)unia seu ab antiquis esse posita
ex eo enim active ponitur (con)stabat Et vide q(uod) vel stipulor posuit inter
que apud antiquos sunt com(m)unia q(uo)d invenit(ur) in eo q(uo)d in aliis in(veni)t(ur)
non invenit(ur) Cetera enim com(m)unia in activa significatione (con)struunt(ur) vel non in
passiva vel ablativo ut criminor te criminor a te Stipulor vero in vtraque
significatione iungit(ur) ablativo Sed vide q(uod) si stipulor in activa significatione
iungit(ur) ablativo non facit transitio(n)em in re(m) d(i)c(itu)r vel
p(er) ablativum Idem est enim stipulor a te q(uo)d quero

Alia s(cilicet) vero

a te [Vel] largior oppior te Com(m)unia negat vsus plura tenent similiter
licet autorum libri inventa p(ro)p(ri)or(um) virgilio legimus solo comitatu(s) achate
In q(ue) Johanne legis mi(n)p(er)ator esse locatum Passive consolani(er) nostri

Stat sensu sic ꝙ reperim⁹ multa sed hec tn Actiues
ul' cp̄ausēs sed no inniteris Sed nō̄d & hoc v̄bo con
solor cū ceteris nō mvenīat tanta cura apud autores secūm
thugt³ a solus · venit Solor solaris id est p̄be solatiū alloq
vid relictū qui cm̄ solatur vni soli se applicat sic loquit̄ et solitu
dīe leuat suo alloquio vnd hoc solamen id est solatiū Et compo
solor desolaris id est deuastare delinqre ul' solū fac̄e Item cosolor
solor et cui⁹ cōposita sūt deponēcia et producūt so Licet antiqui depo
n' solo solas actiuū vnd p̄dc̄a v̄ba sepe invenimt̄ posita in pas
sia sig̃ficaco͂ne ut ibi Omne regnū in se diuisū desolabitur appr
q̄ si dixim⁹ ea nō venīe ab actiuis in o indicabatur esse q̄munia
dicit lra

Sūt vō alia ex sup̄dictis

hic subiugit secūd deponēciū sig̃ficacionem

est passio illata ab alio ut patior a te et mereor a te vnd
q̄ patior quinq; iugit̄ cū acto ut patior mala a te sed inp̄p̄ne
actim q̄ mereor posuit lucan⁹ in passiua sig̃ficacio͂ne cum ait
bene & vobis ciuilia bella merent̄ hoc est id actiue posuit
in lucan⁹ cū ait Seuas merētū tripgonta rapinas Et aut nascor
cetrā quod p̄dc̄a passiue sūt sig̃ficacoīs patet ex eo q̄ more
ssiuorū assumūt ablm et dtm loco abl̄ti ut nascor a te et tibi
cut ea que actiue sūt sig̃nificacōis assumūt gtm ut misereor tui
dtm ut medeor tibi ul' actm ut precor deū

Sūt etiā ex his quedam

Ponit deponēciū tercium sig̃nificacōis

volt q̄ tcia sig̃ficacō deponēciū est absoluta actio ul' passio in
sepera labi cm̄ et mori et letari et gliari passionis sūt intrīsece
absolute Tumultuari vō et vagari vaticinari ~~absoluciones~~ actiones quid
unt absolute et intrīsece

Alia vō que cū iūccntur

ostendit q̄rtam depo nēciū sig̃ficacione

olens Et q̄rta sig̃ficacio deponēciū est passio nata intrīsecus
sed trāsiens ut obliuiscor tui p̄ hoc qo qd dicit intrīsecus nata differt
p̄dc̄e passiuis que illatā passioīm sig̃ficat ut nascor a te Per
hoc aut̄ q̄ dicit trāsiens differt a deponētibus que absolutā habent
passioīm ut labor lapsus sum Sed videt̄ sibi esse contrari⁹ quia supius

posuit obliviscor int(er) ea quo apud antiquos fuerunt co(mmun)ia sed apud nos sola acti(on)em sig(nifi)cat Hic vero ponit int(er) illa que passionem natam intrinsecus significant Similiter et misereor Sed passivum dicit quia secundum diversos autores illud dixit · vel quod ibi indicabit ea secundum constructionem hic vero secundum propriam significationem

Sunt alia que

Capitulum tercium in quo ponit quasdam abusiones verborum et dividitur in octo partes principales secundum quod per respectum ad quinque attenduntur tales abusiones Prima abusio in verbis est in constructione Secunda in significatione Tercia in coniugacione Quarta in compositione seu per compositionem Quinta per aliqua sinonima Secunda ibi Sunt quedam in o finalia Tercia ibi Sunt alia Quarta ibi Sunt alia que in compositione Ultima ibi Sunt alia que ad coniugacionem Quantum ad primum sic dicit · Po(st)h(ec) · Post hec item revertitur ad passiva et activa ut ostendat quasdam eorum proprietates secundum quod aliquando ponuntur absolute sine omni obliquo seu absque omni casu vel potius abusiones verborum insistit ponere ostendendo / quod tam quedam activa quedam passiva / quandoque absolute ponuntur etc in abusionibus istis coram factam vocem significat

Et hec pars subdividitur quia primo facit hoc de passivis et quibus secundo de activis et passivis Secunda ibi et sciendum Sed queritur Cum verbum ponitur absolute ut videtur esse bonum cum sit generis Et dicitur quod quandoque ibi est sit passivum quibus non videtur auctor consentire Dicit enim sic Si sic preteream id est tamen absoluta sunt passiva Si aliter absoluta sint Sunt etc qui dicunt quod ibi est deponens / quia quedam que deponentia inferius notata sunt esse absoluta Tercio dicitur quod passiva absolute posita nullius sint generis verum tamen videtur respondere seu respondendum quod sunt alicuius generis quia passivum absoluti

Et sciendum etiam

Adiungit prius ea quod activa sive passiva quandoque ponuntur absolute ut audio active et hoc est quod ait sive in activis etc et passivis multa solent proferri absolute id est in activis sicut in passivis Non enim potest ibi esse quando copulatur quia de passivis absolutis superius dixerat Sed aut et pro sunt possunt poni Item in Lucano ibi victoris victi et capud id est victoris sed victi non victusque quod exigerent communiter copulativa si quis non posuerit / In(?) amplius obliquis aliquibus sociari Cuius actio sed non convertitur ut neutra deponens quando quia consociatur obliquis / tamen hec non sunt active tenenda Nec minus activa passiva quia multa soluta proferimus sicut dicitur vidit audit active Sic quia solutior sum per Ibor frigore et angor

Sunt quedam in o. Iste est pars prima huius capituli in qua incipit ponere abusiones verborum penes significationem. Et primo ostendit abusionem activorum scilicet quod quedam sunt proprie activa que pro passivis ponuntur ut lavo pro lavor. Sed quia nimia videbatur abusio quod activum poneba[tur] pro suo passivo ponit aliam solutionem scilicet quod in propria significatione ponitur sed deficit ibi obliquus casus ut cum dicit virgilius · attingit[?] ... dicitur attingit pro attingitur et ... ibi est abusio vel attingit se et tunc est eclipsis ... possit intelligi / sed ex necessitate activum ponitur pro passivo ut tondent hirci pro tondentur non enim per se verant dum tondent se hirci

Sunt vero quedam sunt p. Ostendit consequenter e contrario abusionem in passivis que ponuntur pro suis activis ut bellatur pro bellat et mutuatur pro mutuo. Dicit tamen quod antiquitus quedam illorum fuerunt deponentia secundum quos non ponitur passivum pro activo

Sunt etiam quedam activa. Ponit postea abusionem activorum videlicet ... in activa terminatione significat passionem et e converso ut metuor ... satis sufficienter exponitur. Illud quod addit et timeo absolutum est ... non coniungitur actio sed ... ut timeo vite eius ... vita eius ... dicitur sit absolutum quia non sit transitivus sicut in rem designatam ... licet respectu eius et propter ipsam dicitur ibi timeo. Et nondum ... notanter in textu Sunt quedam activa ad excludendum neutra ... addit et contra passiva ad excludendum deponentia non inveniuntur ... verba a metuo et timeo que sub voce activa significat passionem ... sunt neutra ut liceo et mutuo. Et sub voce passiva significant ... que tamen sunt deponentia ut liceor et mutuor de quibus inferius patebit

Invenimus etiam quedam. Hic convertit se ad abusionem constructionis et ponit aliam abusionem passivorum in constructione volens quod duobus modis construuntur figurative cum accusativo idest impproprie quod totum supra expedivimus

Preterea plurima. Hic addit aliam abusionem scilicet quod quedam verba sunt apud antiquos que secundum nostram consuetudinem non habent activam formam sed passiva

Vel passiva pro activa ut testo pro testor quod nunc diximus. Et esset hec abusio generis. Vel etiam sunt passiva pro activa ut carcor pro eo quod nunc dicimus careo et hec est abusio etiam in terminatione et significatione. Sed videtur hec idem superius dixisse. Sed sciendum est quod superius ad hoc tantum induxit ut ostenderet quia et si Virgilius nutritor pro nutrito dixit tamen secundum antiquos non erat passivum positum pro activo. Hic vero inducit hoc exemplificatione utique passivum cognoscas veterum quod more fuerunt. Quisi generis quamvis plurima verba secundum Horatium Paulum nunc vero diversificatur in usu. Nec collecta ibi me mori volo mente teneri. Sic imminito imitor dicitur, naufrago gr[...] quod. Sic zelo zelor dicitur quod maligno malignor. Pre[...]ro vel prepor dicitur mutuo sive mutuor et fero feror medito meditor quod [...] vel luxurior quibus assiliando. Sic impatio vel impatior ac assentio assentior aut assentior et similiter primis eisdem vocibus in genere vario sensu quod sub uno. Cetera da genera que vult magis usus haberi.

Sunt alia que cum sint activa

Addit aliam abusionem secundum quam unum et idem verbum aliquando ponitur transitive in una significatione et in alia absolute ut ruo quod cum ponitur pro eruo construitur transitive cum accusativo ut apud Virgilium ruunt id est eruunt totum mare quasi eruunt. Quando vero significat passionem quam et cado ponitur absolute. Similiter et inundo ponitur transitive ut inundat sanguine fossas id est implet. Potest etiam poni absolute ut in quibusdam libris invenitur. Ut et inundat sanguine fosse id est restanguat. Vergo etiam ponitur absolute ut ibi. Aut quo vergat pondere lectum id est declinet et cadat. Etiam ponitur active ut invergit vina sacerdos id est infundit. Coco etiam quando ponitur pro convenio ut ibi. Cocant in foedera dextre id est conveniant neutrum est et absolutum. Cendo vero ponitur pro colligo activum est et transitivum ut ibi. Multum quod cogitur quadrimi gramis id est colligitur. Convenio etiam quando invenitur in hac significatione ut illi convenerunt id est simul venerunt tunc est neutrum. Si vero accipitur pro alloquor ut ibi vos nunc convenio o iudices id est alloquor tunc est activum. Propinquo etiam activum est ut propinques augurium id est propinquum et propicium facias. Ponitur etiam absolute et in alia significatione ut ibi effuge nate propinquat id est prope fuit quasi proximi localiter. Differt autem hec que nunc dicta est abusio ab illa quam sen[...] in qua superius dixit activa aliquando

Poni absolute Ubi enim dicit in eadem significatione tunc et absolute poni ut cum dico video illud vel video absolute unam ... absolutam significatio hec autem eadem verba transitive et absolute ponuntur sed in diversis significationibus ut postensum est

Sunt que tam activa quam ·.·

Dicit postea quedam verba esse que tam activa quam passiva voce ... significant unum et idem ut merto secundum antiquos et mertor et ... multa alia que ponit Et videtur hoc idem supius dixisse cum autem ... versissimos protulisse multa confusa terminatione etc. Sed intelligendum ... quod superdicta a diversis autoribus confusa sunt ut dello dixerunt quando ... dellor in eadem significatione Sed merto et mertor in eadem significatione ab ... eisdem autoribus extremus posita Et videtur quod merui preteritum est a merto ... vero quod post ea ponit et active terminatur a mertor Illud ... dicendum est quod merto meres unde mertor facit pro preterito meritus sum ... autem secundum antiquos unde meritum dictum meritussum vel merui ... Et puto quod licet merto meres producat primam mertor corripit tamen ... tamen eadem vox erat merto in utraque significatione preteritum a modernis ... sa dictum ut dicatur mertor mereris deponens et merto Et quam in preterito ... erat equivocatio retinuit primum merui quam vero mertor deponens erat ... passive terminationis Retinuit eciam pro preterito ei meritus sum ut dicitur mertor ... meritussum vel merui hec. P. H. Et nondum ad maiorem evidentiam ... et distinctionem merto meres id est flere dolere Sed queritur me ... est cum silencio dolere Et tamen preterito et supplecione preteriti et ... quibus usus modernorum habeat ut meritus sum dicam in preterito ... et quando dicitur ipsum esse neutropassivi generis Et inde hic mertor ... et mestus mesta mestum Item invenitur merto meres merui ... Et mertor mereris meritussum deponens in eadem significatione ... merita acquirere id est lucrari Notandum autem quod Antiqui dixerunt ... merto meres merui ubi nos dicimus mertor mereris Et ita merto ... meres merui et merto meres pro dolere communicabat in eadem voce ... preterito Et quamvis ibi dictio esset in tempore qua merto pro dolere ... primam producat Sed aliud primam corripit unde illud Iussit et in ... castris era merere suis Tamen quia dictio illa non erat nota ... omnibus Ideo grammatici moderniores causa dictionis ad merto pro dolere ... caruerunt merto pro acquirere in preterito et in omnibus temporibus que

Decut' lrátura pntis et mutauerut illud vnī pntis in vij depo
nes et ddrut ei supplecom ptiti vnde et dipcrut meror me
reris meritussū Preteritū vo predcm ubi retinuerut s3 meri, me
ruisti meruit quia in ptito nllā erat comaccia Nā meri pro
dolare carebat ptito et suppletone ptiti Nō em ibi dicit nestissu
ut quidā volut Quia inestus est tm nom et nō ptapium
Licet go merui nō sit preteritū hui9 ubi deponētis scilicz meror
mereris tn ad signādū qd fuerit preteritū illius verbi qd fuit
mutatū in meror sic facienda est declinaco Meror mereris
meritussū ul merui Meritus es ul meruisti tc̃ Si go inueni
meco in pnti et in eius sequētibus attribuendū est antiquitati Sicut
si inueniat' meror sedm qd fuit olim eius passim attribui est
antiquitati Item nota qd mereo mereo et meror deponens
signīt passiom ad modū actiomis quia go significat passiom habet
constructom passiuorū Construunt' em cum ablto mediante a ul ab
ppositione sed quia illud significat ad modū actiomis Ideo habent
construccom actiuorū Construuntur em cū acto ut merui
ul meror pmiū a te Hec Hugo vo9 Hec latīno comitto
mereo bn̄ pmiē credas Que quonq bn̄ dicta moderniorum abro
gat vsus Sed merui cū cpositis de se generalis Obtinuit meror
quib9 et meritus sociauit Notandū preterea de hoc vbo mu
tuo siue mutuor sic dicit. Jo. Ja. Mutuo dicit' a muto mutas
dicit' mutuus mutua mutuū. mutuo datus ul acceptus Et d
mutuū qd meū tuū quia illud qd a me tibi datur de me tuū
fit et sic mutuū pt dici quasi de meo fit tuū et est ethimo
logya et ita ome periclm rei mutuate ad te transfertur Et a mu
tuū dicit' mutuo mutuas actiuū cū suis compositis Et mutuor
mutuaris deponēs Et differut qz mutuo mutuas dare est qd
mutuo dare ut mutuo denarios tibi id est mutuo do tibi Sed mu
tuor recipere est qd mutuo accipio ab te vnde illud Mutuabitur
peccator et nō soluet Et in Exodo precepit dns filys isrl ut mutua
rent' vasa a suis vicinis et spoliarent egiptum Cuius go cuicat
abusi istis vbis Hec Hugo et Jo. Ja. Wyl Mutuo credens sed
mutuor accipientis Priscianus tn in lrā dicit sub vtrisqz voci vnū
atqz idem significare et hoc sedm vsū antiquorum

Sunt tn̄ alia que cū sint actiua

Notandum preterea de liceo quod et liceor dicitur sub deponenti genere
quod similiter ut mutuo sub activa voce significat passionem et econtra
unde hugucio liceo lices licui licitum Et est equivocum Licere enim idest
licitum esse et in hac significatione raro invenitur modo personale Plautus
tamen ponit illud Omnia licent sed non omnia expediunt Et lucanus omnia
dum liceant nichil esse rescisso [sic] impersonale ab eo derivatum scilicet
licet est in frequenti usu Et componitur cum scire et videre ut scilicet et
videlicet Et sunt adverbia affirmandi vel coniunctiones expletive vel copulative
In licet et licebit ponitur quandoque pro coniunctione adversativa scilicet quamvis ut
licebit in sexto decimo quamvis non tamen est dicendum cum licebit et licet sint
coniunctiones sed tantum verba Item liceo lices licui id est existimari appre-
ciari et sit modo apprecio appreciabis activum ut licenciamus possumus loqui
In invenitur liceor liceris deponens / liceo quoque et liceor habent contrarias
significaciones sub vocibus quia liceo in activa voce significat passionem ab alio
scilicet quod est appreciari Et construitur cum ablativo interposita a vel ab pre-
posicione ad modum passivorum Item liceor liceris licitus sum significat
actionem transeuntem in passiva voce id est appreciare Et construitur cum accusativo
modum activorum Unde utrumque etiam construitur cum genitivo vel ablativo designante
precium ut liceo a te tribus obulis vel trium obulorum Et liceor te tribus
obulis vel trium obulorum Iuxta illam regulam verba ad precium pertinencia in-
differenter et in eodem sensu construuntur cum genitivo et ablativo precium designantibus
cum enim quantum istud minus duobus denariis vel duorum denariorum Unde
interrogatione facta per genitivum potest responderi ablativo et econtrario ut quanti eo
et hec cappa ~~uno d~~ vendetur uno denario vel quanto emisti istud equum
decem solidorum cum autem competenter genitivus respondeat ad genitivum vel ablativus
ablativum non est questio Unde si velis dicere habeo unum denarium et
dimidium vel duos et dimidium etc. de inceps dicas habeo alterum
dimidium denarium idest unum et alterum sed non totum alterum ymo dimidium
tantum enim dicitur de duobus Item habeo tercium dimidium denarium id est quod
est habeo tres denarios primum et secundum totum sed tercium non totum ymo dimidium
est duos et dimidium / liceor quoque cum por vel pus et dicitur polliceor pollicers
idest promittere / liceo in omni sua compositione cum omnibus suis compositis est neu-
trum liceor vero deponens Unde hebrahardus Activum liceo passivum significabit
passivum liceor activum significabit Non licet esse michi qui me non esse licetur
Quicumque in orbe licet miserum sed nemo licetur

Sunt alia que cum sint Tercia pars prin-
cipalis capituli in qua ponit aliam abusionem que attenditur penes co-
niugationem vnde. P. h. Aliam itum verborum diuersitatem addit qui-
dam dicitur abusionem habere scilicet Cum quedam verba actiua prime
coniugationis faciunt alia esse que sunt secunde et absoluta ut sordido illud
id est sordidum facio et inde sordeo id est esse me fio sordidus Sic
albo illud et albeo Et duro illud et dureo / lento illud et lenteo
humecto illud et humeteo Et cetera que secuntur Et videtur quod latere
quod in cetera ponit numerus est. Lactare infantem [versus] lacto le-
go lacto lac preben nato Simili et pendo suspensi est pendeo sus-
pendere [versus] Pendo suspensus pendo dum sublevo pondus

Sunt alia que in compositione

Quarta pars principalis capituli in qua ponit quartam abusionem seu
diuersitatem verborum sumptam penes figuram volens quod quedam mutant genus
in compositione quoniam aliquando genus sunt simplicia aliquando composita Vt facio neu-
trum est Reficio compositum inde est actiuum Similiter eo neutrum est cum
ceteris suis compositis Exceptis [illegible] que sunt actiua scilicet adeo ambio
anteo circueo ineo preteo abeo obeo efficitur et frequentatur et circuire sic eo
transeo habet Hugwicio Et videtur quod dicat sencio esse neutrum et inde com-
positum assencior deponens et assencio neutrum in eadem significatione Ideo no-
tandum est cum sencio accipitur pro intelligo neutrum est quando vero dicitur
sub pertinet actiuum esse potest Si igitur accipiatur hic sencio neutrum
non videtur ad regulam mutacionis generis operari assencio et dissencio quo-
rum vtrumque ponit et vtrumque neutrum est Sed tamen sunt addicio Quidam
tamen volunt sencio hic esse actiuum et ita construunt literam Sencio et fa-
ciunt hic punctum et subintelligitur est actiuum Deinde progreditur sic
neutrum quod eo est assencio etc. A

Ex aliis quod hic addit cum in aliis significacionibus id est generibus
inveniuntur simplicia in compositione genus muta-
nt ut pacior deponens et inde impacior neutrum Et impacior deponens in eodem
sensu Expicio actiuum quod quia non est in vsu probat illud per aspicio in compo-
sitione vnde et compositum aspicior aspicaris deponens mutata coniugatione ca-
illud tercie coniugacionis est hoc prime Notandum tamen de hoc verbo
dicit Hugwicio cum magister dicendum est spicio seu specio quod probatur per derivata
scilicet species specimen speculum etc.

Aperio quod actiuo Sequitur pars circa aperio quod actio etc.

Quod quidam libri solent habere ab aperio ut ego utraque littera
legamus. Et primo primam pario parens unde peritus licet
verbum non sit modo in usu fuit tamen apud antiquos actium a quo
secundum quosdam compositum experior est commune et operior deponens
et ut mutatum est genus in compositione. Secundum quosdam ideo dictum
est quia alia videntur composita a pario quod postea dicit. Et quod
experior sit quod probat per exceptus principium cuius de quo quia nullum fuit
verbum actio qui in passiua inveniatur sufficienter probat exemplo virgilius qui est
vivus non in actiua dicens experto credite. Et quia exceptus non
videtur concordare cum composito preterito simplicis peritus adversatur ac si dicat
ergo exceptus contrarius simplex cuius sit peritus unde videtur dici deperitus
et non exceptus. Et aut adiungit item reperio compario. Sed habet locum
sicud ibi qui dicit mento dico hec sola predicta a predicto verbo compo-
sita mutare genus sui simplicis. Item reperio et que sequuntur composita
ab eodem servant genus sui simplicis. Alia vero littera que habet ab aperio
sic legitur ab aperio quibusdam videtur esse experior. Sed quibusdam dictum est
quia aliis videtur esse a pario. Secundum autem virgilium et cetera quod est . ex
ponendum est ut supra. Adversatur unde postea quasi dicit cum videtur
esse compositum a pario contrarium simplex cuius sit peritus a quo in rei veritate
compositum est quod est derivatum a pero quod non est in usu a quo derivatur
periclum pro experimento unde decimus fac in terris periclum fac in palestra
periclum. Periculum itaque equivocum est ad experimentum et ad perditionem seu perditam.
Notandum autem quia dicit. Et possunt magis a pario videri esse
composita quod intelligendum est de experior et operior. Set de ceteris
omnibus sicut aperio comperio operio et reperio. Et non a pero antiquo verbo
quod probatur ex quantitate. Item ista omnia composita corripiunt vocalem
ante r sicut et hoc simplex pario cum tamen hoc verbum antiquum pero produ-
ceremus. Et sunt omnia actiua preter experior quod est commune. Et operior
preter experitatem quod est deponens. Et omnia faciunt supinum in ptum et preteritum
in ui preter comperio et reperio que faciunt comperi et reperi quod geminat
p in preterito ne diminuatur una sillaba respectu presentis. Item aperio et ope-
rio contra regulam per u faciunt preteritum p quia primam corripiunt et sic in compositione deponitur littera
r. Secundum hugutionem aperio componitur ex a et ad item autem bene vult quod
componatur ab ad et pario et abicitur d sic et in opperio et operior ab
ob. Unde in autora dicitur Tobias fauces aperit sed non tamen absque mora.
Hugutio. Postea repetit quod dixerat de pario ut addat scilicet et quod eo compo-
sita que pariter mutant genus et coniugationem ut comperio compario quod deponens
est et per quod posset esse compario presens actium quia statius posuit comperissent bello

[illegible] inscit illud positum esse impersonaliter. Ideo quod personarum neutrum quod vult et vix notatur et plerumque sunt ad prepositionem componatur sufficit in ... per illa duo neutra sufficio deficio perficio et officio ut dictum est.

Si vero facio

illud quod addit cum licet facio in quibusque compositis mutat genus et non coniugationem. In quibus utrumque tamen sunt quedam in quibus iuncturam eorum mutat nec est accentum ut calefacio calefacit et similia que in secunda et tercia persona contra regulam aliorum in ficilibus uel ultra accunt penultimam quamvis sit correpta quod est simili contra regulam aliorum fit in compositis quibusque a fio ut calefis et calefit hec enim habet accentum in fine licet sint trisillaba penultima correptam habentia. Unde aliter accentum servat in compositis facit et fit. Eam vox composita vocalem servat eandem

Sunt autem alia que coniugationem

Ultimum post capitulum in qua tractat abusiones per plura simul sunt coniugationem et genus uel significationem. Unde . P . H . aliam diversitatem verborum diversitate ostendit scilicet quod quedam in diversis generibus et diversis coniugationibus idem significant ut labo quod est neutrum et prime coniugationis et labor quod est deponens et tercie coniugationis

Sunt tamen alia

ostendit aliam diversitatem verborum scilicet quia quedam eorum licet eiusdem sint vocis in prima persona mutant tamen et coniugationem et sensum ut mando quando prime coniugationis est significat actionem madandi mando tercie actionem manducandi similiter et cetera que ponuntur

Sunt alia verba

Aliam quam varietatem addit scilicet quia quedam verba eadem voce et eadem coniugatione diversa significant que in hoc differunt a predictis quoniam ea in prima sola persona inveniuntur sunt equivoca. Hec vero in omni persona ut colo quod significat et dilo et culto et aro sicut autor ipse ostendit sed iam ad significationes earum et expositiones redeamus

Vocabula

Puerpera componitur a pariendo et puero quia parit filium uel filiam. Dicione solummodo in ablativo invenitur sed tamen compositum invenitur condicio condicionis et invenitur in eodem sensu Dicione tamen proprie est idem quod potestate. Et si esset dico in usu idem esset quod potestas. Ador genus frumenti erat quod solebat sacrificari. Unde adoreus a um. Adorea libamina de illo scilicet frumenti genere facta. Neo idem est quod filum ex lana deducto quod vulgariter dicitur filare

…dta quis dic͠ scdm quosda id est qd cartha siue ipe sacc(u)s
ille in quo lapi filli mansionibus computaciones suas colligunt
dicitur dta Abstineo est ab abs et teneo Accuso ab ad et
causas qd mr dr a cudo cudis qd est ferre vel potius fr
ex th͠e qd enim dicat accusa͠e id est ad causa͠ trahe͠ ethymologia
absciendo compositum est ex ad et scindo facit enim pteritum abscidi
penultima correpta Abscido enim sine n compositum est ex ad et cedo
qd facit preteritum abscidi penultima producta Cedo qe dicitur absciditur
ab abscido sumitur Condio id est qd bn condio ul sapidum
Insero a sero serui sertum sertu compositum est idem qd in
et facit preteritum inserui et supinum insertum insertu Insero vero
sevi satum satu · ad semina ul ad arbores ptinet unde virgilius
Insere nunc melibee piros et facit preteritum insevi et supinum insitum
Prosopopeya dicitur conuacio a prosopa et inpretatur conformacio
prosopa tamen est persona Philozenus et ceteris consilibus dicimus
in tractatu nominis Vapulo id est verbero Vapulo id est verberor
tamen vapulo id est vbero Veneo videtur esse compositum ab ex et
veneo id est qd vendor et facit pteritum veny ul venivi et supinum
venu Et videtur compositum a venum no qd suum supinum est sed
nomine hoc venum quod veni qd apud antiquos erat idem qd venale
~~antiquissi ex antiq~~ Expergiscens alii dicunt ab expergefacere simplex donima
alii per composicionem ab expergefacere et scens Idiopatia sui passio inpretatur
ille Vacillo id est qd titubo Conspicor est a spicio spicis qd non
est in vsu Prestolor id est qd expecto Et videtur coniunctio que esse a sto
stolor qd est missio ut prestolari dicatur ppe qui premissus expectat
tamen inpetrat per expectacione generaliter Et pstolor producat penultimam
est si producat componatur a stolon Cuius expla ab eodem compositum cor
rripiat penultimam Insidior est ab in et sedeo Insidiari enim dicit
qui non sedere Aminiclor id est qd adminstro et videtur compositum ab a et
miclor qd non est in vsu dicitur tamen pleri (qe) qd aminiclum id est
subsidium vn aminiclor secundum hoc videtur simplex Auguror ab aue
et garrio Augurari enim est ppe in garritu auium sumere pstigium Adipiscor
ex ad et apiscor qd apud antiquos idem erat qd acquiro ul impetro
ab apex Abhominor id est qd malum homen indico ul inp
Et est compositum ab omnimor ominaris vnde omen Amplector
am et plector Adoreor id est qd aggredior Et est compositum
ad et onor Abuti est male vti Antestor qi contra aliud testimonium dica

velud si dicam ipse negat hoc se fecisse sed ego antestor illud / qui est
contra illud teste inducto Et est quidem etiam compositum et testor
Execror ab ex et sacro sacras Polliceor idem est quod promitto Et
videtur simplex esse potest tamen videri compositum a pro et liceor ...
quod est pretium rei que venditur super addere ut si quis dicat duo denarios
et alius super addens dicat et ego duos denarios Aggredior ab ad et gradior
Aspernor ab ad et sperno et est aspernari contempnere vel parvipendere Architec-
tor est ab archos quod est princeps et tecto vel fortasse tector tectaris di-
cebant antiqui pro facere tecta Assector ab ad et sector sectaris unde
sectator sectatoris Et videtur quod sectari equivocum est Dicitur enim a sequor
sequeris secutus secutum secutu a quo u mutata in o et addita r dicitur fit
sequutor sequutaris Et per sincopam u dicitur sector sectaris Et tunc
sectari idem est quod aliquem in sententia sequi unde sectatores aris-
totilis dicuntur eius discipuli A sequo quod est secui secutum secutu mutata
u in o et addita r formatur sector sectaris et tunc ponitur in mala
significatione unde dicitur secta hereticorum Et heretici sectatores a cado
unitate fidei Comminiscor facit preteritum commentus sum et supinum commen-
tum Et est compositum a con et memini sicut commentor commen-
tussum a con et mente Carnificor a carne et facio unde carnifex ille
enim dicitur facere carnes quia ad cedendi usum preparat seu proponit ab
Despicor correpta penultima compositum est a de et spicio quod non est in usu
et est despicari deorsum inspicere et potest poni pro despicere Invenitur et
despicor penultima producta et tunc est compositum a spica et est tunc
despicari quasi de spica extrahere grana unde despicatus invenitur quasi
apertus Et dicitur quidam quod despicari etiam possit poni pro auferre De-
mollior idem est quod extimo Et est compositum a de et mollior molliris
vel quasi de mole alicuius aliquid auferre Depeculor idem est quod devasto
et videtur componi ab eo quod est peculium peculii quod est pecunia de pecudi-
bus habita Dicitur tamen plerique quod peculari sit apud antiquos cat[…]
peculium facere vel colligere unde secundum eos componitur depeculor Ope-
rior secundum alios componitur a perior quod non est in usu Secundum alios
a pario Obliviscor est ab ob et leviscor dicto alio loco quod non
neutrum est in usu Metor metaris idem est quod castra ponere et est simplex
Adulor dicitur ab adulas greco quod est servitus unde adulari quasi aufren-
do blandiri quod solent facere servi Libripens dicitur qui libram tenet ad

alicia in ea pondantur Decrepedus de mensura decrepodum et de
sus et est compositum Tueor aris id est quod defendo et facit preteritum tuta:
tussi Vador vadaris id est quod ponere vadium et de a vado vadis
quia date vadibus id est fideiussoribus per que licebat vade cum va:
dat unde vada aliud est et est vadere pro vadium transire Consueverunt
aut pleri que hec vim transsumptive ad actum casu ponere et si imperans
dicit vada et filiam Vellificor aris ac est velis frenum patim fa:
cere unde Juvenalis Vellifimus vellificatus hatos id est factus velis per
vim legitur dirupisse qui rupit motem continuum ut mare influeret unde
de hic motem fecisse velis pervium Confiteor et con et fateor Tueor
tueris penultima producta facit preteritum tutussum et infinitum tueri et est id
quod defendo Tuor autem tueris penultima correpta facit preterito tutussum vn
in ergo Intutus eius compositus debuit que facere fuit Infinitum tui
Invenitur enim in composito intui sed similiter infinitivum non est in usu vn
et ideo magis invenitur in usu intueri pro infinitive quam intui qui similiter
tueor assumat sibi tueri Et puto quod non subintuor unum et intueor
et rro considero vel inspicio licet tueor similiter in usu frequentissime invenitur
magis pro defendere id est rarius autem pro inspicere Tueor ergo in prima persona
facit tueris penultima producta Tuor autem tuimini penultima corri
Supplicor id est est qui intirogo Et videtur quod active et passive construitur cum ablativo
ut supplicor id est intirogo a te vel intirogor a te Vaticinor compositum est a vate
et cano canis Pigmalion nomen regionis Cinifis fluvius est libie unde
que habundant magni hirci unde ciniphei dicuntur maiores hirci licet
adiuvum sit capras hircorum et capriarum. ciniphieus a um secundum hugu
papias et dicit Cinifei hirci maiores dicuntur Attingo et ad et tingo
mutata e in i Precipito compositum est a preceps precipitis quod est
compositum a pre et capite unde precipicium Juno iunii facit supinum
iuni iuntu a quo u mutata in w o debuit fieri iuto iuitas quod non
est in usu sed invenitur in composito adiuto adiutas vel melius est
ut dicatur hoc derivatum ab adiutum u mutata in v mo Amplior
ampliaris id est quod furari Et videtur posse componi abam et clepo
clepis unde clipeus quia eius interpositione quasi furamur et subtra
himus corpora nostra ictibus Depropero id est quod valde propero et est
compositum a propero properas Dispensare est expense providere et est compositum
a dis et peso pesas Dilapido vel dilapidare ponitur pro devastare ut dila:
pidat bona certe et est compositum a lapido lapidas quod est lapidibus
obruere.

Auspicor est ab aue et spicio spicis quod non est in usu Iubilari
est voce confusa clamare Et venit compositum ab e et iubilo
quod est vox confusa pre gaudio Illudificor est aludendo vel ludo et fa-
cio facis vnde preterquam ludificatus est virgine Alitari id est in e-
certare Obsono penultima producta dicitur contenare ut sit compositum
ab ob et sopno incepta in qua ita sompnum sumi solent Ena
quidam tamen dicunt obsono penultima correpta ut sit compositum a sono
sonas et sic obsonare contra sonare Asuesco est ab asuco asuesco
derivatum quod tamen in usu non est sic nec suco De quo compositum debet
asuco tamen probat suetus. suco esse verbum Et venit quod licet inchoativa
ficiat in preteritis tamen asuesco tamen assumit preteritum asueui sicut primi-
tiuum quod non est in usu Coco est acon et co subtracta n Dirimo
est adis et emo quod probat preteritum diremi Colligo a con et lego legis
Dego ab de et ago per impersonale qui similiter est et venit dein a pe-
Assimilo ab ad et similo quod a simile cuius verbum simplex in usu non
invenitur Psittacum ti est locus vbi crescunt fici arbores Immo mina-
ris ingentis minas est Immo autem minas invenitur produci vnde mi-
nabat gregem id est ducebat Meridiari est in vmbra circa meridiem esse
Et dicitur a meridie Pignerare est pignus accipere pignorare est pignori
firmare Percontor id est quod inquiro tractum a conto quo piscator scrutatur
aquam Contari enim est contingo aliquis querere et scrutari Percontari vero
est morari dictum a contor contaris Preuaricor et preuarico vtrumque in-
venitur in usu De cuius compositione lante vbi tractatum satis dictum est
Quiritare est romanisare vel more quiritum se gerere Quadruplor est
vsurari vnde quadruplatores dicuntur vsuratores in quadruplo sua recipientes
Nequitari est nequam esse vel potius nequiter facere Villicari est curam gerere
ville Velitare est ad modum velitum pugnare Velites autem dicuntur equi-
dam pedites qui cum levi armatura pugnant dicti sic a velocitate qua
celeriter se vehebant ad modum veli Hostitari est os mouere et aperire
ut morientes faciunt quando sunt in agone et est compositum ab os et
cito citas quod fit a supino citum citu cuius verbi quod est cieo cies per mutata
in o Tollero tolleras id est sustinere pati sufferre et est actiuum cu-
ius compositum quamvis toleror ampliatur in actiua significatione ut si de
Ponens sicut dicit lucanus Et debet sibi pro vnum vel habet enim pro inmedia
vnde ciuibus dum vires animi sunt tolerare labores Solari est vel
solarium edificare vel solas facere vel ad solidum facere Presagio presagis
est ante et sagio sagis vnde sagax et est presagire prevaticinare

[A]micto id est simul facio Humecto id est humidum facio Liqueo liquis significat per se pendere dissolui unde compositum deliqueo deliquas Deficio est a de et facio et quandoque ponitur pro relinquo ut defi[cio] a te uel tibi id est relinquo te et tunc est activum quandoque [po]nitur absolute deficio quod deficisco seu defatisco et tunc est neutrum Impero as in et paro Apereo ex ab et pareo unde ex[s]pero et comperio et a perio unde quod aperior deponens id est quod expectare compositum ab o et pario opio aut exerceam componitur unde coopio ab coopiu[n]t [cir]cumprimet / Desio compositum est a de et fio et est idem quod deficio Grafico est gaudere et letari compositum a gratis et facio Lavo lavis id est quod quinemtatem / Lavo lavas indificatur Obsero obseras a sero seras componitur et est obstare sera Ostio apponere Obsero obseris dam[pn]o sero seris seminis est Appello as activum est vocare Appello ap[pellis] appuli appulsum actio est navem ad litus navem pellere et utrumque [com]positum est ex ad et pello pellis Nisi quod fortasse pello pellas non fuit in usu unde appello appellas Consterno consternans metus est consterno .ans. animalis uel quadrupedis corporis uel mamphi uel lecti est [co]nstari cum est mentem deficere uel aliquo timore uel aquo alio casu et utrumque compositum a con et sterno sternis Lego legas unde le[gatus] id est quod in legacione mittere Invenitur tamen legare in testamento aliquid per manum heredis alicui dimittere unde hoc legatum illud quod sic immittitur unde Iuuenalis legatum omne capit et habet utraque penultimam productam Dico dicas id est quod voveo

[D]iuomada que occurrere memorie de paria significatione per se

tractata sunt de tempore dicemus Tempus accidit verbo

ad diversi actus significationem agito modo datum / quod plerumque ostendi[tur]

[a]ut uel in principalibus uel in penultimis declinacionis literis / Ex d[icto]

et persone et numeri demonstrantur Ex persona quando et numeri principalibus li[teris]

Ex eo ut dictum est in principalibus uel in penultimis / Itaque ad nominis

dicatio in fine solo moveatur verbi et in medio et in fine et

in principio plerumque invenitur moveri

Quoniam

Tractatus tercius de tempore ubi continuatur sit secundum p h et quoniam de genere di visum est restat ut de tempore dicamus Ratio ordinis quia in enunciacione accidens prius habita status per significationem ponderatur tempus et quia omnis actio vel passio verbalis secundum suum principium commensuratur tempori et propter hoc tempus immediatius fundatur in ea quoniam tertia ubi accidentia sunt autem hic tractatus quinque capitula que patebunt in suis locis primum subdividitur in quatuor partes prima nam primo ostendit ad quid sit tempus accomodatum verbo deinde in qua parte ibi discernatur tertia dividit tempus scilicet quod a verbo ~~discernitur~~ significatur Et quarto ostendit proprietatem divisorum temporum prima de ... cognitionem eorum ostendit de qua tamen in quarto capitulo pertractabit Secunda ibi Sed pleraque tertia ibi Sunt igitur tempora tria quarta ibi est autem prima subdividitur in duo

Quoniam In nomine cum casuum differentia et numeri quoque vero tempus et personarum ex declinatione ostendit differentia et numerum. Sunt igitur tempora tria. presens preteritum et futurum. Sed preteritum rursus dividitur in tria in preteritum imperfectum. preteritum perfectum et preteritum plusquam perfectum. Nec mirum tamen latius preteritum tempus Cum in notitia ... nichil sit naturaliter a longo scilicet preterito potest venire quo acta preterita tempus In presenti enim et futuro plerumque nobis incerta sunt angustissima quia eorum cognitio nobis et dubia pleraque Ita quod singulis personis per hec duo tempora iure sunt contenti. quamvis greci futurum quoque diviserunt in quibusdam verbis In futurum infinitum ut ... et paulopost futurum quod ... dicitur ut tetupsomai in ... tamen romani considerata futuri natura quia incerta est simplici in eo voce vid

Nec diffinitio spacium futuri Est
aut predicatorum temporum quem cognitio
mitte est Secundo ante quam & ea dictum
latet super dicta respectu intelligens Tempus autem
dicit vbo presentis preteritum et futurum. Quibus
continualiter instabili motu voluitur
et pars eius iam preteryt pars sequitur
tamen secundum ordinacionem naturam diuisa gesto
rum pro quod diuidimus. vnde quod nunc pre
sentium in tres differencias partimur Nichil
enim erat ut dictum est ad noticiam
nostram post venire quam gesta per diuisio
tempus spacium preteriti presentale enim dig
noscitur vtrum multo ante an nuper
sunt facta an ceperunt quamque nec dum
tamen sunt perfecta Itaque quod accidit ipsis
rebus quas agimus nomine temporis ipsi
imponimus preteritum imperfectum tempus
nominatur in quo aliqua res cepit
esse Nec dum tamen est perfecta. Preteritum
vero perfectum Tamen que iam pridem

Ad primo continua com
tangit sequencium ad pre
cedencia secundo ad in
tentum accedit principale
Circa ibi Tempus accedit
ad maiorem autem euidenc
ciam vbi temporis antequam
ad literam accedatur.
videndum est primo quod
sit tempus Secundo quod
sit tempus accidens verbo
Tercio ac vtrum sit
secundaria pro vbi vel quibus
proprietas eius et vbi et
quarto que sit causa in
vencionis verborum in hoc
accidente & quibus notan
do per ordinem sic dicat
per quod quantum ad primum
Est autem generalis diffinicio
temporis hec Tempus est dimen
sio more et motus mu
tabilium rerum Et est
dicta generalis quia omni
tempori convenit Totalis
vero diffinicio temporis est
Tempus est spacium quod
cum modo incipit et cum
modo desinit Dicitur vero
totalis quia que toti
singulariter parti convenit Ita
quod nulli parti Parcialis
vero quam ponit Papias
est quedam pars eternitatis
cum aliquo annui mensium
diurni nocturni vel spacii
certa significacione vel dimensio
ne appellat autem eternitatem

Illud magnum spatium quod
secundo modo incepit dicendum
vero spatium appellat spatium
ita quantitate et nomine
diffinitum Preterea ita
quod antiqui quod secundum hanc
ultimam acceptionem tempus
verbo addidit quia verbum
significat ut eis videtur
non est magnum spatium
sed preteritum cuius quod longe
aliter in videtur Hec enim
verba pars assignare tempus
quantitate sed tempus quando
seu quantitatiue sicut
supra dictum est / de tempore
vero eius quantitate ubique
in hoc tractatu fere
loquitur plures non quod
verbum huiusmodi tempus eo
significat sed quando temporali
quantitate adiacet ut
per tempus quod est quantitas
preteritam et tempore quod est
eiusdem sunt possimus do
ternam Si ergo proprie
loqui volumus dicemus
preteritum tempus esse verbum vel
preteritum vel futurum tunc
vero dicitur verbum presens vel
preteritum vel futurum et hoc
sensu dicatur quod significat
aliquid aut in presenti
ut curro aut in preterito
ut cucurri aut in futuro ut
curram Et hoc aliquando
modo tempus accedit per se
verbo patet aut et quia

res posita ostendit Instans autem
indiuiduum est quod vix stare potest
vnde inito aliquibus instans in
finitum nominatur. Nisi enim sit imperfecti
medio adhuc esse actus intelligi
non potest. Futurum quod eo maxime sit
ut ostendimus et infinitum vtrum
paulopost an multo erit non per tunc
discretum quibusdam finibus a quibus
vocaretur remotum et propinquum futurum
declinationis vti Itaque vna vox contentum
tentum fuit

Et indicatiuus quidem modus omnia
habet tempora. quippe eo modo
omnia que egimus vel agimus vel acturi
turi sumus absque vllo impedimento
indicamus. Imperatiuus vero presens et futurum
turum naturali quadam necessitate videtur posse
accipere. Ea enim imperamus que prius
in presenti volumus fieri sed aliquando dilatione

velim filio meo solidum cum illi qui non
dum cepit imperantes verum presentis temporis
sed etiam illi qui cepit et in ipso actu
adhuc in eorum permaneat ut si quis ei
qui iam incepit legere dicat lege usque
in finem. Apud grecos etiam preteriti
temporis sunt imperativa quamvis ipsam que
ad illum sensum pertineat ut meneo:
[illegible] apta sit porta. Videtur
cum imperare ut in futuro preteritum sit
[illegible] ut si dicam [illegible] porta
in crastino sit apta. Ergo nos que
possumus in passivis vel in aliis passiva
terminatione [illegible] utimur preterito perfecto
temporis imperativi coniungentes participium
preteriti cum verbo imperativo presentis eius
vel futuri temporis ut amatus sit vel esto
[illegible] doctus sit vel esto [illegible]
[illegible] clausus sit vel esto [illegible]
[illegible]. Coniunctivus autem unum preteritum habet //

que predicatur sunt eius tempore
est secunda significatio
ubi non communis [illegible] sit
cum per principalem agere
vel pati significat ut secunda
ratio in tempore et quando sig-
nificat id est vel in presenti
vel in preterito vel in futuro
ut dictum est. Causa vero
inventionis verborum in
hoc accidit est necessarium
actionum vel passionum va-
rietas que modo presentis
sunt modo preterite modo
future propter quod verba in-
ventione sunt temporibus reperta sunt.
Dicit itaque primo eius tempus
accidit verbo id est accidit
ei significare cum tempore sicut
superius expositum est / quod
dicit verbo esse accommodatum
ad diversi actus significandos
manendo id est ad diver-
sitatem morarum actuum esse
secunda saltem an sint presentes
an preteriti an futuri

Tertius plerumque

Secunda pars presentis capituli
in qua ostendit ex qua
parte discernatur tempus ex
seu discernatur quod tempus
verbum debeat consignificare.
Dicit autem hoc plerumque
fieri aut in primis sillabis
ut ago egi aut in penul-
timis ut pago pegi

docto docui plerumque
dicat quia sunt verba que
istas sillabas non variant
ut duco duxi sed in fine
fit discretio temporis in eis
addit etiam quod in verbi
declinatione et si non prin
cipii vel medii saltem
finis ratione distinguuntur
persone ut amo amas
et numeri ut amo amamus
Et vide quod in fine solo
discernuntur cum persone et
numeri verba debeat dici /
tamen tempora in principio
et in medio et in fine
habeant discerni
Movetur itaque verbum
et in prima sillaba et pe
nultima plerumque sine
media et in fine ut
decerno decrevi plerumque
que dicuntur ideo quia sunt
in quibus solus finis va
riatur ut amo amavi
tamen nomina solum in fine
moveantur Si quis op
ponat de composita ex
nominativis et obliquo que in
medio et in fine viden
tur moveri ut prefectus
prefamilias et de com
posita ex duobus nominativis
que utroque modo moventur
ut respublica reipubli
ce Dicemus vel hoc
dictum esse de solis simplicibus
vel dicemus a ... singulis

quinque scilicet di constructio ostenditur
subiunctiva preteriti perfecti que similiter
proferuntur in passiva declinatione ut
amatus sim sis sit ergo si amatus
sit in subiunctivo preteriti sit temporis indi
cativi in imperativo preteriti temporis pot
accipi quippe tamen etiam in presenti tempore
imperativi tertia persona similis est in
omni coniugatione tertie persone subiunc
tivi ut amet doceat legat ametur
doceatur legatur Et in passivis quoque
vel consimilibus hoc possumus dicere in ac
tivis vero vel neutris nullo modo preteriti
tempora nisi preteriti habeant
optativus autem quamvis ipse dicatur
ad futurum pertinere ea enim optamus que
volumus nobis in presenti vel in futuro da
ri tamen etiam habet preteritum tempus ia
cuerunt sepe de absentibus et igno
tis rebus optari ut fiat ante ...

possint in noticiam venire ut si filii meo rome in pnti degete optans dicam utinam filius meus rome legisset auctores apud quos nunc ibi moratur utinam profectus esset romam ante triginta dies pos- sumus tamen hoc uti modo cum ostendi- mus que optamus non evenisse vel evenisse ut virgilius in primo Eneydos utinam rex ipse noto compulsus eodem afforet eneas et utinam gneus pompeyus cum gayo cesare societatem aut nunquam coniunxisset amiciciam aut nunquam diripuisset. Et hoc modo dividitur et infinito tempora coniuncta habet latinum presens cum coniuncto imperfecto et preterito cum perfecto cum preterito plusquamperfecto ad imitacionem grecorum. Et in vbis hec que conati sunt quidam racionabiliter disiudicare.

casus componi vel dici ista in solo fine mo- veri vel preteritis vel sequentis dictionis vel in composicione nunquam tamen in principio alicuius earum

Sunt igitur tempora.

Tercia pars capituli in qua dividit tempus verbi in presens preteritum et futurum ut apparuit que vox ubi quod tempus significat querentur an verbum quod significat tempus presens consignificat illud presens tempus in quo profertur an aliud. Et sunt qui dicunt verbum consignificare presens tempus in quo profertur ut lego unde si ita est in re verum dico si non falsum. Et quod si ita est nunquam veraciter potest aliquis dicere vel non taceo vel non loquor vel non bibo vel non dormio. Et ideo quod dixerunt alii

Quod verbum presentis
temporis consignificat
illud tempus in quo
incipit proferri unde
vere possumus dicere
taceo vel non loquor
vel bibo vel dormio
et similia, quia si
non taceat quando
dicit hoc, tacebat tamen
quando dicere incipit
et continuat usque nunc
in sequenti linea ubi sed
queritur ab eis quando
dicunt taceo etc.

Sed melius est esse coniunctivo
preteritum imperfectum rationabiliter
ut est presens dico enim utinam legerem
et utinam legissem heri. Nimia est
enim cognatio eorum temporum et mixtio
in hoc modo. Quippe cum vix
imperfectum intelligitur. Potest
iste optativus et inceptivus et non incep-
tive intelligi. Nam si dicam utinam
legerem heri, quo audivistis
ostendo cepisse quidem tamen non finisse.
Sin autem dicam utinam legerem heri
saltem ostendo nec cepisse. Quod
si dicam utinam adhuc legerem, osten-
do cepisse quidem in preterito in presenti autem
cessasse. Sin autem dicam utinam legerem
vel nunc, ostendo nec cepisse adhuc.
Sic et per cetera tempora eiusdem modi
preteritum quoque perfectum et plusquamperfectum

optat coniuncta sunt. Licet enim uel
mille ante uel paulo esse perfecta
hec eadem intelligere nos optare ut
si dicam utinam legisse ante quinqua
ginta annos et utinam legisse ante (indeterminate)
unam horam. Nec mirum sit infinite
in hoc modo intelligi preteritum quod
quantum ad ueram intelligentiam nullum
certum (ad semper perfecte significationem ut ad dicere legissem) nec inceptum (nec) finem habuit.
Subiunctiuus autem apud grecos habent
coniuncta tempora apud nos diuisa habet
omnino qua indicatiuus. De cuius constructione
ne et constructione orationis tractantes
in latius disseremus. Infinitiuus
quoque nos duo coniuncta habet tempora quo
optatiuus presens et preteritum imperfectum et
preteritum perfectum et plusquamperfectum quos
apud grecos. Quod dicimus enim legere
significamus rem imperfectam que uel
ad presens uel ad preteritum imperfectum attinet

Sed queritur ab eis quid eo dictum
tamen si uerum uel falsum est
quod dicitur tunc... si tunc
est uerum nulla est eorum
solutio quia iam preteriit
tempus in quo incepit pro
ferre et necesse est ut signi
ficet tempus in quo profertur.
Si autem non tunc est
falsum tunc nunquam per ea
uerum dicitur ... ea ergo
dicunt alii quod uerbum presentis
consignificat illud presens
in quo res sua agitur.
Sed secundum istos semper
uerum dicet quicumque dicet
lego. Alii dicunt quod uerbum
consignificat presens tempus
ita quod non aliquod presens et
sic nullum predictorum obuiat.
Nos tamen dicimus quod uerbum
non consignificat presens tempus
sed significat aliquid in
presenti tempore. Non minus tamen
incidunt eadem opposita
idco quod dicimus quod ita con
significat in presenti tempore quod
non in aliquo presenti.

De preterito

Hic consequenter diuidit
preteritum tempus in preteritum
imperfectum et preteritum perfectum
et preteritum plusquamperfectum.
Et uidetur quod hec diuisio
preteriti temporis non sit competens.

(margin, below both columns:) Tempus enim a nomine plusquamperfectum preteritum est et toto et perfecte pre
teritum est. Item hec diuisio preteriti temporis non fit secundum se sed secundum

actiones intras vel passiones .i. per diuersitate actionum intrand vel passionum quas quique re magis imperfectas Tercio quia verbum illud quo designamus hoc est preteritum imperfectum temporis ut legebam.

Quarto vero actiones intre vel passiones iam preterite sunt Quoque verbum quo designamus hoc est preteritum plusquamperfectum ut legeram Verbum preteriti perfecti temporis designat quod actiones vel passiones preteritas sed non determinat an multo ante vel paulo ante perfectas ut legisti Si vero quis opponat quod non semper verbum preteriti imperfecti temporis significat quod predictum est quia de lectione quam heri perfeci possum dicere legebam heri quando venisti ad me Dicimus tamen quod significat illam actionem quod non eo tempore perfectam quo venisti ad me / quod si ego non legissem heri et incipiendo dicerem legebam heri quando non fuerit hoc vel illud tamen significat illam actionem ut incohatam et non perfectam Tercio quia verbum preteriti imperfecti temporis non minus sic quod hoc innuit per propriam significationem patet itaque quam quos

Eam vero legisse dicimus perfectam que sua est quam preteriti perfecti tamen plusquam perfecti / Notandum autem quod vult nominibus vel ipsius habet verbum infinitum vnde quidam nomen verbi hoc esse dicebant dico enim bonum est legere ut si dicam bona est lectio Tamen omnibus modis finitis potest per tantum impetrari ut si dicam lego quam mortaui legere me. lege quem imperaui. lege te. vtinam legerem quod optaui. legere me ad legam venio Quando vt pri. prius legere post venire

Gerundia que vel participalia ad participium vel nomen

[marginal note: tamen sunt gerundia verba et vocantur]

vocantur habent obliquos

Nec tamen significat quod aliquid casus verbis legendi legendo legendum lectum lectu Infinitiui tamen vice [illegible]

q solet apud grecos articulis con:
iungi. Ita quod pro infinito qui coniungitur
gto casui articuli apud grecos nos (gerundii)
utimur in di terminatione que similis
est gto nominis id est legendi ΤΟΥ
ΝΑΓΥΝΟC ΚΕΤΟΥΝΑΓΥΝΟC ΚΑ
ΝΑΚΙΑ ΤΟΥΝΑΓΥΝΟC ΤΟΥΑ:
ΝΑΓΙΝΟC ΚΕCΑΝ pro eo autem
qui dativo articuli adiungitur apud grecos
accedente en greca prepositione nos
in do utimur terminatione que similis
est dativo vel ablativo nominis nisi quod
vero quidam existimaverunt quidem etiam
corripitur o finale eius Iuvenalis
in primo plurimus hic eger moritur
vigilando sed illum languorem peperit
cibus inperfectus. Alpheus Avitus in
… excellentium. Spatiando paulatim (alii metrum sine eo posset … do corripiuntur)
… est enim dimetrum iambicum
… legendo ΑΝΑΓΙΝΟC ΤΕΟC·
ΜΕΝΤΟΑΝΑΓΙΝΟC ΚΑΙΝΚΑΙΕΝΤΟ

accidit rebus ipsis id est
actionibus et passionibus
meis attribuitur tempus cum dicitur
Seu sit presens imperfectum
et plusquamperfectum
Illud quoque intersit quod
solum preteritum a latinis
dividitur in arte grammatica.
id est in solo preteritis tres
vocis triplices sunt divise
ad designabat seu sig
nificabat preteriti actionis
diversitates. quia constituta
ex vi preteritionis se presi
nunc offerunt notice et
ut certius seu verius dicam
quantum ad preteriti nam sunt
certissima. cum plerumque
presentia et futura habeantur
se ut dicatur esse incer
ta. plerumque dictum est
quod necessaria. Sunt enim
que contingunt quatuor
modis eveniunt. Casu
ut inveniam thesaurum libero
arbitrio ut legere facili
tate nature ut calami
tentiam. Natura ut ho
minem mori. Sed ea que
non sola eveniunt ine
vitabilia sunt et ideo cer
ta. Certa vero presentia et
futura incerta sunt
quippe enim aliquis

verbis vigilii aliquot specta-
bat in praesenti. quibus est
qui perfectionis eiusdem sem-
per perfectionem. Habebant
quoque Graeci igitur in certi-
tudine praesentis et futuri non
sine vocis diversae a latinis
respectu ad designandam va-
rietates praesentium et futuro-
rum Graeci tamen divi[...]
futurum in duo id est in
infinitum futurum et paulo
post futurum Vocem
autem futuri infiniti vo-
cabant quasi aliquid
facturum. seu futurum esse
dicebant ut non diffinire-
tur utrum paulo post an longo
tempore post futurum esset.
Habebant quoque aliam vocem
qua affirmabant aliquid
proxime futurum esse nos
autem hoc per adiunctum af-
firmamus ut legam in
proximo et cetera. melius
ergo quam nos incertitudine praesentis
et futuri indiscreti relin-
querunt utrumque latini

[N]ullo modo nullum potest
vel passio tempore esse sem-
per. ideo verbo quo
significatur actus sive pas-
sio consignificando quan-
dam ut pateat actus vel
passio praesens sit vel
preteritus fuit vel fieri ve-

ANAGINOC KAIE ODI [Or]...
co quoque qui acto [...] in dum ter-
minatione [...] que sibi est acto
nominis ut legendum ANAGINO-
TEON hunc tamen frequentius solet
etiam praepositio ad per appositionem pro-
ni ut ad legendum Ex quo ma-
gis ostenditur nomen esse quam verbum
verbo cum separata praepositio per appo-
sitionem proponi non potest In de-
terminantia inveniuntur ante separa-
bentia separata praepositionem Cicero
pro Milone Huius ergo imperfecti
si esset in confitendo Quo modo
ergo frequentissime in duabus differen-
tia nomina verbalia et eorum obliquis
quibus casus proferre solent romani
pro infinitis in greca elocutione pro
latius ut legendi vigilii causa
vigilo ANAGINWC TEON [...]

Iacob antitona quitanay· ypsilon chaynatriano Cicero in primo inpectuario michil quic munitissimus habendi senatus locus tecethete accyxrane ey exeintecic kahtcon. Hec etiam gerundia ut supra preste ntur / hoc tamen videtur mihi gerundia sunt dicta et nota quorum etiam nos in duobus profertur inesse / quod quando sunt absque dubitacione nomina sunt casum adiungunt et discernunt genera ut intelligendi omeri grad amande virtutis causa et emendi vicapy studio veni. Quando vero gerundia sunt id est loco infiniti [illegible] titulo [illegible] apud grecos accipiuntur nec genera discernunt nec numeros quod [illegible] est infinitorum verborum · et illud [illegible] dicitur casum quem et verba ex quibus [illegible] ab hac ad invicem discernimus unde

dicit preteritis temporibus tribus assignatur futuri debet / quoniam verbo rum dant tempora / preteri tum preteritum quod futurum preteritum quod in [illegible] diui sione facit ut sint tempora quinque

Est autem sup dictorum temporum

Natura [illegible] et [illegible] in qua [illegible] temporum diui sorum ostendit et quibus et cognitione quorundam consurgentem [illegible] tangit de qua diffu se tractat in quinto capitulo et primo fit hic de preterito secundo de presenti et tertio de futuro. Secundo ubi instans aut tertia ubi [illegible] notandum aut quia et tempus [illegible] instabi li motu voluit dicens enim et anni ac tempora [illegible] velo [illegible] preterunt et [illegible] labuntur ut postea patebit. Primo igitur [illegible] aliquid seu diui sionem per interruptionem partes temporis possunt hic sicut fluens aqua flu minis. Illo tamen non obstante ut ordine [illegible] ges torum per diversa tempora et [illegible] casus et [illegible]

nascitur ut si dicam Intelligendo Ho
merum causa venio Et amando vir
tutem causa laboro Et comedendi man
cipium causa venio Cuiusmodi verus
sit quidam constructionis usus di
dicimus Intelligendo Homerum pro
feci Amando virtutem legi Et invi
dendo nobis non est et minime no
cendo virtuti Cum superiora tuto
inferiora vero verba dicto ad iungi
Preterea gerundia tam ab actiuis
quam a quibus nascentia tam activa
quam passiva continent significationem Nomina
vero mobilia superdicte forme id est in
dus et in da et in dum desinentia
vna et magis passiva Solemus
cum per verbum passivum ea interpretari
Quidem amanda est virtus
nisi digna quia que ametur
et munitissimus habendi senatus
locus id est in quo habeatur senatus

quia mel cerasus in
nostram cognitionem potest
venire quantum ad ea quia
que sunt Sicut ea que
in preterito sunt facta sicut
in presenti et in futuro
plura quam debeat esse
incerta ut dictum est
Scimus cum veris dicti
iam sunt facta que sunt
preterita quo in casu
verum plusquamperfecto vel
vera nuper sunt facta et
sic habemus preteritum
perfectum Alia insuper cog
noscimus que ceperunt
quidem non dum tamen sunt
perfecta et hec preterito
imperfecto verum Notandum
autem que sit differentia inter
cognationem et affinitatem
Nam cognatio respicit ge
nologiam id est cognatio
est illa propinquitas vel
attinentia que consurgit
ex propagatione sanguinis
sed Affinitas illa respi
cit quicquid vel alios
contractus propinquitate causa
tes Sic propriationabiliter
ipsa dicuntur mel sic sunt
cognationem et affinitatem
Cognationem ex parte signi
ficationis affinitatem
vero ex parte vocis Consi
tacionem cum equalet san
guini / ex eo quia

Sed raro inveniuntur a neutris ab
solutam significationem continentibus ut sto sedeo
surgo venio. Nemo dicit standus
sedendus surgendus veniendus. quorum
prima significationem suam servant sim-
pliciter. A ceteris vero neutris et ab-
sentibus gerundia quidem eandem
significationem habent quam et verba
ut faciendi thoylocyn sequendi thoyl
oythcyn loquendi thoylacyn
Nimia vero supradicte forte similiter quo sup
dominus magis passiua faciendus
sequitur ANTEGOC id est qui
debet fieri. sequendus acaloyenthos
id est que debemus sequi loquendus
AETEOC id est que debemus loqui
Inter ea que forma participiorum preteri
tis due terminationes inveniuntur
Venatum fero in um alter in u finis
ut venatum venatu. Et in um

affinitas sanguinis in
lidior et fortior est
et magis proveniens
ad ... quam prim
quitas affinitatis Sic
significatio firmius est
quam vox quia dicitur.
ponit essencialis quod
vox non facit. et tamen
sepe unum ponitur.
pro alio

Instans autem

Hic declarat significationem
presentis dicendo autem est
quod dicit Instans est
indiuiduum quod vix stare
potest. Dicunt enim quod
quod agitur de simplici
presenti quod autem vero intel-
ligendum est quod presens aliud
est simplex aliud com
positum. Simplex vero
presens est de quo nichil est
preteritum nichil futurum. Sed
in illo simplici presenti
nichil potest agi quia sta-
tim transit. Unde tale
presens non consignificatur
a verbo nisi forte uel
vocatiuo de quibus
suo loco dicemus
Hoc quod simplex sic
describitur quod cum sit finis
preteriti est initium futuri

vel ita qd ad incipit
statu esse desinit Presens
quod compositum est cuius
pars preterit et pars fu-
tura est et per se constat
Sed cum illud compositum
dicatur presens propter simplicitatem
sui particulam qua constat
in tempore vero presenti potest
aliquid fieri vnde dicitur
tempus presens a verbo significari
loquitur itaque litteram et sim-
plici presenti sic Instans
id est simplex presens est
indiuiduum quia caret
partibus et addit quod vix
stare potest quoniam ipsum
scilicet statim transit et ali-
ud succedit vnde quia
tam simplex est quod
nichil in eo perfici potest
nominatur a quibusdam
instans imperfectum adeo
ut actus in eo esse non
possit alij tamen dicunt hanc
sententiam non valere
Cum enim hic agatur de
tempore quod a verbo consigni-
ficatur necesse est ut agatur
hic de eo in quo potest
actio esse id est in quo
potest aliquid agi quod
est compositum secundum quod
sic legitur littera videlicet quod
tunc presentis temporis diui-
datur in arte grammatica Et
diuisis vocabulis designetur

quidem eandem significationem fert habet.
quoniam in dictione cum propositione ad quod
enim venatum est aliud nisi ad venan-
dum, quesitum nisi ad querendum virgilius
in iiiio Eneydos Venatum eneas
vna que miserrima dido In nemus
ire parant id est advenandum que-
situm nisi ad querendum Item in ixo
Eneydos Si fortuna permittitur vti
Quesitum eneam ad menia pallantea
id est ad querendum, videtur tamen hoc quod
quasi ipsius rei esse actus et sine propo-
sitione proferri, quod quasi ad litteram
habet significationem Quemadmodum propria
nomina ciuitatum que cum ad locum
significant caret propositione Sequitur
Quando forma que in v terminatur ablatiuus
in videtur esse ipsius nominis quo pa-
rum significatur carens similiter propositione
Quid est enim mirabile visu nisi visione

Vio enim tam ex actione quam ex pas
sione pt fieri / Depinimus autem et supinus
qui infinitorio verbi in nomine rei resol
uitur: quo autem participia preteriti temporis
et nomina rerum in us correpto desi
nita solet ante v vel s vel t nec
x habere hic habent et ista ut
lectio lesu morsio morsu amatio ama
tu doctio doctu captio captu fluxio
fluxu flexio flexu Dicuntur autem supi
nim⁹ · quem habet significationem ab
actiuis vel quibus nata ut oratu
agato ΑΛΚΑΛΕΙΝ ΚΑΥΛ ΡΟCΤΟΑ
ΑΡΑCΑ ΛΕΛCΓΙC ΕΛΙ oratu apaca
tepaca ΛΕΙΗΚΑ ΤΟΔΑΡΑΚ ·
cthoyscynten aratanensey Tandem
ei significamus Supina vero nominantur
qua a passiuis participiis que quidem
supina nominauerunt nascuntur / Pro
enim autem tempore infiniti verbi solent
accipi supina dicimus enim legendi

Instans idest presens in
eadem arte gramatica in-
diuiduum est id est non
diuiditur in diuersas species
nec in diuersis vocibus
secundum diuersitates quas
habet consignificat / Prete
ritum compositum presens indi-
uiduum dicitur non quia non
possit diuidi per species in
presentem horam diem
mensem et in partes
integras et in preterita
partem temporis et presentem
cursum et futurum Dicitur
quia non diuiditur in
gramatica sic ut secundum diuer-
sas proprietates quas habet
diuersis vocibus designatur
de quo ex adiungit quoniam
vix stare potest Tandem scilicet
quia minima pars illius
est presens maior preterita
vel futura et quia vix
stat et aliquid eius
futurum est Tandem dicitur
a quibusdam instans imper-
fectum quia saltem in
omni presenti quamuis dicitur
aliqua pars futura est
Aliter enim adhuc in eo
actum esse non posset hoc
autem tandem quia quod a verbo
significatur si perfectum est
iam preteriit Ubi transiuit
iam non est in eo actu
ut ergo actus sit in

pnn oportet aliquid
cuius esse preteritum aliquod
futurum Si enim de eo
nichil futurum est tam
totum transiuit Si uero
nichil de eo transiuit
seu transyt totum est fu
turum nec adhuc actus
est in eo

Futurum quoque

Et de inde ultimo
declarat proprietatem futuri
dicens ipsum esse incer-
tum et ex inde etiam con
surgit quod ipsum sit indi
uisibile in plures uoces
diuersitatem futuri exprimen
tes

Et indicatiuus quidem

Capitulum secundum
In quo priscianus osten-
dit quis modus omnia
tempora habeat et quis
in quo deficiat incipiens
ab indicatiuo qui prior
est in ordine habet autem
quinque partes secundum quinque
modos uerbi Dicit ita-
que quantum ad primum In-
dicatiuum modum omnia
tempora habere quia signi
ficat rerum affectum animi

causa fui et sum et ero anthithoy
thoy aneynotteney sarmataythoy an
sasinos ceintatthoy anaitnoca
tettetai kaioyaceoci senebly
Sed aut ab actiuis et quibus inue-
ta quem sunt significacionem usus
comprobat Virgilius in bucolicis Can
tando tu illum aut umquam fistula
tibi cera fuit actiue protulit Item in
eodem frigidus in pratis cantando rumpi-
tur anguis passiue posuit Item in
nono Eneydos Turnus tuus fandi
Quirinus donum actiue dixit Item in
eodem passiue fando aliquid si
quando tuas peruenit ad aures Sole-
bant enim antiqui fatur similiter proferre
Item in iiii Georgicorum Virgilius quem
do fferma nec nemora patitur re-
misse nec herbe passiue protulit et
uiuendo perit · actiue · id est dum
uiuit Sed aut hec nomina sunt composita
propositio que frequenter ut supra dixi

Inveniuntur tam ante activum quam ante ab-
lativum et eorundem casuum ut advena-
di et invenando In neutris vero et
in ponendis quod supra dictum est sim-
plices sunt significationes

Impersonale autem quod habet dispositionem
ad infinitum quod infinitis aliis verbo
finito omnimodo caret Impersonale
vero activum personam quidem significat
certos modos personalis vero sola diffi-
nita que si addatur personam verbi vice fid-
gitur certos quos diximus modos per
indicativum ut amatur a me pro amo Imperativum
amatur a te pro ama et per op-
tativum utinam ametur a te pro utinam
amares per subiunctivum cum ametur a te
pro cum amas per infinitivum vero amari a
te oportet pro amare te oportet
Hic autem inest infinitivum passivum
infinitum qui fit ab impersonalibus
que nascuntur a verbis activis

vero est indicativum que
omni tempori convenit pos-
sumus enim indicare ali-
quid esse presens aliquid
preteritum aliquid futurum
primum per voce presentis
significatur ut lego
secundum per vocem preteriti
ut legi tertium per voce
futuri ut legam

Imperativus

Hic consequenter adiungit
de Imperativo de quo
dicit sic quia imperativus
dicitur quod tunc intellectus
prediciendum est cum omnis
imperatio ipse sit de re
futura et non dum existente
Unde imperativus ipse ad rem
futuram habet pertinere
sed non ad rem
existentem duobus
modis imperamus aliquid
enim per presentem cum
fieri statim et sine dila-
tione ut si non legenti
dicam lege vocem itaque
qua imperamus aliquid fieri
scilicet in presenti et sine
dilatione et habet ipse
indicativus presentis temporis
Sed quoniam aliquis an-
vox illa significet presens
tempus vel saltem an
consignificet in presenti quod
concedimus / Tamen vis

enim nosco sit actio quod
imperamus sed illud in presenti
fieri precipimus Possumus
tamen esse ei qui legit et
in ipso actu legendi est
imperantes precipere ut
usque ad finem perseueret
unde possumus dicere
lege unde et imperatiuus
merito presentis dicitur
habere Imperamus etiam ali
quando aliquid non in
presenti id est in proximo
fieri sed in futuro ut le
gito Uerum itaque quis
sic aliquid imperamus
futuri temporis esse dicimus
Tali itaque necessitate
hoc faciente id est exi
gente hoc significatione
imperationis non habet
imperatiuus tempus uel habet
uoce preteriti temporis Natura
enim imperandi habet
ut uel in presenti uel in
futuro aliquid semper
imperamus fieri magis
quam in preterito Unde
imperatiuus presentis habet apud
nos habet etiam et fu
turum temporis sed non
aut preteritum

Item infinitum passiuus uerbo eget
ad perfectam significationem ut amari uo
lo philesthe boyomai Infini
tiuus uero impersonalis non solum uerbo sed
etiam ablatiuo casu per se indiget absque
actio ut amari uolo a me pro
amare uolo Item quod addidimus
absque actio quia si adeo redderetur
necesse est cum infinitiuis passiuis
iungi ut amari a me uolo filium Imperso
nalis uero etiam non positiuis subaudit actiuus
ut si dicam doceri a te uolo et

Quoniam igitur et singulorum temporum
modorum que memorie oc
currerunt disseruimus et origi
nationem temporum deinde tractemus est
quidem cognitio perfecta quod temporis eius pre
sentis imperfecti et futuri preteriti uero per
fecti et plusquam perfecti Presens tempus pre
dicatur cuius pars preterit et pars

futura est. Sicud enim tempus fluminis more
instabili voluitur cursu vix punctum ha-
bere potest in presenti hoc est in instanti
cuius prima transiit pars eius sicut dictum
est vel preterit vel futura est. Competen-
ter suum verbo quod ISTAPTICON greci
vocant quod nos possumus substantivum
nominare. Id enim omnium semper est
perfectissimum cui nichil deest. Itaque
preteriti quod perfectum vim habet quod ostenditur
in quando preteriti perfecti instructio officio
fungitur preteriti perfecti per passiuum
declinatur vel simile passiuus. Similiter
hec vim habent etiam vocatiua
vt Priscianus vocor nominor dicor
in tempore appellor. Alia autem verba
sunt sicut diximus inter preteritum et
finem sunt exempli gratia Si incipiam
aliquid versum scribere et dicam scribo versum
sed adhuc ad finem eius non perueni

Apud grecos etiam.

Mouet quandam obiectionem ita
proponendo et cuius solu
tionem subiungens ostendat
in quo sensu saluatur
illud quod obicitur vnde
dicit. Apud grecos imper
atiuum esse preteriti seu
preteritum imperatiuum. Vt
ergo manifestum fiat
et quo sensu habeatur
dicendum est quod aliquis
imperamus et re non
existente quod in tempore fu
turo perfectum sit et consum-
ta. Vt si alicui imper
emus in prima hora apta
sit porta. Tempore ut
cras prima hora preter
ierit actus apperiendi por
tam. Hec ergo imperatiuo
ad rem futuram pertinet
sed hoc ipso quod vox
aliqua imperandi apud
grecos aliquid imper
atiur esse preteritum dicitur
et apud eos vox
illa preteriti temporis.
Vox autem sensum illud
per circumlocutionem complemus
iungentes similiter preteritum
preteriti temporis cum verbo
imperatiuo presentis vel:

presentis quam ut amavissem vel futuri ut amatus esto. Quod autem hec duo locucio possit complere sensum preteriti imperfecti probat quia eadem oracio ponitur pro preterito subiunctivi ut amavissem sed sit tercia aut persona. imperativi presentis semper est solus tercie persone subiunctivi ut amet doceat legat audiat

Optativus autem omnibus ipse

Sit aut de optativo modo. Et primo ostendens ipsum habere omnia tempora. Secundo dicit per quem modum saltem an coniunctum vel divisim. Secunda ibi In hoc autem modo. Unde dicit quod optativus habet tempora omnia quod ut manifestetur dicendum est quod omnis optacio ad futurum pertinet ea enim optamus que non dum sunt quia de eo quod non est desiderat quaecumque desiderata. Aliquando enim desideramus quod contingeret in presenti et sine dilacione ab

et cuius pars scripta sit pars autem scribenda ergo presentis temporis hoc solemus dicere quia continuat et coniungat quod in parte aliquo mixturam preteriti temporis et futuri nullam intrusione interponente. Unde [illegible] hoc tempus presentis imperfectum vocabat ut dictum est. Secundo quod prior cuius pars que preteriit iam consumata est deest autem sequens id est futura ut si in medio versus dicam scribo versum prior cuius pars scripta cui adiacet deest extrema pars in presenti vero verbo dicendo scribo versum. Secundo imperfectum est quod deest adhuc versui quod scribam. Ex hoc igitur id est presenti nascitur preteritum imperfectum cum non ad finem pervenimus. In presenti id quod cepimus. Verum in eo opere maneamus si incipiam in presenti versum scribere et imperfectum eum relinquam tunc vero preterito

imperfecto dicebas scribebam versum ‖ Ex eo
dem id est presenti nascitur et preteritum per
fectum. Si enim ad finem pervenit presens
inceptum stat utrumque preterito perfecto cogi
tur. Cum ad finem scripto versu dico scrip
si versum (dico dixi). Et sciendum quod plerumque
ultimas quasdam vel sillabam tempora ~~move~~
presens (duco duxi) mutat preteritum perfectum (facio feci) et vel
partes habet eo vel minores vel am
pliores sillabas ut lego legi (minuit sillabas) doceo (auget sillabas)
docui facio feci sedeo sedi do dedi
domo domui ‖ Ex eo item id est
preterito perfecto nascitur plusquamperfectum
si impetraverit res a nobis perfecta.
Nox cum scripto versu reddi adhuc per
fectione dico scripsi et prima significatione.
Cum dudum sit perfectum incipit tunc sic
plusquamperfectum. Itaque scripseram
tunc et hoc dicimus ‖ Sciendum

quod manifestandum invene
runt auctores unam vo
cem que nominatur
presentis temporis seu quam vocant
presentis temporis. Aliquando conside
rantes aliquid fuisse
inceptum in preterito vocem
vero qua illud facimus
nominant preteriti imperfecti
que eadem est cum voce
presenti et paulopost de
monstrabimus quare in
Donato. Optativo
modo tempus presens et preteritum
imperfectum. Perfectum vero
dicit presens et preteritum
imperfectum in optativo
esse coniuncta quia eadem
voce designantur et
quod paulopost docebimus.
Aliquando item optamus
illud quod ignoramus
esse preteritum nuper vel du
dum. Pro quo item expri
mendo invenerunt
unam vocem quam dicunt
preteriti temporis perfecti et plus
quamperfecti. Quare autem
optativus futurum habeat
patet. Ad ostendendum
scilicet nos desiderare
ut res fiat in futuro.
Habet ergo optativus
presens et preteritum non

quod praeteritum vel praeteritum perfectum desideremus ubi [illegible] quam ut praesens vel ut praeterita sit optamus. Cum vero dictum est praeteritum optandi ad hoc inventum esse ut eo desideremus quod nobis ignotum est esse praeteritum. Sciendum est cuius quidem praeteriti alium esse sensum scilicet quod eo ostendimus desiderium nostrum non contigisse ut apud Virgilium Atque utinam ipse noto compulsus eodem afforet Eneas; non enim desiderat Eneam venisse seu adesse, designat hoc non evenisse. Dicitur est et in illo alio exemplo utinam Gneus Pompeius cum Gaio Cesare societatem aut numquam coepisset aut numquam diremisset. Cum enim desideraret societatem illam vel numquam fuisse inceptam vel numquam diruptam ostendit hoc quod desiderabat non evenisse immo contrarium illius scilicet et incepisse et diruisse

quod romani praeterito perfecto non solum pro re modo completa utuntur in quo vim habet eius qui apud grecos paRAKEYMENOC quem stoyci theleon enestota id est praesens perfectum vocaverunt TELEYON NECTOTA nominaverunt sed etiam pro AOPICTOY accipitur quod tempus apud grecos tam modo perfectam rem quam multo ante significare potest. Sed sicut apud illos infinitum tempus adiectione TOY APTY adverbii TOY ПAPAKEYMENON id est adiacens tempus et significat TOY EΛΛAΛTOY ПEPCINTEΛIKON id est plusquamperfectum significat sic apud nos [illegible] praeteritum perfectum per et modo et multo ante intellectum praeteritum perfectum et apud auctores hoc exemplis comprobatur. Evander enim apud Virgilium in VIII de [illegible]

su. dicit Cecinit que prima fuit de
Eneadas magnos et nobile pal:
lantem. cecinit dixit pro cecineat.
ante em ante illa cecinisse intelli
ligit et ipse poeta ex sua persona
Troye qui primus ab horis Italiam
fato profugus lauina que venit litt
ora. venit posuit pro venerat
hic enim quoniam multo ante intellexit
venisse enea ad italia. Ergo si
quis perfecte contemplet vim preteriti
perfecti non aliud indicat hoc tempore quam
apud grecos illud quod AOPICTON
vocant / hoc autem dicit aplusquam
perfecto quod illud per se plano non egz
adverbio preteritum quod habet in se hoc
viliter nisi velimus explanacio quam
tale causa temporis addit ante quot
perfecto plusquam perfecto
des illa annas nec licet illi mo

In hoc autem modo dum

Ostendit quod tempora po:
nenda sunt in optatiuo
et dicit quod in hoc
solo modo id est op
tatiuo et infinitiuo con
iuncta sunt tempora apud
latinos id est vna et
eadem voce diuisa tempora
consignificantur Et
coniuncta quidem dicit esse
presens et preteritum imperfectum
propter cognitionem que maxima
est inter eos videlicet
quod vtrumque imperfectum est
presens enim imperfectum id:
eo est quod ex eo ali
quid futurum est quod super
exposui Addit quod hec
tempora in hoc modo.
maxime esse coniuncta
quia desideriud quod
ad hoc modo consignificat
imperfectum est non enim ob:
tinemus semper quod desi
deramus Cum vero
dixerat eandem vocem
in optatiuo modo presentis
temporis esse et preteriti imper:
fecti Optatiuus autem pertinet
ad futurum vnde puta:
ret quis quod nequam posse
poni in designatione rei in:

parte quia res incepta futura non est ideo dicit quod aliquando ponitur
in designatione rei incepte et tamen ad futurum pertinet / quia re incepta

Aliquid cuius est futurum
quod desperare possumus
sed videndum est quod
aliquid praeter potentiam et
in designatione rei non
incepte / si enim dicam
utinam legerem heri quod
nudius tertius ubi quidem
legerem est preteriti imper-
fecti temporis et in designa-
tione rei non incepte /
demonstro enim me legisse
sed heri cepisse legere
nudius tertius sed non
designo me heri legisse
set quod incepisse legere ubi
non ad illud quod fuit
heri refertur sed ad id
quod nudius tertius. Si vero
dicam utinam legerem
ibi saltem ubi quidem
est preteritum imperfectum sed
in designatione rei non
incepte sed enim dicam
utinam legerem ad heri
ibi preteritum temporis est sed
in designatione rei non in-
cepte. Patet autem quod
preteritum perfectum et plusquam
perfectum multo coniuncta
sunt cum una et eadem
voce / sicut optare rem
vel paulo ante vel mul-
to ante perfectam

uel nuper adubia uidentur. Preteritum vero
perfectum ad manifestandam significationem
uel modo uel pridem adubijs eget. Plusquam perfectum
nascitur quippe ad preteritum sit
medium preteriti imperfecti et futuri. Itaque
consonantibus preteritum servat tamen preteritum
imperfectum cum futurum ut dico dicebam
dicam. Preteritum vero perfectum consonantes
servat preteritum plusquam perfectum ut
dixi dixeram. Sed tamen in subiunctivo
modo futurum et preteritum perfectum servit con-
sonantes ut dixi dixero. quod non
sine ratione venire videtur. Nam
futurum et tempori cognatione est eadem preterito perfecto
quantum ad infinitatem temporis. Hoc est
ad ΑΟΡΙϹΤΟΝ. Sicut enim preteritum
perfectum uel modo uel ante multo possumus
intelligere sic et futurum uel mox uel
multo post intelligere possumus ut si

dicam scribo vel scripsero incertum temporis
futuri spacium monstro nec inmensum
in nominibus quam comparatiuis ut si dicam
fortior incertum est utrum multo an
parum superet illud ad quem comparatur
habet igitur affinitatem sicut ostendimus
cum presenti futurum quod presens medium est
inter preteritum imperfectum et futurum
In preterito uero perfecto et plusquamperfecto
futurum quia incertum habet temporis spa
cium. Eadem igitur in aliis modis presentis
sunt dictum est consonantes seruat
futurum. in subiunctiuo preteriti perfecti regulam
sequitur ostendens tamen eo quod sit fere
una affinitatis inde quod ex preteritis
natum est tempore que tamen in preteri-
to tempore non finiunt spacium preteriti
temporis si breue sit an longum. Si enim
dicam amatus vel locutus incertum est
utrum nuper vel multo ante. Similiter in

Et similiter videtur alicui mi
rum quod preteritum tempus in
hoc modo sit infi
nite accipitur quod una
et eadem uoce tam preteritum
perfectum quam plusquamperfectum
designatur. Ideo ostendit
hoc non esse mirum
quia preteritum aptatiui
nec certum principium nec
certum finem habet quasi
dicat quod esse preteritum
consideramus nec incep
tum esse nec finitum cer
tificamus. Aliter sic.
Nec incertum esse nec
infinitum certificamus. Et
addit postea quantum ad
veram intellectionem id est
quantum ad hoc quod unum
vel aliud significet preteritum
nam optatiui quia nec
inceptum vel finitum sig
nificat. Ideo nam verum
nam aliud designat quod
preteritum infinite faciat
ut legi vel viderem? Quia
autem quid qui hec va
lue lege de quolibet
preterito scilicet quod nullum
preteritum nec certum prin
cipium nec certum finem
habet et hoc quantum ad
veram intellectionem id est
si uero secundum naturam preteriti

et non secundum actus magis
consideramus Si enim con
siderentur tempora quia preterito
prius nichil incepit
nichil desinet esse nisi
quando enim fuit prius quam
esset preteritum nec erit
quin sit futurum sed prior
sententia melior esse
videtur

Subiunctivus

De subiunctivo modo autem
consequenter dicendum quod tamen
nullus alius dicat eo
quod in libro construccionum
multa de eo dicturus
est nisi quod distincta
habet tempora precipue apud
latinos cum grammatica ha
beat quidem apud grecos

Infinitivus modus

Venit ad ultimum de infini
tivo modo non quod optet
dat quod est ut rec
tur dicatur modus in-
finitus Hec enim inseparabi
libus docebit Sed hic
dicit de eo quod tempora et
quo habeat Et primo
facit hoc secundo oste
dit quod eius proprietate
secundo ibi Notandum
autem dicit Ergo

futuro amaturus locuturus mox quod in illo
post medio est Secundo quod in pleris verbis
ex preterito fit futurum amatus amaturus
habitus habiturus locutus locuturus
auditus auditurus Dixi inquit in
plerisque quod neutra preteritum tempus plerumque
quod caret participio Sed quia id preteritum
(s et eo solum participio)
quod ei est cognitio fit etiam a presenti
futurum ut amans amandus docens
docendus loquens loquendus audiens
audiendus Sed tamen sciendum quod ora
cionis secundum fore participia id est in duas
fimacia etiam nomina esse possint
Confirmat autem supradictam racionem con
tra nos tempus etiam in consilio id est ano
malorum declinacio in qua ex presenti
fit preteritum imperfectum et futurum in omni
modo absque subiunctivo ut fero ferebam
ferar feretur Ex preterito vero perfecto
plusquamperfectum fit tuli tuleram

turi tulissem et futurum subiunctivi
turo. In preteritis quoque ex preterito passivi
nascitur futurum activi ut latus laturus
ex presenti activi futurum passivi ut ferens
ferendus. Sed tamen quamvis penitus
in eisdem sillabis in quibusdam
animalibus vocibus supradicta tempora significationis
concordia maneat et cognitio.
Ut sum eram ero. Solet tamen mirum
in aliis quoque partibus orationis fieri in-
venitur ut cognitio significationis diversis
inveniatur vocibus utputa in nominibus
pater masculinum est cuius femininum est mater
frater soror patruus amita
avunculus matertera bonus cuius comparativus
est melior. superlativus optimus. Iuppiter
cuius genitivus Iovis genitivo ad usum invenitur
ego cuius genitivus mei. Et ex contrario
saepe diversa significatio in similibus
invenitur vocibus ut liber libra filius

Eius infinitus tempora coniuncta tempora presentis et preteriti imperfecti eo quod una voce infinitivi designatur utraque historia. Et rursus coniuncta est preterito perfecto et plusquamperfecto. Sed autem coniuncta sunt quaedam tempora eius quae in subiunctivo modo dicta sunt manifestum est. Et cum fiet verbo legere vel ad presens vel ad preteritum ut auctor confirmatur pertinet videtur quibusdam quod ille peccat qui de re futura dicat volo legere cras et similia eius modi et illi peccant qui dicunt in optativo utinam legerem cras. quod quibus agnitorum complutibus subtilissime inspicientibus dicatur imitis tamen rationabiliter posse dici volo legere cras et huiusmodi alia. Constat enim quod omnis actus ubi modum in infinitum per resolvi. Illud enim constat quod preteritis dicas quas habet hoc maxime interest inter presens indicativi et presens subiunctivi. Ea ubi sub iunctivum presentis temporis consignificat presens futuri

qd non habet facere
ptis indicatiui qm go
vbum sbiunctiui ptis tpis
ptis futuri designat
ideo rōnabiliter dicit
volo ut cras legam
Et qm modus iste sicut
et ceteri resoluit in in-
finitiuū Ideo qr rōnabi
liter dicitur volo lege
cras Illa vō constructio
que est vtinam legerem
cras nō satis congrua
dicit ul videtur esse

Notandum autem

ostendit ptica qndam
infinitiui modi pprietatem
scz qd habet vim no
minis ipius rei Et est
nom rei nomē qd
sigficat actiom uel pas
siom siue in eo desi-
nat ut visio siue in
us ut visus Vim
vō huius nominis habz
infinitiuū et in sigfica
cōe et in cōstructiōne
Ut cū nom rei ipius
vbi sigficat actiom ul
passiom nō determinatā
in esse alicui illam
sic et infinitiuū Qd
cū dico legere est
utile nō determino illā

fibra elenus elena tullius tullia ppria
cū noīa nō sūt natur mobilia s; x se
nascunt Sicut ergo supdicta appellatio
nū nomina femīa nō sūt a nascētē
nata sed sūt a se orta qm vel siler
mobilibus habent formā [Similiter] Illud
qr cōprobat cognito tēpm qd insita
vba ptito tpe habēt certā finitiōnē
dixisse dicendiere lesisse lesiunt
insisse mersiō iret fluxisse fluxiō
ire Sicut cū pticipia pteriti ptis
ratōm regule sumūt a vbo pti pfēcto
sic eorū formā sequūt insitiō -uū
Infinita aut noīata sūt ut dictū
est ab eo qd caret significatiōne cōfinita
ta tam psonarū qm nūerorū Sicut
neut qr nomina appellamus ab eo qd
caret utroqz genere
 nomina

D

Defectiua qr tpis ptiti
pfecti et plusqm pfecti

Ne non etiam futurum subiunctivi quia ex suppositis nascatur
temporibus sunt in usu defectiva inchoativa. Meditativa
vero tamen supradicta tempora me invenisse ut fer-
veo calesco, horresco tepesco, esurio lecturio mic-
turio parturio. Sunt alia verba quibus desunt diver-
sa tempora usu deficiente non ratione significationis et
quibusdam deest preteritum perfectum et omnia que ex ipso
nascuntur ut ferio tollo sisto fero aio furo quod
vero ponit. Ergo aliorum verborum preteritis perfectis que
videntur eandem significationem habere pro his utimur in
quibus non invenimus ut percutio percussi ferio percussi sta-
tui statui et statum sisto, vel ut quidam sisti quod est a
sto. Sed Iuvenalis in iiii Gaudent foeda peregrina
de pulpita cantu prostitui et prosisti. Sustulo antiquum sus-
tuli tollo sustuli suffero sustuli tulo antiqui tuli fero
tuli insanio insanivi furo insanivi. Meto etiam quidam mes-
sui, quidam messem feci. Sed usus antiquorum messui comprobat
et nos de preterito tractabimus ostendemus cerno crevi et
cresco crevi apud vetustissimos invenimus. Mereo unde
mereor. merui debet facere sed in usu non est merui
mando mandis cuius preteritum perfectum quidam mandi alii

Mandui alii mandidi esse voluerunt Elinius tamen in Noni odyssia sed socios nostros mandisset impius ciclops. Strido quam alii stridui alii stridi. Fulcius Ennius in annalium x° missa quam per pectus sed transferit stricat hasta. In omnibus passivis quoque et deponentibus id est in omnibus verbis in or terminatis desunt tempora preteritum perfectum et omnia que ex hiis nascuntur. Propterea tamen coniuncta verbo substantivo id est sum cuius tempori coniunctio vicem fungitur quod greci quoque solent facere in multis verbis temporibus perfecti et plusquamperfecti et maxime in modo optativo et subiunctivo

TETIM MAYSE TIATITY NATASSET Timmathe CINTETIM MENOCY Smitethim MENOEY Smitheneste CINTETIM MENOEY Hyneenm ODYNEE Anaantr TIMME Herason Encante

actionem aliquo messe Rursus ut nomen rei ipsius verbi construitur cum verbo substantivo et nomine ad designandam qualitatem actionis Sic et verbum infinitivum Pertinens enim legere est bonum quia lectio est bona Differt tamen significatio infinitivi a significatione nominis ipsius rei quia infinitum ad actionem indicandam designat actum ut dimicatur quod non infinite ut volo legere quod nomen rei verborum non habet Concludit itaque deinceps sic quod omnes alii modi resolvuntur in infinitum. quisquis enim aliorum modorum resolvitur per verbum designans suum animi affectum et per suum infinitum Ut enim lego indicativi modi est resolvitur per verbum indicationis

Sed tamen apud grecos pene innumerabi-
lia sunt verba que vel laxativa consonantia
vel vastantia quibus sensu et ratione imper-
fectione vel usu ut non habeant declina-
tionem plenam per omnia tempora apud nos
pauca hoc patiuntur que inveniuntur
quedam tamen in modo et accidentia sed
non multa in quibus preteritum perfectum
et plusquamperfectum solet demonstrari que
neutropassiva auctores nominant
sunt autem hec sola gaudeo gavisus
sum audeo ausus sum soleo solitus sum
fio factus sum fido fisus sum quorum tamen
antiquissimi solebat et preterita perfecta
proferre gaudeo gavisi audeo ausi
soleo solui fido fisi vel fidi fio fui
sicut hic non utimur. Sunt verba quibus
desunt et tempora et persone ut fores foret
forent fore, tedet inquit. Cum varie
in personis et primam potius personam fio

quod est medium et per suum
infinitum. Ergo cum
nichil est aliud nisi
quam me legere medio
etiam quam in ceteris modis
notandum est quod
primus quod quarto distinguit
tempora quinque alii habet
tamen duo presens atque fu-
turum. Tertius et quintus
habeant non tempora quinque
diversa coniungunt per
se ponendo futurum

Gerundia

Capitulum tercium in
quo finito tractatu de
modis verborum agit
de gerundiis et imper-
sonalibus. Et ratio
ordinis quia cum pri-
mo egit de hoc quot
tempora habeat unusquisque
modus verbi. Sed quia
secundum quosdam auctores
utputa Donati et Prisci-
ani Gerundia et imper-
sonalia putantur esse
verba primo quod plus
est et modi verbales
et causa hic volunt
inserere et eisdem
ostendendo quot voces
habeant ipsa gerun-
dia et sic impersonalia
discendo et utrum sint

vba aut modi vbales
vnde capitulum s'z duas
ptes nam in pma
agit de Gerundiuis .
In scda de Impsonali
bus sa aut Impso
le aut pma pars
subdividit in tres nam
pmo ait de Gerundiis
terminatis in di . do . dum
Scdo de Gerundiis in
vm et in v desinentibus
Tercio gnaliter de vtrisque
tractat declarans quedam
retracta scdo ibi .
Preterea Tercia ibi pro
dum aut tpe pma ad
huc in duo nam pmo
tangit raciones quibus
mouentur ostendere gerund:
dya esse nomina inter
serens cum hoc opinionis
opposite que dicit ipa
esse vba aliquas per
suasiones contra soluendo.
nes conuit scdo qz
est sicut ne participiorum cum
gerundiuis primo racionis
solucionem assignent
ponit consequenter dicta
mit pticipia in dus
et Gerundia in di do
dum terminata ne pu
tentur in toto tamen de
vbi est miscent alias
psuasiones opposite
opinionis soluat

Mo quod pto pto deficit Inquio est vbo
in mistis deficit ite impsona a vba
que ex se nascuntur deficiunt ptitus fu
turo in modo infito ut pemt pemi
tuisse pudet pudisse qnuvis antiqui
qui puditum etc dicebat et pudui
pticipium ut plautus in Bacchidibus
Rece me nec te tui intus pudibi
est factis que facis . Verbo metuere
metuisse deficit in futo et timere
timuisse latere latuisse apparere
apparuisse obedire obedisse et
plera quod neutre scde coniugationis horere
horruisse tepere tepuisse rubere rubuisse
pauere pauisse Incho ancioni quod et
meditacionis in mistis non solum ptito
sed est futuro deficit tpus ut horrescere
frutescere tepescere pturire esurire
lecturire Verbo psto si sit ausus

formae inchoatiorum

forme maiosectiorum plerumque defi
cit in futuro ut dicere dedrasse pos
cere peposasse compescere compes
cuisse cum defitientibus per
tempora sufficienter dictum est
nunc de modis tractemus

tangens quasdam
proprietates verbalem in
ipsis gerundiuis secunda
ibi Hoc tamen videtur
quo ad habendum
in summa de ipsis ge
rundiuis Notandum
est quod primo sit
dicendum videndum.
est ergo que sunt
Gerundia et quae

si vocata dicuntur ponendo sunt radices quae a quibusdam
tutant verba et quae aquibusque nomina quod vltimum cum sen
tentiae consentiamus Gerundia ergo sunt participialia sunt secundum
quosdam desinentia in di et in do et in dum. legendi le
gendo legendum Supina vero desinentia in vm et in v
lectum lectu Secundum priscianum vero ista quoque omnia Gerun
dia vel participalia sunt Secundo diuisis de causis sit vocata dicuntur
gerundia quia gerunt significationem sui verbi vel quia et maxima
gerunt significationem vtramque scilicet actionis et passionis et
est quando ab actiuis et quibus fiunt vt venio causa videndi
est ut videam vel ut videar Similiter venio visum id est de.
vbi sum visus vel vidi Sic et in similibus Participalia vero
dicuntur quo tria istorum Secundo quia penitus dicuntur sunt in voce
obliquis casibus participiis Illa scilicet que terminatur in di et in
do et in dum Duo aut reliqua dicuntur participalia quod sunt
participiorum habent enim casus consonantes ante vm et v quas
participia preteriti temporis ut amatus. ta. tum Sicut enim lectus ta.
tum habet c et t ante vs Ita quod lectum lectu habet c et t
ante vm et v ¶ Supina vero dicuntur predicta gerundia quia sunt
illa participiis que quidam vocant supina quia semper supinatur
est ab aliquo verbo dicuntur Vel ut alii dicunt Secundo dicuntur
supina. quia sibi sunt participiis passiuis que quidam vocant supina.
Secundo quia passio est quasi resupina actio vel supina quia resspiciunt
semper constructionis verborum que nascitur in obliquis Hec ergo gerun
dia a quibusdam verba vocatur quod loco verborum ponuntur Vbi enim pono
terminationem in di ponunt greci infinitum verbum cum genitiuo articuli Vbi
nos terminationem in dum ponimus Illi ponunt infinitum cum acto

Articulum ubi vero nos terminacionem in do ponimus Greci comunt
infinitum cum dicto articulo Item construuntur cum eisdem obliquis
casibus cum quibus et verba et eodem modo quo est transitive vel intransitive
Et hoc est quare a quibusdam videantur esse verba Quibusdam autem con-
trarium seu e converso videtur quia cum non significent tempus verba esse non
possunt Rursus addicitur quibusdam eorum preposicio vel apposicio
ut in legendo et ad legendum quod non fit cum verbo Vero Queris
a petro cur sint gerundia dicta Vel racio quia sic sunt dicta quia ge-
runt quia quasdam nominis et quasdam verborum proprietates Nominis ut casus
Verbi naturam pati signat actum vel utrumque Alter regitur casus ut verba que
quod complet Infinitum secundum casus variat O te usque ibi Nos dote-
Nos autem primum sequentes Gerundia quidem dicimus esse nomina translata
ad significandum quod verba sine tempore et ut habeant construccionem
temporum Illud enim dicimus quia que tria istorum seu eorum terminacio
in di et in do et in dum generis sunt neutri et triptota et singularis
numeri Et vide quia singularis numeri dicuntur propter singularem terminacionem cum
indifferenter construuntur cum singulari vel plurali numero ut legendo virgilium
et legendo libros virgilii Est autem terminacio in di genitivi casus terminacio
in do ablativi terminacio in dum accusativi unde prepositiones eis apponuntur
Vero Cur dicit autor ea fore iustius articulanda propter nominales
qualitates sibi spectantes Quoniam verba propter vales non ita forcius Sed tamen
assibi velut verbis secta donati Nominis sic casus ibunt flexipur secta
Tres varios di do dum di genitivus habet vm quanta sed modo sit
septem quippe duobus iungitur hiis per posita vel apposita
legis mit agendum curris premendo Illa vero gerundia que terminantur in
vm et in v generis sunt masculini et illud in vm accusativi casus est Illud
in v ablativus verbalis nominis quarte declinacionis Sive illud sit in usu
vt visus visus visui Sive non sit in usu ut lectus lectus lectui
Vero Patet quod quanta duos ipsis casus puta lectum et lectu que verba
petunt signancia motum vt vado pransum venatum ingredimur na-
Sed nomina ita predicta Dicit aliquis priscianum esse contra hoc quia
dum sunt qui in ordine pmittit casum accusativum ablativo Sed in gerun-
divis terminacio que in do ablativi casus pmittitur ei que est in dum
Nos autem dicimus hoc loco factum quia loco cuius ablativi ponebant
greci Dictum articulum cum infinito verbo Sed tamen aut placet accusativo
Dicit tamen aliquis non posse fieri ut hec sint nomina quia nec

Substantia sut nom̄ adiectiva Substātia nō sunt quia p se
poni nō possūt adiectiva nō quia nō adiungūtur aliis
omnibus intrāsitiue / q̄d tn̄ adiectiuus habet cōueniē Sed in
omnibus intrāsitiue q̄d tn̄ adiectiua nomina substātia dicimus esse uel
ut hoc ista enī omnia nomina substātia dicimus esse uel-
iectiua Nec illa diuisio in auctoritate inuenit̄ Sicut etiam
aliquis hoc arguit fieri nō posse ut sic sint nomina / quia ea
iuīt ea arte Ad vō p̄scianꝰ enuāt cōstructiones nominis ea
obliquis casibꝰ · tut constructiones istorū nō ponit Sed dicit
priscianū constructiones int̄ nomina nō posuisse / quia int̄ v̄ba
his cāt dicimꝰ p̄terea q̄ illorū cōstructiones sequitur Rursus
ea quoq; gn̄e et nūo et p̄sona cōstruunt̄ hoc nō nocet / Eo
enim fiet trāsitiue vidēmꝰ cū multa nomina hoc gn̄e ut sonꝰ
ui et mihi et illi et illorū et mei et tui et sui Hec / p. h.
ponit aut̄ priscianꝰ hic duas p̄prietates in p̄ncipio lr̄e ipsis
gerundiis cōuenientes quibꝰ innit̄ p̄bat gerundia nomina debere
ui silic; quia h̄nt casus nec significāt cū tp̄e Tercia etiam
ubi ingit p̄ꝰ ea hant vz̄ q̄ iungitur eis p̄porio p appositionem q̄
bis nō cōuenit Sed p̄mo ponit inserendo ratōm quadā
orū qui putabāt ipa esse v̄ba Et dicit q̄ licet videant̄ obliq
asus esse nec tp̄a consignificet / tn̄ funguntur vice infinitū id est
verbi p eis ponit̄ infinita v̄ba cū articulo q̄d dc̄m est / Vnde
sunt gerundia v̄ba videri Vnde et qui hoc estimat corripiunt
terminatōm in do ut Iuuenalis plurimꝰ hic eger moritur ~~in~~
~~ꝑrido~~ Sed illud languorē p̄ducit cibus īmp̄fectus adherens
~~ꝑ...~~ stomacho etc̄ corripuit plurima sillabam gerundiui quiꝰ
q̄ est vigilando quia putauit esse v̄bū cū tn̄ sit ablatiꝰ q̄d inde
patet quia p̄positionem sibi assumit quā ratōm paulo post ea
induct auctor ad p̄bandū q̄ nomen est / dicimꝰ g̊ q̄ p̄dictus ille
iuuenalis v̄sus sc̄dm̄ p̄scianū falsus est / nō tn̄ improbandus quia
gerundia v̄ba esse putauit Si quis quereret an in v̄su nr̄o gerundiuū
terminatio in do debeat semp̄ produci analogice quid deberet Sed tn̄
p̄r vsum auctorū indifferenter ponendū est Induat et ad p̄bandum
q̄d apud auctores terminacio in do corripiatur exēm quiusdā p̄parando
paulatim facit q̄ aut̄ ibi do corripiatur probat rōne metri sic / Est
enī dimetrū Iambicū Et supius dc̄m est q̄ Iambus est pes cōstans
ex breui et longa et q̄ duo Iambi p̄pt̄ nimiā velocitatē vnū faciunt
in v̄su / et q̄ recipiunt spondeū in impari loco Sparian g̊ anapestus
est constans ex duabꝰ breuibꝰ et longa et ponit̄ pro spondeo deinde
do pau Iambus est etc̄ ibi do corripitur et hi duo pedes faciunt unum

metrum Et aliud metrum spondeus sapphicus et iambus Et dimetrum est iambi-
cum probat tamen quod gerundia nomina sunt per hoc quod terminata in do et dum
assumunt separatim prepositiones Sed queritur cum gerundia exigant
casus quos et sua verba An debeat dici Inconuertendo dominus capti-
uitatem syon cum quo enim construeretur ibi dominus Gerundium enim cum nullo
casu videtur debere construi nisi cum obliquo casu et cum quo suum verbum
Si enim autem dicatur Inconuertendo dominum captiuitatem syon ut magis am[...]
volunt videtur quod dominum habeat significare rem ut patientem cum tamen omnis
sit conuertens non conuersa Dicamus ergo quod conuersio significat tam actionem quam passionem
Ideo potest construi cum dominum ut ille casus significat personam agentem cum captiuitatem
sic ut iste casus significat rem ut patientem

Quo ergo Improbat quamdam rationem qua quidam modum probabat gerundia esse verba quia scilicet infinita pro
eis ponuntur apud grecos quod si ideo verba putanda sunt tunc similiter cum
dico causa legendi virgilii vigilo quia greci ponerent ibi infinitum pro eo
quod dicimus legendi oportet verbum ibi esse legendi quod ita positum sine dubio
nomen est

Hoc tamen videtur Hic quia solutionem cuiusdam argumentationis ad hoc quod gerundia sunt verba in-
ducit per instantiam nominum seu participiorum in dus utpote cum legendus
legenda legendum quando nomen est seu participium ponitur pro infinitiuis verbis
in eisdem obliquis sicut gerundia Et quia etiam quosdam obliquos casus habent
eosdem in voce cum gerundiis terminatis in di et in do et in dum Ideo
omnino videantur concordare Ideo dat differentiam inter illas voces positas
pro obliquis nominum eisdem sive participiorum et easdem voces in vi gerundio-
rum positas habent scilicet quod quando ponuntur in vi nominum aut participiorum
construuntur cum vocabulis eiusdem casus et eiusdem numeri Ut causa legendi virgilii
vigilo Et amande virtutis et amandi mancipii Cum vero in vi gerun-
diorum ponantur tunc indifferenter construuntur cum omni genere et numero et
cum eo casu cum quo et suum verbum ut legendum est virgilium et musas
et musas Et queritur cum dicatur legendum est virgilium et sic
cum quo construitur legendum cum enim sit actiuus non videtur posse construi
cum est verbo intransitiue Queritur itaque cum quo construatur ibi hoc verbum
est et dicunt quidam licet legendum sit accusatiui casus ex vi tamen gerundii
construitur cum est Et accusatiuo virgilium transitiue Alii vero dicunt quod legen-
dum ibi ponitur impersonaliter Unde cum est verbo intransitiue construitur
Alii etiam dicunt quod hoc totum scilicet legendum est ponitur pro
uno verbo et construitur transitiue cum accusatiuo virgilium Tamen caret ex illa que
cum quo construatur est et ideo prima sententia preualere videtur seu ponitur
est hoc i. p. h. Dicitur tamen quod ille actus ponitur vice nominis

[N]omen quod stat vice illius quod sibi iungitur est ut est standum vel eundum sive legendum. Notandum autem est quia gerundium ponitur in activo genere et infinitivo et in eo casu construccionem habet quem habet infinitivus. Unde si gerundium descendit a verbo activo regit accusativum ante se et post se, activum ante se mediante sicut infinitivus et post se transitive ut magistrum legendum est virgilium id est magistrum dignum est legere virgilium. Sed si descendit a verbo passivo regit ante se accusativum et post se ablativum cum prepositione ut magistrum honorandum est ab omnibus id est magistrum dignum est honorari ab omnibus. Si descendit vero a verbo impersonali non recipit alium casum quam suum verbum ut me curritur. A me currendum est id est a me dignum est curri.

Preterea gerundia

ponunt aliam differentiam inter gerundia et nomina producta seu participia volentes. Alia differentia est quod gerundia si sint ab activis vel communibus verbis significant utrumque scilicet actionem et passionem. Nomina vero terminata in dus et in da et in dum seu participia solam passionem significant quia cum est amandus nisi dignus amari. Unde descendunt a verbis neutris raro id est nunquam invenimus huiusmodi nomina. Nota. Porro vel activum habet vel quibus certa actio sive pati signat equaliter etc. Cantando recitatur. Cantando rumpitur anguis.

Unde notandum. Gerundia sive supina nascuntur a verbo activo passivo neutro impersonali deponenti et communi. Sed que nascuntur ab activo resolvuntur in activum ut venio causa legendi id est ut legam. Que nascuntur a passivo resolvuntur in passivum ut frigidus in pratis cantando rumpitur anguis id est dum incantatur. Que veniunt a neutris resolvuntur in neutra ut venio causa dormiendi id est ut dormiam. Que veniunt ab impersonali resolvuntur in impersonale ut venio causa a me amandi id est ut a me ametur hoc est ut ego amem. Consilium invenitur in lucano. Magnus timor [tangit] in audiendo id est dum ab aliquo auditur. Que veniunt a deponentalibus resolvuntur in deponens ut venio causa loquendi id est ut loquar. Que vero veniunt a communibus utrumque significationem et constructionem activam et passivam ut venio causa criminandi te id est ut criminer te et criminandi a te id est ut criminer a te. Hec Tho. Oa. Et regunt autem [sporium] sic dicit Magister bene. Sed illud regitur quandoque a nomine ut venio causa legendi quandoque a verbo ut cepto legendi. Sed illud semper regitur a nomine adiectivo ut iste est idoneus militando qui in ... ponitur communiter in gerundiis. Sed illud regitur a prepositione ut vado ad legendum. Ponitur et quandoque absolute ut legendum est ubi stat vice nominis

Ablatiuus semper regitur a prepositione ut iste valet in disputando uel quasi a uo et ui cause ut iste legendo proficit uel et ui conditionis ut legendo scito id est dum lego scito uel et ui admirationis ut legendo scito id est dum lego scito

Perfecta et fora Secunda pars prime partis prius in qua agit de supinis terminatis in um ut venatum et in u ut venatu. Dicit ergo quod desinens in um candem fert habet significationem quam desinens in dum cum ad adiectione ... est enim vado venatum nisi ad venandum ... quia in scripturibus ut ... non solum actionem significat sed etiam locum ut vado venatum id est ad locum in quo venor / quemadmodum et ipsa ciuitatum nomina sine prepositione significat ad locum ut vado romam et est supinum terminatum in um quod actus nominis ipsius rei quod ... est declinationis ut quod venatum actus est eius nominis quod est venatus venatus venatui. Dicit ergo quod actus illius nominis esse quod venatum ad ponitur in ui actiui ipsius nominis venationem significet ... quod inseret scilicet nominatiuo Venatu uero supinum candem quam venationem significat ... secundum quod inseret scilicet nominatiuo. Et est ergo non quare hoc scilicet venatum venatu et similia non admittat prepositionis ... scilicet consignificet ad locum et in loco Venandum uero et venando admittitur quia non significat et propter candem causam non dicitur lectum sed virgilium ut legendum est

Secundus et terna Addit secundo quod supinum terminatum in u ablatiuus est nominis ipsius rei et debet poni sine prepositione ut venio venatu. Similiter venio auditu nisi et similia Et vide quod quia legendi actionem significat et passionem ... construi et in ui actiua tunc actiuo admodum sui ubi actiuum tunc ... causa legendi ... venio et in passiua tunc ablatiuo ad modum ... passiui ut venio causa legendi ab aliquo id est ut ab aliquo legar. Item quod in aeternum notandum esse ... et in fine huius libri tangitur causa ... dicitur supra de quo supinus tactum est

Pro omni autem tempore Tercia particula prime partis prius in qua prius tacta declarat et primo exemplificando de hoc quod gerundia pro omni tempore ... infiniti accipiatur ... dixerat supinus gerundia ab actiuis et quibus verbis ... actionem et passionem significat confirmat illud ... auctoritatibus diuersorum ut quod virgilius cantando ... posuit id est dum decantaret et passiuo ut ibi cantando rumpitur anguis id est dum cantatur hoc est dum incantatur ... item posuit actiue id est dum narrat ut ibi ...

ndo mittimi dando Et passiue stando id est quod dicit ut ibi stando
quis si forte tuas peruenit ad aures Petri P. h. Secundo & questione
regimine supinorum in um et in u Sic dicit Magister bene Supinum
desinens in um semper ponitur absolute ut vado lectum Sed in u quandoque
ponitur absolute ut venio lectu Quandoque regitur a nomine adiectiuo cum
causa finali ut hec via est facilis causa transitu Et hoc memora-
bile est auditu Dulce mirabile visu Et quandoque significat ut in quo
labore ita id est in eundo Et sunt omnia supina generis actiuarum
secundum quosdam nullius generis et numeri Tamen prius dictum est secundum P. h.
sunt generis masculini Notandum quod et alius modus tertius dicendi
gerundiuis potest assignari qui est istorum duorum concordans videlicet
P[...]m et Donati et est talis ut legendi legendo legendum etc. dicuntur
verba gerundia et etiam nomina gerundia Nec simpliciter nomina nec
simpliciter verba Unde non dicitur verbum non significat nec casum Unde
verum est de illo quod est verum simpliciter Sic non dicitur simpliciter nomen
quia habet eandem similitudinem regendo obliquum casum cum verbo a quo descen-
dit / sic etiam non potest poni pro infinito verbo item verum est de nomine sim-
ilibus aut de nomine gerundiuo Et hoc etiam addita infinitum verbum
et infinitum nomen ubi sciendum est quod gerundia consignificant duo unum
infinitum significat rem verbalem per modum habitus et tunc sunt nomina quia
resoluuntur per nomina et habent casus nec ut sic regunt casum eadem a quibus
[...] verba tamen habeo officium legendi id est lectionis. fatigor in legendo
id est in lectione Dispono me ad legendum id est ad lectionem Unde si per-
sonat actus ut fatigor in legendo vigilando hoc fiat respectu verbali Sed
ab deseruiet ibi aliquid casum sub intellecto scilicet ad aliquid Secundo prout
significat rem verbalem per modum fieri et fluxus tunc sunt verba et non habent casus

Impersonalia aut

Secunda pars principalis capituli in qua
ostendit que sunt et quas voces
habeat verbum impersonale Unde quia putabantur modus verbi personalis a quo
descendit et maxime ea ratione sicut infinitiuus hoc remouens ponit differentiam
inter ipsum et infinitum et primo facit hoc Secundo ponit aliam differentiam
inter infinitum passiuum verbi personalis et infinitum vocis passiue verbi imper-
sonalis Secunda ibi hoc aut Unde P. h. tamen verbo impersonalia con-
ueniunt cum infinitiuis verbis de quibus paulo superius locutus fuerat In hoc
quia illa et hec caret numero et persona aut & ~~[...] singularibus~~ impersonalibus subscriptum ut
certum seu [...] ostendat Et vide quod verum dicitur impersonale
non quod omnia nullius sit persone / omne enim verbum impersonale tertie persone est
saltim terminatione Sed quam personam non discernit Sed potest indifferenter
adiungi et prime et secunde et tertie persone ut statur a me et a te et ab
illo Tertio sciendum est Impersonale verum non esse unum modum verbi sed

vnde per se verbum sit inchoatiuum vel frequentatiuum vnde et omnes suos
modos habet sicut et alia verba. Ideo quod non oportuit hic dici de mo-
dis ipsius verbi impersonalis quia superius tractauerat de omnibus modis
Tangit tamen magister eos exemplificando. Sic nec oportuit hic dici
quibus modis in quo tempore construatur quia in eisdem temporibus construuntur modi
impersonalium in quibus et modi personalium. Si queratur quare cum
sit verbum impersonale passiue terminationis ut curritur putamus dicendum
esse neutrum [illegible] cum nec actiuum nec passiuum significat videtur. Quod dicendum
quod si neutri generis est ergo terminatur in o et non facit esse passiuum dicimus
illud dictum esse de verbo integro hoc per se. Dicendum tamen quod
sit eiusdem generis a quo descendit vnde si descendit ab actiuo sui actiui
generis si a neutro neutri. Verbum personale generis hoc sunt data quorum terminus
in o vel in or dicitur et verbum generis omnium. Assignat modo verbi generis
vnde Infinitiua simul impersonalia seruat cum personali verbo et quo genus
actiuum verbum dicatur legitur neutrum quod statim. Sic quod neutrum quibus et
verbum placet vel ut tedet piget et miseret vel oportet. Illic per se
queratur iterum an significet actiuum vel passiuum videtur magis quod actiuum sicut significat
et cum dicat autor impersonale habet datiuum ad infinitum habere quod
infinitum et regit alio verbo ut volo legere impersonale vel actiuum personale sicut
per omnes modos vel ut curritur a me per te sit et per ceteros modos. Si vero
queratur cum quaelibet sit impersonale verbum passiue terminationis dicimus quod
eius quidem terminationis est cum et verbum personale a quo descendit.
Illud quoque notandum est quod verbum impersonale passiue terminationis petit
illam constructionem quam habet cum ablatiuo imposita persone regit et
eundem obliquum quem et verbum personale a quo descendit vnde videtur posse
satis rationabiliter dici legitur ab illo virgilius quod modo est quod legitur signi-
ficat eundem actum quem et lego suum verbum personale

Hec autem interest ostendit quo infinitum verbi impersonalis
illius quod seruatur ab actiuo verbo possit
differentiam ab infinito passiuo eiusdem actiui. Cum vox prefusus sit eadem ut
amari impersonale et amari passiuum est. Est ergo differentia hec quod
vtrumque ponitur tunc infinitiuum sine omni obliquo ut volo amari
vel cum duobus obliquis ut volo istud amari a me vel cum
obliquo solo casu quem regit verbum actiuum ut volo istud amari
tunc sine dubio passiuum est. Vbi autem ponitur cum solo ablatiuo
addita prepositione ut volo amari ab isto. tunc secundum intentionem pro-
ferentis potest esse et passiuum et impersonale. Si enim intelligens subaudiat impersonale
est ut sit sensus volo amari ab isto id est volo quod iste amet. Si
si subaudiet accusatiuum me passiuum est. Et est sensus volo ut amer ab isto

ne tn qd cu Dicitur volo amari videt qd possit habere sensum
impersonalis si hoc modo intelligatur volo amari id est ut amem
magis tn proprie cu ita simpliciter dicatur volo amari accipit passive
Impersonalis et passivi licet vna infiniti sit vox distat tn inter
quia per activi remiet ab origine verbi est ablativo semper supplendus ut
eius significacio plenat sit et sine transicione proferetur sed et activi verbo
adaptat infinitum potest tractari dicitur actio hoc est se tractare et est
cooperatur ut alit ipsa sed est genitivo et casu subaudire necesse sive sub
audire velut me volo tangi a te aut ate dictari cupio me quod sub audi
Notandum autem qd verbis impersonalibus fit suppositio per obliquum casum Impersonalium
verborum alia sunt active vocis alia passive ut placet et curritur inter
que differencie sunt hee quia impersonalia active vocis possunt construi cum
infinitivis verborum ut placet mihi legere Sed impersonalia passive vocis
non possunt vnde male dicitur a me desideratur legere Item impersonalia
passive vocis sunt absoluta et intransitiva Sed impersonalia active vocis possunt
esse transitiva ut penitet me peccati Item impersonalia active vocis regunt
ante casum quos regunt sua personalia apposita ut mihi placet qr placeo tibi
impersonalia vero passive vocis non regunt casum quos sua verba Et sciendum
magistrum hic intelligere de illo qui regitur ex vi transicionis vnde dicitur
Et notandum est qd quemcumque obliquum casum regit personale potest regere suum impersonale
preter eum que regit ex vi transicionis vnde male dicitur a me legitur virgilium
licet bene dicatur ego lego virgilium qr a me legitur equipollet huic ego
lego Sed iste non equipollet Ego lego virgilium et a me legitur virgilium
sed addatur actus Et subdit magister bene qd bene dicitur a me legitur tibi
Sed hic dicitur ita de regimine eiusdem casus appositi cum suis verbis a quibus
descendunt et qd sunt absoluta videtur obviare dictum allexandri vbi
dicitur Que sine persona sunt atque gerundia iungis Si tn a verbo qd transit
at illa trahis Matheum legitur te vnde et de genere ipsorum
sunt diverse opiniones nam quidam dicunt ipsa esse generis eiusdem cum
verbo a quo descendunt ut legitur est activum sedatur neutrum Sed magister bene
sic dicit Omne verbum qd non desinit in o vel in or in prima persona non
est nullius generis ut sum es est et omnia verba impersonalia et quedam
defectiva ut memini odi novi cepi Concedo igitur cum aliquo dicitur
qd regunt appositum eundem illum casum que verba personalia a quibus descendunt
vnde et infinitis eorum regunt similiter actum appositum ut dicendo volo a me
legi matheum id est volo me legere matheum Sed ad litteram
prim que dicat qd si ad eum reddatur actus necesse est cum infinitum
passivum intelligi verum est si ponatur ante seu regatur ita ut ablativus
cum persone [illegible] ponatur ut sit volo matheum legi a me id est ut
matheus legatur a me

Sed ad dictum . Co . Ta . Et quo in nota contra oppositum ubi dicit sic
Impersonalia passive vocis sunt absoluta et intransitiva dicitur quod verum est
quotiens significant enunciando solum actum seu rem verbi et supposito ut dico
a me amatur id est michi inest amatio Item ad dictum magistri bene
qui dicit ea nullius generis dicitur quod respicit solum ad vocem quia similiter
non conveniunt in o nec in or Sed tamen genere contra significatum secundum genera
verborum a quibus descendunt ut dictum est vel hic quidam neutrum genus
esse putant quia sine nullius generis tenuerunt Sed genus quantum
significatum cum sit neutrum genere dicitur quod verbo sit nulla significatio nullum
si genus est quod abest totaliter ab actione Item nota quod dicitur a me
curritur per suppositum duobus modis assignari est enim suppositum rei exercere
et sic est impersonale quia tale suppositum est a me et est suppositum rei
exercite et hoc est res verbi id est casus qui intelligitur per verbum et secundum
hoc verbum illud construitur cum ablativo transitive et debet sic exponi curritur
a me id est cursus fit a me Vel in persona aut acceptione a me curritur
id est ego curro Item sciendum quod sunt quedam verba impersonalia non sim-
pliciter sed ex adiunctis que consequuntur constructiones illorum verborum imper-
sonalium quibus adiunguntur scilicet incipit tedet solet debet desinit convenit
ut Sortes incipit interesse legere Sorti incipit placere legere Sortem inci-
pit dedecere legere Sortem incipit penitere peccasse a Sorte incipit legi
Sed verba impersonalia simpliciter active vocis in numero sunt inte-
ria nam ita eorum regunt genitivum apponi videlicet Interest refert
et est pro pertinet Preterea aut etiam venit impersonaliter capitur et
regit genitivum apponi Hoc aut verbum est potest esse impersonale in quatuor
locis scilicet quando significat statum Ut bene est mihi quando significat
contingentiam ut est quando clementium in duo dividitur est id est
contingit Item quando claudit in se suppositum ita quod nullo modo intelli-
gitur extra ut ita est de Sorte ut de eo dicitur Item quando
ponitur cum gerundiis vel participiis verborum impersonalium ut a me
legendum est et a me lectum est Verba aut impersonalia active
vocis sunt numero undecim que construuntur cum dativis et sunt ista placet
libet liquet licet vacat evenit contingit accidit expedit solet ut
michi placet Item verba impersonalia que construuntur cum accusativis quando
coniunguntur cum infinitivis verborum ut quidam volunt sunt ista Iuvat
decet delectat et oportet Sed quando iunguntur absque infinitivo
personalia sunt ut hoc decet me Verba impersonalia que construuntur
cum genitivis et accusativis sunt ista quinque penitet ac tedet miseret piget
Sed quando ponuntur cum infinitivis requirunt tamen accusativum ut penitet me
peccare et non adiunguntur cum infinitivis nisi impersonaliter qualiter infinitivus
~~gerundii~~ ponitur loco ~~infiniti~~ genitivi Hec Co . Ta . Verborum autem
impersonalium passive vocis non est certus numerus Unde Nam post-

ppleta pausat ubi dictam &c usque ibi preteritum refert &c

Quoniam igitur Capitulum quartum in quo osten-
so quis modus ubi omnia
habeat tempora et quibus in quibus significat Consequitur de modo cognitionem temporum
et appareat quare vox unius temporis formetur a voce alterius temporis ut
in in indicativo modo futurum nascitur a presenti In subiunctivo autem nas-
citur a preterito quod supra docuit et habet tres partes primo enim
cognitionem temporum explanat Secundo per modum corrolarii infert que
pa fratura presentis sequitur et que preteriti Tercio predicta cognitione
confirmat per irregularum declinationem Secunda ibi ~~Quippe cum presens~~ (itaque consequentibus)
Tercia ibi Confirmat autem Prima adhuc in duo primo declarat
cognationem presentis preteriti imperfecti et futuri inter se Secundo preteriti perfecti
et plusquamperfecti inter se et ipsius preteriti perfecti ad presens ostendit cogitu-
tionem Secunda ibi Hoc eodem idest presens Item prima adhuc subdivi-
ditur Nam primo premittit continuationem subiungit intentum Secundo
prosequitur ibi Presens tempus Dicit itaque quod presens tempus cognitionem
habet cum preterito imperfecto et futuro. cum illo quia presens tempus imperfectum
adhuc est quod supra docuimus Cum futuro autem quia aliqua
pars presentis adhuc futura est Secundo quod per naturam presentis probat quod
pars quidem temporis preterit Pars futura est quoniam sicut more fluvii
volvitur cuius pars iam defluxit Pars sequitur et pars presens
est Illa vero que presens est non permanet sed transit et pars que
futura erat fit presens Omne itaque verbum tempus presens consignificat cuius
pars preterit. pars futura est Excepto Sum verbo quod simplex.
presens consignificare videtur Non enim tam breve momentum est in
quo res non existat Et hoc autem verbo dicit quod greci vocant ipsum
Yparxion idest substantivum Dicunt tamen quidam quod ibi debet esse
EPPARTICON quod est actionem a praxis quod est actio ut dicitur expar-
tison quod est actionem eo quod cum iungitur verbum non actionem sed substanciam
significat. sed prior lectura prevalet

Id enim omnibus Addit de hoc verbo Sum declarans
quod non significat presens tempus quale alia verba
Nam quia Sum tempus presens consignificat quod est simplex et perfectum
et cui nichil deest quoniam nichil eius futurum est. inde fit ut possit con-
iungi cum participio preteriti temporis ad complendum preteritum perfectum passi-
verbi ut amatus sum vel verberatus similiter his passivis coniungitur sum deponen-
tia ut locutus sum Et quando ut eminatus sum Et consequenter
cum amatus sum compleat vicem passivi preteriti cur dicatur loco

eius amatis sui Sicut quis [...] ut consilem precii habeat [...]
ad omne precium [...] in C

Similem huic

Hic excipit rursus verbum verum [...] ratione qua et substantiam sicut enim in [...]
substantiam simplex [...] consignificat sic et nominare verbum verum [...]
dico nominare socrates nichil aliud dico nisi quod nomen meum est [...]
[...] per singula momenta verum est [...] si dicam nominare ab [...]
significat passionem que in simplici [...] non potest inferri [...] consig-
nificat [...] compositum hec turbet aliquem quod superius dixi [...]
verbum consignificat tempus quando non tempus quantitate [...]
sit quod omne aliud verbum [...] preter solum et verum consignificat compositum
[...] non enim hoc dicitur eo quod verba [...] tempus consignificant tempus
quantitate sed innuit localiter de quantitate temporis et de tempore quando [...]
eo quod quantitati temporis adiacet tempus quando [...] de significatione subst[...]
et [...] ubi dubitatio est et licet superius aliquid de hoc diximus
nunc tamen strictum et breviter de significatione verum [...] non incommodum [...]
[...] primo ergo videndum est quod [...] sunt [...] rerum genera . substantia qu[...]
tas qualitas et cetera videndum itaque est quod substantia unitiva est omnium aliarum
rerum et sibi et inter se sicut quod capillo unitur est nigredo longitudo [...] sic
contingit crispitudo substantia itaque capilli [...] omnibus subiecta est
et sibi et inter se et ideo hec omnia unit et visus hec omnia simul confuse
et quasi unum comprehendit statum nigredinis non discernendo a statu lon-
gitudinis vel crispitudinis vel aliquid istarum discernendo a statu capilli
[...] et hec omnia unita sunt in eo quod est videri ut unum enim a visu comp-
rehendunt [...] dicitur unum visibile non quia sint unum sed quia unum sunt
ut dictum est in videri hec tamen omnia differunt inter se ratio [...]
animi est et coniuncta distinguere et distincta coniungere [...] differentia
itaque decem rerum genera [...] sunt decem vocabula generalissimorum sicut in
hiis que superius dicta fuerunt de significatione subiectorum [...] significa-
tandum vero substantiam ut unitiva est aliorum sibi et inter se receptum est [...]
vocabulum ens substantia enim ut a substando dicitur unitiva est formarum
tam substantialium quam accidentalium sibi et inter se ut dictum est substancie vero
nec sine formis esse potest nec forma sine substantia cui sunt unite [...]
substantia aliter non respicit nisi ut [...] sibi et inter se unit [...]
[...] dicitur significare substantiam ut aliarum rerum unitivam est sibi et inter [...]
[...] vero [...] proprie dicitur esse [...] inesse hoc ergo vocabulum ens ratione
significationis de accidente non dicitur sed [...] solum [...] ratione nova[...]
quam substantia proprie dicitur ens [...] quod cetera unit [...] est quod ea que [...]
[...] ens nominat nichil tamen substantie et accidenti [...] significat [...]
[...] dicitur de [...] omnibus substantie conveniunt per significationem

accidenti vero transsumptive ut dictum est et solo modo pronominationis. Itaque sum verbum
substantivum hoc idem significat quod ens, sed ut dicitur ab aliis et hoc primum ~~infest~~
infest. Cum ergo significat substantiam ut formis tam substantialibus quam accidentalibus
substantem, ideo quod sibi congruit et in prima et in secunda persona copulat
nominativos que data sunt ex qualitate ut sum Socrates et similia. Itaque
cum verbum substantivum significat substantiam unitivam aliorum sibi et inter se, sine
est quod ipsum copulativum est quorumlibet substantialium et accidentalium. Primo
substantia subiecta sibi et inter se, tum cetera verba se ipsa solummodo copulent
subiectis et non alia ut Socrates legit et similia. Sed quaeritur an verbum
substantivum significet substantiam hoc generalissimum, quod nos plane negamus,
sed significat substantiam id est rem ut formis substantem vel ut aliorum
sibi unitivam sed indifferenter. Videri tamen potest alicui facile quod verbum
substantivum significat substantiam ut dicitur a substando id est actum substandi / inanis
sive dicere rei suppositionem formis substantialibus sive accidentalibus. Sed
prima ut puto sententia prevalet. Dicitur ergo sum significare substantiam ut dicitur a
substando. Ita tamen ut dicitur ab aliis quemadmodum predictum est. Vel sic ut
significationem scilicet quod significatione verbi vocatam attingam. Sicut substantia unitiva est
aliarum rerum sibi et inter se, ita quoque et substantia unitiva est nominum et cetera-
rum rerum. Nomina namque primo substantiis fuerunt imposita et ipsis
per impositionem unita. Videtur ergo quod substantia albedinem participat, receptum fuit
hoc nomen albus alba album ad nominandam substantiam ex eo quod albedinem
participat, ut autem cognosceretur quid est quo participat ipsa et unde dicitur
alba, receptum fuit hoc nomen albedo. Ita ut inventionis ipsius causa quodam-
modo esset substantia. Constat enim quod hoc nomen albus primo receptum
est antequam hoc nomen albedo receptum fuisset, hoc enim ex illo per derivationem
formari manifestum est. Sicut ergo receptum fuerat substantivum verbum
ad substantiam significandam secundum quod aliarum rerum et inter se unitiva est,
ita quoque receptum fuit verbum vocativum ad significandam substantiam ut ipsa
nominum sibi et ceteris rebus unitiva est. Ideo quod in prima et secunda persona
copulativum est nominum et subiectis et rebus ceteris, ut vocor Socrates, no-
minaris Apollonius. Potest quoque alicui videri quod verba vocativa si-
gnificent suppositionem rerum nominibus. Ideo quod illa nomina esse copulativa.
Sed primam sententiam videtur voluisse Priscianus. Sunt etiam fortasse qui
dicunt verba substantiva significare substantiam id est copulationem essendi aliquid,
verba vero vocativa significare nominationem id est nominum copula-
tionem. Sed ea quam premisimus sententia eius que in libro con-
structionum a Prisciano dicuntur magis videtur esse consentanea.
Dicimus ergo quod verba substantiva et vocativa dicuntur similem vim habere
tum quia hec sola aliorum cum aliis sunt copulativa / tum quia

Substanciam significant ut aliarum rerum ad nomen principium sequitur
est principium. Illud quod addit quod alia verba assubstantivis et verbis
sunt inter preteritum et futurum id est hoc presens significat quod neque totum est preteritum
neque totum futurum unde concludit quod presens tempus quasi quoddam punctum coniungit
preteritum et futurum continuum cum quo uno presens existit quasi punctum
quoddam medium est quod preteritum et futurum coniungit

Ex hoc igitur

ostendit deinde quod ex presenti tempore nascitur preteritum imperfectum. Certum tamen quod presens
est si ad finem non perducatur ex inde potest dici preteritum imperfectum
vel de vocibus legato ut ex presenti tempore id est ex voce presentis temporis nascatur
preteritum imperfectum id est vox preteriti imperfecti propter cognacionem
que inter illa duo tempora est quia utrumque saltem sit imperfectum. Dum ergo
accio presens est opus est voce presentis temporis. Si vero eadem non ad finem
perducatur opus est voce preteriti imperfecti [Nota] Hec ligat inter se iunctus
cognacio quippe preteritum non perfectum pariter futurum. Sunt affinia presenti
quia dicitur illud presens cuius preteriit pars, pars que futura est, dans
que preteriit imperfectum generavit, preteritum cognovit que sunt ventura futurum

Ex eodem id est presenti

Hic accedit ad cognacionem
preteriti plusquamperfecti
docet primo qualiter ex presenti nascatur preteritum perfectum quod ex sit racione cognacionis
quando dum presens est accio iam aliquid eius preteriit. Postquam vero
presens terminatur omnino et perfecte deinde preteritum perfectum est ~~Sit autem~~
temporibus aut nascitur preteritum perfectum a presenti mutat tamen plerumque
quasdam litteras primas id est principales vel medias principales ut ago
egi, medias ut doceo docui. Vel ex mutat tempora ut lego legi
In presenti namque primam sillabam corripit in preterito autem producit
plerumque vero dictum est propter amo amavi et quamvis alia in
quibus nec littera principalis nec media nec ex tempus mutatur. Illud
quod addit quod preteritum perfectum quandoque par est in sillabis cum presenti ut
lego legi sed quandoque excedit ut facio feci, quandoque excedit ut do dedi

Ex eo iterum

Docet postea quod preteritum plusquamperfectum
nascitur a preterito perfecto sive de ipso
tempore sive de vocibus legatur et hoc cognacionis racione, quando tamen aliquod
tempus perfectum inveterata fuerit tunc opus est voce preteriti plusquamperfecti que
designat longam durationem perfectam. Dum vero tempus preteritum est apud
vocem preteriti perfecti [Nota] Quando ubi presens ad finem venerit actus Est
preteritum perfectum secundum oriri Et de preterito perfecto tamen veterata actio
sit plusquamperfectum nascitur

Sciendu tn xo iugit illud q Rom no solu voce ptin
ptiti in designone rei nup complete s ec sic insinite ut
an nuper an pridem pfctum sit no diffinat · q ita confuse apud
grecos fit Habent ec greci in designone rei pfcte vna vocem
qua designat illam nup esse pfctam qua paratymenon id est ad-
iacens seu adiectum tpus nominat Para namq interpretat iuxta
tymenon dicit ul tpus / Habent item aliam vocem qua sic locuntur
de re pfcta q no diffiniunt vtrum nup an multo ante sit pfctu quam
vocant loriston ΛΟΡΙCΤΟΝ id est infinitum tpus Habent ec terciam
vocem qua diffiniunt rem dudum esse pfctam quam vocant hpersintelicon
id est plusqm pfctm Nos vero latini in designone rei pfcte duas tm
voces habemus scd vna earum et p infinite et pro re nuper et dudum
pfcta vtimur quam preteriti pfcti vocamus Est itaq nrm preteritu pfctum
pro paratymenon et pro loriston grecorum nostrum vo plusqm pfctum
pro hpersintelicon Illud qq addit q loriston apud grecos adicione huius
aduerbij arti apti qd valet tm nuper significat idem qd paratymenon
~~ftr~~ id est preteritum iacens et illud idem ΛΟΡΙCΤΟΝ adiecone alterius aduerbij
elalai qd equipollet huic nro id est dudum significat idem qd hpersin-
telicon idest tpus iam pridem ptitum Et sic nrm preteritum pfctum cum
adiectone huius aduerbij nuper ponitur pro re ~~ante~~ paulo ante pfcta Sed
cum adiectone huius aduerbij pridem ponitur pro re iamdudum pfcta Et
ec absq ulla adiectone ponitur sic quoq vt virgilius Necunt sine de-
terminatione posuit pteriuerat Si quis aut acius cosidet eandem vim
habet nrm ptitum pfctum quam loriston grecum differt aut a plusqm per-
fcto qm hoc non eget aduerbio pridem ul altero ad designandam rem
dudum esse transactam Preteritum vo pfctum ad determinandam rem perfectam
eget aduerbio nunc ul pridem

Futurum ex pnti nascitur Addit deinde q futurum nascitur
ex pnti qd de tpibus no
potest legi Nō enim pns tpus fit futurum sed equiuoce futurum fit presens /
legatur ergo de vocibus ut vox futuri sicut et vox preteriti pfcti dicatur
formari a voce pntis tpus Nec sine causa Cum pns tpus sit medium
preteriti impfcti et futuri In hoc enim q pars eius preterita est simile
est preterito In hoc aut q pars eius futura est simile est futuro Vel
pns tpus est medium id est copula preteriti et futuri Vel sic pns
tpus dicitur medium id est affine preterito impfcto et futuro quasi sic
preteritum impfctum significat rem impfctam In quo habet affinitatem cum
pnti Ita qq futurum significat rem impfctam quasi no dum existentem
vel que no dum transijt In quo est ec simile pnti ~

Itaque consonantes Secunda pars presentis capituli in qua infert illud correlarium

A preterito imperfecto et futurum sequitur tractatura presentis. Sed plusquamperfectum sequitur tractatura preteriti perfecti. Et primo facit hoc. Secundo respondet tacite questioni causam sue responsionis innuendo duplicem scilicet per rationem et per similitudinem. Secunda ibi Sed tamen in subiunctivo modo. Unde primo dicit. Concludit itaque quod quia tam preteritum imperfectum quam futurum nascatur ex presenti ideo utrumque servat consonantem presentis ut dico dicebam dicam. In omnibus enim hiis servata est c littera presentis. Tempus vero preter plusquamperfectum perfectum a preterito perfecto nascatur ideo quod eius consonantes servat ut dixi dixeram. Servat namque x litteram.

Sed tamen in subiunctivo Antipophora ostendit quod in modo subiunctivo futurum servat consonantes preteriti perfecti ut dixi dixero. In hoc enim modo futurum a preterito formatur propter illud preteritum perfectum cognationem quod sicut vox preteriti designat preteritum temporis infinite id est ut non determinet an multo ante an paulo ante perfectum sit. Itaque vox futuri futurum temporis significat infinite ita scilicet ut non determinet an vel utrum multo post an paulo futura sit. Sed quereretur cur in indicativo modo magis futurum a presenti formetur quam in subiunctivo. Et cur in subiunctivo magis formatur a preterito quam a presenti. Ad quod dicimus quod prima et precipua et maiorem habet affinitatem futurum cum presenti quam cum preterito. Ideo quod in modo indicativo ut posito primo et precipuo rationabiliter formatum est a presenti futurum. Sed ne nullam cum preterito videretur habere affinitatem cum quo minimam et quasi ultimam habet cognationem ideo quod in subiunctivo qui fere ultimus formatum est rationabiliter futurum a preterito. Unde et in plerisque verbis et participio preteriti temporis formatur participium futuri ut amatus amaturus. In plerisque autem dictum est propter neutra que carent participio preteriti temporis ut venio venis. Preterea turbet aliquem quod alibi dicat participium futuri nasci ab ultimo supino ut amatu addita rus fit amaturus. Cum enim eiusdem forme sint participia preteriti temporis et supina quod supinus quod dictum est. Ideo potest fieri ut ab utroque formetur participium temporis futuri. Illud quod et dicit quod propter cognationem futuri temporis cum presenti nascatur quod participium futuri a participio presentis ut amans amantis mutata tis in dus fit amandus. Ut

Ergo tempus a primi presentis voce creantur. Imperfectum preteritum atque futurum. Per quoscumque modos, sola modo deme futurum

Subiuncto quod et primo preterito fit Perfecto reliquis quod et octauo preterito dat Vnde cum preteritum perfectum sepe sonandis Primi principalis et metrica tempora mutat Sic ea mutata confirmata tempora seruat Nec minus et primi principalis compositis Que sunt dictum sibi confirma tempora seruat etc.

Confirmat aut Tercia pars principalis in qua confirmat predictam cognacionem tam temporum quam vocum et declinacione anomalorum et primo facit hoc secundo reuertitur ad infinita ex quibus prius mencionem fecerat secunda ibi Infinita aut Prima subdiuidit in duas secundum duplex signum per quod huiusmodi cognacio insinuatur secunda ibi Illud quoque Primo dicat sic Confirmat aut cognacionem tam temporum quam vocum Anomalorum id est irregularium vel inequalium declinacio ut quod a fero anomalo fit ferebam et feram A preterito tuli tuleram Tercio modo fit in participiis ut a latus laturus a ferens ferendus Et quamuis in verbum anomalo non fit cognatum in voce preteritum imperfectum et futurum cum presenti ut dum eram ero tamen cognacio obseruatur in temporibus rebus et temporibus que ab eis consignificantur Dum enim tam verbum presentis temporis consignificant et ero futurum et eram preteritum imperfectum quamuis voces non sic consonant Quod sequentur cur eram cum perfectionem rei designet dicitur preteritum imperfectum sed dicimus quia consideracione temporis dicitur istud Significant enim tempus proximum presenti tempori vel ideo quia significat rem ut inchoatam sed nondum perfectam Et ne videatur mirum quod tam diuerse voces ut huiusmodi sunt. Dum eram ero habeant cognatam significacionem ostendit hoc similiter fieri in nominibus ut quoniam pater et mater idem principaliter significant sed secundario sexus diuersos et diuersa nominat Similiter patruus et amita Est enim patruus frater patris Amita soror patris Sic quoque Auunculus et matertera Est enim auunculus frater matris matertera soror matris Et dicitur matertera quasi mater altera Ex emisso quoque similes voces diuersas habent significaciones ut helenus et helena quamuis sunt voces similia diuersa tamen significant et est illud proprium nomen viri istud proprium nomen mulieris quorum neutrum ab altero formatur Similiter hoc idem declarat in bonus melior optimus et in similibus ut Jupiter Jouis

Illud quoque Hic rursus predictam cognacionem temporum probat quod cum infinita verba a preterito habent ~~cognacionem~~ racione futuri verbum aut dictum est racionem futuri et non futurum quamuis infinita careant tempore futuro Sed tamen illud completur per quandam circumlocucionem quam hic vocat racionem futuri que sic habet a preterito principio

Sed a preterito ut dixi formetur participium preteriti ut dictus propter quod infi-
nitum ut .s. futurum infinitum ut dictum iri In libro autem habetur pretiti
dixisse futurum dictum iri Sed videtur quod non ideo mutuat preteritum in-
finiti dixisse quod de eo nascatur dictum sed causa similitudinis qui scilicet
ab eo tempore nascuntur ut a dixi quod sicut dictus sum medio fit a pre-
terito indicativi ita dictum iri per medium quia dictus mediante fit et voce acti-
vi eius iri complet ut dictum est rationem futuri infinitivi Videndum
tamen est quod cum dicimus dictum iri videtur dictum ibi vim supini habere
hoc autem supinum non est actus eius participii dictus sed nominis que de-
clinationis quod non est in usu scilicet dictus dictus dictui Sed quum eisdem
literature in plerisque casibus et maxime in accusativo est illud nomen vel participium
preteriti temporis Ideo dictum est per participium preteriti temporis iri complere ra-
tionem futuri infinitivi

Infinita autem

hic quia frequenter mentionem de infinitis fecerat reddit pro-
pter causam quam nominis dicens Ideo quedam verba infinita appella-
ta sunt quia nec numeros nec personas diffiniunt Queret autem
aliquis fortasse facile cur impersonalia verba non sint dicta infinita
eadem ratione cum similiter nec numeros nec personas diffiniant vel
cur illa dicantur seu appellentur impersonalia et non similiter
infinita appellentur impersonalia Et puto ideo quod impersonalia
verba habent terminationem tercie persone unde personalia possent vi-
deri Ideo dicta sunt impersonalia quod ipsa ratio nominis negat ea
diffinire personas quod facere videbatur terminatio Verba vero infinita non
habebant terminationem ob quam viderentur alicuius persone Ideo ergo non opor-
tuit illa sicut hec que primo dicta sunt appellari impersonalia
Dicta autem merito sunt infinita quia in sua constructione semper
ponuntur finitarum personarum et numerorum unde facile videntur personas
et numeros diffinire Verumptamen per se eorum illa non diffiniat sicut et
ea ratio nominis docet quamquam verba per se nec personas nec numeros dif-
finire Verbum autem impersonale frequenter per se et sine ullius personalis
additione ponitur in constructione ut ibi curritur ad vocem loquturam
Ideo ergo non incubuit eis quare infinita dicuntur quo predicta presertim
cum et hec impersonalia propter causam predictam dicuntur constaret ea
nec numero diffinire nec personas Sed nec itaque videtur mirum quod nomen
hoc scilicet infinitum de carencia datum sit ostendit hoc non esse mi-
randum per hoc nomen neutrum quod datum est de masculino genere et femineo
abnegatione Hec. P. h. Sed quia tractatum est in hoc capitulo
de constructione impersonalium et de supplectione futuri infinitivi

quod in voce passiua dicitur amatum iri et sic in similibus Secundo
agitur de hoc infinitivo iri quod quando ponitur in suppletione
ubi impersonalis requirit ante se ablativum cum prepositione a vel ab
ut verum est a me amatum iri id est verum est quod ego amabo
Secundo si ponatur in suppletione ubi personalis requirit accusativum an
se ut verum est me amatum iri · id est verum est quod ego amabo vnde
Iob xxx° non Et putabas te tenebras non visurum et impetu
aquarum inundantium non oppressum iri id est quod non opprimeris
vel quod non opprimendus esses Similiter est et ut quando po-
nitur in suppletione ubi personalis activi generis quia tunc habet accusativum
ante se ut verum est me amatum iri id est verum est quod ego
amabo hec dicta sunt

Defectiua temporis

Capitulum quintum in quo finito de cognatione temporum ostendit
defectum temporum et similiter aliarum vocum ut est personarum in ipsis
verbis Et capitulum habet duas partes Nam in prima agitur de
verbis que carent preteritis et aliis temporibus ab eis formatis Secunda
parte de verbis que carent aliis temporibus a preteritis et quod quedam quibusdam
personis etc deficiunt Secunda ibi sunt verba Prima subdividitur in
duas quia prima agit de illis que carent preteritis proprijs et circumlocu-
tione quadam Secundo de illis que et si carent preteritis Secunda gerunt
propriam circumlocutionem Secunda ibi In omnibus Adhuc prima in duo quia
primo facit hoc de eis que carent preteritis et non significationis
Secundo que carent et usu Secunda ibi Sunt alia Continuo ergo ad
primum ostendit que forma verborum in quibus temporibus deficiat Cuius
causa forma ubi sit supplementum dicatur et adhuc loco suo latius
dicemus Et ut apparet dicitur supplens ostendit verba quem de-
fectum temporis habere in quibusdam modis sicut in imperativo modo
carent preteritis omnia verba et cetera que supplens dicta sunt Unde
autem ostendit specialem defectum verborum quorundam que carent
preterito perfecto et plusquamperfecto et futuro subiunctivo quod de pre-
terito nascitur Verba desinentia in sco Ita dico si sint in-
choativa quod dicimus propter posco et disco et pasco que habent
preterita poposci · didici · pavi Quod non sint inchoativa licet
habeant formam inchoativorum id est quamvis desinent in sco.
Et vide quod verba inchoativa principaliter significant quod sua pri-
mitiva Secundo inchoationem secundario Unde dicitur Inchoativa ut
feruesco vel significat quod eius primitivum feruco Sed secundo inchoationem

Feruendi Addit quod et Meditatiua que in preteritis temporibus efficiunt quo Inchoatiua non tamen negat in meditatiuis posse preteritum esse sed quod non meminit se legisse Aliter enim in Ewangelio inveniri Esuriui a meditatiuo quod est esurio id est meditor edere. Meditatiua namque principaliter significant quod sua primitiua sed secundario meditacionem Unde a secunda significacione dicuntur meditatiua Et unde inchoatiua et meditatiua alia racione preterito carent alia futuro Inchoatiua enim significant inchoacionem actus ut inchoatiua / vel meditacionem ut meditatiua Preteritum vero significat actionis perfectionem et repugnat ergo non preteritum Sed futuro Subiunctiuo carent non quia significacio repugnet sed quia sua origo efficit id est preteritum Verbis Temporis quedam priuatur verba quibusdam defectum quod vel usus vel significatum Causat defectum et tam paucula sepissime Inchoo et meditor dat verbis nomina quorum flexio preteriti perfecti que quod tantum Ex fiet eciam illis Non meditatiue posita velut Esurierunt Unde ad carere preterito imperfecto Quod ipsum sit consequencia preteriti preterito perfecto et plusquamperfecto Ubi dicitur quod imperfectum preteritum perfectum modicum distat a presenti quod non importat plene preteritionem / sed preteritum perfectum illam plene importat que non stat cum futuro Ista autem diuisio accepta est respiciendo solum ad vocem cum preteritum imperfectum maiorem cognacionem habeat cum presenti quam cum preterito perfecto ut dictum est
Item dicentes quedam meditatiua et inchoatiua habent preterita sicut innotesco innotui esurio esuriui ergo omnia cum non sit racio diuersitatis Ad hoc respondetur Communiter aliqua inchoatiua inveniuntur habere preterita sed non propria sed a primitiuis accomodata Sed tamen ut sic non sumuntur inchoatiue sed pocius in vi suorum primitiuorum que non sunt in usu Sed quia inchoatiua que habent sua primitiua in usu non accipiuntur pro suis primitiuis Unde est quod illa non oportet habere preterita primitiuorum et hec est racio diuersitatis Similiter et esurio in eo quod inuenitur habere preteritum accipitur in vi perfecti ut esurio id est esuriem pacior Unde Huguicio Notesco et innotesco non sunt in suum preteritum sed in preterita Unde quia inchoatiua istorum sunt in usu et commodo eadem inchoatiua solemus eis attribuere preterita istorum primitiuorum dicentes Notesco notescis notui Innotesco innotescis innotui et in consilibus solemus idem facere ut senesco senescis senui / Inesco

quiescas suevi quod etiam et suetissimum invenitur / quiesco quiescas
quievi Sicut secundum Tiberium · ca · a fastio et concupisco que modo non signi
ficant inchoacionem habent preterita primitivorum scilicet asivi et concupivi nam
sao non est in usu et cupisco valet tantum quantum concupio

Sunt alia verba

addit etiam et alia verba que solo usu deficiunt in
quibusdam temporibus non repugnante significatione ut fero sisto tollo
et quedam alia que ponit que solo usu in preterito deficiunt Inter
que ponit ferio de quo ait quod varro ponit quod dicit quod habet prima
persona non est in usu dicit itaque quod ferio deficit in preterito et bene
quod enim Herculanus dicit nec minus et Dary ferierat iussa tiranni
auctoritate perfectum est unde secundum Tiberium · ca · nos sequimur eum in
hoc et hoc ideo quia transferunt simplex compositum preteritum sed compositum
preteritum singulare dicere potuisset valuisset / sicut et a cerno invenitur
crevi unde Cerno solet facere crevi et cetera Adiungit etiam quod que in
preterito solo usu deficiunt mutuant preterita ut fero pertulisti sisto
statui a statuo vel quidam volunt steti a sto Sed Iuvenalis vo
luit sisto habere preteritum statui ostendens sisto et statuo eiusdem significa
tionis esse quod declarat per eorum composita dicit enim constitui consisti
et ubi posset poni consisti posuit constitui videtur tamen quod sisto convenienter
mutuat duo preterita scilicet statui et steti primum ideo quod sisto sepe ob
tinet unam transitivam sicut statuo ut sisto gradum Alterum seu secundum
ideo quod sepe ponitur absolute ut sto et cetera Ostendit autem postea
non esse mirum si ea que non habent preteritum mutuantur ipsum ab aliquo
etiam quod habet preteritum regulare aliud assumat ut meto cum
habeat preteritum messui assumit etiam pro preterito messem feci et cetera
Cerno quod non nullam habeat affinitatem significationis cum verbo
cresco mutuat ab eo preteritum crevi secundum vetustissimos quod
ideo estimat quia sit modo non est in usu Unde tamen compositum
sit verbo quod cretum do ab eo quod est cerno Nichil enim aliud
est verbum nisi date consideracionem sic esse Invenitur itaque habere
preteritum crevi et a cresco et a cerno · sic etiam supinum cretum
cretu quamvis non sit iam in usu crevi a cerno nec cretum
in simplici quamvis bene in composito unde Cerno solet facere
crevi cretum quod supinum Sic crevi cretum vult sibi cresco dare
composite cerno crevi cretum quod monstrat Priscianus quod simplex
per differre recusat

Ostendit hic quod verba diuiso modo secundum diuisos preterita diuisa habent ut mandeo mandi alii dicunt mandui alii mandidi vel mandi ut legi quod tamen modo non est in usu. Similiter a strideo alii stridui alii stridi sed neutrum modo est in usu frequenti.

In omnibus passiuis

Secunda pars principalis partis in qua ut de illis verbis que et si careant preteritis et illis que de ipsis formantur habent tamen eorum circumlocutionem sicut sunt passiua communia et deponentia. Unde dicit primo de illis que desinunt in or. Secundo de his que desinunt in o. Secunda ibi Inveniuntur tamen hic. Volens tamen quantum ad primum In omnibus verbis in or desinentibus hoc est passiuis communibus et deponentibus deficiunt preterita perfecta et hic ipsis formata. Unde P(riscianus) H(ic) In quo apte est considerare illos qui amatus sum dicunt esse unum verbum et singula dicta. Dicit tamen preterita eorum suppleri per participium preteriti temporis et sum verbum ~~preteritum et a~~ sum verbum preteritum ei adiunctum ut amatus sum. Debet enim omne preteritum verbi designare actionem vel passionem ut preteritum quod facit amatus. Debet hic compulacionem sui ipsius ad rem subiectam designare et facere quod per ipsum sum substantiuum verbum additum completum. Notandum quod circumlocucione supplent preteritum passiui. Cur autem sum quod est verbum substantiuum coniungi possit cum participio preteriti dictum est superius. Illud hic addit quod multiplicia verba deficiunt apud grecos in temporibus vel per consonanciam tamen vel repugnanciam regularum vel solo usu tamen apud nos pauca deficiunt vnus P(riscianus) contra passiua preterita desinunt ab eis quod creata verbis finitis in or omnibus assimilata quibus neutropassiua circumloquium tamen ipsis confit per verbum sum cum participiali coniugatum

Inveniuntur

Hic magister nunc in verbis desinentibus in o tamen vidatur deficere preteritum sed suppleri per participium preteriti et per verbum substantiuum ostendit hoc hic contingere in quibusdam verbis desinentibus in o ut gaudeo gauisus gauisus sum que neutropassiua vocantur et ponit etiam quinque quibus hic inveniatur et prandeo habere pransus sum. Item sueo cum suis compositis habet sueui vel suetus sum. Similiter mereo unde meror secundum quosdam habet mestus sum. Secunda uia non solum circumlocuta inveniuntur habere preterita sed et propria et ergo dicit Sunt autem hec sola vnus. Per impius quedam flectuntur vocabus ut cum passio preteritis alios neutralia presunt. Hec usus iuste neutro-passiua vocauit. Prandeo cum mereo et cetera. Et volunt quidam facere differenciam inter neutropassiua et neutropassiua dicentes illa esse neutropassiua que sunt neutra et significant passionem ut vapulo. Illa vero esse neutro-passiua que in parte sunt naturam neutri in parte vero passiui ut

Gaudeo gavisus sum et quedam alia que auctor ponit. Quibusdam tamen
non placet hec differentia. Dicunt enim quod inter dici proprie neutrum et
passivum. Dicunt etiam quod hoc totum non potest esse idem verbum quia numquam
duo integra componuntur per neutrum nisi alterum sit rectum alterum vero adiectivum
ut respublica iusiurandum et cetera. Quod obliquum rectum invenimus
iungunt componi cum nominativo ut circo terreo. Dicunt itaque quod propter aliquos
verbum neutropassivum esse sed nullum esse neutropassivum et sunt neutropassiva
ut predictum est scilicet ea que in parte sunt tractura neutri in parte passivi
ut quedam habent. Si vero queratur cuius generis sunt predicta verba neutri quod
neutropassivum species est neutri. Illud tamen videndum est quod quedam sunt
neutra que quamvis habeant preteritum in passiva tractura. Non tamen
neutropassiva dicuntur. Propterea quia preterita eorum inveniuntur
etiam in activa tractura ut ceno cenatus sum vel cenavi prandeo pran-
sus sum vel prandi et alia multa. Sed et sunt quedam neutra que pre-
terita habeant tantum modo in passiva tractura. Nec tamen dicentur
neutropassiva ut illa que supra dicta sunt. Sunt autem in numero
sex: Gaudeo gavisus sum, audeo ausus sum, soleo solitus sum,
fido fisus sum, fio fis factus sum.

Sunt verba quibus

Secunda pars prologi capituli in qua ostendit alia verba
que non solum in temporibus verum etiam in personis deficiunt ut forem.
Caret enim prima persona. Hec. Praeterea hoc dicit Hugutio:
Rosarius forem fores foret forent et fore defectivum est caret
in genere et coniugatione. Alii quidem dicunt esse generis neutri et tertie
coniugationis et corrupte. Inde componitur conferem id est sit
ferem et afforem id est iuxta ferem. Similiter defectivum et temporis preteriti
imperfecti et modi subiunctivi. Item Cedo id est dic genus est neutri et
defectivum et persone secunde licet contra suam formationem videatur. Componitur autem
... in eodem sensu.

Item impersonalia verba

Addit quod quod impersonalia que
nascuntur ex se nullo modo habent futurum infinitivi id est verbum una
... per circumlocutionem ut penitet et pudet et similia. Secundo quod dictum
... que nascuntur esse quia que nascuntur ab activis vel neutris
... amatur vel statur habent futurum infiniti impersonalis per circumlocutionem
... amatum iri. Illud etiam adiungit quod pleraque neutra secunde coniugationis
... in futuro infinitivi ut nec per circumlocutionem inveniatur compleri
... tepere et rubere et similia. Pleraque vero dictum est propter sessum ire
// et quedam alia

Incohoactiuorum addit etiam quod habentia formam incohoactiuorum
tamen non sunt incohoactiua plerique desinunt
in futuro infinitiui ut compesco plerique autem dictum est quia pas-
co quod pastum ire facit in futuro infinitiui Et de hec satis dictum est
Pridem quia significationes in hoc tractatu fere omnes manifeste sunt Jdeo in
quantum liber multa significat Quidem enim declinatur liber libri Aut pro volumine
accipitur aut pro cortice Quidem liber liberi aut pro bacco et tunc est ipsum
aut pro ingenuo et tunc est mobile Libra vel signum celeste dicitur
vel statera Liber animal est quod dicitur bever Libra pena Com-
pesco compositum a con et pesco et capio

Modi sunt Tractatus quartus in quo exequitur hic ubi
exequitur tertium accidens eiusdem scilicet
modum Quia tertium in enumeratione est
positum et habet tria capitula Et primum habet duas partes
principales quarum in prima agit de modo generaliter verbi In secunda specialiter
pertractat de indicatiuo Secunda Ibi Indicatiuus dicitur Item prima in
duo quarum primo ponit diffinitionem modi Secundo enumerat modos ubi Secunda
Ubi Sunt autem quinque Sed antequam ad litteram accedamus Secundum
P. H. primo videndum est Quid sit modus ubi in genere // quot
sint modi quid sit modus accidit verbo que sit causa inuentionis verborum
in hoc accidente que ordine habeat cum auctor tractat de modo Modus
ergo duobus modis consideratur in genere tum secundum vocem tum secundum
rem Et est modus secundum rem affectus animi circa actionem vel passionem
Diuersos enim affectus de actione eadem vel passione habemus Aliquando
enim affectamus seu affirmamus ipsam indicare Aliquando imperare quandoque
optare quandoque aliis coniungere Ad hos autem affectus animi designandos secunda
rio reperte sunt quedam collectiones vocum que dicuntur modi secundum vocem
Et modus secundum vocem dicitur collectio vocum in diuersis personis temporibus
et numeris eundem affectum animi designantium Temporibus autem tamen quot sunt affectus
animi qui a verbis consignificantur Quinque tamen modi verborum secundum
vocem esse dicuntur Illa namque vocum collectio verborum que modus dicitur
Infinitiuus non proprie modus dicitur cum nullum animi secundario significat affectum
Sed hoc uno meruit modus appellari quod omnes alii qui proprie dicuntur
modi resoluuntur in ipsum Modus autem a modificando verbo dicitur quia omne
verbum per modos suos certissime distinguitur Accidit autem verbo modus
utrumque scilicet secundum rem et secundum vocem Sed modus secundum rem accidit
verbo id est / est eius secundaria significatio Et ut verissime loquar
Modus secundum vocem magis est quam quedam proprietas vocum in diuersis
personis temporibus et numeris eundem affectum animi designantium / quam est dicta
debeat talis collectio vocum Causa quidem inuentionis verborum in hoc accidente
fuit diuersitas affectuum Agit autem Priscianus hoc ordine de modo
Primo diffinit ipsum deinde diuidit Postea ostendit causam ordinis

Modi sunt diuise inclinationes

Modi sunt diverse inclinationes animi. varios eius effectus demonstrantes. Sunt autem quinque. Indicativus sive diffinitivus imperativus optativus subiunctivus infinitivus. Indicativus quo indicamus vel diffinimus quid agitur a nobis vel ab aliis. qui ideo primus ponitur quia perfectus est in omnibus tam personis quam temporibus et quia ex ipso omnes modi accipiunt regulam. et derivativa nomina sive verba vel participia ex hoc nascuntur ut dico dicens dixi dictus. rego regens rexi rex rector. ferveo fervens fervesco fervor. horreo horrens horresco horror. intelligo intelligens intellexi intellectus. ledo ledens ledi lesi lesus lesio. Et quia ipsa prima positio verbi videtur ab ipsa natura esse prolata in hoc qui numerus et persona est definitus sunt nomen habent

et causas nominis. Diffinit autem sic. Modi sunt diverse inclinationes animi quas varia consequitur declinatio. In quo et modum secundum rem et modum secundum vocem attingit. Quod enim agit modos diversas inclinationes animi esse, ad modum secundum rem retulit. inclinationes appellans affectus ad quos animus inclinatur. Quod autem addidit quas varia consequitur declinatio ad modum secundum vocem addidit. Hinc autem ait declinationem affectus mentis consequi quia collectiones vocum que dicuntur modi seu modus secundum vocem inventi sunt propter modum secundum rem. Addit autem postea quod quinque sunt modi verborum. In verbis modus est verbalis ob hoc variata prolatio. quod mentis affectus notet variatos. Quinque sunt modi. tres a significando vocantur. Indicat unus. alter imperat. tertius optat. Dat quinto nomen coniunctio quia sibi verbum adiungi querit aliud verbo reliquo vel se subiungit a quo quarta vel pars equales semper coniungi debet eius. Infinitivus quintus quod et non definit etc.

Item notandum quod iste tercius modus est equivocus unde florista. Ma-
neries quintum silogismus
bria quarum metrum conformis
positum modus et de-
terminat actum

Indicatiuus

Secunda pars capituli in qua
specialiter descendit ad
modum indicatiuum Et
primo tangit eius descripci-
onem Secundo interserit
rationes sex et hoc
quare indicatiuus ponitur
primus Prima tangit
ibi Cui Secunda Secunda
ibi Et quia Tercia
ibi Et quia ipsa Ter-
tium ibi Et quia sonat
Quinta ibi Deinde Ul-
tima ibi sciendum
tamen Unde dicit primus
dicitur Indicatiuus quo
indicamus Quod secundum
temporum varietatem Vel a
nobis agatur ut le-
go legi legam vel
ab aliis quod fit per vocis
secunde et tercie persone ut
legis legit Et sub-
iungit interserendo cau-
sas quare prius debeat
poni. Cum quia perfectus
est personis et temporibus
Quod quia subiunctiuum
habet addit et quia
ceteri modi ab eo formantur

est modo. quemadmodum in nominibus
casus est nominatiuus Et quia substantiam
siue essentiam rei significat quod in
aliis modis non est Neque enim qui
imperat neque qui optat neque qui
dubitat in subiunctiuo substantiam
actus vel passionis significat Sed
tamen modo varias animi voluntates
de re carente substantia Deinde
sicut primum Autoritas doctissimorum
tradidit modum in declinatione ver-
borum Sciendum tamen quod quidam
ausi sunt infinita ponere prima
sed male Non enim oportet
statim a re imperfecta aut dubia in-
cipere Quidam enim dubitauerunt
an verba sint hec et infinitiua adiunctiua
magis ponenda consueuerunt quia nec
numeros nec personas nec affectus
animi certos habent et egent

imp alys vbis sicut adverbia di-
cu9 enim lege stricto · stricti · strictz
sicut bene stricto · strictis · stricte
Sed hec postea no esse adverbia
ostenduntur Nunc hoc sufficiat oste
dere Non bene ab infinitis quosda
Incepisse Sed neque ab imperatiuis
neque ab optatiuis erat incipiendum
in hoc modo optamus illo impag
sit indicatiuis qui nisi prius sit
notus non possumus scire quid im
peremus uel optemus / Subiunctiuus
vi que quidam dubitatiuum appella
uerunt manifesta habet indicatiui
cognitionem Ipsa enim dubitatio in
dicatiuum ante se esse confitetur
Nam si tollas dubitationem no opus
est subiunctio ut in re certa sed
indicatiuo / Ergo no alius modus
fere preponeretur omnibus quam indicatiuus

regula id est formatione
Tum quia nomina et
verba et participia ab eo
modo formentur diriua-
ri ut a feruco feruor
et feruens et feruesco
Tum quia prima posi-
tio verbi facta est in
prima persona presentis
verbi indicatiui prius
enim homo suam quam
alius cognouit actionem
et prius presentem quam aliud
Tum quia essentiam
rei significat id est rem
suam ponit Et esse
uel fuisse uel fore con
significat quod ceteri mo-
di no faciunt sed va-
rios affectus de re absente significa-
~~[illegible]~~ de
signant id est de re
nondum existente Impe
ramus ut in re sit que
raro quintupla fecit quod
prius erat vocem na
tiuasse videtur Atque quod
plenius personis temporibus
que quod modi reliqui
derivantur que sive nomina
seu verba seu participia acci
pimus Et ipso notatis
ac ortum que per primum
Et no per reliquos verbi
ris esse notatum / Et
quod traditio veterum dicit
que fore primum

Sciendum

Hic tangit septimam rationem sicut et quarte indicatiuus primus omnium modorum ponitur. Et similiter ista ratio pro sufficientia modorum et generatiue. Et ceteris omnibus inductione et enuntiatione facta. Et habet hec tres duas partes principales. Nam primo ponit rationes parciales ita unum queque modum ostendentes quod non sint priores indicatiuo. Secundo infert conclusionem principalem intentam inducendo eius confirmationem per simila. Secunda ibi. Ergo non alius modus. Prima subdividitur in quatuor particulas secundum quatuor modos ubi et quibus ostendit quod ab eis non sit incipiendum. Et primo declarat hoc de infinitiuo tunc de illo magis videtur quam de aliis et per opinionem quorundam ponentium ipsum esse primum. Unde primo recitat illam opinionem dicens. Et quod infinita uerba posuerunt pa quos reprehendit subiungens sed male dixerunt

sicut enim in recto nomine si quis exorat genitiuum uel aliud post quem casum multo ante rectum cognouit ex quo nascuntur obliqui. Sic qui aliquem modum proferat sciat primum indicatiuum qui est pene ubi rectus sit et presens tempus recto aliis preponitur temporibus et primum obtinet locum quia in ipso sumus dum loquimur de preteritis et futuris. Et quia ad presens preterita et futura intelliguntur quod si non sit alia intelligi minime possunt. Et quia positio indicatiui verbi ab ipso incipit et quod ex ipso cetera tempora fiunt regulas. et quod preteritum non potest esse nisi quod prius fuerit presens. Futuri autem vox sine significatione esset nisi cogitantibus nobis et notionem sumentibus ex preterito. De futuro et sumitur

notionem vel ex his que nobis in
contingere solent. vel ex ipsa natura rerum
vel ex cogitatione. Tum ore quidem
ut si videam scribentem in presenti ex hoc
principio et futuri temporis scripturam. Na-
tura ut cum videam solem occidentem
in presenti possum scire naturali motu
orsurum quod est futuri. Cogitatione
vero ut si cogitem discurrendo quale sit
presenti ex hoc notionem concipio futuri.
Similiter prima persona ponitur aliis
sicut presens tempus ponitur ceteris.
Quae ipsa loquitur et per eam ostendit
secunda ad quam loquitur. et tertia de qua
loquitur. Nisi enim sit prima que pro-
ferat sermonem alie esse non possunt
quia ista sine illis potest inveniri
cum secum aliquis loquitur. Ille autem
sine ista non inveniuntur. et quia causa
naliter ante causativa quia prima
loquitur quam greci alician vocant

Cum tamen infinitum in
preteritis sit imperfectum non
oportuit ab ipso incipere.
Praesertim cum et quidam
dubitaverunt. An infini-
ta verba sint vel adver-
bia potius dici adver-
bia eo quod aliis verbis
soleat adiungi quo et
adverbia quod tamen non est
audiendum. Deinde sub
iungit quod nec ab impera-
tivis nec optativis est
incipiendum. Nam illi
presupponunt indicativum.
Quia per imperativum imperas
ut id fiat quod indicativus
denotat. Per optativum
vero optamus. Subiunctivo
vero vel indicativum seu
indicationem dubitationem
continet quia si tollatur
indicativo uti poterit in-
te iam sit certa. Cum ibi

Ergo non alio

Hic infert conclusionem
principalem confirmans
causam per similitudinem alio-
rum accidentium tam
verbi quam aliarum partium orationis
et primo per casus nominum. Sic
~~per similitudinem~~ tempora
verborum. et tertio per personas
et numero per numeros incedens hoc
rationem ordinis. Unde
P. hic inductione et etiam
quam utitur ad probandum
quod indicativus ceteris

modos procedit sicut inter actiones eius. Et sicut tempus presens precedit preteritum et futurum. Et vide quod causa ordinis modorum ostendit ordinacionem temporum quod in tractatu de tempore fiet. Dicat ergo presens precedit quia in ipso sumitur dicendum de preterito loquimur et futuro. Et quia presens id est secundum presentis noticiam intelliguntur preterita et futura per hoc enim quod cognosco quid presentem actum scilicet sapientem disputare intelligo quid ipsum disputasse vel disputaturum fore. Et quod in presenti tempore fiat est ubi prima positio. Et quod verba aliorum temporum a verbo presentis trahunt formacionem. Et preterito ideo preponitur quia non potest esse preteritum id est preteritum significatum nisi quod fuit presens id est presentis significatum seu presentis significando. Futuro quod ideo preponitur quia vox futuri esset sine significatione id est nullum fuisset imposita ad aliquid significandum nisi prius visa et cogita presens fuisset actio. Conceptatur noticiam de futuro actu sumitur cognitum

esse solet. Causa autem fit. Secundo et sic persone prima persona. Iure igitur illis preponitur que sunt causative. A singulari quod numero incipimus quod sic naturaliter primus est numerorum qui duplicatus vel multiplicatus facit numerum plurale. Et activa ideo prima proferuntur quod naturaliter precedit actio passionem que esse non potest nisi sit actus. Et quod qui agit incipit sequitur autem qui patitur. Et quod verbum activum addicione eget litere vel literarum ut faciat passivum ex se.

Breviter igitur de omnibus modis repetamus. Modi sicut predictum est diverse inclinaciones animi quas varia consequuntur declinacio. Ubi Indicativus primus ponitur propter quas animacionis causas. Indicativus autem dicitur quod per eum indicamus

cus agitur. Imperativus est quo im-
peramus alicui ut faciat aliquid vel pa-
tiatur qui ideo secundum tenuit locum
quia per se absolutus quemadmodum in-
dicativus non indiget aliis auxilio per
plenam significationem. licet per tempora et
personas efficiat naturaliter. Solemus
enim non solum imperantes sed etiam oran-
tes sepissime eo uti ut Virgilius
Musa michi causas memora quo
numine leso. Item in primo Eneydos
Vos o caliope precor aspirate ca-
nenti. Tercius est optativus qui cum
et temporibus et personis perfectior esse
videatur imperativo tamen eget adverbio
optandi ut plenum significet sensum
quia qui optat inferior videtur esse
imperante. Iure itaque post imperativum
ponitur. Quartus est subiunctivus qui
qui eget iure non solum adverbio

Ad demonstrandum vo-
catur vox futuri sup-
ponit vero presentis tempus
ostendit quot modis est
futurum actu sumimus
notitiam tribus scilicet
modis duobus quidem a
vero presenti uno autem
ab cogitato. Est
est modus vi presentis
ut est illis que videmus
in presenti fieri contingenter
scilicet in futuro. Alius
modus vi presentis est
per que cognoscimus fu-
tura. Scilicet et illis que
videmus in presenti fieri
non dependentibus scilicet
sed illa que naturaliter
fiunt et illis que
in presenti fiunt ut cum
videmus solem occidentem
suo motu naturali reversurum
super terram. Est
cogitato et presenti cog-
noscimus quod futura sunt
ut si cogitem diluvium
in presenti quale sit, et
hac ymaginatione conci-
pio rationem id est simi-
litudinem futuri dilu-
vii. Et hec per se. Ad
ultimum autem quod capitulo
in quo nititur ponere
rationes quare prima
persona precedit secundam et
tertiam volens quod ideo
quia est causa separandi
et ... est et secunda ...

Item quia verbum singularis procedit pluralem quod habet se sicut simplex respectu compositi. Secundo activa verba precedunt passiva quia et actio passione prior est natura et si non tempore et agens nobilius est suo passo.

Breviter

Capitulum secundum in quo specialiter de modis verbi ceteris pertractatis de coniunctivo declarat et que plures partes ut patebit. Unde dicit primo Breviter repetamus singula que dicta sunt ut continuationem mente de modis omnibus. Hec quod dicit quia digressionem quandam fecerat ad alia a modo verbi puta dans rationes quare unus precedit alios casus. Et prius precedit alia tempora. Tertius primo dicit repetendo modi sunt diverse inclinationes anime. Et indicativus horum primus est propter causas quas enumeravimus.

vel coniunctione verum etiam alio ver-
bo ut presentem significet sensum ut Vir-
gilius in Bucolicis Cum faciam vitu-
lam pro frugibus ipse venito. Et
sciendum quod omnibus aliis modis
sociari potest subiunctivus qui cum
diversas habeat significationes non
ab una casum sed a constructione
nomen accepit ~~veluti denominativa~~
quia in constructione semper subiun-
gitur veluti denominativa que
diversas habentia significationes
generale tamen nomen inclinationis speciem
sibi defendunt. Est enim quando du-
bitationem significat ut si videar
intelligo. Est quando confirmationem
ut Virgilius in primo Eneydos
Certe hinc romanos olim vol-
ventibus annis hinc fore ducto-
res revocato a sanguine theucri
Qui mare qui terras omni

ratione tenerent / Possitiuus te-
rent cum confirmatiue dixit Est
quando suadetis hoc verum ut si dicas
potest ut legas Est quando imp-
atiuus ne facias ne dicas in quo
nec eget alio verbo Est quando oste-
nditur potuisse fieri nisi quid im-
pedimento fuisset ut facerem si pla-
cuisset dicerem si licuisset Possunt
fortassis prefata perspicaciter intue-
ntibus et alie predicti modi signi-
ficationes inveniri Infinitiuus est qui
personis et numeris deficit unde et
nomen accepit infinitiui quia nec numeros
nec personas diffinivit et eget uno
quatuor superdictis modis ut signi-
ficet aliquid perfectum ut legere spero
legere spera / ultimas legere spera-
rem / ad legere properarem

Impersonale verbum proprie sic
dicitur quasi eam est significationibus et

Imperatiuus

Hic secundo tractat de
imperatiuo et tria facit
primo diffinitionem eius
ponit Secundo rationem
ordinis assignat Tertio
modos ipsius subiungit
Secunda ibi Quia ideo
secundum tenuit Tertia ibi
Solemus tamen unde dicit
Imperatiuus est quo imperamus
aliis et hoc fit in secunda
persona scorsum et in me-
diate vel in tertia per
apostropham mediante
secunda Imperamus enim alios
quando una nobiscum ut
in prima persona et hoc ut
faciat id est agant aliquid
ut lege legamus vel
legere legamus Et sub-
iungit rationem ordinis
unde licet in singulari
numero prima deficiat persona
licet et deficiat tempore pre-
terito quia tamen plenam
sine aliquibus partibus adiunc-
tione facit significationem
Preponitur rationabiliter
optatiuo qui adverbio
optandi indiget ut plenum
sensum significet Hec
P. H. Et subiungit
eius duplicem acceptionem
volens quod quandoque capitur
imperatiue que est eius
principalis acceptio Secundo
oratiue Item capitur
quandoque hortatiue

Item consultiue vel
imperat hortatur
consulit orat ut hor
fat Eya rumpe moras
tua venit deus miserere
Item quandoque tenetur pro missiue
ut dicendo Irascimini
et nolite peccare Quarto
tenetur optatiue ut dicendo
si filius dei es dic
Quinto tenetur applausiue
ut dicendo Aue gratia plena
Sexto tenetur indigna-
tiue ut vade retro sa-
thanas Unde etiam im-
peratiuus a quibusdam pro-
pter diuersa officia diuersis
nuncupatur nominibus
quidam enim eum dixerunt
hortatiuum alii deprecatiuum
sed generalior est eius de-
nominatio ab imperio quia
tam in hortatione quam in
deprecatione quoddam modo
inuenitur imperium

Tercius est optatiuus

Hic optatiui rationem
ordinis assignat tan-
gens duplicem causam
quare ponitur post impera-
tiuum et ante subiunctiuum
Unde dicit Tercius est
in ordine optatiuus et
quia verbis habeat omnia tempora
et personas quia tamen

solet vel a neutris actiua vel absolu-
tam vim habentibus non tamen passiua
plerumque nasci ut statur curritur vi-
uitur ambulatur vel ab actiuis
ut amatur legitur A passiuis vero
vel communibus vel deponentibus nunquam
nisi ab uno misereor miseretur quod
magis ideo quia a misereo est verisi-
mile enim pro misereor misereo di-
cebant sicut diuersis supra ostendimus
usibus Supina vero vel participia-
lia que nos gerundia dicimus ad
nec personas discernant et temporibus ca-
reant sine quibus verbum esse non
potest et casus assumat et posi-
tionibus separatis adiungantur sine
dubio magis nomina esse videntur
que tamen infinitiuorum loco ponuntur
tam actiuorum quam passiuorum Nec pro
se ea solum posita pro infinitiuis
accipiuntur sed etiam cum eiusdem forme

[i]ndubitabilia nomina adiuncta aliis
[o]mnibus secundum eundem casum ut
[Ci]cero in primo in uectuario Nichil
ei munitissimus habendi senatus
locus id est tutus habere senatum
AVEACEN XINTEM KANTON
[S]t mobilia tamen nomina eiusdem
[for]me et fiet id est supma thor
[i]n est quod fiet siue ab actiuis siue
[a] omnibus nascuntur communem habent
[s]ignificationem ut amandi ΘΟΥΣΙΤΙΛΕ
[T]ω id est ΘΟΙΗ ΦΥΕΝΕΛΑ ΦΙ
ΛΕΥΣ ΕΙΣΕΝ Illa vero passiua
[signifi]cant ut amandus ΦΙΕCΤΟΕC
[id] est qui debet amari amanda
ΦΙΕCΤΕΑ amandum ΦΙΕCΤΕΟΝ
[s]ed quod supma tamen sunt generis neutri
et semper singularia coniunguntur diuersis
[nomi]nibus et generibus ut amando uirum
[et] amando mulierem et amanda
[ΦΙ]ΕΤΟΣ et cum illis casibus adiungitur

ad perfectionem sensus
indiget adverbio optandi
secundo imperatiuus per se sensum
perficiat et quia imperans
superior est et dignior
optante secundo optatiuus
postponitur optandi imper-
atiuo unde per [illegible]-
cius aut iure potuisset
imperatiuus optatiue ante
subiunctiuum non cum solo
indiget adverbio subiunctiuus
vel quarto ut plenum
sensum significet uerum
[illegible] altero verbo [illegible]
[illegible] ordine stat
optantis duplici ratione
optandi semper adverbia
non cupit et cum
imparitas est maior
[illegible] fiat minor optantis

Quartus est subiunctiuus

[H]ic quarto [illegible] constructio
[illegible] et primo reddit
rationes quare ponatur
post optatiuum Secundo ponit
causam quare dicatur
Subiunctiuus subiungens scilicet
ipsius [illegible] secunda
ibi Et secundum est
Unde dicit primo [illegible]
ponitur subiunctiuus post op-
tatiuum quia cum [illegible] opta-
tiuis solo adverbio uel [illegible]
[illegible] indigeat ad perfectionem

sensus. Coniunctus est quando
verbum requirit sibi addi
vel ordine stat gerundium
subiunctum quia sensum
ut perficiat vel quod precedat
continuo vel pars equi-
valens alio verbo simul
associato

Et similiter

Hic intitur ostendere
causam quare dicatur
subiunctivus et dicit quod
nomen suum non a substantia
significationis ut ceteri modi
habet sed a constructione
quia semper vel subiungitur
verbo vel alium verbum
sibi subiungit. Licet tamen
habeat plures significationes.
Nunc enim dubitationem si-
gnificat ut si videam
intelligo. Nunc confirma-
tionem ut qui mare qui
terras omnes dicione
tenerent pollicitus.
Tenerent enim dicit con-
firmative. Nunc suasionem
ut prodesset ut legas. Nunc
imprecationem ut ne facias.
Nunc possibilitatem ut
facerem si licuisset id est
facere possem. Et subiun-
git possent et alii modi
acceptiones subiunctivi in-
veniri qui quibus compre-
henduntur visibus. Optativum
et subiunctivo diversa noto
do. Affirmat cum multa dare dilectus habebat. Quadet cum do si

quibus et verbum sicut supra docuimus
ut noceo tibi nocendi causa tibi no-
cendo tibi nocendum tibi. Quod autem
prepositionibus coniunguntur separate quia verbi
non est ostendit usus. Cicero pro Mi-
lone Huius ergo misertor si esset
in confitendo. Idem in iiii° verrina-
rum A quo pecuniam ob absolvendum
acceperas. Virgilius in Bucolicis
Et totum pastas age tityre et inter
agendum Occursare capro cornu ferit
ille caveto. Idem in iiii° Geor-
gicorum Namque ante domandum in-
gentes tollat animos. Et ostendit
ipse prepositiones sunt adverbia posi-
tiva In o quidem terminatum ablativi
esse casus In um vero accusativi quibus
et adiunguntur separate prepositiones.
In e vero genitivi cui numquam preponuntur
separate prepositiones. Illud tamen sciendum

cu m o supma tam corripiunt qm
produnt autores more vborum sive
adiiborum m o tmactu Alphius
actus m no extellentiam Tum pra
tu creditur i ludo fallis cu liberis
Cusatus m campis patens Ex utro
mri ducere Spaciando paulatim
fit hostilis ad valli latus Sut
cu dmetri Tambiti Tuuenalis
mprimo plurimus hic eger morit
vigilando sed illu languorem cu
bis peperit imperfectus

Species vborum sut due pri
mitiua et dirivatiua que fere
inveniutur in omnibus ptibus orois
Est igitur primitiua que pma positiom
a pa natura accepit ut lego feruco
do fano garrio albo Dirivatiua
que a positis deriuat ut lecturio
ferucsco domito facesso garrulo albico

legeris velle fiat vel
dubitat sicut cupiebam
scire quis esses vel qrit
vt an loquar an silea
sed et ipe signat possi
bile venissem si licuisset
Eligit ut pong domnatet
qm famularer Nec mi
nus optat cu dico bn
venerit ad nos Impat
mo cu dico ne fa
cias hoc Sed neque
tur alys supplendus
erit tibi vbis Vbi
nondum qd quietis in oibq
suis acceptoibus requirunt
sibi vbia subiungi ut sub
iungitur vbo pretqm capta
imperative qz tue no exgit
alid vbo et sic ppe loqn
do p dit ppria denotat
quia aut quietis aut sb
iunctis aut dubitatis ppe
dicit ß nlla garid de
nominatoriu sibi copetit
tento impatie pad tue
coiunctio sibi no additur
Quapp no dicit coniunc
tiuus neque vm sibi sub
iungitur ppr qd no metur
dici subiunctq neque dubita
tom importat cu pfte
signficat sic impatiuus

Infinitivus est

Hic ultimo agit de infinitivo dicens: Infinitivus caret et personis et numeris. Significat quapropter et nomen habet, ut si dicatur mento ponitur ultimus et indiget aliquo aliquo praedicatorum modorum quo sic limitatur et praesertim et sicut dictum est non proprie dicitur modus, nisi quia pro aliis modis poni invenitur. Vel sic: Infinitivus postremus in ordine sedit, quippe carens numeris et personis alio quod verbo suppleatur ut sensum perficiatur, hinc quod sequitur alios velut imperfecto ordine.

Impersonale

Capitulum tertium in quo revertitur ad impersonalia, gerundia et supina. Cuius ratio quia impersonalia secundum opinionem quorundam ponebantur esse modus verbi; gerundia et supina ponebantur pro infinitivis. Graecorum putabant esse verba alterius modi. Hoc ergo removere in hoc capitulo curavit et eis subiungere docens vim et proprietatem eorum. Unde P. ait: Ne forte vero putaret aliquis impersonale

Sunt igitur derivationum diversae species, ut meditativa, quae initium actus vel passionis significat, ut caleo calesco, horreo horresco, tabeo tabesco, quae plerumque a neutris absoluta vel intransitivis natam significantibus passionem (vel sensum proprium), quam Graeci ΙΔΙΟΠΑΘΕΙΑΝ vocant, derivantur, quorum plera quae secundae sunt coniugationis, ut rubeo rubesco, palleo pallesco, madeo madesco, areo aresco, luceo lucesco, pateo patesco; tertiae autem declinationis plerique, quia inveniuntur etiam ex aliis verbis, sed raro, ut cupio cupisco. Cicero in Oratore divino: Aliquo animi motu maiora concupiscat. Virgilius in IIII Georgicon: Animosa quae regum corda licet praestisserent longe. Dormio dormisco, sentio sentisco. Terentius in Adelphis: Hoc vi illum edormiscet. Idem in Eautontimorumenon: metu

i persentiscerces; Illabo labasco i(tem)
r eunucho labascat virtus uno v(er)bo
l(a)b(e)scat. Integro integrasco i(tem) in
Adria. Vah perii hoc malu(m) inte
grascit. Et notandu(m) q(uod) in passiva si
gnificatione positum est inchoativu(m)
ti p(ri)mitivu(m) cui(us) activu(m) sit. Ovid(ius)
hi(n)c h(ab)isco amo amasco. Misereor
m(i)seresco. sed magis a misereo est
q(uia) vetustissimi sunt usi ut supra
d(ictu)m est. Ennius in vi Annaliu(m)
Cesebant hostes lacrimantes ut mi
sererent. Ex quo impersonale est mi
seret et miseretur. Rualleus crassus
in legis servuli suasione. neq(ue) me
m(iseri)us mei q(ua)m v(est)ri miserebitur.
Vi a misereor q(uo)d est deponens
n(on) inchoativu(m) in o desinens nec im
p(er)sonale potest nasci. Vivo vivisco
v(e)l revivisco. Terenci(us) in Ecyra
(qu)e revivisceret. Mihi(?) / vesperasco
sufficienter dare doctrina(m) tu(m) hoc v(er)bu(m) inc(hoativum) d(e)rivatio(n)e n(on) e...

verbum esse mediu(m) ubi
et no(n) p(er) se verbu(m) osten
dit illud v(er)u(m) esse p(er) se
declarans quan(do) separat(um)
hoc ab aliis habe(n)t sig
nificatione(m) quia t(amen) nec
v(er)um nec differentia(m) sig
ficat p(er)sona(m) t(ame)n sine
aliq(u)o v(er)bi auxilio sensu(m)
faciat p(er)fectu(m) q(uo)d in ceteris
verbis inveniri no(n) p(otes)t
Sed queri(tu)r de verbo
i(m)p(er)sonali cuiu(s) g(e)n(er)is debeat
dici et dicu(n)t quida(m) q(uod)
sit neutri quibus id
obicitur ergo desinit in
o quia hoc est p(ro)p(ri)a
neutrorum t(er)minatio. Sed
solvu(n)t dicentes hoc esse
d(ictu)m de v(er)bis p(er)sonalib(us)
Sed alii qui dicu(n)t imp(er)
sonalia nulli(us) g(e)n(er)is esse
q(uo)d satis veru(m) esse vi
det(u)r habito respectu ad
vocem dicu(n)t (et)(iam) alii
q(uo)d g(e)n(er)is eoru(m) debet indi
cari s(ecundu)m illud verbu(m)
a quo nascitur ut si nas
cat(ur) ab activo fit activu(m) si
a neutro neutru(m). Conve
ni(t) it(e)m si est v(eru)m p(er) se
cui(us) sp(eci)ei debeat dici
p(ri)mitive no(n) est quia s(em)p(er)
ab activo nascitur vel
a neutro. Si aut(em) d(e)ri
vative sp(eci)ei esse videtur
p(ro)p(ter) hanc inspicientib(us)
...

Sed dubitatur cum enumeravit et perfecte verbis fuisse fateatur. Cur autem impersonale dicatur et an ullam habeat personam vel nullam in constructione quam in libris constructionum fatetur sumusque diligenter investigaturi. Qui autem per se verbum debeat dici modus quisque maxime est quam omnes modos habet verborum que et verba que perfecta sunt. Sed dubitabitur fortasse an activam vel passivam habeant impersonalia significationem. Curritur enim per se dicitur idem est ac si dicam cursus fit propter quod passione significare videbitur. Si autem dicatur curritur a me idem est ac si dicam ego curro quod videtur ad activam pertinere. Sed quoniam ad librum constructionum magis pertinet interim [illegible] pretermittatur totum enim hoc sicut et alia pleraque diligentius ibi investigabitur. Hoc [illegible] dicendum tamen est quod significat activam.

Et solet.

ostendit ex quibus verbis veniunt impersonalia videlicet id est quod a passivis vel quibusdam vel deponentibus nullum nascitur impersonale. Nam a misereor videtur esse miseret sed magis est a misereo quod non est in usu

si vero [illegible] derivativum

quod videtur quasi a vespero vesperas verbo derivari. Omnia tamen ea idem inchoativa a secunda persona primitivum addita co fiunt ut labas labasco ferves fervesco cupis cupisco sed [illegible] excipitur hio hias quod hisco non hiasco facit. Ex quo Virgilius compositum protulit in primo Eneydos Accipiunt inimicum imbrem rimisque fatiscunt. Item in eodem hii summo fluctu pendent his unda dehiscit. Vetustissimi tamen fatiscor et fessus dicebant ex quo defetiscor defessus quod quidam a fateor derivatum esse voluerunt. Est altera species derivativorum in rio desinentium que a participio preteriti temporis solet fieri sive a supino in u terminante a supino rio ut lectu participium lectu supinum ex his lecturio esus esu esurio mictu micturio dicitur

dituurio Meditacom tn significat
ec forma vnde et meditatiua noiat
e est qrte coniugatonis quo et inchoa
tiua fine / Sciendu tn q invenimus
qda posita inchoatiuoru forma ha
bentia no tn etia meditatiuoru ut
qiesco pasco copesco disco posco sue
si / Est altera spes derivativorum
nto ul in so ul in xo desines que
fignicam actus significant factum
pleru ex se passiua na inchoatiua
et meditatiua magis neutra sunt
E qz idest frequentatiua pleruq a
supinis derivatur mutacone extre
n: v in o ut scriptu scripto dictu
dito cursu curso dormitu dormito
xu nexo flexu flexo Om aut
sit pme coniugatonis et habeat
pnultimam a mutat eam qz in i
excepta ut imparatu impartito
rogatu rogito volatu volito et do
ut dicimus pleruq ea a supinis

Vetustissimus tn fuit hec
p s vos Impersonale
tiuq significati est pp
vbi sine psonis nuis
qz passiuo par sine mo
dos et tpa complens
potem resolue do tn
actiui puta dicas a
me cantat ego canto
statur ego sto hec gnm
vba possut gnare duop
pceut ul actiua sicut
incipiunt cetera sicut Viui
et statur legit cantatur
amatur Sed neqz fit
neutris sicut passiua sit
illis unde Tota
Et scias q vba impso
nalia no desce ndunt
a vbis impfcis nec a
vbis passiuis qmbus
et deponentib9 nec a vbis
anomalis nisi ab isto
fero et edo nec a defec
tiuis ut odi noui cepi
memini nec abalys de
fectiuis ut ait et inqt
nec a vbis neutropassi
uis ut gaudeo fio et 6
nec a vbis exempte actal
ut pluit tonat nec a
vbis significatibus passioz
innatam ut palleo rubeo
nec a vbis signtib9 passioz
illatam ut vapulo veneo
nec abliqt vbo facio fa
as nd sius compositis
Fm no est dicere a me

bene facitur a me te
pesaritur

Supinatio

hic de gerundiis et su
pinis tractat repetens
rationes superdictas qui
bus ostenditur quod sint
dicenda nomina potius
quam verba de quo sequitur
quod non sint modi verborum
quod principaliter in hac
liber ostendere intendebat
unde P h sicut autem
ostenderat non esse quen
dam de verbo impersonali quod
ita modos verborum inqui
situm fuerat ita quod de
supinis quendam non
esse ostendit quam verba
non sunt ymo nomina
sicut in tractatu gerun
diorum ostendimus

Species

Tractatus quintus de specie
verborum continens tria capitula
primum capitulum est de specie
verborum quoniam species atten
ditur penes significationem
verbi sibi esse primarie
impositionis vel vlt
illam connotando per
modum frequentationis inchoa
tionis et sic de aliis
qualiter pertinet ad formam
que est species qualitatis ubi
secundum capitulum est specialiter
de impersonalibus que est

determinari quia inquit frmaaa penultimam
a penultimis secunda persona abiecta s ut ab
dicta to facit frequentativum ut lego le
gis legito legi ago egi agis agito
togo toegi togis togito unde ner
go quia mersi facit supinorum servat
regulam id est a supino facit frequen
tativum ut mersu merso mersas Que
ro querito differentie causa facit
quia a queso quesito fit Scito. Sciu
ris nondum quod et sasitor sasitaris
quod a primitivo activo sit deponentia
nata Virgilius in secundo Eneydos Tu
vero audemus sactari et quereri cau
sas Terentius in Eunucho Nisi quur
quid est pectus libet hunc sactari
Nosto quod nositto facit Livius in iiii
ab urbe condita Circumspectari omni
bus fori penibus senatorem raro quod usar
nositare dicitur tamen etiam noto notas
in quo est nondum similiter quod tamen a noui

ſ; derivatiū corripiunt tn̄ penultimā
r. mirū aū composita a notus est
cido mutat o in i correpta ut agnit9
cognit9 cū ignotus servavit o pro:
ducta Iuuenalis in iiijo Nota matrē:
ratus gen̄ tua Virgilius in Buc:
olicis Namq; notavi Ipe locum
arte quo cogesserē palūbes ¶ Sunt
et quedā derivativa in supiūs que ra[t]ō
sunt freqntativa ut egreo egresso
egroto egrotas Virgilius in xii°
exestat q; medendo ¶ Et sunt om̄ia
fr̄eqntatiā pime coniugacōnis et ser
vat significacōnes p̄mitiorū quāvis
qedā videant̄ ex hiis in aliud sen:
sum trāsire ut traho tracto cogo co:
go dico dicto ¶ Sed si quis attent9
[no ſemt dicta ffreqentacōne]
inspiciat nō penit9 absistunt neq;
a sistē videntur Rec a p̄mitiorū
significacōne ¶ Notandū tn̄ etiā p̄fec
tū p̄fectiva q[uo]d differencie q; causa

sunt derivative specꝭ per
respectū ad sua p̄ſōlia
¶ Tercium est dc̄ spē derivativa
indifferent a nominibꝫ p̄mi
tivis vel v'bis absoluta sꝫ
circūscripta inchoative freq'n
tative et̄ ¶ Capitulū
p̄mū dividitur quia p̄o
p̄mittit divisiōm specꝭ
Sc̄do mēbra divisionis
p̄sequitur ¶ Sc̄dū ibi Est
igitur p̄mitiū ¶ Et ita gat
lectam ¶ Sic dicit ¶ D/h
¶ Et de modis quidē v'borꝫ
satis dictū est nunc ad
specm transeundū est
¶ Sed qm̄ idem vocatur q[ua]n
species q[uo]d in nomine cor
q; non accidit v'bo quo et
nomi et eadm causa inve:
nomis est ita hec accid[en]s
verborū que et nomi/
de quibꝫ sufficienter sup
dixim9 ¶ Modo tractādi
tm̄ non consideremus dicit
itaq; P[ri]scian9 hoc modo
de spē prius dividit
spem scdm q[uo]d in gn̄ica
accipitur in p̄mitiū et de:
rivativā Posita docet q[uo]d
sit una quaq; earum de:
inde dividit derivativā in
suas specꝭ et utramq; illa:
rū p̄ tractat dicit g[ra]ta.
duas esse specꝭ verborū
p̄mitivā scilicꝫ et derivativā
quas in om̄ibꝫ fere cōu
nibus p̄tibus dicit inve:
niri / species aut dicit

ppr pticipiu / pticipiu quid nuq̄m p̄mitiui inveniuntur fiet. p. k. Dicit etiam fere ppr inflectionem que est inde inveniuntur derivative speciei vox. Sunt genere v bi species p̄maria nec non derivativa

Est igitur primitiva

Prosequitur membra precedentis divisionis et primo declarat quid sit primitiva species. Dicit itaque ergo primitiva species id est vox primitive speciei est que accipit p̄mam positionem a natura id est ab inventione quam dicit illa vox est primitive speciei que ad nullius primo respectu similitudine imposita est seu que ad nullius similitudinem respecta imposita est

Derivativa

Hic incipit agere de derivativa specie primo eius descriptionem tangens. Secundo de eius speciebus subiungit ibi Sunt igitur. Unde dicit derivativa derivatur a positivis id est apse inventis

puto per sincopam v penultime produ-ne nomine putetur si sequitur dicemus cum supinum p̄mitivi eius sequitur est. Radtum derivationes huiusmodi species erunt a verbis in or desinentibus

Sunt preterea alie species derivativorum varie tamen formationis quam significationis ut a video viso visis id est cupio videre Virgilius in primam mentem hesionem visente regna sororis laumedontiadem pariter visente duxit perpetuitatem videre quod greca COONTA dicunt. Sic est facio facesso capio capesso lacio lacesso arceo arcesso arceo arcesso que non esse frequentativa coniugatio ostendit possumus tamen ea non incongrue desiderativa nominare / Sunt autem alia in losme-tia que diminutiva esse plane significationis ipse sensus ostendit quod apud grecos in verbis invenimus non pt

a sorbeo sorbillo garrio garrulo tiro tamillo [pendulo] Cuius primitivum Salustius in secundo historiarum ponit Caluit ratus

Sunt et alie formationes diuisas significationes habentes tam a nominibus quam a verbis nascentium verborum ut a prepiso A greco grecisso et grecor a grege grego a philosopho philosophor philosophatis a poeta poeto poetaris Item ut albo albas albico Oratius in primo carminum nec prata canis albicant pruinis Sic vello vellico fodio fodico Item nutrio nutrico et nutricor Cicero in secundo de natura deorum omnia que sunt membra et partes suas nutricat et continet Nec mirum Ciceronem nutricat pro nutrit dixisse Cum virgilius dicat in secundo Georgicorum hoc pinguem et placitam paci nutritor olivam Impersonalia quoque omnia uel ab activis uel a neutris deriuantur ut

Et secundum P. h. Illa vero derivative species est que per quandam elementorum consonantiam et significationis competentiam a primis positis nascitur et primis repetitis

Sunt igitur[2]

Hic submittit species derivationum et habet sex partes secundum sex species que forme dicuntur pro tanto quia ille species huiusmodi formatur et descendunt a verbo primitivo vel quia vna forma aliud conceptus formatur quam alia vnde omnes forme significant idem quod sua primitiva Sed ulterius significationem primitivi superaddunt meditationem frequentationem etc. Nota quod inchoativa plures assumunt species que verbo primitivali addunt aliquid plus hoc consignificando Et ee varijs formis a verbo primitivali descendunt et ob hoc forme dicuntur Habet quoque notandum quod forma secundum Priscianum P. h. diffinitur Est diuisa species verborum Sed secundum alios forma est quod modus significandi accidentalis

absolute superius modo sigs
tem ubi simr et subesse
se primario ulaquo addi
to et subesse posteriori
Ex quibus patet quod simi
est perfecte forme Et aut
dicit aliquam fforte anoma
le et non perfecte hoc tunc
verum est quotiens atte
ditur forma penes tempus
et personarum quia sic invenie
derivacionem et dependenciam
unde Aliud unum dicitur
fforme perfecte quod regular
coniugatur Secundo anoma
le quod irregulariter
coniugatur Tercio vel
modo forma attenditur
penes abundanciam et
defectum temporum vel personarum
et sic dividitur in perfectum
et defectivum

De inchoativis

Hic magister agit de forma
inchoativa primo tangens
descriptionem ipsorum Secundo
ostendit a quorum genere
verbis et cuius coniugacionis
descendant Tercio a qua
persona primitivi formentur
Secundo ibi que plerique
Tercia ibi omnia tamen te
unde p. h. Sciendum itaque
derivationes verborum species
quarum prima est verbum
inchoativum quod principaliter
idem quod suum primitivum

supradiximus ut amo amatur lego le
gitur sto statur misereo antiquum mise
ret scilicet placeo placet sic antiquissimo
[illegible]
rum consuetudine a peniteo penitet a
tedeo tedet a pigeo piget a pudeo pu
det a liceo licet ab oporteo oportet
Cecilius in vero Morbosum facti ut
ea que non oportuerunt facta non sint
Et sciendum quod omnia impersonalia hec
passivorum persone vocis habent exceptis
his superdictis et aliis paucis ut convenit
vacat contingit accidit liquet Sunt
alia verba que ex verbalibus nascuntur
nominibus vel ex participiis ut a rego
rex a rege regno regnas A dictor
ductus a quo ducto A legor lectus ex
quo lecturio et lectito De quibus
superdocuimus Et sciendum quod frequenter
apud grecos ex nominibus dignitatis
solent derivari verba que actum vel
administracionem ipsius dignitatis significant
significat Et secundario inchoacionem ut logio

ru oy pro ΝΟΝΟϹΟΥ ΑΚΑΝΟΝΟΡΙ ΠΟ:
TIVIC ΤΡΙΤΑΝΙΚΗΟ apud latinos aūt
d tati nomīa pleraq̄ ex v̄bis uel ex
ijs nominibus nascūtur (quae) que faciūt v̄ba
ut consul a consulendo dictator a di:
cendo · questor a questu Et illis ab edi (edilis)
lis, pretor a precundo ductor a duce
d imperator ab imperando Ergo rex
sicut q a regendo nascatur peperit
ipse aliud v̄bū regno · a villico etiā
villico ul villicor dicebant antiqui Ca
to in orōne que inscribit ut basilica
edificetur · Antequā iste villicare cepit
ita in trone ꝑ profitiscerē pater
villicator tuus iam mater villicata
est A metallorū q̄q̄ nominibus solet
nasci verba ut ab auro · auro aurās
ere ero eras Unde auratus et
eratus Persius Et veris speciem
dinoscere calles Nequa sub erato
mendosum tiniat auro Et a multis

id est legere incipio ·
Unde et Propē secūd:
tiā significacōem dicit
Inchoatiū Et vide cū
idem v̄bum terminatiue
speciei dicatur ab origie
et inchoatiue forme a
secūda significacōne Et
queritur Ad supius dixit
pns tpus esse cuius pō
preteritum · Pars sequitur
An Inchoatiū v̄bū pos:
sit dici pntis tēpris cū
principiū acconis ul passi:
onis designet Sed v̄bū
nō significat pns tpus qd
est quiddā sed consignificat
quidē qd acconis ul passionis
principio sine dubio con:
venit [viii] Habet q̄
Nomē ab inchoo pima
notans actus ve pati ve
Initiū sicut horresco pa:
uesco calesco Ubi notand
q Inchoatiua forā est
quia modus significandi
accepta a modo intellige:
di rem v̄bi secūdū q̄ ca:
dit sub inchoatione ꝑ modū
terminati ab alterō et sub
esse posteriori Sed sm
Co. Ca. Inchoatiuū
verbū est v̄bū terminatiue
in sco significans initiū
actus ul passionis sui
primitiui Unde tiā

principali sign̄t actom
uel passionem quam sua
verba et secundo actus
uel passiones illas esse
inchoatas

Que plerumque

Hic ostendit a quibus gñis
uel coniugacionis verbis nas
cant̄ inchoatiua et dicit
nascuntur aut inchoatiua
pleraque a verbis neutris
significacionibus intrinsecis
passionem ut a caleo ca
lesco Dicit autem ple
rumque quia sunt etiam et
ab actiuis ut a capio
capisco Et subdit
quia pleraque vero inuenit a
verbis secundo coniugacionis
dicit tamen pleraque notan
ter propter aliqua cetera
differencia ab aliis co
niugacionibus et quibus
in sequentibus patet Et vide
quod verba quoddam inchoatiua
passiue significacionis in
ponit scilicet integrasco
id est integer fieri in
capio quod mirum videtur
cum primitiuum eiusdem sit ac
tiuum scilicet integro quod
id est quod integrum facio
Sunt autem inchoatiua
omnia tercie coniugacionis
et carent preteritis perfectis

aliis nominibus inuenimus verba et nari
ut a termite termito et a frutex fru
ticor Parsimus Vescio quid tam
graue termitaris inepte Iuuenalis
in sexto Sed fruticante pilo neglecta
et squalida crura A philosopho
philosophor philosopharis et ab ar
chitecto architector architectaris a
patre patro patras et patrisso et
a greco grecisso a spuma spumo
ab vnda vndo ab aqua aquor
aquaris Virgilius in iiii° Georgicorum
vm Sed cum tute sibi membris rebus
aquantur A frumento frumentor frumen
taris Ab antiquo antiquo antiquas
id est infirmo Heres exheredo exhe
redas Grecus grecor grecaris a pa
bulo pabulor pabularis a vespera
vesperasco a luce luceo a nocte nocto
a mare uel amarito marito maritas ab hy
eme hiemo hyemas a fortuna fortuno

formas ...

fortunas Persius Mercurium q̄ ar-
versis fibra da fortunare penates
a bacho bachor bacharis a simpha
simphor simpharis / Cetera vero nomina
tam apud grecos plera q̄ quam apud
latinos omnia post verba naturaliter
sunt accipienda. Docto post doctor
professor post professor Sessio pro
sessor Scribo pro scriptor Oro pro
orator Et sunt fere omnia profes-
sionum nomina apud latinos verbalia
et more desinunt nam et tunc et philosophus
et architectus et sophista et poeta
greca sunt Itaque ex nominibus ipsis ha
bent verba apud grecos unde nos
philosophor architector poetor
in usu habuimus Ennius nunquam
poetor nisi podager omnia q̄ que
ex ipso actu agentibus imponuntur
ex verbis nomina non ex nominibus verba
proficiscuntur ut amo amator mo-
neo monitor curro cursor lego lector

Et sunt omnia neutri generis
verbi Est genus quod
neutrum et tria flectio
verbi preteriti q̄ carent per-
fecte atque supinis

Inchoativa

Ostendit a qua persona
et quo formetur dum
est a secunda persona
singularis presentis indicativi
addita co unde tractum est ex-
cipitur hio hias quod
hisco non hiasco facit
unde et hisco et hiscit
et inde et hiscens Ve-
et fatisco vetustissimi
tamen et fatiscor et fessus
dicebant te ut in libro
verborum hac forma generat-
primi persona secunda con-
iugens sibi co sic et
labo sume labesco fer-
veo fervesco sciens scisco
tepens q̄ cupisco ut
hio sic q̄ dabis hisco dac
fecerunt hiasco Item sci-
as q̄ queque verba desinunt
in sco que non sunt in-
choativa et quibus pa-
tebit in sequenti libro

Tracta(t) de alia sp(eci)e v(idelicet) meditatiua Et p(ri)mo p(er) for(m)a(m) seu mod(um) f(or)ma(n)di ip(s)o(rum) Sc(cun)do desc(ri)p(ti)o(n)e(m) et (con)iugac(i)o(n)em Vltimo remouet dubiu(m) vnde dicat(ur) p(atet) (e)t(iam) Est aute(m) sc(cun)da sp(eci)es formatio(n)u(m) v(er)boru(m) v(er)bu(m) meditatiu(m) q(uo)d sc(cun)d(um) meditac(i)o(n)em significat ut lecturio id est lege(re) meditor Desi(n)it aut(em) in vrio et est semp(er) q(ua)rte (con)iugac(i)o(n)is et fit a p(ar)ticipio p(re)t(er)iti t(em)p(or)is vel a sup(in)o p(ost)r(e)mo assu(m)pta no ut a lect(us) lectu lecturio Bene aut(em) dixit vel a sup(in)o micturio e(nim) a mictu fit n(on) a p(ar)ticipio t(em)p(or)is p(re)t(er)iti ad mict(us) inve(n)iri n(on) possit Et s(unt) meditatiua neut(ra) ut in plurib(us) sicut inchoatiua v(er)b(is) (con)t(ra)ria sc(cun)d(um) notac(i)o(n)e(m) v(er)bi p(r)inciapalis Sed (con)firmo v(er)bo meditor Sunt (enim) deponentia uel meditatiua dicit(ur) etiam q(uod) sup(er)iore(m) c(on)tractio(n)em v(er)b(is) cantab(is) p(e)r(fec)to (con)iugac(i)o(n)is c(on)tracta(m) Sicut lecturio / dat(ur) t(em)p(or)i p(re)t(er)ito p(er) q(uarta) (con)iugac(i)o(n)e(m) Et neutru(m) gen(er)is et d(e) f(ac)to p(re)t(er)itoru(m)

Impero sive impator Consulo (con)sultor duco ductor Ex his quedam dignitatu(m) q(ue) inveniuntur ut Imp(er)ator ductor Ab adv(er)bijs et(iam) et p(re)posic(i)o(n)ibus inveniuntur formata verba ut perendie perendino Cras ex quo crastinus et procrastino procrastinas Intra vel intro · intro intras Supra vel subter · supero superas

Figura q(ue) accidit v(er)bo q(ue) no(n) minui alia e(ni)m v(er)boru(m) su(n)t simplicia ut cupio tacco · Alia composita ut concupio (con)ticeo Alia decomposita id est a (com)posito formata ut (con)cupisco (con)ticesco Sicut in oratore Divino aliquo animi motu maiora (con)cupiscam Inveniuntur t(ame)n quedam v(er)ba etia(m) ex tribus p(ar)tib(us) (com)posita ut perterrefacio · Sunt alia que in (com)posic(i)o(n)e mutant (con)iugac(i)o(n)es ut do das reddo reddis

-rodo prodis facio facis amplifico
amplificas pello pellis compello com-
pellis et compellas appello appellis
appellas Sed in hiis id est apel-
compositis significatio aut coniu-
gatione variatur Et fortassis quo
mando mandis et mando mandas
dico dicis et dico dicas Sic eciam
pello pellis et pellas dictum est Sed
in usu simplex non est quo nec
fendo nec spiro nec perio nec fra-
go ex quibus composita sunt multa ut
offendo defendo aspiro respiro su-
spiro despiro apperio repio compio
opio suffragor refragor Inveni-
untur quedam que sepe non solum con-
iugacionem sed eciam genus vel signifi-
cacionem ubi permutat in compositione
ut spono spondes activum aspernor asperna-
ris desponens Genere neutrum aspernor
sponens in quo coniugatio mansit

Nota secundum Iohannem Ianuensem Ista me-
ditatiua verba est desinentia
in rio significans meditacionem
actionis vel passionis sui primitivi
et corripitur v ante rio
secundum Priscianum verbum primum verbum
que coniugacionis habent
v correptam ante rio nisi
meditativum tamen Et hoc
patet quia scaturio sca-
turis quod non sit meditati-
vum non corripit v ante
r sicut nec prurio pru-
ris ymo producit Curat
autem Vindocinensis cum
dicit Et scaturisantes
lesus absorbent aquas.
Cur autem careant preteri-
tis causa est quia preteritum
perfectum significat tempus
rei sed ista meditacionem
actionis vel passionis. Est
enim meditativo quasi media
rei actio Nuern autem
pre et hic verbo esurio
esuris quod non sit medita-
tivum. ut dicit Prisciang
in textu habet tamen preteritum
sicut dicitur in Evangelio Mathei
Esurivi et dedistis michi man-
ducare Cum tamen secundum Priscianum
meditativa verba careant
preteritis perfectis Ad hoc respon-
det Huguicio quod licet aris
grammatica Ista congregat pre-
teritum aliter invenitur in divina
pagina que non coartatur
regulis grammaticorum Sed

forte Persius illud non
dicit legerat esuriui et de
dixit inniti maducare
Ermivis ipm legamq fuis:
se sacerdotem Ex amore
Iuliam apostatasse ita
dicit Hugutio Alii dicunt
ad quibus ego qui esurio
meaptud e verbum meditati
tarit ptito pfto ut g
Persius Aliquando tn esu
rio esuriis est verbum neutrum
absolutum et nullam me:
ditatom notat ut esurio
id est fameo et sic si:
mitur in Evangelio ut esuri
ui id est famem habui
ul famui et sic habz
preteritum pfcm Item
dico quod licet theologya
no subdatur regulis dona:
ti ul gratie tamquam
ancilla tn utitur regulis
gratie tamquam domina
ad imperium suum Eterna
sapia edificauit sibi
domum et excidit colu
nas septem id est septem
artes liberales Nec
putandum falso est quod
theologie periti utatur
latinitatibus contra veritatem
artis gratie ut Augustinus
et Gregorius et Ambro:
sius et Ieronimus fue:
runt boni gratici verum
tamen est quod theologi
utuntur aliqn aleotheta

dicatur tn et assencio Sedeo sedes ieu
trii Insidior insidiaris deponens
obsideo -es et assideo actiua sunt fa
ciunt cum obsidetor et assidetor unde
Salustius in sedo historiarum Primus
sit qui assideri sine pluribus Eo et tero
neutra Adeo transeo ineo subeo preter
eo circumeo pfiao effiao affiao co
fiao actiua sunt faciunt cum passiua
adeor transeor ineor subeor pretereor
Iuvenalis in vo Cui si subeuntur pro
spera castra circuitor Cicero pro
Cornelio Circumitis rostris circuitur
lapidibus homines. confiaor pfiaor
affiaor Item fio et ex neutris quedam
in compositione fiunt deponentia ut fa
tio neutrum Versificor versificaris de:
ponens et gratificor gratificaris Cicero
pro Cornelio in primo Virum cum
alicui gratificabatur aut homini aut rei
in quibus etiam coniugatio mutatur

sicut in amplifico amplificas . edifico
edificas letifico letificas . fluctuans in
ric ℞ non illud gl(ori)a p(ro)ssi letificat
magni . Benaio assenaio et assentor
assentor assentaris . Aspirio aspi:
ras . conspitor conspitaris suspitor .
suspitaris . Sterno sternis activum co
sternor costernaris deponens . Salus
in io historiarum . Equi sine rec-
toribus exriti aut saucy consternantur
Medeor medeeris remedior remediaris
teste capro . Afero quod activo
anomalo . Vociferor vociferaris
est prime coniugacionis deponens .
Amplecto activum amplector deponens
passivum significacionem habet . Nexus
et neutrum . Suffio ex eo compositum
activum . unde virgilius . at suffire
mo teras quod rettere manens . Crinis
habitat quod In verbis compositis est
ideo greci extrinsecus faciunt declinacionem

ut sermonem quem audistis
non est meus sicut et
ipsi gentili unde virgilius
urbem quam statuo vestra
est Aliquando utuntur Metha
plasmo ut moysi pro
moysis Item aliquando utuntur
Tropo ut turbatus est
herodes et omnis Jerosolima
cum eo et mortui sunt
qui querebant animam
pueri . Et hoc est licet
doctoribus theologie
quia est secundum donatum
Barbarismus est una
pars viciosa oracionis in
communi sermone in poetica
metaplasmus id est
in ore sapientis erat
ut dicit oracius . Et
fuit errandi causas
habet herror honestas
ffex est quedam dicit
Non omnia que a maio
ribus tradita sunt racio
reddi potest . Hoc autem
quod dicit hugucio . quod
multos habet sequaces
cum theologia non coartatur
regulis gramaticorum videtur
posse habere ex verbis
Gregorii qui ita dicit
in epistola super Job in
fine epistole . Rueso [illegible]
ut quis opus [illegible] per
currens in quibus verborum

ornatus non requiras. quia
per sacra eloquia ab eorum
tractatoribus infructuose se
loquacitatis levitatis studiose
compescitur. Quid intem-
plo dei nemus plantari
prohibetur. Et post pauca
subdit Indignum vehementer
existimo. ut verba celestis
oraculi constringam sub regulis
donati. Hec Gregorius.
Sed intellige verba Gregorii
sicut dixi quia videlicet
non constringuntur verba sacri
oraculi tamquam ancilla
sub domina sub regulis
donati. Sed sicut docet
theologia utitur eis ad
veritatem. Item Gre-
gorius et alii sacri do-
ctores non servant semper
doctrinam quam tradidit
donatus in libro qui dicitur
Barbarismus non enim semper
vitant in dictis suis me-
tacismos labdacismos
iotacismos et collisiones
et similia que sunt vi-
tia. Sed magis faciunt
vim in sententia. Unde
ipsemet donatus quedam
metra vicia inveniuntur in
capitulo de Barbarismo
ita dicit. Nos autem etiam
cuncta omnia hec vitia
plerumque conversionem et
nominibus peritioribus reliqui-
quamvis in libris enim faciunt
vim in foliis et ornatu

ad similitudinem simplicium ut est ene-
po ΕΝΕΝΠΟΝ ΚΑΝΝΙΚΟΕ ΚΙΝ-
ΜΙΕΚΑΟΝ ΜΕΝΕΝΟΧΑΟΕ ΜΕΝΕ-
ΝΟΧΑΟ ΜΕΝΕΝΟΧΑ Est tamen quod do-
intrinsecus declinat ΚΑΤΗΓΡΑΦΟ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΟ apud romanos tamen semper
intrinsecus fit declinatio id est in ipsa iun-
tura sequentis verbi vel post eam Conficio
confeci abigo abegi Incipio incepi
exigo exegi. Et illud quoque sciendum
quod principalem litteram quandocumque similiter
positio ubi in suo loco servamus per
omnem declinationem ut amo amavi
erro erravi Ineo imp oro oravi
uro ussi tergeo tersi haurio hausi
bibo bibi cedo cessi domo domui
flo flavi gigno genui ledo lesi
mico micui narro narravi paro
paravi rapio rapui seco secui tero
terui neco necui. Excipiuntur
ago egi et eo ivi vel ii que princi-
palem litteram positionis sic mutant

q̄ueriť in compositis vbis tur tn
ipē in pn̄ti corrupta sit aliqua p
compoitois in pito integ̃ inveniť
r pfiao pfeci efficio effeci inpao
jieci pergo perexi exigo exegi
infringo confregi tn̄ in nomi bȝ
ista declinatio p omes casus
invariati figuras solet apud nos
variac ex quibuscumq modis sint co
posite ut indoctus per omes cas
c duobus integris est et efficax p
omes casus ex duobus corruptis
similit in omibȝ compoitis noibȝ
hoc invenitur Exapiť aliter alt
cius qd tn̄ in nro ex duobus sit
integris in gtiio no est verum alt
alterius esset qui tn̄ gtus vetus
issimis fiut in vsu sicut & nro
ratantes ostendimꝰ tantudem
anti q pretea qd tn̄ in nro sit ex
duobȝ corruptis in gto ex integro
et et corrupto sicut et quicquaz

vborū porq qm̄ in sen
tencia et veritate e d
sancti doctoris & vitant
hec. Jo. Januensis

Sciendu tn̄

hic ponit qd no sile p
qd removet dubiū ita
predicta dictū est eni
q incohatiua desinut in sco
et meditatiua in vrio vn̄
posset quis dubitādo quere
vtrū omnia in sco desinē
cia sint incohatiua et si
no omnia vtrū similiter
aliqua in vrio desinēcia
no sint meditatiua cū inco
atiua et meditatiua con
veniat in hac q vtraqz
tant preteritū pfat ut pa
tuit hoc removens dicit
q inveniūr primitiua
formā incohatiuoꝝ
habencia ut quesco nosco
vnde huic forme paria
si no sunt amanda ver
ba tenes velut in fisco
cofisco et glisco cresco
compesco coquexi pasco
quesco ffusco suesco di
sco corusco nosco et posco
Et subdit no tn̄ invenīūr
primitiva forāz meditatio
rū habencia opponitur
tn̄ de prurio et esurio
sed prurio neqz + naqz
& neqz p est ante vrio
qd dicitū oportz similis

seu subaudiri ut forma
inchoativa meditativa sit ·
superius aut non a nullo
principio ut superius nascatur
formam meditativam non dicatur
hic licet quibusdam videatur
esse forme meditative ·
De superius tamen nulla est
oppositio nam de solis pri-
mitivis hic loquitur superius
vero aut aliquid derivativum
Nec te moveat quod quidem
eo dicit primitivum cum
a nomine quidem sit deri-
vativum primitivum enim dicit
quantum ad inchoativum non
enim sic derivatur ut sit in-
choativum vel primitivum
dicit respectu verborum
quoniam a nullo verbo derivatur
nam inchoativum semper a
verbis derivatur Sunt
autem inchoativa neutri
generis similiter et meditativa

Est altera spe

Hic pertractat de forma
frequentativa et tria fa-
cit primo ostendit in quo
consistat Secundo ponit
regulam formationis ipso-
rum a participiis nam sivis
exceptionibus Tertio
ostendit coniugationem ipsorum
et significationes Secunda
ibi Ex quod Tertia ibi
Et sunt omnia derivativa
ad primum dicit sit

tivusque et idem cuius Rursus ista
sa licet fieri manifestum est quod ·
quedam et quadam In quibus in
que temporalis est aut casus utriusque
generis in re est confusa Apparet
ex hoc quod compositio huiusmodi
verborum que non confert modos compo
sitionis per omnia servat prima per singu-
la separatim fit Nam tamen soleat per eius
composito a excepta in e corrup-
ta vel in i convertere per quendam
cam id est a breve in verbis ut in
i vel in e ut habeo inhibeo habe-
bam inhibebam habui inhibui habu-
eram inhibueram habebo inhibebo
ago exigo agebam exigebam
exigam facio inficio faciebam inficie-
bam faciam inficiam Iacio inicio
iaciebam iniciebam iaciam iniciam
frango infringo frangebam infringebam
frangam infringam tango contingo

pars Tertia species derivationis est verbum frequentativum et desinit in to vel in

tingeba contingeba tangam contin
gam arco coarco spargo respargo
sparco sperco Tercio cum dixi plerumque
enim est ubi servatur a integra ut
paro reparo comparo Manco rema
nco Canco incanco incanui unde
Virgilius in scdo Georgicorum Malos
gessere valentes Castanee fagus
ornus que incanuit algo fflore pili
Manco permanco. Mano permano.
Narro enarra Aro exaro Frequentius
etiam servat a que prime vel secunde
coniugationis sunt ut cano retino eius
frequentativum tamen sit prime servat a Canto
recanto illudans in uno Decantit que
ribus et vana servat in urna Illabor
elabor vado invado Cando excando
Palleo expalleo Ardeo exardeo Arco
exarco Invenimus tamen pauca in super
ioribus coniugationibus mutancia a ut
damno dampnas condempno contempnas

Sicut in eo significans
frequentiam actus sui verbi
primitivi per quod innuitur
que sunt activa plerumque
unde et plerumque fatentur
esse passiva /vel/ · dicta
frequentativa secundum est forma
suique Dat verbi sensum
consignificando frequenter ÷
Notandum autem quod forma
frequentativa diffinitive
est modus significandi rem verbi
a modo intelligendi
acceptus secundum quem cadit
sub frequentia vel in continu
acione per modum dervan
ab altero et subesse poste
riori

Eorum quoque · id est frequentativorum

ponit regulas formacionis
frequentativorum dicens breviter
per ut quedam verba perfecta
habent a in penultima
silliba et quedam non
excedo ab hac regula
ponit plures excepciones
et prima est que tribuit de
verbis habentibus gi in
preterito tercia est huius verbi
quero a quero Tercia est quod verbi
scitor scitaris et sciscitor vel sisci
taris Quarta noscitor a no
sco Quinta scitor a scisco
unde dicat ut servatur

plerumque ab ultimo supini
mutacione u in o ultime ut
a scriptu scripto a dictu dic-
to a cursu curso a
nexu nexo Ita tamen quod
si sint prime coniugacionis et
habeant a penultimam mu-
tatur eam in e in i correpta
ut imperatu imparito
Unde hec a postremo pro-
dit plerumque supino hoc
quod duplicatur fit Unde
si hec supinum Nam? ha-
bet a pre tu tum tur
d u fit o sic quod fit
scripto dicto dormito nexo
quod curso At si supinum
tenet a tu in eta supini
a fit i hec non u fit o
sic volito cogito quod im-
parito hec non et clami-
to palpito fiunt Ponendum?
tamen de quantitate penultime
sillabe horum verborum sic
dicit ...a? quod supina
seu participia seu verbalia
veniencia a verbis quarte co-
niugacionis vel a verbis tercie
que habent preteritum et su-
pinum ad modum quarte
ponuntur ... ante t ce-
teris hiis que componuntur
a supinis corrumpte ut
habitum abitum nequitum
meritum peritum et que-
quid dicatur de supinis
dictum est de verbalibus
et frequentativis eorum

Arceo arces coerceo coerces Arieo?
Amictas Tinnico initas Habeo?
inhibeo Sacro consecro In trac-
tatu et quarte coniugacionis verbis.
multa invenis mutancia a in i tan-
go contingo frango perfringo Ago
exigo Iacio inicio facio inficio
gradior ingredior Scando conscen-
do Paciscor depeciscor fateor con-
fiteor fatiscor defetiscor Salio insilio
patior perpetior Pario repperio
Veteres enim Et pario quarta coniugacione
declinabant Partior impercio et
impercior Cado incido Fallo refel-
lo Invenitur tamen in hiis quod coniuga-
cionibus quedam que servant a in com-
posicione ut nascor renascor pasco
depasco labor elabor Arguo coar-
guo Largior dilargior Lacto? di-
latto In preterito vero perfecto et plus-
quamperfecto ad simplex verbum e longa

habeat ño potest composicio eam to:
mutare ut egi exegi egerã exegerã
feci infeci fecerã infecerã Jeci ineci
ecerã inieceram que sine dubio a
implicibus suis componitur Nam
nõ possumus dicere q̃ in hiis que
e in p̃nti tpe corrumpatur in e lon:
gam in pretito. hoc enĩ in nullo
invenim̃ fieri verbo † Jd autem
est qd̃ p similia tpa fit compo:
sio pticipiorũ & diuise significa:
nes sepe tam p̃ntis q̃m pretiti
ut ostendit ut cõfringens cõfractus
gens coactus subiciens subiectus
exigens exactus Hec enĩ omnia in tũ
in extremã ptem id est dictionẽ
corruptam habeant in pretito in:
tegram habent Cur nisi q̃ sepa:
tis habeant compositiones per
singulã tpa Non est enĩ dubiũ
interrogati unde componitur cõfractus
ex ppositione et fractus pticipio

ut dormitus et dormitor
et dormito penultima
producta Dormito vo
dormitas penultima corrup:
ta Et dormitor et do:
mito sicut dormitus sup:
num Excepta ambitũ
supino qd̃ pducitur Et
sic ambitus pticipiũ
si sic ambitus nomẽ
corripit penultimam

Dico autem dixim⁹ ple

Ponit p̃mo excepcõ
a regula sup̃ dicta in qo
ptes dicit regulam spalẽ
formacõis frequentatiuorũ
a p̃ntib⁹ habentibus
gi in pretito unde dicit
Dico aut̃ diximus ea a
supinis plerumq̃ deriuai
quia formacõ p̃ntiũ
in gi a secũda psona p̃ntis
abiecta s et addita
to facimus frequentatiũ ut
lego legi legis abla
ta s et addita to fit
legito Nichil aut̃ pro:
hibet et a supino et
a secũda psona p̃ntis
eiusdem verbi fieri frequẽ:
tatiũ ut a lectũ muta:
to u in o fit lecto
lectas Et tunc supino
lectatu mutata u̾ u
in o et a penultiã

in . i . excepcio conversa rursus a secunda persona legis ablata s ut predixim9 fit legito legitas. Significant autem verba frequentativa secundario frequentiam unius et diversitatem frequentatam. Et ut generaliter loquar omnia hec verba lego legiso lecturio legito lectito cuncta actum significant principaliter sed diversa secundario. Vero hec tamen mirum non prodit.

Forma supino ut verbis in go que preteritum faciunt in gi. Tempus huius primi persona secunda ex to sumens absicit probat hoc agito legito fugito etc.

Quero

Ponit aliam excepcionem a regula predicta dicens Quero cum a querito deberet facere quesito tamen a secunda persona queris facit querito quamvis non faciat preteritum in gi et hoc causa differentie quia a queso etiam fit quesito

respondebimus. Subactus a sub et actus exactus ab ex et actus et de omnibus similibus. Anomala quoque verborum id possunt ostendere que sine dubio per singula passive etiam personas componuntur ut prosum prodes prodest prosumus prodestis prosunt preterito profui protota enim declinatione ubicumque a vocali incipit hoc verbum interponitur iuxta compositionis. Similiter aufero abstuli in presenti pro ab au. In preterito abs habuit. Quod quoque ita esse confirmat Appollonius summus auctor artis grammatice. Docet in primo libro de verbo inmobilem significationis iuxtaram verborum manere et separatim confirmans componi του καθαγραφω καγε γραφον ανιγραφον επε

[illegible] et his similia quecumque sunt
infectus declinationem hoc est per
compositionem quod apud nos semper fit
in omnibus compositis verbis.
Sciendum tamen quod in nominibus quae apud
[illegible] Futura compositionis solet
inveniri tum quando ex duobus nominibus
componitur vel ex nominativo et obliquo
in indeclinabili aliqua dictione pos
sunt tamen quod illi de verbis intransitive
declinationem habentibus dicunt etiam
[illegible] que de nominibus huiusmodi
dicere quod per singulos casus fit com
positio ut respublica reipublice
Respublica quidem ex duobus nominibus
reipublice vero ex duobus genitivis [illegible]
[illegible] Similiter iusiurandum iuris
iurandi vir illustris viri illustris
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quisque cuiusque
[illegible] composita esse ostendit attenti

Sator sata

ponit alia exceptionem quod
[illegible] frequentativa
fieri a supinis mutatione
u in o quod probatur
[illegible] in deponentibus fre
quentativis [illegible] determinat
illud dicens et sator
notandum est quod et sci
sator que [illegible] sunt depo
nentia nata sunt a
[illegible] quod est active posi
tionis qui dicit Sapie
[illegible] sunt illa Nam sator
nascitur a supino cuius
id est a satu mutata
u in o et addita r
[illegible] regulam Sessitor
vero nascitur a sessio
sessus et formatur a secunda
persona presentis abiecta
s et addita tor [illegible]
regulam Sed sessio
inchoativum nascitur a
[illegible] et sic per medium
nascitur a verbo [illegible]
deponente sessitor [illegible]
Non sic formatur forma
tamen habet imitantur [illegible]
to querito [illegible] fluito scitor
[illegible] sunt et sessitor
activo [illegible] deponentia na
ta

Noscito g(eneris)

Hic subdit aliam exceptionem a regula et per modum facit hoc secundo anti pophorisat. Secunda ibi datur tamen volentes tamen Nosco q(uod) excipit(ur) quod fit a secunda persona presentis indicativi eum nec timet preteritum in g(enitiv)i nec causa dicere cogat. Noto tamen verbi regulariter inveniet(ur) formatum a notum supino. In suo quod noto notas compit penultimam cum notum supinum penultimam producat. Vnde Huguitio a nosco noscito noscitas frequentativum quod formatur a secunda persona presentis indicativi modi vel a supino quo utebantur antiqui scilicet noscitum noscitum. Item a nosco notum notum v in o mutata fit noto notas aliud frequentativum id est frequenter noscere vel designare vel demonstrare significare vel representare et corripit primam licet supinum a quo derivatur producat eam. Et inde noto notas notum et inde innoto innotas

Qui aut(em) non est solum nominativum casuum sed etiam obliquorum casuum pro(nomina) com- posita ostendunt nomina vel pronomina que per casus obliquos inveniuntur com- posita solos ut istiusmodi cuiusmodi. Illud aut(em) sciendum quod et in nominibus et in pronominibus compositis apud la- tinos extrema pars per inmobilis manet quod apud grecos non invenit(ur) ut tribunusplebis prefectusurbis magistratum. Verbum aut(em) vel participium nec apud grecos ullum compositum nec apud nos extrema partem sibi servat inmobilem. Sed semper in compositione extrema parte sibi defendit ipsum verbum et parti- cipium quippe quod ex eo nascatur.

Componuntur aut(em) verba vel ex nominibus ut amplum amplifico ex quo participium amplificans signum significo significans vel

[i]n altero verbo ut calefacio id est
[c]alere facio calefaciens id est ca-
[l]ere faciens vel tu ab verbo male
[dic]o maledicens. Satisfacio satis-
faciens vel tu compositione indico
indicens produco producens abstraho
abstrahens subrideo subridens. Et
at compositiones composite quibus tu
[ver]bis inveniuntur neutrum aut separat
[a] appositionem quia verba per omnes
personas in omni tempore neutri casus vim
habent tum soli possunt coniungi persone
verbo per omnia tempora ut facio ego
facis tu facit ille similiter per omnia tempora
Ego tu casus neutrum per apposi-
tionem assumunt compositionem sed in sola
compositione ut infidus perfidus verba
in compositione duntaxat habent possunt
consistere nec imperativa in apposi-
tione possunt habere compositionem per appositionem
qua nec utrius tamen hoc habet
verum assistit si sunt preter persone

innotui id est manifestavi
Et inde inchoativa notes-
co et innotesco que scilicet
inchoativa quia primitiva
eorum non sunt in usu
solent eis assumere particulam
ipsorum ut innotesco in-
notui, sicut genesco ge-
nui et sic in similibus
Item a noto notas quod
nota note id est macula
vel pulpa vel signum
quod aliquid notat vel
littera vel reprehensio et
inde notarius qui notas
facit in curiis publicis
Et notarius .a. um
quod ad notarium pertinet
Item a nota potest
derivari noto notas id
est facere notas inde
notabilis et inde nobilis
per sincopam quod Hugucio
probat aut potius
noto frequentativum corripit
primam quamvis eius primi-
tivum scilicet nosco notum
producat quia etiam illa com-
posita agnitus et cognitus
corripiunt penultimam quam-
vis ignotus et similia pro-
ducant

Sunt tamen quedam

Hic magister removet dubium Inveniuntur quedam enim verba frequentativa a primitivis carentibus supino ut egroto ab egreo. Regula vero formacionis talium ostendit ipsa formam debere ab ultimo supino. Propter quod dicit quibus dubitando an hoc possit fieri hoc ipse solvit dicens, quod quedam defi ciunt in supinis que fa ciunt frequentativa, ut ab egreo venit egresco egresco fit egroto ab egrotu supino quod non est in usu. Unde hec que errant quedam carentia verba supinis. Sic lacto pacuto sic egroto re perimus

Et sunt alia

Hic ostendit cuius qui dam verba sunt frequentativa et significacionis dicens Sunt autem omnia fre quentativa prime coniuga cionis et servant suorum primitivorum significacionem

ut scribo virgili lege terenti Principia vero quas quidem preposiciones sunt per naturam vel a verbis habent ex quibus derivantur per composicionem ut exigo exi gens vel ad imitacionem verbi per se com posita sunt ut exegi exactus Possunt tamen eciam per apposicionem assumere posi ciones ad imitacionem nominum quia casus obliquos habent sicut nomina Et ideo non possunt participia componi nisi per natu ram. Et nuper ad sunt cognata verbis que vim istorum possident ut supra dictum est, ergo doctificus id est doctum faciens in vim nominum transtulit participia sicut iusiurandum iurisiurandi Iuriscon sultus iurisperitus senatusconsultum senatusconsultum plebiscitum prefe tus urbis prefectus fabrum Et sciendum quod participia sine verbis fieri non possunt si qua igitur videantur sine verbis formam habere participiorum nomina sunt dicenda et carent temporali significacione

penulatus togatus scutatus
galleatus astatus palliatus calli-
gatus et his similia Sunt tamen
quedam huiusmodi que et nomina
et participia esse possunt Nomina
quidem tamen ipsum habitum significant non
passionem nec tempus ut armatus
ab armis habendis COOΛYCTEC
nomen est cum vero a verbo armor pas-
sive nascitur et preterito tempus sig-
ficat armatus COOΛYCTEIC sine
dubio participium est Exemplum autem
sine habitu huiusmodi nomina inve-
niuntur apud latinos ut a capillo
tonso capillatus a coma coma-
tus a cirro cirratus ab auribus
auritus a naso nasutus a tunica
tunicatus a laterna laternatus
a purpura purpuratus a brachiis
braccis braccatus a pallio pallia-
tus a pretexta pretextatus

quia idest significat prima
palit h. secundo frequen-
tiam Sunt tamen et quedam
quedam que videntur
aliud sensum habere
ut cogito tracto dicto
sed non penitus absunt
a primitivorum significatione
Cogitare enim nichil
aliud est quam frequenter
animum cogere tractare
vero est sententia ac et
illac trahere Similiter
et dictamus frequenter
dicimus et cum aliquid
ubi contingendum sit aspi-
ciamus voy omnibus
his ubi subserunt fle-
xio prima tamen explici
gratie qua sunt activa
probat quod hoc agito
sunt neutra velud vo-
lito repto quod Exponen-
tia rara tamen velut an-
te locata

Notandum tamen Hic notat aliud
aliud accepcionem
a regula formationis
p. h. Dicatur quod
dicat esse notandum fit
enim a supino sequitur per
correptionem penultime
et mutatione ... in o
et addita r ne si dicat

sequitur quod tamen dicitur analogum nomen esse putaretur. Item Jo. Januensis. Multa et alia verba frequentativa inveniuntur que formantur a secunda persona presentis et sic irregulariter ut pluito plurito que non crevit. Priscianus libro 8. Similiter et ab ultima supino mutata v in o et addita r ut amplexor ab amplexu. Sed illa subintellexit in littera excepte in 9. Regula pars format eum verbum terminat or sic amplexu parit amplexor et sequor secutor. Sed secutor ne credas nomen si dicitur secutor

Sunt pret

Hic tractat aliam formam verborum primo ostendens finalem terminationem cuius secundo separat eam a frequentativa nomini speciale imponens scilicet desiderativa. Ubi dicit Sunt preter hec quedam species verborum desiderativorum et verbum desiderativum quod secundum desiderium significat ut viso io

A trabea trabeatus a mamis mamatus a paludamento paludamentatus a stola stolatus a lorica loricatus a pictura picturatus a scuto scutatus a tabula tabulatus a pileo pileatus a gladio gladiatus ex quo gladiator a stella stellatus a pelle pellitus a dente dentatus a barba barbatus a pluma plumatus a balano balanatus a gemma gemmatus a rostro rostratus a fronte frontatus. Ex aliis quoque nominibus inveniuntur sed non adeo multa ut a terere tritus a limpha limphatus et limphaticus. Nec mirum vel absonum michi videtur posse verba quoque ex hiis ipsis ad similitudinem eorum quibus usa est antiquitas proferri quid enim impedit nos quoque aliquid capere ad opulentiam latine consistere eloquentie aliquando et ad imitationem armorum et amor

[...]matus dicere Tumeo et tumitor
[...]mitatus et ut roboro roborator ro
[...]ratus et similiter ut ero erator era
[...]s ferro ferrator ferratus plumbo
[...] plumbator plumbatus Et ut vestio
[...] vestitor vestitus similiter togo et
[...]gator togatus Si tanta enim aucto
[...]ribus timiditas obstitisset ut nul
[...]li nobis novis uterentur dictionibus
[...]a natura et significatione rerum
[e]xigente profectus latinitas angu
[sti]s dampnata mansisset

tercie

Coniugatio est consequens
verborum declinatio Cuius
declinatio
regula apud grecos
[...]dem tam consonantibus quam vo
discernitur
[...]libus comprehenditur Conso
[...]antibus quidem in hiis verbis que ba
[...]tonas appellant Hoc est ante
in penultima syllaba
[...]me habentia accentum vocalibus
verbis secunde coniugationis ut arceo arces arcesso

est capio vel et sunt
hec coniugationis Quinque
verba que non sunt frequen
tativa vero fforma sequuntur
verbum desiderativi principalis
Infinitivo consignificans
capit inde Nomen id est quod
desiderium notat ut pur
viso Sub verbi fina
flexura ponimus ista
velut quasi coequans genus
horum principali Et
diffinitur sic fforma
desiderativa est verbum
significans idem quod
suum primitivum cum expres
sione desiderii vel sic
Est verbum desinens in so
significans desiderium ac
tionis vel passionis sui
primitivi Et formatur
a secunda persona singulari
presentis indicativi abiciendo
so ut arcesso Interdum
vel mutatur i in e ut
capio capis capesso
Eciam vel formatur ab
ultimo supino per mutacionem
u in o sed sunt frequentativa
ut visum visu viso visis
Inveniuntur tamen contra predic
tum formata maxime
quod dictum est a quibusdam
desiderativa formari a secunda
persona addita so sicut
Inveniuntur magis in ...

In quibusdam sicut in derivativis que veniunt de compositis a cio cis. Ita ut dicunt quidam. Citio et cio componitur cum ad et dicitur adcio adcis adcivi adcitum et accio accis accivi accitum id est advocare appellare. Sed antiqui in tali compositione solebant mutare d in r dicentes arcio arcis sed nos dicimus adcio accis mutantes in compositione d in c scilicet et sic ergo dicitur accio accis secundum modernos et arcio arcis secundum antiquos et in eo ... et ab utroque istorum descendit verbum desiderativum in so ab arcio antiquo debent dici arcesso arcessis. Et quia arcesso descendit ab arcio ideo causa dictionis mutatur est primum d in r in eo quod descendit ab arcio antiquo et dicitur arcesso arcessis. Item ab accio moderno debet descendere tamen accesso accessis sed quia ab accedo accessi accessu descendit sicut accesso. Ideo dictionis causa in eo quod venit ab accio mutatur d in r et dicitur arcesso arcessis. Quod venit ergo arcesso ab arcio arcis antiqua. Item arcesso ab arcio. Item accerso ab accio. Item accesso ab accedo accessi accessu

vo in uninflexis apud nos vo in personis vocalibus scilicet persone admittatur in inflexorum. Sunt igitur coniugationes quatuor apud latinos cum apud grecos decem sint. Coniugatio autem nominatur vel propter coniugatas consonantes hoc est cognatas quibus consonantibus plerique apud grecos coniugationes regulam sumunt vel quia una eadem que ratione declinationis plurima coniugantur verba quod magis ad latinorum nominationem aptius est. Per ordinem igitur vocalium locum singule obtinent apud nos. Cum enim omnia verba que equali regula declinantur in o vel in or desinant. In quibus si prime sint coniugationis in as efferunt secundam personam ut oro oras sto stas. Secunde in es ut moneo mones hereo heres

Om tac in is correpta ut cupio
cpis curro curris Sm quarte
r is productam ut munio munis
cirio esuris Tn or vo vba pme
cugacois in aris pducta penultia
fuit scdam psona ut amor ama
ris timor timaris luctor luctaris
Scde in eris pducta penultima
ut doceor doceris reor reris tcie
in eris penultia correpta ut legor
legeris sequor sequeris qrte in
iris ut munior muniris mollior
molliris audior audiris Inve
niatur tn quedam verba que
c eadem positione vbi pme psoe
diusas pstastuntur psonas vaie
iusa significatois ut fundo pro
lo qd ad fusiom ptinet fundis
qd ad fundamentum fundas ma
qd ad mandatu mandas

Inveniť adhuc aliud
vbm qsitivm ab acceso
accesis et est qte qui
gacois in eadm sigficacio
ne eo et habet ipe modu v
sitiam acceso accesis
vnde aliud no est
accesi Simo nec est
qinvis qsulo tunc sunt
tac qiugacois qnt tn
preiita et supina ad mod
qte tn acceso inveniť
qte qiugacois olim qz
modernu vtitur acceso
accesis qte qiugacoius
tec qd idem est cum
illo antiquo qte co
ingacois hec To
...

Sut aliam
lo desinencia

Cut de inceps de forma
diminutiva tangens desip̄cor
diminutiorum pmo scdo
formacom ipoꝝ a pmitis
p exempla Et capit
vnum scilicet cavillo vnde
P. H. ... vo spes
formatiorum vbonum est
vbu diminutivum et desi
nit in lo et significat
scdano diminucionem
ut sorbillo id est parum
sorbeo [ ] Est et ad
hec forma qe pmciale

...notat Nom qui solet a diminuendo dabit sit Sorbeo sorbillo
ut garrio garulo calveo pro calvillo cavillo debit potisso qz pota

Notandum primo quod littera
trahitur talis ~~diminutio~~
et species diminutiorum
quam potest. io. ia. dimi-
nutiuum verbi est verbi et
simile in eo significans
diminutionem actionis sui
primitiui. Deriuatur tamen
quandoque verba a verbis neutris
vel actiuis et sunt eiusdem
generis cum primitiuis unde
frequentatiua prima sit talis
genus quod primitiuum cum
aut petisso dicit magis
est usus quam actus
Secundo notandum quod
exempla littere elicitur
cum talia formantur ut
dicat. io. ia. a prima
persona presentis indicatiui
modi mutato eo quod
sequitur consonantem a
qua incipit sillaba sillaba
in illo ut sorbeo sor-
billo vel in ulo ut
garrio garrulo. Caluo
tamen facit cauillo pro
caluillo et quo calum-
nia et facit caluo cal-
ui calutum sicut soluo
solui solutum. Secundus
tus supinum calutum
non est in usu

ad dentes mandis. Dico vero id
dictionem penultima producta dicas
ad dictationem dictas penultima tamen
correpta volo ad volatum volas
ad volutatem. vis. Lego quando penul-
tima producta legas. correpta legis
compello et appello ad pulsiuez
compellis et appellis ad compella-
tionem vero et appellationem. compellas
et appellas. sero seras. seraui sero
seris seui uel serui. Sunt alia que
quamvis eandem significationem scilicet
diuise sint tamen per coniugationes in usu
ut denso densas et denseo denses
strideo strides et strido stridis fer-
ueo ferues et feruo feruis acoaces
et aco as dureo dures unde dures-
co duro duras. Lucanus in vi° au-
ribus incertum feralis stridat um-
bra. Virgilius in viii° Strident-
que cauernis Stricture calibum

et fornatibus ignis anhelat Item
in eodem efferuere leucaton auro
que effulgere fluctus Item in sexto
Eneydos efferuet opus redolent que
timo flagrantia mella Item in
x Postreme ad densent aues
Item in primo Georgicorum Et iupi-
ter humidus austris densat erant
que rara modo et que densa rela-
xat Lucanus in primo densatur que
globus quantum pede prima relaxat
Exempit viros aues quo tueor tue-
ris et tuor tueris Statius in primo
Achilleydos Iamque modo infensos
tero mihi contuor enses Fluere que
in vio Diluta que continuuntur arta
continuuntur misceri absintia tangit
amara Oleo oles et olo olis
Affranius in fratribus non potest
qui in illa est arta que longe Et
uitur olat plautus in mustellaria

Sunt et alie formationes

Hic consequenter determinat
de alia forma hoc est de
verbo imitativo seu morali
Et primo facit hoc Secundo
enumerat quedam alia que
secundum usum quem non
habent aliquam denominationem
tertiam possunt tamen
dici apparitiva secundum
Mo. Ta. Secundo ibi
in que Eo unde.
D. h. Sunt preterea
quedam verba tam a nominibus
quam a verbis nascentia
Et dicuntur quedam eorum
imitativa quasi imitationem
significantia ut patrisso
quasi patrem imitor
id est more patris vivo
et similiter [XVI] ulterior
forma semper de nomine
nascens vult imitativa
dici signans imitari Sic
venit a matre matrisso
patre que patrisso Plu-
rima so finit sicut gre-
cisso patrisso Secundum
secundum Mo. Ta. Moralitur
morale verbum sive imi-
tativum est verbum signans
morem rei sive per imitivi
ut patrisso id est more
patris gero vel imitor
Formatur aut quasi de

verba quandoque a nomine derivantur a verbo formantur vero aliquando ab ablativo singulari mutato o in quod sequitur consonantem ultime sillabe in is et addita so ut patre patrisso vel mutato e in is et addita so ut greco grecisso vel mutato o ultima in or ut philosopho philosopharis et poeta poetaris unde dicit priscianus in primo singularum Sepe pro z et solemus s geminatam ponere ut patrisso pro patrizo

In co ut albo albas

Enumerat quoque plera que alia nullam certam speciem generalia quod scilicet que nec in formatione nec in significatione nec in origine convenerint unde nec certum nomen possunt habere nec certa de illis potest dari regula unde oportuit ea singillatim ponere et tractare prout scilicet singula quisque ab invicem habet et significationes Sunt autem hec albico bellico fodico nutrico

Non omnes possunt olere unguenta exotica Nam nisi corripias penultima iambus stare non potest Terencius in adelphis olent unguenta Excello excellis et excelleo excelles Lucrecius in primo omnibus ornatum voluisti excellere rebus Cicero in primo epistolarum ad filium Cura effice et elabora ut excelleas Fulgeo fulges et fulgo fulgis Lucanus in xo effulget gemma thorum et iaspide fulva supellex Virgilius in viiio Auroque effulgere fluctus Sono sonas et sonis Ennius in xo Annalium Tunc clipei resonant ast ferri stridit acumen Lucrecius Calligare oculos sonere aures Uno unas unio unis et singularum igitur coniugationum regulis mox latius tractabimus

Nunc est .I. ta. nominat apparitura. Nota est secundum eum apparitum verbum est verbum desinens in to significans apparicionem actionis seu rei sui primitivi Attendendum autem quod ista

Sciendum tamen quod videmus
in preterito perfecto plerumque
BAPITONA quod grecorum mutari
in commutatione consonantium teste
Didimo qui ostendens omnia que
habent in arte greci habere etiam
latinos exemplis hoc approbat
Nam greci tamen prima coniugatione
dicunt BAPITONON que tres ha-
bet cognatas consonantes id est
B Π Φ pro qua nos scribimus
ph in plerisque et in omnibus quia
coniugationis verbis pro per Ψ de-
clinant ΛΟΡΙCΤΟΝ hoc est pre-
teritum infinitum spacio temporis verum
paulo ante an multo sit perfectum ut
ΓΡΙΒΩ ΕΓΛΙΦΑΝΟΥΒΩ ΕΝΟΥΦΥ
ΕCΚΛΕΡΡΩ ΕCΚΡΑΨΕ ΑΓΡΑΤΙΩ
ΕΓΡΑΨΑ Nos quod in preterito perfecto
quidem pro ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΝ id
est paulo ante perfecto et pro ΛΟΡΙCΤΟΝ

a verbis activis vel neutris
et formatur a secunda persona
presentis temporis indicativi
modi extrema parte verbi
sillabe mutata in i cor-
reptam et addita o.
ut vello vellio fodio
fodio albo albio id
est appareo albare. Item
nutrio nutris nutrio et
nutrior. Et alie vero
divisis ab istis et forma-
tione et significatione pa-
tebit in tertio capitulo

Impersonalia quod omnia

Capitulum secundum. In quo
ostendit verba imperso-
nalia esse derivative specie
in ordine ad sua pri-
mitiva seu personalia.
Et primo facit hoc.
Secundo ostendit in quibus
consistat. Secunda ibi est
faciendum et patet tractando.
Notandum autem
est exemplificaret magister
de divisis impersonalibus
tam vocis active quam
passive premittens
personalia primitiva ipsis
impersonalibus eorum deri-
vatis. Inter alia dicit
a penitet penitet inter
antiquissimorum consue-
tudinem.

Sicut a tedet tedet a
pudet pudet a liceo
licet et ab oporteo opor
tet Ex quo innuitur
primo quod ista perso
nalia prima scilicet
penitet pudet oportet
et sic de aliis non sunt
in usu modo ut patet
de singulis per Huguitionem
Et de oporteo sic dicit
Huguitio Oportet componitur
ab porto portas et ob
oporteo oportes oportui
id est conveniens vel opor
tunum esse Et dicitur
oportet quasi opem
portare sed modo non
est in usu Sed imper
sonale ab eo descen
dens id est oportet
et oportunus Debet
tamen oportet scribi per
unum p Sed quinus oppor
tunus quandoque causa metri
geminat p sicut
cum ipso sabburra causa
metri deponit b ut
ibi confluctu iactante sa
burras / temporibus alias
habeat duplex b ..
Sciendum est littera arguit
cum omnia impersonalia
sunt derivative species et
ergo per se verba et non
modi suorum personalium
ad modus verbi non
sit derivatus in ordine
ad ipsum verbum sicut

teste probo licet Nam amavi
ΠΕΦΙΛΕΚΑΤΕΦΙΑΝ significat
Similiter Greci ΠΕΝΟΝΚΑΥΕ ΤΟΝΚΑ
vidi ΒΟΡΑΚΑΚΥΕΥΛΟΝ sic omnia
cetera Nos quoque tamen in presenti in bo ut
po designat verbum plerumque in persi
facimus preteritum perfectum in tertia conju
gatione ut nubo nupsi scribo scripsi
scalpo scalpsi repo repsi Nam
pro Ψ greca duplici in primo
sillabario posita romani p et s solet
scribere In secunda autem coniugatione
ΒΑΡΙΤΟΝΟΝ greci que g vel k
habent pro x tiel per ζ efficiunt
preteritum infinitum ut ΔΕΤΟΣ ΔΕ
ΖΑΕ ΜΙΖΕΥ ΚΟΕΥΖΑΓ ΧΙΕ
ΥΖΑ Nos quoque in go vel co desinen
tibus idem frequenter facimus in
preteritum perfectum id est pro x declinamus
hoc tempus ut rego rexi pingo pinxi
duco duxi Dico dixi

Nam in ph c th nullum terminatur
Latinum verbum itaque triumpho
grecum est ΑΠΟ ΤΟΥ ΤΡΙΑΜΒΕΥΟ
quod est ionicum sed transilatio fiat aspi-
rationis a prima ad postremam sillabam
sicut ΚΥΤΡΥΑΜΒΕΥΟ quod est io-
nicum et ΕΝΘΑΥΤΑ pro ΕΝΤΑΥ
ΘΑ ad cuius imitationem latini ΘΡΙ
ΑΜΒΟC triumphus per transmutationem
aspirationis protulerunt. In eo tamen b in
p transmutata est quia b aspirari
non potest. Ceterarum quoque illorum imita-
mur coniugationem quam per d et t
et th efferunt ut ΑΔΟΕCΑ ΑΝΙ
ΤΟΕΝΥCΑΤΑ ΗΟΝΕCΙ ΕCΑΝΟC
cedo cessi ledo lesi ludo lusi con-
cutio concussi. Ad quartam quoque imitatio
que per zeta vel duplicata d
profertur apud grecos et preterito
perfectum per s facit ut ΦΡΑCΟ ΦΡΑΖΑ
ΤΑ ΑCCΟΕΤΑ ΑΖΑ Nos quoque

nec obliquus ad simi-
litudinem unde ...
verbum quod personale eum at
ut speciem quod derivationem
verborum unde apparet
quod verbum est per se.
Et ratio est hec quia
potest fieri quod omne
verbum formatum ab alio per
derivationem est respectu
cuius derivatum. Sed
omne impersonale formatum
ab aliquo personali et
per consequens non est ipsius
modus cum sit ipsius
derivativum. Maior non
est quod nomen ...
quod est derivativum ...
parte quia minus videtur
esse ipsis personalibus
quarum modo personalia
non sunt in usu et tamen
ipsa formantur ab aliis
scilicet suis personalibus
ergo et per quod ex quo
ultimo sequitur quod nullum
est impersonale verbum
quod habeat vel habuit
personale a quo descendit.

Sunt alia

Capitulum tertium in quo
Priscianus volens sufficienter
... speciem verbalis
tradere postquam expe-
divit se de verbis deri-
vativis ponens formam
que habent derivativa
formationes et ...

et regulas suas formationis
et certas determinationes
sunt consequenter tra-
dit de illis verbis que
non habent certas ter-
minationes nec determi-
nationes. Et habet
plures partes secundum diuer-
sitatem primitiuorum a qui-
bus descendunt que
patitur in processu. Vn-
de dicit Sunt et alia
verba que uel de verbali-
bus nominibus uel de parti-
cipiis nascuntur ut
regno deriuatur a rego
quod est nomen verbale nas-
citur enim a rego.
A ducto quod participio
nascitur ducto ductas.
Est a lecto lecturio.
Quod autem dictum est
quemuis de a supinis deri-
uari non est contrarium.
Potest enim fieri ut
ab utroque deriuetur.
Ita est autem motu uel
mutatis si quis aliquid medi-
tatum ennuet quia unum
et idem verbum potest esse
sub una specie propter
unam causam et sub
alia propter aliam

pytisso pytissaui patrisso patrissaui
musso mussaui. Contra per liquidas
apud illos profertur futurus quas ser-
uat in omni preterito ut TOIMOE
TIMEE NOEHNCYHMYNO ETY
HACTEYPO ECHEYPA. Nos quoque in
plerisque seruamus liquidas non tamen
in omnibus ut colo colui dolo
dolui volo volui domo domui
timeo timui vomo vomui geno
genui tono tonui teneo tenui ca-
no cecini aro araui terreo terrui.
Ideo autem diximus in plerisque quia mi-
nuitur et m et n et r in primis que
in presenti preterito uel abiciuntur uel com-
mutantur ut rumpo rupi pre-
mo pressi sino siui temno tempsi sterno
straui tero triui uro ussi. Sextam
coniugationem dicunt que per o puro
effertur ut ΥΠΕΡΕΥΟ ΠΕΟ ΒΑ-
ΛΕΥΟ qualia sunt apud nos se-

et qrte coniugationis vba quippe
in eo ul in io desinentia inveniunt
tm entia pme et tertie coniugationis
non solu e ul i antecedentibus
sed et alys vocalibus ut medeo m
deoas mutuo mutuas meo meas
sio sias Tertia tn a ul e ante
aspiratonem inveniunt terte penultimas
ut traho traxi veho vexi Ruero
uel r puras sine aspiratone ut fu
io facis ruo ruis Sed de omnibus
fortis pretium psitu qtuor coniugaton
num et gnalibus regulis ad omnez
declinatonem vbi ptinentibus latius
in sequenti libro dissereremus

Nunc de psonis tractemus
quas i. uo cti nu in ex
trema pte accidentia
posuimus qz no omni vbo quo sup
dicta accidentia adherent Sibi
aut semp sociant in vbo et in

Et sciendum
qz frequenter

Illud qz adiungit qz
de nominibus dignitatu
solet fieri qz apud
grecos dirivan vba
que signicant admi
straconem dignitatis Sz
apud latinos dignitatu
nomina pleraqz nas
cunt a vbis signican
tibus administracoem
dignitatis Plera qz
aut dicitur qpr rex
qz no dirivat a vbo
signicante administracoz
dignitatis qd est rego
non tn rego rex de
rivari ab aliquo vbo
dirivat em a rego
Nascunt itaqz digni
tatu nomina apud
latinos ul a vbis ul
a nominibus que faciunt
vba. Sed illud que
autem plem intellige
ut sit sensus vba
faciunt de se illa noia
a quibus dirivatur
nomina dignitatum
ut questor nom digni
tatis dicitur ab
alio nomine id est a
questus hoc aut nascit
a vbo qd est quero

Sicut et edilis nomen
dignitatis ab edes dicitur
Edes vero ab edo edis
deriuatur / eo quod ibi
a Senatoribus consi
lia edentur et tractarentur
Et vide quod si que supius
accipetur pro isto casu
falsum esset quod hec nomina
faciunt de se verba quia
ipse dicit in sequentibus
quod rex solum verum est de
nominibus dignitatum ut
rex facit de se verbum

A metallo

rum quoque nominibus

Preterea quod addit quod a
nominibus metallorum de
riuantur verba ut ab auro
nomine Auro auras
verbum et a multis aliis
quoque nominibus deriuantur
verba ut a cornice cor
nicor et cetera que con
tinuat Quia autem inpost
a vespera dicitur vesperasco
non est contrarium ei.
quod supius dixerat nasci
hoc a verbo vespero
quia vespero vesperas.
venit a vesper et sic
per medium deriuatur
inde vesperasco

omnibus que sunt declinari poterit
Tria in adiectiuis sunt et numerus sine perso
nis et persone sine numeris inuenimus
Numerum ut quiquies decies persona
ut meatim tuatim / quamuis enim a
singulari pronomine deriuetur in significat
tamen tam singularem quam pluralem numerum ver
borum coniungitur ut meatim dicitur
et meatim dicitis Sed in adiectiuo
species quedam inuenitur habens diuisa
In verbo vero et nomine et prono
mine et participio omnes voces ille
singulares habent numeros vel plures
personas simul sunt tria numero vel fini
tas vel infinitas Nominum tamen et par
ticipium in omni casu tercie sunt per
sone absque vero qui solus ad secundam
refertur personam Sunt igitur persone
uerborum tres prima est que de se lo
quitur vel sola vel cum aliis ut dico
dicimus / Secunda ad quam loquitur

..ipa ul sola ul cu aliis ut dicit
..natiuis tercia de qua est sermo et illa
..qua dirigit sermonem posita ho-
..ut prima ut dicat dicunt quod Et p'
..a quidem et secunda verborum persone
..finite sunt presentes cum demonstrantur
tercia vero infinita est Ita quod plerumque
.. eget pronomine ut diffiniatur Et
prima quidem et secunda persona verborum
pronominibus iungi possunt solus tercia
..persona etiam nominibus potest adiungi
..ue prime tercie sunt persone absque verbo
..asu quod ante diximus ut lego ego
legis tu. legit ille vel legit cicero
nam si dicam lego cicero soloecis-
mus est nisi addidero pronomen
dicens. lego ego cicero vel legis
tu cicero Exceptis illis verbis que sunt
substancie ul vocandi ut priscian
sum priscianus vocor priscianus
nominor et priscianus nuncupor Et

Accidunt quoque nomina

Illud etiam addit quod no-
mina accidunt id est nomina
significancia actus vel
adulterinas vel alias
vel etiam nomina contracta
ex actibus post verba
naturaliter sunt accipienda
id est determinatur a verbis
que prius naturaliter sunt
inventa et sunt fere omnia
professionum nomina appel-
lativa verbalia et desi-
nunt in or ut ferre autem
dictum est ut magister
et faber que tamen sunt
nomina accidunt id est ab
actibus contracta nec
sunt verbalia nec desinunt
in or Et vide quod
professor actus vel artis
aliquam dicatur ille qui
in illa ita se valere
confidit ut illam se scire
confiteatur artis vero quedam
professio dicitur Quoniam
vero dixerat quedam verba
nasci a nominibus Et
quedam nomina a verbis
Ideo ostendit qualiter
demonstratur si nomen a
verbo nascatur Ita scilicet
si significacio verbi causa
sit quare res quasi
nomine vocetur

ut amat(ur) causa est q(ua)re
aliquis dicatur amator
Verbo q(uod) est nome(n) ab illo
derivatur

Ab adverbiis

Addit q(uod) v(er)ba quedam deri-
vantur ab adverbiis ut per-
endinare q(uo)d idem est
q(uo)d prolongare derivat(ur)
a perendie adv(er)bio Si-
c(ut) diem dico perendie id est
perempta una die da-
bo tibi equum idem est
ac si dicam differo te
dare equum usq(ue) cras vel
post cras Simil(ite)r et pro-
crastino idem est q(uo)d
in crastinum differo
Ponit(ur) t(ame)n pro qualibet
dilatione ut procrastinemus
causam istam id est diffe-
ramus eam tempo(re)
Et de spe(cie) v(er)borum
satis dictum est Nisi q(uo)d
ad v(er)b(orum) [illegible] p(ro)posi-
tionem v(er)borum redeundum
est

Vocabula

Garrulo idem est q(uod) garrio
Calvo idem est q(uod) deci-
pio inde cavillo id est
parum decipio Et dicit(ur)
cavillo pro calvillo
patrisso id est p(at)ri assimilor Grecor et grecisso idem est scilicet more
grecorum loqui Grego gregas idem est q(uo)d coaduno coadunas Albico
id est parum incipio albere Vellico id est parum vello ffodicare id est

p(ri)ma quide(m) potest sibi et s(ecun)dam et
t(er)tiam coniungere ut ego et tu facimus
Ego et ille facimus S(ecun)da v(er)o no(n)
potest sibi coniungere nisi t(er)tiam ut
tu et ille facitis T(er)tia v(er)o nec
p(ri)mam nec s(ecun)dam sed alteram t(er)tiam
ut iste et ille faciunt Et p(ri)ma q(ui)dem
potest etiam s(ecun)dam et t(er)tiam p(er)sonam ab-
sentibus p(er) se loqui ut sepissime
apud Comicos invenimus in quibus p(er)sone
que ipse ad se loquuntur ut Simo
in Andria Non dubium est quin uxo-
rem nolit filius S(ecun)da v(er)o vel
t(er)tia sine p(ri)ma esse non potest / potest
t(ame)n p(ri)ma et s(ecun)da sine t(er)tia Et p(ri)ma
et t(er)tia sine s(ecun)da inveniri Est aut(em)
ubi ipsa p(ri)ma p(er)sona ad se quasi
ad s(ecun)dam loquitur p(er)sonam sic figu-
re ut Dido in iiii° Virgilii Infelix
Dido nunc te fata impia tangunt

Et quoniam sunt quedam verba in quibus
naturaliter non omnes sunt que-
dam deficiunt persone verum et his
tamen. In imperativo prima persona
singularis non potest esse quia naturaliter
imperantes ab eo cui imperatur dividun-
tur. Cum ergo prima persona est que
loquitur ipsa sibi imperare non potest.
Unde hic modus et verbum casum [illegible]
[illegible] qui in secunda tantum persona invenitur
[illegible] doce [illegible] Nam hic quasi persone
imperantes innuunt verbum secunda per-
sona ut [illegible] legat discipulus tuus.
Ergo si absit secunda persona non possum
imperare hic nisi figurate ad nosmet
ipsos loquentes quasi ad secundam perso-
nam. Itaque que latini in plurali numero
imperativa prime persone accipiunt hoc
greci ypotetika vocant id est sup-
positiva sive hortativa. Dicunt enim quod
superior debet ostendi qui imperat.
pudet me tui. Tedet tedebat teduit diperciut (?)

parum fodere. Edilis
est nomen dignitatis.
Dicebantur autem ediles qui
preerant morbosis ani-
malibus id est curabant ne
in aliquo et morbosum
remaneret animal ut posset
vitari contagio. Licet quod
et hii qui preessent re-
gis edibus videbantur
posse dici ediles. Item
a pena secundum Hugutionem
penitet penitebat peni-
tuit quia pena agit
ut peniteamus. Unde
penitere dicitur quasi
penam tenere et est
ethimologia. Et penitet
construitur cum genitivo ut peni-
tet peccati. Unde penitet
impersonale et construitur
cum genitivo et accusativo ut peni-
tet me peccati et hoc
verbum [illegible] cum secunda perso-
nali raro utimur nisi
in divina pagina. Item
pigeo piges pigui dice-
batur antiquitus sed ab-
solvit. Unde piget im-
personale id est pudere
penitere gravari offen-
di et construitur cum genitivo
et accusativo ut piget me
tui. Pudeo . des . dui
pudorem habere verecundari
et non est in usu. Unde
pudet impersonale et con-
struitur cum genitivo et accusativo ut
antiqui sed modo non est in usu

et est idem quod fastidit indi-
gnari angustari tedium
habere. Unde venit impe-
rsonale et construitur cum
genitivo et accusativo ut tedet quarum
mea vite me. Villicare
est ville curam agere.
Cornicari est mutiliter gar-
rire. Cornix est avis
garula. Fruticare est vel
frutices emittere vel ad mo-
dum fruticum procedere ut
apud Iuvenalem. Et
fruticante pilo. Et philo-
zophus componitur a phi-
los quod est amor et zo-
phia quod est sapientia
vel potius a zophus
quod est sapiens et inde
philosophus et philozophor
deponens. Architector
ab archos quod est princeps
et tecto dicitur architectus
et est architectus artifex
qui preest edificiis con-
struendis et inde architec-
tor verbum deponens. Ab
aqua dicitur aquilor
aquaris cuius compositum ma-
gis in usu est adaquior
adaquaris quod quamvis
in deponenti genere dicitur
tamen Theodolus active
posuit. Et in adaquare
gregem abunda. Et
undo undas et ab undo
mundo quia est quod fit po-
suit per ipsum constat quod
ab undo non debet quod
aspirationem ante h

co cui imperat. Hic autem sua cum
gerundiis persona per omnia silentium

socians quia in hac ipsa et cui imperat
ostendit futurum illis quibus imperat
ut pugnemus legamus quod ad solos
videtur hoc modo uti. Terentius melius
illis visum est hac persona numero plurali
separare ab imperante. Sciendum tamen quod
frequentissime iste modus pro optativo
tiuo ponitur vel deprecativo ut Musa
mihi causas memora quo numine le-
so et apud Terentium fac amalo
ergo fratres ad deos qui omnibus superio-
res sunt imperativo utimur modo ...
etiam ad socios vel ad cuiusque nature
quoslibet homines quamvis maiores
nobis vel siles sint per coniunctionem
nostri quia que fit in prima persona plurali
hoc modo id est imperativo utimur.
Infinita quoque et impersonalia et gerun-
dia vel supina carent personis numeris.
Praeterea in nominationibus id est

Jovem ... [illegible] ... et de novi ... [illegible]

NHAOOΠEPAIC siue nom sive v-
erid novis conformationibus non omnes
formationis motus sunt quaendi ut tyn
Possius Nequa subeurato men
sum tinniat auro. tarastantara
nunc a tuba terribili sonitu tara
ntara dixit. ut etiam apud grecos
ZEOΦ ΘAIMOC EKAAΓANA
ΦΛOYCTOY ΦΛOYCBOC fluit pluit
tonat et fulminat et multa similia que
homines non pertinet ppe quia ad certa
inveniuntur persona possunt tamen etiam in
ma inveniri persona et secunda per poeta
ΠPOCOΠOΠEPAC id est confor-
mationes ut rursa dei vel per appositio-
nem quasi ad ipsum Jovem pertinet
t sunt quasi propria verborum que ad so-
lum Jovem pertinent Reperiuntur tamen et
alia verba que in usu deficiunt personis
ut cedo sodes salve furis aue in-
fit forer quamvis et inquio et furo apud
Varronem invenitur et forem apud

nd sit compositum et
ab et undo ab Pleni
quod tamen dicitur habundo
per aspirationem quasi dicas
simplex est et dirivat
ab habeo Sed si
non habet et auctoritate
scilicet Frumentari
est colligere frumenta

Antiquo antiquas id
est quam infirmo Narro
tamen posuit pro
ut ait Antiquato
usu lite id est deleto.

Exheredare est exheredem
facere vel hereditate alicui
auferre cuius inf sim-
plex in usu non est

Pernoctare est noctem per-
vigilare esse Bacchari
est furere ut insanire
Hiemare alicubi est
ibi per hyemem manere
Fortunare est felicem facere

Superare est ex tumore
superabundantia furere

Podagra dicitur pedum
egritudo unde podager
dicitur Perendie id est
vel a perempta et die
una unde perendinare
id est prolongare vel
compenere a perenni
et die unde perendinare
id est die uno vel
plures morari facere

Cribrum dicitur ... [illegible] ... triticum ... [illegible]

De figura verbi

Tractatus septimus in quo primo per speciem primus tractat de figura et habet tria capitula primum capitulum habet duas partes primo dicit Primo per divisionem figure verbi Secundo ostendit quibus operatur verbis componi ...verbi Secunda ibi Sunt alia verba Primo sic Postquam in tractatu nominis quid sit figura distinximus et quot sint species figurarum Quid sit et figuram accidere et que sit causa in venerationibus dominus in figuris divisis restat ut solum quo ordine tractet de figura ex predictis Tractat ergo hoc modo dividit primus figuram in simplicem et in compositam et de compositam Postea divisitates figure composite demonstrat deinde ostendit a quibus debeant verba componi Illud est manifestum est quod verba quecumque sunt simplicia ut cupio

Tenaud in cesura na si verud vi... rū miserum quam tibi visus fore... re est dicit ex quo consore Tenag in andria posuit compositum et id spero consore

Numerus accidit verbis vero quo et omnibus casualibus singularis ut lego pluralis ut legimus Recte est autem in omnibus declinabilibus utrumque simul inveniri sicut superius dictum est numerum et personam Sciendum tamen quod quamvis et in nominibus et in pronominibus et in participiis inveniuntur voces greces singulares et pluralis numeri ut pocte viri fluctus genera singulares sunt et numeri pluralis Similiter tradit veteres dicere res ista tam singulares quam pluralis sunt Ipsi vos et illi et isti dicit singulares et numeri pluralis Tamen verba nullum hoc invenitur apud latinos quamvis apud grecos

[...] mistit ut ekaiston tan singlare
[...] pme psone qm ple tac pretia
[...] ipsm dicit exapion oncyie
[...] onestpa spato neiamoyciato
[...] io verbi vnoverbi

Nuech composita ut co
pio nuech et com
posita ut cocupisto et
qi quech vba et tribg
ptibus ct compo nut
ut perterrefacio a pt
terntus et facio

Sunt alia que in compositione

[...]cd pars pricus capli in qua eloquit composita figura oste
[...]do quid vis copositionis opetur in vbo Habet habet autem
[...]ara mebra scdm qi plurimo fit comutacio pipam compositione
[...]i Quandoq enim comutatur qiugacio solu Quoq coniugacio et genus
[...]nqz genus solum Quoq genus et significacio est de quib omnibg
[...] hac litra sufficienter ostendit Dicit itaq Sunt quedam in compositione
[...]utat coniugacom id est alias qiugacois sunt simplicia alterius
[...]mposita ut do das pme coniugacionis reddo reddis tcie Sunt
[...]a que qiugacom et geng qmutat ut sperno spernis activum est et tcie
[...]iugacionis Aspernor asperaris inde compositum deponens est et con
[...]ugacionis pme et alia patent in litra voy Simplicit coposita
[...]omposita qz figa Utim in vbis parat imparat impetritat qz
[...]as pandit nut composite vim terne fige Coniuga comutat

In verbis compositis est quando

[...]ostendit demde aliam vim composicionis scilicet Quia causa compo
[...]ionis declinat vba mniscus Sed aliter apud nos aliter apud grecos
[...]liquando namq declinamus composita in solo fine ut reclamo reclamas
[...]liquando per iunctura composicionis ut pfacio pfeci Aliquando in iunctura
[...]t abigo abegi Sed nunquam ante iuncturam Greci vero in omnibus istis
[...]ocab et ante iuncturam declinant sua composita in quo ab ipis differ
[...]imus Declinant aut greci coposita mniscus vel interius id est in medio
[...]t cathegrapho cathagrapho Et est cathagrapho pris compositum ex
[...]atha qd est tnb et grapho qd est scribo Cathegrapho vero est preteritum
[...]cuius thus in iunctura e ante a Et vide qi catha et cathe diverse
[...]sunt ppositiones Aliter enim iunctura non maneret imobilis Iuncturam
[...]vero composite vocab dicit ultimam precedens literam et primam sequentis
Sunt ergo qi apud Romanos semper fit declinacio mniscus non qi

scilicet sit in fine precedens secundum inferius intrinsecus id est in intura scilicet in prima et secundum ut ibi ut est abigo abegi vel per intura secundum ut in costitas consteti Si aut habet in exemplis maledico maledixi in suo loco per intura mutato fiet in pretito Quia tamen hoc est libris abraditur sed pro nichilo fiat enim in fine totius fiat mutato tamen dicimus eam fieri per secundum dictionis intura tamen libri quod extrinsecus ut sit sententia quod apud latinos est in compositis extrinsecus fit declinatio ut fieri extrinsecus declinationem dicamus eo que per primam dictionem compositionis fit seu fieri habet

Et illud est sciendum

Capitulum secundum habet duas partes principales primo magister ponit regulam servandam circa finituram verborum in coniugatione et excipit duo scilicet ago egi et eo ivi preparans se ad istius solutionem per hoc verbum ago egi Secundo movet illam questionem ibi Queritur in compositis et dicit quod quecumque vocalis fuit in principio prime persone indicativi eadem invenitur principalis in tota declinatione verbi exceptis ago egi et eo ivi Et vide quod illud dictum est de solis regularibus verbis non autem de anomalis in quibus fieri hoc posset invenire

Queritur in compositis verbis

Secunda pars prius capituli in qua primo movet questionem arguens ad ipsam per simile in nominum compositorum declinatione Secundo solvit inducens sue solutionis plures rationes Secunda ibi Apparet ergo Unde primo dicit quod quamvis autem dixerit composita verba declinari intrinsecus nequaquam putaret esse hoc inconveniens dictum qua secundum hoc necesse esset diversas compositiones in declinatione eiusdem verbi ut confacio compositum est ex integro et corrupto confeci enim pretitum ex duobus integris Queritur itaque cur hoc fiat ut aliquam super hoc rationem reddere possit quod aut induat scilicet quod in compositis nominibus tota declinatio figuralis observatur non Recipitur aliter aliquid per et finem et totum et quicumque cuiusque et idem eiusdem ad questionis confirmationem inducit

Apparet ergo ex hoc

Solvit demum predictam questionem et sue solutionis inducit tres rationes prima ibi Prima secunda solvit Secundam ibi Tertio aute Tertiam ibi Anomala quoque verborum dicens sic quantum ad primam quod verborum variatur modus in compositionis in preterito preteritum non formatur a prima secunda persone componitur Ita quod in huius

compositus no descendit pretitu a pnti vnde dl uite pt queri
el Poterit quare supius dixerit declinacom fieri in inctura sed puto
t aliud per in intellexisse qm incturad pretiti a mutat pntis diuisa
se no em ut estimo dict valuit qd inctura pntis mutaret in inctura
pretiti et hoc ide intelligendu est de declinacone ptis incturam

Nam cum · solcat

Probat compositom p singlas tpa volens hac
inclusiom Nam si aliter fiat contigit hoc inconueniens qd i breuis
mutaretur in e longam qd in nullo inuenimus fieri vbo Nullu
m verbu mutat i breue in e longam nisi composito pntis dedit
hi ad alia tpa puta ad pretitu sequit qd in hoc verbo exigo qd
i pretito habet exegi i breuis mutaret in e longam qd est con
gula premissa Qu aut exigo pns habeat i breue patet ex
hoc qd componit ab ex et ago mutata a breui in i correptam
s sic fit ut pbat in hac dictis a breuis conuertit plerumque in co
positoe in e uel in i correptam Sed p quedam tpa verbi In hac uoce
e perdit pmo declarat breuem et demu digressione facta a pposito
i qua occupat se de mutacoe ipius a in copositoe · pro diuersitate
iugacoum reddit redit perido maiore somnis Digreditur ibi ffragmas
a maiore somnis pncipalis ponit ibi Sed no possumus dicitur tn
libi dicte cam Qu i breuis transeat in e longa ut incipio incepi
d nichil aliud est qm · in qua loco breuis erat i in pnti inuenitur
e longa in pretito

D autem id est qd per singla tpa

Hic item pbat qd p singlas tpa possit vborum composicio fi et participia
que licet cuiusd vbi sint pticipia inueniunt tn in diuersis tpibus composicones
hnt diuersas In pticipio nam pntis tpis qd est confringens vbum pt compositoe
corrupta est in pretito aut inuenit integra Dicat ergo pris ibide qd si qrit
unde copenit confractus ab ex ppoe et fractus pticipio iudicamus vnde voluisse
videt pticipia compoi posse p se / tu tenen omnia pticipia ul simplicia dicat
esse ul decomposita Sz nunc pticipiu p se compositu ab aliquo vbo estimat
esse quid Tn omne siue simplex siue compositu siue copositu a vbo deriuat
s differenter quia compositu p se no habet copositom sua a vbo composito
Est aut compositu sic p se a vbo deriuatu composito quia perdit coposito
e eisdem in vbo exquibus et frequenter in pticipio Sz singlare formacom no
accipit a vbo composito ut dicat decopositu · Sed pmo loco componitur
ut confracta sicut composicom hnt a vbo composito ut dicet Cuenti tn
a quo vbo venit dicat ab effringo effringis vt ergo nullu inicat gnctatis

Dicit quod priscianum voluisse tunc participium posse componi posse si non prius com-
positum sit verbum cuius illud est participium cuius videntur esse posse et composi-
similia et cetera michi omnino videtur esse Tum quia ipsemet dicit hec participia
componi in quantum cum verbo compositio precedit Tum quia dicit alibi composita
et possunt magis dici nomina cum non habeant verba que et illis placent
Dicimus itaque priscianum sensisse quod illa participia que non seruant compagine
positionis verborum componuntur posse nec debet decomposita dici sed potius com-
posita Contingens enim eo quod seruat compagine sui verbi quod est contingo de-
compositum est et a verbo suo deriuatum seu deriuatur Contactus vero quia verbi
cuiusque compagine non seruat sed potius simpliciter sui participii tractatum in-
positum esse cum priscianus non dicimus et non decompositum Item quod de similibus est
dicendum Dicit tamen alibi priscianus quod nullum participium sine verbo precedente est
nos non contradicimus Hoc enim participium contactus verbum habet precedentem si
licet contingo sed dicit illud verbum suum esse et hoc eius participium quia a verbo
suum contrahit significationem et componitur a simplici participio eius verbi a quo
componitur contingo Potest tamen illud etiam dici quod omne participium a verbo
est deriuatum Sed illud quod sui verbi non seruat compagine et compositum est et
decompositum diuersis rationibus Compositum enim quod in duas intelligibiles partes per-
resolui compositum est Decompositum autem quod verbum compositum precedit illud et de-
riuatum est ab eo et decompositum

Anomala quoque verborum

probat item compon-
verba per diuersa tempora qui-
non solum per diuersa tempora componuntur sed etiam sunt quedam eorum que per diuersas
personas componuntur ut possum potes potest Sicut enim tu non fit assum ita
potes a possum sed utrumque eorum a se componitur Et queritur de qua sillaba
sit de in potes an de prima aut de ultima Sed quam inuenio cunque alium
dicere quod pro propositio quoque assumit de Ideo adiudico eam prime sillabe
Sed repugnas quod videtur paulo post auctor dicere scilicet verba in uictura declinari
et uicturam permanere immobiliter uel verba posse componi Sed puto declinationem
tamen michi aliud esse quam aliam tractatum esse in uictura prius et aliam in uictura
preteriti Itaque ut uictura illius non mutetur in uicturam istius et sic puto priscianum
intellexisse Nota diligenter illam litteram que dicit Et hiis similia que-
cumque sunt intus declinationem id est post propositionem quod apud nos inquit semper
fit in omnibus compositis verbis hoc scilicet quod verba composita post prepositionem
semper declinantur quocumque fit declinatio intrinsecus videlicet ut quocumque verbum
in medio mouetur sic mouetur Non quod omne verbum apud nos sic mouetur
Vel aliter quod apud nos semper fit in compositis verbis hoc scilicet quod per singula
tempora dicantur componi si variatur uictura compositionis

Sciendum tamen quod in nominibus Illud tamen addit quod licet in verbis servemus compositionem immobilem tamen in nominibus solet interdum moveri si ut ex duobus et rectis compositum ut respublica rei publice vel ex recto et obliquo ut magister militum magistri militum Nisi illud diximus quod in hiis singuli casus componantur per se quod bene Priscianus ostendit posse fieri cum dicit Possumus tamen etc. In qua littera illud quod dictum est de compositione in verbis ut faciat per singula tempora possit fieri ampliat extendendo ad nomina ex quedam per quod solum possit ratio prius in contrarium inducta. Ponebat enim sic In nominibus tota declinatio figurabilis observatur non unde sequitur quod compositio ponitur habita in recto extendatur ad alios casus et sic est medi- cent et de verbo composito. Sed hec sequela posset negari quia etiam compositum in nominibus potest fieri per omnes casus sicut in verbis, quod confirmat per compositionem obliquorum que fit sine parte compositione in rectis ut cuiuscumque

Illud autem sciendum Illud quod inserit quia verbum principium extrema partem non servat immobilem. Dicit in compositione si acquirit locum extremum ex illis apponitur, quia cum mulsiber a mulceo et imber sit compositum verbum habet in principio. Sed sciendum quod hic agitur nisi de illis compositis que remanent verba

Componuntur autem verba Capitulum tertium in quo ostendit cum quibus partibus verbum componatur et primo facit hoc. Secundo ponit quosdam modos et sciendum quod principia. Dicit itaque Componuntur verba ut cum nominibus amplifico ab amplum et facio et sic per omnes casus excepto recto et vocativo. Contra Januensem Componitur enim per genitivum nominativum cum verbis ut magnificendo et floccifacio per dativum ut crucifigo per accusativum. Patet est per ablativum ut principio. Rectus autem non potest venire ad compositionem verbi integre quod dico propter possum quod componitur ex hoc recto potis et sum. Nec vocativus. Et hoc quia compositiones fiunt causa perfectionis. At si ex recto sive ex vocativo verbo producitur unum verbum compositum talis compositio de perfecto facit imperfectum quia rectus cum verbo vel ex vocativus cum verbo generat perfectum sensum. Ergo omnis dictio simplex sine composita in eo habet quod dictio habet dictio in- perfectionem. Unde patet quod dicendo sic Marcus id est Tullius vel marcus hoc est Tullius id est ut hoc est non potest esse dictio composita, quia constat ex recto et verbo et ita non sunt quandoque compositive ut quidam dicunt quia nec ex talibus species concitamino incepta est et sic est dicendum, quod sunt orationes compositive et non dictiones composite. Et illud pronomen hoc venit demonstrative. Sed hoc pronomen id relative et respicit intellectum precedentis termini et non

no suppositu et ideo ponuntur in singulari numero et in neutro genere Hec ibi. Preterea componuntur verba cum verbis ut calefacio, vel cum adverbio ut maledico, vel cum prepositione ut indico etc. Ubi Magnificus monstrat componi nomina verbis Verba patefacio componi quo manifestat Componi verbis adverbia dat maledico Prepositiva est pars verbis composita frequenter est Notandum autem quod verbum non componitur cum verbo nisi cum infinitivo ut tepefacio id est tepere facio quia infinitivus est quasi nomen verbale Sed aliis modis non sic componuntur Et hoc ideo quia una queque inclinatio est suo fine et termino terminum unde non possunt ad unum reduci sine medio id est sine coniunctione et ideo aliis modis non potuit fieri una compositio quia diversitas motuum et finium impediebat unius motus simplicitatem intellectus Inveniuntur tamen in iure civili composita facta ex duobus integris verbis que declinantur ex utraque parte sic duo nomina scilicet utor fruor utifrui usufructus sicut et talis compositio in nullis aliis verbis reperitur Hec ibi ita Secundo notandum quod non solum hiis modis iam dictis verbum componitur componitur enim aliquando ex pluribus partibus componentibus scilicet ex nomine et prepositione ut animadverto componitur a nomine animus et prepositione ad et a verbo verto et similiter prefacio de quo supra dictum est Item ex componitur cum prepositione et adverbio ut resurgo quod est compositum ex prepositione et surgo quod ulterius compositum est quod ulterius componitur a sursum adverbio et a verbo rego Item aliquando componitur cum duabus prepositionibus ut delinquo et sic pluribus aliis modis

Ideo autem prepositiones

Hic intendit ponere rationem quare cum prepositio imponatur composita cum verbo non sit etiam per appositionem addita ut patet in textu versus Cur apponatur magis per positiva Sed semper componatur verbis ideo fit cum verbis verbo quasi naturaliter habet Rectus casus qui partem sibi prepositum Non vult apponi bene sed componitur illi Sic est nec verba pars ista dat appositive Sed videtur instantia de impersonalibus contra fundamentum rationis quia impersonalia sunt inclinationem ad obliquum que regitur ex supposito et ergo dicimus quod textus intelligitur de verbis personalibus quorum suppositum est nullus casus Posset etiam intelligi de verbis impersonalibus que quamvis non habent nominativum casum pro supposito extrinseco habent tamen eum ex supposito intrinseco quia finaliter resolvuntur per verba personalia Et hec dicit florista et persius sed bene

Sed non possunt participia

~~Interserit hic illud quod quia verbum vel participium extremam partem non servat immobilem Ideo in compositione semper sibi acquirunt locum extremum~~ :—

Illud quod inserunt seu interponunt quod participia nunquam patiuntur compositionem nisi per nominativum casum
scilicet ut composita remaneant participia Sic enim intelligendum
quare et doctificus id est doctus faciens quia ex docto doctus componitur
in nomine Notandum autem hic traditur differencia inter participium et alias
dictiones casuales quia alie dictiones casuales ut nomen et pronomen ex per obli
quos casus componuntur ut huiusmodi istiusmodi Set participia non possunt compo
ut sic dictum

Et sciendum quod participia

Secunda pars principalis in
qua ponit ma
salicet hec quod omne participium debet esse ab aliquo diuatum Et con
sequenter praeit ubi unde si que voces similes in terminacione participiis inve
niuntur nomina sunt ut exemplificat de multis Distinguit tamen de talibus
quia si significant participaliter dicenda sunt participia non nomina et tunc debet
fingi verba Sed si significant nominaliter nomina sunt accipienda ex quibus
nominibus talia veniant dicit in littera quod ex omni fere habitu ut a
toga togatus fere autem dicit quia ab ore habendo nullum quis dici
invenitur Sed notandum est quod hec littera sic incidit Dixerat enim quod
participia solum per nominativum componuntur et non per obliquos Si ergo aliqua vox par
ticipalis inveniatur composita per obliquum ut doctificus nomen potius accipien
dum est non participium et hac occasione curauit subiungere plures voces similes
participiis que tamen non sunt participia ut declaratur in littera et exempla que satis di
cta est nisi quod ad expositionem secundum modum redeundum est

Vocabula

Aspernari compositum est a sperno et est idem quod
parvipendere Conspicor et suspicor componuntur
a specio quod non est in usu Tantundem compositum est compositum est a
tantum et demum Cuiusquam compositum est ex quis et quam Quidam dicunt plerumque
compositum esse a qui et dapno Propitia quasi qui infra posita ad universitate
... quidam autem ab petulantate quod prius iudico esse trutaminum id est
... Sunt tamen qui dicunt quidem esse compositum a qui et demum
... aut syllabicam dicunt esse adiectam Inimicus iniciatus compositus est
... amicus citatus Et nota quod imitari aliud est et aliud imitare Ille
... imitatur qui imitaciones exercet Ille imitat qui aliquem sibi facit vel
... imitum et deponens quidem cum solo construitur dativo ut imitatur ei Illud
... quod adhuc terminacionis est cum dativo simile et cum dativo ut imitat illud
... Ebasis dicta est inter Amicior et imitor Cirri sunt capilli per
... unde cirratus quasi habens cirros Cerritus enim vesanus seu insanus dicitur
... cum sacerdotes cum ei sacrificare solebat insanire Lacerna genus
... vestimenti unde lacernatus indutus lacerna Toga et pretexta Trabea
... genus erat purpure et dicitur secundum quosdam trabea quasi transversalis vel trabea

qua soli imperatores qui tunc dicebantur utebantur ea Similiter et paludamentum
genus purpure erat unde et paludamentatus indutus ea Balanus est arbor
balanum fructus et unguentum unde dicitur balanatus

Coniugatio est consequens

Tractatus septimus in quo agit de Coniugatione Et habet duo ca
pitula Secundum ibi Tertia vero Capitulum primum habet duas partes Secunda
ibi Per ordinem igitur In prima parte facit quatuor Primo namque diffi
nit coniugationem Secundo ponit quo discernatur Coniugatio Et apud grecos
et apud nos Tertio enumerat coniugationes verborum Postea ponit ethimolo
giam Secundum nomen quod est coniugatio Quantum ad primum vult tamen quod coniugatio est
verborum scilicet diversorum consequens id est regularis formatio et addit P
Nunc quoniam modis quatuor variatur quod duo quatuor coniugationes apud nos esse
dicuntur Primum autem sit una queque illarum suo loco ostendetur Dicit
autem quod coniugationes discernuntur apud grecos consonantibus in verbis que ap
pellantur Baritona id est ante finem habencia accentum Est autem ser
mo expositio nominis secundum quod baritonorum appellatur quoniam ut enim vo
lo exponere Baris interpretatur gravis tonus accentus unde dicitur ba
ritona id est gravem accentum habencia dicta sit respectu verborum quorundam
in fine circumflectuntur que vocalibus apud grecos discernuntur ut ptalo
propter quod quia sunt apud grecos verba in coniugationibus suis plures discretiones
quam apud nos ideo ponuntur plures coniugationes scilicet decem Apud nos vero
solis vocalibus discernuntur coniugationes et sunt tamen quatuor

Coniugatio autem nominatur

Hic tangit duplicem
causam nominis coniugationis ethimologiam quarum prima solis grecis convenit secundum
quod coniugatio dicitur propter coniugationes id est cognatas consonantes quibus
coniugationes apud grecos discernuntur Secunda vero ethimologia est
coniugatio dicitur quia una et eadem declinatione plura coniugantur verba
et hec ethimologia tam grecis convenit quam latinis Verbi per nutus verba
commutata cohereret flexio tota quia coniungit coniunctio Hec non
habet species per quatuor illa Currunt Et notandum quod Coniugatio
secundum auctorem modorum significandi Est quidam modus significandi absolutus accidentalis
verbo ab intellectu datus ex eo quod cadit sub diversis inflexionibus modorum
temporum numerorum et personarum

Per ordinem igitur vocalium

ponit discretionem coniugationis apud latinos Secundo discretionis causam
assignat ibi Inveniuntur tamen Et vult tamen quod coniugatio discern

q scd psona pntis indicati modi singularis nu Nam si vbum t'minetur in o in pma psona vel in or habebit a ante bis quttd ad o uel or: ris tantud ad or in scda psona pntis indicati singlaris nu est pie qiugacois Si aut habet e pductā est scde coniugacionis Sz si habet i correptam ante s in scda psona qnttd ad o & e corrp: fa ante ris qnttd ad or est tcie qiugacionis Si aut habeat i pro ductā ante s ul ante ris in scda psona est qrte qiugacionis vnde

Pro h verba pme coniugacionis sunt vba q ante s ul ris in scda psona pntis tpis indicati modi hnt a ut amas amaris Et hs coniugacō dicit pma quia pma vocali discernit Scda coniugacio est declinaco vborum e ante s ul ris in scda psona pntis indicati modi hntium ut doces et doceris Et dr scda quia scda vocali discernit Tercia qz coniugacō est declinaco vborum i correpta ante s ul e correpta ante ris i predicta psona hncium ut legis uel legeris Quarta rursus coniugaco est declinaco vborum i pducta ante s ul ris in pdicta psona hncium ut audis ul audiris Et dicit qrta quia qrta vocali discernat Sz quia p longa i discernit ut que posterior est qm i breuis, q tcia qiugacom discernit Et tn ut ppe loquar dicit qiugaco esse vborum que scdm predictas de clinacōes silitudo ut sit qiugaco qms vborum ppetas no scda na tum significaco. Verba go que nllo mo predictorum modorum decli nant nllius sunt qiugacionis Causa go inueccionis vborum in hoc aucte qmis que ipsorum silitudo iuq Spes p qtuor illa currit quas ne vocis psona scda / discernat p vocales sic ordinat ut cum vbo cui vis o ul or finis soaetur pme psone fflepuē quorum scda psona pmi tpis accipit s in fine ul aris Sui qz scdi nde at quibz es in fine ul eris Tercia p is curta demonstrat aut eris Qrta p is longa cognosci debet et iris Hec possunt p amo doceo go mu mio sciri

Inueniuntur tn quedam

Hic innuit racom qre coniugacō debeat pocius discerni p scdam psona pntis tpis indicatiui modi singlaris nu ut innuebat in lra immediate precedenti, pmam cum psonam discerni no poterat p quod tn racionabilius esse videbatur ad ea sit pbi imposico que diusa in vbis facit ut propter diuersi tate aliorum accidencium Relinquit go qz p scdam discernat que est imediata ad pmam. Qz aut per pmam no poterat discerni pbat in lra dicens qz inueniunt ydemtitas vocis in pma psona et tn est diuersitas coniugacionis qnqz tn sub diuersitate significacois ut qz c muat p qnqz eciam ydemtitate significacionis manente ut ibi Sunt alia

Sciendum tamen

Capitulum secundum in quo docet cum greci decem habeant coniugationes latini quatuor quo in quatuor coniugationibus latinorum comprehendantur decem illorum. Unde patet hic aut latinitas videtur imperfecta quia cum decem coniugationes sint apud grecos. Apud latinos sunt tantum quatuor. Ostendit qualiter decem eorum coniugationes ad nostras quatuor reducuntur. Et primo de illis que discernuntur vocalibus. Consequenter ostendit hoc de illis que consonantibus discernuntur. Primo ergo declarat Baritonorum. Bus. pus vel phus in presenti ante o et psi in preterito terminum ad terciam apud nos redditur. Tercie namque coniugationis verba sunt que cum in presenti desinentia in bo vel in po et terminant preteritum in psi ut scribo scripsi scalpo scalpsi. Cuius causa manifestum est quia ps est Ψ greca scribimus. Grecum autem dicit quia greci in predictis declinant preteritum lonston per psi. Sciendum est quia greci habent preteritum perfectum unum quod dicunt loriston id est infinitum. Aliud quod vocant peratcymenon quod est adiacens tempus. Para namque dicitur hoc idem quod iuxta et emerum tempus. Vel sicut prius dictum est para iuxta et cymenon id est dies vel tempus. Et est loriston illud preteritum quod non diffinit utrum paulo ante in multo sit perfectum. Paratcymenon vero est quod significat paulo ante esse perfectum. Nos autem preterito nostro pro utroque utimur.

In secunda aute coniugacione

Secunda autem coniugatio baritonorum g vel c vel ch in presenti et per x in preterito terminata ad nostram terciam redigitur. Tercie namque coniugationis verba sunt que in presenti apud nos in go vel co desinunt et preteritum per x proferunt per xi ut tingo tinxi duco duxi. Illum autem latinum verbum terminatum in pho vel in cho vel tho. Triumpho enim grecum est sumptum apo tu triambeyo transsumpta aspiratione prime sillabe ad ultimam.

Tercia quoque illorum

Hic reducit terciam coniugationem baritonorum dicens. Tercia coniugatio baritonorum in presenti d vel t vel th. In preterito autem s terminatum tum ad secundam tum ad terciam coniugationem apud nos reducitur. Nos enim dicimus ardeo arsi ledo lesi concutio concussi.

Ad quartam quoque imitacionem

Reducit quartam coniugationem baritonorum ad nostram primam. Illa enim habet z vel duplicatum s in finali sillaba vel penultima et s in preterito. Nos autem dicimus titisso titissavi etc.

Quinta per liquidas

Reducit quintam coniugationem

barytonorum due coniugaciones quarum prima coniugacio barytonorum et declinacio verborum
... et liquide in presenti eandem quam in preterito ... in multis verbis ... pme
... et tac coniugacionis facimus ut aro araui dolo dolui cano cecini

Sextam coniugacionem

facit ... et sexta coniugacio
voces sunt ... sexta tamen
coniugacio barytonorum non discernitur per consonantes sed per vocalem
positam in presenti ante vocalem ... nos in secunda et quinta coniugacione
... habemus ... in prima et tercia aliquando ut meo meas ... et similia
et tunc sequitur ... expositiones

Vocabula

Sero seras serare est sera hostio addere Inter
densare et densere hanc solent plerique differenciam
facere quia illud dicitur densatum quod facimus densum densetum vero quod
... densum est et quasi contractum ut ... ... densa ... et denso
... unum prorsus significant Exoticum dicitur peregrinum unde exotica
... et exotice merces et similia Ecce ... ab ... et ...
... quod non est in usu Triambeyo dicitur greca exultare et inde tri-
... Pitisso dicitur quasi potisso et est potissare parum et frequenter bibere
... alii dicunt simplex alii compositum ab in et chao quia ...
... adhuc est quasi in chao

Nunc de personis tractemus

Tractatus
... et ultimus ... et de numero posset specialis tractatus assignari
... tamen numerus et persona sint accidencia coniugata ut ostenditur in ... ...
... uno tractatu comprehendantur In hoc ergo tractatu progreditur ad
tractandum de personis et consequenter de numeris Sed antequam hoc faciat ostendit
... duo accidencia scilicet numerum et personam ultima posuerit et quare
... sibi ... Et hic tractatus habet tria capitula secundum
... ibi numerus accidit Primum capitulum habet tres partes primam
... prima parte docet quare numerus et persona sint ultima et que sibi sunt
... In secunda ostendit que sint persone in verbo In tercia docet ...
... verba quibus ... et qualiter coniugantur Secunda ibi ...
... ibi Et prima quia ... ad primam partem Continuando dicit ...
scilicet ultimo post cetera accidencia tractemus de personis et consequenter scilicet
... que ideo ultimo sunt posita quia non omnibus verbis conveniunt quia sunt
... nec numerum nec personam habencia ut impersonalia Sed obicitur
... inveniuntur verba nullam coniugacionem habencia ... ergo similiter non
... ultima Et est racio tamen quia pauca sunt verba ...
... irregularia Et subdit coniuncta que sibi sunt in tractatu predicta ...
... quia quecumque ... habet personam illud accidens habet ...
... et ergo ut autem hoc planissimum fiat demonstrato quid sit persona
apparebit quid autem sit ... numerum ut accidens in tractatu novo docuimus

Vnde psonas autor numos ideo qr locauit Postremo quomodo non verbis in= bus hereant sicut premisse verborum accidentia

Nam in adverbys

declarat quod in pluribus indecli= nabilibus scilicet verbo participio pronomine et nomine inveniuntur simul numeri et persone Sed quoniam in ad= verbys invenitur secundum diversum numerum sine personis et persone sine numeris / cratim enim addit indifferenter vel singulari vel plurali quod est adverbium perso= nale et quinques indifferenter cuicumque persone quod est adverbium numerale illa vero etiam inspicitur que dicit Sed in adverbio quedam species inveniuntur species habens diversa nec enim ideo hic dictum est quod numerale adverbium et personale unius et eiusdem sint speciei sed quia inveniuntur quedam species adverbiorum habens numerum derivative sine persona Et item quedam quedam personam sine numero Sed fortasse ideo dictum est quia diverse species adverbiorum habent numerum et perso= nam diversum idest secundum species diversas Alia enim species derivatorum ad= verbiorum est personale adverbium Et alia seu aliud numerale

Sunt igitur persone

Secunda pars principalis capituli In qua continetur specialiter tractatus de persona primo enumerans personas Secundum quod verbis conveniunt dicens differunt unam quamque postea ostendit personarum accidentia circa quam etiam secundum Primo hic primo videndum est quid persona dicitur in natura et unde transsumptum sit hoc nomen persona / dicens quo secunda accidat verbo Postea que sit causa inventionis verborum in diversis personis Ut autem sententiam primo antiquorum sequar Persona ut ait Boetius Est rationalis nature individua substantia id est res singularis quam ra= cione uti potest In hac autem persona sunt tres diversitates Aliquid enim loquitur de se Aliquando ad aliam de ipsa Aliquando de alia a se diversa et ab illa ad quam loquitur Prima igitur quod potest loqui dicitur persona Ex= ce autem quod de se dicitur prima Secundum hoc ergo prima persona est que loquitur de se Secunda ad quam sermo dirigitur Tercia est m de qua sermo est extra primam et secundam personam Illud quod adinvenerunt quod in sola res rationalis Sed et quedam res de qua sermo est tercia persona in natura Est igitur secundum antiquos prima persona que loquitur de se vox autem ipsam designans loquentem non est prima persona sed potius prime persone Sed quod primo secundum eos de secunda rationemandum est et tercia Sed quo hoc possit fieri ut dicat Priscianus quod una tamen est prima una tamen secunda, plures autem tercie sunt et diverse Et alia plura que illi sententie omnino sunt contraria que lectori iudicanda reservanda / His ergo propositis dicendum nobis est quod primo dictum est histrio persona a personando et producta in penultima ad differentiam imperativi ubi persona Ideo autem a personando quia histrio

[I]tratris ad repntandas diuisas psonas diuisas q solebant assumere
..uas et diuisos ornatus et pro psonarum dignitatibus Vnde et hoc
..m psona ad significandam dignitatem translatum est uel honorabilitatem
..ibus q transsumptum est hoc nomen psona ad eam que dicitur in arte gramatica
dicimus itaque quod psona secundum artem gramaticam est proprietas vocis secundum quod
..ntat uel loquentem et se uel ad quem quis loquitur et ipso vel de quo
..s loquitur esse proprietate prime et secunde psone prima vero psona est proprietas
..s repntantis loquentem et se Vox aut proprietatis illius non est prima
..ona sed prime psone Quod si inveniatur alicubi quod vox prima psona di-
..tur non nisi figuratiue dicitur Secunda quoque psona est proprietas vocis re-
..ntantis illam rem ad quam quis loquitur et ipsa Vox aut habens
..am proprietatem secunde est psone Tercia rursum psona est proprietas vocis
..pntantis de quo quis loquitur esse proprietate prime et secunde psone Vox aut
..bens illam proprietatem dicitur tercie psone In arte igitur gramatica
..ssumptum est hoc nomen psona ab illa significatione in qua histrio-
..ibus conveniebat Secundum scilicet quod dicitur a psonando Cur aut
..ma dicitur uel secunda uel tercia tractum est ab ea significatione secundum quam
..norabilitatem siue dignitatem designat Psona enim dicitur prima digni-
..tatis ratione Sicut et secunda et tercia Illud enim vox dicitur prime
..sone ex illa proprietate secundum quam repntat loquentem et se dicitur quoque vox
.. secundum quam repntat ad quem quis loquitur et ipso Secunda et tercia dicitur
..m quod repntat de quo quis loquitur esse proprietate prime et secunde Ideo
.. ratione dignitatis dicitur prima Quoniam vero res ad quam quis loquitur
.. esse sine ea de qua quis loquitur de proprietate prime et secunde psone
..on aut potest esse sine re loquente que ad prime pertinet proprietatem Ideo
..re illa que secunda dicitur post primam et ante terciam ponitur Est
..us qmis proprietas non secundum significationem vocum Causa vero inventionis ver-
..rum in hoc auctore fuit diuisitas verborum loquendi de re uel de rebus Cum
.. quid diuersus psonam tum secundum rem tum secundum vocem debet accipi non
..ma veraciter dicimus ... licet nos et illam sententiam in locis quibusdam
..tasse imposuerimus Dicat tamen prius quod prima psona est que loquitur
.. se uel sola uel cum socijs id est de hoc est aliqua vox prime psone
.. designat rem ut loquitur seu loquentem de se uel sola ut lego / uel cum
..ijs ut legimus Illud enim attribuit rei quod vocis est propter doctrine indiffen-
..am eodem quoque modo de secunda et tercia psona dicendum est Illud vero ad proprie-
..tas psonarum pertinet quod prima et secunda psona verborum finite sunt quia voces
..arum psonarum res ut presentes et demonstratiue designat Tercia vero infinita est
..ia caret demonstratione Unde verborum tres sunt psone Prima loquens de / se
..la uel cum socijs sicut sto sumus Est quoque secunda sermo que dirigitur sibi soli Cum
..ijs ve caput ut dicas dicimus est quoque Tercia de qua fit primam sermo Si-
..et Secunde vero non illam cui verbum dirigit ipsa Vt dicat dicunt etc

Et prima quidem et secunda

Tercia pars capituli in qua docetur cuius persone verba quibus personis et
qualiter coniungantur in quo mittentur de excepcione personarum et evocacione. Unde
dicit quod secunda persona verbi et prima solis pronominibus additur. Tercia vero pronominibus
et nominibus additur cum etiam sint tercie persone preter omnes casus excepto vocativo
qui est secunde persone ut lego tu legis ille legit. Et si dicatur Cicero lego
Soloecismum committitur nisi addatur pronomen prime persone per evocacionem. Verumtamen
excepcionem personarum ut lego et ceteri legimus. Secundo tamen excluditur quod
nominativus tercie persone non potest congrue iungi cum verbo prime et secunde persone et cetera
suppositum. Sed hoc fallit in quinque locis. Primum. Proinde prima primo quando est vo-
cativus per adiunctum tunc ibi ponitur nominativus tercie persone pro se cum verbo prime vel secunde
persone ut Alexander curro. Secundo hoc fit per nomen relativum ut qui lego disputo.
Tercio per participium ut qui legens proficio. Quarto per pronomen epitheton id est
appositivum tercie personarum ut ipse lego ipse legis ipse legit. Quinto per pronomina
derivativa ab hiis pronominibus ego et tu que possunt evocare hoc rela-
tivum qui ratione genitivi primitivi in eis intellecti ut meus filius qui lego disput-
tat. Tuus filius id est tui qui legis disputat. Hic per se nominativus tercie
persone supponit verbo prime et secunde persone tamen ibi sufficienter intelligitur nominativus
pronominalis. Item notandum quod dicit quod verba prime et secunde persone
non adiungunt sibi nominativum per se nisi sint substantiva verba et vocativa ut pauper
sum, Petrus nominor. Unde colligitur quod nominativus tercie persone potest iungi verbo
substantivo vel vocativo tam prime vel secunde persone quod intelligitur apposite. Unde
Donatus dicit quod sicut nomen substantivum recipit adiectivum ut bonus homo
Ita hoc verbum sum ut sum bonus et sumus boni. Ita quod nullum aliud
substantivum est ibi necessarium et hoc in prima et in secunda persona et non in tercia.
Unde patet dici potestas sum bonus. Ita quod adiectivum respiciat verbum in
racione suppositi designati. Sed in tercia persona male dicitur potestas est
bonus quia verbum tercie persone non habet in se suppositum finitum. Et sub-
iungit Hic te volo quod evocacionum alia figurata alia non figurata. Figurata
est illa que fit ex parte suppositi. Non figurata que fit per verbum quia verbum non
tenetur concordare cum sequenti recto in numero vel persona unde non recte
dicitur Ego sum tu et tu es ego et verba ibi evocant rectos sequentes.
Unde . P. H. . Super primo innotescit Construitur nominativus cum verbo tum supposi-
tum apponens supponens ut ego curro. In apposito tamen non cum omni verbo
construitur nominativus sed tamen cum substantivo vel vocativo vel similiter cum transitive cum substantivo
verbo construitur nominativus tam nominis quam pronominis quam participii. Significat
enim hoc verbum substanciam confuse. Et ideo exigit determinacione determinante suam
significacionem et specialem substanciam designante. Tale enim non est nisi nomen
vel pronomen. Hec enim sola substanciam significant. Oportet ergo quod determinetur

ibstantum et nom apponeb et pronom et no in obliquo positu cu
d idem ptinet debeat cu vba qd no est obliqui qui semp costruit
d vbo tnsitie id est ad alia ptinetes psona qm vbu insit sit vm
npsole vel constructo neqa sup est ut fiat ei apposito p ntm pro
omis ul et nomis papue soli quia sola tte subaz spalem diffi
it sustinet tn ut ei fiat apposito p ntm nomis ~~app~~ adti ul ptcipy
et sigficat subaz id est appellat ilis rao et apposicio fixa vbo
ho ipm em sigficat qlitate confuse ita q eget dicone determinate · ppr
litate et hor in nra ppr preductu racom illis aut no est nisi ppm
om Et si alit inve mat inppctaz est ut apud ppm Cuius nuncupat
arenb tur tn qui dicunt subto no posse fi apposito pronomina ·
me ul scde psone quia hac repbat ego sio ego Nos dicimus eam magis
e ppam (qm hac ego sio homo quia hic est figa euocaconis ibi nlla
l aut ppms dicit Nemo dicat ego su ego veru est ppr suppfluitate
o ppr incogruitatem

Et p(ri)ma quidem potest sibi

Illud qr addit q pma psona et scdam et tcia cocipit ut ego et tu et
ille legimus Scda vo no nisi scdam cocipit ut tu et ille legitis ~~Scda~~
tcia vo no nisi tcia ut iste et ille faciunt Ratio aut sit psonarum
nceptio et de omnibus his que ad singula cocepcom ptinet in tractatu
nomis omio explanabimus Notandu aut q tcia coapit alia tcia
ne figua p sola ammpcnacia Item notandu q in omi cocepcoe dictio
ncapies et cocepta possunt indifferent pcede scdm ra · ra · prtiqm in con
cepcoe psonaru vbi psona cocipiens semp est ppneda qmpis costruc
ausa honoris in Eyvo inveniat luce iio Pater tuus et ego dolentes
ucbamus te / detulit em digtati scius pmittes concepta Item dicto
nnes ad ambas semp ponit in ead psonali ppetate cu cocipiente
t ego et tu legimus no legitis Tu et ille legitis no legunt Scdu aut
a tciam coapit quod dicto ponit in ead psoli ppetate cu vtraqz co:
piente vz et concepta no pt sibi que sit hec qlita nisi p ordinem

Et p(ri)ma quid(em) potest etiam

ddit qr qd pma psona pt loqui absentibus scda et tcia id est pt
se res loquns de se cu cuius respectu dicitur vox pme psone qr uis
o loquat ad alia ul de alia quaru respectu dicat vox et scde et tcie
psone et ad huc modu expone tciam q scda et tcia no possunt
sse sine pma id est sine loquente respectu cuius dr vox pme psone q si
entia antiqo et de psona vel tenet tuc tcia nlla fe indiget expone

Et quoniam sunt quedam verba

Capitulum secundum in quo circa tractatum de persona ostendit ad ultimum que verba in quibus personis deficiunt. Et primo facit hoc ostendens generaliter in quibus modis verba deficiunt quibusdam personis. Secundo docet hoc idem de infinitivis impersonalibus et gerundivis. Tercio ostendit ad quedam verba specialia defectiva. Secunda ibi Infinitiva quoque. Tercia ibi Preterea in nominationibus. Quantum ad primum dicit. Cum imperativus prima persona singulari deficiat. Ratio enim prime persone exigit quod si sit imperativus in prima persona singulari res eadem imperaret sibi ipsi. Natura vero imperationis facit ut alius sit imperans alius cui imperatur. Et videtur quod tercie persone imperamus mediante nuncio secunda. Quando enim dico pugnet Cato, ad aliquem necesse est ut loquamur quo mediante nuncio vel mediante nunciante quod imperatur fiat.

Itaque que latini

ostendit propterea quod cur imperativus prima persona pluralem habeat. Secundo primo ponit similem dictionem que quidem est sicut quod legamus et quidam alii dicunt non sunt imperativi modi. Quando enim dicimus legamus non imperamus sed iungimus pro hortatione. Non enim potest imperare tibi sicut quod totum et aptantem ut facile sunt praecepimus. Quando enim dico legamus non impero sed aliis quibus me adiungo. Nam primas personas numeri proferre potius natura prohibet. Neque enim imperativus nec sibimet quisquam non imperat ac cum profert plurali prima quasi tu sociis sibi quisque impat hortando veniamus ut arma feramus

Infinitiva quoque

Secundo dicit de infinitivis et impersonalibus et gerundivis quod in omnibus personis deficiunt generaliter id est exigente hoc significatione inventionis. Infinita namque licet actionem vel passionem significat non tamen determinat in esse. Quod dico quia nullius sunt persone. De gerundivis vero inducat propter eos qui verba esse dicebant licet ipsa volunt carere nu...

Preterea in nominationibus

Ostendit specialiter ad quedam verba defectiva unde primo dicit verba quoque ad quorum sonum ad cuius similitudinem sunt retinencia que facticia dicimus ut tinnire et silere. In aliquibus deficiunt sepissime ut dicit. Priscianus cum in eis non omnes notationis sunt inveniendi sicut et excepta significationum actionum ut pluit tonat fulminat non nisi per prosopopeyam in prima et secunda invenitur persona. Secundo quando ponit pro dicit et sedet quod est verbum commune et multa alia defectiva inveniuntur. Sed mirum est quod sedet ponit inter verba defectiva cum inter alia adverbia dicit esse adverbium. Dicit enim adverbia in ... ponunt... ut sedet hercules. Secundo diversitas diversorum fortasse secutus est opiniones alii namque adverbium alii putaverunt esse verbum unde Augustinus ... similiter namque

uit socds adverbii blandientis vel obsecrantis vnde persius in xvo Invenitur adubia emendata in Comparatiuo sed in predicto libro secutus est opinionem eorum qui dixerunt quod socds est verbum coniunctum idest si audes quia aut quid volunt quod sit nomen idest socius ouid caret racione [vero] personas non habent me / verbum nam quia modus infinitus et omne Impersonale n[on] habet [illegible] his poracit

Numerus accidit

Capitulum tercium in quo addit de numero verbi quem de hoc ami[...] ente dictum est in tractatu nominis sufficienter determinans hic supersedendum esse nisi quod dicit apud latinos in verbis eandem non esse vocem singularis numeri et [...]alis et est sub intelligendum in modo generali Alibi enim fallet defendit enim est [...]le verbi actiui ut ut defenderunt vel defendere idest est singulare in futuro [...]assiui ut defendar defenderis vel defendere

Explicit liber Octauus

Liber Nonus

nus continuatur sic ffinito tractatu de accidentibus verbi ad exsoluendum quod promiserat Juliano Imperatori de formatione preteriti perfecti ffuturi [sistit] Sed ut competenter descendat ad hoc tractatum de verborum declinatione ostendens qualiter una vox ubi formatur ab alia in medio tacitis modo de ceteris tacet. Potest tamen ex locis diuersis quorum formatio colligi. Et est sciendum quod habet autem iste liber quatuor tractatus ut patebit in suis locis. Primus diuiditur in duo capitula. Secundum ibi Perfecto per concisionem et primum quidem capitulum habet tres partes in quarum prima primo ponit quasdam diuisiones. Et sunt due prima est bimembris secunda autem est trimembris et stat in hoc quod dictionum quedam mouentur in principio et in fine ut sunt pronomina que variantur in principio quantum ad personas. In fine vero quantum ad genera numeros et casus et similiter participia mutantur in principio quantum ad tempora. In fine vero quantum ad casus genera et numeros. Item alie dictiones mouentur in principio medio et in fine sicut verba. Secunda diuisio tangitur ibi Earum

Dictionum alie sunt uniformes id est indeclinabiles ut adverbia coniunctiones prepositiones interiectiones. Alie declinabiles ut nomina verba participia pronomina. Earum ergo alie in principio mouentur ut pronomina transeuntia in personas mei tui sui mihi tibi sibi me te se. Meus tuus suus mei tui sui meo tuo suo. In genera vero et numeros et in casus transeuntia fine mouent sicut nomina pronomina que discernunt genera ut ille illa illud. Ipse ipsa ipsum. Nec non etiam participia quibus fere omnia accidunt tam nominibus quam verbis accidentia. Unde non solum in fine per genera et casus in fine tantum sicut nomina alie uero in principio

[...]t nuos · sed etiā in p̄ncipio est
[...]ndo mouet̄ p tp̄a ut lauans lau
[...]xus fouens foturus mouens ·
[...]oturus Verba aūt et in p̄nci
[...]pio et in medio et in fine mouēt
[...]r n̄o tn̄ p singl̄a tp̄a omēs mo
[...]s necesse est pati sicut osten
[...]tur Oportet igit̄ de his ratōne
[...]ngrua expone Cur tn̄ a p̄nti
[...]ut a n̄to declinatōis exordiū
[...]nimꝰ supius tractatū est quod
[...]hentes de ceteris dicemus Pre
[...]teritū imp̄fcm̄ apud latinos p̄ma
[...]iū nuq̄m mouet sed finem ut
[...]mo amas amabā Doceo doces
[...]ocebam · lego legis legebam · fa
[...]o facis faciebam Munio munis
[...]muniebam Et in p̄ma quidē coniu
[...]atōne a habet ante bam · scd̄a
[...]m p̄sona in as desinens :—

Et pro sententia huius
dicit p̄s Sed qm̄
v̄bū aliter declinatur
qm̄ et p̄tes seu dictōes
declinabiles In hoc q̄
sepe mouet in p̄ncipio
et qua no omēs declinat̄
p̄tes orōnis dictōnes
indeclinabiles a declina
bilibus separat dictōnibꝰ
deinde subdiuidit de
clinabiles dicens .
Haūd declinabilium alie
mouentur id est variat̄
in p̄ncipio ut p̄nomina
aū declinat̄ p̄sonas
ut mei tui sui Et hoc
hoc ad discernenda quā
nuos et ca[...] variant fine
ut quidē p̄nomina et nom
et p̄ticipia quibꝰ fere
accidunt que uel quot
nominibus et v̄bis fere
aūt dicit ppr comparatiō
que nominibꝰ accidit et no
p̄ticipijs Et subdit q̄
v̄ba variatur in p̄ncipio
medio et in fine Sed hic
no quo ad omnia tp̄a
verū est Cū maiore quātū
ad p̄teritū p̄fcm̄ et que
ex eo formatur Ideo In
v̄bis declinadis est
scire necesse Et diuisi
mode contingit v̄ba mo
ueri p̄sone nūi quidē
et tp̄a seruat —

Principium primi ubi non mobilissime vero movetur sed principium fine quod quasi tempus commutat et est [illegible] quibusdam verbis principium fine medium quod movetur ut cado das cadi medium fine quod permutat [illegible] principium fine solummodo pando pandi principium fine quod movetur [illegible]

Preteritum imperfectum

Secunda pars principalis in qua iam aggreditur ad ostendendum variationem personarum in ordine ad presens indicativi et hoc per singula tempora indicativi et prime et ordine de preterito imperfecto sic occupat et coniungitur et aliis [illegible] preteritum imperfectum statim ponitur post presens [illegible] est quod magis movet principium illius persone [illegible] et si aliquis moveat principium prime persone ut eo is ibam [illegible] descriptio in temporibus traditur ista [illegible] que [illegible] modum presentis tamen preteriti imperfecti prima prime servat elementa

Abiecta o assumit bam ut amo amas amabam Meo meas meabam In aliis vero omnibus e productum docebam legebam audiebam In quarta autem coniugatione est quod antiqui transmutantes locum vocalium pro i et e ex diptongum proferre solebant quam postea in i longam verterunt ut polliba pro pollicebam muniba pro muniebam In eo vero et similibus verbis eiusdem quarte coniugationis nec possumus aliter proferre preteritum imperfectum nisi i ante bam servantes ut eo ibam adeo adibam Veneo venis venibam queo quibam Nec mirum cum hec verba ex secunda persona faciunt tam preteritum imperfectum quam futurum ad similitudinem prime et secunde coniugationis Nam tertia et quarta coniugatio solet ex prima persona generare

[illegible] o i e et additi bā ... [illegible]

am preteritū imperfectum quam futurum

Preteritū imperfectum mutatione o in e productā et additione bam ut lego legebam · facio faciebam audio audiebam · futurum mutatione o in am ut lego legam · facio faciam · audio audiam Ex ceptis in eo dependentibus que sicut supra diximus a secunda persona faciunt supradicta tempora

Preteritum perfectum tres habet motus in principio et in medio plerumque non tamen semper in fine vero semper In principio et in medio et in fine ut cado cecidi · cedo cecidi In medio et in fine detexo detexui · porrigo porrexi In fine tamen pando pandi · defendo defendi Est etiam invenire quedam verba in quibus principium movetur et finis medio

persone fine que movet sic atque futurum Omnis secunda coniugationis solum modo tollere futurum secunde aut quod quanto voluis in fine est diversificata in aliquibus dictionibus ille dictiones sunt sed dum diversis pu apud licet maneat forte eedem consonantes ut fa cio feci Tue ibi

Et in prima quid coniuga

Ostendit formationem preteriti imperfecti verbi. p. h. Et in prima quidem coniugatione habet preteritum imperfectum ante bam et formatur a secunda persona presentis ablata s et addita bam ut amas amabam In omnibus aut aliis coniugationibus habet e productam ante bam nisi quod in quarta coniugatione est i quod antiqui interferebant e ante i facientes ei dipton gum quia nos habemus i longam positum ante bam verbi gratia sic ab audio fit audiebam sic a pollio fit polliebam regulariter Et antiqui ut dictum est interfe rebant e ante i et dicebant pollieibam ei facientes dip tongum quia nos i pone ntes i productam dicimus pollibam In secunda que

Retenuo ... [illegible]

coniugacione et qrte desinencia in eo a scda psona pntis ablata s et addita bam fit ptitum impfctm ut doces docebam is ibam In omnibus aut vbis tercie coniugacionis et qrte desinencibus in io fit pretitum impfctm a pma psona pntis mutata o in e et addita bam ut lego legebam facio faciebam [vo] Impfctm pretitum psona scda Indicat in pma flexpua sive scda et qrta p eo removes s bam capies vel Rem vel qrto re fort totalit et sic pfleximus alias o pmo fit et capiebam

Futurum mutacione

Tradit formam futi et prosentiaa Illud est sciendum qd futm eius pncipium servat in omnibus vbis in fine semp movet et in pma quidem coniugacione et scda et qrta desinente in eo futum venimus a scda psona pntis ablata s et addita bo ut amo amas amabo doceo doces docebo eo is ibo In omnibus aut vbis tercie et etiam qrte futm fit a pma psona pntis mutata o in am ut lego leges audio audiam [vo] Bo capios pmus gnat par forma scdm

integro manente. mordeo momordi tondeo totondi

Plusqm pfctm coscdm mutus habet quos et pretitum pfctm a quo et nascitur. Futurum est pncipium quidem servat in omnibus vbis fine autem movet ut amo amas amabo doceo doces docebo eo is ibo lego legam audio audiam

Positio activorum vel neutrorum vborum in eo desinunt et in ma quidem coniugacione pares habet sillabas pma et scda psona. pma enim mutat o in as et facit scdam ut amo amas meo meas hio hias In scda vo coniugacione pma psona in eo desinunt litteras quas in es pu... ta mutas facit scdam Itaque necessario una silba minor est secunda s est ... in ...

v. doceo doces . moneo mones

Tercia vero si i ante o habuerit
p(ri)ma p(er)sona abiecta o assumit
et facit s(e)c(un)dam p(er)sonam. Itaq(ue) in
uit(ur) una silla(b)a ut cupio cupis .
facio facis. Alia vero quatuor lrad
ante o posita o in is conuertens
facit s(e)c(un)dam p(er)sonam ut veho vehis
ro ruis . lego legis . gero geris
Excipiuntur fero volo edo que .
equalem habent declinacionem ut
(com)p(er)it iouis iter itineris femur fe
moris uel feminis Sic eciam in
bis possumus tractare ut fero tuli
volo vis wlt . edo es est et qui
lis non incongruum esse videtur in
(ver)bum que possumus racionabilit(er) tractare

Fero p(er) conasiom i id est per
sincopa(m) i litere s(e)c(un)dam et tercia
facit p(er)sonam fero fers fert pro

dans illis b(re)uia futura .
Et q(uonia)m p(ost)q(uam) si p(ri)mum danc(io)
futurum p(er)sonis a fit e
reliquis a certe manere
et p(ro) b(re)uia futura intell:
legitur futurum indicati(vi) et
futurum optati(vi) vetandum
aut s(e)c(un)d(u)m h(ab)e(r)e dum
tamen duo sunt voces actiue
s(cilicet) in eo q(uo)d te coniugacio(n)es
que ad sunt co(m)posite q(uam)
in futuro indicati(vi) bo s(cilicet)
eo et queo Duo autem sunt
voces passiue que habent
bor s(cilicet) meaor et paraor
nota a queo co(m)positum p(ri)m
supplicare futurum semper
durat nec ab illis nec ab
illis excipitur Et eo co(m)
posita q(uo)d in am faciunt
et in bo Dico ibo uel
eam quibo q(uo)d sine q(ue)r
dicas metibor et meaar
q(ua)m q(uo)d iungas paraor q(uo)d
duo sunt que faciunt bor
et ar

preteritum p(er)fectum tres

Accedit ad for(m)a(m) preteriti p(er)fecti
ponens . p(er). h. Illud vero
inserit q(uod) preteritum p(er)fectum
tres habet motus in p(ri)nci
pio et in medio plerumq(ue)
sed semp(er) in fine plerumq(ue)
aut dicat q(uod) q(uan)doq(ue) non
mouetur in p(ri)ncipio ut
amo amaui Anq(ue) non
mouetur in medio ut mordeo

momordi tamen in
principio et in medio et in
fine mouetur ut cedo cecidi
et cado cecidi De quo est
controuersia quia cum dicitur
cecidi ex hoc loco sumunt
auctoritatem Si enim inquiunt
dicitur cecidi ut plerique
asserunt non fit mutatio
in principio si qui hoc asse
runt in hoc dicunt fieri mu
tacionem quoniam in prima sillaba
quae ubi cedo est dipton-
gus ae In prima enim
preterito quod est cecidi est
sola e quae tamen horum ve-
rius dici debeat in sequen-
tibus declarabitur Sed tamen
in verbo cedo non sit media
sillaba quae est quasi media
dicitur mutari in preterito
quod est cecidi Sed opinior
seu puto ideo dictum esse
quoniam quae in illo preterito
est media non integre in-
venitur in presenti similiter
nec in prima Et subdit
In plusquamperfecto perfectum habet
eosdem motus quos et
preteritum perfectum Et racio
quia ex ipso formatur futurum
aut principium semper
seruat immobile quod est
et unius partis fine aut
mutat

fero feris fert quod puto dictum causa
fieri ne si feris ferit diceremus videa
retur ab eo esse quod est ferio feris
ferit ad nullam scripture esset differencia
quamvis tempus sibi contrarium esset Hoc
autem in multis solet fieri dicentibus
ut preter regulam habeant declinacionem
vel accentus differenciae causa ut
coniunx coniugis pro coniungis. Hic
verbum putetur esse et ut notabis illud
circumflexa quando est nullus singularis
ad differenciam pluralis acti Pluralia
supradicti verbi in prima et tertia persona
secundum racionem tertie coniugacionis pro
feruntur ferimus ferunt In secunda vero
per concisionem fertis pro feritis In
preterito quoque imperfecto et in futuro regu
lam seruat tertie coniugacionis fere
bam ferebas ferebat · feram feres
feret In omnibus quoque aliis modis

seruat ~~coniuga~~ formatos racionem cuius coniuga
ciones excepcionibus illis que solent a secunda
persona nasci In hiis enim seruat eius
in persone concisionem ut fert fer fer
ferto ferte ferrem ferre Nam que
a prima persona accipiunt regulam
seruntur tantum declinacionem ut fero
ferebam feram

Uolo quam secundam personam per conci
sionem consonantis et mutacionem
in e et abiectionem is per diptongum
conferebat antiquissimi uolo uevis
pro volis. sed cum diptongum in i
lingua conuiterunt uno uolo mox poetico Et
sumus in hoc quam dicit quod in
fero fers uerbo diximus differencie causa
hec quam factam esse Nec si volis dicitur
datiuus et ablatiuus pluralis existimari pos
sit eius nominis quod est vola.
Uel quia in grecis plerumque dictionibus
reducta si certa sit in reliquis o transit in is tertia super hiis exempla
neto hec clamo docto cupio sitio fluo curro.

Posicio acti uorum.

Tercia pars principalis
in qua priscianus ante
quam regulam formacionem
preteriti ostendat reuisit
ad presens docendo qualiter
secunda persona formatur a presenti
dicit ergo Cum prima perso
na actiuorum et neutrorum
desinit in o et quod in
prima coniugacione prima
persona mutat o in as
et facit secundam ut beo
beas In secunda autem
mutat eo in es producta
ut doceo doces In tercia
quam si habeat i ante o
abiecta o a prima per
sona et assumpta s
fit secunda ut facio facis
exceptis uero alia litera
ante o posita conuersa
o in is fit secunda persona
ut lego legis Exceptis
fero edo volo que sunt
anomala de quibus auctor
statim sigillatim per tractat
Uolo primi presentis personas
sic variato prime plerumque
uerbis o fit as aliarum
Sic fit eo habit s tamen is
eo eat quos precedit Non
sine composite io tercia dabit
Facit hinc is Curtam

Fero pro coniunctione ...

latini gaudentes breuitate faciunt concisiones ut in verbis in et desinentibus tam grecorum quam latinorum nominum ut palladi pro palladie et terenti pro terentie Similiter POLIDEVKCE pollux MAIOEMEN dido docmeine et in nominibus litterarum pro alpha et betha a. b dicentes et in hiis verbis anomalis que sine dubio a grecis sumpsimus fero edo volo

Sum quarta persona abscisionem et finalis et addicionem s in principio loco aspiracionis sicut hex sex hepta septem hemis semis et mutacionem e in v tem sum ut MAOLODOBOY LOMAY (hein ... von lomou) quarta persona breuitatis causa volo fecerunt diptongo mutata ut boyc bos xoyis pos pes Tercia quarta persona per concisionem et profertur vol pro

Capitulum secundum tangens de verbis irregularibus et hoc incidentaliter habet autem quatuor partes secundum quatuor verba anomala que hic per ordinem docet coniugare scilicet fero volo Sum et edo Dicit ergo primo quantum ad primum quod fero verbum deberet facere fero feris ferit. Sed ferre vel feris recidentur a fero causa differencie sincopata quod facit fers fert Item secunda vero plurali dicitur ferte pro ferite sincopata et Item in omnibus aliis seruat regulam sue coniugacionis nisi in hiis que a singulari secunda persona nascuntur ut fer ferte ferto fertote ferre que omnia descendunt a secunda persona presentis scilicet fers vi° Et fero dat fers fert fertis fer ferte quod simplex ferto fer: tote feretur ad ferre tenetur Tercia reliquis que de presenti creantur Notandum autem quod ferto et fertote similiter ferte compata ad secundam ut tertiam personam quia presentis regularia sunt Secundo compata ad generalem formam verborum sue coniugacionis sunt regularia

volit In hac qr o in v conuiten
is volt dicimus quamvis racionabilius
it volt dicere quo magis vetustis
simi vtuntur In pluralibus quidem
prima persona pro i v habet penul
timam volumus pro volimus Secunda
persona per contraccionem i profertur tercie
persone addita is sicut in alijs qr
solet fieri verbis ut amat amatis
docet docetis legit legitis fert
fertis est estis volt vel volt
voltis vel voltis Tercia persona
secundum formulam supradicte eiusdem
hic coniugacionis a prima persona in
dicativi fieri solet o in vnt conuisa
volo volunt Per Ceterum qr tempora indi
cativi hoc verbum seruat regulam tercie
coniugacionis volebam volui volu
eram volam voles volet In imp
erativo deficit nec mirum quippe cor
rupta secunda persona indicativi ex

Item Notandum hoc
verbum fero invenitur in quor
significacionibus nam fero id
est capio quidem in prose fert
animus mutatas dicere formas
fero id est dico fero id
est sustineo vel pacior vel
tollero Et fero id est por
to [verbus] profert patitur dicat
fert capit atque gerit fit
accipit preteritum mutuo a
tollo tuli vel et tuli quod
antiquitus erat in vsu et
siliter accipit supinum mutuo
a lato latas quod ipso est
frequentatiuum cuius Secundum acci
pit illud non integrum set
latatum set sincopatum scilicet
latum Et est fero cum
suis compositis activum et
capitur defero pro deorum
impendere Et differo pro
distare et refero pro di
stare vel pro esse que
sunt neutra in istis signifi
cacionibus et in alijs sunt
activa hec Jo Ja

A volo qr secundam personam

Docet coniugare hoc verbum
volo vnde p h Cur
autem volo debet facere
volis Antiqui sincopatum
i et mutata o in e
et addita is dicebant vejs
per diptongum

Pro quo nos ponentes e dicimus vis ne si diceretur volis dativus vel ablativus videretur eius nominis quod est vola vole. Et quia ergo latini gaudentes brevitate per errorem in omnibus generaliter faciunt quinque sed concisiones(?)

De sum es

Anomalo mittens dicitur est fiat a verbo hebraici(?) hoc modo ut scilicet subtrahatur ultima e et ponatur s loco aspirationis conversa est ei in v Eius ubi coniugatio patet per donatum. Unde Huguicio Sum es est verbum substantivum et caret preterito sed accipit mutuo a fuo fuis scilicet fui fuisti fuit. ipsum enim verbum inquid(?) defectivum est modo enim preterito tempus et que formantur ab ipso sunt in usu. Et quia fuo et sum eiusdem sunt significationis Et sum caret preterito et preterito fuo ubi fuo fuit in usu et que ex ipso formantur Ideo sum es est accipit istud preterito mutuo et ita ex sum es est et ex preterito fui factum est quasi unum verbum et ideo sum es est habet duo principia scilicet ens et futurum. Ens formatur a sum es est futurum a fui fuisti scilicet per medium

qua solet secunda imperativi secunda persona nasci. Tercia quoque quamvis in hac coniugatione ex prima persona indicativi soleat mutata o in at lego legat dico dicat fero ferat. et quamvis volo ramus ab eo quod est volo deberet volat tamen ne dubitatio fieret significationis non est ab autoribus usitatum. Utimur autem subiunctivo pro hoc velis velit. Aliam quoque quidam autores rationem de hoc conantur reddere dicentes quod imperativus modus necessitate significat voluntas autem libera esse debet. Itaque hoc verbum quod carere debet necessitate caret imperativo. Ex hoc tamen compositum habet imperativum in secunda persona in 2 descriptum(?) noli. fiat tamen et subiunctivo uti ut supra diximus pro imperativo id est velis velit velis. In prima enim et tercia persona

...li[e]r om[n]i[um] u[er]borum imp[er]atiu[us] p[rese]ntis sili[ter]
...it subiu[n]ctiuo optatiuo q[uod] eius e[st] ubi
...am in p[rese]nti siue in p[re]terito imp[er]fecto
...m in futuro sili[ter] corrumpit regula[m]
...t vellem et velim Et p[rese]ntis q[uo]d
...[er] et p[re]teritu[m] est imp[er]fectu[m] causa
...t corruptionis sc[un]da p[er]sona indica
...ui ex qua oritur [con]fusio vo si[m]o
...ma id est antiqua significatio que
...et si volam volas volat volamus
...olatis volant dicemus Itaq[ue] pro
...olam velim autoritas n[ost]ra irrato
...abiliter tradidit dicere et vo
...m t[ame]n pro velim proferebant
...ntiqui Cicero in no[n]o de natura
...oru[m] Quo facilius id q[uo]d dicit
...olimus intelligi possit Alia vero
...ma que a p[ri]ma p[er]sona supra
...icte coniugationis solent nasci inte
...ram seruat declinationem exceptis
...upradictis sinonimie causa

...a solet nasci sc[un]da p[er]sona imp[er]atiui q[ua]muis

sc[un]d[u]m q[uod] fui erat integru[m]
faciebat sup[er]iu[m] futurum fu[-]
tu addita ru[m] sit futurus
Vol[o] Sum dat ex te usq[ue]
ibi do cu[m] legem Et
subdit p[ro] h[oc] [con]tinuado
tiam p[ro]p[ri]a Itaq[ue] a sc[un]do
... causa breuitatis
venit do sili[ter] et volo
fit causa breuitatis apo
...
mutata o in u et substracta
... q[uod] cum dicat apo...
... est q[uod] ab hoc appo
cu[m] imp[er]atiu[m] ap...
est articulus et ponitur
pro hoc t[er]cia q[ue] p[er]sona
huius u[er]bi q[uo]d est volo et
...tur esse volit sed sinco
pata Antiqui dicebat
volt p[ro]s aut dicimus
vult o mutata in u
p[ri]ma aut[em] p[er]sona pluralis
habet u pro i volimus
pro volimus sc[un]da et plu[ralis]
fit a t[er]cia singulari addi[-]
ta is q[uo]d et in ceteris
u[er]bis solet fieri ut volt
pro vult volte pro
voltis T[er]cia vo pl[ur]alis
sc[un]d[u]m regulam t[er]cie con[-]
iugationis fit a p[ri]ma sin[-]
gulari o conu[er]sa in
vnt ut volo volunt
In ceteris aut[em] t[em]p[or]ibus
seruat regulam tercie co[n]-
iugationis In imp[er]atiuo
deficit q[ui]a sc[un]da p[er]sona
p[rese]ntis corrupta est a...
aut in t[er]cia coniugatione

Edo quod per sincopam id est per
econtisionem ~~ve~~ [d] litere faciat secundam
personam et per sincresim e et i in ey
diptongum conuicta et ey diptongo
in e producta conuisa differencie
causa ne si eys diceretur alius
significare putaretur. edo es. quod
non dubito differencie causa esse
factum ne si edis diceretur dubitare
faceret scriptura. [interlinear: .i. equiuocatas scripture] quo deberemus pro-
nunciare e producta an correpta
hinc opponitur cur igitur in prima
persona cum similis esset dubitatio hoc
non est factum ad quod dicendum
quod et si contisio de litere facta esset
puto maior fieret erratio si enim eo
diceretur pro edo nulla esset nota dicto
scripture sed nec temporis differencia me-
co ibis. et eo quod pro edo poneretur
tur. itaque iure mansit integra prima
persona Tercia vero nascitur a secunda

Et prima persona presentis temporis
simplicat nasci tercia imperatiui
mutata o in at et possum
ab eo quod est volo dici
volat tamen non est in usu
ne videatur esse a volo volas
Quando est deperiit quod
uerum carere imperatiuo eo
quod significat voluntatem
que debet esse libera
cum imperatio cogat quod nunquam
esse manifestum est de eo quod
compositum ab eo habet im-
peratiuum scilicet noli / licet tamen
volo careat imperatiuo pro
eo tamen utimur subiunctiuo ut
velis velit Optatiui quo-
que eius corruptus est tam in presenti
quam in futuro In presenti uero
quia secunda persona indi-
catiui de qua oritur cor-
rupta est In futuro propter
anceptem significationem que
esset si diceretur volam
volas volat pro quibus
dicitur velim velis velit
Unus dat volo vis et
vult contra usque ubi secundum
corripit Et est volo minus
quam opto / et opto minus
quam cupio / et corripit primam
volo unde Iuuenalis
Hic volo sic iubeo sit
pro ratione voluntas.
licet nolo primam producat
Item velim velis et cor-
ripit de ve secundum velimus
mu plus producit ve
et tamen supremo secundum usum
debet tamen facere volendo sicut
patet per nomen participiale
volens quod nascitur ab eo

-dita t es est quod in hoc solo
in alio vno invenitur sum es est
tertiu est id q fieri differnac ca
e si scdm pportiom aliozu vbozu
sda psona s in t convitente tia
psona pficitur es et ut docet
-tt · coniuncto no vbu esse putac
Non solu aut in omnibus equali: [gloss: regulariter coniugatur]
-s vbis scda psona s in t vtit
facit tiam dicit sed etia fero fers [gloss: invenie]
fert facit · quod est inequale Edo
in pli nuo servat regula tie
-iugatois edimus editis edut Sili
preterito ipfto et futo edebam eda
in omnibus que solet in hac tia
iugatoe a pma nasci psona hac
in tia psona impati edat et in
-ito optati quod est etia coniucti
-ns edam edas edat In omnib
-o que solet a scda nasci psona
-rupta invenies regulam coniugatios
-lez a scda psona pntis nasci corripiuntur ut est estote essent esse vos In edo
-rrupit ab edo tamen scdmas psonas es est tres impud velut este

et tn est iam in vsu apud
Theologos hec Co Ia
et sic cuius composita
malo et nolo Sciendu
tn Ciu dicit Qste no
vult legere potest esse
qs no vult sit tia psona
huius vbi nolo et possum
esse duo dicimus scdm
Magistrum bene

Edo q per sincopam

Ostendit consequenter tii
coniugacom huius vbi edo
dicens JO h Edo aute
tu dicit facere edis sin
copata d · et e et c con:
glutinatis in ci diptongum
et ci conuisa in e producta
facit scdam psonam es
ne si diceretur edis esset dubi
tacio an habet e correptam
ut productam quod siquis
dicit quod hoc idem dubitari
etiam est in pma psona
dicemus q maior esset
si ablata d diceremus
eo quia nec tpm differencia
esset inter hoc Tercia vo
psona nascitur a scda addita
t Ne si s mutaretur in t
quod fit in ceteris ut doces
docet putaretur esse coniucto
tiu dicitur es et et In
pli aute nuo servat hec
verbum regulam tie coniuga
cionis Et in omnibus qe

Esto vel estote datur atque sequentibus essem Esse et per reliqua procedit flexio terna. Vbi notandum quod antiqui dicebant edo edis edit regulariter sed postea corrupta est secunda persona causa differentie et pro edis dicitur est es. Vnde queritur vocatur quare vbi scribitur secundam personam per sincopam corrupte sunt sed que formantur a prima non sunt corrupte. Item quamuis edo corrumpit secundam personam tamen composita videlicet abedo regulariter declinatur. Quedam tamen et illius quamquam scribatur corruptionem et irregularitatem sui simplicis vt abedo abedis. facit et abedo abedis. Item omnia et simplex et composita faciunt preteritum in edi tamen secundum regularitatem sui simplicis et supinum in esum vel in estum. Et participia passiua in esus vel estus. Et omnia corripiunt secundam sillabam in presenti et que retinet litteraturam presentis. In preterito vero et abedo formatis eandem sillabam producunt sed edo edis edidi ideo manifesto producit E — vnde versus Dum sape vestes edo sermonem dum loquor edo Sepe bibes et edes si dapsilium colis edes. Hec Jo[hannes] Januensis

Es tamen producta quando a secunda venit persona seruata vbique e est este estote essent esse. Nec mireris si non vbique differentiam facit vel defectionem anceps significatio non solum enim in verbis sed etiam in nominibus et aliis partibus orationis. Est quando facit differentiam vel attentionem vel licentiam mutationem auctores. Est quando non facit. Ergo circa preterito imperfecto loquitur auctoritas melioris ratio coegit pluribus vti per medium verbis breuiter et illo reputamus vt ad ceteram facilius perueniremus passim.

Preteritum imperfectum diximus a presenti fieri sicut in prima quando et in secunda coniugatione et in quarta in eo desinente a secunda persona ablata s finali et addita bam vt amas amabam doces docebam. is ibam. In tertia vero omnibus verbis et quarte in io desinentibus

p(ri)ma p(er)sona mutat o in e p(ro)ducta(m)
(et) assupta bam lego legebam fa
cio faciebam venio veniebam In
p(ri)ma quia (con)iugatione et tercia et
q(ua)rta in io desinente vna silba vinci
t p(ri)ma p(rese)ntis p(er)sona a preterito
imp(er)fecto · meo meabam · dico di
cebam · munio muniebam In
s(ecund)a vero coniugatione et in q(ua)rta in eo
desinente pares habet silbas doceo
docebam eo ibam Nec mirum cum
et minuunt s(e)c(un)dam p(er)sonam vna silba
sicut supradictum est · doceo doces
(singulariter)
(et) is p(ri)ma aut(em) pares habet in
s(e)c(un)da p(er)sona silbas curo curas Tercia
in omnibus aliis absq(ue) in io desi-
nentibus ut lego legis · ruo ruis
traho trahis Sed quamuis in io desi
nentia solet minui in s(e)c(un)da p(er)sona ta
m(en) q(uam) q(ua)rte coniugationis ut facio
facis aperio aperis · t(ame)n n(on) a s(e)c(un)da
a p(ri)ma fatiunt preteritu(m) imp(er)fectu(m) sic docuimus
Ideo que t(ame)n (con)e habet crementum preteriti imp(er)fecti (qu)am formet imp(er)fectum

Ergo quia de preterito

Hic digressione facta ad v(er)ba anomala et in eorum expedita (con)iugatione reuititur ad regularem (com)positionem t(em)porum v(er)borum regularium formatione(m). Primo repetens de formatione preteriti imp(er)fecti s(e)c(un)d(u)m p(re)tractat de formatione preteriti p(er)fecti in tractatu sequenti vnde dicit. Preteritum imp(er)fectum dictum est a p(rese)nti fieri sic q(uod) in p(ri)ma (con)iugatione s(e)c(un)da et q(ua)rta in eo desinente fit preteritum imp(er)fectum a s(e)c(un)da p(er)sona p(rese)ntis ablata s et iuncta bam. In tercia vero (con)iugatione in omnibus v(er)bis et in q(ua)rta in io a p(ri)ma p(er)sona mutata o in e p(ro)ducta et assupta bam fit preteritum imperfectum. Ex quo infert duo corrolaria. Primum In p(ri)ma et tercia (con)iugationibus et in q(ua)rta in io desinente p(ri)ma p(er)sona preteriti imp(er)fecti vincit vna silba p(ri)ma(m) p(er)sona(m) p(rese)ntis eius racio quia s(e)c(un)da p(er)sona p(rese)ntis a qua formatur preteritum imp(er)fectum addita vna silba par est in numero silbarum p(ri)me p(er)sone p(rese)ntis excepte tercie (con)iugationis verbis (qu)am formet imp(er)fectum

ad modum verborum que sunt con
iugationis in io a prima
persona presentis. Secundo
sequitur conclusive quod in
verbis secunde coniugationis
et que in eo desinentibus
partis habet sillabas in
preteritum cum presenti quippe
una sillaba secunde persone
presentis a qua formatur pre
teritum imperfectum est minor
prima persona presentis

Preteriti perfecti multipliciter

Tractatus secundus in quo
incipit agere de preterito
perfecto et duplicatur. Primo
enim tradit regulas genera-
les et ipso in hoc trac
tatu. Et inde vero tradit
speciales regulas secundum
singulas coniugationes
in tractatibus sequentibus.
Habet autem hic tractatus
tria capitula. In quorum
primo tangit duas regulas ipsius preteriti perfecti. Secunda ibi. Est notandum
est. Est autem regula generalis quam tradit. Et omne preteritum perfectum in
coniugationis terminat primam personam in i ut amavi et facit secundam addita
sti ut amasti et tertiam addita t et corrupta i ut amavit. Facit
primam plurem addita mus et corrupta i penultima a prima singulari ut
amavimus. Secunda quod singulari fit secunda pluralis addita s ut amavistis.
Quod pluralis fit ex prima singulari i finali conversa in e producta et addita
runt vel re ut amaverunt vel amavere. Et subdit illus quod per intendit
regule quod in verbis prime coniugationis preteritum semper excedit suum presens
sillaba ut amo amavi. Excepto duobus iuvo iuvi et lavo lavi. Cum hiis
et eorum compositis intelligimus. De ceteris vero coniugationibus nullam certam
certa regula habetur. [...] preteriti primi perfecti prima per i fit. Hic circa
medium ut t fortis ibi finalis pluralis mus istis dat erunt quod vel ere

Preteriti perfecti multipliciter ...
varie sunt regule. Itaque pote-
nimus commodum. Primo que in c...
generalia contemplati sumus esse di-
serere. Postea vero per singulas sil-
labas tractare. Et eo. Omne igitur
preteritum perfectum prima persona in ...
terminat ut amavi docui dixi com-
peri. Et assumpta sti facit secundam
personam amavisti docuisti dixisti com-
peristi. Tertia vero assita et corrupta
i tertiam ut amavit docuit dixit com-
perit. Mus primam pluralem ut ama-
vimus docuimus diximus compe-
rimus i tamen penultima corrupta

Secunda pluralis a sua singulari fit addita
s t amauistis docuistis dixistis
composuistis Tercia autem ex prima sin-
gulari nascitur in finali conuersa in
producta et addita runt uel re
ut amauerunt uel amauere docue-
runt uel docuere dixerunt uel dixe-
re composuerunt uel composuere Et nascitur
hoc quidem tempus a presenti sicut mox doce-
bimus [in presenti] Et vel pares habet cum co-
sillabas ut iuuo iuui . moneo mo-
nui . Vel minuitur una silba ut fa-
cio feci fugio fugi venio veni . uel
vincit una silba ut oro oraui curro
cucurri Si sint prime coniugationis ha-
bundat preteritum una silba ut accuso
accusaui domo domui sto steti Ex-
ceptis his duobus iuuo iuui lauo la-
ui [regulam iuuaui lauaui] Antiqui tamen hec secundum analogiam
scilicet conferebat unde Terencius in
Eunucho Dum hec meciam puto -

Et notandum est in omnibus

Tangit aliam regulam presentem
que respicit preteriti quantitatem
unde Priscianus Illud etiam
videndum est scilicet in
omnibus dissilabis verbis
quibus imposita est con-
sonans Si pares sint
sillabe in preterito et in
presenti semper penultima
sillaba preteriti producatur uel
natura uel positione ut
iuuo iuui lego legi -
Si vero nullam consonans
inveniat in presenti semper
corripitur penultima preteriti
ut luo lui Exceptis istis
struo struxi fluo fluxi
neo neui Rursus cum
a trissillabis presentibus fiunt
dissillaba preterita produ-
citur penultima preteriti
ut sedeo sedi In conse-
tibus vero preteritis si fiat
repetitio principii tempora
penultime uel ante penul-
time presentis seruatur in pe-
nultima preteriti Et tempora
quidem penultime seruantur
ut tendo tetendi Antepenultime
vero ut mordeo momordi
Excipiuntur hec pello pe-
puli tango tetigi pago
pepigi pungo pupugi
disco didici percello per-
culi tundo tutudi Et
vide quod in presentibus geminatis

pncipiu pma semper
corripit^r Sed queritur
qre perello perculi ponat^r
in tca que geminat pn
piu pretiti cu perculi no
geminet pncipiu sicut
nec fine qd puto.
fcm esse qz simplex
cello cculi qd cu alys
debuit crapi Sed quia
no erat in vsu posuit
compositu ab eo ut
met qz simplex si esset
in vsu debet crapi p
pendetur

Et in pma quidem conju

Caplm scdm tractat de
leratura ips ptiti pfiti et
de mutacoe eius qntu
ad pnt ipsum et facit tria
Pa pmo pmittit dem
gnale de eadem mutacone
eiusdem pretiti pfiti in or
dine ad pnt et hoc qntu
ad omes conjugacones Scdo
docet que vocales maneat
imobiles vel in quas co
mutentur et hoc p ordinem
ipariu Tcio facit idem
de consonantibus. Scda ibi
A brevis Tcia ibi P ma
net Et lra patet et sic
venit. P. h. qd aut dicat
de mutatoe tu voluu qm
consonantiu pnt in ptito

accersit lavatu in tercia virgo. lau
tu dixit qd est a lavavi pro la
tu vel lotu In scda vo conjugacoe
et tunc vbis in 10 desinentibus et
omnibus qte nunqm cresit pretitu
pfitum. sed vel pares habet pn
silbas vel minuit^r vna silba Pis
habet ut parco parui habeo h
bui. cupio cupivi munio munivi
aperio aperui Minuit^r vna silba
ut augeo auxi ardeo arsi video vi
di fodio feci comperio comperi In
alys vo omnibus vbis tunc conjugacoum
mo pares habet, mo vincit vna si
laba nunqm aut minuit, pares ut
ago egi frango fregi vinco vici
vincit vna silba ut credo credidi
cesso cessivi oculo ocului curo
cucurri Et notandum est in omnibus
vbis dissilbis in quibus inposita est
consonans qd si pares sunt in pnti

et in pretito silbis penultima

in pterito silbe penultima ul natura
l posicione producitur siue sit in pnti
longa siue non ut iuuo iuui rego
rexi frango fregi stando standi lego
legi ludo lusi · Exceptis scindo scidi
findo fidi et bibo bibi Si vero
brevis sit penultima in plerisque terri
ur etiam in preterito psito ut luo lui
uo nui · spuo spui · ruo rui suo
sui · co y Inveniuntur et iuu In pau
cis producitur ut struo struxi fluo fluxi
uo neui Idem fit etiam cum a tri
silbis presentibus dissilaba fiunt preterita
ut sedeo sedi video vidi facio feci ia
cio ieci augeo auxi ardeo arsi capio
cepi foueo foui fauco faui In ceteris
tibus vero in quibus fit repeticio principij
per preteritum penultime uel antepenultime
principalis silbe presentis tempora seruatur
in preteriti penultima ut tendo tetendi curro
cucurri parco peperci pendo pependi

ex eius libri processu manifestum
est nisi quod dicit ae dip-
tongum potest mutari in e
productum in preterito et ponit
in eo hoc verbum cedo unde
plerique contendunt esse dicendum cecidi sed errant quia
hoc dixit de penultima
sillaba non de prima unde
dicit mutari ae in e pro-
ductam cum prima sillaba illius
preteriti compiatur Rursus
nusquam invenitur quod dip-
tongus mutetur in breuem
vocalem sed per subtractionem
alicuius vocalis altera vocalis
diptongi potest breuis re-
manere et ideo melius est
dicere cecidi quam caedi
Illud quod notandum quod
dicit l mutari in u in
preterito ut vello vulsi cum
in orthographia dicat l
manere immobile in preterito
sed non est contrarium quod enim
dicit l mutari in u ut
vello vulsi secundum usum
quem hodie habemus dicit
sed tamen regulariter dici debeat
velli

Sunt igitur forme genera

Capitulum tercium in quo enumerat
terminaciones prime persone
singularis preteriti perfecti vocis
actiue et primo facit hoc
secundo subiungit de quantitate
penultime sillabe preteriti perfecti

Quia ipsa quoque mutatio fit circa terminationes preteritorum discernendas, scilicet ubi formis igitur. Tertio et ultimo subiungit de geminationibus sillabarum preteriti. In qua iterum geminatione maxime debet attendi quantitas ubi reperitur consonantis. Unde ponit haec. Hiis itaque transcursis seu tractatis enucleat regulas generales preteriti perfecti, docendo que forma cuius coniugationis verbis conveniat. Forme ergo octo sunt, quarum prima est in vi sillabam ut amavi, et est quatuor coniugationibus communis preter formam quartam, quia et secunda que est in ui tertie tantum et quarte convenit incepta a consonante ut cupivi cupii audivi audii. Tertia quoque que est in ui divisas communis est omni coniugationi ut secui habui posui aperui. Quarta autem que est in si et quinta que est in xi conveniunt et secunde coniugationi ut risi auxi et tertie ut lusi duxi et quarte ut ausi et luxi. Sexta vero consimilis in y antecedente consonante que in presenti tempore ante o vel eo vel io invenitur communis est omni coniugationi ut iuvo iuvi video vidi bibo bibi venio veni. Septima autem formam que geminat consonantem in principio invenitur in prima coniugatione

mordeo momordi tondeo totondi spondeo spopondi fallo fefelli pedo pepedi cado cecidi cano cecini pario peperi tendo tetendi posco poposci. Excipiuntur pello pepuli tango tetigi pango pepigi pungo pupugi disco didici percello perculi et tundo tutudi. Unde oracius in epistolarum libro secundo: Speratam meritis diram qui contudit ydram. Et in prima quidem (scilicet sillaba) coniugatione penultima immobilis manet in supradicto tempore (in preterito perfecto) exceptis quatuor sto steti do dedi lavo lavi iuvo iuvi (sto steti dedi ... lavo iuvi). Illa enim duplicant consonantem habet vocalem in principio correptam penultimam in preterito perfecto producunt quod in nulla alia supradicte coniugationis accidit. In secunda vero et tertia in omni loco est ut invenimus moveri (... geminat) ...

Per singulas igitur tam vocales quam consonantes per ordinem ostendemus

[p]ositas fieri mutationes A breuis
mo manet eadem ut carco caruj
rapio rapui valeo valui / modo p[ro]
ducitur fauco faui / modo mutat[ur]
in e correptam ut cado cecidi tango
tetigi / mo in e p[ro]ductam ut ago egi
facio feci iacio ieci frango fregi /
Producta vero non mutabit[ur] ut rado
rasi parco parui Et sciendum q[uod]
qu[an]do a breuis in e conu[er]tit[ur] p[ro]ductam
vel dissillabu[m] est tam p[rese]ns q[ua]m preteritu[m]
ut ago egi frango fregi vel a p[rese]nti
trisillabo preteritu[m] dissillabu[m] fit ut facio
feci iacio ieci In e v[er]o correptam
[e] contrario est q[ua]n[d]o a p[rese]nti dissillabo
preteritu[m] fit trisillabu[m] ut cado cecidi ta[n]
go tetigi E correpta modo eade[m]
manet ut egeo egui / modo p[ro]ducit[ur]
ut lego legi sero seui terno creui
sedeo sedi vemo vem[i] / modo mu
tat[ur] in a productam ut sterno straui

ut dedi et in sc[un]da ut
momordi et in t[er]tia ut
didici Octaua aut[em] que
geminat co[n]sonantem in p[rim]a
inuenit[ur] in t[er]tia coniugac[i]o[n]e
ut cecidi

Formas igit[ur] preteriti

Tradit post hec regulas
ad cognoscendu[m] t[em]p[u]s penul
timarum sc[un]d[u]m vna[m] q[ua]m q[ue]
preteriti formas Primo
ergo penultimas preteritorum
terminatas in vi producunt
vel na[tur]a vel posic[i]one /
et ut formant[ur] hec a
p[ri]ma p[er]sona si in p[rese]nti
v est loco co[n]sonantis
ut iuuo iuui cauco caui
vel a sc[un]da p[er]sona p[rese]ntis
nascuntur abiecta s et
addita vi vel pro n ut
pro r vel pro e s que
in p[rese]nti t[em]p[o]re inueniuntur
ante o habent v co[n]
sonantem principalem seu
v loco co[n]sonantis principale[m]
extreme sillabe et sic for
matur a p[rese]nti ut sino
siui tero triui pasco
paui

Omnis autem

Omnis autem penultima preteritorum finitorum in vi divisa corripitur ut movi movi. Omne quod penultima finitorum preteritum in si producit vel natura vel positione ut visi arsi. Rursus omnis penultima finitorum preteritum in si producitur nisi si habet E producitur natura aliter vero positione

Que presentis temporis

Hic ponit aliam regulam de quantitate penultime preteritum dicens Que servant consonantes presentis temporis positas ante o vel eo vel io habent penultimas longas natura vel positione quamvis eadem sint in presenti ut inuo inui. Excipiuntur bibi fidi et sadi et composita ex his penultimas corripientia. Et subiungit Priscianus doctrinam de crementis preteriti aut imminoramento

Repetunt consonantes

Ultima pars capituli in qua ostendit que verba et quot in qualibet coniugatione repetat quam

Modo in A correpta ut co y. Modo in I producta ut tero trivi. Modo in V correpta ut doceo docui moneo monui. Producta si fuerit in presenti in preterito quod producitur vel natura vel positione ut cedo cessi credo credidi. I correpta modo manet calce ut mitto misi. Modo producitur ut video vidi capio cepi. Modo in E convertitur vel natura vel positione longam ut incipio incepi aspicio aspexi. Modo in V correptam ut rapio rapui. Producta manet calce ut figo fixi. rideo risi. mitor nisus. fido fisus. O correpta modo manet calce ut doceo docui tondeo tondidi. Modo producitur ut moveo movi. foveo fovi. fodio fodi. O producta in quibusdam manet ut oro oravi. dono donavi. In aliis corripitur ut pono posui. cogo coegi. V correpta modo manet calce ut ru

cui modo producatur natura vel
positione ut fugio fugi struo stru-
xi fluo fluxi Producta quando modo
manet . non mutatur in correptam
manet ut excudo excudi / ludo
lusi tundo tutudi mutatur
Ae diptongus in quibusdam manet
quaero quaesiui / laedo laesi In
aliis mutatur in i productum ut cae-
do cecidi . Au manet eadem ut au-
[illegible]ro ausi haurio hausi . mutatur
in uno anomalo in abs aufero
abstuli

B manet bibo bibi habeo ha-
bui . mutatur in ps nubo
nupsi scribo scripsi . vel duo s iubeo
iussi Inveniuntur tamen et scripsi et nupsi
sed non per bs sed per ps scribantur
est causa eufonie quando in principio
[illegible]be b ante s vel t impermixti non
[illegible]retinet duplicatur si sillaba do sortitur Et

sillabam preteriti [illegible] .
De [illegible] Que autem a re-
petentibus consonantibus incipi-
ant penultimas et que
producunt preter sic sane mad
scriptum est Dicit autem posi[illegible]
in hoc capitulo quod omnia
que geminant preteritum
in principio servant vocalem
prime sillabe presentis nisi sit
a que mutatur in e ut
fallo fefelli Cado ergo
vel habet a in prima sillaba
vel non habet Si habet
tamen vel habeat e absque du-
bio ergo habet ae dipton-
gum quam debet mutare in
e Si autem non habet debet
servare consonantem presentis
et e Cedo [illegible] dicunt
hoc esse dictum de habentibus
unam solam vocalem quod in
non habet et libro vero ha-
bent aliquam regulam quod
debeat dici cacidi Nos autem
quod prediximus et non prete-
habemus quare potius ce-
cidi dicendum esse de terminis
secundum de verbis geminantibus
est dicta quia illa que
sunt composita geminant
ultimam sillabam simplicia
vero primam quod autem sint ge-
minata in qualiter coniuga-
cione [illegible] exemplificando
ostendit Versus verba duo
prime do sto bis bina
secunde mordeo spondeo ton-
deo pendeo tertia terne
posco disco credo pedo cado
/ tendo

Et parco curro ad cello
ungito parco Et tundo
pedo tango pungo cano
pango Et fallo pello
duplicat fine quia prendo
haret composita non fit
duplicatio preter sto
pasco disco do pre
uerti quia cucurri sic
quia repungo facit nec
cetera plura memento

Nunc autem
igitur de ge

Tractatus iterus in quo
traditur generalibus regulis
preteriti perfecti tradit et
specialis regulas secundum
diuersas coniugationes Et
primo facit hoc de prima
coniugatione in hoc tracta
tu consequenter de aliis se
cundum ordinem in capitulibus
Et habet iste tractatus
duo capitula primum est de
forma preteriti prime con
iugationis secundum uero de
forma supini Ibi Sup
primum ut principale
Est autem prima regula
quod vult in hoc capitulo
de formatione preteriti perfecti
talis Omnia uerba prime
coniugationis tam actiua
quam neutralia a secunda perso
na indicatiui abiecta s
et addita vi faciunt pre
teritum perfectum ut amas

potest ut ipse aptus Nam absorg
abstineo obtineo et silia non in
principio eiusdem sillabe habent con
iunctas b et s vel b et t cum
positas separatim est sillaba accipienda
Igitur principia quia super dictorum uerborum
rationabiliter p p et t scribuntur
ut scriptus nuptus et nomina ex quibus
diriuata scriptor nupcie A mod
manet ut doceo docui facio feci
modo duplicatur ut cano cecini cado
cecidi modo transit in s ut mulceo
mulsi farcio farsi modo in x ut
duco duxi sancio sanxi D manet
eadem ut candeo candui defendo de
fendi duplicatur perdo perdidi credo
credidi modo transit in s ledo lesi
vel in duas s cedo cessi F man
ferueo ferui feruo ferui ferueo
ferbui frango fregi modo dupli
catur fello fefelli G seruatur cas

egeo egui lego legi Vel mutatur
in s ut algeo alsi turgeo tursi
mergo mersi Vel in x frigeo fri-
xi augeo auxi tingo tinxi pin-
go pinxi Subtrahitur g gigno
genui N est ubi manet integrum
habeo habui Est ubi mutatur
in x traho traxi veho vexi / Ll
manet per se ut oleo olui alo alui
occulo occului Vel mutatur in s
vello vulsi Vel subtrahitur ut
[...]tello ptuli pello pepuli M
manet tremo tremui emo emi
assumit p ut demo dempsi co-
mo compsi promo prompsi Ge-
minatur ut mordeo momordi Sub-
trahitur ut rumpo rupi M servat
autem ut moneo monui Assumit
ut maneo mansi Mutatur in s
pono posui Vel in p temno
tempsi Vel in v loco consonantis

amavi Exceptis hiis
que in vi divisas faciunt
subtracta ab a secunda per-
sona et addita vi ut
domo domas domui
crepo crepas crepui plico
plicas plicavi mico mi-
cas micui seco secas se-
cui sono sonas sonui to-
no tonas tonui veto ve-
tas vetui Plico tamen et
habet plicavi cubo cu-
bas cubui crepo crepas
crepui vel crepi Secundum
alios neco necas necui
quod et facit necavi Et
excepte etiam iste quatuor
sto steti do dedi iuvo
iuvi lavo lavi Et ex-
cepte quecumque ex hiis com-
posita remanent prime
coniugationis ut incubo in-
cubas incubavi Notandum
quod secundum Huguitionem cum-
bo cubis cubui cubitum
non est in usu in presenti
Unde cubo cubas prime
coniugationis et habet idem
preteritum et idem supinum cu-
co scilicet cubui cubitum
tubac ponis spectat ad
languidos vel ad insidiato-
res vel vigilatores Unde
tubac invenitur pro insidi-
ari vel vigilare vel infir-
mari et secundum antiquitatem
invenitur a cubo cubas
preteritum cubavi et supinum
cubatum et sic proprie pertinet
ad languidos vel insidiato-
res vel vigillatores

Unde versus: Sanus eo cubitum male sanus ibo cubatum. Et est neutrum ad sensus compositum et omnia fuerunt preterita in cubui et supina in cubitum nisi quod a cubo cubas in eius composita quandoque inveniuntur preteritum in aui et supinum in atum secundum antiquitatem. Item omnia corripiunt cu utrique nisi positione defendatur et ab omnibus removetur frequentativa. Iste composita a cubo et a cumbo in eodem sensu fere inveniuntur. Differre autem dicuntur accubo accubas id est et accubo accubas prandendo accubare toto corpore est et accumbere cubito. Preterea notandum lavo lavas lavi lautum vel lotum. Inveniuntur tamen composita lavavi lavatum secundum antiquos quod est regularius id est purificare in aqua abluere. Et inde lavo lavis lavi id est humectare madefacere. Et a lavo secundum antiquos lavator lavatus lavatio. Item a lavo vel lavor lautus id est lotus et componitur illotus id est non lotus seu mundus. Item lautus accipitur aliquando sed quod est nomen et tunc tamen sicut se bene preparans quasi munde et deliciose se parans. Verumtamen dicitur quod lautus est sincopatum pro laudatus quod non credimus esse verum. Unde lautia lautie et lautitia lautitie id est epularum magnificentia et delicatie seu deliciosi cibi. Versus preteritum pme te

posita ut sterno straui sterno et treui. Subtrahitur linquo liqui vinco vici. P manet ut sapio sapui rapio rapui parco parcui peto petiui. Geminatur pello pepuli parco peperci pendo pependi. Assumit s ut repo repsi scalpo scalpsi. Conduplicatur reperio repperi. R manet cario quero quesiui queo quiui. Transit in s torqueo torsi. R manet ut curro cucurri terreo terrui. Transit in s ut quero quesiui uro ussi haurio hausi vel in p loco consonantis tero triui. S manet censeo censui arcesso arcessiui. T manet ut verto verti. Transit in s mitto misi concutio concussi. X manet texo texui nexo nexui. Sunt igitur forme generales preteriti perfecti octo in vi silba in ui in u

diuisas In si et xi et in I ante
cedente consonante que in pnā spe
ante o uel eo uel io inuenitur
et que in pncipio geminat conso
nantem et que in fine Et in vi
uisa quatuor coniugationum sunt
vba que finiat preteritum ut amo
amas amaui. fleo fleui. cupio
cupis cupiui. munio munis mu-
niui In v vero tercie et quarte
coniugationis que in iiii desinencia
excepta v consonante corripiunt
penultimā ut cupio cupiui cupy
arcessiui arcessy. muniui muny
audiui audy In vi diuisas om̄
coniugationū vba inueniuntur termi
coniugacionis
nacia prime ut tono tonas tonui
seco secas secui Secunde ut teneo te-
nes tenui habeo habes habui.
Tercie annuo annuis annui pono
ponis posui alo alis alui Quarte
aperio aperis aperui prosilio psilis

Supinum uel participiale

Capitulum scdm in quo agit
de fora supinorum vborum
pme coniugationis et po
ponit regulas Scdo sub-
dit excepciones a regulis
Tercio ponit ad finem nota
bile exprimens condicionem ipsius
supini in vm scilicet q̄
cum vbo insito ut ponit
in analoicude insinuit sunt
Et scdm antiquos qui fa
ciebant participium futurum a neu
tralibus vbis esse in
infinito ut oraturum
esse pro oratum ire Prima
ibi Crux vo in vi diuisas
Tercia ibi Secundus aut
q̄ in vm Tertium ad pm
dicit Vo h prorsus om̄
vba pme coniugationis q̄
finiat preteritum in aui con
uertunt vi in tum et fa
ciunt supinum ut amaui
amatum vo9 preteritū finis
pme sunt finales bis duo
pmo Est vi quē recapit
psona scda s remoueas
fiunt et mox supinum p aim
qum amas et amaui sunt
tersites et amatum

Que vero in vi diui

penultima regula exceptionum in qua prius colligit regulam specialem et secunda supinum a preterito in vi ad exceptionibus suis tradens ad hoc plura documenta et quantitate penultime supinorum vnde versus

Que vero in vi diuisas desinunt si c ante o habuerint mutat vi in tum ut secui sectum sed vero micui debeat facere mictum non est in vsu quoniam et a mingo fit mictum Excipitur plicui quod facit plicatum et que ex eo componuntur ut complicui complicatum Cetera vero que desinunt in vi diuisas non habent tamen c ante o in presenti vi conuertunt in itum penultima correpta et faciunt supina ut domui domitum Versus Ast finis vi diuisa datur duodenis Composita que suis domui crepui vetui que cetera Restitue preteritum dat septem prima supinum ut crepitum domitum vetitum cetera usque ibi Ifterans at finis

prosilui In si secunde terciae et quarte Secunde ut ardeo arsi rideo risi suadeo suasi Terciae ludo lusi cedo cessi vro vssi scalpo scalpsi Quarte rancio ransi haurio hausi farcio farsi In xi simili scilicet secunde terciae et quarte Secunde augeo auxi frigeo frixi mulgeo mulxi Terciae duco duxi pingo pinxi coquo coxi viuo vixi Quarte sancio sanxi vincio vinxi

I habent post consonantem positum i o vel eo vel io presentis temporis et in prima ut iuuo iuui lauo laui Et in secunda ut prandeo prandi sedeo sedi video vidi foueo foui Et in tercia bibo bibi lego legi defendo defendi fugio fugi fodio fodi Et in quarta reperio repperi comperio comperi Geminant consonantem quedam in prima duo monosillaba coniugationis sto steti do dedi In secunda principales tamen moni sillabas

mordeo momordi tendo tetendi
... tia alia finales alia principales
principales quidem ut dicto didici cano
... pello pepuli finales vero
... credo credidi vendo vendidi

Formis igitur preteriti generalibus
cognitis necessarium videtur esse
... et penultimis que in ulcimo
forme sillabis generaliter tractare ...
... enim hec que ad omnem declina
... racionem tam preteriti perfecti quam
plusquamperfecti ... et principiorum
eiusdem temporis necessarie sunt ...
terminatiuum omnis penultima longa
... vel natura vel positione et vlum
... que habent v loco consonantis
... iuuo iuui lauo laui moueo mo
... caueo caui paueo paui faueo fa
... voluo volui soluo solui foueo
... voueo voui vel a secunda persona
... nascitur abiecta s et assump
... vi ut amas amaui oras oraui

Steti vero statum ...

Ponit specialem doctrinam de forma super quorundam verborum et de quantitate eiusdem ... steti vero fiat statum supinum penultima producta ... dedi datum penultima correpta et videtur quod omnia nomina a sto derivata ... penultimam vel ante penultimam corripiunt ut status stata statum et stabilis. Statim vero apud statum ... penultima producta quod non est contrarium non enim dicit omnia derivata a sto corripere penultimam sed nomina tantum. Composita autem a sto varie proferunt supina ut asti tum et astatum ... at finit di verbo do dat ... compositis que tribus ... simplicibus ista datum ... supinum ... finis ... verbis ...

V vero longam

Tradit formam supinorum ... verborum iuuo et lauo et poto ... faciunt iutum ... et composita ...

Adimui adiutus lauì q̃
anecdete au facit lautus
Potus cetus invenitur
pro potatus [Vel] Rinue
sub hoc no legit sub hac
sub hec duo inui Et
laui sub qib iutus latus
q̃ supius Et lautum
dat pro potatus sincopa
potum

Secunda co-
iugacio in

Tractatus quartus in quo
tradit regulas & formacione
pretiti et supi scde giugaco
et habet tria caplas In pmo
docetur & forma pretiti et supi
vborum scde coiugacois in eo
pcedete voli ul v cosonante
et pmo facit hoc & pretito
scdo & supino Scdo ibi
Supinus a ptito fit pma
adquit in duo quia pmo
facit hoc & eo voli pcedete
Scdo & vco ibi V loco
cosonatis Adquit prima
diuidit scd pmo pmittes
doctina & eo In quib ter
minat vba scde giugacois
Subiugit regulas & ptito
vbi in eo voli pcedente
Scdo inserit alias & qn
inte cuisdem pretiti ibi /
Obseruacio nate et pmo
quid dicit eq omnia vba
simachia in eo scde sunt
coiugacois excepte ista q
sunt pme meo meas enu
cleo enucleas beo beas

flets fleui comples compleui cupi
cupiui audis audiui Vel pro n i
r ul Et que in pnti tpe invenia
ante o . y habent loco consona
pncipalem extreme silbe in pretito
pfto ut smo siui Externo decreui
tero triui quesito quieui pasto pa
ui Et pme quid coiugacois et tercie
vba in vi silbam facientia pretitus pfz
que a pma psona nascitur parcet
habent tam in pnti qm in ptito pfto
silbas ut inuo iuui lauo laui stero
straui smo siui tero triui asasto asiui
Excepto quero quesiui pono posui
antique qd nuc dicimq posui Cu
vo a scda psona nascitur supant
in pretito candq scdam psonam vna
silba ut accusas accusaui Flets
fleui . cupis cupiui muniis muniui
Secunde vo que v loco consonat
ante eo habent producunt penultia
que in pnti corripitur et eo in s

onsitentia vna silba minuit in
pretito psito ut cauco caui moneo
monui faueo faui foueo foui In
ii diuisas pretito psitum exit in
um coniugacione inuenit Et si volis
ut penultima ante o in presenti partis
habet silbas cuius preteritum invenimus
ut coniugacionis verba in secunda vel tercia
vel quarta coniugacione ut docco docui
moneo monui rapio rapui amicio
amicui aperio aperui cooperio
cooperui Si vero consonans sit
ante o in presenti preteritum vna silba
abundat / quod in prima quidem co-
iugacione in omnibus in vi diuisas
inatibus preteritum invenies ut
domo domui veto vetui sono sonui
seco secui In tercia vero tamen idem
seruatur in hiis omnibus que non
habent vocalem ante o ut occu-
lo occului tremo tremui pono
posui sterno sternui · quod in secunda
et in quarta coniugacione non potest inveniri

laqueo laqueas nauseo nau-
seas screo screas creo creas
calceo calceas Et excipit
istis duobus quarte coniuga-
cionis eo is et queo quis
et que componuntur ex hiis
vix verbis flectere quibus
volt esse secunde [illegible] eo
scilicet non solis in omnibus
herens Sed laqueo [illegible]
[illegible] screo nauseo [illegible] beo
[illegible] Enucleo meo
calceo balneo maleo [illegible]
lineo [illegible] phariseo sunt
secunde eo queo quarte Horum
composita similiter sunt
lege potita

In eo in antecedente vim

Habet quod vnum verbum secunde in-
venitur in eo antecedente quod
salicet Cieo cuius preteritum
est ciui vel quod substracta
e per sincopam Cio cis
cum invenit quarte coniugacionis
et eiusdem significacionis et ha-
bet idem preteritum quod et
idem supinum salicet citum
nisi quod in quantitate discedit
a cio quarte coniugacionis pro-
ducit penultimam Secundum
vero quod descendit a cieo cies
secunde coniugacionis corripit [illegible]
Nota a cieo citum non venit
primo citum significat [illegible]
vocare mouere commonere
congregare Cieo cies [illegible]
pitur in alia significacione salicet
festinare properare in qua

no accipitur cio et compo
nitur cum ad ut adcio et
accio id est appellare advo
care Item cio con Item
cio in Item ut cf et sunt
cio sive composita accio nisi
quando cieo confirmare est vocare
Item cieo et composita eius
corripiunt penultimam in supino
et in participio preteriti temporis
Cio vero et eius composita eam
producunt hic cio cita

Observandum namque

ponit
regulam circa quantitatem
preteriti vnde · P · h · Illius
que dicit quod in omnibus
verbis si preterito minuat
sillabas presentis producit pe-
nultimam preteriti nisi si mo-
do variatur ut cieo civi
neo nevi faveo favi vnde
liquivi a liqueo et lan-
gwi a langueo corripiunt
penultimas que non minuunt
presentis sillabas secundum partes huius
cum eadem

De loco con sonantis

Tradit regulam de forma
preteriti verborum in vo sub-
iungens excepcionem et in
fine incidentaliter enuntiat
quedam verba que dum sunt
coniugationum inveniuntur
secunda ibi comineo quod
est tercia ibi Nec solum
ea vnde · P · h ·

tum hec in illa et semper habet ante
o finale Et attendendum quod penultime
vel antepenultime sillabe presentis tempora servant
in huiusmodi preterito sive pares ha-
beant sillabas sive habundent ut do-
mo domui tremo tremui veto vetui
nolo nolui parco parui cando ca-
dui habeo habui aperio aperui
Excepto vno pono posui quod cum
in presenti producat penultimam o canendum
ante penultimam fitam corripit in preterito
Nec mirum cum hoc solum in no desinens
non in s mutavit in preterito et in vi
diversas terminavit et sicut supra diximus
veteres in vi quandoque sillabam hoc protulerunt
Omnis aut penultima supradicte forme
in vi diversas secundum modum corripitur
raro enim in latinis dictionibus vocalem
penultimam ante alia vocale pro-
ductam invenies Ideo aut diximus raro
quia in fio verbo auctores producunt
penultimam ut virgilius in bucolicis
omnia vel medium fiunt mare vivite

[...]lue In iis cum finalis gti penultima
[...]nceps est Cum greais aut dictio ibus
[...]cpe hor invenitur ut menelaus
[...]pondeus dia camilla In si terminan
[...]tur preterito preteritum penultime uel na
[...]l positione producitur Natura ut rideo
[...]si ludo lusi raucio rausi haurio
[...]ausi Positione uel geminata S ut
[...]ero gessi tedo tessi premo pressi
[...]ro ussi pruio prusi vel .l. n. r.
[...] ante si positis ut algeo alsi
[...]aneo mansi ardeo arsi tergo tersi
[...]po repsi scalpo scalpsi Et secunde
[...]uis uel gtte minuunt unam sillabam
[...] preterito ut rideo risi suadeo suasi
[...]geo ursi ardeo arsi farcio farsi
[...]ucio rausi Tertie vero pares habent
[...]bas tam in presenti quam in preterito nisi
[...]alem habeant ante o ut ludo
[...]si rado rasi mitto misi rodo rosi
[...] cum vocale habeant minuunt ea
[...] unam sillabam ut concutio concussi

Rursus omnia verba secunde coniugationis habentia u consonantem ante eo faciunt preteritum comversa in u et semper producunt penultimam ut moveo movi excepto coniveo quod alii dicunt conivo[...] cuius preteritum alii dicunt conivi alii connixi Et excepto ferveo cuius preteritum est ferui ferveo enim facit ferbui Dicitur enim ferueo et ferno inveniuntur sub secunda et tercia coniugatione et plura alia verba inveniuntur diversarum coniugationum ut crinatur in tercia

Supinum autem a preterito

Ponit regulam de formatione supinorum verborum secunde coniugationis de quorum preteritis iam dictum est Secundo illam regulam extendit ad verba aliarum coniugationum Tercio movet questionem circa ipam [...] a regula ponit exceptionem Ultimo tangit aliam regulam de quantitate penultime sillabe supinorum venientium a vi preteriti Dicit ergo primo quod [...] Supina vero fiunt a predictis preteritis mutata vi in tum ut cavi cautum movi motum

[...]ne cum preteritum terminatum in vi facit supinum mutata vi in tum Excipi[...]
[...]ui cautum cavi cautum favi fautum que non solum mutant vi in tum

Sed et habet an dipto
ngus pro a. Capit̃ q̃r semi
satus qd habet a pro e
et simplr composita ut insemi
insitus quod habet i pro
e. Et videtur qr in omnibus
supinis que sunt a preterito
in vi producat penultimã
Excepto istis satum et
situm et positus a posivi
secundum antiquos et litus
et itum et quitus et co
posita et his que omnia
corripiunt penultimas Ex
cepto qr ambitus principiis
causa differentie pducat
penultimam cũ tñ quidam
principia solent sequi re
gulas supradictas vero
Secundo vi in tus semper
transit puta moui motum
sed faui fautus
caui qr cautum Propter
differentiam satus qr catum
qr dare fferuo tam
cũ pauco comuco puo
supino Alius vitus generat
penultimas longa supini
Semper erit sed tolle
quod queo qd erat
iui Reddit itum semi
qr satus caco qr citum
dat clinii sicuti litus
sini qr situs generabit
Et sua composita dicuntur
ambio solum
Sed dicit hic aliquis
Suplus videtur esse com
positus ab eo et tamen non
corripit penultimam supini
sed producat quod sit quia

excutio excussi Secunda cum q̃r et q̃n
coniugatio ideo minuunt quia vocales
habent ante o In xi tercia preteritum
pfectum secunde et tercie et quarte coniugationis
invenitur et tunc tamen natura q̃r pro-
ducunt penultimam quando fit e pe-
nultima in preterito ante xi ut rego
rexi tego texi illicio illexi In aliis
cum positione longe sunt tamen ut tra-
ho traxi vinco vinxi sancio sanxi
duco duxi. qd ostenditur esse correptum
ex nomine qd ab eo dicitur et corripitur
dux ducis Sicut rexi pduci appbatur
ex nomine qd ab eo nascitur rex regis
Queritur igitur an lucro luxi debeat
natura producta accipi cum lux pro-
ducatur In quo etiam illud queritur
nomen a verbo an magis verbum ex nomine
natum sit. quod esse in verbis videtur
quo ab igne igneo et ignesco e
a flamma flammo et flammasco vel
flammasco flamascis que verba per
tris consonantes servantia ante o in

o ul' io positas easdem ante i habet
nalem in pretito penultias uel na
il positione habent longas siue sit
n prin correpte siue producte ut
uuo iuui lauo laui video vidi se:
eo sedi faueo faui lego legi defendo
efendi fodio fodi fugio fugi vero
cem Excipiuntur que in prin penultiaz
abent i correptam eam q servat
n pretito q penultiam, ea cm no
roduat in pretito p hanc formam
etia si positione in prin sit longa ut
bo bibi findo fidi scindo sadi Et
endum q in hiis q in eo ul' in io
incia vba vna silba minuit in pre:
o ut sedeo sedi fodio fodi moueo mo.
foueo foui paueo paui prandeo prad
venio veni repio reppi. qd notadu
qd ante penultiaz no penultiam
uit positione Alia vo pars habet
bas in prin ut uiuo uiui lego legi
fingo figi defendo defendi ago egi

as eo est hebraharodg
ad hoc respondetur negad
do q sit compositu supbio
ab eo sed potius est diriuatu
a supbus Vnde scdm
hugucionem a sup venit
supbus supba supbu
qui wlt videri qd no
est id est sup quod sit
qui cm wlt sup gradi
qd non est supbus est
et comparatur Vnde hec
supbia et supbio sup:
bis supbiui supbitum
sed aut dicit supbire
q supsc ire Et supbg
q supsc iens ethimo:
logia est et est neutru
no compositu si qua
habet hec hugucio

Tractatus secunda lo

Caplm scdm in quo
ponit regulas de fora
pretiti scde coniugationis
precedentibz alijs con
sonantibus eo et habet
quatuor ptes In pma
agit de deo In secunda
de geo In tcia de queo
In qrta de leo ut patebit
in pcessu pma subdi
uiditur Nam pmo ponit
regulas spales de foratione
pretitoru et supinoru
vboru finientiu in deo
Secundo p ab negacionem

Repetunt consonantes quedam prime con
iugationis duo monosillaba do dedi
sto steti et ex hiis composita red
do reddidi resto restiti habent
aut penultimas breves Secunde
vero in principio repetunt quedam et ha
bent penultimas positione longas
sicut in presenti ante penultimas tondeo
totondi mordeo momordi spondeo
spopondi pendeo pependi Tercie
aut quedam in principio repetunt quedam
dam in fine In principio repetencia
si in presenti penultimam brevem habuerint
in preterito quoque corripiunt eam ut cado
cecidi cano cecini pario peperi
Si autem longa sit in presenti penultima natura
in preterito quoque producatur ut cedo ce
cidi pedo pepedi Si in presenti posi
sit penultima longa est quando servatur
in preterito est quando abiecta conso
nante corripitur servatur in hiis posco
poposci parco peperci fallo fefelli

ex pertibus colligit una
regulam generalem cui sub
iungit excepcionem Regula ibi
Alia vero omnia Prima in
duo primo facit hoc et
preterite ponens tres regulas
secundam tangit ibi Sin
aut prima sillaba Tercia
ibi Que ante do Secundo
ponit regulam et forma
supini ibi Omnia autem
ordinando ad primum dicat sic
P R Rursus omnia
verba secunde coniugacionis et
cetera in do antecedente
vocali naturaliter longa
vel ex sillaba. Do con
versa in si faciunt preteritum
perfectum ut rideo risi ardeo
arsi Et vero vel i brevi
bus positus ante do
producunt easdem voces
et eo mutata in i faci
unt preteritum perfectum ut
sedeo sedi Vel et
do plura feras quia
suadeo video nec non
ardeo si sedeo video cum
stridendo dant si di Et
secundum Hugucionem sedeo et
sido cum suis compositis
sunt neutra preter assideo
composita sedere et eciam
sedo possideo et obsideo
et obsido que sunt activa

tendo tetendi pendo pependi tro
tuli abiecta consonante corripitur
in his disto didici pello pepuli
tango tetigi pango pepigi tundo
tutudi pungo pupugi Et attende
(semum) um quod omnia ea que geminant prin-
cipalem seruant non solum consonantem
ueni etiam vocalem prime sillabe
omnibus temporibus tam in prima quam in secunda
sillaba nisi a sit. ea enim conuertitur
in e ut posco poposci tendo tetendi
pendo pependi curro cucurri disto
didici tundo tutudi pungo pupugi
corripitur pello pepuli a vero in
e mutatur ut fallo fefelli parco pe-
perci tango tetigi pango pepigi
cano cecini cado cecidi Et vide
si penultima preteriti longa sit ea
servat e ut parco peperci fallo fe-
felli. sin breuis in i conuertitur
ut tetigi pepigi cecidi cecini Con-
iungat enim coniugatione id est tercia

Sin autem prima sil

ponit secundam regulam de
forma preteriti verborum in do
et dicit Sin vero prima
sillaba formandum in do
habuerit post mutam aliquam
vel post in semivocale
e ut o excepta in ali-
quam liquidam desinentes
duplicat eandem primam sillabam
in preterito perfecto Ita tamen
ut ponit sillabe geminatorum
subtrahat extrema conso-
nans et sit eo conversis
in quod fit preteritum perfectum
ut pendo pependi mor-
deo momordi spondeo spo-
pondi a qua etiam b demi-
tur in secunda sillaba
composita tamen et his non
geminat superdictam sillabam
ut respondeo respondi
(vide) Pendo mordeo ton-
deo spondeo di geminate
Principio subduit b spo-
deo non geminabit

Au ante do habentia

ponit terciam regulam de forma
preteriti verborum formandum
in do unde dicit Rursus
et au ante do continua
declinatur nunc in preterito

per principium ut gaudeo
gavisus sum antiquum tamen
ausi et gavisi protulerunt
Notandum tamen est quod au-
sim ausis ausit in sub-
iunctivo pro audeam audeas
audeat ... invenitur
Nota prandeo dat prandi
ut pransus sum facit ausus
... gaudeo gavisus sum
gaudeo meo nil dat
et est mereo meres verbo
lere et proprie dicitur carnes
assantur unde nidor ni-
doris odor assaturarum
vel est meo significat in
dicitur facere ... secundum
... habet ... et
significat splendere et
est tractum a ... salient
... pulli matri ad vomi-
tum quod applausu
alarum occurrunt ...
est ... secundum eundem de
carne assata

Omnia autem supradicta va

hic addit ponendo regulam
de formatione superiorum verbo-
rum in do desinentium de
quorum preterito dictum est
dicens quod omnia verba su-
perius dicta do in sua
... formant suprema
ut ... ardeo arsi
nisi quod gaudeo assumpti
et ... facit gavisus sum
et ... duplicata ... sens-
sum ... dat

ertia in fine fit repetitio cuius sillabe
ubique penultima correpta verbo
credo credidi reddo reddidi et
secundum quod una sillaba habundat pe-
titio in quo repetitio fit prima
vel finalis tam in prima quam in
tertia coniugatione nisi quod sit an-
ut do dedi sto steti resto restiti
tutri pedo pepedi tango tetigi
tendi tendo tetendi Pario vero
et habet ante o partes quam sillaba
tam in presenti quam in preterito perfecto pario
peperi

[O]mnia igitur de generalibus
titi perfecti temporis verborum formis
collectum docuimus nunc specia-
tim per singulas coniugationes de variis
cuiusque temporis speciebus cum difficilis
est tractatio omnium verbi questionum
scrutare conemur. Prime coniugationis
verba a secunda persona indicativi modi
que in as desinit tam in activa quam

vocc

n neutri significatione abiecta o

et addita vi faciunt preteritum perfectum

ut amo amas amaui oro oras

oraui accuso accusas accusaui meo

meas meaui fleo fleas fleaui flo

flas flaui no nas naui Excipiuntur

ea que in vi diuisas faciunt preteri

tum subtracta as et addita vi di

uisa ut domo domas domui cre

po crepas crepui frico fricas fricui

mico micas micui seco secas secui

sono sonas sonui tono tonas tonui

veto vetas vetui plico plicas plicaui

vel plicaui quod maxime in compo

sitis dignoscatur verbis quando terminatur

in aui vel in vi diuisas rad

cum prepositione magis per vi diuisas uel

nomine vel compositum per aui terminat

preteritum perfectum ut implico impliaui ap

plico appliaui explico expliaui dis

plico displiaui replico repliaui com

plico compliaui Duplico vero du

plicaui triplico triplicaui multiplico

multiplicaui. Participia preteriti temporis ut a creo creatus a iuro iuratus. Dicitur

sum vidis nisi probat ipsum

tamen est vllius geminatio

sanda sufficit Et tamen in sci

sum habit euphonia du

plicatio

Alia vero omnia

Recolligit vniuersalem regulam

exceptione per predicta sub

iungens exceptionem circa in ibi

Excipitur prandeo prima

subdiuiditur quia primo facit

hoc et preterito Secundo ad

iungit regulam et formam

supini circa quam mittens

per modum alterius regule Con

neuit verba secunde coniugacionis

habencia vi diuisas

in preterito raro habent su

pina Secunda ibi Anomala

supina Vnde primo h ut

aut corpus regule colligendo

omnia verba secunde coniuga

tionis in eo exeuncia fa

ciunt preteritum per vi diuisas

ut candeo candui Exceptis

illis que vocalem naturaliter

longam vel ar sillabam

Vel ex vel cum breues

habent ante eo Et excep

tis illis in eo quorum

prima sillaba propter mutam

aliquam vel propter ar semi

vocalem habet et vel o cor

reptas in aliqua liquidam

desinentes Et exceptis ter

minis an ante eo et

quibus omnibus ante

dictum est et excepto pran

deo prandi quod etiam dicitur

pransussum et a mutile

sillabe neutris aliis inuc

...

multa a vetustissimis sunt
prolata ut patet in hoc
vnde Allexander Cum
verbum quod habet quarto casu
sonari participis preteritum
Primam aut verba secunde
coniugacionis faciencia pre-
teritum per vi diuisas co-
mutata in i et assumpta
tum debet facere supinum
ut canditum Raro aut
a neutris secunde coniugacionis
que faciunt preteritum in vi
diuisas Inveniuntur supinum
Siqua tamen inveniuntur i
breuem habet ante tum
Vide ergo debere dari
recensitum per multa corrupta
quamvis tamen ex dicat recen-
situm per multa producta
quasi a recensio recen-
sis quarte coniugacionis quod
tamen ex autoritate probare
non habeo Prandi vero
facit supinum pransum
mutata di in sum
Illud tamen videndum quia caveo
facit cassum vnde cassus
quia invenitur ab eo participium
tamen caritum ex igitur
caritum per caveo quia facit
passum licet faciat pre-
teritum per vi diuisas
Verba per actiua dat
vi diuisa supinis
Semper itum nisi sex
Doceo doctum teneo quod
tentum misceo mixtum
dat quod torreo tostum Cen-
seo dat censum et vnde
sua composita Stirpe
recensita tamen dicit sicho ma-
chia Et quamvis fluc-
tuat ab origine quarte
usque ibi distinguas

multiplicatum Invenitur tamen cetum co-
posicione in aui faciens preteritum
in raro vsu pacauit Cruetis co-
plicauisti tamen exuimpmis obrui
Cicero in rethoricorum secundo Qui in
itinere tam familiariter se applicauit
Varro de poetis libro primo Sine
ad siculos se applicauit Cubo quod
cubui facit a quo composita in
prime quam tercie coniugacionis inv-
eniuntur Idem tamen quod preteritum perfectum
Incubo incubas incubui et adiuta
in incubo incubis incubui Neco
quod nexas vel nexuis iuxta primam con-
iugacionem iuxta terciam ut probo la-
tet nexui Virgilius tamen in v° Eney-
dos Nexantem nodis se quod in sua
membra plicantem secundum primam protulit
coniugacionem Livius vero in odissia
Nexebat multa inter se flexu nodorum
dubio Accius in deiphebo Nodo
tinnio ferrum exprimis et omnibus
At septum tineo semper manet absque supino doleo

namcas nexum9 Necto tn ciuis
st pmitm Nam quod a principio am
plexus qd a vbo nascatur amplector
et vbid frequentatiuum amplexor am
plexaris Sic a principio nexus qd
nascit a vbo necto fit frequentatiuum
nexo nexas Vnde manifestum est quod
rationabiliuis hoc scdam pmam con
iugacom ptulit virgilius a necto tn
sic nexui ptulerut pleri qz Cruius
ti etiam necto nexi dicetes et nexus
sic flecto flexi et flexus virgilius in
v Eneydos Et paribus palmas
amborum innexuit armis Lucilius
vo hic solus vigilauit opinor Et
id michi visus facere est tuo tcia
rexit Sup dictis addit quid nectui necto
vl nectaui sicut et pbus et charisius
Diomedes Tcio qui principium passiuum
pectiti et necatq a nectaui et nectitus
onectaui facit Oracius in po eplarum
Opem metita seges hoc e necatus
fulsi et fulgeo turgeo tursi diptongus pdu̅ta ve lra p geo dat psi

In geo desi nencia l.

Hic accedit ad formam
preteritorum et supinorum
vbrorum scde coniugacois
in geo desinencium Et
pmo ponit regulas de
forma preteritorum Scdo
de forma supinorum Scda
ibi Que quidem supma
pma subdiuidit in
tres scdm tres regulas
positas de forma cone pre-
teritorum in vbis in geo ter-
minatibus Scda tangitur
ibi Sillaba vo naliter
longa Tercia ibi alia
vo Et causa breuitatis
Po h sic sumis legit
Prima vba scde coniuga
conis l vel r antecedentibus
geo in si conuisa faciunt
preteritum pfectum ut indulgeo
indulsi mulceo mulsi
Que vo habet sillbam
naliter longam ante geo
mutat geo in xi et fa-
ciunt preteritum ut lugeo
luxi Et ut corpus huius
regule colligam dicit
vba scde quigacois ter-
minancia in geo mutant
eo in vi diuisas et faciunt
preteritum ut geu ergail Excep
tis desinentibus in geo l vel
r antecedentibus vel antecedente
sillba naliter longa de quibus
antedictum est Iungo Et
geo vba quibus l p geo
ponitur aut r Si dant

Lugeo sic auxi luxi
dat lugeo frixi / Frigeo
dat tamen inde refriguit
est reperire Unde Magister
bene Respiciens quem
usum dicat Et frigeo
frigeris secundae coniugationis
facit frigui Unde in
Terentio Refriguit cantas
ineloquens et caret supino
secundum usum Frigo autem
frigis facit frixi frictum
secundum analogiam sicut
et frigeo et etiam
frixum secundum usum / et
est frigere id est algere
vel corpore contrahi Secundo
frigere a frigo id est in
patella coquere sine aqua
Unde frixorium Et ideo ...

Nunc quidem supina

Hic ponit regulam de
formatione supinorum et est
trimembris Secunda pars
ibi In xi vero Tercia ibi
In uiui vero Unde
dicit Et ut ad supina
probat ratio Omnia
verba terminata perfectum
in si tam secundae quam tertiae
coniugationis In um
convertentia faciunt supinum
ut indulsi indulsum.
Invenitur tamen et indultum
mulsi mulsum vel etiam
mulctum torsi torsum et
tortum Excipitur ussi quod
facit ustum In quo p

arando Plinius ab urbe condita xx
fame frigore illuuie squalore neci
Cicero tusculanarum secundo Enectus
tantalus quae necatus et quare ...
Et hic necatus ferro nectus vero
alia vi peremptus dicitur Ennius
Hos pestis necauit pars occidit illa
duellis / Excipiuntur praeterea hec
quatuor sto steti do dedi iuuo iuui
lauo laui quod antiqui et tercie
coniugationis proferunt lauo lauis
lauit Plautus in pseudulo Bene
tabellas eas lacrimis lauit Virgilius
in decimo lauit improba teste
ora cruor Item in iii Eneydos
fluuius lauit ex cruorem A dedo
composita verba et a monosillabis ...
posicionibus tercie sunt coniugationis
ut addo addis reddo reddis trado
tradis prodo prodis Ita credo ...
das facit quia et credo dissillabum
est et magis adiuuo et hec sol...

[illegible] pme coniugationis a penultima
[illegible] pnti et in preterito imperfecto et futuro et
[illegible] infinito et participio preteriti temporis corri-
pit / Da enim utrumque ante finem corri-
pitur in hoc verbo simplici ut damus
datis datur dabam dabo date
datus daturus datum datu dator et
que ex hoc solent fieri ut dabimus
Ut virgilius in primo eneydos vix e
conspectu sicule telluris in altum ve-
la dabant leti / In eodem ·d· passim
tranda · dabit deus his quoque finem
In eodem Assit leticie bacchus dator et
bona iuno / Item in eodem Si dat
ytaliam socijs et rege recepto Item in
[illegible] Cui datus herba custos cursus
[illegible] regebam / Item in eodem Et pater
anchises dare satis vela iubebat / Posi-
tum damus his super his et magna quod
dare laude Non possit magni messale
stirpa propago / A isto quoque composita
seruant duplicationem in preterito

sic intelliguntur gessi gestum
et exceptis illis que sunt
p ante s ut dempsi
que faciunt supinum per
ptum ut demptum / Illud
quoque videndum est quod verba ter-
minancia preteritum in si si
sint verba quinte coniugacionis
mutant si in tum et fa-
ciunt supinum ut farsi
fartum quod tamen mutant
est dictum in hoc loco
verba que terminancia preteritum
in xi cuiuscumque sint coniu-
gacionis conuenientia xi
in ctum faciunt supinum
ut suxi suctum traxi
tractum nisi quod minxi
facit mictum abiecta c et
n excipiuntur flexi et
fluxi que faciunt flexum
et fluxum et composita
et his omnia vero verba
secunde coniugacionis facien-
cia preteritum in xi quia
neutra sunt non habent
in usu supina debent
autem ea inflectendo facere
in ictum sicut supra dictum
est verbum Indulsi solet
~~tractare~~ indulsi tractum
dultum / Ri dat dictum
sicut et augeo pro crevit
auctum Sed frixi luxi
polluxi dant tibi nullum

In queo et
simens

ponit et ubis finale in que uis uno ubo inueniuntur desinens in queo cuius preteritum finiatur in si ut torqueo torsi et composita ab eo. Supinum autem eius est torsum secundum regulam finiatur preteritum in si. Inveniuntur tamen supinum tortum. Unde torqueo dat torsi. Sed et fero petit fesi. Mereo mestussum. Lico solet esse tum

In leo et
simencia

hic ostendit formam preteritorum et supinorum verborum in leo desinentium unde O. H. Rursus uerba secunde coniugationis desinentia in leo si habuerit aliud consonantem ante l coniunctam ei in eadem silliba et composita ab oleo uel leo quod non est in usu per vi sillabam faciunt preteritum perfectum ut fleo flevi adoleo adolevi Deleo delevi Redoleo tamen et redoleo levi facit et redolui sicut simplex oleo et olevi et olui Similiter et

ut resto restiti consto constiti prostiti Ovidius tamen absiit pro abstitit pro absiit in decimo Methamorphoseon Almoc latinas et que pars amovet absit pro abstitit Et absisto eciam et absto abstiti facit supinum uel participiale ubi in ypm desinens Omnia prime coniugationis verba que in aui preteritum finiant vi in tum convertencia faciunt ut amaui amatum oraui oratum flaui flatum
Que vero in vi divisas desinunt si tamen o habuerit mutat vi in tum ut frico fricui frictum unde Juvenalis in iiii Si prurit frictus ocelli Angulus Eo seco secui sectum Sic ergo necui natum facit Ovidius in ii Methamorphoseos Nec tu iam poteras enectum pondere ferre Tollere nympha caput Mico quod micui mictum debet facere sed dubitationis causa quia mingo mictum facit in usu non invenitur quamvis a co verbo compositum dimico dimicaui fit

dimicatio Plinius in xxx iiii° Iusta ... ac collatis signis dimicatio ... autores sunt usi dimicaui in compositione rationabiliter quamquam emico emicui faciat Lucanus in libro primo Qualiter expressum ventis per nubila fulmen emicuit Plico etiam et plicatio et plicui faciat quia et plicaui et plicui Ex igitur composita penultimam A vel ... habent in supino duplicaui duplicatum explicao explicatio Impliaui vel implicaui quod raro est in usu implicatum vel implicatio vnde Lucanus in ... impliatus vo magno cesar corpore colsor ... Cicero vo in pisone ... avaritie que omnibus infinitis impliqita est ... na nunc explicatum In eodem familia ... implitatus Salustius in iiii° historiarum Impliat rates misteria ... prohibebant Alia vero in vi diuisas preteritum terminantia vi mitum conuitur in supino penultima correpta domui domitum cubui cubitum

Ideo ibi supinis in vi quod vnde P H Post hoc tradit regulam generale

aboleo et abolevi et abolui facit Et aboleo est abolevi et abolui Supina vero secundum predictam regulam fiunt a preterito mutata vi in tum ut aboleo abolitum Aboleo enim abolui facit abolitum vt ante corpus suis regule colligatur Omnia verba secunde coniugationis in leo desinentia eo mutata in vi diuisas faciunt preteritum ut doleo dolui Exceptis illis que ante l aliam habent consonantem coniunctam ei in eadem sillaba Et exceptis compositis ab oleo et leo de quibus ante dictum est ... Sic leo sic fleo ... pleo ... leo ... cleo formant Sui ... flevi probat atque replevi Sic et oleui fit ... compositis olui ... iuxta paliu legem soleo solitus sum Distinguas oleo ... usque ibi verba pactiua ...

Alia ex omnia secunde coniuga

Hic ponit Regulas vniuersales quinque terminationum respectiuas verborum secunde coniugationis ... preteritorum et supinorum et est capitulum tertium et vltimum Et primo facit hoc de preteritis secundo de supinis

sonui sonitum tonui tonitum Oratius
tamen in Epodo "intonata" protulit secundum
analogiam pro intonita "Nullum ve-
[rer.] lucrima invexerunt conchilia magis
[rubus] veneribus aut [Kalburtes] scauri si [quos] intonata flu-
ctibus corus hiemps ad hoc veti-
mare vetui vetitum crepui crepitum
Statius in primo Achilleidos "Que quia
sarrasset Attulitum gemino quod loco mini-
stratus ad ima" Hec tamen verba id est
sono et strido et sedeam vetustissimi tamen
protulisse invenimus tercie coniugationis ut En-
nius in 10° annali "Sed clipei ...
sonunt et ferri stridit acumen" Et
in xiii° "Littora lata sonunt" Accius
in Clitimestra "Sed valve resonunt
regie domus" Lucretius "Calligare
oculos sonere aures regie" Steti ...
statum penultima producta debet facere
supinum unde Lucanus in 2° "Constituit
fides superum" ... datum et datus sicut
superius ostendimus corripiat a penultimam
Est tamen in hoc quoque notandum quod nomina

Et preteritum secunde coniugationis
ad tenus comparationem omnes
paene regule per exceptiones
sunt habende Est autem
huiusmodi Prima verba
secunde coniugationis quecumque con-
sonante ante eo posita eo
in vi diversas convertentia
faciunt preteritum perfectum ut
paleo palui Exceptis
habentibus u consonantem
ante eo et desinentibus in
deo precedente longa vocali
naturaliter vel ex silliba vel
habentibus e vel i brevem
ante deo vel querunt prima
silliba post mutam aliquam
vel an semivocalem Et id
o correptam habuerit in
aliquam liquidam desinens
Et excepto prandeo prandi
et hiis tribus Sin ante deo
et exceptis desinentibus
in geo l vel r antecedentibus vel sillibam naturaliter
longam in geo quibus
Et exceptis desinentibus
in queo Et desinentibus
in leo Si habeant
aliam consonantem ante
l coniunctam ei in alia
silliba Et exceptis com-
positis a leo et ab
oleo secundum quod faciunt
preteritum in vi et quibus
omnibus regulariter iam
predictum est Et ex-
ceptis iterum istis Iubeo
iussi Sorbeo sorbui sorpsi
quod tamen vel faciat sor-
bui mulceo mulsi
maneo mansi neo ne-
vi hereo hesi luceo
luxi polluceo polluxi

-us eo dictata a penultima corripiunt
-i ante penultimam ut status stata statum
-stabilis Lucanus in x° Quorum stata
-e flatus Item in v° Cum non est sta
-li tremulo sed culmina cuncta despiceret
compositum ab eo pariter vetustissimi protule-
-runt Asto astitum et astaturum presto pre-
-stitum et prestaturum Emilius Porcius
-cator in oratione uti lex emilia abro-
-getur tempore abstiturum atque petiturum
-e esse Brutus in epistolis Cassio ga-
-io cesare postquam mare transierat pre-
-staturum est V vero longam ante tum
-onum habet iuuo et ab eo compositum
-adiutum Lauo quod unum lautum communius etc
vetustissimi solebant lauatum dicere
-ine Terencius in Eunucho Abeunt laua-
-tum perstepunt pro lautum Ouidius
in iiii° Fastorum Siluia vestalis quod
-cum vetat inde moveri Sacra lauatu-
-ras mane petebat aquas Potum quod
pro potatum Virgilius in Bucolicis
Et potum pastas age titire et inter agendum

et ceteris a lucco tempo-
-site VI Inter eos fines
quos ista uigatio donat
etc usque ibi De eo plura
foras etc Item de neo
deme duo manco insi-
-neo neui

Supinis in VI quidem

Hic ponit generalia dicta de
supinis secundum coniugationibus et
primo verborum neutrorum secundo
actiuorum Secundo ibi Actiua
vero Unde P. H. Supina
vero a neutris facientibus
preteritum per vi diuisas defi-
-niunt Excepto quod caritum
vel cassum quorum alterum
per cassus alterum probatur
per cariturus Solitum et
valitum nocatum placatum
quorum primum probat solita
-rus secundum valiturus tertium
nocaturus VII Preterita
in vi diuisas neutra secundum
inflexa supina creant preter
placeo noceo quod Et valeo
doleo careo pareo quia
passiuum creat pateo ca-
-reo caritum donat quod cassum
Creatur ac reliqua per
vi uim fecere supina

Activa vero

ponit regulam generalem
de supinis activorum secunde co-
niugationis vnde dicit Pis-
cis activis aut secunde co-
niugationis facientibus preteri-
tum per vi diversas faciunt
supina convertendo vi in
itum correptam et assumpta
tum exceptis paucis
que o et e convertunt
in tum ut teneo tentum
doceo doctum Et que com-
ponuntur ex his Censeo
quia censum debet facere
censitum facit censum
quia antecedente n in sim-
plici dictione non possunt
sequi s et t sine r
Iussi vero et mulsi et
mansi et hesi convertun-
tur i in um faciunt
supina iussum mulsum
mansum hesum a
sorbui vero sorbitum a
sorpsi sorptum debuit
fieri secundum Priscianum nusquam dicat
se neutrum invenisse
legitur tamen absorpti sicut
inventi petre Alexander quoque
lautum a pasti pi pollu-
tum elicit ratio fieri
secundum versus dictat et
de secunda coniugatione
satis dictum est Priscianus
quod ad pauca exposita
redeundum est vero
verba passiva te usque
ibi sillabam vi Item
psi dat ptum debet sorpsi sic eo sorptum Alexander dat unum secundum

Terentius aut in Formione presente pro-
tulit iam potiturus apud me est Vir-
gilius in Bucolicis Hut ipsi potum
veniant per prata iuvenci Item in Ge-
orgicis primo Quoque modo potis
gauderent intiba fibris Lucanus
in v° Cremona sic gelidam brumam
pellente relinquit potum ire te ile
grues Sciendum autem quod in vim de-
nens supinum accepto verbo infinito
quod est ire facit infinitum futurum ut
oratum ire dormitum ire lautum ire
vel lavatum ire statum ire Frequenter
tamen antiquissimi neutri participio futuri
addebant esse et infinitum futuri significabant
oraturum esse pro oratum ire dicentes
et facturum esse pro factum ire Cato
in vo originum Et illi polliciti sese
facturos omnia per eclipsim esse pro fac-
tum ire quod greci ~~dicebat~~ dicunt
TOYHCEYH quod est infinitum futuri Lu-
cillius in xvno Ad penelope quisum

ac nupturū te nuptam negas qd
nūc vlixem speras In hoc ergo sub-
audiendū est esse id nupturū esse pro
nuptū ire Billa in xxi° Rerū suarum
ad summā pmac rem publicā per-
venturū esse pro pventū ire ELEY:
SECNA

Secunda coniugatio in eo desinit
et eo terminatio ppria est secunde
coniugationis exceptis paucis prime
coniugationis meo meas beo beas
laqueo laqueas nauseo nauseas
enucleo enucleas creo creas screo
screas calceo calceas qd alii calceo
calceas Et tercie coniugationis exceptis
duobus eo is queo quis et que ex
his componuntur ut adeo redeo preo
veneo id est venū eo nequeo Imeo
antecedente vnū invenitur cieo vn
virgilius in p° Eneydos bella cient
prima qr vetant consistere terra
Item in vi° Ciere ciere viros

fugit vtrūlibet vsum

Vocabula secunde coniugationis :—

Defendo componitur a de et fendo qd non est in vsu Het vola huius vole ipse dicitur concauitas palme vnde volemū et hec volemus vole in quod genus piri et volemum fructus Item vola est media pars alarū in avibus Sinonima compositum est a sin qd est con vel simul et onoma qd est nomen et est sinonimia quando vnū vocabulum significat plura Cedo cedis secundam corrumpit pcedo Comedo comedis compositum non seruat integram Et vide quare cum sit compositum a con n mutatur in m et est de primā sillabam sicut cenobium pmidicit viribus esse de secunda Apparo compositum est a paro sicut et comparo Accuso accusas componitur ex ad et cuso cusas sed iam dictum est sepe Circito compositum a citus et do circitum est citum id est consitum et monitum super re aliqua daze citus cum et citus non tm dicitur a cresco

verū est a cerno cernis Necesso compositum est ab amo amis qd compositum est ad et cio cis Cumulo alii dicunt simplex alii compositum est ob et colo

Spuo idem est quod sputum
emitto. Excudi compo-
situm est ab ex et cudo quod
est ferio. componitur tamen quasi
feriendo excutere. Pecello
est aperi et cello quod non
est in usu. Arcessio com-
ponitur ab ad et cesso inchoativo
verbo. Si autem habetur
ascio compositum est ab
ad et scio. unde decompo-
situm ad sascio quod secundum
quosdam idem est quod
adiungo. secundum alios idem
est quod ad voco. unde et
differentia fieri inter ascio
et adscio sed quod tamen po-
natur pro adiungo quod
autem pro advoco. inconueniens
versia est. Coopio componitur con
et opio. quod dicitur idem
componi ex ob et pario
licet plenus simplex esse
concedatur. quod autem aliud
sit operire et aliud opi-
nari manifestum est. hoc enim sig-
nificat expectare. Raucio
est raucum fieri. Sarcio
est aliquid detritum seu
ad tritum resarcire. dicitur
tamen ex et ductum. Con-
ticio dicitur a con et iacio
illicio inde illecebra com-
ponitur ex in et lacio licet
quod non est in usu. Necta-
tus quod est a nectare dicitur
perceptus ferro. Necatus quod
est a necare perceptus alia
vi. Lucrinus lucrum masculi
generis quidam lacus dictus
a lucrum quia olim per
copiam piscium vectigalia
magna prestabat. Et quidam
lucrinus lucrina lucrinum pe-
nultima producta.

matre que attendere tantum. Invenitur
tamen hoc idem etiam in 10 desinens extra
coniugationis unde Stacius in iiiio The-
baydos. Quos exat in arma Anti-
qua tyrinthia dextris Lucanus in 10
Nunc urbes exate feras date gentibus
arma. Lucretius. Curarum cimus di-
ctus. Livius in libro xvimo adversus
infectatores Gay Cesaris ultoribus
manum comperas concibat. Preteritum
tamen cuius tam in vi quam in i desinit
ut civi vel cii. Lucanus in uno.
Civitas in prelia numquam Excivere
manus. Virgilius in vo. Fama fini-
timos et clari nomen acestes Exci-
verat. Observandum namque in omnibus verbis
bis est quod si minuat primus preteritum
sillabas necessario penultimam producat
sive correpta sive producta sit in primo
nisi sincopa faciatur. Cieo civi et
per sincopam cii. Video visi fauco fausi
augeo auxi moveo movi sedeo
sedi fugio fugi facio feci fodio

fedi vemo vemi Ergo liqueo liqwi
et langueo langwi pares habent
in presenti et in preterito sillabas. corripiunt
enim penultimas preteriti Sed quod usus com:
probat. Imposito fratri moribunda
relangwit ore Item in quarto Eneydos
corpus diliqwit Item in vmo dili
quit stagnum quod de nomine suo fecit
Vl loco consonantis ante eo habentia eo
in consilia faciunt preteritum et producunt
penultimam necessario secundum premostratam
regulam ut moueo moui foueo foui
fueo faui caueo caui paueo paui
voueo voui Inveniuntur autem autores
cum quo in preterito prime coniugationis
in vi sillabam terminante faciunt in secunda
tam singulari quam plurali. et in tercia
singulari in vnt desinente persona. penultimam
sincopa sillabe Sic eciam in secunda co:
niugatione quando preteritum in vi desinit
ut virgilius in iiii^o Eneydos Hircane
que ad admorunt ubera tygres pro ad ab:
mouerunt Oracius in primo sermonum
Hunc hominem velles si tradere dispeream
promisso plautus ut dominus pater herculi polluctum
promississes pater pollemus et lucemus

Vausare est demare fetare
in navi ad vomitum provocari
Irare est rruma facere
Conivere est oculum subito
claudere vel palpebras
coniungere et dicitur plerumque
esse compositum a con et
nuo quod quod habeo de auto
ritate Spondere est
in fide promittere licet
in alia significacione ampli
atur quod alibi a nobis supra
dictum est Flaccere aliquando
dicitur flaccidum fieri aliquando
flaccidum aliquando viridem In
dulgeo dicitur compositum ab
inde ut ad in et aliquando
imposita d una cum de
ardere Mulgere lac de
mamma deducere Frigeo fri
ges ad frigus pertinet
ffrigo frigis ad frixorium
Olere dicitur quod sordere
vnde secundum eos Cloaca quod
magis puta dictum a conlu
vieo vnde componitur inquino
Olere ergo dicimus pollere
a cleos quod est gloria Abolere
idem est quod delere vnde et
abolitus Adoleo et per
buro et per defectio ampitur
aquis adultus dicitur per ab:
litus Redolere de bono tantum
odore dicitur Olere tantum de
malo Absolere ponitur pro
vilescere et est compositum
ab obs et oleo vnde et
locus dicitur absoletus per
malum odorem desertus Excolere
idem est quod exercere Callere idem
quod durescere ut saepe polluceo
compositum esse videtur a pol
ut porro et luceo autoritas
tamen veterum videtur quod verbo per
polluceo Et fortasse ideo quod

In io vnum desinens

liber decimus tractatus
de preteritis et supinis
verborum tercie et quarte
coniugationis Et ha
bet duos tractatus
In primo narrat agitur
de preteritis et supinis tercie
coniugationis In secun
do de preteritis et supi
nis quarte coniugationis
Primus habet duo capitula
quorum in primo tradit forma
cionem preteritorum et supi
norum desinencium in o
vocali precedente Et v
loco consonantis In secun
do de preteritis et su
pinis verborum in o con
sonantibus antecedentibus
Primum capitulum habet
tres partes principales
In prima facit hoc de ver
bis in io desinentibus In
secunda de verbis in vo divi
sas In tercia vero [illegible] de
verbis in vo sillabam desi
nentibus Secunda ibi In
vo divisas Tercia ibi
v loco consonantis /
Prima adhuc in duo
quarum prima docet de verbis
in io vocalibus antecedentibus
Secunda consonantibus antece
dentibus Secunda ibi In
cio Prima habet tres
partes secundum tria verba que
declinata (quorum primum
habet a ante io secundum
habet e / tercium v vnde
D. h. Post aggreditur
ad terciam coniugacionem in

in sudmosses omnes quoque primo insse
Conniueo quod etiam conniuo secundum tra
protulerunt veteres preteritum tam in i
quam in xi habuit Neuius crassu
in xx^mo Iliados Nam non conniu
oculos ego decimos sopore Turpi(lius)
vero in paratcrusa Dum eo conniu
sompno iterum sibi prospexit vigilans
virginem Conniuere infinitum secun(dum)
terciam coniugacionem corrupta penultima
protulit Caluus Cum grauis ingenti
conniuere copula sompno Persius
secunde protulit vt nisi conniueas oculos
artocreas quoque popello largior Ferueo
quod etiam feruo inuenitur ab vtroque
tamen preteritum ferui dicitur Terencius
in adelphis Sperabam iam deferuisse
adolescenciam a ferueo Virgilius in
primo Eneydos Feruet opus redolentque
quoque thimo flagrancia mella Idem
in vi^o a feruo feruere ut Effer
uere leuitatem auro quoque efulgere
fluctus Lucillius / feruit nunc feru
ad animum Terencius in adelphis Cum

ma:rme feruet tam placidum quasi
olim reddo unde feruesco dicitur tm
ca: ferbeo ferbeo" et quo ferbui" pb
oraius in p° sermonum velatur et sto:
la mea ad conferbuit ira unde et fer
beo Nec solum ea diuersarum coniugationum
inveniuntur uerba sed multa pretica ut stri
de strides et strido strido fulgeo
fulges et fulgo fulgis denseo denses
et denso densas oleo oles et olo olis
A strideo lucanus in vi° Auribus incer
tum feralis stridat umbra A strido
virgilius in viii° Stridunt et cauernis
stricture calibum et fornacibus ignis
anhelat A fulgeo Virgilius in vo
eneydos Ductores auro effulgent
A fulgo Item in viii° Auro et efful:
gere fluctus A denso / Ennius in viii°
malum Densantur campis horrentia
tela virorum A denseo Virgilius in x°
extreme addensent acies / Ab oleo
terencius in adelphis Olent unguenta
de meo capite Ab olo plautus In fi
ia ubi sedam silbam corripuit in

Et primo dicit de illis
que desinunt in eo Sed
primittit aliud dicens quod
e posita ante o consonans
est in prima persona Si e
in tercia persona per aiunt
aut uo dicit esse prius
et poni pro preterito Ad
ultimum dicit quem non
esse tres coniugationes sicut
plerique estimant sed quatuor
eo quod imperatiuis eius inue
nitur terminatus in i ut
apud Terencium dicente
An nata est sponsa preg
nans uel ait uel nega /
cate ait posuit imperatiuum
Nota / Alio fortasse aliis aut
ei pro aiunt Redditur
bam bas bat bamus
quod iis bant Imperio repu
pli solum patet et hor
ei sit flexio uero quatuor pris
aut eius Tercia preteriti
repetit nec plus habet
usus unde Io i Jan
Alio est quatuor coniugationis
quia imperatiue terminatur
in i Item producat
secundam personam presentis temporis
indicatiui modi / Desinit
enim in is producta / licet
persius videatur eam cor
ripe ut dicat Magister
bene Est autem defectiuum
quia non inveniuntur totum
in usu unde neque perfectum
neque plusquamperfectum neque
futurum subiunctiuum in hac verbo
aliqua vox declinando in
venitur Invenimus tamen
terciam personam preteriti ait
quasi a prima ai aisti

ait que in usu non sunt
Et dicit brito In hoc ver
bo prime persone penul
tima producta aio unde
et tria plus idem faciat
que solet a prima fieri
Secunde vero et tertie penultima
corripit. Et sic quod amisit
in prima persona aio in
silbis recuperavit in tem
poribus.

E q̃ ante cedente vim

Hic docet coniugare quoddam
verbum meio et per sententiam
dicit Vis. Et meio
meis quod dicit quod habet
i consonantem et est tertie
coniugationis. Et fiat autem
in preterito et supinis sig
nificat vero quod mingo
et coniugatur secundum magistrum
trumbene meio meis
meit meiunt meiebam
meiebas meiebat et plurali
meiebamus meiebatis
meiebant preterito meiam
Imperativo meie meiat
plurali meiamus meite me
iant habet totum futurum
optativum et presens subiunctivum
Infinitivo meiere [versus]
Meio preteriti forma caret
atque supini Sed mingo mi
xi tum mictum commodat
illi unde dicit hugutio
quod hoc verbum in preterito preterito
et plusquamperfecto omnino
deficit et per compositionem in
his que ab istis veniunt
et derivatur a mingo mingis

Mustellaria Non omnes possunt
olere unguenta exotica

Supinum a preterito fit mutata vi
Sin tum ut cavi cautum movi motum
fovi fotum valet solum in secunde coniugationis
verbis in vi preteritum facientibus sed etiam
in aliis est observandum ut amavi
amatum accusavi accusatum Adimivi additum
cupivi cupitum attersivi attersitum Que
ritur cur a spiro spiras et alo alis
spiravi et alavi. faciat tertium vocalem
id est habet spiritus et alitus quia puta
to esse antiquiora verbis ideo non
sequi derivatorum regulam. quo indicatus
id est indicatio et dominatus id est
dominatio Excipitur lavi lautum cavi
cautum favi fautum que differentie causa
pro a longa au diptongum habue
runt propter latum catum fatum que
alias habent significationes Et sci
endum quod in omnibus quinque supinis
penultima producitur exceptis satum
a sero sevi quod etiam serui habuit
in usu antiquitas unde sertus
et a sino sivi situm et a pono.

posui ul posiui secundum antiquos po
sui . litum quod et itum notanda
sunt et quitum quod conpiuntur similiter
Virgilius in iiii° Georgicorum Et pari
bus lita corpora guttis In do excu
a longa vocali naturaliter antecedente
ultima silliba do in si conuersa facit
preteritum perfectum ut suadeo suasi rideo risi
ardeo arsi De vo vel in brevibus ante
do positis producunt easdem vocales
e eo in i mutata faciunt preteritum
perfectum ut sedeo sedi et ex eo composita
ut insideo insedi subsideo subsedi resi
deo resedi video vidi invideo invidi
prevideo previdi provideo providi Et
notandum quod a sedeo composita quamvis
in presenti e in i conmutant in preterito
tamen candem e productam servant ut
possideo possedi . strideo quod stridi facit
et cetera stribo stridis facit coniugationis
invenitur et autem tam in presenti quam in
preterito longam habet virgilius in
iiii° Strident quod cavernis Stricture
alibum et fornacibus ignis anhelat

Et stras quod medio habet
consonante et non volens
per totam verbi oportet quod
in secunda persona et in quibus
aliis sit consonans ante
vocalem et ita duplex

In io quoque v antecedente

ostendit coniugationem tam
ubi in quo desinit quod verbum
invenitur verbum in io v
antecedente ut in quo est
aut tertie coniugationis quod
tenens ponit cuius inperati
in que Et secundum tertiam
coniugationem invenitur tota
sitre cuius declinatio differe
aut dicitur ex omne verbum
tertie coniugationis si habet
i ante o in presenti servat
eam in futuro ut fa
cio faciam pro eo quod
quod in quo desinit in
quiam tertie habemus inquam
frequentissime inquam
desinat aut in supio
licet cuius preteritum sit inqui
inquisi [vel] Inquio
quis inquit et cetera Item
notandum quod aliqui ambi
inquio et inquam inveniunt
esse diversa verba ut patet
ex tertio ipsius Persianus
aut non facit mentionem
de inquio non tamen credat
esse diminuta eo quod
sibi pertendit diversitas ipsius
usus et vana institue
tio voluptas que

variat declinacionem verborum
premissorum quatuor
Et coniugacio quia verbi
inquam patet ex hiis ver-
sibus Et inquio sequitur
inquis et ait inquit et
inqui sunt insit pre-
teria preteritum et (ut) habet
tamen innuit inquam
esse futurum ab inquio
Est autem tercie coniugacionis
versus tercia vult inquit
quarta et sumit ait et
scribitur inquit et ait pre-
terita nullum verbum
desinit in d et debet
hic inquiam in futuro
secundum analogiam tercie
coniugacionis In qua eius
fere tota declinacio invenitur habet autem inquam

In ne a antecedente

Secunda pars huius
principalis capituli In
qua agit de verbis tercie
coniugacionis desinentibus
in do secundum ordinem
consonancium prepositarum
et dividitur in tot partes
quot sunt regule hic
posite de verbis in do
secundum numerum consonancium
precedencium do Et primo
de illis que habent n ante do primo docens formam preteriti secundo supra ibi
Sunt prima et illis ponit autem regulam similem pro tercia parte
ibi Alia vero Est ergo ista regula quod omnia verba tercie coniugacionis
desinencia in do antecedente n mutant eam in e producta et abiecta
o faciunt preteritum perfectum ut facio feci iacio ieci Composita quando que
licet mutent a in i in presenti tamen servant tamen regulam preteriti que est in sim-
plicibus ut efficio effeci abicio abieci quod tamen dicitur quod compositum

Lucanus in vi° Auribus incertum feralis
stridebat umbra Stacius in viiii° Stridere sagitte
in aspectu ... stridere sagitte Avianus
in Alcestide Cum strideret retracta
rursus inferis Sed cum autem prima sillaba in
dictione geminatur post mutam aliquam vel in
semivocalem et uel o correptam habuerit
in aliqua liquida desinentes dupliciter
sit tamen a priori geminatur extrema
consonans subtrahatur et sit com
munis fit preteritum perfectum ut pendo pe-
pependi tondo totondi mordeo momordi
spondeo spopondi A quo causa ... in secun-
da mutatur sillaba eufonie causa In composi-
cione tamen licet causa non geminat supradicta
sillaba ut respondeo respondi dependo
dependi demordeo demordi premordeo re-
mordi detondeo detondi Vetustissimi
tamen eciam detotondi dixerunt Ennius
in Annalibus Et detotondit agros
lectos atque oppida cepit

At pcaro in magno talento Ctotori
dat forcipibus vitare feris Cau am
& habenaa vba per pticipiu in
pto declinatur nut ut audeo au
susum Gaudeo gauisussum vetus
tissimi tn et ausi pro ausussu et
gauisi pro gauisussum protulerut
Catho Censorius in orone pro lucio
thomo Beneficii post tridie iussisse
asse in diem no ausi recusare hi
uis in odissia Cruoma audiui pau
ti gauisi Lucius cassius hemina
in no annaliu Ita qz admiratio esse
gauisi In hoc vbo cauea illud
attendio quia ausim ausis ausit
p subiunctio audeam audeas audeat
inuenimus Virgilius in no Georgico
Ausim ut tenui vitem comittere
sulco Ouidius in vio methamor on
nichil est qd non inopino captus
amore Ausit nec capiut inclusas
pectore flamas Omnia aut supdicta

esse a vbo iaco iacis qd
est dicitur iaco iacis que aut
vba fiac con quingtas
desinut in ao antecedente
mutat eam in e et
ao in pi et sic faciut
pretito pfctm ut aspicio
aspexi Excepto elicio qd
facit elicui vel dant
sibi cposite qz sinis iaco
facio qz feci cu fca
ficii sic qz refeci ffinite
specio liceo qz quibuslibz
cpi Eius ut inspexi
pcllexi si tn vnu Elicio
facit elicui sed et eliatu
dat Secundu aut de
hoc vbo lacio et compo
site eius vto sic dicit
grmaticus lacio lacis lacui
ul lexi lactu ul lectu
no est in vsu id est tracte
et est eu sinis compositu
atum et omna componunt
lo et faciut pretito in
cui ul in xi sed elicio
et pellicio frequetius in
cui faciut pretito Alia
frequetius in xi et scdm
qd pretito faciut in xi
faciut supinu in ctum
Alias vo in itu Et co
ponit allicio alicui ul
allexi quasi delectabile
attrahere ul pvocare
Inde allecto Elicio eli
cui ul allexi elicitu
ul allectu id est attrahe
re vocare ul educe
vnde Electo et Elicon
et eliconius elicoma eli
comiu et ti eliconis
elicomos id est musa
Illicio illicui ul illexi

illectus id est illaqueare
vnde Allecto et Ilex
id est deceptor et ille
cebra id est carnalis de
lectatio Pellicio pelli
cui vel pellexi pellici
tus vel pellectus id est
decipe Vnde pellax id
est fallax Vnde et pe
lex vna l substracta et
dicitur sic quia pellicitat
id est decipit vel di
a pello pellis / quia ante
vxore tenetur et pro ea pel
litur Vnde pecco peccas
id est pellicitare vnde
ipse peccare ad luxuriam
pertinet vnde peccator
qui pellicitator quod nomen
antiquitus tamen flagitiosos
designabat et libidinosos
sed postea transiit in appella
tionem omnium iniquorum et
hoc peccatum omnis malignitas
atque et mala voluntas

Supina ex illis quidem

Aut consequenter de supino
verborum in eo ponens regulam
breuiter Secunda pars eius
tangitur ibi Que vero .
Et ita primam partem aliam
miscent regulam respiciente
volem penultime sillabe
supini et hoc ibi In
omni enim verbo que de
habet duo membra prima
pars respicit simplicia
de quibus dicit alleger
Si prius tenet a tenet
hic et vbique secunda

verba deo in sum conuenientia faciunt supi-
rideo risu ardeo arsum video visum
mordeo morsu pendeo pensu tondeo
tonsum respondeo responsu audeo au-
sum Gaudeo vo ecia i post v a-
mit eufonie causa gauisum A se-
prefata geminauit Sessum . et fo-
se differencie causa ne si sesum dice-
due partes esse putarentur Alia vero
omnia in deo desinencia per vi diuis-
faciunt preteritum ut candeo candui stu-
studui frondeo frondui splendeo splendui
Quorum supina mutatione eo in i et
assumptione tum debent fieri ut can-
ditum studitum fronditum splenditum Ra-
sime tamen ab omnibus neutris secunde con-
iugationis que in vi diuisas faciunt
preteritum inuenio vel quesitum supinum
vel participium futurum ut caleo calui te-
peo tepui langweo langwi flaueo
flauui rubeo rubui palleo pallui
Siqua tamen inueniantur in breuem an-
tum habent unde Juuenalis

Areo carui in iii^a Tollere dulcem
Cogitat heredem cariturus turture mag^e
Et Cicero valiturus a valeo Excipit
prando prandi plautus in menecmis
prandi et potaui scortum accubui Pr^t tn
q^o Am sum facit supinum quo supiora
ut pransu quod tn q^uis neutrum sit
habet participium preteriti tpis pransus
ut ceno cenatus iuro iuratus taceo
tasus pateo passus titubo titubat^q
Et multa preterea a vetustissimis similiter
sunt prolata participia preteriti tpis a
neutralibus v^bis ut a seneo senectus
B ИTECAPACAT discedo discessus
O EAXOPECAC Intereo interitus .
O ΛΕΛΙΡΕΤΕΥΒ Obeo abitus OTHO
NOS otido otiasus OΛIHAC potus
O EPEΠOTOKOE KAYNOTOΠEYC
KAYNOTOTEYB iuratus O ΔNOCAC
KAY OMOTEYC cathulus Sed hec
nm fuere recordata senet ex quiete
senesco enim inchoatiuum est Salustius

vo respiciat composita de
quibus idem in Adum co
posita te^c Et secundum pe
illius regule tangitur
ibi Ex his composita a
qua subiungit exceptum
de vbis in go cum dicit
Illa vero que compo:
nuntur Dicat ergo ex
illis aute que habent a
ante eo fuit supina a
pnm io conuersa in tum
ut facio factum iacio
iactum Nisi ea compo
sita ex his que in pnia
mutant a in e et in
supino a vertunt in e
ut factum infectum qe
vo liniat pectitum in pi
conuitenia ex i in eum
faciunt supinum ut aspicio
aspectum elicui vo facit
elicitum [xx9] Cum fa:
ciunt alia factum iactum
ex refectum Proiectum
conspectum pectitum q^uis
a mutet et e det te
usque ibi fodio fodi te
Notandum aute Specio
specas dici debet p e
q^o probat deriuata specio
specimine speculum et non
est in vsu in simplici / sed
ex i in plito et eum in
supino Et est idem q^o
considero cui composita
sunt in vsu sic despicio et
conspicio Et secundum q^o
despicio et despior sunt
sinonima sic et conspicio

et conspicor Quod diffe
rant conspicor media cor
repta et aspicor media
producta Patet quod aspicor
media correpta et despicor
media producta Quia conspi
cor media correpta significat
aspicere Set media longa
significat spiritus colligere
Similiter despicor media cor
repta significat idem quod
despicio Set despicor me
dia producta significat gna
de spiritu excutere Unde versus
Cuspicor aspicio
conspicor colligo gna
Dum ego despicor tuum spi
ritus excusse gna despicor
ac propter dico sed specto
deorsum

In dictione unius
in xc mo

Hic ostendit formacionem
preteriti et supini verbi in
dio desinentis et primo
facit hoc secundo colliget
regulam generalem supini
verborum tercie coniuga
tionis generaliter in preterito
di Et hoc ibi omnium orum
omnium verba vnde post
Rursus in dio in xc mo
unius tercie coniugacionis
ut fodio fodi et eciam
eius composita ut effo
dio effodi et faciunt autem
supinum geminata s ut
fodio fossum Omnia
omnium verba que in di fa
ciunt preteritum et faciunt
supinum faciunt in sum

in primo historiarum Omnibus quibus
senecta corpore animus militaris erat De
alius in iiii° Custodibus discessit
mitfitauitur Preclaudius pugna anti
commissa a viris multis utrimque inc
ritus Tiuius in protesilao Cupido
misericulo obito Tuallius in ii° Cu
horis sublata duabus omnia sole oc
ducto quod a detersio quod detectum Tiuius co
tulit in iiii° Erotopecynon Nocte
quod detectum et auctum Tennis in achira
Cruus agis ad virginem una adolesc
tubuerat plus potus Hoc tamen idem
Iuuenalis passiue protulit in iiii° Ex
quod flumina modo prandente Sicut et
ratus tam actiue quam passiue ostenditur
Cicero in iio partimarum malo ciulato
sua quam muitato aliorum tabellas comit
Plutarchus in primo Mihi placuit iura
tonantem A titubo quod titubatus Virgili
in v° vestigia presso aut haud tenuit
titubata solo Item in ii° Eneydos
Vtut cassum lumine lugent rumpit

a teco fitt preterito no cassurq sed tantum
facit ut sup ostendimus Juuenale in
no tulisse A pateo quod passus nascatur
Teste virgilio qui ponit in iiio Eneydos
Et cater anchises passis de littore pal
mis Item in no passis pamepa virgo
crinibus In geo desinentia l uel r
antecedentibus geo in si conuersa faciunt
preteritum perfectum ut indulgeo indulsi
fulgeo fulsi algeo alsi vrgeo vrsi
turgeo tursi ~~tergeo~~ uel tergo tersi
quod et probus et Charisius et
Cesius et diomedes approbat et ipse
validior omnibus vsus Juuenalis
in primo Sed mox et pocula torquens
Sucus et rubra deiges conlucam mappa
pa Item in vo vasa aspera tergeat
alex Oracius in no Sermonum posito
pulsone velis qui hec potius quam ga
llina terget palatum Item in cunu
etis Ergo ne imperatoris virtute noue
rim et vim Militum sine sanguine

ut prandi pransum et
excepto Sedi quia nullum
verbum prime coniugacionis
facit supinum in sum Et
excepto ab eo composito
Addit quod quod deponentia
in dior faciunt supinum
in sum ut ordior orsum
Vers. Fat fodio fodi fos
sum

In gio sili

Procedit ad verba desinen
tia in gio dicens In
gio desinentia producta
ante penultima et ablata
i extrema faciunt pre
teritum perfectum ut fugio
fugi Supina vero finit
a primo mutata o in
tum ut fugio fugitum
Vers. fugio quod fugi Et
fugitum vnde notandum
fugio et composita eius
sunt activa secundum quod Ja
et subdit Nullus mi
chi si dicimus fugio esse
activum nam sic est procul
dubio auctoritas com
probat et eius significatio
et constructio hoc confitetur
et omnia faciunt preteritum in
gi et supinum in tum
penultima correpta Et
composita in prima quam
sillabam sunt vnde faceti
vo facias solus quod
fugit omnis homo.

Et in preterito cum penultima vni quod quod modo nunc fugit sed heri cur dic m... fugit

Inprioratam tecente

Tractat de preterito et supinis verborum in pio de sinencium et habet plura dicta ut patet in litera unde P. h. verba que tale com gacionis desinencia in pio anteceDente ea mutant a correptam in e produ ctam et abiecta o et producta i faciunt preteritum perfectum ut capio cepi Set licet composita ab eo mu tent in principio a in e preteritum tamen manet integrum ut incipio incepi Supinum autem tam eius quam omnium formatum preteritum in pi vel psi vel in i perficitur per ptum ut cepi captum scalpsi scalptum emi emptum (rapio quero et e eo composita perficiunt supina per ptum ut raptum correptum desinencia in pio an tecedente cu o convertitur in vi et producta pe nultima faciunt preteritum ut cupio cupivi Item in vi que diversas facies pre teritum invenimus unum rapio rapui / et ex eo composita de quibus ut ante dictum est preterita sapio cuius preteritum inve nitur tam sapivi vel sapui

hoc non posse fieri qui abstergeret wlnea est enim quaternarius iam qui stare non potest nisi abstergent penultima producatur Mulgeo mulsi facit temporis differentiae causa quidam mulxi protulerunt quia mul geo quidam mulsi facit Virgilius in Georgicorum Et surgente die mul sere horis quae diurnis Nocte premunt Ennius in primo Annalium Mulserat huc navem compulsam fluctibus pontus Item in primo Ciclopis venter velut olim turserat alti Carnibus humanis distentus Lucilius in xx^o purpureo tersit tam latas gausape mensas Item in iiii^o Obtursi ebrius Sed vero naturaliter longa ante geo posita mutat geo in xi et faciunt preteritum perfectum ut lugeo luxi augeo auxi fi geo fixi Alia vero omnia in geo de sinentia eo in vi divisas mutant in quam sapui fuit autem supina a cupivi et

preterito ut egeo egui indigeo indi-
gui rigeo rigui vigeo vigui ¶ Haec
quoque superiora in si preteritum finientia
et in xm consuetudinem faciunt siue secunde
siue tercie sint coniugacionis nam sicut in
tum faciunt supinum ut indulsi indul-
sum et indultum mulsi mulsum et
multum Torsi quoque et tortum unde
intellectus rerum gestarum in xmo [illegible]:
qui licentia crudelitatis indulta ffuls:
fulsum alsi alsum arsi arsum lesi
lesum lusi lusum mulsi mulsum et mul-
ctum Salustius in iiiio historiarum Et
in lenita iam vi postero die libera-
lius pro multi sunt verbis unde Cicero
in emptione metalli permulsa atque
reuocata est Varro in Satira Capite
permulso torsi quoque torsum et tostum facit
unde torsores et tortores dicuntur Cato
in iio originum Marsus hostem occi-
dit prius quam pelignus propter ea
Taruntini vocantur Et marso et torsum

sapiui mutata vi in
tum ut cupitum sapitum
[margin: Nota] Capio dat cepi
dat quoque captum Dat rapio
rapui raptum sapio quoque sa-
piui vel sapii facit aut
sapui tamen absque supino
Cupiui vel cupii cupio fa-
ut atque cupitum Com-
posita suis simplicibus
sonanda Noui quod aut de
illo verbo cepio cepis de
quo tangit nos sine quo
hic sit dicat Nota Tamen
Cepio cepis cepit cepere
ceptum idest incipe. Deri-
uatur a cepi preterito de capio
unde [illegible] Sed totis
mensibus [illegible] Sed preteritis
[illegible] verbi et que formantur
a primo absoluuntur pre-
terito vero et que formantur
a preterito adhuc retinent
et [illegible] preteritum significat
accipit pro [illegible] [illegible]
in vi preteritum et scribitur
coepi pro oe ad differentiam
preteriti a capio Similiter
coeptus ab eo descendit
Sed inceptus ab incipio
incipis pro c solum scribitur
et sunt quoque verba defectiua
que habent sensum presentis
et preteriti [illegible] quoniam sub voce
preteriti perfecti habent
sensum presentis et preteriti perfecti
sed sub voce preteriti plusquamperfecti
[illegible] habent sensum

preteritum imperfectum et plusquam
perfectum ut uolt Hugucio
Nota Bisduo sunt xx

In rio vnum inuenio

Hic ait et uerbis terminatis
in rio et rior Et primo
de rio secundo de rior ibi
deponencia in rior vnde
primus In rio que inuenimus
vnum pario peperi et ex
ea composita Supinum
cuius est partum licet dicatur
pariturus assumpta i in co
posito tamen mutatur in e
in supino ut repertum
deponencia in rior inue
niuntur duo et composita
ex eis orior oreris uel
oriris morior moreris
uel moriris tam secundum
terciam coniugacionem quam secundum
quartam Supinum ab orior
est ortum licet dicatur
oriturus a morior ad fu
turi participium mortuum
moriturus factum est participium
preteriti mortuus gemi
nata v pro mortus uel
moritus quod magis esset
regulare vitantur itaque su
pinis mortuum et mo
ritum ortum et oritum
quod tamen autor non precipit
Et secundum Glo[sam] Ja orior
habet duplex supinum or
tum ortu vnde ortus orta
ortum et oritum oritu vnde
oriturus oritura oriturum

nom Tenaus in sermone Bonitus
contorsi legitur distorsi Cicero in suo
verrinario est sanum detorquens quod inter
auersum atque extorsio relinquit
A tergo tersi tersum dixit secundum sup
dictam proportionem Excipitur vssi usum
gessi gestum faciencia supina Junxi
vero presencia preteritum cuius tunc sint co
niugacionibus xi in tum conueniencia faci
unt supinum ut luxi luctum Auxi auc
tum frixi frictum Aspexi aspectum
illexi illectum duxi ductum dix di
ctum neglexi neglectum traxi tractum
struxi structum finxi fictum et pinxi pi
ctum et strinxi strictum et mixi mictum
eufonie causa n in supino abicitur
quamuis vinxi vinctum et cinxi cinctum
et vnxi vnctum et tinxi tinctum et in
pungo punxi punctum et sanxi sanctum
seruatur in supino quia n Excipiuntur
fluxi et flexi que in supinis quia seruat
x flexum fluxum quamuis vetustissimi
fluxus pro fluctus et fluctura pro

fluxurus soliti sunt dicere unde et fluctus dicitur ipse motus aquarum In xvi vero secunda preteritum quia nouellia sunt non habent in usu supina debent autem secundum analogiam in itum ea facere sicut supra dictum est In queo desinentia unum inue-nitur secunde coniugationis in si faciens preteri-ti torqueo torsi et ex eo composita distorqueo distorsi contorqueo contorsi extorqueo extorsi Supina eorum secundum paulo ante expositam regulam in sum poterunt torsum distorsum contorsum extorsum Inveniuntur tamen etiam in tum frequentius In leo desinentia si ante l aliam consonantem habuerint continuatam in eadem sillaba et aboleo vel leo composita per vi sillabam faciunt preteritum presentium ut impleo imple-vi compleo complevi suppleo supple-vi tamen simplex verbum non legi. fleo flevi defleo deflevi oleo olevi oleo olevi aboleo abolevi poleo polevi adoleo adolevi exoleo exolevi

et proferatur tamen sive com-posite tam secundum tertiam quam secundum quartam coniugationem nisi in infinito qui profert tamen secundum quartam vsitam tamen faciunt supinum in ortum Sicut participia futuri temporis preteriti vsitatiora sunt in ortus sed futuri temporis econtra moriturus Moreor etiam habet mortuum mortum vel mortuus vel mortum mo-ritu unde moriturus Ita vult Hugucio Item dicit Petrus quod morior secundum tertiam et secundum quartam decli-naverunt antiqui sed tamen modo dicit quod secundum modernos nos est tertie coniugationis licet olim fuerit quarte unde in infinito habet mori non moriri nota Par pario peperi partum par-te supino

In e.io de-sinens

Ostendit formam preteritorum et supinorum verborum ter-minatorum in e.io tio et primo in voce activa secundo in voce passiva ibi In ter. Item primo ponit regulas secundo subiungit exceptiones ibi Excipiuntur ampliando causam ad alia verba ibi Pro vero ante si unde dicit Desinentia

In tio faciunt preteritum
in si geminata s ut
quatio quassi quod tamen non
est in usu [illegible] inussi
et inde quod licet in qua-
tio scribatur t habet tamen
solidum t sonat enim remi-
gius quocumque due vo-
cales sequitur t alterum
quarum semper existit quod
habet t sonum t nisi
precedat s vel x ut
questio commixtio Su-
pina autem finit a predi-
ctis preteritis quod mutata
in sum ut quassum
unde quassio s In
tior unum invenitur
deponens patior tertie
tertie quamvis cum coniuga-
tionis facit autem supin-
petitum producta penul-
tima [vid] et preteri-
to te

delco delcui relco relcui / quamvis deleo
et olcui et olui faciat Et similiter re-
doleo redolui et redolcui quia non
mutavit significationem Oracius in p(rimo)
Epistolarum Vina fere dulces oluerint
mane camene Lucilius in xxx
Cuius totum suis corpus p(ro) olesse bysilis
pro polcuisse Virgilius in xii
Mox ubi matura adolevit etas Victo-
rinus tamen etiam adolui protulit in libro primo
Rethoricorum Postquam adoluerunt
hec inventus Cassius ad tiberium in io
ad contra egiptios sacrificium ubi inte-
grum anserem adoluerunt Passivum quoque
participium adultus pro adolitus prola-
tum est Anthias in lxxmo Et omnes
hostie vituli xxvii° coniecti et ita
omnia adulta sunt Obsoleo quoque obso-
levi faciat non est enim a soleo quod
soli-tussum facit ut solui secundum Galy-
tum preteritum quod in sexto historiarum
ponit Rex subsibus ubi soluerat com-
positum sed ab obs et oleo sit obsterum

b obs et tenado uel teno asiotoy
reynon unde et in vo Cicero de
impio Gney pompey absoluit iam
ista oratione multo magis quam verbis re
iudicata Idem in primo Rethoricorum heren
nio aplerisque eorum deserta absole
uisse Item in proctllio Carthe que
que illam pristinam seueritatem obtine
bant absoluerunt Exoleo que exolevi
unde exoletus exoleta exoletum
Plautus in medico Domi reliqui
exoletam virginem id est grandem
que exoleuerat Aboleo vero velut re
soleo et aboleo abolui et abolevi facit
preteritum unde et aboletum et abolitum et
abolicio dicitur Liuius in primo Et si
mentes diuini humani que memoria ab
soleuerit Persius hec iuuat hic inquis
eto quisquam facit oletum Cicero in
tercio de pretura vrbana verecor
ne hec tui piam nimis antiqua et
absoleta videantur Deleo autem simplex
id est leo in vsu non est deletum facit

In vo diui sas

Secunda pars principalis capitulum in qua docet formare preteritum et supinum verborum tercie coniugacionis in vo diuisas desinencium et primo de preterito Secundo de supino ibi supina eorum ad vltimum subiungit de verbis deponentalibus in eorum que eciam quodam modo ad hanc formacionem pertinent Et hoc ibi deponencia Prima subdiuiditur tria primo ponit regulam Secundo subdit excepcionem Sed tamen illius excepcionis mentes sunt non omnino tenere ordinem ad hanc regulam in aliquibus verbis ibi Hoc tamen Tercio addit de quantitate illius preteritorum secundum antiquos Secunda ibi Tercia ibi Preteritum Tercia ibi Alludo que sciendum Vnde dicit Primo quod verba tercie coniugacionis in vo diuisas desinencia quamuis consonantem antecedentem mutant v in xi et faciunt preteritum perfectum ut viuo vixi Excepcio fluo fluxi struo struxi et pluo pluui et de hiis composita vnguo que vnxi facit coquo coxi linguo liqui pinguo pinxi et stinguo stinxi quod modo non est in vsu et similia que autor enumerat nec tamen formatur in vo diuisas sicut docetur in textu Et sub

tamen poncio nobile quod preteritum in vi desinens quamuis apud nos quamuis terciam precipiat et multam tamen vetustissimi inveniuntur prodiuisse cand[-] [w] | P vemens

post v volem sine so
natem Et insit in I dus
preteritum probat quod suo
soluo oconnie struo
vuo fluo que dant
xi pluo pluui confact siue
plui te Item si pro
I vel q te uscq ibi vocalis
longa Notandum vnguo
vnguis vnxi vnctum In
prima persona habet v post
I et o conuisa in is
debet secundam personam facere
vnguis ut patet I esset
v Sed quia esset co-
incidentia inter vnguis nomen
et secundam personam huius ver-
bi vnguo / si diceretur
vnguis Ideo ad euitan-
dam coincidentiam subtrahitur
v a secunda persona et ab
omnibus que formantur ab
ea et dicitur vnguo vngis
vngit Et diuatiuis
autem est opinio quorumdam
cum dicunt quod hoc nomen
vngentum et vngen de-
riuatur a secunda persona
vngis et sic non habent
v post I Alii dicunt
cum quibus ego quod vngue-
tum et vnguen deriuatur
a prima persona similiter
ab vnguo vnde habet
v post I et vnguis nomen
similiter Hec Ideo Ita
Preterea notandum secundum
guo stinxi stinctum vel
potius in composito extin-
guo id est mortificare
Quia non est in usu et
compositum distinguo vnde
subdistinguo Item

nascitur

a delmo delitus fiat quod probus et
taper apprebant vsu quoque adiuuate vngius
in uno Beorgitorum Et paribus litu
carpa guttas Cuero explarum ad al-
uom p° Tuli molesti quod littere delete
meshi a te reddite sunt Item in iuo
peremario Tabule sunt in medio que
se corruptas atque melitas esse clamant
Actius in atreo explarum Petitor sceleris
fratris delitor Supma secundum iam sup-
dictam reglam in vi sillabam preteritum fini-
tum faciunt ut completum defletum abso-
letum / aboletum ab aboleui abolui abo-
litum Deletum a deleo vnde et letum
ipa res que delet quasi a leo simpli-
ci quod in vsu non est pferatur alia vero
omnia verba in leo desinentia eo in vi
diuisas tussenaa faciunt preteritum
ut doleo dolui palleo pallui caleo
calui excelleo excellui quod et excello
inuenitur Alia que omnia secunde coniugacionis
verba quacumque consonante ante eo posita
eo in vi diuisas consonantia faciunt

preteritum pfectum ut habeo habui rubeo
rubui doceo docui arceo arcui timeo
timui iaceo iacui teneo tenui taceo
tacui candeo candui stupeo stupui
pareo parui careo carui horreo hor:
rui floreo florui censeo censui pateo
patui liqueo liqui et quo liquescit in
choatum Ouidius in iiio Meth amorem
protinus imbutus celesti nectare corpus
deliquit terram et suo madefecit adore
plico et sicui facit Excipitur hec iubeo
iussi sorbeo vel sorbo ut probo placet
sorpsi vel sorbui Lucanus in iiiio Absor:
psit penitus rupes et tecta ferarum Lucanus
in no philipicarum In sanguine ciuile
exhausit vel per potius exsorbuit Tullius
in pro murena difficultate exorbuit
mulceo mulsi maneo mansi neo neui
hereo hesi luceo luxi polluceo pollu
xi Plautus in sticho ut decimam partem
herculi pollucerem Nevius in colace decimas
partes quintum alieni fiunt pollu:
xit tibi appublicando Epulo hercules
decimas Supinus in vi diuisas

instringuo et restringuo
et sunt n ante g et se:
quentem vocalem

Supma co rium

Docet supinum verborum predictorum primo
ponens regulam dicens
subdit exceptionem ibi
Excipitur rutum Unde p.
[illegible] Supina vero a terminan:
tibus preteritum in vi diui
sas fiunt conuisa que in
tum et producta v penul
timam ut acui acutum Exci
pitur rutum quod corripit pe
nultimam quod probat erutum
et dirutum vel et rutum
quod habet que correptam
quod probat ruiturus Ex
spuo autem et metuo et
pluo debuerunt esse sputum
et metutum et plutum
quod non sunt in usu Ce
tera vero in vo terminan
tur extremam sillabam
preteriti in tum ut strupsi
structum liqui luctum
Excipitur flurum Et
addit cum ia vel secundum
antiquos fluctum vnde
fluito fluitas et fluctus
ipse motus aquarum Fru
or autem facit fructus
siue fruitus Metuo ca:
ret supino secundum usum
vero [illegible] Facit vtum norma
supini te vsque ibi Ubi
post g [illegible]item gruo vel
guuo migrat in xi dicendo
ctum supino te usque ibi vocalis
longa

Deponentia in quor

Hic dicit Priscianus deponentia in quor desinentia mutant eam in cu et assumpta tum faciunt supinum ut loquor locutum. Excepto fruor quod facit fruitum vel ut alii dicunt fruitum quod probatur per fruiturus quod non est in usu. Versus: Hic fruor exhibet olim fructus modo fructus. Usus habet tamen hunc fruitum dat et fruiturus. Item dicit in tertia. Ruo rutum oriturum et partum. Et quamvis sit iam dictum de hiis verbis orior et morior et pario tamen non est inconveniens repetere propter aliqua omissa. Dicit ergo sic [illegible]. In uno verbo inuenitur pario peperi. Hec vide quod antiqui dicebant paritum unde paritura pariturus cuius simplex autem composita redit ad [illegible] et facit preteritum in vi. Similiter ut aperio aperui apertum et scribitur per unum p aperio substantiuum cum dicunt b et operio. Preterea reperio repperi comperio comperi. Item de morior et orior sic dicit. Hic attende quod orior oriris modo est tertie coniugationis si adquirit tenet de tertia oritur penultima correpta.

quinte facientia preteritum in ui desinentis si supradixerimus ut canui strepui tremui horrui pallui egui parui. Efficit etiam in supinis metui timui nisi a careo uel cariturus uel cassus uidetur posse dici quia futuri participium cariturus preteriti cassus inuenitur. Juvenalis in vi. Qualiter ante latus est tollere dulce cogitat heredem cariturus turture magno. Virgilius in vi.o Eneydos Et in sede neci nunc cassum lumine lugent. Activa vero pleraque in volens in i correpta conuertentia assumit tum ut habeo habui habitum inhibeo inhibui inhibitum prebeo prebui prebitum moneo monui monitum. Pauca autem ui in tum conuertunt nisi consonantium natura prohibeat ut teneo tenui tentum doceo docui doctum. Censeo censui vero censum censitum debet facere quia in simplici dictione n antecedere s et t simul r sequi non possunt. Nisi vero et mulsi et masi et hesi secundum precedentem regulam in si faciunt preteritum. In in um conuertentia faciunt

supinum iussi iussum mulsi mulsum mansi mansum hesi hesum A sorbeo sorbitum a sorpsi vero sorptum debet fieri supinum ut habeo habui habitum et prebui pre bitum et a scripsi scriptum a nubo nupsi nuptum quorum neutrum adhuc in usu non invenitur preter sorbitum nec sorptum A luxi quod luctum et a polluxi pollu ctum exigit ratio in xi finalis preteriti sed auctoritas contradicit Necui vero in vi finalium servat regulam in supino contineus vi in tum ut necui nectum

Explicit liber Nonus

Ecclesiastici primo Oritur sol et occidit et per capud preteriti temporis ortus sum et supinum ortum quod invenitur ortum unde onturus Honor aut olim fuit quarte et tercie coniugationis sed nunc tercie apud modernos facit tamen irregulariter mortuus sum supinum habet mortuum unde mo riturus [versus] Hec tria tam quarte quam tercie verba fuerunt Quondam nunc orior morior tamen modo tercie usus habet nisi quod orior quarto dat orie ris quod super eam cuius ortum mortuum quod futurum participium hic solet moriturus et hoc onturus Infinitivum potior dat quarta potiri Tercia tam tercie quam quarte fas sit haberi

In vo v lo co consona

Tertia ps capli et di uidit ibi capitud in in sio vnde pp si desine ta in va v loco con sonate posita penultima desinete in l extremo o conuitur in i et fa cimt preteritum ut soluo solui solui vo nalit longa antecedente vo conuisa in xi facimt preteritum ut vnio xi que vo exprediat fa cimt preteritum in vi con uitur in tum v vertimt te in volem ut solui solutum calui vo debet facere calutum si non est in usu Inde ni putat pers excluari calumpnia Que vo ex prediat faciunt preteritum in xi mutat xi in ctum ut vinxi vinctum

In bo de sinencia

Capitulum secundum in quo ingr aggredit formare preteritum et supinorum verborum in o desinencium antecedentibus conso nantibus et habet tot partes quod est inveniuntur consonantes o precedentes in verbis tercie coniugacionis partes patebunt in processu Et primo facit hoc de verbis in bo que pars diuiditur

N[illegible]io vnum invenitur o ante cedente aio quod in prima quidem persona in loco conso nantis habet duplicas que et geminabatur a ie tustissimis aiyo In secundo vo et tercia transit in i vide necessario quia consonans sequitur ayo ait Ita quod pares habet in tribus personis silbas Sed omnia in o desinencia tercie et quarte coniugacionis vna silba minores habent prima persona secunda et terciam ut facio facis facit audio audis audit Sed in hoc prime persone penultima positione pro ducitur secunda et tercia vo corripitur et sicut quibusdam videtur tercie est coniugacionis Nec preteritum in usu invenitur declina cionis cuius preteritum quod ait in tercia inve matur persona debuit ay prima facere que in usu non est potest tamen ait quod prius intelligi pro preterito Sed cum imparatiuus in e simatis reperiatur

qnte magis ostendit esse coniugationis
sciuus An nata est sponsa pregnans
uel ay uel nega Et que antecedente
in io vnum inuenio meio tertie coniuga:
tionis In quo similiter in loco consona
tis est Iuuenalis cuius infinitiuum pro
fert in primo Cuius ad effigiem non tantum
meiere phas est Persius Pinge
duos angues pueris sacer est locus
extra meite Quod tamen etiam meio me
xas dixi putauerunt. sed mingo quod dicitur
ex quo preteritum in vsu est minxi vnde
Oratius In quem perminxerunt calones
ex quo secundum regulam in ctum nascitur
supinum mictum Oratius in primo Ser:
monum Menator at si quis merdis
caput inquinet albis Coruiorum et
in me veniet mictum atque cacatum.
vnde etiam meditatiuum micturio ut lectum
lecturio partum parturio esum esurio
a supinis enim meditatiua solent fieri
In io quem v antecedente vnum inuenio
vt alibi leges in versu ibi

Sed ibi In bor desinen
cia prima adquirit subdu
ned primo facit hoc et pre:
terito secundo et supino Sedecimo
ibi Supina vero Innuit
aut quintum ad primam partem
bimembrem regulam preteri
a verbis in bo Secundum me:
dium est ibi Alia vero
qui subiungit exceptionem
ut dicit Excipit Scribo
Scribis vnde P h ptg:
primi ergo egit primus et illius
tercie coniugationis que
in primo habet vocalem an
o aut et illius que habet
consonantem ante o et
secundum ordinem consonantium
incipit ab habentibus b an
o aut ergo verba desinencia
in bo longa vocali ante
dente, bo retinenda in presenti
sunt preterito perfectum ut
scribo scripsi Cetera vero omnia
desinencia in bo mutant
o in i in preterito ut bibo
bibi Excipit incubo in
cubis incubui et cetera
tercie coniugationis compo
sita a cubo Sed que
vero et producunt firmat pre:
teritum in psi mutata psi
in ptum faciunt supinum
ut scripsi scriptum Sed que aut
firmat preteritum in bi assumunt
tum ut bibi bibitum depo:
nencia aut in bor desinen:
cia mutant bor in tus et
faciunt supinum in la bor lapsus

In eo antece-dente . n .

Hic gnaliter determinat de preterit et supinis verborum tercie coniugationis habentium c ante o. Et primo facit hoc de verbis in o. Secundo de verbis in or solum deponentibus. Secunda ibi deponentia. Prima subdividitur in duas. Primo docet formationem preteritorum secundo supinorum. Secunda ibi Supina in. Primo ergo tangens regulam communem breviter pertinenti ad suis exceptionibus. Cuius secunda pars est ibi Sed vero antecedente ubi prius miscent de simca. pa // preteritorum ipsius preteriti perfecti regulam ibi Prima vo tercie. Tertia ibi vocali vo tercie. Certa ibi sed ante dente dicit sic / Desinentia in eo antecedente n, abiecta n et o conversa in i faciunt preteritum perfectum producta penultima ut vinco vici / linquo quia eo quod silet videtur habere simulare faciunt liqui abiecta n // que vero desinunt in eo antecedente s mutant sco in vi ut cresco crevi / Nisi sint inchoativa que carent omnino preterito excepto cognisco agnosco et compesco compescui /

"perforz"

inquio quod plerique avaud scriptores putant in usu non esse sed Cicero ponit hoc in secundo de Oratore. Attende et aucupari verba oportebat inquio ut ea que sunt frigidiora vitemus. In eodem Tu vero inquisti modestus non eris. Item in Varreno designis. Qui me ut vide-tunt ubi sunt pamphile inquiunt stiphi. Item in iiii° ad herennium Quid enim tibi vis aliquis inquiet. Ex quo apparet secundum anologyam inquiam quod debere dici. Item ad eundem in vo At nunc affricani nepotes inquiet ystiusmodi fuerunt. In eodem Vidēte nunc inquiunt iudices quemadmodum me plagis affecerit iste tractarit. Persius Hoc iuvat hic inquis veto quisquam faxit oletum. Terentius Quod imperativum cuius inque in formione posuit. Tum aut antiphonem videte abs sese amittere in tantum eam inque. Ergo secundum anologyam tercie coniugationis invenitur cuius fere tota declinatio verbi quod in imperativum facit in e correptam. Supinum

vo ab eo non invem nec que solent
ab eo nasci In ao Antecedente mu
tat eam in e productam et abiecta
o producta ex i faciunt preteritum perfectum
ut facio feci iacio ieci Ex hiis composita
cum prepositione quamvis in presenti mutent a
in i tamen preteriti regulam servant que
est in simplicibus ut efficio effeci profi
cio profeci Ideo autem dixi cum prepositione
composita mutare a in i quia si cum
alia parte componatur servat a ut cale
facio calefeci tepefacio tepefeci treme
facio tremefeci stupefacio stupefeci
Abicio quod abieci facit Comicio comieci
inicio inieci proicio proieci Invenitur tamen
etiam simplex iacio iacis unde virgilius in
xiiio Iactu iam federis et omnes Compo
site leges Alia vero i ante ci habentia
candem i in e convertunt et ao inspici
aspicio aspexi conspicio conspexi Illi
cio illexi pollicio pellexi Excipitur
eliciio elicui Unde alius ab urbe condi
ta libro vo Ad colloquium vates eliciunt
dispescio dispescui dispe
scio depasco peposci Et
excepto quod componuntur
et hiis Regula autem simi
lis passivis preteritorum patet
in tercia Vide autem que si
nunt in eo antecedente voca
liter longa eo mutatur
in xi et faciunt preteritum
ut duco duxi Unde
autem invenitur in eo antece
dente r parco quod facit
preteritum et peperci et parsi
Ideo quia invenitur penultima
corrupta in presenti quia
producta et o mutata
in i fit preteritum ia

Supinum

Pone formacionem supinorum
preteritorum verborum Invenimus
similiter quod ex membris formari
supinum Ita ut singula
membra supini correspondeant
singulis membris preteriti
dicentibus que autem est pre
dicte faciunt preteritum in
ti mutant i in tum et
faciunt supinum ut vici
victum liqui est lictum
facit et quod eo composita
similiter Que vero producto
rum faciunt preteritum in vi
mutata vi in tum fa
ciunt supinum ut novi
notum Nisi quod cognovi
et agnovi faciunt cognitum
et agnitum pavi vero
pastum servat S in supino

pastum, compesco quoque et
pesco et disco a primo fa-
ciunt supinum mutata o
in i correptam et assumpta
tum compescitum discitum
poscitum que autem ex pre-
dictis quoque finiunt preteritum
in xi mutant eam in
ctum et faciunt supinum
ut duxi ductum pec-
peci vero vel parsi fa-
parsum vel vocali lo-
nga prolate etc.

Senesco in-
choativum

Hic quia hoc verbum senesco
desinit in co et quia de-
invenitur preteritum senui co-
gitur in hoc loco solvere
dubitationem illam, qua aliquis
putaret senui esse preteritum
a senesco sed senes primitivum
non sit in usu et dicat a
seneo non a senesco esse
preteritum senui, sed senesco
sit inchoativum a quo de-
invenitur participium preteriti
senectus unde salustius
omnes quibus etas senecta
corpore quod possit fieri
demonstrat et alius quoque preteriti
corporis preteriti temporis a verbis
neutris venientibus ut
pransus cenatus placi-
tus et multa alia que
continentur in libro vel hac
quoque notes etc.

Et puto isto ne si allexi dicemus ne-
cessario participium electus dixeret factum et
esset dubitatio significationis inter electus
ab illicio et electus ab eligo Pellicuisse
pro pellexi veteres protulerunt Livius
in laudamia Aut nunc que piam illa
te illo asiatico ornatu fluens aut
sardiano ac lidio fulgens decore et
gloria pellicuit Sed Tenaus in formo-
sus senem per epistolas pellexit Nevius
montes auri pollicens Invenitur etiam
allicuit et pellicuit Piso historicorum
primo Cuius unius primus in libro allicuit aiebat
Publius varro Belli sequanici libro
secundo Et ubi pellicuit dulcis levis
unda saporis Supina ex illis quibus in
que a habent ante cio fiunt a primo
io conuisa in tum ut facio factum iacio
iactum In omni enim verbo sive penultima
sive antepenultima sit a servatur etiam in
supinis compositis mutatur in preterito perfecto ut
facio feci factum iacio ieci iactum capio
cepi captum ago egi actum frango fregi

fractus tado tetadi tasus Ex his compo
sita que in preterito mutant a in e ut fa
no infino capio maxio et in supino
a in e convertunt ut factus infectus captus
inceptum Illa vero que componuntur a verbis
in go desinentibus quamvis mutent a in
i in preterito tamen in supino immutabilem ser-
vant eam ut ago exigo exactus frango
infringo infractus tango contingo
contactum pango impingo impactus
Que vero in xi finiunt preteritum secundum pre-
monstratam regulam xi in ctus convenientia
faciunt supinum aspexi aspectus illexi
illectus Elicui vero elicitus facit unde
Lucanus in primo Virus et ellicitum iussis
se cerne repugnat Et Stacius in imo
thebaydos Tam penitus dure quod mor-
tis limite manes Ellicitos

In dio unum invenio fodio fodi
desinens et quod eius composita per
fodio perfodi effodio effodi quod penul-
timam preteriti producit necessario

Deponentia
vero in scor

Hic docet preterita et
supina in verbis depone-
tibus in scor desinentibus
et innuit formam dupli-
cem eorum supinorum
secundam tangit ibi cum
suis exceptionibus Alia
vero etc Primam partem
innuit illam regulam
maxime verba habentia
n in preterito deponentibus eandem
ante ctus in supino et per
consequens in participiis preteritis
excepte quibusdam in hac
posite et quantum ad principalitatem
apalitatem apale mutus
dicat sic deponentia in
scor in antepenultima
sillaba a vel e vel corrup
tam habentia faciunt su-
pina in ctus ut paciscor
pactus nanciscor nactus
abiecta ex n unde sit
ut habeat penultimam
sillabam naturaliter breve
licet producatur positione
Alia autem desinentia in
scor habentia in penul
tima vocales naturaliter
longas faciunt supina
in tum abiecta scor ut nascor
natus Excepte defetiscor
defessum Comminiscor co
mentum adipiscor adep
tum unde Eliquor in d
est etc

In do desinencia si

Hic attendit ad formacionem preteritorum et supinorum verborum in do desinencium Dicendo ibi Supina illa quorum Et prima pars sub dividitur Nam primo docet de verbis in do non geminantibus preteritum Secundo de geminantibus ibi Que do verbo Tercio ad dit ostendendo que verba desinencia in ante do depo nunt eandem in preterito et ge nitivo et qualiter formant preteri tum ibi Quarto vero cum do. Unde dicit verba tercie co niugacionis desinencia in do si habuerint penultimam naturaliter longam do con vertitur in si et faciunt pre teritum perfectum ut ludo lusi Excepto cedo cessi quod geminavit Et excep tis cedo cadi pedo pepe di Et sido cuius preterito non invenitur Et cudo quod facit racionabiliter cudi licet si alias fiat cusi Et strido quod facit stridi mutans sillabam si per naturam etc.

Ad do verbo

Dicit quod verba que com ponuntur a preposicione et do duplicant di in preterito ut reddo reddidi verum que do composite terne etc.

secundum predictam regulam qua ostendimus quod si minuatur parte sillabe in preterito per u cius penultima nisi per sincopam vel appo copam prosternatur ut aceo cui vel acui. Supinum in sum facit geminata s ut fodio fossum Omnia enim verba que in di finiunt preteritum perfectum in sum ca tunt supina ut prandi pransum. momordi morsum tetendi tensum pan di pansum defendi defensum astendi as tensum sedi sessum Excepto dedi quod prime est coniugacionis que nunquam in sum facit supinum Et ex eo composita que in terciam transeunt coniugacionem et a re tinent simplicis supinum in tum con tunt ut do dedi datum reddo reddidi redditum perdo perdidi perditum vendo vendidi venditum credo credidi creditum condo condidi conditum. In dior quoque deponencia in sum faciunt supinum ordior orsum ingredior ingressum In gio similiter producta antepenultima et ablata o correpta faciunt preteritum perfectum ut fugio fugi

confugio cõfugi pfugio pfugi refugio refugi Supina faciunt o in tus convꝰ tertia fugio fugitus cõfugio cõfugitus pfugio pfugitus refugio refugitum

In pio Ca ante reddite mutat a correptam in e pductam et abiecta o producta q̄r i faciunt preteritum pfitum ut capio cepi Ab eo composita in quia mutat a correptam simplicis in i breuē preteritum vero integrum manet ut incipio incepi recipio recepi suscipio suscepi Supinum tamen eius q̄m in pi uel psi uel mi terminatum preteritum pfitum profertur p ptum ut cepi captum incepi inceptus cocepi coceptus rupi ruptus scalpsi scalptum compsi comptus pmpsi pmptum compsi demptus Scripsi scriptus nupsi nuptus emi emptus ademi ademptus rapui q̄r raptus facit Similiter ex eo composita corripio corripui correptum corripui arreptus Cu vero an pio

N vero antecedente

volt enim verba terminata in do habentia n ante do o mutat in i et faciunt preteritum Et si ante n ha buerit ul i amittunt n ut fundo fudi scindo scidi Cetera vero seruant n ut pando pandi Ex cipiuntur duplicantia principalem sillabam pendo pependi tendo tetendi tundo tu tudi Cado q̄ue d ut faciunt cadi s3 ne nomen esse videtur dicitur enim cado cadi facit cecadi vero n si do pcat do fit tē

Composita

Illud q̄r addit cui com posita a duplicantibus sillabas in preterito non du plicant primam sillabam in preterito Excepto composit a do ut pdo pdidi uel a sto ut resto restiti uel a disco ul posco ut disco didici reposco repoposci Addit vero q̄ excipitur dimido q̄d facit diuisi Hoc autem aliq dicunt com poni ul a diuisa et via et do, scdm q̄ excipitur a composit a do que omnia si sint tae pret hoc du plicant sillabas in preterito Alij vero dicunt esse compo

situm a di ppone et vido vides Hoc vide ne facias Excipit enim ut prima inpatis q̄d est vide et scdm hoc excipitur diuido a superiore regula

supra tamen quam debuit fieri pre-
terito divi di vero si
componatur gramatica &c.

Suprema illa quidem

Docet formas supinorum
preteritorum verborum scilicet
in do desinencium et primo
premittit regulam termina-
tionem supini secundum simplicem
formam preteritorum et qua-
miam dictum est in littera pre-
cedenti. Secundo specialiter
descendit ad quedam verba que
vero supra non subiacent
regulis premissis agens
de ipsis quasi per modum
exceptionis. Secundo ibi
Abscondo autem quod est per se do
prima subdividi posset
in tres secundum tres partes
regule. Secunda ibi alia vero
omnia. Tercia ibi Illud
vero sciendum. Unde post
supina vero compositorum
a do si sunt tercie coniuga-
tionis fuit mutata o
in i correpta et assumpta
tum ut reddo. Item
autem auctor non excipit di-
vido quod facit divisum
videtur magis compositum
esse a video videre. Potest
tamen dici quod illa tercie con-
iugationis que faciunt
preterita in si deperdat su-
pinis facere supina in sum
ideo quod licet et divido
dicatur a do composita
non debent excipi cum faciat

habentia o in i convertunt et pro-
ducunt penultimam in preterito ut cupio cupii
vel cupivi, et ex eo composita concupio
concupivi vel concupii. Vetustissimi vero
secundum quartam coniugationem solebant pro-
ferre hoc verbum. Lucretius Effringere
ut arta Nature primus fratrum claustra
cupiret. In vi diversas facies preteriti
unum invenio supradicte terminationis ra-
pio rapui. Et ex eo composita eripio
eripui surripio surripui. Per sincopam
vi protulerunt quidam poetarum ut Ora-
tius in iiii Carminum Que me sur-
puerat michi felix post Cinaram. Sa-
pio tam sapui vel sapivi quam sapii
protulisse auctores inveniuntur. Probo
tamen placet sapui dici (illi autem) Carisio sapui
vel sapivi Aspro sapivi vel sapii
Secundum Varronem quod Diomedes etiam
approbat. Nevius tamen Marcellus et
mutatis coniugationibus sit ponit
sapivi pro sapui (Nonius) Nonius Virgine
pregnante quando ego plus sapivi

qui fullone compressi quinquatribus
Terentius similiter Nunc intelligo resi-
pisse pro resipuisse Caper per utrumque in
usu esse ostendit Afranius in Brundi-
sinis Equidem nunc resipui postquam pectus
est letitia honustum Plautus in Rudente
Pol magis sapuisset si dormivisset
domi Coepio quod in usu non est coe-
pi facit preteritum Terentius in adelphis
preteritum imperfectum subiunctivi cuius verbi
quod nascitur ex presenti profert Sinerem
ego illud an non totis sex mensibus
prius olfecissem quam ille quicquam coe-
pisset Supinum a cupivi et ex sapi-
vi secundum supradictam analogiam mutata
vi in tum profert ut cupitum et sapitum
In rio unum invenio pario peperi.
vetustissimi tamen secundum quartam coniuga-
tionem hoc protulisse inveniuntur Ennius
Quae parire solet pennis genus
Victoratio Terentius in sermone
neque parere hec diu iam per etatem potest

preteritum in si Terentius ibi

Alia vero

addit quod que verba tertie con-
iugationis in do desinen-
tia excepta composita a
do das do mutant
in sum et faciunt supinum
ut cedo cessum cado
et facit casum produ-
cta tamen penultima Est
enim regula quod in omni
supino vel participio preteriti
producit e penultimam Ex-
ceptis dato statio sato
et rato Terentius ibi

Illud etiam sciendum

Illud quod addit quod quando ...
cia si ante do si amit-
tunt eam in preterito vel
amittunt eam in supino
et si penultima est brevis
preteritum geminat d in su-
pino ut scindo scidi scis-
sum Si vero producatur
habet unum d nisi quod
cedo et pando faciunt cessum
et passum geminata s
Est enim dictum a pando
pansum unde expansis
in certis ... ratione
... dicit autor quod
et pando et pandor faciunt
passum Non est ergo dicen-
dum expansis sed expassis
Hec ... ubi notum
... secundum ...

Hec tria verba scilicet pando
pateo et patior passivum
idem habent supinum unus
pando facit passum pa-
teo patior quod supinum
habent vitet tamen passum dicit
esse supinum Ita etiam
dicit Hugwicio Papias
vero dicit quod pando habet
duplex supinum scilicet pa-
sum et passum Tunc ibi

Ab eo autem quod est pedo

Hic specialiter tractat de su-
pinis quorundam verborum
quasi per modum exceptionis
a regulis predictis unde
dicitur Pedo autem supinum
non habet Sed comedo
facit tam comesum quam
comestum unde Ideo Item
Hic attende quod a come-
do comesum fit comeso
comesas et inde comessa-
cio per unum s et per unicam
Sed Edo autem anoma-
lum facit esum vel estum
sicut edo edis in eodem
sensu et tunc facit infi-
nitivum edo es est esse
unde edere venit ab hoc
verbo edo edis id est come-
do quod sepe invenitur
regulare tunc coniugacionis
tertie edo id est manifesto facit
edidi et tunc componitur
a do das Hec ille Et
sequitur tamen Dicitur tendo

Idem in Andria habet similiter habet per
quo extremeque tertiam Supinum petit
debet esse unde et plus et pluribus ne-
ditatem plerumque contra regulam supi-
secuntur tam meditativa quam frequen-
tativa quod dixi plerumque quia verba in-
choativa preteritum in gi faciunt frequentativa
a secunda persona presentis ut legis legito
Exceptis quibusdam de quibus in signi-
ficatione ubi diximus ut lectum lecturio
et lectito mictum micturio et mictito
dictum dicturio et dictito Sic ergo par-
tum parturio et partito Statius in
xo Thebaydos principio suis addidit
Misceat atque hosti veniat paritura
marito Exponentia in vero terminacia
orior et morior tam secundum tertiam quam
secundum quartam coniugacionem declinaverunt
auctores orior oreris et oriris morior
moreris et moriris Lucanus in iiii° co-
gitis moritur iugulo qui provocat fo-
ssem Ennius in xiiii° annalium
tensum et tentum et inde compositum ostentum

Nunc est ille dies tua gloria maxima
sese nobis ostendit sine viuimus
sine morimur. Terencius in eunucho
risu demoriri omnes. Item virgilius
in ii° eneydos. Telis nostrorum obruimur
oriturque miserrima cedes. Lucillius
in iiii° Conturbare animam potis est
quicumque adoritur. Eorum supina ortum
et mortuum quamuis oriturus et moriturus
inveniatur participium futurum. Sed preteritum
ortus non oritus dicitur. Oracius in ii°
epistolarum Nil oriturum alias nichil
ortum tale fatentes. A morior quare non dicit
moriturus secundum analogiam faciat
participium futuri mortuus faciat preteritum
geminata u quod in nullo alio participio
invenies pro mortus vel moritus quod
proporcio magis exigebat

In sio desinens per si faciat preteritum
geminata s quatio quassi quod
esse caritatio in usu non est percutio
percussi incutio incussi. Supinum secundum

similiter striduo et sic
desinunt in supinis. Et
addit Pri. Pan dicens
Item ea que composita
a cado non habent supinum
preter occido occisum.
Item pando pansi pansum
facit. Item rudo rudis
rudi non habet supinum
et est rudere proprie asi-
norum cuius prima corripitur
quamuis a persio producatur
causa necessitatis metri
clamat ut arcadie pe-
cuaria rudere credas. Hec
ille. Addit Priscianus
pis mus pinsui esse ano-
malum cedo cis quod antiqui
dicebant cedo cedis
penultima correpta ut
comedo comedis supinum
autem cuius debet esse cesum
vel cessum quo nunc raro
utimur

In go r antecedente

hic ostendit formacionem preteritorum et supinorum
verborum in go desinencium
r ante ibi Supina in
si quedam prima habet
duas partes in prima
ponit regulam breuiter
preteriti. Secundo subdit
excepciones ab eadem in
ea subexceptionibus
ubi petrus tradit speciales
doctrinas de formacione
preteritorum quorundam

vbozum spālum in go
ſedat ibi excipiutur
et pīmo et pīma vā
&ſmētia m go conūsa
go m xi faciūt pretito
ut pingo pinxi exep
tiz &ſmetib9 m go
antecedēte r que conī
tiūt go m ſi ut mergo
mersi ſiſi ſint a rege
so composita que lic3
in prīn panatur ſmēo
pam & penultime ser:
uat tū eam m ptito
vv9 ſo dans pretitū
tē usq3 ibi pretita sūt

Excipiuntur
frango

Formāt vba excepta a
regla excipiūtur frango
fregi ago egi lego legi
et composita inde que
seruātur simplicia in
pretito pret neglygo
neglexi intelligo in:
tellexi et diligo dilexi
vv9 si lego nō mutat
nisi di neq3 in per
inter pango qū eū
facit pegi uł pepigi
excipitur sz eū facit
panxi & regula est
vnde Jo Jan pan:
go qd antiqui dicebāt
pago pro paciscor in
tribus significacionibus
habet tria pretita nā
pango id est cano qz

regula in si fmatū pretitū psitm v
sum exit quassū vnde frequētatm quas
so quassaui . similr mouffū passū
nā vssi vstū et gessi gestum et tor
si tortū uł torsū excipiuntur et que sūt
coniugatōnis in si fmat pretitū p sz
farcio farsi fartū sarcio sarsi sartū
fulcio fulsi fultū haurio hausi hau
stum . P vero ante si posita situ
supdictū est p ptū facit supin
demo dempsi demptū Nubo nupsi
nuptū scribo scripsi scriptū prom
pmsi promptū An aūt depos
tam tāe qm̄ exte coniugatōnis vnd
inueniūtur potior virgilius in iiiᵒ hic
ydos ffas omē obrūpit polidorum
obtruncat et auro vi potitur . s
tiā coniugatōm corripuit penultimū
Valleris in yo desiat alma ceret
nec plebes pane potit scdm exte
coniugatōm producta penultiaz ptulit
Ille Nenius in Iliadis no pcetrat

pertus talamo quam potitur In fine
tamen secundum constitutionem semper invenitur
lucano in iiii° Invectivarum Reru[m] po
tiri volunt Supinum vero in itum et similiter
penultima producta potitum
In vo dimissa quamque ante se
te consonante desinentia mutant
o in i et faciunt preteritum ut acuo acui
imbuo imbui Induo indui diluo
dilui annuo annui spuo spui suo
sui metuo metui arguo argui Vir
gilius in viii° Visus ad haec me nulla
vos tam fortibus ausis dissilem ar
guerit tamen fortuna secunda Item in x° o
verba redarguerit Excipiuntur struo
struxi fluo fluxi pluo plui Plinius
in iiii° ab urbe condita Et sanguine
pluit et in xx° lapidibus pluisse
Nam ningwo ninsus quidem et Papias
et Probus tam ningwi quam ninxi dicunt
facit preteritum Carisius vero in xi tamen
coquo vel ut alii cogwo coxi liquwo
... et satago non habent supinum in usu

pangi et tunc caret su
pinis pango id est fa
cio pactum facit pepigi
et pango id est iungo
facit pegi inde compingo
ergo compegi et impingo
ergo impegi ...cius pangi
dat ... ...pi dic
...ri pegi ... pactum
feci ... tunc pepigi
hec ille Et sequitur
Compingo perfecta tango
tetigi pungo pupugi
quod tamen facit et punxi
et composita eius ... ...
et ... dicit cum
pupugi pertinet ad sti
mulum seu pugionem
punxi autem ad punctum
quod fit in aliqua tabula
...ius autem composite
non geminant nisi repungo
quod facit repupugi Re
pungo ergo repunxi
dicimus ac repungo
repupugi et repunxi
hec ille ...
egi Perfecta sunt
... usque ibi omnibus
his per ...um Notandum
autem circa illam ... ...
ago et frango secundum Hug
... Ago actum est
et omnia composita ab eo
preter ambigo et dego
et satago que sunt
neutra Item omnia com
posita ab ago faciunt
preteritum in egi et supinum
in actum preter dego quod
caret supino ambigo
Et subdit Ma ...

Item sicas est quando ago
componitur si resultat
de dissillaba ex toto re-
mouetur a sillaba ut co-
go dego Si autem de
trissillaba a vertitur in i
correptam ut adigo adigis
abigo abigis etc Sed in
a seruat pago et satha-
go et corripit primam ago
prans in po Exitarum
dicam ina res agitur paries
eam pxpinus credet Et
habet multa composita in e
certa tamen abigo id est
fugare uel separare significat
Inigo inigis id est pe-
cus a pastu sub tectum
agere Abigere vero est
est pecus a tecto in pa-
scua agere Sathago
componitur ex sath uel
satis id est satis ago fes-
tino percuro omnia pago

Supina in si quidem

Hic ponit reglam sup mo
eis verbum predictorum que
habent duas partes Scita ibi
Alia vero Item secundo sub
excepciones ibi Capud
vnde Dicit Que vero
predictorum finiant preteritum
in si faciunt supinum in sum
ut mersi mersum Cetera
vero omnia mutant go in
ctum ut lego lectum nisi quod
habencia aut i penul-
timam abiciunt n in supino
ut frango fractum fingo
fictum preter emetum et tictum

liqui tingwo ul tingo (l stingo) tinxi sicut n
non videntur mo diuisas sinalre in quo
v vim lre amittit vnde in guo quid
sillabam sinaltia huiusmodi seruat preteritum
Tingo sinaltorum (rca) sicut et que in quo
finiuntur racionem sequitur in eo desinencia
dicimus igitur vngwo vnxi et lingwo
linxi ut pingo pinxi et linquo liqui
ut vinco vici Ningvo et nixi vnde
nix sicut a duxi dux a rexi rex Vir-
gilius in iii Georgicorum Interea tito
non secius equore ningvit Arrius
in andromeda Cui minxerit celestia
moterm michi Extingvo cetera extin-
xi cuius simplex stingvo in raro est
vsu Virgilius in iiii Eneydos sed
igne extinxe memet sup ipsa dissim
pro extinxissem protulit Cicero tamen
arato stinguens pretapio vsus est sed
a verbo stingvo nascitur Que nam tem-
pestas perimit neque longa vetustas in-
terim et stinguens pectara insigna
celi Item passim cuiusdam ubi in pergo

protulit Ut cum luna means hyperio
nis officit orbi Stinguntur radii
caca caligine tecti Illud est sciendum
quod in vi diversas terminacionibus preteritorum per
fectum cum soleant corripere penultimam
tamen vetustissimi inveniuntur etiam pro
duxisse eandem penultimam in quibus ma
xime que a presenti in uo desinentia divi
sas proferuntur ut cluo clui arguo
argui annuo annui Ennius in iiio
annuit sese mecum decernere ferro.
Supina eorum in preteriti in tum conve
niunt et producunt u penultimam acui
acutum inbui inbutum indui indutum
annui annutum innui innutum argui
argutum unde et participium argutus id
est convictus Plautus in pseudulo
argutus malorum facinorum et futurum argu
turus et derivatum ex hoc verbo argutor
argutaris Invenitur tamen etiam in usu ar
guiturus pro arguturus Salustius in
iiio historiarum Quos adversum multi
ex bitinia valentes orire falsum

et simplicium et compositis
ex eis et preterito ango an
xi quod servat ri nec si
dicitur actum putaretur
esse ab ago Illud est
addit Cui omnia compo
sita servant leges simplicium
in supino licet in aliis mo
dis mutetur ut porrigo
porrexi porrectum Veloci
bus hiis per tum terminantibus verbi
dans hoc preteritum
Unde hoc dicto supra
dictis patet quod ea que
in simplicitate sunt an
presenti vel e retinent eandem
in supino sicut composita
ut frango fractum · confringo
confractum Item rego
rectum porrigo porrectum
Patet etiam quod compo
sita producta servant su
pina suorum simplicium

In gor depo nencia.

Hec deponencia desine
ncia in gor mutant eam
in ctum et faciunt supinum
ut fungor functum

In ho desi nencia

Faciunt idem de verbis in
ho terminatis dicens desi
nencia in ho mutant ho
in xi et faciunt preteritum
ut veho vexi et mutant

xi in ctus et facitur sup'
ut vexi vectus | ius | Sas
ho pretitus fit xi sicut
ho traxi fit q' supio
tius q'd declarat vecho
vectum et Vlondius vecho
est actiui eius sunt compo
situs et facitur pretitus in
xi et supinus in tus q':
vis ut quidam dicunt an
tiquitas habuit vexo
vnde vexo vexas In
vechor tn̄ invenitur ctus
in deponenti gn̄e

In lo fim
encia.

Ostendit modus formandi
pretita et supinus vbo
rum in lo desinentium Secunda
ibi Supina in tum
Circa primus duo facit
primo primittit vnus re-
gulas cum sua excepcione
ex qua posset formari
vna regula specialis
Secundo subiungit aliam
regulas colligendo ex-
ceptione ex supioribus
Secunda ibi Alia q'
Subdit ex eius excep
tione cum dicit Pecello
q' perculi Dicit ergo
Verba tinnida in lo
facitur pretitus in lui
ut alo alui exceptis
duplicatibus l' que si
a muta incipiant ge
minat principale sillabam
ut pello pepuli / quorum
tn̄ composita eas non

filius arguituri plaute' item in p̄sci-
dulo de sicophata et quid arguitur
os pro corpitur excipitur rutus ul' ruius
quod v corripuit uel q'd in seruauit
nas secundum fulti phapud id est rutur
debet rutus esse Rutam in mo-
tuitura q' semp stat mirus molos.
secundum pretitus vo debet rutus dici ic
nulla corrupta ut virgilius in xio ver
in cus teucris vllus post eruta belus
Pergama et videtur hoc p' sincopam
in vocalis ~~p' sincopam~~ prolatus erutus
pro eruitur Tercio q' simplex p'm
p'fiti quod habuit v ante in seruisse
a spuo et metuo et pluo secundum ana
logiam sputus et metutus ul' metuitus
et plutus a pluui velut adiutus ab
adiuui debent facere sed in vsu ca io
inveni Alia vo sup' dicte tinnidacōis
vba extremas sillabam pretiti in cuin
conuitunt ut struxi structus vexoi
vnctus liqui lictum excipitur fluxus

ut iam sup dictum est Deponencia in quor
mutat eam in cu et assumencia tn faciut
supinum loquor loquturus sequor sequturus
fruor vero fruiturus facit sicut struor structurus
Licet in ortensio et amenitate summa
perfruitus est vspiang tn ad saminis futur
fruiturus dixit non fructurus quo ortum
oriturus et partus pariturus erutus eru:
iturus mortuus moriturus que tamen in preterito
non habeant ut in futuro habeant Uri vero
loco consonantis posita in p quidam
ismete penultima o extremam in u con:
vertit et faciut preteritum ut soluo solui
saluo calui vnde Salustius in iiii° hystor
infinitum passiui protulit Cont ille cal
ui ratus calui pro decapi volui vero non aloga
intellexit vo in xi convertit in preterito ut viuo
vixi Supinus u in tus conuenientia faciut
neutro in vole reddunt solui solutus
volui volutus Sic debet etiam calui ca:
lutus facere quod tamen in vsu non inveni et
cultus calumnia ex hoc esse derivatum

gemmat Alia vero duplicata
tia p ante o alia in:
quam absque que incipiunt
a muta convertitur o in q
ut vello velli vulsi
cum non est regulare Est
etiam ex quo per habeo
quod v consonans non est
muta Sed cum deberet
alia ab hijs que similiter
incipiunt a muta subiungitur
ut vello velli quare vel
lo non incipit a muta
sed nec v consonans im:
muta est ab illa cum inci
pit Percello quod facit per
culi et excello ut excelleo
exculi vel ut alij di
cunt excellui Cetera
patent in litera Ut vero
Preteritum ipso lui fit etc
usque ibi Si non longa
precit etc Notandum
Cello simplex cecuii quod
modo non est in vsu a quo
derivatur celebs et culpa
tus simplex autem compositus
est in vsu ut percello perculi
excello vel excelleo excu
li vel excellui Sic at:
tende quod excelleo excelles
est neutrum Et percello ex:
cellus activum Sicut alo
alis cui transit in tercium
et tunc est neutrum ut coa:
leo coales id est cresco
et debet facere excelleo

excelles preteritum excellui ut calleo calui secundum comparacionem sive coniugacionis
excello excellis autem debet exculi preteritum esse sicut percello perculi Sciendum
quod psallo facit li et fallo fallis facit falli quod inveniuntur quidem Fallio
fallui in eodem sensu Inveniuntur etiam sallo salui vel salsi vel salui

Supina in tum ostendit faciam supinorum ponens

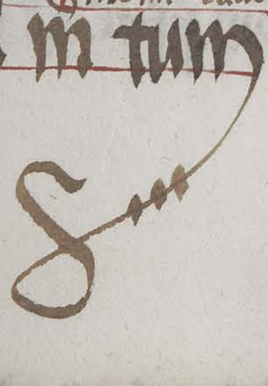

regula bimembrem pcedo
descendit ad supina verbor
que non comprehenduntur sub
regla ibi Psallo pret
p h Supina vo ad ha:
bentib vna l decunt
in tum ut colo cultu
A duplicatibus autem
l nascencia decunt in
sum ut fallo falsum
pello pulsum psallo
tn no habet supinu ne:
c tollo nisi q pro
supio eius vtimur sub:
latu Silr nec volo
Nota l simplex dat tu
probat hoc faciens
colo cultu Tum uel
tu dat alo tu compo
sita volo nil dat sed
duplex dat sum sic et
vello vico volsum tol
lo c sublatu sed nil volt
reddere psallo vnde To
tam hic attende q mo
lo molis no habet su
pinu in frequenti vsu ad
dictam huius nominis mulctu
possemus tn dice molitu
sicut volo volitu qd in
facit volitu sic patet p
nom participiale volitus
qd ab eo nascatur et tn
est iam in vsu volitum
apud theologos A tollo
eciam supinu deficit ut
dicatur in lra

vexi aut in xi tinacius regula in u
primo seruat vitiu

In bo desinencia vba volu longa
I antecedente bo in psi conuitencia
faciunt preteritu psitum ut scribo scripsi
bo in psi mutantur cum b ante e
in principio silbe pt inveniri ut pscu
dulus ipse Alia vo o in i mutant
in preterito ut bibo bibi Cuius r.
vereno vo An iste vmquam de scio
nam spem habuisset nisi de vobis
malam opinionem animo imbibisset
Ouidius in vio methamor vbera q
ebiberant auidi lactancia nati sam
bo quasi lambi facit Lucillius in primo
secundas q puer qui lamberat
ore placentas Similiter stabo stabi
Item Lucillius in xo Stabiberat ut
portus contritis arbore costis vnde
excipitur incubo incubis quos ecia
~~incubi~~ incubo incubas secundum primam
coniugacionem pfert qd in bui facit

pretitu ut incubui et cucd i cubo ??

pretitum ut incubui et omnia a cubo
composita siue prime sentie sint
coniugationis ut a cubo uel accubo accu
bui incubo uel incubo incubui et nunc
quidem simplex eorum id est cubo cu
bas prime est coniugationis vetus
tissimi tamen et hec omnia que in ui
diuisas faciunt preteritum perfectum in
prima coniugatione etiam secundum etiam
solebat declinare Supina vero
in psi quidem terminantium preteritum psi in
ptum conuertunt ut scripsi scriptum nupsi
nuptum In bi vero assumunt tum ut
bibi bibitum lambi lambitum accubui
accubitum vnde et accubitus dicitur
Et notandum quod omnia in si terminatum pre
teritum sicut supra dictum est in sum terminat
supinum exceptis quarte coniugationis ver
bis hec quando p uel m ante si · si
habuerint · si in tum conuertunt ut
nupsi nuptum scalpsi scalptum scripsi
scriptum dempsi demptum sumpsi sumptum

In mo desinentia

Ponit regulas et formationes preteritorum
supinorum verborum in mo
desinentium Secundo ibi et
in vi quidem Prima subdi
uiditur in duas Secundo duas
regulas ponit Secundo ibi
alia vero Vnde pro hoc
verba quarte tertie coniugationis
desinentia in mo vocali
longa antecedente mutant
o in psi et faciunt preteritum
ut sumo sumpsi / mutata
vero si in tum faciunt supinum
ut sumpsi sumptum Cetera
vero desinentia in mo /
faciunt preteritum per vi diui
sas / excepto emo emi
et premo pressi Terminantibus
autem in vi diuisas fiunt
supina vt et quod commissis
in itum correpta penultima
ut vomui vomitum / emo
vero facit emptum et pressi
pressum quod autem de sim
plicibus dictum est et de com
positis est intelligendum
Nota Si mo longa pre
it vocalis psi facit et
ptum Vt como com
psi comptum si vi reliquis
fit Et fit itum probat
hoc vomo das vomui
vomitum quod Et pressi
pressum premo / mi dat
emo sed et emptum
Notandum emi emptum facit
quod ideo assumpsit p quia
non potest m ante t sine
p inueniri sicut nec

ante b ut in dempsi
gee tito tam

In no o
uis g ante

Hic accedit ad fonda
pretita et supina verborum
in no desinentium ibi supina
in vi prima habet nos
preter scriptum triplicem regulam
hic positam et forma nos
preteritorum a verbis in no
desinentium ibi m antecedente
altera ibi alia omnia.
adque prima subdividitur
secundum primo ponit regulam
secundo subiungit exceptionem
ad regulam ibi a tanendo composita
Unde patet quod verba que fac
iungatione desinentia in no
faciunt preteritum per vi sillabam
ut sino sivi exceptis
desinentibus in no antecedente
dentibus n vel g que per
vi divisam faciunt pre
teritum ut pono posui gi
gno genui quo et com
posita a tanendo ut sur
cino succinui et exceptis
desinentibus in no antecedente
m que non cumsa in
psi faciunt preteritum ut te
no tempsi et una re
gula ponitur et alie
per modum exceptionis quantum
unius pro dat vi te.
usque ibi po pretens te
Notandum cerno et
abeo composita faciunt
pretita in crevi et supina
in cretum sic cresco et
composita ab co

In quibus etiam per euphoniam causa
interponitur quod etiam in preterito platur
quibusdam ascribere Item hoc et simi
lia exponentia mutant hoc in psi
et faciunt supinum ut labor lapsum
Nulla autem alia causa est mutandi
b in p ante s vel t in principio sillabe
posite nisi euphonia cuius ratio apud
grecos qui observantissimos cautissimos eius ser
vata est in superdicta consonantium scriptura
ut ΚΡΥΒΟΕ ΚΡΥΨΙCΑΕ ΚΡΙΠΤΑΥ
ΒΟΥΨΙCΑ ΕΑΨΤΑΥ pro ψ psi et
greca nos ps in principio sillabe ponimus
ut nubo nupsi nuptum scribo scripsi
scriptum scalpo scalpsi scalptum

In eo antecedente n abiecta n
et o in e conversa faciunt preteritum
penultima que producta ut vinco vici
convinco convici Item quo quod quod silentium
videtur habere terminationem linqui facit preteritum
abiecta n sicut supra docuimus b vero
antecedente mutatur sto in vi nisi sint

inchoativa que illa eciam caret preterito
pfeto quiesco quievi pasco pavi
cresco crevi Assisco Asivi consuesco
consuevi vel consuetus sum Careri-
tur consueo ponit Omnia vero que pre
teritum in vi terminat adiectam vi fit similiter
invenimus per secundas et tercias personas sin-
copam pati penultime sillabe cum ab v lo
co consonantis incipit ut amavi ama
visti vel amasti amavit amavimus
amastis vel amavistis amaverunt
vel amarunt Neo nevi nevisti vel
nesti nevit nevimus nevistis vel
nestis neverunt vel nerunt Ideo autem
addidimus adiectam quoniam si in prima posi
cione sit v consonans sincopam pati
non potest ut lavo lavi lavisti non
possumus dicere lasti nec pro lavistis
lastis nec pro laverunt larunt Similiter
faveo favisti favit Nemo dicat fasti
nec pro fovisti fosti nec pro solvi
sti solsti Et invenio eciam autem
si v ...ra da sta et hec tangitur ubi et scienda

secundum Huguicium Nota
Cerno solet facere crevi
cretum et supinum Sed crevi
cretum volunt sibi cresco dare
Consuevit tamen dici quod cerno
caret preterito et supinis
propter tollendam ambiguita-
tem ad preteritum crevi a
cresco Sed ea sumunt a
viso sicut et quedam alia
verba que committuntur in hiis
versibus Tollo sisto fero
sido fero furo cerno
Gaudeo non propria sed preteritum
aliena Composita tamen
cius quia non concidunt
habent propria preterita et supina
Nota Compositum cerno ere
tum et mutat prorogare
et simplex propter differre
... ... differt cerno
a video quia cernimus longe
qua videmus propinqua
Differt et cerno a consido
... facta Corporeis
oculis cerno consideratio mente

Supina in vi quidem

faciunt ut et supius et de
duabus regulis Secundum ubi
tamen vi non sillabam ad plura
ponit notabile ostendens
quantitate penultime illorum
supinorum scilicet itum
quitum latum situm satum
et citum de quibus ab hiis
dicit longa supina.
sabus dissilaba Sed bre-
viabis Cieo si vi sa
Post ergo Supina

fecisse in quibusdam conasionem quod vir-
positas ubi habeat v consonantem
moveo movi movisti ex quo sumus
ses posuit oratius pro summovisset
in primo sermonum hunc hominem vi-
les si tradere dispeream ni summossis
omnes non isto vivimus illic Quo ti-
rere modo Item comonit pro como-
nevit item oratius ponit in ii° sermo
att ille qui me comonit melius
non tangere clamo flebit Unde mi-
nit in suo desinens ubi apud vetus-
tissimos suis preteritum perfectum in si gi
tulerunt teste capro Coquimsto co-
quexi Est autem coquimsto caput in
elmo pomponius in vacca vel ma-
subio aut simul introvenit attessi al-
prem prendi manum in tram ut cu-
bat nuda ad eum ut conquexi mu-
mulieres conspicuit Excipiuntur preterea
cuiusque terminationis compesco compescui
dispesco dispescui quod post apulegi

et desinentibus preteritum in
vi divisas fuit subtra-
cta v et addita tamen
corrupta vo penultima
ut posui positum Com-
posita vo a cancedo ser-
vat terminationem simplex
cis a comisam in E
tantum cum dicitur in sim-
plici et fiacttum in com-
posito tempsi vero
facit temptum que vero
facimus perfectum in vi sil-
labam mutat eam in
tum ut siui situm Et
vide quod omnia supra
que nascuntur a preteritis
terminationibus in vi pro-
ducunt penultimas exceptis
tis litum et situm et itum
et quitum et citum et satum
et que componuntur ex his
hic attende quod secundum quosdam
usum modernorum lino facit
levi litum / levi magis
quod a leo ex simplici
nascitur quod in usu non
est ex quo delevi unde
et letum dicitur quod delet
vetas vetusissimi tamen levi
in preterito protulisse invenitur
Et dicit hoc levi
magis dici debere quam
livi propter differentiam quia
livi est verbum quod proprie
nominis livimus livi

In po desinentis

Dont formare preterita et supina
a verbis terminantibus in -po
Unde dicit verba desinentia in po antecedente m / m deposita et o conversa
in si faciunt preteritum producta penultima ut rumpo psi Nunc autem habet E

in dialogo qui est de eo socratis
eo et habitacula summa ab infi:
mis tanta intercapedine fastigii
dispescitur pro distent excipitur
preterita disto distiti posto poposci
et eorum composita que similiter faciunt
preteritum de disto dedidici de posto de:
poposci vocali vero natura longa
antecedente in eo desinentia in xi sil:
laba finiunt preteritum ut duco duxi
dico dixi R antecedente unum inveni
pareo quod et pepti et psi facit pre:
teritum fluctuans in iio Parcum sed fes:
sa senectus Sanguinis effudit uigulo
flammis quod pepercit tenuius in Cetera
heu me infelicem hac me ego vitam
parsi perdere Ceterum preterita penultima
breui proferunt in prima teste capro quod
producat eam in preterito pepsto et mutat
o finale in i Ceterum vici unde ictus
catho censorius P veturio hoste

breuem penultimam mutant
o in vi dimissa ut strepo
strepui Crepo autem quod
per u uel r uel c producta
ante po o in psi uel
literam faciunt preteritum
ut scalpo scalpsi carpo
carpsi repo repsi Excipitur
ro Quamuis stropo stropis facit
stropui et cauet supio secundum
usum debet tamen facere so
pium et sufficiat mutare
participium et quod dictum ad alia
transiuimus et et ad alia
unde apparet sterpebam
spem meam / et venit a
stobo mutata b in p
Sumpma vero a desinentibus
in pi fuit mutata i in
pium ut rupi ruptum a
desinentibus vero in vi dim
issa fuit subtracta v et
addita tum ut strepui
strepitum Ab excedentibus
vero in psi fuit mutata
si in tum ut scalpsi scal
ptum vel quod Compo precio
e breuis uult quod det vi
det inde quod fit strepo dat
strepui strepitum Sed po
praecens in pt rumpo
rupi ruptum facit in latino
Ceterum psi faciunt et ptum
strepo probat illud

In ro finita minima iat. Celus in pmo Nui co

ysta fedus iatis Clucreas tn ctia

in pnu pduat penultiaz J ex in

Corpus ppellit et icit Supma n

ci quich finidatia pretita J in tu

conitunt vici victum convia conviti

candem seruat regula ctia liq licu

et ex co composita reliq relicta deli

delicta Nec mira ca pts q v posi

vim lre amittat in ci regula defi

cia sequi Nuc vo in vi sillbam pro

ferut pretita psitm mutat ca in ti

et faciut supina requieui requieta

vnde pticipia fut fit requieturus

Cicero cont Metellum Nisi coria q

ias no requietura Cresco creui creta

ascisco asciui ascitu desisco desiu

desitu Illius in xxvo ab vrbe con

dita desatia ab romis Et notandu

q ab inchoatiu id est sisco composit

pmus id est sao habuerit pretita

scdm ritum vo pporacom debent q ce

Dicit consequnt de pdte et

supio vboru in ro et pmo

ponit reglam de pretite

Secdo descedit ad quorunda

vboru spalia pretita q sibi

regula no convenit q sibi

dne inveniutur Item est

duas ptes scdm duplicia

va de quibs ibi ptractat

vnde dicat verba desine

cia in Ro finiat preti

ta p vi sillbam ut tero

triui Nisi q composita

a sero seris seui Si

mutat signifiacom simpli

cis pserue pretita per

vi dinisas ut desero

deserui vbi notandu

est scdm Huguicem sed

sens seui satu a sereno

venit id est seminare pla

tare quia serene celo se

renda est et no p imbres

Et nota q sero duplex

habet pretita et supina

salicet sero seui satu

et sero serui sertum

Serui id est seminare seui

id est plantare vel

scdm Grecismu ceniiso

[sero] arboris est serui q

ptinet ad sata seui

ffer tn sigto id est sere

pro plantare tracta est

ab alia qui em arbores

plantat quoch mo confert

eis seminaria Et quia

seminatio et plantatio

solet esse ordine quada

Ideo sero serui quq po

pro ordinare Ite sero

pstita a scio et descio esse nosco no:
ui notus Siler ex eo composita igno
sco ignoui ignotus Terencius in adel
phis Ignotus est tacitus est creditus
est vnde et participium futuri ignoturus
Titus in Cathone maiore Ignotu
rus alteri quam patrem alteri quam tutorem
scitus esset Catho in vo Originum
Et corum nemo quisquam michi neque
ignoturus esset quidam tamen contra reglam
a primis hoc tempore deriuatum protulerunt
Ignosco ignosciturum piso frui in n°
annalium Duodecimque deliquisset ig
nosciturum affirmabat Notandum tamen
quod cognosco cognoui cognitus et ag
nosco agnoui agnitus in frequentiore
vsu faciunt pro o producta penultima
quam vetustissimi seruabat analogiam
sequentes in correptam obseruatam vnde
Iuuenalis in p° Agmius artifices
iubet a preconis vocari Ipsos troiuge
nas Lucanus in iii° Calida in cognitos
ac sis Egipto atque vmbras nusquam

serui sertus id est innixus
uel coniugatus Inde hoc
sertum uel serti id est corona
de floribus inserta et coniuncta
facta Item a sero serui
quod sera et a sera hec
sero indeclinabile vel paruus
est aduerbium licet quidam
ponatur nominaliter sicut et
male Et dicitur sero a
seris clausis clauditur enim
(...) et mane aperitur
Inde et sero seras a sera
Item a sero pro ordinare
seneo hoc Augustus
Excepto gero gessi vro
vssi et excepto verro versi
secundum Charisium uel versi
secundum Seruium Et excepto
curro cucurri et que com:
ponuntur ex his

Supma co rium

[S]upma corium ffacit idem de
supinis primo premittens
reglam (...) descendit ad
queratur uerborum supma
que non comprehenduntur sub
regla ponens doctrinam
Vnde dicit Supma vo
a terminacionibus preteritis in vi
sillabam fiunt mutata vi
in tum ut tenui tritum
Nisi quod serui facit et pe
nultimam correptam a pro e
dicitur enim satus pro sertus
deo co quod composita habent
i pro a ut insitus consitus
et similia Et vide quod tam
in omni supino uel participio
quam in participiali nomine
ponatur a penultima pro

fatum et ratum statum et
datum Deserui vo et inse-
rui et conserui faciunt de-
sertum et insertum et consertum
vissi quod facit visum quod
vo duplicem r in preteri-
tum o in i conuersa in
sum faciunt supinum ut
verro versum [versus] Do dat
vi dat datum te usque ibi
do siui

In do dsi

faciunt preterita et supina
vberum in so Sedo ibi
supina prima in quo
prime communem permit regulam
preteriti Secunda inueniuntur
declinandi quoque verba desinen-
tia in do esse consilium
forme Excipit eadem a
regula pro eo quod aliter
habet cetera preterita ibi fa-
cesso et dicat verba
tercie coniugationis in do
desinentia continuam o in
i et assumpta vi faciunt
preteritum ut accerso accer-
siui Excepit capesso
et accesso facesso et viso
et queso que omnia
mutant o in i et faciunt
preteritum ut facessi
capessi visi et quesi
pro quo tamen pluribus magis
regulariter dixit quesiui
temporibus quero facit que-
siui et excepit pinso
pinsui Circa quam regulam
notandum secundum Tertia Tertian
queso pro facit quesiui
quesitum licet inuenitur

flectentis tenere Salustius tamen secundum
analogiam protulit in 2o historiarum
Neque inermes ex prelio viros qui-
quam agnoturum Pacuvius tamen secundum vt-
que protulit In turba horesti cognita
agnota viros quequam agnoturum est
soror pasco paui seruauit in supi-
nis solum compesco compescui et dispesco
dispescui et posco poposci et disco di-
dici a preterito tempore faciunt supinum
mutatione o in i correpta et addita
tum posco poscitum compesco compes-
citum disco discitum vnde Apuleius
participium futuri protulit in fedrone de
anima sic auditurum sic disciturum quod singula
melius sit hec omnia et sola agere
et pati ut patitur atque agit In xi
finientia preteritum perfectum faciunt supinum
secundum predictam regulam ut dixi ductum
dixi dictum pexi vel pexi pexum fal-
supinum secundum analogiam in si terminatum
vnde pexurus participium futuri varro in
laterensi. Persurum petunus bene

certus lliuius in xx vo ab urbe condi
ta Medium eos impune presuros (preterea) esse dar
senesco inchoatiuum est ita positum eius
seneo in usu inuenitur Accius in Tele
pho Tamiam stupido pessala (tessela) sopno
pectora languet et senent et patu
lus in prouoca Cumque etas senecat
ratus habeat rem virtus ut te ara arte
m A seneo igitur non a senesco fit pre
tio senui Salustius in primo histo
riarum Nisi cum ira belli desenuisset
Item etiam participium preteriti temporis ex eo
protulit quamuis sit neutrale in usu
omnes quibus etas senecto corpore animus
militaris erat Nec mirum cum in aliis
quoque plurimis eiusdem significationis verbis
inueniantur veteres participia preteriti temporis
absentes ut prandeo pransus ceno ce
natus placeo placitus mereo meritus
pateo passus careo cassus poto po
tus pro potatus titubo titubatus iuro
iuratus tam in actiua quam in passiua
inuenitur significatione et hec quidem
etiam iunioribus in usu manserunt

quesiui sed hoc preteritum
cuius modo accommodatur
suo primitiuo quia nullam desi
nentiam notat Quesso quoque
habet quesumus et non
plus Et videtur quod potest
esse ibi v more antiquorum
qui dicebant quesumus vo
lumus quamuis vitium faciant et dicant
quesumus sicut legimus
Item pinso pinsui pistum
est desideratiuum quidem verbi
pinso pinsi pinsum pinsu
quod significat panem
facere v mutata in o fit
pinso pinsui Censo autem
censis inuenitur unde quod secundum
quosdam facit censui censi
tum penultima correpta
Sed censio censis censiui
est quarte coniugationis pe
nultima producta quamuis cen
situm pro censeo censes
secunde habet censum Nos
vero dicimus sepultos agrum
bene eu censo censis
sic coniugationis potius
est desideratiuum unde facit
preteritum et supinum ad
modum quarte penultima
producta unde patet
quod in libro Nudius semper
recensiti sunt dicitur in pe
nultima producta Inuenitur
et merso mersis a verbo
mergo quod facit preteritum et
supinum ad modum quarte
sed non est in frequenti usu
nunc sed verum hoc verbo
accerso accersis sic quod
antiqui dicebant accersio
quarte quod idem significat cum
eo Et subdit in Ennio

Supina autem eorum desinunt in situm ut arcersitum ca
pessitum premisso vero facit
pistum [uis]. Eo simili si
tum quod facit en arcerso
lacesso. Eo si sum que
orant tria viso facesso
capesso. Et pinso dat
vi pistum que eruceso que
uis dat

In to cum an tecedente.

facit ere de verbis in to
primo ostendes forinam preti
ti secundo supini prima habet
tres partes scilicet triplicata
verba in to terminata secundum
exigentiam consonantem to
antecedente. Dicit ergo verba
desinentia in to antece
dente c scilicet quosdam faciunt
in xi secundum alios in vi
divisas ut pecto pexi vel
pexui plecto tamen facit
tantum in xo plexi et similiter
et eo composita unde
ubi antiqui dicebant
plecto nunc plector et
suis composite fit quod
Invenimus autem duo
desinentia in to et cum
antecedente ut peto petivi
et meto messui et que
componuntur ex eis. Duo
que invenimus in to ante
cedente r ut verto verti et
sterto stertui et ex eis
composita. Demidia vero
t invenimus unum mitto
misi et que ex eo compo
nuntur et unum in sto sisto
quod ad transitivum dicitur

illa vero absoluerunt distendo distessi
hoc est qui distessit Sic meto mis
ottido ottisus Et eorum usus in libro
qui scribendus est a nobis de participio
invenies. Exponentia vero in sto e
siinentia in antepenultima quidem sillaba
a ul 7 habentia correptas in eum fa
ciunt supinum ut pacistor pactum cpsti
tor pstetum expergistor quia ango e
compositum expretum facit Ennius
vetustissimi etiam expergitum dicebant
lucillius in iiii Esompno pueros ci
mane expergitus clamas Lelius vero
secundum analogiam protulit in Umbris
Nimis sordi dormitum suabit ut ce
quisquam. et si ergo obdormiveo tute
Item ubi eris expretus. Nanstor etiam
natum facit absque n ut et probo et
Capro et Pollioni et Plinio placet
sicut et tango tactum et fingo fictum et
tangor tactum Sciendum tamen est quod sunt
verba que servant n in participiis preteriti
sive in supinis ut iungor iunctus pungo
punctus fungor functus emungor emunctus

extinguar extincty tingor tincty
langor planctq angor anctus &c
aut seruat r et que no de principio
raritatis repiet qd aut corripitur
ante penultimam patistor et nactistor et
pfitistor et expgistor ex compositis
in primis coris potest dinosci . pactus
tor depatistor profitistor a fatio ex:
pgistor a pgo pergis nactistor vero
nacio est quod in vsu fuit vetustissi
Gratius pro se Si nanctis populi
tfistrus comprobabo reipublice como
a alia vero absque r in tus finiunt supra
ut irastor irasc iratus vlastor vltum
nastor natus obliuistor oblitus Excipit
fetistor defessus fatiscs supinus et p
cipius pretiti defessus vt terencius
in adelphis defessus sis ambulando
tem in fformione vero defetistor vs:
p acto expiar vero ab eo qd est defi
o defetus fit participius pretiti Excipiu
tur etiam duo composita que cum
ante penultimam r habeant correptam

Dicitur assume pro preterito
statui cetera alia est abso
lutus assumit preteriti . Se
cunda vero in finalibus
preteritus in xiui vel xi excun
p xum ut nexui vel nexi
nexum flexi flexum
Sed est facit supma de
sinentia in tor antecedente
r ut amplector amplexus
Petiui vero facit petitus pe
nultima producta excepto Itaque
messui facit messus / misi
vero missus a sterkui vero
non inuenitur supinus sicut
nec a systo Excepta sententia
vero in tor desinentia non
antecedente consonante tor
conuertitur in sum ut uitor
visus inuenitur etiam nixus
vel preteritum pecto te
usque ibi dat nexo nexo te

In xo duo inveniuntur

hic verba desinant de pluribus
de supius verborum terminatorum
in xo dicitur In xo inueniuntur
duo que coniunctionem o
in vi diuisas faciunt preteri
tum ut texo texui et nexo
nexis vel nexas nexui
texui vero supinum facit
textus nexui nexum
et de tercia coniugatione
satis dictum est

Quarte coniuga

Tractatus secundus in quo pro greditur ad quartam coniugacionem et habet duo capitula primum est de forma preteritorum secundum de forma supinorum Et tangit ibi supinum in xi primum autem habet duo dicta secundum primo docet formam preteritorum quarte coniugacionis Secundo docet declinacionem hoc verbum aio Et quo quia littera plana est non fiet occupacio Secundo ibi aio Et primo quidem docet quod omnia verba activa vel neutralia quarte coniugacionis desinunt in io Excepto eo et queo et veneo / et que sunt de hiis com: posita pro quod videtur voluisse veneo non esse compo: situm de alio Sed aliud dico Sed non est ita dictum esse estimandum ac si vo luerit veneo non esse com: positum sed ut excipiat si aliqua ex premissis sint composita

In cio igitur desinencia

Hic accedit ad formam preteritorum et quoniam de hiis possit quis regulas invenire Tamen quia una pars eius servat verbis in cio supradissillabis ut am

in tu tri no in ctid faciunt supinum c: iunstor cometiu adipiscor adeptiu na a reminstor supinum vel participium preteriti vel futuri in usu non inveni quamvis ratio exigat hoc remetiu quo cometiu exigat dici

In do desinencia si penultima naliter longa habuerit do in si conventia faciunt preteritum perfectum ut ludo lusi rado rasi vado vasi evado evasi il lido illisi claudo vel cludo clausi vel clusi Invenitur tamen etiam claudo secundo claudo pro claudico Salustius in iiiº historiarum Coniuratore claudit Tullius in epistola ero An ubi vos sitis ibi con silium claudeat Cedo cessi germanit s in preterito ex quo Virgilius Accessit pro accessisset ~~posite~~ posuit in primo Eneydorum penitus ex sonantes accessit scopulos Capitur cedo cecidi Lucanus in iiiº Donec voluerunt castra cecidi Pedo pepedi Oracius in primo Sermonum Vim tu turtis inceis opp

nella in inquam religio est Jdem
inqdem nela dissplossa sonat quitud
vesica pepedit ab eo qd est sido
preteritum non invenii Lucanus in iiiio
sidencia pessum Corpa tensa tenet
Virgilius ex eo compositum in vo Hic
ydes subsidunt vnde timidum et sub
axe tonante Stermunt equora aquis
cuius passim Stacius protulit in iio
Thebaydos Summus et insiditur astris
Ludo secundum Diomedem et Charisium
et ffocam lusi · secundum alios lusi · et
videtur certum virgilius sic protulisse in
primo Eneydorum Ac primus siculus sileri:
illam excudit achates / suscepit et igne
folus Excudit enim tam preteritum quam presentum
potest intelligi sed quia suscepit subiun:
xit melius preteritum intelligitur quod
et etiam Servius in Comentario Eney:
dorum comprobat hiis verbis Excudit id
est feriendo eiciat quia tunc est feriendo
vnde et incus dicitur quod illic aliquid
cudamus id est feriamus Cado tamen

cecidit nec Cedo vbo vbi
tumande ius tio sine re
pe[illegible] Tercia autem est
velut aliorum omnium per quam
autem legit ponens vna
regulam que est generalis
verborum quarte coniugacionis
in suo dissillabum in preterito
Alias vero potest per modum ex
ceptionis ab eadem ostendi
pari ceterorum ...
...subiungendo ut patet
vnde per quam ponit ipse
regulam de formacione pre
teriti perfecti quarte coniugacionis
generalem et est talis Omnia
verba quarte coniugacionis
a secunda persona presentis ab:
iecta s et addita vi
faciunt preteritum perfectum
ut audio audis audivi
Excipiuntur desinencia in
io excedentibus numerum duarum
sillabarum et simplicibus que
si habeant r ante dentem
mutata io in si faciunt
preteritum ut ymao ympsi
Si vero non habuerint r
ante dentem mutata io
in si faciunt preteritum perfectum
ut sarcio sarsi Excipiuntur
haurio hausi sepio sepsi
sencio sensi venio veni
aperio aperui quod est
a pario a qua composita
si principalem sillabam ha:
buerint puram ut aperio
vel si sint et non integram
composicionem io convertunt
in vi in preterito ut aperio
aperui coopio cooperui
Reperio vero facit repperi

duplicata per compositionem quod
fiat compositi. Excipiuntur
etiam salio secundum quod significat
salivi vel secundum quod facit
salui vel salii et composita
ab eo ut desilio desilui et
cambio campsi secundum Ca-
risium pro quo hodie utimur
cambivi et ait Priscianus excipitur
preteritum generat persona secunda
tamen usque ad finem

Supma in xi tmarii

Capitulum secundum in quo
agit de supinis tertie coniuga-
tionis et primo ponit tres
regulas secundum triplicem termina-
tionem preteritorum tertie coniuga-
tionis quarum secundam tangit
ibi Cum si vero. Et tertia autem
habet duas partes cuius aliam
ponit ibi Alia vero in si
terna autem ibi Alia vero
omnia. Secundo principaliter
subdit per modum exceptionis
de supinis multorum verborum
quibus regule premisse
non conveniunt et primo ponens
quantitatem penultime
supiniorum venientium a
preteritis in vi vel ui que
debet regulariter esse longa
excipit in eo Assimetria di-
sillaba tertie coniugationis
et pluraliarum coniugationum
que corripiunt penultimam
supini. Et hoc ibi Excipiun-
tur in eo. Secundo etiam
excipit alia quantum ad
formam tertie terminationis

quam cuius frequentativum cusso cussas est quod quasi
composita incusso incussas et recusso
recussas et accusso accussas et concusso con-
cussas. Sed do verbo quod simplex prime conju-
gationis est composita cum prepositione tertie sunt
et prima servat preteritum perfectum duplicatum
di quamvis in illo penultimam habeat e
ut do dedi reddidi perdo perdidi prodo
prodidi. Credo quod ab eo compositum quasi
certum do et vendo et venundo et con-
ditum compositum a do et ex eo abscondo.
Itaque omnia eiusdem preteritum perfectum ser-
vant credidi vendidi condidi abscon-
didi. Plautus in Carbonaria secundum istam
aram aurum abscondidi. Sed vero ante
do habentia o in e mutant in preterito per-
fecto et si ante n vel r habuerunt
amittunt n ut fundo fudi scindo scidi
vetustissimi etiam scicidi proferebant quod
solum in usu esse putat Asmonius in arte
quam ad Constantinum imperatorem scribit
sed errat nam Lucanus in iiii° scidi

ponit Qua mare tellurem subito

aut obruit vndis Aut scidit et media

fecit sibi littora terras Statius in primo

thebaydos Ora que pectora que et vultum

scidit horrida vestem Item in xi° al:

loquio scidit ipsa nouo terore tenta

Eumenis Marcialis in iii° Epigramaton

vnguentum fateor bonum dedisti con:

uiuis here sed nichil scidisti Sed

afranius more antiquo dixit in homine

dotis forti paulo vrus scicidistis colo

stius Sotabicoruz primo Vnde ergo a:

quila ita ut predicat sic discerat pectus

lenius in testicularia Primo quos

cadmus consteinda atque abitiam.

Ennius in melampa Cuius saxum scici:

derat Et videntur hii autores rationa:

bilius protulisse scicidi Nec mirorum

at tempus preteritum quam presens quod raryssime

venerit Similiter que fidi facit. licet quidam

fissi putauerunt Sed virgilius in pro

finalis et hoc ibi venio
que Et sic consequenter de
aliis preteritis dictionibus et
inductis auctoritatis pretereo
vnde per hoc Supina vero
terminatum in xi preteritum fuit
conuersa xi in ctum ut vinxi
vinctum Que vero finiunt preteritum
in si antecedentibus l vel r
mutant eam tamen in hac
coniugatione ut fulsi fulsum
sarsi sartum Ceteri aut verba
quarte coniugationis terminantia
preteritum in si Si mutant in
um et faciunt supinum ut sepsi
sensum preter hausi quod
facit haustum sepsi vero facit
septum et veni ventum et
aperio apertum sicut pario
partum Et omnia ex hiis com
posita Alia vero omnia quarte
que tam in vi quam in ii
preteritum terminant faciunt su:
pinum in itum penultima
producta ut audio audiui
auditum Excepto compositis
hiis in eo Que corripiunt
penultimam ut eo itum
adeo aditum preter venio
quod venit facit supinum.
ventum et facit venum
vel sic sed habet in vsu
venum Ambio quamuis habeat
sit ab eo verbo quia tamen desi
nit in io producit penul
timam tamen in supinis ut am
bitum ambitu quam in prete
rito preteritum temporis ut ambitus
ad similitudinem aliorum quarte
coniugationum in io Recapitulacio

cera sepelio sepeliui vel sepeli quod facit sepultum et
at saltum Et siqua sunt ex hiis composita Et salio sciendum

salio salui vel sali quod
ter primus l ad corripiat

primam Exceptum Io. Ianuensis
et est neutrum et explicat pre-
teritum etiam in compositione ut in-
silio insilui insilii insilivi
prosilio prosilii prosilivi prosilui
Sallio sallis sallivi per duo
l vel salli per sincopam
sallitum. Item invenitur
sallo sallis salli sallere
salsum tercie coniugationis in
eodem sensu id est sale
condire et scribitur per duo
l cum faciat supinum in sum
ut vello vulsum sed si scri-
bitur per simplex l facit supi-
num in tum ut colo cultum. Inde et
futura participia sallituris
et salsurus. Item Sallo
facit salsum sallitum sallio
saltum dat salio. psallo
tamen semper manet absque
supino. Item singultio sin-
gultis facit singultum. Omni-
a amicio amicui amicivi
facit amictum et corripit
penultimam amicus sed ultima
producit. Desinit enim in
us correptam ut auditus
et alia verba quarte coniu-
gationis. sed amicus nomen
producit penultimam unde
Si medos amicus unde
producit amicus. Item veneo
venis venivi venire
venum compositum ex venum
et eo sed venum invenitur
quod est cuius supinum. Item
venit ex eo vel venum
omnis generis et indecli-
nabile unde hec res est
venum id est venalis. Et
ita venum unum nomen est
et componitur cum do ubi et
sic est venum supinum

Et media adusti liquefacto tempore plumbo
diffluit ac multa porrectus extendit
arena. Oratius in iii° Carminum di-
sas ... diffidit urbium portas. Vir
Macedo et subruit emulos. Cetera vero
servant n in preterito ut pando pandi
defendo defendi scando scandi attendo
attendi. Excipiuntur duplicantia primam
sillabam pendo pependi tendo tetendi
tundo tutudi. Penultima a plerisque cor-
repta a quibusdam autem etiam producta qui
supradictam rationem id est ne vincatur in com-
positus ab eo temporibus sillabarum a primo
preteritus. Oratius in iiii° Carminum corripe
ptulit. Quod regum tumidas contuderit
minas. est enim contuderit coriambus. Item
in iii° Non auspicatos contudit impetus
nostris. est enim dactilus contudit. Virgilius
in viii° Et lapsa ancilia celo Excuderat.
Solent autem composita servare simplicium
tempora cado cecidi ~~re~~ concado concadi penul-
tima correpta cedo cecidi concido concidi
penultima producta vetustissimi tamen

tam producebat quam corripiebat supra
dicti ubi idest titulum penultimam Ennius
in xiiii° Instit. Paucis que me fortuna
fero sit Contudit indigno bello confectum
acervo. ecce hic corripuit Idem in
xvi° Ingenio forti dextra latus pertudit
hasta Item in annalibus Vires qui
valentes Contudit crudelis hiems hic
produxit penultimam Cado quia cecidi facit
ne si cadi dicamus nomen esse putetur
composita tamen non duplicant penultimam
sillabam ut pendo pependi extendo extendi
protundo protudi mando mandi tonando ton
didi Exceptis a do et a sto compositis
et a disco et posco ut probo prodidi
resto restiti addisco addidici Exposco
expoposci A curro composita utroque modo
prolata inveniuntur ab autoribus ut decurro
decurri et decucurri Excipitur etiam divido
quod preteritum divisi facit Supina illa
...ius que a do componuntur mutant
...m in i correptam et assumunt tum ut reddo
redditum perdo perditum credo creditum

cuius hoc ubi ut frumentum
mettitur venum idest ad
vendendum est vel venum
figure composite sed in
prima acceptione est figure
simplicis Hec ... Sam
...illud quod miscent omnia
verba aliarum coniugacionum a
quarta si faciat preteritum in
vi producit penultimam supi
ut cupivi cupitum preter
dissilio. que penultimam
supini corripiunt ut sivi situm
et preter eo quod facit citum
penultimam correptam et ex
ceptis si qua componuntur
ex quibus quod autem dictum est de
penultimis supinorum intellige
quod est etiam de participiis preteriti
temporis et ex eis in-ivus vel -rus
venientium Et de quarta conju
gatione satis dictum est si
prius expositiones addide
rimus

Vocabula decimi libri

plagiosipi dicuntur
hominum venditores et di
cuntur plagiosipi quasi
insidentes acuta vulnera
a plaga et osi quod est
acutum Calefacio com
positum est ab infinitivo
calere et facio eodem
modo et similia Abycio al
tera consonante dicitur debet
si sit compositum a iacio
Si autem abiacio componatur
quod est pravitio tunc per i
vocalem debet dici ab iacio
... et similibus dicendum est

Pellicio compositum a per et licio quod non est in usu et est idem quod decipio unde fit et pellax pellacis id est deceptor et pellacia id est deceptio pellicitur tamen idem est quod blandiendo decipere. Pango quando facit preteritum pepigi idem quod paciscor; quando autem facit panxi idem quod cano unde Pange lingua gloriosi; quando vero facit pegi significat coniungere unde impingo impegi compingo compegi unde habetur ossibus et nervis compegisti me tamen idem est quod coniungo et conglutino. Assendo compositum est ab ad et scando. Accendo enim ab ad et cando compositum quia quanto plus accenditur ignis vel frondo tanto magis candet. Credo autem a certum cum dicitur a certo non a cresco et do dabo componitur credere enim est dare certum id est consilium super aliqua re. Surripio est a sub et rapio. Percuco est a per et quatio. Inbuo est ab in et buo vel ruis quod non est in usu sed per bas per via et vidulus. Condio alii dicunt ab in et dicio alii a sino mutata s in d ab divum cuius quod est in suo in sensu sed quod totum falsum est est enim compositum ab in et duo duis quod est solvere sicut in paulo pergemessi

Alia vero omnia de in sui convertunt lido lusum rado rasum rodo rosum. Defendo defensum tundo tunsum. Virgilius in iiii Georgicorum profugit et tunsum gallis admiscere saporem. Item in primo Georgicorum: Dum Putris protudit arator vomeris obtunsi dentem cavat arbore lintres. Cudo silex cusum. Item in eodem lapidem quia trudis massum aut atre massa pinus urbe reputat. Cado quia casum facit tamen penultima producta. In omnibus enim supino sive participio preteriti producitur a penultima exceptis dabo dattum et stattum et rattum et sattum. Illi certum sciendum quod in ante do sillaba que amittitur in preterito amittitur etiam in supino et geminat d si sit penultima brevis in preterito ut findo fidi fissum scindo scidi scissum. Si autem producatur unum d habet ut fundo fudi fusum. Composita simplicium formationes sequuntur. Cedo cessi cessum et pando passum facit quamvis quod a patior et pateo passum dicimus unde Virgilius in iiio Eneydorum At pater Anchises passis de littore

palmis Item in p̄mo Encydorid
crinibus illiados passis peplid q̄ fere
bat. Abeo aut qd est pedo sup̄ m̄i in
osu no inveni. Acomedo qd est ano
malid comessid et comestid invenit.
licto pro Aliencio. Additid aliqua in
pte panis quod si totid colliquefactum
in ponoe esset. Celerius poaus comestid
in epotid in venas atq in omnes
ptes corpis p manaret. Virgilius aut
b eo qd est actedor actsus protulit
in pro. Et postibus tessit adhesit
tendo pretica et tensid et tentid facit
t Virgilius in viio. Audyt et sique
ellus potenta plagarid. Quatuor in
medio dirimit plaga solis iniqui.
lutans in p̄mo. Et varias ygimus tesso
bit aere formas. Item in iio. Tensis
rudentibus atte. Ostendo q̄ ab eo co
ositid sili facit ostentid. Et lucanus in
o Vt scelus hoc sille testes q̄ ostesa
facit agnostendus erat. Apuleius

habet Induere inquit
est ad aurē ita vngues
solui q̄ ducere est sol
uere pty q̄m aue aliqs
induta est q̄ solutus
est et expeditus vl ad
expandid vl ut se totid
videndū prebeat qd no
est cū fit nudus. Diluo
est adi ppoe et luo luis.
Ei ab vngwo formetur
vnguentid sebat p gv
Ei ab vngis dicit vngu
tid p gc sine v Nim
gere est mine tacere
Calue calius idē est qd
capio Ecabo vbid est
aquo dicit scabies Nere
est p quidam seductionem in
filid et lana facere Po
quiristo idē est qd caput
inclino vtrid aut sit com
positū q̄ ita dubitatur no
habeo Compeso a con
et pede et capio vl ut aly
dicit a pace sili et dis
pesso qd poni pdisto pro
ficisor a facio compositū
est Expgisor ab ex et
pgo et fit ppetito ex
pectasid expgefacio cum
ab expgisor et facio Per
quosd ab ex et pgo et
facio scdm alios compositū
facit pretitū expgesta
ficat expgtio expgesitus
sum Naucasci est conse
qui Defetiso no est a
fateor ut quid estimant
s a fatisor fatiscere fes
sus sum qd est compositū
a fatis qd est habudo et
//vndo isto

Cudere est feriendo cu[illegible]
[illegible] supio cuius cursu fit cuso
cusas unde componitur accu-
so et similia. Comedo a com
et edo edis secundum antiquos
penultima correpta pro
quo anomale dicimus edo
es est. Ostendo ab ob et
tendo. Porrigo est a pro-
cul et rego. Pergo a per
et rego et similia. Pungo
cum facit punxi idem est
quod punctum pono. Cum pupu-
gi facit idem est quod stu-
mulum addo. Prodigo est
a pro vel procul et ago com-
positum. Dego est a de
et ago. Abigo est ab ab
et ago et est abigere a
se vel ab alio procul agere.
Carpere est aliquid carpis
euellere. Lacesso dicitur a la-
cero. Sallio sallis vel
sallo est sale condire.
Veneo est passiuum signi-
ficatum et componitur
a venum et eo. Antiqui
enim dicebant hoc venum
quod venum pro venali.
Ambio est compositum ex
am et eo ib interposita b.
Sarcire est vestes dirup-
tas consuere vel tecta re-
ficere. Cambire est mu-
tando aliquid pro alio dare.

in sectione. Et causa gignendi ostensum.
Et immortale animę reperitur paro red-
ditur restitutus ostentus sol. Item Dionisius
in salute ostenta. Catho per luas espe-
re ad ipsum. Et ego me spero osten-
turum. Ostentum quando monstrum signi-
ficat nomen est participiale quo factus et
ctus et visus ab ostendendo futurum diti
Strido et strideo tam tercie quam secunde co-
niugationis invenitur. Virgilius in vi.
Stridunt quae cauernis stricture calibum
et fornacibus ignis anhelat. Lucanus
in vi. Auribus incertus feralis strideat um-
bra. Iuuenalis in iiii. Tam strident quo-
iam follibus atque caminis. Oracius Ser-
monum libro ii. Stride secreta diuisos
aure susurros. Correpta penultima. Stacius
vi. Cana per ductus protulit in vi. Vel si-
de domi. Item in iii. Stridebit vios tibi
inhumatus ad ignes. Preteritum presentis eius
debet secundum analogiam in di vel in dui de-
sinere et penultima et antepenultima

naliter longa habetur in si timan
ut rado rasi trudo trusi ludo lusi ri
do risi Sed puto cupsonie causa no
esse in usu strisi sed stridi quod ut
supius diximus usus comprobat Sta-
tius in iiii° huius inaspecte luto stride
sagitte Statius in Achilleide Cum striderat
retractat rursus inferis Ordo preterea
idi fiat cuius etiam passim scilicet si
tris invenitur Lucanus in iii° Sid
a pessum Corpa tesa tenent Statius
in ii° Sumus qui insidetur astris Cuius
retitud in usu non est dubitationis uel
similitatis causa Debuit enim sisi esse
sed utrum sedo ubi id est sedi pro sup:
ino quam ubi puto In do unum anomalum
invenitur edo quod est vetustissimi tri
ctia edo edis edit dicebant corrupta
ma sibi Plautus in Carbonaria Tibi
cui multi ad mensam astant Ille ipse
stat quando edit Non potest enim in hoc
ambo penultima longa esse ut intelligat

Au tercio loco

liber undecimus In quo ex duabus partibus principalibus tractat subsequenter de principio hoc ordine primo ostendit quod principium debeat poni tercio loco post nomen et verbum Secundo docet ipsum unum partem orationis esse per se Tercio loco ponit eius descriptionem Quarto causam eius inventionis ostendit Quinto loco enumerat accidentia participii et sequitur unum dependens unde per dividi liber iste in duos tractatus ut scilicet sit de accidentibus participii ibi Accidunt autem participio primus habet duo capitula In quorum secundo po descriptio participii et causa inventionis et tangit ibi Participium igitur primum. autem habet tres partes In primo ordine participii in ex positionis ostendit causam cuius ordinis assignando Secundo tractat opiniones de hoc an primum sit pars orationis disputata cum alias Tercio primam et veram viam sive subdit Secundum ibi Quesitum est in Tercia ibi Sed rursus Circa primum dicit quod cum sit Donatus ergo sit ex positionis ordinauit nomen deinde pronomen tercio verbum quarto adverbium

cinto participium Cum sciant
vero considerantes quod illud est a
inventionis pronomen quod in trac
tatu pronominis latius dicetur seu
explicabitur verbum ante pro
nomen utpote causam ante cau
satum adiudicavit Cum autem
participium proprietates accipit a
nomine et a verbo unde
et participium dicitur quasi accipiens
partes id est proprietates a pre
dictis partibus Quia nul
las proprietates vel a pronomine
vel ab aliis partibus recipiat
nisi a nomine et verbo merito
statim ponitur post nomen et
verbum ut racionem nominis sci
licet et verbi Unde seu
quo participium dicatur Quid
autem sit participium et que
causa inventionis eius solis
vernaculis locis explicabimus
Hoc Nominis et verbi te
rtio ibi ordine digesto
Unde Notandum secundum Magistrum
bene participium aliud perso
nale aliud impersonale
Personale est illud quod
descendit a verbo personali
ut ab amo amans unde
potest recipere substantivum
in eodem genere numero et ca
su ut homo legens Im
personale est illud quod desce
dit ab impersonali verbo vel
quod non potest substantivum recipere
ut lectum et legendum / quia
illa que veniunt ab hoc
verbo impersonali legitur
in nullo tenentur accidente
concordare cum suis substantivis
ut michi placet legere
id est in placens est le
gere Et a me lectum
est et a me legendum est

confusio

preteritum ne sit stason Plautus in lipa
go Nichil moror in fluvium in alio cor
bus qui pedit cibum corripit cum penul
tima [illegible] in vino Qui edit se
hic comedit me Supinum eius ut supra
dictum est tam esum quam estum usus
exigit ut possit dici Virgilius in v
Et postibus hesit adhesis Item in iiii
Ambesas subigat malis consumere nec
sas Cicero pro Cluencio Absditum al
in parte panis quod si totum colliquefi
in potione esset celerius potius comestum
quam epotum in venas atque in omnes partes
corporis permanaret

In go r antecedente si non sint
a regendo composita go in si conver
tentia faciunt preteritum perfectum ut mergo mersi
spargo sparsi tergo tersi dicitur tamen et
tergeo Alia vero in xi convertunt go preteritum
et faciunt supinum tempus ut rego rexi
cingo cinxi ango anxi tingo tinxi pergo
perrexi a regendo composita quamvis

m pnti sincopa e penultie paciat
n in pfito pfito cam cuso me cu
seruat ut porrigo porrexi pgo prexi
surgo surrexi Ita porrigo et corrigo
et arrigo E in 3 conitencia aptissie
seruat scdm pporcionem simplicis de
clinacionem Excipis frango fregi ago
egi lego legi quorum composita se
cunt simplicium declinacione confri
go confregi pfringo pfregi exigo ex
egi subigo subegi cogo coegi plego
legi relego relegi Excipiuntur ex hoc
composita negligo neglexi et intelli
go quod antiqui intellego proferebat
intellexi et diligo dilexi Pango eo
egi et exto composita impingo im
egi facit Pacuuius in medo tonsilla
egi leuo in littore lucanus in vo
sufficiat ad fatum belli fauor iste labor
Fortune qui te nris impegit arc
nis Simplex tamen pango etiam pepi
i facit scdm Carisium et panxi

Item veniunt ab hoc verbo
impsonali legitur Hec
ille Remigius alii dicunt
qui ibi lectum et legendum sunt
supina vel gerundia verborum
psonalium Et addit Magis
bene Ibi dicitur lectum est
quod ibi lectum sit nomen
et regitur ab hoc verbo est
impsonaliter supto et sig
ficat rei verbalis essenciam
ut lectum est idest lectio
acta est Preterea ablativus cum
ppone significat rem elec
tam ut dicendo a me lec
tum est

Quesitum est tamen

Hic tractat opiniones
an sit distincta pars oracionis
et primo facit hoc Secundo
raciones inducit illorum
qui dicebant esse distinctam
ab aliis et hoc ibi quidam
aut vnde P H Illud
autem dicit priscianus
quesitum fuisse an participium
debeat dici pars oracionis
pse et primo quidem post
sentenciam eorum qui
non putauerunt participium
pse pter modorum esse
et eorum rationes Illam
autem sentenciam eorum in
fringit postea ponendo
raciones ptes opposite
Dicit itaque fuisse quosdam
sicuti Stoycorum qui
vellent participium cognomen

ius nomine dicentes appellatiuum nomen aliud esse nomen dictum ut lector

Aliud reciprocum ut legens
eo scilicet quod reciprocatur
et reflectitur in id quod dicitur
nomen est legens enim lector
est et econverso lector legens
est. Dicebat itaque partici-
pium esse nomen reciprocum
alii vero Stoycorum gramatici
dicebant participium sub verbo
contineri appellantes nomen
verbale ut modum verbi ca-
sualem putabant enim partici-
pium esse verbum quintum modo
verbi modum per casum
inflexum quos et ipsi Stoyci
articulum et pronomen unam
partem orationis putabant.
Ponebant enim pronomen sub
articulo dicebant aliud arti-
culum esse finitum ut pro-
nomen aliud infinitum
articulum ut eum quem
ceteri vere dicunt articulum.
Quod tamen dicebant infinitum
quia articuli apud grecos
infinitum facit relationem
sicut et apud nos relativa
pretium nomen qualis et
quantus. Quod autem puta-
bant non esse partem orationis
per se quia omne participium de-
rivatum est quod nulla
alia partis orationis invenitur
habere. In omni enim alia
parte prime reperte dictiones
primitive species ad quarum
formam et regulam deri-
vative dictiones eiusdem
partis seu partis orationis ad-
aptantur. Primus enim par-
tionis inquit Stoyci
quomodo modo derivata est
quecumque formam deriva-
tionis vel pronominis vel possessive vel cuiuscumque alterius habeat. omnia inquid

Sed antiqui pago quod dicebat pro
paciscor. Cicero in II ad Herennium
Pacta sunt que legibus observanda
sunt hoc modo. Item ubi pagunt
orationem pagunt. Tango preterita tetigi
facit. Et pungo pupugi facit unde
punxi. Varro in primo Humanarum
habent Phari qui vocantur ophio-
geneis et in Africa Psilli. Cicero
ophiogenis tum arbitrantur suppositum
esse et in stirpe aliquem si admoveat
ut pungat colubra cum pupugerit
si de genere sit vivere sit si non sit mori.
In eodem Admota aspis cum pupugit
si non occiderit sciat ex psillorum esse
stirpe. Nevius in glaucoma. Cicero
opsonio stilo michi in manum pupugit.
Expungo vero expunxi facimus (deleting) et repun-
go repupugi et repunxit ut Caper
videtur. Cum ei qui nos pupugit ta-
lione id est vicem a nobis reddimus
ostendimus repupugi dicimus. Terentius

vero et ratione sunt ut calendario loquun[tur]

vio et ratione lune vel calendario
loquium repunxi dicimus. A tango com-
posita non duplicant primam sillabam
contingo contigi attingo attigi. In
quibus notandum quod penultima preteriti
corripitur presentis vero producatur. Ab
ago et frango et lego composita sim-
plicium preteritum servant ut exigo exegi
prodigo prodegi dego degi. Abigo ab-
egi infringo infregi perfringo perfregi
colligo collegi relego relegi quod dif-
ferentie causa le in li non mutavit. Com-
ius etiam pago a inmutabilem servavit
et dego per sincopam a cuius rei causa
protulit. Excipiunt mutantia simplicis
significationem que supra posuimus neglego
neglexi diligo dilexi intelligo intel-
lexi, quamvis ovilius matter in xuno
annalium, omnium nemine neglegente aucto-
ritate pro neglexit ait. Supra
in si quibus faciant preteritum per si
proferunt secundum supradictam regulam ut
mergo mersi mersum spargo sparsi

parsorotius derivata vel
accipitur in eadem natione
sive manus dicit diffini-
tione sui primitivi id est. Re-
cipit eandem diffinitionem
hoc est diffinitionem cuiusque
prisorotius quod et suum
primitivum ut pater recipit
hanc diffinitionem nominis scilicet
quod significat substantiam et qualitatem
et patrius ab eo similiter
derivatum. Propter quod et nomen
adaptatur suum nomen appellatum
et habet scilicet derivatum
divisionem eandem ei id est
primitivo quod et primitivum et
derivatum ponitur aliquando
sub eodem membro divisionis
ut eius nomen aliud sit proprium
aliud appellativum. Sub appel-
lativo ponitur pater et pat-
rius ab eo derivatum. Tertio autem
suppositi aliquando quod primitivum
incipit proprium et derivatum
inde appellativum ut Tullius
tullianus. Et habet iterum
ipsum derivativum aliquando eadem
accidentia que et primitivum
ut patet. Et eo quod nomen est
habet accidentaliter genus
et casus et similia. Et eadem
habet primus ab ipso derivatum
primus magnum pars derivatum
vel habet hoc quod precipue
hoc est vel et cuiusque pris-
orotius eius sive primitivo vel
accipitur transiens in aliud
id est in aliam partem orationis
ut bene derivatum a bonus
transit in adverbium. Et sic
transit in aliud. Hoc autem
ideo quod iam antea erat ei

Id est illi alii parti in qua transit aliquod suppositum quod
est aliqua dictio supposi-
ta et hoc est in ipsa posi-
tione id est specie primitive
ut pene quod est primum
suppositum illi particionis
id est adverbio unde propter
similitudinem vocis et significacionis
quam habet adverbium bene
cum illo adverbio primitivo
refertur ad illam particion-
ionis ut similiter dicatur
adverbium Cum quis enim
bene significat ex eo quod e
adverbium totum hoc significat
bene Et videtur quod quidam
libri non habent ei sed
hanc litteram vel in alius
quod iam ante erat suppositum
Et tunc sic legitur ac si
dicat dictionem transit in
alius id est in aliam par-
ticionis quod id est que
alia pars iam ante erat
~~ibi ei~~ supposita id est in-
venta sub ipsa positione
hoc est secundum aliquam dictionem
primitive speciei Difficilis
est ad modum littera libri
Sed quod inferendo composi-
cionem dignum duxi eam in-
terponere sed necessarium
duxi eam exponere &c.
Illud quod videndum est quod
illa divisio que est
omne dictionem vel manet
in sua differencia cum suo
primitivo vel transit in aliud
Et racione Doctorum
est nec secundum auctorem
provida est fieri sed potius
secundum Donatus Priscianum
cum nec retinet differenciam
verbi a quo tamen dicatur

sparsum tergo vel tergeo tersi tersum
Alia vero omnia que ego in cum convertunt
ut rego rectum iungo iunctum tingo tin-
ctum lego lectum pungo punctum ago
actum Abiciunt tamen n eufonie causa
hec que penultimam a habent vel i
ut frango fractum pango pactum tago
tactum fingo fictum pingo pictum stringo
strictum ringo rictum Excipiuntur pringo
(?) cinctum tingo tinctum et stinguo stinctum
et ex eis composita sucingo sucinctum
extingo extinctum Cingo quoque differencie
causa servavit n in supino cinctum
nam ab ago actum fit, quibus tamen eciam
antiqui eius participium protulerunt Et omnia
in composicione integras servant simpli-
cis litteras in supino quamvis in aliis mo-
dis mutentur ut rego rectum porrigo
et porgo porrectum et porrectum ago
actum cogo coactum frango fractum.
Abigo abactum tango tactum contingo
contactum effringo effractum pango
pactum impingo impactum Et possum

hoc confirmat . Ratio causa in plenis
est fieri ne si partio et abitio et de
fitio et impitio diceremus alias sig-
nificationes mostrare putarentur . Plura
in vo tempore cessere fortis . Ein
gor dyponentia mutat eo in ctum et
facit supinum ut fungor functio

In gio desinentia mutat gio in
xi et facit preteritum ut uegio
uexi trahio traxi . Et secundum supra
dictam regulam in xi terminantia preteritum
positum per tio proferunt supinum ut
uectio tractio . In lo finientia producta
per lui exeunt in preterito ut alo alui
colo colui malo malui consulo con-
sului occulo occului . Statius in po
thebaydos . Raptio que sola parente
occuluit . Excipiuntur duplicantia l que
si a muta incipiat geminat primam
sillabam in preterito et si non seruet utique
eandem uocalem ut pello pepuli fallo
fefelli tollo tetuli pro quo nunc

Nec transit in aliud quod
sit ante suppositum . [Versus]
Geminus ordine digesto recitat
silius et quibus ordo
est datus has istas
ponit in ordine partes
cuilibet in parte et usque
ibi ponet gratia et cetera

Sed rursus prohibet

Hic magister tangens insuf
ficientiam racionis . Stoicorum
ponentium participium non
esse distinctum a nomine et
verbo . Infringit positionem
premissam de participio sen
tenciam . Et primo quod
probat non esse nomen .
Secundo non esse verbum
quod ibi verbum autem
id esse non potest et cetera . Cir
ca primum tangit quatuor
raciones quare participium non
est nomen declarans casum
in litera et vult ergo participi-
um non est nomen quia
participium cum tempore significat
nomen vero sine tempore .
Cum prius enim quod nomina
tempus significent ut dies
annus non tamen cum tempore
significant sed solum tempus
sine actione uel passione
Nec nomina sunt in
propriis consignificationibus id
est non habent diuersas ter
minaciones ad diuersa tempora
designanda ut alia terminacio
sit nota designationis temporis

pntr alia preteriti alia futuri sicut in participys que desinunt in ns sunt
pntr temporis ut legens . Et que in tus preteriti . Et que in rus uel in dus futuri

ut lectur9 legend9
Rursus participium exigit ca
su(m) que(m) et suum verbum et
ponit(ur) pro verbo quorum neu-
trum nomen convenit quemadmodum
q(uod) casum enim exigit verbum
et participium Nomen autem
derivatum a verbo vel qui(d) (et)
exigit g(enitiv)um casum vel d(ativ)um
vel figuram compassionis id
est acquisitiue ut audio illum
dicitur et auditor illius
et auditor illi id est
ab eius utilitate Pauci
q(uod) nomina extenduntur tum
ab(lativ)o ut dignus illa re
Pauca exe(m)pto acti(vo) et fi
gurate ut exosus bella
Id est autem figurate quia
exosus ibi ponitur
loco participii ac si dicat
odiens bella non tamen est
semper figura Hec e(nim)
nomine exigit a(ccusativ)um ut
albus pedem de quo
locus in constructionibus
agemus seu agendo tracta
bimus Seu ponatur
quod dignor verbum et di
gnus nomen derivatum
a verbo sequitur eundem casum
quia ablativum dicemus
hoc fieri ex propria natura
dictionis non ex vi verbi
Cum enim dignor exigat
a(ccusativ)um et abl(ativ)um ut dignor
te gloria a(ccusativ)um ex g(e)n(er)ali
natura verbi exigit abla
tivo ex vi proprie significa
tionis Est enim regula
quod verbum deponens quod
significat actum transeuntem
exigit a(ccusativ)um Si vero

in vsu frequenti sustuli A tulo quod quod
veteribus in vsu fuit tetuli dicebatur
In compositione tamen non geminat princi
palem sillabam ut repello reppuli com-
pello compuli Alia quae eiusdem terminacionis
o in i convertunt ut vello velli sed
et vulsi dicitur Percello quod perculi et
excello vel excelleo excelluì vel ut alii
excellui quorum simplex in vsu non est
Psallo etiam psalli facit preteritum Cicero
et supplicijs Revellisti atque in psudi
abiecisti Virgilius in Bucolicis Cum
canerem fili siluas et prelia cantinus
aurem vellit et admonuit Lucanus
in vi.o Castrorum sitas et ex(s)pite
vulserat herbas Idem in vi.o pas
sa est vistam nymbis vulsit Idem
in eodem Illa gene florem primeuo
corpore vulsit Idem in x.o Avulsit
quod manu telum quod affixit arene
Ilustris ab excello excellis in sensu
protulit excellere penultima correpta
omnibus ornatum voluisti excellere rebus

Cicero in p° epistularum ad filium Curiae
cessit et elabora ut excelleas quod est
ab excelleo excelles cuius preteritum debet
excellui esse ut calleo callui secundum pro
porcionem secunde coniugacionis Item tamen
Cicero in verrinis excellit ptulit secun
dam coniugacionem / et in sermo pro Cor
nelio Cum eloquencia ceteris antecel
lit ex quo debet excului esse pre:
teritum presentem sicut percello perculi Virgi
lius in v° Eneydorum Perculit et fulua
moribundum extendit arena Bassus
in ne liricorum Calliope princeps
sapienti psallat ore et Supina
in tum quidam exeunt que nascuntur
ab una l habentibus ut occulo occultum
consulo consultum Que vero duplicant l ut
fallo falsum pello pulsum vello vulsum
excello excelsum percello perculsum A
psallo supinum non invenitur Ab alo
vero tam altus quam alitus dicitur Ci:
cero pro Clarcio ubi altus est
Silicet Salustius in Jugurtino Et

querat que pars regat genitivum
ablativum Sigeminis Signorum / si
queras quare dicimus ea
tius natura est verbum quod
regit ablativum quia regulam
tibi solus videtur assignanda /
verbum enim ex vi proprie significacionis
ablativum casum eligit Signum
aut cum sit nomen non eligit
accusativum / quod verbum a quo denatur
ex quam natura verbi eligit /
Eo ablativum que ex vi proprie
significacionis regunt Princi:
pia aut illos eligunt casus
quos et sua verba ex commu
natura verborum eligunt et hoc
est differencia tamen aut miscent
actiua scilicet pleraque sequi
accusativum Quod dicitur quod quedam
ex secundum genitivum ut abstineo
irarum vel vini Possunt enim
passiua construi cum dativo significante
ut sermo tibi significante aut
dicat quod vel quia acquisitiue
vel quod melius est quia dativus
ponitur pro ablativo addita pre:
posicione ut sermo tibi id est
sermo a te Et videtur quam
eodem loco dicat Passiuum
construi cum ablativo propter
quod dicimus quod sermo eligitur
ibi te / si queras quare ea
ablatiuus est propius passiui sic
reperitur alibi dicit utrum
vero preposicio regat ibi ab:
lativum vel potius ei deseruiat
Et quid hoc est de preposicione
tractatu explanabimus non
Donec gratia subtilius omnia
perscrutantes te ubique ibi h et in
preterito te

Ergo si ver borum ser

hic infert correlarium ex premissis et hoc colligens condiciones quibus eadem vox expositis aliquid nomen aliquid participium cognoscitur esse nomen et non participium Et tangit tres tales condiciones in textu scilicet quando perdit tempus secundo regit aliud casum quam verba a quibus descendunt Et quando comparatur Et tertiam postea tangit ita figuram scilicet quando componitur cum dictione cum qua non componuntur sua verba ut impotens indoctus non enim dicimus impossum indoceo indoctus Et tercio dicendum tamen est quod participium preteriti temporis vel preteriti imperfecti nominaliter positum nullam aliam compositionem quam in potest recipere per compositionem quam sua verba ut impotens indoctus et hoc ideo quia secundo in eciliter mutat alie compositiones violenter et ideo participium transiens in unum nominis nullam per positionem per se recipit ad sui compositionem preter in que est nominibus appropriata unde participium futuri temporis nominaliter positum eam non recapit quia sapit naturam verbi causa infinitiui per quem exponitur ut docendus iste est indocendus sic

omnem etate carpsi altus In quibusdam aut codicibus etiam alitus invenitur a tollo quod desiat supinum sed pro co vtimur sublatum volo quod anomalum volui facit preteritum ex quo nomen participiale nascitur vultus quod ex colo cultus exoculo occultus

Isti emo desinencia si vocalis longa antecedat o in psi conuersa faciunt preteritum perfectum ut sumo sumpsi promo prompsi demo dempsi como compsi hec aut psi in tum conuersa faciunt supina ut sumo sumpsi sumptum promo prompsi promptum demo dempsi demptum como compsi comptum Alia vero omnia in mo desinencia per vi diuisas exeunt in preteritis ut vomo vomui gemo gemui fremo fremui tremo tremui excipiuntur emo emi et premo pressi Et in vi quidem diuisas terminacionem supina faciunt [vi sillabe] vi mutata conuersis correpta penultima quo in omnibus que ex

idest digne doceri et ita nichil est dictum in indoceri ego Incultus idest non cultus

huiusce dictionis preteriti nascencia et habet
ante tum ut vomui vomitum ge-
mui gemitum fremui fremitum tre-
mui tremitum Emi vero emptum
facit quod in eo assumpsit p qua non
potest in ante tum sine p inveniri
euphonie causa ut sumptus promptus
comptus Pressi vero secundum in si ter-
minancium regulam quod in um conuersus
facit supinum ut pressi pressum

In no o vel e antecedentibus
p vi diuisas faciunt preteritum pono
posui et ab eo composita suppono
supposui compono composui Antiq-
uitus tamen et posivi protulisse inveniuntur plau
tum in uidularia nunc apud sequestrum
vitulum posiuimus Apulegius in primo
hermagore Et ab auo quem iocundum
nobis esse animaduertimus eum apposiuerunt
Gigno genui pro quo vetustissimi
protulisse geno inveniuntur Varro in
Ambabata Ex quo hec loca aliquid
genendi cuius infinitum passim lucrecius
genuit

nomen est sed meritus id
est inhabitans participium est
ab meior meieris Item
participium in rus desinens
non transit in nomen ut ama-
turus hec Gramatica ffan.
vero preterita participium tam de
quatitas fit nomen probat
si tempus sicut amandus
Si et gradus capiat ut do-
ctior aut doctior obliquo
tamen non verbum putant litus lunas
et Si componatur tamen verbum
sit sibi simplex Hoc sane
insipiens ac indoctus mani-
festant

Verbum autem id esse non

Postquam probauit racionibus
indicalibus participium non esse
nomen probat per ea non
esse verbum quia per casus et
genera declinatur ut lectus
lecta lectum quod nulli verbo
convenit Et nota aut inscit
scilicet quod quecumque pars
oracionis habet genera habet
et casus et econverso et so-
lis hiis genus masculinum
vel femininum vel neutrum vel
genere intelligendum est
Alibi enim verba habent
genera et non casus Medium
itaque est participium inter
nomen et verbum unde
illorum respectu dicitur parti-
cipium sicut et cetere partes
oracionis sua nomina ex re-
spectu que habet ad ea
contrahunt ut pronomen
eo quod pro ipso nomine ponitur

in initio protulit gemi. Tanto magis
inficiandum est totum posse ex corp(ore)
duratione gemi(nationis). A cano do[?] composita
similiter praeteritum in ui divisas finiunt, ut
succino succinui, occino occinui, quamvis
et occano occanui protulerunt, ut
Salustius in primo historiarum: Tubicines[?]
Metelli cornicines occanuere. Sed
Probus occini existimat posse
dici, tamquam simplex cano cecini faciat,
quomodo a cado cecidi incado incidi et a
tango tetigi contingo contigi. M ante
C[?] non in compositis convisa facit praeteritum
positum, ut tempno tempsi. Alia omnia
per ui divisas proferunt praeteritum, sicut
fremo[?] stravi, cerno crevi. Sed solum cum
TOKOCKYHCY KAOHKPIHO est
quod significat, sic facit praeteritum. Sed
cerno cum compositis accipitur. Titinnius
in Gemina: Sed ut percepi hanc suspirationem,
nocte crevi pervidi. Plautus in Cistellaria:
Sed ego te amavi, mea soror, an
capitula[?] et in animo esse crevi sibi[?]

Adverbium eo quod adiungitur
verbo sic et in ceteris, quod quomodo
quidam dixerunt ceteras non
esse partes, sed quaedam admi-
nicula, ut intuatur partium, id
est nominis et verbi. Sicut
enim tabule et trabes sunt par-
tes navium, cera et stuppa
et clavi non sunt partes ca-
rum, sed quaedam conglutina-
tiones quae tamen similitudine
autor reprehendit, quia illa
non sunt eiusdem materie
ut naves possint constituere.
Hec vero quas dicebat non
esse partes orationis sunt eadem
materia ex qua partes orationis
habent constare, id est ex
litteris sillabis accentu et
significatione. Si enim nomen
nomen et verbum sunt partes
orationis coniguntur ut et co-
sterint ex his et suas ha-
beant accentus et intelligan-
tur, cum ceterae habent omnia
habebant partes orationis non dicuntur
esse vero. Rursus cum casus
ad formam nominis ipsi tempora
usque ubi habet in participio tempora
Item pronomen autor dicit
Participium rationabiliter hoc
nomen sibi usurpasse quia
inest medium inter nomen
et verbum et hoc est quia
capit naturam utriusque sicut
medium extremorum, unde
dicitur participium a parte
per et a verbo capio capis
quia capit partem nominis
et partem verbi quod dupliciter
accipiendum est primo in
significatione quia participium
partem habet significationis nominis

promidi Sperno quod sperni facit et
primo livi vel magis proprie causa ad no
mine livi levi quod a leo quod simplici
nascitur quod in usu non est ex quo deleo
delevi unde et letum dicitur quod delet
vitam Iuvenalis in iiii° Vnde quibus
plura livit victuro dolia musto Teren
cius in Eutontumerumeron Relevi
dolia omnia omnes serias vetustis
simum tamen etiam livi in preterito protulisse
invenitur ut Varro rerum rusticarum
cum oblinierunt vasa / Supina in vi
quia diversas terminacionem preteritum subtrac
ta u penultima et addita tum corep:
ta tamen penultima proferuntur ut posui
positum genui genitum Acano quod co
posita primitivi servat in supino terminatorem
tamen cum et suavitum dicimus quibus in
ipso verbo a in e convertitur ex eo composi
ta sunt in supino item Tm E transferunt
suavimo suavitum occumo occitum
tempsi vero temptum facit Sicut omnia

primo inducit Duas racionis ostensivas Secundo subdit racionem ad impossibile
Tercia ibi Sed quia ostendit quod primo per descriptionem prolacionis que est

Et partem ubi ut dicitur
primi huius Sed significantem per
se significando nominis et verbi co
situitur Secundo capit partem
nominis et verbi quia id est
quedam per accidentia habet
ad similitudinem nominis et alia
ad similitudinem verbi Tercio
secundum dicit quod si non
est nomen et verbum nec alia
partes oracionis constare po:
terunt quod intelligendum est
sic id est alie partes essent
ociose ad nullo modo possent
oracionem perficere quia nulla
oracio perfecta constat sine nomine
et verbo expressis vel suffi
cienter intellectis sicut declarat
prius in primo huius per varios
illam oracionem Item homo
lapsus heu hodie concidit
in qua sunt fere per omnes
partes oracionis preter quam
quam si addas dividendo fa
ciat oracionem Aqua tamen si
removeas nomen vel verbum
imperfecta erit oracio Si autem
cetera auferas preter nomen
et verbum non utique erit im:
perfecta

Quid est. em aliud

Probat secundum alias preter
nomen et verbum esse partes oracionis
et primo facit hoc secundo co:
clusive dicit precipuum bene
hoc nomen sibi usurpasse co:
firmans per simile in aliis
Prima subdividitur Circa

verum indicat mentis con
ceptum. Quia nos quoque compo
suimus ad diversas parti-
tiones sententias positas.
Illa etiam secundum rationem
indicat quod haec quae non
dicuntur esse partes a quibusdam
pro partitionibus ponuntur
ut adverbium pronomen ut
sponte sua. Et ergo tamen
quod numquam fieret si partes
orationis non essent. Hoc
probat. Et subdit destruendo ra-
tionem ipsorum arguens ad im-
possibile dicens sit etiam
si etiam partes non mererentur
dici partes orationis propter hoc quia
videntur coniungere nomen et ver-
bum, sequitur quod nervi qui
ligant membra et articulos non
essent partes corporis quod
omnino absurdum est. Unde
concludit. Cum igitur nomen
et verbum sint principaliores
partes, aliae tamen sunt partes
accessione.

Quod autem participium.

Hic ad confirmandum se recte
posuisse participium separatim
a praemissis partibus confirmat
non esse mirum cum hoc
nomen neutrum datum sit ex
abnegatione aliorum generum.

Participium igitur. Capitulum

secundum in quo procedit
ad describendum participium

per positionem praeteritum exeuntia. In vi vero
syllabam desinentia mutant eam in tum
secundum praedictam regulam ut sivi situm
stravi stratum crevi cretum sprevi spre-
tum. Ergo quod levi vel livi litum facit
ut Virgilius in iii° Georgicorum. Et
paribus lita corpora guttis. Salustius
in Jugurtino. Similiter gladium et san-
guine oblitum ostentat. Et sciendum
quod litum quamvis situm et itum quitum citum
satum corripiunt penultimas quod in aliis
supinis quae a praeteritis in vi terminantibus
nascuntur non invenitur ut amavi ama-
tum movi motum nevi netum favi
fautum cavi cautum cupivi cupitum munivi munitum.
Caper ut sino situs sit nequeo nequitum
corripit penultimam quod usus utriusque ap-
probat. Cicero pro Cornelio. Sed Cepio
igitur per eos qui volebat desitum est per
eum qui decessit. Et hic manifestissime
ostendit orator a desino esse desitum.
Sic ergo et a sino situs. Quod autem
penultimae supradictorum supinorum corripiuntur

et pronomen facit hoc capitulum causa inventionis

poetarum exempla scribit Virgilius
a prefecor in viii° O michi preteritos
referat si Iupiter annos. Item in po-
steriori morte obita quales fama
est volitare figuras. Ovidius in iiii°
fastorum Sol abitus quid queris ait
ne vana labores nupta Iovis fratri
tua regna tenet. Terentius in Ethira
Ita tum pressa est nata forma in te-
nebris nasci non quita est. Est enim quis
narius iambicus. Lucanus in viii° Hic
situs est magnus placet hec fortuna
sepulcrum. Item in eodem Tellus tela
dolis nec marte terminus unquam
Virgilius in iiii Georgicorum ut
predictum est. Et paribus lita corpora
guttis. A cio composita tam corripi-
unt quam producunt penultimam invenimus.

In po desinens in antecedente
unum invenio rupo quod subtracta
m et o in e conversa facit preteritum
penultima producta tam in simplici
quam in compositis ab eo ut rupo rupi
que pro verbo accipitur et quam unum verbum
ponitur pro alio ut colo

participii assignat. Secundo
ibi verbo aut. Sed vide
dicendum est quod participium tribus
modis consideratur scilicet
secundum consignificationem id est
secundum hoc quod significat
personam agentem vel patien-
tem vel in presenti vel in
preterito vel in futuro. Con-
sideratur etiam participium secundum
rationem et causam nominis
ut quia capit partem a
nomine partem a verbo. Consi-
deratur etiam secundum partem inven-
tionis. Et qua parte
posita dicitur. Secundo eo
modo consideratur videtur
ut ab auctore secundum cir-
cumlocutionis describatur aut
cum participium est pars
orationis que pro verbo ac-
cipitur id est que inventa est
ut pro verbo ponatur vel ubi
verbum poni non poterat
vel ubi non commode sic
assignando participii inventionem
causam explanabimus. Illa
ergo que sequuntur scilicet
et quod dicatur naturaliter et
secundum quam expositionem
non sunt de descriptione
sed potius quedam participiorum
quas auctor assignat
proprietates. Potest in-
super aliter dici ut omnia
illa que sequuntur de de-
scriptione esse dicantur
hoc modo participium est
pars orationis per quod removetur
tempus et sillabas. Secundo quia
hoc quod etc. partes addit

amo vel aro vel habito
subiungit Iste quo diuat
natalit et na pp facit
ut non possit esse nisi a
verbo diuatur vel naliter
quia namet asendeo ubi
retinet seruat enim sig
ficatoem cuius et eundem
eligit casum et qm verbum
ab alio diuatur quod et eo
quidem ponitur ut asuesco
pro asueo Addit que
genus et casus ad sed
tudine nomen et alia ani
dentia a verbo ~~abditur~~ abs
que disiunctione personarum et
modorum ut totum hoc sit
prona dicta [vbi] / Et m
principiis certant ratione
notanda etc Astruis est
ista etc

Ro aut m venti est

Sequitur pars pilus capitulo
In qua ostendit causas
inuentionis participiorum
et hoc principaliter Ro
aut inscit duo mate
ria primum ibi con aut
nomina Secundum ibi Et qm
pus ab mdicatis quantum ad
primum ostendit quod duplex
est causa inuentionis scilicet
necessitas in obliquis casi
bus et comoditas in recto
casu Secundam ponit ibi
pet solum pro obliquos
quantum ad primum dicit quam
inuentionem participiorum namque

Abrumpo abrupi corrumpo corrupi E
vo breue penultiam habentia mutat
o in vi diuisas in preterito ut strepo stre
pui obstrepo obstrepui R vero vel
l vel E producta ante po habentia
o in si coniunctam faciunt preteritum
ut stalpo stalpsi sculpo sculpsi carpo
carpsi repo repsi serpo serpsi.
llucans in iiii^o Sed pariter longum
causas reperere latenti Supma in
pi quidem terminatorum fiunt mutata i
in tum ut rupi ruptum In vi vero
seperatas subtracta v et addita tum
strepui strepitum faciunt supinum
In psi aut excuntia secundum superdictam
regulam mutata psi in ptum ut scalpsi
scalptum sculpsi sculptum repsi reptum
carpsi carptum

En Ro finita in vi sillabam ter
minat preteritum ut tero triui quero
quesiui sero seris seui ^dissoluendum ^diuinatur Nam sero
seras a sera addita natum seraui
facit A sero seris seui tamen composita

quando mutat simplicis significationem ut servi separatas conserui praeteritum, consero vero conserui, consero pro relinquo conserui facit. Insero pro immitto inserui. Si enim de arbore dicam insero inserui facit et participium insitus non insertus. Virgilius in Bucolicis: Insere nunc Meliboee piros pone ordine vites. Idem in II Georgicorum: Mutatamque insita mala ferre pirum. Vetustissimi tamen etiam in simplici servi protulisse inveniuntur pro ordinavi et pro sevi. Ennius in Protrepticis: Ubi videt avenam lolium crescere inter triticum, selegit secrevit aufert sedulo, ubi operam addidit quam toto studio servit. Duo inveniuntur supradictae terminationis verba quae duplicant s ante i in praeterito: gero gessi et uro ussit. Verro vero secundum Servium versi facit, secundum Charisium autem verri, quod et usus comprobat. Licinius Macer

in obliquis casibus verbi a verbo significati non poterit attribui intransitive rei ut ipsum per obliquum significatur quod plerumque necesse erat fieri. Sicut autem fit per obliquum casum participii intransitive cum iuncto obliquo casu nominis vel pronominis ut miseretur Socratis legentis. Hic enim cum genitivus participii intransitive iungitur obliquo nominis attribuitur actus legendi intransitive Socrati ut qui per obliquum nominis significatur idest per genitivum Socratis. Proponitur (?) ipsi hoc poterit fieri sine obliquo participii ut si quis dicat miseretur Socratis qui legit. Sed quamvis actus legendi attribuatur hic intransitive rei que per obliquum designatur, verbo tamen attribuitur ei ut per rectum significatur sed ut per nominativum qui

Nec solum per obliquos

Ponit comoditatem inventionis ipsius participii in rectis dicens: Rursus ante inventionem participii in recto casu non poterant duo verba idest significationes eorum eidem rei simul sine coniunctione attribui ut Socrates legit et disputat, quod comodius fit et brevius per nominativum participii cum adiuncto verbo ut Socrates legens disputat vel legens disputo pro lego et disputo. Si quis opponat

quod sine coniunctione inter-
posita per puncta poterit
hoc fieri ut lego disspu-
to dormio quod puncta sic
interposita idem valent
quod coniunctio / Nota / Similis
est ideo et usque ibi per-
ro participiis Item nominum
aut obliqui participiorum
sive invectionis duas
possunt habere causas /
Necessitatem et qua iam
dictum est et comoditatem
Prima sicut ut in verbo
quoque verba que non
possunt iungi vim servare
sine coniunctione media quia
alterum mutatur in participium
obliqui casus congrua
erit oratio sine coniunctione /
ut rege stat et vincit
dicam sic Regis stante
romana vincat Sicut in
diversis personis hoc est sup-
positis quibus attribuuntur diversi
actus idem fit ut rex
iubet et plebs obsequitur
dicam sic regi mandanti
vulgus obedit preterea
nominum participia invicta
sunt in oblique casu ut
in bona consequencia effectus
possit sequi suam causam
ut dico Sole oriente dies
fit Nam dies est effectus
et sol oriens est causa
eius effectus Nisi enim
sol non oriretur dies non
esset

Pro causas quos oportuit amissa
restitui hiis etiam reliquias au re-
runt Publius in mon auctione
Cellas servorum Curro etc
repetita pore silbas tutri faut plu
quod in compositione invenit apud quosdam
auctorum geminatam prime silbe servant
apud alios aut minime ut Virgilius
in iiiio Eneydorum Decurre iugis
alia de parte patentes transmittunt cursu
campos Livius in xxno ab urbe condita
Quatuor proximum fuit decurrerat
idem in xxo Et si ferocius procurrisset
Catho cum Gayum pisone Vidi hoc
tempestate concurrisse omnes adversarios
nos Terencius in Ecthira una illarum
merca hic precurrint Cesar ad vir-
ginem Excurristi neapolim plautus
in Sticho precucurri ut nunciarem
nuncium exoptabilem Supina eorum
que in vi silbam terminat preteritum
mutatione vi in tum proferunt Sed

sup dicta regulam triuī tritū quesiui quesitū Secū vō scđm analogiam setū debuit facere sed differēcie cā veteres se tū pro zetū dicentes hoc satū profere tradiderunt Et sciendū q̄ in nullo alio participio siue supino siue nomine participiali a penultima corripitur nisi in sup dicto et in alys tribus id est ratus satus datus status Licet q̄ ratus facit participiū ut puto differēcie causa quia ritus aliud significat et ~~rett~~ retus pro ritus [zetibus] dicebat quo saucius pro sauciatus et lassus pro lassatus et laterus pro lateratus et potus pro potatus difficile enim inuenies e vbi in a conuiti participiū siue supinum nisi in sup dictis In compositione vō a sup dictorū supinorū siue participiorū in e conuertitur correpta satus insitus obsitus Virgilius

Cons aūt nomina

Ponit primū in ae dens quod remouet dubiū. Dictū enim est q̄ duo vba nō pnt vni supposito iungi sine coniunctione Unde quereret quis vtrū etiam duo nomina similiter non possint iungi sine coniunctione vni vbo Unde Priscianus Illud q̄ adiungit q̄ si diuisa nomina de vno dicatur nō oportet interponere coniunctionem nisi vtrumque sit adiectiuum ut pius et iustus Eneas Unde dicendū est Marcus tullius Cicero coniunctionem nō interponendo Si enim adiectiua de vno dicuntur velimus oportet interponere quandam vel plures ut Socrates est albus et crispus Vel sic Socrates est albus crispus quia puto interpositio valet quantū coniunctio Et de propria quid quia propriam indiuiduam significat patet q̄ nō debeat coniunctionem interponere Et si de vno dicantur ne diuise videantur substantie coniungi si dicatur Tullius et Cicero Appellatiua vō nomina sepabile propriam significacia Cum de vno et eodem sic dicantur
nō debet q̄ coniunctionem interpositam habere ne diuisas res videatur coniungere

in II° Georgicorum Mutatamque insita
mala ferre pirum. Cicero in frumen-
taria ut eam obsitam econtrario agrum
vidisset. Consevi vero consertum et
inservi insertum, et exerui exertum
faciunt supina. Haec vero duplicant
s ante i mutatam in u in supi-
nis: gessi gestum, ussi ustum / duplicant.
tia vero r ante o in praesenti io in
sum convenientia faciunt supinum
ut curro cursum verro versum

In so desinentia o in i conver-
tentia assumunt vi et faciunt
praeteritum perfectum lacesso lacessivi
arcesso arcessivi. Salustius in I°
historiarum: Domitium proconsulem
ex citeriore Hispania cum omnibus
copiis quas paraverat arcessivit. Idem
in secundo historiarum: Argentum mutuum
arcessivit. Cicero pro Roscio: arces-
sivit aliquem quem aut quando.

Si quis enim dicat
animal et rationale et mortale
currit videtur et de alio
et de alio dicere. Propter quod
sine coniunctione dicendum
est animal rationale mortale
currit. Quod autem ait diver-
sas substantias in eodem esse
non posse non ideo dictum
est quin ex duabus substan-
tiis fieri non possit ut
ex anima et corpore homo
sed quia una non potest
esse diversae substantiae
quod videtur fieri si de
una loqui volentes dice-
remus animal et rationale
currit, quia [illegible] quidquid
enim diversas res habet
coniunctio de alio et de
alio videtur fieri locutio.
Sed quia de uno solo illis
duobus nominibus loqui
volumus, oportet ut
una substantia diversae substantiae
intelligantur. Exemplum
enim dicere consuevimus
Sortes est animal rationale et
mortale magis causa
ornatus quam locutionis
vel rei proprietate fit.
Illud quod addit quod ad
verbum additur participio
sicut et verbo ut bene
legens delectat pro bene
legit et delectat quod
ideo dicit ut constet ex
eo participium poni pro
verbo.

lacesso lacessiui sic Probus et videtur
michi melius dicere lacessiui quam laces
si preteritum cum passim lacessitus
Caper tamen lacessi dixit esse ut facessi
et profert exemplum lucilly quo
visus est in xiiiio Num vetus ille
catho lacessisse appellari quod con
siuus non erat ipse sibi Et potest
lacessisse per sincopam esse prolatum
sillabe vi ut cupisse petisse dicimus
pro cupiuisse petiuisse Salustius
in iiio historiarum diuisa vti solet
rebus perditis capessiuit lacessiuit
Item in iiiio Tum latrones pridie
in monte positas lacessiuit (arcessiuit) Facesso
vero et capesso et viso que desidera-
tiua possumus dicere significat cum faces-
so desidero facere et capesso desidero
capere et viso desidero videre freque-
ntatiua cum esse non possunt tamen per
coniugationibus non sunt Hec eadem
secundum diomedem et Carisium omnes

Et quamuis

Hic addit aliud inmodus
per quod removet dubium
quia cum principium solum
veniat ab indicatiuo
queri potest quibus verbum pos
sit poni in alio modo vbi
vnde dicit Et licet prin
cipium ducitur a verbo indi
catiuo complet tamen omnium
modorum significationem
coniunctiuo similiter diuisorum
verbis modorum. Vt expo
nens docte pro exponere
et docere verbum exponens
docentem pro verbum expo
nentem et docentem Similiter
et in ceteris Vnde et per
tinentium ostendit magistri
qualiter cum infinitiuo cog-
nationem quod quamuis nascatur
ab indicatiuo pro omni
quando accipitur modo Verbo
enim nichil aliud est nisi
quod in re scribere modo Similiter
scribe idem est quod impe-
te scribere conceditur in modo in
ceteris autem Epilogat
deinde breuiter quod prediximus
de causa inuentionis prin-
cipiorum et tussit ad e-
numeranda principia acci-
dentia [vii] Hec que notos
omnes que personas que mo
dos que significat Di vi
pes ut innet ista saporem
Eius habendo modi cui in-
gitur utpote scribens disco
discere legens verbum stas
vel terat gastos

Ro[n]s aut[em] q[uare] modus no[n] assig[na]t[ur] p[ar]ticipio p[ar]ticipi[um] neq[ue] p[er]sona q[uia] neutru[m] p[ro]priu[m] sua voce diffinit hoc est no[n] habet modos et p[er]sonas quos v[er]bu[m] s[ecundu]m diu[er]sitate[m] voc[is] p[ar]ticipialiu[m] t[er]minu[s] hoc faciat in eade[m] voce eas mu[t]ato

Accidunt autem participio

Tractat[us] s[ecun]dus in quo de[termi]nat de accidentibus p[ar]ticipii q[ui] conti[net] q[ui]nq[ue] capitula s[ecundu]m nu[meru]m accide[n]tiu[m] p[ar]ticipii ita ut capit[u]la et significat[i]o[n]e tractatu[m] etia[m] et nu[meru]s co[m]prehendat ita et ip[s]o p[er]sonamus q[ui]a non multum se occupauit. Et p[ri]mu[m] capitulu[m] habet duas partes. In p[ri]ma enu[m]erat accide[n]tia p[ar]ticipii. S[ecun]do et p[ri]mo illoru[m] p[ro]sequitur scilicet de g[e]n[er]e. S[ecun]da ibi Genus masculinu[m]. Q[ua]ntu[m] ad p[ri]mu[m] dicit sic D[icitu]r. h[oc] est aut[em] sex genus casus tempus significatio nu[meru]s et figura. Nec aut[em] dicat[ur] accidere significat[io] p[ar]ticipio et nulli alii p[ar]tiu[m] orationis nisi hunc et ad dubio co[m]planabimus t[ame]n de accidentibus p[ar]ticipiorum et p[ro]sequi[mu]r de hoc accidente dicemus. P[ri]ma aut[em] hec accide[n]tia vel sunt q[ue]d[a]m vocu[m] p[ro]prietates aut secundarie vocu[m] significationes q[ua]s agentes de singulis deciderimus

Iconutienda faciunt p[rae]teritu[m] p[er]fectum facesso facessi capesso capessi viso visi. Sim[i]l[ite]r quaeso quaesi. P[ro]bus t[ame]n quaesivi dicit, quamvis p[ro]ximum q[ue]rimus id est quaero quaesivi faciat p[rae]teritu[m]. Sallustius in p[rim]o histori[arum]: Curionem quaesivit uti adolescentior et a populi suffragiis integer aetati concederet Mamerco. Cicero in divinatione: Ipse profecto metuere incipies ne innocenti periculum facesseris. Invenitur t[ame]n in quibusdam codicibus facessieris. Pinso pinsui facit p[rae]teritu[m] quod Probus usu Pomponii comprobat. Nec non molo molis molui. Nec non palatus pinsui. Supina eorum in situm exeunt: arcessitum lacessitum capessitum facessitum s[ecundu]m in vi desinentium regulam, de qua saepe in superioribus diximus. A pinso aut[em] pistum debet esse, unde pistor nomen verbale, ut pastum pastor, visum visor.

Q[uo]d aut[em] inquiri no[n] debeat. In quo s[e]cto sint vel sunt q[ui]nq[ue] vel hec

gestum gestor

In teo c antecedente inpe mo
pecto cui protitus plenaque pe-
xui asper tamen pectim Charisius
pexi protulerunt Mecenas in iiio
octavius pexisti capillos nature mu
neribus comptum Ville nexui necto
et nexi virgilius in vo Et paribus
palmas amborum innexuit armis
Salustius in iiiio historiarum nexuit catthe-
ne nodo Lucillius in vo Hic solus
vigilavit opinor et cum hic in ... si
visus fact est tamen etiam nexit.
Asper Parsius At tibi qui nito
nexisti etiam lecto flecto vo flexi
facit et plecto plexi antique Livius
in vo Ero rotho pegmon & andro-
macha pondum lasciuola ac tenel-
lula manu capiti meo trepidans
libens in solito flexi munere Inue-
nitur plector et amplector dicimus
debet associari Sunt confirmat in rebus ut legentes

amedencia presertim cum
sola sollitudine amedeca di-
cantur quia a principio huius
operis enodatum est iam

Genus ma-

sculinum

Secundum primum capitulum in qua
describitur de genere verborum et sub-
dividitur Secundum primo enuiat
generalem verborum subiungens racionem
quod genere non sunt plura Secundo
ostendit modum discernendi
generum in principio Tercio etiam eandem
discrecionem anticipo phorat
Secundum ibi Et siquid Tercia
ibi Iret nos moneat Et
amoene brevitatis partes le-
guntur simul Unde primo hoc
et primo quidem ait de genere
sicut ipsum enuiaverit primo
de quo licet dici multa debeat
quia tamen eodemmodo genus accidit
nomini et participio de genere
autem nominum sufficienter dictum
tractando de nomine. Ideo
supersedendum est ne videamur
eadem repetere dicat Itaque
Quod participio accidit genus
masculinum ut amatus et femininum
ut amata et neutrum ut
amatum Commune quoque trium
generum accidit participio ut
hic et hec et hoc amans
Non autem accidit ei genere
suum genere presbente natura
id est significatione participii
Secundum enim participium retinet
quodammodo verbi significacionem
cuius est omnis generis nominum
indifferenter adiungi Ideo
et participium omnibus generibus
quod est commune trium generum

ad modum adiectiuorum in
ns consimilium ut insons
sit siue sit cum comparatiuo
bile ut amator ta tum
ta aut dicit proprie
pene habet vim adiectiuo
rum Preterea dictum est quod
licet adiectiua principaliter
significent tamen ad tempus quod
non faciunt nomina adiectiua
Hec recipiunt illa compara
cionem quo ista Item aut
dixerat omnia verba et prin
cipia omnibus debere generi
bus associari opponit
quedam verba et eorum principia
que ad solos mares
pertinent ut duco ductus fu
tus futuens Et que
ad solas feminas ut nubo
nubens et quibus tamen
dicit Item verba apta
maribus licet feminis ad
iungere et ergo Vel causa
vituperacionis vel figurate
cause inuencionis vel vitu
peracionis Vt Iuuenalis
Nubit amicus figurate ut
animus bone mulieris nuptus
est mechi id est mulier
habens bonum animum
et est figura que dicitur
Antimodochie quando quod est
plus attribuitur toti vel
ergo Secundum quam figuram
etiam potest hic dici
Bona anima ducit illam
feminam id est vir habens
bonam animam [Vel] in mi
tus accidit hinc pro hi ge
nus atque sit anus ens
Inde sit vos mas a
muliebre sit vir quod neu
trum Et quippis genus verbum

Sed plector passim esse tenaus
ostendit in sermone Ergo plector
pendens / Et breui antecedente in
to consimilia duo inuenimus peto peti
ui et meto messui Catho in vo
luminibus In campo feruenti ubi ordeum
demessui Item In montibus serit
ubi ordeum Item item metit Cassi(us)
emina in iiii° Annalium In campo
aburti ubi ordeum demesserunt
R autem antecedente similiter duo inuenimus ver(to)
verti sterto stertui Persius Cornibus
hoc omni postquam destitit esse meo
medius quintus pauone ex pitagoreo.
Geminata vero t ante o unum mitto
misi Et in sto unum sisto cuius preteritum
quod actiuam habet significationem tam in
simplici quam in composito deficiat Cum
vero absolutum et similem sto verbo
communionem cum eo habet preteritum ut
resisto vel resto restiti consisto vel consto
constiti et persisto et persto perstiti /

Supina cord que in xui vel in xi pretitu t'minat per xiu excunt ut nexui nexu pexui vel pexi pexum flexi flexu Simil' faciunt supinu que in tor desinunt deponencia Amplector amplexum Petiui vostrum analogia in vi t'minatiu pretitu petitu facit penultima producta Simil' messui messu sicut censui census Misi duplicat s in supino missum A stertui enim supinu non invenitur nec a sisto / depo nencia in tor desinencia nulla ante cedente consonante tor in su conuertunt vtor vsu nitor nisu invenitur tamen etiam nixum

In xo duo inveniunt' o in vi conuertencia in pretito texo texui et nexo nexis vel nexas nexui unde Ovidius in vio methamorphoseos con sulma quam plenum tenuata retexuit orbem Tullius in secundo de oratore Sic omnia que fiunt quecumque aguntur

spectat vim attineat / tamen omne genus dicere principaliter Non dubitum quin tamen possis dicere venter Pregnans et vita futura amans quoque nubens Hinc figure Bonus est animus in nupto vxoris / vel vituperando mu bit amicus

Tpa conuic ti habent

Capitulum secundum in quo his que dicta sunt de gerundiis participiorum generaliter pertractatis ante quam perveniat ad casum que secundo cennaunt Antepont de origine participiorum et eorum formacione Illud tamen primus docendo Quod participia presentis temporis et pretiti imperfectum con iuncta sunt in participio id est eius vox participium est presentis temporis et preteriti imperfecti Eius quoque modo coniuncta sunt pretitu perfectum et plusquamperfectum in participio ut lectus / que admodum et hec tempora con iuncta sunt in infinitivo et optativo modo Nemo enim putet quod hic agat de tempore hoc enim post casum tractaturus est sicut cennacio actenus exigit Et capitulum hoc habet duas partes nam primo tradit regulas de forma cione participiorum cum suis exceptionibus Secundo sue do ctrine sufficienciam implendo subiungit aliqua circa partici piorum formacionem attinencia

dubia et irregularitates
Secundo ibi incipitur preteritum
prima habet tres partes
secundum initium principiorum quo-
rum docet formationem sali-
cet presentis preteriti et futuri
Dicit itaque quod participium
quod est tam presentis quam pre-
teriti imperfecti nascitur a
prima persona preteriti imp
fecti verbi dimissa bam
extrema silliba in ns
ut amabam amans
Postea vero ostendit presens
et preteritum imperfectum con
iuncta esse in principio ut
inde relinquitur inquirendum
utrum magis a preterito imperfecto
formetur quam a presenti quas
idem factum estimo ut eadem
et quomodo posset esse forma-
cionis modus in omni
coniugacione Ideo quod omne
preteritum imperfectum habet
extremam sillibam eandem
id est bam qua dimissa
in ns fit participium presentis
temporis et preteriti imperfecti.
Sicut dictum est Non autem
sic communis et idem posset
modus formacionis esse
si formaretur a presenti tempore
quod et si aliquid aliter
fieri magis videatur nulli
capiende solucionem preiudico
Ideo autem formatur participium
presentis a prima persona quam
illa dignior est ad ipsa
concipiat secundam et terciam
ut ego et tu et ille legimus
sed non concipitur ab aliis
nemo enim dicit Tu et ego
facitis vel ille et ego fa
ciunt Cuius autem sit con
ceptio et cur prima tertiam

lectionibus principis natura ipsa retexit
Virgilius in vo Alexandre nobis se
et in sua membra plicantem Item in
eodem Et paribus palmas amborum
innexuit armis Fluuius nexebant
multa inter se flexu nodorum dubio
Actius in scripticobo Nos continuo
ferrum eripimus omnibus manicas ne
ximus Suprema alterum per rectum altum
per tum finitur textum nexum unde
Virgilius in primo Et clipei notum
nec enitrabile textum Item in vo
Qui primus nodos et vincula linea
rupit Cuius ingens pondus malo
pendebat ab alto.

Quarte coniugationis verba
omnia activa vel neutralia
in io desinunt exceptis eo et
que et veneo et que cius composita
In eo igitur desinencia duarum conve-
niencia nostrum sillabarum simplicia n
capiat et non eius In tractatu pronominis manifestabitur

antecedente cio in xi conuisa faciunt pretitum pfcm ut vincio vinxi sancio sanxi vetustissimi tn etiam sanciui vel sanciji pferebant Pomponius scdus ad trascam Sancticat ius uti legi ciuitatis Simi aut si non habuerint cio in si mutata faciunt pretitum ut sarcio sarsi farcio farsi raucio rausi fulcio fulsi quod et probo placet Tamen alij differentiae causa fulxi posuerunt Ciceo in po et Oratore Ac si esopum si paululum irrauserit explodi Tn cotte per anguste refarsit in orone sua Item pro Cornelio libro scdo. Qui eis rebus urbem italiam que refarserunt Item in iiio Tusculanarum Ex quibus vbis etiam omnia refarserunt Alia vero omnia supradicte coniugationis vba scde psone pntis abiecta finali s et addita vi faciunt pretitum pfcm que tn etiam subtracta

Fuit que pns tpus et pretitum imperfcm magis continua sunt quam pns et pretitum pfcm tractantes de tpe qd pncipio annectendo dabimus Sed vero dicto ps pncipum pns formari a pma psona pretiti imperfcti conuisa bam in ns ceci pit tam vba qure quiga cionis desinentia in eo ut adeo quam queo alia cuiusque coniugationis ut pollio que sunt in pretitu imperfecto e ante bam ut adhibam pollibam qd si eis fient pncipia pntis tpis conuisa bam in ns tur dicimus adiens poliens non adiens et polliens Subiungit vero q sic dicat audiebam ita que dici debuit adiebam polliebam Sed antiqui transmutauerunt ponentes e ante i et dicentes adeibam polleibam et faciebant ei diptongum pro qua nos ponentes longam e dicimus adhibam pollibam Ab magistro quae debebat esse adeibam et polleibat fiunt pncipia adiens polliens conuisa bam in ns vero pretiti pmi psona porgnabit Principis pns sit pbat vel bat n ac s sumat stabam dat stans faciat que dat fans Prima piat quibus e bam preuenit que que bam sit pns et sic ibam dat iens quibam que queuns dat

Hec tamen casus

Illud quod adiungit quod participia consimilibus a verbis in eo declinatur anomale per obliquos casus habent enim eu pro ie ut iens euntis ad regulam debet dici ientis

Futuri vero temporis

Hic docet formare participia futuri temporis et primo in rus terminata Secundo in dus ibi Passiua vero Unde participia vero futuri temporis a verbis actiuis vel neutris vel deponentibus veniencia fiunt ab extremo supino addita rus ut amatu amaturus Statu staturus locutu locuturus Verbum vero quod duo habet participia futuri temporis unum in rus quod est actiue significationis et ab ultimo supino secundum predictam regulam formatur ut amas amata amaturus Aliud vero significationis passiue quod nascitur a verbo passiuo presentis temporis participio tis finali conuersa in dus sic passiuum participium in dus a ceteris verbis veniens ut amans amantis et mutata conuersa tis in dus fit amandus Tale amas amandus criminandus Sed queritur quod est quod participia futuri temporis et passiue significationis formentur a participio presentis et

v consonante et correpta penultima
7 licet proferre ut scio scis sciui vel
scij Et ab eo composita ascio ascij
vel asciui Similiter cio cis quod et
cieo ciet dicitur ciui vel cij et ab eo
composita concio concis conciui vel
concij Mollio mollis molliui vel mollij Munio mu
nis muniui vel munij · Sevio seviui
vel sevij Eo iui vel ij · queo quiui vel
quij veneo veniui vel venij [illegible]
in Collectaneis Statius Trinacie ubi
nunc edis est in nomine monete qui
primo quito postquam ingressus urbem
fuerat a laudibus est misertus septi
et vicesimo die olimpiade hominem
exuit Salustius in Catilinario
Sed neque precio neque gratia impelli qui
uit Item in primo historiarum Seu
se recipere aut instruere prelio quiuere
Suffio suffiui vel suffij quod quamvis
a neutro passiuo componatur tamen
quia significationem mutauit / mutauit
actiue significationis Sed quod illud est actiuum

cetiam declinationem unde Virgilius
in iiii° Georgicorum At suffice timo
teras et revadere manes. suffire dixit
secundum rationem rationis declinationem tunc
simplex cuius fieri est Exspuitur haurio
hausi invenitur tamen etiam haurivi unde
haurii Varro in xx iiii° ad Ciceronem
Cum ibidem haurierunt Sepio sepsi sen-
tio sensi venio veni aperio aperui
quod videtur a pario compositum quod
vetustissimi non solum secundum tertiam sed
etiam secundum quartam coniugationem declinabant
unde Ennius Qua parit solet genus
pennis condecoratum Reperio, comperio, composita
si principalem sillabam purum nec ex integra
positione habuerint io in vi vel
vertunt ut aperio aperui comperio compe-
rui Reperio vero duplicat p in preterito
quippe diminuta una sillaba reperio rep-
peri Similiter est preteritum a comperio comperi
Sunt alia eo hoc ipso composita deponentia
ut experior operior quorum participia

illud passivum Participium in-
cedit illud ab isto formari
in passio et actione solebat
passi Sed ad illud sit
presentis temporis hoc aut futuri
minus impedit hoc ab illo fieri
ad futurum hoc habeat ad
presentis cognationem quia et illud sic
hoc imperfectum est Si enim
presentis perfectum esset iam non
presentis sed preteritum esset Preter-
ea propter affinitatem habuit
commodius formetur futuri
temporis participium passivum a genitivo
participii presentis temporis quam ab alio
Illud non sit minus hoc gra-
nisi in fine ut in eo quod
est amans et amandus manu-
festum est [ind. L] In rus futuri
tunc dices formare futurum
... Item preteritum formas
abecedari compares V
Ubi postremo rus subiun-
gendo supino Sic lectum dat
lecturus ventum quod venturus
Fut. Illud de presenti fit participii
genitivo Sed si tis mutes in
dus dat amans amandus

Preteriti temporis

Deinde formationem participiorum
preteriti temporis unde preteritum quod
preteriti quod temporis participia fiunt
ab ultimo supino addita s
et correpta u et fiunt a
verbis passivis ut amatum
amatus Et a quibus ut
cenatum cenatus Et depo-
nentibus ut fari fatum fatus Et

a neutro passivis ut gaudeo gavisus Et a paucis aliis neutris ut cenatum cenatus
Neutra enim significantia actum transeuntem in rem non rationalem in solet verba

habet passiua in tercia persona et participia passiua preteriti temporis Item cum dico teneo piscem dicatur ille piscis tenetur Et piscis est tenatus Si vero dicatur cuius generis sit tenatur Et videndum debent In tractatu ubi exponitur Illud intelligendum quod aliquando participia a neutris verbis veniencia tamen sunt non solum passiue verum eciam active inveniuntur ut piscis est tenatus a me et similiter tenatus piscem In illo enim passiue In isto accipitur active Vel preteritum verbum ab eo excepto vel et subiungens vel ab amatus sic fit amatus

Preterita de Supinis.

Secunda pars principalis capituli in qua doctrina sic valens sufficienter tradere movet aliquas dubitaciones et ponit notabilia sentencia effectum aliquorum participiorum Et primo movet dubia et solucionem eorum auctoritatibus ostendit inducit Secundo ostendit et effectum ibi Et sciendum Primo dicit Pro hoc Illud quod queritur a magistris debeat dici potatum potaturus et potatus vel an potum poturus et potus sincopando Et illa que rogitanda sunt Hec autem magis sunt in opposito ortum [et] ortum et ortu eorum est quod probat ortus participium licet dicatur orturus est

expertus et opertus ostenditur a parte esse composita cuius participium partus est Saltus salivi vel salii Virgilius in Bucolicis Dulces aque saliens sitim restinguere rivo Item preteritum in secundo Georgicorum Mollibus in pratis unctos salire per utres In quibus tamen invenitur codicibus etiam saluere scriptum Item in XI° porta quod ab equo regina sub ipsis dissiluit Item in V° haud mora prosiluere omnes ferit aurea clamor Sidera Flaccus in IIII° Insiluit solo non ceterus pondere puppi Statius vero in X° Thebaidos Excussi salicum cuspide dentes In eodem Insiluere vadis magno quod fragore solutus agger Ovidius in XI° Metamorphoseon Sed sepe assiluit defense menibus urbis Item in IIII° ffastorum Per flammas saluisse pecus saluisse colonos Quadrigarius in III° Annali

Victorinus thraurce dextrum humerum sau
ciat atque ita resilivit. Cambio an-
tiquissimo verbo ponit Carisius et eius prete-
ritum campsi quod αμοτον καμ-
πτειν graeco esse videtur unde
campso campsas solebant vetustissimi
dicere. Ennius in X° leucaton cam-
psant. Alia eius declinatio in usu fre-
quenti non est. quae autem coniugationis esse
ostenditur ab imperativo in i desinente.
Sic enim Probus de dubio perfecto
tractans ostendit Naevium protulisse
An nata est sponsa praegnans vel
ai vel nega. Accius in hoc [illegible]
nam te ai bant ortu lotis pro
ancebant quod in hac coniugatione fi-
eri solet. Et est notandum in hoc
verbo quod pares habent syllabas tres
personae alio ais ait quod in alio huius
coniugationis verbo non invenies et quod pe-
nultima primae solius personae producatur
quae sola i habet loco consonantis

Hoc idem quibusdam aliis
dicat. Sum quo nulla persona
est difficultas unus haec tamen
capiat quae normae pre
teritum Ideo ita forma
tur mentum at contum
sed reliquis quorum expressum
ante

Et sciendum quasi desinat

Hic ait de defectu quorundam
participiorum ab aliquibus
verbis et facit quod per ordinem
quod primo proponit regulam
Secundo ostendit specialiter ad
quod verba quae cum careant
quibusdam temporibus vel supinis
a quibus debent formari prin
cipia careant et participiis
[illegible] Ideo non ostendit
sic non oportet fieri in aliis
cum inveniatur quod participia
pia sine verbis usitatis tertio
ponit contra casum participia
a verbis inusitatis currentia
videlicet Et non semper talia
sint reputanda participia sed
magis nomina Ultimo sub
iungit notabile per quod oste
ditur differentiam inter participia
et alias partes in hoc
quod participia semper sunt
denominatae species Secundo ibi
Rarissime invenimus tertia
ubi Sunt tamen quaedam
quarta ubi sunt quaedam quae

Velud ubi Gellius [illegible] attendendum Centum ad primum sic dicit Primo quod illud
[illegible] pro regula adiungit quod si desinant supinum deficiunt quod et futuri temporis participia

unde tria est plus que solet a prima
fieri simpliciter T consonante habente
producat penultimam quod autem in aliis
corripiatur ostendit usus Virgilius
in primo Eneydorum sic ait Et dicto citius
tumida equora placat Et Enis
An nata est sponsa pregnans uel
an uel nega Nam nisi corripiatur
a ambibus stare non potest Inve-
nimus tamen tertiam personam preteriti ait quasi
a prima persona an aisti ait que in
usu non sunt Unde neque presens neque
plusquamperfectum nec futurum subiunctivi in
hoc verbo declinato invenitur Po-
test igitur tertia ait presens pro preterito
accipi Suprema quidem in xi termina-
tur secundum supradictam regulam in
cio exeunt vinxi vincio et sanxi
sanctum · sanctum vero sancio · unde
Lucretius Ecuius porro nequeas san-
cire quando quidem exstat Tum si vero
preterito finiatur l uel x antecedentibus

et ea que sunt futuri in-
rus desinentia tamen que
ab illo nascuntur supremo
[VII] Preterea si qua ca-
ruerint verba supinis carent
participiis carnere futuro
passivis et preterito ut
spoliamus

Karissime

Hic sub regula precedenti
subsumendo ostendit que
verba careant supino ut pa-
tet per regulam premissam
Quia eadem est carent parti-
cipio preteriti temporis et futuri
in rus ut patet in litteram
Deinde tamen subdit hoc
quo videlicet tempore secundum Priscianum
hic adiungit quod quamquam quorumdam
tamen defectiva sunt
verba et eorundem tamen defi-
ciunt participia ut odi
quidem in presenti deficiat
que et in participio presentis
temporis quo tamen odi licet
sit preteritum accipitur tamen
ut pro presenti Item est
osus unde et exosus
compositum est et perosus
et presentia ponitur Quemadmodum
tamen quamvis sit preteritum
quia presentia accipitur
facit meminens participium
quod est pro preterito ponitur
Sunt autem nomina memini ger-
undia inducat ut
presentis cuius sit nosco, postea
equidem dubitari Secundum summam
ex duo sunt preteriti in hac littera nomina quorum alterum defectivum est de quo
loquitur hic Alterum cuius presens est nosco quod facit noscens [VIII] Neutra

mutat eam in tum in hac coniugacione
faciunt supinum ut farsi farcio fulsi
fulcio sarsi sarcio unde et sartores
fartores et ex hiis composita con-
sercio consercio refercio refercio Cicero
in iio Tusculanarum · Tum rectore
optimo farta et saciata Alia vero
in si desinencia super dictam regulam
servant id est generalem in si desinencium
sensi sensum causi causum unde
Lucillius in xix° Causurio traytus
qui carmina perdit horrescit · Haurio
hausi haustum differencie causa assu-
mit t · quamvis et aspiracione differat
sepsi vel sepio septum secundum proporcionem in
supra dictis expositam facit Veni
ventum et aperui apertum faciunt sicut
pario partum et omnia ex eis composita
advenio adventum convenio conventum
comperio compertum experio expertum
Alia vero omnia que tam in vi quam in
terminat preteritum in itum faciunt supinum
venulium producta tam in hac quam

odi cepi sunt cepi et
osus a memini meminis
preteriti preteriti quasi contemporis
equali sub voce generaliter
sensu

Similiter impersonalia

Volunt quidam impersonalia
carere supinis omnia vi
et personis participiis que
nascuntur ex supinis quamvis
pluribus invenimus quedam secundum
usum habere ut pudeo puditum
a pudet Cicero pertesum a
tedet invenimus composita
et licitum a licet unde li
citus Cicero siqua plura
inveniuntur usu excusentur
Sic vel invenientur participia
preteriti absque ut penitens
libens licens unde peni
tencia licencia Hoc tamen
modo est quod fere omnia
impersonalia invenimus
quondam impersonaliter participia
in usu veterum teste capro
ut pigens oportens et decens
vi° Atque carent impersonalia
tantum supinis Cicero placi
tum licitum delectatum libi
tum est Atque inscitum
pertesum solutum forent

Sunt tamen que-
dam participia

Secundum priscianum quod nullus quoniam
dicat cum participia quorum sunt
que dicta exigit ana-
logia licet verba eorum desi-
ciant in usu ut triumpha-
turus triumphata tum regnata
ta tum et similia unde
Virgilius Regna per
arua saturno quondam Pro-
tamen illud dicat priscianus
verba defectiva quod non inve-
niatur et triumphato triu-
phatus et regno regnans
Sed quia cum illa sint
participia passive significacionis
non inveniuntur eorum verba
passiva triumphor et re-
gnor

Sunt quedam
que cum formam

Addit quoniam quedam habent formam
participiorum que quia sine
tempore significant non sunt partici-
pia ut galeatus scutatus
et similia de quibus tamen plenius
dictum est in octauo quod
in fine tractatus sequentis
vide / Cum similibus participio tamen
usque ibi Rursus de neutris
et deponentalibus tamen

in alys coniugationibus ut audiui uel audii
auditum muniui uel munii munitum
sciui uel scii scitum arcessiui uel arcessii
arcessitum cupiui uel cupii cupitum Ex-
cipitur in eo desinentia et dissillaba alia-
rum coniugationum que penultimam supini
corripiunt ut eo iui uel ii itum adeo
adiui uel adii aditum Preterea petiui
uel petii petitum queo quiui uel quii
quitum Sino siui uel sii situm lino liui
uel lii litum quod in rarissimo usu est
Cieo quoniam ciui uel cii citum corripit penul-
timam Cundo vero a cio cis quarte con-
iugationis est producit eam Pono
quoniam quod antiqui posiui in frequenti vero
usu posui facit positum corripit pe-
nultimam in supino positum Veneo quoniam
secundum analogiam venitum debet facere
supinum pro quo magis venum in usu
est et supradicta omnia auctoritate ve-
terum comprobantur sicut iam superius
ostendimus Rursus quoniam inferius in meditativa

Virgilius in vi° Omnes ibi preclitos
referat si impius annos Item in vi°
Amphitrioniades armenta abitum
que parare Item in v° hos aditus
iam que hos aditus omnem que peterat
Item in x° Morte abita qualis fama
est volitare figuras Ovidius in
iiii° fastorum Sol aditus quam servis
ait ne vana labores Nupta iovis fu
tercia regna tenet Item in heroidibus
tempore quo nobis inita est terealis
elensin Terentius in Echira Vidi cum
compressa est gnata in tenebris forum
nosci non quita est Iuvenalis in iiii°
Sed cognitus sed iam longa oblivia Co
enis latet cognitus tum raminte nervis
ante penultimam que in filius temporis preteriti lo 7a
comprobat Virgilius in ii° Si periturus
abis et nos rape in omnia tecum
Lucanus in v° Tum lurida pallens
ora tulit vultu sub nube tristis iniro
velus Sicut deficiunt nomina sepe sius Nota
ad similitudinem nominum desinentium in as ut mobilium

Illud quoque attendendum

Adiungit etiam quod participiis
nec principia derivantur
nec verba sed nomina
ut indulgens indulgencia
vel adverbia ut indulgen
ter Hec priscianus Notandum
omne principium esse derivatiuum
tiue speciei tamen semper nas
citur a verbo Sed etiam participia
sunt primitiva et derivativa et
in hoc habent similitudinem ad
ipsa Unde hebrayhordy quidam
nascuntur alijs temporibus istud
Non reperitur potest participibus in
reliquis Sed hoc magister in
venit in libro Sed dicat a
verbis venire participia et non
ego

Casus quoque

Capitulum tercium habens duas
partes Secunda ibi declinatur
autem unde priscianus Post genus
itaque participii tractat primus
de casu et hoc ordine primo
ostendit casus accidere
participijs quo et nominibus
Postea quo declinetur
participia circa vero que ad
casum pertinet retractatu no
minis petenda sunt Ubi enim
de casu sufficienter disposuimus
Dicit itaque quod sicut
adiectiva nomina nullo casu
deficiunt Ita nec participia
Unde Ebrahardus Parti
cipia non deficiunt in casibus
quod priscianus cum participia declinantur
desinentia in ns Sicut enim

Sed hic et hec et hoc in/sons insontis Ita hic / et hec et hoc legens legentis / Et sicut albus alba album / Ita lectus lecta lectum / Exceptis illis que fiunt ex / verbis quarte coniugationis in / eo desinentibus quorum gerundia / sunt cum pro ie ut iens / euntis queiens queuntis / Tercius / Accidit et casus per / sex diversus utrosque In / primo partibus adiectivis simi/litudinis Secundo tamen a verbis / quarte quibus est eo finis / participiis dat itur iens / gerundia eunte

Tempora participiis acci[dunt]

Capitulum quartum habet duas / partes principales Secunda / ibi Et primo Primus acci/dit ubi ponitur et de signifi/cacione dicitur quo videtur / habere affinitatem tamen tempo/rum significacio surgat ex / actione vel passione verbi / que sunt motus cuius tempus / est ipsa passio et terciam / phisicorum prima pars sub/dividitur in duas Secunda / ibi Et sciendum unde p / hec sunt autem subsequenter / de tercio accidente participii / id est de tempore de quo / licet plura dicenda / sunt quoniam tamen omnia in / tractatu ubi pertractata sunt

Cieo citus correpta penultima ut dicit / facit Stacius in iii° Thebaydos Atque / hic ingenti capaneus mavortis amo/re Excitus et longa pridem indignacione / patrem Corda tumens Aio vero citus / penultima producta ut virgilius in / viii° Encydorum At genus e silvis ci/clopum et montibus altis Excitum ru/it ad portus et littora complet Dimor situs / et desinor desitus penultima correpta. / Cicero pro Cornelio in primo Ceptum / igitur per eos qui agi volebant desitum / est per hunc qui decessit Idem in primo / Rethoricorum Et si non habeo quod / in proximo desitum erit deinceps intermit/tam Inde etiam situs dicitur pro ne/gligencia Virgilius in viiio Sed tibi / victus situ veri que effeta senectus Idem / in primo Georgicorum Mutatam que in/sita mala ferre pirum Idem in iiii° / eorundem Et paribus lita corpora guttis

supersedendum esse iudicamus Tractat autem hoc ordi/ne Et primo docet quod tempora participiis accidant deinde ex qua ubi significacione / quot et cuius temporis participia apud nos fiunt Dicit itaque quod eadem tempora accidunt

Sed aut diximus dissilba in vi desi-
nentia scilicet tercie coniugacionis
in supinis vel participiis preteriti corripe
penultimam quia sive dissilba sint
gentes produnt ut scio scitus Sive
ultra duas silbas alterius quere coni-
gacionis producatur penultima Accessi
vi accessitus cupivi cupitus Nisi
sint a dissilbis composita ut insitus
natus illitus Illutans in primo
Illita tela dalis nec matrem comminus
ossum ausa pati vultus Virgilius
in 2o Cruatit ungula cursu Iuvita
nec dotum memoria proculcat equorum
Sic impositus propositus Iuvenal
in primo Sit te propositi nondum pudet
atque eadem mens est Virgilius in iiii o
impositis auro dapibus Preterea no-
tandum quod sepelio sepelivi vel sepeli
sepultum in frequentiore usu est supinum

participiis que et verbis insi-
tivis / Hoc aut ideo dicit
quia sicut eidem verbo infinitivo
est presentis temporis et preteriti imperfecti
ut osculari Ita et eidem
verbo participium ut osculans Et
sicut osculatum esse vel fuisse
est preteriti perfecti et plus
quam perfecti Ita et osculatus
Et sicut futurum infinitivo est
osculatum iri Ita quoque et os-
culaturus futurum participium /
[Nota] Accidit et tempus
quod presens preteritum quod imperfectum
finit in ans vel in ens
Sed et in sus / tus vel xus
finit perfectum cum plusquam
perfecto Rus dus que futura
figurant

Et sciendum est

Hic declarat et
qua verbi significa-
tione quot et qua verbi partici-
pia descendant Et habet
se sub particulis secundum sex-
tuplicia genera verborum a
quibus formantur participia
unde patet quod Addit vero
Et cum sint quinque significa-
tiones verborum scilicet in inter-
declinabilium quod additur
propter neutropassiva scilicet activa
neutra passiva communis et
deponens Ab activa quidem
et neutra fiunt participia presentis
temporis et futuri [Nota] Ans a-
ens dans activis in rus
quoque futura Ut eadem neutra
insi sint pnata supinis

Sed secundum magistrum bene constat contra clam qui dicit verbum quod plura
debent esse participia de natura Sed sicut a presenti habent unum participium
presentis temporis aliud de futuro In verbis activis et neutris ut amans amatur

Sic ostenditur aliud esse
a preterito dicimus quod verum
est sed illius pronomen sup-
plerio per verbum preteriti temporis
cum nomine relativo ut
sum qui amavi Et sic
qui cucurri sicut sapiens
tamen ostendit

In quibus
dam preteri

Notandum quod in activa sig-
nificatione semper apud nos
deficiunt participia preteriti
temporis loco cuius utimur
verbo et infinito nomine.
ut qui amavit hac cir-
cumlocutione utimur preterit-
cipio preteriti temporis quod
ut dictum est apud nos
deficit. Si autem queratur
~~in hac circumlocutione~~ cur
magis utamur hac circum-
locutione pro preterito quam
alia. Dicendum est quod
participium preteriti temporis active
significationis debet signifi-
care actum agentis et
actum preteritum cum eodem
enim qui amavit per
qui solam intelligimus
per amavit actum preteritum
designamus Tota itaque
illa circumlocutione perfectum
sensum preteriti complemus
~~nota~~ Communis participes in
hoc preterito. non deponentia
naturaliter ac activis fit
tamen horum supplementum
preteriti per verbum temporis et
qui illam vice participii

Antiquissimi etiam sepelitum dicebant
unde Catho in theorum Mortuus et
sepultus est Salio quasi salum vel saly
saltum facit unde virgilius in iiiio E[neidos]
fatalis equus saltu super ardua venit
Pergama Item in xio At medias
inter cedes exultat amason Sole
enim frequentatum plerumque a supinis vel
preteritis participiis nasci, sallio sallitum fo[rmat]
Sallo salsum quod vello vulsum Si
semina Si in cante paludem mult[a]
piscium salliendorum causa a navibus
semiomustis commeant a sallio salli-
endorum dixit non sallendorum Salustium
vero in iiio historiarum Per te consu
reliqua cadaverum ad diuturnitatem usu[s]
sallerent Sallerent dixit a sallo
non a sallio Silius Ytalicus in viiio
Sallere in urnas mortem in frigia
ferre Unde est sub participia futuri
salliturus et salsurus Plinius Sal

qui dixit dicere possum Tamen secundum argumentum quod participium quandoque exponitur
per quandam copulam et verbum ut sor legens disputat id est sor legit et dis[putat]

turus ista dco mittam salem Au-
tumnus Tester sit multo sale sal
surus Sed preteritum participij saltus
et salsus Cornelius Seuerus in
uno de statu suo Ad que salliti
pommiliones afferebantur Ambio
ab eo compositum solum mutauit pe
nultimam E in I Itaque in eo quidem
osmecium regulam quidem seruauit
in principio et in supino quippe pro-
ducta penultima ambitus ambita
ambitum Cum nomine autem suo in
uocabulo nulli differentie causa in
eo similem regulam seruant corripuit
penultimam ut Ouidius in primo.
Metamorphoseon Tester et ambi-
re circumdate littora terre Lucanus
in primo Letalis que ambitus urbi
annua Amod venali referens certamina.
campo Terentius Eunuchus in uita
Illud quod adiungit ... antecedens ... et presenti preterito et

putat tenetque et componitur
per relationem et verbum ut sortes
legens disputat id est sortes
qui legit disputat tenetque
notat causam vel concomitantiam
vel temporalem ut sortes
legens disputat id est sortes
quia vel dum legit disputat
et ideo diuisis et causis
duo vel plura participia
possunt iungi mediate vel
immediate Vnde bene dicitur
sortes legens disputans est
rens Sed bene dicitur sortes
legens disputans currit
quia sic patet ex componitur
sortes legens qui disputat
currit

Passiuum quod

Docet que participia formentur
a passiuis Vnde sciendum quod si ver-
bum quod passiuum fiat ex
se duo participia habentem scilicet
preteriti temporis ut amatus et
alium futuri ut amandus
deficit autem semper apud
nos in participio presentis temporis
quod tamen complemus per nomen
infinitum qui et verbum passiuum
presentis temporis ut qui amatur
per qui vadit per amator
passionem presentem intelligimus
Verum preteritum passiua tenet
in deponentibus quod futurum Sed in pas-
siuo presentis quod deficit ipsi
Supplent verbo presentis temporis
et qui vadit participe
bene spero qui laceratur

Illud quod sa[m]

futuro participia presenti coniunctur

similem esse tenorem putauit
Sed Vellius Celer respondens
Adriano imperatori per epistolam
et hoc interroganti de eadem
tenore ambitus nomen a parti
cipio ostendit dissentit quos vsu
quoque ut ostendimus confirmatum

Causa necessitatis quod de participiis puto intelligendum esse. Et quod subditur quod desinentia in or id est cum verba passiva desinant in r hoc est in principio presentis et terminatio in o id est verba activa terminationis desinant in o preterito id est in principio preteriti ponitur ergo principia presentia pro preteritis participiis ut apud Virgilium Oculis et venientes pariterque montibus umbras hic enim venientes pro preterito ponitur et apud Statium Calligatas pro calligatas principium ponitur preteriti ut obsitus et similia [vide] Et vide preteriti participiis quoque locatur etc.

A neutris ut

Hic seorsum ostendit specialiter ad participia a neutris dictis quot et que descendant ab eisdem. Unde Priscianus A neutris vero sicut iam predictum est fiunt duo participia alterum presentis ut stans alterum futuri ut staturus. Inveniuntur tamen neutrorum inveniuntur etiam hec participia preteriti temporis ut ceno cenatus prandeo pransus et similia. Et puto hoc in illis hoc solere neutris contingere que cum significent actum transeuntem in rem non solum ob hoc eum habent verba passiva sed in tercia tantum persona ut ceno piscem dicitur et similiter piscis cenatur. Si ergo queras cuius generis est cenatur puto videri vel cum verbum passivum generis est in tercia persona quod siquis magis inspiciat dicam plane verbum illud passivum generis esse. Nec tamen sequitur illud quod salva desinat in or et fiat ab activo desinente in o cum ista regula de integris et perfectis passivis data est. Cum ergo cenatur passivum in tercia persona invenitur. Unde est quod invenitur participium preteriti temporis et passive significationis cenatus ut piscis cenatus est a me. Cenatus tamen etiam cum a verbo neutro est ponitur et active ut cenatus sum id est cenavi [vide]. Hoc etiam notandum quod et a neutris que dicuntur participia sub preterito quibus additur significatio velut passiva velut vigilatus iuratus pransus cenatus potus aratus Item laboratus status curatus turbatus fflupus ancillatus desperatus requietus Regnatus plantus obitus cursus et triumphatus etc. Require ibi supra.

Explicit liber Decimus

Di tercio loco participium posuerunt rectius fecisse videntur. Cum enim nomen et verbum primum et secundum tenuerunt locum participium quod ex utroque nascitur sequentem iure exigit. Quesitum est tamen an bene separaverunt ab aliis partibus grammatici. Et primum Stoici [illegible] quem Appolonius quem sequimur maximus auctorum artis grammatice Stoyci in quo articulum et pronomen unam partem orationis accipiebant infinitum articulum vocantes quem greci articulum adiungentes etiam infinita nomina vel relativa quod etiam Didimus facit tractans de latinitate finitum autem articulum dicebant idem

Notandum est secundum Phocam tria participia posse derivari a neutris quibusdam et quamvis plurima ponat Priscianus neutra que olim habuerunt participia preteriti temporis tamen secundum magistrum bene inveniuntur decem verba neutra habentia tria participia scilicet presentis preteriti et futuri et hoc est verum de omnibus illis que habent supplecionem in preterito ut iuro iuravi iuratus sum placeo placui placitus sum ceno cenavi cenatus sum prandeo prandi pransus sum careo carui cassus sum pateo patui vel passus sum nubo nupsi vel nupta sum suesco suevi vel suetus sum poto potavi vel potatus sum. Est poto quandoque est activum ut poto id est potum conficio unde illud potavit me acto. Vapulo autem non habet vapulatus sum ut titubo titubatus nec obvio obviatus

Neutro passiva

Sunt quot et que participia veniant a neutropassivis unde Phocas: A neutro passivis que dicat participia scio quod sint participia trium temporum ut gaudeo gaudens gavisus gavisurus. Ponit autem de neutris ut de passivis per se non conveniunt neutra quia alias sive concretive quam cetera verba aut [illegible] sit. Inter neutro passiva et neutrum passivum sic dispone [illegible] vel verba deponentia unde

ut istorum duorum sit et non alterum in tractatu de verbo ex quo unde Hebra [illegible]
neutropassivis tres participiorum formas ut gaudens gavisus gavisurus sit tibi teste
per hoc cum Illud quod videndum est quod aut sit quod [illegible] fuit preteritum futuri

temporis futurum et dicitur nec
si dicitur factura sola sit
ei quod fit a factio omnibus fu-
turum quoque a fui inveniatur
dici sicut et ipse auctor dicit
dicit [illegible] hoc verbum factio
passivum dici suadet significatio
vox et quae supra dicta sunt Dot-
cis et quo fit participans
sibi fiturus Dicendo fiturus
factus sequitur et futurus

Item in verbo

facit idem et participium
verbi quae unde p h a
verbo autem quam [illegible]
[illegible] [illegible] unum prius
temporis ut cenatus [illegible] active
tamen est [illegible] significacione [illegible]
verbo participium [illegible] ut cenaturus
quod tam active quam passive
significat est ut cenaturus cibum
cenaturus ab illo [illegible]
significacione tamen active ut cenatu-
rus [illegible] tamen significacione
tamen passive ut cenandus
[illegible] Communia quoque terna
unum preteritum facit in rus
duo et futurum

A deponenti

Eciam et participium a
deponenti generis venientibus
sibi iungentes [illegible]
et verba desinentes ad prius
unum verbi sum Unde p
h A deponenti rursus in fo-
fiunt tria participia unum
presentis temporis ut loquens alterum
preteriti ut secutus tercium futuri ut secuturus [illegible] hinc tria prius participia solum
quam futurum in rus deponens recipit quae quarta [illegible] Item p h [illegible]

Stoyci quod nunc pronomen vocamus
finitum quod et vera ratione solum pro-
nomen est dicendum Ego romani
quoque eiusdem scriptores Stoycorum magis
secuti tradicionem pronomina dixe-
runt finita et infinita Nam articu-
los non habent Sic igitur supradicti
philozophi etiam participium dicebant
appellacionem esse reciprocam id est
ANTANAKLACTON PROCEΓOΡIAN
hoc modo legens est lector et lector
legens cursor est currens et currens
cursor amator est amans et amans
amator vel nomen verbale vel modum
verbi casualem unde videntur nostri
assumpsisse in verba gerundia vel parti-
cipia quae videntur ea diversos assu-
mere casus Ideo autem participium
seperatim non tractabat per memoracionem
quia nulla alia pars oracionis semper

in derivatione est Nullam propriam po-
sitionem habens nisi participium etiam
cum partes prima impositione invente
sunt ad quam etiam derivativa aptatur
Vel in aliud quod iam ante est.
Omnis enim parisonationis quotiens
modo derivativa ut in eandem notitiam
sive diffinitionem primitivi sui accipit
et eandem habet ei divisionem et
eadem accidentia Vel in aliud quod
iam ante erat ei suppositum in propria
naturali positione unde etiam derivatur
propter similitudinem cuius quod iam erat
ante et sic ortum ei addebatur ut pater
nomen et paternus nomen Similiter rex
et regalis thaurus et thaurinus no-
mina quicquid enim accidit primitivo
accidit etiam derivativo Ferveo verbum
similiter et fervesco verbum Fateo verbum
et fatesso Similiter video et viso verba sunt

quod multa ex verbis apud
nos deponentibus apud
antiquos fuisse communia ut
et participia eorum preteriti
temporis et in activa impe-
rativa significatione et in
passiva ut amplexor et
amplexatus illud et ab illo
Similiter et quedam alia
Reddit quod enim a verbo sum
participium vetus participium
presentis temporis ens quod licet
tempore presenti in multa usu
non esset nunc tamen frequenter
eo satis utimur

Plus accidit

Secunda pars principalis
capituli in qua postquam egit
de tempore adiungit de numero
similiter illo accidente parti-
cipii Sed queritur cum
significationem enim minimum in
accidentium numeratione posuit
ut quid est quod de significatione
non solum ante numerum sed nec
post tractatum constituit ad
quod dicendum est quod quia
participia a verbis suis con-
trahunt significationes ut
tractando de participiorum temporibus
docuit Sed qua significatione
verbi que et quot fiunt parti-
cipia satis sufficientem de
significationibus participiorum
videbatur edidisse doctrinam
Ideo quod de significatione parti-
cipiorum non preter misit Sed
Sed forte querendum illud est
accidentia dicatur nisi quod et

cum intrim [illegible] de ea tamen temporibus participiorum docuit
Rursus quod in participio secundum modum significationis nulli alii parti
accidentibus Sed puto quod significatio participiorum dicitur quod non cuiuslibet significatio sed modus significandi

vel activum vel passive. Vel aliter secundum a verbo suo contrahit et accidentale esse participio patet. Si quis autem obiciat quod alius modus significandi est in nominibus substantive aliud adiective. Dicendum scilicet debet accidere nomini sicut quod illi modi significandi nominum sunt qui speciales ponuntur et diversas nominis faciunt species substantivum scilicet et adiectivum nomen. Cur autem significatio quae dicitur ab verbo accidat totum suum competenter demonstrabitur. Queritur autem ad numerum pertinet contrarium nominis requiras de numero autem utrumque inter dicat proximo in hoc loco nisi quod utrumque numerus accidat participio id est singularis et pluralis et quod in numeris nulla differunt participia. Nota accidit huic parti quod significacio tenet vel scilicet ibi hoc quod notatus est. Item accidit et numerus prior vero pluralis alter. Exceptandum nec in his partibus umquam deficit ista

figuras

Capitulum vltimum in quo agit de ultimo accidente participii id est de figura de qua sufficienter in tractatu de nomine docuimus. Ideo quod ne redarguemur superfluitatis repetere sufficiat iam dictum voluimus. Hoc

ab eodem in idem. Sed etiam bene male derivata adverbia a nominibus ab alio ad aliud ad similitudinem nata sunt autem improprie positione in verborum ut pene nempe fere. Quia cum a se orta sunt. Quicquid enim accidit his accidit etiam illis et quia sunt est adverbiorum pro nomina verba precurrunt. Nihil ergo ad hoc id est quod in primitivis et in sua positione non inveniuntur participia videntur Stoyci bene fecisse. Sed rursus prohibet ea esse nomina temporum diversorum assumptio que fit in comparativis transfigurationibus ad similitudinem verborum. Sed si quis dicat quod nomina quoque multa inveniuntur temporis significantia respondebimus quod hoc interest inter participia et nomina temporalia. Quia nomina illa nichil aliud significant nisi ipsum tempus. Participia

Priscianus hic. Et primo facit hoc quod dictum est. Secunda formas participiorum petit cum sibi de diversis quoque temporalibus. Unde Priscianus hic tractat autem hoc ordine

et annus tempus mensis dies men-
dies hodiernus hesternus crastinus
per interpres sunt transfigurationibus
Participia vero actionem vel passionem
aliquam in diverso tempore fieri demonstrat
non tempus ipsum per se Et quod eos sequuntur
casus quos et verba ex quibus na-
scuntur et quod verborum significationem ha-
bent et quod pro verbo ponuntur quorum
nichil est suum nominis Omne enim
nomen a quocumque verbo natum vel genitivum
sequitur casum vel dativum figurate
per compassionem quam greci SYM-
PATHIAN vocant ut amicus illius
speculator illius auditor illius
victor illius et dativum ut amicus
illi est lector illi est speculator il-
li est victor illi est Et nota quod
plerumque substantivum verbum quod greci
ENAPKTIKON vocant solet abuti
huiusmodi figure Inveniuntur tamen

nascitur et simplex etc. Respondeo ibi non sibi participio etc.

Primo docet quas figuras
possint habere participia con-
firmando participiorum quedam
esse composita deinde docet
diversitatem consonantium quas
possunt pati participia temporis
ante vel post Postea docet
et regulam formandi participia
preteriti temporis ex quibus verbis
fieri habeant Tercia ibi
superdictas formas Dicat
ergo quod participia accipiunt
figuras a verbis quia si a
simplicibus verbis fiant simplicia
sunt ut legens Si autem
a compositis fiant composita
sunt ut perlegens Dicat quod
quod participium per se nunquam com-
ponitur in quo videtur fari
se velle quod nullum participium
sit compositum sed omne
simplex vel decompositum
quod verum esse non existimo
Sed cum dicit participium per se
nunquam componi ita intelligitur
per se id est nisi placeat com-
posito verbi cuius est participium
sive sit compositum sive
decompositum Subiungit
itaque quod participia simplicia
sunt vel decomposita plerumque
et quod dicit propter illa parti-
cipia que non servant integram
compositionem verborum ut con-
tingo non facit contingens sed con-
tactus servat itaque tactus
simplicis participii tactus
non integram compositionem sui
verbi quod non sit compositum
sed dici non decompositum

Prima igitur participia

Secundo post principalis capitulo et subiungit tot post quos ostendit regulas unde participia formantur participia ea formalis participiorum fuit temporibus quorum prima est intus Et qua tradit hanc regulam / Primo verba formanda presentis in vi mutatione vi in tus faciunt participium preteriti in tus ut amaui amatus Excepta tribus que u mutant in tum ut laui lautus caui cautus faui fautus Et excipit solui solutus volui volutus et seui satus quod et conuertit in tum et sepelliui quia quicquid est post l mutant in tus ut sepeliui sepultus et saliui quod facit saltus non secundum quod facit salitus Ab alio quod erani et spiro spirani fiunt nomina participialia elatus et spirus quia que solent esse simul participiis preteriti nomina notanda sunt nam et participia illa si essent in usu excipientur Excepit quod a paui pastus

paucia etiam ablatiuum sequuntur ut dignus illa re mactus virtute accusatiuum vero figurate exosus bella prestans fitura Participiorum cum loco posita inveniuntur constructionem illorum seruasse Verba autem et participia genitiuo vel datiuo vel accusatiuo vel ablatiuo solent associari ut misereor illius, miserens illius pareo illi parens illi oro illum orans illum careo illo carens illo Et actiua quidem accusatiuum sequitur plerumque passiua vero ablatiuum vel datiuum figurate Genitiuum vero ad modum paucia Sed dictiones & hiis si datiuus adiungitur ad & dispositione vel constructione, prudentissimis scriptoribus id est SEPICINTACON exponere laua conabimur Ergo si verborum seruauerunt consequentiam participia sunt enim amissis temporibus casus quos verbalia solent nomina sequi attrahant transeunt in ea ut amans illud

participium est amo enim illud dicimus
amans enim illius nomen ut ama-
tor illius Itaque et tempus amit-
tit et comparationem assumit ut amantior
amatissimus Acceptus ab illo parti-
cipium est quia et accipior ab illo dicimus
acceptus illi nomen ut amicus illi
[illegible] quod caret comparatione
asciscat ut acceptior acceptissimus
Et ea quidem sunt quibus ostenditur
participium aliud esse quam nomen vel verbum
aut id esse non potest nam casus ha-
beat et declinationes et genera ad no-
minum similitudinem Nullum enim verbum
hec habere potest Itaque nam et
verbi quedam sua prohibeant hoc
esse nomen id est tempora et signi-
ficationes et nominis propria prohibeant
esse verbum id est genera et casus
Nec tamen enim participationibus habet genera
apud grecos vel latinos habet ca-

Et sacendum

Hic et penultima quarum
quinque sequentium participiorum
hanc tradit regulam cum
participia preteriti temporis in tus
desinentia ad fiant a
preteritis desinentibus in vi
habent penultimas longas
tam ipsa quam et verba
preteriti temporis et quibus
fiunt excipitur scilicet servi
satus sivi situs que
in participiis corripiunt pe-
nultimas et livi litus
Sed et citus quando est
a verbo secunde coniugationis
cieo cies Item excipitur com-
posita ab eo et queo ut
aditus et nequitus que
omnia corripiunt penultimas
preter ambitus quod penul-
timam producit nam sit com-
positum ab eo verbo Posui
et excipitur Secundum quod
antiqui dicebant posivi
datus quoque et status et
ratus corripiunt penultimas
sicut et satus Sed illa
habet et i correptam
ante tus hec autem o
Nota Sed tamen a ratus est
ratus a misereor mi-
sertus Tollam autem latum
que est crucem aute
ad spira spiras tantum Ab
radus quod ab isto loco
et dicit eum debet esse
in tractatu ubi sen de verbo
sed tamen potest hic stare

In verbo correptam

Tertius quoque addit quod omnia participia preteriti temporis que fiunt a verbis terminantibus preteritum in vi divisas sunt. Quod correptam antecedentis. Preterita que fiunt ex preteritis in lo vel in vo diversas desinentibus ut domui domitus. Excepto his prime coniugationis a seco secui sectus et a fricui frictus et necui nectus. Et exceptis istis sedi docui doctus teneo tentus censui census. Et exceptis istis rapui raptus et compositis inde. Et exceptis similiter compositis a canendo que faciunt participia absque n ut concino concinui concentus. Et exceptis terminantibus preteritum in xui vel xui que non habent n in participiis ut deserui desertus nexui nexus necessui quod facit messus censui census.

In silui vero

Nomen aliud regulam et formacione participii in tus unde P h. Que autem terminant preteritum in lui convertunt vi in tus et faciunt participium ut colui cultus mutata tamen penultima o in u preter alo alui quod facit non tantum altus sed etiam

Et quecumque habet casus habet et genera exceptis paucis indeclinabilibus. Mansit participium medium inter nomen et verbum unde racionabiliter hoc nomen est a grammaticis ei inditum per comparationem duarum partium orationis principalium nec solum participium non ab aliqua propria vi sed ab affinitate nominis et verbi nominatum est. Sed alie quoque partes orationis non a sua vi sed ab adiunctione quam habent ad nomen vel verbum vocabula acceperunt. Pronomen enim eo quod pro nomine ponitur et adverbium quod verbo adiungitur et prepositio que tam nominibus quam verbis preponitur et coniunctio que coniungit ea et interiectio que hiis interiacet. Unde est dicendum quod si non est nomen et verbum nec alia pars orationis constare potent. Itaque quibusdam philosophis placuit nomen et verbum solas esse partes orationis. Ceteras vero

adminicula vel uincula carum quo
nauium partes sunt tabule et trabes
cetera autem id est stupa et claui
et similia vincula et conglutinationes
earum nauis hoc est tabulatum et
trabium non partes nauis dicuntur Sed
est obiciendum ad hoc quod cera et stupa
non ex eadem materia constant ex qua
tabule et trabes Coniunctiones autem
et prepositiones et similia ex eadem sunt
materia ex qua nomen et verbum
constat hoc est ex litteris et sillabis
et accentibus et intellectu Itaque
etiam per se prolata quod partes sunt
orationis ostenditur Quid est enim pars
orationis aliud nisi vox indicans mentis
conceptum id est cogitationem // que
vox igitur vox literata proferatur significans
aliquid uim partis orationis est
dicenda Et si non essent partes
eadem in loco carum non mutarent ponerentur

consuetus Tercie vero formam
preterita in vo diuisas ex
tremam quod preteriti corrumpunt
in tus et faciunt participia
preteriti temporis ut tribuo tributus
Illud quod adiungit quod composita
a do que in i breuem ante
tus ut reddo redditus

In ctus fa

Secunda forma participiorum
preteritorum est in ctus et est de
qua quinque dat regula Participia
passiua preteriti temporis
quorum verba actiua faciunt
preteritum in xi ... desinunt
in ctus ut duxi ductus
Excipitur a flexi flexus
Rursus verba facientia preteritum
in ci vel qui vel longa
antecedente et que faciunt
preteritum in gi predicta
faciunt participia in ctus
ut feci factus reliqui relictus
vel legi lectus

In ptus ex

Tercia forma participiorum
preteriti temporis in ptus et est
de hac regula Omnia illa parti
cipia preteriti temporis quorum
verba actiua faciunt preteritum
in psi vel psi vel in in
ceciunt in ptus ut cepi
captus compsi comptus
emi emptus Preter
rapui quod facit raptus.
et de eo composita ut cor
ripui correptus

In stus inve
ni' unum

Rita itm forma est
in stus dicat itaq ey
unu deponens invenitur
in stus ut queror qstus
et passiud pasor pasty
Sed alia cuisd forme
id est dsmetcia in stor
abitur d ut nasor natq
Oret dsiciscor qd gemi
nata d fact defessus
Reliquit go mi predictas
sub intelligi dsere mesty
et gestus Et si qua alia
invenitur in stus qrid
mapiudn ptem regla
sepius in qocepto qsuit

P antecedens
ter unu m.

Stus qr addit sq unu
invenu in tus antecedte
p a texui textus In qo
pncipiud p sile intelleq
inipstus et cuius composita
Unde Jo Ian deprediute
ubis psciam videtur qi
inipstus dsbet scibi p d
et no p p qd aliqui do:
ctores volut Sed Augo
dicit qi instco mistcd
fact prcitud misati et
supinud inipstud p p et
qmter ita scibit impstio

In sub desi.

Rita forma pncipio
rid est in sus venit
aut a vbis pretitud
activi tmnatibus in si ut

tud loco tect ul stupe in nam ta
bula fungi no p In pe in mis cm
loco adabz nome ut una multum
falso qua Et pronom sil co illo
Et loco coiunctionis tam nomen
qm pronome quare ideo Et adu
bud loco nomis ut mane nowm
et sponte sua et eyg tud et belle
tud et eras alterud Sed qua copa
gine viden prestae nom et vbo
no sut psestoris dicend ergo nec
ptes corpis dscimus atque nervos
qua ligat mebra et articlos quod
pcnitq videtur absurdud melius
[st...]
igit qui pncipales et egregias ptes
dicat nom et vbid alias aut ques
apendices ey aut pncipud nome
aapit a cosideratoe nomis et vbi
inicipl miru ed invemat que dad
nominationes etiad cxabnegatoe
nascentes ut neutrid genus qd nec
in di Pusi sunt composita a do quibus iam

masculinum est nec femininum et infinitiva
verbum quod personam non habet

Participium igitur est pars orationis
que pro verbo accipitur ex quo et
derivatur naturaliter genus et casum
habens ad similitudinem nominis et acci-
dentia verbo absque discretione personarum
et modorum. Vero aut inventum est parti-
cipium quod nominativum verbum adiungitur sed non aliter
nisi sit nominativus casus ei persone adiunctus
secunde quam profertur verbum ut facio ego bonus
facis tu bonus · facit ille bonus. Quod
igitur flectas nomen in obliquos casus
verbum adiungi eis non potest intransitivum Ame-
tabaton hoc est in sua manens ·
persona nam metabatica dicitur id est
transitiva que ab alia ad aliam transeunt
persona in quibus solent obliqui
casus adiungi verbis ut misereor tui
Nocetur imperator militibus hic enim
quia ab alia persona ad aliam transit
ibi significatio utitur obliquis utimur

preditum est vel si sunt
secunde coniugationis que nullum
participium terminat in sus
ut lesi lesus visi visus
excepit vissi vissus gessi
gestus tersi tersus ut a
torreo tostus. Rursus omnia
verba preteritum activorum ter-
minantia in li vel in ri faciunt
preteritum participia in sus ut
pepuli pulsus verri versus
excepto sustuli sublatus
quod tamen anomalum est. Et
peperi partus. Et verbis
tertie coniugationis que ter-
minantia preteritum in si vel
in ri faciunt participia in tus
non dicitur. Et ut fersi
fartus compsi comptus

In psus unum

Sexta forma est in
psus cuius forme invenitur
unum participium lapsus
et inde composita

In xus tria

Septima forma est in xus
in qua inveniuntur tria participia
participia nexus et pexus
et flexus et que ex eis
sunt composita ut amplexatur
amplexus

Supradictas

Tertia pars capituli in qua
ostendit ex quibus verbis
fieri habeant preterita participia
participia et futuri et quo.

Ergo ibi participium quod futuri vnde Pro hoc illud quod addit quia genera et exponencia seruant supradictas formas in participio preteriti iuxta regulas passiuorum quorum terminationibus ipsa sunt ipsa sunt similia

Neutra pauca habent

Illud quod adiungit quia pauca neutra habent participia preteriti temporis ut ceno cenatus et quedam alia que enumerat cum quibusdam neutropassiuis gaudeo gauisus audeo ausus soleo solitus fio factus fido fisus

Participium futuri

De participio quod futuri temporis actiuo quod neutri generis est formatur ab vltimo supino addita rus ut amatu amaturus addit quod plerique neutrorum secundum coniugationis que terminant preteritum in vi diuisas constituit in supino et in participiis que formantur ex eis Plerique autem dicit propter doleo quod facit dolitus et doliturus et valeo valitus valiturus et tria alia que a nobis supinis derivata sunt

Ea igitur sunt intransitiua quia non possunt obliqui casus hiis adiungi loco sui subit participium ut bonus homo loquens boni hominis loquentis sermonem audiui bono homini loquenti dedi bonum hominem loquentem audiui bono homine delectatus sum loquente vbique enim participium loco vbi intransitiuum accipitur Vocatiuus quo nullus verbis intransitiuis adiungitur ut doctus loquens profitetur et docte loquens profitetur vel profitere Sicut igitur pronomen ideo est inuentum ut adiungi prime et secunde persone vbi possit nomina enim tercie persone coniungi volunt absque vllo casu qui solet semper adiungitur persone Sic participia inuenta sunt ut quod deest verbis id est casus compleant coniuncta nominibus Nec solum per obliquos casus est vtile participium sed etiam per rectum Diuersa enim verba absque coniunctione coniungere non potes ut lego disco vel docco discas non est dicendum sed lego et disco vel docco et discas

Vnde hoc participium est tam transitiuorum

Nam hoc proprium est tam transitiuorum
quam intransitiuorum ut coniunctione indigeantur
Participium autem si proferas pro aliquo verbo
et adiungas ei verbum bene sine coniunct-
ione proferes ut legens dixi pro lego
et dixi et docente me dixisti pro do-
ceo et dixisti Contra autem nomina di-
uersa si ad unum referantur sine coniunctione
oportet ea proferre nisi si adiectiua geminen-
tur ut pius Eneas Marcus tullius Cicero
Si enim dicas pius et Eneas uel Marcus
et tullius et cicero quasi de alio et de
alio dicis Adiectiua uero sine adiectiua
si geminabuntur necesse est interponi con-
iunctionem ut bonus et pius et iustus et
fortis Eneas Verba quoque et participia si se-
quuntur sese egent coniunctione ut legit et
scribit. doctor. legens et scribens fecit
Sicut nomina propria que insecabilem sub-
stantiam demonstrant ut socrates plato
Sicut appellatiua que secabilem id est
generalem uel specialem que diuidi potest
substantiam indicant ut animal corpus

Et quia superius diximus

Illud quoque adiungit quia genera actiua et neutra deficiunt in participio preteriti temporis Et passiua generalia et deponentia in participio presentis temporis utimur pro eis substantiuo nomine qui et verbo. ut qui amauit et qui amatur quod totum quoque supra exposuimus Addit enim quia antiqui in actiuis et neutris utebantur participiis presentis temporis pro participiis preteriti ut stans Caligantes dixit pro caligatus Et sicut dictum de participio sufficiat dicendum significationem quoque prius attingamus

Vocabula libri undecimi

Compatian dicitur compassio et est compositum a sin quod est con et pathos quod est passio Cathaidiopation id est per sui passionem quia catha per interpretatur sui passio Allopation alterius passio quod fit in transitiuis ubi una persona agit et alia patitur Alcon enim alterum uel aliud dicitur pathos passio Item Apparhson grecum hoc idem sonat quod subiectum licet quidam putant ibi dici Epracticon quod actionem significat

Contractionem a practe quod est actio eo quod passionem et non actionem significat

Item perisinteticos id est
de constructione perti nature in-
terpretatur et sintheticos constructio
Item ametabagon a greco
sine et metagagabon greco transi-
tiuum unde ametagagabon id
est intransitiuum. Item ambi-
go idem est quod dubito et est
compositum de ago agis in-
terponendo b. Daus apud
antiquos dicebatur velox
et cuius generis omni fortatur
comparatiuus ocior. Vel fit a
greco ocios. Pilatus dicitur
quasi pileum id est mitram
uel magis almutiam vel
ambo. Manulcatus dicitur
quasi manicas. Bacca fructus
lauri est unde dicitur parus
baccatus et similia. Paludamen-
tum genus vestis erat coccus
a colore luti unde palu-
datus uel paludamentatus quasi
illius vestimentum vtitur quidam
putant paludatus a palude
sumpta quia genus est in eodem
ibi dicitur percepta. Trabea
est genus purpure quasi transbea
a transbeando sic et purpura
vtebantur imperatores unde tra-
beatus quasi hoc genus vesti-
menti. Penulatus quasi pe-
nula id est tunica. Sole-
atus id est quasi soleas.
Cerritus dicitur a cerere in-
~~pretata~~ posita alias v-
ne si dicitur cerritus vide-
tur dictum a cera. Dicitur
autem cerritus quasi insanus eo
quod sacerdotes cereris insani-
rent ad eius sacrificare pro-
fane pre imitari ni-
dor ipse est odor carnium
et assatura. Cremis dicitur
de odor gratus fuliue id
est tegmine unde vero nido modo

homo thaurus equus aurum, non egere [Papias]
coniunctione. Diuise enim substantie in
uno coniungi non possunt. Itaque cum
dicam publius Cornelius Scipio
Affricanus non egeo coniunctionibus. vnam
enim hic indico esse omnibus substantiam
Sic homo est animal rationale mor-
tale discipline capax. vnam substantiam sig-
nifico quamvis multorum nomen non egeo
coniunctionibus que diuisas res solent co-
niungere. diuise enim substantie in eodem
esse non possunt. Accidentia autem que substan-
tiam ante supposita accidunt possunt
esse diuisa ut si dicam marcus tullius
cicero quia vna est substantia non egent
coniunctionibus. Sin autem dicam sapiens
et loquens et felix cicero diuisa ostendo
accidentia in vna substantia. Itaque egent
coniunctione. Illud quoque admonendum quod
quo aduerbium adiungitur verbo sic etiam
preposicio. Nec mirum cum pro verbo
ponitur ut bene legens delectat pro
bene legit et delectat et ita omnes
modos

continet modos et primus ab indi-
cativis deriuet verbis participia pre-
terita et vi significationis omnes
continet modos hoc sicut exponet
docet pro expone et docet vtinam
exponet doceret pro vtinam exponerem
et doceret Cum exponet doceat
pro cum exponam doceam Exponet
docet volo pro expone et docere volo
Eius ergo obtinet vnum modi cuius
verbo coniugitur et in hoc quod quantam
habeat cum infinito coniunctionem ostendit
Infinita cum sit cum ab indicatiuo
nascuntur pro omni accipiuntur modo
Dico cum scribere me indico pro
scribo. scribere te impero pro scribe
scribere me opto pro vtinam scriberem
cum scribere me volo cum legere pro cum
scribam legere me volo Licet mirum
in his vna voce tam diuersas inueniri
significationes cum in nullis quod aliis dicti-
onibus hoc inuenitur ut tamen nomen
et propositio et aduerbium est co pronomen

quod Pronomen causa vbi ut patet demonstrabitur responsum est Primus autem causa na

PRonomen

Quintus liber in quo conse-
quenter aggreditur priscianus trac-
tatum pronominis habet
autem vnum tractatum de acci-
dentibus vel ipsius pronominis per
ordinem quod [illegible] vnde et
tractatus iste diuiditur in
quinque capitula secundum hec
quinque accidentia pronominis
de quibus in hoc libro intendit
declarare Cum de casu
in libro sequenti sit
tracturus

Capitulum primum habet duas
partes principales In prima
diffinit pronomen et enumerat acci-
dentia pronominis Secunda de
primo illorum pertractat Secunda
ibi Species pronominum Et ante
quam ad exposicionem littere veniat
ad euidentiam maioris tractatus
de pronomine secundum Priscianum
primo quid videndum est cur
quo loco agat de pronomine
cum Donatus statim agat
post nomen de ipso Secundo
considerandum est causa inven-
cionis pronominis Postea
vero quid inter nominis signi-
ficationem differt et pronominis
Ad vltimum autem quo ordine
tractet Videns ergo Donatus
quod nomen verbo preponitur verbo
quia substanciam significat que
prior est natura propria vbi signi-
ficatione putauit quod conside-
racione pronomen quia substanciam
significat debet preponi verbo
Autor tamen iste considerans

prior est suo causato ergo
rationabiliter verbum pro
nomini vindicavit proponens
quartum aut proprium a nomine
et a verbo contrahit proprietates
nullas aut vel a pronomine
vel a ceteris partibus trahit
unde statim post nomen
et verbum loco suo debuit
poni ut etiam rationem sui
nominis servaret cum dicitur
participium quasi capiens partes
apposite partibus orationis
id est proprietates Pronomen
itaque quartum merito obtinuit
locum Illud nisi propter predictas
causas debuit poni ante
verbum vacat Amplius a
verbo quia nascitur et
quia participium pronominis
et verbi recipit partes principum
patris Proxima stat
verbo quasi matri filia. solas
Et comitatur casus que
dant sibi nomen. Habet
Error quippe locum si
plures forte pierint. participes
quo illis quod ei quasi pars ca
peretur Hinc stat pronomen
in significatione unde Post
primam partem maior continu
asset. Habent effectus
nisi maiores ... peccuntes
Et subdit Pro hac causa
vero inventionis pronominis in
prima et secunda persona.
fuit necessitas in tertia
vero commoditas Item vero
omnia nomina preterquam in
vocativo tertie erant persone nec
poterat intransitive et per nominativum constitui cum verbis prime et secunde persone quando dico que

et verbum et communio et adverbium similiter
in aliis pluribus hoc invenies sicut supra
dictum est Tertium participium inventum est ut
in uno quidem sine coniunctione proferatur
cum alio verbo ut legens doceo pro lego
et doceo que constructio intransitiva est hic
est in se ipsam ostendit manens personam
Obliqui casus participiorum ad hoc sunt vi
delicet quod non solum sine coniunctione proferun
tur obliquis casibus nominum sed etiam ad
alias transeunt personas ut docentis
potior et docenti respondeo et docentem
audio Et illo docente didici ergo
nominativus et vocativus intransitivi solent esse ut
legens homo ego facio pro lego ego
homo facio et similiter vocativus O homo
bene legens fac id est o homo bene
lege et fac Ceteri vero magis transitivi
sunt ut predictum est. Bellantis homi
nis misereor pro bellat homo et eius mise
reor Imperanti homini obedio pro im
perat homo et ego ei obedio. docentem
hominem audio pro docet homo et

cum audio · lucente sole video pro
lucet sol et video. Nisi ipsa in sese
faciat id est katadiosatian pro-
feratur tunc cum utimur consuetudine
transitivorum que allopatiam significat
ut misereor mei legentis pro eo quod est misereor
legenti. Accuso me legente fruor me
legente et ad eundem casum maxime con-
iunguntur que verba desiderant ut supra dictum
est misereor tui miserans tui. Invideo
tibi invidens tibi. Accuso te accusans te
indignor te illa re · indignans te illa re.

Accidunt autem participio sex genus
casus tempus significatio numerus
figura. Genus masculinum ut amatus
femininum ut amata. Neutrum ut amatum
commune trium generum ut hic et hec et hoc
amans. Item commune duum generum et epicenum
non in participio natura ipsa invenire
prohibet tamen cum verba ex quibus nascuntur
participia pariter omnibus adiunguntur generibus
ut legit homo vir legit mulier legit
mancipium. Necessario participium quod ex eo.

Necessitate quadam reperta sunt
pronomina in prima et secunda
persona ut essent casualia
que cum verbis intransitive per
modum construerentur in prima
et secunda persona. Commodi-
tas quoque cause fuit inven-
tionis pronominum tercie perso-
ne quoniam cum pertinet quam Vir-
gilius scripsit Bucolica
possit repeti hoc nomen Vir-
gilius et dici Virgilius
scripsit Eneida. Commodius
tamen erit dicere idem scripsit
Eneida. Vel et aliis scilicet
de alio scilicet de eadem persona
videntur fieri locutio quoniam
vis sunt et alie quam plures
cause inventionis pronominum
ut discretio demonstratio
et relatio que omnia se-
quens tractatus docebit.

Nota. Cur sunt inventa pro-
nomina queritur. Dictum est quod
tamen usque ibi cum pronomine ...
Distat autem inter significationem
nominis et pronominis quod
illud tam substantiam quam qua-
litatem significat. Istud
vero substantiam sine qualitate
quam antiqui meram substantiam
nominant. Sit autem totum
hoc apertius intelligatur
videndum est quod substantia apud
nos tribus modis accipitur
uno cum modo dicitur substantia
a substando et dicitur a greco
ypostasis ab ypo quod est
sub et stasis quod est status
vel stans secundum quam accep-
tionem et primordiali materia hoc
nomen substantia iure dicatur

quod cum formis omnibus substat unde substantia et substantivum nominatur

Scdm item aliud accep
tum dicitur sbtia a sub
sistendo et dicitur a greco
ysiosis id est subsistencia
scdm quod accepcionem con-
venit forme cuius modi
est qualitas que idcirco dr
substancia quia sub se sistit
quod modo fluxum materie
quam informat sicut in
artificialibus facile possumus
intelligere Cere enim an-
tequam cere imprimitur figura
influxu quodam modo est et
confusione quia formam
qualibet potest recipere
Cum vero ei figura impr
imitur iam ab illo fluxu
retinetur quam certam assumit
formam qua adeo certificatur
ut deinde illam retinet formam
recipere non possit aliam (Pre
terea eciam alio modo substancia dicta
a substando quam a sub-
sistendo et tunc dicitur a greco
ysia a nobis autem proprie essen
cia Scdm quam accepcionem
composito ex utroque convenit
id est rei ex materia et forma
constanti que ex materia quidem
proprietatem contrahit substandi
ex forma vero contrahit proprieta
tem subsistendi Propter
materiam enim formis tam sub-
stancialibus quam accidentalibus
habet substare per formam
vero determinatam quidem est et
distinctam quod est rem separatam
subsistere Crimus autem quod dicam
quod non ex materia constat et
forma dicitur tamen substancia
tam a substando quam a sub
sistendo habet enim proprietatem substandi tamen ex materia constet ut quibusdam accidentibus
unde

proficiscitur causa quibus associatur et
siquidem in r b desinat quod fit in pri
mo tempore quod est eciam preteritum imperfectum
sine dubio verum est genus Comune ad
formam nominum adiectivorum que dum in
duas desinunt consonantes verum genus sunt
comune; sin vero in us finiantur masculinum
pariter ad similitudinem adiectivorum in a
finiunt femininum et in um neutra quod
fit in omni preterito et futuro Nec mirum
ad formam adiectivorum hec dirigi cum
pene vim habeant participia nominum ad
iectivorum Nam eciam compluribus vel appel-
lativis nominibus significant velut illa ut
bonus homo scribens homo, et illud
accidit et hoc accidit fortis scipio le-
gens scipio Nec vos moveat quod sunt
quedam verba que naturaliter ad mares vel
ad feminas pertinent que veniunt ex eis genere
ut participia vel masculinum sint solum vel
femininum ut futuo nubo futuens nubens
nam illud ad mares hoc ad feminas per-
tinet solum Sed illud attendamus

quod adeo natura ipsius verbi et participii com-
munis est neutrum genus quod sine vituperationis
causa sive significatione licet maribus aptum
verbum vel participium feminis quod adiungere
et contra facere utputa amat bona
futuit illam feminam pro bone amice
vir ergo et bona amica futuit feminam
gignit bonam animam et bonum corpus
futuens gignit bonum corpus nec vitio-
sam facio orationem adiungens et femino
et neutro generi hoc verbum et participium
quod ad mares solos videtur attinere
et contra vituperationis causa possum dicere
ut Iuvenalis in primo nubit amicus
et nuptus vir et significative bonus amicus
mulieri nubit michi et nuptus est
michi ergo sine dubio omne partici-
pium vel in duas desinens consonantes
neutrum est genus ut est amans vel mobi-
le in us genus masculinum in a femininum
in um neutrum terminat

Tempora coniuncta habent presens et
preteritum imperfectum preteritum perfectum et plusquamperfectum
ergo dicitur Virgilius scripsit Bucolica et Georgica

ut ire et gaudio dicatur
esse subiecta habet certam
proprietatem subsistendi certum
enim quid est et a ceteris
rebus discretum quasi per
formam subsisteret Chito autem
compositum ab utroque a grecis
usia a nobis essentia dicitur
quia nec forma per se est nec
materia sed ut invicem sibi
coniuncta sunt Nomen ergo
significat substantiam et qualitatem
id est significat rem ut formam
subsistentem sive res certam
formam habeat ut homo
sive non habeat ut albedo
hoc enim nomen rem suam
ita discrete et determinate
significat quasi formam qua ab
aliis rebus discerni habeat
quamvis tamen nullam formam
habeat quia forme nulla
est forma ut philosophi manifeste
docent Pronomen vero signi-
ficat substantiam sine qualitate
id est significat rem ut sub-
stat et unde et in libro con-
structionum dicitur suppositum
significare quia non formam
sed rem forme vel sicut
forme suppositam eius
forme tamen respectu signi-
ficat et hoc est quod antiqui
pronomen dicebant merum sub-
stantiam significare non
quod informem et ab omni
qualitate exutam significet
hoc enim esset primordialem
materiam significare sed quia
rem ut substat et sine re-
spectu forme significat cui
adiungitur et idem scripsit

Eneida hoc pnom qd
est idem rem illa ~~qd est~~
quā hoc nom virgilius
ad quā refertur significat
Et differt quia nom rem
illam ut formam subsiste
tem significat pronomen
vo rem eandem sed ut sub
stante et sine respectu
qualitatis quantum in ipsa
voce est designat Tract
tat aut hoc ordine de
scribit primo loco pnom
deinde mutat accidentia
pnom et illa que sequuntur
usque in finem Dicit itaque
Pronomen est pars orac
ionis quia est commune pro
nom cum ceteris ptibus
addit Nec accipitur pro
nomine pprio Et quia qd
appellativum antonomastice
ponitur pnomine pprio ut
urbs pro roma poeta
pro virgilio Subiungit
Viniustinguere qd totis no
minibus infinite videtur convenire
ut quis nomen infinito qd
est qui dirigit et p
sonas finitas recipit qd
non habet qui Nomine
eum qui ponatur pro noie
pprio quandoque ex relatione
ut virgilius qui scripsit
Bucolica scripsit Eneida
ibi ex relatione tertiam
psonam significat potest
tamen in oratione infinite acci
pi Quod ex finito sicut
et pronomen non recipit
psonam Sed queritur
Cum dico nescio quem ho
minem inveni et is in

pfectum tam participia que infiniti verba ad similitudine
optativorum nascuntur aut pterito pfecto et pterito impfecto
A prima psona preteriti impfecti modi co
iugatore Nec mirum ad prima psona po
nestior est aliis ipsa enim sine illis esse
potest ille aut sine hac esse non possunt
Et ea illas sibi coniunge potest ille
aut eam minime Ego enim et tu et ille
facimus licet dicere Tu aut et ego fa
citis vel ille et ego faciunt nemo dicat
Virgilius in iiii Eneydorum Sinellimi
mox infitus et pelias mecum fit aut
participium mutatione extreme sillabe supra
dicti temporis et psone id est bam in ns
ut amabam amans docebam docens
legebam legens faciebam faciens
muniebam muniens Exceptis in eo desi
nentibus quarte coniugationis verbis que conf
aliorum regulam que habent ante bam pro
ductam quam tamen antiqui diptongum
scribentes transmutatorum voluntatem ostende
bant adeibam queibam pro adiebam
quiebam modo adibam quibam

quod etiam in aliis verbis sepe solet
fieri ut pollibam pro pollicebam in-
sigbam pro insigebam nec tamen id pro-
hibuit participia ad preteritorum regulam
nasci Dicimus enim iens adiens qui-
ens polliens insigniens | Hec tamen eadem
participia que a verbis in eo desinentibus
quarte coniugationis nascuntur anomale
per obliquos casus pro ie eu habue-
runt iens euntis quiens queuntis †
Futuri vero temporis participia si sint a verbis ac-
tivis vel neutris vel deponentibus fi-
unt ab extremo supinorum addita rus
ut amatu amaturus doctu docturus
lectu lecturus auditu auditurus statu
staturus locutu locuturus A communi
quoque verbo quod in futuro quoque tempore duo habet
participia unum quidem activum in rus Alte-
rum vero passivum in dus Illud quod in
rus desinit secundum predictam fit regulam
cunctatu cunctaturus ostentatu ostentaturus Pas-
siva vero eiusdem temporis participia fiunt
quoque persona licet mixta referatur ad quem tamen proprium solum desinunt

liberum abstulit an id pro-
nomen certam ibi personam
sufficit Sed certam ut
antiquus videtur ignoti ho-
minis significat non quod nobis
cuius qualitatem certificet sed
quoniam ad nullam aliam
rem significandam potest ad-
iungi ibi et ad illam dirigitur
personaliter Nota pronomen
pars est proprio quam nomine
quoniam Hinc subit et
finitas personas capiens
est Queritur rursus
cur quam nomine proprio debet
poni pronomen Quia cum re-
fertur ad appellativum ut qui
scripsit Bucolica studuit hoc
tandem Mantuane Sed dico
quod licet pronomen referatur
ad appellativum nomen non tamen
ponitur pro eo Non enim
eius officium retinet in con-
structione quod est de re-
rum generis vel speciem fiat
locutionem ostendere
prefertim pronomen velit
appellativum nomen ad quod refertur
velit restringere et ad certam
quodammodo reducere personam
Quia cum dicitur idem homo
scilicet qui scripsit Bucolica
certam eius personam qui Bu-
colica scripsit vult pronomen
licet ad nomen referatur appel-
lativum designare Nota Quia
quam communiter pronomen sepe locatur
nomine pro proprio apprehen-
ditur nomine poni dicatur
hoc iuste dicam persona scilicet
prima quoque testatur que non
nisi quam proprio stant prima
secundum clausam sit
iuste de illud etc.

Pronomen

Post descripcionem pronominis enumerat ipsa accidencia quarum quedam sunt secundarie significaciones quedam vero verum proprie generis proprietates ut sequens tractatus docebit. Dicuntur autem accidencia similitudine quadam sicut enim substancia vna et eadem manens diuersis variatur accidentibus ut de alba fiat nigra et econuerso Itaque pronomen vnum et idem manens diuersis terminacionibus diuersorum generum vel numerorum vel casuum variatur ut ille illa illud illius illi illorum vel illarum . Omnibus ergo genus et similia dicantur accidencia pronomini vero tamen ideo sunt accidencia scilicet quando talia accidencia pronomini similitudinem representancia non est ergo querendum in quo habeant subiecto fieri que omnino non sunt accidencia . Sed queritur cur inter accidencia pronominis demonstracionem et relacionem non enumerat Sed dicimus quod demonstracio . Relacio et discrecio pronominis sunt ei consubstancialia quoniam propter demonstracionem et relacionem nec non eciam discrecionem reperta sunt licet tamen autor dicat hec omnia pronominis accidencia Sed hec ideo quod principaliter significat substanciam secundario illa vel fortasse illa secundum dicuntur accidencia que ad aliquid toto pertinet inflexionem

a gerundio preteriti presentis temporis tis finali in dus commissa ut amans amantis amandus docens docentis docendus legens legentis legendus audiens audientis audiendus preferens preferentis preferendus . transiens transeuntis transeundus

Preteriti vero temporis participia que in sus vel in tus vel in xus desinunt similiter a supino posteriore fiunt addita s et corrupta vero nascuntur autem a verbis passiuis quibus et deponentibus et neutropassiuis et a quibusdam neutris . A passiuis ut amatu amatus domitu domitus doctu doctus electu electus . mersu mersus pexu pexus auditu auditus . A quibus emendatu emendatus osculatu osculatus . A deponentibus for fatu fatus reor ratu ratus vereor veritu veritus loquor locutu locutus mollior mollitu mollitus . A neutropassiuis gauisu gauisus fisu fisus . A neutris vero pauca preterita nascuntur cenatu cenatus pransu pransus placitu placitus nuptu nuptus Compi

mortuus a morior tum supinum eius
secundum analogiam mortuum et sic moriturus
futurum debet facere et preterito mori tus
preterito mortuus non mortus facit. Item
circa dubitatur utrum potum potaturus et
potatus secundum analogiam. An potu potus
per sincopam melius dicatur que in usu
nunc non sunt. Virgilius in Bucolicis
huc ipsi ad potum venient per prata iu-
venci. Item in primo Georgicorum
tuque medo potis gaudent in uba fibris
lucans in po Strimonia sic gelidus
bruma pellere relinquit potuere te
milegrues ex quo ostenditur potus esse
participium esse. Nec mirum cum lautus
et lauturus pro lavatus et lavaturus
in usu est. Nam secundum contrarium lavatus
et lavaturus debet proferri qui supinum
lavatum protulit in eunucho. Vix pro clo-
quita est hec similia omnes pro ruunt
forasse accunt lavatum prestrepunt
unde Ovidius in v Fastorum Silvia
vestalis quid enim vetat inde
assignando. Ad ultimum de dirivativis sicut loco suo

Et quia demonstrationem
et ceteras perdunt non con-
veniunt. Tercio non conveniunt
inter accidentia pronominis.
Vel ideo sicut antiquis
videtur non conveniat inter acciden-
tia demonstrationem et cetera
predicta quoniam nullum istorum
generale est ad omnia pro-
nomina. Accidentia vero
pribusoromb sicut auctor
alibi dicat volunt esse
generalia. Accidunt itaque
pronomini scilicet species persona
genus numerus figura casus
Vers. Accidit species persona genus
numerus que figura et casus.
pronominis accidentia sex
sunt

Species pronominum

Secunda pars principalis
capituli in qua dequi
incipit de accidentibus
pronominis unde P.
ut ergo singula declaratur
primo tractat de specie.
quantum ad originem vocabuli
pertinet ut diximus in trac-
tatu de nomine. Tractat
vero hoc ordine. Primum dicit
primo speciem in primitivam et
derivativam. Secundo ostendit
que et quot sunt primitiva
et que et quot sunt deriva-
tiva. Tertio vero ponit ca de
primitivis proprietates eorum
demonstrabitur quod autem

sit species et cetera que ad
speciem pertinent ex tractatu
nominis requiras Secundo
quod dicit esse nomina pri-
mitiua Ego tu sui ille
ipse iste hic is / que omnia
primitiua dicit vel sim-
plicia idest primitiua quia et
simplicia vt illud vel
subdisiunctiue ponatur
Non autem dicit ea simpli-
cia quantum ad vocem sed
quantum ad sensum Diriua-
tiua namque duplicem habent
significacionem ut meus quod
significat possessorem et
possessionem Primitiua autem
ut ego vnam solum habet
significacionem sic et cetera
primitiua Ideo quia quantum ad
sensum dicuntur simplicia
vel quia quedam apud grecos
equipollencia quibusque
istorum sunt composita ideo
ad differenciam illorum dicit hec
esse simplicia Septem
quod dicit esse diriuatiua /
meus tuus suus noster
vester nostras vestras Sed
queritur cur idem non me
primitiua nec me diriuatiua
enumerat quod ut Ideo fit
quia diriuacionem accipit
strictius more suo ut non
complectatur composita /
vel fortasse quasi pro-
cedem pronomine reputat
simplex pronomen Hiis
et idem compositum ex eo
et demum per appocopam
vm Concludit itaque

moueri Sacra lauaturas mane pe
tebat aquas Queritur ortum ortu vnde
ortus an oritum oritu vnde oriturus
Quiritatus in sermo historiarum michi
oriturum alias michi ortum est fatetur
Partum partu vnde partus an paritum
paritu vnde pariturus erutum erutu
vnde eruturus an eruitum eruitu vnde
eruiturus Lucanus in vito Eruitura
quod semper stat mirer moles Cassum
cassu vnde cassus an caritum caritu
vnde cariturus Iuuenalis in ijo Tolle
dulcem Cogitat heredem cariturus tur-
ture magno Virgilius in ijo Eneydos
Dimisere neci nunc cassum lumine lugent
Quibusdam tamen hoc idest cassus magis
nomen esse videtur ut lapsus Item ano
malis quod supradicte declinaciones ue re-
gule seruatur latum laturus latus
ferens ferentis ferendus esu esurus
esus edens edentis edendus Et sciendum
quod si desiciat supina desicient cetera participia
tam futuri temporis in rus desinencia

qm preteritu que ex ipsis nascuntur quos invenis in omnibus meditativis et inchoativis formis in quibus deficiunt supina duo extrema quibus deficiunt supradictorum q(uam)z temporum deficiunt preteritis participia. Rarissime invenimus supradicta supina in usu a neutris secunde coniugationis vel tercie in vo desinentibus que in vi divisas faciunt preteritum perfectum ut lecturio parturio esurio horresco calesco fuesco amasco miseresco lavasco hisco horreo tepeo caleo egeo ferueo stupeo lateo candeo niteo albeo. Estuo luo fluo. Rarissime tamen ut diximus invenimus ex quibusdam huiusmodi verbis supina, ut sunt tempus participia ut doleo doliturus careo cariturus. Et alia tamen multa inveniuntur deficiencia in aliis q(uam)z significationibus vel generibus verborum tam supina quam ex eis nascentia ut urgeo sperno metuo timeo medeor disco posco compesco cresco. Ex quocumque tempore defectiva sunt eadem ex racione numeri et modi et quod de prima dictum est

quidam esse pronomina que omnes fatentur esse pronomina quos dicat propter quis et qualis et quantus et cetera que donatus putavit esse pronomina. Priscianus aut nomina. [...] In duo dividitur species sub primali. Iste manet. Ego tu q(uam)z sui ille ipse iste q(uam)z hic is. Porro meus tuus noster vester tuus atque vester atque suus diminutiva tenemus

Queritur tamen

hic ut de primitiorum pronominum proprietatibus introducat. Primam movet questionem tractentur scilicet prima et secunda persona singula habeant pronomina. Cum tercia habeat sex vocum diversitates. Dicendum aut prima persona unum tamen pronomen habere non quod plures voces non sint in pronomine prime persone quarum nulla ab alia formatur ut ego mei michi me. Sed quia nulla vox invenitur in nominativo prime persone nisi una similiter nec in genitivo vel in ceteris casibus mei nobis et michi pro una voce reputatur eo quod una ab altera fit. Ita ut idem pronomen sub significatione et consignificatione. Illud idem de secunda dicendum est

Ut omnem tamen autor repellat obiectionem Non ait quod prima et secunda persona · singulas habeant voces sed quod singulas habeant pronomina quos idco dicit fortasse quoniam voces omnes pronominis prime persone licet diverse sint · unum tamen pronomen sunt quantum ad significationem et consignificationem sola enim vocum diversitas non facit varietatem pronomen sed significationibus et consignificationibus varietas cum diversitate vocum Quidem quare de vocibus secunde persone dictum est ut autem questio premissa solvatur Dicendum est quod in prima et secunda persona pronomen idem operatur demonstratio quod vocum comparatur multitudo Eum ego pronomina prime et secunde persone demonstrative significant semper Et rem vel presentem vel ut presentem semper significant Actio igitur certa et definita est eorum demonstratio ut diversitatem vocum non exigant Ideo autem dicimus pronomina prime et secunde persone rem ut presentem significare quoniam hoc pronomen tu per apostropham ad absentem quandoque dirigitur personam sed quasi ad presentem ut Juvenalis Tu nec duos una securissima nocte tena Tu nec duos ad absentem vero loquitur quasi ad presentem

verba defitiunt etiam participia ut ambigo scando mico vergo arceo mando mingo stridio quamvis apud vetustissimos etiam horum tempora inveniuntur ferveo horum et vistor quia preterito tempus non habent defitiunt etiam participijs eiusdem temporis Coepi non habet presens et futurum nec participium sed tantum modo preteriti temporis Similiter odi novi osus exquo posui et exosus notus plautus in Amphitrione Inimicos semper osus sum obturier / et verbale nomen tamen ex eo protulit Idem plautus in Asinaria Nandi dicit nichil incontinentem atque osorem uxoris sue et memini memineris / hinc crotopeynon unde memineris vario voluit quia memini tam presens quam preteritum unum habet quomodo odi unde et osus pro presens et memineris licet pro preterito accipe nam novi presens nosco noscens facit Similiter impersonalia defitiunt in supinis et participijs que ex supinis nascuntur ut piget pudet

Tercia vero persona quandoque denotatur demonstrando aliquid relative modo presens ut iste

tedet Communis quidem pudium posuerit
ut plautus in Bacchidibus neque me neque
te tui intus pudium est facile que facias
penitet liquet licet libet oportet Ex
compositum protesum invenitur / et peni
tens unde penitentia et libens et licens
unde licentia et licitus Virgilius in
uno et licito tandem sermone fruuntur
oratius llicentium satirorum grege de
Sciendum tamen quod hec omnia inve
niuntur perfectorum declinationem habentia
in usu veterum teste capro pigeo
tedeo pudeo peniteo liqueo liceo li
beo oportheo quo plautus contingo
evenio vaco attineo accido iuvo de
lecto quorum tertie persone impersonalium
vice funguntur placet contingit evenit
vacat accidit attinet iuvat delectat
Non tamen ceterum si participia deficiat · defi
ciunt et verba illa cum ex eis non
ista ex illis nascuntur · Sunt tamen
quedam participia quorum communis defi
ciant verba in usu ratio tamen analoye
quod dici possint ostendit ut triumphaturus

mo absens ut ille / mo
ipse posita modo longe posita
ipse ergo has qualitates tertie
persone distinguendas reperta
sunt solum vocum diversitates
necessario in tertia persona
nec si una vox pronominis
presentem et absentem signi
ficaret esset in pronomine
confusio quod tertie commo dari
hic significationem Illud quoque
sciendum est cum pronomina
pura id est sine qualitate
substantiam significent ad eam
significandam unam videtur
sufficere pronominis vocem
Sed auctores illud attenden
tes quod necessitate vel commo
ditate inveniuntur pronomina
ut discretionem in personis
facerent trium pronominum inventi
onem cognoverunt necessa
riam ad trium personarum
discretionem demonstrationem et plura
cognoverunt necessaria esse
tertie persone diversitatem
Illud quoque videndum quod cum
hic et iste sint demonstrativa
tamen differunt tamen quod
iste si ipse accipiatur com
ostendit subiectum tamen demo
strat hic autem et cand
et presentiam que sola animi
ratione concipitur designat
[Ego] Queritur item prima
persona solum quare tamen singula
tur habeat pronomina tria
in litteras / cum teneant vocis
responsio cum sit in illis
tertie usque ibi dicitur quod nec
ipse tertie nisi ibi dicit referunt tertie

Et p̃me
quia pso

Hic nititur assig̃re causas q̃re quedam pronomina habe ant positã id est irregulãz declinationẽ alia vero regulãz Et p̃mo facit hoc secundo co cludit sufficientiam p̃nom̃ huic p̃sone p̃mitiorum de: clarat q̃r no sunt pauciora ex causis p̃missis secunda ibi Sunt autem vnde ·P·h· Cz aut̃ in p̃ma et sc̃da p̃nom̃ p̃sona adeo certa sit demonstratio vt diuisis no egeant vocib9 probat ex eo q̃ demon stratio certa et relatio causa est q̃re principalia tria p̃nomina nec discernant g̃nã ul' addic̃one articlorum ul' diuisitate t̃minac̃om nec c̃sequenter declinetur sed positiue Ita ut vna vox ab alia no inflectatur nec em̃ g̃tiuus mei fit ab ego nec michi a g̃tiuo mei Certa tñ facit demo stratio ul' relatio vt in eadem t̃minac̃one triu̇ sit g̃nm̃ absq; c̃fusione q̃d em̃ in: diffinicõe g̃nibus facit ul' addic̃o articlarum ul' diuisi: tas t̃minac̃onum hoc idem in istis operat̃ ul' demostra cio ul' relatio sicut etiam et illus supplet q̃d conseqũs casuum c̃paretur inflexio / Cum em̃ dicimus ego ul' tu et c̃terita demostrac̃one ul' p̃sẽtie ul' cuius ad quẽ sermo dirigitur an ad mascl̃m gen9 ul' fem̃ et illa

cretatus regnatus laboratus deursis virgilius in v° ille triumphata cap: tolia at alto Corinto Idem in vio. Regnata p̃ arua saturno condã Et in p̃mo Encydorum dicto laborate ve stes Idem in iii° posuis littora' achi menides comes infelicis vlixis dena in adelphis deurso iam spatio Cuius cum prohibet vbis q̃ corum nisi vti au toritas deficit Nec mirum hoc si in pl uribus no in nominibus q̃ inueniuntur et in vbis quedam diminutiua ul' composi tiua quorum p̃mitiua ul' simplicia in vsu no sunt ut dicimus puella diminutiuum q̃d videtur a puera nasci ut cum tener tenera tenella sic puer puera puella debuit dici· quo tñ quia autores quorum maxime vsus regnauit no sunt vsi nec nos vtimur licet inueniatur vetustissi protulisse et hec puera · et hic et hec puer Dicor quasi ab odo q̃d in usu no est licet a greco est ΟΔΟC offendo quasi a vbo fendo componitur quod no est lectum sicut a spetio inspicio

despiratio suspiratio conspiratio respiratio a verbo
specio quod non est in usu. Similiter hoc
idem in plurimis aliis invenies. Sunt
quedam que iam formam habeant participiorum
tamen carentia tempore nomina esse osten-
duntur ut galeatus scutatus pilatus tuni-
catus manulcatus caligatus bracatus
paludatus togatus pretextatus trabeatus
cornatus barbatus penulatus soleatus
tristatus ocreatus hastatus limatus
stellatus litteratus turritus territus pel-
litus cornutus astutus hirsutus. Quedam
enim prime coniugationis participiorum formam
obtinent idest in atus desinentia. Quedam
vero tercie idest in itus vel in utus terminan-
tia. Sunt alia eadem et nomina et partici-
pia amatus ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛ-
ΤΟΣ doctus ΠΕΠΑΙΔΕΥΜΕΝΟΣ ΚΑΙ
ΚΑΛΟΣ cautus ΦΥΛΑΞΑΜΕΝΟΣ
ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΙΣ ΚΑΚΟΙΣ acutus
ΘΗΞΑΣ sapiens ΚΑΙ ΟΞΥΣ ΦΡΟΝ
ΚΑΙ ΦΡΟΝΙΜΟΣ ΤΟΙΣ ΣΟΦΟΙΣ munitus
ΟΧΥΡΩΘΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΙΧΙΣΜΕΝΟΣ
iudicatus ΚΡΙΘΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΙΣ

prolatione pronomen pertineat
cognoscitur. Ego namque licet
inci non inflectatur ab
ego quantum tamen personam eius
demonstrat qui loquitur
et ita ut cuius est aliquid
certe et diffinite significat
genus eius pronominis esse
perpenditur et hoc idem de
tu et sui dicendum est.
Cetera autem tercie persone pro-
nomina et vocis qualitate genera
discernunt et consequenter decli-
natur ut ille illa illud
illius illi. In libro vero
constructionum hec omnia
latius pertractatur que ora
ut hic vel breviter attigimus.
Illa tria pronomina scilicet
ego tu sui dicuntur principa-
lia quantum ad discretionem trium
personarum sunt principaliter
reperta. Alia cetera tercie persone
pronomina propter diversitates
tercie vel terciarum magis
reperta sunt sicut iam superius
dictum est vel demonstrationum.
Non autem fuit necesse ut
consequentem habent declinationem
principalia pronomina quo
nomina quorum in litteris
propter formarum et quibus
data sunt diversitate tanta
est ut si positive declina-
rentur et consequenter infinite
multitudinis essent. Ideo et quia
nimia nimis essent con-
fusa multitudine. Certa autem et
diffinita demonstratio trium
principalium pronominum sine re-
latio pauca ad modum exi-
gebat esse pronomina tamen
idem in ceteris certa demonstr

Armatus HOSPAICON ZARAIHSPATEIC
scriptura ETPAФOI CACAICTPAФON
usura HXPHCOMHNE KAIO TOKOC
lira HAPAMIOICA KAIEIPIA ΛIФE
PECONENE factum TOTENE KAITO
TOH dictio TOΛEXOHH KAIO ΛOTOC
usum TOOPAΘEV KAITOOPAMA
legendus OΛEATHOC TECOMENOC
KOOAHATHOC ΘHOC amandus OФ
ΛEΘHCOMENOC KAΘOTIΛETHOC
Sunt et alia plura que eis tribus participia sunt absque his nomina

Illud etiam attendendum quod eis a nominibus nomina et verba et adverbia et similiter soleant per derivationes et compositiones per flexionem ut ab etna eneyus a patre patrisso a claro clare a qua et re quare et a verbis similiter nomina et verba et participia et adverbia ut lego lector et lecturus et legens a curro cursim ab adverbiis nomina et adverbia ultra ulterior ulterius A participiis participia non possunt nasci nec verba sed nomina ut indulgens indulgentia vel adverbia indulgenter

faciat ut relatio quod in nominibus voces minutus ... quod relatio etiam ... nomina declinatione pronomina potuit confusio unde necessarium non erat ut consignificationem haberent declinationem immo potius ut non haberent eis enim pronominibus propriis ponatur que cum per se ... sunt declinationibus ... ... enim magis omni ... carum sunt ... quam alii unde factum est ut necessario vitaretur consignificationem declinationis cum vero per diversarum personarum ... ne illa mereret confusio certa in diversis ... sunt pronomina ut omnia certa et sine confusione essent et diversis terminationibus discernerent ... et consignificationem haberent declinationem ... ... tria flexione pronomina per se. Cur vitatur flexio ... declinandi generalem ... usque ibi Cur non personis

Sunt autem illorum

Hic inserit conclusionem ex ... premissis certum ... pronomina tamen personae ... dram certa. Unde per ... post hec autem quia pronomina ... quare personas ... demonstratione certa finitur vel relatione. Dicit itaque quod pronomina alia sunt demonstrativa tantum ut ego tu alia tantum relativa ut sui alia demonstrativa similiter et relativa ut ille

Casus quoque participia sex habent a quo nomina nec sunt in temporibus aliqua desinencia aliquo casu nec mirum nam in eo quoque mutantur adiectiva que nullo defi-ciunt casu sive sint mobilia sive in duabus desinentes consonantes que enim deficiunt fixa sunt ut fas dicione Iupiter iovis iter preti et prece vicem et vice tabi et tabo maria hera nam frugi et mancipi et nichi-li et huiusmodi et similia non deficiunt aliquo casu certo sed pro omni casu eadem terminacione funguntur quamvis possunt hec eadem figurate magis prolata ut dictum est per-gratum vel gratum quamvis indeclinabilia esse videntur ut si dicas nichili cordi homo est nichili cordi hominis hoc est hominis qui nichili est cordi homini cordi hominem. Et possunt eciam omnibus casibus figurate iungere dativum sicut frugi homo id est qui frugi est homo hoc est utilitati. Similiter etiam omnibus casibus adiungitur figurate et est magis dativus sed hoc eciam de nomine latius tractavimus. Declinantur autem participia ad similitudinem et regulam nominum in us desinen-cium vel in us mobilium exceptis ut

monstracionem vel pocius relacionem demonstracio. Cuius enim

Est autem pronomen illud demonstrativum quod repertum est ad demonstrandam rem quam significat ex sua prolacione ut sit demonstracio pronominis rei quam significat ex vi prolacionis sive oculis vel intel-lectui certa representacio. Rela-tivum vero pronomen est illud quod repertum est ad significandum de quo precessit sermo vel cognicio quod quando additur quantum ad illud de quo quis cogitat facit sepissime re-lacionem quo ad illud de quo sermo precesserat ut sit pronominis relacio rei pre-cognite certa quedam et quasi recordacionem repetita cogni-cio. Vel si mavis dicere rei precognite per pronominacionem recognicio. Si enim dicas Virgilius scripsit Bucolica deinde subiungas et hic is scripsit Georgica per pronomen is designas de quo sermo precesserat de eo dem atque fieri relacionem. Sed queritur an demonstra-cio semper faciat primam cognicionem Relacio vero secundam quid est quod sibi coniungitur in eodem pronomine ut idem pronomen et demonstrativum sit et relativum ut ille. Sed ideo ut arbitror factum est ut demo-stracio semper primam quam facit cognicionem non videtur excludere relacionem que facit secundam et maxime ut relacio aperte sibi ostendatur adiungere de rei primam demonstracio

supradictum est illis que nascuntur a verbis
secunde coniugationis in eo desinentibus quorum
genitivus vocalem ante e mutat in eu ut unus
cuntis quiens queuntis quivis plau
supinum cuius abiendi dixit pro abeu
in amphitrione abiendi nunc tibi oc
casio est

Tempora participiorum eadem que verbis
infinitis id est presens quod est etiam
preteritum imperfectum ut osculari et osculans
preteritum perfectum quod est etiam preteritum
plusquamperfectum ut osculatus est vel fuisse
et osculatus futurum osculatum iri et osculaturus

Et sciendum est quod non ex omni significatione
omnia tempora inveniuntur. Ratio quia quinque sunt significationes
id est activa neutra passiva communis depo
nens ab activa quidem et neutra presentis et futuri
veniunt participia ut amans amaturus
In quibus quia preteritum deficit loco participii
utimur verbo utrimque et nomine infinito ut qui
amavit ΟCΕΦΙΛΕCΕΝ id est ΟΦΙΛΕ:
CΑC quo etiam loco ubi participium accipi
necessitatis causa etiam verbo substantivo
Sic etiam ubi participium deficit necessarie

facit cognitionem. Secundus quod
pronomen facit relationem recog
nitionem. Unde et repetitum
rei precognite facit cogni
tionem. Illud quod adiungit
que pronomina tantum sunt
demonstrativa, que tantum rela
tiva, que demonstrativa
simul et relativa. Dicit ergo
quod pronomina prime et
secunde persone demonstrativa
sunt tantum quoniam prima et secunda
persona semper ut presens sig
nificatur. Pronomina vero tercie
persone alia dicit demo
strativa esse tantum ut hic
et iste, alia tantum relativa
ut is et sui, alia demo
strativa simul et relativa
ut ille et ipse. Tamen
autem dicit ipse relativum
esse quando per se id est sine
coniunctione pronominis prime
vel secunde persone ponitur
ita tamen ut etiam tercia ubi
persona coniugatur. Si enim
dicamus ego ipse vel tu ipse
vel ipse scribo vel ipse scri
bis, in his quidem omnibus
ipse prime persone est vel
secunde et demonstrative potest.
Semper enim ipse cum alio
pronomine coniunctum recipit
eius proprietatem scilicet ut
sit demonstrativum vel relativum
ad modum eius cui additur.
Si ergo cum dicitur ego
ipse queratur cuius persone
sit ibi ipse, dicunt plerique
respondentes quod ibi prime est
persone. Nec tamen ideo simul prime
Sed obicitur cum etiam dicatur ego ipse vel ego [illegible]

verbum infinitum nomen substantivum uel participii officio fungitur passiuum uero preteritum et futurum habet amatus amandus. In presenti autem deficit pro quo similiter verbum eius predicto nomine proferimus dicentes qui amatur ΦΙΛΟΥΜΕΝΟΣ pro ΦΙΛΟΥΜΕΝΟΣ. Ex quo ostenditur quod significationem participii tam nominis quam verbi uim obtinet quod et hoc pro illis et illa pro hoc ponuntur. dicimus enim legens est ille qui legit et qui legit legens est. tenatus est qui tenauit. et qui tenauit est tenatus. Illud quoque sciendum quod sepe et presens pro preterito et preterito pro presenti utuntur auctores necessitatis causa cum deficiant in consimili participio presenti et maxime timadia preterito presentis tamen participium quod etiam preteritum imperfectum significat solet coniungi verbis preteritis perfecti et plusquamperfecti et significationem eiusdem temporis complere quod verba presentis temporis si adiungantur participiis preteriti preteritum significant ut tenatus sum tenatus es tenatus est pro tenaui tenasti tenat

figuratiua et locutio quod fieri non possit si loctes uel ipse esset ibi prime persone dicat tamen ad hoc quia ob hoc ego: ipse dicat ibi esse figura quia dictio que prima est et ex sua inuentione tercie persone est ibi fit prime persone tamen satis congrue dici quod ipse et loctes ibi quid sunt tercie persone Sed per adiunctum quod habet officium et constructionem prime uocis. Sic inscribunt te ipse ibi In secunda prima potest te

Interest autem inter

Post hec assignat differentiam inter demonstrationem et relationem id est inter pronomina ex eo quod demonstratiua sunt hanc videlicet Quia pronomina ex vi demonstrationis primam faciunt cognitionem Ex vi relationis secundam Et est prima cognitio cum pronomen ita rem significat quod ex vi prolationis sue uel cogitationem uel locutionem precessisse non designat ut iste scripsit Bucolica Secunda uero cognitio est cum pronomen ex vi sue prolationis de illa re quam significat significationem uel cogitationem precessisse designat ut ille scripsit Georgica Quia autem ait demonstrationem interrogationi redditam primam ostendere cognitionem non

intelligit quod demonstratio sine interrogatione premissa cognitionem primam non faciat Sed quando ut cum rem ex interrogatione pateat esse dubiam tunc demonstratio

pronomine subiunctio certi
fiat demonstracionem sine
dubio prima habet cogni
cionem intelligamus

Recte igitur

Illud quod adiungit quod quam-
vis ipse referri possit
ad pronomina iste vel
ille in prima cognicione
posita tamen econuerso
fieri non potest scilicet ut
iste vel ille referri possint
ad pronomen iste. Ista videlicet
ut ipse positum in tercia
persona primam faciat cogni-
cionem quod fieri non potest
quia ipse sit positum seu
relativum est. Modo autem
dupliciter quod ad ipse ita ut
primam faciat cognicionem non
potest iste vel ille referri
quamvis licet iste non possit
ad illud referri eo quod
demonstrativum semper est tamen
ille videtur facile referri
posse ad ipsum positum relativo ut si dicatur Virgilius scripsit Bucolica. Ipse
Georgica et ille Eneida licet nec hoc modo debeat ille referri ad ipse et
alio cum videtur fieri loco pro ille nisi pro ad determinacionem addatur idem vt si
dicetur ille idem scripsit Eneida vel potest dici quod quamvis ipse possit referri
ad ille et iste demonstrative posita non tamen econverso posita demonstrative possunt referri
ad ipse cum si autor ita intelligit nichil dubium quando satis hoc innuit apposite

Sic ergo si dicam tenatus fui fuisti
fuit pro tenaui tenasti tenauit. tena-
tus fueram fueras fuerat pro te-
naueram tenaueras tenauerat potest
accipi. Itaque quod deest latinitatis lingue
naturaliter completur racione coniunctur.
Multa tamen in hiis sunt que regula exigi-
dici sive euphonie causa desiciunt si-
quam in usu non sunt sicut et in aliis
partibus oracionis. A neutris ut diximus
sicut ab activis duo tempora participia ve-
niunt presentis ut stans futurum ut staturus.
Inveniuntur tamen quedam ex eis eciam preteriti
temporis ut ceno cenatus prandeo pransus
nubo nupta pateo passus et a pacior
tamen passus facit

Hoc quidem idem pronomen

Removet autem duplicem quorundam errorem circa hoc pronomen ipse.
Alii enim dicebant hoc pronomen ipse esse tercie personarum generis id est demonstracione tria tres
personas differentes ut scilicet esset et prime et secunde et tercie persone. Alii vero putabant ipse
esse nomen quia pro hoc nomine solus ponitur plerumque ut apud Virgilium ipse
ratem conto subigit. Ipse inquit id est solus determinis tamen possit ibi videri magis
positum causa discrecionis vel maioris significacionis. Et quamvis de hoc pronomine

Asuesco asuetus quod quibusdam magis no-
men esse videtur sicut quiesco quietus iuro
etiam iuratus quod etiam in passiua signi-
ficatione invenitur quippe etiam sunt verbi
lucanus in nono protulit Et lecte iuratur
aues bubone sinistro Statius in viiio
Captiuus etiam iurabere thebis Virgilius
in iio Georgicorum Aut coniurato descen-
dens dacus ab histro Addit quidam
etiam a careo cassus quod si esset
deberet cassurus futurum non cariturus
facere quod Iuuenalis in vo protulit Tolle-
re dulce cogitat heredem cariturus tur-
ture magne ut supra memorauimus
ergo cassus magis nomen est sicut las-
sus et maxime cum varias significa-
cit ut cassa fraude parat Titubo
quod titubatus facit Virgilius in vo
Vestigia presso Aut tenuit titubata
solo Et in aliis multis neutrorum
preteriti participia vetustissimi inveni-
untur protulisse ut distessus intritus

loquium quod et ipse sen-
serunt antiqui et quidam
Aliud quod dixerunt ipse
unius solum pronomen esse sed
primam prime secundam sive
tertiam designet personam
Antiqui enim dicebant illud
idem pronomen demonstratione
eius tercie esse persone
significatiue vero adiungi prime
et secunde persone ut ego ipse vel
tu ipse Alii vero dicebant
ipse tria esse pronomina
Aliud enim ipse putabant
illud quod est prime persone
aliud quod secunde Aliud quod
tercie dicebant tamen illud
ipse inventum ut in tercia persona
locum significaret in qua
prius solum est repertum fuerat
significat vero id est ipse
dicebat illud prime et secunde
persone adiungi cum tria pro-
nomina sine significationis
proprie in unum prime persone
transeat vel in secunde Secundum
hos quod ipse tria persona-
rum non est quod illud
ipse quod prime iungitur persone
penitus diuisum est ab illo
quod secunda persona est Et
si obiciatur huic sine quod
solum plura quam tria
dicta erunt pronomina quod
tamen solum dicitur quam
dicit esse et
nomina respiciens ad vocum
diuersitates Ipse vero in una
cadit voce tria sunt
pronomina Illud quod addi-
bant quod ipse nato dicitur esse prime persone et secunde quam sine inventu alii

pronomis p̄mis et sc̄dis
psonis v̄boꝛū adiūgitur
vt ẏpscribo ipescribis qd
nec nomē facere possunt
nec ille nec alia dc̄e
tcie psone Sed puto q
hoc facit discrecio a dc̄o
cū certū est ut sp discre
tōnis expressionē habeat
p s̄c adiūgi verbo p̄me
et sc̄de psone quo si ci
additū esset ego uel tu
cruacē sicut a p̄ncipio
dictū est Ipse absq du
bitacōne uel dubio est
tercie psone

Quod sit tercie est

Hic pbat autor eu
ipē tm̄ sit tcie psone
Ḡe co q tcie psone v̄bi
iūgit p s̄c vt ipe facit
Si v̄o opponat aliquis
q ipē s̄ic iūgitur v̄bo
p̄me psone ut ecū dicat
ipē facio scat q non
loquitur hic et ipē nisi
q fuit inventū ut pone
tur relatiue sc̄dm q nūq
iūgit p s̄c nisi v̄bo tcie
psone pbat rursus
aliter q ipē sit tm̄ tcie
psone q̄m iste et ille et
hui9 di voces tcie psone
possunt referri in 1d . id
est sup̄ dictū pnomen
hoc est ipē pomt pillis
trib9 psonis nūq̄m v̄o

obitus ocāsus potius senectus Nunc
q̄o passiua que sunt q̄ncq̄ trūs tpm̄
habent p̄ncipia gaudeo gaudens ga
uisus gauisurus audeo audens au
sus ausurus soleo solens solitus
soliturus fio fiens factus futurus
differencie causa ne si facturus dice
retur sit p̄ncipio quod venit a fio
v̄bo quod vim actiua possidet fi
v̄bi vnde a supino cui9 nascitur
passiuū preteriti p̄ncipiū et futuri actiuū
fictum fattu factus facturus ffido c
fidens fisus fisurus Ⱥ comuna v̄b
q̄tuor tpm̄ nascuntur p̄ncipia pntis
sine preteriti impfcti quod actiua sola
habet significacōm ut c̄minor c̄minans .
ΟΔΙΑΒΑΛΟΜΟΥ ΚΕΤΙΚΑΙΟ ΔΙΑΒ
ΜΟΝΕΝΟϹ preteriti pfcti et plusq̄m
pfcti quod q̄nem habet significacō
tam actiui q̄m passiui ut c̄minatus
ΟΜΑΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙΟ ΑΕΑΒΑΝ:
ΤΕΥϹ ffuturi vnū actiūm in rus

xxxxiij
del desinens ut c̄minaturus et v̄o passiue

deponens ut ematurus et unde passivum in dus ut emadus. Omnia enim in dus desinentia participia eadem in ceteris et nominativa esse possunt aut amittunt tempus ut amandus ΟΦΙΛΕΤCΖΟΜΕΝΟC ΚΑΙΟ ΜΑΚΤΕΟC ΛΕΓΕΝΔVC ΟΛΕΑΓ: ΝΟC ΤΕCΟΜΕΝΟ ΚΑΙΟ ΑΝΑΓΝΟC ΤΕΟC. A deponenti tamen tempore veniunt participia presentis vel preteriti imperfecti ut sequens preteriti perfecti vel plusquam perfecti sequutus futuri secuturus. Multa tamen ex huiuscemodi verbis inveniuntur apud antiquissimos participia preteriti temporis tam activam quam passivam significationem habentia ut meditor ΜΕΛΕΘΟ meditatus ΜΕΛΕΘΕCΑC ΚΑΥ ΜΕΙΜΕΛΕΤΕ: ΤΕΥC. Afranius in fformio: Meditata sunt mihi omnia incommoda mea. auxilior ~~ator~~ auxiliatus ΒΟΗΘΕCΑCΚΑΥ ΒΟΗΘΕΤΕΤΙC. Lucilius: a me auxiliatus es. Sic et amplector amplexus ΚΑΥΠΕΡΙΑCΙΑ ΑΤΕΙCΚΑΥ

pro primis vel secundis quod modo patet quam premissa interrogatione ut quis facit interrogandus ipse facit et ego et tu secundum tamen per tertiam personam. Et autem in illo versu virgiliano ipse vatem contra subiugit ipse pronomen sit et non nomen probat hoc modo quod aut accipitur pro nomine id est quamvis accipiatur pro hoc nomine solus et modo potius videtur dici pronomen aut complet quod suum est pronominis id est substantiam significat sine qualitate hoc est sine respectu qualitatis ~~unde pronomen esse convincitur~~ vel ideo ubi dicitur quod suum est pronominis qua causa vel maioris significantie vel discretionis perficitur unde pronomen esse convincitur. Quod tamen librum habet quod suum est nominis implet et ita legenda est lectio sic cum auctor probat quod ipse non potest esse nomen hoc modo omne quod est nomen implet quod suum est nominis id est suscipit nominis proprietatem. Sed ipse illud non implet quod tamen idem inferius subsequenter demonstrabit. Ergo ipse non est nomen. Secundum quam sententiam habendum est pronomen accipi pro nomine et esse nomine. Illius autem assumptionis que est sed ipse illud non implet premittit approbationem hoc modo verba prime et secunde persone tamen. Cuius sine hoc est summa quia verba prime et secunde persone adiungant pronominibus ad perfectam constructionem faciendam sicud est nominis

ut nunquam eis verba addantur prime et secunde persone id est ut ipsum nomen nunquam addatur verbis prime et secunde persone ad constructionem perfectam sine pronomine cuiusque persone nisi sint verba substantiva vel vocativa quibus in prima et secunda persona licet addere nomina ut Priscianus dicit. Cicero sum. Potest inde assumi hoc modo quod vero omnibus verbis adiungitur etc. qui dicit nullum nomen adiungitur verbis prime et secunde persone nisi sint substantiva vel vocativa verba. Sed ipse verbis cuiusque persone potest adiungi ad perfectam constructionem ut ipse dixi ipse dixisti. Quod autem dicit sed ipse non implet quod suum est nominis ergo ipse non est nomen quod tamen docet ut conclusive concludit pro eo eius constructionis quod de litera manifestum est. Dicitur autem ipse Epitegmaticon id est appositum quia ceteris pronominibus apponitur ut ego ipse tu ipse. Solet autem et aliter premissa litera legi ab eo loco qui est nam tamen pro nomine accipitur etc. Sed hoc modo vere in versu virgiliano ipse rationis conclusio subiungit ut ipse pro nomine sit positum ibi causa significande discretionis. Nam si accipitur pro hoc nomine solus ut quibusdam videtur complet quod suum est nominis id est significat illud ibi quod illud nomen significaret

ΠΕΡΙΣΦΑΤΕΕΚΤΕΙΕ. Patronius Arbiter nostro amplexus in pectore. Cicero in Rostro: quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur. Anniculorum amminiculatus ΒΟΗΘΕ ΤΑCΚΑΥ ΒΟΘΕΤΕΥC. Varro tribuario auxilio amminiculatus. Sed etiam de aliis verbis quam plurimis que nunc in usu deponentia sunt veteres sicut communibus usi sunt de quibus etiam de verbis tractabamus docuimus. A verbo sum quod est anomalum veteres preteriti temporis proferebant participium ens unde componuntur potens. Nam futurus magis a fio verbo videtur nasci. Potest tamen etiam a sum esse existimari.

Numerus accidit participiis, uterque singularis ut currens pluralis ut currentes. Et sicut non deficiunt casibus sic nec numeris defectiva invenies participia.

Figuras habent participia quas a verbis accipiunt. Nam per se nunquam

componit participium nisi prius cuius
uerbum componatur ergo uel simplicia
sunt uel decomposita plerumque que
greci PARACINTHETA uocant id est
a compositis uerbis diriuata ut efficio
efficiens intelligo intelligens Si enim
ipsa per se componatur non prius uerbis
compositis transeunt in nomina unum Sic
etiam si comparentur ut nocens in-
nocens sapiens insipiens Simpli-
cia enim eorum possunt et participia esse
et nomina Composita uero sine dubio
nomina sunt Tamen aut addidimus ple-
rumque quia sunt quedam que non
seruant compositionis uerborum compagi-
nem unde apparet ea per se compo-
sita ut effingor effractus constringor
constrictus contingor contactus et
similia Indulgens amans acceptus
si componentur nomina sunt indulgentior
amatior acceptior sic et similia.
De diuisis quoque consonantibus que ante
posita ... ut ego et tu et iste

quod non pronomen Demde
incipit probare sibi modo
quod ipse non est nomen eo
aut uerba prime et secunde per-
sone tantum que dicit Cum uis
pronominibus adiungantur uerba
prime et secunde persone mag-
tamen nominibus nisi sint substantiua
uel uocatiua uerba Sed ipse
adiungitur uerbis cuiuslibet
persone ergo non est nomen
sed potius pronomen sicut
iam supra dictum est Et post
Circa predicta tamen nota quod de-
monstratione et relatione Nondum
est secundum magistrum Bene quia de-
monstrationum alia ad oculum
alia ad intellectum Ad oculum
fit quando res ad hoc demonstratur
ut sensu corporeo percipiatur
ut ego sic iuxta oculus sumitur
pro quolibet sensu corporeo fit
aut ad intellectum quando aliquid
ad hoc demonstratur ut non
sensu sed animo percipitur ut quando
enim est uisa ad oculum aut
et ad intellectum fit quando res
et enim et sensu percipitur ut
Iste est homo Primum aut
pronomina possunt utrumque fa-
cere demonstrationem tamen naturaliter
et proprie Sunt quedam demon-
strantia ad oculum tantum ut ego
et tu ad intellectum tantum ut
sui ad oculum et intellectum simul
ut iste et ille Item demon-
strationum alia propinqua alia
longinqua Fit longinqua
id est ad rem longe positam
per hoc pronomen ille ut ille
erat Per alia aut pronomina
fit propinqua id est ad rem
demonstrationum alia personalis alia simplex

Hunc est personalis quando pronomen idem significat id est demonstrat per quod supponit ut ego. Simpliciter pronomen aliud demonstrat et pro alio supponit ut quando sacerdos dicit Ego sum vitis vera ibi hoc pronomen ego demonstrat sacerdotem et supponit pro xpo. Simplex fit demonstratio simplex quando pronomen adiunctum nomini generali demonstrat speciale suppositum et non singulare ut hec herba crescit in ortho meo. Si enim adiungitur speciali statim venit per singulari ut hec salvia crescit in orto meo.

Item demonstrationum alia alia confusa alia discreta. Confusa est quando non fit demonstratio ad aliquod certum suppositum. Discreta vero quando nulla ibi est confusio ut ego lego. Sed relationum alia nominalis alia pronominalis alia adverbialis sicut et demonstrationum. Nominalium alia substantialis alia accidentalis. Substantialis relatio fit per relativum substantie ut quis. Accidentalis fit per relativum accidentale ut tantus talis et tot. Sed pronominalis fit per pronomen relativum ut ille. Adverbialis fit per adverbium ut taliter et ibi. Pronominalium relationum alia directa alia indirecta. Directa est quando antecedens et relativum sunt eiusdem casus ut Sortes currit et ille movetur. Indirecta est quando sunt diversorum casuum ut Sortes currit et illud video. Communis vero quando refertur ad duo antecedentia quorum unum est relativum cuiuslibet casus eius relatio alterum alterius ut Sortes videt Platonem et illi currunt (Unde illud Salomon fecit templum quorum ...

us in preteriti temporis pluralitatis invenitur quibus per singulas ubi terminationes eius de supinis tractabamus docuimus, tunc hic etiam generaliter comprehendere non incongruum videtur esse. Omnia igitur participia preteriti temporis vel in tus desinunt ut amatus auditus datus aditus domitus solitus cultus munitus conventus motus vel in ctus ut factus doctus lectus sanctus vel in ptus ut raptus captus sumptus vel in stus ut questus vel in sus ut visus risus mansus lusus missus vel in psus ut lapsus vel in xus ut fluxus flexus plexus nexus. In tus desinunt omnia que penultimam in vi sillabam terminat mutato vi in tus ut amavi amatus. Oravi oratus adivi aditus delevi deletus cupivi cupitus lacessivi lacessitus decrevi decretus stravi stratus munivi munitus audivi auditus. Differentie causa excipiuntur hec tria. A longam

in au conuitencia caui cautus faui
fautus caui cautus pre si latus fatus
cautus dicemus aliam significationes que com-
putarentur Et sciendum quod hec omnia
penultimas productas habent tamen in verbis
preteriti quam in participio correptus seui
satus et sivi situs que in participio
penultimas corripiunt et livi vel lini
litus A cieo quod citus licet et corripe
et produce penultimam abivi quod vel ij
composita et quivi vel quij corripiunt
in participio Et ante tus ut aditus
obitus preteritum nequitus Solui cum
solutus et volui volutus abiecta quod
produxerunt tamen v A vero correptam
ante tus in quattuor solis inveni partici-
pijs duo prime coniugationis que du-
plicant in preterito priorem sillabam dedi datus
et steti status quod participio sile nomen
est unde sufficit status Et quod unde
inveni a sponeri rator ratus / et
hic unde de quo supra diximus seui satus

et exemplum est sepius et cele-
sia Item relatiuorum alia mu-
tua alia non Que est mutua
quando relatiua duo ad se invicem
referuntur et facit utrumque con-
sillabam notatam ut illud quod
terit mo tamen dicitur multa quod
ibi pronomen non ponitur relatiue
sed in vi cuiusdam nominis respec-
tiui non mutua est quando ibi de
uno relatum Item Relatiuorum
alia concepta alia dissoluta
Concepta fit per pronomen nomen
relatum vel per pronomen et coniunctionem
ut sor qui currit mouetur id
est sor currit et ille mouetur Disso-
luta est que fit per pronomen
sine coniunctione vt in Lucca-
no Exceptimus excipitur re-
petit fasciis amplexis Tale
fuit mario vite modus ...
passo / tamen non est tenenda
huiusmodi relatio Item relati-
uum alia longinquitatis alia pro-
pinquitatis Et relatio propinquitatis
fit per pronomen reciprocum ut sor
videt se Relatio vero longin-
quitatis fit per alia relatiua ut
sor currit et ille vel is vel ipse
mouetur Notandum quod omne
relatiuum facit sillabam notatam
ut iste currit et ille mouetur
et sic idem et idem
Et est idem neutri generis
tantum et non habet nisi nominatiuum et
accusatiuum Utrumque tamen est ad ...
num ut idem id est sepius
Idem autem habet unum acci-
dens propositum Unde facit rela-
tionem plus consignificatam quam cetera
relatiua unde potest intrinsecus referri ut iste currit et mouetur

Id est aliquis currit et ille movetur. Item relativorum alia propria quantum ad vocem alia impropria. Quod est propria ad vocem quando relativum concordat cum suo antecedente in genere et numero. Impropria in qua non tenetur concordare. Si autem discordat in genere vel numero impropria est. Unde ibi non concordat in genere ut feminam tuo qui est creatus. In numero ut ibi divinas pietas plasmat hominem quos factor creat eos. Item relativorum alia personalis alia simplex. Personalis est quando relativum et antecedens veniunt pro eodem supposito in numero ut Sortes currit qui movetur. Simplex est quando antecedens et relativum non veniunt pro eodem supposito in numero et hoc fit multis modis. Ultra modumque relativum et antecedens veniunt determinate pro diversis appellatis ut mulier salvavit que damnavit. Ultram antecedens venit pro virgine, relativum pro Eva. Item antecedens et relativum veniunt indeterminate quia quod pro nullo appellatio ut propositiones inseparabiles cadunt casu qui nullus in eis invenitur. Item relativum venit determinate et antecedens indeterminate ut serpens est callidior omnibus aliis animalibus qui decepit Evam. Item antecedens venit determinate et relativum venit indeterminate ut hoc discernit

Unde Virgilius in ii° Georgicorum: mutatamque insita mala ferre pirum et prunis lapidosa rubescere corna. Aut notandum quod sepultus fuit antiqui tamen et sepelitus dicebant et salivi salitus et salsus. Preterea notanda sunt a salivi vel salii saltus et salturus. Ab halo halas halavi halitus nomen participiale non halatus et a spiro spiravi spiritus. Similiter nomen participiale factum non spiratus facit a pavi pastus non patus. Ab ambio ambitus correpta penultima quando nomen est nam in participio producitur. Ovidius in primo methamorphoseos: Iussit et ambite circumdare littora terre. Quod autem halavi est ab halo ostenditur versus Iuvenalis in iiii° Recomm bellorum pompa animam exhalasset opimam pro exhalavisset. Queritur autem spiro spiras et halo halas spiravi et halavi faciant cuius vocabula et habeant spiritus et halitus que puto anteriora

esse verbis ideo quia non sequi declinationem
regulam quo indictus id est indictio
et dominatus id est dominatio. Tria vero
excepta habent ante tus omnia que
preteritum in ui divisas terminat nisi sint
ex presentibus in lo vel indo divisas desinen-
tibus ut domui domitus vetui vetitus
attonui attonitus habui habitus elicui
elicitus genui genitus strepui strepitus.
Excipiuntur quidam prime coniugationis duo
que quasi per sincresim ui proferuntur
secui sectus et fricui frictus. A neco quoque
verbo necatus et nectus invenitur parti-
cipium. Sed necatus proprie dicitur ferro
nectus alia vi peremptus dicitur. Illud
quoque notandum quod Oratius ponit in Epodon
Non me lucrina iuverint conchilia magis
ve rombus aut scaris quos eois intona-
ta fluctibus hyemps ad hoc vertat
mare intonata dixit non intonita.
Sed Virgilius in iiii° Eneidorum Atto-
nitus magno imperio monitu quoque deorum
Sonaturus pro sonuturus Oratius

Omne relativum et per consequens secundam infert notitiam etc. usque ibi stabilem etc.

particula apud Grecos qui
apud nos invenitur. Tunc
relativum et antecedens veniunt
extra de diversis significatis ut
manus domini sunt crucifixe
que fecerunt nos. Tunc rela-
tivum venit pro voce et ante-
cedens pro re et econverso.
Fit quoque relatio partim simplex
et partim personalis ut san-
guis et aqua sunt sacramenta
que de latere Christi flu-
xerunt nam quantum ad san-
guinem personalis est quia
idem sanguis de latere Christi
fluxit qui in altari conse-
cratur. Sed quantum ad aquam
simplex est quia alia con-
secratur et alia fluxit.
Quando vero relatio fit ad con- (apposi-)
ceptum non est simplex sed im-
propria quantum ad vocem. Ut
fundamenta eius in montibus
sanctis diligit etc. Item
relationum alia vehemens
alia vehementior alia ve-
hementissima. Vehemens
fit in secundo loco ut Sortes
currit et ille movetur. Vehementior
fit per hoc pronomen idem quod
tercio loco debet poni proprie
ut Sortes currit et ille movetur
et idem disputat. Vehemen-
tissima fit per hoc pronomen
identidem quod quarto loco po-
nendum est ut Sortes currit et iste
illud movet et idem disputat
et identidem scribit. Hoc ma-
gister bene. Et eadem racione
transsite ad relationem propriam et
personalem ... in proprietatibus
earum sunt in hiis versibus

Derivativa

Agit de modo de pronominibus
derivatis Et hoc ordine
primus ponit numerum ipso-
rum Postea ostendit a qui-
bus deriventur Tercio quid
habeant significare ut de sig-
nificatione ostendat eorum
differentiam Ad primum et
ut declarentur efficacius co-
rundem accidentia Dicit
itaque Pronomina derivata
septem esse quorum unum id
est meus a singulari genitivo
mei prime persone formatur
Duo vero id est nostras et
vestras a genitivo plurali eiusdem
persone nostrum vel nostri Tertium
quod est tuus formatur a
genitivo singulari secunde persone
quod est tui corrumpit enim pe-
nultimam quod non faceret si
formaretur a nominativo tu a genitivo
rursus plurali secunde persone vestrum
vel vestri formantur Duo vester
possessivum et vestras quod gen-
tile est sicut et nostras
Hec autem duo id est nostras
et vestras inflexo accentu
debent proferri in fine Anti-
quis enim eorum nostratis et
vestratis utebantur antiqui que
nunc proferimus per sincopam
Hec autem est sincopatorum
regula et appocopatorum
quod super quacumque vocalem cadit
accentus in integro super
cadens remanet post appoco-
pam vel sincopam Si vo-
calis tamen illa in sincopatis
vel appocopatis remanserint

In primo Sermonum protulit Arge-
mum cui sit cui mens durior atque Heros
magna sonaturum des nominis huius ho-
nore Virgilius in vio Dum flamma
iovis et sonitus mutatur olimpi In
secunda coniugatione excipiuntur in vi dun-
tas in preterito desinentia que penultimam
In participiis non habent hec docui do-
ctus tenui tentus censui census Tace
? rapui raptus et excio composita cor-
ripui correptus percipui perceptus
Simile a canendo composita absque ?
faciunt participia secundum primam formam
canor cantus occinor occentus accinor
accentus quamvis occinui et accinui
faciunt preterita In rui etiam et xui p-
idem tempus exeuntia non habent ? in
participiis ut deserui desertus dissero
disserui dissertus Insero inserui insertus
aperio aperui apertus nexui nexui
pexui pexus messui messus facit ut
censui census In lui vero desinentia
vi in tus convertunt in participio ut colo

colui cultus · occulo occului occultus
consulo consului consultus · alo alui altus
et alitus Unde etiam volui voltus facit
quod nomen participiale est quo etiam co-
lui cultus quando est quarte coniugationis
declinationis que etiam o ubi in u con-
uertunt Que uero in pui in uo desinunt
in extrema preteriti in tus conuersa faciunt
participia ut polluo pollui pollutus acuo
acutus · suo sui sutus · tribuo tribui
tributus · cruo crui crutus quod solum
penultimam corripuit / apud antiquiores
tamen etiam absque composito producit
penultimam diruo dirutus Quando do quoque
composita in breue habent ante tus
in participio preteriti ut reddo redditus
credo creditus prodo proditus vendo
venditus dedo deditus In ctus
faciunt participia preteriti passiua que
verba preteritum tempus actiuorum in xi faciunt
ut intellexi intellectus auxi auctus
duxi ductus vexi vectus vixi victus
traxi tractus pexi pectus vinxi vinctus

Hoc autem dictum est propter
amasti et similia In quibus
post sincopam non remanet
uolus super quam cadit accentus
in integritate Et ut ad propositum
redeam Quare genitiuo tale persone
sanguine suum dicatur primum pronomen
derivatiuum suus de quo di-
cit quod mixtum est genere
utriusque numeri Ad cuius rei in-
telligentiam videndum est quod
omne possessiuum possessorem
mixtum significat Possessionem
uero et transcendens quod ut tamen
liquescat notandum quod posses-
sor dicitur in arte gramatica cuius
aliquid dicitur esse Posses-
sio autem quod alicuius dicitur
esse siue domus siue seruos
siue quicquid dicitur esse ali-
cuius significare ergo possessorem
est significare illud cuius est
aliquid uel cuius esse dicitur
Possessionem uero significare est
significare aliquid cuius ita ut
sine determinatione significatur
possessio ut cum dico meus
designo enim aliquid mei
sed quid sit an seruus uel
domus uel equus uel quid
aliud non determino Quando quoque
sicut per quod aliud possessionem
Ita per meus indeterminate pos-
sessio significatur determinate
uero significare possessionem nichil
aliud est quam designare
quid alicuius ut meus seruus
Meus ergo significat possesso-
rem id est cuius significat certe
possessionem id est aliquid eius
Significat quoque possessorem et
possessionem simul infinite /

Id est significat cuius aliquid
Cum enim dico meus sig
fico mei aliquid sed quid
no determino nisi ul equus
ul servos ul aliquid huius
modi ~~adduno~~ adyno Di
cebat vero antiqui qd pos
sessivum significat possessionem
intrinsecus id est principium
qd est per primam sillabam
quam habet cum gto primitivi
possessore significatur quem
ut si meus cum gto mei
ducebant et | qm possessionem
significat extrinsecus id est per
vltimam sillabam per quam
differt a gto primitivi et secundum
quam coniungitur cum parte cuiusdam
generis et numeri possessionem de
terminate designete ut meus
servos qd nos longe aliter
intelligimus. Dicimus ergo
quod possessivum significat intrinsecus
possessorem id est ex se et
ex sua prolatione sine vllo
extrinsecus adiuncto determina
te significat cuius possessio
vero significat extrinsecus id est
secundum qd aliquid extra sibi ex
igit adiungi ad determinandum
quid aliquid dicatur esse ul
sit Cum enim dico meus cuius
aliquid significo sed pendet
adhuc quid ad possessionem
pertinet Exigit enim aliquid
sibi extra adiungi ut possessio
determinetur Patet ergo quod
quamvis sicut secundum quod possessore
significat resolvitur in gtm
primitivi id est sui qui tam numeri
singularis est quam pluralis patet
tamen qd possessore significat
genere et numero id est

Excipitur flexi quod flexus facit participium
Similiter in ti ul in qui vocali longa ante
cedente desinentia in preterito ut feci factus
ieci iactus vici victus reliqui relictus
Similiter in gi ut legi lectus tegi tactus fregi
fractus. In ptus exeunt participia ve
tiva passiva tum activa eiusdem temporis in
pi ul in psi terminatur ut cepi captus
cecepi ceceptus rupi ruptus scalpsi scal
ptus compsi comptus sumpsi sumptus
prompsi promptus dempsi demptus
scripsi scriptus nupsi nupta. Nuptus
enim naturaliter siletur nisi per irrisionem ue
figuram dicatur quamvis antiquissimi ui
rus pro nuptus protulisse invenimus
qd nunc in vsu non est Similiter in mi haben
cia emi emptus ademi ademptus re
demi redemptus rapui et raptus facit
et ex eo composita corripui correptus
percipui perceptus In stus vnum inve
deponens queror questus et passivum
pastor pastus cum alia eiusdem forme si
leant abitur et ut nastor natus irastor

uatus obliuiscor oblitus paciscor pactus
nanciscor nactus proficiscor profectus vlciscor
vltus expergiscor experrectus defetiscor olim
duplicabant d in principio defessus Re ante
tendere unum inuenio in tus a texui textum
In sus desinunt participia que ex verbis ve-
niunt vel in si vel in di preteritum actiui
terminantibus nisi sint a do composita
de quibus supra dictum est Vel que con-
iugationis que ultimum principium in sus ter-
minat ut lesi lesus mersi mersus iussi
iussus mordeo momordi morsus prandeo
prandi pransus tondeo totondi tonsus
obsideo obsessus video vidi visus fodio
fodi fossus tendo tetendi tensus tundo
tutudi tusus prendo prendi prensus
scindo scidi scissus findo fidi fissus
Rapiunt uro ussi ustus torsi tortus vel
torsus Antiqui dicebant a torreo tostus
fit In sus similiter faciunt participia que in li
vel in ri terminat preteritum actiuorum ut velli
vel vulsi vulsus fefelli falsus pepuli pul-
sus pulli pulsus Sustuli anomalum
est et sublatus facit decucurri decursus

tam ad singularem quam ad plura-
lem possit referri ut filius
illius et solus illorum quia tamen
questionem quidam asserunt nichil
valere nisi suus ponatur
per prius Dicendum quod auctor
in auctore isto sic invenitur
dicit sic intelligendum quod
aut suus illius et suus illorum
ut videlicet permittatur aliquod
singulare respectu cuius dicatur
suus et similiter plurale ut
magister legit in libro qui
suus est vel boni discipuli
diligunt suum magistrum Vos autem
pro non consueveritis congrua
dicimus constructionem suus ser-
vos platonis vel illorum
monstrat in Ita ut suus
ad genitivum singularem vel pluralem
per relatione dicatur Ad aut
aut meus et suus vel
tuus masculinus confundere genera
non aliud est nisi quod in una
et eadem terminacione rem tam
masculini quam feminini quam neutri
generis significare possunt pro
possessore Sicut cum dicat
vir Servus meus meus
secundum possessorem masculini generis
est masculinus Similiter si hoc
idem proferat mulier masculinus
est femininus Verum tamen quod ibi
est confusio generum nec est
quantum ad possessorem cum
demonstratio certa ibi faciat
generum discretionem Nota
terminata pronomina duplicem
vsum ... sit vox eadem ...

Queritur

Tercium autem supinus superat
septem esse diriuata pronomina
quorum duo patria sive gentilia

Dicitur ~~tam~~ scilicet nostras et vestras Monet et inde quia omne enim certum possessiua pronomina deriuetur tam a singulari quam a plurali numero Queritur cur aliqua gentilia pronomina non diriuentur a singulari numero id est a pronominibus singularis numeri Non enim et istis duabus partibus nostras et vestras singulariter queritur cur a singulari numero non diriuentur patet enim quia secundum formam et significationem a plurali numero debent deriuari. sed illud potius ut iam dictum est Queritur cur aliqua pronomina cuiusdam generis id est gentilia non diriuentur a singulari numero quia meas et tuas vel alia gentilia pronomina a singulari numero non poterant duci significatione gentilium pronominum prohibente. Quia qua re omnium diuisi diuisas deriuant. sententias Nos quia non inuabimus eas ponere primo quod fiunt qui dicunt quod gentilia possessorem significant et possessionem volebant hoc habere seu dicere quod eo quod autor superius dixerat In omnibus inquit deriuatiuis pronominibus due intelliguntur persone intrinsecus possessoris extrinsecus possessionis In omnibus inquit ita scilicet quod nullum excipit Quod quia dicitur quod gentilia pronomina que in deriuatiuis enumerat sunt possessiua sed quoniam ita recepta fuerunt ut significarent gentem in qua est quod dicitur gentilia

verti versus verri versus Excipitur pepi pactus differentie causa pepigi enim fuit passus Excipitur coniugationis in si vel in preteritum terminantia in tus non antecedente c faciunt participia farcio farsi fartus sarcio sarsi sartus fulcio fulsi fultus haurio hausi haustus reperio repperi repertus comperio comperi compertus Item persus vno inuenio a deponenti labor lapsus Nexus tria inuenio passiua nexus a necto pexus a pexui flexus a flexi Similiter faciunt participia amplector amplexus complector complexus supradictas formas seruant in participio preteriti quamuis et deponentia que facile ex simili terminatione passiuorum demonstrari possunt quod faciant per singulas ~~terminationes~~ coniugationes participia preteriti temporis Neutra pauca habent preteriti participium ut supradictum est a ceno cenatus prandeo pransus iuro iuratus careo cassus quod nomen est. passus a pateo titubo titubatus placeo placitus

Et propter hoc scripsit hoc de illis que semper

quiesco quietus A neutro passiuis quoque
sunt gaudeo gauisus audeo ausus soleo
solitus fio factus fido fisus Vetustissi
mi et ex aliis pluribus neutris inueniuntur
protulisse participia preteriti quod supinis oste
dimus que nunc in usu non sunt Participium
quoque futuri actiuum uel neutrale a supino fit ut
amatu amaturus dominu dominiturus do:
cu docturus flexu flexurus fultu ful:
turus sancitu sanciturus Pleraque enim neu:
tralia secunde coniugationis in ui diuisas
consimilia in preterito deficiunt in supinis
ut horrui rubui tacui tepui ferbui
senui egui frigui rigui durui stupui
et similia Et quia supius diximus quod uer:
ba actiua uel neutra carent preteriti temporis
participio sicut et passiua deficiunt in parti
cipiis instantis temporis Sed pro hiis substiuo
nomine et verbo utimur ophilezas qui
amauit ophiloymenos qui amatur
Sciendum quod antiqui in actiuis et neu:
tris uerbis pro preteriti temporis participiis etiam

dicuntur possessiua de hac
significatione gentilium tractatur
date sunt sententie quarum
prima est Quod gentilia pro:
nomina gentem significant
Priscianus pro possessore
Remigius uero aliquid de
gente significant pro pos:
sessione licet inanimate
Secundum enim dico nostras de qua
gente sit licet de nostra
significo Sed magis certum quantum
ad possessionem pertinet magis
diffinio in se uel doctus
uel Cicero uel aliquid tale
addidero quod determinet quid
de nostra gente esse dependet
Secundum ergo dicatur Cicero nostras
est id est ac si diceretur
unus est de nostra gente id
est qui a nostra gente pos
sidetur gens enim possidet
Ciceronem ut totum suam
partem Secundum hanc ergo
gentilium pronominum significationem
meas et tuas non poterint
gentilia esse pronomina
Si enim dico Cicero me:
as est significabitur extrinsecus
Ciceronem possessiuum Secundum
Remigium debeat idem sig
nificare quod mei ciuis sum p:
minus Mei autem tamen unam
personam significat non gentem
que intrantur est collectio
personarum non poterat meas
gente certam Remigius sig
ficare Ideo quod secundum predictam
de gentilium pronominum significatione
ponuntur quidam sententiam

instanti tempore utebantur. ΟΕΡΧΟΜΕΝΟϹ
ΚΑΥΟΗΑΗΟΗ veniens dicens similiter
ΟΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΟϹ adveniens virgilius in xo Cetiulius adveniens merso
motibus umbro hic enim veniens Ocleyon
significat Terencius in fformione Repperi
invenio offendi adveniens quod eum volebam
et ut volebam collocatam filiam hic enim
quod adveniens paragenome significat Stacius
in primo Thebaidos Et calligantibus ca-
ligantes abrupto invenias calligantes
pro calligatis dixit :—

Explicit liber undecimus

quoniam non poterat esse gentile
pronomen meas. Etiam quia ratione
non tuas. Sed sicut senten-
cie tamen videtur repugnare se-
quens quod litera posterior que
dicat Cum patria vel gens
unius esse non potest sed
multorum possessio dicatur
itaque alii quod gentilia sive
patria pronomina significat
unum quempiam de gente
Ita est tamen quod unusquisque re-
spectu aliorum gentem pos-
sideat. significat vero gentem
respectu aliorum possessam
Ut si dicam Socrates est nostras
id est unus de gente nostra
quam nos soli, multi possi-
demus id est unusquisque
nostrum non per se sed respectu
aliorum sicut ego et mei
cives. Vel semper autem
tota auctoris litera sicut sen-
tencie concordat licet puta-
verunt antiqui Cum secundum
hanc summam gentilia pro-
nomina contra regulam aliorum significant possessorem extrinsecus possessionem vero
intrinsecus Unde etiam dixerunt Cum quod habent aliam proprietatem significandi pos-
sessorem et possessionem quam cetera Ideo hec separavit ab illis. Cum enim dico
Socrates est nostras. Socrates pro possessore secundum sentenciam predictam significatur
Ideo quod possessor extrinsecus significat Secundum vero quod resolvitur in genitivum primitivi
ut nostras id est unus nostrum hoc est de nostra gente. significat gentem que dicatur
esse possessio Ideo quod videtur possessio secundum hanc sentenciam significari intrinsecus
Cum tamen supra autor dixerit Cum in omnibus dictis pronominibus significatur duc
persone possessoris intrinsecus possessionis extrinsecus. In omnibus inquit aut ergo
non complexus est gentilia. Aut ut nemo dicatur de illis. Quamvis tamen hec sub-
tilius inspiciat secundum predictam etiam summam gentilia significant possessorem intrinsecus
possessionem extrinsecus. sicut et alia possessiva. Cum enim dico nostras id est unus nostrum
hoc est de gente nostra. genitivus primitivi nostrum in quem fit resolutio significat esse
unum quelibet ut possessorem respectu aliorum quod vero est significat gentem ut posses-
sam quod patet ex illa resolucione videlicet ut eum dicatur unus nostrum id est de gente
nostra hic enim nostras secundum genitivum primitivi designat unum quemlibet ut possessorem.

Pronomen est pars orationis que pro nomine proprio uniuscuiusque accipitur personasque finitas recipit. Pronomini accidunt sex species persona genus numerus figura casus. Species pronominum bipertita est. Alia enim sunt primitiva alia derivativa. Primitiva ut ego mei tu tui sui. Derivativa meus tuus suus. Et prime quidem persone est ego primitivum et reliqui casus sequentes. Secunde tu et eius obliqui. Tercie vero ille ipse iste hic is sui quod nostro caret quo cay zoy apud grecos. Et ea quidem octo pronomina sunt primitiva vel simplicia. Derivativa vero sunt septem meus tuus suus noster vester nostras et vestras. In hiis igitur quindecim pronominibus nulla

superius dicit in omnibus derivativis pronominibus duas intelligi personas

gentem respectu aliorum quod enim est de nostras gente nisi de gente nostra id est quam quisque nostrum respectu aliorum possidet. Secundum hanc ergo sententiam nec meas gentile pronomen esse potuit nec enim potest significare unum quempiam ita ut unum quelibet respectu aliorum gentem possidere designat. Genitivus enim primitivi cuius id est mei ad unum tantum personam pertinet. Dicunt rursus alii quia gentilia pronomina tria habent significationes scilicet rem possessam a gente ipsam vero gentem ut possidentem et etiam ut a multis possessam. Ideo quia multos illos possessores ut gentem designat. Cum enim dico Lucas est nostras et rem possessam a gente designo licet que sit illa res non determinem et gentem ut possidentem designo. Et etiam ut a multis possessam hoc enim designo quod nos omnes possidemus eam. Quoniam ergo meas non potest significare gentem ut a multis possessam ideo secundum hanc sententiam quod non poterat meas gentile sive patrium pronomen esse. Fuerunt tamen qui dicerent quod gentilia pronomina non sunt possessiva nec possessorem nec possessionem significant. Ideo quod dicebant Priscianum hec ab illis separasse. Sed Priscianus quibus videtur contrarius esse cum dicat quod significat gentem que multorum est possessio. Et in hoc quod

sit controversia quoniam omnes fatentur ea esse pronomina

Queritur tamen cur prima quidem persona et secunda singula habent
pronomina tercia vero sex diverse indicantes vocibus. Ad quod respon-
dendum est quia prima quidem et secunda persona ideo non egent diversis
vocibus quia semper presentes sunt inter se et demonstrative. Tercia vero
persona modo dimittatur est ut hic iste · modo relativa ut is ipse
modo presens iuxta ut iste · modo absens vel longe posita ut ille.
Si enim super omnes alias percessiones finit personas pronomen
rectissime quia tertiarum personarum differentia distincte profertur que
plurimas habet diversitates unde non irrationabiliter tertias vero
personas infinitas Apollonius dicit quod nullam in eis certa finiatur persona
et profunde multitudinis sunt capaces. Quando et plus nunc nomini insi
adiungas eis vel nomen vel pronomen · quo prima et secunda persona eius
non egeat. Si enim dico scribo vel scribis in ipsa voce diffinivi certam
vocem scribentis et ostendi. Cum dicam scribit incertum est quis
donec addam vel nomen vel pronomen. Et prime quidem persone pronomen
et secunde et tertie quod non discernunt genera inequale etiam habent
declinationem tam in singulari quam in plurali numero ut ego mei vel mis
michi me a me · nos nostrum vel nostri nobis nos a nobis. Similiter
secunda. Tercia que est sui sibi se a se non solum genera sed etiam
numeros confundit. Nec mirum quod relativa sit ex antecedente co-
gnitione possum ad quod genus vel numerum refertur scire quod facit
in genere prime et secunde persone ipsa demonstratio et presentia vel visus

Illa vero que distinguuntur genera certa habent et equale per utrumque numerum declinationis et casuum regulam ut Ille ipse iste et reliqua nomine. Sunt autem eorum alia demonstrativa alia relativa et alia demonstrativa et relativa unde notabiles et certe sunt persone. Et prime quidem et secunde persone pronomina sunt semper demonstrativa ut: per enim ut dictum est presentes ostenduntur persona et eius qui loquitur et illius ad quem loquitur. Tercie vero alie sunt demonstrative ut hic iste alie relative ut is sui. Alie moto demonstrative modo relative ut ille ipse. Ille demonstrativum est ut Terentius in Eunucho Viden tu illum thais. Relativum est Virgilius in primo Sic cupit ille movebat. Ipse vero si per se proferatur in tercia persona relativum est. Virgilius in tercio Eneydos Ipse arduus alta que pulsat Sidera. Si vero cum pronominibus aliis iungatur eorum accipit significationem ut item poeta in quinto Eneydos Ipse ego paulisper pro te tua munera inibo. Est enim hic demonstrativum quia et ego cui adiungitur est demonstrativum. Invenitur tamen sepissime absque aliis per eclipsim prolatum et tamen eorum habet significationem que cum eo subaudiuntur. Virgilius in secundo Eneydos Que que ipse miserrima vidi subaudi enim ego. Continet verbum ipsum prime persone id est vidi habet in se intellectum pronominis eiusdem persone. Interest autem inter demonstrationem et relationem hoc quod demonstratio interrogationi reddita primam cognitionem ostendit ut quis fecit. ego. Relatio vero secundam cognitionem significat. is de quo dixi. Unde igitur hoc quod primam cognitionem indicat preponitur unde et prepositivum nominatur. Hoc autem quod secundam cognitionem significat subiungitur unde et subiunctivum a multis nuncupatur

quod redigat intellectum in memoria prime cognitionis ut si dicam
Eneas fuit filius veneris is est qui vicit turnum Ipse quoque in tercia
persona ut dictum est pro se posita ad recordationem persone refertur
iam cognite Recte igitur demonstrationem que significatur per ille et
iste pronomina reparat memorie pronomen quod est ipse Non tamen ille et
iste referri ad pronomen ipse possunt Prima enim cognitio est per
demonstrationem pronomina Secunda vero per relationem Hoc quidam item pro-
nomen hoc est ipse quidam commune existimaverunt quia tribus ad-
iungitur personis Egoipse tuipse illeipse non est tamen verum figura
enim vel discretionis vel significantie cum prime et secunde adiungitur, quod
autem tercie est ostenditur ex eo quod dicimus ego feci tu fecisti ipse fecit
Et quod tercie persone in id transferri possit quod maxime in interro-
gationibus animadverti potest Numquam enim interrogante aliquo
quis dixit quis fecit quis audivit respondemus ipse pro ego
et pro tu sed pro aliqua tercia persona Quidam tamen etiam hoc
nomen putaverunt quia est quando pro solus accipitur Virgilius
in vi° Ipse ratem conto subigit velis que ministrat Sed
hoc quoque per significantiam vel discretionem profertur Non tamen pro
nomine accipitur quod suum est nominis implet Verba prime et
secunde persone adiuncta pronominibus perfectionem faciunt ego scripsi
tu docuisti Nominibus autem non nisi sint verba substantiva vel
vocativa ut tripho dicor Cicero sum Ipse vero omnibus verbis
adiunctum perfectionem habet Ipse dedi ipse dedisti Ergo hoc pro
nomen id est ipse EPITACANATIKON etiam hoc est impositivum
vel subiunctivum vocant greci vel quod subiungit ut diximus vel quod
subiungitur alteri pronomini

Derivativa pronomina septem esse diximus a prima persona
derivantur tria ut a singulari genitivo unum mei meus a
plurali duo nostrum vel nostri noster et nostras a secunda quoque tria a sin-
gulari unum tui tuus unde et corripit penultimam quod et in singulari nomi-
nativo a plurali pariter duo vestrum vel vestri vester et vestras a tercia
vero persona unum sui suus Et quia primitivum tam singularis quam
pluralis est unum commune. derivativum quoque intrinsecus ex qua parte posses-
soris persona significatur per genitivum primitivi ex quo nascitur utriusque est
numeri commune ut suus illius et suus illorum In omnibus enim
derivativis pronominibus due intelliguntur persone intrinsecus posses-
soris extrinsecus possessionis unde intrinsecus persone in quibus
genitivi primitivorum sicut dictum est intelliguntur. et ex quibus derivantur
confundunt genera quod et primitiva eorum Extrinsecus vero distinguunt
ea pro generibus nominum quibus adiunguntur meus servus mea
ancilla meum mancipium Illud vero intrinsecus quod intelligitur
quae habet genitivi primitivorum ex quibus derivantur Genera etiam
possessorum demonstratio ostendit quemadmodum in primitivis
Extrinsecus vero terminatio distinguit numerum quoque et genera et casus pos-
sessionum in quibus regulam eorum consequentia servat mobilium nominum

Queritur cur nostras et vestras a plurali numero tantum derivantur Ad
quod respondendum quia patriam seu gentem significat Patria
autem vel gens unius esse non potest sed semper multorum possessio
est Itaque nostras dicimus qui est a nostra patria vel gente quam
multi possidemus hoc est tam mea quam meorum civium / Et

possessiua quia egent adiunctione nominum ad plenam significationem
primitiua uero non semper. Itaque perfectum ad discretionem est. Ego quidem
affui tu autem non aderas. Deficiens uero quantum pertinet ad discretionem
est affui quidem non aderas autem. Iure igitur apud grecos prima
et secunda persona pronominum que sine dubio demonstratiua sunt articulis
adiungi non possunt. Nec tertia quando demonstratiua est. Nam
ΟΛΙΤΟΣ quando dicitur relatiua uidetur non demonstratiua. Id igitur
et articulorum relationem et pronominum relationem habeat tamquam ...bus cum
ad cognitionem referri ostendunt. Ego illos secuti nos quoque declinationes
pronomina non addimus hic articularia quod cum absurdius
quam id greci articulos pronominibus non preponant nos pronomina pro
nominibus preponere in declinatione. Ad quam dumtaxat hic hec hoc
loco articulorum accipiuntur. Nam in omni oratione pronomina siue uocali
cum aliud nisi demonstrationem uel relationem significat ΛΟΥΤΟCΛΟΥ.
ΙΤΕΤΟΥΤΟ. Nec mirum loco articulorum ea nos accepisse in declinatione
cum apud grecos quoque ipsorum uocibus et in articulis et in pronominibus
solent uti ut ΤΟC ΤΗ ΤΟ. Ex quibus apud nos hic hec hoc
nascuntur pronomina articularia. Itaque quia illa apud grecos aspi-
rantur que a uocali incipiunt ea quoque apud latinos et a uocali incipiunt
et aspirationem habent. Possessiuis solent preponi articuli sed ad se-
quentia nomina necessario intelliguntur ΤΟC ΜΟC ΔΟΥΛΟC id est
ΟΔΟΛΟΥΜΟΥ significat sicut apud nos hic meus seruus hoc est
hic seruus meus. Et primitiuorum quidem nisi si cum uerbis iunguntur perfecti
sunt ego scribo tu uides ille facit. Possessiua uero transitiua sunt semper
meus scribit tuus dixit. Quemadmodum autem nomina hec sunt possessiua

absque vocativo tunc vero eciam prime et secunde quando subiectis vel verbis iungitur

Sic eciam ea ut meus est amicus meus diceris cognatus tuus

sui filius tuus nominor pater tuus vocor socius tuus induperor

patronus. Et sciendum quod vocativum non habet alius pronomen nisi secunde

persone primitivum o tu o vos et prime possessivum quando ad secundam

transit personam o mi pater. Nam possessio est que vocatur ab ipso

possessore ad quam loquitur prima persona ut Terencius in Eunu-

cho domina o mea tu. Statius in Eneida o noster chremes. Vnde

enim cetera pronomine tam prima quam secunda in hoc significatur per-

sona. Et prime quidem persone possessivum tam ad secundam quam ad

terciam transit personam ut meus es meus est. Secunde vero transit ad

primam vel ad terciam ut tuus sum tuus est. Ipsam enim sese possi-

dere non potest quo nec prima. Nam possessiva necessario in dua-

bus diversis intelliguntur personis. Et sunt transitiva. Si igitur transit

a secunda persona possessivum necesse est ut separatur ab ea vel

prime coniungi vel tercie que caret vocativo qui semper inter primam et

secundam invenitur personam. Prima enim vocat secunda vocatur. Et

queritur tunc si prima non potest possidere primam nec secunda secun-

dam possideat terciam. In quo pariter ostenditur multitudo divisa que

significatur per terciam personam unde et varias habuit voces et loca

sicut docuimus. Praeterea cum possit alia possidens et alia que possidetur

et in diversis personis et transitivis intelligatur tamen potest in tercia

similiter inveniri in diversis quod in prima et in secunda non potest ut ipsa

habeat unam et possessorem et possessionem nisi figurate dicamus

meus sum et tuus es hec est mee partis et tue vel pro reciproc
que apud grecos composita sunt ε ΝΟС ΦΛΟС ЕΙΜΙ meus
amicus sum ut persius vindicta postquam meus a pretore recessi.
Et terentius in fformione Ego meorum solus sum meus Nec
mirum cum etiam tertia persona solet figuratiue prime adiungi ut Virgilius
Ille ego qui quondam gracili modulatus auena Carmen Et Cicero
in imo vectigarium Ego sum ille filius patris conscripti cui non
forum in quo omnis ciuitas continetur Et prime quidem possessiuum
persone transit tam ad secundam quam ad tertiam sicut supradictum est ut tu
meus es et ille meus est Sed et possessiuum tam ad primam
dicitur quam ad tertiam ut ego tuus sum et ille tuus est Tertie vero
ad primam vel ad secundam transire non potest nisi figurate dicatur ut suus
illius sum vel suus illius es filius Sed ad aliam tertiam suus
illius iste est vel suus istius iste est Et attendendum est quod quo
sui sibi se a se quod est primitiuum ab omnibus vocibus tertie persone po-
test etiam esse relatiuum ut sui causa facit iste Et ille et ipse et
hic et is Sic suus quod ab eo dirivatur possessiuum est omnis tertie
persone ut suus illius istius ipsius cuius cuius Illud quoque sciendum
quod sui non solum ЕΙΙΤΟΥ ЕΟΥΙΙΤΟС sed etiam ΛΙΤΟΥ vel
ΤΟΥ significat id est non solum tunc refertur ad tertiam personam quando ipsa
in se agit per reciprocationem id est ΚΑΤΑΑΝΚΛΑСΝΥΜ vel ΛΙΤΟ
ΠΑΤΕΙΑΝ ut ille sui miseretur vel sibi prodest vel se custodit sed
etiam cum ipsam agit et sic alia in ipsam vel ad transitiue dicitur
ut terentius in Eunucho Orare iussit hera si se ames ut ad
se venies

Persone pronominum sunt tres prima secunda tercia prima est ea
ipsa que loquitur et se pronunciat. Secunda vero ea et ea
pronunciat ad quam directo sermone loquitur. Tercia ea et ea
que nec loquitur nec ad se directum sermonem accipit. Nam
si dicamus prima est que loquitur potest intelligi et se loqui et
et secundam vel terciam et fit dubitacio similiter et secunda si dicamus ad
quam loquitur potest intelligi et ad primam et ad terciam. Nam locutio
ipsa pertinet non solum ad secundam sed eciam ad primam et ad terciam
ut dido locuta est. De tercia eciam si dicamus et qua loquitur
commune invenimus trium personarum. Nam et prima et secunda et et tercia
loquitur. Melius igitur Appollonius quem nos oportet potius sequi et
sinnavimus prepositis personarum diffinicionibus est usus. Enucleandum
tamen in singulari numero prima dicitur persona. Nam in plurali concepcionem
facit aliarum personarum hoc est secundarum vel terciarum. Secundarum
quidem quando ad ipsas presentes loquitur ut ego et vos faciamus. Terciarum
vero quando ad alios loquens id est ad secundam personam alios sibi presentes
vel absentes adiungit ut ego et isti facimus vel ego et illi fecimus
Potest tamen et utrasque sibi simul adiungere ut ego et vos et illi fecimus
Secunda vero concipit terciam solam tu et ille vel vos et illi fecistis.
Tercia autem terciam solam isti et illi fecerunt. Itaque et in hoc iure
ostenditur late patens tercie persone copia que omnibus adiungi
potest. Cum igitur quam multi simul loquentes dicunt nos fecimus non
est supradicto contrarium. Unusquisque enim loquencium concepcionem facit
ceterorum qui una secum loquuntur. Quippe cum unusquisque pars est

totius qui si velit secundam indicare loquitur necessario vel secunde vel tercie
eos attribuit persone Ideo ergo tam in pronominibus quam in verbis contingit
prima in quibus et finiuntur persone Et sciendum quod in prima et secunda quidem
persona pronomen ponitur in loco vel nominis nisi demonstratione egeat vel rela-
tione Nam plerumque nomen in eius loco ponimus ut si pompeius dicat
ad cesarem Ego et tu et crassus teneamus rem publicam Cum autem
egeat demonstratione vel relatione tunc ponimus pronomen ut ego tu et
ille quem vides vel ego et tu et is de quo dixi Nam omne nomen
tercie persone est absque vocativo sicut supra dictum est nisi subiuncto vel verbo
verbo coniungatur et iure quia ipsa positio prima nominum non ad aliquem
sed de aliquo habet locutionem Dicimus enim nomen hic qui natus
est virgilius Nam presentes prima enim et secunda nisi figurate adiunctione
nominis non egent tam demonstrat et substantiam et qualitatem tam sua ipse qui loquitur
quam eius ad quem presens presentem loquitur videtur sive aspicere Tercie
vero persone ideo congrue adiunguntur nomina quia potest vel abesse ab ea
persona vel spacio eius qualitas obscurari Itaque pronomine quidem substancia
persone nomine vero etiam qualitas manifestatur de qua sepe fit dubium in
ea persona ut virgilius in vi^o libro Quis pater ille virum
qui sic comitatur euntem tum ignorat eius propria qualitas querit
nomen Solam enim substanciam non etiam qualitatem significat pronomen
quod est in ipsius prolatione vocis

Genera pronominum sunt quinque masculinum ut hic femininum ut hec
neutrum ut hoc commune ut nostras vestras trium generum ut ego tu
sui Sed igitur omnia pronomina ut supra docuimus sunt quindecim
alia autem mobilia sunt id est ex masculinis feminina et neutra faciunt

absque tribus primitivis prime et secunde persone

absque tribus primitivis prime et secunde persone ego et tu in quibus ipsa demonstratio secum genus ostendit et sui quod eum sit relativum ut do-
cuimus tam generis quam numeri non vocis discretione sed potiore cognitione
sibi tamen Relatio enim est cognitionis ante late representatio ut virgilius
scribit ad laudem sui rogat te ille ut causa sui facias Quod si quis
dicat cur ergo etiam idem tamen sit semper relativum non est commune trium
generum. respondemus quia sui sibi se a se non solum relationis causa
quod supra diximus sed etiam ipsius terminationis singulorum casuum.
qui consiles sunt prime et secunde hoc habuit ut confundat genera quo
enim greci per tres personas primitivorum obliquos casus similiter habent
terminatos que et communes sunt omnium generum ΕΜΟΙ ΣΟΙ ΟΙ ΕΜΟ
ΣΟ ΟΥ ΕΜΕ ΣΕ Ε Sic nos quoque illorum auctoritate in plerisque
secuti per tres personas habemus pronomina similiter terminata per obliquos
casus et omnis communia generis mei tui sui michi tibi sibi me
te se a me a te a se Alia vero omnia sicut apud grecos mobilia
sunt ut ille illa illud iste ista istud hic hec hoc idem ea id
ipse ipsa ipsum derivativa quoque meus mea meum tuus tua tuum
suus sua suum noster nostra nostrum vester vestra vestrum Duo tamen inve-
niuntur quia nostras et vestras quorum prima nostratis erant et vestratis.
Unde quia ti syllabe sincopa facta est in a accentus prime mansit
quo et in aliis multis ut arpinas pro arpinatis fumat pro fumavit
cupit pro cupivit illic pro illice Itaque neutrum quoque illorum in
e finitur nostrate vestrate Sequo quoque ostendit illorum nominativus
in tis secundum analogiam a vetustissimis prolatus esse Cassius hemina
in iiii° annalium hos libros siquis nostratis sapiens Catus

Catho in legis memorie suasione. Rex seleucus arma nrata ferat.
plautus in sticho. Ergo oratores populi principes summates uiri summi ac-
cubent . ergo infimatis infimis pro infimas. Necesse est autem
omnia pronomina tria quae genera uel in una eadem quasi uoce confusa
uel in diuisis distincta esse terminationibus. Ideo quasi pro uniuscuius-
que rei propriis accipiuntur nominibus quae tam in masculis et in feminis
quam in neutris inueniuntur generibus quae in pronominibus quoque necesse est
ostendi siue demonstratione siue relatione. Queritur tamen cur habeat
genus neutrum prima et secunda persona cum naturaliter sermo non nisi inter
mares et feminas exercetur quorum sunt prime et secunde persone id est
a quibus profertur et ad quos dirigitur loquela. Ad quod dicimus
quia possunt etiam horum inueniri nomina neutri generis ut in ma-
ribus hoc basion hoc EIKONION quo etiam in feminis glicerium
dorcium. possumus tamen etiam ad res quae non habent naturam loquendi
uel audiendi per conformationem id est PROSOPOPEIAN primas et
secundas adiungere personas etiam si sint neutri generis ut foro mari celo. Illud
quoque notandum quia deriuatiua pronomina quae sunt septem ut supra ostendimus
meus tuus suus noster uester nostras uestras alterum sunt intrinsecus
generis hoc est communis trium generum in quo possessor ostenditur
et alterum extrinsecus hoc est mobilis in quo possessio demonstratur
quod terminatione consignificante discernitur quo et nomen sicut supra docuimus
generis qualitatem ipsius possessionis non declarat nisi adiungas nomen.
Et sciendum quia intrinsecus propriis loco fungitur. Extrinsecus uero magis
appellatiui nec solum in pronominibus deriuatiuis sed etiam in nominibus
possessiuis et quae a propriis deriuantur infinite possunt intelligi
possessionis nisi adiunctione nominis alterius discernantur ut meus filius

Telamonius natus Euandrius ensis. Et videtur quod appellativa magis assistant que communis sunt qualitatis tam aut possessiva pronomina quam nomina in genitivum primitivorum resolvuntur. Quid est enim meus filius nisi mei filius. Euandrius ensis nisi euandri ensis. Commune aut possessiva pronomina cum possessivis nominibus quod in utrisque possessor subauditur. Et quod bene intelligantur persone et quod in genitivos primitivorum sibi resolvuntur cum possessione. Non commune. Quia pronomina possessiva omnibus sunt communia possessoribus. Nomina vero possessiva non omnibus. Hectoreus enim clipeus unius est proprium possessoris. Licet non ab appellativis que derivata quamvis multorum sint genera possessorum non tamen sunt possessiva genera quo pronomina ut Munas marinus. Et quod nomina tunc intelligitur persone nisi adiungantur propriis subiectis ut vestis. Pronomina vero prime et secunde inveniuntur persone. Dubitatur nimis possessoris in nominibus possessivis que ab appellativis derivantur ut si dicam thaurina vestigia possunt et unius et multorum intelligi thaurorum. In pronominibus vero non quia tam per singularem quam per pluralem numerum positiones sunt. Excepto suus cuius primitivum id est sui commune est utriusque numeri. Possessiva nomina ostendentibus non solent adiungi ut Hectoreus pater non dicimus frater vero vel servus dicimus. Pronomina vero adiungitur ut meus pater.

Figura pronominum duplex est aut enim simplicia sunt pronomina aut composita. Simplicia sunt omnia alia preter illos tria tamen componuntur una interpretatione apud grecos habentia ΑΥΤΟΣ iste hic id. Componuntur igitur iste et hic secundum ut istic istoc. id vero cum adiungo idem quod significat ipsemet ex quibus et componitur hoc est iterum id. cuius feminina eadem neutrum idem. Excepta quem in masculino

pducit Virgilius in iiiio Eneidos Idem ambas ferro dolor atque eadem
ora tulisset Juuenalis in primo Et tamen alter si fecisset idem caderet
sub iudice morum In neutro tamen pratica geminatur composito dicimus
enim identidem id est idem et idem cuius obliqui constituit casus Et nominatiuus quod
tam masculini quam neutri ex duobus est corruptus nec non accusatiuus tam masculini
quam feminini mutatur enim m in n ante d euphonie causa ut eundem
eandem quod in aliis quoque compositis solet fieri propter eandem consonantem ut
quendam quandam quorundam quarundam que tamen posset et per adiectionem syllabe
extreme sillabam ceteri uero casus supradictorum pronominum hoc est eadem
cuius eius ... eodem ee dicendum eisdem eosdem casus Gemitiro et corrupto
inuenitur Itaque regula corrigit per duas i uel e et i tam nominatiuum pluralem
masculini quam datiuos et ablatiuos omnium pluralis sibi id est iidem uel eidem
iisdem et ysdem uel eisdem Juuenalis in iio satirarum Implet et ad me
ciphos dat eisdem ferre cinedis Solent autem auctores ... causa per synerisim
unam i ponere pro duabus ut Virgilius in primo Eneydos Et crudelia
secreta fata lini pro linii et ille vrbe patavi pro patavii Antonii
gladios potuit contempnere si sic pro antonii Iste uero et hic non com
ponitur nisi per eos casus qui in c desinunt absque dativo id est uel per nominatiuum
accusatiuum et ablatiuum singularem per pluralem uero nullum nisi nominatiuum generis neutri
qui est et accusatiuus nec non solus pluralis non in c habet finalem ut
hic iste hec ista hoc istud hunc istum hanc istam Terencius
in Heautontimorumenon Suspitionem istanc ex illis querere Illo ister
hac istac hec ista qui semper singularem sequitur feminini quia tamen hoc
quoque per metaplasmum finis quod compositionem proferri confirmat vnde
nec aspirationem seruat quia nec illec nec illuc quod autem composita
seruat ostendunt adiubia adquit ab ... Ita egomet et cetera

quibus adiungitur met magis correctionem vel assumptionem quam greci
vocant ЄΠΕΤΑCIN vel ∫HΦΑΤΟΕΝ solet proferri. Et prime quidem persone
omnibus adiungitur casibus egomet meimet mihimet memet. Secunde
vero persone obliquis solis tuimet tibi met. Statius in primo Thebaidos
tu tibimet sceptra et proprios laturus honores. Nominativo autem non adiungitur ne
dubitationem faciat tu enim etiam verbum intelligi possit si dicamus tumet. itaque
huic te sillabam pro met ei addere solet auctores. vel temet. lucretius in primo
Nempe praeterea que corpore tute necesse est. Terentius in eunucho. Tutemet a nobis
iam quovis tempore vatum. Ennius. Ennius in ... tute tanti tibi tanta. Tulisti tyranne.
Apuleius in alphesiboeo. Virgilius in primo bucolicon. Seu tute malis hesperus.
seu tute captivos habes. Sunt enim dimetri iambi. Unde neque in
alio casu tamquam te sillabam adiectione invenimus. Met non plus numeri
casibus additur met aliis absque genitivo nosmet nobismet et vosmet
vobismet. Cicero de domo sua vobismetipsis pontifices. Tertie quoque
persone (in) toto id est suimet sibimet semet. Pte quoque ablativo
tantum pronominum possessivorum invenimus adiunctum meapte tuapte suapte
nostrapte vestrapte. Sciendum tamen quod et met et te et pte adduntur supra-
dictis pronominibus vel discretionis causa plerumque vel significantie
ut Terentius in adelphis egomet rapui. Intelligitur enim ego et non
alius. Cicero pro murena quicquid tu admonuerint tamen qui tute nos
ita salutas tute dixit pro tu ipse per te et non per alium. Nam tete utique
conduplicata accusativus geminatus esse ostenditur vel ablativus quod et in prima et
in tertia solet fieri persona ut me me sese. composita tamen esse ostenditur
attentu penultime acuto. Nec mirum etiam compositionem in
his solis casibus invenimus qui soli mi obliquis supradictorum pronominum
singulares sunt monosillabi. Supradicta enim geminatio in aliis casibus

fieri non solet. Et sciendum quod qui hoc ad grecorum imitationem faciunt
ut inveniatur quidam casus adhibentes compositionem uel adiectionem
alii vero abnegent. Solent enim apud grecos Attici ЄKOTE
HNOITE pro duobus casibus id est nominativo et dativo addere que paragoge
per alios casus non invenitur ENΔITOY CAYTOY desitur no
Et quod solebat ponere casus vetustissimi adde articularibus uel
demonstrativis pronominibus hoc est ab aspiratione incipientibus ut hicce
huiusce huicce hecce hocce unde hoc quasi duabus consonan-
tibus c. scriptis solent poete producere ut hocce erat alma
parens quod me per tela per ignes eripis. Et sit in antiquissimis
codicibus invenitur bis c. scriptum quo et apud terentium in
andria hoccine est credibile aut memorabile. Aliud vero eorun-
dem pronominum his casibus frequenter additur ce qui in s desinunt
euphonie causa huiusce hisce hosce hasce. Nec solum poete sed
etiam oratores his utuntur supradictis adiectionibus. Cicero in
primo invectivarum hosce ego non tam milites acres quam infi-
ciatores lentos esse arbitror. Invenitur tamen etiam nominativus pluralis
hisce proferentes antiqui ut terentius in eunucho hisce hoc mu-
nere arbitrantur suam taydem esse. In quo videntur euphonie causa
s interposuisse. Nec non similiter illice unde illic qui apocopa facta
in fine servat accentum. Terentius in andria huius rei caput illic
est. Illiusce istiusce illice istice veteres dicebant teste pa-
piriano qui de orthographia hoc ostendit. Terentius in eautontu-
merumenon illancine mulierem alere cum illa familia. Nec
igitur hoc est integre partem ce adiectionis esse ipse sensus arguit

qui nichil in his separatis potest inveniri. Nichil enim compositum dicitur quod cum non separatur quamvis sit corrupte, tamen hec talia corrupta admittere esse ostendat [demonstrant] ut expers ab ex prepositione et parco, conficio ex con et facio. Item is et demum. Ego egomet tute suapte. Sic te nunc dicenda sunt composita quia addito si separetur nichil significare possit per se. Queritur eccum eccillum eccam eccillam eccos eccas. Mecum tecum secum nobiscum vobiscum an sint pronomina composita an adverbia. Ad quod dicendum quod adverbia personas simul et numeros et casus in eodem habere non possunt. Sunt enim quedam personas tamen significantia ut meatim [?] facis et faciet. Et quedam casus videntur certos nominum habere carent autem personis ut domi domo domum. Quedam numeros ut semel bis. Omnia autem simul supradicta nisi in pronominibus inveniri non possunt. Sunt igitur sine dubio pronomina. Ecce autem non est. Item dicere ecce et eccum quod ecce adverbium licet tam mares quam feminas et unum et plures demonstrantibus dicere. Eccum autem non nisi marem et unum et eccam non nisi feminam et unam et eccos autem et eccas non nisi plures. Quid est enim aliud eccum nisi ecce eum, eccas id est ecce eas, eccam nisi ecce eam, eccos nisi ecce eos, eccillud nisi ecce illud que omnia tam genera diversa quam casus habent accusativos utriusque numeri que exigit video vel aspice vel cerne quod sepe per eclipsim solet intelligi. Item mecum autem et secum et tecum nobiscum vobiscum per anastrophen cum pro nomine preposita est unde et casus qui servivit prepositioni cum ablativi in utroque numero personarum componuntur. Quomodo igitur si dicam propter te et te propter. Item sic ipso et cum quibus et quibus cum et cum me et mecum tecum. Antiquissimi utrumque dicebant. Sed in plurali prime persone

taccepto causa solebat p anastrophon dici nobiscum p cum nobis
Itaque relicto personarum quod ablativi sibi preposite preferre reperiunt
teste plinio qui hoc in secundo sermonis dubio ostendit et Cicerone
qui de oratore hiis utitur verbis Noluimus cum me et cum te dicere
ne eadem compositionem adiungendum esset cum nobis sed potius
mecum et tecum et secum et nobiscum et uobiscum dicimus cum pro-
sitione que facit obscenum assidue preposita Antiqui tamen absque
obseruatione naturali ordine hoc inuenitur protulisse Illa tamen
monosillaba prepositio anastrophen patitur nisi ea et fortassis quod
encletici vice fungitur quia encletica monosillaba sunt quod ve ne
Iter meum supposita pronomen unius causa idem pati cum in aliis
quoque quibusdam structuris hec eadem sola coniunct quasdam habent
proprietates interest et refert genitivo solet adiungi omni casualium absque
suppositis quinque pronominibus pro quorum genitiuis ablatiuos ponimus pos-
sessiuorum ut interest et refert mea tua sua nostra vestra cuya
quoque in sibi possessiuum cum suppositis verbis p genitivo primitiui ponitur Ci-
cero p varreno Ea caede si potissimum crimini datur // detur
ei cuya interfuit non ea cuya nihil interfuit Cuius nomen gentile
non solum cuias sed etiam cuiatis proferebat comicus genere plautus in
Penulo quid sit cuiatis unde sit ne pseudit quiuis cuiates esse
aut quo ex oppido Et quod ea sola in eodem ablatiuo assumere
solet meapte tuapte suapte nostrapte vestrapte Sed si quem forte
tangit quod in fine cum sit preposito In compositione autem plus di-
citur valere ea pars que in fine sit Sciat quod coniunctiones et prepo-
sitiones et aduerbia vim nominis vel pronominis ante se positorum in

compositione non mutat. ut uterque quisque quicumque qualiscumque totidem tantundem cuius genetivus solus ex obliquis in usu invenitur tantidem

Terentius in adelphis. tantidem emptam quod quamvis videatur pro eiusdem poni tamen significat quantitatem que in pronomine minime esse potest quod substantiam solam ut sepe diximus significat. Est igitur nomen quod et simplex eius tantus tanta tantum. Usus quoque confirmat hoc tantidem dixit emptam quantitatem similem pretii ostendens. Tantumdem ergo nichil aliud significat nisi relationem et similitudinem quantitatis quod etiam si posset pro eodem pronomine accipi non tamen etiam et pronomine esset. Non enim id quod pro aliquo accipitur omnimodo etiam ex eadem specie accipiendum est. Componuntur nomina etiam pronominibus ut huiusdi istiusdi huiuscemodi sicut et apud grecos ΛΙΕΚΙΝΤΕΟΣ et sunt omnia nomina etiam que in fine pronomen habuerint. nam enim qualitatem significant pronomina esse non possunt. Componuntur etiam cum adverbiis pronomina etiam etiam ecce ecca eccillum cum compositione etiam secundum donatum mecum tecum. Nec mirum per singulos casus quosdam ea componi quomodo et meme tete sese. Alia nomina quoque supradicta ut huiuscemodi huiusce quoque composita sunt solos / quos enim casus separata per appositionem habere exigebat structura eos in compositione servat. quid est enim eiusmodi nisi modi eius etiam id est eccere eccum. Mecum nisi cum me quod vetustissimis etiam in usu sicut supradictum est

Numerus pronominibus accidit qui et nominibus et verbis et participiis id est singularis et pluralis. Sola enim declinabilia possunt habere ex eisdem vocibus tam singularem quam pluralem numerum id est que sub personas finitas sive infinitas cadere solent sine quibus numeri

declinabiles id est singularis et pluralis inveniri non possit Itaque
si careat verbum persona quod dictum iam est caret numero etiam nimirum
ut infinita et impersonalia et gerundia Principales igitur due partes
nomen et verbum et que loco earum fungitur hoc est participium et
pronomen supradictos numeros habent in declinatione Alie autem quatuor
partes hoc est prepositio coniunctio adverbium interiectio declinatione
carentes numeros supradictos habere non possunt Quamvis igitur adverbia sunt
quedam numeralia tamen non eiusdem vocem singularem et pluralem significant
nec ad personas vel singulas singularem vel plures pluralem
numero supradicte partes reddunt numeros sed similiter vel uni vel pluribus
eadem voce adiunguntur sive singularis sint numeri sive pluralis ut
semel facio facis facit facimus facitis faciunt Similiter bis
ter quater sepe cum declinabiles partes necessario sibi adiuncte
eosdem numeros servant ut facimus nos faciunt homines faciunt
scribentes enim omnes plurales et iterum facio ego facit ille
facit scribens enim verbis singularibus utimur Cum igitur duo in
pronomine et quodo in nomine sint numeri singularis et pluralis sunt
quedam pronomina numero communia ut idem dicimus enim idem
vir et idem viri Sunt alia non solum numero sed etiam diverso
genere communia ut hec mulier et hec mancipia Possessiva
autem non solum quemadmodum iam diximus dupliciter significant
numerum et intrinsecus quem eundem habent que primitiva eorum
extrinsecus autem pro terminationibus forma singularem et pluralem
meus mei noster nostri unde Similis quia et primitivum cuius

vtriusque est numeri commune. Id quod intrinsecus vtriusque numeri est commune tam per singularem quam per pluralem declinatur dicimus enim suus illius vel suus illorum. Theodorus memorialis sui exemplarium et adiutor questoris ipse scripsi manu mea in vrbe romana Constantinopolim nonas februalas mauortio consule

Casus quod accidit pronominibus quemadmodum et nominibus et prima quidem persona et tercia plus quinque casibus habere non possunt quippe cum vocatiuus in eis nullomodo possit inveniri quia proprius est secunde que sola habens vocatiuum sex casus potest habere. scilicet ad quam sermo dirigitur. vnde quod nomina et participia in vocatiuo casu secunde sunt persone et sine dubio. Itaque etiam in appellatiuis nominibus ipsa demonstratione secunde persone eorum loco fungi videntur in eodem casu ut si dicam grammatice nempe aliud significo nisi eum ad quem loquor. Si igitur in illis partibus que tercie plerumque sunt persone tanta vis est vocatiui ut transferat illas ad secundam personam quomodo in pronomine quod totum est secunde persone hic desinat casus vel ad aliam transferatur personam. Item nulla alia pars sic discernat trium personarum differentias quam pronomen. Prime quod persone possessiuum quod solum etiam secunde fit adiungi persone sicut supradictum est habet vocatiuum non possessoris qui in prima persona que intrinsecus secundum genitiuum intelligitur primitiui sed possessionis que extrinsecus declinatur vocatiuum quod per secundam assumpsit personam

nō ad eam dirigatur Terencius in Andria pater mi Idem in Eunu-
cho o mea tu Idem in eod. o mea thays o meū suauiū.
Idem in adelphis o noster et mea Vocativus quos genitiui eundem habent
nrm̄ et vrm̄ alia vero sicut dociles possessiua pronomina que secunde
adiungi nō possunt carent vocativo Sunt igitur alia monaptota ut
istorum eorum earum cuius meum tecum secum nobiscum vobiscum
Alia triptota ut sui sibi se meum tuum suum nrm̄ vrm̄ Alia tetrap-
tota ut tuus suus illud istud Alia vero pentaptota ut ille ipse
iste Nam exaptota pronomina nō inveniuntur quia secunda persona in
qua sola sex casus inveniri possunt silem habet nto vtm̄ ut
virgilius in vi Eneidos ntm̄ protulit Tu quoque puer qui tuus Terencius
vtm̄ in Eunucho o mea tu Derivativa que prime persone habent
vtos quia possunt secunde adiungi persone ut dictum est nō tamen in omnibus
variantur casibus Nec in nominibus tamen hoc invenies nisi tribus
que ntm̄ in us et gtm̄ in ius terminantia secundum quorundam pronominum
declinationem flectuntur Unde quidam decepti pronomina ea esse putauit
ut unus unius solus solius totus totius nam nullus nullius vllus
alius vtos habere nō possunt tamen abnegant habere preciuum demon-
strationem personarum Vocativus autem presentem solet demonstrare personam.
Sunt igitur in pronominibus modi declinationum quatuor primus qui
in tribus primitiuorum personis contingit per obliquos casus Nam ntus prime
persone dissonus est a gto. hic quoque deficit ut ego mei vel mis.
Tu tui vel tis sui quod secundum analogiam debuit esse sui vel sis quod
dubitationis causa ne verbum esse putetur recusauerunt proferre nam
tamen ad grecorum imitationem hic quoque veniunt dupliabus genitiuum pronominum

apud illos cum ΗΜΟΙ et ΗΜΟΙΣ Dorice et soy et soys dici
solet In omnibus aut demceps genitivus solet apud nos in is diffiniri ut
demostenois demostenis ΕΡΜΟΝΕΙΣ hermonis in ΟΥ vero
ut priamoy priami kaypoy cari Sic ergo ΕΜΟΥ ΣΟΥ ΤΟΥ
mei tui sui ΕΜΟΥΣ ΣΟΥΣ ΤΟΥΣ mis tis sis Quos propter supradictam
causam tantus est hec hiis ... genitivus Ennius in no annales cura
mis cum concordibus equiparare mis dixit pro mei Dativus in
tibi sibi Nec mirum in eandem vocales genitivum et dativum exire cum in nominibus
quoque inveniatur demceps similiter genitivus et dativus tam in prima quam in quinta
declinatione Accusativus me te se Ablativus similis est accusativo in singulari numero
Nec dubium est hoc quoque a grecis esse acceptum Illi cum ΗΜΕΤΕΝ
ΣΗΤΕΝ ΤΕΤΗΝ accusativos presentes tum abiectione ten loco genitivi acci-
piunt cum quoque quidam ex ipsis sextum esse casum existimaverunt Nec non etiam
in nominibus simili modo inveniuntur plurata pluria ΟΥΡΑΝΟΤΕΝ et
cum prepositione ΕΧΟΥΡΑΝΟΤΕΝ unde romani sextum casum assumpserunt
In plurali vero numero quia tercia persona id est sui tam singularis quam pluralis
communis est numeri prima et secunda sibi congruunt nos vos nostrum vel nostri
vestrum vel vestri nobis vobis nos vos o vos a nobis a vobis Ex pri-
mis igitur sillabis tam primitivorum quam possessivorum persone intelliguntur
ab extremis casus et numeri Nec non etiam in possessivis genera que in
possessione sunt cum verba soleant personas in fine magis ostendere ut
amo amas amat Hec igitur sunt nomina id est casus et genera in fine
ostendunt quod vero verborum in principalibus sillabis vitande causa confusionis
Queritur mi mei tui sui nostri vestri genitivos possessivorum et primitivorum
quibus mi sit ab quo dicendum quod primitivorum genitivus omnes casus adiungi

possunt et nm̄ ut mei ager est et mei agri instrumentum et meo agro addi et mei agrum tolo. Similiter mei agri et mei agrorum et mei agris et mei agros dicimus. Similiter tui agrum et tui agros sui agrum et sui agros nostri agrum et nostri agros. Verbo autem sunt possessiua genitiuis adiunguntur solis cuiuslibet nm̄ / mei serui filius tui serui vestis sui serui ministerium nostri serui frater vestri serui soror. Nec mirum ad in nominibus quoque hoc idem seruatur. Nam primitiuorum genitiui omnibus casibus adiungi possunt uel nm̄ ut tulius ager agri agro agrum agro agri agrorum agris agros agris. In possessiuis vero similiter casus adiungitur ad numeros ut tulianus agri tulianum agrum tulianos agros. In omnibus autem contextibus hoc sciendum quod structura uel ordinatio orationis dubitationem repellit. Nulla enim alia re discernuntur a se tam partes orationis quam accidentia eis nisi significatione. Ad quam et constructio fit. Nam inueniuntur voces saepe similes ut amator accusator orator et nomina sunt et verba. Similiter poete musae dicere et genera sunt et datiui. Significatione igitur discernuntur a se quod altissime est in omnibus inspiciendum.
Quaeritur etiam illud cum apud grecos tria pronomina persona primitiuorum et in singulari numero habeat neutrum ut ΕΤΟϹΥΤΥ et in plurali apud latinos sui et nostro deficiat et pluralia pronomina separatim non habuit. Et existimo eam esse causam quod necesse erat uel cum aspiratione proferre neutrum et hy dicere qui pluralis est alicuius pronominis uel loco aspirationis ε proponere et si dicere quod est coniunctio ergo iure deficiat ne dubitationem faciat sicut et sibi in genitiuo pro sui plurali quod qui est τογ apud grecos in t transfertur. Omnia enim plurali apud grecos ογ desinentia mutant eam in ϹΙ ΛΑΤΙΝΟΥ latinum

Sic toy hy et quo ΛΑΤΙΝΟΝ latinorum Sic ton horum et sic
ΛΑΤΙΝΟΥΣ latinis sic toyc hys et quemadmodum ΛΑΤΙΝΟΙΣ la:
tinos sic toic hos femininum quoque ΛΑΤΙΝΑΥ latine sic tay hec
ΛΑΤΙΝΩΝ latinarum sic ton harum ΛΑΤΙΝΑΣ latinas tac
has. unde aspirationem quoque vindicat seruauit que est in grecis ex quibus
constituitur pronominibus. Hoc tamen interest quod tercia persona primitiva apud
grecos relativa est quod et sui sibi se a se et ab eius ei hic vero
et hec et hoc apud nos demonstrativa sunt ipse et composita quibus a
relatio greco vitantur genita necessario igitur tria pronomina
pro uno habuimus defectu sui nostri et genetivi habuit nullos Nec enim
verum apud grecos nominativus supradicti pronominis id est hy rarus est in
usu preterea quod non solum oy vel ay toy sed etiam eay toy significat
frequentius quod nec apud grecos habet nostrum quia ipse in se agere
qui patitur per hoc pronomen ostenditur nec eget vocativo casu quem
verbum habet in se. Secundus est modus eorum pronominum que in
ius terminant genetivum quorum datiuis abiecta us genetivorum solent proferri
ut ille illius illi ipse ipsius ipsi iste istius isti. Sed eius ei
hic huius huic quod solum assumpsit c per omnes casus singulares
absque illis qui in s desinunt hoc est genetivo singulari et dativo et accusativo
et ablativo pluralibus quibus tamen frequenter auctores solent addere
ce sillabam huiusce quid et pluralibus eiusdem in eandem terminantibus
consonantem ut hisce hosce hasce Antiqui reliquis quoque casibus
vetustissimi addebant eandem sillabam ce ut hicce huiusce huicce
hecce hocce unde vocali quoque sequente per synalimpham manentibus
duabus c solebant producere hoc ut Virgilius in ii° Eneidos

Hoc te erat alma parens quod me per tela per ignes Eripis / sed scriptorum negligentia pervertit unde c. / Et sciendum quod omnes accusativi singulares et genitivi plurales in m vel n terminantur et scriptura ut hunc hanc horum harum. Genitivus vero et dativus supradicti declinationis in ius terminantur communis est trium generum ut ille illius illi et producunt penultimam in genitivo quam tamen poete etiam corripiunt / absque uno alterius quod quia solum duabus sillabis profertur vmat ... non corripit semper penultimam. Reliqui vero casus secundum mobilium regulam nominum declinantur Illum illam illud ab illo ab illa ab illo. Similiter pluraliter illi ille illa illorum illarum illorum illis illos illas illa ab illis sic cetera eiusdem forme tam pronomina quam nomina. Et sciendum quod in e quidem terminata masculina mutatione e in a faciunt feminina ille illa ipse ipsa iste ista. Hic vero ea facit quod solam litteram principalem mutavit in feminino masculinum enim ab i, femininum ab e incipit hic enim et hec ab eadem littera videntur incipere cum aspiratio in principio utriusque ascribatur quando et apud grecos t. oytoc taoytec vel hos et hec quinivis duas has habent voces ab eodem tamen incipiunt spiritu. Eorum neutrum hoc quod et principium servavit masculini mediam vocalem mutavit. Illud etiam attendendum quod ille illud iste istud is id faciant neutrum ipse solum quod et ipsum invenitur a vetustissimis prolatum neutrum in um desinens sicut Terentius in Andria ipsum in davus qui minimus est eorum consilio dixit. Idem in eadem hoc ipsum atque hoc ipsum nichil pericli est me vide illa enim que quibusdam visa est ratio non alio fieri videtur Ideo in um facto neutrum quod in us desinit masculinum nec alius quod in us terminat neutrum tamen aliud facit omnia neutra pluralia similia sunt singularibus femininis ut illa ea hec

Supradictorum pronominum declinationem sequuntur etiam nomina octo in us quidem desinentia que sunt unus solus totus alius ullus quod tamen ab uno diminutivum esse plerisque videtur sicut a vino villum et quod ab eo componitur nullus item et duo uter et alter et ex eis composita uterque alteruter neuter similiter is vel in compositione unusquis vel qui et que ex eo componuntur Et tamen ipsa secundum mobilium nominum regulam solebant apud vetustissimos sine timore genitivos et dativos ut Terentius in Andria tam iners tam nulli consili pro nullius consilii Terentius in Eautontimorumenon Alteri loquitur alterae pro alterius Item in Eunucho Soli mihi ridiculo fuit pro solius et cuimodi pro cuiusmodi Cicero pro Roscio Vereor cum cuimodi est Rosci ne ita aliud videar servare ut tibi omnino non pepercerim Cum igitur iuniores frequentius supradicta nomina secundum in ius terminandum pronominum formam declinaverunt in uno ex eis magis declinationem nominum secuntur neuter neutri neutro dicentes Licet apud veteres etiam in ius secundum simplicis sui declinationem inveniatur desinens in genitivo et in dativo Plautus in Vidularia Neutri reddibo donec res diiudicata sit Licet igitur supradicte forme nomina soleant in um facere neutra unus unum totus totum ullus ullum uter utrum alter alterum duo tamen in d finiunt ea neutra quis quid alius aliud Alis quoque antiquissimi pro alius protulerunt cuius genitivus rarus est in usu et id habuit una sillaba unum suum neutrum et dativum tamen par est sillabis sed productum in penultima Verum non etiam secundum nominum secunde declinationis regulam in quo quoque invenitur Martius Celius De vestitu et De vehiculis Nam plurimum est si et id in se ob eos mores quos prius habui honos detur

Ubi datus sit tum uti eos mutem atque aly modi sim pro aliusmodi

Titus in n° [illegible] esse alymodi postulare pitrid in te atque in
ceteris fuisse Celius in primo Neque ipi eos alymodi esse atque tra-
nulcar dixit ostende possit aliter Item Titus nullius alius
rei nisi amicitie eorum causa Gayus Cesar in Anticathone pore
uno enim excepto que aliusmodi atque omnis natura finxit suos quisque
habet caros Gayus fannius in primo Annalium Eum in vita agenda
didicimus multa que in principio bona videantur post porro inventa et multa
amplius aliusmodi atque antea visa essent Sed quod mirum est femi-
etiam generis genitivum quidam in a protulerunt Celius in primo Antequam
Karthago perierat aly rei causa in affrica missus

Quis etiam comunis generis esse putavit vetustissimi sicut apud
grecos hostis Terentius in Eunucho Ut [illegible] ocius narrem quisquam
non vidit phedriam narrem quisquam dixit pro quequam Plautus in
vidularia Dic mihi si audes quis ea est quam vis ducere uxorem et ob-
liquos eius casus tam secundum terciam quam secundum declinationem secundam ter-
minabat unde nunc quoque actus masculini in em secundum proportionem tercie
profertur quamvis femi in am ut quequam Ablativus quoque non solum in o
sed etiam in i aquo vel aqui et aqua vel a qui ut Virgilius in
xi° causa ex equalibus [illegible] qui eum parturi curas pro qua eum Teren-
tius in Eunucho Qui eum parmenone / nominativum quoque plurale non solum in i
et in e sed etiam in es ut qui que vel ques accusativum etiam quos quas
[illegible] vel ques Pacuvius in medio Ques sunt isti Cathone Quescumque
rome regna vidissent Accius in Neoptolemo Sed quesdam nam
dativum et ablativum nunc quoque tam per is quam per bus proferimus quis vel quibus

Sciendum autem quod qui quando pro interrogativo vel infinito id est pro quis

ponitur et inflectitur secundo aut pro relatiuo accipitur per se vel in lectione
pronunciatur. Sed obliqui casus generalem accentuum regulam seruant quando
sunt infinita vel interrogatiua quando vero relatiua accipiuntur per se id est in lectione
pronunciantur per omnes sillabas. Queritur in hoc modo declinationis cum
omnis datiuus vna sillaba minor sit genitiuo illius illi istius isti ipsius
ipsi vnius vni solius soli vtrius vtri alterius alteri. Antiquius autem
cuius cui eius ei monosillaba sunt accipienda in datiuo quod regula cogi-
git et plerique poetarum metris comprobat. Ut virgilius in primo
Eneydos. Cuique loci leges dedimus conubia nostra. Repulit. Item in
primo Georgicorum. Huic a stirpe pedes temo protentus in octo. Et
vbique hoc seruat. Inuenimus tamen sed raro bisillaba et maxime ei differen-
tie causa ne interiectio esse putetur quod et nomine quam tractatus memo-
rauimus vnde pluralis etiam datiuus et ablatiuus secundum analogiam in ius terminatiuum
genitiuum singularem quorum datiuus singularis in i terminatur et pluralis in is deci-
nens pares habet sillabas ei eis vel ij is ut cui quis hinc hijs inquo
et per adiectionem causa differentie accidit hijs quibus et hibus antiqui protule-
runt plautus in Burgulione. Eodem hercle vos paro et pono pa-
rissimi eius hibus quod per dieresim autem ei et eis inueniuntur dissillaba
ostendit Iuuenalis in quinto. Implet et ad mecthos dat eisdem ferre cine-
dis. Statius quoque huic vidi presertim per dieresim in primo sillabarum lecti
hinc dono victas dat inire nepotes. Item in eodem. Falsus huic
pinnas et cornua sumere thebe. Cui quoque videtur protulisse per dieresim
tercias decliuis verum ut tuque est proximitas locis oriri est enim dota-
dorum ex duobus spondeis a maiore et tribus trocheis. In eodem. Hoc
ordine fulgentes cui dat nomine suum opes

Tercius modus declinationis pronominum est qui sequitur per omnia

mobilium declinatio nominum Meus mea meum Tuus tua tuum Suus
sua suum nostra nostrum vester vestra vestrum Notandum tamen quod meus ad
scilicet regulam vocativum debet facere o mee Eufonie causa duabus e breuibus
in i longam convertit Terencius in Ecclesiastis o mi eschine o mi ger-
mane Idem in Eunucho Ehe parmeno mi nos tui Ideo autem masculinum
est vocativus possessivi et non generis aliis omnibus primi per sincopam quod quibus-
dam videtur quod nullum vocatiue positum fermino vel neutro adiungitur
tamen quidam etiam mi in ius dixerunt quod et Charisius et Celsus ostendunt

Quartus modus est qui sequitur per omnes casus tercie declinacionis nomina
nostras nostratis quod ideo in extrema circumflectitur sillabam quod per
sincopam profertur vetustissimi enim silem genitiuum nominativo proferebant Hoc
non esse pronomen nec articulum multis modis ostenditur nam ex quo sit
nominativo tu enim quod est secunde persone cuius habet nominativum et vocativum qui assu-
mit o ut o tu Hic hec hoc tercie sunt persone que carent vocativo Non est
igitur pronomen nec articulus vero Ideo semper in demonstracione ponitur o
que contraria est relationi quam articulus significat Demum articulum
Romani non habent nam idem grecus ΟΙΤΟΣ quod est articulus prepositiuus
cum pronomine significat / apud nos tamen non ex articulo et pronomine componitur
quemadmodum apud grecos sed ex pronomine et adverbio is et demum / qui
ex ΟCΤΙC significacione interpretationis videtur habere articulum subiunctum
simplex tamen nomen est apud latinos quod plura ex alia inveniuntur
simplicia que apud grecos composita sunt ut felix infelix ΕΥΤΙΧΕC
sanctus ΑΙΟC pius ΕΥCΗΒΕC et alia mille non tamen ideo significa-
tionem grecam attendentes debemus ea composita dicere vel que ex
contrario inveniuntur simplicia apud illos apud nos composita ut
incestus ΜΕΝΟΙΜΝΗΕΝΟC ineptus ΜΟΡΟC superfluus ΠΕΡΙΤΤΟC

Sicut et multa alia. Sine dubio igitur O adverbium est vocandi et
optandi. est etiam interiectio. Nichil tamen obest nisi O hoc est utrum
et heus quod enim dicimus heus iuvenes sit o iuvenes. Itaque orbis
vetus proponit o tu o mi o noster quippe adverbium est vocandi quod
nulli alii casui nisi vocativo coniungitur. adverbia possunt adiungi sicut etiam
verba secunde persone ut venisti ad me virgili et pronomina fecisti tu.
omere venisti tu terenti nisi cum substantivis vel vocativis adiungantur
verbis tunc enim etiam nominativis utimur quod et in prima et in tertia persona ut
tu es doctus ego sum prudens. Priscianus ego vocor tu vocaris
herodianus. Male igitur quidam secundam personam nominum non putaverunt
habere si enim nomina que semper tertie sunt persone tamen si cum substantivis
verbis sint iuncta possunt etiam primam et secundam significare personam ut Socra-
tes sum socrates es socrates est socrates vocor socrates vocaris socra-
tes vocatur quod non in pronominibus que maxime distinguunt
personas accipiamus nomen etiam in secunda persona ego sum bonus. tu es
bonus ille est bonus. Non igitur nulli nomini vel participiorum semper tertie
persone sunt sed quando carent substantivo vel vocativo verbo nemo enim recte
dicit apollonius ambulo aristophanes ambulas. pronomina enim prime
et secunde persone ideo maxime accipiuntur ut loco propriorum fungantur nominum
cum verbis careant personarum ut ego ambulo tu ambulas. Itaque loco tertie
persone melius nomen ponitur et maxime si abest ego facio tu facis
tullius facit nisi vel presens sit iuxta et demonstrative hoc ipsum volentes
indicare dicimus hic ulixes vel longe videatur et dicimus ille vel
si absit quasi de iam cognito utamur relativo is dicentes de quo
iam novimus aliquid vel locuti aliquid ante sumus. Quod igitur semper
in demonstratione sit prima et secunda persona hoc autem nominis carent

ntius. Iure ad eam retrudit personam. Substantiis aut et uerbis solis io
adiungitur uerbis et prime et secunde persone nisi nomen quod uidentur ipsam habere
uerba uim demonstrationis. Haec ostendunt enim substantiam inparium personarum uel
nominatiorum in qua similiter substantia demonstratur. Nec eget pronominibus
que demonstrationem substantie significant. Quid igitur omnia que sibi coniunguntur in
diuersis personis posita casualia siue disiunguntur siue copulentur eundem
seruant casum uocatiuus hoc solum seruare non potest. Dicimus enim uel
probus uel donatus et priscianus et theoctistus et ego et ille uel
mei uel tui et illi et tibi uel me uel te et a me et a te. Vocatiuus aut
nisi in una eademque persona conferatur diuersa nomina iungi non potest ut
bone et caste et formose quia enim alia persona hunc casum habere non
potest nisi secunda. Ad diuersas personas iungere non possumus. ceteris uero casibus
diuersas personas iungimus. Quippe eum in omnibus illi inueniatur personis.
Ergo quando dicimus ego et ille et tu sine dubio nostrum est tu. Idque
maxime dignoscitur in plurali numero quod pluralia habet conceptionem personarum.
Ergo quando dicimus ego et tu doctissimi sine dubio tu uobis intel
ligitur. Et quod pronomina isdem casibus adiunguntur nominibus. Ego
uirgilius tu uirgilius ille uirgilius mei uirgilii illius uirgilii tui
uirgilii. Et quod ad interrogationes nostri redduntur quis scripsit ego. quis
scripsit tu quis scripsit ille. Et quicquid habet uerum hoc et nostrum.
habet. Quicquid aut nostrum non omnimodo et uerum. Neque enim interroga
tiua nomina nec infinita nec abnegatiua nec distributiua uel imperatiua
nec relatiua que omnia carent demonstratione uerbis polliceantur ut
quis uel qui qualis talis quantus tantus alius nullus alter. alter
uter. uter. uterque singuli bini trini quaterni et similia. Nec prime
et secunde persone pronomina. Cetera uero nomina per obliquos casus eam

si sint appellatiua loco primorum finguntur ad demonstrationem ipsa & finit praeterea secundam personam et habet in se uim et significationem pronominis tu uocatiuus. Illud etiam sciendum quod omnia pronomina apud latinos absoluta sunt et tam praepositiua quam subiunctiua recti quam accentus id est ΟΡΤΟΤΟΝΥΜΕΝΑ. Quae apud grecos sunt quedam inclinatiua ut ΜΟΥ ΜΟΥΜΕ. Ego dico. dico ego tu dicis. dicis tu. ille dicit. dicit ille. Absoluta autem dicuntur que et alijs sociari possunt ut non uerba dicendo. Ego dico. possunt et solus et cum alio intellegi. Solet tamen met addita plerumque significationem uel discretionem ostendere quam greci ΔΙΑСΤΟΛΕΝ dicunt. Egomet ego et non alius mecum. Nec non etiam ipse ego uel egomet ipse ut Terentius in eunucho. Egomet rapui ipse ego solum argentum id est ego et nullus alius. Sui hoc solum apud latinos reciprocum fit in eadem tertia persona quod greci ΑΝΤΑΝΑΚΛΑСΤΟΝ uocant id est quando ipsa in se actum reflectit persona ut eadem sit et agens et patiens que ΙΔΙΟΠΑΘΙΑΝ potest significare ΕΑΥΤΟΥ sui uero ΕΜΑΥΤΟΥ et СΑΥΤΟΥ quod est prime et secunde persone non habemus sed pro eis simplicibus primitiuis utimur que tamen in reciprocatione quam in transitione poni possunt ut mei misereor et mei misereris et tui misereor. Similiter tui misereris. Nec mirum cum apud grecos quoque uetustissimus omnium fere auctorum Omerus simplicibus utitur pro compositis ut ΗΜΕΑΥΤΟΝΕΙ pro ΗΜΕΑΥΤΟΝ. Sui quoque tamen ΕΑΥΤΟΥ quam ΟΥ significat quod semper est relatiuum. Nec mirum cum hoc quoque apud Omerum inueniatur sepe simplex pro composito ut per ΕΤΕΝΕΤΕΝ ΦΕΥΓΟΝΤΑ id est ante se fugientem ΑΥΤΟΥ pro ΕΑΥΤΟΥ dixit. Rectum autem non habet ideo hoc pronomen id est sui sibi se a se quoniam necesse est quando ΤΕΘΑΥΤΕΥ significat tam actionem uel passionem in eadem intellegi

persona. Non aliter igitur potest confieri, quibus in quem aliquid agitur, nisi per
obliquos casus. Eveniunt enim ut a nominativo actus conficiatur ad obliquos casus, sive
in transitione personarum intelligantur, sive in una eademque persona. In transi-
tione, ut Aristophanes Aristarchum docuit. Tu me dixisti. Ego te honoravi.
Et persona quidem verbi a nominativo intelligitur et transit rursus ad obliquos casus:
dedi tibi, honoravi te. In una quoque eadem persona honorifice fit, honorifice ut Fe-
mius se docuit. Docendi enim transitio non ab alia persona fit, sed ad ipsum
Femium reciprocatur. Aiax se interfecit. Rursus enim interfecit ad ipsum
Aiacem reciprocatur. Huiuscemodi igitur structuram pronominum primitivorum cum verbis
ambit una eademque voce et transitivam demonstrationem personae et reciproca-
tionem. Homerus quoque antiquitatis auctor in simplicibus semper pronominibus et
intransitivas ponit, ut dictum est, personas et transitivas, ut HMEII CONA
pro HMAYTON. Unus enim et idem loquitur. HME autem et HTNOH
transitive: alter enim cognovit et alter est cognitus. Postea iuniores absci-
derunt composita pronomina quae intransitivas significant personas; simplicibus
vero usi sunt transitivis. Itaque UIOSIATEIE composita, id est ipsas agen-
tes casus quae patientes dixerunt; illas vero, hoc est simplices AMO-
SIATHIC, hoc est in aliis passionem facientes nominaverunt. Iure igitur
nos qui in plerisque antiquitatem servamus Graecorum, in pronominibus
quoque secundum Homericam auctoritatem simplicibus utimur pro compositis,
id est non solum cum in aliam personam agitur, sed etiam cum ipsa in se, in
aliam, ut Virgilius in IIII Aeneidos: Cui me moriturum deseris, hos-
pes? Terentius in Adelphis: Effecisti te apud illum deum. Idem in
Andria: Nec quid me nunc faciam scio. Idem in Adelphis: Ecastor sic iste
te curasti molliter. Optime. Quaeritur igitur cur si mei pro EMAY
et HMATOY et tui pro COY et CEAYTOY accipiantur, tamen nos

Habent sui tam pro οὗ et ἑαυτοῦ aspirantur non habeant nam
ad quos multa sunt dicenda primum est quod si loco aspirationis ut
supra diximus que est in principio tercie persone apud grecos id est hy pro-
netur d non esset dubitatio ad coniunctionem si quod enim οὗ sui et οἷ
sibi et hec se sit natus id est si ... debuit esse et in aliis enim
dictionibus quibusque solebant eoles sequitur latini vel in digamma
vel in d convertere aspirationem tenie seminis tec sex testa septe
et fortasse ideo ex eo per anastrophen factum est id aliud pronomen
quod propterea puto et relatum esse quod hy apud grecos derivativis quos
huiusmodi id est hy non rarus est etiam apud grecos usus. Postremo quod
nunquam potest pronomen inveniri hoc id est sui sibi se a se sive recip-
rocum sive transitivum sit ut non intelligatur actus vel ab ipsa in se vel ab
ipsa alia in aliam similiter et ab alia in ipsam nisi possessivis vel adiectivis
copuletur tunc enim agere solum non etiam pati significat ut ille miseretur
sui servum et sibi similem et se sequentem et se ducentem. ab ipsa in se
ut Terentius in Andria Ipsus sibi esse iniurius videatur Passiva
enim quoque ab activa alia quoque fiunt in aliam ab ea et in eandem ab alia ut idem
in eadem hac fidem sibimet obsecravit qui se facit non desertum iri ut
datem huiusmodi cum vero structura nam habere genitivo ad transitionem non
potest omnis enim genitivus vel verbo adiungitur ad perfectionem sensus ut mei
vel illius potior vel possessionem ut mei servo loquor Alii vero casus non
ad possessiones sed ad verba solum feruntur Igitur sui pronomen vel ad ver-
bum semper ponitur reciprocum id est sui passionem significans vel retransitive
vel ad possessionem ut sui servo loquitur vel sui miseretur vel rogat me
vidua ut sui miserear Nunquam autem absolute quomodo alia ut ego loquor
et tu loqueris et ille loquitur tamen cum sicut diximus necesse sit actum
vel a semetipsa in se vel ab alia in eam intelligi nunquam potest primum

Reciprocari ul' tr̄siue in obliq̄s cas̄. Omib' aut̄ obliquis n̄to
adiungitur tr̄sitiōm p̄sone ad p̄sonā significās ul' verbo i se n̄tm̄ &
mostranti ut ego te docui. Ille me p̄fugit ul' docui te ul' p̄fuisti
michi. Similit' p̄ reciprocacōnes ego me p̄fui tu tibi p̄fuisti ille
p̄fuit sibi vel me accuso te vitupat. Prim' em̄ p̄ se positus tr̄sitiōm
nō significat ut ego ipsi. Una em̄ eadem p̄sona intelligitur nec potest
esse n̄tus tui? etiā obliquus eidem v̄bo possit sine tr̄sitiōne ul' reci-
procatiōne adiungi ut ego scribo mei aut scribo dicē nō possum'. Ille
facit illius faciat nemo dicat. Cum igitur sibi loquitur dicim' in v̄bo
loquit' n̄tm̄ intelligim' ille. Cum sibi v° coniungim' ad eū casum
hoc est dictum qui est vnus ex obliquis p̄ferri actiō significam'.
Nō mirū aut̄ sui pronom̄ & reciprocū & tr̄sitiū aliqn̄do esse
cum ΗΜΑΙΤΟΥ et ΕΑΙΤΟΥ apud grecos qn̄do quidē ad actiō hoc
est adūbia p̄feruntur reciproca sunt ut ΕΜΑΥΤΟΥ ΑΚΑΑΥΟ id est
egometipse me audio. Qn̄do aut̄ ad possessionē adiunguntur
q͂d fit per solū gtīm transitiua sunt ut ΗΜΑΥΤΟΥ ΔΟΥΛΟΝΕ
ΤΙΨΑ id est mei seruum tradi. Hoc aut̄ id est sui sibi se
a se tercie esse p̄sone p̄mitiuū coniūctio illius p̄ p̄sonis cum
Apollonius ΣΙΝΤΟΥΞΟΝ vocat comprobat etiā ipa declinacio
In qua sequit' declinacōm p̄me & scd̄e p̄sone quo apud
grecos ΕΜΟΥ ΣΟΥ ΤΟΥ ΗΜΕ ΣΕ ΤΕΗ ΤΗ sic etiā apud
nos mei tui sui michi tibi sibi me te se a me a te a se
& quēadmodū prediximus loco aspiracōnis quā habet apud
grecos tercia p̄sona S habet p̄ncipale p̄ omēs casus. In
hoc est ut hoc pronomē nō tr̄sitiuo nō reciproco vtamur
in mericō simus ut iam dictū est secuti qui tcia p̄sona pri-
mitiui est nō tr̄sitiua nō reciproca vtitur ut ΛΕΓΙΤΕΡΟΝΑΥ

ΗΟΡΕΚΑΣΙΕΡΙC ΤΗΤΕCCΙΝΕΛΥ ΗΟΥΟ ΚΑCΙΓΝΗΤΟΥ ουο dixit
pro ου 7tem ΟΥΝΕΚΑΡΔΟΥΧΟ ΤΡΑCΙΜΕ ΛΕΥΚΑΥ ΣΙΑΤΕΡΙΟ
pro ΗΛΙΤΟΥ 7taq apud nos q modo pro ου modo pro COY pt
sui attici Similiter sibi pro τοy et coy et ce pro τε. Et
sciendum quod quotiens hoc pronomen reciprocum est, eiusdem persone
verbum habet convenienti casui adiunctum ut sui memini sibi placeo
et manifestum est quod adiunctio verbi unum habet nominativi casus cum actione
aliqua. Si igitur pronominis quod huiuscemodi significationem habet
hoc est in se recurrentis ponas nominativum et cum eo verbum eiusdem persone
erunt duo nominativi. duo autem nominativi persone ubi et actio et passio ostenditur
coniungi non possunt sed obliquus et nominativus. Nec solum in reciprocis sed
etiam in illis que in transitione habent alteram personam. Non igitur
sui nominativus potest constare. Relativum ideo pronomen quibusdam esse
putatur quod declinatur ad similitudinem quorundam pronominum quis cuius cui
sicut ille illius illi et quod pro omni nomine ignoto nobis pro tam
proprio quam appellativo poni potest ut quis fecit quis dixit unde
respondetur ad huiuscemodi interrogationem vel proprio vel appellativo
quis fecit virgilius vel poeta. Et quod substantiam significat sine aliqua
certa qualitate quod est suum pronominis. Ad que dicendum quod non
similitudo declinationis omnimodo coniungit vel discernit partes orationis
inter se sed vis significationis. Ita et pronomina multa declinationem
nominum sequuntur ut omnia diriuatiua meus tuus suus noster vester
nostras vestras. Et rursus nomina declinationem pronominum ut unus unius
uni solus solius soli totus totius toti ullus ullius ulli nullus
nullius nulli alius alius alii cuius genitivus quia par est sillabis nominativo
producit semper penultimam cum aliis contra quia duabus sillabis
vincit nominativum suum semper corripit penultimam alter alterius alteri uter

uo utrius quia una superat sillabam licet in metris et corripe et produ:
ce et que ex eis componuntur Quamvis hec qui quidam eorum errore
declinationis inducti pronomina esse putaverunt Cum enim omnia hec
ad aliud nomen uel quantitatem referuntur quomodo possint esse pronomina que
et omnia qualitate uel quantitate carent et loco propriorum que sunt
individua hoc est nichil commune uel generale habentia accipi so:
leant Supradicta igitur cum generalem substantiam uel qualitatem quan
titatem significent neque loco propriorum nominum accipiantur sine dubio
sunt appellativa nomina Similiter illa que infinitam qualitatem significant
ut qualis talis Quando enim infinita uel interrogativa pro nominibus
accipiantur propter ea que ignorationem ipsius proprie uniuscuiusque substantie
uel qualitatis uel quantitatis significant Quamvis quamvis substantiam sine
aliqua certa qualitate demonstret hoc tamen interest inter substantiam
illam quam pronomina significat quod illa pro speciali et propria uniuscuius
cuiusque accipiendam substantia que demonstratione presentium uel relatione
absentium personarum intelligitur Hec autem generalem et infinitam
substantiam que pertinet ad universarum rerum genera et species et partes demo:
strat quomodo igitur et quantitates et numeros inter species qualitatis nominum
accipimus Sic certam infinitam et generalem substantiam que est in hoc
nomine hoc est quis uel qui et que ex eo componuntur in hoc
esse dicimus qualitatem habet igitur certam qualitatem quam desiderat nomen
Ut breviter igitur totum colligamus pronomina loco propriorum accipiuntur
nomen itaque finitas exigit sibi propria quas nullam expediens potest habere nominibus
Quod aut sit in contrarium quod omnia minorum nomina sine dubio ab omnibus nomina
accipi unus aut et alter et uter et solus declinatio causa pronomina esse
putantur Sunt aut in declinatione uel diminutione quod inequalitas invenitur
ut quisque quid alius alter aliud Nichil mirum cum in omnibus partibus
orationis de quibus nulla dubitatio est hoc inveniatur ut in nominibus

Supellex supellectilis hospes hospita gentilis gratia In pronoib*us*
ut ipse ille ipsius ipud ipsum in v*er*bis sum fui fero tuli Illud q*uo*q*ue*
quidem obicitur q*uo*d demonstratio p*ro*pria pronom*inum* est ut hic ego
et qualis et tantus sed falso Nam ad*ver*bia invenim*us*ur q*uo*q*ue* demonstratiua
ut en ecce Ergo et nomina possunt esse demonstratiua et pronomina
tamen inveniuntur carentia demonstratione que sunt relatiua ut is sui
hoc tamen interest inter demonstrationem nominum et pronominum q*uo*d id q*uo*d demo-
strat*ur* pronomen solum ostenditur per se nec ad aliud pertinet extrinsecus
q*uo*d vero per nomen non solum ipsorum que ostenduntur sed etiam illorum
ad quos referuntur demonstrationem habet ut talis pirrus apparet
qualis pater eius Et quia pronomina demonstratiua in eodem genere
et numero manent eius qui demonstratur Nomina vero demonstratiua
possumus diversa ostendentes ad diversa referre ut si aspicientes mare
dicamus tantum esse nilum Cum sit nilus masculini mare autem neutri
vel si quis dicat statuam herculis cernens tanti fuerunt mei parentes
tes quantus iste hercules Cum enim unum aspiciat uti potest plura-
li numero Si igitur similitudinis causa huiusmodi nomina demonstra
tiones proferuntur que est in quantitate vel qualitate qua carent
pronomina que dubitatio est nomina magis hec esse appellatiua
Itaque interpretationes quando talis vel tantus dicimus similis sicut de quo
loquimur Ergo cum advertimus substantiam qualitatem Nam sicut
substantiam significat similis vero qualitatem tantus et talis pronomina
esse non possunt neque pronominibus redduntur sed nominibus hoc est
quantus vel qualis Etiam autem sunt nomina demonstratiua talis tantus
tot et quod a pronomine et nomine componitur huiusmodi vel
huiuscemodi unde hoc quoque aliud intrinsecus demonstrat id est substantiam
et aliud extrinsecus intelligitur id est qualitas quam per se

pronom' sine adiectione nominis habe' no' p't Sciendu' t'n q'

talis et tantus et tot si ad p'ntes dicant' etia' demonstrativa sunt

S'm aut' ad absentes relatiua u'l redditiua s'm ut t'a qualis her:

cules talis teseus fuit Illud q'q' notandu' q' in v'o omia no'ia

cuius capacia possu't e'e demonstratiua Itaq' in hoc solo finitu' vide:

tur scd'am habe' p'sona' n'a in aliis casibus infinite sunt p'sone

et h'c nisi q'ndo subst'e u'l v'o adiungantur verbo t'c c'm et

sc'e et p'me p'sone copulatur ut sup' memoraui' ut priscian'

sum priscian' vocor virgili' es virgilius diceris Omnia autem

infinita u'l relatiua u'l interrogatiua t'u semp' t'cia dicantur ad sc'dam

ca est c'm ad qua' n'alit' interrogatio dirigitur no' possu't habe' voc'

qui sc'e sunt p'prij Alius q'q' caret v'o t'u abnegatio'm habet

tam p'me q'm sc'e dicim' c'm neq' ego neq' tu sed alius Igitur q'

caret demonstratione p'nti v'm habe' no' potest Ergo nec pronom'

hoc e'e tertiu' est V'o soliu' c'm no' finit p'sonas sed etia' abnega

tio'm habet finitariu' Tertiu' q'q' incertu' significat q'd est illi pro

qualitate et q'd in amplioribus solet dici qua'nto duobus Pro:

nomina loco nom'm accipiu'tur p'prioru' ut Cicero scribit et id' recitat

et vnu' et idem significat s'm v'o dicatur Cicero scribit et alius recitat

no' cade' est p'sona Illud q'q' arguit hoc no' e'e pronom' q' ipse

om'i potest subiici pronom' ut egoipse tuipse illeipse no' t'n

etia' aliusipse dicim' Alter q'q' et vter et que ex eis componu'tur

et ambo voc' habe' no' possunt t'u vel partiuntur vel referuntur

q'd aut' partitur in diuisis est p'sonis vtis aut ad vna' dirigi

vult p'sona' Itaq' in his e'e no' potest que partiu'tur Quid est

c'm vter nisi ego vel tu siue ego velille Similit' alter ex me

et te vel te et illo quo ergo in significatione diversarum personarum possit esse unus qui ad unam ptinet solam scdam psonam Relativa quam tu demonstratione taret utrum habe non possunt ut ambo uterque alteruter. utrius ceterum et nullus eum semp eum abnegatione posit et nemo tarent ptio

una possessoris alia possessionis Sed dicitur p hoc qd dixerat supius in omnibus non complexivus est nisi possessivum et non gentilia quomvis tn veraque hec sma tn inquirendum est qr non possunt esse gentilia pronomina meas et tuas Cum gentilia quidem significat gente que interdum est possessio Ut ergo ad ppositum redeat in eis que predicta sunt assignavit auctor differentiam inter pronomina primitiva et dirivativa secundum significationem Dirivativa scilicet dirivativa continet duas psonas possessoris et possessionis qd non faciunt primitiva nisi Cum derivatur p nomina patria tum in pluralibus inquit etc

Et possessiva quidem

Assignat rursus et aliam differentiam inter pronomina derivativa et primitiva Et maxime ut quibusdam videtur secundum constructionem dicit enim quod possessiva pronomina indigent indigent adiunctione nominis ad faciendam pfectam constructionem et ad determinandam possessionis significationem Si enim dicas meus ministrat mihi non satis est pfecta constructio nec plena nec determinata possessionis significatio Sed opponitur quod in libro constructionum dicitur scilicet quod possessiva quandoque proferuntur p se coram quibus debent adiungi ut si dicat uxor alicuius Semine mei pregnans sum subintelligit enim mariti Dicitur itaque quod possessiva pronomina non egent adiunctione nominis semp sed non est verum licet enim ponatur plerumque sine nominibus tn non minus indigent eis cum licet non apponatur subintelliguntur tn quo quasi apponerentur Possessiva itaque pronomina indigent adiunctione nominis Primitiva vero non semp Si enim dicam Ego scripsi Non est subintelligendum Socrates nec apponendum ad pfectionem constructionem vel sensus nisi absenter dicatur loquendo Ego Socrates scripsi Hec autem est ratio quare non semp Si enim hoc scriptum aliquis videt scilicet Ego scripsi non addito ppo nomine nil certum p illud pronomen comprehendet unde cum ad absentem loquimur indiget huiusmodi pronomen adiunctione nominis vel oportet ut pmittantur ppria nomina ut Titus et Brutus salutem deinde possunt poni pro nomina Ego scripsi tibi et consilium vel primitiva non semp id est non omnia excipit quia relativa pronomina que quandoque indigent adiunctione nominis Cum derivativa non egent hac adiunctione Cum vero subsequente adiungit Ego quidem affui tu autem non aderas deficit quantum ad sensum non quantum ad discretionem Videtur quod deponentia verbum prime et secunde psone non est p se discretum nisi faciat pronomen prime et secunde psone addatur utrumque quorum est discretionem facere videndum est ergo cum pronomina pe et scde psone in nominativo sunt majore repetamus discretionem Sed cum apponuntur verbis cum tum psonarum ut aliquid sequitur vel nichil Cum si aliquid sequatur ad illud tantum fit discretio ut ego lego tu vero scribis Sic ego fac tum quod discretionem ad scdam psonam que sequitur

Quando vero nichil sequitur tunc equum ad omnes alias personas fit discretio ut si dicam ego lego valet enim tamen quantum si diceretur nullus alius legit nisi ego. Obliqui vero casus pronominum prime et secunde persone si sequatur aliquid aliud faciunt discretionem ut da mihi panem illi vero vinum. Hec dicta in faciunt hic discretionem ad tertiam personam que sequitur. Si vero nichil sequitur nullam faciunt discretionem obliqui casus pronominum prime vel secunde persone. Si enim dicam da michi etc. hic nullam facit discretionem.

Sunt igitur apud

assignat demonstrativa aliam differentiam inter pronomina primitiva et possessiva scilicet quod hic et hec et hoc non adduntur primitivis pronominibus in declinatione ad discernenda genera numeros et casus quo nominibus. Illa enim discretionem generum et casuum et numerorum quam faciunt articularia pronomina complet pronominum primitivorum demonstratio vel certe eorum relatio. Addit etiam quod quod articularia pronomina nec adduntur eisdem primitivis pronominibus in orationis contextu. Nemo enim dicit hic ego scribo vel hic tu scribis. Dicit itaque quod articularia pronomina non possunt addi apud nos pronominibus primitivis sed possessivis solent preponi in quo ostenditur eorum differentia. Et tamen articularia non preponuntur possessivis nisi propter nomina sequentia ut hic meus servus. Unde equum dicitur sed articulare pronomen quod est hic ad nomen sequens debet appositum intelligi. Quod vero hic assignare differentiam contendat permittitur illud quod apud grecos articuli nunquam preponuntur pronominibus demonstrativa posite ut meus competenter descendat ad articularia pronomina que loco articulorum in declinatione funguntur. Videtur ergo quod quia omnis articulus secundam facit apud grecos in constructione cognitionem. Eo scilicet quod sola significet relationem. Ideo in oratione articulo non possunt adiungi pronominibus demonstrative posite que ex demonstratione primam solummodo faciunt cognitionem quando enim in declinatione quibus preponuntur quidem articuli ad discernenda genera et casus et numeros quod totum complet pronominum demonstratio. Ideo nec in declinatione preponuntur articuli pronominibus demonstrativis sicut nec in declinatione preponuntur articuli relativis. Dicatur tamen ad ea que predicta sunt quod sic in constructione congrue possit dici hic ipse. Quod dicit Priscianus in libro constructionum quod ipse apponitur omnibus pronominibus excepto sui. Quare falsum est quod articularia pronomina nulli pronomini primitivo possunt adiungi. Propterea dicunt plerique quod non intendat auctor hic differentiam inter possessiva et primitiva assignare sed quandam proprietatem pronominum demonstrativorum ponere scilicet quod articularia eis non possunt preponi nec etiam in constructione. Et quando meus ex parte possessoris demonstratum est ne videretur falsum quod demonstrativis non possunt articularia preponi cum dicatur congrue hic meus servus subiungit auctor quod non preponitur ei ex qua parte demonstratum est nec enim preponitur hic ad meus ibi propter possessorem sed potius propter possessionem. Causa autem mihi fuit pronomina prime et secunde persone eo quod demonstrativa sunt non posse articulis apud grecos adiungi videtur ideo dixisse quando demonstratio primam semper facit demonstrative cognitionem. Articulus vero quando relativus est secundam. Et si propterea dictum sit obicitur quod quia nomen primam facit cognitionem eadem ratione non deberet ei adiungi pronomen relativum quod facit secundam cognitionem. Itaque non congrue diceretur Idem Virgilius qui scripsit Bucolica scripsit Georgica quod tamen congrue dicitur. Sed contra hoc potest dici

quod non prima cognitio et secunda facit quare demonstratiuis pronominibus apud grecos non adiungitur articulus sed illis certa quod demonstratio pronominum certa est et finita similiter quod et eorum relatio. Articulus vero infinitam significat relationem quod est rebus et tantum apud nos. Cum ergo pronomina primitiua finita sint articulus vero infinitus hec maxima causa est quare sibi non possunt adiungi.

Et primitiuorum

Illud vero inserit (?) quod possessiua pronomina transitiua sunt semper id est ad aliud transire volunt hoc est exigunt sibi nomen adiungi ad perfectam constructionem cum [illegible] primitiuorum sint perfecti id est perfectam faciunt constructionem licet nullum nomen eis addatur.

Nuncadmodum

Illud quod adiungit quod sicut nomina sunt tertie persone ita quod et possessiua que cum eis habent construi nisi quando coniunguntur cum verbis solis (?) ut verbis prime et secunde persone. Tunc enim transeunt et nomina et pronomina in primam et secundam personam ut meus es et diceris amicus tuus sum ut nominor pater et totum aut hoc induat ne meus diriuatum a prima persona putaretur non esse tertie persone. Similiter et tuus quod a secunda diriuatur persona. Et antiqui quidam dixerunt quod meus prime persone est et tertie. Et prime secundum possessorem tertie vero secundum possessionem eodem modo quo modo dixerunt tuus secunde persone et tertie. Nos vero dicimus quod meus possessiuum est prime persone eo quod primam personam significat possessorem. Nec tamen meus est dictio prime persone sed solummodo tertie. Racio quia semper cum tertijs personis construitur et sic similiter dicimus quod tuus est possessiuum secunde persone nec tamen est dictio secunde persone sed tamen tertie persone.

Et sciendum quod vocatiuum

Illud quod addit quod nullum pronomen habet vocatiuum casum nisi primitiuum secunde persone ut o tu et o vos. Et possessiuum prime ut o mi fili o mea vxor o meum mancipium [illegible]. Videndum est cur cetera vocatiuum habere non possunt. Quia sicut necessarium est ut prima semper discernat personam cum omnibus verbis sit secunde persone. Relatiua quoque pronomina ut sui et cetera non possunt habere vocatiuum quod relacio semper facit cognitionem secundam. Sed verbis primam demonstratiua vero tertie sic recepta sunt ut tantum secundum discretionem assignat personam. Nulla vero verbis tertie est persone. Ideo quod nec illa possunt habere vocatiuum. Tu vero cum secunde persone est ut vocatiuus non absque racione debuit habere vocatiuum. Nullum autem possessiuum secundum quod possessorem significat habere potest vocatiuum. Semper enim significat possessorem eodem modo quo possessor per genitiuum primitiui significatur. Sed eo modo quo genitiuus significat non potest vocatiuus significare. Genitiuus enim significat rem ut cuius est aliquid vocatiuus autem ut ad eam dirigitur sermo. Itaque nullum possessiuum secundum quod possessorem significat habere potest vocatiuum. Non ergo poterit habere vocatiuum nisi respectu possessionis quod significat ad eam enim dirigitur sermo per vocatiuum possessionis ut o mi fili. Videtur ergo quod sicut nec prima primam possidet ita nec secunda potest possidere secundam. Si enim dicam ego sum meus possessiuum prime persone idem significabit pro possessore quod ergo significat ibi pro possessione quare vnum et idem se ipsum possidebit quod non potest esse. Similiter si dicatur tu es tuus possessiuum illud significabit pro possessore quod etiam tu significat pro possessore quare si dicatur tu es tuus idem possidebit se ipsum quod omnino caret racione. Videtur quod ergo dicatur ego sum meus

[illegible]

nisi figurate dicatur ut sit sensus id est ego sum mee potestatis et non alterius possessio
itaque prime persone semper est vel secunda persona vel tercia ut tu es meus servus ille
est meus filius secundum ergo possessivum non potest vim habere nisi respectu possessionis
ut dictum est constat vero quod et secunda persona possessio est prime et quod utique semper
est secunde persone tunc vero secunda persona non possit possidere secundam ut supra dictum est
possessio secunde vel erit prima persona manens prima vel tercia manens tercia Sed utique
nec prime persone potest esse nec tercie possessivum ergo secunde respectu possessionis non
potest habere vim Sed constat quod nec respectu possessoris constat itaque quod vim
habere non potuit et quare Suus vero quia semper relative ponitur Ideo quod in secunda
cogitatione non potuit habere vim tunc est in prima semper poni augmentatione dicitur
tamen in libro constructionum quod racionabiliter potest dici O sue euandre fili nisi
usus contradicit sed voluit hoc esse dictum secundum quod suus accipitur demonstrative non
secundum quod relative proprie ponitur Vel Tu solum proprie sibi querit habere vocantem
In quo stat proprie persona secunda Patet quod tunc usque ibi porro monapto sunt tres

Et queritur

Consequenter inferunt questionem scilicet quod si tercia possideat terciam
tunc nec prima primam nec secunda secundam possideat
quod inde provenit quia tunc uno modo prima semper designetur persona id est demonstrative et principaliter Similiter et secunda Ideo dicitur una prima persona esse tantum et una
tantum secunda Unde nec reperiuntur diverse voces pronominum in prima persona sed una tantum
ut ego et in secunda ut tu quia ergo non nisi una persona est prima nec nisi una secunda
Ideo nec prima persona poterit possidere primam · nisi se ipsam possideret nec secunda secundam
Tercia vero diversis modis significatur ut predictum est quod quandoque prope posita ut iste quandoque
longe posita ut ille quandoque absens quandoque presens unde et diverse dicuntur tercie persone con-
propterea quod et diverse voces pronominum reperiuntur in tercia persona propter diversitatem terciarum per-
sonarum quibus ergo alia debeat esse persona possessoris et alia possessionis quia diver-
se sunt tercie poterit una tercia aliam terciam possidere ut iste est servus illius quod autem
aut possessore et possessionem in diversis personis et transitive intelligi Ideo dictum est quod
quodammodo fit transitive de significatione possessoris ad possessionis significationem Ideo
quod possessivum significat aliud pro possessore aliud pro possessione quia vero dispariat
in diversis personis et diverse persone similiter possunt esse in eadem figurate ut ego ille tercio
subiungit et transitive ut expositum est

Nisi figurate dicas

hic ponit cautelam contra predicta
quod removet dubium quibus enim
dictum est quod prima non possideat primam nec secunda secundam quod tamen quandoque invenitur
meus sum et tuus es Unde dubitat quis qualiter hoc fieri poterit Unde
patet quod iterum subiungit figurative posse dici meus sum et tuus es et non aliter
potest ita intelligi ut noscitur ibi figura in locutione et constructione In locutione
ideo quod aliud sensum significat quam ad quem fuit instituta Meus enim sum nichil
aliud est nisi quod mee sum potestatis id est liber cum tamen meus institutum sit ut pos-
sessorem significet et possessionem In constructione quia fit ibidem figura quod non est ibi in-
transitio inter possessionis significationem personam et verbi quod ex resolutione patet sum meus id
est sum mee potestatis non enim est intransitio inter verbum et genus qui sequitur Ideo quod

Nec int psonam vbi et possessionis licet satis inppe ubi noter possessio aut
ergo cum nullum possessiuum prime significabit primam possessionem Nisi dicatur
figuratiue sum meus vel pro reciproco inquit que apud grecos composita
sunt id est nisi dicamus ipsa possessiua ut meus et tuus pro receptus id est
pro compositis pronominibus que poni debent in reciprocis constructionibus ut
Emaythoy philos hemi id est meus amicus sum Emaythoy namque genitiuus est com:
positi pronominis prime persone Philos amicus dicitur hemi id est quod sum Illa ergo
constructio que est meus amicus sum equipollet huic reciproce ego amo me Videtur ergo
quod quando meus per se ponitur tunc prima persona ubi ut sum meus tunc est sensus
sum mee potestatis Quando vero ei adiungitur nomen ut sum meus amicus tunc habet
sensum reciprocum scilicet Ego amo me Dicitur tamen plerumque quod possessiuum ibi ponitur
pro reciproco in hoc quod ponitur pro composito primitiui qui cum ponitur reciproce equipollet
composito greco in reciprocatione facienda vt Emaythoy id est mei philos hemi
id est amicus sum Vt ergo manifeste quod predictum est intelligatur Sciendum est quod
greci habent et simplicia pronomina et composita in prima et secunda et tercia persona
Simplicibus vtuntur pro rectis casibus in intransitiua constructione pro obliquis vero in intransi
tione simplici et retransitione Simplicem vero transitionem dico quando possessor non
agit in suam possessionem Compositis vero que et rectis carent vtuntur in reciproca
constructione vt vbi possessor agit in suam possessionem vt ego video filium
mei Hic enim grecus ponit compositum Emaythoy et nullum simpliciter nisi
abusiue Potest etiam et aliter legi Quasi dicat Istam constructionem meus sum
possumus dicere figuratiuam vel possumus dicere pro reciproca id est similem recipro
pronominibus que apud grecos composita sunt vt greci dicunt Emaythoy philos
hemi id est meus amicus sum et hic meus intransitiue reciprocum est vt si dicerem
mei amicus sum Illud quoque videndum est quod ait tertiam scilicet non posse transire
ad primam vel ad secundam nisi figuratiue vt suus illius sum vel suus illius est
filius scilicet ad terciam aliam potest scilicet sine figura transire vt suus filius
est iste Contra hoc ergo fortasse si quis obiciat Item hic suus relatiuum iungitur
cum pronomine demonstratiuo iste Quod dico quod hic ponitur figuratiue quemadmodum et in
ceteris exemplis positis ad quod dicimus quod superius erat figura inter suus et re:
latiuum et verbum prime persone vel secunde quod est demonstratiuum hic vero non respiciendo ad
pronomen demonstratiuum iste competenter et proprie iungitur suus relatiuum pronomen cum est verbo tercie
persone quod non magis ad demonstrationem pertinet quam ad relationem Nec tamen estimo quod illis co:
mune relatiui et demonstratiui cuiusque est inter iste et suus Cum dicitur iste est suus illius
figuram faciat in constructione etc.

Illud quoque sciendum quod suum

addit illud quoque cum sui semper re:
fertur ad terciam personam siue po:
nat pro composito pronomine tercie persone quod apud grecos reciprocum est siue pro
simplici quod transitiue ponitur apud eos et retransitiue Videndum ergo est quod Heaython et
hoy pronomina sunt tercie persone composita apud grecos Idem prorsus significancia
quibus in sola reciproca constructione vtuntur vel vbi possessor agit in solam possessionem
et nos similiter in eisdem constructionibus sui proprie vtimur quam sit sunt reciproca apud
nos ut proprie vim compositi greci habet licet cum dicitur Socrates miscetur sui

Rursus lythoy et thoy simplicia sunt pronomina apud grecos eiusdem tercie persone nominatiui casus vtimur in constructione intransitiua obliquis vero eorum retransitiuis et nos sibi retransitiue ponimus sui licet abusiue vt socius rogat me ut et ego miserear sui. Et de transitiua tamen constructione ponit hoc exemplum Terencii Hera iussit orare pro me te si ames se ut uenias ad se hic enim hera agit in personam designatam per te que persona eciam agit in heram Illud dicitur ut venias ad se. Tamen hoc enim notanda est retransicio non enim in eo quod additur si ames se (licet si aliquis subtilius inspiciat duplex ibi retransicio possit notari) De diuisis vero constructionibus sui et de omnibus que ad hoc pronomen pertinent in hiis que a nobis super libro constructionum pertractanda sunt diligencius expediemus

Persone Capitulum secundum in quo pertractatur hiis que dicta sunt de specie secundum ordinem enunciacionis accidencium post speciem tractat de persona et hoc ordine primo diuidit personam in primam et secundam et terciam deinde ponit descripcionem cuiuslibet earum repellendo falsas quorundam descripciones. Tercio loco opponit quandam communem descripcionem persone in quo pariter ostendit que persona quali possit conuenire et quo. Hec p h vnde secundum hoc capitulum habet tres partes. Secunda ibi
prima est tercia ibi ~~[illegible]~~ Vnde p h. Premittens ergo in tractatu ubi plura de persona diximus eam tamen tangimus et ad quandam diuersitatem tractatus apponere non grauabimur. Primo ergo dicamus quid persona secundum artem grammaticam dicatur. Deinde cur vna prima vocetur alia secunda. Alia tercia. Tercio quid accidat pronomini et ceteris nominibus non dicatur accidere. Postea que sit causa inuencionis pronominis in prima secunda et tercia pronominis persone. Quare ut illas accepcionis huius vocabuli persona que ad propositum pertinet expediamus. Hac namque persona primo dicta fuit ystrionibus id est comediarum representatoribus. Dicebatur autem histrio persona a personando penultima producta que in verbo tamen vnde nomen sumitur correpta, producitur tamen ad differenciam in parte persona correpta penultima. Histrio ita quod persona dicitur a personando solebat enim histrio diuersas assumere laruas ut secundum qualitatem formarum quod ori applicabat nunc seruilem nunc mitram nunc aliam et aliam posset exprimere vocem. Itaque histrio persona dicebatur a personando et quoniam secundum dignitatem persone quam representabat nunc aliud deinde aliud assumebat ornatum. Translatum quod est hoc nomen persona ad dignitatem. Deinde post hoc [illegible] designandam vnde et plato dicit diuersas personas. Ab hiis personis translatum est hoc nomen persona in arte grammatica quod cuius sit si ostenderimus quo persona in arte grammatica accipiatur. Videtur ergo pluribus duobus modis accipi personam dicitur in hac arte primo scilicet modo secundum rem alio scilicet secundum rei vocem vt persona secundum rem dicitur suppositum loquens de se uel ad quod quis loquitur de ipso et de quo quis loquitur de prima et secunda persona dicitur ut non vocetur res illa loquens de se uel ad ipsam fieri de ipsa locucio. Persona vero secundum vocem uero eandem sentenciam. Est forma vocis rei loquentis de se ut ego uel ad quem loquitur aliquis de ipso ut tu uel de quo quis loquitur de [illegible] prime et secunde persone. Erit itaque prima persona suppositum loquens de se siue forma vocis representantis rem loquentem de se ut ego secunda vero persona est suppositum ad quod uel ad quod quis loquitur de ipso siue forma vocis representantis aliquid ad quod quis loquitur de ipso ut tu. Tercia quod persona est suppositum de quo quis loquitur de prima et secunda persona siue forma vocis cuiusdam suppositum representantis ut ille et de hac duplici accepcione persone inueniuntur loqui auctores artis grammatice. Vnde

enim suppositum in prima persona est vel neque enim per se supponitur prima persona Secundum hoc quod designat se ipsum loqui et sic quod esse non potest nisi voce utatur que representet loquentem et sic Rursus forma vocis non est prima persona vel sic secundum quod representat suppositum loquens et sic Et hoc idem est de secunda et tercia persona dicendum nec ergo suppositum dicitur persona nisi propter formam vocis nec forma vocis dicitur persona nisi respectu suppositi Quando quod indifferens doctrina est sive dicatur prima persona esse suppositum loquens et sic Sive dicatur forma vocis representantis rem loquentem et sic eadem quod uno et altero dicendum est Temporis aut unumquodque suppositum loquens et sic prima sit persona quamvis tamen eo dicatur prima quando loquitur et sic loqui vero et sic unum quid est commune omni supposito huiusmodi conditione Ideo nisi unam primam personam dicimus esse eadem quod ratione non nisi unam secundam Sed quamvis diversis modis tercia designatur modo demonstrative modo relative nunc absens nunc presens nunc prope posita modo longe inde est quod diversae tercie dicuntur esse Bene autem quod nomen persona ab histrionibus ad artem grammaticam transsumptum est ad eum histrio persona dicitur a personando Unde persona suppositum dicitur quasi similitudine Dici namque videtur persona quamvis modis diversis quodammodo sonat id est vel quia loquitur et sic vel aliquis ad ipsum et ipso vel quamvis aliquis loquitur de ipso et primam et secundam personam ut sepe dictum est ratione vero dignitatis dicitur suppositum loquens et sic prima persona potest enim aliquis loqui et sic ut non ad aliud loquatur quod est proprium secunde nec de alio quod est proprium tercie persone Ita quod prima sine secunda et tercia potest esse et propter dignitatem dicitur persona prima Secunda vero sine prima non potest esse non enim secunda erit nisi aliquis loquatur ad ipsam cum loqui ad ad proprietatem prime pertineat persona tamen potest secunda sine tercia esse potest enim aliquis ad aliud et ipso quamvis non loquitur de alio de prima et secundam personam quod proprium est tercie Convenit ergo post primam et ante terciam poni Ideo quod merito secunda dicitur Ex quibus constat omnibus quod posterioris dignitatis est tercia Ideo tercia post primam et secundam merito nuncupatur vel forte tamen prius est non loqui et sic deinde ad aliud de ipso Postea vero de alio quod inde patet quod verbum secunde inflectitur a verbo prime ut legis a lego verbum vero tercie a verbo secunde ut legit a legis Ideo quod merito illa prima illa vero secunda dicitur et hec vero tercia Attendit aut persona pronominis ut si de supposito loquitur cuius significato secundaria sit non quod pronomen suppositum sit prima primo loco non significat sed quamvis persona non est nisi secundum quod loquitur et sic ut ad aliud de ipso vel de alio de prima et secundam personam Ergo aut verbi gratia sic significat suppositum quod secundario significat proprietatem loqui et sic Sive maius dicere loquens et sic Ideo persona secundum rem pronominis secundaria dicitur significato quod enim dixi de prima hoc idem de ceteris intelligendum est Persona vero secundum vocem quamvis est vocum proprietas Unde ergo plenior videntur personam divisisse in personam secundum rem et personam secundum vocem licet doctrina sit indifferens et eadem habeat sententiam ecce curiosius diligentius quamvis auctores tota tamen ei ad modum videtur consonare licet in tractatu de verbo persona solam diximus vocum proprietate

Nomen vero non dicitur habere persona nec in eius accidentia connumeratur quamvis de forma vocis sive non magis representat loquentem et quando ad quem loquitur quis de ipso quamvis de quo loquitur contra proprietatem prime et secunde persone Sive enim loquatur Socrates et sic sive quis loquatur de ipso ad ipsum Sive quis de alio loquatur de prima et secundam ea tamen condicione semper convenit ei hoc nomen Sortes vel hoc nomen homo quecumque ei que conveniunt vel proprie vox aut prime persone nulli conveniunt nisi ei qui loquitur

& sic ut ego vel lego Nec vox scd'e alicui nisi dum quis aliquis loquitur ad ipsm
ut tu vel legis vel vox ter'e cuiq' convenit nisi dum quis loquitur de pprietate pme
et scd'e psone ut ille vel legit ~~Sed qm tu confusa est ut ego voce~~ f qre nom si q's
subtilis insipiciat formam sue vocis et quantum in ipa voce eius est nullius est
psone scd' quemad ita confusum est ut ex vocis forma no magis ad pmam ptineat
qm ad scdam et tciam Sola ratone confusionis tcie psone adiudicatum est et ideo q
qr tcia psona ubi confusa est qm ergo psona vocis forma ppe diiudicatur conf-
psonam de accidentibus nom no esse dicat inppie tn aliqn dicat nom accidere Verum
aut nomina tcie psone omnia ppt causam pdictam adiudicata sunt no erat causa
alia qua p ntas casus intransitiue construi posset cu pmis et scdis vbou psonis
ad copulandum hoc repta sunt pnomina in pma et scda psona Repta q' sunt in oibus
psonis tum ppt distinctom tum ppt itatem et diffinitam demostratom vel relatom
quam no poterant nomina facere sicut in libro constructonum habetur manifestissime
Illud q' tenendum est qm loqui no confert alicui ut pma psona sit scd potius q'd
loquat de se Quod eni de pma psona no habeat loqui generalr nisi ppt constructom
In hac aut pma psona discerni no possit sine voce designate rem ut ipse
loquit de se p hoc q'd dicat pma est que loquitur no potest distingui pma
nisi etiam addat de se Similr loqui ad aliquem no ei confert esse psonam scdam
scd loqui ad ipm de ipo Aliogn potest intelligi ad pmam id est ad habetem
pprietate pme hoc est ad illum qui loquitur ut cum Dido loquitur ad seipam figuratiue
dicens Dido nunc impia fata te tangunt potest itm intelligi ad tciam Posset
eni aliquis loqui ad Hectorem dicendo de ipo Hector legit ut nulla scda psona
in ordine illo designetur qre loqui ad aliquem no magis distinit scdam qm pmam
vel tciam et hoc est q'd dicit autor Nam locutio ipa id est loqui ad aliquem te
hon eni alit valet pbatio Ex his ergo et p hoc confirmat autor flatis esse psi
narum quas quidam posuerunt descriptiones [Vos] psone tres sunt Ego pme tu q' scde
Per casus omnes sunt omnia tercia tcie Absq' vbis quos semp habeto secunde !

Enucleati tri — Tercia pars capli in qua obiicit contra descriptom pe
psone quam posuerat cum eni dixisset pma est ea
ipa que loquitur de se pmittebat No videbat ei in plurali numero convenire cum dicat
quibus legimus no solum de se pmittat scd et alio vel de aliis scilicet Pma eni co
apit scdam et tciam ut paulopostea latius exponetur Sicut dicat aliquis lego
idem est ac si dicat Ego et tu vel Ego et ille vel ego et tu et ille legimus
Dicit tn q' quamvis ille qui pfert plurale pnom pme psone ut cum dicat nos
quibus nunquam ille adiungit sibi scdam et tciam psonam tn illud pnom plurale pncipaliter
designat illum qui pfert alios adiungendo ei qui eni pfert illud plurale pnom
pncipalit quidem loquitur de se adiungendo sibi alios in eodem actu vel passione Quod
q' illud pnom etiam in plurali numero ponere dicitur pme psone hoc vero q' dicendum est
de pnomine plurali scd' Ut eni ibidem de conceptione psonarum sermo est breviter aliqd
de ea dicamus necesse est Est ergo conceptio psonarum cum aliqua psona per
vbum cuiusdam psone aliam vel alias sibi adiungit psonas in eodem actu vel passione
ut ego et tu legimus vel ego et tu docemur Concipit aut pma scdam et
tciam qui eni dicat legimus aliam psonam quam que eodem actu platone loquitur
de se in eodem actu sibi consociat Quod vero q' scdam necessario vel tciam no oino est
qita Scda vo no concipit pmam sed solummodo tciam qui eni dicat vos legitis
de pma psona loquitur quam actum legendi locutore cum si loquitur de se no

accomodat scd alio mo qo pima psona Vnde fit ut scda psona no possit·
concipe pima q cm dicat vos legite scde psone in eo actu consonat Cum
go scda pima concipe no potest ut nisi vna scda est necce est ut teciam concipi:
at quidem est vos legite nisi tu et ille et illi legite Tcia cm nec pimam
concipit nec tcia qui cm dicat illi legunt & pima et scdam loquit psona Cum
ea loqndi gnie actu legendi nec sibi & se loquenti nec ei adque & ipse loquitur
potest concipe vt illi legunt attribuere Tcia itaqz alia solamo tcia potest
concipe ut ille et ille Sed queritr cu dicat Ego et tu legimus cu quo vbo con
struat ibi hoc pnom ego ad qd dicimus qr cu vbo plu legimus nec est vicium
scd figura Habet cm hoc diuisorum mior quanto scilicz qr pima alia sibi psona
in actu illius vbi consonat Sic qn dicis ego tu pnom scde psone construit ibi
figatiue cu vbo pme psone cuius raco est qr pima concipit sibi scdam id est cu
consonat sibi in actu que designt p vbum pli pme psone Vt go vbum pnc:
cipale vtare sigrat que pars regit tu· cum legimus. Hic qua scda a pma in
actu illius concipit ideo ita qua singlare nus scde psone cu vbo plr pme p con:
ceptcam construitr nec dicas ut plerique faciunt a vbo legimus sicut sum lego
qd construct cu ego et legis qd cu tu

Nuud igitur qr nisi obicit cca predicta vnde p h
illud qr notabile est qr obicit con
illud qd dixerat pima concipe scdam et tcia Nuud cm inquit ubi si omes
quibus actu attribui volumus simt loquentes dicat nos fams cu ibo qr vnusquisqz
actu illud pficit nec videat nec scdam concipe nec tcia nullqmo erit hac ei qd
& concepcoe dicm est contrariu Sed mr ppr hoc inquit erit contrarium cu cm omes
sil dicat nos fcim vnusquisqz concipit alios vna loquentes scda Ita tn qr vel
concipit eos ut scdas psonas si alios loquat vt si dicat nos fecimus id est
ego et vos Vel ut concipiat eos ut tcias si no loquat scilicz ad eos scd ad alios
ut nos fecimus id est ego ille

Et sciendu quidem Illud qr addit pcitr qr cu tam nobis
qm vbis fiat concepcoes psonarum in
eadem distribucoe ad sigficatom pme et scde psone necce semp vtim pnomie ut
ego et tu legimus scd ad designtom tcie no vtim pnomie scd nom ponimus pro ipo ut
ego et tu crassus teneamus rem publicam nisi velimus demostracom face ut ego et
ille legimus ul relacom ut ego et is loquit de quo fecimus hoc et illud tuc cm necce
vtemur pnomie

Prima enim et scda addit qr et illud cu pima et scda psona no
egent adiuncoe qui cm dicit Ego lego lo:
qndo vzt & se ul qui dicat Tu legis ad eu loqndo pnalit ecipa vi demostracois
et rei psna vide sive ul aspicit et subam suam eius ad que loquit et pret hoc et qlitate
ppr quod nom repertu est Ideo qr no egent pima et scda psona nom adiuncoe scd
tcia indiget quia ul abesset psona et sit p smaz rei si designat ...ficatrix qlitas quam
nom ipm designat ul spacio eius qlitas absturari possz qr adeo remota poterit esse
psona ut licet no omio sit absens Se nimiatn interpretacoe spacy obstruit id est cog
nosci qlitas no possit que qua declaratur nomie necia est ipius nomis adiuncio /
Alit rursus vide hoc totu passe legi scz ita pima et scda no egent adiuncone /

Nominis nisi figurate. Sed figurate indiget cum ex vi primitive demonstrationis ille qui
loquitur videtur sicut substantiam et qualitatem eius quod quidem cum ad quem loquitur. Unde pro-
nomen quod propter solam substantiam repertum est nomen vero propter qualitatem opus est ei adiunctio
nominis si qualitatem velimus declarare ut ego virgilius scribo. Tercie vero persone adiungitur
congrue id est sine figura. Cetera non mutatur. Quare vero sine illa scripsit vehementer
videtur congrue

Genera

Capitulum tercium in quo post tractatum de persona incipit tractare de genere sicut supius predinaverat et hoc ordine. In primis enumerat genera pronominum demonstrat ostendit cuius generis debeat que pronomina
dici. Tercio ostendit possessiva pronomina esse genera tria generum indiscretum id est secundum
possessorem sed masculini et feminini et neutri generis est discretum id est secundum possessionem ad-
ostendit quasi proprietates possessorum et convenientias eorum cum possessivis nominibus
et dicitur hec p. h. Secundo ibi cum igitur. Tercia ibi aliud quod notandum. Tertia ibi. Est
sciendum. Circa primum dicit p. h. Et quoniam eadem que dicta sunt in tractatu nominum
de genere pronominis prorsus conveniunt. Secundo sciendum super esse intimius in tractatu namque nominum
de genere sufficienter exposuimus. Dicit itaque auctor quod omnia pronomina mobilia sunt. Tria
pronomina sunt quaeque ut in littera vel utraque capit genera pronominum nec plus hec hoc. Primi
mas femina neutrum dant quod neutras. Et vias genere genus sunt omnis ego tu

Cum igitur omnia

Secunda pars principalis capituli. In qua ostendit
que pronomina cuius generis debeat dici. Et sub-
dividitur partem primo facit quod dictum est. Secundo ponit causam dictorum duorum masculinorum-
feminina ibi duo tamen inveniuntur, ubi declarato genere duorum pronominum neutrorum et utrorum
subiungens causam ut sint genera duorum generum quia scilicet quia neutrum in e ostenditur
ipsa sincopata esse. Unde et accentum circumflexum in finali sillaba habere. Sed
masculinus ponitur ibi convenit tamen. Unde p. h. Dicat itaque auctor quod omnia
pronomina mobilia sunt et est subintelligendum voce vel significatione propter neutras et utra
que sola significatione que generis est diversorum generum sunt mobilia non eadem voce di-
cunt itaque pronomina mobilia sunt ut predictum est exceptis tribus ego tu et sui. In
primis duobus quorum demonstratio sola facit discretionem generum in tercio vero
relatio. Sed siqua relatio fiat in sui pronomine discretionem generum videbitur quia
quod eius tertiam habeat relationem trium generum debuit esse quod et auctor dicit et solvit
dicens quod non solum relatio fuit causa quare sui genere sit trium generum verum etiam similitu-
do terminationis cum obliquis casibus pronominum prime et secunde persone. Sicut enim genitivus
prime et secunde persone terminatur in i pura ut mei tui sui. Sic et genitivus tercie sui. Et
sicut dativus prime et secunde terminatur in i non pura. Ita dativus tercie sibi quod autem
accusativus et ablativus prime et secunde persone terminatur in e ut me te sic accusativus et ablativus
tercie se. Quod ergo sui tantam habeat similitudinem cum obliquis prime et secunde persone
[illegible] vero genere sunt trium generum. racione quod similitudinis factum est ut sui in eadem quoque voce
genere sit trium generum quod de pronomine. Quis licet relativum sit dici non potest. Vel dicatur
quod [illegible] repertum est ad discretionem tercie persone quantum ad primam et secundam sicut ego
discretum est prime persone quantum ad secundam et terciam et quod tu quoque discretum est secunde
contra terciam et primam que discretio cognoscitur ex terminatione singulorum casuum qui sunt
similes. Cum enim reperta sunt ad discretionem trium personarum convenit sic. Unde est quod simile
habet casuum terminationes. Unde etiam est quod sicut mei et tui sunt generis trium generum
ita et sui. Quis vero repertum non est ad discretionem tercie contra primam et secundam [illegible]

licet una tantum ab alia quaque discernat. Prima ergo persona in pronomine ego et tu et sui fixa sunt et non movent per genera sicut omnia alia preter hec tria mobilia sunt. Unde ergo quod mobilitas alia est nominis alia pronominis. Mobilitas autem pronominis est illa que recepta est in pronomine ut ille illa illud. Et hec habent eam quam nomina quod ab ipsis pronominibus ut alius alia alium. Mobilitas autem nominis est illa que recepta est in nomine et habet eam etiam possessiva pronomina aliquibus nominibus ut meus mea meum. Illud quoque videndum est quod mobilitas vel declinatio pronominum per genus solum hoc modo iste illa illud illius illi illum illam illud. Et licet vel unum quod quidam declinant possit sic voluit Donatus. Hec per quod et consequenter principaliter declarat genus illorum pronominum maris et maris cum hec intelligitur patet in ...

Necesse est autem

Ubi per quod illud quod addit quod pronomina pronomina trium sunt generum vel in una terminatione vel in diversis. Quia saltem tamen ad hoc recepta sunt ut pro omnibus propriis nominibus ponantur que partim sunt masculina partim feminina partim neutra generis.

Invenitur tamen

Hic magistralis movet questionem nam dictum est ergo et tu esse omnis omnis generis dubitatur ergo qualiter ibi possit etiam neutrum genus. Et hoc igitur querit et solvit unde per quod invenitur tamen quod pronomen prime et secunde persone habeat neutrum genus. Cum pronomen prime et secunde persone semper designet loquentem et sic vel ad quem sermo dirigitur nullum autem loquitur et sic nisi maris et femine. Res ad alias res solemus dirigere sermonem cum pronomen secunde designet ad aliquem loqui. Cuius questionis solutio est quod in manibus invenitur quod neutri generis ut hoc basium. Et in feminis similiter ut hec gluterum. Sunt autem hec neutra sola terminationis ratione. Quod significatione sunt masculina vel feminina unde sepius respiciendo ad significationem dicitur hec gluterum. Sic vero respiciendo terminationem dicitur hoc gluterum. Sunt igitur hec nomina neutra voce masculina vel feminina significatione. Item alia solutio quod res que nullius sexus est per figuram illam que dicitur prosopopeya id est transformatio introducitur loquens et sic vel ut ad ipsam fiat locutio quemadmodum si loqui posset vel audire ut si mare vel celum loquens et sic loquendo quemadmodum si loqui posset vel audire ut si mare vel celum loquens et sic locutio quemadmodum si loqui posset vel audire ut si mare vel celum loquens et sic

Illud quoque notandum

Tercia pars principalis capituli in qua specialiter pertractat de genere possessivorum pronominum. Illud quoque addit quod derivativa pronomina genera sunt trium generum intrinsecus id est secundum possessorem que et sic et ex vi sue prolationis significat possessivum et vir enim et mulier et mancipium potest dicere servus meus id est servus mei sive viri sive mulieris sive mancipii. Secundo quoque quantum ad possessorem attinet possessiva pronomina sunt trium generum. Genera tamen vero possessiva discernunt genera extrinsecus id est secundum possessionem quam significant in terminatam et secundum quam aliquid sibi adiungi exigunt ab ipsius terminatione. Fit autem discretio generum secundum possessionem per terminationem diversitatem ut meus mea meum. Antiqui enim dicebant intrinsecus id est per personam scilicet extrinsecus id est per vocem.

Et sciendum

Ultima pars capituli in qua primo ostendit proprietates possessivorum tam nominum quam pronominum. Secundo ponit differentiam et convenientiam pronominum possessivorum cum nominibus possessivis. Secunda ibi

Comune habent unde p h' Illud q̃ notandum quod possessiua pronomina quantum ad possessorem pertinet loco proprii nominis accipiuntur quid est enim seruus meus nisi seruus mei id est Socratis uel Platonis uel alius cuiuspiam qui loquitur. Et sic etiam dicitur noster seruus id est ac si dicas seruus nostri uel nostrum vel seruus mei et uniuscuiusque seruus mei et illorum. Videtur quod quantum ad possessorem pertinet loco proprii accipitur sicut iam dictum est. Quantum uero ad possessionem pertinet possessiua appellatiua sunt et quomodo. Tempus enim cum quo propria sibi adiungit nomina ut meus Socrates magister secundum unum possessiuum assumit sibi appellatiua. Qui enim dicit meus aliud et quomodo uel recipe et suum ostendit. Videtur quod magis exigit appellatiuum nomen sibi adiungi

Comune habent

hic assignat duplicem conuenientiam nominum et pronominum possessiuorum unde p h' Illud quod adiungit genitiuus nominibus possessiuis et pronominibus quae secundum possessionem resoluuntur in genitiuos primitiuorum ut seruus mei id est meus Ensis Euandrius id est Euandri. Aliud quod quod significat semper duas personas et unam possessoris extra alteram possessi sed intra

Non comune

ponit differentiam inter pronomina possessiua et nomina. quarum prima est quod possessiua pronomina omni possessori sunt communia quia possessiuum pronomen potest quemlibet possessorem designare. Si dicat meus seruus uel ego uel aliquis talis secundum possessorem significat. possessiua uero nomina non enim possessori sunt communia Hectoreus enim nullum significat possessorem nisi Hectorem

Et quod nomina

addit et aliam differentiam scilicet Possessiua nomina tertiam personam semper pro possessore significant. Possessiua uero nomina quaeque prima quaeque secunda quaeque tertia pro possessore designant

Dubitatur

Tertiam rursus addit differentiam quod sunt in possessiuis nominibus quae ab appellatiuis deriuantur dubitatur utrum possessoribus unus sit possessor an plures. Si enim dicas Thaumantia uestigia potest intelligi et unius et plurium. Sed in pronominibus uero possessiuis non est ita quia idem sic sit ponitur Thaumantia uestigia et intelligitur sic in pronominibus uero possessiuis ut multos sic possessores designet ut meus et uester. Nisi quis uere dignitatis dicat meus seruus respectum sui solius sic et cum in plurali numero dicat aliquis nos. licet loquitur de se solo. Idem rursus pronomina possessiua sic posita sunt ut unum sic possessorem significent. ut meus et tuus. Nisi quod suus et de una et de pluribus potest dici possessoribus pro numero dictionis ad quam refertur. Quartam iterum assignat differentiam scilicet quod

Possessiua nomina ascendentibus

possessiua nomina non solent adiungi maioribus sed uel paribus uel minoribus. Non enim solet dici Hectoreus pater sed Hectoreus frater uel filius. Possessiua uero pronomina maioribus etiam adiungi solent ut meus pater dicimus. Cur autem hoc sit non inuenio nisi fortasse dicat aliquis quod possessiua pronomina meus et tuus et similia quandam plerumque pretendunt familiaritatem et dilectionem propter quam et maioribus adduntur. Quod possessiuis nominibus non conuenit. non tamen ait non possunt uel non debent maioribus adiungi sed solent etc.

Nota autem secundum Notam circa constructionem possessiuorum consueuit dubitari an possessiuum possit recipere adiectiuum ex parte possessoris sui. Ita quod in eo intellecti ut si aliquis congrue dicatur filius Socratis albi erit genitiuus enim possessorius intelligitur in possessiuo in omni casu. Dico quod sic et hoc uult Priscianus qui in primo minoris dicit laudatem ponit subiectionis nominatiue sine appellatiuorum et propriorum tenetur adiectiue ac nominatiue

racione ysag que prima nominis in eo intellecta et est sensus subiectiuus nominatiue id est nominis nomen dico appellatiuum vel proprium fuit per Ero eciam sic dicatur ipsis autem prefuit glabius id est tempus

Figura pronominum

Capitulum secundum in quo pro quinto primus agit et agit secundum ordinem enumeratis agit de figura ita pronominis Et secundum hunc ordinem primo diuidit figuram pronominis deinde ascendit ad pronomina ad que spectat componi tercio loco ait de hijs que accidunt pronominibus per sillabicam adiectionem quarto dissoluit dubitacionem que et quibusdam habebatur an essent composita pronomina an aduerbia Scilicet per hec secunda ibi Componuntur igitur tercia ibi nam cum componuntur quarta ibi Queritur eciam eorum Item autem de figura in tractatu nominis sufficienter dictum est hec autem accidit communiter nomini et pronomini ut supplementum accidit eius significatiuo superscriptibus est primo itaque dicit Quod omne pronomen simplex est vel compositum vel decompositum improprium pronomen Addit quoque quod tria tamen pronomina per notam illam enim decompositum ... Latinos aut apud grecos hec tria valet per componuntur scilicet iste hic is ... relatiue nomina positiuum cum demonstratiue valet quantum iste vel hic relatiue positiua quantum is vnde et hec tria vnam dicuntur habere apud grecos interpretacionem secundo autem dicit quod per notam tamen quia et quedam alia componuntur per abliquos ut eccum id est ecce eum . ellum id est ecce illum vero Est quod figura duplex sibi simplex est is et idem compositum per is et demum componitur scilicet ...

Componuntur igitur

Secunda pars principalis capituli in qua ostendit quod pronomen cum quo spectat componi et primo facit hoc ostendens simul quo in quibus casibus scilicet an integre vel corrupte componuntur Secundo specialiter descendit declarando in quibus casibus componantur iste cum hic prima posset subdiuidi in tot quot composita pronomina audit. Item pars hec Componuntur ad predicta tamen pronomina sic ut quedam eorum componantur secum id est vnum simul cum alio ut istic ab iste et hic . istec ab iste et hec istoc ab istud et hoc Pro vno enim pronomine reputamus iste ista istud is vero componitur cum demum per apocopam vnde cum dicatur idem et cum masculinum est producat penultimam Sed neutrum corripit eandem ... et est idem id est demum is Et sciendum quod is prima facit relacionem idem vero secundam. ut virgilius scripsit bucolica is georgica idem scripsit Eneydam

In neutro tamen preterea

Illud eciam addit quod idem in neutro genere componitur per geminacionem scilicet identidem . et deficit in abliquis casibus . Sed vero sit pronomen ponitur frequenter pro aduerbio scilicet vel sepe Illud quoque adiungit quod idem tam masculinum quam neutrum omnibus aliis casibus preter nominatiuum et singularem accusatiuum hec compositos ex integro et corrupto ut eiusdem . Vnde et in composito plurali inuenimus eidem et eisdem vel ijdem ysdem ita tamen ut scribantur duo y . vnum tamen pronunciet Similiter enim in simplici nominatiuo plurali scribitur ei vel y et in datiuo pluralibus eis vel ys Et tamen hic duo y ponuntur et vna pronunciatur Dicit eciam quod autores solent vna ... pro duabus per sinerisim id est per quctionem diuisorum qua sinteresis diatur sed diresis diuisio vero Idem compositum sibi flexio vendicat ista Idem ponendo pro abliquos quos format is eius

Iste vero et hic Illud vero etiam adiungit quod hic componitur cum iste per omnes casus tum desinit in c absque dubio hinc quod non componitur quia hinc non licet c. ... Plus namque cum hinc singulis in ... sive [illegible] sit consonans sive vocalis debet fieri dum abiecta [illegible] et una sillaba minor est. Ergo cum istud hic sit dissillabum dicitur debere esse unica sillaba et [illegible] ab illo ... fieri abiecta [illegible]. Dum ergo in huius sit [illegible] consonans debuit dici huius monosillabum maneret ... consonante sicut erat in genitivo quoniam in illa naturaliter sit consonans et in fine sillabe male sonaret consonans per vocalem. Dum ergo invenietur [illegible] hinc ad eius dicam dubio est addu... c ut dicatur hinc et est monosillabum quoniam illa [illegible] naturaliter est consonans licet vocaliter proferatur ... obiciatur quod [illegible] consonans cum alia consonante sonare non potest nisi interposita vocali. Respondendum ... hoc esse verum si [illegible] consonans consonanter proferatur. Sed quoniam in huius licet [illegible] sit copulata quia ... vocaliter profertur potest pronunciari congrue cum [illegible] iuncta alia consonante licet non interposita sit vocali. Similiter dicimus quod cum naturaliter habet [illegible] consonantem sed tamen propter turpitudinem profertur vocaliter. Dicimus etiam hoc idem de consimilibus ... quia ea invenimus [illegible] et in eadem pro... litatura. Ideo dum ei dissillabice ... a nobis profertur ... ut ... dicatur habere ... talem. Sunt plerique qui dicunt quod in huiusmodi dictionibus ... in vocalem licet in ... eorum sit consonans quod in meo labore facile intelligi potest ... hinc non licet natura ... c ut dictum est. Ideo non videtur compositum cum iste per dictum. Illud quoque videndum est quod iste et ister et istoc ... casus sunt quorum primus componitur ab iste et hic, secundus ab ista et hec ... tertius ab istud et hoc. Istic et istanc et istoc accusativus, istoc et istac ablativus. Istoc enim et ... est neutrum et ablativus tam masculinum quam neutrum videtur etiam esse accusativus neutrum. Ister ... plus neutrum est neutrum qui etiam est similis neutrum femininum. Quidam tamen dicunt istic et huius modi alia non fieri per compositionem sed per methaplasmum finis ... per transmutationem ... qui est iste mutetur e in [illegible] et addatur c. Et vide quod metha dicitur trans plasma formatio. Unde et componitur methaplasmus. Nota: Istic ister istoc componitur ab iste ... genus hic hec hoc et cetera usque ibi Et meme tete et cetera. Et cetera continue ibi.

Nam egomet et cetera Tertia pars principalis capituli in qua agit de sillabicis adiectionibus que addunt pronominibus in ... per modum continuationis dubium quoddam pronomina geminata faciunt ... Ibi ... tete ... per hoc illud quoque adiungit quod egomet et alia huiusmodi de quibus possit videri quod sint composita. Illa quidem composita non sunt sed potius est paragoge id est porrectio vel epentasis id est ... que est sillabica adiectio ... enim interpretatur supra, stasis status vel stans. Et ... quod similiter casibus prime et secunde persone addit met sillabam nisi tamen genitivo plurali et nominativo tu ... nec si dicatur tumet videantur esse tertia persona huius ubi tumes. Ideoque addit ... te sillabam scilicet brevis vel temet vel tute vel tutemet ... probandum vero quod tute habeat te brevem sillabam inducit hunc versum alphi(?) Seu tute malis hospites seu tute captivos habes et aut tute habeat ubi brevem te complebat ratione metri quia illi versus sunt iambici dimetri. Iambus ergo consistat ex brevi et longa. Duo vero iambi faciunt unum metrum. Tanta enim est illius pedis velocitas quod unum metrum per se facere non potest. Ergo versus sit iambicus dimeter oportet ubi quatuor iambos esse nisi quod spondeus ubi in impari loco ad tardandam iambicorum velocitatem recipitur plerumque, sicut in his que de orthographia a nobis dicta sunt diligenter exposuimus. Vide ergo quod huiusmodi metrum stare non possit nisi tute habeat te sillabam scilicet brevem. Est enim primo loco spondeus seu tu. Sequitur vero iambus te ma et sic oportet quod illa te sit brevis. Similiter et in secundo versu qui est Seu tute captivos habes spondeus est seu tu iambus vero te ca ... post ego met ponitur per casus quoslibet atque pluralis genitivo tu tamen modo recto tu temet aut tute propter differre ... Et cetera continue ibi.

Pte quoque Hic iam aggreditur quoque ad aliam sillabicam adiectionem scilicet pte ostendens quibus pronominibus addatur. Unde per hoc illud quoque addit quod ablativus trium pronominum possessivorum assumit per adiectionem sillabicam pte et hoc tamen in feminino genere meapte tuapte suapte nostrapte vestrapte. Et quod est quod dicit ablativos trium possessivorum assumere sillabam pte cum illa sint quinque. Et ideo dicit trium quia meus et tuus ab uno pronomine ducuntur unde est pro uno possessivo reputat ea, similiter tuus et vester vel trium possessivorum dicit in designatione possessoris in designatione prime et secunde et tertie persone. Meus enim et noster unum faciunt. Et illud singulariter istud pluraliter. Similiter tuus et vester unum faciunt. Femineos ablativos sequitur pte meapte. Nec non nostrapte et cetera.

Sciendum tamen quod Hic ostendit causam additionis istarum sillabarum et primo facit hoc. Secundo removet dubium circa predicta ibi Nam tete. Unde per hoc adiungit quod predicte adiectiones sillabice non sine causa adiciuntur pronominibus sed causa discretionis plerumque ut egomet feci id est ego et non alius. Plerumque autem ideo dictum est quia etiam apponuntur quandoque causa ornatus id est causa maioris ... hoc est ut vox expressius designet ... ut egomet feci id est cum tanta sui dignitatis et cetera continue ibi circa illam literam.

Nam tete et cetera Hic removet dubium. Dictum enim est quod te sillaba brevis additur nominativo tu quia non dicitur tumet sed tute. Unde dubitaret aliquis utrum te sillaba solum nominativo addit huius pronominis tu et non aliis hoc

remonet in lra. Unde p[er] h[ec] Et aut te p[er] adiectio[n]e[m] nulli obliquo casui p[ro]nomi[n]is
tu addat[ur] [prout] ex eo q[uod] nec acc[usativ]o de quo magis videt[ur]. Unum enim dicit[ur] tete in acc[usativ]o
[com]posi[ti]o est f[ac]ta p[er] geminatio[n]e[m] q[ui]d inde p[er]z[?] q[uod] vtraq[ue] te p[ro]ducta est. Idem q[ue] dicendu[m]
q[uod] si geminatur p[er] abl[ativ]o Et aut met ut p[ro]te adiu[n]gitur q[ui]busdam casib[us] aliis aut no[n]
et q[uod] ge[m]inatio fiat in solis mo[no]sillabis casibus sup[radic]tor[um] p[ro]nomi[num] et no[n] in aliis dicit
fieri ad imitatio[n]e[m] grecoru[m] qui p[er] peratogeth[?] s[ed] quod no[n] et cuius dco adiungunt te
lego te emonte[?] tetis vo casibus no[n] addunt. Emmoy[?] emauton et sim[ilia] que p[ro]no
mina co[m]posita apud grecos illud p[ri]me istud s[ecund]e p[er]sone et ap[po]nu[n]t[ur] tu[m] in ob
liquis casibus et in g[e]n[it]i[vo] in nu[mer]o et hoc est q[uod] dicit emautou et sautou defici
unt in no[minativ]o et in [com]posit[i]o[n]e p[er] n[ominati]u[m]. Quid et simplicia similia eoru[m] p[ro]nomina apud
grecos vi[de]ntur no[n] h[ab]ent. Mei Et meme tete sese p[ro]bat esse figure co[m]posite
accentus [?] ... Ubi [?] tamen dicit Non est hic ignorandum q[uod] ta[lia] p[ro]no[min]a
geminata [com]posita sunt in acc[usativ]o et in abl[ativ]o tu[m] ut meme tete sese et hoc tu[m] in
sin[gulari] ut faciunt p[er] sese q[ui]d geminat[ur] tam in sin[gulari] q[uam] in plu[rali]. Dic[it] q[uod] dicat[ur] nosnos
uel uosuos no[n] est [com]posi[ti]o s[ed] geminatio tu[m]. Et hoc vero q[uod] sequitur p[ro]no[min]a tu[m] accu[sativ]o
accentu. Et q[uod] p[re]dicta [com]posi[ti]o in illis solis tribus vtilis est. Habet enim illa [com]posi[ti]o
respectum ad [com]posito[rum] q[ui] est in nobis s[cilicet] ad animam et ad corpus. Et diligo me-
me i[d est] diligo me s[ecundu]m vtrumq[ue] ho[m]i[n]em. Unde in Salustio habet[ur] Omnes homines q[ui]
student sese p[re]stare ceteris animalibus. Sese dicit q[uan]tum ad animam et corpus.

Te quoque solebant Hic aliter dicat de alia sillabica adiectione s[ci]l[icet] te
ostendens quibus p[ro]nominibus et in quibus casibus adda-
tur. Sed po[ni]t d[ictio]n[e]m met [com]posito[rum] et sillabicar[um] adiectio[num]. Sed ibi Hec ergo vn[de] p[er]
h[ec]. Illud quoque addit q[uod] te p[er] adiectione[m] sillabicam addit articularibus p[ro]nominibus
ut hicce huiusce et similia. Cu[m] ergo hec silla[ba] ce addit[ur] huic p[ro]nomi[n]i hoc ut dica[tur]
hocce tunc subtrahit[ur] e p[er] apocopa[m] et remanet c v[e]l ce ulti[m]e sille sequ[en]te an c p[re]ce
dentis sille ut sonabatur hoc modo hocce. Et sic p[ro]ducit[ur] ratio[n]e f[a]c[t]a s[ecundu]m sequentia[m]
et no[n] s[ecundu]m sonu[m] istud p[ro]nomen hoc tu[m] naturaliter breue sit ut ibi Hoc erat
alma parens [?]. Unde tu qui volunt ibi scribere hocce integre s[ed] falluntur. Apud
therentium quoque inuenit[ur] hocine q[ui]d videt[ur] esse [com]positu[m] ex hocce et ne s[ed] e mutat[ur]
in i breuem in [com]positione. Hec aut[em] vox hocce constat ex illo p[ro]nomi[n]e q[uod] e[st] hoc et ex i[m]
ta sillaba ce p[er] adiectio[n]e[m] sillabicam. Si vero obiciat[ur] illud q[uod] dicerat hic et hec et hoc
[com]poni tu[m] cu[m] hoc p[ro]nomi[n]e iste ista istud intelligendum est ita q[uod] cu[m] illo [com]ponit[ur]
tu[m] s[ed] in [com]positio[n]e sillabicarum. Nec tu[m] p[ro]hibuit cu[m] alio [com]poni p[er] sille mutationem
et p[ro]nomi[n]a no[n] excludit ut [com]poni cu[m] alio p[ro]nomi[n]e q[uam] cu[m] illo q[uod] est iste. Et inter ce
q[uam] dicit q[uod] totum hoc i[d est] cine addatur ei p[ro]nomi[n]i q[uod] est hic ut no[n] tu[m] ce adi[un]
catur s[ed] ec[iam] cine. Illud quoque addit q[uod] in no[minativ]o plu[rali] s[ecundu]m antiquos addit[ur] ce sed
inponit[ur] s[ed] causa eufonie ut dicat[ur] s[ecundu]m antiquos in no[minativ]o plu[rali] hisce in[com]posita
inponit[ur] s[ed] causa eufonie ut dicat[ur] illicce et tunc est accentus sup[er] pe[nultim]am
s[ed] additur etiam ce aduerbio illuc ut dicat[ur] illucce et tunc est accentus sup[er] pe[nultim]am
Unde quasi f[ac]ta apocopa vltime sille remanet in illuc accentus in fine s[ecundu]m regu
lam apocopatarum s[ed] no[n] est vera apocopa cu[m] huiusmodi sillabica adiectio nec
dicunt[ur] que a dictionibus naturaliter no[n] habentur. Unde absolute no[n] inquit f[ac]ta ap
ocopa s[ed] q[uas]i apocopa q[uia] uoluit tu[m] illuc vtamur p[er] aduerbio. Quando tu[m] p[ro]p[ter] pauca
forma s[ecundu]m veteres illucce g[ene]r[a]t[?]. Dicto dicit p[re]terea q[uod] hec sillaba ce additur
huic no[minativ]o ille s[ed] mutatur et causa eufonie. Et e vltime sille no[n] mutatur
in i cu[m] dicit[ur] illicce. Prima in sing[ular]i videtur pluralem. Non enim necesse est ut
quam habeat adiectione[m] ceterus habeat ec[iam] et nec et ceteri o[mn]es obliqui ca[sus]
p[ro] hoc aut[em] q[uod] inducit ex therentii versu illancine ut p[ro]bat p[er] hoc posse dici
illancine sicut illuc vel q[uod] non tu[m] assumit ce s[ed] ec[iam] cine vel forsasse
illancine sicut illusce vel q[uod] non tu[m] assumit ce ... illancine ...
magis innuit q[uod] no[n] debeat dici illancine ... vel hisce ut hosce
quibus et hic quos sunt adiu[n]guntur ce ... ibi
vel hasce. Et post hic Hec hoc te ... [?] tunc ibi

Hec igitur id est met Ponit d[ictio]n[e]m me [com]positor[um] p[er] se et sillabica[m] adiectio[n]e[m]
Unde p[er] h[ec] Et egomet et huiusmodi alia non
sunt [com]posita p[ro]bat ex eo q[uod] omne quod componitur ec[iam] ex corruptis in duas
intelligibiles p[ar]tes diuidit[ur]. S[ed] met et pte et huiusmodi alia nichil p[er] se dant intel
ligi ergo ... ex his nulla est compositio. Nota. Hec quoque sillabica ex[?] ... est ad
vocis enim non possunt in voce ... Dyskolu[?] te

Queritur etc[?]um etc[?]am Tercia p[ar]s p[ri]ncipalis capituli In qua mouet
q[ue]stionem de quibusdam [com]positis p[ro]nominibus
q[uod] putabantur esse s[ecundu]m quosdam aduerbia. Et subdiuiditur. Nam p[ri]mo facit hoc
s[ecun]do ex p[re]dictis p[er] modum correlarii subiungit cu[m] quibus p[ar]tibus [com]ponantur p[ro]nomina

Ubi componuntur pronomina. Prima adhuc in duo. Primo monet questionem. Secundo solu
ibi ad quod dicendum. Unde primo sic. Istud quoque adiungit quod videlicet queritur an eccum ecca
ellum ellam eccos eccas mecum tecum secum nobiscum vobiscum sint pronomina composita si
quibusdam visum est an adverbia sicut alii putabant. Et prius quidem probat quod eccum
et cetera omnia usque ad mecum et alia que sequuntur sint pronomina. Contra illos qui pu
tabant esse adverbia. Probat autem quod compositum sit pronomen, adverbium discernit simul personam
casum et numerum. Sed eccum et sub eadem voce i. sub una voce ter simulacrum distinguit personam
personam et casum et numerum. Eccum enim dicitur de uno et in tertia persona et est acc
usativus. Eccos quia dicitur de aliquibus pluribus et in tertia persona et est eius accusativi casus
que eccum et huiusmodi qui putant esse adverbia sicut velut adverbia sunt vel pronomina.
Constat autem quod non sunt adverbia. Restant itaque quod sint pronomina. Confirmatur demon
strationem eorum qui dicebant eccum esse demonstrativum adverbium cum ecce. Quod ecce probat
nullo modo posse fieri. Cum enim ecce sit adverbium demonstrativum, licet id dicere accusativi demonstra
tio pro principium tam marem quam feminam tam unum quam plures. Eccum autem non dicimus
nisi de mare et uno. Eccam non nisi de femina et una. Eccos et eccas non nisi de
pluribus. Illud de maribus, hoc autem de feminis. Illud quod innuit quod ecce ad
verbium demonstrandi ex vi demonstrationis importat et implicat verba ista: videmus in
demonstrationibus sicut aspice et vide et consimilia que omnia exigunt accusativum casum. Ideo
unde habere videtur quod quando ponitur illud adverbium in constructione sine verbo dicitur per
tinere ad casu que illa verba que intelliguntur in ipso exigunt, ut ecce illud i. ecce vi
de illud vel ecce hominem i. ecce video hominem vel cerne vel aspice. Eccum tamen ponitur
in constructione cum aliis verbis ut hic ecce venit tunc non apportet ei accusativum addi. Sed nomina
tivum quoque sit per defectum ut ecce ego et subintelligitur venit. Magister Ecce quod composi
tum pronominibus facit ellum et ellam, ellos ellas. Sed et eccum et ecca ellum
eccos eccas et cetera. Que pronomina non adverbia sunt, monstrant casus et genera
sicut pronomina. Sed que composite non sunt pronomina plura figure. Quonia
m ideo tamen dubitatur hic utrum adverbium magis veniat ad composita pro
nominis ut eccum et ellum quam praepositio. Nulla enim praepositio iungitur pronomini. Respon
sio quod mecum tecum secum nobiscum vobiscum non sunt adverbia composita ut ostendet
in sequenti littera. Sed habent tamen praepositionem tamen per appositionem i. per regimen inve
nitur anastrophe i. postpositione pronominis. Ad hoc dico quod cum pronomine iungitur praepositio
per solam appositionem sicut cum ipso nomine ut ad illud et de illo sicut ad platonem et de
platone quod non mutetur quid innuitur in ipso nomine vel pronomine. Primum enim
nomen non significat dependentem in eo quod ipsius simul ut nec pronomen. Unde neu
trum eorum potest uniri cum praepositione que propter sua insufficientiam se applicat dependenti
et tamen ante et post consistentiam. Sicut hoc signum omnis propter suum officium non bene
iungitur ipso nomini vel pronomini ut omnis plato vel omnis iste. Adverbium autem potest
et cum pronomine componi causa demonstrationis eiusdem quod similiter est similiter pro
nomini ut eccum et ellum i. ecce eum ecce illud. Et quoque pronomen trahit ad ad
verbio ita quod cedit in partem eius ut prima et per mica. Item nec et per se sunt adu
erbia que adiecta huic dicto ea eandem determinationem adverbialem faciunt quod cum dictus
ille desinat in a certam propter naturam adverbialem trahitur ad producta videtur
tamen quod compositio per appositionem veniat cum sequenti casuali ut sine et extemplo et non
extemplo. Ex praepositio non corrumpit casum cum consistunt adiungat sibi accusativum vel
ablativum sequentem. Et ita nichil est dictum extemplo. Similiter videntur compositiones
similes esse de cetero de facili exemplis. Vestigio Ad hoc dicenda quod omnis
parte in veritate non sunt compositiones sed irregulares vocum congeries. Et hoc
ideo quod casus cum sua praepositione fungitur loco adverbii vel adverbialis determinationis
unde possunt casualia cum suis praepositionibus ad instar adverbiorum. Unde ut quo
modo ad ubicunque. Qualiter fiat hoc de facili. Cuiusmodi iniuit iste exemplis.
Cum consulta extemplo i. statim. Hec ille. Unde Cum semper iniuitur ei
usque ibi Hec mecum et [illegible] ibi

Mecum autem et tecum Hic secundo facit idem de mecum tecum et cetera osten
dendo quod sint adverbia inferendo pri
ter causam postpositionis. Et primo videt tacite questionem seu obiectionem que posset
fieri cum predicta. Secunda ibi. Ex in parte. Tertia ibi. Ex se que. Unde primo sic. Et me
cum tecum secum et ceteris que sequuntur dicit quod due partes simul i. praepositio precata cum
ablativo pronominis per anastrophen i. per vetus ordinem cum postpositionem. Ana natura retro
et strophe aversio dicitur. Naturus eorum ordo exigebat ut diceretur cum me. Sed per hoc
unde et antiqui utrumque dicebant indifferenter cum me et mecum

Sed in plurali etc. Hic mouet quandam causam postpositionis et principaliter circa hoc pronomen nobiscum. Deinde ampliat eam ad alia quatuor reddens causam ibi **Nec mirum**. Unde primo dicit: **Sed** quoniam si diceretur cum nobis turpis et obscena prolatio esset, hoc autem ideo quoniam ut aut prime partes illius prolationis ad pudenda mulierum pertinet. Ideo causa cacefaton, id est obscene pronunciationis vitande, facta est anastrophe ut dicatur nobiscum. Et quia hac ratione fiebat in uno ut una esset omnium regula, facta est anastrophe in omnibus aliis ut dicatur mecum tecum. **Sed** quia modo in ceteris **Potest** tamen dici fortasse quod in hoc esset obscenitas quod cum turpiter sonat an non si sint in diuisis sillabis, quamvis hoc non ubique vitemus. **Dicimus** enim cum nostre. **Illud** quod dicit quod nulla monosillaba composita patitur anastrophen non cum. **Ideo** fortasse fingit in encletica, id est in inclinatiua hic est inclinat accentum precedentis sillabe super se ut dicitur nobiscum et similia. **Super** ultimam namque sillabam pronominis accentus ponitur. **Encletica** enim inquit sunt monosillaba ut que et similia [vnq] **Sic** mecum tecum partibus partes una tenet etc. sed bene per anastrophen ordine verso. **Quas** in nobiscum vetuit cacefaton eque. Nam male cum nobis sonat in reliquis etc.

Nec mirum supra dicta Hic reddit causam quare ceterum pronomina ut me te se vobis habeant postpositam prepositionem cum. Volens hoc fieri propter eorum in multis participationem. **Similiter** autem comparationes eas communicat duas. **Secunda** ibi **Post** quoque. **Unde** primo dicit. **Rece** autem propter nobiscum cetera pronomina predicta patiuntur anastrophen. Nichil inquit mirum videri debet cum multas alias communes habeant comparationes. **Et** prima scilicet quod pro genitiuo eorum ponitur cum verbis impersonalibus interest et refert ablatiuus possessiuorum mea tua sua nostra vestra. **Cum** enim dicitur interest imperatoris et refert, id est ad utilitatem eius est uel ad ipsum pertinet, dicitur tamen per ablatiuum non per genitiuum interest et refert mea. **Nec** si dicatur interest mei placet. **Dubitatur** an primitiui genitiuus sit an possessiui. **Et** quod de isto dicimus de ceteris ablatiuis possessiuis intelligendum est. **Sua** quoque ablatiuus possessiui cuius quod est cuius cuia cuium construitur cum predictis verbis interest et refert non cuius genitiuus [viii] **Refert** ac interest sepe locabis sine casu. **Sed** si des casum semper pones genitiuum etc. et similia ibi.

Pte quoque Alteram rursus subiungit communem eorum comparationem. **Unde** primo dicit **Illud** quoque habent predicta pronomina commune quod solis possessiuorum ablatiuis ab eis deriuatorum additur pte per adiectionem sillabicam ut meapte et cetera.

Sed si quem forte Hic improbando sententiam Donati qui putat mecum et cetera aduerbia composita esse, mouet eius obiectionem seu rationem in oppositum subiungens solutionem eiusdem. Et primo arguit hac ratione opinionis predicte. **Cum** enim nomina et verba in fine compositionis maximam vim solebant habere. **Solent** enim ea cum quibus componuntur secum in eandem partem orationis trahere. **Ut** quia in peragro verbum in fine compositionis est et ipsa dictio composita verbum est. **Rursus** enim inquam nomina et verba possideant hoc facere. **Coniunctiones** tamen et prepositiones et aduerbia licet in fine compositionis sint posita non mutant tamen vim dictionum in compositione ante se positarum quod patet in utrumque et similibus. **Si** ergo mecum et cetera composita sunt sicut Donato videtur, quoniam coniunctiones ut dictum est et prepositiones et aduerbia non mutant vim dictionum ante se in compositione posita, rursum nec trahunt eas secum in eandem orationis partem, quare mecum et tecum et cetera nec sunt aduerbia nec coniunctiones nec prepositiones. Sed constat quod alie partes non sunt quare non sunt composita. **Potest** tamen et aliter legi ut sit responsio ad eam quam posset obicere contra illos qui dicunt composita. **Cum** enim esset vox cum prepositio quedam est, finis autem maximam debeat composita ea esse. **Tamen** enim esset vox cum prepositio quedam est habeat esse prepositionis vim ut iam ante dictum est. **Ergo** videbatur quod mecum et cetera in fine compositionis tamen quod quasi pro Donato videtur quod prepositiones uel aduerbia etc. Hec vero quare non sunt aduerbia sed reddenda est alia positionis potius etc. quia dicebat non est.

Componuntur nomina Hic et predicte per modum corollarii ostendit cum quibus partibus orationis componantur pronomina. **Unde** primo dicit **Illud** quoque addit quod et nomina componuntur cum pronominibus ut huiusdi et pronomina cum aduerbiis ut ecce et similia. **Et** vide quod supius dixit nomina componi cum pronominibus ut vim compositionis attribueret nominibus, id est ut notaret composita inde esse nomina. **Deinde** ut eadem de causa dixit pronomina componi cum aduerbiis ut similiter doceat composita ex his esse pronomina. **Nec** autem inspexit omnia que in fine casus habue-

nunc pronome esse nomina no ideo dicit qr apud nos sint aliqua ex nomine et pronomine
composita pronomen in fine composicionis habencia Sz qm apud grecos quedam inveniuntur talia
Illud quoque notandum est quod dicit qr quecunque casum exigit construccio per appositionem eiusdem exigu
tionez similiter ut qm cetera per appositionem iungit sibi ipse atem ut cete illud in quo subin
telligitur esse ut vide ut aspice Ita est per appositionem ut etiam Ideo qr modo qr cum
compositio per appositionem tamen eos sic qui dicitur mecum et alia huiusmodi esse composita hec
in racio no videtur vicia qm in compositio per appositionem no addit nisi acc ut ablativus
sed per appositionem est nominativo et omnibus aliis casibus ut mecastus mecum medius mecastum
Variis nomine pronomine adverbia sola figura hec dat composita si ad pronomine iungi
hec huiusmodi sese testantur et ceterum Sz pronome compositum eius nomine
semper ffit nomen reliquus iunctum pronomen habetur

Numerus pronominibus accidit

Capitulum quintum in quo tamen ordinem tractatus agit de numero Et hoc ordine primo ostendit utrumque numerum i singularem
et pluralez accidere pronominibus Deinde ne adverbiis videtur numerum accidere eo qr quedam
adverbia inveniuntur numeralia ut semel bis ter et similia dat differenciam inter numerum qui
accidit declinabilibus et eum qui ab adverbiis significatur Tercio ostendit pronomina quedam
in una eademque voce simul esse et numeri plus Quarta ibi Ceterum regit adverbia
tercia ibi Cum igitur alio Ceterum aut sit numerus et cetera que ad numerum pertinet ex tra
ctatu nominis requiras Cum quod utrumque numerum habeat pronomen dicit Sola declina
bilia ex eisdem vocabulis i ex eadem voce materia utrumque numerum habere et hoc tamen sic terminantur
nos nostri Sicut nomen habet numerus quod monstrat ego nos
Deinde ibi Sine quibus sic prima numeri declinabiles inveniuntur no possunt unum
per hoc addit qr numerus declinabilium i qui discernitur declinatione et sumitur varietate quod
dicit ad differenciam numeri qui per adverbia significatur Illos inquit numerus dicit sine
prima no esse qr cuicumque accidit persona et numerus et causa quod mode contingit qr
persona ut qr res loquens de se vel ad quam quis loquitur de ipsa ut de qua lo
quitur quis ex proprietate prime et secunde persone vel aut habemus ut una se erit
ut plures qr persona sine numero no est et causa eadem sub numero vel res que
loquitur ut ad quam ut de qua quis loquitur vide quod qm ad hoc ut adverbium
habet numerum per accidens apparet ut unum et idem adverbium diversas habeat terminaciones
ex una quarum sic assignaret singularitatem ex alia pluralitatem quod qr in adverbio no
inveniuntur ideo no habet per accidens numerum hec per hoc Et hic est persona declarat in se
quenti libro Tercio dicitur igitur que patet de se et cetera tunc ibi

Casus quoque accidit pronomini

Iste est liber tercius huius duos tractatus Secundus incipitur ibi Et nos esse Primus tractatus habet quinque capitula
In quorum primo ostendit que pronomina cuius persone quot casus habeant In se
cundo vero et deinceps distinguit declinaciones pronominum et de singulis exequitur ut pate
bit Primum capitulum habet duas partes principales In prima facit quod dictum est In secun
da pronominibus declarationem accidere ostendendo cuius forme casualis sit aliquod pronomen
Secunda ibi Sunt igitur unde per hoc | De casu aut pronominis tractat et ultimum
et hoc ordine primus ostendit que pronomina cuiusque persone quot possint habere casus De
inde distinguit declinaciones pronominum et singulas exequitur Quid aut sit casus
et cetera omnia que ad casum pertinent in tractatu nominis expeditum est Dicatur
ergo qr primitiva pronomina prime et secunde persone no possunt plus quinque casibus habere
quia scilicet carent vocativo Quare aut hoc sit superius demonstratum est Pronomen
vero primitivum tercie persone sex casus i nominativum genitivum dativum accusativum vocativum et ablativum habere
fit Non ita tamen qr aliquod pronomine sex diversas terminaciones habeat tamen sex casuum potentiae
diversitatis Dictum enim est supra qr nulla pronomina inveniuntur hexaptota In
quo videbitur contrarius ei quod dicit hoc pronomine tu sex casus posse habere sed nulla
tamen est contrarietas Sic enim intelligamus ibi esse pronomina no esse hexaptota i sex
diversas terminaciones tamen sex casus habencia quamvis quedam eorum sex habeant casus
sed no omnes in diversis vocibus Addit quoque qr possessivum prime persone hec vim

vt meus o mi 7 tu o tu. Et vide q quia hec possessiua meus mea meum p̄ma semp stat p possessore psonam cu vtus p̄me no possit esse psone ideo vtiq respectu possessionis neq hec neq aliud possessiuum habe potuit pſectum ideo qz in qo stat respectu sp in gtm p̄imum 7 no in aliud casum ut filius meus i filius mei. Respectu ergo possessionis solus vtm habuit ad que s̄mo dirigit ut o mi fili o mea vxor o meum mancipium. Stas quoqz in casu vocatiuo casus est 7 vti / vnq / Sicut nome habz casu sic pt hz ysta bz tu sit in nomine sex ps ysta vocatiue. Est inor Excepte mas vtaber. Item p h ca aliud lram cu dicat Alia vo, sic dicat Alia vo possessiua pnomina carent vto casu. No eni tuus sectam psona pt sibi asscare vtus at ad secundam dirigit psonam nec sit nisi vna scda. Ideo si diceret tue cauis psona p possessore signifi caret 7 pp possessor ita eni vtus 7 idem seipm possideret qd nequit esse. Secta possessio tertie psone semp est ut p̄me. Ergo ome possessiuum pnome respectu possessionis habeat vtm nate no potuit tuus vtm habe. Tunc vtus nec p̄rme possit esse psone nec t̄tie. Suus aut quouis vtm no posset habe. Deficiat eni i vsu sic in libro construcionis dicetur 7 a nobis explanabitur / vnq / Hoc quoqz carent tuus 7 vester cognata scde. Cuius vis persone ne fiat appostrapha duplex. Atqz suus caret hec quia reciprocacione

Sunt igitur alia monaptota

Scdm ps p̄ncipalis capituli In qua ostendit cuius forme casualis sit aliqd pnomen. Unde p h addit vtm q pnomi alia sut monaptota i vnius casus q monos vnu ptotos dicit casus ut ystoc ecce. Alia sut triptota i tres diuisas tm t'minacoes quauis lz in vna t'minacoe di uersorum casuu habeat esse. Eodem qz mo expone tetraptota 7 pentaptota 7 hexaptota. Et vide q penta quinqz tetras q̄tuor hexa sex interpretatur 7 ptotos ut dictu est casus. Et est triptotu ut dictu est sui. tetraptotu tuus pentaptotu ut ille. Nullu aut inuenit hexaptotu ut nos sz hexaptotu exponimus. Nullu inquam nec pnomine nec nomine excepte tribus nomina q t'minant vtm in us et gtm in ius vnus solus et totus. Inuenitur eni apud antiquos vti eorum vne sole tote. Vllus eni 7 nullus 7 alius vtos habe no possunt cu abnegent p̄ncipali demonstracionem. Vide ergo q vllus rem stat ut absentez 7 quasi cu abnegacione ut vllus homo faciat hoc i no nisi vnus. Nullus quoqz 7 aliud abnegatiue stat ut hodie legi aliud qm virgilium. Vtus vo rem stat sem per p̄ntem ut q̄ p̄ntem 7 ponitur p demonstracioz no abnegando. Ideoqz illa tria no possut habere vtos / vnq / Porro monaptota sunt pnomina quod pl'ra tertium triptota vero sui sibi se 7c.

Sunt igitur in pronominibus modi

Capitulum scdm in quo agit de prima decli nacoe pnomi. Et fa cit tria p̄ncipalia. Primo docet quot sint pronomina p̄me declinacionis 7 quo declinetur. Se cundo ponit dram int mei tui sui 7c p̄mitiua 7 diriuatiua. Tercio querit cur sui careat nto de quo declinat. Scda ibi Querit int mei. Tercia ibi Querit cur. Vnd p h addit qz declinacoes pnomi sunt q̄tuor 7 est p̄ma declinacio q̄ sunt variacio gtorum ceterorum qz casuu in tribus psonis p̄ncipaliu pnomi ut mei tui sui michi tibi sibi me te se. Et dicit ysta declinacio p̄ma qz tres psone p̄ncipaliu pnomi continentur in ea. Scdm vo modu declinacionis pnomi declinantur q̄tuus singularis t'minatur in ius ut in capitulo sequenti patet ut ille illius yste ystius. Et dicit scda quia q̄tuqz pnomina sut cuiusdam declinacionis sut p̄mitiua cu omnia sequentis declinacionis sint diriuatiua. Tercia vo declinacioz docet esse pnomi esse q declinat mobiliter ut meus mea meum mei mee mei q̄ quia diriuatiua sunt. Ideoqz posteriora p̄mitiuis 7 ideo inter ea p̄mitiua in tercia declinacione ponit. Quarta qz declinacio pnomi e cuius sz gtis simile mas mrate est q

qua diuantur a diuatiuis Ideoq omnibus aliis posteriora sunt. Iure igitur declinatio
eorum quarta ponitur et ultima. Hec per hoc. Et quantum ad modum declinationis tertii
pronominis principaliter hic patet de se. [vacat] Sunt pronominibus flexure etc. usque ibi
Sic enim etc. Et per hoc. Illud quod uidetur quod declinatio alia nominalis et alia
pronominalis. Et est nominalis que in nominibus et circa ipsa nomina reperta est ut albus
alba album albi albe albi. Similiter arpinas arpinatis. Utraque tamen harum translata est
ad nomina. Dicimus enim meus mea meum ut albus alba album et nostras nostratis
ut arpinas arpinatis. Uide ergo quod secunda declinatio nominis est tertia declinatio
pronominis. Tertia quoque nominis declinatio quarta est pronominis declinatio. Cum ergo quereretur
cuius declinationis est meus oportebat ut diceretur tertie declinationis pronominis ut per hanc de
clinationem omnis dubitatio remoueretur. Similiter ad quintam cuius declinationis est nostras
respondetur est quarte declinationis pronominis. Pronominalis rursus declinatio est que in pro
nominibus primo et circa ipsa reperta est ut illa cuius genitiuus singularis terminatur in ius
que tamen est translata est ad quedam nomina ut unus una unum unius et similia
Quedam uero ut Donatus putauerunt ea esse pronomina. Cum ergo queritur cuius
declinationis est unus. Respondetur recte secunde declinationis pronominis est. Hec per hoc.
Item notandum de illa littera cum dicit Nam nostras prime persone dissonus est a genitiuo
et omnino dispar in sonis. Hec enim quamuis secundum in principio sed nec ab eo formatur
regulariter quantum ad finem. Nostras siquidem secunde persone et si irregulariter habeat genitiuum quantum
tamen ad flexionem finis. Uero autem sibi dissonus est omnino scilicet quantum ad principium
Unde ad casuum regularis flexio deberet addi maxime in fine. Hec autem pronomina
tria illa non habent propter quod dicitur positiuam declinationem habere. Unde duplex
est declinatio consequens et positiua seu inconsequens. Consequens est quando genitiuus re
gulariter formatur a nominatiuo et ceteri casus a genitiuo. Sed positiua uel inconsequens
est quando genitiuus irregulariter formatur a nominatiuo et similiter alii casus irregulariter for
mantur a genitiuo. Et dicitur positiua a pono ponis quia unicuique obliquorum
ponitur sua uox specialis. Preterea notandum nunc datum duplicem genitiuum prime et secunde
ponitur rationem quare sui genitiui duplicem non habet dicens hoc esse factum ad
personae ponit rationem quare sui genitiuum duplicem non habet dicens hoc esse factum ad
imitationem grecorum ita quod greci in istis pronominibus est duplici utuntur genitiuo
quod autem greci habent et [illegible] et [illegible] aut [illegible] et [illegible] et quod [illegible] apud latinos
quod genitiuus grecorum in ous desinens in is debet terminari. Debuit ergo dici sui uel sis quod
tamen est omnium secunde persone a suo. Unde ad uitandum confusionem dicitur tuum sui Et
inter alios casus in hiis pronominibus per ordinem ostendens de pluralibus sic dicit
Tertia sui eosdem casus habet sibi communes tam in singulari quam in plurali. Ergo
autem et tu similes habet casus plures in terminatione ut nos uos nostrum uel nostri ue
strum uel uestri etc. Sed tamen ibi Ex primis regitur uult quod ex primis silla
bis tam primitiuorum quam possessiuorum pronominum persone intelligunt seu distinguuntur
sed a finalibus casus et numeri sicut est in possessiuis genera discernuntur ex fine quantum
ad rem possessam cum tamen in uerbis persona in fine cognoscatur quod factum est propter
coniunctionem nominis cum uerbo [vacat] Sic enim principio etc. usque ibi preterea etc. hoc
Unde per hoc. Et ut de pronominibus prime declinationis expediamus uide quod sui genitiuus
apud grecos terminatur in ous apud nos terminatur in is ut illi dicunt demo
sthenous et nos demostenis et qui apud eos in on apud nos terminatur in
Et illi enim dicunt [illegible] et nos [illegible]. Sicut ergo illi dicunt emou uel emo
[illegible] secundum consuetudinem. Dicimus illorum scilicet grecorum ita nos dicimus mei uel mis
Sicut illi dicunt tou uel tous ita nos dicere debemus tui uel tis. Et sic

illi dicitur hoy vel hoys Ita nos dicere debemus sui vel sibi Sed ne verbum esse vide
atur a nobis tacetur Illud quoque addit quod greci actos emethen et sethen pro
quibus nos habemus me et te proferunt adiciendo eis then per silabicam adiectio-
nem Et dicunt huiusmodi acusativum cum adiectione then esse sextum casum Ponit ita
quod greci acusativum cum adiectione then id est emethen loco genitivi ponunt pro ablativo et hoc idem
faciunt in nominibus Sicut enim ovranothen et cum prepositione ut ecovranothen
id est ex celo vranos enim celum dicitur Unde constat quod ovranothen qui est accu
sativus nominis addita then ponitur pro ablativo cum quod et latini sextum casum id est
ablativum invenerunt etc. Unde per hoc anomaliam quam posuerat mei et

Queritur inter mei

tui et sui qui sunt tam primitivorum genitivi quam
possessivorum movet subsequentem questionem
que est differentia inter genitivos illorum et istorum hoc autem interest quod genitivi primitivorum cum
dictione cuiuslibet generis vel casus vel numeri recte possunt construi ut mei agri et
mei agrum et mei agros bene dicimus Similiter mei uxor et mei mancipium
Genitivi autem possessivorum eadem genera et casus et numeros sibi exigunt coniungi
ut mei agri mee uxoris mei mancipii Itaque quamvis genitivi primitivorum sunt et
quando possessivorum consimilitudinis ratione discernuntur Et vicersus Enim sit
vox eadem genitivi primitivalis etc. usque ibi Pur dicantur

Queritur etiam illud

Querit cur sui caret nominativo Et huius dat duplicem
rationem Secunda ibi Preterea Unde per hoc Illud querit cum tertia persona pronominis
primitivi principalis apud grecos habet nominativum singularem et pluralem et habebat etiam
numerum dualem cur apud latinos deficiat tamen nominativus singularis numeri quam pluralis in
eodem pronomine id est sui et quare casus voces habeat in utroque numero Cuius hic pri
mo ponit solutionem quod scilicet hic similiter nominativus est tertie persone pronominis principalis
apud grecos hoy vero nominativus pluralis Si ergo sumeremus hic quod et apud grecos
est pro nominativo singulari confusione incurreremus quoniam hic nominativus pluralis articularis pronominis
apud nos Rursus si pro aspiratione que est apud grecos ponenda est quod in
multis facimus ut cum pro hemis greco dicimus semis et pro hic greco dicimus
si quod est quidem et sic incurreremus confusionem quod si posita est pro aspiratione quer
tando et ponendo Quando autem e diceremus et esset etiam confusio quod invenimus aliud pronomen
tale apud nos scilicet is cuius genitivus hac utraque causas deficit in singulari nominativo sin
Rursus lex translacionis habet ut pro eo ponamus ut dicunt greci pannos et nos
panni Cum ergo greci dicunt nominativum pluralem oy lex translacionis exigebat ut dice
retur hy qui erat nominativus pluralis pronominis demonstrativi Amplius autem hy sit demonstra
tivum apud nos quantum ad vocem quidem non ad significationem tamen ut a nominativo pluralis
hoy qui relatus apud grecos est hi et hic tamen pluralem numerum maxime sumpta
sunt et detorta ab eadem pronomine vel tamen voce vel per significatione ab illo scilicet
quod est hy a cuius genitivo hoy sumptum est sui Ideo autem dixi secundum pluralem
numerum maxime quia sunt qui dicunt quod hic et hec et hoc sumpta sint in sin
gulari numero ab eo quod est hoc hic hos In plurali vero ab eo quod est hy sed tan
tum secundum vocem non secundum significationem.

Preterea quod non solum

Postquam vero docuit sui non posse habere nominativum
lege translacionis impediente rationem subiungit hic magis necessariam reddit ad cuius
explanationem videndum est Et greca in tribus personis et simplicia sunt pronomina
et composita simplicia utuntur et in constructionibus intransitivis pro rectis et in sim
plici transitione id est cum possessor non agit in suam possessionem per obliquos etc. in
transitivis Compositis vero utuntur in reciproca constructione ad designandam re
ut in eum transeat actus quod non potest fieri nisi per obliquum casum Utuntur etc.

compositus vbi possessor agit in sua possessione Vt socrates videt servum suu[m] Ibi gre
cus no[n] ponet g[e]n[itiv]u[m] simplic[iter] s[ed] compositi t[ame]n posset vti n[ost]ro Cu[m] g[er]o sui reciprocu[m] est
apud nos ut p[at]3 vi[de]t[ur] greci composit[iu]m habeat quo no[n] utu[n]t[ur] greci ut d[ictu]m est nisi in
c[on]structionibus p[re]dictis ad designandam rem que ibi no[n] posset designari n[isi] p[er] obliqu[u]m
Sed n[ost]ri no[n] habent sui apud nos n[omi]n[ativu]m Qu[on]i[am] t[ame]n 7 sui est retransitiue s[ed] i[n]
p[ro]p[r]ie s[ed] in illa c[on]structio[n]e no[n] ei opus e[st] n[omi]n[ativ]o s[ed] t[antu]m obliquo vt ille rogat me ut
misereor sui vn[de] p[ro]p[ter] ea caret hoc Et usq[ue] ibi Declinat quoq[ue]

Secundus est modus eorum Capitulum t[er]ciu[m] de s[ecund]a declinacio[n]e p[ro]nomin[um]
habet duas p[ar]tes In p[ri]ma nanq[ue] exequitur de p[ro]nominib[us] huius declinacionis In s[ecund]a
v[er]o de nominibus h[abe]ntibus s[ecundu]m declinacione[m] p[ro]nominis S[ecund]a ibi Superdictoru[m] p[ro]nominu[m]
Prima in tres Nam p[ri]mo docet formam casuum S[ecund]o ostendit forma[m] g[e]n[er]u[m] s[cilicet] femini[ni]
7 neutri a masculino T[er]cio ponit regula[m] sp[eci]alit[er] de forma neutre plur[a]lium
S[ecund]a ibi Et sciendu[m] T[er]cia ibi Omnia neutra Prima est plures p[ar]ticulas vt patet
in l[itte]ra Vide p[er] h[oc] De s[ecund]a aut[em] declinacio[n]e p[ro]nom[inu]m qua[m] postea exequitur nichil
aliud dicendu[m] q[uia]m ante nisi q[uod] a g[enitiv]o t[er]minante in ius fit d[a]t[iuu]s ablata ius ut sit
minor vna silla[b]a q[uia]m g[enitiu]us Vnde huius ablata ius facit d[a]t[iuu]m hui manete I n[atura]li
ter c[on]sonante l[icet] vocalit[er] p[ro]feratur Et additur ei C ad d[iffer]e[nti]am hui interiectionis
de quo 7 de ceteris c[on]similib[us] paulo ante in tractatu de figura p[ro]nominis sufficient[er]
dictu[m] e[st] Nisi q[uod] p[ro]p[ter] d[ictu]m t[ame]n ms l[ic]et sit n[atur]alit[er] c[on]sonans I finalis q[uia] t[ame]n vocalit[er]
p[ro]fertur no[n] p[otes]t poni in metro dicto ma[n]ifeste n[on] a vocali nisi fiat finalimpha Nec
e[ni]m licet pone[re] pro dactilo cui aut eo q[uod] vltima I d[ic]ti illius licet sit natura co[n]
sonans profertur t[ame]n vocaliter Vnde q[ue] seq[ue]nte vocali p[er]cutitur in metro sinalim
pham cetera et eis que in tractatu de figura dicenda requ[i]re h[ic] p[er] h[anc] Et
l[itte]ra patet vn[de] Declinat quoq[ue] p[ro]nomina norma s[ecund]e Ille ip[s]e iste t[ame]n d[ic]it h[u]i[us] ius
g[eniti]u[u]s Aut ius et quib[us] et usq[ue] ibi Hanc vir

Et sciendum Hic docet forma[m] g[e]n[er]u[m] Et primo facit hoc S[ecund]o mouet dubita
cionem ponens ad eam solucionem qua[m] refutat S[ecund]a ibi Illud est Vnde dicit
q[uod] masculina t[er]minata in E mutata E in a faciunt feminina Is vero habet ea
q[uo]d plus mutat p[ri]ncipalem l[itte]ram videlicet I in E Et subdit p[er] h[oc] dicens
Illud quoq[ue] dicit q[uod] hic 7 hec ab eadem l[itte]ra videntur incipe[re] eo q[uod] incipiunt ab
aspiracio[n]e q[uo]d dicit p[ro]pt[er] eos qui putauerunt aspiracio[nem] l[itte]ram esse Videntur
t[ame]n ait ut eorum sentencie no[n] putaretur c[on]sentire De neutro aut[em] q[uod] est hoc
q[uia] p[ri]ncipiu[m] inquit 7 fine[m] s[im]i[l]it[er] eundem cu[m] masculino mutauit mediam
vocalem S[ed] quid est q[uod] dicit istud de neutro q[uia] est hoc cu[m] simili[te]r femi[ni]n[um]
mediam hic mutauerit vocalem ut ex masculino hec fieret S[ed] c[ir]ca mut[acionem]
i[n]telligendum est cu[m] e[ni]m a n[ost]ro hic f[ac]t[u]m esset femi[ni]n[um] hec mutacione I l[itte]re
in E Sed neutru[m] cu[m] habet idem p[ri]ncipiu[m] 7 fine[m] cu[m] hic 7 hec mutauit
mediam vocalem I 7 assumpsit aliam vocalem in medio q[uia]m assumpsisset
femi[ni]n[u]m Aliter e[nim] esset eadem vox femi[ni]n[i] 7 neutri

Illud etiam attendendum Mouet dubitacione[m] inducens ipsi[us]
solucionem cui t[ame]n no[n] stat Vnde p[er] h[oc] Illud quoq[ue] addit d[icen]s cu[m] cetera
eiusdem declinacionis p[ro]nomina t[er]minent neutru[m] in D ut illud istud Ipsum
t[er]minatur in m 7 voluerunt quidam hanc racionem inde reddere q[uia] s[i]c[ut]
in masculino dicebat[ur] ipsus s[ecundu]m antiquos ideo facit neutru[m] in vm sic[ut]
albus facit album q[uo]d p[ri]scianus ideo improbat q[uia] aliud in masculino g[e]n[er]e
t[er]minatur in us 7 t[ame]n no[n] facit neutru[m] in vm s[ed] desinens in D facit
e[ni]m aliud Vnde Racio aut[em] ip[s]e dicit ip[s]i[us] Quam quidam dicunt q[uod] quidam

sunt ipsius in usu Debilis est alius aliud quia protulit ex se sui ratione pari sic unum debet haberi Dicit ibi Omnia neutra pluralia Ponit formam neutrorum pluralium que in nominativo et accusativo per omnia similia sunt singularibus femininis per istos casus etc.

Supradictorum pronominum Secunda pars principalis capituli ostendens modum declinandi quorundam pronominum nominum scilicet declinatorum pronominum habet tria Et primo tradit de ipsis omnibus in generali Secundo specialiter descendit ad quis et ad qui ponens ipsorum quasdam additiones Tertio ondit quot sillabarum sint tui et huius et ei Secunda ibi plus est Tertia ibi Scribitur in hoc modo Et quantum ad primum quia satis plana est sic breviter dicit per hoc Addit quoque quod octo nomina sequuntur declinacione pronominum terminantium genitivum in ius ut unus unius solus solius et cetera que enumerat que tamen antiqui solebant declinare mobiliter unus una unum uni une uni dativo uno une uno Illud etiam addit quod antiqui protulerunt alis pro alius cuius inquit genitivus rarus est in usu Et ideo dicit fortasse quia in tempore suo raro videbatur auctores hoc genitivo alius et sic loquitur secundum usum sui temporis Hic servat flexuram pronominis etc. usque ibi Quot vel quas habeat etc.

Quis etiam Hic descendit specialiter ad ista nomina quis et qui unde per hoc de quis etiam dicit quod ipsum communis generis fecerunt antiqui et quod etiam declinaverunt eius obliquos tum secundum tertiam tum secundum secundam declinationem nominum Unde et accusativus masculini terminatur in em secundum regulam tertie et accusativus feminini in am sicut illa que facit a masculinis secunde declinationis Ablativus terminatur tamen in o secundum regulam secunde quam in i secundum regulam tertie a quo vel a qui Dativus quoque et ablativus plurali terminantur tamen in is quam in bus quorum alterum secunde declinationis est alterum tertie Dicebant quoque in nominativo plurali qui vel ques sic in accusativo quos quas vel ques Hec per hoc Unde notandum secundum magistrum Bene hoc nomen quis adiunctum pronomini querit de ipsa qualitate et tunc est respondendum per proprium nomen ut quis est iste respondetur Johannes Sed adiunctum proprio nomini querit de sexu unde respondendum est pronomen Ut quis est sortes respondetur ille vel iste Sed per se sumptum querit de supposito generali vel speciali vel individuo et tunc potest responderi tam per nomen commune quam per pronomen quam etiam per proprium nomen Hic cum quis inquirit etc. usque ibi Qui qua quodque loquens etc.

Sciendum autem quod qui De qui quoque et eius obliquis dicit quod qui interrogative ponitur servant generalem accentuum regulam vel accentuandi debent secundum quos exigunt generales regule accentui quas omnes posuimus cum de orthographia egimus Quando vero relativa sunt acuuntur per se Eadem inquit in lectione graviantur Sicut quod plerique quod tunc dicuntur per se poni quando non habent iuxta se cum quibus legantur et construantur et tunc debent acui ut hic Quis veniet domini qui iustus erit salvabitur cum hic qui secundum acui quod non habet iuxta se cum quo legatur et construatur sed in oratione debet graviari est per omnes sillabas ut hic Qui iustus erit salvabitur hic enim qui debet graviari quoniam habet iuxta se cum quo legatur et construatur Potest tamen fortasse dici quod tunc dicuntur poni relative per se vel secundum suam vim relationis quando positum est ad quod referatur et tunc debent acui ut hic Talis fuit sortes qualis et plato Tunc autem dicuntur poni in lectione tamen vel non ponitur

ad quod referantur et tunc dicit granaticam per omnes sillabas et hic glis
sunt Socrates et plo. Sed secunda magis competit eis que de eorum in libro c
structionum dicuntur. Premissa vero secunda hic que in hoc tractatu pa
ta est magis concordat. Sunt aut multe accepta grus et cum pat
in hunc versibus Item quadrupli per se in simone dotam h
Continetur in hoc ostendit quot sillabas sunt tm et ci deant
esse. Differencia con p h. Aliud quod addit ipse quedam protulerunt sunt
Lin. o vt ibi Felix sunt per inas et rexima sume dicere
et quos possunt decerni. Ille sit Poeta dispositione et ibi verum
et cuius est permutas loco omni. Cuius enim possunt tripsibus
Id pbat racione metri. Est enim incipit Sotadicum metrum
Et duobus ionicis a maiore et tribus trocheis. vide ge. quod Sotadi
um metrum dicitur a Sotade inventore. Ionicus autem pes alius e
Ionicus a maiore alius a minore. Et est ionicus a maiore pes co
stans ex duabus longis precedentibus et duabus brevibus sequentibus. Et
a maiore quia maiores sic longe precedunt. Ionicus a mi
nore est pes constans ex duabus brevibus precedentibus et duabus longis
sequentibus. Et a minore quia precedunt minores i. breves. Est
ergo primus ionicus a maiore verum ut cum et vltima
dictionis patria similiter consequente ut concupiscit dipsis et sit
vltima brevis quod licitum est si tamen sit trissillaba. Secundus io
nicus a maiore est sicut ut proximi versus ut quod est sequente ut pa
tria similiter. Tres trochei. Trocheus est constans ex longa et brevi
Similiter tres. Ipse autem sequitur i. tertius spondeus quod et sinale
na est quod vltima in omni versu indifferens. Aliud quod vero
adiungit cuius poete et cuius metri et ordine fulgens
tum dat nomen Gingures. Et est ex ordine primus ionicus a maio
re. Secundus ionicus a maiore est fulges cum versus cum ut cum
sit dissillaba et ex duabus brevibus. Ceteros pedes quos trochei
sunt sine labore verum potest invenire.
Tertius modus Capitulum tertium de tertia declinatione in
quo primo premittit per modum regule quod pronomina hec declo
declinantur per omnia sicut nomina nobilia in vs sed minime
excepcionis quantum ad formam vocativi subiungit nolle de hoc vero in a mi
num p h. de tertia declinatione pronominum in aliud dicam. Tum ipse sup
quam sed incipit cuius et dicam in vero o in. Suis eos
putavit quod in esse certis vel dictus primitive prolata per sincopam
ipse autor io improbat quod in eo ponat vtie meus adiungi scio
vel neutro quod tamen possunt fieri si esse certus vel dictus primitive prolata
per sincopam. Aliud quod addit quod cuius vero quod in o in g. volunt
secunda utrum et minus quod non tenet vero tertia declinatio
Quartus modus est Capitulum quartum de quarta declinatione
pronominis cum p h. de quarta vero declinatione ipse rursus dicam quod
super versi quod nras et vras circumflexum accentum habent super vltima
silbam per regulam apocopatorum vel sincopatorum quia in tra
statu de ortographia dicimus. Nostratis enim et vestratis sole
bant esse integra vero. Concordat tertia et cetera.
Non esse pronomen Tractatus secundus in quo nititur ut
sue doctrine sufficiente faciat tradicionem et dubiis circa pronomina
dubitationibus facit determinationem et habet tria capitula in quorum
primo facit quod vera primo dicit quod pre ceteris sit. Quod
sed quidam putabant pronomina et sunt aquos articulus Secundo

Declat tit' hic unu cor quoru da falsam opinionem Tercio docet que nomina carcat vto cau Quarto ponit quidam codicem pronom latinorum per quam diffinit a pronominibus grece Beda ibi male ista dicit per h post hec aut qua quid putauit o esse vtru pronomis alii aut putauit esse articulum qd tam vtrumque no manet Et pons vti casu et affirmat o vt o tu nc a pronome hic h hoc de quibus magis videret hic cui et hec et hac caret vto hic cui repta sunt in tria semp mancat psona Articulus q quod pesse qui o ponit semp demonstratiue articulus vo relatiue gnis cum interptatur oltos qd est copositu ex o prepositiuo articlo et pronome litos tam no est arlus Cum nc id ex arlo et pronome sit copon sed a pronome is et abyo demu Nam quoque qd intp ostis qd est copon ex ob subiunctiuo articlo et nomine tis infinito tu simpx est nc qd est tu de arlo de pnō fe hui opere sufficerent egimus Illud quoque dicit Nt multa sunt apud nos simplicia que apud grecos sunt composita ut sanctus simpx est qd de agios a grece Et est compositu ex a qd est sine et ge qd est tra et eq morus apud grecos simpx est et apud nos sit nc arlus sed est advbium vondi et valet quantu grecus qd est est ad- mirictio ... o est adverbium vondi prope vto casui et no alii sicut ceter Iecta et vta va pnis et secunde psonis quorum bene ex adiungi- tur pne. Sic cum intelligendum est adiungitur vto nominis adiuncta coer casum adiungit ut adiungi nisi per intellectum vel adiunctione sbtiui et vi qma ee dici pt / tu vge lege Sequitur text[us] ⸢ male igitur

Male igitur quidam

qua magister ostendit tu hic n Secunda pars principalis capituli in tu hic vtum [~~...~~] minoribus Beda i Ru igitur Tercia i Et ex ad uteri pma in duo Nam pmo ex pmissis pmoderis seqiele argumentum elicit a minori sho insert. madent no semp nome esse 2e psone ymo etiam qz 2e vel pme pita qn iungitur vbis sbtiuis vel vtmis pmo induat ratom, i no igitur pterea quida sedam pna vi putabat esse pam pa casu tu vo no a tag etia, na esse Si cum inquit ua noim sbtiuo et vtis vbis 2e psone adiungitur ut Socrates ab Bo vocare ucc tam pp iunctura illorum 2e psone desinunt esse ua ymo in illa sic iunctura sunt secunde psone ... dem sunt ua similler est inquit rud aut tu qz 2e pe vori sp iungibus

// qd vto addici possit ... tu ... legis ... ad ... quilli aliy casui

Non sit ea [illegible] compositum tamquam [illegible] nomen non potuit [illegible] eius [illegible]
et sic pa[illegible] rerum tertium recta sunt pronomina [illegible] et sic [illegible]
[illegible] quod dicat ille [illegible] et tu [illegible] [illegible]
[illegible] vult quod [illegible] nomen non [illegible] solitate [illegible] additio [illegible]
sic [illegible] pronomina essent [illegible] inventa que loco [illegible]
[illegible] ponuntur tum [illegible] vel [illegible] statim [illegible]
[illegible] additis solum [illegible] poni [illegible] in tertia persona sumptis [illegible]
tam quotiens de absente sit sermo et non demonstrato [illegible] de quo non fit relativa
repetitio. Ut ego ambulo tu ambulas [illegible] facit [illegible] si talis est [illegible]
[illegible] in tertia persona demonstrative dicendo hic vel iste am-
bulat. Similiter si sit longe a demonstratione locutionem faciam dicens ille am-
bulat sicut de iam cognito relative [illegible] [illegible] [illegible] ex quibus
[illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] aut rationem reddere
[illegible] [illegible] in prima [illegible] [illegible] addi [illegible] nomine
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] nomen [illegible]
[illegible] addam [illegible] sine omni pronomine que in [illegible]
[illegible] est quod solum [illegible] sic [illegible] rei [illegible]
strative [illegible] subiectum est [illegible] adiungi sibi
[illegible] nomen quod ex forma datum est [illegible] aut [illegible] additione [illegible]
nomen quod [illegible] demonstrative et ita fiet superflua geminatio [illegible]
[illegible] [illegible] rei nominationem nomen sibi adiungi [illegible]
rei subiecte attribuat [illegible] [illegible] pronominis [illegible] nomen [illegible]
nominationem in [illegible] pronominis [illegible] omnia ex hiis que in [illegible]
priori tractatu de [illegible] [illegible] dictum et maxime ex hiis que in libro
constructionum conscripsimus manifesta sunt. [illegible] ponit secundam rationem de [illegible]

Cum igitur omnia [illegible] tu [illegible] probat aut [illegible]
[illegible] casualia [illegible] [illegible] in diversarum designatione
personarum sibi [illegible] interposita copulativa coniunctione vel disiunctiva con-
iungi [illegible] diversas non [illegible] coniungi personas propterea [illegible]
[illegible] est persone ut ego et tu vel ego et tu. Similiter mei et tui vel
mei vel tui miserebitur. Eodem modo [illegible] in ceteris obliquis ex-
cepto [illegible] [illegible] si [illegible] ego et tu et ille legimus [illegible]
[illegible] sibi illa casualia [illegible] in designatione diversarum personarum que
[illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] casum debeant [illegible]
[illegible] sine [illegible] dubio [illegible] ego et ille diversas aut hic intellig-
[illegible] personas prima secunda et tertia [illegible] diversas [illegible] personas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non esse [illegible]
[illegible] o bone et o caste et o formose [illegible] diceretur de eadem persona
quod manifestum est falsum esse. [illegible] impedit [illegible] o Socrates
et o [illegible] lege [illegible] ponit tertiam rationem [illegible]

Et quod pronomina [illegible] addit [illegible] pronomina nominibus in [illegible] personis
[illegible] adiunguntur ut ego Virgilius [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
tu [illegible] [illegible] est [illegible] esse [illegible] et quod ad interrogativas
ponit quartam rationem [illegible] preterea ad interrogativas [illegible] non [illegible]
[illegible] scripsit [illegible] [illegible] est.

Et quicquid est. [illegible] tertia pars principalis [illegible] in qua [illegible] que nomina careant
[illegible]. Et primo [illegible] omne [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facit [illegible]
[illegible] aut [illegible] interrogativa nomina ut [illegible] infinita ut aliquis
et [illegible] ut nullus et distributiva ut uterque et que dicuntur comparativa et
relativa ut [illegible] [illegible] [illegible] omnia carent demonstratione
[illegible] [illegible] [illegible] et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
demonstratione [illegible] infinita [illegible] interrogativum dubitative [illegible] infinitum vel infinit-
[illegible] [illegible] [illegible] abnegativis [illegible] auferunt demonstrationem [illegible]
[illegible] abnegativum [illegible] non [illegible] distributiva [illegible] diversas videntur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facias [illegible]
[illegible] et ille. Cum [illegible] ad solam [illegible] pertineat personam [illegible] ac distributivum
[illegible] [illegible] [illegible] magis ad [illegible] [illegible] [illegible]
omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] faciunt [illegible]
[illegible] [illegible] faciat prima [illegible] absque dubitatione [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ibi [illegible] etiam sciendum

[illegible] ho[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tercia pars principalis capituli in qua dat doctrinam ut pronomina latina et greca [illegible] p. h. addit quoque Et pronomina omnia apud nos sunt absoluta i. [illegible] quodo distinctionem modo non [illegible]. Dicit tamen alibi quod superfluum est dicere ego lego addendo scilicet pronomen nisi velimus facere distinctionem sed istud quod dicit [illegible] prima [illegible] inventoribus [illegible] in pronominibus prime et secunde persone [illegible] aut absolute ponatur [illegible] qui plane est [illegible] inventorum [illegible] quod sit [illegible] positiva qua submetiva [illegible] ita sicut [illegible] [illegible] apud grecos sit quedam inclinatio in quo tangit doctrina addit [illegible] addita scilicet pronominibus facit plerumque significantiam. [illegible] aut dixit plerumque determinat cum ait vel discretionem quam greci inquit vocant diastolen et puto quod est a dias quod est duo et thesis quod est positio quia discretio facit ex positione [illegible] tractatur capitulum secundum in quo specialiter determinat

Cur hoc solum apud

de hoc pronomine sui. Et ita facit primo [illegible] quare hoc solum sit pronomen reciprocum. Secundo declarat quare caret [illegible] per rationem supra [illegible] qui [illegible] consurgit [illegible] Tercio repetendo colligit summarie [illegible]. De hoc quare sui caret [illegible] [illegible] ibi [illegible] aut ideo non habet. Circa [illegible] queritur [illegible]. Dicendum ad primum sic dicendum [illegible] aut volens dicere quare sui caret [illegible] premittit quod recipro[illegible] est sit ut ponatur in recipro[illegible] ad designandam personam ut satis [illegible] [illegible] hoc et dicunt greci [illegible] vel ydiopatos quod est [illegible] [illegible] aut sui [illegible] Emautou [illegible] inquit [illegible] quod [illegible] [illegible] pronominum prime et secunde persone [illegible] emautou et sautou [illegible] aut [illegible] tercie persone [illegible] secundum [illegible] simplicibus [illegible] et [illegible]

Nominativum autem ideo non

[illegible] prima [illegible] assignat rationem ex parte constructionis [illegible] que [illegible] caret [illegible] [illegible] sautou [illegible] [illegible] Cur sui caret [illegible] [illegible] simplicium [illegible] [illegible] pronomen [illegible] oporteat iterum repetere eadem que diximus. Et [illegible] autor [illegible] loco [illegible] recipere positas [illegible] reciproce [illegible] [illegible] reflexio et reciprocas [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] ydiopatos [illegible] ydiopateis [illegible] constructas [illegible] simplicibus [illegible] [illegible] pronominibus [illegible] [illegible] facientes

Caruit igitur cur

Tercia pars in qua summarie recolligit [illegible] [illegible] sui caret [illegible] primo facit hoc et secundo subiungit [illegible] [illegible] [illegible] questione interponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] emautou [illegible] pro [illegible] emautou [illegible] caret [illegible] pro simplici [illegible] [illegible] sautou [illegible] [illegible] [illegible] caret [illegible] et [illegible] non [illegible] caret [illegible] [illegible] pro [illegible] sautou [illegible] [illegible] [illegible] sit apud [illegible] dicitur [illegible] est [illegible] pro [illegible] ponetur [illegible] [illegible] [illegible] pronomine [illegible] Propter quia [illegible] est [illegible] ut [illegible] ante [illegible] et subdit aliam rationem [illegible] [illegible] reciproce et [illegible] ad designandam [illegible] [illegible] [illegible] obliquum [illegible] que [illegible] non [illegible] [illegible] que [illegible] non fit nisi per obliquum. Et [illegible] ad designandum [illegible] [illegible] ipsa observavit [illegible] ut [illegible] [illegible] quia

Et non sinit me non desertum se hoc est ut ego non deseram se id est ipsam. Uidendum ait quod sinit me facta est transitio ab ipsa in me. Quod autem adiungit non desertum se id est ut non deseram se facta est retransitio a me in ipsam per actum designatam ipsam [illegible] quod non oportebat ut sui in hac [illegible] uerbum. Quia in nullam constructione indiget uerbo. Quod cum ergo sui ponat impropre nisi possessor agat in suam possessionem ad designandum cuius est possessio. Quod non fit nisi genitiuo. illud postea adiungit ut ego mei sum [illegible] que omnia nobis [illegible] superius exposuimus. Uera praeterea cum hoc omnia [illegible] etc.

Omnis enim genitiuus

Hic ad primissorum ampliorem declarationem ponit quedam notabilia [illegible] autem interposuit mei genitiuum ut adigi uolo ut pacior mei ut possessioni id est tamen possessionem significanti ut mei loquor. Et quod alii casus a genitiuo semper reddunt ad [illegible] et non ad possessionem [illegible] hoc interposuit ut [illegible] hoc constituit de sui quod si ad [illegible] referatur tunc recipiat ut ille [illegible] sui retransitiuum ut rogat me uidua ut sui misereatur quarum utraque constructionum sui non potest habere uerbum. Et si sui ad possessionem reddat fit transitio a possessore in suam possessionem ubi uerbum sui uerbum habere non ut sui pro loquor. Reliquum autem sui ablatiue id est transitiue ponitur [illegible] uerbo [illegible] omnibus manifestum est. Et sui [illegible] non habet uerbum. Sed quod superius dixi potest [illegible] sciendum est quod et potest illius rei et illa re et illa rem [illegible] secundum [illegible] possessionis illa re. Tunc ibi omnis autem etc.

Omnis autem obliquus

Addit quoque quod intransitiua constructione et reciproca semper obliquus adiungit uerbo id est uerbo. Et in ut uerbum adiunctum est ut ego me doceo. ut in quo nominatiuus subintelligitur ut doceo te ut me. Reliquum adiungit. Et nominatiuus per se id est sine obliquo non fit transitionem. Et quod uerbo adiungitur nominatiuus [illegible] non potest obliquus [illegible] sine transitione ut reciprocatione. Tunc ibi non mirum etc.

Non mirum autem est

Et autem reciproca ponit et in illa [illegible] ubi possessor agit in suam possessionem secundum quod dicitur transitiuum ab [illegible] probat non esse mirum cum compositum apud grecos ita ponant. Et sui [illegible] in dictum est uim compositi graeci [illegible]. Tunc ibi hoc autem id est sui

Hoc autem id est sui

[illegible] cum dixerit mei et tui reddi ad reciproca et ad possessionem [illegible] quo sui. [illegible] illa tria pronomina esse [illegible] id est sibi in multis modis [illegible] ex ipsa similitudine declinationis. Quod enim apud grecos dicitur emou [illegible] ut [illegible] tres [illegible] in primitiua mei tui sui. Et quod apud grecos [illegible] apud nos me te se. Et [illegible] sui sit [illegible] quia [illegible] ex co[illegible] sicut [illegible] et omnes casus obliqui incipiunt ab aspiratione ita sui non obliqui ab eo quia lege transitionis exigente ponimus frequenter. Et addit sui non accipi pro [illegible] non [illegible] quod ponitur reciproce ponitur pro composito [illegible] quia [illegible] libri [illegible] quod dicunt esse aliud compositum equipollens ei. Quod ut puto intellexit [illegible] constructione sit accipi [illegible] ponitur pro simplici [illegible]

Et sciendum quod quotiens

Illud quoque adiungit quod in quacumque ponitur hoc pronomen [illegible] semper actionem et passionem intelligi et quod primo semper [illegible] est adiungi uerbo cui insit uerbum ad quem referatur quia [illegible] hoc est si uerbum [illegible] eius genitiuus quod est addetur [illegible] esset duo [illegible] ad designationem actionis et passionis id est [illegible] agentis alterum in designatione patientis quod [illegible] [illegible] et obliquum quare sui non potuit habere uerbum. Tunc ibi [illegible]

Cuius igitur vero (Capitulum tercium in quo movet dubitacionem de istis
nominibus quis qualis etc. Cuius sunt partes ordine. Et primo inducit raciones
per quas quis putabat pronomen. Secundo solvit easdem respondendo ad singulas. Deinde
similiter de aliis talis qualis que pocius sunt nomina. Tercio adinstanciam dicencium
dicencium talis et tantus esse pronomina que sunt derivativa. Ridet inserendo
partem quod talis tantus et tot sunt quasi derivativa quasi relativa ad ultimum
permittendo quod omnis vero derivative significat excludit quod ipsorum tamen utrius
inducit raciones et inferens alias de hoc quare alius non sit pronomen. Quantum
ad primum dicit primo illud quorum adiungit quia quidam putaverunt quis esse pronomen ut
Donatus. Primum quia declarat ad modum quorumdam pronominum quis cuius sicut ille illius.
Tum quia ponitur pro nomine quolibet ignoto vocabulo ignorato eius nomine quilibet quis
quis autem quando quis legit id est acsi quererem legit ne Socrates vel Plato vel quis
aliorum. Unde quia videtur poni pro nomine quod est pronominis putatum est esse pronomen.
Tum magis quia substanciam sine certa qualitate significat. Forma cum semper
distinguit et certificat. Omnis vero confundit et in dubitacionem inducit quare
sine qualitate vel substanciam significare quod est proprium pronominis ideo putatum est a quibusdam
esse pronomen [Vide] Utrum relativum sit vel derivativum etc. Hic respondet ad raciones predictas

Ad quae dicendum dictas. Et primo quidem dicit: licet omnia quibus ad
nostrum pronominum declinacionem nomina declinantur non ideo putandum est pronomen
cum multa pronomina declinentur modo nominum ut me mea meum mei
mee mei sicut albus alba album albi albe albi. Et nostras nostratis sicut
Arpinas Arpinatis nec tamen sunt pronomina propter hoc dicuntur. Multa que nomina
modo pronominum declinantur ut unus unius uni solus solius soli. Et multa alia
sicut est illius illi que tamen eodem errore declinatoris quidam putaverunt esse
pronomina sed error cognitus est. Primum enim sunt generalia vel alia nomina sicut
ut unus solus uter alter alius. Hec enim omnia nomina sunt vel constant
qualitate ut tot quot et tantus pronomina non sola substanciam quod pro declinacione
dicentur pronomina. Similiter quis et talis infinita qualitate sicut pronomina
nomina non sola substanciam quare non sunt pronomina. Ideo licet quis et alia
huiusmodi interrogativa pro nominibus ponantur non est. Cum ignoracioni substancie vel
qualitatis vel quantitatis que finiuntur et declarantur per ipsa nomina designent ut
quis quales quantus. Sed cum sicut licet quia substanciam sine certa qualitate sicut pronomina
nomina tamen conveniunt substanciam derivative vel relative et indefinite significat
ut sit ei pro qualitate infinitas quae non putandum est pronomen
et totum aliud exigit. Sunt qui dicunt omnis interrogativa ut autem
id qualissimum cum species ad questionem factam per eandem diccionem respondet dico sicut
substanciam qualis qualitatem et de ceteris. Quemadmodum quod sit ad gratiam quis
color est in Socrate. Et respondeatur congrue albedo vel quantitatis quis mag-
nitudo. Et respondeatur bicubitas et similia. Dixerunt alii quod quis persona
sit quod nomen cum adiungitur ut homo quis currit sic quis persona
sit quod nomen homo. Sed non nominat per se ponitur ut quis currit tunc pro
substancia et qualitate sicut ad quod nomen quod ei respondet. Nisi respondetur pronomen sit ingerit
quod sit substanciam infinite et illud modum est pro qualitate. Sunt qui dicunt
quod quis substanciam cum qualitate infinita id est rem quando forma subsistente vel
una currat ut per formam res de qua dubitatur currit. Cum subsistens qua for-
matus est Socrates magis videtur adiecto sicut quod subsistens fora
et responsum pronomen quod suppositum sicut. Sed de hiis omnibus supra ubi agitur
de interrogativis sufficienter dictum est. Et in hiis que a nobis in hoc construximus
accepta sunt diluenda sed omnia pertractavimus

Et breviter igitur colligit itaque ut ad propositum redeamus quod que pronomina
sibi infinitas conveniunt personas quod tamen quis et cetera quod non faciunt tantus
et alia propter declinacionem dicere pronomina deinde ingerit. Verum est sicut quis omnis circa
in similia vocabula in morem sicut nomina. Cum sit etc. grammaticorum generalis
res ipse maneant ut dicto tamen et huiusmodi vocabula dicuntur
plures adverbia malia vel etc.

Illud quoque quidam obiciunt hic tertio respondet ad quandam instantiam et primo facit hoc secundo dicit quod talis tantus et tot quamquam sunt demonstrativa et quamquam relativa tamen ibi. Tria autem sunt secundo ponit. Contra hoc autem quod quidam obiciunt talis et tantus et tot esse pronomina. Cum sunt demonstrativa et demonstratio sit propria nominis propria respondet hic fatentur esse. Prima est quedam adiectiva sunt demonstrativa. Hoc etiam ... differt tamen demonstratio nominis ab ea que est pronominis quod pronomen quid ostendit et nomen quale. Talis autem et illud [illegible] respectu demonstrat [illegible] talis [illegible] apparet qualis [illegible] tal facit hic demonstrationem [illegible] ad primum [illegible] eo quod demonstrat [illegible] nomina [illegible] pronomen cuiusque quod sit. Talis et [illegible] illud [illegible] hoc [illegible] vel si videntes [illegible] dicam Herculis dicam. Tanti fuerunt mei parentes. [illegible] illud sit [illegible] plura [illegible] ergo talis tantus et tot [illegible] [illegible] autem [illegible] non est [illegible] dicunt nomina et

Tria autem sunt nomina [illegible] addit [illegible] demonstrativa nomina talis tantus tot [illegible] quod intrinsecus [illegible] prima [illegible] parte que [illegible] sit [illegible] extrinsecus vero [illegible] secundum ultimam [illegible] compositionis parte [illegible] tem designat [illegible] nomen [illegible] est [illegible] non pronomen

Sciendum tamen [illegible] addit [illegible] talis et tantus et tot si dicuntur ad absentes relativa sunt [illegible] in respectu dicta non quod ibi sunt [illegible] dam cognitionem faciunt. Cum enim dici [illegible] qualis Hercules talis Theseus fuit licet [illegible] de absente dicta erit relativum qualis quare talis faciat ibi [illegible] cognitionem respectu qualis [illegible] ad ipsum refertur [illegible] talis sit relati[vum] [illegible] ergo quod [illegible] Platonem et [illegible] talis quod ad ipsum refert quod [illegible] esse [illegible] dicam quod [illegible] ibi [illegible] [illegible] facit cognitionem [illegible] talis [illegible] dicta de absente [illegible] [illegible] fuit talis Theseus fuit. Et sit [illegible] qualis fuit Hercules tunc demonstrativum. Et talis fuit Socrates. Constat quod talis si dicatur ad [illegible] tunc sine dubio [illegible] relativum est [illegible] qualis [illegible] ibi [illegible]

Illud quoque nondum hic ultimo [illegible] [illegible] omnis [illegible] fieret demonstrative [illegible] quedam predictorum nominum [illegible] tangens aliquas [illegible] interserendo etiam alias de [illegible] quare alius non sit pronomen. [illegible] Illud [illegible] adiungit [illegible] omnis [illegible] demonstrativum est [illegible] alium [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] tu neque ego [illegible] alius [illegible] vocativum [illegible] non [illegible] [illegible] dicam [illegible] differunt [illegible] alium aut illas [illegible] nomen [illegible] esse pronomen. Cum [illegible] [illegible] que incertitudo [illegible] est [illegible] de pluribus [illegible] de duobus. [illegible] pronomen relativum [illegible] nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum eo [illegible] sit. Cum autem dicitur [illegible] [illegible] alius [illegible] [illegible] ipse omnium pronomen [illegible] alius [illegible] alium non est pronomen

Alter quoque et uter [illegible] addit [illegible] uter et alter [illegible] [illegible] distributionem ad [illegible] faciunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non possunt. Cum [illegible] ad unam velit [illegible] [illegible] est [illegible] uter [illegible] [illegible] tu sive tu vel ille [illegible] [illegible] alter ex me vel te vel alio [illegible] ambo et uterque et alteruter. Cum sunt relativa [illegible] in respectu dicta non [illegible] demonstrationem [illegible] possunt [illegible] [illegible] [illegible] non possunt [illegible] ergo quod ut [illegible] ambo [illegible] [illegible] ad quod illud [illegible] dicamus [illegible] Socrates [illegible] venit ad me et ambo recesserunt [illegible] ita ambo [illegible] vel illud faciunt [illegible] [illegible] [illegible] cognitionem ad ambo [illegible] [illegible] est de [illegible] uterque et alteruter [illegible] dicunt [illegible] non sicut [illegible] relativa [illegible] in respectu dicta differunt [illegible] ambo et duo [illegible] dicimus ambo sive [illegible] duo [illegible] [illegible] quod ambo [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sunt [illegible] [illegible] [illegible] in hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de pronomine quod sufficient [illegible] etc.

Quoniam de omnibus ut potui declinabilibus supra disserui id est de nomine et verbo et participio et pronomine nunc ad indeclinabilia veniam que iure extrema ponuntur. Ea enim sine illis sententiam complere non possunt illa vero sine istis sepissime complent. Itaque cum hiis inueni videam prepositos ceteris indeclinabilibus grecorum doctissimi proposuisse et maxime apollonii cuius auctoritatem in omnibus sequendam esse putaui ego quoque ab ea incipiam. Nomini enim que prima est omnium partium orationis et ceteris que cum ad nominis similitudinem sumuntur preposita primum pro sibi dictionis defendere. Aliis vero id est casualibus cum adiuncta vincitur cum eis iuxta quod dictionis proprium perdit. Est igitur prepositio pars orationis indeclinabilis que preponitur aliis partibus vel appositione vel compositione. Est autem quando per appositionem prolate prepositiones postponuntur poetica plerumque auctoritate. Iam sine metris scribentes rarissime hoc inuenies facere. Quasi in tu que solet quibusdam pronominibus apud omnes similiter postponi. Eum autem ordinem mutant. Mutant etiam accentum. Nisi differentia prohibeat quod etiam coniunctiones apud latinos prepositiue vel communes si postponentur facere solent. Sic igitur saltem quando preposite enuntiantur omnibus sillabis postposite acuuntur in principio. Hoc interest inter prepositiones et coniunctiones quod coniunctiones preposite nusquam apponi possunt nisi cum declinabilibus hiis infinitis sicut siqua nequa. Prepositiones vero quamuis in constructione personarum separate ponantur id est per appositionem prolate non coniungunt duas sententias cum uno accidente quod est proprium coniunctionis sicut ego et tu facimus homo et thaurus arant vel duo accidentia cum una sententia ut scribit et legit homo vel uiscit et fortis

homo. Et ut breviter plane absolvam non copulat
una coniunctio duas casuales dictiones vel duo adverbia
cum uno verbo ut ego et tu facimus, doctus et sapiens
fuit Cicero, bene et splendide loquitur, vel duo verba
cum uno casuali vel uno adverbio ut Virgilius docet et do-
cetur, recte scribit et legit. Et praepositiones quidem ante
casuales tam in compositione quam in appositione
praeponuntur. Coniunctio vero nisi in appositione praeponi
aliis partibus non potest nec supponi quidem excepto que
ut ubique plerumque undique utique. In quo tamen magis
possumus adiectionem vel derivationem quam syllabae eius quae solet
fieri factum accipere quam coniunctionem esse cum nec significationem
suam coniunctio servat nec legem inclinationis in
omnibus ut undique utique derivativa autem per additionem
finalis aliam syllabae apud Graecos quoque solent inveniri
ut oypanoc oypanothnhz coth cothnx conhmathn
hothn. Dicitur igitur uter uterque ubi ubique unde undique ple-
rum plerumque quis quisque utrum utrumque. Similiter invenitur
coniunctionem similem syllabam quae apud nos additur in adverbiis
quod de in eundem modum in fine additur nec tamen coni-
unctio accipitur ut ode oyToAH. Sed redeamus ad ordinem coniunctio-
num et praepositionum. Coniunctio praeponitur etiam carentibus
casu per appositionem solam cum contra praepositio per
compositionem dumtaxat ut illis praeponitur. Sunt autem
vel unius syllabae praepositiones vel duarum vel trium. Et
adverbia quidem derivativa possunt esse. Praepositiones
vero positivae vel primitivae sunt apud omnes si sequi-
mur Graecorum auctoritatem. Itaque adversum extra
infra supra inter intra cum sint derivativa

magis aduerbia esse videntur prepositiua quam prepositiones possunt enim etiam sine casualibus verbis
vt ego in campo curro tu extra ego supra aspicio tu infra sic etiam similia. Sciendum tamen quod ea
aduerbia que solent casibus adiungi romanarum artium scriptores inter prepositiones posuerunt quamuis sint
prepositiua casualium et grauantur omnibus sillabis vel quod ad interpretationem eorum apud grecos modo prepositionis modo
aduerbii vim obtinent vt ante ora patrum hic
ante pro anti stat quod est prepositio greca at vero
ante leues ergo pascentur in ethere cerui et ante
pererratis amborum finibus exul hic ante pro prosthen [idest]
posita stat et est sine dubio aduerbium. Similiter
contra quando kata stat loco prepositionis est accipienda
vt contra ciceronem metelli cum vero tounantion [idest e contrario]
idest quod proprium eius esse stat aduerbium est sine dubio
vt ego in hanc partem specto tu vero deorsum Iuuenalis
in primo. Stat contra starique iubet. Aduersum
quoque quod ideo prepositionem esse putauerunt quia pro epi
greca prepositione solet accipi ponere vt terentius in eunucho
id quod aduersum te gratum fuisse habeo gratiam cum
autem tonantioi [idest] stat magis aduerbium ostenditur
vt terentius in phormione et loco exaduersum tonstrina erat quedam. Secundum quoque quando pro katai
nula accipi loco prepositionis est. Salustius in iugurtino secundum ea uti deberet. lucanus in VIII
emathiam lis tanta daturi.

Accentum habent prepositiones acutum in fine tam apud
grecos quam apud latinos quamuis in ceteris aliis partibus

legendo in gravem convertitur nisi composite proferantur quod
eoles quoque omnino fugiant in fine acutum in hac parte solent
sonare quos in plerisque secuti in hoc quoque sequimur. Cum vero
composite ponuntur monosillabe acuto. penultime dissillabe acuto pro
feruntur nisi dictio alia ut predictum est impediat ut virgo in
primo eneidos Cnaria omnia tamen. finale enim acuimus silbam
ne si penultima acuamus nomen vel adverbium esse putetur.
Tanta autem composicioni tenorum unitatem ordinis convertere
facit quod quibusdam pronominibus etiam encletici vice fungi
que sunt cum mecum tecum secum. nobiscum vobiscum de quibus in
pronomine latius tractatum est. Nec mirum in hac parte ordinis
Romanos in fine ponere accentum omnino sunt dissillabe. Cum eo
les contra consuetudinem suam id facere soleant. Cum enim dicitur
per composicio sequenti dictioni et quasi una pars cum ea esse
omnino per appositionem proferatur. Unde et acutum in gravem
vertit. Quod et Donatus etiam in secunda arte de prepositione
se intelligere confirmat. Hiis verbis separate preposites acuuntur
iuncte casibus aut loquelis vim suam sepe convertunt et graves
sunt. Censorinus vero planissime de hiis docet in libro quem
de accentibus scribit. Et composite quidem tam in nominativo quam in
obliquis casibus ab eo nominativo composito flexibus inveniuntur ut indoctus
indocti indocto indocte. Apposite autem non nisi accusativo vel ablativo
ut in hoste pro pro patria. Cum vero per in composito ut induco
extorqueo percurro. Cum prepositione in composito quidem
secundum verborum figuram ex quibus nascuntur ut inducens extor
quens percurrens. Et preterea per appositionem in accusativo et ablativo secundum
nominativum ut in amante pro ducente. Pronominibus vero per
appositionem sola preponitur duobus superioribus casibus obliquis
ut in illud de illo et sibi preponitur in compositionem ut mepte
inexpugnabilis. Neenon etiam coniunctioni invenitur preposita sed

o servat vim suam ut abs absque unde ut supra memoravimus
idem magis putatur quam coniunctio. ergo a praepositione abs derivatum
est adverbium absque quod ab ex extra. Similiter adverbiis praeponitur
per compositionem ut perinde subinde deinceps abhinc. Magis
nomini quidem per appositionem et per compositionem. Pronomini
vero per appositionem solam licet quibusdam mecum tecum secum no-
biscum vobiscum quasi ex videatur parti per declinationem vel con-
sequentiam compositorum vocum vel per appositionem. Ceteris autem par-
tibus per solam compositionem praepositio iungitur. loco etiam quintodum
accipi solet causale ut per desidiam malitie nascuntur i. causa
desidie. Similiter propter et ob. Virgilius in iiii Eneidos. Te propter
libice gentes gentes nomadum que tiranni. Idem in xi Eneidos
ob augurium infaustum mores que sinistros. Sunt autem apud
nos multo plures quam apud grecos. apud illos enim tantum sunt
decem octo praepositiones dictiones singule. sunt separatos que complent
multitudinem apud nos praepositionum denominationem ut peri pro circum
et circa et erga et de et super. Cuius memores esse possumus. similiter
para pro apud et prope et propter et preter. nec solum tamen sed
etiam illud tamen fit ut sint ampliores apud nos quam omnia adver-
bia localia que solent casualibus praeponi inter praepositiones nostri
posuerunt ut supra diximus tenore quam casuum in eis quam ser-
vaverunt. ut pone tribunal adversum hoste citra forum
contra inimicos infra tectum super monte extra muros ante
urbem ultra alpes. Quamvis enim omnia greci adverbia dicunt
esse que et etiam aliquando sunt separatos etiam per se posita
pro praepositionibus habere volunt per se prolata. Adverbia vero sunt
et pleraque eorum componi non possunt. Sunt autem praepos-

apud illos et componi et apponi solent. Preterea hec in-
certissima locorum significationum habent etiam per se posita possunt
apud Latinos quasi sine casualibus proferri quod rarissime patitur
prepositio. Virgilius in ii° Eneidos: pone subit coniunx ferimur
per opaca locorum. Inveniuntur etiam apud Latinos contra consuetudinem
observationibus Grecorum in prepositionibus. Quod cetere sunt separationis que-
dam prepositiones ut apud circa contra inter etiam et quedam numquam com-
ponuntur ut apud. Quedam numquam separantur ut con re di dis.
Nulla prepositio habet aspirationem sicut nec coniunctio. Cum in aliis
sex partibus orationis sunt que habent aspirationem sunt que non
habent ut hara habeo habens heu heu heu. Rarissime autem ad
prosaicam [illegible] preposite proferuntur prepositiones monosyllabe
vero etiam apud Latinos poetas difficillime mutant ordinem
ut apud Terentium in Andria: quam pre sequar. Nisi cum pa-
cum sola tam apud poetas quam apud reliquos preposite cum pro-
nominibus ponuntur ut dictum est supra mecum tecum secum nobiscum
vobiscum. Inveniuntur etiam quocum quacum quicum quibuscum. In-
de quoque ponuntur ut quadere quinobre quasobres quamque.
Inveniuntur etiam habent quedam cognationem cum adverbiis localibus plerumque
prepositiones ut in ad locum et in loco a et ab et e et ex de loco signi-
ficandum tamen quod nulla alia pars orationis desunt apud Latinos
Grecus nonnumquam et ex prepositione que greca est et inx et mox
pars adverbium convertit quo utitur Achilles est grecum simile
est. Sunt que in compositione elisionem patiuntur ut re sequen-
te vocali coeo coarguo coarto coerceo cogito. Contra pro
sequente vocali d assumunt prodes prodest prodeam pro-
desse. Quedam etiam sincopam passe sunt ut supra pro
superam et infra pro inferam et extra pro exteram. Quam an-
tiquissimi [illegible] ea proferebant ut Cicero in orationibus

torvus draco serpit subter supraque retorques. usus tamen te-
nuit ut dissillaba magis ea proferant. Greci non solum prepositos
sed etiam adverbia sunt ea pro varia significatione accidentia [predicta]. Oportet
autem scire quod greci praepositiones dicunt esse prepositiones ut in . tercio
per se posite sine aliis partibus orationis significare possunt ut
supra dictum est quales sunt pene apud nos quoque omnes
monosillabe ut ab ob pro . per pre a abs . ad cum de e ex .
inveniuntur etiam dissillabe quedam ut ante propter quem ad sensus
sequencium structuras suas accomodant ut ad . modo persone
modo loco . Est quando et tempori adiungitur vel numero . persone
ut virgilius in primo eneidos . ad te confugio et supplex tua numina
posco . loco ut idem in eodem . prima quod ad troiam pro caris
gesserat argis . tempori ut salustius in primo historiarum ad bel-
lum persi macedonicum . cum numero ad quinquaginta milia
[adverbii loco est]
In composicione quoque modo intellectum est ut approbat
affirmat . modo ad personam aliquam vel rem dirigitur
ut alloquitur arridet . Similiter et alie supradicte duas habent
structuras . Tunc vero certe aliene sunt structure quamvis sint
grecorum racionem plerique inter adverbia poni debent id est
super extra infra pene et similia alia tamen quam et casu
alibus plerumque preponuntur et gravantur more prepositionum
Et loco grecarum plerumque accipiuntur ut dictum est proponuntur
ut supra celum ΥΠΕΡ ΟΥΡΑΝΟΝ infra terram ΥΠΟ ΓΗΝ
Item greco quod non permittit ultracoriam ab arcum septo-
latinorum quod inter prepositos sunt recepte [dictiones] Inveniuntur
tamen etiam in aliis partibus prepositive non tamen semper
sed omnes ad eandem speciem pertinentes ut ne adubium
dehortandi et hic pronominum prepositum est tamen licet etiam
postponere ut hic homo et homo hic nulla ordine con-

fusione tam a poetis quam a sine metro scribentibus
bene dicitur. Jure igitur hec pars sola id est prepositio
a loco quem possidet principium nomen accepit. Sepe et vis
desinunt prepositiones ut virgilius in I eneidos. Inacu
rus nocturnusque [illegible] pro crinibus. Et prepositionibus
sua desinunt ut idem in iiii eneidos. Jo michi sola mi
super estimantur ymagis. Super pro superes
Componitur prepositio cum aliis partibus in illarum po
testate cadunt ut incurros [illegible] abhinc [illegible]
Nam in absque magis additur [illegible] ut diximus quam
coniunctio [illegible] verba [illegible] vel utrum [illegible] in con
positione [illegible] quid [illegible] est quod pro loco
iunctionis ut diximus est accipitur tam apud grecos quam ap
nos ut propter [illegible] cum loco causal [illegible]
accipitur quam dya grecum facit ut virgilius in iiii eneidos
propter liberas gentes [illegible] tyranni odere
vero para facit prepositionem vim sine dubio defendit
poeta in ix [illegible] pandi [illegible] propter amem
Similiter ob loco causalis solet poni coniunctionis ut virgilius
in xi [illegible] ob auspicium infaustum moresque sinistros
Cum in compositione [illegible] facit [illegible] ut idem in vi
magnas obeuntia terras. Tot maria intravi duce
te. Sic etiam cum aliis partibus coniuncta simul [illegible] illius
loco coniunctionis causalis accipitur. Ut quamobrem pro quapropter
[illegible] in I invectivarum [illegible] ut sepe iam dixi
discede. Cum apud grecos separata prepositio soleat casibus
omnibus [illegible] dativo et accusativo apud nos duobus solis prepositiones
id est accusativo et ablativo nisi [illegible] utatur auctoritas ut

virg. in iii georg. Et crurum tenus a mento palearia pendent

genitivo est usus secundum grecos pro ablativo. Tamen apud grecos

μαχρις quod est tenus non prepositio sed adverbium esse ostenditur.

Itaque apud nos quoque racio proponitur. Idem in iv georgicorum

Hactenus arvorum cultus et sidera celi. Idem in x Eneidos. Ca-

pulo tenus abdidit ensem. Compositio vero per apposi-

tionem addita prepositio per omnes mansit obliquos casus. Quod

autem nominativo per appositionem non recipiunt prepositiones quod per

intransitiva dicitur locutionem i. non transeunt ab alia ad

aliam personam ut percurrit homo ecclesiam ... quod nominativo

sunt nulla fuit transitionem. Accusativo vero et ablativo cum transitivi

sunt recipiunt separatas prepositiones. Separate enim hec per transitionem

fiunt. Itaque vocativo quoque prepositiones admota sunt quia nominativo vel

latum vel nominativo vel vocativo et carent casibus. Unde non possunt

per appositionem adiungi prepositionem. Nominativo enim carens casu perfecte

transitum esse ... Compositio quoque per defectum vocum profertur

generale finale accentum regulam ab acuto incipit ut virg.

in iv Eneidos. O michi sola mei super astianactis ymago.

Terenc. in Andria. Adeo modesta adeo venusta ut nil supra.

et hoc ad similitudinem grecorum. Homerus ΑΛΛΑΝΑ ΤΗΝΙΤΟΥ ΦΡΗΝΗ

ΣΠΑΡΑ ΑΗΑΝΗΡΧΑ ΑΗΠΗΛΗΤΗΟΥ ΗΠΗΜΗΝΙΣ. Pro tamen etiam

si preposite proferantur ut virg. in viii Eneidos imperium quod latini

te penes hoc quoque a grecis Homerus ΜΑΧΗΗΝΙ ΥΔΙΑΗΥΡΗΟΣ

ΠΠΑΗΜΟ ΤΗΣΑΗΤΙΟ ΝΑΤΟΚΑΙ ΚΑΙΣΙΑΝΟ. Est tamen quando

postposita quoque gravantur si genitivus sequatur reddit ad suppositi-

vum accusativum vel ablativum ut si dicam Virtute ... imperatores

vel iusticia in legibus. Cum autem in fine sit preposita omnimodo

servat generale accentum legem i. ab acuto incipit ut

homines mille venerunt supra. Nisi dictio prohibeat sicut dictum

est supra ut circum. virg. in i Eneidos. maria omnia circum.

circū in fine acuitur ne adūbiū vel nomē ēe putetur sicut
et apud grecos dya. Et si loco adūbiorū vel interiectionū
accipiuntur similiter mutant accentū sibi destinatū. Teren
in Eunucho. per pulcra credo munera haud nostris
similia. Et lucanus in ii. pro fasta fata quibus fruitur
dies. marius quo menia victor. Hoc tamen quod aliquē
orationis faciunt sicut enim prepositiones loco adverbiorum sic et
adūbia loco prepositionum poni solent. Homerus
ΔΗ ΠΑΡΑΣΤΗΘΙ ... prepositionem posuit pro
adverbio. Idem ... adūbium pro
prepositione. Similiter invenimus apud nos quoque prepositiones pro adverbiis
vel adūbia pro prepositionibus inveniri. Cum etiam loco coniun
ctionum solent accipi ut virgilius mane novum sponte sua.
Statius in xi. aut tu prudet hostia regum hostia nata
tecum nunc egrege sanguis ... et rite nefasto. libata rite posuit pro ritu prepositionem
quae tam pro adverbiis quam pro coniunctionibus accipiuntur ut
ostendimus. Stoici tamen non bene prepositionem inter quattuor
ponebant prepositivam coniunctionem eam nominantes. Coniun
gitur enim et nominibus et verbis et omnibus tam declinabilibus quam indecli
nabilibus per appositionem solet adiungi. Nec solum preponitur sed etiam
subiungitur tam apud poetas quam apud sine metro scri
bentes quod nec ut supra dictum est ... prepositionem vult preferri
cum recto ordine ponitur et verbis ceterisque partibus inde
clinabilibus nisi in compositione non adiungitur. Separate
prepositiones vel accusativo vel ablativo adiunguntur. Composite vero
tam recto quam ceteris aliis obliquis casibus cum quibus compo
nuntur nascuntur. Et est quando eandem habent tam in compositione
quam in appositione significationem ut invado hostem et in hostem
vado. In utroque enim contra significat. Est quando diversam
habet ut de te loquor hoc est tu eam loquor deprimo i. insu

premo. Est quod abundant silabice i. auctionis silbarum tamtummodo nulla significationis additione ut emori pro mori
Est quod localem formam possidet quadripartitam ut venio per forum proficiscor in greciam in italia sum a Sicilia
venio. Est tamen apud grecos prepositio composita cum dictionibus aliis quibusdam penultimam eciam acutam antepenultimam
eam facit si addit significationi aliquid ut [illegible]
apud nos in uno adverbio hoc solet facere unde deinde exin
proinde subinde nec si gravare prepositum per appositionem
esse putetur ante adverbium quod fieri non licet. Est quod significationes
cum assumitur prepositio ut virgilius in i georgicorum nunquam imprudentibus
ymber obfuit. Est quod privationem i. abnegationem significat
ut impius expers. Sunt que similiter habent potestatem ut ad a ex
e que eciam locale situm possident / Ex vero et pro causa
a tonitruo potest accipi ut ex insidiis illud hoc pator i. insi
diatur illud. Et privationem quoque significat ut supradixi ut ex:
pers exlex et ordine ut virgilius in vi. Hinc gorgoneis al
lecto infecta veneris. Et loco adverbii hec extra fun
gitur ut exul extra solum et excludo extra cludo quamvis
extra quoque et omnia localia ut sepe memoravimus adver
bia que casibus solent adiungi nostri inter prepositiones
ponunt. Temporalia quoque et localia adverbiorum que in
prepositiones transferuntur et nomina ut pridie kalendas et adversus
vel adversum hostes. Subtracte quoque nominibus quibusdam
loco adverbiorum ea faciunt accipi ut domo venio pro a domo
et domi sum pro in domo et domum eo pro ad domum
Et invicem pro se ponuntur prepositiones ut in urbe venio pro
ad urbem et per urbem sum pro in urbe. Adeo autem plerumque
locale habent significationem prepositiones quod adverbia quoque ex his quedam
localia nascuntur ut ex extra extrinsecus sub subter in infra
intra intus. Sed eciam hec ut supra dictum est quod prepositionum loco

sepe solent poni cum casibus adiunguntur autem scriptores inter
prepositiones connumerant. Cum ergo ut supra memoravimus
duobus casibus adiungunt prepositiones accusativo et ablativo de sin-
gularum significatione disseramus et primo de hijs que accusativis sibi
coniungi solent vt plerisque latinorum videntur sunt hec ad ob per
post circa trans. versus apud ante citra circum circa contra
extra inter contra infra iuxta prope pone vltra preter. pro
supra vsque penes secus. trans. Circiter adversum sic
Ex hijs pleraque apud grecos inter adverbia ponuntur
vt sepe docuimus quod certam habent significationem etiam per se posita
quod in prepositionibus abnegavit esse greca per se posita
Et quod licet tam poetis quam oratoribus sine reprehensione
et preponere et postponere ea casibus. Cum prepositiones de quibus
nulla dubitatio est nisi poetica fiat auctoritas postponi
non solent. Et quia eorum pleraque componi non possunt
cum prepositionibus apud illos tamen naturam habeant vt componi
et separari possunt. Nostri vero ideo inter prepositiones casibus ea
eas posuerunt quia semper prepositive sunt nisi licentia poe-
tica hoc mutavit. Et grammatici prepositive que proprie sunt et ppo-
nunt autem pleraque huiusmodi adverbia localia vt cum
apud ante contra circum circa et reliqua similia. De singularum
igitur vi et significatione vt valeamus disserere convenit.
Ad tamen in compositione quam in appositione plerumque pro-
ximitatem significat vt adeo adcurro adsedeo assideo adtraho
pro iuxta troyam ad urbem pro iuxta urbem ad balneas
palatinas hoc est iuxta balneas. Est etiam causalis vt
ad quid fecisti hoc hoc est cur et causa. Et similitudinis vt
accomodatum adequatum ad similis unguem. Significat et
contrarietatem vt ad illud multi repugna est hoc est contra
illud. pro temporali quando accipitur vt salustius in historia
ad bellum parsi macedonicum hoc est vsque ad bellum hoc est
additionis quando causa vt ad hec mala et ob tamen in appositione

Nam in compositione invenitur sed quando pro appositione ponitur vim
obtinet dya greca prepositionis que pro causali coniunctione et prepositione
accipitur ut Virgilius in xi Cum ob auspicium infastum moresque
sinistros vel loco pro uel katha greca tunc accomodatiua sunt
intelligitur Idem poeta in iiiio Georgicorum haud quaquam ob mitum
id est pro mito kathapian In compositione vero significationem
contrariam uel circum complet Contra ut obvius occurro oppono obicio
Circum vero ut obambulo obumbro Per et componitur et separatur
et significat dya greca localem ut Virgilius in io Georgicorum Circum
perque duas in more fluminis arctos et pro super dya greca galli
Sciendum autem quod omnia localia possunt eadem etiam temporalia
esse ut per medium forum et per medium diem dicimus Recte non
etiam aliis rebus ad eandem significationem omnia localia possunt
adiungi ut per virtutem fio laudabilis In quo significatur locus lau
dis ostenditur fuisse virtus Est etiam iurandi in quo vim obtinet
pros greca que apud illos quoque in iure iurando accipitur
ut per te Iovem pros thondios Virgilius in xo per te per
qui te talem genuere parentes Est etiam perfectivum plerumque
in compositione ut perficio percurro persenesco perpasco perorno Adver
bii quoque vim obtinet quando pro valde accipitur ut Terentius in An
dria per Castorem scitus puer natus est Pamphilo Abne
gationem quoque significat in compositione ut perfidus periurus
Post et componitur et separatur et significat metha greca prepositionem
sed non quando loco syn accipitur sed quando ordinem significat magis
sive loci sive temporis sive cuiuscumque alius rei ut Virgilius in iiio Ge
orgicorum Post montem oppositum Similiter dicimus post multum

tpis et post pietatem vtilitas ponenda est loco etiā adūm
ponit vt Therencius in adelphys post facet tamē pro po-
stea Virgilius in vio Ille adimans veyle domi conffatulis
vrge longo post tpe visum Citram que ppō est ablatiuo iun
no pt deriuat ex hoc posterus et postica Cis et compon
et sepatur et magis localem hz significatōm vt cisalpina
gallia et cis renū possumus tamen p translatōm et in tpe et
in alijs rebus ea vti vt cis diffinitū tpus sicut vlt diffinitū
vl cis nē leges vt vltra nē diriuat ex hoc citra Trans que
et componit et sepat ut transfero transueho trans padum tra
tiberim Est tamen quādo in compositione amittit n et s vt
traduco trado traycio trano Et composita quidē dya grece
ut para vel yper loco fungit ut transveho dyasoniza trado
paradilian transgredior yparbayno vt Salustius quem
gitum transgressus pro supgressus Therān vō pt quod est
ad ūbum apud grecos sepata vt transmare Therān these
masses Sciendum qp omes inolbe ppōnes tam acto
quam ablto casui sermientes et compom et separi possu
excepta cum pro qua con in compositione semp inueni
ppoita eandē significatōm habens quam cū ppō ut contra
consito nec sēptiā tamen mltm distrepat Antiqui enim
pro con cū scribebant et sepe th m in n sicut et n in a
comuta solet ut quumus impator eimē tantumē Cpost
th ut quibusdam placz cū ablatio pnomi cōponit cū ppō
ut mecū tecum secum nobiscum vobiscum Alys vō
ydeo Encletica vice fungi pō posita videt ne si

Clanculum aduerbium esse putent De quo tamen in pronomine
latius disseruimus Clam enim magis aduerbium est quam prepositio
cum nec localem habeat aliquam significationem quam plerique
prepositiones possident et qualitatem demonstrat que in aduerbiis
inueniri solet et diminuitur quod nulla prepositio scilicet ut clanculum et potest
etiam absque casu proferri ut bona aperte faciat mala autem clam
et quia apud grecos absque ulla dubitatione aduerbium est ni-
chil tamen mirum quod prepositionis casum teneat cum multa aduerbia et maxime
localia et apud grecos et apud nos soleant casibus prepositionum
cetorum pleraque unde ut prediximus prepositiones esse dixerunt Sed
sciendum quod aduerbia quidem et cum casibus et sine casibus
proferri possunt ut contra circum clam pone cum eandem in utroque
seruet significationem prepositiones uero suam significationem seruantes semper
casibus adiunguntur ut per quando prepositio casui dya significat quando
autem aduerbium est mutat significationem et pro valde accipitur

Dissillabe sunt prepositiones que accusatiuo iunguntur secundum plerosque artium
scriptores hee apud ante citra circum circa erga contra extra inter
intra infra iuxta prope propter pone ultra preter supra usque penes
Apud unam habet significationem in loco ut apud muneciam do-
iungitur tamen etiam personis ut apud amicum apud athenenses et
significat para greca quam localem apud illos demonstrat Ea prepo-
sitio in compositione non inuenitur Ante et componitur et separatur ut ante-
pono ante domum et significat pro greca localem uel temporalem
ut antecedo proporeuomai Ante significat autem pro
emprosthen inuenitur etiam sine casu in quo loco aduerbium accipitur
significat enim antea quod est apud grecos protheron ut Virgilius
in Bucolicis Ante pererratis amborum finibus exul

Aut arar in parthus bibet aut germania tigrim de inaur
ex hoc nom antiquus antiqua et antiquum Exquo antiquarius
Citra inuqm tempom et pene eand lz fcacom qnacis Vnn
apud nos locum significat Sed inueino q ffns nominibz flum
vel montu cis solet ppom plerumqz reliquus vo magis cit ut cis
renu cis alpes cis padu cit famem cit timorem cit foru
Et a cis quid diuat cit dcit vo citer citerior citimus Tex
Capro Katho de agna pascenda Citer agmus alligatus
ad sacra erit vtrusqz em interpretato apud grecos ad vbum
idest thade et Epitade Circum qn peri fcat ppo accipitur
tam in composicon qm in separacon vt circufero perfereo circu
monte perithoorros Circudo vo peri demrat ad vbum est
locale vt Vrgs in iio Eneidos dum vides toto pperanti
tore circum et hoc nasdt circit operisforanos Circa quoq
peri greca fcat qn pro iux accipit vt circa foru circa templum
circa viginti annos et inuqm ppoita qpom postposita tam
inuenit apud Virgiliu pri ablatiu quo loco gnitomis tamen
lis plata esse vt in io Eneidos quo circa cape ante dolis
et cingere flama Regina meditor Est tn qn circu ppom car
subiugimus et circu circa dicimus Et et donatus in ·2a arte doc
ȝhis vbis aut vbum precedit ut prefero aut ad vbum ut exprese
aut ppm ut precedens aut gnitom ut absqz aut separan
ut circa circu et hoc tn fit qn amphiperi fre volu vt hesiodus
amphiperi Brinnens Kydea Circat vo silit peri greca
fcat cu pro iux accipit ad tpus tn solu ptinet vt circiter
kalandas Januarii Erga etiam peri greca significat
Sed qn effectum demrat vt bonus est erga ppinquos qui

separata invenitur solum Contra et separatur et componitur quod katha
vel anti significat et tunc praepositio est praepositio ut contra adulterum dico Catha
monthon dexo Contradico anthideno controversia anthiresis
Extendo vero sine casu ponitur Theoexanthos indicat quod est ad-
verbium Iuvenalis in 10 Stat contra starique iubet Hoc declinatur
contrarius Extra quoque quod significat Thoecathos apud grecos adver-
bium est declinatum a praepositione ex tam apud illos quam apud nos Veni-
unt ideo non solum inter adverbia sed etiam inter praepositiones acceperunt quia
et praepositione casualibus verbo adiungitur et praepositum casualibus generatur Persius
persius pinge duos angues pueri sacer est locus extra Meiite
tentius in sermone Hoc una ancillam Michil tibi mirum
loco praepositionis extra accipi tamen est quoque in quibusdam dictionibus
loco extra fungitur ut ex lex quod est legis est Exul extra solum
Extimatus extra timor expes extra spem Hoc Extero Et sic
secundum quod extra per appositionem aliis partibus iungitur orationis exco
declinatur exterior et extimus Inter quoque composita et apposita invenitur
ut inter intcius intertapedo intervallum interpres tamen simplex
id est pres in usu non invenitur inter amicos inter muros hoc quoque
apud grecos adverbium est sine dubio Dicunt enim thome thapi
nec solum casualibus praeponitur apud nos et generatur quod suum est praepositionis
sed etiam verbis potest adiungi et in penultima accentu ut si dicam
tu dextrorsum ille sinistrorsum ego centro inter Caius aut a sub
subtus declinatur et arcus citra et ab extra exter et a prope propter et a preter
ster et ab in intra pro plastici significat autem modo thodia ut interrupit dya-
resen inter intimus dyacthoros intertapedo dyathorema modo
tho Sen ut Virgilius in primo Continuisque oculos inter se atque ora
tenebat inter se Cum Cathons Interea loci Sen thosotho modo

tho methaxi ut int rex int regez et int viatores Sic ergo quoque
amoneo quod sepe dixi omnia ea que super dicta sunt apud gre-
cos sine dubio aduerbia apud latinos etiam int prepones pone-
re quia frequentissime preponuntur casualibus et seruant quod suum est pro-
prium Et quia interpretatio ostendit etiam preponi quarumque lo-
cales preponi ut int modo tho mesa modo tho ostendimus demon-
strare Intra uero quia numquam preponi casuali sine dubio aduerbiu
accipitur uerbo enim semper adiungitur Ex int prepone nomen deriua-
tiuus thon rusthmon Inter quoque videtur ab in diriuatum
veluti ab ex exter et a sub super et subter Sicut ab in int et it
et tho euthos quod est aduerbium apud grecos Lucanus in v
Intra castrorum timuit tentoria ductor Similiter contrarium est tho
ectathos id est exter Extra autem int et int diriuantur ab In sic
etiam intus et intro que sine dubio aduerbia sunt etiam apud
nos Sed intus et intro numquam casualibus preponuntur int uero et int
frequentissime sicut extra casualibus preponuntur foris aut uel fo-
rinsecus ab int diriuatur et intimus et intrinsecus sicut ab extra
extrinsecus et extimus et extraneus. vm ita ab int intro intus
Infra etiam ab in esse natum puto et signat tho catho quod est
apud grecos aduerbium Id quoque propter supradictas causas inter
prepones recipitur a latinis frequentissime enim preponuntur casualibus
et seruatur Terentius in Eunucho ego te esse infra omnes
infimos puto Ex hoc deriuatur inferus veluti a nuper in-
perus quod approbat Super vel infer ut citer exter et infer
et inferior infimus Sciendum quod omnia aduerbia locorum
que solent casibus preponi Ideo uerum int prepones quoque
inuenerunt quia sepissime inueniuntur sumgredi aduerbia loc

ppom accepta vl loco eoru ppones poite ut int vistera
p mvistra et absq3 lesione pro ext lesiones et madulter
dicat pro contr adulteru et sub tiam pro infra tiam iuxta etia
q stat tho essis q apud grecos sine dubio adubiu est q
loco ppe sine ppt q est pata fingi est aut ppo tho pata
greca et q casum sequu ver int ppones posuerut qu vo p
se vbo iungi adubiu id esse existimat vt salustis in Cathi
liano horu ego vitam morte qz iuxta existimo pridie q
more ppom acto adiungi Cicero in sco Invectivarum pdie
kalendas Januarij pdie nonas pdie Idus kmi ab vrbe
condita ppo re

Monosillabe ppones que casu ablatiuo seruiunt dumtaxat
sut hec a ab abs e ex de pro pre cu addut etia
clam q apud grecos aduerbiu est Disillabe aut coram palam
sine absq3 tenus qrorum omi interpretatones apud grecos
aduerbia sut Sed dixi sepissime q in congredi dictones
qn ppomt casibus actis vl ablatis p transitom psonarum
int ppones accipiut et iungant omnibus sillabis Credo vo vis
iungut et intransitiue sut et gualem signat accentum ratonem
int adubia [illegible] et tunc licet ea ratio vl ppom vl suppoi
vt legit Cicero et vltra nichil fecit vl vltra Iratho fect
qm Cicero sine tu et absq3 et tenus no inuem nisi cu
ablatio et ff transitiue vt Virgl in xjo Eneidos haud quicq
michi dulce eoru te sine frat est pmu vo est aduerbiore
vt dixi intransitiue esse pferri posse et similit omibq casibq
casibus adiungi vt no bonus homo ille est no boni homis
officiu facit no bono homi loquitur sic Et p reliquos

Casus in quibus non adverbium causa vlla tristicie fiet ostenditur
Et si dicta coram Cicerone dixit Catilina vel absque consile
egit pter/tristiciam sine dubio facio diversitatem personarum id est ab vna
in aliam tristicie personam quod sui est proprium hoc igitur quoque ratio
compulit cum scriptores latinos hinc recedi dictiones quamvis
interpretationes earum adverbia sunt apud grecos tamen inter proprium
ponere apud nos qui casibus supradictis proponunt Crue vero et
pro sine casibus verbis adiungi etiam inter adverbia ponunt quod
Censorinus quoque de accentibus approbat sic dicens super pro
est apud Virgilium in 1o Eneidos multa super priamo rogitans
super hectore multa Salustius vero in hystoriis adverbium hoc
protulit vbi multa nephando casu super hausta atque passa
mihi videtur salustius quoque loco proprium hoc proposuere pro
lisse Sed Virgilius in 2o Eneidos satis sena super que vi
dimus excidia adverbium sine dubio in hoc loco accepit Idem
Censorinus hec etiam subiungit post pro est Virgilius in
3o Georgicorum post montem oppositum Idem in 1o Eneidos
Adverbium post mihi non simili pena commissa luetis Ante
pro est Virgilius in primo Georgicorum Ante iovem nulli sub
igebant arva coloni Et in 3o Eneidos adverbium ante
trinacria lentandus remus in vnda Super pro est Virgilius
in 5o Illi ceruleus super caput astitit imber Adverbium
Salustius in Iugurtino pauca super repetam Contra
pro apud Virgilium in primo Contra neptunum et venerem
contra quoque dianam Idem adverbium in 2o Georgicorum Contra
non vlla est oleis cultura Prope pro est in primo Eneidos

vos Virgilius Est ingens gelidum lucus prope ceritis amnem
Adverbium Terencius in Andria prope adest cum alieno more
vivendum est mihi Ultra prepositio apud Salustium in Jugurthino
Maurum quod varium genus ut alia gentium afferre contendebat
Antipodas ultra Ethiopiam cultuque Persarum iustos et egre
gios agere Adverbium ut lego assidue nichil ultra faciens
Hec Censorinus ut supra dixi de accentibus tractans vere
mirum accentum vel ordinationem dicitur facere prepositionibus et
adverbiis quamvis easdem habent sillabas cum hoc in aliis quoque
partibus invenimus Ut pone verbum et adverbium sine prepositio accen
tu distinguitur Similiter vero quando et nomen sive prepositio et verbum
Ergo quando causalis et rationalis In multis aliis quod hic invenies

Nunc singulatim vim prepositionum casus ablativi migrantium
A et ab et abs et e et ex eandem fere significationem
vim habent Nam et locales et temporales et ordinales
similiter inveniuntur Sed quando consonantes sequuntur A et E magis
preponuntur in appositione ut a domo e iure ab ipso et ex sepi
ssime in compositione non solum vocalibus sed etiam consonan
tibus ut abigo abduco excurro exvro In appositione
vero quando vocali sequente semper ut ab illo ex illo Consonante
sequente ratio nam a quando et e vocali sequente non preponuntur
Ab autem et ex consonantibus sequentibus solent ut dixi
preponi si nulla asperitas vocis prohibeat ut Virgilius
in ii Eneidos Ex quo me divum pater atque hominum rex
Abs tam in compositione quam in appositione consonantibus
solet preponi Sed ab omnibus in compositione preponi licet

Absq3 c uel q uel t ut abduco affatur Iam Ab in ff est qu
sita aufferro in quo b in v conuitt' tam Euphonie qm dre
causa ne si affero dicas ab ad et fero compom videatur
Abluo ab nego arripio in quo b in R conutit' apporto in quo
b in b guttit' sicut et appello dre ca ne si apporto et appello
dicamq ab ad composita esse existiment' Ab in vel v loco
consonantis incipientibus solet in apposicone pponi A ut
a mendo amens aveho / Ante q in apposicone solet
poni abs ut absquolz ante c vo vel t in compoicone ut ab-
scondo abstedo abstado abstraho abstrudo abstineo / E et
in appone et in composicone inuem' an M D G m n
A l et ante v et J loco consonantiu positas ut ebibo et
ebullio educo egero edo elimo elluimo elludo emineo
emitto enecuo enodo erripio euo eueho euoco ento / Reliqs
vo sequentibus ex pponit' extrudo excubo efficio effundo effero
In quibus et in similibus x in ff conutat' Euphonie causa
exibeo exhorreo expello exequor expiro que irronabilig
ast b scribut' ut de lris docuimus / Exquiro extendo / vo
libus quoq sequntibus tam in apposicone qm in composicon
ex ut pdiximus pponit' ut exaro exegi exigo exoletulo
exulcero exequatus exaudio Et omnia quidē sup dicta
conplexim ut dictum est vim hnt' / Sequitur tn A et ab
et abs verbis passiuis vel ablis puatiuis iungitur ut amo
r aviro vel ab illo Accipio ab illo accipior ab illo vel
Absquolz aufero E vo vel ex temporalia sequit' inveni'
ut Virgilius in vno Eneidos Ex illo puatus onos lecti

qz minores suauere dicem. E aut in cōpositione vel priuatiui
est ut enervis enodis vel intentiui ut erectus eruo elu
do vel pro ext accipit ut excludo extimo extorris exlex
expes extorris modo priuatiui ut explico expedio exero ectr-
po modo intentiui vel perfectiui ut expleo exoro efflao effundo
extendo deinc aut abeo quod est abs absque. Itaque quando vim et
significationem coniunctionis non habet sillaba est non pars orationis
quo in ubique undique itaque denique et similibus et ab ex quoque
deinc extra. De non solum tho apro sit sed etiam tho peri
memoratum ut de partibus orationis. accipit etiam pro talia locali
in compositione ut deduco descendo detraho deuito despicio
derideo. Est etiam intentiui ut deprehendo dedo depravo
deprimo deminuo denseo deterreo deligo decurro est
etiam priuatiui ut desperatus demens desum degero. Pro
est quando localis motum tam in compositione quam in appositione
ut pro templo pro curia pro oculis. Salustius in Cati
linario quod nimatuasset pro curia signum sociis dare. pro
ante curiam pro curia dixit. procuro provenio. Est etia
temporalis ut provideo proficio. Terentius in Eunucho
Tibi propter tu et stultitie tue. proavus sed hoc quidem
ab adverbio procul quod affinat. unde et corripit corripit
et omnia similiter pro tertia ut profatur protinus
Ilii vero ad imitationem grecorum apud quos πρό pro corripit
heroes quoque in quorundam compositione hoc fecisse dicuntur
loco etiam e vel super accipitur ut prominet preminet
vel supereminet. Et aute quod sup quoque ostendimus ultra

Ut procumbens proclivus prostratus prosubigens Et ad ut pro
viribus suis hoc est ad vires suas ut Virg in vo Eneidos su
mus incitant viribus arcus prose quisque viri hoc est ad suas
vires In quoque invenitur loco ut protestio dixit hoc est in te
stimonio plerumque tamen separata Ethon per significat pcelodio
paulione nec non etiam interiectionis loco ponitur et inflectitur
ut Salustius in Catthilinario pro deum atque hominum fidem
Sic et per appositum et per compositum invenitur stat ante
modo ad Therencius in Eunucho hic ego illud contempsi pre
me pro ad comparationem mei Idem in eadem hic vero est qui si
ancepit ludum amare totum quia dites fuisse illud altum pre
ut huic rabies que dabit "pro ab que dabit" modo pro ab Therencius in eadem
ut sit mises pre amore hunc exclusit foras pro ab amore
Idem in Endria prestudio ut id efficias quod cupis pro ab
studio loco super etiam fungitur ut presideo prefectus nec non
etiam pro valde invenitur ut pcelsus valde celsus prevalidus
valde validus pro quoque a valde cavendo est dictus pre
gestio valde gestio Oratius in 3o Carminum lude cum vitulis
salicto pregestientis pro ante quoque accipitur ut predico precurro
preparo prefigo prefero prematura Lucanus in vo ad prematuras
segetum iemina rapinas Juvenalis in iiiio Heron prematuri
tines Videtur derivatum ex hoc esse preter contrario a sub subter In
ut pro preter Cum autem adverbium preter esse quando Thro potthesis
et prepositio est quando dum significat et est copura ut cum ducibus
pugno cum Imperatore presentator cum amico habito Et per sola
appositum invenitur nec similiter cum loco eius in compositione

semp con ppona ut concero conmigo conctho conspiro
Et sciendum q et con et in tunc mutat n in m qn b
sequit ul m ul p. tunc vo quitur eam in sequentes
consonantes cum n l ul r sequit ut comburo combibo
imbuo communis imunis compello impello collido
illido colligo corripio irruo irri tus. Cruamus raro l
uel r sequentibus soleant hoc suare scribentes sed cu
grecorum autoritez in omnibus pene sequi solemus. In
hoc quoque imitari debemus ut simbonlego embanno
simmacho emmeno simpacto empa ctro sillegoea
senpo surreo erroman. Vides enim in omnibus his ppo
nibus sin et en mutare n in m b ul p ul m sequentibus
l vo vel r in eas quite n. Cum ppo qn pnominibus po
point pme ul sede psone. Vel etiam se que est tcie
psone enclitica vice fungit ut sup dictum est mecum tecu
secum nobiscum vobiscum. Alius vo pa posita accunt ut
quotcumque quacumque quecumque quibuscumque. Clam ut diximus
apud grecos adverbium est apud nos aut ideo ppo accipit
quia et casualibus ppoint et sensu accentu p imitatur. Ut
theucrus in eudra vice clam te est qn illi utrique res
mortales. Et tn etiam apud nos adverbium ostendi cum verbo
invenit iungi non sumens casum. Ut virgl in jo eneidos Clam
ferro incautum supat securus amorum. Nec in compositione
invenit et adiungit non solum ablto sed etiam actio teste
Donato habet etiam tn diminutionem que in ppone inquam
invenimus. In adverbiis est qn ut benebelle longe longule
Sic ergo clam clanculum deriuat. Et hoc etiam clandestinus

Et attende quod ea que sunt adverbia apud grecos etiam aliquam
aliquid possident significationem cum preposiciones soleant eam
variare. Coram quoque et palam apud grecos adverbia sunt
que propter supradictas causas non etiam inter preposiciones assumpserunt
sed michi videtur etiam inter adverbia quoque hec eadem plerumque
ponat quippe quia sine casualibus verbis sunt adiungi
adverbia ea dicere que prepositiva sunt esse etiam casualium ut
Virgilius in primo Eneidos Coram quem queritis adsum. Idem in eodem
postquam introgressi et coram data copia fandi. Salustius
in primo historiarum Si nichil ante adventum suum inter plebem
et patres convenisset coram se daturum operam et habet
significationem contrariam clam semper quod invenitur in appositione
Sed magis coram ad personas palam ad omnia accipitur. Terentius
in Eunucho Si falsum aut fictum quod tu palam est
Sine etiam et absque apud grecos adverbia sunt ut dictum est
supra. Cum predicta racio fecit apud latinos preposiciones putari
habent aut consimilem significationem que est neva nec in
compositione inveniuntur. Sine aut etiam verbum est imperativum
tamen sed accentu differt quando preponitur quam pone. preposita enim
grava utraque sillaba ut sine timore postposita penultimam
acuit ut Virgilius in x° Sine pace tua atque invito numine
Theucri. Idem in primo Georgicorum Te sine nichil altum mens
inchoat. Absque quibusdam composita a preposicione abest quod con-
iunctione videtur. sed in quibus quod coniuncto in compositione vim
suam amittit ut atque neque quoque ergo quam ammittit

significationem sibi vel magis adiecta videtur. Est igitur ut in videmus derivatis ab abs absque quo ab unde undique ubi ubique ita itaque uter uterque quis quisque. In quibus compositionis nulla remanet. Ostendimus tamen in superioribus quod etiam Greci solent addere de sine aliqua compositionis significatione ut οἴκοθεν οἴκοθε. Tenus τέως significat, quod sine dubio apud grecos adverbium est et plerumque praepositiva posita invenitur. Tamen quia sine casuali non potest poni, [construi?] alia quae plerumque sunt adverbia tamen hoc ipso quod cum casualibus iunguntur praepositiones ea esse existimaverunt. Hoc quoque inter praepositiones numerant, quod non solum ablativo sed etiam genitivo casui Virgilius more grecorum adiungit, ut in tertio georgicon: Et crurum tenus a mento palearia pendent etc.

Restant quatuor praepositiones que pro varia significatione modo accusativo modo ablativo praeponuntur: In sub super subter. In quando εἰς vel κατά significat, id est ad locum vel contra, demonstrat accusativo iungitur, ut in urbem vado vel in adulterum dico. Invenitur tamen etiam pro ad quando praeponitur, id est accusativo, ut Virgilius in I Eneidos: Impulit in latus, pro ad latus. Et Lucanus in I: In puppim rediere rates, pro ad puppim. Cum vero pro ἐν greca praepositione accipitur, apud nos ablativo servit, ut in Italia, in urbe, in tempore. In praepositione quoque tam diversas habet significationes quam in appositione: modo enim privativa est, ut indoctus, iniustus, inutilis, iniquus, impius, infirmo, improbo; modo intentiva, ut imprimo, incurvo, irrumpo, impingo, impugno, inicio

Immitto manus in curro video ‡ Sub quoque qn ad locum
habet significatoz vel pro ante vel pro per pom actio
iungitur vt Virg in 110 Eneidos postes qz sub ipos nitunt
gradibus Idem in 10 Georg Et si non fuit tellus fecunda
sub arcturum Idem in 110 Georg Sub luce exportat
calatis p an luce vel per luce Idem poeta in 110 Enei
dos Ibat atrox in 110 et sub noctez cura recessit proper
noctem Cum aut in loco significat ablvo ppon vt Virg
in 1110 Ecl ma sub adversa posuit radientia quercus
in v10 Ibant obscuri sola sub nocte per vrbem vmbram
Idem in eod Quale per obscuram noctez sub luce ma
ligna Est et in pluribus Omnes enim ppones locales etiam
in tpibus et rebus plerumque habent gstructoz quo enim dico
ad templum pe dico ad tempus ad iusticiaz ad hoiez
Vel sub templum sub diez sub iusticiam sub hominem
et sub templo sub die sub iusticia sub home sub mulie
In compositione vero modo localez vim retinet vt subeo
suppono subycio submitto subduco subtraho mo diminutionem
subrideo subtristis suffundo mutat sub b in sequentem
consonantez qn a c vel ff vel g vel m vel p incipiunt
ea quibus adiungitur ut succumbo succurro sufficio suffero
suggero summitto summoneo supparo suppono ‡ Subter
et super contrarias habent significationes et vtraque tam
acto quam ablto cungitur Cum ... videtur ablto figu
rate adiungi quo post et ante et cum Virgilius in v10
Ille admirans venerabile donum fatalis virge longo post

tempore visum. Idem in iiiio georg(icorum) omnia que multo ante
memor provisa reponas. Idem in iiio Eneidos. Aru-
na vides toto preterea littore circum. Vir(gilius) in vio Eneidos
sedibus optatis gemina sup(er) arbore sidunt id est in gemina
arbore sidunt. Et in Bucolic(is) fronde sup(er) viridi sunt nobis
mitia poma. Et in xo Eneidos ferre iuvat sub(ter) densa
testitudine tacitus si accipiatur figurate in singredi loc(is)
prolatas loco adverbiorum necesse est accipere quo et post
et ante et circum que tamen ab eo invenitur. Super tamen quando loco de
positum sine dubio ab eo intelligitur ut multa super Priamo rogitans
super Hectore multa. Invenitur tamen et verbo adiuncta vel in com-
positione in quo sine dubio adverbium esse ostenditur ut Vir(gilius) in io
Eneidos. Hunc attensa super iactatos equore toto. Et in
xio Eneidos super est magna dyomedis ab urbe. Legati
responsa ferunt. In compositione quoque invenitur ut super-
sedeo supervacuus supervolo supereminet superstites. Et super
tamen et supra a superna. Illud per apocopam [vel supra] hec per sincopam
facta sunt. Hec enim antiqui frequenter protulerunt et maxime
Cicero in poematibus suis ut in Arato torvus draco
serpit subter supera que retorques sese retinuit. In eodem
idem hunc supera duces humeros affixa videtur stella
micans tali specie tali cum lumine. Super declinatio
fiunt superbus superus suprimus supremus etc.

Cum apud grecos omnes prepositiones que [sunt] decem et
octo ut predix(im)us. Et componi possunt et apponi apud

Latinos sunt quedam que et componuntur et apponuntur ut ad ab
ob per a abs de e ex ante circum inter contra post trans
preter pro pre in sub super Sunt que numquam componuntur ut apud
circa ab cita erga extra infra iuxta pone propter secundum ultra
supra quorum plera que adverbiorum vim habent ut ondimus Sunt
que numquam apponuntur ut di dis re se an con hee enim sex semper
in compositione inveniuntur Que quamvis ad per se pom non
possint separate in textu orationis Ideo quia partes orationis dici vera
ratione non possunt tamen quia vim et significationem habent prepositionum
et in ipsa compositione semper prepositive sunt Ideo prepositionibus
annumerantur Et di quidem et dis eandem significationem habent
quam ab et abs Sunt autem separative ut divido diduco disicio
discurro quod apud grecos dya prepositio facit Et sciendum quod
tunc dis proponitur quando sequitur c vel ff vel p vel s vel t vel
i loco consonantis ut disturbo discurro differo diffido diffundo
in quibus s in ff convertitur euphonie causa displiceo dispu
to dispargo dissero disseco distraho disturbo distorqueo dis
iectus disiungo Aliis vero quibuscumque consonantibus sequentibus
di proponitur ut dimitto diruo diduco digero diluo Et
ubique producitur di excepto dirimo et disertus Lucanus
in primo Dirimunt tentoria gurges Idem in eodem Crim
medius castris urbem dirimebat hilerdam Idem in
vo Et non admisse dirimunt suffragia plebis Virgilius in vo
Eneidos Cede deo dixitque et prelia voce diremit Iuve
nalis in primo Didicit iram dives avarus Tantum admirari

tantum laudare disertos Hic videtur a retro per appositionem factum sicut et ipse species maritat respicio retro aspicio retrouertor retrouertor recurro retrocurro vel ex hoc natum esse aduerbium retro vel retrorsum quod ab ex extra Hec quoque per dyasinteta preposicionem separativa est ut secubo separo seduco Est etiam abnegativa ut securus Preterea seorsum fit aduerbium a se ut a de deorsum et a super sursum Ex utrisque tamen se a secum quam separativum fit quibusque a secus videtur perfectum aliis autem magis ea vident a se preposicione esse derivata Am etiam grecam preposicionem per significat ut amplector amputo ambio In quo etiam addito b consonante fiunt propter in Con pariter loco eius preposicionis cum de ea disserebam capitulo superius documentum est

Quoniam de omnibus

Iste liber est in ordine quartusdecimus In quo secundum priscianum post tractatum de partibus orationis declinabilibus tractatum quoque indeclinabilium aggreditur hec ille Habet autem duos tractatus secundus Ibi Cum igitur ut supra dictum est Ubi diversas significationes preposicionum ponit et dividit singulariter Primus habet tria capitula in quorum primo duo facit Nam primo assignat rationem ordinis scilicet quare post declinabiles partes sequuntur indeclinabiles Et quare prepositio ceteris preposicionibus indeclinabilibus secundo diffinit preposicionem ibi Est igitur preposicio Circa textum autem ad primum continuando dicit Cum in prepositione dictum est de declinabilibus restat dicendum de indeclinabilibus ut in littera Cum per hic et agit hoc ordine primo docet quare de indeclinabilibus ultimo loco post declinabilia tractavit Eo scilicet quod illa sine istis perfectam orationis complere possunt sententiam id est absque indeclinabilium adiunctione Quod ista sine declinabilibus non possunt facere Videtur tamen dicere quod indeclinabilia non possunt sententiam id est perfectam et plenam significationem sine declinabilibus habere quod si ita est obicietur de aduerbiis bene male et consimilibus que plenam habent et determinatam significationem per se Sed possumus hoc ad maiorem partem referre ut sit sensus quod omnia declinabilia habent perfectam absque his significationem non autem habent omnia plenam sine ad iunctione declinabilium possunt habere Vel dicamus quod nulla indeclinabilia plenam per se habent sententiam Aduerbia namque premissa vel etiam significant neque voces eorum substantive sunt sed tamen substantive que vero aduerbia denominativa sunt illa quidem voces significative sunt

Sed quod aliquid etiam significet ex suis contingit primitivis ideo
non per se plenam dicit complexionem. Ostendit autem de prepositione
tractandum esse ante cetera indeclinabilia quod est tum propter rationem
constructionis/ solent enim semper in constructione preponi/ tum ideo quia
prepositio recepta est propter nomen quod est prius natura ut deserviat obliquis
scilicet casibus. Unde dicitur nomini adiacens esse. Adverbium vero receptum est
propter verbum quod est posterius natura. Unde et adiacet verbo. Et dicitur adverbium
quasi adverbium id est verbo adiunctum. Ita quod sicut nomen preponitur verbo sicut
et nomini adiacens id est prepositio poni debuit ante adverbium quod est
adiacens verbo. Quare autem ad vim coniunctionis debeat preponi sequen-
tia cum de adverbio agemus docebunt. Tractat ergo primo de prepo-
sitione. describit primo loco prepositionem. Secundo dat differentiam inter prepositiones et coniunctiones
propter grecos stoycorum qui unam partem putavit. Tertio quoque dat differentiam
inter prepositiones et adverbia ut illam vel istam dissolvat dubitationem scilicet
cum ... ex intra et alia huiusmodi prepositiones vel adverbia debeant dici. Quarto
[illegible] tradit de accentu prepositionum regulas. Deinde quasdam docet prepositiones
ponendas ubi [illegible] imponit plures esse apud nos quam apud grecos prepositiones.
Et causam reddit quare docet per [illegible] diversas significationes prepositionum
que accusativo casui deserviunt tradendo diversas constructiones quas habent
tam in appositione quam in compositione. Deinde agit [illegible] de
hiis que deserviunt ablativo casui. Postea de illis que utrique casui de-
serviunt. Ad ultimum autem de inseparabilibus sicut loco suo demonstrabimus.
Quare vero sit causa inventionis prepositionum iam docuimus. Cur etiam
adverbio debeat preponi ostendimus. Hug. declinabilium digeste
dignitate vena pauper ingenii stillabit adhuc et ad illas accedet
partes quas declinare nequimus. Sunt quas primo pars prepositiva
locatur etc.

Est igitur prepositio

Secunda pars principalis in qua diffinit prepositionem. Et primo facit hoc secundo quedam
ondit [illegible] causa [illegible] dubium [illegible] diffinitionem posita
contingentia prepositionum contra communem eius conditionem in diffi-
nitione expressam videlicet quod ipsa quoque in appositione postponitur. Unde
propter mutationem ordinis naturalis mutata etiam eius eius accentu.
Dicit ita quod secundum Priscianum. Et prepositio est pars orationis id est maneries dictionum
recepta propter vim aliquod principale sermonis generis vel significationis. Et
alibi in eodem opere satis exposuimus. Sed quoniam hec prepositio cum
aliis omnibus partibus que est adiungit indeclinabilis per quod a primis
quatuor partibus differt. Et quam item ei que est cum ceteris indeclinabilibus
addit que prepositionem id est debet preponi aliis partibus orationis. Quamvis enim
quedam prepositiones quoque inveniantur postposite natura tamen earum exigit
eas preponi. Quod autem addit vel per appositionem vel per compositionem
Indeclinatio est que preposita vel apposita sit quam retinet vim dictionis et deservit
obliquo casui ut ad domum vel composita ut adduco. Unde ergo quod hec
descriptio data est et secundum vim vocis id est secundum rationem huius nominis prepositio
et secundum causam inventionis non secundum rationem significationis etc.

Est autem quidem per appositionem

Subdit quedam contingentia
prepositionum contra generalem ipsius conditionem. Unde Priscianus addit quoque Et
prepositiones quam apponuntur a poetis id est a scribentibus metrice plerumque solent
postponi per hoc quod ait quando apponuntur notat prepositiones in composi-
tione non solere postponi. Cur autem dixit plerumque determinat cum ait Et

Sine metris scribentes rectissime faciunt hanc post positionem nisi in cum
que post ponitur semper in medio tectum secum nobiscum et vobiscum
tantissime tamen dicit Catholica tulius hanc prepositionem de aliquibus post ponitur dicens
cuius de agitur et similia Illud etiam adiungit Catholicus quod prepositiones mutant
ordinem id est quando preposite ponuntur mutat accentum nisi differentia prohibeat
Unde ergo quod prepositiones per se prolate accutum habent accentum in fine
preposite vero suis casualibus vel hiis ad que casualia relatis gravant
per omnes sillabas ut ante domum Vel domum ante regis Hic enim in
omnibus debet gravari sillabis Catholicus Si supponentur prepositiones mutant accentum
Non enim gravantur omnibus sillabis Sed si fuerint monosillabe acuunt
preterquam que posita post me te se nobis vobis patiuntur enclisim
id est inclinationem Inclinat enim semper accentum precedentis sillabe
ut mecum Accentus enim est hic super penultimam Unde et
conjunctiones que hoc idem faciunt dicuntur encletice ut quod Di vero prepositiones
postponuntur et fuerint dissillabe acuunt penultimam nisi differentia prohibeat
ut apud virgilium maria omnia circum hic enim circum acuit finalem
ne actus nominis vel adverbii esse putetur Et hec tamen universaliter
accipienda est Sine vero cum sit proprie licet sit post posita acuit penultimam
in versu Gramatica differentia impatum a primo sinus hec prohibent Sed
sicut sepe in aliis dictum est usus est sequendus analogia vero
sciendum Illud etiam addit quod prepositiones conjunctiones preposite ut
quamvis vel que ne ques sit ut ergo saltem Similiter mutat accentum
quia preposite omnibus sillabis gravantur postposite vero acuunt in principio
dubitative aut conjunctiones preposite non mutat quia nunquam
preponuntur Nec ergo de illis retinuit cuiusmodi est quidem et sillabas
primi Catholicus ut apposite sunt ipsi ibi repetat a principio sed

Sed hoc interserit Capitulum secundum in quo ponit
differentiam inter prepositionem ex una parte et conjunctionem et adverbium ex altera
Et quia duas partes variam primo assignat differentias inter prepositiones et
conjunctiones Stoycos qui putaverunt has unam partem orationis esse
Hoc docet differentiam inter prepositionem et adverbium Contra ibi Sunt autem vel
unius prima in quatuor sunt quatuor differentias que patebunt Et
quamlibet ad primum assignat differentiam primam scilicet hanc Catholicus conjunctiones
preposite nunquam possunt componi nisi cum declinabilibus Quod insinuat
Di quanequa nec illud dixit Catholicus preposite non possunt componi nisi
cum declinabilibus hoc enim fallit in se quando et sillabis Sed postquam
quod non possunt componi cum aliis declinabilibus nisi cum illis insinuat
que producuntur ut siqua nequa Et vide quod malunt ista ponere
in quibus dicto compositione corrupit quod est in siquis et nequis
Ne forte quis negaret in illis fieri compositionem Alii vero melius
quod pro constanti relinquunt scilicet quod prepositiones cum multis declinabilibus
possunt componi Catholicus aut dixit conjunctiones prepositivas non posse componi
nisi cum declinabilibus et tamen fortasse ideo dixit prepositivas quia
cum indeclinabilibus possunt componi postposite ut atque itaque et similia

Prepositiones vero Et addit quoque aliam differentiam
scilicet quod omnes prepositiones preponuntur in constructione per se orationis id est quando vis
ligant obliquos casus in constructionem designantibus et hec quia appositionem
non tamen iungunt duas sillabas in uno accentu vel casu quod facit conjunctio
ut ego et tu legimus legit et scribit homo Sed opponitur quod ista

Prepositio cum duabus substantiis cum uno actiue copulat ut tu dicas sor cum platone disputat actum disputandi dicimus non platonem ex vi orationis attribui sed tamen sorti licet fortasse propter naturam actum disputandi in utroque intelligamus esse. Econtrario tamen in predicta oratione cum prepositio duas substantias gerendas cum uno actiue copulare quod tamen eius non est officium ex inventione non propterea dicemus falsificari datam regulam de prepositione

Et prepositiones quedam ponit tertiam differentiam et
primo facit hoc quod tangit exceptionem casus penes illam exceptionem
deuiat assignando persimile apud grecos. Ita ibi. Excepto quod tamen
ibi. In quo tamen. Circa primum post hoc illud ex adiungit quod prepositiones preponuntur casua-
libus et composite et apposite. Coniunctiones vero nec preponuntur pluribus
alijs partibus nisi in appositione nec supponuntur hec post hoc deinde sub-
dit exceptionem ab eo quod dixit coniunctiones non posse supponi
unde post hoc. Excepta quod hec etiam supponuntur in compositione ut ubique aliis ab
partibus dicit extrema coniunctio coniunctionem et preponi potest et supponi per
compositionem ut atque enim vero. Sed obviat siquis nec neque quicquid propter
ea quod quasi est adverbium et illa quoque exceptio sit composita et coniunctionibus
dicemus quod quasi ex coniunctio est ideo nullam de his posse fieri oppositionem
Et quia iterum dictum est coniunctiones non posse preponi nec supponi alijs
partibus orationis potest quod sed opponitur nescio et nequeo hec enim compo-
sita sunt ex quia ne est coniunctio dicemus quod ex ne adverbium est et quod
hoc ne adverbio non ex ne coniunctione composita sunt nescio et nequeo sunt

In quo tamen possumus hic adversatur circa exceptionem
Deus quod circa primum post hoc illud quoque addit quod undique et ubique et similia
magis videntur dici per syllabicam adiectionem quam debeant
dici composita ex quod coniunctione. Ideo sic. Circa primum in illis omnibus cum
nichil coniugat unum suam non significat quod significat seu facere debeat
in compositione quod significat hoc in atque huiusmodi nec in omnibus illis
significat quod unum encleticam. Econtrario enim significat etiam in ubique non
tamen in undique et utique quia tamen unum in omnibus illis significat et si composita
ex coniunctione fieret sicut ergo apud grecos [illegible] per adiectionem
theu dicitur ab [illegible]. Ita quoque utique et similia dicuntur
sunt per adiectionem quod. Sed quia hec addit quod apud grecos nichil
significat unde non videtur congrua similitudo. Dicit ergo quod apud grecos
ex est coniunctio que est idem quod que ponitur per adiectionem in quadam
dictione non per compositionem quamuis significet per se. Ita ergo licet sit
alibi coniunctio in undique tamen et similibus potest syllabica esse adiectio
dicat tamen alibi priscianus. Econtrario utique compositum est quod ne rem aliorum
suam dicat vel fortasse magis tenet. Econtrario non [damno] vis coniunctionis quod
enim est utique istorum legit id est quod iste et ille legit. Circa [illegible] hunc
ex coniunctio iuncta videtur in absque tamen magis hic ad idem quia
coniunctio sit quod ut

Sed redeamus ad differentiam ponit quartam differentiam
unde post hoc illud etiam
Addit. Econtrario coniunctio preponitur carentibus casu per appositionem solam
prepositio vero per compositionem solam sed opponitur deseque et neque
in quibus se et ne preponuntur ad quod quia caret casu per compositionem
deseque non per solam appositionem sed dicit plenius quod neque la
rem aggregationem esse non compositionem. Unde tamen dicimus illa
esse composita sed quia dixerat supra coniunctiones non posse

preponi aliis partibus per compositionem Unde relinquetur intelli-
gendum Et quatuor quatuor potuit per compositionem preponi dicto
tunc autem quatuor preponi carentibus casu per solam appositionem
non negavit quatuor preponi quatuor per compositionem sed voluit
determinare quia excepit que superius dixerat intelligi potuit
faciliter Vel fortasse quatuor dixerat seu dixit preponi care-
ntibus casu per solam appositionem non quia negaret posse preponi
aliquam per compositionem sed per appositionem solam in quid id est
per appositionem que non est compositio cum ipso eius preponi possit per
compositionem etc. Secunda pars principalis ca-

Sunt autem vel monosyllabe etc.

pituli in qua incipit assignare differentias inter prepositiones et adverbia Et primo facit hoc
secundo tangit communicabilitatem ipsarum ostendens quod quedam
adverbia inter prepositiones connumerantur secundum consuetudinem scriptorum
Secunda ibi sciendum tamen Prima in duo secundum duas differentias secunda
ibi Et adverbia quidem Et primo assignat hanc differentiam quod prepositiones
plusquam trium syllabarum non possunt esse adverbia vero plerumque
etiam quatuor ut aliquando // ponit secundam differentiam Unde

Et adverbia quidem.

per se simplicis quoque addit etc.
adverbia quedam denominativa sunt prepositiones vero omnes primitive sunt
secundum grecos quod si ita est ergo absque secundum eos videtur esse inter dicamus [adverbium]
quod non est denominativo sed simplicia adiectivo probat deinde quod extra
et infra et alia huiusmodi non sunt prepositiones sed adverbia quia sunt
sunt adverbia verbis quod adverbiorum est sine casualibus dictionibus
ut ego curro in campo tu extra Subintelligitur enim tunc sine casuali
dictione Sed opponitur etc. cum dicat ego curro in campo designa-
motum localem Dico quod in ipso intelligenda videtur accusativo non ablativo
ut diceretur curro in campum et non in campo Et sunt quidam qui
ex imperitia artis grammatice dicunt se intelligenda esse con-
structionem ego curro in campo id est ego eius curro in campo puta-
tes non aliter esse rectam constructionem sed falluntur cum enim
dicitur ego curro in campo ubi etiam significat quare quod dicitur
in campo adiacet verbo curro ad modum adverbii non prepositio eius sit
subintellecto sicut ipsi mentiuntur dicit enim cum dicitur Ego curro
in campo tu vero curris extra adversative ponitur hic vero quoniam verbo
extra adiacet verbo quod est curris sic et hoc ipsum scilicet in campo cum
quod ponitur extra Necesse est quod adiaceat verbo curro quod ergo si dicitur
a quibus Nequid dicendum est curro in campum ut preter motum
localem que designatur in ipso accusativo negatur Non ita Cum
enim dico ego curro in campo Tu extra non quo sed ubi curro desi-
gno Dico quod in ipso in illa constructione non localem motum
significat seu consignificat sed potius permanentiam in loco
non dico designat me stare et non moveri sed quoniam significo in
campo et non ad campum cursum fieri vel extra aule etc. si extra
campum essem tunc si vellem me ostendere ad campum properare
seu ire dicerem usque ad campum curro vel in campum scilicet

Sciendum autem quoniam Hic ponit dictam inter prepositiones
et adverbia ostendit quandam commutationem ipsorum quia secundum
secundum consuetudinem adverbia accipiuntur pro prepositionibus que videlicet
est causa ponendi dictam predictam. Unde propter hoc addit quoque pre
ca quod extra et infra et citra huiusmodi adverbia que casibus obviis
deserviunt. Et hoc est quod agit. Cum ne solat casibus deserviunt (adiungi) secundo
res latinum esse prepositiones et quia propositiva sit capitulum et quia
illis proponitur quantum autem omnibus scilicet quod sunt prepositiones ut est domini
Circa autem dixit que solent casibus adiungi intelligendum est diu
se significationis propter prudence quod solis temporalibus iungitur ut
Sicut dicit bladus ajax. Ita tamen ideo a latinis pro dicebatur. Dicebat
itaque huiusmodi adverbia prepositiones esse vel propter predictas causas
vel quia nunc interpretantur quod apud grecos prepositiones inter illud
quod adverbia id est quod ad dicit designat non propter hoc magis debe
dici prepositiones quam adverbia et sic propter adversam attenuat. Si
enim dicam anti ora patrum id est coram patribus hic ante
stat tho pro id est sic quod hec pro greca pro pro tho. Tamquam quod
prepositum est ibi articulus. Si aut dicatur ante leves quod pa
rent in ethe cerni … Tunc stat tho pro bterion id est hoc
adverbium protheron quod stat id quod antea … in tempore
Circumpositus cum dicat contra conationem metalli ut stat adversa
tionem id est contra actionem adversationibus et non loca tunc Et valet
idem quod catha pro greca. Catha enim duo stat apud grecos
vel secundum ut catha matheum et catha malachiedem vel contra
sicut iam expositum est. Si vero dicat Ego sedeo in hanc partem
Tunc contra ut contra stat quam loca positionem vel potius si
etatem localem tunc videlicet tho exenandas id est hec adverbium
exenantias. Tho enim est ibi articulus. Rursum cum dicitur a the
neo id est ad ursum te … habeo gloriam ut adversum
te tamen stat quintum apud te. Sit enim adversum te id est apud
te tunc videlicet quintum pro greca. Si Clauso vero stat contrarium
loca positionem ut ei loco clauso constrima cum queda tunc
videlicet tamen quintum adverbium grecum thonauchios. Tho enim quod ei
in libro prepositionum articulus est ut iam sepe diximus. Addit etiam Circa secundum
quem significat vel katha vel metha prepositionis vim obtinet. Cum aut ka
tha equivoca sit apud grecos hoc ut opinor sit quod nota ut est in
exemplo Salustii. Quem ea uti debetis uteret cum dicit velle michi
debere beneficia pro his que si in desperanda essent secundum ea id est ad simili
tudinem eorum que impendisset uterer vivus uti debebis. Metha
quoque accipitur pro de et trans et propter. In hac stratione ponitur secundum pro
metha ut apud lucam. Quem … Ex macchiam lis tanta dat id est propter
Ematthiam. Sed quid stat cum dici secundum lucam et similia puto id
quod metha. Idem enim est secundum lucam id est sicut lucas dixit ut quidam
videatur sic similitudine vel potius secundum sicut accomodationem ad
ea que dixit vel scripsit ille secundum que dici. Illud est etiam videndum
Circa autem secundum quem sit katha et metha loco prepositionis accipi videtur
innuisse quod alius exstiterit et tunc non esset pro quod tamen nunquam … nisi
dicatur quod quomodo dicitur hic sedebat centesimus ab eo iste …
Ita quoque posset dici iste … ut esset loco adverbii quod tamen nunquam
inveni dictum. Ergo non ob hoc esse dictum quem stat katha et

methesa et utrumque aut illud vel illud significat propositio est quasi diceret non tantum in una illarum secundum unam est in alia vel fortasse tantum aut
Quarto dicit quod (?) methesa sit relinquit etiam intelligendo esse quam aliam
significationem In qua in quod seu quantum adverbium sicut licet auctor
eam significationem non ponat Capitulum 3m in quo 3m p h dat

Accentum habent propositiones

generales inter propositiones et coniunctiones
et adverbia aggreditur post ea dare quasdam communes regulas de
propositionibus haec ille Et quamvis multa contineat hoc capitulum dicta magis
tamen completa et utilia sunt ista primo namque ponit de accentu propositionum
Secundo ostendit duobus modis iungi propositionem dictionibus scilicet per appositionem
et per compositionem et quibus partibus et casibus componantur quibus vero
apponantur ibi Et componitur quidem Tertio ponit rationes de hoc quare
apud nos sint multo plures quam apud grecos Intelligendo tamen inprincipio
scilicet primum quod nulla propositio apud latinos apponitur nec coniunctio Quarto quod
propositiones retro posite proferuntur Quinto quod nulla pars desinit in o ex
ceptis paucis ibi Quinto aut Quarto ponit convenientia latinorum
cum grecis ibi oportet aut sive Quinto tangit causam quare hec
pars dicatur propositio ibi Inveniuntur tamen in aliis Sexto assignat causam quare
propositio non additur verbo per appositionem et intelligendo quibus casibus apud
grecos propositio separata additur et quibus apud latinos Reddit rationem
quare verbis non additur per appositionem Ibi verba quia verum Septimo redit
ad tractatum de accentu propositionum ibi propositio quamvis Ultimo finaliter recolli
git propositiones diversas proprietates quas in precedentibus commiserat quasdam
et per modum epilogi repetendo ibi separate propositiones Et quoniam ad primum
3m p h dicit quod accutum accentum debent habere propositiones in fine
quod de illis per se prolatis est intelligendum Cum tamen accutum accentum
in gravem convertunt quando cedunt propositiones cum aliis dictionibus iunguntur et
loquuntur Et hoc est quod aut In legendo magis ita iungant ut preposite proferant
propositiones id est preposite suis casualibus ut ante dominum vel quando relato
ad suum casuale ut dominum ante regis Quando vero ponis sillabas post posite
vero si fuerint monosillabe accutum accentum proferunt Si vero dissillabe vel
vel, penultima accuunt nisi causa differentie ponatur attentus in fine ut apud
virgilium circa aliam omnia circum sed accuunt ultimam ne nomina vel adverbium
esse putetur Debuit etiam excipere cum propositionem que post posita his pronominibus
me te se nobis vobis non accuit ut mecum Accentus enim est super
penultima sed vel propter eos qui putabant compositas dictiones noluit
hic excipere Vel quia excipiendo speciales cuiusque significationes dictionum
erat hic idem ut inde possit haberi planissime Sed hoc est sibi
vult dicens non esse mirum si accentus mutet ipsa ordinis similitudo
quia etiam facit ut propositiones post posite quibusdam pronominibus habeant vim
encleticam id est inclinativam ut post eam loco suo apte demirabitur
Quartum mirum habent si propositionem adiungit etiam quare propositio per se prolata
debeat accui in fine Dico scilicet quod propositio auditur id est expectat
et desiderat adherere et quamquam sequitur dictionem Quarta propter accuitur in
fine et suspendit donec habeat quod expectat scilicet partem cui exigit
adiungi quamquam postquam sibi associat quasi una pars efficitur cum ea quod 3m
significationem et propter eam intelligendum est quia cum propositio per se prolata in certe
esset significationis sed ex additione dictionibus cui adiungit certificatur
Ideo quod adiuncta sequenti dictioni accutum accentum in gravem
convertit hoc enim quod desiderat nec amplius suspendi et id id est quod

Praepositio separata dicat accusativi praeposita figurari Construat donatus
Et statim subiungit una quibus donatus hic construat Cum aut inter
certa quibus contineat Commicte casibus aut loquelis unum praedicatum
sepe commutat loquelas dicit Cum inter praepositionem et casum cuius de
fuit alia loquela id est alia dictio ponitur ut cum dico vado ad regis
palacium unum aut accentu appellatur etc.

Et composite quas

Secundo pars capituli principalis in qua ponit aliam communem de praepositionibus
regulam scilicet quod praepositio invenit tam in recto quam in obliquis casibus
inflexis ab eo seu a recto unde collegerunt antiqui quod praepositio nunquam
componitur cum obliquo nisi prius praeiaceat in recto quod si ita est nec accentus
nec invicem possunt esse composita cum non a recto componatur vel inflexa
Sicut itaque aliqui invicem duas esse dictiones seu partes non
unam sed hactenus pronunciat duobus accentibus pronunciando in quo
accentui vicem penultimo acuto sed opponitur eis cum dicat adiu
vicem quod secundum hoc prima acutum accentum debeat pronunciari cum acuto
aut penultima pronunciet dicit itaque alius quod licet invicem sunt
due partes debent tamen uno accentu pronunciari ut designatur
quod una parte nimo pro uno adverbio ponitur et hic est dicit in hactenus
debet fieri Sed qui tamen dicat hactenus compositum esse non est hac
pro nomine sed est hoc adverbio Et preperllunt obiectionem propostam
Sed obicit tamen eiusdem de invicem nobis aut ex auctoritate non videtur
posse haberi praepositionem nec posse componi cum obliquo nisi prius
sed eius praeiaceat in recto Ad illud potest quod cum composita cum
recto invenitur et cum obliquis eius ut indoctus et docto Generate ad
invicem dicimus esse compositum nec praeiacet in recto composito
et hic id est de hactenus dicimus nisi quod secundum statum videtur magis
componi ex hac adverbio Illud quoque addit quod praepositio nunquam invenitur cum verbo
nisi per compositionem ut induco adduco cum praepositiones vero componuntur supra
in compositione secundum verborum statum ex quibus nascuntur quod ideo dicat
quia praepositionem non componitur nisi prius sed seu praeiaceat eius unum compositum
Ut inducens ab induco per appositionem vero praeponitur accusativo et ablativo
propriorum sicut et nominum ut indocentem et pro docente ipso enim
etiam potest praepositionem per compositionem ut impetranti et quatrum ut ab
sed dicat tamen quod magis est substantia adiecta quam hec quatro quia quociens
in compositione ponitur retinet unum propriam id est vim copulativam
ut in alterius ubicunque aut non retinet derivativo est per substantiva adiec
tionem Addit ex adverbio per compositionem ut per inde Epilogat de
indeque perdixeat in quo dicat praepositionem addi uno per derivationem vel
per consequentiam compositorum verborum dicit aut derivationem quando
propriorum compositum a verbo composito regulariter derivatur Consequentia
vero vocat similitudinem sed quam praepositiona componitur per se sicut et verba
ut exigo exactus addit eadem quod praepositio accipi solet per quaestione
greca casuali dyadia ut per despedian id est causa despedie ubi
greci dicunt dya despedie Similiter tamen quaestiones apud nos non
inveniunt Unde Ista modo duplici sermone pars inter unum etc.
utrius ibi cum ipse vel apposite etc. Tria pars principalis

Sunt autem apud nos multo plures

In qua minuit dicam inter grecas et latinas pertinentem ad numerum
praepositionum ostendens pauciores esse apud grecas cum ponit Alias
variationes que probantur in processu Unde per hic Illud quoque addit etc.

Multo plures sunt prepositiones apud nos quam apud grecos. Cuius
rei causam hanc supponit quod cum apud illos singule multas
habeant significationes nos ad unam quamcumque illarum standum
unam habemus prepositionem. Itaque singule prepositiones grecorum com-
plent demonstrationem id est significationem multarum prepositionum apud nos ut
peri ponitur pro circum et super non quod super locum significat sed quod est
in ratione id est quod in rationem significat ut ibi multa super priamo
rogitans super hectore multa id est de priamo. Illud quoque adiungit quod
apud nos plures sunt prepositiones quam adverbia localia que solent
prepositionibus casualibus computaverunt latini esse prepositiones et tenorem
eorum servaverunt in eis id est in adverbiis localibus quam scilicet casualibus
preposita inveniantur omnibus [illegible] ut pone tribunal adversus hostes
et huiusmodi alia que omnia greci dicunt esse adverbia. Tum quia
per se posita etiam habent significationem ut pone quod significat locum cum
prepositiones per se prolate nichil sunt significationis. Tum quia pleraque
adverbia apud eos non patiuntur compositionem cum omnes apud eos prepositiones
et compositionem soleant et appositionem. Tum quia cum vero ponuntur etiam
apud latinos sine casualibus ut ibi pone subit coniux ferimur
per opaca locorum. Et id est ut pro apposito ponantur sine casuali
Itaque [illegible] id est numquam patiuntur prepositiones. Dempserunt enim vel appositionem casus ut
vado ad domum vel sub intelligi ut de pasetontes accepit eum
sub intelligendo enim est ut antiquus videtur existente. Sed quod potest
fieri ut si dicam de ultra mare venit pompeius ibi intelligatur
existente vel certius enim esset dicere de existente ultra mare
venit pompeius. Dicunt ergo plerique quod ibi de pasetontes
accepit eum de per est una pars composita et exigit ablativum. Similiter
de summo pede fons unus emanet dicunt ibi desub una partem
compositam esse et quod exigit ablativum illum scilicet pede. Similiter si dicam
de super fontem venio dicunt desuper una partem esse compositam
quod exigit accusativum casum quod satis quidem probabile esse videtur
nisi quod in tractatu prepositionis vel adverbii nichil de huiusmodi compositis
invenimus. Dicunt itaque alii quod in de pasetontes pre exigit ablativum illud
setontes et quod de ibi vacat ponitur et nullum ibi casum exigit. Idem
quoque de similibus dicendum. Dicunt etiam plerique quod per pasetontes ponitur loco
cuiusdam ablativi ut tu eo quod est pasetontes construatur de per tu ablativo.
Concludit itaque ex premissis [illegible] apud nos in prepositionibus grecorum obser-
vari contraria scilicet quod quedam prepositiones apud nos etiam habent significationem
quod dicit [illegible] et certa adverbia casualia reputantur inter
prepositiones et quod numquam [illegible] componuntur ut apud erga ultra circa et quod quedam
numquam separantur ut di dis et huiusmodi. Aut ob hoc tamen ponit prepositiones quedam
loco prepositionum ponuntur in compositione sicut in sequenti tractatu demonstrabitur.
Cum tot sint nobis greca tipo ter septem hinc partibus tribuunt voces
etc. Dicit ibi hic locus est [illegible] notandum autem secundum [illegible] prepositiones
apud grecos omnes sunt fere simplicis figure sed apud latinos
videntur esse quedam figure composite ut adversum et intus que ex
in et ter composita quam ternarius medium habet. Unde intus mediatorem
notat sed considerata veritate omnes fere prepositiones sunt figure simplicis
vera quedam inveniuntur inter prepositiones que magis adverbia sunt et casualia
illorum dicit [illegible] quod figura quanta est in prepositione cum prepositiones per se
non sint fere [illegible]. Hinc ad istam dictam [illegible] ponere etc.

Nulla prepositio habet aspirationem

Hic ponit primum impertinens ad precedentem materiam dicens per hoc
Illud quoque dicit quod nulla propositio habet appositionem Dicens porro ut
hic hec pars h nec coniunctio partes Cetere reliquas inter ut heu hic he
ret habens et hinc heu etc Ponit secundum impertinens tangens

Rarissime apud poetas etc quandam proprietatem propositionis dicens
per hoc addit Deinde et propositiones in prosa rarissime preposte
rantur In poetica quoque monosyllabe ordine mutat Specialiter cum ea
pta cumque apud quosdam propositiones quoque pronominibus semper ut me
cum tecum secum nobiscum vobiscum Et apud Tullium inveni
quo quocum qua cum quibuscum Pre quoque propositiones ponuntur ut apud
Terentium presequar medie et ponitur ut quadere quamobrem
que tamen a quibusdam videntur esse composita quod nos minime putamus
sed de hoc alias dicemus etc Ponit tertium impertinens dicens

Sciendum tamen quod nulla alia pars per hoc addit quoque quod nulla
pars desinit in x apud latinos nisi nomina et ex propositio et vix
et mox et pax adverbium Continua et videlicet tamen quantum modo ...
afferunt nulla pars per x nisi nomina vix et mox adverbia cum quibus
ex que propositiva Et subdit quedam contingentia circa propositiones dicens per hoc
Sunt alie que in compositione patiuntur elisionem ut in coeo Compo
situm est coeo et elidit n quia non scribitur in compositione nec profertur
Cetere vero propositiones sincopantur Dicebant enim antiqui supera et
infera et extera pro quibus nos dicimus supra et infra et extra

Propositio autem præponitur etc Et narrata parte principalis
in qua posita differentia inter grecos et latinos Circa propositiones
sequitur ponit convenientiam Unde per hoc Illud quoque addit quod propositio
nes secundum grecos nichil possunt etiam si sint eiusdem in quibus apud
nos sunt pene omnes monosyllabe pene dicit propter pre quod possunt
per latinum etiam secundum significationem loci mutat itaque significationes
pars et adiunctis ut ad me stat persona ut ad te fugio modo
locum ut ad Tironam etc que est apud Tironam modo tempore ut ad
bellum post Macedoniam Et vide et persp dictus est positus
prohibet secundum quosdam et ab eius quod est perspes lingua perspes
alios est genus lingue nominis perspes si ab eo quod est perspes
sapiens Ex historiis tamen potest colligi quod perspes pers proprium non
est hic Etiam modo stat numeri ut ad quinquaginta milia venerunt
In compositione quoque modo stat intensionem ut affinat posita
pro de modo directionem ad personam vel ad aliam rem ut arrideo
alloquor Cetere vero vel sunt propositiones nichil indubitanter etiam possunt
significare Cetere vero etiam habent significationem vel secundum rationem grecorum
sunt adverbia plerique quod ponere debeant ut supra et infra et hec de
cetera latini tamen posuerunt inter propositiones plerique quod autem dictum est
quia inter etiam secundum significationem loci quando tamen in quibus sine casuali inve
nis concedit auctor ut alias secundum rationem grecorum dici debeat
adverbium sed propositio Cur autem latini ea que etiam sint significationis
propositiones dixerunt Rationes eorum assignat quia sive prepositionibus
casualibus plerumque quod dicit eo quod sine casualibus soleant
verbis adiungi ut ego eo in campo tu ... extra Rursus ideo
putaverunt eas prepositiones esse quia ... more propositionum
Et quia ponuntur plerique loco grecarum propositionum per hoc ... quod ait

aliter quodam modo intendit infigere rationem causa exempli cum inuenit quod etiam ponuntur
quisque loco aduerbiorum grecorum quae non magis debent dici prepositiones quam aduerbia. Et quia
dicit sepissime in hoc tractatu fine et sciendum est dicit fuisse tres finales. Eiusdem
cum dicuntur intra et extra et quaedam alia quae nunc sine casualibus inueniuntur. nunc
vero vis sine casualibus esse vel in modo prepositionis et non aduerbia. Alij vero dicunt quod
casualibus iunguntur esse prepositiones. quando autem vis sine casualibus esse aduerbia ut eadem
dicent ex una vi prepositionis esse aduerbia vero esse et alia vi. Fuerunt et qui di-
cerent hec tamen esse aduerbia si casualia sunt quae obliquos desinunt quisque casibus
sicut prepositiones secundum quod et prepositione. hanc vero finam confirmabit ad ultimum priscianus
licet et hanc et ceteras cum quadam dubitatione interserat

Inueniuntur tamen in aliis

Quinta pars principalis in qua ondit
rationem quae licet pars dicatur prepositio. Et primo facit hoc. Secundo subdit duas
proprietates prepositionis quarum prima tangitur ibi. Sepe et vis desinit. Secunda ibi
Composite prepositiones etc. vel pars quantum ad primum dicit. Cum autem prepositionem in con-
structione ponendam contingit in ceteris tamen partibus inueniri prepositiuas asserit
sed non omnes ad eandem speciem id est ad eandem orationis partem pertinentes ut ne si preponitur quod
est aduerbium hortandi quod dicit quia tamen est coniunctio supponitur. Similiter hic est pronomen
prepositiuum ut hic homo. Et tamen postponitur absque ulla confusione tam in prosaicis
quam in metris ut homo hic. Cum ergo hic prepositio non sine ordinis confusione post-
ponitur semper enim debet preponi. concludit eam merito prepositionem debere dici quia autem ponitur
epitaxiranon cum vox quantum ad super celum. Epi enim prepositio est. pro qua ponitur super tamen. autem licet
est ac tamen. vranon accusatiuus est nominis et vox quantum ad celum. Cum autem posuit ypo tangeri tamen
vox quantum ad sub vel infra terram. ypo enim greca prepositio est et vox quantum ad sub vel infra. tamen autem
est accusatiuus feminini generis. gen quoque est accusatiuus eiusdem nominis quod est terra

Sepe et vis desinit

Addit iterum aliam proprietatem prepositionis quod se-
pe sicut desinit vis ut apud virgilium cruit pro eruit. Via est quisque desinit prepo-
sitionibus ut apud eundem ponitur super pro super est in illo versu Omnia sola
mei super astianactis imago. Illud etiam addit quod prepositiones quae apponuntur ceteris
partibus orationis in casuum prolationem conueniunt id est ut composita dictio sit eiusdem partis
cuius est illa dictio cui prepositio additur quod si ita est inuicem si una pars est sic et com-
paratiuum ergo quod in ceteris partibus conueniunt quia dictio inde composita sepissime
eiusdem est partis cuius et dictio cum qua componitur prepositio. Rarissime vero vel
numquam inde fiat prepositio absque etiam. non per compositionem dicitur sed radicem
est sibi sicut iam sepe dictum est

Verba quia non

Sexta pars principalis in qua datur ratio quare
verbis non additur per appositionem prepositio et subdiuiditur nam primo facit hoc. Secundo
interserit quandam inconuenientiam primum ibi. Est quam. secundum ibi. Vnde apud. tertium ibi
Verbis vero. Tercio reddit causam sue rationis quod posuerat dicendo quare verbis non
additur per appositionem. Sed quantum ad primum prima pars dicit. Quia vero sup dixerat prepositio-
nem verbis per solam compositionem. reddit inde rationem quia sicut in verbis intelligi-
tur casibus nunquam additur prepositio per appositionem ideo nec verbis in quibus alij casus
vis nullus casus intelligitur. sed nulla est obiectio nisi cum prepositio componitur cum infi-
nitiuo vero non cum impersonali si a verbo perfecto fiat nisi in indicatiuo perfectum preciat
appositionem vero pars prepositiua Nam certi sensus in verbo semper habetur

Est cum prepositio

Hic interserit quendam modum prepositionis vel pars.
Illud est addit quod preter prepositionem ponitur loco dyagrece coniunctionis ut per te
id est causa tui et hic idem fere superius dixerat nisi quod ibi non determinat

loco cuius coniunctionis ponatur hic vero illud declinat Cum autem propter ponitur loco para quod est iuxta tunc habet vim prepositionis ut ibi athesim secus propter amenum i. iuxta ame num athesim Sed quid est quod dixit propter hec ibi vim prepositionis sine dubio ad iuxta secundum ipsum sit solum modo adverbium et ibi propter ponitur pro iuxta fortasse secundum eos dixit est qui iuxta putaverunt esse prepositionem vel potius quia para loco cuius ponitur ibi propter prepositio est apud grecos quibus iuxta adverbium loco eius quamquam ponatur Addit eciam quod ob ponitur pro causali coniunctione ut ob aufugium In compositione vero vim habet prepositionis ut apud virgilium Magnas obedientia curas i. cuncta curas Circum tamen adverbium est in unitate Sed ponet ibi grecus prepositionem pro qua ponitur ob in compositione premissa pro qua eciam ponimus circum licet sit adverbium Dicit eciam quod ob coniuncta cum aliis partibus similiter cum illis accipitur pro cau sali coniunctione ut totum hoc quia ob rem pro coniunctione causali ponatur sive dicatur pars composita sive non quod puto esse verius

Cum apud grecos hic insequitur modum construendi prepositionis per appositionem Unde p. q. Illud quoque addit quod apud grecos prepositio tribus adiungitur casibus per appo sitionem i. genitivo dativo et accusativo Apud nos autem tantum duobus i. accusativo et ablativo nisi auctoritate sua utantur nostri poete clemismo alias colismo i. more colum qui adiungunt prepositionem genitivo et virgilius similiter Et circum tenus omento palearia pendent· tenus circum ait utens colismo id est casum ponit pro casu genitivum scilicet pro ablativo dicens tenus circum pro tenus cruribus Si ergo queratur que pars sit circum· videbimus tenus quare· quia tenus desinit ablativo casui pro quo genitivus ponitur crurum vel ita quia more colum prepositio iungitur cum genitivo Dicit eciam tracitus cum in precedenti est tenus adverbium est apud grecos non tamen ideo tenus adverbium est apud nos sed prepositio quia iungitur per appositionem cum verbis sine obliquo casu ponitur Unde tamen quod to articulus est· cuius adverbium apud grecos Tamen quia grecum id pro quo tenus quemquam adverbium est apud grecos et non prepositio· inde est quod tenus raro apud nos preponitur Hoc ait more que stat greco cum tenus in genitivo Cum greci careant ablativo in ipsis dant partem sepe genitivo sive dativo Et quemque sociant· nos tamen modo duabus

Nominativus vero per compositionem Ostendit cum quibus casibus componatur Unde p. q. Illud etiam addit quod si prepositio compo natur cum nominativo et illam compositionem sequuntur omnes obliqui casus ut indocti indocto indoctum non tamen dicat hoc equus fieri Unde sic quod composita cum rebus quibus ipsam dissociat licite per casus ambulat omnes

Vero autem nominativi per appositionem Hic reddit rationem illius rationis scilicet quod vero ideo non additur prepositio per appositionem quia nominativus significat cui eciam non apponitur prepositio Unde p. q. Addit eciam quod nominativis non adduntur prepositiones per appositionem quia ipsi sunt intransitivi i. ex vi nominativi non significant rem ut recam in sit actus Sed intransitive iunguntur cum verbis Ideo autem dixi ex vi nominativi quia cum dicatur plato docetur a socrate nominativus significat rem in quam transit actus non ex vi nominativi sed ex vi verbi passivi· quamvis tamen et ipsum passivum docet intransitive cum nominativo iungatur· quia utrumque ad eandem patientem personam reddatur Illi utrique intransitivi sunt ut dictum est· sed prepositiones separate i. per appositionem prelate sibi transitionem significant· et ex suo modo significandi con structionem in qua appositive ponuntur exigunt esse transitivam unde rationabiliter adduntur accusativo et ablativo per appositionem qui transitivi sunt i. designant in quam rem sit actus Sed queritur fortasse quid est quod prepositiones apud nos solum accusativo et ablativo per appositionem iunguntur cum genitivus et dativus similiter sunt transitivi et possunt cum apud grecos per appositionem prepositiones eis addantur Dicendum ut apparet causa paucitatis est hoc scilicet apud grecos Cum enim careant ablativo cogimur iungere prepositionem cum genitivo et dativo ut compleant vim ablativi cum prepositione prelati Sed tamen adhuc in questione est cur prepositiones apud

nos per appositionem genitivo et dativo casui vel non possint vel non debeant adiungi. Sed puto ipsis grecorum sermonibus nec non etiam dictionum implicatam esse quodam modo quandam vim prepositionis. quid est enim lego discipulis meis nisi quod lectionem facio ad eos. quid est utinam misereatur Socratis nisi quod commoneor super eius afflictione. Vel quid est iste equus Socratis nisi quod ad ipsum et eius possessionem pertinens. Quid ergo huiusmodi casus in suis significationibus vim prepositionis habent implicitam. non alie prepositionibus appositis alie possunt apparere. Et ea verisimile satis est. in his casibus prepositiones per appositionem non posse adiungi. Nec tamen sine ratione a latinis factum est. cum greca prepositiones aut dictionum apponunt casibus predictis. Sed quibus ad remedium habendi salue possit michil impedio. Neque enim ab alio vel questionem hanc vel solucionem invenimus fieri. Et ad adiungit michil enim tercius casu per se dictum potest esse appositionem huic prepositionis de quibus iam ante dictum est. quod separate dictionem significant et propter vim que sui dictionis cum tamen nullos casus habeant. Sed huic appositioni videtur satis respondisse ad aut per se i. ex sua vi quod ut non aliquid sequatur sed tamen abliquus vel ut michil subintelligatur. Obicitur tamen quod nec abliquus casus dictionis est per se nisi sed additur vel aliquid subintelligatur. Sed potest dici quod abliquus per se positus significat rem ut eius vel ut ei vel ut eam vel ut ab ea que omnia ad res cum dictionem dictas pertinent. Recti vero abliqui casus positi per se intro dicuntur dictionum vero. Causa quare casus nunquam rectus apponitur hec est quia vero neque ibi nec valet appositionem

Prepositio quando per defectionem

Hic redditur super determinationem de accentu prepositionum et primo facit hic. Secundo ponit quandam maledens videlicet unam partem orationis posse poni pro alia confirmando auctoritate grecorum. Secunda ibi hoc tamen quoque. Prima subdividitur nam primo tradit regulas de accentu prepositionum prepositionaliter tentarum. Secundo subdividit regulam de accentu prepositionum non prepositionaliter receptarum. Secunda ibi. Et si loco. Et capitulum ad primum dicit primo hic. Illud quoque addit quod prepositio prelata per defectionem vocum cum quibus sunt habent apponi servat generalem regulam accentuum. Possumus enim intelligere generalem regulam que generaliter est data de prepositionibus ut sunt preposite gravantur omnibus sillabis postposite acuantur in principio nisi dictio impediat ut supra ostendimus et quod per se prelate acuantur in fine. Vel generalem dicit que de omni dictione latina generaliter a nobis data est in ortographia. vel si sequamur antiquos generales accentuum regule non sunt date nisi de acuto et circumflexo. itaque generalem regulam accentuum dicit quacumque acutum vel circumflexum accentum habent sive secundum regulam Donati habeant sive non ut super si in fine orationis acuatur bene est secundum regulam Donati. propter vero si acuitur non sequitur ipsius regulam et tamen generalem habet in hoc accentum quod acutum habet. quod ipse innuit cum ait generalem habet ab acuto enim incipit. quasi dicat in hoc habet generalem quod acutum habet quodammodo. licet sententie priores videntur prevalere

Et si loco adverbiorum

Hic docet de accentu prepositionum non prepositionaliter tentarum. Unde primo capitulum. Illud etiam adiungit quod prepositiones posite loco adverbiorum vel interiectionum suum mutant accentum ut apud Terentium perpulcra credo ~~munera~~ dona. per enim hic acui et non gravari et ponitur loco adverbii valde. Sunt autem qui dicant perpulcra duas esse partes quod si dicatur valde pulcra. Alii vero dicunt unam partem esse compositam. Sed dicunt in illa compositione per ita accipi ut habeat sensum valde adverbii quod verius esse videtur. Pro etiam loco interiectionis ponitur ut apud Lucanum

Pro trysti a facta · et ideo ibidem acuitur Sz vo plerique dicunt debere scribi cum aspiratione proch facta apocopa ab interiectione integra proch[o] in nulla autoritate inuenio · Si hc tn qp pro ppositio ponitur pro interiectione

Hoc tamen quoque

ponit incidens tria pdicta hc scz no esse inconveniens vnam partem poni pro alia ut pro ppositio ponitur pro interiectione · vnde p · h · Quod positionibus dicat non esse mirandum cum greci et ppositiones pro adubys et equiss soleant pone et nos etiam aduibia loco nomi ut mane nomm et sponte sua et tete vite pro vitu · In hys oy omibz aduibia ponuntur pro nominibus quod pz ex adiectione intrasitiua nomi adiectiuorem ul pronomi · Dicitur em mane nimis et sponte sua dicit tn alibi qp pro sponte nom e et ponit pro aduibio quod secdm diuisas diuisore dicit sententias · Addit quoque qp Stoyci non hy ponebant ppositiones interiectiones · appellantes eam coniunctionem ppositiuam quia coniunctio solt adiungi per appositionem tam nominibus qm vis et omibz tam declinabilibus qm indeclinabilibus · Nominibus ut sortes et et plato · vis ut legit sortes et disputat · Indeclinabilibz ut by et pulcre et docte legit / et ppomtur et supponitur tam in prosayas qm in poetias seu in metris · ppositio vo et ppoi vult cum recto ordine ponitur et vis et indeclinabilibz na nisi per compositionem apponitur

Seperate prepositiones

Hic vltimo in hc capitulo quasdam prietates ppositionis quas in prioribus dimiserat summarie recolligit et pmo epilogat dicens quod pdicat scz ppositiones per appositionem iungit acto et ablto · per compositionem vo tam nto qm obliquis casibus facte ab eo · Illud quoque addit qp ppositiones retinent quoque eandem significationem tam in appositione qm in compositione ut invado hostem et in hostem vado · Idem hic et ibi · i · cum significat · aliqn hnt diuisas significationes ut de te loquor · i · causa tui et significat hic causam · deprimo · i · infra premo et stat hic infra · quoque etc abundat in compositione ac si essent sillabice adiectiones ut nichil scz sensus hnt addere ut emori pro mori · Denique vo designant locum et hc quadripartito ut significent a quo ul vbi vel vnde ul qua · Addit pq ea aliam ppositionis prietatem et e hmoi · Sunt apud grecos quedam dictiones dissilbe hntes acutam penultimam ut quibus ppositio per appositionem iuncta fuisset ut addat aliquid significationi accentum acutum de penultima ~~differt~~ transfert in antepenultimam · qm eni dicunt paraplesios et aly libri hnt parranactos · aly paralixe ab antepenultima acuitur · est em paris composita a para ppositione greca · cum go apud grecos ppositio composita in multis dictionibz hoc faciat apud nos composita ppositio · facit hc idem in vno aduibio scz inde · hc em per se pvlatum acuit penultimam qp si de ul pro ul re similes ppositiones ei per compositionem addantur acuitur anpenultima ut proinde · deinde · subinde et silia et sunt ꝫ quicunque licet no sit sic hc cum ~~etc~~ apud grecos ppositio composita cum alys quibusdam dictionibz hntibus penultimam acutam facit anpenultimam tam a ~~acta~~ acutam ut qd dem ꝫ tam referatur ad id quod dem est acu tam no ad id qd dem faciat penultimam ul si mavis dice ita facit anpenultimam tam a penultima hc ꝫ silem penultime in accentu ut sicut penultima simplicis est acuta · ita quoque in compositione anpenultima sit acuta · Sic tn dico si ppo ppositio addat aliquid significationi tum hc nusquam apud grecos faciat ppositio et interponit exem plinum grecum de hoc apud nos solet hc facere scz ppositio in vna aduibio

et totam que sequuntur. quare autem sic fiat subiungit ne si grauetur inquit
scilicet prepositio ut si diceretur deinde imponendo acutum accentum super penultimam
putetur prepositio per appositionem esse sed ponitur non adverbium. quod non licet
fieri. propter hanc ergo quam autor inducit rationem volunt plerique dicere delonge
antepenultima acuta sicut inde per appositionem huic adverbio iuncta esse videatur. Demumque in ceteris adverbiis compositis non solum cum prepositione verumetiam
cum quibusdam aliis volunt observari ut etiam debeat dici aliunde antepenultima acuta quod usus quoque in plerisque ecclesiis habet. Est ergo super hoc contentio nec
irrationabilis. priscianus enim hoc testatur in uno adverbio inde solere fieri
quapropter videtur secundum autorem eundem dicendum esse delonge a longe
ut penultima acutum accentum habeat et similiter de ceteris adverbiis que non sunt
composita ex inde adverbio et si fuerint ex alio adverbio et prepositione composita
quod si ita est dicendum erit deinceps abintus ut super penultimam sit accentus acutus
quod contra communem usum est. Omnes enim in hiis acuere solent antepenultimam. preterea
in fine libri qui est de accentibus habetur hec regula. Omnia adverbia composita que a prepositionibus componuntur sub uno accentu pronunciantur ut deinde exinde. Similiter ergo dicendum est delonge abintus deinceps ut acutum accentum habeant
antepenultime. quid ergo dicendum est. ad primum equidem nec ex eis que dicuntur
in tractatu de prepositione nec ex eis que in libro accentuum potest haberi ut in aliunde
antepenultima debeat acui non enim ait in libro accentuum omnia adverbia composita sub uno accentu pronuncianda sunt sed potius omnia adverbia composita que a prepositionibus componuntur. Quod autem ait sub uno accentu non
intelligendum est cum dixit sub uno id est non sub pluribus. hoc enim habet omnis
dictio. Omnis enim dictio uno accentu regitur. sed sub uno accentu inquit
id est subeodem et consimili. hoc est uno modo accentuandi id est ut antepenultima debeat
acui. Dicimus itaque aliunde debere dici regulariter ut accentum habeat penultima. Sed tamen usus ecclesie in qua legendum est habeat aliter. sequendus est. nisi
tante autoritatis fueris ut prauum usum emendare possis. Si vero obiciatur quod aliquid habeat acutum accentum super antepenultimam. faciat hoc fieri causa
differentie alicuius. sicut in tractatu de adverbio plane demonstrabitur. De
ceteris vero que ex adverbiis et prepositionibus componuntur multiplicem possimus
habere solutionem. fortasse etenim quod in tractatu prepositionis dixit in uno
adverbio inde hoc solere fieri secundum quorundam opinionem ait. quod autem in
libro de accentibus dixit. omnia adverbia que ex prepositionibus componuntur
sub uno accentu esse pronuncianda secundum aliorum opinionem. liber tamen de
accentibus a plerisque pro autentico non habetur. dubitatur namque a
quo factus sit. ut ergo certum aliquid ponamus. illam regulam accentuandi
antepenultimam acute in adverbiis compositis generaliter non dicimus observandam
esse nisi tamen in compositis ab inde adverbio et prepositione. ita dico si priscianum
autoritatem sequi volumus nec quod in libro accentuum dicitur secundum autorem
illud dictum esse putamus nec pro autentico habemus. videtur ergo nobis regulariter dicendum esse delonge et alonge et similia ut super penultimam
ponatur accentus. analogia tamen ut sepe diximus sciendum est usus vero
sequendus. magister enim lectionis vel locutionis est. et velle quidem inter mensa-
nos videri doctum speciem quandam furoris est. Cum tamen dicunt regulam in
omnibus adverbiis compositis observandam esse. salvant autoritatem prisciani hoc
modo dicunt enim quod prepositio hoc solet facere in uno id est in una particula orationis
scilicet in adverbio sicut inde manifestum est. non enim dicit solet hoc facere in
uno adverbio quod est inde sed facere solet hoc in uno ut ibi ponatur punctum
id est in una particula orationis ut ante dictum est et que sit illa pars declinat
addens adverbio. sed cum subiungit inde videtur plane innuisse quod in hoc
solo adverbio inde fieri soleat sicut paulo ante diximus. Cum enim

inmituntur rationi quam autor inducit illa sequens probabilis est ratio et non necessaria si enim necessaria esset eadem ratione diceremus induco an penultima acuta quod omni caret ratione subiungit post hec quod prepositio assumitur causa significantiae ut imprudentibus pro valde prudentibus quod in hac dictione ab usu nostra vehementer remota est significat enim quandoque privationem ut impius i. sine pietate et ordinem ut ex infortuniis alte ... infecta veneris · ponitur etiam loco adverbii ut exul i. ex solo ... Addit quoque quod sublata nominibus faciunt ea pro adverbiis accipi ut domo venio · hic enim domo loco adverbii ponitur quod si dicam de domo venio tunc enim non ... nec dicetur acceptum pro adverbio Ponuntur etiam prepositiones prose ut per urbem sum i. in urbe

Cum igitur ut supra commemoravimus duobus :·

Tractatus secundus in quo persequitur singulas quarumcumque prepositionum significationes quas tam in appositione habent quam in compositione et primo agit de significatione earum que deserviunt accusativo casui quas dividit in monosillabas dissillabas et trisillabas hec p. g. et quatuor tula primo habet duas partes principales secunda ibi Dissillabe sunt prima subdividitur nam primo enumerat prepositiones accusativo deservientes distinctim monosillabas bissillabas et trisillabas subiungendo epilogum quorundam prius dictorum propter maiorem memoriam earundem secundo declarat significationem monosillabarum prepositionum accusativo servientium ibi De singularum igitur vi unde p. g. Sunt enim inquit unius sillabe i. quod unius sillabe sunt tres ut plerisque latinorum videtur hec · ad · ob · per · post · ... · trans · plerisque dicit propter post quod alii dicunt esse adverbium casuale · Dissillabe vero sunt · apud · ante · citra · circa · circum · erga · contra · extra · et intra infra · iuxta · prope · pene · ultra · preter · propter · secus · usque · penes Trisillabe sunt circiter · adversum · secundum Quare plerasque earum rationem grecorum dicit esse adverbia et retractat eorum rationes quas nos etiam in supradictis exposuimus Plerasque autem dicit quia ad · ob et per secundum rationem grecorum etiam non sunt adverbia sed post et ante et circa et circum et similia que autem predictarum non possunt componi executio sequens docebit hec p. g. Deinde subiungit rationes quatuor quare greci quasdam ipsarum posuerunt inter adverbia primo ideo quia certe significant quod in grecis prepositionibus non invenerunt et quia tam a metricis quam prosaycis possunt preponi et postponi cum prepositiones proprie non postponantur nisi poetica auctoritate et quia plerasque componi non possunt cum secundum grecos prepositiones omnes et preponantur et apponantur et quod mutant accentum prepositionum vel Accusativum sit prima locatio vatum Harum sex una ter septem sillaba bina Et usque ibi Sunt ablative vates Item hic locus usque ibi At tam compositum

Ad tam in compositione

Exequitur utrasque earum ordinem enumeratarum et appositum et compositum quorumque singularum significationem dicit quod ad et appositum et compositum quandoque significat propinquitatem ut adeo ad troyam i. iuxta troyam · quandoque significat causam ut ad quid fecisti hoc est cum causa quandoque similitudinem ut accomodatus dicitur enim accomoda magis equum i. pro simili seu pro tali commodo pro quali habes comoda Similiter ad unguem dictum est i. ad unguis similitudinem explanatum · quandoque etiam significat tempus ut ad bellum persi macedonicum hoc est usque ad bellum Quandoque item significat additionem ut ad mala i. super hec addita sunt alia vel aliquid tale vel Ad tam compositum et usque ibi Appositum notat ob :·

Ob tam in appositione quam in compositione invenitur

Ostendit diversas significationes secundus prepositionis ob et modum construendi unde p. g. Ob etiam apponi potest et componi · si cum componitur quandoque significat causam ad modum dya grece prepositionis que pro causali accipitur coniunctione vel etiam dya ab autore et a nobis per se poni dicitur coniunctio causalis Aliquando etiam

significat accomodacionem quando sumitur loco pro vel catha grece ponitur ut ob meritum i. pro merito i. iuxta hoc quod meruit quod greci dicunt catha xian i. secundum meritum vel dignitatem. hoc enim interpretatur xian. Unde ergo dicimus ob meritum ob ibi significat accomodacionem i. convenienciam et similitudinem ad meritum. In composicione vero significat idem quod contra vel circum. contra ut obviam in quo ob significat localem ex adverso posicionem. circum ut obambulo i. circumambulo. [VII] Appositum notat ob causam velut ob pietatem. Compositum stat pro contra velut obviam. Absolute vero pro circum stat velut est obambulo. compositum quoque b sepius mutat in literas ut tempero obtempero atque formidat

Per et componitur Hic facit idem de hac preposicione per unde p. h. per iterum et apponitur et componitur per. significat etiam aliquando dya grecam non solum causalis est sed per quod secundum quod localis est ut perrumpo. per in hac composicione consignificat locum quasi per medium rumpo. cum etiam Virgilius dicat. Certum per quas duas ibi per ponitur ~~pro~~ pro dya et valet inter. Consignificat etiam tempus sed quasi locum ut per medium forum vel diem vel per annum fuit mecum. Dicit enim Priscianus quod omnia localia possunt esse temporalia Addit etiam quod omnia localia possunt adiungi aliis rebus i. nominibus aliarum rerum ad eandem significacionem seu figuracionem hoc est ad eandem similitudinem quod sicut tempori quasi loco adduntur ita quoque aliis rebus quasi loco iunguntur ut per virtutem fio laudabilis in quo inquit i. in quo templo virtus quasi locus laudis fuisse auditur. quasi dicat et sic a loco talis. Est etiam per iurandi ut per iovem. consignificat quoque perfectionem plerumque in composicione ut percurro i. perfecte curro. plerumque dicit quia quandoque consignificat locum in composicione ut perrumpo. Tamen vero ponitur loco adverbii valde ut apud Terencium per castorem scitus puer natus est pamphilo. Non enim secundum constructionem est iurandi ut debeat dici per castorem i. per deum castoris ut quidam estimant Immo castor iurandi est illud ac per quod ante ponitur debet reddi ad scitus ut perscitus i. valde sapiens puer quod si perscitus sit compositum ibi tamen fuit quod autor castor imposuit et fecit est causa metri. totus enim liber metro scriptus est. Cuius plerique metra sunt ignota. Sunt tamen qui dicunt perscitus duas partes esse. quidam tamen libri habent percatus sic. quasi valde catus et pinguis quod commode potest legi et tracto quod melius est. Consignificat etiam per abnegacionem ut perfidus i. sine fide [VII] Transire loca tempora notat Re usque ibi Per post ordo loci

Post et componitur Addit quoque quod post et componitur ut post pono. et separatur et consignificat inquit meta grecam preposicionem sed non tamen loco sui accipitur quod quidam ita accipiunt ut dicant post accipi loco tamen sui. Tamen ponitur pro postea adverbio et tunc non significat id quod meta sui. Tamen sui idem valet quod cum preposicio. puto illud magis esse referendum ad meta. quasi dicat post significat meta. sed non quod meta accipitur loco sui. in quo tamen notavit preposicionem poni apud grecos pro illa et quod sumitur eandem significacionem post non significat metha Post ergo significat meta. quandoque significat ordinem loci ut post montem. quandoque temporis ut post multum tempus quandoque ordinem alterius rei ut post pietatem utilitas ponenda est. quandoque ponitur pro adverbio temporali postea. absque omni casu ut post ea facit Similiter et ibi longo post tempore visum ponitur post pro adverbio Nam tamen inquit preposicio est ablativo iungi non potest. in quo videtur innuisse quod tamen pro adverbio ponitur potest iungi cum ablativo ut ibi longo post tempore. et iungitur quia non quod tunc exigat ablativum quia eius sensum quedam modo determinat ut cum dicatur longo post tempore et similia Unde iterum ait tamen preposicio est non posse iungi ablativo ut innueretur quod tamen preposicio est desiunt accusativo ut post mortem et huiusmodi alia. Cum adeo igitur cum obliquis casibus ponitur sunt preposiciones tamen si illis

adverbia vel cum dicat quod prepositio est · sic intelligit id est quod hoc officium prepositionis quod est deservire obliquo casui. licet enim hec etiam ad modum prepositionum faciant quedam adverbia. officium prepositionis est ergo cum in plerisque locis inveniat esse post adverbium casuale quod est. cum dicat quod est prepositio hoc hoc quod adverbium. fortasse errat eos dicat qui putant post et quandoque esse adverbia. Illud etiam addit quod a post derivatur posterus et postica · quod est latens ingressus cuius modi est retro domum et sub alio quod dicimus posticum ut ibi postico falle clientem Nam cum antica dicitur cingula illa que ad pectus est equi · postica vero illa que a posterioribus cum cauda ducit ex auctoritate non habeo · sed potius illa que ad pectus est antela dicitur que a posterioribus postela et est derivatio ab ante et sub · vel potius ~~illa que ad pectus~~ compositio ab ante et telon quod est longum et similiter a sub et telon / vide per pro orda loca etc usque ibi Cis tria

Cis et componitur et seperatur

Hic ondit modum proponendi istius prepositionis cis et diversam significationem ipsius. Dicit per hoc Cis quoque dicitur et componi et apponi et magis locum significat. quid est enim cis alpina gallia nisi in loco qui est inter nos et alpes. quid est enim cis renum sicut est hoc nisi inter nos et renum id est ex hac parte alpium et renum hoc est ex hac parte que versus nos est Tamen etiam transfertur ad tempus designandum ut cis diffinitum tempus fecit hoc vel illud Vel etiam cis nature leges id est non usque ad leges nature pervenit Cis quoque tempora et aliis rebus additur · sed magis ut frequentius loco prescrim quam alias res ut locum significat ideo dicitur est quod localem magis facit significationem Derivatur ac a ab citra / vide Cis tria preteriit etc usque ibi Trans ultra notat

Trans quoque et componitur et seperatur:

Hic ostendit idem de trans et dicit Trans etiam componitur ut transvecho et apponitur ut trans mare Amittit autem quandoque in compositione n et s ut traduco Et vide quod in transvecho trans invenitur loco dya greca et videtur locum significare · quid est enim transvecho nisi quod ad ulteriorem partem vecho In transdo vero ponitur loco para et significat quasi loco para quibus aliquid datur tradi In transgredior etiam ponitur loco para quod est super quid est enim transgressus quem habito nisi supergressus Et notatur in hiis per trans vel super quedam excessus Et vide quod in transvecho et in traduco et transgredior videtur locum transsignificare sed modo diviso In transvecho namque significat ulteriorem locum ita quod usque ad ipsum · quid est enim transvecho nisi quod usque ad locum ulteriorem vecho In trado quoque significat quasi transitionem localem ab uno ad alterum In transgredior quasi localem excessum Cum vero dicitur trans mare hic significat locum ita quod ultra · ergo distinguere · non enim sufficit dicere quid significet nisi modum significationum distinguas cum idem videatur significare Apposita quoque trans ponitur loco peran quod est adverbium ut trans mare et tunc significat quod ultra mare / vide Trans ultra notat ut trans amne etc usque ibi Adrocat queritur

Sciendum quod omnes monosillabe prepositiones:

Pertractatis itaque significationibus prepositionum monosillabarum que accusativo casui deserviunt dat eis quandam generalitatem que etiam prepositionibus monosillabis seu prepositionibus monosillabis que deserviunt ablativo conveniunt scilicet quod omnes monosillabe prepositiones utrique casui deservientes et apponuntur et componuntur excepta cum pro quia semper con in compositione invenitur quia quotiens deberet redigi in compositionem con scribitur in compositione ut eandem ibi retineat significationem nisi quod eius ultima litera solet converti in m ut communis quod est ex con et munio Dicebatur enim hic munio munis pro officio Et m quoque per compositionem solet converti in n ut tantundem quod est ex tantum

et demum Set in compositione mutatur n in m Set queritur cum dicat auctor quod pro cum ponitur com in compositione ut concito utrum debeat dici componitur a cum vel con quorum utrumlibet dicitur contra gramatice precepta cum non nisi ex duabus integris dictionibus vel pluribus debeat fieri compositio in quas dictio composita possit resolui potest quaeri racionabiliter quo ex inseperabilibus prepositionibus fiat compositio quod agentes de illis in fine huius tractatus diligenter explanabimus Illud quoque dicit quod cum preposicione preponitur cum quosdam cum ablativis pronominum ut mecum . sed melius est ut enclitice et postponitur per appositum in talibus dicatur esse ut iam dictum est

Clam enim magis adverbium est : Sic quia inter monosillabas prepositiones de supius nichil dixerat ostendit quod adverbium debeat dici quia nec significat locum quod prepositiones plerumque faciunt . plerumque dicit propter inseparabiles et quia certe quoque etiam significant personam cuiusque causam aliquid aliud vel quia clam significat qualitatem quod non prepositiones sed adverbia facere solent et facit ex se derivativum clanculum quod nulla prepositio facit et potest fieri sine obliquo ut mala fac clam et quia eius interpretatio apud grecos adverbium est . preponitur obliquo casui sicut et multa alia localia adverbia ut clam te factum est hac

Bissillabe sunt prepositiones Secunda pars principalis capituli in qua pars hec agit de bissillabis prepositionibus que actu inueniuntur secundum ple- rosque eorum scriptores ut apud ante et alie huiusmodi que supius enumerata sunt secundum plerosque dicit propter eos qui huiusmodi adverbia dicunt esse casualia Dicit ergo quod apud significat in loco ut apud immanitatem Iungitur etiam prepo- sitionibus id est nominibus personarum ut apud athenienses In quo tamen et personas tamen locum significat unde eadem vnam dicitur habere significationem scilicet in loco. Nunquam est componitur vel Adiciat circumstantias sua inde pallisia [illegible] etc usque ibi Temporis est ante

Ante et componitur et seperatur Ostendit naturam et significationem ante dicens Ante et componitur et apponitur et significat locum ut ante [illegible] quod secundum adverbia [illegible] vel tempus significat ut ante annum quod secundum adverbia per diminutio- nem vel tamen tempus significat ut ante ea adverbio ut ante per errat sit ambarum finibus pol etiam ponitur pro ante ea adverbio ut ante per errat sit ambarum finibus Exul aut ararim parthus bibet aut germania tigrim Ante pro antea ponitur quod greci dicunt prateron Dirivatur ab ante antiquus et anti- quarius ille scilicet qui res per antiquitatem ignotas habet in prompto [illegible] Temporis est ante etc usque ibi vult circum

Citra nunquam componitur Facit idem de citra Unde patet citra enim non componitur et significat locum ut eandem fere habeat significationem quam habet cis Nam ad nos locum significat ut cis renum cis padum cis alpes id est ex eadem parte que ad nos est . Similiter citra nisi quod cis solet preponi plerumque propriis nominibus montium vel fluminum Reliquis vero magis solet adiungi citra ut citra fores citra famem citra cruorem id est non usque ad cruorem Plerumque autem dictum est quia et cis quoque ceteris preponitur et citra propriis nominibus montium vel fluminum sed raro . et quia a cis derivatur citra a quo citer citerior citimus Unde Catho Citer agnus alligatus ad sacra erit Citer inquit id est proximus alligatus id est devotus Iungit vero quod licet cis et citra prepositiones a lati- nis esse putentur tamen interpretacio eorum apud grecos adverbium est id est tade scilicet quod est an quod interpretatur citra De circa quoque dicit quod significat id quod peri . sed tunc tamen peri ponitur pro iuxta Ideo ad dicat tamen [illegible] quod peri ponitur pro de et iuxta . et potest ea multas alias habet significationes apud grecos ut circa forum . circa viginti annos exempla sunt hec in quibus circa ponitur pro peri posita pro iuxta patet vero ex hiis exemplis quod circa et ad locum pertinet ut cum dicitur circa forum et ad tempus velut cum dicitur circa decem annos Addit etiam quod circa nunquam preponitur in compo- sicione sed postposita componi invenitur sed invenitur composita cum ablativo ut quo circa et habet vim causalis coniunctionis hec dictio composita In- venitur quoque subiuncta circum prepositioni ut circumcirca et videtur gra-

dictio esse quod fieri non potest in sequentibus cum contrarius sibi esse videretur ubi dicit quod circa non componitur Et circumcirca dici debeat probat auctoritate donati dicentis quod prepositio aut precedit verbum ut prefatio aut adverbium ut exposse Est enim precesse adverbium aut participium ut precedens aut coniunctionem ut absque aut se ipsam ut circumcirca dicendo ac se ipsam simpliciter fecit relationem quasi diceret prepositio precedit prepositionem ut circumcirca ita quod eandem sibi ipsi dicit preponi Dicit ac priscianus quod circumcirca idem significat quod apud grecos amfiperi quod valet ac si diceret ex omni parte circum Cum vero sit prepositum eius in hoc loco de dysillabis prepositionibus agit adiungit tamen de circiter que est trisillaba hoc ac ideo quia et greci prepositionis significationem retinet de qua superius fecerat et quia eiusdem prepositionis mentionem habuerat dicens cum a circa diriuari De hac ergo solummodo dicit hic quod ponitur pro peri accepta pro iuxta Sed differt a circa in eo quod circiter ad solum tempus pertinet ut circiter kalendas ianuarii vel wlt circa tum loca subiungi sibi circa se usque ibi Contra adversus

Erga etiam peri grecum significat

De erga quoque dicit quod significat idem quod peri sed tamen peri significat affectum et est summa sententie quod erga tunc nominibus personarum adiungitur cum bonus sive malus affectus ea designatur ut erga propinquos hec ac prepositio numquam componitur Contra vero de qua subsequenter aut quoque adversationem significat sive malum affectum et tunc ponitur pro circa ut contra adulterum dico quoque et significat repugnantiam et ponitur pro pro ante ut contra dico quoque significat positionem localem scilicet adversam ut apud Iuvenalem Stat contra starique iubet et significat toxernantos quod apud grecos adverbium est Contra ac tunc ponitur pro eo ponitur sine casu ut in preposito exemplo Diriuatur ac ab ea contrarius et invenitur in compositione ut contradico vel Contra adversus quoque damus personis ipsa malesicus est erga ea vero prepositionem atque propinquum

Extra quoque quod significat to ekatoc

Docet de hac prepositione extra dicens Extra vero significat idem to ekatoc to namque ac prepositio circum apud nos articulus est ibi ekatos ac diriuatur ab eo quod est prepositio circum apud nos ... apud grecos ... ac ekatos adverbium sit solum non apud grecos tamen est apud nos et adverbium dicitur esse quia sine casu aliud verbo adiungitur quod est proprium adverbii ut apud persium Extra mecte et prepositio a latinis dicitur eo quod casualibus preposita per omnes sillabas grauatur quod prepositionis est proprium ut apud terencium Extra unam aucillam amiculam Et ac ex loco prepositionis ponitur dicit nichil mirum videri cum ex prepositio in quibusdam compositis invenitur posita pro extra ut exul pro extra solum Diriuatur ab eo extraneus et externus vel Extra menia dic vero usque ibi prepositiva tria

Inter quoque composita et apposita invenitur

Ut subsequenter de his prepositionibus inter intra et infra dicens Inter quoque invenitur composita ut intercapedo et apposita ut inter amicos ponitur etiam cum verbo sine casuali ut tu dextrorsum ille sinistrorsum ego vero eo inter Unde videtur velle ut debeat dici adverbium et diriuatur aliquando significat vero inter quoque dya et tunc significat locum vel quasi locum et cum significat dya invenitur tunc semper composita ut interrumpit quoque significat id quod apud grecos metaxi alias metaxis aliquando ta · di · ut apud virgilium Convers... oculos inter se atque ora tenebant et tunc secundum quosdam significat vicissitudinem secundum alios quod melius est localem positionem significat vel quasi localem In qua significatione inter potest et apponi utrumque posito exemplo in quo quasi localem positionem significat et potest componi ut in illo exemplo quod sequitur Interea loci quod sub uno accentu debet proferri et quod significat localem positionem quoque significat ea contenta in ea loco et significat locum vel quasi locum ut inter vicinos i est quod est circa et significat locum et quoque significat localem distantiam Ubi quod ergo inter significat locum sed quoque significat localem positionem ut intercapedo quoque positionem localem ut inter ut interrumpit interrogem intercapedo quoque positionem localem ut inter vi loca aliquando locum ut cum quadam commutatione significatione ut inter vi omnes De intra vero facit mentionem quod ab inter diriuatur quod

dicat semper adverbium esse et est lectio pro te quare quod in quibusdam libris inve
nitur ex inter compositione non diriva intra. sed puto quod male ibi scribitur non
Quidam tamen dicunt quod hoc nomine non usus est ibi pro vocabulo ut virgilius
falsis quod notas et rebus nomina mandat. nomina inquit id est vocabula Alii
vero dicunt quod ab inter dirivatur non ut interior Deinde subiungit intra quasi
diceret intra etiam quod est adverbium dirivatur ab inter sed istud falsum
est tamen autor dicat in sequentibus ab inter dirivari interior Debet
ergo talis lectio esse quod ex inter compositione dirivatur interea Et vide quod
intervallum est quod ab uno ad aliud aliquid mediat Intercapedo dicitur proprie quod
intercapitur id est quod intermittitur Dicunt tamen plerique quod intercapedo significat distantiam
loci intervallum distantiam temporis Interrex dicitur custos regni inter duos
reges id est qui uno rege mortuo custodit regnum donec rex alius succedat Intra
vero tamen sit ab in dirivatum significat to entos id est hoc quod est entos quod est
adverbium apud grecos et habet contrariam significationem ei quod est exot
Et vide quod tamen ab in dirivetur inter et intra et intus et intro haec et duo
ultima numquam componuntur casualibus sicut inter et intra que casibus ali
quando componuntur quo contra. licet foris et foras non habeant casibus compo
De quibus inducit ideo quia foris habet tamen extra Ab intra vero dirigitur in
secus internus et introrsus quorum primum et tertium vel ultimum adverbia sunt
medium vero nomen De infra quoque dicit quod dirivatur ab in et significat
to katon id est hoc quod katon apud grecos et quod dubitatio est de signi
ficatione eius quod est infra et ubi proprie debeat poni Dicendum est primo
quod infra significat locum ubi quemadmodum localia pro tempora
libus accipiuntur ita quoque infra temporaliter plerumque ponitur
ut infra decem annos Infra ergo proprie et principaliter significat locum
sicut intra et citra sed dicit quod intra contrariam habet significationem ei quod
est extra. haec enim localem significat inclusionem Citra quoque significationem
habet ei contrariam quod est ultra. haec enim locum ex altera parte significat
citra vero locum ex ea parte que ad nos est designat Ut si dicatur pla
to ultra Germaniam est. saxones citra Infra vero contrariam significationem
habet ei quod est supra scilicet quod hoc localem excessum significat vel
quasi localem ut si dicamus mercurius supra solem positus est. luna
vero infra solem posita est. in quo supra localem significat excessum
infra vero eius contrarium designat Vere ergo et proprie dicitur infra solem
luna discurrit sed non intra solem eo quod intra solaris corporis
ambitum minime sit inclusa Similiter si dicas supra hominem est hoc
facere Infra hominem est agere. hic excessum supra quasi localem ex
cessum designat infra vero contrarium eius designat Sic et apud
Statium invenitur Sed non et viribus infra tydea fert animus Ita quod
et in Ecclesiastico usus legitur a bimatu et infra occidit multos pu
eros Et illo ergo quod infra ambitum alicuius loci continetur proprie
dicatur intra ut intra civitatem intra menia. sed de hoc multi proprie
dicitur infra licet abusive inveniatur positum pro intra Et si subtili
ter consideres infra procul dubio quendam localis positionis tenorem
significat proprie Dirivatur autem ab infra inferus et infer more antiquo
et infernus et inferior et infimus vero composita tria veniunt ab in
inter et intra autem infra etc. usque ibi est exceptivum

Iuxta etiam quod significat to eccle

Interserit de
de hoc adverbio iuxta circa producta dicens iuxta quoque significat
to eccle id est idem quod essis apud grecos. hoc autem adverbium est apud
grecos unde videtur valuisse iuxta adverbium esse. sed quod ponitur pro pa
ra que est greca prepositio et iungitur tamen obliquo casui cui defuit ut
iuxta regem sedebat ideo dicta est a latinis prepositio. videtur tamen

poni pro equaliter ut Apud Salustium Morum ego vitam mortem que iuxta estimo. iuxta inquit id est equaliter et hoc latinum solum significat. Ratio enim est ac si dicat vitam mortem que eorum in eodem loco esse ponendam estimo. De pridie etiam dicit quod iuxte prepositionis etiam iungitur actu ut pridie kalendas Januarii. Est autem pridie temporale adverbium et casuale unde relinquitur intelligendum quod licet iuxta iungatur cum obliquo casu non tamen minus est adverbium sicut iuxta cum possit construi cum verbo sine casu obliquo ut tu longe sedebas a rege. ego vero iuxta. in prepositi-narum morem pridie sumit ut pridie nonas et idus sive kalendas que tamen est inter adverbia semper habenda

Monosyllabe prepositiones que casui ablativo serviunt

Capitulum secundum in quo declarat significationes prepositionum ablativo servientium et per diversi in tot partes quot ponit tales prepositiones unde dicit enumerando prepositiones Nam harum quedam sunt monosyllabe ut a ab abs. e. ex. pro. pre de. cum et clam. secundum quosdam quod magis ad verbum est. Quedam autem sunt dysyllabe ut coram palam. sine. absque. tenus quarum omnium ut a dysyllabis tamen fiat relatio inter prepositiones apud grecos adverbia sunt. sed casibus obliquis deserviunt et per transitionem personarum id est ut notetur transitus ad aliam personam ut coram rege hec omnia locutus sum et latini eas prepositiones esse asserunt. Quando autem cum verbis sine casualibus obliquis ponuntur et intransitive. adverbia ab eis putantur. dicit tamen quod sine et absque et tenus numquam inveniuntur sine ablativo casu ut ostendatur fieri transitus de una persona ad aliam personam ut sine te non vincerem. hic enim transit sermo de prima persona ad secundam. videtur itaque velle quod sine absque et tenus proprie apud latinos sunt prepositiones licet etiam interpretationes earum apud grecos sint adverbia Adverbia namque verbis iunguntur intransitive et omnibus casibus indifferenter ut in bonus homo est ille. non boni hominis officium facit. non bono homini loquitur In quibus omnibus non adverbium nullam facit transitionem At si dicam coram tiberine locutus sum. transitionem sine dubio facio diversitatem personarum non quia actus transire ostendatur de una persona ad aliam. sed quia cum sermo fiat de prima. transitus fit ad tertiam.

Quoniam ergo coram et cetere dysyllabe prepositiones que predicte sunt casibus obliquis coniunguntur plerique latinorum dixerunt eas esse prepositiones. Que autem quod hec sine casibus verbis possunt adiungi ab eisdem dicuntur adverbia esse cum sine obliquis casibus ponuntur quod probat auctoritate Censorini dicentis. quod super est prepositio cum adiungitur obliquo casui. cum vero sine obliquo casu ponitur cum verbo dicit eandem dictionem esse adverbium quod etiam de consimilibus dicit Inducat itaque auctor iste plura exempla sub persona Censorini cum sunt verba alicui loco cum est Super prepositio est ut apud virgilium etc. usque ad illum locum Idem Censorinus hec etiam subiungit ut supra dicit et unde sunt verba auctoris Subiungit autem mirum non esse accentum vel ordinem facere diversam prepositionum et adverbiorum quia scit cum sunt prepositiones preponuntur et gravantur omnibus syllabis et omnibus casibus. cum vero sunt adverbia non gravantur omnibus syllabis et iunguntur verbis sine casibus Subiungit inquam hec mirum non esse cum in aliis partibus orationis hoc inveniatur scilicet quod accentus vel ordinatio facit differentiam ut pone cum est adverbium acuit penultimam si sit prepositio gravatur omnibus syllabis preposita casualibus ut pone domum Similiter vero cum est coniunctio preposita gravatur cum nomen est acuit penultimam Ita quoque ergo invenitur casuale ut apud virgilium Illius ergo venimus id est illius et ponitur tunc pro nomine et acuit tunc penultimam Est etiam rationalis coniunctio que preposita gravatur Et de hiis per modum

preambuli Hec sunt dicta quantum ad primam partem capituli

Nunc singularium vim prepositionum casus ablativi

Progreditur deinde autor ad ostendendam vim predictarum prepositionum et primo
dicit de monosillabis que ablativo casui deserviunt postea vero de dissillabis ibi
Coram quoque et palam. Quantum ergo ad primum dicit quod omnes monosillabe fere eandem
vim habent quia et locum et tempus et ordinem equaliter significant. Sed dicit
quod quando consonans sequitur a et e solent preponi per appositionem ut a domo
e urbe. Ab vero et ex preponuntur non solum vocalibus sed etiam consonantibus
et hec est causa quare supra dixit monosillabas fere omnes eandem vim habere
et ab quidem preponitur vocalibus ut abigo quod est ex ab et ago compositum
preponitur quoque consonanti ut abduco. Similiter ex preponitur vocali ut
exoro et consonanti ut excurro. In appositione quoque ab et ex preponuntur
sed hoc fit semper sequente vocali ut ex illo et ab illo. Consonante vero
sequente raro preponuntur. Raro dicit quia invenitur ex quo et sic preponitur
ex consonante sequente. Quando tamen sequitur consonans magis id est frequen-
tius solent preponi a et e sicut predictum est. Sed hec nunquam preponuntur
vocali sequente. Illud quoque adiungit quod ab et ex in compositione etiam
preponuntur consonantibus nisi aspiratio vocali prohibeat. Nam aspiratio
vocalis prohibet dicere absalis ortu et ex sexta feria. Ponit autem deinde
exemplum ubi ex preponitur ad q ut apud virgilium ex quo me dividit.
De abs quoque dicit quod tam in appositione quam in compositione preponitur
consonantibus sed ab in compositione preponitur omnibus literis absque c. q.
vel t. Et preponitur quidem ab ad d ut abduco. Preponitur etiam ad f ut
affatur quod falsum esse videtur quia hic preponitur f ad f non autem b
sed ideo dicit preponi b quia affatur est compositum ex ab licet b mutetur
in f sequente ex causa f. Ponit etiam exemplum hic aufero in quo
b mutatur in u non in f licet sequitur f ne si diceretur affero muta-
ta b in f videretur ab ad componi non ex ab. Rursus quoque b pre-
ponitur ad l ut abluo. Preponitur etiam ad n ut abnego. Preponitur
ad r ut arripio ubi b convertitur in r. Est enim compositum ex ab et
rapio. Preponitur etiam ad p ut asporto quod componitur ex ab et
porto sed b conversum est in s. Est autem asporto idem quod habent alias ab
porto. Ideo autem in asporto non convertitur b in p ne si diceretur apporto
videretur ab ad compositum non ex ab sicut in aspello quod est com-
positum ex ab et mutatur b in s ne si diceretur appello videretur ab
ad compositum. Est enim aspello idem quod expello. Ut ergo totum breviter
colligam exemplis ostendit ab preponi ad d et f et l et n et r et p
non autem exemplificat quod ab preponatur huic consonanti h id est aspirationi ut
abiuro abiectus abhorreo sed non est curandum cum non negaverit ab
eis preponi posse. Et ideo fortasse tacuit quia rarius preponitur illis.
Et vide quod in orthographia dicit asparto interpretatum s hic autem dicit
esse b sed diversas hic et ibi sequitur opiniones. Addit iterum quod a
preponi solet dictionibus incipientibus ab m vel v consonante ut a
modo amendo ex a et mente et do quia qui insanit ex mente
datus est. Sic enim quidam libri habent. Alii vero habent emendo quod di-
citur vero esse et declinatur emendo emendis et significat idem quod
insanio insanis quod tamen in auctoritate vel usu non memini me inve-
nisse. In aveo autem quod ex a est et veo preponitur a v consonanti.
Illud quoque adiungit quod in appositione ponitur abs ante q ut abs-
quelibet. In compositione vero ponitur ante c et t ut abscondo
abstruo alias abstrudo quod est ex ab et trudo. Abstruo vero com-
ponitur ex abs et struo. De e vero dicit quod tam in compositione quam
in appositione invenitur ante b ut ebibo et d ut educo et

produat penultimam si dicitur educo educas si corripit tamen si dicitur e-duco educas quod est nutrire. ponitur iterum e ante g. ut egero. ante l. ut elimino. ante m. ut emineo quod est amaneo. ante n enervo quod est a nervis nervum. ante r. ut eruo. ante i et v consonantes ut ejicio ejicio. Petrus habemus auctoritatem quod debeat dici ejicio non solum eicio et dejicio ut composita sint ut quidam estimant. Similiter quod debet dici abjicio et dejicio ut composita sint a iacio mutata a in i. Et vide quod e proponitur ante ff. et d. In compositis vero ceteris communiter. Addit vero quod consonantibus ceteris a b et d et g et l et m et n et r et i et v consonantibus non preponitur e sed ex ut excubo preposita ex ad c. effero preposita rursus ex ad f. ubi x mutata est in f. exhorreo ubi ex preponitur aspirationi. expello ubi ex preponitur ante p. exequor ubi ex ponitur ante s. Dicit tamen quod melius dicitur exequor sine s. sicut in orthographia predictum est. excipio extendo. In uno quarum ex ponitur ante q in altero ante t. Dicit etiam quod ex preponitur vocalibus et de hoc ponit exempla. Addit iterum quod omnes predicte prepositiones i. a ab abs ex e vim habent consimilem. nisi quod a et abs et ab iunguntur verbis passivis vel ablativis i. ablativis casibus qui reddunt passivis vel ablativis verbis ut amor ab illo accipio ab isto. Ablativa autem verba sunt ablationem significantia ut aufero et similia. De e autem et ex dicit quod frequenter inveniuntur temporalia i. tempus consignificantia et de hoc ponit exemplum quod per se manifestum est. E quoque in compositione positum vel significat privationem ut enodis i. sine nodo vel intensionem ut eludo. Ex ponitur pro extra ut educo i. extra duco. Similiter et ex in compositione vel in compositis ut ponitur pro extra ut excludo vel designat ut explico a plica plico et removeo. Vel explico i. extra plicam pono et removeo vel intensionem significat ut exoro. efficio. Dicitur autem ab abs absque non enim quod in compositione convenit dicitur posita nisi ibidem vim et significationem coniunctionis operetur et retineat vel recipiat sicut est ubique et in ceteris que ponit que non habent vim coniunctionis. Ideo quod non sunt composita sed per dictionem ab ubi dicitur ubique seu dictum ubique. Deinde de ceteris dicendum est. Ablative tuas nunc profert prepositiones. Significando pares sunt abs ab et a sil. ex. e. Et usque ibi De solet interdum

De non solum casum appositio significat

Hic ostendit diversas acceptiones huius prepositionis de dicendo. De quandoque significat causam appositio i. hoc quod apud et tunc est materialis ut si dicas hic anulus est de auro. Quandoque significat causam peri i. hoc quod peri et tunc enumerativa est ut de pertribulationibus. Quandoque ponitur pro alta et tunc significat locum ut descendo i. deorsum scando. Quandoque significat intensionem ut deprimo. Quandoque significat privationem ut demens i. sine mente. Textus De solet mutare. Et usque ibi pro casum. not.

Pro est cum localis invenitur

Hic autem de primo. Unde per h. Similiter et pro quandoque significat locum et in appositione ut pro templo. et in compositione ut procurro. Quandoque significat tempus ut prospicio pro-avus. quod tamen dicit plerique temporum a procul eo quod in proavus corripitur pro. Similiter et cetera omnia in quibus pro corripitur dicunt a procul composita ut protervus quod componitur a torvo. Alii vero dicunt quod more greco corripitur. Prepositio pro apud nos in compositis dictionibus ponitur autem pro loco. e. vel super ut prominet vel supereminet. ponitur etiam pro ante ut prefortibus quasi ante fortibus et pro viribus suis i. ad vires suas. Ponitur quoque pro in ut pro testimonio affert dixit. hoc est in testimonio. Significat etiam causam i. pro eo quod est super ut pro milione locutus sum i. loco milionis in quo tamen pro memorative poni videtur. Ponitur quoque pro interiective et coniungitur ut apud Salustium pro deum atque hominum fidem et ponitur admirative. Textus Catz natat. Et usque ibi Pre casum preiens

Pre et per appositionem et per compositionem

Hic facit idem de pre in .p. h. pre pone et componitur et apponitur. Ponitur autem pro ad ut apud Terentium hic ego illum contempsi pre me .i. ad comparationem mei. Ponitur etiam pro ab ut apud eundem Terentium ut sit misera pre amore hunc exclusit foras. Ponitur quoque pro super ut presideo. Ponitur etiam pro valde ut precelsus .i. valde celsus. Ponitur etiam pro ante ut precurro .i. ante curro. Dirimatur autem ab eo preter .vii. pe casum propter causam quam notabit etc. usque ibi Instrumentalis

Cum autem adverbium ut esse

Subdit consequenter de cum dicens. Cum autem et adverbium potest esse quando temporale est et prepositio quando significat idem quod sin et tunc est copulativa ut cum duabus pugno. Non invenitur autem in compositione. Nam loco eius ponitur semper con prepositio inseparabilis mutat autem con sicut in .n. in m. in sequentibus .b. vel .m. vel .p. sequentibus ut combibo imbibo communis immunis compello impello. Sequentibus autem .l. vel .r. in et con mutant in .n. in cas ut collido illido corripio irruo corruo. Invenitur tamen .n. integra sequentibus .l. vel .r. ut raro nec debet fieri cum apud grecos Sin et en que valent quantum con et in mutant .n. in .m. sequentibus .b. vel .m. vel .p. Sequentibus vero .l. vel .r. mutant .n. apud grecos in cas. Similiter ergo et apud nos debet fieri. Illud quoque adiungit quod cum prepositio postponitur ablativo pronominis prime et secunde et tertie persone ut mecum tecum secum nobiscum vobiscum et ponitur tunc encletice .i. inclinat accentum suum super precedentem sillabam. Si enim servaret accentum suum postposita acueretur ut quo cum et similia. Nunc vero habet accentum super se precedens ut mecum. Et vide quod enclesis grece inclinatio dicitur latine unde et quoque dicitur coniunctio encletica .i. inclinativa que inclinat accentum precedentis sillabe super se et remittit suum super precedentem sillabam. .vii. Instrumentalis cum cermit et specialis etc. usque ibi Sed quas clam celat

Clam ut diximus apud grecos adverbium est :—

De clam dicit consequenter quod apud grecos est adverbium quod dicit ut equipollens ei apud latinos. Ideo vero dicitur prepositio esse que deficit casualibus et eis preposita gravatur more prepositionum ut apud Terentium. Nec clam te est etc. Potest tamen clam etiam adverbium apud nos dici cum verbo iungitur non desiderans casum ut apud Virgilium. Clam ferro incautum superat. Nec unquam invenitur in compositione nec solum ablativo verum etiam ut adiungi accusativo sicut donato videtur. Fit autem diminutivum ab eo adverbium clanculum tum madi diminutivum incipiam hic prepositio. Unde clam magis debet dici adverbium. Dirivatur rursus ab eo clandestinus unde constat quod penultima correpta debeat pronunciari cum non habeat .t. a primitivo. Addit autem ad differentiam adverbiorum et prepositionum quod adverbia apud grecos certam aliquam habent significationem. Que vero prepositiones sunt varias habent significationes. Unde ita constat quod clam adverbium est cum certam habeat significationem. Puto autem quod qualitatem significet licet plerique dicant quod tempus designet quod falsum est. .vii. Res quas clam celat coram quoque palam quoque revelat

Coram quoque et palam apud grecos :—

Aggreditur prepositiones dissillabas et primo dicit. Coram quoque et palam quarum equipollentia eorum apud grecos sunt adverbia. Sed quia deserviunt obliquis casibus a latinis dicuntur prepositiones. Sed michi inquit magis videtur quod debeant adverbia dici casualia

tum sine casuali vel casibus verbis possunt adiungi. Unde Virgilius: Coram quem quaeritis adsum. Et hoc inter primum manifestat quod sibi de textu videtur quae sumunt obliquis casibus et sine eis solent verbis adiungi, i. utrum sibi praepositiones videantur vel adverbia, et plane confirmat omnia huiusmodi magis adverbia esse casualia. Adiungit vero quod coram habet significationem contrariam ei quod est clam et nunquam invenitur in compositione. Differunt autem coram et palam quia coram ad singulares pertinet personas ut coram rege, palam vero ad omnia pertinet. Nec enim congrue dicitur palam rege sed palam omnibus, et per se ponitur ut apud Terentium: Continuo palam est, i. manifestum est omnibus, ut secundum huiusmodi relationem ad omnia pertinere dicatur. vs Coram personas res vero palam praeit omnes

Sine etiam et absque apud grecos adverbia sunt:

Ostendit significationes sine et absque. Unde dicit Priscianus: Sine autem et absque quibus aequipollentia eis apud grecos sunt adverbia, apud latinos tamen sunt praepositiones et significat utrumque abnegationem nec invenitur in compositione. Alius textus et melius: et consignificat unum abnegationem nisi inveniatur in compositione. Falsum ergo est quod sincerus compositum sit a sine et cera vel sincerus a sine et carie. Sed sic intelligendum est quod sine scilicet nunquam invenitur integrum in compositione, et tamen absque in compositione nullo modo invenitur. Sine quoque verbum imperativum est sed differt accentu quia cum est praepositio gravatur praeposita per omnes syllabas ut sine timore, postposita autem penultimam ut te sine. De absque vero dicitur quod dicatur ab abs. Neque enim compositum est sicut plerisque videbatur quoniam que nunquam amittit vim suam in compositione sed semper operatur in ea copulationem ut hic atque et similibus. Quando vero vim suam amittit debet syllabica adiectio dici ut in undique et similibus, sicut de apud grecos sine ulla coniunctionis significatione additur syllaba, quibus tamen quidem apud grecos habeat esse. vs Sunt removendo pares sine nec non absque velut nil est tutum sine pace nil vivit absque labore

Tenus theochris significat.

Declarat significationem huius praepositionis tenus dicens: Tenus cuius interpretatio est theochris apud grecos adverbium est, quia tamen apud latinos nunquam sine casuali invenitur merito inter praepositiones connumeratur. Adiungitur autem non solum ablativo verum etiam genitivo more grecorum sicut apud Virgilium: Et crurum tenus etc. Crurum inquit tenus pro tenus cruribus. Si quis autem quaerat quae pars regat crurum, dicendum est praepositio tenus quia tenus more grecorum adiungitur genitivo, cuius possit et haec ratio reddi quod genitivus est positus pro ablativo. vs Semper postposita cuius tenus invenitur. Ipsa tamen cum praepositivis connumeratur. Ex hoc quod nunquam sine casu reperiatur.

Restant quatuor praepositiones que propria

Capitulum tertium in quo postquam egit de illis praepositionibus quae deserviunt ablativo casui, agit consequenter de illis quae utrique casui tam accusativo quam ablativo iunguntur. Sunt autem quatuor: In, sub, super et subter. Et secundum hoc capitulum per istae quatuor partes. Quantum ad primam sic dicit P.: In ergo quod significat eis apud grecos, i. cum ad locum significat, hoc est motionem ad locum, vel tum significat idem quod catha quod est cum ponitur pro contra, tunc accusativo iungitur ut in urbem vado. In adulterum dico. In primo sale accusativo iungitur ut in urbem vado. In alio autem ponitur pro contra. Contrariorum ad locum significat.

at ponitur pro ad. iungitur etiam acto ut apud virgilium Impulit in latus
quasi ad latus Cum at ponitur pro en greca compositione deficit ablto casu
i. tunc localem per metonomiam significat ut in italia urbe In compositione vero
aliquando privationem significat ut iniustus Aliquando intensionem designat ut imp:
mo tenuius at autor iste de In compositione nichil aliud dicat Nobis tamen ea
que multo labore et diversis usibus autorum collegimus ad communem uti
litatem latinorum non gravabimur apponere In ergo compositio tunc iungitur
acto casu tunc diuturnitatem vel interminationem vel infinitatem significat ut
ibi Ipso quam hic in dies longius est Et ibi In tempora longa iste
prophetat Et ibi Ut inhabitem in longitudine dierum In quibus autem
In diuturnitatem significat Et rursus dominus regnavit in eternum Iusti
at in perpetuum vivent ubi interminatum significat infinitatem Rursus tunc
ad In subauditur usque tunc et iungitur acto ut qui odit animam suam in
hoc mundo in vitam eternam custodit eam i. usque in vitam eternam Et item
Scio cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum servare
in illum diem i. usque in illum diem Rursus tunc ponitur pro iuxta
tunc etiam servit acto casu ut in hunc modum certabant coram
rege i. iuxta hunc modum Et item misit ad Ezechiam in Iher[usa]l[em]
i. iuxta Ihe[rusa]l[em] ubi Rursus tunc In ponitur pro per exigit accusativum
ut ibi Aperite michi portas iusticie et iusti intrabunt in eas i. per
eas Rursus tunc In ponitur pro supra tunc quoque iungitur acto
quod ut apertius intelligatur fit tunc liber absque expositione ostenditur
ut Ieronimus in Matheum . Beda in marcum Ambrosius in lu
cam Augustinus in Iohannem i. super Iohannem Rursus tunc In po
nitur pro super iungitur acto ut ibi Exaltare super celos et
in omnem terram gloria tua Et item loquitur pacem in plebem
suam Cum at vel in eadem loco vel in aliquo alio motio fieri on
ditur tunc In ablto iungitur ut currit in civitate vel in loco ubi
campo Necnon etiam cum motio de campo ad alterum campum
fieri ostenditur dicendo discursus etiam in ipso campo fieri signi
ficatur Item tunc In pro inter vel pro intra ponitur ablto tantum
adiungitur Et pro inter quidem ponitur ut ibi Accepisti dona
in hominibus i. inter homines Et ibi similiter Benedicta tu in
mulieribus i. inter mulieres Et in apostolo In quibus et vos
vocati estis domini nostri Ihesu Cristi In quibus inquit i. inter quos
Rursus tunc In tunc ponitur pro intra ut ibi Conclusisti me in mani
i. intra manus Et rursus Oratio mea in sinum meo convertetur
i. intra sinum meum Et item virgo Isr[ae]l revertere in civitatibus
tuis Rursus tunc In pro super ponitur iungitur ablto frequenter
ut ibi Iacta cogitatum tuum in domino Et misit deus filium suum
in terris Unde fortunatus In ci[...] sticulas quos actio vereat in
astra i. super astra Verumtamen In compositio plerumque pro sup
posita iungitur acto ut supra diximus Rursus In pro per plerumque
posita iungitur ablto ut ibi Multifariam multisque modis olim lo
cutus est deus patribus nostris in prophetis i. per prophetas .
Quamvis et in positum pro per saltem iungitur acto ut supra dictum est
fit tunc per localem transitionem signat ut aperite michi portas iusticie et
iusti intrabunt in eas i. per eas Rursus In aliquando ponitur pro ad
et iungitur ablto ut ibi Exunt in latere tuo mille i. ad latus tuum
Et et In posita pro ad quandoque servit acto iungitur ut impulit in latus
i. ad latus quod fit tunc localem motionem designat Rursus quo:
tiens In ponitur pro ante iungitur ablto ut Intret in conspe
ctu tuo oratio mea i. ante conspectum tuum et ibi Hoc est mi
rabile in oculis nostris i. ante oculos nostros Et de In compositione

sufficiat hec dixisse. hec pe. he. Unde Hugwitio sedecim modis ponit in construi cum casibus. septem modis cum acto sicut patuit sup. Sex ac cu ablto quorum quatuor dicta sunt scz quotiens in significat motionem in eadem loco Item quotiens in significat permanentiam Item qn ponitur pro inter Item quotiens ... ponitur pro intra, et subdit quintum quotiens ponitur pro cum ut in baculo meo transivi Jordanem istum i. cum baculo meo Item subdit sextum de quo pretactum est quotiens ponitur pro ante cum utroque casu construitur indifferenter tribus modis primo qn ponitur pro super ut dictum e Item quotiens ponitur pro per sicut etiam pretactum est Item quotiens ponitur pro ad.

Sub quoque cum ad locum hec significationem

Hic secundo ondit diversas acceptiones sub. dicens Sub qn significat ad locum et ponitur pro ante vel per iungitur acto ponitur ac pro ante ut ibi Sub lucem exportat tales i. ante lucem ponitur quoque pro per ut ibi Sub noctem cura recursat i. per noctem Cum ac sub in loco significat ablto iungitur ut ibi. Ultima subadusta posuit radiantia quercu ubi in loco significat Et inde qn prepositiones locales temporibus vel alijs rebus iungitur similem habet constructionem quo cum dicatur sub die ita quoque sub iusticia dicitur et sub hoc quo sub die et sub templo In compositione vero semper hec sublocalem significationem ut subeo suppono vel vim diminutiuam ut subrideo i. parum rideo Mutat ac b in c sequente consonante si ea quibus adiungitur sub incipiat a c ut succurro vel in f ut sufficio vel a g ut suggero vel ab m ut summitto vel a p ut suppono

Subter et super contrarias habent significationes

Hic tercio et ultimo tractat significationes harum duarum prepositionum super et subter unde p. h. De super vero et subter dicit quod contrarias possint habere significationes Constat ac quod locum significant Iungitur ac acto cum ablto Quibusdam tamen videntur figurate ablto iungi quo post et ante. figurate ac dicit quia abltm cui adiungitur videntur regere necnon regunt. In loco adverbiorum necesse est accipi eas ut ibi longo post tempore visum Ita quoque ponitur et super cum ablto ut ibi Femina quod sub arbore sedunt Similiter et ibi Fronde super viridi. ubi super ponitur vel adverbialiter vel pro in ut alibi dicit Quando ac super ponitur pro de procul dubio iungitur ablto ut Multa super priamo rogitans super hectore multa Invenitur etiam adiungi ro vel ... participijs et tunc sine dubio est adverbium ut ibi Erre super mesti. i. valde mesti Invenitur etiam in compositione ut supersedeo Dirivatur ac a supera quod dicebant antiqui per apocopam ut supera per sincopam A super quoque dirivatur superius. superus. superbus et supremus Ergo a superbus fit superbio videntur ac mentiri qui dicunt hoc esse compositum a super et eo interposita b et e mutata in i Et huiusmodi possint esse opiniones hec. pe. he. Sed secundum Huguitionem supra comparatur. supra superior supremus vel summus Unde summa et summo summas ... Equatur extremo et cetera usque ibi Nunc addamus eas

Cum apud grecos omnes prepositiones que se dictas

Capitulum quartum in quo de inseparabilibus prepositionibus pertractat et primo quidem epilogat breviter quedam que de prepositionibus predixerat ut ad inseparabiles dictiones vel prepositiones commodius transeat Deinde pertractat principale intentum secunda ibi Sunt que nunquam apponuntur Et quia quantum ad primam partem littera patet Unde quantum ad secundam sic dicit p. h. Hec ac nunquam apponuntur sed semper inveniuntur in compositione Similiter hec di. dis re. se. am. con. que quamvis in contextu orationis per se poni non possint Unde not etiam partes que possunt vocari

tamen quia in compositione addunt aliquid significationi et preponuntur istis
prepositionibus terminant. Et di quidem et dis eandem habent significationem scilicet
aut separative i. separationem consignificant ut divido diduco distraho quod
dyaprepositio facit apud grecos. Conveniunt tamen preponitur dis tantum sequente c. ut
discumbo vel discutio vel f. ut differo in qua mutatur s in f. vel sequente
p. ut dispolio vel s ut dissero vel t ut distraho vel j consonante ut
disiectus. Quibuscumque vero consonantibus preponitur di ut dimitto diruo
diduco digero dilue et ubique di producitur excepto dirimo disertus in
quibus corripitur di. Et ecce habemus hic auctoritatem quod disrumpo
dicatur non dirumpo. Dicit enim quod dis prepositio sequente c vel f vel p vel s
vel t vel j consonante preponitur. Ceteris vero quibuscumque sequentibus
preponitur di. Quare sequente r debet di preponi. Non ergo dicetur dis-
rumpo sed potius dirumpo. Et vide quod tamen dicit aliis consonantibus
sequentibus preponitur di non negavit etiam posse preponi aliquibus per di-
ctatum. Ideo quod non per corrupcionem disertus si preponitur di quod dicamus
quod componitur ex dis et sertus sed amittit unam s. quod non videtur
vale si dis dicatur vocalem non productam habere cum disertus habeat
di correptum. De re vero dicit quod vel sonum est a retro per appocopam
quod sensus ipse ostendit ut respicio i. retro aspicio vel parum a re
dicatur retro sicut ab ex extra. De se quoque dicit quod ponitur
pro dya et consignificat separationem ut secubo i. seorsum cubo. Quandoque etiam
consignificat abnegationem ut securus i. sine cura. Dicatur autem a se
seorsum sicut a de deorsum. Quibusdam tamen videtur dici se a semis
quod facit separationem. Dimidium enim significat. Aliis autem a secus videtur
sed et quibusdam magis ea videntur esse a se dicta. Am vero
significat idem quod peri apud grecos quod est circum ut ambio quod
est ab am et eo sed b interponitur. De con vero nichil aliud dicit nisi
quod loco cum prepositionis accipitur sicut iam supra docerat. Ut
nunc adeamus etc. usque ad finem ibi Ulterior pars.
Et de prepositione quid dictum est nisi quod ad quartumdecimum huius
tractatum partium expositiones redeundum est. ¶ Siqua et nequa
composita sunt a si et ne et qua et fit ibi corruptio in com-
positione. Licet enim secundum priscianum dicendum est que vel qua in neutro
sed tamen que conveniunt ad siqua nequa tam pluralia quam singularia ut
siqua mulier i. aliqua siqua animalia i. si aliqua. Similiter ubique secundum
priscianum non est compositio. Vult enim quod in quibus est coniunctio non
operatur per coniunctionem illa non sint composita sed per adiectionem
sillabe dicatur. ¶ Item Encleseos inclinacio dicitur latine. Ton encle-
ticus ta tum i. inclinativus vero inquit. ¶ Item peri quam est adverbium
conveniunt acuto accentu dicitur circumdari et e contra quod terminus maxime
¶ vranos grece celum dicitur et inde vrania i. celestis. Et vranicus
vrania vranicum nomina adiectiva unde orbis vranicus i. orbe
celestis. Vranoten autem fit inde per adiectionem ten sillabe. Unde quod
ibi priscianus dicit supra et similia poni loco grecarum prepositionum
ut supra celum apponit grecum hic ΥΠΕΡ ΤΟΝ ΥΡΑΝΟΝ et est ύπερ
idem quod super ΤΟΝ articulus ΥΡΑΝΟΝ celum. Deinde ponit infra terram
et apponit hic grecum ΥΠΟ ΤΕΝ ΓΕΝ et est ύπο sub pro quo ponitur
infra. Ten articulus. Ge terra tunc accusativus est ten. ¶ Item intercapedo
quod est illud quod intercipitur i. intermittitur videtur tamen intercapedo
non fieri ab intercipio unde tamen formaretur dupondit ergo pleraque
quod aliud est intercapio aliud intercipio. Intercapere enim est quasi de-
prehendere. Intercapere autem ad distantiam localem pertinere videtur.

Dicatur ergo metrapodo distantia localis sicut in ualle significat. Ser desigt distantiam temporis. Si autem ita sit quod metrapodo metripio debeat dici in alia significatione temporum metripio et autoritate non habeo. Item intermedius est qui inter alios aliquid mutat. i. qui de uno ad alium mutat aliquid. Interrex ut predictum est dicitur custos regni inter duos reges et est compositum a rege et inter. Item pridie temporale adverbium est compositum a prima et die et deserviunt accusativo casui ut pridie kalendas i. die precedenti kalendas. Kalendas autem dicimus primam diem mensis a kalo quod est voco quia illo die sacerdos foras ascendebat antiquitus i. more antiquos ut populum convocaret ad nundinas clamans ter kalo. Propter quod dicimus kalende pluraliter videtur hic velle alibi quod cum dicimus pridie kalendas subaudiendum est ante. Sed diversitas sectulorum est apimignes. Unisillabum compositum est ab una et sillaba. Item exulcero dicitur ab ex et ulcus ulceris vel ut alii dicunt ab ulcero ulceras quod non meminimus me legisse. Dicuntur autem apasternata que per se solent innasci. Unde dicitur caput exulceratum ulceribus plenum. Est autem in compositis ab ex dubitatio quedam. Cum enim sequitur vocalis post ex ita in quibusdam pronunciare consuevimus ut videatur ex trahere sequenti vocali ut exaudio. In quibusdam autem per se et tunc disiunctum videtur sonum habere ut exequor. Sonat enim x tamen precedenti e et quasi disiunctum est ab e sequenti. Sed in hiis nichil aliud nisi usum sequimur de bene et euphoniam. Constat enim quod in omnibus compositis ab ex dicitur x quingi et levari tamen precedenti e. Item enervus componitur ab e et nervus et ponitur pro imbecilli. Enodis ab enodo enodas. Item exterris dicitur exul ab ex et terra. Item excors demens dicitur et est ab ex et corde. Item exero ab ex et sero seris serui quod modo ponitur in usu et ponitur pro ostendere ut exero ensem et pro nudare ut manus quibus operitur i. nudatas. Item expedio est ab ex et pedica. Item quod est compositum a pede et capio capis. Item exturpo ab ex et stirpe tamen pro radice ponitur. Item demum si est compositum componitur a demo et cum. Item deiuro a de et iuro quod si ponitur privative significat periurare. Si vero intensive significat quod valde iurare. Item procerus compositum a pro vel procul et torus. Item proclivus compositum a pro et clivo. Est enim proclivus quasi ante clivus vel quasi inclivus. Clivi autem dicuntur loca quasi inclinationem quandam habentia. Item proavus et pro et avus. Item preruptus dicitur mons quasi ante est a procul vel a pro et rumpo. Item proficiscor a pro et facio. Item imbuo ab in et bo vel do ruptum. Item proficiscor et interponitur quod non est in usu et interponitur b. et est bo id est quod madesco unde undus undi undum quod intus est madidum. Item communis a con et munium munii. Item immunis ab in et munium. Cetera manifesta sunt usque ad dirimo quod est compositum a di et emo interposita r. et e mutata in i.

Adverbium est pars orationis inde- clinabilis cuius significatio verbis adicitur. hoc enim perficit adverbium verbis additum quod adiectiva nomina appellativis nominibus adiuncta ut

prudens homo prudenter agit. felix vir feliciter viuit. Sunt
igitur quedam aduerbia que omnibus conuenienter sociantur
temporibus ut sapienter dico. sapienter dicebam. sapienter
dixi. sapienter dixeram. sapienter dicam. recte facio. recte
faciebam. recte feci. recte feceram et recte faciam Sunt
alia que cum tempora seperatim significent necessario se-
peratim eis coniunguntur temporibus ut hodie facio he-
ri feci. cras faciam. nunc intelligo. antea intellexi. post-
ea intelligam. quadam vsus quoque in eis uariatur. Sunt
que cum omnibus apte sociantur modis ut diligenter
curas. diligenter cura. utinam diligenter curares. cum
diligenter cures. diligenter curare velis Sunt que
non omnibus modis possunt coniungi ut ne cum est de-
hortatiuum indicatiuo non adiungitur. sed uel imperatiuo
ut Virgilius in vi° Eneydorum Tu ne cede malis
sed contra audentior ito. vel optatiuo ut Terentius
in sermone Eu utinam ne sermonem id suadere in
mentem incidisset Aut subiunctiuo ut idem in Aechophie
ne dicam dolo Aut infinitiuo ut Cicero in Inuectiuis
ne dici quidem potest quanta diminutione ciuium
Utinam optatiuo coniungitur Lucanus in ii° O utinam
celi qz deis herebis qz liceret Ni subiunctiuo copulatur
Terentius in Andria Ni metuam patrem Idem in For-
mione Ni michi esset spes ostentata Virgilius in iii°
Eneydos Ni teneant cursus Idem in primo Eneydos Ni
faciat maria ac terras celumque profundum Sed et
ni et ne quando pro neque accipiuntur inter coniunctiones
plerique posuerunt causales. quamuis significant abnegationem

aduerbijs ea magis applicat Et ne apud veteres etiam
pro nec ponitur et usus approbat Cicero In inuectiuarum iiii°
Ne dici quidem opus est quanta diminutione ciuium
Ni quoque pro ne accipitur sicut supra dictus usus ostendit
virgilius in iiii° Eneydos Ni teneant cursus· pro ne teneant
quod etiam donatus in comento eneydos iiii affirmat dicens
ni pro ne sicut veteres dicebant Non vero imparatiuo
proprie adiungi non potest nisi in compositione ut nolli Aptissime
autem imparatiuo sociatur vel subiunctiuo vel optatiuo Indicatiuo
ut virgilius in ii° Eneydos Non tibi tindaridis facies
inuisa lacene Culpatus ve paris diuum inclementia
diuum has euertit opes Subiunctiuo ut virgilius in vi°
Non michi si lingue centum sint ora que centum ferrea
vox omnes scelerum comprendere formas Omnia penarum
percurrere nomina possim Optatiuo ut idem in ii° Georgicorum
Non illam quisquam me nocte per altum Ire
neque a terra moneat conuellere funem Num quoque
indicatiuo soli adiungitur ad quod etiam pertinet inter-
rogatio Terencius in sermone Num quid meministi
Idem in eadem Num quid subolet patri Et verbum quod
sine adubio perfectam potest habere significationem Aduerbium
vero sine verbo vel participio quod vim verbi possidet
non habet plenam sententiam· quamuis enim ab aliqua
persona per se proferantur aduerbia necesse est ea
vel ad ante dicta ab alia persona verba referri ut si
quis me interrogauerit bona est superbia· et respondeo
non Vel per eclipsim dici si cunctante aliquo dicam bene

eloquenter · diserte · ubique enim subauditur dictis · Juvenalis · si
dicam non malus homo qui pro viribus suis subvenit clien-
tibus · subaudio est · In multis quoque aliis locis per hanc
figuram · inveniuntur sine verbis vel participiis adverbia ut
virgilius in primo eneidos · Heroas unde latinum subauditur
Et sciendum quod ut supra dictum est participiis aptissime quoque
adiunguntur adverbia · quid enim est aliud participium nisi verbum
casuale ut bene lego · bene legens · sapienter loquor · sa
pienter loquens · quod si aliud verbum verbo subiugabis id
significat · sed hoc interest quod participium non eget coniunctione
verbum eget ut bene legens disco · bene lego et disco · sapienter
loquens doceo · sapienter loquor et doceo

Accidit autem adverbio · species · significatio · figura
Species primitiva et derivativa. primitiva est
que a se nascitur ut non ita tum · clam · sepe
Derivativa vero que ab aliis nascitur ut clanculum · sepi
us sepissime · docte a docto · cursim a cursu · ductim a du
ctu ΚΑΤΑΠΟΛΥ ΓΑΤΙ Derivativa igitur adverbia vel ab aliis adverbiis
derivantur ut prope propius et ultra ulterius · citra citerius vel
a nominibus ut tullius tulliane · latinus latine · felix feliciter
Vel a verbo sive participio · vel participiali nomine ut sentio
sensus sensim · sto status statim · Singultio singultus singultim
Oratius in primo Sermonum · ut veni coram singultim pau
ca locutus · tractus tractim · virgilius in iiiito georgicorum ·
Tractim susurrant · Vel a nomine et verbo ut a pede et
tempto pedetemptim · Vel a pronomine ut hic illic aliquis et
ille · vel a prepositione ut ex extra · in · intra · con contra sub · subter
est quando et nam terminatio diversorum casuum constructionem
adverbialem suscipiens loco adverbiorum accipitur ut

Virgilius in vi° Eneydos Nimium vobis romana propago
visa potens superi. nimium dixit pro nimis Similiter i primo
eneydos Multum ille et terris iactatus et alto Idem i primo
eneydos Iam primum saxis suspensam hanc aspice rupem
Idem in primo georgicorum Sublime volans Similiter idem
in primo eneydos Vna eurus que nothus que ruunt p[ro] eruunt
Pronomina quoque pro adverbiis ponuntur ut virgilius in
viii° Hoc tunc ignipotens celo descendit ab alto. hoc pro
hinc Idem in primo eneydos Namque videbat uti bellantes per-
gama circum Hac fugerent gray premeret troyana iuventus
Neque enim ea manifestum adverbia esse accipimus. sed nomina
vel pronomina esse dicimus loco adverbiorum per diversos
casus posita per nominativum ut Virgilius in xi° Eneydos. Fors et
vota facit cumulatque altaria donis et in primo georgicorum
Sole recens orto. per genitivum ut rome. Cicero pro ligario Ro-
me ne sit ne re cum fratribus Salustius in primo hystoriarum
Ut deinde militiae et domi gestas composui Idem primo hy-
storiarum Itaque servilius egrotum tarenti collegam prior
transgressus Per dativum ut vesperi sorti ruri Terentius in andria
Quem ne ego heri vidi ad vos deferri vesperi virgilius in
iiii° georgicorum Sunt quibus ad portas cecidit custodia sorti
Terentius in sermone Cui opera vita erat ruri fere se co-
tinebat Per accusativum ut romam athenas Terentius in andria
Quid tu athenas insolens Per ablativum virgilius in bucolicis
Forte sub arguta consederat ilice daphnis Idem in eadem
Alternis dicetis amant alterna camene Cum autem loco adverbiorum
accipiuntur manent indeclinabilia licet iungantur nominum
vel pronominum vel participiorum diversis casibus ut

Sublime volans · sublime volantis · sublime volanti Sic igitur omnia
diversas nomina vim adverbiorum recipientia vel non [recipientia] et primi-
tiva quidem uniformia sunt nec regulam aliquam ad simili-
tudinem vel collacionem aliorum possunt accipere ut cras · cras heus Sic
nempe dirivativa vero que sub aliqua certa proferuntur forma
vel se adhibita collacione racionem plerumque regule possunt
accipere pro similitudine derivacionum plerumque ac diversorum sunt
excepta vel anomala ut bene · male duriter Ergo per singu-
las derivationes necessarium est eorum formas inspicere
A igitur derivancia vel primitiva sunt ut ita quod solum a
correptam habuit · quamvis quidam puta quoque adverbium
esse accipiant Ideo quoque persium id corripuisse ut hoc puta
non iustum est illud male rectius illud Vel composita ut
preterea · interea · postea antea que omnia producunt a ter-
minalem vel ablativi sunt nominum qui pro adverbiis accipiuntur ut una
qua · nequa · roma Virgilius in primo Eneydos Una eurusque
notusque ruunt creber que procellis Affricus · Idem in
eodem Qua data porta ruunt et terras turbine perflant Idem
in eodem Ne qua scire dolos medius ve occurrere possit Et sci-
endum quod propria civitatum nomina si prime vel secunde
sunt declinacionis genitiva quidem casu pro adverbio in loco
accipiuntur ut rome sum vel Tarenti Accusativo vero ad lo-
cum cuiuscumque sunt declinacionis ut romam eo vel Taren-
tum vel Carthaginem vel athenas Ablativo de loco vel per
locum ut roma exeo · Tarento transeo Sin tercie sunt ab-
lativo tam in loco quam de loco vel per locum ut Carthagine

sum Carthagine venio. Carthagine discedo Idem etiam pluralibus invenitur ut athenis sum athenis venio. athenis discedo Inveniuntur et cum prepositionibus nomina civitatum sepe prolata et maxime apud hystoricos Livius in primo Ab urbe condita Venerant et a lanuvino antio sic prolata auxilia Salustius in Catilinario Nam cum brutus a roma abeat Idem in Jugurtino Ad Cartham oppidum iter constituit Livius in xv Et famius supplementum a roma abduxerat Idem in primo Quem at ab roma posse excipi Idem in eodem Qua via ad vezerim ferebat Salustius in primo hystoriarum Ad olimpum atque phasellida In eodem Apud coricum et apud lethum oppidum et repulssus a lepte oppido et apud hilezadam cum multa opera circumdata Idem apud preneste locatus Idem apud mutinam Inveniuntur tamen etiam quedam appellativa supra dictam regulam sequentia ut militie militiam militia domi domum domo. humi humum humo Ex rodo plautus in mercatore Navem ex rodo qua est heri advecta filius

Ne correptam vel primitiva sint ut pone pene ex quo etiam aliud derivavit Plautus in mustellaria Ita mea consilia perculit penissime ne prope nempe quippe se pe inde et ex eo composita deinde subinde proinde perinde exinde que omnia antepenultima habent acutum vel quia per adiectionem habent de ut quibusdam videtur unde frequenter invenimus exin dein. virgilius in primo Eneydorum Exin gorgoneis allecto infecta venenis vel magis quia compositiones seperate gravantur ut coniuncte esse ostendantur acutum habet

assumpserunt attenta equo et coniunctio si et ne adubio co
ponuntur qn ut sicqn neqn Nam aliqn dre causa ab aliquo qd
consimilem sonum hre videtur acuit anpenultimam vel dinati
ua sue ut pagro pagre pumo impune habmdo habmde
rita unde irrito rite Nomina quoqz pro adubys in e correptaz
desinentia inuenimus ut Salustius in Jugurtino Ceta haud
facile compezta narrauezim Virgilius in iiijo Eneydoz
forte fuit iuxta tumulus quo cornea summo virgulta dem
in vio Sed sublime volans nubi se inserit atre ecclius
facile et sublime acta sunt forte ae ablatius Sic est sponte
sua et mane pmo nomina esse ondunt coniunctione aliore
casualia ut domi sue Sunt etiam composita in e corre
ptam desinentia adubia ut supra dicta perinde exinde et
primo impune Virgilius in ijo georgicarum Et sepe altius
ramos impune videmus vertere in altius Vel pote quoqz
compositum est ab adubio et nomine pote enim ab eo qd
est potis nascitur hic et hec potis et hoc pote Vnde per-
sius Quid pote vis dicam nugaris cum tibi calue id est quod
possibile Ab eo at quod est hic et hec potis et pote fit com
paratiuum hic et hec potior et hoc potius et superlatiuum potissimus
ex quibus etiam adubia potius et potissime n e
productam non inuenimus per initiua sed diriuatiua a nomi-
bus scde declinationis quorum datius in o desines in e
longam conuertitur et facit adubium ut hic claro clare
optimo optime pulcro pulcre affabro affabre Cice
ro in verrinarum vio Deum ullum qui ei paulo affabre
factus hic sano sane fero fere Excipiuntur bn et ma
le a bono et malo in e breuem desinentia multa

ac ex supra dictis nominibus ipsa terminacio dicta pro adverbiis
accipiuntur falso consulto postremo sedulo auspicato augu
rato manifesto privato precario merito Terentius in
Eunucho Seu vi seu clam seu precario Idem in Andria
haud auspicato huc me attuli Idem in Formione meri
to te amo Idem in eadem postremo sine ullo alio pacto
vel fenore Livius in xmo privato nos tenuissemus dici
tur tamen et privatim Salustius in Catilinario Ea privatim
et publice rapere et sepe corripuit O terminacionis ipsi in
adverbia transeunt ut cito sero modo Iuvenalis in iiijo
Et cito raptivus de nobilitate comesa Quod superest
Virgilius in nono Eneydorum Tu modo posce de
os veniam saris qui litoribus Statius in primo Thebay
dos Sero memor thalami meste solacia mortis Febe
parabis Idem in nono Queritur qui fidem tam sero repo
sci Necessario dicitur a necesse et sed necesse est verbo sub
stantivo Terentius in Eunucho Quid des paululum
est et necesse est multum accipere Thaidem Invenitur
tamen et necessarium Sunt tamen quedam ex eadem declina
tione quorum neutra pro adverbiis accipiuntur ut
multum nimium primum et primo Terentius in
Andria primo hec pudice vitam parce ac duriter age
bat etc At etiam prime dicitur ostendit idem Terenti
us qui compositum ab eo in Andria protulit Nam
id arbitror adprime in vita esse utile ut ne quid nimis
Nimium quoque pro nimis frequenter invenimus
et parum pro parvum Lucanus in vo Et quod nimium
parum qui distulimus Verum etiam et vero dicitur

Exaprimuntur a duro dure et duriter a largo large et largiter
ab humano humane et humaniter ab inhumano inhumane
et inhumaniter a firmo firme et firmiter Terencius in
Andria primo hec pudice vitam parce ac duriter agebat
Cicero in iiijo verrinarum respondit illa ut meretrix non
inhumaniter Idem in xiijo philippicarum putare aliquid
moderate et humane facturum Idem in vjo de republica
firmiter enim maiores nostri stabilita matrimonia esse volu
erunt Idem ad pensam primo de anthiocho fecisti humaniter
Inveniuntur tamen et alia quibus tamen non est utendum pom
ponius in antorata Ludit nimium insaniter pro insane
Seueriter quoque pro seuere Titinnius in philura Seueriter
hodie sermonem amica mecum contulit Idem blanditer
benigniter plautus amatere auariter munditer seueriter
mestiter equiter asperiter Novius festiniter. Lucillius
ampliter ignauiter. Varro probiter mutuiter. Ennius
proteruiter ignauiter iracunditer. superbiter temeriter
preclariter toruiter puriter reuerecundiler miseriter
prosperiter Dicitur etiam abunde ab abundo et abundanter
ab abundans Sciendum tamen quod quedam aduerbia non plene
seruant significationem que in nominibus est a quibus deriuatur
ut ferus fere sanus sane. sensus sensim Ideo autem dixi
non plene quia potest esse aliqua ratio ut fere dicuntur
que dum torpore feriuntur quippe cum quatuor pedibus
utantur. fere ergo pro iuxta quod ceteribus animal iuxta
sunt. sanus pro validus accipitur. ergo et sane pro
valide Hac quoque notandum est quod a valido valde pro va
lide per sincopam profertur sensim pro paulatim quia

ea maxime faciunt sensum que morant. avito vero verbo vel ratione pro recte quia nichil traditur rectibus nisi quod rectum esse credatur A quita quoque declinacionis nominibus composita e produnt pridie hodie postridie meridie quoque pro adubio accipitur cum sit nomen N i quoque desinentia inveniuntur adubia sed pauca primitiva ut heri vbi et ibi dicitur et here Juvenalis in primo Res hodie minor e here tum fuit ac eadem cras deterit exiguis aliquid Oratius in 2o sermonum Nam mihi convivam querenti dictus here illic de medio potare die Alia vero nomina sunt loco adubii posita per genitivum plerumque ut domi thau: romini lampsati thuri ephesi belli. Livius in 2o ab urbe condita duo nefanda facinora decem viri belli domi que adiunxit inveniuntur etiam per dativum ut vespere et sorti Terentius in Andria Quem ne ego heri vidi ve: speri ad vas afferri Virgilius in 4to georgicorum Sunt quibus ad portas cecidit custodia sorti Nec non etiam per ablativum ut qui pro quomodo vel unde Terentius in Andria Nam qui tibi ister madit suspitio qui quia te noram Idem in eadem Audivi et credo multa contrarium sed qui coniecturam hanc nunc facio. est enim ablativus a quo vel aqui N o primitiva quando ut cum temporale et ex eo composita sicut necum aliquando que antepenultimam habent acutam ne due partes ut supra dictum est esse putentur diverse vel dicte causa Derivativa vero a tis citra unde ultro citro que Cicero pro roscio per ea homines cursare ultro citro que non destituerunt Ab in quoque intra et intro et intus et inter Sunt

etiam composita presto profecto Alia vero nomina sunt uel pronomina
adverbialiter prolata ut falso merito sedulo cito sero vero vtro vt
que liuius in vmo ab urbe condita vtroque exercitus missi sibi
quo aliquo eo illo Sed que pro adverbiis accipiuntur inveniuntur
interdum corripientia o sicut ostendimus ‖ In v finita
inveniuntur denominativa ut diu et ex eo compositum interdiu
et a nocte noctu Nam astu nomen est indeclinabile quo terencius
Terentius in eunucho Heu quid amat an sit ille quid me
retrix fiet an in astu venit quod nisi esset nomen seperata
propositio ei non proponeretur ‖ In ae diptongum nomina sunt
genitiui casus loco adverbii posita romae corsicae capuae Salustius
in Iugurtino Sed ubi romae comperta sunt Idem in primo historiarum
Res populi romani marco lepido catulo que consulibus
ac deinde domi et militiae gestas ‖ In oe au eu ei oh
ah terminantia interiectiones sunt quas greci adverbiis connumerant
Oratius in carminibus secundo heu hoc bache precor Idem in
secundo carminum heu hoc recenti mens trepidat metu Te
rentius in eunucho An abscedo ne compendius hic quidem
tu illo oe Idem in eodem ei ei Idem in eodem oh illud vides
ob ut sibi distorsit carnifex Idem in Andria dictura ne
es quod rogo au virgilius in secundo Eneidos Ei michi qua
lis erat quantum mutatus ab illo hectore Idem in eodem
heu fuge nate dea iam te que his eripe flammis
In c primitiua inveniuntur sic donec quod etiam
donicum antiqui dicebant plautus in captiuis Auscul
tatum facies ego mea mitti donicum ille huc redierit et
diriuatiua pronominum hic illic istic huc illuc istuc hinc il
linc istinc hac illac istac et omnia uel natura uel positione

produtunt extremam sillabam excepto donec et in fine cir
cumflectuntur si vocalem longam habuerint natura Com
posita quoque inveniuntur ut adque abhinc dehinc

In l pauca inveniuntur semel · pol edepol ul etiam
conmitto pro valde frequenter invenitur Cicero pro mu
rena vel maximum bellum populo romano cum rege anthiocho
gessisse | In am primitiva clam coram Diriatiua ul co
posita nequicquam nequaquam neutiquam Praeterea quam quod est si
militudinis ul comparationis siue electionis adverbium accipitur
virgilius in xi° Quam facile accipitur sater saxo alos ab alto Salu
stius mare ponticum dulcius est quam cetera · quamvis in preparato eius
 ixxxep apud grecos coniunctio sit electiua · Bifariam etiam et trifari
am et omnifariam composita sunt a fando et a propositis dictionibus

In em primitiua item tandem Composita ut itidem ibidem indidem
identidem Cicero pro rostio indidem neameria | In im et denomi
tiua inveniuntur et verbalia siue participalia ut a parte partim a
viro viritim a vice vicissim · ab ostio ostiatim a statu statim a ra
ptu raptim a saltu saltuatim a cursu cursim a stricto strictim
a furto furtim a sensu sensim a singulis singulatim ab af
fatu affatim ul a greco magis affatos i abunde unde et
corripitur fa a privato privatim a paulo paulatim a sin
gultu singultim Oratius in primo sermone et verum coram sin
gultim pauca locutus · presertim confestim a tractu tra
ctim a carpta carptim a ductu ductim Plautus in gurgu
liane Dive ductim si hac abit hac persequar || In im
primitiua pauca sunt iterum sursum rursum et rursus
prorsum et prorsus Diriatiua ul composita dextrorsum
sinistrorsum Oratius in ii° sermone Ille sinistrorsum hic

dextrorsum abit unus utrique error sed antiqui etiam dextrovorsum
dixerunt Plautus in Rudente Sed dextrovorsum aversa est in ma
lam crucem. rursum deorsum sursum orientem versum occidentem
versum Terentius in Adelphis Similiter in utroque vorsus
Plautus in Captivis utroque vorsum rectum est ingenium
meum Haec enim quoque composita esse videntur tamen sub
uno accentu proferantur Melius tamen dicemus quod inclinat
sibi supradicta nomina Sibi actutum diminutivum est ab actu
id est celeritate Virgilius in IX Tunc certa reddit actutum pius
Eneas atque integer evi Ascanius Nomina quoque loco ad=
verbiorum in eadem terminatione inveniuntur ut multum primum
nimium parum pro parvum Lucanus in VI Et quam nimium
quam parvum quam distulimus pro multo et parvo || n n
pauca inveniuntur ut en forsan forsitan || n r primita
tur et per quam pro valde accipitur Diminutiva a nominibus
vel participiis tertie declinationis inveniuntur in ter exeun
tia. sed in n s. desinet tamen is genitivo in er convertunt ut sapi
ens sapientis sapienter prudens prudentis prudenter
indulgens indulgentis indulgenter Alia vero assumunt
dativo ter penultima correpta ut fortis forti fortiter utilis
utili utiliter. felix felici feliciter audax audaci audaciter
sed per sincopam in usu est frequentiore audacter Te
rentius in Formione Nimis multo audacter quam nunc
ledit lederet Salustius in historiarum II audaciter pro=
tulit secundum analogiam et Cicero pro Sexto Roscio Multa
scelerate multa audaciter multa improbe fecisti Exci
pitur facilis quod pro faciliter facile loco adverbii

habuit mysii virgilius in ix° Quam facile capitur saxo sacer
ales ab alto difficilis ad difficulter facit pro difficiliter et ab
dim(inutivo) dimo pretea a tribus et quatuor nascuntur adverbia
ter et quater. obiter enim compositum est ab ob et iter.
Similiter paulisper tantisper parumper composita sunt
vetustissimi tamen quedam contra supra dictam regulam pro
tulerunt Sed siquidem sunt nomina neutra pro adverbiis ut sub
lime volans assumantur alii vero reiciantur ut pomponius
de philozophia Cum ister memore meminit pro memoriter
Aliter quoque ab eo quod est alis huius alis huic ali pro
alius alii secundum supra dictam analogiam profertur. In
as denominativa invenio ab extrema circumflexa alias
In es productam sades hercules plerasque tamen a numeris
nascuntur .i. a quinque usque ad mille ut semel bis ter quater
quinquies sexies decies vigesies vel vicies centies quinge
ties milliens. In is correptam nimis quod etiam nimium
dicimus satis quod etiam loco nominis positivi accipitur itaque
etiam comparationem recipit satius Terentius in eunucho Clare
de ad ignem hunc iam tale stes plus satis Lucanus in primo
Tu satis ad vires romana in carmina dandas Iuvenalis in
iiii° Hoc satius quam si dicas sub iudice vidi quod non vi
disti. satius pro melius. In us correptam penitus rursus
et rursum prorsus et prorsum secus celitus a celo stir
pitus a stirpe funditus a fundo virgilius in ii° Eney
dos Rursus et altius In eodem Rursum ex diviso celi telias
que latebris. radicitus a radicibus virgilius in ii° Eney
dos Radicitus eruta pinus. mordicus divinitus quantus

dicatur th et divine et humane vel humanit[er] . s[ed] diversas h[ab]ent si
gnificationes Nam divinitus a dis et humanitus ab hominibus
monstrat Divine a[utem] et humane vel humaniter similit[er] dis et
hominibus significant Cominus quoque et eminus localia s[unt]
Adversus quoque quod etiam ntus est quo nullus pro inimice
Terentius in andria liberatus sum Dave hodie op[er]a tua ac
nullus quod Similiter fors cum sit ntus accipitur pro ad
verbio virgilius in xi° fors et vota facit cumulat q[ue] altaria
donis Et omnia comparativa que nomi[num] comparativorum
g[e]n[er]is neutri similia sunt ut clarius prudentius ocius
satius ‖ n ens totiens a tot et quotiens a quot et a
multo multotiens et aliquotiens ab aliquot Salustius in
p[ri]mo hystoriarum Neq[ue] detrusus aliquotiens terretur
n T sat pro satis et dumtaxat quod ab adverbio com
ponitur et v[er]bo et forsit pro forsan Oratius in p[ri]mo ser
monum Dissimule hoc illi quia non ut forsit honorem iure
mihi invideat quivis n x vix mox pax quod e greco
qui significat cum mo ‖ n n C nunc hinc ‖ n p s
deinceps Inveniuntur diverse adverbia forme ex eisdem
d[er]ivata nominibus ut a fors forte forsan forsitan forsit
fortase fortasis virgilius in xi° fors et vota facit cumu:
lat q[ue] altaria donis Idem in bucolicis forte sub arguta
consederat ilice dampnis Idem in p[ri]mo Eneydos forsan
et hec olim meminisse iuvabit Idem in bucolico forsitan
illum a[ut] herba captum viridi Idem in xi° Celo q[ue] animum
fortasse ferebat Et fors quidem et forsan et forsitan dubi
tandi sunt . forte v[er]o eventus pro fortuitu quod a fortu
itus d[er]ivativo nomine fit . fortase a[utem] et fortasis pro temere

quid a diuino quoque diuinitus ΘΕΙΟΘΕΝ diuine ΘΕΙΩC
Similiter a fato fatutu MOIPΘEN fato et fataliter MOI
PIΔIΩC ab omni anno ΠANTEAΔΩC et omifariam in oem
partem uel ex omni parte Diriuatiuorum aduerbiorum
species est etiam in comparatiuis et superlatiuis · preterea
diminutiuis quod apud grecos non est et plerumque de
nominatiua sunt hec ut clarus clarior clarissimus · clare
clarius clarissime · felix felicior felicissimus feliciter felici
us felicissime · bonus bellus · bene belle · primus pri
mulus primum primulum · longus longulus longe
longule Inueniuntur tamen pauca que quamuis a nominibus
non diriuentur tamen habent comparatiua uel diminutiua
ut sepe sepius sepissime Antiqui tamen et sepior et sepis
simus protulisse inueniuntur sicut ultra ulterius ultime
ulterior ultimus non enim aduerbia a nominibus sed ab aduer
biis huiusmodi nomina nascuntur supra superius supre
me superior supremus citra citerior citime citerior citi
mus extra exterius extime exterior extimus · infra infe
rius infime inferior infimus diu diutius diutissime di
utior diutissimus nuper nuperius nuperrime · antiqui
nuperus nuperior nuperrimus · Ocior quoque ocissimus
et ocius ocissime a greco ΩKYΣ Satis quoque quia pro
sufficiens accipitur quod supra diximus ideo habet compa
ratiuum satius Attendendum est igitur quod non inueniuntur
comparatiua aduerbia nisi sint adiecta comparatiuis
nominibus · diminutiua tamen rarissime ut clam clancu
lum Terentius in Eunucho Clam in cellulam ad te

patris perend omnem congerebam clanculum Diriuant autem a
nominibus ut sapiens sapienter a pronominibus ab ille illic
A verbis detero deterius a participiis indulgens indulgenter
A prepositionibus ex extra · sub · subter in inter

Figure adverbiorum sunt tres simplex composita de
composita Simplex ut diu huc Composita ut inter
diu adhuc Decomposita que a compositis ut a
potente potenter a in fecunde infecunditer ab
indocto indocte ab imprudente imprudenter Hec tamen que
et simplicia sunt absque dubio etiam composita possunt esse
ut docte indocte prudenter imprudenter Nam efficacius
sine dubio decompositum cum ab adubio simplici non com
ponitur sed a nomine composito diriuatur

Significatio adverbiorum diuisas species habet Sunt
enim temporalia que preteritum tempus significant so
lum ut pridem nuper antea nudiustercius Sunt
alia que presens ut nunc presto vel et primus et non multo
ante preteritum imperfectum ut modo Terencius in andria
quod dolores mea tu accipiunt primulum Idem in Eun
tontumerumenon Age modo hodie sero at ne quicquam
voles Idem in andria modo patiens mihi apud forum
dixit Uxor tibi ducenda est pamphile Idem in eunucho
Parmeno thezea fiatne ita tamen hodie tamen audium modo Accipi
tur etiam pro infinito quo · et nunc Idem in eadem modo
do ait modo negat Inuenitur etiam pro dumtaxat ut virgilius
gilius in iiii^to Eneydos Si modo quod memoras factum

fortuna sequatur. Alia futuri solum ut cras postridie
pridie perendie. Alia communia diversorum temporum ut olim
dudum quondam. Virgilius in iio georgicorum depressis
olim statio tutissima nautis infinite dixit olim pro preterito
Oracius in primo sermonum Olim truncus eram ficulnus
inutile lignum preteritis. Virgilius in iio georgicorum Et iam
olim seras posuit cum vinea frondes frigidus et silvis
aquilo decussit honorem iam tum acer curas venientem
extendit in annum rusticus Idem in vo Et tumidis sum-
mersum tunditur olim fluctibus euri futuri Idem in primo
Eneydos forsan et hec olim meminisse iuvabit dudum
preteriti Terencius in andria Ego dudum non nichil veritus
sum Dave preteritis trium Virgilius in iio Eneydos Iam
dudum sumite penas. quondam preteriti Cicero in primo
Invectivarum Ista inquit fuit quondam in hac republica
virtus. futuri virgilius in bucolicis Quondam tua
dicere facta Tempus erit Idem in iio Eneydos.
Quondam etiam victis redit in precordia sanguis
instantis temporis protulit. Similiter aliquando Cicero
in primo Invectivarum Quibus tandem aliquando Idem in
iio Tandem aliquando quirites vel catilina Quando quoque
simplex et ex eo composita omnia aliquando siquando necquando que
et infinita sunt et in penultima acuto accentu proferuntur
quod etiam ab inde composita exinde perinde
subinde deinde proinde. quando autem et interrogativum et relativum
est et infinitum Interrogativum ut quando venisti. relativum ut

quem etiam inuenis peccaui Infinitum ut tamen ueniam faciam
Accentu tamen discernitur quod et nomina interrogatiua et relatiua
Inueniuntur tamen etiam pro aliquando et pro causali coniunctione vir
gilius in x° Aspera quis natura loci dimittere quando Sua
sit equos · quando dixit pro aliquando Idem in primo Eneydos
Hic tibi fabor enim quando hec te cura remordet · quando pro
aliquando hic accipitur ¶ Alia quoque localia sunt uel dis-
cretas uel communes sunt locorum significationes Discre
tas ad locum ut huc illuc quo In loco ut hic illic ubi quod
interrogatiuum penultimam acuit ut si dicam ubi est
pamphilus · relatiuum grauatur ut virgilius in primo
eneydos Sevus ubi eacide telo iacet hector ubi ingens
Sarpedon ubi tot symois correpta sub unda Quo et un
ut oratius in ii° sermonum unde et quo catius interrogatiuum
rogatiuum acutam penultimam habet · relatiuum grauatur virgi
lius in primo Eneydos Genus unde latinum De loco ut
hinc illinc inde · per locum ut hac illac qua · hec quoque
quo infinita omnia · i' quo ubi unde tamen relatiuum grauatur
in loco
aliter sunt sicut accentu Communes ut peregre sunt
ad locum · de loco · in loco
pegre abeo pegre aduenio · pegre dego Similiter po
ne · super · infra · extra ultra citra que etiam ca
sibus frequenter solent iungi grauari quod atque ideo a
quibusdam prepositiones esse putantur sed illa proprie est prepo
sitio que seperate nunquam potest sine casualibus proferri
ut e ex a abs ab de pro · sub in et similia Aduer
bia vero que iungi solent casibus etiam per eclipsim

casualiud solent proferri ut pone subit comminus et ultra citra quod
nichil est et quod adu̅bia etiam per se h̅nt aliquam certam signi
ficationem. Prepositiones vero non ut si dicam de. in nescio per se
quid significent nisi coniugantur cum aliqua dictione. si enim di
cam de partibus orationis aliam h̅t significationem et si di
cam de loco in locum aliam In superiore enim το περι. in
sequenti το απο significat. similiter de duco κατάγω.
descendo κατάγομαι Extra vero et pone et supra indu
bitabiliter h̅nt loci significationem. ex quo ostenduntur ma
gis aduerbia esse Sunt quedam vnam loci significationem
habentia que est ad locum ut orsum istorsum deorsum
sursum sinistrorsum dextrorsum / similiter adu̅bia osten
duntur composita italiam versus Siciliam versus que ipse
attentius ostendit esse composita nisi dicamus quod versus
inclinat sibi sup̅posita nomina Similiter militie in loco
solum inveniuntur quod vespere in tempore Et sciendum
quod pleraque adu̅bia localia pro temporalibus accipiuntur
ut virgilius in ii° Eneydos Inde thoro pater eneas
sic orsus ab alto pro deinde Et in primo Eneydos
h̅et vbi dicta cavum conuersa cuspide montem vbi
pro postquam Et Terencius in Eunucho h̅it ego illud
contempsi pre me pro tunc Temporalia autem pro lo
calibus non accipiuntur ut nunc modo nuper postquam
post̅ Decertatum est ne hoc etiam accipitur pro nequaquam
et pro ut non et pro valde pro neque ut Cicero in
iiii° Invectivarum ne dicam quidem opus est pro neque

dici apud e · pro ut non Terencius in adelphis ne dicam dolo
pro ut non dicam dolo pro valde ut idem in andria Ne illa
illum haud nouit cuius causa hec incipit ¶ Abnegatiua est
ut non haud minime nequaquam Sciendum tamen quod eciam alie par
tes accipiuntur pro aduerbiorum diuersis significacionibus et
est quando due pro una ut nullo modo nullatenus quo et ad=
iectiua loco nominum posita inuenimus ut virgilius in vno° Spo=
te sua simul et manenorum Lucanus in primo Tu satis
ad vires romana in carmina dandas Et Salustius in Ca
tilinario Satis eloquentie parum sapientie ¶ Confir
matiua ut profecto scilicet videlicet · quippe nempe ut
persius Nempe assidue · hec / due quoque partes pre
affirmatiue
ponuntur ut quid m · cur non sit est quid istic · quo
frequenter Terencius vtitur in confirmatione ut in adel=
phis Cauid istic accedo ut rectius dicas ¶ Iuratiua edepol
castor ercle medius fidius Per quoque preposicio potest
etiam pro aduerbio accipi iurandi ut virgilius in x° per
te per qui talem genuere parentes Idem tamen eciam confir
matiuum est aduerbium ut Terencius in andria Tu quidem nimium
per parte non laudo Sic quoque quo per coniunctionem causua=
libus et graui accentu prolatum iuratiuum est virgilius in
bucolicis Sic tua cirneas fugiant examina taxos ¶ Op=
tatiua vtinam · o · si ut virgilius in primo Eneydos Atque vtinam
rex ipse notho compulsus eodem Afforet eneas Idem in vno°
Assis o tantum et propius tua numina firmes Idem in vno°
Si nunc se nobis ille aureus arbore ramus Ostendat nemore

in tanto vt āt ut si sunt etiam coniuctiones causales sed ut etiam similitudinis adūbiū ꝛc. pt etiam pro temporali ati pt pro post tpū virgilius in bucolicis ut vidi ut peri et ex hiis componitur vtinam ul vti invenitur etiam ut pro vtinā ut oratius in ijo sermonū O pater et rex iupiter ut pe reat positū ~~rubigine~~ rubigine ferrū pro vtinā vti enī et vt idem est Optativa heija aije Et notandum qd videtur hoc adūbiū etiam plurale habere agite ut virgilius in viijo Eneydos Ergo agite o iuvenes tantarū in munere laudum Remissi va sunt superioribus contraria ut pedetemptim sensim pau latim Qualitatis ut bene male Quantitatis ut nimiū parum parum hec āt plerumqꝫ a nominibus adiectiuis fiunt ut disertus diserte tersus terse maximus maxime paulus paulatim Nec non etiam a participiis siue verbis ut strictim minutatim cursim Dubitativa forsan for tasis et fortase fors forte forsit virgilius in xjo fors et vota facit tumulat qꝫ altaria donis Idem in po Eneij dos forsan et hec olim meminisse iuuabit Terentius in andria forma bona fortase Oratius in primo sermonū dissimile hoc illi est quia non ut forsit honorem iure michi inuideat quis ita te qꝫ amicū Congregativa lo ci sunt et temporis quia ut simul vna pariter in eodem loco et in eodem tempore virgilius in xjo Simul hic fit ingens Et in po Eneydos vna eurus qꝫ nothus qꝫ ruunt Discretiva seorsim secus separatim secreto vtrinqꝫ diuise singillatim bifariam omnifariam Similitudinis ut ceu quasi velut veluti sic sicut siciti vt vti hec etiam

coniunctioni enim sunt causalia ergo ideo ut illi significant grecas con
iuctiones virgilius in xi° Capias ut digna camille premia Ecce
in quo inmectuarim Illud vero nonne ita p(ro)b(at)ur est ut nutu deorum
optimi maximi factum esse videatur ut cum hodierna die ma
ne per forum meo iussu et coniurati et eorum indices in edem
concordie ducerentur eo ipso tempore signum statueretur ¶ Or
dinatiua deinde deinceps continuo protinus postea preterea
¶ Intentiua ut valde nimium prorsus penitus omnino ¶ Compa
ratiua ut magis minus hoc cum adversa qualitate coniunctio
contrarie qualitatis comparatiuum significat ut minus prudens
pro stultior et minus stultus pro prudentior ¶ Superlatiua ma
xime minime ocissime velocissime ¶ Et sciendum quod omnia que
ab aliis dirivantur illorum significationem uel qualitatem gen(er)alem
seu spiritualem ut a propriis demostenes demostenice dicit
Tullius tulliane salustius salustiane Similiter ab appellatiuis ge
neralibus a corpore corporaliter a quali qualiter ab alio aliter
a generali generaliter a speciali specialiter a latino latine a greco gre
ce a viro viriliter a muliere muliebriter ¶ Et nota quod plera que
ex nominibus sunt derivatiuis ¶ A grecis quoque nominibus dirivantur
adverbia ut ocis ocius ocissime sunt tamen nomina ocior ocissimus
preterea quod apud grecos anomale απο των εν ιατταν adver
bium dicitur sic et apud nos inequaliter ab vno semel profertur.
a duobus quoque pro greco dis nos bis dicimus ¶ Ceteri enim numeri
a vocibus suis faciunt adverbia tres ter quatuor quater ¶ A quinque
vero usque ad mille in es productam desinunt adverbia ut quinquies
sexties septies · sic reliqua ut supra dictum est ¶ A quot vero et tot i
ens inmantur quotiens et totiens Sunt igitur hec in alia
inueniuntur igitur apud nos adverbia diminutiua que apud

gretos non sunt ut clam clanculum bene belle bellissime Quo
dam sunt nomina synonima id est polionima vel polionima sic inveni
untur adverbia vel in una significatione multas habencia voces
vel in una voce multas habentia significationes ut ubi ισον
και ομοιον Similiter quo qua quando et infinita sunt et
interrogativa et relativa Quando autem etiam pro coniunctio
ne causali invenitur Tandem quoque non solum pro ad
verbio temporali sed etiam pro coniunctione expletiva invenitur
ut Cicero in primo invectivarum Quousque tandem abute
re Catilina patientia nostra O quoque diversas significationes
habet Est enim adverbium vocandi ut virgilius in primo
Eneydos O regina novam cui condere iupiter urbem
Est admirandi ut Iuvenalis in iiij^to O qualis facies et
quali digna tabella Est indignandi ut Cicero in primo in
vectivarum O tempora o mores Quandoque est optandi ut
virgilius in vimo Eneydos Assis o placidus que iuves et tu
a numina firmes Est etiam nomen ipsius littere In aliis
quoque multis adverbiis invenies diversas significationes
in una eademque voce quo etiam ex contrario in diversis
vocibus unam significationem ut qui olim dudum quondam
aliquando cito propere celeriter actutum ¶ De ordine quoque
adverbiorum queritur utrum preponi an supponi verbis ap
tius possint et manifestum est quod aptius quidem preponuntur
quomodo adiectiva nomina ut bonus homo bene agit fortis
imperator fortiter pugnat licet tamen tam hec quam illa pre
posteri proferre Exceptis monosillabis quidem omnibus ut
non ne diu tum temporali. per quod adverbium est
quando affirmationem significat sicut etiam vel cum pro

valde ponitur Et demonstratiua quoque et interrogatiua ppo-
nuntur verbis ut en ecce cur quare quamobrem. Similiter orta-
tiua et similitudinis et votandi et optandi ut eya aye quasi
ceu veluti heus o utinam Terentius in adelphis utinam ip-
sum salute illius fiat vel imitasse defatigaret virgilius in bucco-
licis Ut tua grineas fugiant examina taxos Idem in x° Ut
ita me referat tibi magnus O utinam Jupiter

Interiectionem greci inter aduerbia ponunt quoniam hec
vel adiungitur verbis vel verba ei subaudiuntur ut si dicam pape
quid video vel per se etiam pape etiam si non addatur miror
habet in se ipsius verbi significationem que res maxime fecit
romanarum artium scriptores seperatim hanc partem ab
aduerbys accipere quia videtur affectum habere in sese
verbi et plenam motus animi significationem etiam si non addatur
verbum demonstrare Interiectio tamen non solum sensum seu
affectum quem dicunt greci EIXETAIACMON significat sed etiam
voces que cuiuscumque passionis animi pulsu per exclamacionem
interiiciuntur Habent igitur diuersas significationes gaudii
ut euax. doloris ut ei virgilius in ii° Eneydos Ei michi qua-
lis erat quantum mutatus ab illo hectore virgilius in xi°
O dolor atque decus magnum rediture parenti Et in buccolicis
Doloris a silice in nuda conixa reliquit Idem in eodem Ah tibi
ne teneras glacies secet aspera plantas Amoris ut at at mi
homo sat indilosus es Terentius in eunucho Est et admira-
tionis ut idem in eodem pape hec superat ipsam taidam Inter
has ponunt etiam sonituum iteratarum imitationes ut risus
haha hehe et phi et heu et hau et hoe possunt tamen esse que-
dam dubie inter aduerbia et interiectiones ut o quando indi-
gnationem significat vel dolorem vel admirationem et accipitur

Quando vero vocandi est vel optandi adverbium. potest tamen etiam nomen esse ipsius littere ut supra diximus. A quoque et prepositio est et interiectio et nomen. prepositio ut a summo ad imum a domo. Interiectio ut premonstravimus in vocalibus esse positum. Nomen ipsius littere est ut a. pro quoque tam prepositio est quam interiectio. prepositio ut Virgilius in xii°. pro Latio Obtestor pro maiestate tuorum. Et in v° pro se quisque viri depromunt tela pharetris. Interiectio ut Lucanus in iiii° pro si remeasset in urbem Gallorum tantum populis atto quam subacta. Optime tamen de accentibus earum descripsit Donatus quod non sunt certi quippe cum et abscondita voce vel est non plane expressa proferantur et pro affectus commoti qualitate confirmantur in eis accentus. Alie tamen partes orationis singulares vel plurales solent interiective proferri ut Virgilius in primo Eneydos. Navibus infandum amissis unius ob iram. infandum pro interiectione posuit protulit. Proprie tamen voces interiectionum primitive sunt ut pape euax ei heu ehoe et similia.

Liber iste quintusdecimus in ordine habet duos tractatus. Secundus ibi interiectionem. In quo post hec aggreditur Priscianus de adverbio tractare. Cur autem statim tractet de adverbio non est questio. Sicut enim prepositio reperta est ut preiaceat obliquis casibus nominis ita quoque adverbium repertum est ut preiaceat verbo. Sicut ergo verbum post nomen ponitur ita quoque adverbium quod propter verbum repertum est debuit poni post prepositionem que causa nominis reperta est. Bene autem ponitur adverbium ante coniunctionem cum coniunctio reperta sit ad coniungendas alias partes orationis et hic augere adverbia sicut ceteras partes orationis ut bene et docte legit. Si queras que causa fuit inventionis adverbiorum dicimus quod quia ea que significantur per verba determinantur. Tractat autem hic ordine. Diffinit primus

adu̾bium deinde diuidit ad ultimum enumerat accidentia adu̾bij et est
contra ea hec p. h. Primus itaque tractatus est quatuor ca^la
et primum est duas partes principales Nam in p̾ma diffinit ad
u̾bium In secunda diuidit ibi Sunt igitur Quantum quo ad primum
dicit sic Aduerbium est pars orationis quod quia declinabilibus
conuenit addit indeclinabilis et quia hoc est que cum ceteris
indeclinabilibus adiungit cum significatio v̾bis adijcitur i. q̾ addit̾
inuentum est ut v̾bis adijciatur ita ut eorum significatio de=
clinet significationem verborum Sicut enim adiectiua nomina
sunt se ad substantiua ita quoque adu̾bia sunt se ad v̾ba
Et vide quod cum ait uel dicat Adiectiua nomina substa-
tiuis adiungi valuit dicere ipsum adu̾bium v̾bis adiungi s. diuersit
cum significatione v̾bis adijcitur quod ideo fecit quia communi
menter dicuntur voces vocabulum adiungi cum eadem
accidentia sunt sibi consignum Adiectiua vero nomina
substantiuorum genus et numerum et casum consimilem sunt
Adu̾bia v̾o sic adiunguntur v̾bis ut nec genus nec numerum
eorum sibi assumant Et vide rursus quod ait appella
tiuis nominibus adiungi adiectiua cum etiam adiectiua
propriorum nominum per equiuocationem determinant substantias
s. hoc fecit auctor non ad differentiam s. ad maiorem potius
sui operationis similitudinem Comparat enim in hoc
loco adiectiua nomina adu̾bijs et substantiua nomina v̾bis que
fere sunt quasi appellatiua i. communem actionem uel passionem
significantia v̾o Ulterior pars cuius significatio v̾bis Adijcitur
et vsque ibi ipsa est

Sunt igitur quedam aduerbia

Secunda pars principalis capituli subdiuiditur Nam primo
ponit diuisionem aduerbij Secundo declarat quas partes orationis
habeant determinare ibi Et verbum quidem Prima adhuc in
duo Nam primo ostendit quedam adu̾bia quasdam differentias
temporum quedam vero omnes posse determinare Secundo facit
idem quantum ad modos verbi Secunda ibi Sunt que v̾ij
p. h. Addit vero posita est aduerbiorum quedam adiungunt
verbis omnium temporum ut recte facio recte faciebam recte
feci recte feceram recte faciam Alia vero sunt aduerbia
que verbis diuersorum temporum adiunguntur cum ipsa t̾pa
separatim significent ut hodie cum presens tempus signifi
cet cum verbis presentis temporis adiungitur heri cum si
gnificet preteritum cum verbo preterito ut heri feci hodie
facio Cras cum sit futurum cum verbo futuro iungitur
ut cras faciam et

Sunt que cum omnibus apte sociantur modis

Hic ostendit idem de modis unde p. h. Addit vero postea quod
adverbiorum quedam omnibus modis verborum iunguntur ut diligent-
curas · diligenter cura utinam diligenter curares cum diligent-
curaveris diligenter curare velis Similiter et ne cum dehortativum
est non adiungitur indicativo sed vel imperativo ut ne crede malis
sed contra audentior ito vel optativo ut apud Terentium Et
utinam ne sermonem id suadere in mentem incidisset Aut sub-
iunctivo ut apud eundem Ne dicas dolo Aut infinitivo ut
Cicero ne dici quidem opus est Utinam quoque adiungitur
optativo ut apud Lucanum O utinam celi quod deis herebi quod
liceret Similiter in copulatur subiunctivo ut apud Terentium
Ni metuam patrem Adiungit vero de ni et ne quod licet ni
et ne dicuntur esse adverbia tamen ni et ne quando pro neque
ponuntur plerique inter coniunctiones posuerunt causales quod autem
dicit causales ad ni tantum ut opinor est referendum Ne enim
cum pro neque accipitur inter copulativas computatur Et vide
quod in hiis duobus scilicet ni et ne secundum duplicem vim signi-
ficationis duplex est iudicium Nam et ni et ne valens quantum
neque accipiuntur pro non Ni ergo ex vi divisionis et ne positum
pro neque ex vi copulationis coniunctionibus connumerantur Ex vi
autem negationis inter adverbia censentur unde consequenter hoc
adiungit quamvis significatio abnegationis adverbiis ea applicet
magis De non quoque dicit quod non potest adiungi imperativo
nisi in compositione ut noli Si queratur quare · opinor esse
rationem quia · non · est significativum abnegationis que est
contraria affirmationi Quoniam autem imperativum nichil af-
firmationis vel negationis consignificat inde est quod imperati-
vo non potest non adiungi Et opponitur quod eadem ratione non
deberet adverbium non optativo adiungi sed non est satis cogens hec
obiectio quia cum dicit utinam haberem mille marcas desi-
gnat se velle habere quod optat et sic quodam modo vim af-
firmationis implicat Additur ergo non adverbium vel indicativo
vel subiunctivo vel optativo de quibus omnibus ponit exempla
que omnia per se manifesta sunt Sed cum propter predictam
causam non adverbium imperativo simpliciter non possit adiungi
quid est quod in compositione imperativo iungitur ut cum dicimus
noli sed opinor quod istud adverbium compositum quasi vim infiniti
obtinet · significat enim infinite · hec autem significatio imperativum
non respuit · si quis vero convenientiorem possit adhibere solu-
tionem nulli preiudico De num quoque dicit quod soli indica-
tivo iungitur · hoc autem ideo quia num interrogativum est · interrogatio
autem pertinet ad illud quod affirmari vel negari potest · solum vero indicativum vim
confirmationis significat sicut dixit manifestum est in Ne et quoque modos
vero iungit absque Inde non vero ipse negat imperativo adiungi nisi
composito cum modo noli etc.

Et verbum quid sine adverbio Illud quoque adiungit cum verbum sine adverbio perfectam habet significationem adverbium non sine verbo vel participio plenam habet sententiam. Nam cum dico bene istud adverbium qualitatem plene et determinate non significat. Sed quia adverbium est quasi adiectivum verbi ideo quod est significatio adverbii pendet quamvis cum ad interrogationem aliquam respondeant adverbia per se tamen ipsa ad verba ante dicta necesse est ut referantur ut si queram est bona superbia et respondeas non subintelligitur non est bona. Possunt etiam adverbia per eclipsim dici ut si recitante aliquo dicam bene subintelligitur dicis. Similiter cum dico non malus homo subintelligitur est. Videtur itaque auctor iste velle quod adverbium in omni constructione referatur ad verbum. Sed cum dicimus omnis homo fere avarus est videtur quod fere reddatur ad omnis et non ad verbum sic enim dicimus omnis fere quia pauci sunt qui non sunt avari. Sed si ad sensum respiciatur ibi fere adverbium redditur ad verbum. Idem enim est omnis homo fere est ac si dicatur nullus est fere qui non sit avarus. Idem in similibus observandum est constructionibus. Illud quoque addit quasi videntur adverbia sine verbis vel participiis ut apud Virgilium Bene [illegible] tatite [illegible] quod per [illegible] figuram id est per eclipsim in multis inveniuntur adverbia sine verbis vel participiis ut apud Virgilium Bene: nec ibi latinum subauditur enim est. Bene autem participiis adiunguntur adverbia quod ideo dicit quia participium cum actum vel passionem designat quam et ipsa verborum sunt propria. Participium enim est verbum casuale suum verbum et cum tempore. Sed differunt quia participium inflectitur per casus ad modum nominis vel nomen sicut ego bene et recte dicitur bene lego ita quoque bene legens. Quod si aliud verbum verbo subiungatur ut bene lego et disco ibi fit secundum ipsum adverbium utrique verbo redditum. Sit enim illud quod relatum ad verbum. Sed per [illegible] verbum verbo adiungitur eget inposita coniunctione ut in composita [illegible] bene lego et disco. Si autem subiungitur verbum participio non eget coniunctione ut bene legens disco. Si autem [illegible] ipsa quod nomen sunt ab adiectivo [illegible]. Quia fratre usque ibi [illegible] hunc

Accidit autem adverbio Capitulum secundum in quo secundum ordinem propositum enumerat quae sunt accidentia in adverbio et primo [illegible]. Secundo accedit ad particularem eorum determinationem et primo fit [illegible] et ibi primo dividit speciem id notificando membra [illegible] ibi species. Secundo ondit adverbia derivativa secundum ordinem litterarum alphabeti divisionem quas inveniunt adverbia derivativa terminari et hoc ibi Q igitur terminantia [illegible]. Sunt autem tria accidentia adverbio species significatio et figura. Dicuntur autem accidentia adverbio ipsi evenientia secundum quae recte cum ceteris dictionibus construi [illegible] ego primo loco de specie. De qua dicendum est hoc quod in tractatu nominis a nobis dictum est. Ideo nichil aliud hic de specie dicimus nisi quod adverbia quedam sunt primitiva quedam derivativa. Primitiva sunt que nascuntur a se id est non formantur ab alio ut non et silia. Derivativa non sunt

que nascunt ab alijs ut a clez clanculum et huiusmodi alia Addit preterea
quod adverbia vel ab adverbijs alijs diriuantur ut a pre primus vel a nominibus
ut a furtius furtiuiue vel diriuatur a verbo sive participio vel participiali nomine et
inde quod statim diriuatur a statu quod est nomen participiale Unde qui sta-
tim penultima producta ponit in metro contra regulam facere uide-
tur quia cum quecumque diriuantur ab hoc verbo sto stas corripiuntur ex-
cepto staturus statura statiue et stamen et hec statua hanc enim re-
gulam longe retro dedit pregius quare ad statim mediante participiali
nomine a sto stas diriuetur debet corripe a. Sed cum in statio producta
inueniuntur dicunt illam primam regulam datam esse de solis declina-
bilibus ut statim penultima producta semper poni debeat Illud iterum
inde est singultim fit a verbo singulto licet mediante participiali nomine sin-
gultus Unde autor iste et verbum ponit simul et nomen participiale hoc
modo Singulto singultas singultim illud designans quod a verbo fiat ad-
verbium mediante participiali nomine vel participio vel idcirco ponit utrumque
quia quod designet diversas opiniones Quidam enim dixerunt huius-
modi adverbia primo loco diriuari a verbis Alij vero a participialibus nomi-
nibus vel participijs et hoc in singulis nouum est que ponit exemplis Illud quoque
uidendum est. Est tractim diriuatur a participio tractus Addit etiam quod quedam
adverbia diriuantur a nomine et a verbo ut a pede et tempto pedetem-
ptim quod fit per compositionem Quedam item sunt a pronominibus ut hic
adverbium semper producit Hic vero pronomen secundum priscianum semper corripi debet
quamuis versificatores moderni pronomen hic producant inducunt quod est
auctoritate non habent Assunt item adverbia et pronominibus ut ab est contra
quod sine dubio est adverbium Addit etiam illud est nomina subdivisis
casibus pro adverbijs inueniuntur posita ut nimium pro nimis Multum quoque
quod est nomen adverbialiter ponitur ut apud virgilium Multum ille et terris
iactatus et alto Similiter et primum ut apud eundem Jam primum saxis su-
spensam hanc aspice rupem et apud eundem sublime volans pro sub-
limiter et una quod est nomen pro simul adverbio ponitur ut ibi una eurusque
quia nothusque ruunt pronomina etiam ponuntur pro adverbijs ut apud virgi-
lium hoc tue ignipotens ubi hoc posuit pro huc similiter hac quod est pro-
nomen ponitur adverbialiter ut apud virgilium hac fugerent graij Adiungit
etiam est pro nobis ponitur adverbialiter nomina ut foris et vota facit ibi
foris ponitur pro adverbio et similiter recens orto recens pro recenter / pro genitivum
etiam ponuntur nomina loco adverbiorum ut rome militie Carnoti sunt
de quibus omnibus exempla ponit / dativi casus ponuntur adverbialiter
seu pro adverbijs ut vesperi forti ruri de quibus similiter exemplificat Accu-
sativum etiam ut romam athenas et ablativum ut forte alterius ponitur adver-
bialiter de quibus ponit etiam exempla ut apud virgilium Alternis dicetis
amant alterna Alternis inquit id est alternatim Et inde est forte ab-
latiuus est a recto fors qui in rad usu est Illud item dicit quod ut
nomina pro adverbijs ponuntur manet indeclinabilia licet diversis casibus
nominum iungantur non variantur tum casus quo illa ut quibus adverbialiter
ponuntur ut sublime volans sublime volantes sublime volanti Etenim
cum sub eadem terminatione adverbialiter positum sublime diversis casibus iungitur
sicut admictum est secundum huiusmodi proprietatem potest discerni nomina adverbiorum

loco posita. Illud quod adiungit Comparativa adverbia primitiva uniformia sunt id est
unumquodque separatim suam formam habet quia non ab aliis sed a se nascun-
tur id est inquit nullam regulam a similitudine vel collatione aliorum possunt accipe-
re. quod dicit cum non sunt aliis nativitate similia unumquodque adverbium pr-
imitivum a se nascitur id est quod non possunt regulam nativitatis sue a similitu-
dine manis dicte collatione aliorum accipere quia regula semper eiusdem proprie-
tatis similitudinem inter diversa continet. Derivativa vero inquit adverbia
que sub aliqua certa proferuntur forma id est quia quedam eorum terminantur
in e alia in er alia in ter. Et quod tunc dicit sub aliqua forma certa pro-
fert quod dicit sub nomine multorum in tali forma collatione vel conve-
nientiam. quia ergo derivativa sub certa proferuntur forma collatione id est
similitudine nativitatis adhibita sicut cum a docto fit docte o in e
logam conversa. sic a pulcher pulchre. plerumque possunt accipere rationem id
est regulam sue nativitatis et habet per similitudinem terminationum id est quia
a primitivis sunt secundum similes terminationes derivantur. Plerumque autem in-
quit propter excepta vel anomala ut bene male. Unde ergo Comparativa bene
et male vocat excepta que a regulis derivatorum a nominibus secunde declinationis
in sequentibus excepturus est. Dicit vero anomala id est irregulariter de-
rivata ut in sequentibus invenies. Vox Accidit huic primo usque ibi Deriva-
tivis vero (?) **In igitur terminantia**. Secunda pars principalis capituli In
qua magister exequitur singulas adverbiorum formas secundum diversas eorum termina-
tiones unde posset dividi in tot partes quot sunt terminationes adverbiorum
de quibus hic pertractat secundum ordinem. Et incipit primo a terminantibus
in a. Dicit ergo Comparativa adverbia terminantia in a vel sunt primitiva ut ita
vel sunt composita ut postea. De adverbio autem illo quod est ita habet inter-
ponit quod ipsum solum habet a correptam quidam accipiunt puta ad-
verbium id est quia ad differentiam verbi imperativi dicunt per se illud correpisse ut
ibi Hoc putas non iustum est. Unde etiam plerique dicunt ut puta com-
positum esse ab adverbio puta sed opinor quod magis debeat dici silla-
bica adiectio velut in eo quod est quisputas De quo tamen
dubitatio est et controversia. Quidam enim dicunt duas esse partes
quis et putas. et sub diversis accidentibus pronuntiant eas ponentes
accentum super penultimam sillabam eius quod est putas. estimantes pu-
tas esse verbum ut in Ewangelio legitur Quis putas maior est in regno ce-
lorum. Hoc autem existimant propter Ieronimum qui super illud locum dicit vo-
interrogativus usus est Ewangelista. putant itaque quod putas dixit verbum inter-
rogativum esse quod fieri nequit. tamen nullum verbum omnino interrogativum esse
possit. Si tamen concedat pertinacius ibi verbum interrogativum esse putas
volo ut mihi respondeant tunc quo illud verbum in illa oratione construatur. et
quo verbum transitive vel intransitive quod nullatenus invenitur. nisi forte
dicat aliquis subintelligendum esse est ut construatur ita. Quis est
maior in regno celorum ut tu putas. Stultis et ignorantibus ali-
quod inde dedi remedium. sed error est ita exponere seu construere

quin de huiusmodi defectu vel auctoritatem vel probabilem possimus in-
ducere rationem. Dicimus itaque quod quispiam una pars est simplex et est
putas sillabica adiectio. et quod hoc totum scilicet quispiam sub uno acce-
ntu debet proferri. et terrepta penultima. quod autem beatus Jeronimus vos im-
peratiuo usus est de hoc toto quod est quispiam maior est vel
eum dixisse. sic intelligendum videtur. cum ibi ponitur non pro una parte oracionis
sed pro quolibet sermone. Si enim putas pro se Ewangelista posuisset. non
ita dixisset. quispiam maior est. sed potius quem putas maio-
rem esse etc. Si tamen in ecclesia tibi legendum est. que hunc habeat ver-
sum. ut quispiam pro duabus partibus ponat consilium meum est. ut usum
ecclesie sequaris. nisi auctoritate eius fueris in tali ecclesia. ut prauum ver-
sum emendare possis. sicut enim iam dictum est. uti insanos velle vi-
deri sapientem quedam species furoris esse. Nunc ergo ad propositum reuertar
seu redeam. de adverbiis temporis terminantibus in e. dicit autor
iste. quod omnia producunt finalem e. Si ergo penultima finali terrepta inve-
niatur necesse est ut duas esse partes intelligatur. Circa non finali terrepta
non potest poni. eo quod due partes esse nequeant. Illud non dicit quod ablatiui non
in e terminantes non ponuntur pro adverbiis. ut una qua nequa. de quibus
ponit exempla. que manifesta sunt. nisi quod in illo exemplo. nequa sine dolo
etc. sciendum est nequa positum esse pro nequando **Et sciendum quod**
Tradit regulam que propria locorum nomina sub quo casu debeant
aliter poni. de quo nos quoque ad maiorem evidentiam adverbi-
orum dicatur dicatur dicatur ponere non grauabimur. Primo ergo videndum est. Et omnia
propria nomina apud latinos sunt vel prime vel secunde vel tercie declinationis
exceptis duobus nominibus quinte speciei. res rei. fides fidei. dicunt tamen
plerique fides fidis. tercium esse pro nomine virginis. sed usus ecclesie
ea sicut supra dixi. Illud quoque videndum est. Et nomina locorum dicit
hic non nationum nomina. sed civitatum castellorum vicorum et villarum. que
interrogatiua locorum quatuor. ubi quo qua unde. videndum est que propria
nomina locorum sub quo casu ponantur loco adverbii. et ad quod istorum re-
dici debeant. Omnia ergo propria locorum nomina. si prime fuerint declinationis
vel secunde. et numeri singularis. ad ubi sub genitiuo casu debent reddi. ut ubi
est Cesar Rome vel Tarenti. Si non fuerint pluralis numeri. sub ablatiuo casu debent
reddi. ut ubi est Plato Athenis. Quia rursus si propria nomina locorum sunt
tercie declinationis. ad ubi sub ablatiuo casu sine prepositione # ut ubi est ille
Carthagine. Rursus omnia nomina propria locorum. cuiuscumque sunt declina-
tionis vel numeri. ad quo sub accusatiuo casu. sine prepositione addita. debent reddi.
ut quo vadis. Romam vado. Athenas vel Tarentum. Carthaginem. Rur-
sus omnia propria nomina locorum. cuiuscumque sunt declinationis vel numeri.
ad unde vel qua in ablatiuo casu sine prepositione reddi debent. ut venio
Romam et qua transis. Roma venio. Roma transeo. Similiter Athenis
Carthagine vel Tarento. Sunt autem quedam nomina civitatum termina-
ta in is. de quibus sub quo casu debeant reddi. est dubitatio

addita debent subintelligi vel reddi ut ubi est ille etc.

ut pictavis andegavis sduonis Remis auchanis que omnia licet
plerisque videantur tertie declinationis esse tamen ut percipimus in hac arte
videtur deent indeclinabilia dici / solebant enim antiqui dicere Remi re-
morum et nos solum ablativum in usu retinemus quo pro omni casu utimur sub-
una ergo et eadem terminatione ad omnia predicta adverbia deent huiusmodi nomina
reddi ut ubi est ille remis quo vadis remis vado Similiter picta-
vis et auchanis non remum vel pictavum Rursus unde venis re-
mis venio quo perlusibus remis perlusibo Sunt item quedam loca que
nominibus sanctorum qui ibi celebrabantur percipue nuncupantur ut sanctus
dionisius de quorum reddicione potest fieri dubitatio Si quis ergo subtiliter
inspiciat adverbia predicta deent omnia huiusmodi reddi sub genitivo casu ad-
dita prepositione ut unde venis de sancti dionisii subintelligitur enim in hoc
vel in huiusmodi aliis vico vel villa vel castro vel aliquid huiusmodi
sicut in kalendario ad denotandum festum sancti petri invenitur scriptum
sancti petri apostoli et subintelligitur festum vel aliquid aliud consimile Ita
quoque si queratur quo vadis congrue reddetur ad sancti dionisii sub-
intellige vade vicum vel aliud aliquid huiusmodi ut tamen usui peritorum satis
fiat seu satis faciam dicatur quod quia sancti nomine appellatur et in
predicto loco ponitur pro casu quem exigit adverbium interrogative positum
addita sibi prepositione congrua congrue potest reddi ut quo vadis ad san-
ctum dionisium ubi est ille apud sanctum dionisium unde venis de
sancto dionisio qua perlusibis per sanctum dionisium Michi tamen vi-
detur quod magis latine secundum predictum modum redditur Illud quoque videndum
est quod quedam sunt propria nomina locorum ex nominibus appellativis et
propriis nominibus composita ut monspessulanus pontisysare de quibus
multa questio est Primo ergo queritur cuius declinationis debeant dici
si enim pontisysare prime esset declinationis sub quo casu ad ubi de-
beret reddi seu reddendum est Si ergo queras ubi est episcopus potest reddi
pontisysare quod usus non habet / Dicimus itaque quod ex utraque parte fiat
declinatio ut monspessulanus montispessulani dicendum est quod hoc no-
men intrinsecum est tertie declinationis extrinsecum secunde Similiter licet ex
una parte tantum fiat in quibusdam istorum declinatio ut pontisysare pontis-
ysare tamen dicitur esse alterius declinationis intrinsecum et alterius extrinsecum
ut pontisysare intrinsecum enim est tertie declinationis extrinsecum also prime
eo quod extrinsecum in ae dyptongum terminatur genitivum intrinsecus non in is Cum
ergo in omnibus istis proponitur nomen appellativum videtur secundum eos reddi
debere eos casus quos adverbia exigunt interrogativa propositis sibi prepositio-
nibus congruis ut querenti quo vadis reddatur ad montempessulanum ad
pontemysare Similiter ubi est ille apud montempessulanum Rursus
unde venis de montepessulano de ponteysare licet plerisque videantur
sine prepositionibus debere reddi secundum predictas reglas seu secundum reglas quas
premisimus Illud quoque videndum est quod subiungit littera tamen esse appellativa
que ad similitudinem propriorum ad predicta adverbia possunt reddi ut militie

vn si queratur ubi est ille. facta autem [...] potius vide domi mee et domi tue domi sue
militiam militie domi domum domo humi humum humo ut si queras ubi
est ille respondeo est domi est. quo vadis domum. vn venis domo. quem
transmisisti domo. Et videndum est quod ad questionem ubi est ille non potest congrue
responderi domi nisi tam domo vel eius qui interrogat sit vel qui interrogatur
vel de quo queritur. Aliquin ad questionem ubi est ille. respondendum est proposita
propositione ut in domo regis et alia huiusmodi vide similiter ad declinandum de
fecerunt hoc totum domi mee domi tue domi sue. domi mee est. domi tue. domi
Et hec nomina rus similiter utitur [...]. oratione pro adverbio ut quesiti quo va-
dis secundum usum eius debet responderi. rus vado. vn venis rure venio. Illud
quoque videndum est quod miliciam appellabant antiqui antonomasice expe-
ditionem romanorum. hec etiam domum clausi quasdam in quibus milites ro-
mani post expeditionem solebant manere. et corpora balneis reforme inme
Tyberius fecit et instituit. Illud quoque sciendum est Et nomina nato
ad predicta adverbia non sine suis propositionibus debent responderi ut ubi est
ille in Italia. quo vadis ad Italiam vel in Italiam et similia. Illud quoque
attendit autor iste Et propriis nominibus locorum solebant etiam an-
tiqui preponere addere ut ad Lectam opidum ad Cirtham opidum
et alia huiusmodi. de quibus plura ponit exempla. Et uiciet non fortasse a-
liquis. cum quedam propria nomina locorum sub genitivo casu ad ubi responde-
antur. non alia sub ablativo. ad cuius intellectionem solent reddi Sciendum
est ergo Et versio facta per ubi semper retinet secundum ablativum sed
quia a greci qui genitivo utuntur pro ablativo quo carent. latini ut propria
nomina locorum adverbialiter ponamus Et hoc notandum. ad similitudinem
illorum ponimus in quibusdam genitivos casus pro adverbiis In aliis non utimur
ablativis casibus. secundum quod exigit propria sermo versionis. genitivos tamen respon-
demus in prima et secunda declinatione non in tertia. eo quod tunc genitivus pro-
ne terminetur in E. genitivus secunde in I. genitivus non tertie in is. Si quis non
commodius solvat non impedio. Illud quoque videndum est Et adverbi
conjunctione respondentur hec adverbia. scilicet. hic ibi illic. Et quo huc. illuc. i-
stuc Et unde hinc illinc istinc Et qua hac illac istac [...] Quae-
dam sunt que sunt loca. usque ibi Nomina que exierunt In E
correptam Hic tractat de adverbiis in E desinentibus Et primo in E cor-
reptam. Secundo in E productam ibi In E productam secundum prima subdividitur
Nam primo facit hec de adverbiis per se Secundo ostendit nomina quedam in
E correptam poni pro adverbiis Tertio ait de compositis adverbiis in E
correptam desinentibus Secunda ibi Nomina quoque Tertia ibi Sunt etiam
Unde p. h. Adverbiis itaque pertractatis dicit primo de adverbiis terminantibus in
E Et primo de terminantibus in E correptam. quorum quedam dicit
esse primitiva quedam non derivativa Primitiva sunt ut pone pene

a quo diuatim apud Plautum reperisse. Ne quoque ponit inter adverbia primitiva
terminata in e correptam quod sit cum est adverbium interrogandi vel affirman-
di positum pro certe. Cum enim est ne dehortativum producitur, invenitur autem ne
pro valde ut apud Terentium ne illa et illud. Ibi namque ne ponitur pro valde
unde etiam terminatur in e correptam. Ex quo composita sunt deinde sub-
inde proinde exinde que omnia scilicet predicta composita antepenultimam acutam
habent. De quo dupliciter redditur causa. Cum enim inveniatur et dein et ex-
in dicunt quidam quod habent de per adiectionem cum scilicet dicitur dein et exin ideo
quod retinuerunt accentum naturalem qui ante adiectionem erat super penultimam syllabam
de vel ex [?]. Alii vero dicunt quod quia sunt composita ex prepositionibus de
sub per ex in principio posite accentum in hiis assumpserunt. Nam accentu
licet acuto accentu videantur ille prepositiones in compositionem redacte. Prepositio-
nes enim separate cum ponuntur habent gravem ut ergo ille prepositiones redacte vi-
deantur in compositionem acuuntur sicut si et ne cum ponuntur adverbio quod pro com-
positionem ut siquidem nequidem. Dicitur enim acutum accentum super penultimam syllabam esse in
hiis propter predictam causam. Aliquando autem ideo non acuunt penultimam ut composita
esse videantur sed dicitur causa ab aliquibus ita enim assumunt subinde
de et exinde quod ex sono non satis posset discerni utrum tantum penultima acuitur
nisi esset in accentu dicta. Ideo tamen aliqui causa dicitur antepenultimam acuunt in
legendo. De alioquin vero sic habe ut si ex nomine alio et quod dicitur com-
ponitur producit penultimam. Si vero quod adverbio alio et quin quibus sensu [?] est
per a o sit in adverbio Gracius tamen producit penultimam o in sermonibus [?]
videtur magis producta o penultima debere proferri. Diminutiva vero adverbia in e
correptam terminantia dicit esse ut a peragro peregre a primo inmi-
ne quod tamen fit ab eo per compositionem. Similiter ab abundo abunde. No-
mina quoque desinentia in e correptam inveniuntur pro adverbiis posita ut
facile forte sponte mane que duo confirmat esse nomina ex aliorum ca-
sualium adiunctione. Dicitur enim sponte sua et mane primo vel novum
sicut dicitur domi sue cum domi ponatur utique adverbialiter. Quod autem dicit ma-
ne et sponte nomina magister secundum aliorum videtur dixisse cum dicat alibi
ca esse adverbia pro nominibus posita. De compositis quoque adverbiis
in e correptam desinentibus adiungit ut exin et deinde et ut primo
et principaliter agit de hiis que cum superius de illis induxit causa si-
militudinis fecit. De utpote vero dicit quod compositum est de ut adverbio
et pote nomine quod nescit tamen nomine pote. Virgilius scilicet quod pote non est
dixit Persius Quid pote id est quomodo possibile. In e pro-
ductam penultima est. Pertractatis itaque in e correptam desinenti-
bus agit de adverbiis in e productam desinentibus. Et primo tangit de primi-
tivis innuit regulam secundum Donatum. Secundo ab illa regula subiungit ex-
ceptionem ibi Excipiuntur. Ubi etiam consequenter ponit in secundo quasdam
doctrinas ut patebit. Dicit itaque primitiva in e productam desinentia
se non repperisse bene autem ait pluraliter primitiva. Unum namque solum
primitivum in e productam invenitur scilicet ne dehortativum ut apud Virgilium

Tu ne tede malis &c. Diminutiua namque sunt multa in e producta desinen-
tia que formantur a singulis datiuis nominum secunde declinationis o terminata
in e longam ut hinc clade et in o terminata in e fit clade ultima
e producta tam quam uno in ceteris. Exceptis bene et male que licet fiat
a bono et malo tamen desinunt in e correptam. Et hec est quare ista
appellauit superius excepta. Illud quoque addit et multa dictiones secunde
declinationis terminata in o sub eadem terminatione ponuntur pro aduerbiis ut fal-
so consulto et multa alia de quibus ponit exempla manifesta. Sed se-
pe inquit o corripiunt quidam tunc sequunt in aduerbia. sepe dicit quia aduerbia-
liter posita etiam inueniunt o producentia. De necessario quoque dicit
et ualet quantum necesse. si dicit in hoc quia necesse indiget tercia
persona uerbi substantiui. necessario autem quibuslibet uerbis potest adiungi. et dicit
plerique quod necesse est aduerbium primitiuum et uidetur deriuatiuum a nomine
necessarium. in tamen magis uidetur quod necesse est nomen indeclinabile. quod est
semper eget tercia persona uerbi. sicut dictum. tum quia non est uerbi
quo construatur est uerbi. ut dicit necesse est secundum legem. nisi necesse tu
quo coniungitur nomen esse dicemus. Sed quidam dyalectici sunt nimis
simpliciter qui contendunt hec totum scitum esse animal poni pro
dam uero. et loco uerbi construi tunc uero est sermo. et hoc ergo quod
dicit scitum esse ad nomen dicti ut fiat sermo de dicto. et sic non erit
modalis propositio. illam enim modalem que est necesse est scitum esse ad
resoluunt sic dicentes scitum est ex necessitate ad. ita ut in illa moda-
li non de dicto sed potius de scito habeatur sermo. Mucro itaque in mo-
dali sic intellecta tunc quo uero uerbi construatur. nec habent ut credo
quid rationabiliter proferant nisi ut predictum est necesse nomen inde-
clinabile. Illud quoque adiungit quod uenientia nominum secunde declinationis accipi-
untur pro aduerbiis ut multum nimium parum. quod ideo dixit quia in hoc ad-
uerbio parum per sincopam parumper enim ueteres dicebant ut ergo regulam
bene colligamus. Aduerbia deriuata a nominibus secunde declinationis sunt addito
o finali in e longam terminata. Excipiuntur inquit a duobus de dictis
a largo large largiter ab humano humane humaniter ab inhumano ne
nonne affirmo. me nunc. Respicit autem hec exceptio ad illa que
desinunt in er non ad ea que in e. Illa non recipiunt hanc diminucionem
a nominibus secunde declinationis. et enim non contra regulam diminuuntur ea
que desinunt in er. Et hec sunt ea que superius dixit anomala.
Ponit autem extra autor et de predictis anomalis desinentibus in er
et de quibusdam aliis que penitus non recipit. ut insaniter. senec-
iter. sunt et multa alia que similiter ponit. Illud quoque adiungit quod
abunde fit ab abundo et abundanter ab abundans. quod ideo ap-
ponit ne quis abundanter ab abundo anomale diriuatum esse
putaret. Et ideo in exceptione anomalorum ponere uellet. Et inde
etiam superius dixit abunde corripi e. hic autem ponit ubi ea que
producunt e dicendum est ergo abunde quod ponit hic et quod producit

a nomine abundus [illegible] dicitur dirivari. Illud autem quod corripit e. ab vero abun-
do fieri vel fortasse non ponit hic abunde eo quod producat e. sufficit
[illegible] qui dicit non est mirum si a predictis adverbia diversa ducuntur in e
scilicet et in ter. sicut etiam ab abundo dirivantur scilicet diverse abunde
et abundanter. Vel ideo rursus fortasse apposuit abunde ut desi-
gnaretur quod adverbia in e desinentia a verbis dirivata et producere licet
et corripere sicut et verba in o terminata licet usus in [illegible] adverbiis ma-
gis e corripiat. Illud etiam videndum est quod si abundo compo-
situm est ex ab et undo datur non licet appareat. Si non ducitur
ab hoc ut plerisque videtur tunc in principio appareat. Illud etiam ad-
dit quod quedam sunt adverbia que non plene formam suam inde-
tur contrahere a nominibus a quibus dirivantur ut [illegible] fere pro eo
quod est ferme. a sanus sane pro certo. a sensus sensim pro paulatim. quo-
dam modo tamen licet predicta adverbia a predictis nominibus suam videntur
contrahere formam. fere enim dicitur quodammodo corripere [illegible] et sunt magis
celeritate. hinc ergo fere ponit pro vix vel ferme quia celeribus omnia
sunt vix. [illegible] sane [illegible] accipitur pro validus recte ergo sane pro va-
lide accipitur. Rursus ea maxime faciunt sensim que morantur
et paulatim recedunt unde sensim recte pro paulatim ponitur. Il-
lud quoque adiungit quod adverbia composita a nominibus quinte declina-
tionis producunt e ut pridie. [illegible] etiam pro adverbio accipitur licet
sit nomen quod [illegible] similiter [illegible] dirivatum et producitur. [illegible]
[illegible] autem apposuit [illegible] dirivatis quorum precedit usque ibi
[illegible] ut [illegible] **In i quoque desinentia inveniuntur**
Agit postea de adverbiis desinentibus in i et dicit pauca primitiva
esse que desinunt in i ut heri ibi ubi. Antiqui tamen dicebant he-
re pro heri. Inveniuntur quoque nomina terminantia in i pro adverbiis posita
vel pro genitivo ut domi vel pro dativo ut vesperi vel pro ablativo ut [illegible] pro
[illegible] vel [illegible] de quibus omnibus ponit exempla. **In o primitiva**
Agit postea de adverbiis in o desinentibus dicit inveniuntur in o primitiva
ut quando et cito composita ut siquando necquando que [illegible]
dunt antepenultimam acutam supra dictum est. Inveniuntur tamen dirivativa
in o ut a citus cito et ab intus intro. Inveniuntur etiam composita
ut presto a [illegible] pre et sto stas et profecto a pro et facto
nomine. Inveniuntur nomina in o adverbia [illegible] ut falso [illegible] et
similia sed quoniam ponit pro adverbiis corripiuntur seu corripiunt quoque
[illegible] non autem semper ut supino [illegible] seu dixi. **In u pau-
ca inveniuntur.** Tractat iam de adverbiis in u unde [illegible] In u
quoque inveniuntur denominativa id est a nominibus dirivata ut diu a
die et interdiu id est interim diu est, quod est ab inter et diu. Et
subdit consequenter de adverbiis diptongatis dicens Nomina etiam
in ae diptongum desinentia ponuntur pro adverbiis ut rome militie

De terminantibus in mo[illegible] ar. in oc. in ex. ci. oh. ah. dicit Quorum interiectio-
nes sunt sed quia conveniunt cum adverbiis ipse quos ponit etiam de eis
exempla. In e primitiva inveniuntur. Excausis formis adverbiorum se-
cundum ordinem vocalium exequitur quoque formas adverbiorum secundum ordinem con-
sonantium primo ergo dicit Que inveniuntur primitiva in e desinentia ut
sic donec pro quo nota antiqui dicebant donicum quodmodo non
est in usu. Inveniuntur quoque diminutiva in e desinentia ut illic istic et
similia. Et unde Quorum omnia adverbia in e desinentia producuntur vel
positione excepto donec quod si vocalem habuit longam
non inflectitur in fine donec ergo cum vocalem habeat valde correptam a-
pud poetam. De illic vero et istic cum huiusmodi aliis que ponuntur
positione an corripiant an producant non vocalem certitudinem sed ita
non habemus putamus tamen quod valde in eis sit longa. Adiungit
etiam quod composita inveniuntur in e ut adhuc et similia. Tunc
ibi in ll pauca. Transit ad terminantia in ll quia inter e et ll
in ordine abecedarii nulla inveniuntur terminalis consonans adverbii
dicit ergo Quorum pauca inveniuntur in ll ut semel pol et edepol
et vel comune quando quod valde ponitur adverbium quantitatis est. In am
primitiva etc. Addit postea de terminantibus in m [illegible] terminatio
variatur secundum vocales antecedentes m. Sunt ergo primitiva desinen-
tia in am ut clam coram. Sunt etiam diminutiva seu compo-
sita ut nequaquam. Propterea quam similitudinis est vel comparationis vel
electionis adverbium est accipitur. Similitudinis est ut apud Virgilium
Quam facile accipitur etc. Comparationis est ut potius quam mare est
dulcius quam tota maria. De quam vero quam electivum est non po-
nit exempla eo quod cum huiusmodi frequens est tamen ut prelatus
apud auctores comune electiva est itaque eius exempla quam
electione ponitur in tractatu de comunione repetis. Dicit etiam
tesfariam bifariam omnifariam esse composita a fando vel
a fundo secundum alios [illegible] quorum similiter vero constat debere dici multi-
fariam scilicet a nomine quod est multifarius multifaria multifarium regulariter
posset dici multifarie quod pronuntiat a multifariis partibus quod sunt am
dicit [illegible] solum vult obmittis am specierum. In em primitiva etc.
Addit postea Quorum primitiva adverbia sunt in em desinentia ut tandem et com-
posita ut itidem quod est compositum ex item et demum et tantidem quod
est ex tam et demum et ibidem quod est ex ibi et demum et indidem quod
secundum alios est ex in et idem secundum alios ab in et demum et identidem quod
est ex idem et idem. In im et denominativa etc. Quod adverbia in
im duo. In im quoque inveniuntur denominativa id est a nominibus deriva-
ta ut a parte partim vel principalia id est a nomine principali formata seu deri-
vata ut a saltus saltim. Saltem cum non saltim comune est adversa-
tiva. Dicimus ergo saltim incedit id est saltando vel etiam principalia ut
protinus confestim. Et componuntur presertim quod pre et sero sertis vel

Tūc em̄ dicit̄ p̄ferti͡m. cū aliqua sūa alijs p̄ferit' id est p̄fert' alijs sen-
tencijs introducend̄ vel componit' a pre et sero et tūc est denominativū. Itē
confestim componit' ex con p̄pone et festino festinas vo vel a con et
statim. ut alijs videt' vel dirivat' a confero ꝯfers. **In um p̄mitiva
pauca** Hic docet de adu̾bijs in um desinentibus dicens In um quoque inve-
niunt' p̄mitiua ut iterum sursum Et dirivatiua vel composita. ut dextrorsum sini-
strorsum. que vel dirivant' a dextra et intro et sinistra. vel componuntur
ab eisdem nominibus. et orsum adu̾bio Et similit' inveniunt' adu̾bia composita. ori-
entemusum. occidentemusum. cū sub uno p̄ferunt' accentu. sed melius est
dicere. quod orientem versum sunt due p̄tes. et quod adu̾bium postpositum. inclinat
sibi p̄positum nomen Illud quoque dicit quod actutum id est cito. dirivat' ab actu
Et quod nomina terminantia in um inveniunt' adu̾bia p̄ posita ut multum et hui͡ismodi
alia **In .U. pauca inveniunt' etc** Tractat autem p̄ceptor de adu̾bi-
is terminantibus in U. que pauca sunt ut eu forsitan forsan **In r p̄mi-
tiva etc** hic p̄tractat consequent' de adu̾bijs in r ubi enucleans adu̾bijs p̄-
tis quibusdam tangit regulam de for̄ dirivationis brevibus Et consequent'
addit alia adu̾bia in r dirivata vel composita Primum dicit quod inveniuntur p̄mi-
tiva in r ut cur et per cum p̄ valde accipit'. tunc enim adu̾bium est. vel loco
adu̾bij ponit' Inveniunt' et dirivatiua a nominibus vel p̄p̄ijs tercie declinationis
vel clementia in ter quorum formationis regula hec est Si ubis desinens est in
ens is genitivi ꝯvertit in er ut sapiens sapientis sapienter Certa vero dicto assu-
munt ter p̄xima concepta ut fortis fortis fortit' Excipiunt' facilis et dif-
ficilis quorum p̄mum est facile loco adu̾bij faciliter secundum vero facit difficul-
ter. p̄ difficilit' Excipit' etiam omnis quod facit omnis vero omniter audacter
etiam inveniunt' p̄ audaciter p̄ sincopam vel Tertia ut p̄pas usque ibi Sunt
quedam **Preterea a tribus** Addit quoque quod a tribus et quatuor
nascunt' adu̾bia ter et quater ꝯbiter quod compositum est ex ob et iter. Ob
iter hic in dixit id est du cat in itinere Inveniunt' et alia composita
in er ut paulisper tantisper parumper que sunt composita ex paulo et
tanto et parum et per Et ideo vide quod veterissimi p̄tulerunt etiam q-
dam ꝯtra regulam sup̾ dictam de quibus ita dividat autor quod si
nomina neutra sunt p̄ adu̾bijs posita ut sublime volans ꝯtemplat'
Oliō q̄i revertant' De aliis quoque adu̾bijs dicit quod reglavit fort'
a nomine quod est secundum antiquos hic alis huius alis hunc ali p̄
aliud alij **In as denominativa etc** Post hec agit de adu̾bijs
terminantibus in as variando formam istam secundum p̄cedentes voces dicit ergo quod
inveniunt' denominativa id est a nominibus dirivata in as ut alias. et
est contrarium circumflectam **In es quoque p̄ductam** inveniunt' quedam
ut sodes hercules. Et dicunt quidam quod sodes est vim conmictum et
defectivum. et ponit' p̄ adu̾bio blandientis. hercules vero nomen est po-
situm p̄ adu̾bio. puto tamen quod dicto sodes vim conmictum esse ut ponit'
p̄ sermone credo enim quod adu̾bium blandientis est. plura est tamen in
es desinentia nascunt' a nominibus in ore ut a quis quisque eidem

et deinde usque ad mille. Omnia autem adverbia que a numeris infra quinque
posita derivantur non terminantur in es. In is textum. Hic docet
de adverbiis in is dicens in is terminatur et quedam adverbia inveniuntur ut ni-
mis satis quod etiam loco nominis ponitur et facit comparativum satius
satius Allucinatur quoque posuit satis pro nomine ut ibi [illegible] satis
ad veritas textus Satis inquit id est sufficiens satius est pro melius po-
sitis invocabis ut ibi Hoc satius textus id est melius In us textum
Illud etiam adiungit [illegible] inveniuntur adverbia terminantia in us textum
et similia ut penitus textus Et derivatur divinus et humanus in us textum
divine et humane sed dicit Nam divinus et humanus sunt a diis
et hominibus divine et humane ad similitudinem deorum et hominum Si enim
dicas Gabriel missus est divinus id est est acsi dicas Gabriel
missus est a deo et illud factum est humanitus id est ab hominibus
Si enim dicas Gabriel loquitur humane id est acsi dicas loquitur
ut homines vel humano more. Quia tunc divinus filius non
ponitur pro adverbio quod nullo pro nunc ut apud Terentium in Andria
illis tanthsum odare opera tua hodie at nullo quod id est nunc
quod nullo non dat iudex tu forte qui ultus est pro adverbio quoque
ponatur. Et omnia comparativa que similia sunt nominibus compa-
rativis neutri generis adverbia inveniuntur ut clarius dignus et similia in
cum tociens et quociens perperam dici male ergo dicunt
Ostendit adverbia in t desinentia ut p. g. Inveniuntur etiam in t adverbia
ut sat et duntaxat id est tantummodo. quod componitur ex dum et
taxat quod est estimare vel dicere vel litigare ut est dictum in
orthographia forsit etiam dicitur pro fortasse. In x textus Affirmat de quad-
verbis in x dicens In x etiam adverbia inveniuntur ut vix et pax quod est
pro ut vel alia in ps ut demceps quod est compositum a dein et ce-
ps Inveniuntur diverse adverbia forme textus Tradit pro
regulam quem adverbiorum Et primo facit Secundo ostendit quedam ad
verbiorum esse comparativa superlativa et diminutiva Ibi Derivationes Et
quantum ad primum dicit quod ab uno scilicet nomine derivantur adverbia diversarum formarum
a nomine enim fors derivatur forte forsan et forsitan et fortassis et fortasse
quod a duobus diminutivis et dicitur et [illegible] ponitur [illegible] equipollens
similiter a fato fatale fatum. Ab omni omnis et omnifariam id est secundum
omnem partem vel ex omni parte Et inde quod fors et forsan et forsi-
tan dubitandi sunt fortassis non et fortasse ponitur pro temere
Derivationes adverbiorum textus Illud quoque addit quod adverbiorum
alia sunt comparativa ut clarius alia superlativa ut clarissime alia dimi-
nutiva ut longule quod non est apud grecos scilicet ut ipsi habeant ad-
verbia diminutiva [illegible] habet enim sola pro illud scilicet quod non est apud gre-
cos Et plerumque dicit [illegible] sepius cui non placet nomen vel ab eo.

sepior dr. lz sepissime apud antiquos inveniatur vel sepior. Vel ple-
rumque dicit propter quedam adverbia que non fiunt a nominibus ymo nomina ab
ipsis. sicut super a quo superior. Et quedam alia que ipse paulopost
subiungit. Et inde est aut. scilicet est ocior est a greco ocis/ quod est cele-
ra ocior et ocissime apud grecos sine habeant positivum non ab adverbiis di-
vant. sed adverbia ab eis dirivantur ocius ocissime. De satis quoque indu-
cit ut designet satius adverbium a satis nomine quodam modo dirivari. Con-
cludit ergo ex prepositis [illegible] non inveniri comparativa nisi sint adverbia
adiuncta nominibus comparativis. ita scilicet ut dirivantur ab illis nominibus vel ymo
nomina ab ipsis. Diminutiva aut rarissime inveniuntur. ita ut non sit
nominibus adiuncta ut clanculum quod est a clam et non est nomen ad-
iectivum. et ita hec comparacio [illegible] quam superius dixit plerumque sunt deno-
minativa etc. Illud etiam addit est vel a nominibus dirivantur adverbia
ut a sapiens sapienter. vel a pronominibus vel ab ille illic/ vel a verbo
ut a [illegible] [illegible]/ vel a participiis ut ab indulgens indulgenter. vel
a prepositionibus [illegible] ut ab in intra [illegible]. Comparat aut superest usque ibi
Q te actenus est prepositus etc. Affigure adverbiorum sunt etc.
Capitulum tercium de figura adverbiorum. Et hoc pendet usque in finem [illegible]
q postquam prepositum non tractat seu agit [illegible] de figura [illegible] cum [illegible] secundum
accidens adverbio. Quid aut sit hec figura et cetera que ad figuram per-
tinent in tractatu nominis expedita sunt. ideo supersedendum estimo. Hoc
tamen tu dicat de figura Est adverbia quedam simplicia ut diu. quedam
composita ut interdiu. quedam non sunt decomposita ut a misericordi
quod est composita misericorditer Et inde est misericors secundum plerosque
componitur a misero et corde/ misericordes enim dicuntur seu sunt illi
qui aliorum miseriis secundum adversitatibus compatiendo corde affliguntur. in
tamen magis videtur misericors composita esse a miserante et corde.
ut dicatur misericors quasi habens miserantem cor. Sunt aut quedam
que alio respectu possunt dici composita alio decomposita ut si indocte
dicatur fit ab in et docte. compositum indicandum est. Si non dicas dirivari
ab indocto o conversa in e longum. decompositum est dicendum. [illegible]
[illegible] est prepositus [illegible] figura [illegible]. Concludit hic [illegible] quia triplex fungitur
[illegible]. Simplex composita decomposita [illegible] figura [illegible]
dat. aliam dat [illegible]. terciam dat iniquie. Significatio ad-
verbiorum etc. Capitulum quartum in quo excludit illis que ad figuras
adverbiorum pertinent pertractat [illegible] seu autor iste [illegible] accidens id est
significacionem. Et hoc ordine primo enumerat diversas significaciones [illegible] Et [illegible]
[illegible] illarum pertractat Secunda adiungit [illegible] adverbiorum [illegible]
[illegible] pertractat de ordine [illegible] Secunda ibi Et [illegible] est omnia
que ab aliis [illegible] Tertia ibi De ordine quorum Prima subdividitur in tot
partes quot ponit adverbiorum [illegible] per ordinem [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] hic ponat [illegible] vel modi [illegible] quorum [illegible]

dicatur. Alia quoque questio suboritur: cur scilicet species magis dicatur accidens adverbio quam ceteris partibus, cum unaquaque aliarum partium speciem habeat quo adverbia. Ad primum ergo dicendum est quod species ut reor seu opinor in hoc loco dicitur diversitas specierum. Unde autem dicitur species accidens adverbio. Accidentia namque partibus orationis dicuntur convenientia ipsis secundum que vel inter se vel cum aliis habent convenienter consistere. Adverbia non secundum diversitatem specierum diversis modis habent consistere cum verbis. Adverbium namque quod preteriti temporis sit ut heri cum preterito vero consistit, nec cum futuro nec cum presenti; non enim dicitur lego vel legam heri, sed heri legi. Adverbium quoque futuri temporis species ut cras cum verbis scilicet futuri consistit, non cum preterito vel cum presenti. Ita quoque secundum diversitatem specierum variatur cum verbis consistendo adverbiorum. Quod quia species non conferat ceteris partibus orationis, ideo non eis dicitur accidere species quemadmodum adverbio. Si quis tamen hec melius solverit, possit non impedio. Sequitur itaque postea diversitates adverbiorum species vel specierum diversitates. Et dicit ergo: Et adverbiorum quedam sunt temporalia, alia localia, post quas species multas alias subiungit. Et temporalium divisionem primo sequitur. Primo ergo dicendum est. Et temporalia alia quidem temporis sunt, id est diversa tempora indicant. Alia distincte, que non distincte. Alia sunt preteriti temporis ut pridem. Alia distincte ut nunc. Alia futuri ut cras. Alia presentis et preteriti non multo ante presentis ut modo. Quedam non longe ante preteritum ut tandem postea ipse ergo dicit ut lego et non ipse ut lege, sed et modo lego et modo legi ipse hec dici. Et in hoc dicitur nunc et modo. Accipitur tamen nunc et modo pro infinito adverbio quod est aliquando, licet hec ut non satis ipse ingreditur cum preterito imperfecto sicut aliquis. Sunt etiam quedam temporalia que futuri temporis sunt ut cras. Sunt et alia diversorum temporum quia ut olim [illegible] quidam. Et olim cum preterito inveniunt ut apud Oratium: olim truncus eram ficulnus; pro presenti ut apud Virgilium: Et tandem subnixus tradit olim refulgentibus; cum pro futuro quoque ut apud eundem: forsan et hec olim meminisse iuvabit. Ista quoque et eodem et tamen ponuntur, de quibus manifestissime auctor ponit. Unde tunc et tunc composita diversorum temporum sunt quia ut aliquando, neque sicque, que omnia dicit infinita quia particulas temporis indeterminate sunt, ut si dicam aliquando scribam, per hoc futuri temporis adverbia designo et illam indeterminate. Si cum dicam olim faciam nullam particulam futuri sed ipsum ipsum futuri temporis per adverbium olim designo. Cur autem predicta adverbia antepenultimam acuunt habeant superius dictum est. Addit quoque quas potest habeat tempus vel est relativum, ut ubi cum inveniens per [illegible] ubi subintelligitur tunc. Ad quod tempus est ibidem refert. Est autem infinitum ut cum veniam faciam hic, cum tempus indeterminate particulam futuri temporis presentis designat. Vel dicamus et cum ponitur quandoque et sit per vel dubius ponitur infinite. Accentu tamen differunt: si interrogative scilicet ponatur cum vel relative vel infinite cum et nomina interrogativa vel relativa. Nam interrogativa acuuntur, relativa non acuuntur.

Ita etiam quoniam si est interrogativum accentum penacuit. Si vero est relativum vel infinitum per omnes sillabas gravatur. Illud quoque addit Remigius quod ponitur pro cuius
et pro quo. comunem casualem ponitur ut apud Virgilium Quam hec te cura
remordet. id est quem. Virgilius Tendit hinc extremo sisto pedem si quis ibi Sunt
quedam sunt que fiunt locorum etc. Alia quoque localia etc.
Post hec autem aggreditur ponere adverbia localia. Horum vero alia quedam lo-
corum habent significationes alia distinctas. Eorum vero que distinctas habent significationes alia
sunt ad locum ut hic. Alia vero in loco ut hic et ibi quod cum interrogativum accentum
penacuit cum vero relativum est gravatur per omnes sillabas Virgilius apud Virgilium Scevo
ubi eacide telo in quo subintelligendum est ibi ad quod ubi hic refertur Ita
quoque et unde interrogativum accentum penacuit relativum non gravatur ut apud
Virgilium Genus unde latinum subintelligitur ibi unde ad quod refertur. Virgilius
Sunt item quedam localia que fiunt de loco ut hinc illinc. Que-
dam super locum ut hac illac Sunt rursus quedam adverbia que quedam
locorum habent significationes ut peregre quod quoque fit in loco ut peregre sum
quoque ad locum ut peregre eo. id est in peregrinationem. quoque de loco ut
peregre advenio id est peregrinando de alio loco ad istud locum venio
quoque fit per locum ut peregre transeo. Sibi et porro et longe alia ge-
nera inquit casibus iungunt. et cum preposita gravant. putant esse preposi-
cionem sillabe produco sunt adverbia. propter quod tradit etiam ut prepositiones
et adverbia habent sed Remigius illa prepositione dicenda sit propositio que magis per
appositionem sine casualibus propter preferentium ut est et cetera Adverbia vero licet ca-
sualibus adiungantur ut ultra moram pone domum. tamen cum preposita sine
casualibus ponitur preferentium Virgilius Virgilius pone subit coniux In hoc quoque
dicit Remigius adverbia prelata prope etiam habent significationem ut ultra prope lo-
cum sit propositio vero non. sed et diverse adverbia diversas contrahunt significationes
Aliud enim fit de. ut dico de proliberatione. Aliud si dicam de loco in
locum. In primo enim fit de peri id est quod peri et est com-
memorativum. In secundo vero fit de apo id est hoc quod apud gre-
cos apo et est comparativum loci In descendo quoque construit kata-
tomai id est idem quod apud grecos tomai. Est enim descendo idem
quod deorsum scando et ponitur de tunc de pro deorsum Illud quoque
adiungit Remigius sunt quedam adverbia ad locum tamen. Similia ut orsum
dextrorsum sinistrorsum et similia Eorum vero Italiam versus Si-
ciliam versus sunt ad locum. que adverbia composita esse ondit
acrenta. quia sic sub uno proferuntur accentu. nisi illud dicat
Remigius versum vel versus postposita inclinant accentum super se. seu
inclinant sibi nomina supra dictum quod et aliis satis in hoc
tractatu demonstratum est Illud etiam dicit Remigius multociens fit in
loco. ut quadrato ponitur. quod vero in tempore fit et temporalia
adverbia pro temporalibus ponuntur ut inde pro deinde et post et ubi.

et proximum et hic et tunc. De quibus omnibus ponit exempla. Temporalia non
pro localibus nunquam ponuntur. unde Quedam sunt que sunt loci non sed
ibi est quod dehortativum. Dehortativum est etc. ponit de-
inde etiam speciem adverbiorum id est adverbium dehortativum ut ne quod
accipitur pro neque et tunc est coniunctio copulativa et ponitur pro
ut non et tunc coniunctio causalis. Secundum tamen etc. in quibus etiam
constructionibus si quis ad negationem respiciat potest ne dehortativum esse
si dehortativum large accipiamus ut supra habemus ubi dicit
Sunt que omnibus nominibus sunt adiungi ut ne quod dehortativum
est ponit etiam ne pro valde de quibus omnibus manifesta po-
nit exempla. unde Est quod dehortativum neque ibi Sunt quod negativa
Abnegativum est etc. ponit quartam speciem adverbiorum dicens
Sunt insuper adverbia abnegativa id est abnegationem signantia ut non
et haud et hec alia. Addit quoque etc. alie partes ponuntur pro ad-
verbiis diversis constructionibus et quod due ponuntur pro uno ut nullomodo et
nullatenus. quod videtur voluisse etc. nullo constare sit composita dictio
quod si ita est non sub uno accentu proferretur quod nullatenus similiter nec
nullomodo. Sed qui accentum ponunt super antepenultimam dicunt nullomodo esse non
duas partes et tunc dicunt debere sub uno accentu proferri ut notetur
pro una parte poni et hoc quod dicunt de nullatenus. Sunt etiam qui di-
cunt etc. nullomodo est pars composita sed dicunt hoc si ut notetur pro una
particula poni et hoc quod primo dixisse volunt partes poni pro una
non quia sit una dictio composita sed quia due partes integre ibi
inveniuntur coniuncte licet pro compositionem quod satis esse potest
Illud quoque dicit etc. adverbia inponuntur loco nominum ponitur ut
apud Virgilium sponte sua similiter mane novum ubi mane adverbium
ponitur pro nomine et satis etc. ponitur pro sufficienter ut apud Teren-
tium. Tu satis advertes etc. satis inquit pro sufficienter. Tamen aut
illud Salustii apponit satis eloquentie vel volunt unde ubi satis
adverbialiter ponitur vel potius quod satis etc. ponitur pro multum nomine
etiam additur sapientie parum quod contrarium est ad multum. unde Sunt
que negativa velud haud nunquam nunc non. Confirmativa ut
profecto etc. ostendit insuper quintam speciem adverbiorum dicens Sunt
etiam quedam adverbia confirmativa id est confirmationem signantia ut profecto et
[illegible] inveniuntur etiam due partes pro uno adverbio confirmativo ut quidem
et certe sic est quid dixisti Et inde etc. sic est sine interrogatione po-
nitur. Quidem non et certe et quid dixisti cum interrogatione ponitur
pro isto adverbio confirmativo quod dicitur certe. unde Sunt confirmativa profe-
cto nempe quod quippe. Iurativa ut pol etc. Addit item et al-
tius speciem adverbiorum que appellatur seu appellantur iurativa ut mehercule [illegible] quod
est adverbium iurandi Illud quoque dicit etc. ipso pro quod adverbio iurandi
ponitur quod numquam fit nisi causali per ipso sit coniuncta ut apud

vgilius per te per qui te tlem gemere paucis etc. Eadem tamen ipso
id est per pro adverbio ponitur continuatiuo ut apud Terentium Tu quoque
per parte nimium etc. Vbi per ponitur pro certe. Si enim ut volunt
quidam pro valde accipiatur superfluum est tunc sequitur nimium. Sic etiam
matiue ponitur ut apud Virgilium Sic tua Cymeas fugiant examina
taxos vero Iudicatiua que sunt castor medium fidenter sic **Optatiua**
vtinam o si etc. Adiungit rursum alterius speciei adverbia que dicit o-
ptatiua id est optatiuorum sententia ut vtinam o et si. quod ponitur pro ad-
verbio optandi ut apud Virgilium Si nunc se nobis ostendat etc. quasi di-
ceret vtinam se nobis etc. Illud tamen addit quod si et ut coniunctiones sunt
tales. sed dicuntur in hoc quod ut quoque adverbium est similitudinis et tempo-
ris vt ibi vt vidi ut perij id est postquam. secundum vero ut vidi qualiter pe-
rij In hoc itaque exemplo ponitur ut pro adverbio temporis. secundum pro adverbio si-
militudinis et dat exemplum admiratiue quasi diceret nullus taliter perijt qualiter
ego. Dicit etiam quod o et eo id est ut eo ponitur vtina quod tamen eo ponitur
ab uti et nam si autor pro eodem reputat uti. et ut sit ipemet paulo
post dicit vel ab ut diminutiue uti. et sic mediante ut et eo ponitur
vtinam Et inde est ut pro vtinam ponitur ut apud Oratium Jupiter
ut peat id est utinam peat. vero Optatiua que sunt etc. **Horta-**
tiua eia etc. Illud quod dicit est adverbia quedam sunt hortatiua
[illegible] pluralem agite [illegible] non enim
ut agite quod videtur inquit hec pluralem agite de vero translatum est in adverbium licet ibi ppe-
ita est verum sed quia agite de vero [illegible] plurimum adiungitur
tatem vi amittat non tamen ferme. sed usu exigente pluribus adiungitur
prius ac si verum ibi esse esset. vero Hortatiua uocem [illegible] ibi sunt
pro [illegible] ac si verum ibi esse esset. vero dicit post de remissis
que remissiua **Remissiua sunt etc.** que ab eis loge diuisa sunt
adverbijs que dicit hortatiuis esse contraria. que ab eis longe diuisa sunt
cum enim hortatiua motum animi excitare seu exhortare videantur re-
missiua econuerso quodam modo sedent ut paulatim et similia Et
inde est remissiua et intentiua que autor iste paulo post sub-
iungit. Donatus ut plerisque videtur sub quantitate ponit. seu compre-
hendit. sed secundum alios vel ut alij putant sub qualitate. sed me-
lius ut opinor sub quantitate vero Sunt que remissiua usque ibi
Qualitatis **Qualitatis ut bene male etc.** Post remis-
siua vero adverbia de qualitatis adiungit adverbiis cuiusmodi sunt bene
et male. Deinde vero adiungit de adverbijs quantitatis quod est qui
genus remissiuorum et intentiuorum adverbiorum. [illegible] ponit de qua-
litate ut ostendat remissiua et intentiua que sub quantitate clauduntur
quem quidam cum qualitatis hic [illegible] hanc scilicet est et qualitatiua
adverbia et quantitatiua plerumque [illegible] nominibus fuit [illegible] plerumque
dicit quia quedam fiunt [illegible] a [illegible] vel vis ut strictim ab
eo quod est strictus. [illegible] tamen videri potest quod quantitatis adverbium
[illegible] opposita [illegible] remissiuis et intentiuis adverbijs
ponit [illegible] de quantitate [illegible] nimium parum quorum [illegible]

intentiua postea enumerat. Alterum uero procul dubio uidetur esse remissiuum. Si
potest dici tam nimium et parum ad principalis fecerit quantitate. nimium tamen
consistit quantitatis intensionem. parum uero econtrario remissionem. Potest prin-
cipalem itaque fecerit. ponitur a priusno sub quantitate. Potest secunda-
rio. ponitur alterum sub remissiuo. alterum uero sub intentiuo. Neque
potest dici et quantitatem possunt per se genus ut genus. nec quod illa subdiui-
denda sit per aduerbium remissiuum et intentiuum. cum et remissiua
per se sunt quanti. et longe posita intentiuum aduerbium inter particulas alijs
pluribus aduerbiorum speciebus. posuerit. ne quis quantitatem credideret
esse genus intentiuorum. Potest quantitatem ponit post remissiua et
intentiua in enumeratione specierum aduerbiorum. Ex quibus omnibus con-
stat. quod quantitatem remissiuorum et intentiuorum genus esse noluit
versus Ornate uel bene docte prudenter male prave. Dat quantum
multum nimium modicum quam parum quam Dubitatiua forsan etcetera Post
quantitatem interponit dubitatiua aduerbia id est dubitationem significantia. ut for-
san et quinque alia. inter que ponit fors et forte. non quod sint primo
loco aduerbia. sed quia ut supra diximus nomina sunt pro aduerbiis po-
sita. versus Dico dubitant fors fortassis fortasse quam forsan Congre-
gatiua loci etcetera Post hec ponit congregatiua aduerbia. que dicit
temporis et loci esse. quia non quia tam localia quam temporalia sint
sed quia congregationis uel in eodem loco uel in eodem tempore sunt significatiua
ut simul una pariter. id est in eodem loco uel in eodem tempore versus Congregat
hec quemuis pariter quam simul quam una. temporis atque loci quando ponis ista Di-
scretiua seorsum etcetera Addit etiam aliam speciem. scilicet aduerbia discre-
tiua id est discretionem uel separationem significantia ut seorsum. separatim. singil-
latim. utrimque et similia. inter que ponit bifariam omnifariam. que
duo quandam distributionem significant. non quod discretionem significant. quibusdam tamen
hoc aduerbium. scilicet omnifariam discretiuum esse uidetur. ob id quod uniuscuiusque
ullo modo proponitur. quam scilicet omnifariam pro eo quod est omnino ponitur.
Et inde quod utrimque est ad simul quam contrarium. qui enim dicit utrimque
nec in eodem loco. nec in eodem tempore. sed in diuersis locis accipitur fieri
versus Omnit discretiua singillatim seorsus et etiam Similitudinis
ut ceu etcetera Adiungit aliam aduerbiorum speciem scilicet aduerbium similitudinis
id est quod sit similitudinem quinque sunt ceu quasi ut. uti. Dicit
uero quod hec id est uti. et ut. habent etiam uim comparatiuam talium.
quia uel dici comparationes grecis sunt Et inde quod in greca est com-
paratio. que tam manifestum ostendit. ut apud Virgilium Hunc perite uem
tapias digna camille premia. Ecce hec ista comparatio. tamen manifesta
ostendit. quid ille debeat uenire scilicet prima camille Et ponitur pro
in greca comparationem. Dici quoque quod greca comparatio que licet tam non
ostendat. uel non manifestet. tamen quia ad uerbis positiuis iungitur ad
modum illorum. que manifestum ostendunt tamen. Causalis etiam uocatur
ut apud Ciceronem Illud uero non ita prius est. ut mihi bonus hic
factum esse credatur. Ecce ut in hoc loco tam ostendere uidetur. et pro dici

greca tamen non ponit^r vs Hec similat ut uti velud veluti est tamquam
Ordinatiua deinde etc Ponit item aliam adverbiorum speciem id est
adverbium ordinatum quod ita dicitur eo quod ordinem sit ut deinde con-
tinuo postea vs Postea tertius sunt ordinis adde deinceps. De
indeque/ **Intentiua etc** Addit deinde intentiuum quod sit intensionem
quidam ut valde prorsus omnis nimium quod superius sub quantitate po-
suit et dictum est etc. Neque enim absurdum est idem adverbium sub diversis
speciebus ob diversas causas ponere vs Preterea sunt intentiua nonnulla
Omnis penitus valde nimium quoque prorsus **Comparatiua etc**
Post intentiua quoque merito subiungit comparatiua eo quod ipsa eciam quo-
dam intensionem sunt ut magis et minus De quo dicit quod adiunctum po-
sitiuo alicui comparatiuo sit hoc quod comparatiuum continuo positum ut minus stul-
tus quam prudentior Adiungit postea de superlatiuis adverbiis cuiusdam sunt ma-
xime nimie et similia Et vide quod maxime superius sub quantitate po-
suit hic autem ideo quia maxime ex vi dictionis quantitatiuum est, ex vi gradus
superlatiuum est quod idem est ut opinor acsi dicat^r quod secundum principa-
lem significationem pertinet ad quantitatem Secundum significationem autem superlatiuum est vs Compo-
per magis et minus et similes sibi voces. Certa gradu summo superlati-
ua notant^r **Et sciendum etc** Circa partem principalem capituli In qua
electis speciebus adverbiorum positis ponit quasdam conditiones adverbiorum
et sic doctrine sufficiens complementum et subdividit^r in plures par-
ticulas que patebunt Et primo ponit hanc adverbiorum proprietatem scilicet quod
omnia adverbia que a nominibus diriuant^r servant illorum significationem sive illa
nomina significent qualitatem id est generalem qualitatem seu specialem id est propriam
Dicit tamen eciam adverbia a nominibus diriuata servat illorum significationem
sive mediante dicte qualitatem tam generalem nec specialem ut a demoste-
nes mediante hoc nomine demostenicus ca cum diriuat^r hoc adverbium
demostenice et servat propriam qualitatem ipsius ut si dicitur ille lo-
quitur demostenice id est ad modum demostenis ita quod corporali-
ter nobis apparent deus id est sub corporali specie vs Porro sic
velis propriis adverbia nata nominibus [illegible] et etc usque ibi Dicunt
Et nota quod plerasque etc Illud quoque addit eciam adverbia diriuatiua ple-
rasque sunt ex nominibus diriuatis non enim a propria sed a nomine speciali di-
riuat^r hoc adverbium speciale plerasque non dicit quia aliud ab alio et
specialiter a quali sive mediante diriuatiuo nascunt^r Et vide eciam cicius o-
cius et ocissime dicat^r diriuari a greco nomine ocis tamen sunt
nomina latina ex quibus diriuant^r scilicet ocior et ocissimus **Pre-
terea etc** Illud eciam adiungit eciam sicut apud grecos anoma-
le diriuat^r adverbium ut ab hoc quod est eis a pax sic apud
latinos semel diriuat^r ab uno anomale id est irregulariter non
enim tertium adverbium in sit sed quartum ab secundum Similiter autem
a duobus dicitur bis anomale ex greco dis ubi enim greci dicunt
dis ibi latini bis Ceteri autem numeri a ~~verbis~~ vocibus suis faciunt regulariter
adverbium ut a tribus ter a quatuor quater / et inde eciam a quinque

usque ad mille. Desinunt adverbia in es producta ut a quinques milies et quotiens et tot derivata veniunt in es, ut quotiens totiens. Et sunt ad-
verbia singularia in alia, et sic addit per unam speciem in ale adverbium, ut vulgariter et vulgalis.
adverbia nascuntur in andi, usque ibi Sunt etiam etc. **Inveniuntur preterea**
Addit quoque illud quod apud latinos inveniuntur adverbia diminutiva ut a
clam clanculum, a bene belle, cum apud grecos non inveniantur dim-
minutiva adverbia, ut vulgariter Sunt etiam que diminuunt, ut clanculo belle.
Quomodo autem sunt Illud etiam addit, seu adiungit quod sic-
ut nomina sunt sinonima et polionima ita quoque adverbia sunt aut sino-
nima ea que dialectici vocant multivoca, scilicet illa que cum plura sint, sunt
idem, ut ensis mucro gladius. Polionima sunt equivoca que cum sint unum plura
sunt, ut canis. Quod in adverbiis invenitur, ut ubi et pridem et tempore, id est sit
quod pridem adverbium ponitur et tunc est adverbium locale. Et illud quod hic adverbium opor-
tet tunc est temporale, et quod per aliquam. Et unde quod hic inquisitiva ut ponitur. Et similiter dicuntur
sunt ferrones. quoque. quia tunc sicut relativa et interrogativa et infinita preterea
quia etiam ponitur pro coniunctione tali. Et iam quod est et adverbium temporale et coniunctio
expletiva et sic accipitur equitem. Similiter et o est adverbium vocandi et admirandi
di ut ibi o qualis facies etc. Et est adverbium indignandi ut apud Ciceronem
o tempora o mores. et est optandi ut asseris o tandem id est tum id est o utinam asseris
Et unde quod o admirandi vel indignandi proprie est interiectio, sed interiectio et adverbium
tantam habent affinitatem inter se ut species unius dicatur species alterius esse. Est
autem o nominis. Et sic ponitur equivoce. Inveniuntur tamen adverbia sinonima ut
licet sunt diversa voce, sunt eiusque significationis ut quum dum aliquando. Similiter cito
propere celeriter acute **De ordine quoque** Tercia pars talis. In qua de ordine
adverbiorum adiungit primo tangens regulam. Secundo subiungit exceptionem ibi Ex-
ceptis quod dicit quod adverbia magis debent preponi verbis quam supponi, quod
adiectiva nomina substantivis adduntur. Hoc autem ideo fit quod substantiis adiunguntur ut
ea determinent. Si quis ergo premittendo substantivum supponat adiectivum, ut si dicat
homo albus quod per dictiones singulas precedit intellectus necesse est ut auditor
prius intelligat hominem in sua quantitate quam adiectivum apponatur. Negocio licet
at auditori animo evagari nec premittitur adiectivum ut suppositum auditoris
animus expectet adiectionem substantivi. Et ita res deinde substantivi cum sua determina-
tione simul intelligatur ut cum dicitur albus homo. Et hec tamen ideo est licet adverbia
verbis preponi debeant Si quis tamen commodiorem solucionem inveniat non
ei preiudico. Illud tamen sciendum quod adverbia licet et proposite preferre excepto mo-
nosillabis que omnia debent preponi ut non ne dum. cum quum est temporale quod ideo
determino quod aliter acceptum habet esse propositio. ita quoque et per semper preponitur quia po-
nitur adverbialiter. Et est cum ponitur pro valde ut per pulcra (?) dona. Illud
quoque sciendum quod demonstrativa adverbia ut ecce et interrogativa ut cur quare
quale et hortativa ut age et similiter ut quoniam et vocandi ut heus et opta-
di ut utinam. Hec omnia ubique solent verbis preponi Et unde quod dicit Hic
sic esse similiter inducendo illud virgilii Sic tua cirneas etc. Cum supinus
dixisset sic esse mandi in eodem versu ponit cum tamen voce et mandi et simili-
tudinis quia plerumque inductiva facit pro simili ut vulgariter Comi simonem usque ibi Et
interiectio preterea nostra en ecce etc. **Interiectionem greci inter adverbia** etc.
Tractatus secundus qui habet quatuor partes que patebunt in processu In quo
quartus aut de interiectione. Ideo autem preponit eam autor quia interiectio
tantam habet cum adverbio affinitatem ut greci eam inter adverbia posuerunt. Et

io quia interiectio verum set adverbii interiectio enim sicut adverbium vel adiungitur verbo vel
verba in eis subaudiuntur verbo adiungitur ut si dicam pape miror quod videtur
subauditur verbum ut aput Terentium pape hec superat ipsam Iudem. Et in-
de est quia interiectio set significatum vel vim vel adverbii in se. unde est quod latini
unam partem per se separatim ab adverbiis esse voluerunt prestitum tamen ulli ad-
verbium. sicut affectum vim cui adiungitur quod faciunt interiectiones. verum et osanna
dicitur quasi salva obsecro. Osanna enim dicitur quasi osianna. osi autem id est quod
salva. anna vero ut Ieronimus dicit. interiectio est obsecrantis. propter quod et verbum
obsecrantis id est obsecrationis id est obsecro in illa interiectione intelligitur.
Et ne quis opponeret quod docte sicut id quod docet subiungit autor etiam interie-
ctio plena animi motum significationem set in se. id est ita set in se affectum vi
ut etiam plene demonstret significationem animi motus et si non addatur verbum. Et
unde etiam interiectiones illis tamen adiungitur verbis que valent affectum illarum
interiectionum que eis adiunguntur sunt ut pape tamen adiungitur verbo ad-
miratorum sunt. quod dicit est miror et similiter alia. Si queras cur ei
additur tale verbum. tamen interiectio eius intelligitur in se set. credo quod ad ma-
iorem rei expressionem. sicut fiat illud non videndum est etiam non solum non
interiectio fit ad placitum ut pape. sit ad placitum affectum quem signant vo-
cant coactato coloy si aut voces sunt illud affectum que non sunt
inventae ad placitum. sed naturales que sunt per exclamationem initiantur. co-
gente impulsu magis passionibus animi ut ha. hei et similia Et unde
etiam interiectionum alie sunt affectum gaudii ut evax. alie dolorem.
ut hei alie timorem. ut atat alie admirationem ut pape. de quibus
omnibus manifesta ponit exempla autor. Sunt etiam interiectionibus con-
munt quedam similiter imitationes illiteratorum sonituum. ut imita-
mant. quedam similiter imitationes illiteratorum sonituum. ut imitantur hec
tionem risus. ut ha ha he. indignationis. hui Differunt autem hec
a supradictis naturalibus. quoniam ille id est naturales nichil aliud sunt. quam na-
turales soni literati. sed imitationes literati. iste vero non sunt naturales. soni literati. sed imitationes lite-
rati. iste vero non sunt naturales soni literati. sed imitationes literati
torum sonituum. quia sunt tamen imitationem literati. quoniam tamen illiterati
torum sonituum quia sunt etc ideo recte prolatoribus non valent ee
soni sunt. vel sibi possunt. et io recte pacresorums no valent ee
vel dici. similiter ei tamen quasdam voces. illorum sonorum imitatorias
que sibi prout inveniunt. tales quod interiectioni. que una partesorum sunt
lenitos quosdam est supposuerunt Illud etiam notandum est etiam quod
voces. per diversas significationes seu acceptiones. ad diversas perferorums
pertinent ut o. quod tamen sit indignationis. vel dolorem vel admirationem
interiectio est. etiam autem vocandi. vel optandi adverbium est. tamen autem
nomen est proprium hic nomen est. Ista quoque et ah. potest esse pro et interie-
ctio et nomen. sicut enim per et pro. est et interiectio. ut aput Lucanum
pro si sic remeasset in urbem hic enim pro loco interiectionis ponitur
Quod autem quidam appiant propterea tamen interiectione ponitur error est
dicitur tamen etiam perfecta. integra debuit ee interiectio. ut vaha. sed
apocopata est plurimum ah. et dicitur propterea ita ut appiato a super-
iori pendeat. prout si hoc ex nulla sunt autoritate Illud non quod
pro. tamen pro est ah interiectio esse potest ex autoritate in hoc loco

hemus. Illud etiam addit et accentus interiectionum incerti sunt ideoque de certis non potest ita regula dari. Hoc autem ideo quia non plana et expressa voce proferuntur immo secundum commotionem affectus animi alio et alio accentu pronunciantur. Vide ergo quod tria interiectionum genera posuit scilicet interiectiones significativas ad placitum et naturales et imitatorias. Sed non addit quod aliae partes interiective ponuntur composite vel singule ut infandum vel plures ut pro sancta fatinus et bendicamus domino. Quod falsum est. Licet fortasse dei gratias inveniatur interiective ut si dicam proh deo gratias in accidit. Illud quoque non. Nam et huius similia non autem expresse diffinit interiectionem priscianus an interiectio pars orationis debeat dici per se. Sed tamen magis videtur grecis tota naturalis sit aut ad placitum. Si naturalis non est pars orationis per se. Aut enim interiectio ad placitum ut adverbia debet connumerari secundum oppositam grecorum, sed iam ad partium expositionem redeamus. Nota que grecis ut usque ibi ponitur de

Vocabula sequuntur super quedam. Expedet tempium i. paulatim et dicitur a pede et tempto. Impune ab in et pena componitur. Affaber dicitur ex ad et faber et dicitur affaber magis artificaliter. Unde dicitur affaber et ponitur pro caute id est sapienter. Necesse quasi non cessans. Sed magis est ethimologia quam compositio. Presto componitur a pre et sto. Profecto a pro quod est pro et facto. Pridie a pre die. Hodie dicitur ab hic et die. Postridie a primo et positum ex post et tibus et die. Alii dicunt pleique unum adverbium compositum et tridie quod dicitur compositum. Nequaquam et nequicquam possunt dici composita ex ne et qui et quis. Quidem ex ne et qua et quis. Composita possunt tamen dici dimanatia a nequis et necesse si plures quis quid. Silla bice adiectum intelligamus. Nonnumquam a ne et unquam. Nonnunquam simile dubio compositum est a ne et unquam. Itidem compositum dicitur ex item et demum. Identidem ex idem et idem. Confestim ex con et festino. Et statim dicunt tamen quidam quod dirivatur a confero confers. Dextrorsum a dextra et versum et versum. Obiter ex ob et iter. Et ponitur sic in testimonium. Obiter dixit ei. i. deo erat in itinere. Codex dicitur est scandes scilicet ethimologice est. Mordicus anguntur id est quod mordaciter. Misericors a mi sante et corde qui ante miserans cor non misere licet quidam dicunt. Nudiustercius a novo et die et tercio. Peregre dicitur a pago scilicet a sene et licet vero infandum nomen est compositum ab in et fando et ponitur quoque pro interiectione.

Coniunctio est pars orationis indeclinabilis coniunctiva aliarum partium orationis quibus consignificat vim vel ordinem demonstrans. Vim quando simul esse res aliquas

sit ut et pius et fortis fuit Eneas. Ordinativa que quandam aliquarum
rerum demonstrat ut si ambulat movetur. sequitur enim am-
bulationem motus non tamen etiam motum omnimodo sequitur
ambulatio. potest enim aliquis et sedens et iacens moveri. am-
bulare autem sine motu nemo potest. Accidit igitur coniunctioni
figura et species quam alii potestatem vocant que est in significatione
coniunctionum. Preterea ordo. figura simplex quidem ut at et sed.
Composita vero ut atque etenim. sedenim. Hec enim ex ante-
dictis composita esse noscuntur. Species sunt coniunctionum co-
pulativa continuativa subcontinuativa adiunctiva causalis
effectiva approbativa disiunctiva subdisiunctiva disiectiva
ablativa presumptiva adversativa collectiva vel rationalis
dubitativa completiva (dispositive) abnegativa. Copulativa est
que copulat tam verba quam sensum ut et que ac at quidem
quoque quando pro que ponitur at ast. Sed autem non quando pro
aut accipitur. Hec enim copulat tam confirmationem intellectus in-
veniuntur tamen multe tam ex supradictis quam ex aliis co-
niunctionibus diversas significationes una eademque voce habentes sicut
usibus auctorum ut que invenitur non tantum copulativa sed
etiam completiva ut Virgilius in x alternandum que aliud que

noemonaz qz pritanum qz. Et no(n) solu(m) p(ro) et sed etiaz p(ro) q(uod)
accipit(ur) ut virgilius in iiiio. Eucedos haud secus ac iussu fa-
ciunt tectos qz per herbaz. Terentius in formion(e) Nunq(ua)m eque
inquit ac modo paupertas omnis visa est mi et miser et
q(uo)n(iam) Salustius in Jugurtino. Preterea t(ur)ssimis itineribus quot-
tidie castra mouere mixta. acsi hostes adessent vallo atq(ue)
fossa muniri. Similiter atque Terencius in formion(e) Ne fili vita-
m fortuna atq(ue) ipsi simus c. Continuative sunt que co-
tinuatoz et quaz rerum sunt ut si tu ei gratia significat
qui enim causa causalis est Taliter sunt sin seu tam conti-
nuative sunt quam causales. Proprie autem continuative sunt que
sunt ordinez precedentis rei ad sequentem ut si stertit dor-
mit et si egrotat pallet et si febri vexatur calet Non enim
conversa ordine in hiis continuationibus consequentiaz sine fiat
oratio non enim qui dormit omnimodo stertit quomodo qui
stertit omnimodo dormit Et neque qui pallet omnimodo e-
grotat quomodo qui egrotat omnimodo pallet Neq(ue) q(ui) calet omnimodo febri
vexatur quomodo qui vexatur febri omnimodo calet Et hec est iste conti-
nuative quibus e ordinatio rerum tu dubitacion(e) ad [illegible] rentie rerum sunt

Subcontinuatiue uero causam continuacionis ostendunt consequente cum essen-
tia rerum ut quoniam quia. Ut quoniam ambulat mouetur. Quia
sol super terram est dies est. Utrumque enim significat fieri ac dici
consequentiae. Quidam tamen et has continuativas et subcontinuativas
inter species causalium posuerunt quod et adiunctiuas et effectiuas nec
irrationabiliter. et continuacionis enim et subcontinuacionis et adiunc-
tionis et effectionis per has causa ostenditur reddi. continuacionis
ut si ambulat mouetur. Subcontinuacionis quia ambulat mo-
uetur. Adiunctionis ut moueatur ambulat. Effectionis mouetur
ambulat enim. Est autem quando ut eadem pro dei greca ponitur
Terencius in formione. Si est patrue culpa ut anthipho in se
admiserit non tam dico. Sunt eadem causales quando proprio nomine
enim prodest tibi legere et heu quod tanti nam experiit ethera
nimbi Virgilius in V° Eneidos Et quapropter distede
Causales igitur quas alii in una specie posuerunt Apollonius pater
Erodiani in quinque species diuidit quas supra ordinauimus idest continua-
tiuas subcontinuatiuas causales adiunctiuas effectiuas. Adiunctiue sunt que
uerbis subiunctiuis adiunguntur ut si cum ut dum quando quoniam una greca
tamen significat. Similiter cum quando eadem una greca intelligitur
ut si uenies faciam et ut prosit tibi facio. Ut Virgilius in primo
Eneidos multa quoque et bello passus dum conderet urbem In-
ferretque deos lacio genus unde latinum. Similiter uel id libenter fa-
ciat Virgilius in Bucolicis Cum faciam uitula pro frugibus
ipse uenito. Inueniuntur tamen composite quedam simul et causales ut
exerceo te ut sis sanus. eris doctus si legas et hec interest inter
adiunctiuas et causales quod hec idest causales cum affirmacione ille cum

Dubitacionem proferunt Inveniuntur tamen nomina vel pronomina vel casuales prepositiones vel adverbia que loco causalium accipiuntur coniunctionum pronomina ut ideo eo Nomina qua causa qua gratia quapropter quaobrem et quasobres Ne quoque quando prohibicionem significat coniunctio est causalis Ut Virgilius in secundo Eneidos Ne recipi portis aut duci intra menia possit Nec populum antiqua sub religione tueri Et nota dum quoque et ne nec solent pro copulatis esse coniunctionibus Inveniuntur etiam ne pro neque que copulativa est coniunctio sub una enim abnegacione copulat res quod et nec Lucanus in primo Nec se roma ferens Cicero in iiii invectivarum Ne dicam quidem opus est quanta diminucione civium Terencius in Eunucho Non cum ne nunc quidem cum accersor ultro pro neque nunc Sed aut idest ne quando dicit vel mandati significat adverbium est Invenitur tamen causa verborum pro adversativa coniunctione cum adverbio ut quamvis pro quamquam et pro et si quod et licet et licebit Ut Virgilius in xi Dicam equidem licet arma michi mortem quoque minetur pro quamquam minetur Lucanus in vii Omnia maiorum vertamus busta licebit Et stantes tumulos et qui radice vetusta Effudere suas victis compagibus urnas Plus cinere hemonie sulcos telluris arator Et quoque causales sunt que causam antecedente causativam idest res ex causa antecedente evenientes significat ut Doctus sum nam legi Virgilius in primo Eneidos Eole namque tibi divum pater atque hominum rex Et mulcere dedit fluctus et tollere vento

Idem in eodem hic tibi fabor cum quod habet te cura re
mordet ¶ Approbative sunt que approbat rem ut Virgi
lius in xii Eneidos Ea quidem metum nec depretor inquit
Terencius in formione Ita cognata ea quidem ad nos pri
mum venit et causales pro approbativis ut Virgilius
in iiº Eneidos Dii si qua est celo pietas que talia curet
Idem in primo Eneidos Et si quid usque iustius est Idem
in quinto Eneidos Non cetessa peto si dat ea numina
parce Et sacerdos cum qui approbative sunt indicationis inquit
¶ Disiunctive sunt que quamvis dictiones coniungant sensum tamen
disiungunt et alteram quidem rem esse alteram vero non esse
significant ut sunt ve vel aut Ut Virgilius in vii Si
ve hectore vie seu tempestatibus acti Et vel dies est
vel nox Iuvenalis in primo Aut dic aut accipe calorem
Virgilius in iie Eneidos Aut aliquis latet hector equo ne
credite teucri Idem in eodem Aut hec in nostros fabricata est
machina muros Et est quando indicative dicuntur et est
quando dubitative indicative ut Aut lux est aut tene
bre Dubitative ut aut prodest aut non prodest domina
as querere ¶ Subdisiunctive sunt que voce disiunctiva per utr
umque tamen esse significant vel simul ut copulative vel
discrete Simul ut terencius in eunucho Vel rex maxi
mas michi semper gratias agebat pro certa rex Idem in
formione Vel loculum conclusum est ubi vos ulciscar locus
Et alexander sive paris pro alexander qui et paris dicitur

Similiter mars sive mavors gradibus vel masspiter pre sul est bellorum Disiecte tamen utrumque esse significat ut tota die vel legit iste vel cogitat, significat enim et legere et cogitare sed non simul utrumque facere sed aliis horis legere et aliis cogitare Similiter remex vel expellit remum vel attrahit cum simul pene utrumque fieri intelligo. sed disiuncte alius est enim motus pellentis alius attrahentis Similiter si dicam vel tunicam michi accomoda vel etiam penulam subdisiunctivum est vidtor enim in altius petitionem libenter utrumque accipere sed ut hic etiam disiunctiva esse Aliud est enim alterutrum petere aliud utrumque ergo si dicam vel tunicam vel penulam alterutram conclude cum vero addam vel etiam ostendo vel unam rem velle vel duas quod est disiunctivum inveniuntur tamen vel coniunctio etiam diminutionem significans ut lucanus in vii O felix si te vel sic tua roma videret ¶ Disertive vel electiue sunt que dubiis propositis aliquid quod eis nos eligere ostendimus ut dives esse volo quam pauper Terentius in Andria Que inhoneste hic voluit divitias parare quam honeste in patria paupere vivere Est autem quam et activus tunc huius infiniti nominis et adverbium similitudinis ut Terentius in formione Cum iniquo copulatum est pro ut et duplicatum pro coniunctione quam adversativa accipitur ut Virgilius in quinto Quamquam o si superet quibus hoc

Neptime dedisti Idem in scdo Eneidos Quicq̄ꝫ animo me-
misse hortet Adversatie sunt que adversum covenienti si-
gnificat vt tamen quicq̄ꝫ quamvis et si eadem et saltem hec
eciam diminutionis significacionem habent, vt Virgilius in iiijto E-
neidos Saltem siqua michi de te suscepta fuisset Ante fu-
gam soboles Idem in scdo Et magis atque magis quamquam
secreta parentis Anchise domus arboribus qꝫ obtecta re-
cessit Clarescunt sonitus Adversum enim covenienti significat
At quoqꝫ pro saltem et vel et aut invenitur Virgilius in vj
Si te nulla movet tante pietatis ymago At ramum hunc
aperit ramum qui veste latebat Agnoscas et si non vis edissere
vel intellige pro saltem intellige Similiter si non factis de-
bitam reddis aut verbis age gratias pro saltem verbis Ne quoqꝫ
in eadem invenitur significacione vt supra dximus Salustius in
Catihlinario Quippe secunde res sapienciam animos fatigant Ne
illi corruptis moribus victorie temperarent Inveniuntur eciam
in hac significacione nec et neqꝫ Vt nec vna hora avarus negli-
git lucrum neqꝫ prius iusticiam neqꝫ vnum assem prestat ille
egenti nec habet prius abneget petenti prorsus aliquid quod
potest et decet Abnegative sunt apud grecos ken et an que ver-
bis quidem posse fieri rem ostendunt sed propter tamen aliquid im-
pediri ne fiat Virgilius in pri Eamdem merui nec dep
cor inquit Tenuit in formone Ita congruatio quidem ad
nas inde inveniuntur et causales pro approbativis vt eccocan

Anneiain aeonkaiken oecte πpidnoi ceesplilec Nos at
sive commutacionibus · submutis vtim vis in huiusmodi sen
sibus vt fecissem si potuissem et gaudeat pannis si au
deat Virgilius in xi Tu qs mic states manus lruaus
maxmus Esset par etas Et eodem Si robur ab annis
stares ecte Kecan ¶ Collectiue vel zonales sunt ergo igitur
itaque quando antepenultima acuitur qz alioqui ymo vtique
atqui habet enim per illacione colligunt supradictum hoc est zon
confirmat vt Ciceto pro ligario habes igitur qd est accu
satori maxime optandum confitente reum Eluctamus in vm
Ergo pari voto gessisti bella iuventus Inveniuntur ta
men eciam pro expletiua Vt Terencius in Andria Ani
mme tibi ergo Virgilius in xo Cui accidit vna
sarpedon mea progenies Terencius in Eunucho At quin
ita opus est Cicero pro ligario Itaque quo me vertam
nescio Diuiditur tamen eedem illatiue et compositiuis aliis
inferuntur vt etem cathilinam Cicero solus Capia dormit Solus igitur
seruauit cicero priam ¶ Dubitatiue sunt que dubitacionem
significat vt an ne corrupta nec ne vt Virgilius in tercio
Eneidos Eloquar an sileam gemitus lacrimabilis ymo
Idem in primo Eneidos An phebi soror an nimpharum san
guinis vna Idem in xi Iustine ne prius mirer belline
laborum Efficaquissime tanie cedunt interrogatiue sunt vt vir
gilius in tercio Eneidos hectoris andromache purrum connubia

servio Idem in 4° Tanton me crimine dignum hec eadem
invenitur et pro confirmacione Ut Oracius in 2° sermonum
Clarus erit fortis sapiens iustus ne esse et rex Idem in
eodem Oseri studiorum quin ne putetis difficile et mirum
Rhodio quod philolaconti contigit Terencius in Andria Ne hec
cine demum istud verbum in te mandat hic enim ne quidem
tio nec interrogatiua nec dubitatiua sed confirmatiua est
Virgilius in 4° Tanta ne me tenuit vivendi natura volu
ptas Ut pro me hostili paterer succumbere dextre Est enim ne
pro eciam / sola hec apostrophum accipit apud latinos Nec
ne quod pro an non accipitur ut sit sensus In morte necne
prodest recte vivere pro an non Completiue sunt vero
aut quidem equidem quod enim namque nam et fere quecumque
quitiones ornatus causa vel metri nulla significacionibus ne-
cessitate ponuntur hoc nomine nuncupantur Omnes tamen
hee inter alias species inveniuntur Ut si dicam Eneas vero et
pius et fortis fuit / completiua est quia si tollatur vero / si
gnificacio integra manet Si autem dicam Eneas quidem pi
us fuit Ulixes vero astutus hic pro [copulativa] completiua accipitur quia
utriusque rei simul sentenciam significat ad verba / potest tamen et
distributiua dici quia distribuit diversas res diversis personis
Completiuam autem esse eciam Salustius ostendit in Catilinario

Verum enim vero huius denum michi vincere et fero ama
videtur hic enim ornatus causa vero adiecta est quamuis
possit etiam approbatiua esse Similiter virgilius in vi
Equidem merui nec deprecor inquit Poterat sensus etiam
sine equidem stare si dixisset: merui nec deprecor sed
siue metri causa siue ornatus addidit equidem Unde
nec intulit aut vel vero subiunctiua eius. vel tamen
que ipsa quoque sepissime completiua inveniuntur Ut Stacius
in vi the inuictam vinces prius hec tamen arma necesse
est experiare domum ¶ Sciendum tamen quod quidam equidem
coniunctionem compositam esse existimant ab ego et quidem sed er-
raut simplex enim est et hoc maxime comprobatur quoque oratio
nis constructione possumus intelligere Nam equidem facio equidem
facis equidem facit dicimus et per equidem ad primam et ad
secundam et ad terciam transferri personam quod minime faceret si esset
compositum ex ego et quidem Nemo enim dicit ego quidem facis
ego quidem facit sed ego quidem facio tantummodo ad primam personam
et hoc etiam usus auctorum approbat quod equidem composita ego
subiungit ut Salustius in Catilinario Equidem ego sic exi
stimo patres conscripti omnes cruciatus si esset enim composita ex
ex ego et quidem minime ei ego subiungeretur ¶ Quoque quando
pro etiam vel pro et accipitur copulatiua est ut virgili
us in vii Tu quoque litoribus nostris eneia nutrix eternam

autem superuacua ponitur completiua est vt Virgilius in primo Eneidos Multa quoque et bello passus dum conderet urbem Non egeret enim ea sensus si dixisset et bello passus nisi quod quidam existimant quod pro multa et bello passus ... adverbio similitudinis accipiatur quod etiam ... Enim quando causalis ... significat vt ... hec enim sunt ... tamen ea completiua quando ... significat ... vt pro genitum Sed enim troiano a sanguine duci audierat Virgilius in v° Eneidos Inuenitur eadem ea pro affirmatiua Terencius in Andria Enim vero date nichil loci est segniciei neque secordie et maxime composita hac habet significationem vt idem in adelphis Enim non sinam Similiter nam quod enim est quando ... est ... completiua vel affirmatiua significat Vt Virgilius in iiii° Georgicorum Nam quis te iuuenum confidentissime nostras ... hic repletiue vim habet Idem in v° Eneidos heu quis nam tanti cinxerat ethera nimbi Idem in primo Eneidos Eole namque tibi diuum pater atque hominum rex hic causalis est coniunctio etc.

Ideo dicitur accidere coniunctionibus quia communis est omnibus pene dictionibus quedam enim naturaliter

ꝓponit᷑ vt ꝓposiciones casualibus et adu͛bia pleraqꝫ u͛bis
et interogatiuis vel infinitis relatiua subiugiuntur vel
redditiua nomina ul' adu͛bia et adiectiua nomina ꝓpo
nuntur appellatiuis vt sapiens homo et citus equus Est
tamen quando autoritas ꝓponere hijs vtitur Similiter
igit᷑ coniunctiones pleręqꝫ tam ꝓpoꝰ qꝫ suppoꝰ pnt ¶ Sunt
tamen quedam que semper ꝓponunt᷑ vt at ast aut ac vel
nec neqꝫ si quin quoniam sin seu siue in Alie que semper
supponunt᷑ vt qꝫ ve ne que tamen encletice sunt quidem
qꝫ aut quod tamen antiqui solebant ꝓponere Alie pene omnes
indifferenter et ꝓpoꝰ et suppoꝰ pnt ut et atqꝫ que poe
tice postponunt᷑ alias non Virgilius in iiij Susspiciens
altam lunam et sic voce ꝓcatur Oracius in primo sermonum
Cum me ortaretur parce frugaliter atqꝫ viuere vti contentus
eo quod ipse michi parasset et equidem saltem tamen quamquam
quin quatenus nam enim itaqꝫ quoniam quippe ergo igitur quia
Et sciendum est quod pleręqꝫ coniunctiones quo ꝓposiciones sunt in
vna eademqꝫ voce diuersas significaciones quod in multis iam
ostendimus hoc quoqꝫ non est ꝓtermittendum quod coniunctiones sibi ꝓpo
site inueniunt᷑ tam emsdem ꝓptatis ad sunt quoqꝫ alius vt Cicero
in pronosticis Ast autem tenui que tandem lune pharetrine Et v͛
gilius in viij Eneidos Ast equidem thenaro memini si dona veire
Post in iiij Eneidos Nam neqꝫ erant astrorum ignes nec lucidus ether Siderea polus

Coniunctio est pars indeclinabilis liber sedecimus in quo
post omnes alias partes orationis ad ultimum tractat priscianus de con
iunctione et quare hoc non est questio ad superius assignatum est quare
cetere debeant preponi Causa autem inventionis coniunctionis est hec scilicet
ut haberemus qualiter duo casualia ad eodem verbo iungere possemus
ut sortes et plato disputat vel duo verba ad eodem casuali ut sortes
legit et disputat vel duo adverbia ad eodem verbo ut bene et docte legit
Tractat autem hoc ordine Primo describit coniunctionem Deinde enumerat
accidentia ipsius coniunctionis et unumquodque prosequitur usque in finem huius
partis Unde in hoc libro convenienter unus tractatus assignatur
Primo describit Secundo ibi Ordo dicit accidentia Primo subdi
vidit tamen duo talia Secundo ibi Species sunt In prima autem
dividitur in duas partes principales Secundo ibi species sunt
duo facit Nam primo diffinit coniunctionem secundo accidentia ipsius enumerat pro
sequens de uno illorum scilicet figura Dicit ergo quantum ad primum Coniunctio
est pars orationis quia convenit declinabilibus addit indeclinabilis et
quia hoc cum multis et ceteris indeclinabilibus convenit addit Coniunctiva
aliarum partium idest que apta est ad hoc ut alias partes orationis coniun
gat sensum illarum ut copulativa sive disiungat ut coniunctio disiunctiva
Bene autem dicit aliarum partium / coniunctiones enim seipsas non coniungunt
Si quis vero in hac oratione quis et quinque sunt coniunctiones dicit coniunctio
nes copulari fallitur Non enim ibi quis et quinque in vi coniunctionis
copulantur sed potius in vi nominis Ordo autem autor apponit unum et
ordine demonstrans non est ut opinor de corpore descriptionis sed quedam
divisio coniunctionis Unum ergo intendit autor copulationem quis scilicet duas sillabas
adiungit ad uno accidente vel coniunctis diversa accidentia diversis speciebus
copulat Et ut absolvamus dicam unum vocat potestatem omni coniunctioni
nisi completiva et subcompletiva Ordine vero vocat quam quis scilicet
coniunctio demonstrat aliarum rerum constructionem idest quis una res natu
rali necessitate consequitur ad aliam qui ordo in solis completivis et subcompleti
vis consideratur hic enim ordo vult certus esse ut exigit conditionem
ut si ambulat movetur nec enim conmertitur quod si pares timor quis
ponat consequentia quedam earum necessaria erit sed ordo impropriis
Huius partis indeclinabilis est coniunctio partes 2e Ibi Accidit tamen sunt

Accidit igitur coniunctioni figura et species quam alii potestatem nominant Hic de accidentibus coniunctionis tractare incipit et primo ea breviter enumerat de primo scilicet breviter expediens secundo de secundo per longum passum declarans ibi Species Unde
dicit Accidunt autem coniunctioni tria scilicet figura species ordo Species autem
dicit hic quam alii potestatem nominant que est in significatione coniunctionis id est
in eo quod significationis consideratur De figura vero nichil aliud dicit
hic nisi quod de nomine tractando diximus Sunt autem coniunctiones

quedam simplicis figure vt at Alie vero composite vt atz etenim
qz aut hec sunt ota pz qz accentu vero denotat hinc simplex
vt est at sed vero figura Composita padue etenim neqz namqz figura

Species sunt coniunctionum Agit postea de sedo accidente
copulativa continuativa scz de specie Spes aut appellat
diuersitates secundu hic diuersitates coniunctionum secundum
est copulativa Sunt aut spes coniunctionum multe prima quarum
Dicit aut copulativam esse illam que tam vim quam
sensum copulat qd dicit ad remotionem disiunctiuarum que quamuis verba
copulent sensum tamen disiungunt ut aut vel et huiusmodi similes que
quamuis sunt disiunctiue tamen hoc ipso dicunt nito coniunctiones quia copulant
tm vt sor aut est sanus aut eger ad eum permittitur aut contingit qz aliud
aut qd prima concipiat clausulam sequatur licz quantum ad sensum ibi
fiat disiunctio Sunt aut copulatiue ut at qz quam ponitur pro qz
qd ideo determinat Nam qz pt esse adverbium similitudinis uel coniunctio
completiua Similiter vero est quando copulativa quam pro aut accipitur
qd ideo determinat seu apponit quia pt esse ablatiuus nominis De
huiusmodi aut et de consimilibus copulatiuis dicit qz copulat intellectum
cum confirmacione qd ut opinor ideo dicit quia sunt et alie copulatiue
que per abnegacionem sensum copulat vt nec neqz Vide ergo qz co-
pulatiuarum coniunctionum alie sunt affirmatiue ut qz et huiusmodi alie
negatiue vt nec et neqz que etiam quandoqz diminucionem significant
siue simpliciter vt sor non recipit plenam siue cum distribucione vt
sor non respondit plenam nec eam clientes ei assurrexerunt neqz
etiam domus ei apta fuit sed hoc postea latius docebitur vero coniun
dit et spes cum ramis pluribus/ usqz ibi Continuatiue sunt/ Affirma
tiue itim coniunctiones alie duas substancias vni accidenti uel econtrario copu
lant vt et atz quoqz quam pro qz accipitur at ast sed alia diuersa acci
dentia diuersis substanciis distribuunt que eciam distributiue dicuntur vt
quam et consimiles hec enim coniunctio et diuersas copulat substancias vni acci
denti et econuerso vt ibi sor et plato disputant vel sor docet et scri
bit/ similiter accipe de reliquis hec aut coniunctio quam diuersas substancias
diuersis accidentibus copulat vt cum dico Eneas fuit pius Achilles
quam fortis/ et de consimilibus idem dicendum est Illud etiam dicit qz
inveniuntur coniunctiones que vna voce diuersa significant vt qz que inve
nitur eciam completiua vt apud virgilium Alexandrum qz aliud qz ic hic
enim qz magis spectat ad sensum sed solum causa metri ponitur seu sed tamen
metro apponitur Ac etiam accipitur pro quam similiter et atz de quibus ma
nifesta ponit exempla

Continuatiue sunt que Ponit secundam speciem coniunctionis que
continuacionem et con dicitur continuativa Ad cuius eviden
ciam seu intelligenciam paulo altius
inspiciendum est Vide ergo qz con
tinuatio causalis et magis et minus generaliter accipitur Magis generaliter accepta
quoqz sit spes Nam alia est continuativa alia subcontinuativa

Alia admiratiua alia effectiua alia ipse causalis et est quam magister inter causalem disiunctiuam vocat, harum autem quinque specierum due sunt continue scilicet continuatiua et subcontinuatiua et consequentie necessitatem retinent tres vero relique ab omni consequentie necessitate sunt absolute. Dicit ergo Continuatiue sunt que significant continuationem rei id est rem rei continuari vnam et continuatie dicuntur sed quia continuatio proprie inuenitur non necessaria vt si dicas Si leges doctus eris subiungit et quandam quasi dicat Continuatiue ita significant rem rei continuari vt vna res ad aliam cum necessitate consequatur vt si stertit dormit. Et vide quod hec descriptio continuatiuarum eadem subcontinuatiuis conuenire videtur sed quod magister dicat hic ut differat sequentia determinabunt. Illud esset potius attendendum quod autor dicit scilicet quod ista continuatio sit consequentiam rerum demonstrat quam ei grecam tomacone significat id est quam illa significat quod ei cum non sit significat [illegible] scilicet illam grecam comicionem causalis est quando illa scilicet quarta species que necessitate que non habet vt si leges doctus eris. Similiter sine sum seu tu continuatie sunt quia causales Continuatie sunt vt si dicam sine sis margarita sine carbunculus es lapis et est necessitas de margarita et carbunculo ad lapidem. Rursus continuatie ponuntur vt si dicas si sol est lux est sensibilius sum autem est lapis est carbunculus quotiens enim sum in constructione ponitur oportet aliam orationem precessisse cui sum supponat. Causales enim sunt vt si dicas Seu scribas seu legas doctus eris hic enim seu cum nulla necessitate consequentias significat sed solum causam demonstrat vnde continuatie sunt vsque ibi subcontinuatiua

Subcontinuatiua vero causam continuationis

Progreditur deinde ad subcontinuatiuas et quia descriptio continuatiuarum superius dicta subcontinuatiuis etiam conueniebat determinat quod ibi magister dixerat et est summa sine Continua continuatie significat qualis sit ordo et natura rerum que dicuntur id est que res in illo ordine nate sunt vt vna posita cum necessitate altera sequatur, sicut dico cum aliqua dubitatione essentie rerum et quia essentiam rerum non affirmat sed sub dubitatione et conditionaliter vno posito alterum sequi ostendit Continuatiue enim dicat si sortes est homo sortes est animal sorte nec esse hominem nec esse animal statuit sed hac conditione dicit sortem esse animal si ipse est homo, vtique continuatie ordinem rerum significant cum dubitatione essentie Subcontinuatiua vero ostendunt consequentem id est conuenientem et necessariam causam continuationis id est rei continuate ad alteram non conditionalem sed cum rerum essentia quod continuatiue non faciebant Causam vero continuationis dicit quia omne quod est in eo quod est quod est causa consequentis. Sunt autem subcontinuatiue vt quia quoniam vt si dicas quoniam ambulat mouetur hoc enim dicendo ponis ambulare et ita moueri, significas ergo vtrumque fieri id est ambulationem et motum conuenienti ordine ita scilicet quod ambulatio causa est ad quam motus sequitur cum necessitate Et vide quod coniunctiones huiusmodi bene dicuntur subcontinuatiue vt enim

Dicimus in arte loyca subcontrarias proposiciones que quodammodo adversant
contrarijs ita eas subcontinuative quodammodo adversari continuativis
inveniuntur ille enim condicionaliter et dubitative iste vero per affir
macionem rerum essenciam demonstrat sicut iam dictum est Addit aut
pro ea p'eius quod licet si et quia et quoniam continuative sunt sub
eas inter species causalium quas admictivas et effectivas posuerunt
mus intelligatur sciendum est quod admictive coniunctiones dicuntur que
subiunctivo modo admicte vel causam finalem non iam esse sed ut
velud si dicam opere te ut sis sanus ut scilicet ista coniunctio sub
iunctivo modo in hac oracione adiungitur et ostendit operacionem debere p
cedere ut sit sanitas que finalis causa est operacionis Rursus si dicam
Si legas doctus eris hec coniunctio si admictiva subiunctivo modo ostendit
causam efficientem vel operatricem id est leccionem non iam esse sed
si sit ostendit fore doctum inde ex necessitate sequi Effectiva co
niunctio est illa que effectum per indicativum iuncta causam non necessario
probare nititur ut legi nam doctus sum, certe ista coniunctio
nam iuncta cum doctus probat causam legendi esse, sed non
est necessarium quod quia aliquis doctus est legerit Et vide quod
de admictiva ponit hoc exemplum ut moveatur ambulat
~~quod est con~~ ubi insistendum est videtur enim esse hec necessitas
ambulat ut moveatur quod est contra prescriptam predictam admictivarum
Super hoc antiqui dicebant quod motus sepe magna est agitacio tal
qualis solet esse in cursu Dicitur enim quoque etiam reparacio corporis
quando post egritudinem reparatur sanitas, si vero hic motus accipiatur
pro magna corporis agitacione caret omni necessitate non enim
necessarium est de eo qui ambulat ut moveatur idest ut a
magno motu agitetur vel dicamus ut in tali exemplo ponatur
admictiva in quo sit necessitas, nichil obest hoc totum precognito
quod non sit coniunctionum in eo quod sunt admictive facere necessitatem
licet plerumque ponantur in exemplis in quibus necessitas invenitur
De effectivis quod ponit hoc exemplum p'ius moveatur ambulat enim
solet plerosque movere questio ista quod ista coniunctio enim dicatur
hic effectiva esse cum ambulat cui ipsa adiungitur non effectus sed
causa motus videatur esse sed quia motus est genus ambulacionis
et genus est quedam causa suarum specierum satis racionabiliter ambu
lacio post dicta effectus quidam movendi quod si componas de ambu
lacione ad motum necessaria esse consequencia quod est contra effectivarum
proprietatem Dicemus quod licet ibi sit necessitas nimirum tamen ad vim
coniunctionis effective respiciendum est, sed ad hoc solum quod per effectum
ostenditur causa quantum ad effective coniunctionis proprietatem pertinet innueri
Et ut planius dicam quod de admictivis diximus de effectivis respiciendum

est Illud quoque videndum quod ut pro oti greca coniunctio accipitur
et tunc nullam denotat causam cum quibus ipsa sit adiunctiua cum est
causam ostendere ut si dicas Nondum contingit ut per aliud naviga-
rem hic enim ut nullam videtur ostendere causam. Hic enim est
illud apud Terentium Ut antisophisto in se admiserit ubi ut nullam
causam videtur ostendere sed hoc [illegible] quia subiunctiuo verbo ad-
iungitur quod adiunctiuorum est ita ponitur ut adiunctiuus sequatur Terencius
tamen voluit ut premissa de terminis coniunctionis sit de hoc quod ut ponitur
pro oti et quod ibi sit causalis quia valet quantum quod sed nos primam sen-
tenciam ponendam esse putamus Adiungit etiam de coniunctionibus que ipse
causalis dicat Hec autem est illa que cause per indicatiuum adiuncta
effectum probat non necessario ut quoniam prodest tibi lege et comprobare
disce Quoniam primo namque quod proficiam finalis causa est laudis
In secundo autem oportet causam premittere cum hec coniunctio quapropter adiungatur
ut si dicas habeo te hodie quamobrem disce Et vide quod post hec
omnia agit de adiunctiuis et ipse causalibus et effectiuis et loco [illegible]
suo et principaliter Constat enim quod mandent et similitudinis cau-
sa cas autor sic supponit hic De adiunctiuis tamen sufficienter
supra docuimus hic quidem dicat quosdam esse coniunctionem adiunctiuam
quando quia una greca coniunctio significat quod ideo declinat quoniam
duas partes quasi intelligimus esse vel etiam pro otha greca accipitur
sicut supra dictum est Sequitur vero ponitur ipse ut si dicas Da
michi de tuo quoniam libencius faciam quod tu rogas Similiter et cum
adiunctiua est quia una greca coniunctio intelligitur quod ideo sic dicitur
quia ad [illegible] esse adverbium temporis Dum etiam adiunctiua est ut apud
Virgilium Dum conderet urbem ubi dum ponitur pro ut Et
vide quod in illo quod Virgilius Cum faciam vitula etc. Cum non est ad-
verbium temporale sed est coniunctio pro si posita Illud quoque nobis
insinuat quod ad omnes adiunctiue causam ostendant tamen alie plus alie
minus quod innuit cum ait Inveniuntur etiam quedam que hec simul
et causales idest aperte causam ostendentes simul autem dictum est quia
licet suam causam aperte significat remanent tamen adiunctiue quia sub-
iunctiuo modo adduntur Quoniam et ille etiam cum non adeo aperte cau-
sam designat Si enim dicas si legas doctus eris hic aperte lec-
causam efficaciam ostenditur esse doctrine Sed cum dico Si venias faciam
non adeo aperte causam hic habemus et ita quamquam si aperte causam quoque
non aperte significat Cum autem et dum et vix apertam designant causam
quia licet sint adiunctiue tamen causales quodammodo dicuntur Non tamen
sunt de numero causalibus que causam suam manifestent Cum ergo di-
xerat quasdam adiunctiuas esse causales ne quis putet illas esse quas
ipse causales dicit cum affirmatione per indicatiuum proferuntur Adiunc-
tiue vero cum dubitatione per subiunctiuum [illegible] Continuatiue
sunt usque ibi Septima post species etc. Sequitur

Inveniuntur tamen nomina vel prono mina vel etiam Illud quoque addit quod prepositiones vel pronomina vel adverbia loco causalium coniunctionum inveniunt posita pronomina ut ideo quod alii dicunt compositum ab id et eo pronominibus et quod hoc sensu voluit priscianus dixisse ponuntur pronomina pro coniunctione Alii dicunt duo illa pronomina coniuncta irregulariter pro coniunctione posita esse Nomina vero inveniuntur ponuntur pro coniunctione ut quacausa quamobrem quapropter / nomina autem auctor dicat pluraliter non quia semper plura inveniunt posita pro coniunctione quod patet in quapropter sed vel unum vel plura Est autem quapropter procul dubio compositum ex qua nomine et propter prepositione unde propter hoc solum quia nomine in illam redigit compositionem dicat nomine pro coniunctione ponuntur quod tamen non habet prepositione dicta / similiter dicendum est de quaobrem quod alii dicunt esse compositum alii tres dictiones positas dicunt pro una coniunctione Et vide quod ne quando significat cinamai causalis est que ideo declinatur quia ne adverbium interrogativum potest esse ponitur aut ne pro coniunctione causali ut apud virgilium Ne tamen por tis et Dicit ergo secundum quosdam preponitur ne pro ut secundum alios pro utinam sed utrumque horum sit quando causalis adiunctiva est sic accepta Illud quoque addit quod ne ponitur pro neque Et vide quod ista coniunctio scilicet neque negat illud cum adiungit quod nec et copulat illud quod premittit negationem seu et negat ut apud lucanum Nec se roma ferens premiserat ubi illud quod negatur scilicet roma non ferens se etiam copulatur Similiter de neque intellige ut apud terentium Neque me cum accersat ut si dicat si non accersiret non venirem neque accersitus ivo Et vide quod quando nec vel neque in oratione geminantur copulativa primum posita in eque operatur sed tertio est signum consequentis Illud etiam dicat quod verbum invenitur cum adverbio pro adversativa coniunctione ut quibus pro quamquam verbum inquit cum adverbio propter quod plerique dixerunt quamvis esse compositum sed puto eum dixisse verbum cum adverbio quia illa duo simul integra ponuntur quamvis in compositione redacta Vendicat ista sibi quedam nomina sicut utique ibi posuimus prius

Et proprie causales sunt que causam antecedentem causativa vel est res r Diffinit postea proprie causales et est sententia proprie causales sunt que significant causam antecedentem suo causato id est suos effectus ut apud virgilium Eole namque tibi et subauditur mitto ventos ad mare comittendo Namque divum pater dedit mulcere fluctus et tollere ventus Effectivarum vero coniunctionum diffinitionem non ponit quia ex causali mutato ordine verborum deprehenditur effectiva / si enim legi nam doctissimum dicam ex causali effectivam habeo

mutato ordine / quippe effectiua dicatur que effectum inferat ad cause pro
bationem vt apud virgilium effabor cum quia hec te cura remordet
in hac enim oratione quia est quasi causalis Si enim dicatur econuerso
hec cura remordet te quando narrabo tibi coniunctio est effectiua

Approbatiue sunt que approbant rem vt Vir gilius in duodecimo

Agit post ea de approbatiuis Sunt
autem approbatiue que approbat
rem cum adiunguntur vt Exemplum
metri ecce exemplum approbatiua est
Dicit etiam quod causales ille que cum adiunctiue sunt ponuntur pro ap
probatiuis vt apud virgilium Diis si qua est celo pie
tas si qua est inquit quod reuera est Et vide quod quando sunt ad
iunctiue causales inueniuntur magis iure modo subiunctiuo quoque tamen
et aliis vt si sit homo est al' tertia dicatur quia si est homo
est al' eo quod subiunctiua dubitatiua est quando vero eadem sunt
approbatiue indicatiuo modo sociantur vt si qua est celo pietas etc
Virgilius septima post specie usque ibi dat disiunctiua etc

Disiunctiue sunt que quamuis dictiones con iungant sensum tamen

De disiunctiuis agit subsequenter
dicens Disiunctiue autem sunt
que cum verba iungat tamen
res et sensum disiungunt ita
vt alteram esse alteram non esse significent vt vel dies est
vel nox est Et vide quod illud exemplum a virgilio sumptum Aut
aliquis latet error etc hec enim sicut placet quibusdam vna
disiunctiua intendit autor et est supplendum alterum membrum quasi
diceret Aut verum est me nil scire aut error aliquis hic
latet quod in sequentibus videbitur Aut hec in nos etc alia mihi
latet quod in sequentibus membri supplementum / sed quod ne
dat disiunctiua per taciturnitatem alterius membri supplementum / sed quod ne
huius est ex duabus precedentibus vna fiat disiunctiua Addit
etiam quod hec disiunctiue quoque sunt indicatiue quoque dubitatiue in
dicatiue namque idest certificatiue Contingit enim quod oratio disiunctiua
ita plenum et aptum gerat sensum vt eius oratio possit haberi
quod membrum ipsius debeamus recipere vt aut lux est aut te
nebre Disiunctiua vero hec indicatiua est Dubitatiua vero hec
Aut prodest aut non prodest diuitias querere Dubitari enim
potest quod membrum sit accipiendum quia sepe obest sepe pro
dest diuitias querere Virgilius Dat disiunctiua voces coniunge vaca etc
usque ibi Subdisiunctiue sunt etc Sequitur textus

Subdisiunctiue sunt que voce disiunctiuarum vtrumque tamen esse significant

De subdisiunctiua seu subdis
iunctiuis eam subiungit Sunt
vero subdisiunctiue que eam voce
habeant disiunctiuarum vtrumque
tamen eorum que quantum ad vocem videntur disiungi esse significant

vel simul id est in eodem tempore vel discrete idest in duobus tem
poribus Simul vt apud Terentium vel ego semper imagina
rinchi agebat quando dicit aliquis agebat gratis vnchi vel id est
etiam ego Et rursus vel oculum operculito id est etiam oculum
operculito Et rursus Alexander sive paris id est allexander qui
etiam paris dicitur Discrete vt toto die legit iste vel cogi
tat non hec duo facit simul sed nunc hoc nunc illud Et rursus
istud opus demon oppellit remouet vel attrahit Subdit etiam
autor ad premere simul vtrumque fieri intelligo istud ergo premere modo
pronomen imponit et aufert simul esse magis tamen vicissitudo
quedam assidua oppellendi et attrahendi intelligitur eo quod
dicatur demon tota die remouet oppellit vel attrahit Simi
liter etiam si dicam vel tunicam michi accomoda vel etiam
penulam subdisiunctiua est Ex autem autor addit videor enim
in altius petitionem quando dicit Ideo hec sonare videtur quod
alterum solum non petam sed si quis ad intencionem meam
respiciat videbit me vtrumque petere et libenter accipere quando dicit
vel ve est subdisiunctiua quia voce disiunctiua vtrumque esse faciat
vt et in proposito exemplo vel esse coniunctiua disiunctiua vt sit sensus
vel tunicam michi accomoda vel etiam penulam ad tunicam idest
alterum tamen vel vtrumque hoc enim non potest simul esse vt et al
terum tamen et vtrumque accomodet Illud etiam addit quod vel
coniunctiua diminutiue ponitur vt apud lucanum O felix si te
vel si tua Roma videret ibi vel ponitur pro saltem Ideo
Subdisiunctiue subdisiunctiuarum sibi voces assumunt nec disiungunt
sensus sed vtrumque esse volunt etc vsque ibi Vlterior species etc

Discretiue vel electiue sunt quando diuersis preposi tis aliquid ex eis nos etc
De discretiuis que alio nomine electiue dicuntur ait post ea
hee autem sunt que diuersis aliquid propositis ondunt nos eligere ex
eis vt diues esse volo quam pauper idest hoc non illud Est autem ex
actus nominis infiniti et aduerbiis similitudinis vt apud Terentium
cum minus opatum est et ponitur ibi quam pro vt Duplicem etiam
quam vt quamque quod est quid per geminacionem et est quisque aduersatiua co
niunctio Ideo Vlterior species electiue propositarum per quam monstratur
fieri rerum variarum cum faciat ex vt vellet ego diues quam forte pauper

Aduersatiue sunt que ad uersum conuenienti signi ficant vt tamen quam
Post hec adiungit de aduersa
tiuis hee autem sunt que aduersa
conuenienti significant dicere autem
dicimus conuenienti aduersari
post concessionem nisi quod est conuenienter dicitur rursus puerile esset negare de quibus
abnegemus et contra vero ponamus vt si dicam Tu es

potenciori me cui et magis esset conueniens vt minas tuas metu
erem tamen non metuo Simile est illud quod in Virgilio Georgicorum
Iam magis atque magis etc. Item et magis atque magis quamquam secre
ta parentis Anchise domus id est magis claresceret esse conue
niens vt domus Anchise propinqua esset et tecta arboribus
hinc aut conueniencius ponit aduersatiuum et contrarium quia scilicet
domus illa recessit et erat obtecta arboribus quamuis domus
parentis Anchise esset remota et obtecta arboribus cum esset
conueniens vt minus claresceret / sonitus tamen magis et magis
claresceret quod est contrarium ei quod conueniret Et vide quod saltem
cum sit aduersatiua habet etiam diminutiuam vim vt sit sensus
cum sit aduersatiua conuenienti / et gratiam in hoc loco diminutiua
quod saltem est aduersatiua conuenienti et minus quam
in respectu quia diminuit hoc solum conueniens et minus quam
sit conueniens ponit vt apud Virgilium Saltem si qua michi
de te quod dicit Si te possem retinere conueniens esset amori
meo Cum aut non possem saltem si soboles esset suscepta
michi de te quod minus est non ita grauiter ferrem Similiter
est illud apud eundem Virgilium Si te nulla mouet tante
pietatis ymago Sunt verba Enee ad Caronteum qui dicit Com
pulsus necessitate ad te venio conueniens est vt sola pie
tate mouearis quod si fama pietatis non vis moueri saltem fama
hominis rami mouearis quod minus est conueniens ita enim dicatur
minus conueniens hoc postulare quam quod quis debeat Vt si
dicas amico Si non vis me iuuare caritate saltem iuua me
precio minus enim conueniens est amico iuuare precio quam caritate
Illud quod addit quod ne inueniuntur diminutiuam significare vt apud
Salustium Re illi moribus corruptis etc. Et vide quod ne ponitur
pro nedum et per ironiam aduersatur vt quippe res secunde sapi
entium animos fatigant et ponitur per ironiam ac si ironice
dicatur Cum animos corruptorum non fatigent tamen poterat
fatigare animos corruptorum quod minus est Illud eadem adiungit
quod nec et neque in diminutiua significatione inueniuntur De quibus po
nit exempla non tamen aduersatiue sunt sed copulatiue negatiue
Et hic innuit illam differentiam quod copulatiue negatiue quamuis consi
gnificant ad diminutionem quandoque vero sine diminutione vel aduer
satiuus aduersum conuenienti promitti vsque ibi Est greci species

Abnegatiue sunt apud grecos ên et an que verbis coniuncte posse

De abnegatiuis vero coniunctionibus hic subsequenter dicit quod abnegatiue apud grecos sunt ên et an nos aut quidem coniunctiones abnegatiuas non habemus sed sine illis proferimus vis subiunctiuis in dubitacionem

Ubi enim dicunt greci cum fecissem nos dicimus fecissem si potuissem
et quod apud grecos negativa coniunctio id est cum exprimitur hoc apud
nos determinatio que ponitur. seu que sequitur scilicet si potuissem Et
vide quod hec species coniunctionis cum non sit aput nos priscianus
tamen posuit eam in divisione qui secundum grecos hac coniunctione
faciebat divisionem. Unde est grecus species et ab ergo nomen adepta
usque ibi Unde que collignitur etc. Sequitur textus

Collectiue vel racionales sunt ergo igitur itaque quando antepenultima

Dicuntur collectiue que dicuntur racionales quia per illacionem alicuius rei colligunt racionem
ut ergo igitur itaque quando
antepenultima acuit quod ideo determinat quia nisi antepenultima
acuatur due sunt partes Et vide illud exemplum de Cicerone scriptum
Habes igitur quod est idem quod dicit habes confitentem reum igitur
habes quod accusatori maxime est optandum Similiter lucanus
Ergo pari voto etc. quod dicit vivente pompeio pugnabas
et eo mortuo a pugna recedis ergo pari voto etc. Et vide
quod racionalis coniunctio invenitur expletiva ut apud terencium Age
nunc ergo tibi hec cum ergo quasi ad sensum exprimitur Si-
militer cum expletiue ponitur ut apud virgilium Cum cecidit
Unde que colligit sensus illacio quare Et dicit
Unde illative racionem dantes ad premissa usque ibi At dubitative etc.

Dubitatiue sunt que dubitacionem significant ut an ne etc.

De dubitativis autem aut subse-
quenter hec autem sunt que con-
significant dubitacionem ut an ne
quando corripitur quod ideo dicit
quia cum producta est negativa
est ut ne facias Est autem differencia inter hec adverbia dubitandi
et coniunctiones dubitativas quia hec aliquando coniungunt ut si dicatur
vide an sortes sit sanus an non illa autem nichil iungunt sed
verbo tantum adiunguntur Et vide quod dubitative coniunctiones frequentissime
sunt interrogative interrogatio tamen non est species coniunctionis sed
accidens Nulla enim invenitur quod vi coniunctionis interrogativa est
Et tamen dicit quod in ipsa interrogacione copulat ut ad dicatur
est ne sor sanus an non est sanus quamvis plerique dicant
ne cum ponitur interrogative esse adverbium interrogandi quemadmodum
cum eadem ne producatur est ad verbum prohibendi quod satis congrue
ut dicit Illud quod addit quod ne confirmative ponitur et tunc est
adverbium de quo manifesta ponit exempla Illud etiam dicit
quod sola hec coniunctio apostrophum capit ut viden quod idem est videsne
hec cum figura apostrophe est id est conversiva dicatur et designat
quod n apocopata e ad precedentem dicat coniungi dictionem quid autem apo-
strophus sit in ortographia diximus Et hoc quod dicit quod ne

accipit pro an vero et tunc est dubitatiua vt si dicam Prodest querere
dimicas an non vsque At dubitatiue dubitare notat scilicet et ipse
sepius inueniuntur versus ibi Sunt completiue etc. Sequitur

Completiue sunt vero autem quidem equidem quoque enim namque etc. Sequitur de completiuis / Sunt autem completiue que ornatum complent et non sensum que et completiue dicuntur quia ornatum plenum sensum ponunt orationibus

illis aut ablatis seu sublatis integer remanet sensus Et vide quod ea que completiue sunt ad alias species coniunctionis pertinent plerumque vt si dicas Eneas vero et pius et fortis fuit hic enim vero ponitur completiue Si in aut dicas Eneas quidem pius fuit Vlixes vero astutus hic vero copulatiue accipit vtramque enim rei idest vtriusque accidentis essenciam ad ipsam scilicet significat idest et pietatem Enee stat in Enea et astuciam in Vlixe que eo prius attributa sit pietas Enee et continuo sequitur coniunctio et copulatiue facit intelligi astuciam in Vlixe Et tamen dicit hic di-stributiua quia diuisis rebus diuersis personis distribuit idest designat diuisis diuisa distribui seu attribui vnde ergo diuisio quam hic innuit scilicet quod copulatiua coniunctio alia simpliciter alia ad distributionem copulat Copulatiua est vt enim vero vt apud Salustium Verum enim vero hic decimus etc. vt de approbatiua dicitur videri scilicet enim vero vna dictio intelligatur vsque Sunt completiue quas non vis significandi versus ibi Sunt equidem etc. Sequitur

Sciendum tamen quod quidam equidem coniunctionem composita Illud quod dicit quod equidem comple-tiue ponitur vt in illo Equidem incertum quod inde probat quia non subiungitur ei aut vel vero vel tamen que disiunctiue accipi de quibus etiam solent subiungi quando equidem hic dicit quod post equidem solent inueniri et putauerunt quidam quod equidem esset compositum ab ego et quidem et ideo dicit autor non posse fieri quia equidem potest intelligi cum verbo prime persone et secunde et tercie quod non posset fieri si esset compositum ab ego et quidem. Sed non est cogitandum dicere ego equidem faciat vel ego equidem faciat Est ergo equidem dictio simplex ibi Scire debet etc. vsque Sic equidem incertum etc. versus

Quoque quando pro etiam vel pro et accipitur etc. Illud quoque addit quod quoque copulatiue accipitur pro et / et pro etiam ponitur etiam completiue Sic vtroque quoque manifesta ponit exempla vt tamen etiam pro adverbio similitudinis accipitur etc.

Enim quoque cum sit causalis thogar significaret Illud etiam dicit quod enim cum sit hic causalis significat thogar idest idem quod greca

continuatio par vel quia vt ibi Esse prudentiam hec enim est fun
damentum omnium aliarum virtutum Inuenitur etiam coppletiue signi
ficat an gratia coniunctionis simuliter et nam aliquando significat
vel affirmatiuam quia vtrumque est an potest intelligi copletiua significant
vel affirmatiuam quia vtrumque est an potest intelligi copletiua ideo autem dicit
et affirmatiua / ergo etenim et nam ponuntur causales et copletiue et affirmatiue quod euidentissimis ondit autor exemplis hec
per hoc Sunt et alie plures diuersis accepte modis vt in Georgicis
metris versus Parce deus vsque ibi perdidat ista sibi Et item
Ne signas vtus et vsque ibi postremo partus et

Ordo dicitur accidere coniunctionibus qui quibus est omnibus

Capitulum secundum ac totius huius operis vltimum in quo expeditis
ceteris accidentibus coniunctionum
ad vltimum agit de ordine
qui quibus est pene omnibus
dictionibus pene autem dictum est quia sunt dictiones quedam
que licet simul habeant ordinem tamen nullus respectus ordinis in
eis habetur vt si dicas homo legit et legit homo et homo legit et
legit homo indifferenter habetur non enim aliqua res ibi in or
dine considerat vel pene dictum est propter interiectionem que nullum
certum ordinem seruat primo ergo premissis declarat huius conclusionem scilicet
quod ordo quibus est pene omnibus dictionibus sed tamen per excellen
tiam coniunctionibus Secundo ondit que coniunctiones cuius ordinis sint
Ad vltimum subdit duo nomina Exempla ibi Sunt tamen quedam dictiona
ibi Et sacrum Dicit ergo quantum ad primum quod dictiones quedam
proponuntur naturaliter vt prepositiones casualibus naturaliter autem dicit quia
inueniuntur prepositiones postposita vt nobiscum sed hoc non habet esse naturaliter et
vi compositionis Sunt autem et aduerbia pleraque que preponuntur verbis vt non
quod numquam postponitur verbo cum adiungitur pleraque autem dictum est quia
sunt aduerbia que licet habeant preponi suis verbis possunt tamen post
poni vt bene lego interrogatiuis etiam vel infinitis subiunguntur
relatiua vel redditiua nomina vel aduerbia sed hic opus est
vt distinguas interrogatiuis enim nominibus vel infinitis rela
tiua vel redditiua nomina subiunguntur vt si queratur
quantus fuit hercules et respondeatur tantus vel si dicas
quantus fuit hercules tantus ita thezeus Ipsum primo enim ego
tantus ponitur redditiue in secundo relatiue non quia faciat ibi
secundam cognitionem sed relatiue ibi dicitur poni quia ibi dicitur
in respectu ad aliud quod supra alias demonstrauimus Similiter inter
rogatiuis vel infinitis aduerbiis subiunguntur relatiua vel reddi
tiua aduerbia vt si querenti quotiens peccauerit videas tantum vel si
dicas quotiens peccauit ille tantum et iste ibi enim redditiue dicitur

Tantum hec aut relative adiectiva que nomina debent preponi sub
stantivis quod quare fiat supra diximus etc. Postremo partis
istius vocibus ordo etc. usque ibi Encletice tres etc.

Sunt tamen quedam que semper preponuntur ut at ast aut ac etc. Secunda pars capituli in qua ostendit que coniunctiones cuius ordinis sint etc. et dicit sic sunt ergo coniunctiones secundum ordinem quedam enim semper preponuntur ut at
ac ast aut vel nec neque si quia quamvis sin seu sive in/sin tamen
videtur posposita esse ad hoc enim ut sin congrue ponatur
semper necesse est ut aliud preponatur ut si sortes est homo
sortes est animatus sin est lapis sortes est inanimatus Vide tamen
quod sin semper preponitur tamen adiungitur/ideoque dicitur preposita
Idemque dicendum est de ceteris que preposita sunt sive dicuntur
licet postponi vel supponi aliquando videantur Sunt autem alie que
semper postponuntur ut que ve ne quas tamen antiquum solebant pro
ponere hec autem dicuntur encletice id est inclinative De quibus
satis sufficienter in plerisque locis diximus Alie autem pene
omnibus apdictis et preponi et postponi possunt pene autem dictum
est quia iste due coniunctiones scilicet et atque non possunt postponi
nisi poetica auctoritate ut virgilius Suspiraes alta luna et
sic voce precatur hic enim postponunt auctoritate poetica/ sic enim
debuit dicere Et suspirans altam lunam sic voce precatur
Quippe autem et saltem et huiusmodi alias licet et preponere et pos
ponere tam poetice id est metrice scribentibus quam oratoribus id
est scribentibus prosaice etc. Encletice tres sunt etc. usque
ibi. Et sibi prepositas etc.

Est sciendum quod plereque coniunctiones quoque prepositiones habent etc. Tercia pars capituli in qua ponit duo notabilia Et pro primo sic dicit per hoc Et vide quod quedam in una et eadem voce habent diversas significationes ut in
multis ostendimus sed ut supra diximus Illud quoque vi
dendum est quod coniunctiones inveniunt sibi prepositiones tam eiusdem potes
tatis quam diverse Sunt autem eiusdem potestatis ut ast et at que
utraque copulativa est atque vero et equidem diverse sunt potestatis
illa enim copulativa est hec autem id est equidem approbativa
Quod autem coniunctiones sibi inveniantur prepositione evidentissimis ostendit
priscianus exemplis etc. Et sibi prepositas etc. usque ad finem
Et labori quidem iam pridem incepto hic demum finem impo
nimus pro quo sit benedictus per secula vivens trinus et unus Amen